2

DA SANCTORUM, quæ collegit in unum Frate

... nensis ... Fratrum ...

"Explicit

Early Typo

Voragine Leg. Sanc. 1481.

wanting fol 173-176

P.9.C

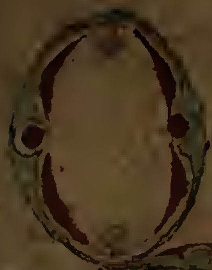
213 54. 22

Voragine, Legenda

This Edit. is not mentioned
by Hain.

Incipit tabula super legendas sanctorum secundum ordinem alphabeti collecta. et primo premittitur prolog⁹ qui ostendit modum reperiendi materias contentas in diuersis locis hui⁹ voluminis.

Prologus

Quoniam sicut dicit ysido. in li. de sum. bo. ad conuersatões ꝛ correctões mortaliũ. mltũ prosũt exẽpla scõꝝ. idcirco cogitaui ordiare ad vtilitatẽ pcõꝝ: ꝛ cõsolatões pdicatoꝝ vnã tabulã p ordinẽ alphabeti sup legendas scõꝝ ꝯpilatas p frẽm iacobũ de voragine ianuensez: ordinis fratrũ pdicatoꝝ: ad hoc ꝙ pdicatores in suis predicatõib⁹ exẽpla magis ꝯuenientia citi⁹ ꝛ leui⁹ inueniãt. Nam mlte pulcre legende sunt in eis legẽdis q̃ nunq̃ uel raro legũt: ꝛ tñ sũt valde bone ꝛ inductiue ad penitẽtiã Ordinaui aũt eã sic. Qm̃ in ea ponũtur oĩa notabilia q̃ de legendis collegi fm ordinẽ alphabeti. Et p⁹ quodlibet notabile ponitur nũerus q̃ demõstrat legẽdã de qua sumptũ est illud notabile: ꝛ post nũeꝝ poniť lr̃a q̃ demõstrat caplm legende illi⁹ de qua sumptũ est notabile qd̃ queritur. Deinde ponitur: si opus sit in q̃ pticula illi⁹ capli poniť illud notabile. puta vel in principio: medio vel in fine: vel circa: vel plerũq3 noiať paragph⁹ Verbigrã. Accipe primũ notabile qd̃ dicit. Abscondita diuinit⁹ manifestanť: qd̃ signatur. lxxxii. B. Deinde q̃re q̃ legenda h nũero designať: ꝛ inuenies ꝙ est legenda scõꝝ iohis ꝛ pauli. Postea q̃re in corpe dicte legende lr̃am B q̃ significat scdm caplm qd̃ incipit sic. Post hoc filius terrentiani. Et sic repies legendã ꝛ ptẽ seu caplm legẽde de q̃ sumptũ sit notabile: videlz Abscõdita diuit⁹ maifestãtur. Exẽplũ aliud Absolutõ ab excõicatõe defunctis fcã valz: qd̃ signať. xlvi. Quere legẽdã h nũero designatã: ꝛ inueies ꝙ est sc̄i gregorii. Postea ĩ corpe dicte legende q̃re ~~hãc lr̃am~~ k: ut in hoc registro designať q̃ signat caplm ex q̃ sumptuz sit illud notabile. Deĩnde q̃re. §. Legitur q̃z. ꝛ repies qd̃ q̃ris. Et sic consequẽter faciẽdũ est cũ aliis Nota ꝙ aliq̃n p⁹ notabile sequũť plres nũeri: ꝛ hoc est: q2 illud notabile in plib⁹ legẽdis repiť: q2 in tot legẽdis: q̃t sũt nũeri. Itez aliq̃n plres lr̃e diuerse sequũtur nũeꝝ: ꝛ hoc est: q2 illud notabile plres in vna ꝛ eadem legenda inuenitur: sed in caplis diuersis.

Finit tabula feliciter.

Incipit plogꝰ sup legēdas sanctorū quas collegit ī vnū frater iacobꝰ natōe ianuensis ordinis fratrum predicatorū

Vniuersum tps p̄sentis vite in q̄tuor distinguitur scꝫ in tps deuiatōnis. renouatōis siue reuocatōis. recōciliatōnis: ꝛ pegrinatōis. Tempꝰ deuiatōnis fuit ab adam postq̄ scꝫ a deo deuiauit. et durauit vsqꝫ ad moysen: Et istud tempꝰ rep̄sentat eccl'a a septuagesima vsqꝫ ad pascha. Unde ꝛ tūc legitur liber genesis. s. in quo ponit deuiatō pmorꝫ pentū Tempꝰ renouatōis siue reuocatōnis incepit a moyse. ꝛ durauit vsqꝫ ad natiuitatē xpi. In quo homies p ꝓphetas ad fidem reuocati sunt et renouati. Et istud tps rep̄sentat eccl'a ab aduentu vsqꝫ ad natiuitatem xpi. Un̄ tunc legitur esaias. vbi de hac renouatōe apte agit Tps recōciliatōis est tps in q̄ p xp̄m sumꝰ recōciliati. Et istō tps rep̄ntat eccl'a a pascha vsqꝫ ad pente. Un̄ ꝛ tunc legitur apoca. vbi plene agit de misterio recōciliatōis. Tps pegrinatōis est tpus p̄sentis vite in q̄ peregrinamur ꝛ in pugna sp sumus Et illud tps rep̄sentat eccl'a ab octaua penthecostes vsqꝫ ad aduentū dn̄i. Un̄ tunc legūtur libri regū ꝛ machabeorꝫ in q̄bꝰ de multiplici pugna agitur p quā n̄ra pugna sp̄ualis signatur. Tps āt illud qō est a natali dn̄i vsqꝫ ad septuagesimam ptim ꝯtinetur sub tpe recōciliatōnis qō est tps leticie. s. a natali vsqꝫ ad octauam epiphanie. ptim sub tpe pegrinatōis. s. ab octaua epiphanie vsqꝫ ad septuagesimā Et pōt accipi hec quadruplex tpm variatō. Prio penes q̄tuor tpm distinctōes vt hiems referatur ad pmum. ver ad scōm. estas ad terciū. autūnus ad q̄rtuꝫ. Et ratō appꝓriatōis satis patet. Secundo penes quatuor ptes diei vt nox referatur ad pmū. mane ad secundū. meridies ad tciuꝫ. vespa ad q̄rtū Licꝫ āt pus fuerit deuiatō q̄ renouatō tn̄ eccl'a omia officia sua potiꝰ incipit in tpe renouatōis q̄ deuiatōnis. i. in aduētu potiꝰ q̄ in septuagesima: ꝛ hoc duplici rōe. Prio ne videatur incipe ab errore. tenet em̄ rem ꝛ nō seq̄tur ordineꝫ tpis. sicut ꝛ euangeliste sepiꝰ faciūt. Scdo qm̄ p aduentū xpi omia renouata sunt ꝓpt quod tps istud dicitur tps renouatōis. Apoca. xxi. Ecce ego noua facō omia Cōgrue igitur ī h tpe renouatōis eccl'a oīa officia sua renouat. Ut igitur ordo tpis ab eccl'a distinctꝰ fuetur. pmo agemꝰ de festiuitatibꝰ q̄ occurrūt infra tps renouatōis. quod tps rep̄ntat eccl'a ab aduētu vsqꝫ ad natiuitatē dn̄i. Secūdo de ill' q̄ occurrūt infra tps quod ptim cōtinetur sub tpe recōciliatōis ptim sub tpe pegrinatōnis. quod tps rep̄sentat ecclesia a natiuitate vsqꝫ ad septuagesimā. Tercō de illis q̄ occurrūt ifra tps deuiatōis. quod tps rep̄sentat eccl'a a septuagesima vsqꝫ ad pascha Quarto de illis q̄ occurrūt infra tps recōciliatōis quod tempꝰ rep̄sētat eccl'a a pascha vsqꝫ ad octauā pentecostes. Quinto de illis q̄ occurrunt infra tempꝰ pegrinatōis. quod tempꝰ rep̄sentat eccl'a ab octaua penthecostes vsqꝫ ad aduentū.

Incipiunt capitula

De festiuitatibus que occurrunt infra tempus peregrinationis

Sequunt festiuitates & legēde adiuncte post historie lombardice finē

Registrum explicit

Incipit legēda sanctorū que lombardica nominatur hi-
storia Et primo de festiuitatibus que occurrūt infra tēpus
renouationis quod represētat ecclesia ab aduētu vsqȝ ad
natiuitatem domini. Legenda Prima.

De aduentu domini.

A

Duentus domini per quattuor septimanas agit̄ ad significanduȝ ꝙ quadruplex ē aduent⁹ scȝ in carnem ī menteȝ. in mortē. ⁊ ad iudiciū. Ultima aūt septimana vix finitur. qꝛ sanctoꝝ gloria q̄ dabit̄ in vltio aduentu nūq̄m terminabit̄. Hinc ē etiā ꝙ pri-mū respōsoriū ꝑme dn̄ice aduēt⁹ ꝯputato glo ria pr̄i q̄ttuor vers⁹ ꝯtinet. ut ꝑdictos q̄ttuor aduent⁹ designet. Quis aūt cui mag̃ ꝯueniat. prudēs lector attēdat. Licet aūt quadruplex sit aduētus. tn̄ eccl̄a spālit̄er de duplici. scȝ ī carnem et ad iudiciū videt̄ memoriā facere. sicut ī officiō ipsi⁹ tēporis pȝ Hic est etiā ꝙ ieiuniuȝ aduent⁹ ꝑtim est exultatōis et ꝑtim meroris. Nā rōe aduent⁹ in carnē dicit̄ ieiuniū exultatōis. rōne aduētus ad iu diciū dicit̄ ieiunium meroris. Et ad hoc inuēdum eccl̄a cātat tūc q̄daȝ cātica leticie. et hoc ꝑpter aduentū misericordie et exultatōis. quedaȝ vero deponit. ⁊ h̄ ꝑpter aduentū seuere iusticie ⁊ meroris . B.

Circa aduētum igit̄ ī carnē tria videri p̄nt scȝ aduenīēdi oportunitas. et aduentus necessitas et utilitas. Oportunitas aduenīēdi attēditur primo ex ꝑte hominis q̄ primo in lege nature ꝯuictus fuit de defectu ꝯgnitōnis diuine. Unde et tūc in pessimos errores ydolatrie cecidit. et iō coactus est clamare ac dicere; Illumina oculos meos ⁊c̄. Deinō venit lex iubēs. ī qua ꝯuict⁹ ē de impotētia. cū prius clamaret. n̄ deest qui impleat. sȝ qui iubeat. Ibi eñ est solūmō eruditus. sed nō a pc̄ō li berat⁹. nec ꝑ aliquā grām ad bonū adiut⁹. ⁊ iō coactus est mutare ac dicere. Nō deest q̄ iubeat sȝ q̄ impleat. Oportune igit̄ filius dei adue-nit qn̄ hō ō ignorātia ⁊ īpotētia ꝯuict⁹ fuit. ne si forte an̄ venissȝ hō su is meritis salutē ascriberet. ⁊ iō medicīe g̃tus nō esset. Secūdo ex ꝑte tp̄is q̄m venit in plenitudine tp̄is ⁊c̄. Gal'. iiii. At vbi venit plenitudo tp̄is ⁊c̄. aug̃. Multi dicūt quare non an̄ venit xp̄c qꝛ nōdum venerat plenitudo tp̄is moderāte illo ꝑ quem facta sūt oīa tp̄a. Deniqȝ vbi venit plenitudo tp̄is. venit ille q̄ nos liberauit a tp̄e. Liberati aūt a tp̄e vētūri sum⁹ ad illā eternitatē vbi nullū ē tp̄us. Tercō ex ꝑte vulneris ⁊ morbi vniuersal'. Qouniā eñ morb⁹ erat vniuersalis oportunū fuit vniuersalē exhiberi mediciaȝ. Un̄ dicit aug̃. ꝙ tūc magn⁹ vēit medic⁹

qn̄ p̲ totū mundū magnꝰ iacebat egrotꝰ. Vn̄ eccia i septē antiphonis q̄ cātanť an̄ natiuitatē dn̄i. oñdit mlťiplicitatez sui morbi ⁊ ad quēlibȝ petit remediū medici Vn̄ siqdez aduentū filii dei i carnez eramꝰ igno rātes siue ceci. penis eternis obligati. fui dyaboli. mala pcti ꝯsuetudi ne victi. tenebris obuoluti. exules a pr̄ia ⁊ expulsi. iōqȝ idigebamꝰ do ctore. redēptore. liberatore eductore. illūiatore. ⁊ saluatore Quia igiť ignorātes erāꝰ. iō ab ipo doceri idigebamꝰ. Et iō stati i pma antipho na clamamꝰ. O sapiētia q̄ ex ore altissimi pdisti ⁊c̄. veni ad docēdū nos viā prudētie. Sȝ pax pdesset si doceremur et n̄ redimeremur. et iō ab ipo redimi postulamꝰ cū i scd̄a clamamꝰ. O adonay et dux domꝰ isra: el ⁊c̄. veni ad redimēdū nos i brachio extēto Sȝ q̄d pdessȝ si essemꝰ do cti et redēpti. si adhuc pꝰ redēptōnez d̄tineremur captiui. ⁊ iō liberari petimꝰ cū i tercia clamamꝰ O radix yesse ⁊c. veni ad liberādū nos iā no li tardare. Sȝ q̄d pdessȝ captiuis si essēt redēpti ⁊ liberati. sȝ tn̄ nondū essēt ab oi vīculo absoluti. vt scȝ sue potestatis essēt ⁊ libere q̄ vellēt ire possēt. pax igiť pdessȝ si nos redimissȝ ⁊ liberassȝ si tn̄ adhuc victos re tineret et iō ab oibꝰ peccati vīculis educi petimꝰ cū i q̄rta clamamꝰ. O clauis dauid ⁊c̄. veni ⁊ educ victos d̄ domo carceris. sedētes i tene bris ⁊ vmbra mortis. Sȝ qꝛ illi q̄ diu fuerūt i carcere hn̄t oculos tene bratos nec clare videre possūt. iō pꝰ absolutōȝ a carcere restat nos esse illuminādos vt videamꝰ q̄ ire debeamꝰ. ⁊ iō i quīta clamamꝰ. O oriēs splendor luc̄ ⁊c. veni ⁊ illumīa sedētes i tēbris ⁊ vmbra mortis. Sȝ si essemꝰ docti redēpti ⁊ ab inimicis penitꝰ liberati ⁊ illuminati. q̄d vale ret nisi deberemꝰ saluari. ⁊ iō i duabꝰ sequētibꝰ saluari petimꝰ cū dici mꝰ. O rex gētiū. veni ⁊ salua hominē quē d̄ limo formasti. Itē O ema nuel ⁊c. veni ad saluādū nos dn̄e deꝰ nr̄. In prima aūt petimꝰ salutem gētiū. Vn̄ d̄r. O rex gētiū. In scd̄a salutē iudeoꝝ q̄bꝰ deꝰ d̄derat legē Vn̄ d̄r. O emanuel dux ⁊ legifer nr̄. ¶ Vtilitas aūt aduētꝰ xp̄i a diuersis sanctis diuersimode assignať. Ipe naqȝ deꝰ sicut ptȝ luce. iiii. ppť septē vtilitates se venisse ⁊ missū eē testať dicēs. Spiritꝰ dn̄i sup me ⁊c̄. vbi p̲ ordinē dicit se eē missū. ad paupū ꝯsolatōez ad ꝯtritoꝝ sa natōnē. ad captiuoꝝ liberatōnē. ad idoctoꝝ illuminatōȝ. ad peccatoꝝ remissionē. ad totiꝰ humani generis redēptōȝ. ad meritoꝝ retributōȝ ¶ Aug. aūt poit tres vtilitates aduētꝰ xp̄i dicens. In seculo isto ma ligno quid abūdat nisi nasci. laborare et mori. Hec sūt mercimonia re gionis nr̄e. et ad tales merces mercator ille descēdit. Et qꝛ oīs merca tor dat ⁊ accipit. dat qd̄ hȝ ⁊ accipit quod nō habȝ. cristꝰ in ista merca tura dedit et accepit Accepit quod hic abundat. scȝ nasci: laborare: ⁊ mori. dedit renasci resurgere et ineternū regnare Idez Venit ad nos celestis negociator accipe ꝯtumeliam et dare honorem subire mortez et dare vitam. haurire ignominiā et dare gloriā. ¶ Gre. autem ponit

quattuor vtilitates siue cās sui aduētus dicēs. Studebāt oēs supbi d̄ adam stirpe pgeniti. pspera vite pn̄tis appetere. aduersa deuitare. op probria fugere. gl'az appetere. Uenit inter eos īcarnat⁹ dn̄s aduersa appetēs. psperа spernēs. oppbria ãplectēs. gloriā fugiēs. Idē. Crist⁹ expectat⁹ veīt. veniēs noua docuit. docens noua. mirabilia exercuit. mira faciēs. praua tolerauit. ¶ Bern̄. q̄z alias poīt dicēs. Triplici mor bo miserabili r laborā⁹ nā r faciles sū⁹ ad seducēdū. debiles ad opandū et fragiles ad resistēdū. Si discernere volum⁹ īter bonū et malū dcipi mur. si tēptam⁹ facere bonū dficī⁹. si conamur resistere malo supamur Necessari⁹ ē pinđ saluatoris aduēt⁹ vt ī nob pfidē bitās illuminet ceci tatē nr̄az. r nobiscū manēs adiuuz īfirmitatē nr̄az r pnobis stās fragi litatē nr̄az ptegat r ppugnet. Hec bern̄. B ¶ Circa scd̄z aduētū scz ad iudiciū duo vidēda sūt scz. Añcedētia iudiciū. r pcomitātia. Añce dētia sūt tria. scz signa tribilia. ātixpi fallacia. r ignis vehemētia. Sig na āt tribilia pcedētia iudiciū ponūr. v. Lu. xxi. Erūt signa ī sole r lu na r stellis. r ī tris p̄ssura gētiū p pfusione soīt⁹ maris r fluctuū Tria signa prima dterminār apoc. vi. Sol fact⁹ ē niger tāq̄ sacc⁹ cilicinus et luna facta ē sicut sanguis r stelle celi ceciderūt sup terrā. Sol igir dr obscurari vl' quātū ad sui luminis priuatōz. vt p̄refamilias. id est hoīe moriēte q̄si lugere videar. l' q̄ntū ad maioris luc̄. id ē. claritatis xp̄i sup uētōz vl' q̄ntū ad metaphoricā locutōz. q2 f̄m aug. tā seuera erit vidic ta diuina q̄ etiā sol ipaz respicere nō audebit. l' q̄ntū ad misticā signi ficatōz. q2 sol iusticie xp̄⁹ tūc obscurat⁹ erit q2 null⁹ ipm pfiteri aude bit. Celū aūt dr hic aeriū. r stelle vocār assub que habēt silitudinē stel lar. r dicūr stelle cadere d̄ celo f̄m vulgi opinionez q̄n assub dscendit. Uñ et scriptura pformat se pmuni mō loquēdi. Tūc em̄ maxīe fiet ta lis impssio q2 ignea qualitas abūdabit. et hec faciet dn̄s ad terrorem peccatoꝝ. Uel stelle dicūr cadere q2 igneas comas emittēt. vl' q2 mlti qui vidbanr stelle d̄ eccl'ia cadēt. vl' q2 retrahēt lumē suū vt minīe vide anr. De q̄rto signo quod erit p̄ssura in terris. legir math. xxiiii. Erit tūc tribulatō q̄l' nunq̄ fuit ab inicio mdi rc̄. Quintum signum scz con fusionem maris quidam existimāt esse q̄ mare cum magno fragore p ibit a pristiana qualitate secundum illud apocalip. xxi. Et mare iā nō est. Uel secundum alios ille sonitus erit q̄m nō sine murmure magno xl. cubitis sup montes eleuabitur et postea dprimer. Ul' ad literaz f̄m gregorium tunc fiet noua r inaudita maris et fluctuum perturbatio ¶ Hieronimus autē in annalibus hebreoꝝ inuenit. xv. signa precedē tia iudicium. Sz vtꝝ cōtinue futura sint an interpolatim non exp̄sit. Pria die erigz se mare. xl. cubitis sup altitudīez mōtiū stans ī loco suo q̄si mur⁹. Scd̄a die tm̄ dscēdet vt vix videri possit. Tercia die marine belue apparētes sup mare dabunt mugit⁹ vsq3 ad celuz r eaꝝ mugit⁹

solus deus intelliget. Quarta die ardebit mare et aqua. Quinta arbores et herbe dabūt rorem sanguineū. In hac etiā quinta die vt alii asserūt omnia volatilia celi cōgregabunt in campis. vnūquodqz genus in ordie suo. ñ gustātia nec bibētia: sz vicinū aduentū iudicis formidātia Sexta ruent edificia. In hac etiā sexta die vt dicit fulmina ignea surgent ab occasu solis cōtra faciem firmamēti vsqz ad ortū cōcurrentia Septima petre adinuicem collident et in quatuor partes scindentur: et vnaqueqz pars vt dicit collidet alterā: nesciet qz homo sonū illū sed tantū deus. Octaua fiet generalis terremotus qui adeo erit magnus vt dicit q nullus homo nullū animal stare poterit. sed ad solū omnia psternet. Nona equabit terra. et omnes montes et colles in puluerē redigent. Decima exibūt homines de cauernis et ibūt velut amentes. nec mutuo sibi loqui poterūt. Undecia surgēt ossa mortuorum. et stabūt sup sepulcra. omnia enī sepulcra ab ortu solis vsqz ad occasum solis aperient vt inde mortui exire valeant. Duodecima cadent stelle. omīa enī sidera errantia et stationaria spargent ex se igneas comas. et iterum tūc valde generabunt assub. In hac etiā die dicit q omīa animalia venient ad campos mugientia nec gustantia nec bibētia. Tredecima morientur viuētes vt cū mortuis resurgant. Quartadecima ardebit celū et terra. Quintadecima fiet celū nouū et terra noua et resurgēt omēs

¶ Secundum qd pcedet iudicium erit anthicristi fallacia. Ipe enī omnes decipe conabit quatuor modis. Primo p callidā suasionz siue scripturarum falsam expositionē. Mittetur enīz psuadere et ex scriptura firmare se esse messiam in lege pmissum. Unde et legē christi dstruet et suam statuet Psal. Constitue domine legislatorem sup eos rc. glosa id est anthicristū legis praue latorem. Dan. xi. Et dabūt abominationem et desolationem tēpli. Glosa. Anticristus in tēplo dei sedebit quasi deus vt legem dei auferat. Secundo per miraculorum operationem. ii. thess. ii. Cuius aduentus erit secundum operationē sathane in omnibus verbis et signis et pdigiis et mendaciis. Apo. xiii. Fecit signa vt etiā ignem faceret de celo in terrā descēdere. Glo. Ut apostolis datus ē spiritussanctus in specie ignis et illi dabunt spiritum malignum in spē ignis. Tercio p donorum largitionem. Dan. xiii. Dabit eis potestatem in multis et terrā diuidet gratuito. Glo. Anthicristus dceptis dōa multa dabit et terrā suo exercitui diuidet. Quos ei suo terrore subiugare ñ poterit. auaricia subiugabit. Quarto p tormtorum illatōz. Dan. viii. Sup quā credi potest vniuersa vastabit. Itē grego. loquēs d āthicristo. Robustos quippe iterfecit cum eos qui mte inuicti sunt corpaliter vincit. Tercium quod precedet iudicium erit ignis vehementia qui quidem precedet faciem iudicis. Illum enim ignem emittet deus Primo ppter mdi inouatōz. purgabit eī et renouabit omnia elementa

Unde et adinstar aque diluuii.xv.cubitis mōtib⁹ altior erit.sicut di cit in historia scolastica.qr opa hominū tm̄ ascēdere poterāt.Secūdo ppter hominū purgatoꝝ.qr illis q̄ tūc viui reperient erit loco purga torii.Tercio ppter maiores dānatoꝝ cruciatoꝝ.Quarto ppter maio rem sāctoꝝ illuminatoꝝ.Nam scdm basiliū de⁹ facta mūdi purgatōe diuidet calorē a splēdore et totū calorem mittet ad regionem damnato rū vt ampli⁹ crucient.et totum splendorē ad regionē beatoꝝ. vt āpli⁹ iocūdent. ¶ Cōcomitātia aūt iudicium erūt plura. Primum est disceptatō iudicis.Iudex eni in vallem iosaphat descēdet.et bonos et malos iudicabit.bonos a dextris ⁊ malos a sinistris statuet. Et cre dendū est in loco eminēti eū esse futuꝝ vnde ceteri poterūt eū videre. Nec intelligendū est qꝫ omēs intra illam valliculā ꝯcludant qr hoc es set puerile.vt dicit hieronim⁹.sed qꝫ erūt ibi ⁊ ī locis circūiacētib⁹.In parua aūt terra īnumerabilia milia hominū esse possūt.maxime quan do ꝯstringuntur.Et si necesse fuerit electi erūt ī aere corporum agili tate.dānati vero etiā esse poterūt diuina suspendēte virtute.Et tunc iudex cū malis disceptabit.et eos p opib⁹ misericordie que nō habu erūt obiurgabit.et tūc omēs sup se plāgent.scdm qd̄ ostendit chriso. sup matheū dicens.Plangent se iudei videntes viuentē et viuificātē quem q̄si hominē mortuū existimabāt.et ꝯuincētes se de corpe vulne rato scel⁹ suū denegare nō poterūt.Plangēt se et gētiles q̄ variis dis putatōibus philosophoꝝ decepti irratōnabilē stulticiā putauerūt esse deum colere crucifixū.Plangēt se xp̄iāi peccatores.qui magis dilexe runt mūdum q̄ deū vel xp̄m.Plangent se heretici q̄ puꝝ hominē cru cifixū dixerūt.cū videāt ip̄m esse iudicē in quē ꝯpūxerūt iudei.Plāgēt se omēs trib⁹ terre.qr nec resistendi virt⁹ est ꝯtra eū.nec fugiendi fa cultas ante faciē ei⁹ est.nec penitētie loc⁹.nec satisfactōnis tpus.ex ā gustia eni omniū rerū nil eis remanet p̄ter luctū. ¶ Secūdū ē dif ferentia ordinis.nā sicut dicit gregori⁹ in iuditio q̄tuor erūt ordines. duo ex pte reꝓborū.et duo ex pte electorū.Alii eni iudicant ⁊ pereūt sicut hi q̄b⁹ dicet.Esuriui et nō dedistis mihi manducare ⁊c̄.Alii ve ro nō iudicant et pereūt.sicut hi de quib⁹ dicit.Qui nō crediderit iam iudicat⁹ est.qr nec iudicii verba pcipiūt.q̄ ei⁹ fidē nec verbotén⁹ serua re voluert.Alii iudicantur et regnant sicut hi q̄b⁹ dicet.Esuriui ⁊ de distis mihi māducare ⁊c̄.Alii non iudicant ⁊ regnāt sicut viri pfecti q̄ alios iudicabūt.nō qꝫ sententiam ferāt.qr hoc solius iudicis est.sed di cuntur iudicare.id est iudicanti assistere. Et illa assistentia erit primo ad sanctorum honorē.Magn⁹ eni honor erit cum iudice sessionem ha bere.Iuxta qd̄ pmisit domin⁹ mathei.xix.dicēs.Sedebitis sup sedes et cetera.Scdo ad sñie ꝯfirmatōꝫ.sñiam ei iudicis appbabūt sicut aliqñ illi q̄ iudicanti assistūt ei⁹ sñiam appbant.et ad ip̄am approbandam

subscribunt. Psal. Ut faciant in eis iudicium conscriptum. et cetera
Tercio ad malorum condemnatorum. quos quidem condenabunt ex vite sue comparatione
H ¶ Tercium est insignia passionis. scilicet crux clavi et cicatrices in corpore
Hec ei erunt primo in ostensionem sue gloriose victorie. et ideo in excellen-
tia glorie apparebunt. Unde criso. super matheum. Crux et cicatrices radiis
solis erunt lucidiores. Idem. Considera quanta sit virtus crucis. sol obscu-
rabitur. et luna non dabit lumen suum. ut discas quantum crux luna lucidior et so-
le preclarior est. Secundo in ostensionem sue misericordie: ut ex hoc ostenda
tur quod misericorditer boni sunt saluati. Tercio in ostensionem sue iusticie
ut ex hoc ostendatur quod iustissime reprobi sint dampnati. quia scilicet tamen precium sui san-
guinis contempserunt. Unde in hec verba eis exprobabit: ut dicit criso. super
matheum dicens. Ego propter vos homo factus sum. propter vos alligatus sum
et delusus et cesus et crucifixus. ubi est tantarum iniuriarum mearum fructus. Ecce
precium sanguinis mei quod dedi pro redemptione animarum vestrarum. ubi est seruitus
vestra quam mihi pro precio sanguinis mei dedistis. Ego super gloriam meam
vos habui cum essem deus apparens homo. et viliorem me omnibus rebus
vestris fecistis. Nam omnem rem vilissimam terre amplius dilexistis
quam iusticiam meam et fidem. Hec cris. I ¶ Quartum est seueritas iu
dicantis. Non enim flectetur timore quia omnipotens est. Cris. Non resi
stendi virtus est contra eum nec fugiendi facultas etc. Nec munere poterit
corrumpi. quia ditissimus est. Bernardus. Veniens veniet dies illa in qua
plus valebunt pura corda quam astuta verba. et consciencia bona quam marsupia
plena. Ille enim est qui non falletur verbis nec flectetur donis. Item augu
stinus. Expectatur dies iudicii. et aderit ille equissimus iudex qui nullus po
tentis personam accipit. cuius palacium auro et argento nullius episcopus
vel abbas vel comes corrumpere poterit. Nec odio quia optimus est. In eum
enim quia optimus est odium cadere non potest. Sap. xi. Nihil odisti eorum que fecisti.
Nec amore quia iustissimus est. Unde etiam fratres suos. id est falsos christianos non
liberabit. Psal. Frater non redimet. Nec errore quia sapientissimus est. Leo
papa. Ista est sciencia summi iudicis. iste est tremendus aspectus. cui peruium
est omne solidum. et apertum omne secretum. cui obscura clarent. muta respondent silen
cium confitetur. et sine voce mens loquitur. Et ideo cum eius sapientia sit talis et tanta contra
ipsius sapientiam nil valebunt allegationes aduocatorum. nec sophismata philosophorum
nec preclarissima eloquia oratorum. nec astucie versutorum. De his quatuor sic di
cit hiero. Quanti illic eligues et muti feliciores loquentibus erunt quo ad primum
quanti pastores philosophis. quo ad secundum. quanti rustici oratoribus. quo ad tercium. quanti
hebetes argutiis preferendi sunt ciceronis. quo ad quartum. K. Quintum est accusa-
tor horribilis. tres enim tunc accusatores contra peccatorem stabunt. Primus est dya
bolus qui tunc accusabit. Augu. presto tunc erit dyabolus recitans verba professionis
nostre. et obiiciens nobis quecunque fecimus in quo loco et in qua hora peccauimus. et quid boni facere
re tunc debuimus dicturus est ei ille aduersarius. equissime iudex iudica istum meum esse ob

culpā qui tuus esse noluit p grām tuus ē p naturam. meus p miseriā tuus ob passiones. meus ob suasionem. tibi inobediēs. michi obediēs. a te accepit immortalitatis stolā. a me accepit hāc pānosam q̄ indutus est tunicā. tuā vestem dimisit. cū mea huc venit. Equissime iudex iudica illū meū esse et mecū dānandum esse. Heu heu poterit nc tal' aperire os q̄ talis īuenit vt iuste cū dyabolo deputetur. Hec aug. Secūdꝰ accusator erit ꝓprium sceluꝰ. peccata em̄ ꝓpria vnūquenqꝫ accusabūt. Sap. iiii. Veniēt īcogitatōe peccatoꝝ suoꝝ timidi. et trāsducēt illos ex aduerso iniquitates eoꝝ. Bernh. Tunc loquētia sil' eiꝰ opa dicēt Tu nos egisti. opa tua sumꝰ. nō te deseremꝰ. sꝫ semp tecū erimꝰ. et tecū ad iudiciū ꝓgemus. Multisqꝫ et multiplicibꝰ criminibꝰ eū accusabūt. Terciꝰ accusator erit totus mūdꝰ. Gregorius. Si queris quis te accusabit. dico totꝰ mūdus. Offenso em̄ creatore offendit totꝰ mundus. Crisō. sup mat. In illo die nichil ē quod respōdeamꝰ. vbi celuꝫ et terra aqua sol et luna dies et noctes et totꝰ mūdꝰ stabūt ante deū aduersus nos in testimoniū peccatoꝝ nostroꝝ. et si oīa tacerēt ipe tñ cogitatōnes nr̄e et opa specialiter stabūt aduersū nos an̄ deū nos fortiter accusātes. ¶ Sextū est testis infallibil'. tres em̄ testes tūc aduersum se habebit peccator. Vnū sup se habebit peccator. scꝫ deum qui erit iudex et testis. Hiere. xxix. Ego sū iudex et testis. dicit dominus. Aliū itra se scꝫ ꝯsciētiā. Aug. Quisqs futuꝝ iudicē times. pn̄tē ꝯsciētiā corrige. Sermo em̄ tue cause testimoniū ē ꝯscie tue. Tertiū iuxta se scꝫ ꝓpriū angelum ad custodiam deputatū qui tanq̄ ꝯscius omniū que fecit. cōtra eū testimoniū ꝓhibebit. Job. xx. Reuelabūt celi id est angeli iniquitatē eius ¶ Septimū ē artatō peccatoris. d̄ hoc sic dicit Grego. O q̄ anguste erūt tunc vie repbis. superiꝰ erit iudex iratus. inferius horrēdū chaos. a dextris peccata accusātia. a sinistris infinita demonia ad suppliciū trahētia. intꝰ ꝯsciētia vrens. foris mūdꝰ ardēs Miser pctōr sic dephensus quo fugiet. latere erit impossibile. apparere intolerabile. ¶ Octauū est sn̄ia irreuocabilis Illa em̄ sententia nūq̄ poterit r̄uocari. nec ab illa poterit appellari. Triplici em̄ d̄ causa appellatō in causis iudicialibꝰ nō recipit. Primo ꝓpter iudicis excellētiaꝫ Vn̄ a rege ferēte sententiā appellari in regno suo nō potest. qꝛ in regno suo nulluꝫ sup̄ se habꝫ Similiter nec ab impatore vel papa potest appellari. Secūdo ꝓpter criminis euidētiā. qꝛ qn̄ crimē notoriū ē non potest appellari. Tercio ꝓpter rem nō differēdam. qꝛ res non recipit dilatōem. qꝛ forte ex dilatōne detrim̄tū pateret. Similiter ꝓpter hāc triplicē rōem ab illa sentētia nō poterit appellari. Primo ꝓpter iudicis excellētiā. quia iudex ille nullū sup̄ se habet. sꝫ ipe oēs excedit eternitate. dignitate et potestate Vnde ab impatore vl' papa posset aliquo mō appellari ad deū. a deo aūt ad nullū licꝫ. qꝛ sup̄ se nll'm hꝫ. Secūdo

pter criminis euidẽtiaȝ. omnia eñ scelera et crimina reprobrorum ibi/dē nota erũt ꝛ manifesta. Hiero. Aderit illa dies in qua facta nostra q̃si in quadã tabula picta d̃mõstrabũtur. Tercõ ꝑpter rem non diffe rendã. nihil eñ quod ibi agit̃ dilationẽ patit̃ sȝ oĩa i momẽto i ictu oculi peraguntur.

.II.

De sancto andrea apostolo.

A

Andreas interp̃tat̃ decor⁹ vł rñdens vł viril̃ ab andor quod ẽ vir. vł dicit̃ andreas q̃si antropos. id ẽ. homo. ab ana quod ẽ sursum et tropos quod ẽ cõuersio. q̃si sursũ ad celestia ꝯuersus et ad suũ creatorẽ erectus. Fuit ergo decor⁹ in vita. respõdẽs in sapi/enti doctrina. viril̃ in pena. et antropos i gloria. Eius passionẽ p̃sbite ri ꝛ dyacones acbaye seu asie sicut ocul̃ suis viderãt ꝯscripsẽrt. B.

Andreas et quidã alii discipuli trib⁹ vicib⁹ a dño sunt vo cati. Primo eñ vocauit eos ad sui noticiã. sicut qñ stãte andrea die quadam cum iohanne magistro suo et alio cõ discipulo audiuit a iohanne. Ecce agnus dei ecce qui to. ꝛc. Et statim cũ alio discipulo venit ꝛ vidit vbi manebat iesus ꝛ man serũt apud illum die illo. Inueniensq̃ȝ andreas fratrem suũ simonẽ ad duxit illum ad iesum. Sequẽti aũt die ad piscatõnis opera redierunt. Postmodum secũdo vocauit eos ad sui familiaritatẽ. sicut cum die q̃ dam turbis irruẽtib⁹ ad iesum iuxta stagnuȝ genesareth q̃d dicitur mare galilee. nauim intrauit simonis et andree. et capta multitudine magna pisciũ vocatisq̃ȝ iacobo et iohãne qui erant in alia naui secuti sunt eũ et iterũ ad ꝑpria redierunt. Sed postea tercio et vltimo voca uit eos ad sui discipulatum. sicut quãdo ambulante iesu iuxta idẽ lit⁹ vocauit eos de piscatõe dicens. Venite post me faciam vos ꝛc. Qui relictis omnib⁹ secuti sunt eum eiq̃ȝ semp̱ postmodum adheserũt. nec vltra ad ꝑpria redierunt. Nihilominus tamẽ vocauit andreaȝ ꝛ quos dam de suis discipulis ad apostolatum. de qua vocatõne dicit̃ mar. iii Vocauit ad se quos voluit ipe ꝛ venerunt ad eum. et fecit vt essẽt duo decim cũ eo. C Post ascensionẽ dñi diuisis apostol̃ andreas apud scithiam. matheus vero apud murgundiã p̃dicauit. Viri aũt illi p̃di catõȝ mathei penit⁹ respuẽtes ei oculos eruerunt et vinctũ incarcera uerunt. post paucos dies occidere eũ disponẽtes. Interea angel⁹ dñi sancto andree apparuit. et murgũdiam ad sanctũ matheũ ire p̃cepit. Quo respondente se viam nescire. iussit vt ad ripam maris iret. et ad primã nauẽ quã inueniret intraret. Qui velocius iussa ꝯplẽs ad vrbeȝ p̃dictam venit angelo duce ꝛ ꝓspero vento flante. ꝛ inuento apto car cere sancti mathei eoq̃ȝ viso fleuit plurimũ et orauit. Tunc dominus matheo reddidit beneficium duorum luminum quib⁹ euȝ priuauerat nequicia peccatorum. Matheus autem abinde recessit. et anthiochiã

venit Andrea vero murgūdia remanēte irati illi de euasiōe sācti ma-
thei andreā apphendūt et p plateas ligatis manib⁹ ptrahūt. Cūqȝ
ei⁹ sanguis effluerer p eis orauit. ⁊ ad xp̄m eos sua orōe cōuertit. inde
in achayam pficiscēs. Hoc aūt qd̄ dicitur de huiusmodi orbatōne ma
thei et restitutōe duoꝝ luminuȝ p andreā non puto dignū fidei. ne ī tā
to euāgelista minoratio infima denotet. q̄si sibi non potuerit obtinere
qd̄ andreas ei tā facile impetrauit. Quidā iuuenis nobilis dū inui-
tis parētibus apostolo adhesisset parentes eius domū in qua moraba
tur cum apostolo succēderūt. Cūqȝ iam in altū flama succresceret. pu-
er accepta āpulla sup ignem sparsit et stati ignem extīxit. Illis aūt di
centibus filius noster magus effect⁹ est. dū p scalas vellent ascēdere.
adeo sūt excecati vt ipas scalas penit⁹ nō viderēt. Tūc qdā exclamās
ait. Ut qd vos stulto labore cōsumitis. deus pugnat p eis. et vos non
videtis. Cessate iam ne ī vos ira dei descendat. Multi ergo videntes
domino crediderūt. Parētes vero eius post qnquaginta dies mortui
in vno monumento sūt positi. Quedā mulier cuidā homicide coniun
cta cū parere nō posset sorori sue dixit. Uade et p me dyanā dominam
nostram inuoca. Cui iuocanti ait dyabol⁹. Cur me iuocas. cū tibi p
desse nō possim. Sed vade ad andreā apostolū qui sororē tuam poterit
adiuuare. Ad quē cum iuisset et apostoluȝ ad sororē piclitanteȝ duxis
set. dicit ei ap̄lus. Recte hoc pateris qꝛ male nupsisti. dolose cōcepisti
et demōes cōsuluisti. Sed tū penitere ⁊ in xp̄m crede ⁊ puerum p̄ice.
Qua credēte abortiuuȝ ptulit et dolor cessauit. B Senex quidam
nomine nicolaus adiit ap̄lm dicēs. Domine ecce. lxx. āni vite mee sunt
ī quibus semp luxurie deseruiui. Accepi autem aliquando euangeliuȝ
orans deum vt mihi amodo continētia largiret. Sed in ipso peccato
inueteratus. et a mala concupiscentia illectus statim ad opus solitum
reuertebar. Quadam igit vice cōcupiscentia inflamat⁹ oblitus euāge
lium qd̄ sup me posuerā ad lupanar iui. statimqȝ meretrix dixit mihi.
Egredere senex. egredere. quia angelus dei es tu ne me cōtingas. ne
qȝ huc accedere p̄sumas. video enim sup te mirabilia. Stupefact⁹ ad
verba meretricis recolui qꝫ mecum euangelium detulissem. Nunc igi
tur sancte dei. p salute mea tua pia oratō intercedat. Audiēs hoc bea
tus andreas flere cepit. et a tercia vsqȝ ad nonā orauit. et surgens no
luit comedere sed ait. Non comedam donec sciam si domin⁹ miserebit
huius senis. Cunqȝ diebus quinqȝ ieiunasset. venit vox ad andreā di
cens. obtines andrea p sene. sed sicut p ieiunium macerasti te. sic se et
ipse affligat ieiuniis vt saluet. Sicqȝ fecit ⁊ sex mensibus in pane et
aqua ieiunauit. et postmodū plenus bonis opibus ī pace reqeuit. Ue
nit igitur vox ad andream dicens. Per oratōem tuā nicolaū quē pdi
derā acquisiui. Quidā iuuenis christianus secreti⁹ sācto ādree dixit

Mater mea pulcrũ me vidẽs de ope me illicito temptauit. cui dũ nul
laten⁹ assentire iudicem adiit. volens in me crimen tante neq̃cie retor
quere. Sz ora ꝑ me ne moriar tã iniuste. nã ⁊ accusat⁹ penit⁹ reticebo
malens vitã ꝑdere q̃ matrem meaz ita turpiter ĩfamare. Juuenis igi
tur ad iudiciũ vocatur ⁊ illuc eũ andreas ꝓseq̃tur. Accusat constanter
mater filiũ q̃ se voluerit violare. Interrogat⁹ pluries iuuenis an res
taliter se haberet. nihil penit⁹ respõdebat. Tunc andreas matri dixit
Crudelissĩa feĩnaꝝ q̃ ꝑ tuã libidinẽ vnicũ filiũ tuũ vis ꝑimere. Tũc illa
ꝓposito dixit. Dñe huic hõi fili⁹ me⁹ adhesit postq̃ hoc agere voluit
sed nequit. Iratus itaqz iudex iussit puerũ in saccum linitum pice ⁊ bi
tumine mitti et in flumine proici. andream vero ĩ carcere reseruari do
nec excogitaret supplicum quo periret. Sed orante andrea tonitruum
horribile omnes terruit et terre motus ingens cunctos prostrauit. et
mulier a fulmine percussa et arefacta corruit. Orantibus autem cete
ris apostolum ne perirent. orauit pro eis et omnia cessauerunt. Tunc
prepositus credidit et domus eius tota. Cum autem esset apostolus in
ciuitate nicea dixerunt ei ciues q̃ extra ciuitatem secus viam septem
demones erant qui pretereuntes homines occidebant. Quibus ad ius
sum apostoli ante populum in specie canum venientibus. ꝑcepit vt il
luc irent vbi nulli hominum nocere possent. Qui statiz euanuerunt. Il
li autem homines hoc viso fidem xp̃i receperunt. Et cũ venissz ad por
tam alterius ciuitatis ecce quidã iuuenis mortuus ferebaꝛ. Querẽte
apostolo quid ei accidisset. dictum est ei q̃ septem canes venerunt ⁊ eũ
in cubiculo necauerunt. Et lacrimans apostolus ait. Scio domĩe q̃ fu
erunt demones quos a nicea vrbe repuli. Dixitqz patri. Quid dabis
mihi si suscitauero filium tuum. Cui ille. Nil carius ego possidebam
ipsum ergo tibi dabo. Et facta oratõe surrexit et populo adhesit. ¶ Cũ
quidam viri numero quadraginta ad apostolum nauigio venirent. vt
ab eo fidei doctrinam reciperent. ecce a dyabolo mare concitatur. et
omnes pariter submerguntur. Cum autem eorum corpora ad litus de
lata fuissent ante apostolum deportantur. et ab eo continuo suscitanꝛ.
Qui omnia q̃ sibi acciderant narrauerunt. Unde in quodaz hinno
ipsius legitur. Quaterdenos iuuenes submersos maris fluctibus. vi
te reddidit vsibus. ¶ Item magister iohãnes beleth ait de festo sancti
andree. Sciendum est iquit. q̃ niger fuit colore. barba prolixa statura
mediocris. ¶ Beatus igitur andreas in achaya consistens totam
eam ecclesiis impleuit. ac plurimos ad fidem xp̃i conuertit. Uxorem
quoqz egee pro consulis fidem xp̃i docuit. et sacro baptismatis fonte
ipsam regenerauit. Audiens hoc egeas patras ciuitatem ingreditur
compellens christianos ad sacrificia ydolorum Cui occurrens ãdreas
dixit. Oportebat vt tu qui iudex hominũ esse meruisti in terris iudicez

tuum qui in celis est agnosceres .et agnitum coleres.et colēdo animū a falsis diis penitus reuocares. Cui egeas. Tu es andreas ꝗ supsticio sam predicas sectam quam romani principes nuper exterminare iusserunt. Ad quem andreas. Romani principes nondum cognouerunt quomodo filius dei veniens docuerit ydola esse demonia.que hec docent vnde offendatur deus. vt offensus ab eis auertatur.et auersus non exaudiat.et non exaudiendo ipsi a dyabolo captiuentur .et captiuati tam diu deludantur donec nudi de corpore exeant. nihil secum preter peccata portantes. Cui egeas. Ista vana hiesus vester predicans crucis patibulo est affixus . Cui andreas. Pro restauratione nostra non pro culpa sua crucis patibulum sponte suscepit Ad quem egeas dixit. Cum a suo discipulo fuerit traditus.et a iudeis tentus. et a militibus crucifixus. quomodo tu dicis eum sponte crucis subisse supplicium. Tunc andreas quinqꝫ rationibus cepit ostendere christum voluntarie passum fuisse. scilicet ex eo ꝙ passionem suam preuidit. et discipulis suis futuram predixit . Ecce inquiens ascendimus hierosolimam et cetera. Et ex eo ꝙ petro eum ab hoc auertere cupiente dure indignatus fuit dicens. Uade post me sathana et cetera. Et ex eo ꝙ vtriusqꝫ.s. patiendi et resurgendi se potestatem habere manifestauit dicens. Potestatem habeo ponendi animam meam et iterum sumendi eam. Et ex eo ꝙ proditorem precognouit cum panem intinctum ei dedit.nec tamen vitauit. Et ex eo ꝙ locum in quo proditorem venturꝫ sciebat elegit. Et his omnibus se interfuisse asseruit. Addiditqꝫ andreas ꝙ misterium crucis magnum esset . Cui egeas. Misterium dici non potest. sed supplicium. Ueruntamen nisi mihi obtemperaueris ipsum misterium in te faciam experiri. Cui andreas. Si crucis patibulum expauescerem .crucis gloriam non predicarem. Audire autem te volo misterium crucis si forte credas ipsum agnitum colas vt. salueris. Tunc cepit ei misterium redemptionis pandere. et ꝙ congruum et necessarium fuerit quinqꝫ rationibus persuadere. Prima ratio est ꝙ quia primus homo per lignum mortem intulerat preuaricando congruum fuit vt secundus homo per lignum mortem repelleret patiendo. Secunda ꝙ quia de immaculata terra factus fuerat preuaricator .congruum fuit vt de immaculata nasceretur virgine reconciliator Tercia ꝙ quia adam ad cibum vetitum incontinenter manus extenderat.congruum fuit vt secundus adam in cruce immaculatas manꝰ extenderet . Quarta ꝙ quia adam cibum suauem vetitum gustauerat congruum fuit ad hoc ꝙ contrarium repelleretur contrario.vt christꝰ esca fellea cibaretur. Quinta quia ad hoc ꝙ christus nobis suam immortalitatē conferret ꝯgruū fuit vt nostrā sibi mortalitatē assumeret. Nisi enim deus factus fuisset mortalis.homo non fieret immortalis.

Tũc egeas dixit. Hec vana tuis narrã. ⁊ mihi obtpa diisq3 omĩpotẽ
tibꝰ sacrifica. Cui ãdreas. Omipotẽti deo agnũ imaculatũ quotidie
offero. Qui postq̃ a toto populo ↄmestꝰ fuerit viuꝰ ⁊ iteger pseuerat
Egea quõ hoc fieret reqrẽte dixit ãdreas vt formã discipuli assumer3
Cui egeas. Ego cũ tormĩtis a te exigã rei noticiã. Iratusq3 iussit eu3
i carcere recludi. Mãe facto tribunali sistit. ⁊ ad sacrificia ydoloꝝ e
geas eũ iteꝝ iuitare cepit dicẽs. Nisi mihi obtpaueris in ipa3 quam
laudasti crucẽ faciã te suspẽdi. Cũq3 ei mlta supplicia mĩaretur respõ
dit. Quicqd tibi videtur i suppliciis maiꝰ excogita. Tãto ei regi meo
ero acceptior. qnto fuero ꝓ nomie eiꝰ i tormĩtis ↄstãtior. Tũc iussit eũ
a vigitiuno hoĩbꝰ cedi. ⁊ cesũ maĩbꝰ ⁊ pedibꝰ cruci alligari. vt sic lon
giorẽ recipet cruciatũ. Cũq3 duceretur ad crucẽ factꝰ ẽ ↄcursꝰ pploꝝ
dicẽtiũ. Innocẽs sãguis eiꝰ sĩ causa dãnatur. Quos tñ rogauit aplꝯ
ne suũ martiriũ ipediret. Videns aũt ãdreas alõge crucẽ. salutauit ea3
dicẽs. Salue crux q̃ i corpe xpi dedicata es. ⁊ ex mẽbris eiꝰ tãquã mar
garitis ornata. ãteq̃ i te ascẽder3 dominꝰ timorẽ terrenũ habuisti. mo
do vero amorẽ celestẽ obtinens ꝓ voto suscipis. Securꝰ igitur ⁊ gau
dens venio ad te vt tu exultãs suscipias me discipulũ eiꝰ q̃ pepẽdit in
te. qr amator tuꝰ semp fui. ⁊ desideraui ãplecti te. O bõa crux q̃ deco
rẽ ⁊ pulcritudie3 de mẽbris dñi suscepisti. diu desiderata solicite amata
sine itermissiõe q̃sita. ⁊ iã ↄcupiscẽti aĩmo pparata. accipe me ab hoĩ
bus. ⁊ redde me magistro meo: vt p te me recipiat q̃ p te me redemit.
B ¶ Et hec dicẽs se exuit et vestimẽta carnificibꝰ tradidit. Sicq3
eũ i cruce vt iussũ fuerat suspẽderũt. In q̃ biduo viuẽs vigitimilibus
hominũ astãtiũ pdicauit. Tũc minãte turba egee mortẽ. et dicente vi
rũ sanctũ mansuetũ et piũ nõ debere ita pati. venit vt ipm deponeret
Quẽ vidẽs andreas dixit. Quid tu ad nos venisti egea. si p penitẽtia
ipam ↄseq̃ris. si aũt vt me depõas. scias qr ego viuꝰ de cruce nõ descẽ
dam. Ia3 eni video rege3 meũ q̃ me expectat. Et cũ vellent eũ soluere
nullo modo poterant ad eũ ptigere. qr stati eoꝝ brachia stupida redde
bantur. Videns aũt andreas q̃ plebs volebat eũ deponere. hanc orõ3
i cruce fecit. vt dicit augustiꝰ i libro de penitẽtia. Ne me pmittas dñe
descendere viuum. sed tempus est vt cõmendas terre corpus meum
tamdiu enim iam portaui. iam tam diu super cõmendatum vigilaui et
laboraui q̃ vellem iam ab ipsa obedientia liberari. et isto grauissimo
indumento spoliari. Recordor quantum in portando onerosum. in
domando superbum. in fouendo infirmum. in coercendo lasciuum la
boraui. Scis domine quotiens a puritate contemplationis retrahe
re me contendebat; quotiens a dulcissimo quietis tue somno me exci
tare obtendebat. quantum et quotiens laborem ingerebat. Qui igit̃
tã diu vt potui pater benignissie pugnãti restiti et tua ope superaui.

a te iusto remuneratore ꝛ pio posco. ne mihi id vltra ꝯmēdes sȝ ꝺ post
tū reddo. Cōmenda alii nec me illo vltra īpedias ꝛ resurrecturū fuet
et reddat. vt ꝛ ipm̄ quoqȝ meritū sui laboris recipiat. Terre id ꝯmē-
da vt me aplꝰ vigilare nō oporteat. ꝛ libere ad te fontē indeficiētis
gaudii tendere anxiātem iā ñ retrahat nec impediat. Hec aug. His
dictis splēdor nimius de celo veniēs dimidia hora eū circūdedit. ita
vt nullꝰ eū videre posset. Et abscedēte lumine sil' cū ipo lumine spūm
tradidit. ¶ Maximilla vero vxor egee tulit corpꝰ apl'i sancti ꝛ hono
rifice sepeliuit. Egeas vero anteq̄ domū suā redisset arreptꝰ a demo
ne in via corā oībꝰ expirauit. Aiūt quoqȝ ꝺ sepulcro sācti andree mā
na ī modū farine ꝛ oleū cū odore suauissimo emanare. a q̄ que sit anni
futuri fertilitas incolis regionis ostēdit. Nā si exiguū ꝓfluit exiguū
terra exhibet fructū. si copiose copiosū. Hoc forte antiq̄tꝰ verū fuit.
sed mō eiꝰ corpꝰ apud ꝯstātinopolim trāslatū esse ꝓhibet. ¶ Epis
copus quidā religiosā hn̄s vitā beatū andreā inter ceteros sanctos ī
veneratōe habebat ita q̄ in cūctis suis opibꝰ hūc sp̄ titulū ꝑponebat
ad honorē dei ꝛ beate andree. Inuidēs igitur viro sancto hostis anti
quus. ad eū decipiēdū tota calliditate se ꝯtulit. seqȝ ī formā mulieris
pulcerrime trāsformauit. Venit igit' ad palatiū episcopi asserēs se
velle ꝯfiteri eidē. Mādat epus vt suo penitēciali ꝯfiteat' cui plenitu-
dinē tradiderat potestatis. Renūciat illa q̄ nulli hominū nisi sibi se-
creta sue ꝯsciētie reuelabit. Sicqȝ ꝯuictꝰ episcopꝰ eā ad se venire ꝑce
pit. Cui illa. obsecro dn̄e miserere mei. Ego eñ ī annis puellaribꝰ vt
cernitis ꝯstituta. ꝛ a puericia ꝺlicate nutrita. necnō et regia stirpe ꝓ
genita. huc in ꝑegrino habitu sola veni. Nam pater meus rex vtiqȝ
valde potēs cuidam magno principi me volebat in coniugiū sociare.
Cui respōdi. q̄ omnē thorū abominarer maritalē. quia virginitatē
meā christo in ꝑpetuū dedicaui. ꝛ ideo nunq̄m possem ī carnalē copulā
ꝯsentire. Deniqȝ sic artata q̄ oportebat me aut eiꝰ volūtati durissime
obedire. aut certe diuersa subire supplicia. latēter fugā inii. magis eli
gēs exulare q̄ spōso meo fidem infringere. Audiēs vero vestre sanc-
titatis ꝑconiū. sub alas vestre ꝓtectōis cōfugi. sperans me apud vos
locū reperire quietis. vbi possim cōtemplatōnis carpere secreta silen
tia. presentisqȝ vite vitare naufragia. et ꝑturbatōnem mundi fugere
ꝑstrepentis. Admirās in ea episcopꝰ nobilitatē generis. pulcritudi-
nem corporis. tā immensum feruorē. ꝛ tāte eloquētie venustatem. pla
cita et benigna voce respondit. Esto secura filia. ne formides. qr ille
ob cuius amorem te et tuos. et tua tam viriliter ꝯtēpsisti. tibi ob h̄ ꝛ ī
presenti cumulum gratie ꝛ in futuro plenitudinē glorie largiet'. Sed
et ego seruus eius me et mea tibi offero. Eligasqȝ vbi tibi placuerit
mansionem. Volo autem vt hodie mecum prandere debeas. Cui illa

Noli inquit pater. noli de hac re me rogare. ne forte ex hoc aliq̄ mali suspitō ꝓueniat. ⁊ nitor a me vestre denigratōnē aliquā patiat̄. Ad quā epūs dixit. Plures erimus ⁊ nō soli. et ideo nullū mali suspitōis scrupulum in aliquo poterit generari. Venientes itaqȝ ad mensam episcopus ⁊ illa ex opposito ꝯsederunt ceteris residentibꝰ hinc ⁊ inde Intendit in eaȝ crebro episcopꝰ eiusqȝ faciē non desinit intueri ⁊ pulchritudinē admirari. Sicqȝ dū oculus figit̄ animꝰ sauciatur. Et dum eius faciē nō desinit intueri antiquꝰ hostis cor eius graui iaculo vulnerauit. Perpendit h̄ et ipse diabolus. et pulcritudinē suam cepit magis ac magis augere. Jamqȝ epūs ꝓximus erat ꝯsensui ut eam de illicito opē attemptarȝ qn̄ possibilitas se offerret. Tūc subito quidā peregrinus venit ad hostiū crebris ictibus pulsans ⁊ magnis clamoribꝰ postulans sibi apiri. Cūqȝ aperire nollent ⁊ ille magnis clamoribus et ictibus nimis eis fieret importunꝰ. interrogat eps mulierē si īgressum illius pegrini bonis acceptaret. Cui illa dixit. Proponatur sibi aliqua questio satis ḡuis. q̄ꝫ si enodare sciuerit admittatur. Si aūt ne sciuerit tāq̄ꝫ insciꝰ ⁊ īdignꝰ epi p̄sētia repellatur. Fauēt eiꝰ oēs sentētie ⁊ q̄s sufficiēs eēt hāc questiōeȝ ꝓponere sciscitātur. Cūqȝ nllꝰ sufficiens iueniretur. eps dixit. Quis eni n̄rm ad hoc taȝ sufficiēs ē sicut vos o domina. que ceteros nos ⁊ eloquētia p̄ceditis ⁊ sapiētia nob oībꝰ āpliꝰ rutilatis Vos igitur hāc ꝓponite qōȝ Tūc illa dixit Interroge tur qō ē maiꝰ mirabile qō deꝰ vnq̄ꝫ in pua re fecerit. Interrogatꝰ de hoc pegrinꝰ p nūciū dixit. Diuersitas ⁊ excellētia facieꝝ. Inter tot eni hoīes qui fuerūt ab īitio mūdi ⁊ vsqȝ infinē futuri sūt. duo r̄epiri nō possēt q̄ꝝ facies p oīa similes eēnt. ⁊ in ipa q̄qȝ taȝ mīnia facie oēs sensꝰ corporis deꝰ collocauit. Audiētes oēs eiꝰ respōsiōeȝ admirātes dixerūt. Vera ⁊ optima ē solutō questiōis. Tūc mulier ait. Proponat̄ sibi scđa q̄stio ḡuior in qua meliꝰ possimꝰ eiꝰ sapiētiā experiri. Queratur ab eo vbi terra sit altior omni celo. Percūctatꝰ de hoc peregrinꝰ respondit. In celo ēpireo vbi residet corpꝰ christi. Corpꝰ eni christi qō est altiꝰ omī celo. ē de n̄ra carne formatū. Porro caro n̄ra q̄dā terrea substātia est. Cum ergo corpꝰ christi sup oēs celos sit. ⁊ de n̄ra carne originē duxerit. caro aūt nostra de terra sit cōdita. cōstat q̄ vbi corpꝰ christi residet ibi proculdubio terra altior celo manet. Refert nūciꝰ q̄ respōderat pegrinꝰ. Et ecce oēs respōsiōeȝ eiꝰ mirabiliter approbāt. ⁊ magnifice sapiētiaȝ eiꝰ laudāt. Tūc illa iteꝝ dixit Fiat ei tercia qō ḡuissima ⁊ occulta. ⁊ ad soluendū difficil' ⁊ obscura. vt sic eiꝰ sapiētia tercō cōpbetur. ⁊ dignꝰ sit vt ad mēsaȝ epi merito admittat̄. Querat̄ ab eo q̄ntū spaciuȝ sit a terra vsqȝ iceluȝ. Req̄sitꝰ ō hꝰ pegrinꝰ nūcio dixit. Vade ad eū q̄ te misit ad me. ⁊ ō hoc diligēter pcūctare ipe eni melius me hoc nouit. et ideo tibi de hoc melius r̄ndebit. Naȝ ipe illud

spaciū mēsurauit qn̄ ď celo i abissuȝ cecidit. ego autē ď celo nunq̄ cecidi et ideo illud spaciuȝ nunq̄ mēsuraui. Nō eni ē mulier. sed dyabolus q̄ se posuit in similitudinē mulieris. Audiēs hoc nuncius vehemēter expauit. et ea q̄ audierat corā oībus recitauit. Mirātibus itaqȝ ōnibus et stupētibus āti quus hostis de medio eorū euanuit. Epus autē rediēs ad se redarguit amare semetipm̄. et de ppetrata culpa veniā lamētabiliter pcabat. Misitqȝ nunciuȝ vt pegrinus itroduceret. sed neqq̄uā āplius inuenit. Tunc epus populuȝ ɔuocauit et eis euidenter exposuit ordinem geste rei. pcepitqȝ vt oēs ieiuniis et oratōibus isisterēt. si forte dn̄us reuelare alicui dignaretur. qs nā ille pegrinus fuerit q̄ euȝ a tāto piculo liberauit. Reuelatuȝ est autē illa nocte epo q̄ beatus andreas fuerit q̄ se liberatōe ipsius se posuerit i habitu peregrini. Cepit igit̄ epus i deuotōne beati andree magis crescere. ac euȝ exinde i reuerētia plus habere. J Cuȝ ppositus q̄dā cuiusdā ciuitatis agruȝ sācti andree abstulisset et ob hoc grauissimis febribus orante epo fuerit correptus. ille epm rogauit vt p se oraret et agruȝ sibi redderet. Sed cuȝ orāte epo sanitatem recepisset agrū iteruȝ vsurpauit. Tunc epus oratōni se dedit. et oēs lāpades ecclesie fregit dicēs. Hoc lumen n̄ accendet. donec dominus se ď suo inimico vindicet. et ecclesia qď amisit recupet. Et ecce ppositus grauissimis iteruȝ febribus laborauit. Misitqȝ nuncios epo vt p se oraret et agruȝ suuȝ et aliuȝ sibi similē redderet. Cui cum epus respōderet. iā oraui et exaudiuit me deus. ipe ad euȝ se portari fecit et vt ecclesiā itraret ad orādū coegit. Epus dūȝ ecclesiā igredit̄ ille subito morit̄ et ager ecclesie restituit̄

.XII.

De sancto nicolao.

A

Nicolaus dicitur a nicos qď ē victoria et laos qď est populus. inde nicolaus. q. victoria populi. id est viciorū q̄ popularia et vilia sunt. vel dicitur victoria populi: quia multos populos vita et doctria docuit vicia et peccata vicere. Vel nicolaus dicitur a nicos qď est victoria et laus. q. victoriosa laus. Vel a nitor et laos qď est populus. q. nitor populi. Habuit eni i se ea q̄ nitorē et mundiciā faciunt. Nam scd̄m ābrosiuȝ: mundat sermo diuinus: mundat vera ɔfessio. mundat sācta cogitatō. mundat bōa opatio. Eius legendā doctores argolici conscripserunt. Est autem argos scd̄m ysidoruȝ ciuitas grecie. Vn̄ et argolici greci vocant̄. Alibi quoqȝ legitur q̄ methodius patriarcha eius vitā grece scripsit. quā iohānes dyacōus i latinū trāstulit et plia addidit. B

Nicolaus ciuis patere vrbis ex diuitibus et sāctis parentibus originē duxit. Pater eius epiphanus. mater vero iohāna dicta est. Quē cū i pmeuo iuuētutis sue flore pntes genuissēt. diceps

cōtinenter viuentes celebē vitā duxerūt. Hic pma die dū balnearetur erect⁹ stetit i pelui. Insup q̄rta ⁊ sexta feria tm̄ semel suggebat vbera. Fact⁹ aūt iuuenis alioꝝ iuuenū deuitās lasciuias ecclesiaꝝ poti⁹ terebat limina. ⁊ q̄cq̄d ibi de sacra script̄a itelligere poterat memoriter retinebat. Parētib⁹ vero suis defūctis cogitare cepit q̄liter tātā diuiciaꝝ copiā nō ad laudē humanā sed ad dei gloriā dispēsaret. Tūc q̄dā cōuicane⁹ su⁹ satis nobilis tres filias virgines ob iopiā ꝓstituere cogit vt sic ifami earū ꝯmercio aleret. Q̄d vt sanct⁹ ꝯpit scel⁹ abhorruit. ⁊ massā auri pāno īuolutā i domū ei⁹ p fenestrā nocte clā iecit ⁊ clam recessit. Mane aūt surgēs hō massā auri repit. et deo gratias agēs pmogenite nuptias celebrauit. Nō multo post tpe dei famul⁹ simile pegit op⁹. Q̄d rurs⁹ ille repiēs ⁊ i laudes imēsas ꝓrūpēs. dcetero vigilare ꝓposuit vt sciret quis esset qui sue inopie subuenisset. Post paucos etiā dies duplicatam auri massam in domum ꝓiecit. ad cuius sonitum ille excitatur. et nicolaum fugientem insequitur. taliq̄ȝ voce alloq̄tur. Siste gradum. teq̄ȝ aspectui ne subtrahas meo. Sicq̄ȝ accurrēs veloci⁹ nicolaum hunc esse ꝯgnouit. Mox humi ꝓstratus osculari volebat pedes eius. Quod ille refugiens ab eo exegit ne eum q̄diu viueret publicaret. Post hoc mirree ciuitatis defuncto episcopo. conuenerunt episcopi illi ecclesie de episcopo ꝓuisuri. Aderat autem inter eos quidā magne autoritatis episcopus ad c⁹ electōȝ oīm sn̄ia depēdebat. Cum igitur cūctos ieiuniis et oratōnib⁹ insistere monuisset. nocte illa vocē audiuit dicentē sibi vt hora matutinali fores ecclesie obseruaret. ⁊ q̄ȝ primum ad ecclesiam cuius etiam nomen esset nicolaus venire conspiceret. ipm in episcopum cōsecraret. Hoc ergo aliis reuelās episcopis admonuit vt omnes oratōnibus insisterent. ⁊ ipē p̄ foribus excubaret. Mirum in modum. Hora matutinali quasi a deo missus ante omnes se agebat nicolaus. Quem apphendens episcopus dixit ei. Quod tibi nomen est. Ille vt erat columbina simplicitate plenus. inclinato capite. nicolaus inquit vestre sanctitatis seruus. Quem in ecclesiam ducentes licet plurimum renitentem in cathedram collocauerunt. Ipse autē tandem quam prius humilitatem ⁊ morum grauitatem i omnib⁹ sectabatur. In oratōe ꝓuigilabat. corp⁹ macerabat. mulierum ꝯsorcia fugiebat. humilis erat ī omnes suscipiēdo. efficax i loq̄ndo. alacer i exhortādo. seuer⁹ i corripiēdo. Fertur quoq̄ȝ sicut legitur i cronica q̄daȝ nicolaū niceno iterfuisse cōcilio. Quadā autē die duȝ q̄dā naute piclitarentur ita cū lacrimis orauerunt. Nicolae famule dī si vera sūt q̄ d̄ te audiuim⁹ nūc ea experiamur. Mox q̄dā i ei⁹ similitudīe apparuit dicēs. Ecce assū. vocastis ei me. Et cepit eos i ātēnis ⁊ rudētib⁹. aliisq̄ȝ iuuare nauis armamētis. Statiq̄ȝ cessauit tempestas. Cum autem ad eius ecclesiam venissent. quem nunq̄ āte viderāt sine idice ꝯgnouerūt

Tūc deo et sibi de sua liberatōe gratias egerūt. Quod ille diuine mise ricordie et eoꝝ fidei non suis meritis attribuere docuit. ¶ Quodā tpe totam ꝓuinciam sancti nicolai fames valida ꝑcussit: ita vt omnib⁹ defi cerent alimenta. Audiēs aūt vir dei naues onustas tritico portui appli casse. illuc statim ꝓficiscitur rogās nautas vt saltem in centū modiis ꝑ quālibet nauem fame ꝑiclitātibus subuenirent. Cui illi. Nō audemus pater: quia mensuratū alexandrie optet in horrea impatoris nos reddere. Quibus sanct⁹ dixit. Facite nūc qđ dico: et vobis in dei virtute ꝓmit to q nullaꝫ minoratōꝫ habebitis apud regiū exactorē. Quod cum fecis sent: et eandem mensurā quā alexandrie acceperant reddidissent mini stris impatoris miraculū referunt. et deū in suo famulo magnifica lau de attollunt. Frumētum aūt scđm vniuscuiusqꝫ indigētiā vir dei distri buit. ita vt miraculose duob⁹ ānis: nō tantum ad victum sufficerꝫ: sed etiā ad vsum seminis abundaret. ¶ Cū autem regio illa ydolis ōseruis set ꝑ ceteris nefāde dyane simulacrū populus coluerat adeo vt vsqꝫ ad temp⁹ viri dei nōnulli rustici ꝑdicte religione execrabili deseruirent. ac sub quadam arbore cōsecrata dyane quosdam rit⁹ gentilium exercerēt. At vir dei ꝑdictum ritum de omnib⁹ finib⁹ expulit: ipsamqꝫ arborem ꝑcidi mandauit. Irat⁹ ex hoc cōtra eum hostis antiqu⁹: oleum mydya ton qđ cōtra naturam i aqua et lapidib⁹ ardet cōfecit: seqꝫ in formam cuiusdam religiose femine transfigurans. quibusdā ad virum dī naui gantib⁹ in quadā sagenula obuiauit. Sicqꝫ affata est eos. Vellem ad sanctum dei venire vobiscum: sed nequeo. Rogo ergo vos vt hoc oleū ad eius ecclesiam deferatis: ⁊ ob mei memoriā ex illo aule ei⁹ parietes lineatis et stati euanuit. Et ecce aliaꝫ cernunt nauiculam cuꝫ honestis ꝑsonis. inter quos vnus erat simillim⁹ sancto nicolao. Qui sic ait illis Heu quid mulier illa locuta est vobis vel quid attulit. Illi aūt cuncta ꝑ ordinem narrauerunt. Quib⁹ ille. Hec est ipudica dyana. ⁊ vt me verū dicere cōprobetis. oleum illud i mare ꝓiicite. Quib⁹ ꝓiiciētib⁹ ingens ignis i mari succēditur. ⁊ cōtra naturā diuti⁹ i mari ardere ꝯspicitur. Venientes igitur ad seruuꝫ dei aiebant. Vere tu es ille q̄ nobis i ma ri apparuisti ⁊ a dyaboli isidiis liberasti. ¶ Per idē tpus cuꝫ quedā gēs romano iperio rebellasset. cōtra eā impator tres pricipes nepocia num vrsum ⁊ apilionem misit. Quos portui adriatico obuentuꝫ cōtra rium applicatos. beat⁹ nicola⁹ vt secuꝫ ꝯmederent inuitauit. volēs vt gentem suā a rapinis ꝯpescerent q̄s i nundinis exercebant. Interī dūs sanctus abesset. consul corruptus pecunia tres innocentes milites iu serat dcollari. Quod vt vir sanct⁹ audiuit rogauit pricipes illos vt se cū illuc vsqꝫ gdu cōcito ꝓperarēt. Veniēsqꝫ ad locū vbi dcollādi erāt. iuenit eos pollice flexo. ⁊ facie iā velata ⁊ spiculatorē ēēꝫ sup eoꝝ capi ta iā vibrasse. At nicola⁹ zelo accēs⁹ i lictorē se audacꝫ igessit ⁊ gladiū

de manu ei⁹ eminus ꝓpulit. innocētesq3 soluens eos incolumes secū duxit. Ilico ad ꝑtoriū ꝯsul' ꝓperat. et fores clausas vi reserat. Mox illi cōsul accurrens salutauit eū3. Aspernens hoc sanctus dixit. Inimice dei legis ꝑuaricator. qua temeritate ꝑsumpsisti tāti ꝯscius sceleris vultum ꝯspicere nostꝝ. Quē postquā plurimū obiurgauit. ad ꝑces tam̄ illoꝝ ducum eū penitentē: benigne recepit. Recepta igitur bn̄dictōni impiales nūcii iter pagunt. ⁊ imperio sine sanguie hostes subdunt. Redientesq3 ab imperatore magnifice sunt recepti. Quidā aūt eoꝝ felicitatib⁹ inuidētes. ꝑfecto imperatoris ꝑce ⁊ ꝑcio suggesserunt vt eos apud impatorem de lese maiestatis crimine accusaret Q̄d cū impatori suggessisset. ille nimio furore repletus eos icarcerari ꝑcepit. ac sine aliq̄ interrogatōe illa eos nocte occidi mādauit Q̄d cū a custode didicissent sciderūt vestimēta sua. et gemere amare cepert Tūc vn⁹ eoꝝ sc3 nepocianus recolēs ꝙ beat⁹ nicolaus tres innocentes liberauerat. exhortatus est alios vt eius patrocinia flagitarent. Quib⁹ orātib⁹ sanctus nicola⁹ nocte illa cōstātino ipatori apparuit dicēs. Cur illos principes tam iniuste ꝯphendisti. et morti sine crimie addixisti Surge velox eosq3 q̄ntoti⁹ dimitti iubeto Sin aūt oro deu3 vt tibi suscitet bellū in q̄ tu corruas. et bestiis cibus fias. Cui ipator. Quis es tu q̄ hac nocte palatiū meū ingress⁹ talia audes loqui. Cui ille. Ego sum nicola⁹ mirce ciuitatis eps. Sic ⁊ ꝑfectu3 similiter terruit ꝑ visum dicēs Mēte ⁊ sensu ꝑdite. cur i necē inocentiū ꝯsensisti Perge cito ⁊ eos liberare stude Sin aūt corp⁹ tuū vermib⁹ scaturiet ⁊ dom⁹ tua citi⁹ destruet̄. Cui ille. Quis es tu q̄ nobis tāta minaris Scito inquit me esse nicolaū mirce ciuitatis episcopū. Utrisq3 euigilātibus. statim mutuo sua somnia pādunt. ⁊ ꝑ ill' incarceratis ꝯtinuo mittūt. Quib⁹ ait impator. Quas magicas artes nostis vt tātis nos illudatis somniis. Cui illi respōderūt se magos nō eē. nec mortis sn̄iam meruisse. Tūc impator. Nostis inq̄t hoiem cui nom̄ est nicolaus. At illi audito hoc noie manus extēderunt ad celum. rogātes deū vt eos sancti nicolai meritis a pn̄ti ꝑiculo liberar3. Et cū impator totā vitā e⁹ ⁊ miracula ab eis didicisset. dixit eis. Ite et deo grās agite q̄ vos ei⁹ ꝑcibus liberauit. S3 ⁊ de nostris eidem afferte gaudiol' rogātes eū vt vlteri⁹ michi minas nō iferat. sed ꝓ me et regno meo ad dn̄m ꝑces fundat. Post paucos dies ꝑdicti viri ad dei famulu3 veniūt. moxq3 ad e⁹ pedes hūiliter se ꝓsternunt dicētes Uere famul⁹ dei es vere cultor ⁊ āator xp̄i Cunq3 sibi oīa ꝑ ordinē retulissent. ille eleuatis i celu3 maib⁹ imēsas dō laudes retulit. ac bn̄ istructos pricipes ad ꝓpria remisit. E. Cū āt dominus vellet eum assumere. rogauit dominū vt āgelos suos sibi mitteret Et iclinato capite āgelos ad se venire vidit et dicto psalmo. In te domine speraui vsq3 in manus tuas domine

rq; tradidit spm̄. anno domini. cccxliii. vbi celestiū melodia audita est. Qui dum sepultus fuisset in tumba marmorea. a capite fons olei: et a pedibus fons aque profluxit. et vsq3 hodie ex eius membris sacrū resudat oleum. valens in salutem multorum. Successit autem ei quidam vir bonus. qui tamen de sede sua ab inuidis est depulsus. Quo eiecto oleū fluere desiit. Sed eo reuocato protinus emanauit. Post multum vero temporis turci mirream vrbem destruxerunt. Quadraginta vero septem milites barenses illuc pfecti quattuor monachis illis ostendentibus tumbam sancti nicolai aperuerunt ossaq3 eius ī oleo natantia in vrbem baream reuerenter detulerunt. anno domini millesimo. lxxxvii. Vir quidam ab vno iudeo quandam summa3 pecunie mutuo accepit. iurans super altare sancti nicolai. cum aliū fide iussorem habere nequiuerit. q̄ q̄citius posset sibi redderet. Tenente āt illo diu pecuniā. iude⁹ eā expostulauit s3 eā sibi reddidisse affirmat Trahit ergo eum ad iudicium et iuramentu3 indicitur debitori Ille baculum cauatum quem auro minuto impleuerat secu3 detulerat ac si eius adminiculo īdigeret. Volens igit̄ facere iuramētum. iudeo baculū tradidit reseruandū. Iurauit ille q̄ plus sibi reddiderit etiam q̄ deberet. Facto iuramento baculum suum repetiit Et iudeus ignar⁹ astucie eū sibi reddidit. Rediens autē qui fraudem fecerat in quodā biuio opp̄ssus corruit somno. curruśq3 cum impetu veniens eu3 necauit. et plenum baculum auro fregit. et aurum effudit Audiēs hoc iudeus concit⁹ illuc venit Cumq3 dolum vidisset. ⁊ a multis ei suggereretur vt aurum reciperet omnino renuit. nisi qui defūctus fuerat ad vita3 beati nicolai meritis redderetur. asserens se si hoc fieret baptisma suscepturum et christianum futurum. Continuo qui defunctus fuerat suscitatur et iudeus in christi nomīe baptisatur F Quida3 iudeus videns beati nicolai virtuosam potentia3 in miracul' faciēdis imaginem eius sibi fieri precepit eamq3 in sua domo collocauit. Cui res suas cum aliquo longius iret cum minis cōmendabat. hec vel similia verba dicens. Ecce nicolae Omnia bona mea vobis custodiēda cōmitto. et nisi oīa bene custodieritis vltionem expetam de vobis verberibus ⁊ flagellis Quadam igitur vice dum ille abess3. fures adueniunt. cuncta rapiunt. solam imaginem derelinquunt. Iudeus aūt rediens et se spoliatum videns. imaginē alloquitur. talibus vel similibus vsus verbis. Domine nicolae nonne in domo mea vos posuera3 vt res meas a latronibus seruaretis. Cur hoc facere noluistis. et latrones quare non prohibuistis. Igitur dira tormenta recipies. et pro latronibus penam lues Sicq3 damnum meum in tuis recompensabo tormentis. ⁊ furorem meū ī tuis refrigerabo verberibus et flagellis Accipiens ergo iudeus imagine3 dire eam verberat direq3 flagellat

Mira res ꝓrsus ⁊ stupenda. diuidentibꝰ furibus q̄ rapuerāt. sanctꝰ dei tanq̄ in se verbera recepissꝫ apparuit. hec vl' similia uerba dicens. Cur tā dire ꝑ vob flagellatꝰ suꝫ. cur tā crudeliter verberatꝰ. cur tormēta tot passus. Ecce quomodo corpus meū liuet. Ecce q̄liter effussione sanguis rubꝫ. Pergite citiꝰ et cuncta reddite que tulistis. Alioq̄n dei oīpotentis in vos ira deseuiet. ita vt scelus vestꝝ in mediuꝫ publicetur. et q̄libet uestrū suspendium paciat̄. Ad quem illi Quis es tu qui nobis talia loq̄ris Et ille. Ego sum nicolaus seruꝰ iesu cristi. quē iudeus ille ꝓ rebus suis quas tulistis tam crudeliter flagellauit. Territi illi ad iudeū veniūt. miraculū refert. ab eo q̄d ymagini fecerit audiūt: cūcta reddūt. Sicq; et latrones ad viā redeūt rectitudinis. ⁊ iudeꝰ fideꝫ āplectit̄ saluatoris ¶ Vir quidā ꝓ amore filii sui lr̄as addiscētis festum sancti nicolai āuuatiꝫ solemniter celebrabat. Quadā igit̄ vice pater pueri cōuiuiū ꝑparauit. et m̄ltos clericos inuitauit. Venit āt dyabolꝰ ad ianuam in habitu ꝑegrini petēs elemosinā sibi dari. Et iubꝫ quātociꝰ pater filio vt det elemosinā ꝑegrino. Properat puer. sꝫ ꝑegrinum nō inueniēs insequit̄ abeuntē. Cūq; ad quoddā ꝯpitum peruenissꝫ apprehendens dyabolus pueꝝ eū strangulauit. Quo audiēs pater vehemēter ingemuit. corpus tulit. in thalamo collocauit: Cepitq; p̄ dolore clamare. et dicere. Fili dilectissime q̄uo est tibi. Sancte nicolae heccine est merces honoris quē tibi tādiu exhibui. Et cū hec ⁊ similia pater dicerꝫ. statī puer q̄si de sōno euigilās oculos aperuit et surrexit.

¶ Vir q̄dam nobilis rogauit beatū nicolaum vt sibi filiū a domino impetraret. ꝓmittens se filiū ad eccl'iā eiꝰ ductuꝝ et ciphū aureū oblaturū Filius ergo nascit̄. et ad etatē ꝑducit̄. et ciphꝰ fieri iubet̄. Qui dū sibi valde placeret. suis eū adaptauit vsibꝰ. et aliuni eque valētem fieri p̄cepit. Nauigātibus itaq; ad eccl'iā sancti nicolai. iubꝫ pater filio vt ī illo cipho quem primo fieri fecit. aquā sibi afferret. Puer aūt cū vellꝫ aquā haurire cum cipho in mari cecidit. et statim disparuit. Pater aūt amare flens nihilominꝰ votum suū ꝑfecit. Veniēs igit̄ ad altare sācti nicolai cū obtulisset scđm ciphuꝫ. tanq̄ ꝓiectus cecidit de altari Cū aūt eum eleuasset et sup altare iteꝝ posuisset. rursus de altari lōgius est ꝓiectus. Miratibus oībus ad tam grande spectaculum. ecce puer sanus ⁊ incolumis aduenit. primū ciphū in suis gestās manibꝰ. Narrauitq; corā oībus ꝙ quādo in mari cecidit. statim beatꝰ nicolaus affuit et eū illesuꝫ ꝑuauit. Sicq; pater eꝰ letus effectus vtrunq; ciphū beato nicolao obtulit

¶ Quidā vir diues meritis beati nicolai filium habuit quē adeodatum vocauit. Hic sancto dei capellaꝫ in domo sua ꝯstruens: omī anno festū eiꝰ solēniter celebrauit: Erat autē locus ille situs iuxta terrā agarenoꝝ. Adeodatꝰ ergo quadā vice ab agarenis capit̄. et in ꝑuitutē regis eoꝝ deputatur. Sequēti anno dū festū sācti

nicolai pater ei⁹ deuote celebraret. et puer ciphū pciosū tenēs regi as-
sisteret. recolit suam captōnem. parentum dolorem. et gaudiū qd ī do-
mo sua ea die fiebat. cepitqȝ altius suspirare. Quorū suspirioꝝ causā
dū rex minis extorsisset. ait rex. qcquid tuus nicola⁹ agat tu hic nobis
cum manebis. et subito facto vento vehemēti totāqȝ domū cōcutiente
puer cū cipho rapit̄. et āte fores ecclesie vbi parētes agebāt solemnia
collocat̄. et magnū gaudiū omnib⁹ generat̄. Alibi legit̄ tamen q̄ pdi-
ctus iuuenis fuit de normandia. q̄ vltra mare pgens a soldano capit̄.
ꝛ qñ eū sepe verberat̄. Qui dū ī festo sācti nicolai verberaret̄ ꝛ ī car-
cere iclus⁹ flerȝ ꝛ p sua liberatōe ꝛ p leticia quā tūc habere ꝯsueuerat
subito obdormiuit et euigilās ī capella patris sui se īuenit. III

De sancta lucia virgine

Ucia dicit̄ a luce. Lux ei habȝ pulcritudīeȝ ī aspectione A
qꝛ vt dicit ābrosi⁹. lucis natura hec est. vt omnis in eius aspe
ctu gratia sit. habet etiā diffusionē sine coinq̄natōe. qꝛ p q̄-
cunqȝ imunda diffusa nō coinq̄nat̄. rectū icessum sine curuitate. lōgis
simam lineā ptransit sine morosa dilatōne. Per hoc ostendit̄ q̄ beata
virgo lucia habuit decorem virginitatis sine aliqua corruptione. dif-
fusionē caritatis sine aliquo imundo amore. rectū icessū itentōnis in
deum sine aliqua obliquitate longissimam lineam diurne opatōnis sī
negligentie tarditate. Uel lucia dicitur quasi lucis via. B

Ucia virgo siracusana nobilis genere audiens famam san
cte agathe p totam siliciā diuulgari. sepulcrū ei⁹ adiit cū ma
tre sua eutbicia ānis quatuor fluxū sanguinis incurabiliter
patiente. Inter ipa igit̄ missaꝝ solemnia cōtigit. vt illud euangeliū le-
geret̄ ī quo dominus mulierem ab hac passione sanasse narrat̄. Tunc
lucia matri dixit. Si credis his que legunt̄. crede agathā illū semp ha
bere pñtem p cuius nomine sustinuit passionem. Si ergo ei⁹ sepulcruȝ
credens cōtigeris. perfecta cōtinuo sanitate gaudebis. Igit̄ receden
tibus cūctis et matre et filia iuxta sepulcꝝ ī oratōe existētibus. luciaȝ
somnus arripuit. viditqȝ agathā ī medio āgeloꝝ gēmis ornatā stantē
et dicentē sibi. Soror mea lucia virgo deo deuota. quid a me petis qd
ipa poteris pstare cōtinuo matri tue. Nam ecce p fidē tuā sanata est.
Euigilās aūt lucia matri sue dixit. Mater mea ecce sanata es. Per
ipam ergo te depcor q̄ suis oratōnib⁹ te sanauit. ne mihi decetero no
mines spōsum. Sed qcquid mihi datura eras p dote paupib⁹ elargi
re. Cui mater ait. Tege prius oculos meos. et qcq̄d volueris de facul
tatib⁹ facito. Ad quā lucia. Qd moriēs das. ideo das qꝛ ferre tecū nō
potes. Da igit̄ dū viuis et mercedē habebis. Cum ergo redissent fit

quotidie distractõ rerũ ⁊ dãnt i necessitatibꝰ pauperum. Interea dũ pa
trimoniũ distribuitur ad spõsi noticiã puenitur reqrit spõsꝰ a nutrice
de his. Respõdit illa caute ꝙ vtiliorẽ possessiõẽ sposa sua iuenisset. quã
suo volebat nomine ꝯparare. ⁊ ideo videbatur aliqnta distrahere. Cre
didit stultꝰ carnale ꝯmerciũ. ⁊ cepit autor esse vẽdẽtiũ. Venditis autem
omnibꝰ ⁊ paupibꝰ erogatis. spõsus trahit eã corã pascasio ꝯsulari di
cens eam christianã esse ⁊ cõtra leges agere augustorũ. Inuitã
te igitur eã pascasio ad sacrificia ydolorum respõdit. Sacrificiũ placẽs
deo est visitare paupes. ⁊ eis i necessitatibꝰ subuenire. ⁊ qr iam ãplius
nõ habeo qđ offerã. meipam sibi tribuo offerẽdã. Cui pascbasiꝰ. Ista
verba tibi simili stulto christião narrare poteris. mihi aũt q principum
decreta custodio ista frustra psequeris. Ad quem lucia. Tu principum
tuorũ decreta custodis. et ego dei mei legem custodiam. Tu pricipes
times. et ego deum timeo. Tu illos offẽdere nõ vis. et ego deũ offẽde
re caueo. Tu illis placere desideras. et ego vt christo placeã cõcupisco
Tu ergo fac qđ tibi vtile esse ꝯgnosces. et ego faciã qđ vtile mihi esse
pspexero. Cui pascbasiꝰ. Patrimoniũ tuũ cũ corruptoribꝰ expẽdisti. ⁊
ideo q̃si meretrix loqris. Cui lucia. Patrimoniũ meũ i tuto loco consti
tui. corruptores aũt mẽtis et corporis nũquã sciui. Respõdit pascasius.
Qui sũt corruptores mẽtis ⁊ corporis. Lucia dixit. Corruptores mẽtis
vos estis. q suadetis vt anime suũ deserãt creatorẽ. Corruptores ve
ro corporis sũt. qui corpalẽ delectatõẽ pponũt epulis sẽpiternis. Pascba
sius dixit. Cessabũt verba cum puentum fuerit ad verbera. Cui lucia
dixit. Verba dei cessare non possunt. Cui pascbasius Tu ergo deus es
Respondit lucia. Ancilla dei sum qui dixit. Cum steterit ante reges
et presides ⁊c. Non enim vos estis ⁊c. Pascasius dixit. In te ergo spi
ritussanctus est. Cui lucia. Qui caste viuũt templum spiritussancti sũt
Cui pascbasius. Ego faciam te duci ad lupanar. vt ibi violatiõẽ acci
pias. et spiritumsanctum pdas. Cui lucia. Non inquinatur corpus ni
si de consensu mentis. Nam si me inuitam violare feceris castitas mi
bi duplicabitur ad coronam. Nunq̃ autem voluntatem meam ad con
sensum poteris puocare. Ecce corpus meum ad omne supplicium est
paratum. Quid moraris. Incipe fili dyaboli desideria penarum tuarum
exercere. Tunc pascbasius lenones fecit venire dicens eis. Inuitate
ad eam omnem populũ. et tã diu illudatur donec mortua nũcietur. Vo
lentes autem eam trahere tanto pondere spiritussanctus eam fixit. vt
omnino eam mouere nequirent. Fecitqꝫ pascasius mille viros accede
re et manus eius et pedes ligare. Sed eam nullatenus poterãt moue
re. Tunc et cum viris mille .l. paria boum adhibuit. sed tamen virgo
domini immobilis permansit. Vocatis autẽ magis vt suis icãtatõibꝰ
moueretur omnino moueri non potuit. Tunc dixit pascbasius. Que

sunt illa maleficia q una puella a mille viris nō moueref. Lucia dixit Non sunt ista maleficia sed beneficia christi. Porro si adhuc decē milia adhibueris. eque vt prius imobilē me videbis. Putans vero pascasius scdm quorundam figmenta q lotio fugaretur maleficia. iussit eaz lotio pfundi. Cumqz nec sic moueri posset. āgustiatus nimis copiosuz ignē circa eam accēdi. picemqz resinam et feruens oleū sup eam fūdi iussit. B Dixitqz lucia. Inducias ipetraui martirii mei. vt credētibus timorē auferā passionis. et nō credētibus vocē insultatōis. Videntes aūt amici pascbasii eū angustiari. in gutture eius gladium immerserūt. Que nequaq̄ loq̄lam āmittēs dixit. Annūcio vobis pacem ecclesie redditā maximiano hodie mortuo. et de regno suo dyocleciāo expulso. Et sicut ciuitati cathanēsi soror mea agatha data est ptectrix sic et ego ciuitati siracusane pcessa sū interuentrix. Dū hec virgo loq̄tur. ecce ministri romanorum veniunt. paschasiū apphendūt vinctuz ad cesarem secū ducunt. Audierat eni cesar q vniuersā puinciā fuerat depredatus. Veniēs ergo romam et senatui accusatus. pariter et cōuictus. capitali sententia est punitus. Virgo vero lucia de loco i quo pcussa ē mota nō est. nec spiritū tradidit quo adusqz sacerdotes venirēt. et corpus domini ei traderent. Et omnes astātes amen domino responderunt. In eodem aūt loco est sepulta. et ecclesia fabricata. Passa ē autē tpe cōstātini et maxentii circa ānos dn̄i. cccx.

.V.

De sancto Thoma apostolo

Thomas interptatur abissus vel geminus qd̄ et grece A didimus dicitur. Vel dicitur thomas a thomos qd̄ est diuisio siue sectō. Dicitur ergo abissus. eo q pfunditatem diuinitatis penetrare meruit quādo ad sui iterrogatōz xp̄us sibi respōdit Ego sum via veritas et vita. Dicitur geminus eo q resurrectōz xp̄i quasi geminate et in duplum q̄ alii ↄgnouit. Nam illi cognouerunt videndo. iste videndo et palpando. Diuisio autē siue sectio dicit quia mentem suam ab amore mūdi diuisit. vel qr ab aliis i fide resurrectionis diuisus et sectus fuit. Vel dicit thomas quasi totus means. i. dei scz amore et cōtemplatōe. Habuit enim tria que in ipo idicauerūt fuisse amorē dei. de quibus dicit psper in libro de vita cōtemplatiua. Quid est deum diligere nisi animo cōcipe feruidum visionis dei affectum. peccati odium. et mūdi fastidiū. Vel thomas dicitur a theos qd̄ ē deus et meus. vnde thomas quasi deus meus. et hoc ppter illud qd̄ dixit cū certificatus credidit. dominus meus et deus meus. B

Thomas apostolus cū esset apud cesareā apparuit ei dominus dicēs. Rex indie gūdoferus misit ppositum abanē querere hominē architectoria arte eruditū. Veni igit et mittam te

ad eum. Cui thomas. Dñe quo vis mitte me pter ad indos. Cui dñs. Vade secure qr ero custos tui. Cumqȝ indos couerteris ad me cum palma martirii venies. Cui thomas. Domin⁹ meus es et ego seru⁹ tuus fiat voluntas tua. Cumqȝ ꝑposit⁹ foꝝ ꝑambularet dixit ei domin⁹. Quid cōparare vis iuuenis. Cui ille. Domin⁹ me⁹ misit me vt conducam seruos i arte architectoria eruditos vt romano ope sibi palatiuȝ cōstruat. Tunc dñs tradidit ei thomā. asserens eum plurimuȝ i tali arte peritū. Nauigātes autē ad q̄ndā ciuitatē venerunt i q̄ rex filie sue nuptias celebrabat. Hic cum pconizari fecisset vt oēs nuptiis interessent alias regem offenderēt. illuc cōtigit abanem ⁊ apl'm itroire. Puella autē hebrea fistulā i manu gerens vnumquēqȝ laude aliq̄ cōmendabat. Vidensqȝ apl'm itellexit hūc esse hebreuȝ eo q̄ n̄ manducaret. sed oculos ad celuȝ fixos haberȝ. Cumqȝ puella coraȝ eo hebraice caneret dicens. vn⁹ est de⁹ hebreoꝝ. q̄ creauit oīa ⁊ fundauit maria apl'us ip̄aȝ hec eadeȝ verba repetere satagebat. Videns autē pincerna q̄ nō manducarȝ nec biberȝ. sed tm̄ oculos fixos ad celuȝ haberet apl'm dei i maxillam pcussit. Cui apl'us. Meli⁹ est vt i futuro idulgētia tibi tradat et hic transitoria plaga reddat. Nō hinc surgaȝ dōec man⁹ q̄ me pcussit huc a canib⁹ afferat. Hic igit ad hauriendaȝ aq̄m abiit et leo ip̄m occidens sanguineȝ ei⁹ bibit. Lacerantib⁹ autē canibus ei⁹ corp⁹. vnus niger canis manū ei⁹ dexterā i mediū ꝯuiuiuȝ apportauit. Quo viso omnis turba obstupuit. et puella ei⁹ verba referēs piecta fistula ad pedes apl'i se piecit. Huiusmodi aūt vltionē factā reꝓbat aug⁹. in libro ꝯtra faustū. et asserit a pseudo hoc fuisse insertum. Unde et legenda hec quo ad plura suspecta habetur. Possȝ tn̄ dici q̄ hoc nō aio iprecādi. sed modo p̄dicēdi dictū sit. Si tn̄ augustini verba diligenter ispiciātur. nō penit⁹ ista reꝓbare videtur. Ait ei sic i eodē libro. Legūt scripturas apocrifas manichei. nescio a q̄b⁹ fictoribus fabularū sub aploꝝ nomine scriptas. q̄ suoꝝ scriptoꝝ tpib⁹ i autoritateȝ sancte ecclesie recipi mererētur. si sācti et docti hoīes q̄ tūc in hac vita erant et examinare poterāt. eos vera locutos esse cognoscerent. Ibi tamē legūt apl'm thomā cū esset in quodā nuptiaꝝ cōuiuio pegrin⁹ et ꝓrsus incognit⁹. a quodā ministro palma pcussū. iprecatū fuisse homini cōtinuā seuāqȝ vindictā. Nā cū egress⁹ fuisset ad fontē vñ et aquā cōuiuātib⁹ mīstraret. i eū leo irruēs interemit. manūqȝ ei⁹ q̄ caput apl'i leui ictu pcusserat. a corpe auulsā scđm verbū eiusđ apl'i id optātis atqȝ imprecantis. canis itulit mensis q̄bus ip̄e apl'us discūbebat. Quid hoc videri crudeli⁹ potest. Verū quia ibi nisi tn̄ fallor hoc etiā scriptuȝ est q̄ ei veniā i seculo futuro petierit. facta est autē cōpensatō bñficii maioris. ⁊ vt apl'⁹ q̄ carus deo esset et domin⁹ p hūc timorē ꝯmēdaretur ignotis. et ille post hāc vitā q̄nqȝ finiendā ieternum consolaretur.

Utrū illa vera sit an ꝯficta narratō nihil mea nūc iterest. Certe ei ma nichei a qb⁹ ille scripture q̄s canō ecclesiastic⁹ respuit tanq̄ vere atqꝫ sicere acceptant̄ saltē hic cogunt̄ fateri illā patiētie virtutē quā docet dn̄s dicēs. si qs te pcusserit ī maxillā dexterā pbe ei sinistrā. posse esse ī pparatōe cordis. etiā si n̄ exhibea t̄ gestu corpis ꝛ expssiōe verborꝫ. Quando quidē apostol⁹ palma pcuss⁹ poti⁹ dominū rogauit vt iniuri oso homini in futuro seculo parceret̄ in pn̄ti aūt illa iniuria nō inulta relinqueret̄ q̄ꝫ vel pbuit feriēti alterā partē. aut vt iteꝝ ferirꝫ āmonu it Tenebat certe interius dilectiōis affectū ꝛ exteri⁹ requirebat cor rectiōis exēplum. siue hoc verū sit siue cōfictū cur nolūt credere tali animo famulum dei moysen ydoli fabricatores ꝛ adoratores gladio pstrauisse. Si aūt penas illas comparam⁹. quid sil'e ferro interimi. et a feris trucidari atqꝫ laniari. Quandoquidē iudices publicis legibus seruiētes maioris criminis reos bestiis tradi q̄ gladio pcuti iubēt. Hec aug⁹. Tūc apl's ad petitōem regis sponsū et sponsaꝫ bn̄dixit. Da inq ens dn̄e adolescētib⁹ his bn̄dictōem tue dextre. ꝛ in eoꝝ mētib⁹ semia semen vite. Abeūte aūt apl'o in manu iuuenis est rept⁹ plen⁹ dactalis palme ram⁹ Comedētib⁹ vero spōso ꝛ spōsa d̄ fructu ei⁹ ābo obdormi unt. ꝛ sonniū sil'e ābo cernūt. Uidebat̄ etei eis q̄ rex gēmat⁹ eos am plecteret̄ ꝛ dicerꝫ. Apl⁹ bn̄dixit vos vt eterne vite pticipes sitis Eui gilātib⁹ aūt ꝛ mutuo sibi sōnia reuelātib⁹ apl⁹ ad eos igredit̄ dicēs eis Rex me⁹ vobis modo appuit. ꝛ me clausis ianuis huc adduxit. vt sup vos bn̄dictō mea fructificꝫ. Habeatis carnis itegritatē q̄ ē oim regia virtutū ꝛ fruct⁹ salutis ppetue. Uirgitas soror ē āgeloꝝ possessio oim bonoꝝ. victoria libdinū. fidei tropheū. expugnatō d̄monū. ꝛ eternoꝝ securitas gaudiorū. De libidīe aūt corruptō gignit̄. d̄ corruptōe pol lutio nascit̄. d̄ pollutōe reat⁹ orit̄. d̄ reatu ꝯfusio generat̄ Hec illo refe rēte duo āgeli apparuerūt dicētes eis. Nos sum⁹ āgeli vobis ad cu stodiā d̄putati. q̄ si apl'i bn̄ fuaueritis monita. offerem⁹ d̄o omia vota vestra. Eos igit̄ apl⁹ baptisauit. ꝛ de fide diligēter edocuit Post mul tū vero tpis spōsa noīe pelagia sacro velamīe ꝯsecrata martiriū pati tur. ꝛ spōs⁹ noīe dyonisi⁹ illi ciuitati ī epm ordiat̄. ¶ Post hec aūt apl⁹ ꝛ abanes ad regē idie puenerūt. Designato vero ab apl'o mirabi li pallatio. ꝛ copioso thesauro accepto rex ī aliā puiciā pficisit̄. ꝛ apl⁹ vniuersū thesauꝝ paupib⁹ clargit̄. Per totū aūt biēnium quo abfuit rex apl⁹ pdicatōi istitit ꝛ innumerabilē populū ad fidē ꝯuertit. Rediēs aūt rex ꝛ q̄ thōas fecerat discēs. ipꝫ cū abane ī ima retrudit carceris. vt postmod̄ viuos excoriatos vltricib⁹ darꝫ flamis. Interea gad fra ter regis morit̄. ꝛ ei sepulcrū cū ābitōe nimia pparat̄ Quarta aūt die q̄ mortu⁹ fuerat resurrexit. ꝛ stupefactis oib⁹ cūctisqꝫ fugiētib⁹ dixit fratri suo. Hic hō frater quē excoriare ꝛ icēdere dispōebas aic⁹ d̄i ē. ꝛ

omnes angeli famulantur et. Qui me in paradisum ducentes quoddam mihi ostenderunt palatium ex auro et argento et lapidibus preciosis mirabiliter fabricatum. Et cum eius pulcritudinem admirarer. dixerunt mihi. Hoc est palatium quod thomas fratri tuo extruxerat. Cumque dicerem vtinam ianitor eius essem dixerunt mihi. Frater tuus se illo fecit indignum. Si vis in illo manere. rogabimus dominum vt te suscitare dignetur vt illud a fratri tuo possis emere reddens ei pecuniam quam se existimat perdidisse. Et hec dicens cucurrit ad carcerem apostoli. fratri suo postulans indulgeri. abiectis que vinculis rogare apostolum cepit vt vestem acciperet preciosam. Cui apostolus. Ignoras quod nihil carnale. nihil terrenum gestiunt qui cupiunt habere in celestibus potestatem. Egredienti autem apostolo de carcere rex occurrit. et obuolutus eius pedibus veniam postulabat. Tunc apostolus ait. Multum vobis prestitit deus vt secreta sua vobis ostenderet. Credite in christum et baptisamini vt eterni regni participes sitis. Dixit ei frater regis. Vidi palatium quod fratri meo fecisti. et illud comparare merui. Cui apostolus. Hoc in potestate fratris tui est. Cui rex. Illud erit meum. apostolus fabricet tibi aliud Quod si forte nequierit mihi et tibi vnum hoc commune erit. Respondit apostolus Innumerabilia palatia sunt in celo ab inicio seculi preparata que fidei precibus siue precio et elemosinis comparantur. Diuitie autem vestre ad illa vos antecedere possunt sequi vero omnino non possunt. B ¶ Post vnum autem mensem fecit apostolus paupes omnes illius prouincie congregari. Quibus congregatis debiles et infirmos seorsum stare iussit. et super eos orauit. Cumque qui docti fuerant. respondissent amen. coruscatio de celo veniens tam apostolum quam ceteros fere per horam dimidiam sic prostrauit. vt omnes se putarent ictu fulguris interisse. Erigens autem se apostolus dixit. Surgite quia dominus meus sicut fulgur venit vosque sanauit. Exurgentes autem omnes sani deum et apostolum glorificauerunt. Tunc apostolus cepit eos docere et duodecim gradus virtutum assignare. Primus est vt in deum crederent qui est vnus in essentia et trinus in personis. deditque eis triplex exemplum sensibile quomodo sint in vna essentia tres persone. Primum est quia vna est in homine sapientia. et de illa vna procedit intellectus memoria et ingenium. Nam ingenium est inquit vt quod non didicisti inuenias. Memoria vt non obliuiscaris quod didiceris. Intellectus vt intelligas que ostendi possunt vel doceri. Secundum quod in vna vinea tria sunt. scilicet lignum folia et fructus. et hec omnia tria vnum sunt et vna vinea sunt. Tercium est. quia caput vnum quatuor sensibus constat. in vno enim capite sunt visus gustus auditus et odoratus et hec plura sunt et vnum caput sunt. Secundus gradus est vt baptismum susciperent. Tercius est vt se a fornicatione continerent. Quartus vt se ab auaricia temperarent. Quintus vt gulam restringerent. Sextus vt penitentiam tenerent. Septimus vt in his perseuerarent. Octauus vt hospitalitatem amarent. Nonus vt voluntatem dei in faciendis quererent et ea opere complerent. Decimus vt eam in non faciendis quererent et ea vitarent Undecimus vt caritatem amicis et inimicis impenderent

Duodecimus vt in custodiēdis his vigilē curā haberēt. Post pdicati onē vero baptisati sūt nouē milia viroꝝ exceptis puulis ꝛ mulieribus

¶ Post hoc aūt in supiorē indiam abiit. in qua innumeris miraculoꝝ insigniis coruscauit. Synticē etiā amicā migdomie vxoris carisii cognati regis aplꝰs illuminauit. Dixitqꝫ migdonia ad synticē. Putas si potero eū videre. Tūc migdomia de cōsilio eiꝰ habitū mutauit ꝛ inter paupes mulieres vbi aplꝰs pdicabat aduenit. Aplꝰs aūt cepit de vite huiꝰ miseria pdicare. dicēs inter cetera. Qm̄ vita hec ē vita misera. casibus subiecta. et adeo fugitiua vt cū teneri credit̄ effugiat labefacta. Deinde cepit quatuor ratōibꝰ exhortari vt verbuꝫ dei libenter audirēt. ipꝫ verbū dei quatuor reꝝ generibꝰ ꝯpando. s. collirio ex eo ꝙ oculū nostri intellectꝰ illuminat. potioni ex eo ꝙ nostrum affectum ab omni carnali amore purgat et mūdat. emplastro ex eo ꝙ peccatorū nostrorū vulnera sanat. cibo ex eo ꝙ nos celestium amore delectat. Et sicut inquit hec egroto nō valēt nisi ea in se recepit. sic nec aīe languēti verbū dei pdest nisi illud cū deuotōe audierit. Predicāte igitur aplō migdomia credidit ꝛ dicepsi viri thoꝝ abhorruit Tūc cariuꝰ a rege ipetrauit. ꝛ aplm̄ in carcerē posuit. Ad quē veniēs migdomia rogauit vt sibi ignosceret ꝙ ppter eā in carcerē missus esset. Quā ille benigne ꝯsolās hec omnia se libenter pati asseruit. Carisiꝰ aūt regem rogauit vt reginam sororem sue vxoris ad eam mitteret si forte eam reuocare posset. Missa regina ꝯuertit̄ ab ea quā volebat ꝯuertere. visisqꝫ tot miraculis que aplꝰs faciebat dixit. Maledicti sūt a deo qui nō tot signis credūt et opibꝰ. Tunc aplꝰs omēs qui aderāt de tribus breuiter instruxit scꝫ vt ecclesiā diligerēt. sacerdotes honorarēt. ꝛ assidue ad audiendū verbū dei cōuenirēt. Reuertente aūt regina dixit ei rex. Ut quid taꝫ diu morata es. Que respōdit. Putabā migdomiaꝫ stultā esse. sed sapiētissima est. et me ad aplm̄ dei ducēs viam veritatis me cognoscere fecit. et nimis stulti sūt ꝗ in xp̄m nō credūt. Noluitqꝫ regina regi deinceps copulari. Stupefactꝰ aūt rex dixit cognato suo. Dū tuam vxorem recupare vellem meā pdidi. et peior mihi mea effecta est ꝙ̄ tua tibi.

¶ Tūc rex iussit aplm̄ ligatis manibus ad se adduci. pcipiēs ei vt ad suos viros cōiuges reuocaret. Aplꝰs aūt triplici exēplo ostendit ꝙ̄diu in errore psisterēt. hoc facere nō deberēt. videlicet exemplo regis. exemplo turris. et exemplo fontis. Unde dixit. Tu cū sis rex nō vis habere coinqnata seruitia sed mūdos seruos pariter et ancillas. Quāto magis credere debes deum amare castissima et mūda seruitia. Quid ergo culpor si deum amare pdico ī seruis suis qd̄ diligis et in tuis. Fabricaui turrim excelsam. et dicis mihi. vt ego qui fabricaui eā destruam. Fodi terrā pfundā et eduxi fōtē de abisso ꝛ dicis mihi vt obstruā illū. Tūc iratꝰ rex afferri iussit ardētes lamias

ferreas. ⁊ apl'm stare nudis pedib⁹ sup eas. Mox in⁹ aūt nutu dei fōs ibi erupit. ⁊ eas extīxit. Tūc rex 9silio 9gnati i sui euz i fornacē ardētē mitti fecit. Que tn̄ sic refrigerata est. vt die altera sanus inde exiret. ⁊ illes⁹: Dixitq3 regi carisi⁹: Fac illū offerre sacrificiū deo solis vt sic dei sui irā icurrat q̄ ab his eū liberat. Cūq3 ad hoc vrgeret dixit regi Prestātior es tu q̄ factura tua. Ex quo tu modo verū deū negligis. ⁊ picturā colis. tu putas q̄ sicut dicit carisi⁹ de⁹ me⁹ mihi irascetur postq̄ adorauero deū tuū: magis aūt irascet deo tuo. eūq3 cōminuet Adoro igit eū. Si ergo me adorāte deuz tuuz de⁹ me⁹ nō euertz illū. sacrificabo illi. Si autē sic. tu credes deo meo. Cui rex. Adhuc mecuz de pari loq̄ris. Precepit igit apl'us hebraice demoni qui i eo erat. vt q̄ cito coram ydolo genua flecterz stati ydolum comminuerz. Flectēs igit apl'us genua dixit. Ecce adoro sed nō ydoluz. Ecce adoro sed non metalluz. Ecce adoro sed nō simulacrꝝ. Adoro autē dn̄m meuz ihesum christum. i cui⁹ nomine p̄cipio tibi demon q̄ in eo latitas vt simulacrū istud 9minuas. Statiq3 sicut cera liq̄factū ē. Tūc om̄s sacerdotes mugitū dederūt. Pōtifex aūt tēpli eleuās gladiū apl'm trāsuerberauit dicēs. Ego vidicabo iiurias dei mei. Rex aūt et carisi⁹ aufugerūt vidētes q̄ popul⁹ vellz apl'm vidicare. ⁊ pōtificē viuū icēdere. Christiāi aūt corp⁹ apl'i tulerūt ⁊ honorifice sepelierūt. Post lōgū tp⁹. sc3 circa annos dn̄i. cc. et. xxx. corp⁹ apl'i i edissā ciuitatē q̄ oli dicebat rages medorū trāslatū est alexādro ipatore ad sirorꝝ p̄ces hoc faciēte. In illa autē ciuitate null⁹ heretic⁹. null⁹ iude⁹. null⁹ pagan⁹ potest viuere. nec tirānus aliq̄s ibi nocere. postq̄ abagar⁹ rex illi⁹ ciuitatis epl'am manu saluatoris scriptā accipe meruit. Nā si q̄n gens aliq̄ 9tra ciuitatē illā insurrexerit. ifās baptisat⁹ sup portā stās epl'am illā legit. ⁊ ea die tā saluatoris scriptis q̄ apl'i thōe meritis hostes aut fugiūt aut pacantur. Isidor⁹ i libro de uita ⁊ obitu sāctorꝝ sic de isto apl'o dicit. Thōas discipul⁹ xp̄i ac siīlis saluatori audiēdo icredul⁹. vidēdo fidelis fuit. Hic euāgeliū p̄dicauit parthis medis p̄sis hircāis. ⁊ brachiāis. Et itraus oriētalē plagā ⁊ iterna gētiū penetrās. ibi p̄dicatōz suā vsq3 ad tituluz sue passiōis p̄duxit. Hic lāceis trāsfix⁹ occubuit. Hec isidor⁹. Crisostom⁹ quoq3 ait q̄ dum thomas ad regionem magorum q̄ ad xp̄m adorādū venerāt deuenissz. eos baptisauit ⁊ facti sūt adiutores fidei xp̄iane.

De festiuitatib⁹ q̄ eueniūt infra tp⁹ qd̄ p̄ti 9tinet sub tpe recōciliatōnis et partim sub tempore peregrinacionis.

Dicto de festiuitatib⁹ q̄ occurrūt ifra tp⁹ renouatōis qd̄ incepit a moyse ⁊ p̄phetis: ⁊ durauit vsq3 ad aduētū xp̄i i carnē qd̄ tp⁹ rep̄n̄tat ecclesia ab aduētu vsq3 ad natiuitatē domini inclusiue. sequit de festiuitatib⁹ q̄ eueniunt infra temp⁹ qd̄ p̄tim 9tinetur sub tpe recōciliatōis. parti sub tpe p̄egrinatōis. qd̄ tp⁹ rep̄n̄tat ecclesia a natiuitate vsq3 ad septuagesimā. sicut supra i p̄logo dictū est.

De natiuitate domini nostri iesu cristi secũdum carnem.

.VI.

Natiuitas dñi nostri iesu xpi scd̃z carnẽ vt qdã aiũt. ɔpletis ab adã qnq3 milib⁹ ducẽtis.xxviii.ãnis.vel scd̃m alios .vi. milib⁹.vl' ꝑm eusebiũ cesariẽsẽ i cronicis suis qnq3 milibus nõgẽtis .tpe octauiãi ipatoris facta ẽ. Cõputatõ aũt sex miliũ ãnoꝝ i uẽta fuit a metbodio poti⁹ mistice ꝙ cronice. Ueniẽte aũt ipo filio dei i carnẽ tãta pace vniuersi⁹ mũd⁹ gaudebat.vt toti orbi vnic⁹ romãoꝝ i perator pacifice psiderz Hic dict⁹ ẽ octauiã⁹ a ꝑma ipositõe.cesar a iu lio cesare c⁹ fuit nepos august⁹ ab augmẽto reipublice.ipator a digni tatis bonore.q̃ ad differẽtiã alioꝝ regũ fuit ꝑmo h̃ noie isignit⁹. Naz sicut nasci voluit vt nobis pacẽ pectoris vl' tpis ⁊ pacẽ eternitatis tri buerz.sic voluit vt nibilomi⁹ ortũ suũ pax tpis illustrarz. Cesar igit̃ au gust⁹ vniuerso psidẽs orbi scire voluit q̃t puĩcie.q̃t ciuitates.q̃t castra q̃t ville.q̃t hoies i toto orbe essẽt.iussitq3 vt d̃r in bistoria scolastica vt oĩs hoies ad vrbẽ vñ trabebãt originẽ pgerẽt.⁊ q̃lib3 denariũ argen teũ q̃ valebat dcẽ numos vsuales.vñ ⁊ denari⁹ dicebat̃.psidi puincie tradẽs se subditũ romão ipio pfiteret̃. Nã ⁊ num⁹ imagiẽz pferebat ce saris ⁊ supscriptõz nois. Dicebat̃ aũt pfessio ⁊ dscriptõ s3 diuersa ɔsi deratõe. Professio ei dicebat̃ q2 q̃lib3 qñ reddebat psidi puicie cẽsũ ca pitis.i.denariũ illũ q̃ sic vocabat̃.põebat sup caput suũ.⁊ pprio ore p fitebat̃ se esse subditũ romão ipio.vñ dicebat̃ pfessio.i.pprio ore fassio ⁊ fiebat h̃ corã oĩ poplo. Descriptõ aũt dicebat̃ q2 numer⁹ eoꝝ q̃ cen sũ capitis ferebãt.certo dtermiabat̃ numero ⁊ r̃digebat̃ i scriptis Hec aũt dscriptõ ꝑma facta ẽ a pside sirie cirino Prima d̃r vt i eisdẽ bisto riis scolasticis babet̃ ꝙtũ ad cirinũ q2 ei iudea i vmbilico terre nostre babitabilis esse dicit̃.puisũ ẽ vt i ea icboaret̃.⁊ deide p circũstãtes re giões ⁊ alii psides psequerent̃. Ul' ꝑma d̃r.i.vniuersal'.q2 alie pcesserunt pticulares. Ul' forte ꝑma capitũ i ciuitate fiebat a pside.scd̃a ciuitatũ i regiõe a legato cesaris.tercia regionũ i orbe corã cesare: Joseph aũt cũ essz d genere dauid a nazaretb i betbleẽ pfect⁹ ẽ. Cũ aũt beate ma rie tp⁹ piẽdi istarz.⁊ ipe d suo reditu nescirz.eã secũ assũpsit.⁊ i betleẽ secũ duxit.nolẽs thesauꝝ sibi a dõ ɔmissũ i aliẽa mãu dimittere .s3 ipe p se voluit illũ cura puigili custodire. Cũ ergo betleẽ appinq̃ssz.vt fra ter bartbolome⁹ i sua ɔpilatõe testat̃.⁊ d libro ifãtie saluatoris ẽ sũp tũ vidit beata virgo ptẽ ppli gaudẽtẽ ⁊ ptẽ gemẽtẽ Qð sibi ãgelus ex ponẽs ait. Pars populi gaudẽs est ppl⁹ gẽtil'.q̃ i semine abrae eternã beneditõem accipiet.pars aũt gemẽs est plebs iudaica a deo suis me ritis repbata. Cum igit̃ ambo betbleem venissent .et q2 paupes erãt

et q2 omnia hospitia alii qui pter hoc ipm venerant occupauerant. nullum hospitiu habere potuerut. diuerterut in comuni transitu. qui vt dicit in historia scolastica: erat inter duas domos operimentum habens. qui diuersoriu dicit. sub quo ciues ad colloquedu vel ad comitedu in diebus ocii vel p aeris intemperie diuertebant. vbi forte ioseph psepe boui z asino fecerat. Uel scdm quosdam rustici cum ad forum veniebant animalia sua ibidem ligabant et ideo psepe ibi costructum erat. Ipa igit nocte media diei dominice beata virgo filium suum peperit et in psepio sup fenu reclinauit. Quod fenu vt habet in historia scolastica beata helena postmodu romam detulit. A cui9 feni comestioe bos et asinus vt dicit abstinebant. B Notandum autem q natiuitas christi fuit mirabiliter facta. multipliciter ostensa. et vtiliter exhibita. Fuit autem mirabiliter facta. tu ex parte generantis. tum ex parte geniti. tu ex parte modi generandi. Ex parte generantis. quia ipa fuit virgo ante partum: et virgo post partum et hoc sc3 q virgo manens peperit quinq3 modis ostensum est. Primo p prophetiam ysaie. vii. Ecce virgo concipiet zc. Secundo p figuram. hoc enim figuratum fuit per virgam aaron que sine omni humano studio floruit. et p porta ezechielis que semper clausa pmansit. Tercio p custodiam. ioseph eni ex eo q ipam custodiuit testis sue virginitatis extitit. Quarto p experietia. cu ei vt i copilatoe bartholomei habet z de libro saluatoris infatie sumptu fuisse videt. beate marie pariendi tempus istaret. ioseph licet deum de virgine nascituz non dubitaret. morem tame gerens patrie obstetrices vocauit. qru vna vocabat zebel. z altera salome. zebel igit csideras z inqrens z ipam virginem inueniens exclamauit virginem peperisse. Salome aut du no credere3 sed hoc pbare similiter vellet. cotinuo aruit manus ei9. Iussu tn ageli sibi apparetis puez tetegit z cotinuo sanitate accepit. Quito p miraculi euidetia. Rome eni vt testat inocetius papa terci9 duodeci anis pax fuit. Igit romani teplum pacis pulcerrimu cstruxerut. z ibi statua romuli posuerut. Consulentes aut appolline qntu duraret. acceperut respoisu quousq3 virgo parere3. Hoc aut audietes dixerut. Ergo ieternu durabit. Impossibile ei credebat q vnq pareret virgo. Un in foribus tepli titulum hunc scripserunt. Teplu pacis eternu. S3 i ipa nocte q virgo pepit. teplum fudit9 corruit. Et ibi e modo ecclesia scte marie noue. Secudo fuit mirabiliter facta ex pte geniti. Na sicut dicit bern. i eade psoa eternu3 atiquu z nouu mirabiliter cuenerut. Eternu. i. diuinitas. atiquu. i. caro ab adam traducta. nouum. id est. anima de nouo creata. Iterum sicut idem dicit hodie tres mixturas. vel tria opera fecit deus. ita mirabiliter singularia vt talia nec facta sit. nec aplius facienda sint Coiucta qppe sut adiuice. de9 z ho. mater z virgo. fides z cor huanu

Prima mixta valde mirabilis .quia ꝯiūcta sūt lim⁹ ꝛ de⁹.maiestas et īfirmitas.tāta vilitas ꝛ tāta sublimitas. Nichil ei d̄o sublimius et nichil limo vili⁹. Secūda nihilomin⁹ valde mirabilis.a seculo eī nō ē auditū ꝙ virgo esset q̄ pepit.ꝛ ꝙ mater essꝫ q̄ virgo ꝑmāsit. Tercia ē prima ꝛ secūda īferior.sꝫ nō min⁹ fortis. Mirꝝ eī quomodo cor huma nū fidē his duob⁹ accōmodauit.quomodo credi potuit ꝙ de⁹ hō esset. et ꝙ virgo ꝑmāserit q̄ pepissꝫ. Hec bern̄. Tercio fuit mirabiliter facta ex parte modi generādi.eius enim ꝑtus fuit supra naturā ex eo ꝙ vir go cōcepit.supra ratōꝫ.ex eo ꝙ deū genuit.supra humanā cōditōem ex eo ꝙ sine dolore pepit.supra ꝯsuetudinem ex eo ꝙ de spiritusācto cō cepit. Non eī genuit virgo ex hūano semine sed ex mistico spiramine. Nam spiritussāctus de castissimis et purissimis sanguinib⁹ virginis accepit.et inde corpus illud formauit.et sic quartū modū mirabilē fa ciēdi hominem deus ostendit. Nam sicut dicit anshelm⁹ deus potest q̄ tuor modis hominē facere.scꝫ sine homine et femina.sicut fecit adam de homine sine femina sicut fecit euā.de homine et femina.sicut ꝯmu nis ꝓbat vsus.de femina sine viro sicut hodie mirabiliter factum est.

¶ Secūdo eius natiuitas fuit multipliciter ostensa. Ostēsa est enī ꝑ omnes grad⁹ creaturarꝫ. Est enī q̄dam creatura que tm̄ habet esse si cut pure corporea vt lapides.q̄dā q̄ habet esse et viuere.sicut vegetabi lia vt arbores.quedā q̄ habet esse viuere et sētire .sicut sunt animalia bruta.quedā que habet esse viuere sētire et discernere.sicut homo.que dam que habet esse viuere sentire discernere et intelligere.sicut angel⁹ Per has omnes creaturas hodie christi natiuitas est ostēsa ¶ Prima aūt creatura scꝫ pure corpea triplex est.scꝫ opaca trāsparēs siue puia. et lucida. Primo ergo ostensa est ꝑ pure corporeā opacā.sicut ꝑ destru ctionē tēpli romanorꝫ.vt supra dictū est.et ꝑ ruinā statue romuli dei ro manorꝫ que tūc cecidit et cōminuta est.ꝛ ꝑ ruinā etiā aliarꝫ statuarum que tūc ī aliis locis plurimis ceciderūt. Legit̄ enī in historia scolastica ꝙ hieremias ꝓpheta in egiptū descēdens post mortē godolye.regibus egipti signū dedit ꝙ eorꝫ ydola corruerēt cū virgo filium parturiret. Quapꝓpter sacerdotes ydolorū imaginē virginis puerū in gremio ba iulātis secreto loco tēpli statuerūt et eā ibi adorabāt. Sꝫ a ptholomeo rege postea īterrogati quid hoc sibi vellet.dixerūt paterne traditōis hoc esse misterium.q̄d a sancto viro et ꝓpheta eorū maiores accepant et sic in reb⁹ venturū credebant. Secūdo ꝑ pure corporeā trāsparētēꝫ et puiam. Nam in ipsa nocte natiuitatis dominice obscuritas noctis ī claritatē diei versa est. Rome etiā vt attestat̄ orosi⁹ et innocēti⁹ papa terci⁹.fōs aque ī liquorē olei vers⁹ est.et erūpēs vsqꝫ ī tiberi ꝓfluxit.ꝛ tota die illa largissime emanauit.et ibi modo est sācta maria trās tibe rim.ꝓphetauerat eī sibilla ꝙ qn̄ erumpet fons olei nasceretur saluator

Tercio p pure corpeā lucidā sicut p corpa supcelestia. Nā i ipa die natiuitatis ꝯm ātiquorū relatoꝫ vt ait criso. magis sup q̄ndā mōtē orātib⁹. stella q̄dā iuxta eos appuit q̄ formā pueri pulcerrimi habebat. et i ei⁹ capite crux splēdebat. Que magos alloq̄ns dixit vt in iudeā pgerēt ⁊ ibi natū puerū iuenirēt In ipa etiā die tres soles i oriēte appuerūt q̄ paulatim i vnū corp⁹ solare r̄dacti sūt. Per qđ signbat̄ ꝙ trini ⁊ vni⁹ dei noticia toti orbi iminebat. Vel qꝛ nat⁹ erat ille i quo tria scꝫ aīma caro et dītas i vnā psonā ꝯuenerūt. In historia tn̄ scolastica dicitur ꝙ n̄ ipa die natiuitatis tres soles apparuerūt. sꝫ āte p aliquod tp⁹. scꝫ p⁹ mortē iulii cesaris. qđ etiā eusebi⁹ i cronica asserit. Octauian⁹ isup impator vt ait inocēti⁹ papa terci⁹. vniuerso orbe dicōi romāe subiugato. itātū senatui placuit. vt eū p dō colere vellēt. Prudēs aūt ipator se mortalē itelligēs. imortalitatis nōm sibi noluit vsurpare Ad illoꝝ vero oportunā istātiā sibillā pphetissā aduocat. scire volēs p ei⁹ oracl'a si i mūdo maior eo aliq̄n nasceretur. Cū ergo i die natiuitatis dn̄i ꝯsiliū sup hac re ꝯuocasset. ⁊ sibilla sola i camera ipatoris oraculis isisterꝫ in die medi a circul⁹ aure⁹ appuit circa solē. ⁊ i medio circuli virgo pl'cerrima puerū gestās i gremio. Tūc sibilla hoc cesari ostēdit. Cū aūt ipator ad p̄dictā visiōꝫ pl'im admiretur. audiuit vocē dicentē sibi. Hec est ara celi. Dixitqꝫ ei sibilla. Hic puer maior te est. ⁊ iđo ipꝫ adora. Eađ aūt camera i honore sācte marie dedicata ē Vn̄ vsqꝫ hodie dicit̄ sācta maria ara celi. Intelligēs igit̄ ipator ꝙ hic puer maior se erat ei thura obtulit ⁊ de⁹ de cetero vocari recusauit. De h̄ aūt orosi⁹ ita dicit. Octauiāi tpe hora circiter tercia. celo repēte liq̄do ac puro ⁊ sereno circul⁹ ad speciē celestis arc⁹ orbē solis ābiuit q̄si vētur⁹ essꝫ q̄ ipꝫ solē solus mūdum qꝫ totū et fecisset et regeret. Hec orosius. Idem ait eutropi⁹. Refert quoqꝫ thimotheus historiographus se in antiquis romanorū historiis inuenisse ꝙ octauianus tricesimoquinto regni sui anno capitolium ascendit. et quis post se rempublicam gubernaret a diis solicite requisiuit. et audiuit vocem sibi dicentem. Puer ethereus ex deo viuente sine tempore genitus non multum post ex intemerata virgine deus homo sine macula nascitur⁹. hoc audito ibi aram edificauit. cui hunc titulum inscripsit. Hec est ara filii dei viuentis ¶ Secundo ostēsa est natiuitas et manifestata per creaturam que habet esse et viuere sicut sunt plante et arbores. In hac enim nocte vt bartholomeus in sua compilatione testatur vinee engadi que proferunt balsamum floruerunt. fructum protulerunt. et liquorem dederunt. ¶ Tercio per creaturam que habet esse viuere et sentire. sicut sunt animalia. Proficiscens enim ioseph in bethleem cum maria pregnante. duxit secum bouem forte vt ipsum venderet et censum pro se et pro virgine solueret. et de residuo viuerēt. et vnum asinum forte vt virgo sup eū veheretur

Bos igit et asinus miraculose dominū cognoscētes. flexis genibus ipm adorauerūt. Ante etiā xpi natiuitatē p aliquos dies vt ait eusebi9 in cronica. cū quidam ararent. boues ad aratores dixerūt. Homines deficient. segetes pficiēt. Quarto p creaturā que habet esse viuere sētire et discernere. vt est homo. sicut p pastores. Naz in ipa hora pastores sup gregē suū vigilabāt. sicut his i āno in lōgiorib9 et breuioribus noctib9 āni pfuerāt. Mos ei fuit ātiqtus gētilib9 in vtroqz solsticō scz estiuali circa festū iohānis baptiste. et hiemali circa natiuitatē dñi vigilias noctis custodire ob solis veneratōz. q forte mos etiā apud iudeos ex vsu cohabitātiū inoleuerat. Ipis igit āgelus dñi apparens. et saluatorē natū nūciauit. et quomodo inueniret signū dedit. Factaqz est cū angelo multitudo āgeloz dicentiū. Gloria i excelsis deo zc. Pastores ergo veniētes. totū sicut angelus dixerat inuenerūt. Sic iteruz manifestata est p cesarē augustū. q tūc pceptū dedit ne eū aliqs deum vocare auderet. sicut orosi9 testat. Forte ei cū visionē illā circa solē vidisset. recolēs simul de ruina tēpli et de fōte olei. et intelligēs q in mundo nat9 esset q maior se erat. nec de9 nec dñs vocari voluit. In qbusdā quoqz cronicis legit q appropinquāte die natiuitatis dñi octauianus p mundū vias publicas fieri pcepit. et omnia debita romanis dimisit. Sic etiā manifestata est p sodomitas q omēs in toto mūdo in illa nocte extincti sunt. sicut dicit hiero. sup illud. lux orta est eis. tanta scz q omēs laborātes in illo vicio extīxit. Et hoc fecit xpus vt omēs eradicaret. ne i humana natura quā assūpserat tāta de cetero immūdicia inueniret. Nā vt dicit aug9. vidēs de9 viciū cōtra naturā i humana natura fieri. fere desiit incarnari. Quinto p creaturā q habz esse viuere sentire discernere et intelligere. sicut angel9. Angeli eni ipaz xpi natiuitatē pastoribus ānūciauerūt. vt supi9 dictū est. B Tercio ei9 natiuitas nobis est vtiliter exhibita. Primo ad demonū cōfusionē. Naz hostis iā nobis vt āte pualere nō potest. Vñ legit q sanct9 hugo abbas cluniacēsis i vigilia natiuitatis dom vidit beatā virginē in vlnis tenentē filiū z dicentē. Adest dies i qua pphetaz oracula renouantur. Ubi nūc est hostis q āte hūc diē hominib9 pualebat. Ad hāc vocē dyabol9 ō humo prupit verbis domine isultaret. sed mētita est iniqtas sibi. qm dū officinas fratz circūiret ipm ab oratorio deuotio a refectorio lectio a dormitorio stramenta vilia. a capitulo patientia reiecit. In libro quoqz petri cluniacensis legitur q in vigilia natiuitatis domini sancto hugoni abbati cluniacensi apparuit beata virgo filium in gremio tenens et cum eo ludens. qui dicebat. Nosti mater q diem natalis mei ecclesia cum magno laudum tribudio celebrat. Et vbi est nunc dyaboli virtus. vel quid dicere potest vel facere. Tunc dyabolus videbatur quasi de humo surgere ac dicere. Et si in ecclesiam

vbi laudes tue fiunt intrare non possum sed tamē capitulū dormitoriū et refectoriū introibo. Quod ille attēptans inuenit hostium capituli nimis artū sibi grosso. hostiū dormitorii nimis depssū sibi elato. hostiuz refectorii repagulatum īpedimētis. caritate scz seruientiuz. auiditate audiendi lectōes ꝛ sobrietate cibi et pot⁹. et sic ꝯfusus euanuit. ¶ Secūdo ad venie īpetratōꝫ. Unde legit̄ ī quodā libro exēploꝝ. ꝙ cū qdaꝫ mulier lubrica ad cor tandē rediisset de venia desperabat. nā cogitans de iudicio reputabat se esse ream de iferno reputabat se ibi esse cruciādam cogitās de paradiso reputabat se esse imundā. de passione reputabat se esse īgratā. cogitās vero de pueri infantia ꝛ ꝙ pueri de facili placant̄. christū p suā infantiā adiurauit. et vocē de sua venia audire meruit. ¶ Tercio ad īfirmitatis curatōꝫ. De hac natiuitatis vtilitate dicit berñ. Triplici morbo laborabat genus humanū. in principio. medio ꝛ fine. i. natiuitate vita ꝛ morte. Natiuitas erat imunda. vita pūersa. mors periculosa. Uenit xp̄us et cōtra hūc triplicē morbū attulit triplex remediū. Nat⁹ est ei vixit et obiit. Ei⁹ natiuitas purgauit nostrā. eius vita īstruxit nostrā. mors illi⁹ destruxit nostrā. Hec berñ. ¶ Quarto ad supbie humiliatōꝫ. Unde dicit aug⁹. ꝙ humilitas filii dei quā nobis incarnatōe exhibuit fuit nobis ī exēplū sacramentum et medicamentū. In exemplū ꝯueniētissimū qd hō imitaret̄ altū sacramentū quo peccati nostri vinculū solueret̄. ꝛ sūmum medicamentum quo tumor nostre supbie sanaret̄. Hec aug⁹. Supbia ei pmi homīs sanata est p humilitatem xp̄i. Et notandū quā ꝯueniēter humilitas saluatoris respōdeat supbie pditoris. Supbia ei primi hoīs fuit ꝯtra deum. vsqꝫ ad deū et supra deū. Fuit ꝯtra deū. qꝛ fuit ꝯtra ei⁹ pceptum quo pcepat ne de ligno sciētie boni ꝛ mali ꝯmederet Fuit etiā vsqꝫ ad deum. qꝛ vsqꝫ ad appetitum deitatis. credēs qd dyabol⁹ dixerat. eritis sicut dii. Fuit etiā supra deū. sicut dicit anselmus volēdo qd de⁹ illum velle nolebat. Tunc etiam suā voluntatē posuit supra voluntatem dei At fili⁹ dei scd̄m iohānē dam̄. humiliauit se ppter hoīes. nō cōtra homines. vsqꝫ ad hoīes. ꝛ supra hoīes. Propter hoīes qꝛ ppter eoꝝ vtilitatē ꝛ salutē vsqꝫ ad hoīes p nascēdi modū ꝯsimilē. supra hoīes p nascēdi moduꝫ dissimilē. Nā ei⁹ natiuitas ꝛ scd̄ꝫ aliqd nobis similis fuit qꝛ scꝫ nat⁹ est ex muliere ꝛ p eādeꝫ portam ppagat⁹. et scd̄m aliqd dissimilis qꝛ d̄ spiritusancto ex maria virgine natus est VII.

De sancta Anastasia

Anastasia dicit̄ ab ana qd ē sursū ꝛ stasis qd ē stās siue status. qꝛ sursum stetit a viciis ad virtutes. A

Anastasia nobilissia romanoꝝ. filia ptaxati illustris sed pagani. a matre sua fausta xp̄iana. ꝛ a beato crisogono fidē xp̄i

edocta est. Tradita aũt publio ĩ vxoꝛẽ lãguoꝛẽ simulãs sp̄ se ab ei⁹ con
soꝛtio abstinebat. Qui audiẽs eã cũ vna tm̄ ãcilla ĩ vili habitu xp̄iãoꝝ
carceres circũire. ⁊ eis necessaria mĩistrare. fecit eaꝫ artissĩe custodiri.
ita vt etiã eidẽ alimoniã denegarꝫ. Volebat aũt eã sic pimere vt posset
ĩ ei⁹ largissimis possessionib⁹ lasciuire. Putãs igit̄ se moꝛi. doloꝛosas
literas crisogono mittebat ⁊ ille ꝯsolatoꝛias remittebat. Interea vir e⁹
moꝛit̄ ⁊ illa a carcerib⁹ liberatur. Hec habebat tres ãcillas pulcerrĩas
q̄ soꝛores erãt. qꝝ vna dicebatur agapẽ. altera thionia. ⁊ tercia yrenẽ
q̄ cũ xp̄iãe essẽt. ⁊ p̄fecti vrbis munitis nullatẽ⁹ obedirẽt. ĩ cubiculũ eas
reclusit vbi coq̄ne vtẽsilia fuabãtur. Prefect⁹ aũt ĩ eaꝝ ardẽs amoꝛeꝫ
ad eas iuit vt suã libidĩeꝫ exerceret. Qui ĩ amẽtiã vers⁹ putãs se tracta
re virgines cacabos patellas caldaria ⁊ similia ãplectẽs osculabatur.
⁊ cũ ex hoc satiat⁹ fuisset foꝛas exiit nigerrim⁹ ⁊ deformis ⁊ vestimẽtis
ꝯcisis. Quẽ fui q̄ eũ p̄ foꝛib⁹ expectabãt sic aptatũ vidẽtes. cogitãtes
ꝙ ĩ demonẽ vers⁹ essꝫ. eũ verberib⁹ affecerũt. ⁊ fugiẽtes solũ reliq̄rũt.
Cũq̃ꝫ ĩpatoꝛẽ adiret. vt d̄ hoc ꝯq̄reretur. alii virgis eũ pcutiebãt. alii ĩ
faciẽ ei⁹ expuebãt. alii lutũ ⁊ puluerẽ ĩ eũ piiciebãt. suspicãtes ꝙ ĩ furi
am versus essꝫ. Oculi aũt ei⁹ tenebãtur ne sic se defoꝛmẽ viderꝫ. Qua
ppter mirabatur plurimũ. cur sic eũ om̄es d̄ridebãt quẽ ĩ tãto honoꝛe
habere ꝯsueuerãt. Videbat̄ ei ei ꝙ ip̄e ⁊ om̄s albis vestib⁹ essẽt ĩduti
Putãs vero cũ sic se d̄foꝛmẽ ab aliis didicissꝫ ꝙ puelle sibi p artẽ magi
cã h̄ fecissẽt iussit eas coꝛã se expoliari. vt eas saltẽ nudas aspicerꝫ. Sꝫ
stati eaꝝ vestimẽta sic coꝛpib⁹ adheserũt. vt nullo modo exui valerent.
Prefect⁹ aũt p̄ admiratõe ita obdoꝛmiuit stertẽs. ꝙ etiã a pulsãtib⁹ ñ
poterat excitari. Eadẽ virgies martirio coꝛonãtur. ⁊ anastasia ab ip̄a
toꝛe cuidã p̄fecto traditur. vt si eã sacrificare facerꝫ postmodũ ĩ vxoꝛeꝫ
eã haberꝫ. Cũq̃ꝫ eã ĩ thalamũ duxissꝫ. ⁊ eã ãplexari vellꝫ. stati cec⁹ effe
ct⁹ ẽ. Deos adiit q̄rẽs si euadere possꝫ. Rñderũt dicẽtes. Quia sãctaꝫ
anastasiã ꝯtristasti nobis tradit⁹ es. ⁊ ãmõ sp̄ nobiscũ ĩ iferno toꝛq̄be-
ris. Cũq̃ꝫ domũ reduceretur. iter mã⁹ pueroꝝ vitã finiuit. Tũc anasta
sia alii p̄fecto tradit̄ vt eã ĩ custodia d̄tinerꝫ. Audiẽs vero idẽ ꝙ ĩfinitas
possessiões haberꝫ p̄uati dixit ei. Anastasia si vis esse xp̄iana fac q̄d p̄
cepit de⁹ tu⁹. Ille eñ p̄cepit q̄ ñ renũciauit oib⁹ q̄ possidꝫ ⁊c̄. Da igit̄ q̄
habes mihi da ⁊ vade libera q̄ volueris ⁊ vere xp̄iana eris. Cui illa re
spõdit. De⁹ me⁹ p̄cepit. vẽde oĩa q̄ habes ⁊ da paupib⁹ ⁊ ñ diuitibus
Cũ ergo diues sis. ꝯtra p̄ceptũ d̄i facerẽ si aliq̄d tibi darẽ. Tũc anasta
sia diro carceri fame cruciãda tradit̄. Sꝫ a sãcta theodoꝛa q̄ iã p mar-
tiriũ coꝛonata fuerat p duos m̄ses esca celesti pascitur. Tandem cum
ducentis virginibus ad insulas palmarias ducta est. vbi multi pter-
nomen christi fuerant relegati. Post aliquos vero dies prefectus o
mnes ad se vocauit. et anastasiam ad palos ligataꝫ ignib⁹ cõcremauit

Alios vero diuersis suppliciis iteremit. Inter quos vn⁹ erat q̃ pluries ꝓpter xp̄m multis diuitiis spoliat⁹ semp dicebat. xp̄m saltem mihi nõ auferetis. Appollonia aũt corpus sancte anastasie in viridario facta ibi ecclesia honorifice sepeliuit. Passa est autẽ sub dyocleciano circa annos domini. cclxxxvii. VIII A

De sancto Stephano

Stephanus grece latine dicit᷑ corona. sed hebraice norma. Fuit ei corona. id est pricipiũ martirũ i nouo testamẽto sicut abel i veteri testamẽto. Fuit etiã norma. i. exemplar ⁊ regl'a aliis patiendi ꝓ xp̄o. siue bene agendi et viuendi. vel ꝓ inimicis orãdi Uel stephan⁹ dicit᷑ q̃si strenue fans qđ patet i suo sermõe et i luculẽta diuini verbi p̄dicatõe. Uel dicit᷑ stephan⁹ q̃si strenue fãs anus. id est strenue siue laudabiliter fans id est istruẽs et regẽs. anus. i. viduas q̃b⁹ ab apl'is fuerat p̄fect⁹ q̃ ad literã anus erãt. Est ergo corona ꝓpter pricipiũ martirii. norma ꝓpter exẽplũ patiendi et bene viuẽdi. strenue fans ꝓpter luculẽtã p̄dicatõꝫ et strenue fans anus ꝓpter viduarum laudabilem instructionem. B

Stephan⁹ fuit vn⁹ d̓ septẽ dyaconib⁹ ab apl'is i ministeriũ ordinatis. Crescẽte ei numero discipuloꝝ ꝯuersi ex gentib⁹ aduers⁹ ꝯuersos ex iudeis murmurare ceperũt ex eo q̄ vidue eoꝝ i ministerio quotidião ꝯtẽnebant᷑. Hui⁹ aũt murmuris causa dupliciter potest itelligi. Aut qꝛ vidue eoꝝ i ministerio nõ admittebant᷑ aut qꝛ p̄ ceteris i quotidião ministerio grauabant᷑. Apl'i ei vt expediti⁹ p̄dicatõi isisterẽt viduis ministratõꝫ ꝯmiserãt. Uidẽtes itaqꝫ apl'i murmuratõem ortaꝫ ꝓ administratõe viduaꝝ. volentes hoc murmur sedare ꝯgregata omni multitudie dixerũt. Nõ est equũ nos derelĩqꝛe verbũ dei et ministrare mẽsis. glosa. qꝛ meliora sũt fercula mẽtis q̄ dapes corꝑis. ꝯsiderate ergo fratres ex vobis viros boni testimonii. vii. plenos spiritusãcto ⁊ sapientia. quos cõstituam⁹ suꝑ hoc op⁹. glosa. vt ministrẽt vl' vt ministrãtib⁹ p̄sint. Nos vero oratõi ⁊ p̄dicatõi istãtes erim⁹. Et placuit sermo omni populo et multitudini. Et elegerũt septem. quoꝝ beat⁹ stephã⁹ prim⁹ et primiceri⁹ extitit. Et adduxerũt eos ad apl'os. ⁊ iposuerũt suꝑ eos man⁹. Stephã⁹ aũt plen⁹ gratia ⁊ fortitudie faciebat ꝓdigia ⁊ signa i populo. Inuidẽtes igit᷑ iudei ⁊ eũ superare ⁊ ꝯuicere cupiẽtes. triplici modo eũ vicere aggressi sũt. scꝫ disputatõe. testiũ ꝓductõe. ⁊ tormẽtoꝝ illatõe. Sed tñ ip̄e disputãtes superauit. testes falsos ꝯuicit. ⁊ d̓ suis tortorib⁹ triũphauit. Et i q̃libꝫ pugna adiutoriũ sibi de celo datũ ẽ. In prima ei ei dat⁹ ẽ spiritussãct⁹ q̃ sapiẽtiã ministraret. In secũda vult⁹ ãgelic⁹ q̃ falsos testes terreret. Et in tercia visus est christus adiuuare paratus qui martirem confortaret

In qlibꝫ igitur pugna põit historia tria.s.aggressũ pliũ. collatũ adiu
toriũ.et adeptũ triũphũ.Historiã igitur breuiter pcurrētes hec oīa vi
dere poterit. ¶ Cũ igit beatꝰ stephãꝰ mlta signa facerꝫ ꝛ freqntiꝰ
pplo pdicaret iudei sibi inuidētes primũ pliũ cũ eo inierũt.vt eũ p dis/
putatōem vincerent.Surrexerũt enī quidã de sinagoga libertinorum
a regione sic dictoꝝ.vel libertinorũ.i.filiorũ libertorũ. libertini enim
dicuntur filii libertorũ .i.eorũ qui de seruitute manumissi sunt ꝛ liber
tati donati.et sic de stirpe seruili fuerũt q primo fidei restiterũt et cire
nensiũ a cyrene ciuitatē et alexãdrinorũ.ꝛ eorũ qui erãt a cilicia ꝛ asia
disputantes cũ stephano.Ecce primũ pliũ.Deide subiungit triũphũ.
Et non poterãt resistere sapiētie.Postremo ponit adiutorium. Et spi
ritui qui loqbatur ¶ Vidētes igit ꝙ p hũc modũ pugnãdi eũ non pos
sent supare.ad scdm modũ callide se ꝯuertunt.vt scꝫ eum falsis testibꝰ
suparent. Submiserunt ei duos falsos testes q eundem de qdruplici
blasphemia accusarent.Adducentes itaqꝫ eum in cõsilium falsi testes
eum de qtuor accusabãt.s.de blesphemia in deum.in moysem in legeꝫ
et in tabernaculũ siue templum.Ecce plium.Et intuētes eũ omes q
sedebant in cõcilio viderunt faciē eius tanꝙ faciē angeli.Ecce auxili
um.Deinde ponitur huiꝰ secũde pugne victoria.cũ falsi testes de his
omnibus cõfutant.Dixit enim princeps sacerdotũ si hoc ita se haberꝫ
Tũc beatus stephanus d illis quatuor que sibi falsi testes imposuerũt
se p ordinem excusauit.Et primo excusauit se de blasphemia in deum
dicens deum qui locutus fuit patribꝰ et pphetis deum glorie fuisse.
id est datorem vel possessorē glorie.vel cui a creatura debet gloria. Ubi
deũ tripliciter ꝯmendauit.scꝫ qd hoc verbũ tripliciter potest exponi
Est ei deꝰ glorie.id ē collatiuꝰ glorie.i.regũ.ii.Qui honorificauerit
me glorificabo eũ.Uel deus glorie.i.cõtentiuꝰ glorie.Prouerbi.viii.
Mecũ sũt diuitie et gloria.Uel deꝰ glorie.i.deꝰ cui a creatura debet
gloria.pma.thi.primo Regi seculoꝝ imortali ꝛc.Cõmēdauit igit de/
um tripliciter.scꝫ ꝙ sit gloriosꝰ glorificãs ꝛ glorificandꝰ ¶ Deinde ex
cusat se de secunda blasphemia i moysen ipm moysen multipliciter cõ
mēdãdo.Cõmendat enī eũ pcipue a tribꝰ.scꝫ a zeli feruore qr pcutiētē
hebreum egiptium interfecit.a miraculorum opatōe que in egipto et
i deserto fecit.et ad dei familiaritate.quia pluries cum deo familiari
ter locutꝰ fuit ¶ Postmodum excusat se de tercia blasphemia q erat i
legem ipam tripliciter cõmendãdo.scꝫ ex ratōe dantis qui fuit deus.
ex ratōe ministrantis qui fuit moyses talis et tantus.et ex ratōe finis
qr dat vitam eternam. ¶ Postremo cepit se purgare de quarta blas/
phemia que erat in tabernaculum et in templum.ipm tabernaculum q
dupliciter cõmendando.scꝫ ꝙ fuit a deo pceptum fieri.in visione ostē
sum.a moyse consũmatum et arche testimonii cõtentiuum.Templum

autem dixit tabernaculo successisse. Sic ergo beat⁹ stephan⁹ de crimi ne sibi obiecto rationabiliter se purgauit B ¶ Uidentes igitur iudei ꝙ nec isto secūdo modo eum supare valerent. terciū modum assumunt ꝛ terciam pugnam ineunt vt scꝫ saltē tormētis ꝛ suppliciis eū superārēt Quod vt vidit beatus stephan⁹. volens pceptum dominicuꝫ de fraterna correctōne seruare. trib⁹ modis eos conatus est corrigere. ꝛ a tāta malicia coercere scꝫ pudore timore ꝛ amore. Primo pudore eis duriciam cordis ꝛ sanctoꝝ necem īproperando. Dura inquit ceruice ꝛ incircūcisi cordib⁹ et auribus vos semꝑ spirituisancto restitistis. sicut et patres vestri. ita et vos. Quem eni ꝓphetarum patres vestri non sunt ꝑsecuti ꝛ occiderūt eos qui pnūciabant de aduētu iusti. vbi sicut dicit glosa. tres gradus malicie eorū ponit. Primus est ꝙ spirituisancto restiterunt. Secundus ꝙ ꝓphetas ꝑsecuti sunt. Tercius est ꝙ crescente malicia eorū eos occiderunt. Sed qꝛ frons mulieris meretricis facta erat eis. ꝛ nesciebant erubescere nec sic a cōcepta malicia destiterunt. imo audientes hec dissecabantur cordibus suis. ꝛ stridebant dētibus in eum ¶ Postmodum ergo correxit eos timore. ꝑ hoc scꝫ ꝙ iesuꝫ stantem a dextris dei se videre phibuit. quasi paratū se adiuuare. ꝛ aduersarios cōdemnare. Cum enim esset stephanus plenus spiritusancto intuens in celum vidit gloriam dei ꝛ ait. Ecce video celos apertos ꝛ filium hominis stantem a dextris virtutis dei. Licet igitur iam pudore et timore correxerit eos. non tamē adhuc destiterunt. sed dteriores ꝙ̄ prius fuerunt. Exclamantes enim voce magna cōtinuerūt aures suas. glo. ne blasphemantē audirent. Et impetū fecerūt vnanimiter in eum et piiciētes eum extra ciuitatem lapidabant. in hoc scd̄m legem se agere arbitrantes: q̄ blasphemum extra castra mandauerat lapidari. Et illi duo falsi testes. qui in eum primum lapidem mittere debebant. scd̄m legē dicētē. prima manus testium lapidabit eum. deposuerunt vestimēta sua. ne illius tactu coinquinarentur. vel vt ad lapidandum expeditiores redderentur. secus pedes adolescentis qui vocabatur saul⁹. et postea vocatus ē paulus. Qui dum lapidantium vestimēta custodirꝫ. ex eo ꝙ ad lapidandum eos expeditiores redderꝫ. quasi manu omnium lapidauit. Cum autem eos nec pudore nec timore a tanta posset neq̄cia retrahere. tercium modū adhibuit. vt saltē eos amore coercerꝫ. An n̄ eximi⁹ amor fuit quem eis ostēdit. qn̄ ꝑ se ꝛ ꝑ ip̄is orauit. ꝑ se q̄dē orauit ne sua passio ꝓlōgaretur. ꝛ sic ip̄i rei noxa maiori tenerētur ꝑ ip̄is aūt orauit ne eis hoc in peccatum imputaretur. Lapidabant inq̄t stephanū inuocātē ꝛ dicentē: Dn̄e iesu accipe spiritū meū. Positis aūt genib⁹ clamauit voce magna dicēs. Dn̄e ne statuas illis hoc peccatum. qꝛ nesciūt q̄d faciūt. Et vide amorē mirabilē. qꝛ orādo ꝑ se stetit. orando ꝑ suis lapidatorib⁹ genua flexit. q̄si pl⁹ oratōꝫ quā ꝑ ip̄is faciebat

q̄ illam quā p se effūdebat cupat exaudiri. Pro ipis etiā poti⁹ q̄ p se genu a flexit. q2 vt dicit glosa ibidem. quorū maior iniquitas. magis supplicandi remedium postulabat. In hoc etiā martir xpi christū imitatus est. qui in passiōne sua p se orauit dicens. Pater in man⁹ tuas commēdo spiritū meū. Et p suis crucifixorib⁹ dicēs Pater ignosce ill' rc. Et cum hoc dixisset obdormiuit in domino. Glosa. Pulcre dictum ē obdormiuit ⁊ nō mortuus est. q2 obtulit sacrificium dilectōis ⁊ obdormiuit in spe resurrectōis. Facta est aūt lapidatio stephani eodem āno quo domin⁹ ascēdit in primo mense augusti tercia die intrante. Sanctus vero gamaliel ⁊ nicodemus qui erant p christianis in omnibus consiliis iudeorum. sepelierūt eum in agro ipius gamalielis. ⁊ fecerūt planctum magnum sup eum. Et facta est magna psecutio christianorum qui erant in hierusalem. q2 occiso beato stephano vno de principibus alios grauiter pseq ceperūt intm̄ q̄ om̄es christiāi p̄ter apl'os qui erāt ceteris fortiores p totā iudeorū puinciā dispersi sunt iuxta qd̄ domin⁹ p̄cepat eis. si vos psecuti fuerit in vna ciuitate fugite in aliam. Et Refert aug⁹ doctor egregi⁹ beatū stephanū inumeris miraculis claruisse. ⁊ mortuos sex suis meritis suscitasse. multosqz a variis languoribus curasse. Preter hec aūt alia refert miracula digne memorie commēdanda. Ait eni q̄ flores sup altare beati stephani ponebant. ⁊ inde ablati sup infirmos ponebantur ⁊ mirabiliter curabant. Panni etiā d ei⁹ altari sūpti ⁊ super egros impositi. multis extiterūt ifirmantib⁹ i medelā. Nā sicut ait i libro. xxii. de ci. dei. flores ipi de altari assūpti cuiusdam mulieris cece oculis impositi sūt ⁊ illa cōtinuo lumen recepit Refert quoqz in eodem libro q̄ cū q̄dam vir primari⁹ ciuitatis nomine marcialis infidelis esset. et neq̄quam cōuerti vellet. cū tamen plurimū egrotaret. gener su⁹ valde fidelis ad ecclesiam sancti stephani venit et de ipis florib⁹ q̄ sup altare erant accipiens ad caput soceri flores ipos latenter posuit. Sup quos cū ille dormisset. ptin⁹ ante diluculuz clamauit vt ad ep̄m mitteret. Cū aūt epus abesset. sacerdos ad eū vēit et ipm cū se credere diceret baptizauit. Hic q̄diu vixit hoc verbū semper in ore habuit. christe accipe spiritū meū. cū tamē hec beati stephani vltima verba fuisse nesciret. Aliud similiter in eod refert miracl'm. q̄ q̄dam matrona nomine patronia cū diu infirmitate grauissima torq̄retur. et multa adhibens remedia. nullū sentiret liberatōnis vestigium. tandem q̄ndam iudeū consuluit. q̄ anulū q̄ndam cū quodam lapide ei tribuit. vt ipo anulo cū corda ad nuda corpis cingeret. vt ex virtute illi⁹ beneficiū recipet sanitatis. Sed dū hoc sibi nihil valere conspiceret. ad ecclesiam prthomartiris pperauit. et p salute sua instanti⁹ beatum stephanū exorauit. Tūc subito insoluta corda. et illeso anulo remanente anul⁹ in terram psiliit. et cōtinuo pfecte sanatam se sensit.

F ¶ Aliud similiter in eodem si minus mirabile refert miraculum. Apud nanque cesaream capadocie quedam nobilis matrona erat viri quidem destituta solatio sed nobili vallata multitudine filiorum. Nam decem filios habuisse dicitur. quorum septem mares et tres femine fuisse perhibentur Quadam igitur vice dum mater ab eis offenditur. maledictione suam filiis imprecatur. Subito autem maledictionem matris divina vindicta subsequitur. et omnes pena simili et horribili feriuntur. Nam omnes tremore membrorum omnium horribiliter sunt percussi. quapropter nimium dolentes et eorum civium oculos non ferentes per totum orbem vagari ceperunt. et quocunque ibant omnium in se convertebant aspectum. Ex his autem duo frater et soror paulus et palladia yponiam venerunt et ipsi augustino ibidem episcopo que sibi contigerant narraverunt. Cum ergo iam. xv. diebus ante pasca ecclesiam beati stephani frequentassent et sanitatem ab ipso multis precibus postulassent. in ipso die pasce cum frequens populus presens essent unus ex eis. s. paulus repente cancellum introivit. et ante altare cum multa fide et reverentia se prostravit in oratione. Et cum astantes regi exitum expectarent subito surrexit sanus: a tremore corporis deinceps alienus. Cum autem ad augustinum fuisset adductus. ipse eum ad populum protulit: et sequenti die libellum de illius curatione eis recitandum promisit. Cum autem sic ad populum loqueretur. et soror illius ibidem omnibus membris tremens assisteret. surgens illa e medio beati stephani cancellos intravit. et statim velut obdormiens subito sana surrexit. Ipsa similiter in medium producitur. et de utriusque sanitate deo et beato stephano immense gratie referuntur. Orosius nanque a hieronimo ad augustinum rediens. quasdam reliquias sancti stephani detulit. ad quas predicta et plura miracula facta sunt. G ¶ Notandum autem quod beatus stephanus hac die passus non est. sed ea die ut dicitur qua eius inventio celebratur. Eius autem inventio hac die dicitur extitisse. Sed quare festa mutata sint dicetur cum de inventione agetur. Ad presens autem hoc dixisse sufficiat quod duplici de causa ecclesia hec tria festa que sequuntur nativitatem domini sic voluit ordinare. Prima est ut christo sponso et capiti omnes sui comites adiungantur. Natus enim christus sponsus sponse ecclesie in hunc modum tres sibi comites adiunxit. De quibus comitibus dicitur in canticis. Dilectus meus candidus. et rubicundus electus ex milibus. Candidus quo ad iohannem evangelistam preciosum confessorem. Rubicundus quantum ad stephanum prothomartirem. Electus ex milibus quantum ad turbam innocentum virginalem. Secunda ratio est ut sic ecclesia omnium martirum genera secundum gradus dignitatis insimul adunaret. Quorum quidem martirii christi nativitas causa fuit. Est enim triplex martirium. Unum voluntate et opere. Secundum voluntate et non opere. Tercium opere sed non voluntate.

Primū fuit ī beato stephāo. Scōm ī beato iohāne. Terciū ī inocētib⁹

De sancto Johanne apostolo et euangelista

IX A

Johannes interpretat̄ dei gratia. vel in quo est gratia vel cui donatū est vel cui donatio a deo facta est. Per hoc enī intelligunt̄ quatuor priuilegia que fuerunt ī beato iohāne. Primum est pcipua christi dilectio. christus enim p ceteris apl'is eum dilexit et ei maiora dilectōis et familiaritatis signa ostendit. Et inde dr̄ dei gratia quasi deo gratios⁹. Etiam plus petro ipm dilexisse videtur Sed est dilectio animi et signi. et illa que est signi duplex est. Una que cōsistit in familiaritatis ostensione. et alia in beneficiorū exhibitione. Quantū ad primam vtrūq₃ equaliter dilexit. quantum ad secundam plus iohānem. quantum ad terciā plus petrū. Secūdū est carnis icorruptio. q2 virgo a domino est electus. Et inde dicit̄. in quo est gratia. in ipo enī fuit gratia pudicicie virginalis. vnde et de nuptiis volens nubere a domino vocat⁹ fuit. Terciū est secretorū reuelatio. Et ide dr̄ cui donatum est. Eidem enim donatū est multa secreta et pfunda noscere. sicut de diuinitate verbi et cōsūmatōe seculi. Quartū est matris dei recōmendatō. Et inde dicit̄ cui donatio a deo facta est. Maxima enim donatō a domino tūc eidem facta est qñ mater dei ī ei⁹ custodiā donata est. Ei⁹ vitā milet⁹ laodicie eps scripsit quam isidor⁹ in li. de ortu vita et obitu sanctorum patrum abbreauit. B

Johānes apl'us ꝛ euāgelista dilect⁹ a domino et virgo electus. post penthecostes diuisis apl'is in asiā est pfect⁹. vbi ecclesias mltas fūdauit. Domiciā⁹ igit̄ impator ei⁹ itelligēs famā accersitū eū in doliū feruētis olei āte portā latinā mitti iussit Ille aūt inde exiit illes⁹. sicut a corruptōe carnis extiterat alien⁹. Uidēs igitur impator q nec sic a pdicatōe desisteret. eū in pathmos insulā ī exiliū relegauit vbi sol⁹ degēs apocalipsim scripsit. Eodē āno impator ppter sui nimiā crudelitatē occidit̄ et a senatu qcqd fecerat reuocat̄. Sicq₃ factū est vt sanct⁹ iohānes q cū iniuria ī isulā deportat⁹ fuerat cū honore ephesū rediret. occurrente ei vniuersa turba et dicēte. Benedict⁹ q venit in nomine dn̄i. Cū aūt ingrederet̄ vrbē. drusiana eius dilectrix q suū plurimū desiderabat aduentū mortua effereba̅t. Parētes igit̄ ei⁹ vidue et orphani dixerūt ei. Sancte iohānes ecce drusianā efferim⁹ q tuis semp monitis obsecūdās nos oēs alebat. tuūq₃ desiderabat plurimū aduentū dicens. O si videā apl'm dei anteq̄ moriar Ecce tu venisti. ꝛ te videre nō potuit. Tūc iussit feretrū deponi. ꝛ corpus resolui dicens. Dn̄s me⁹ ies⁹ xp̄us suscitet te drusiana. Surge et vade in domū tuā et para mihi refectōē Stati illa surrexit et cēpit ire

solicita de iussiõe apl'i ita vt sibi videref q̄ n̄ d̄ morte sȝ de sõno excitasset eam. C ¶ Altera aũt die crathon philosoph⁹ in foro populum cõuocauit. vt ostẽderet quomõ hic mundus ꝯtemnend⁹ esset. Duos eni͂ ditissimos iuuenes fratres. ꝑciosissimas gemmas distracto toto patrimonio emere fecerat. et eas in cõspectu omniũ ꝯfringi iusserat. Contingit igitur apl'm illuc trãsitum facere. vocãsq̄ȝ ad se philosophũ. h⁹ mod' mundi ꝯtẽptum triplici ratõe cõdemnauit. Primo q2 ore hoim laudatur. sȝ diuino iudicio ꝯdemnatur. Scd̃o q2 ex tali ꝯtẽptu vicium nõ curatur. et ideo van⁹ est. sicut medicina vana dicitur ex qua morb⁹ neq̄quã curatur. Tercio q2 ꝯtẽpt⁹ meritori⁹ est q̃ sua paupibus elargitur. sicut dñs iuueni dixit. Si vis pfect⁹ esse vade et vende omnia que habes et da paupib⁹. Cui crathon dixit. Si vere deus magister tuus est: et vult vt harũ gẽmarum ꝑcium paupibus erogetur. fac vt reintegrentur vt ad eius facias gloriã qd̃ ego ad hominuȝ feci famã. Tũc beatus iohãnes gẽmaꝝ fragmẽta in manum suam recolligens orauit et facte sunt integre sicut prius. Statimq̄ȝ philosophus ⁊ illi duo iuuenes crediderunt et gemmas vẽdentes ꝑcium paupibus erogarunt. D ¶ Duo insup iuuenes honorati hoꝝ exẽplo venditis omnibus et paupibus erogatis apl'm secuti sunt. Quadã aũt die videntes seruos suos ꝑciosis indumentis fulgentes. ⁊ in vili pallio se egẽtes. cõtristari ceperũt. Qd̃ cum sanctus iohãnes aduertissȝ eo q̄ facie tristes essẽt virgas et lapides a litore maris deferri fecit. et eos in auꝝ ⁊ gẽmas ꝯuertit. Qui iussu apl'i vniuersos aurifices et gẽmarios p. vii. dies q̄rentes. reuersi sunt dicentes. q̄ illi nunq̄ tã puꝝ auꝝ. et tã ꝑciosas gemmas se vidisse testati sunt. Dixitq̄ȝ eis. Ite ⁊ redimite vobis terras q̃s vendidistis. q2 celoꝝ p̃mia ꝑdidistis. Estote floridi vt marcescatis. Estote diuites tpaliter. vt ippetuum mendicetis. Tunc apl'us contra diuitias diutius cepit disputare. ostẽdens q̄ vi. sunt q̃ debent nos ab immoderato diuitiaꝝ appetitu retrahere. Primum est scriptura. Vñ recitauit historiã d̄ diuite epulõe queȝ dñs rep̄bauit. ⁊ d̄ lazaro paupe q̄ȝ dñs elegit Scd̃ȝ est natura q2 hõ nud⁹ sñ diuitiis nascitur ⁊ nud⁹ sñ diuitiis morit̃. Terciũ ẽ creat̃a. q2 sol. luna. sidera. pluuia. aer. omib⁹ sunt cõmunia. et cõmuniter sua beneficia omnibus largiuntur. sic et inter homines omnia cõmunia esse deberent. Quartum est fortuna. Dixit enim q̄ diues seruus efficitur numi ⁊ dyaboli. Numi q2 nõ possidȝ diuitias sed ipe a diuitiis possidetur. Dyaboli q2 iuxta euãgeliuȝ amator pecunie seruus est mãmone. Quintum est cura. q2 hñt curã ⁊ solicitudinẽ diurnã et nocturnã acq̄rendo ⁊ in custodiendo. Nã i acq̄rẽdo habent laborem ⁊ i custodiendo timorem. Sextum est iactura: ⁊ ostendit q̄ diuitie sunt causa duplicis iacture. vnius q̃ ẽ i acq̄sitõe duplicis mali. s. mali in p̃nti qd̃ est elatio. ⁊ mali in futuro qd̄ ẽ eterna dãnatio.

et alter⁹ q̄ ē ī pditōe duplicis bōi.s.boni ī pn̄ti qd̄ ē gratia.⁊ bōi ī futuro qd̄ ē eterna gl'a. ¶ Cū igit' fact⁹ iohānes ɔtra diuitias taliter disputaret.ecce iuuenis quidā mortu⁹ efferebat' q̄ trigīta dies habebat ꝙ vxorē accepat.Uenīēs igit' mater vidua et ceteri q̄ eū flebāt ad pedes apl'i ꝑciderūt.rogātes ꝙ hūc quoqȝ sicut drusianaȝ ī nomīe dn̄i suscitaret.Flēte igit' apl'o diuti⁹ ⁊ orāte ɔtinuo resurrexit.Precepit qȝ ei.vt illis duobus discipulis enarraret quantam incurrissent penam et quantam gloriam perdidissent.Qui multa de gloria padisi et de penis inferni q̄s viderat enarrauit dicēs.O miseri vidi āgelos vestros flētes ⁊ demōes gratulātes.Dixitqȝ eis ꝙ pdidissent eterna palatia.q̄ sūt gēmis coruscātib⁹ fabricata.claritatis mirabilis ɔtentiua copiosis epulis refecta.deliciis plena.gaudiis gloriosa ⁊ īppetuū pmāsura.De īferno aūt octo penas dixit.q̄ bis versib⁹ cōtinent'.Uermes et tenebre flagellum frig⁹ ⁊ ignis.Demonis aspect⁹ scelerꝝ ɔfusio luct⁹.Tūc ille q̄ fuerat suscitat⁹.⁊ illi duo discipuli ad pedes apl'i se ꝓsternētes rogabāt.vt misericordiā ɔseq̄rent'.Quib⁹ apl'us ait.Triginta dieb⁹ penitentiā agite.īter quos orate vt virge ⁊ lapides ad naťaȝ pristinā reuertant'.Qd̄ cū factū esset ait eis.Ite et vnde tulistis virgas et lapides deferatis.Qd̄ cū fecissēt ⁊ virge et lapides ī sui naturā reuersi fuissent.oīm virtutū gratiā quā prius habuerāt receperūt. ¶ Cū aūt beat⁹ iohānes p totā asiā p̄dicasset.cultores ydolorꝝ seditōem ī populo ɔcitātes iohānē ad templū dyane trahebāt cogētes eū sacrificiū offerre.Quib⁹ iohānes hāc disiūctōȝ ꝓposuit.vt aut ipi ad īuocatōȝ dyane ecclesiā xp̄i euerterēt ⁊ ip̄e ydolis sacrificaret.aut ip̄e ad īuocatōȝ xp̄i tēplū dyane euerteret et ipi ī xp̄m crederēt.Huic ergo sētētie cū maior ps populi ɔsēsisset exeūtib⁹ cūctis de tēplo orauit apl'us et fūdit⁹ tēplū corruit.⁊ dyane imago penit⁹ cōminuta est.Aristodemus autē pōtifex ydolorꝝ ī populo seditōem maximā cōcitauit.ita vt vna ps cōtra aliā ad p̄liū pararet'.Cui apl'us.Quid tibi vis faciaȝ vt placeris.Cui ille.Si vis vt credā ī deū tuū dabo tibi venenū bibere.et si nl'lā ī te lesiōȝ ītulerit ver⁹ de⁹ dn̄s tu⁹ apparebit.Cui apl'us.Fac vt lot⁹ es.Et ille.Uolo vt alios inde moriētes videas vt sic āplius ptimescas.Pergēs igit' aristodem⁹ ad ꝓcōsulē.duos viros decapitādos petiit.et eis corā omnib⁹ venenū dedit.Qui mox vt venenū biberunt spiritū exalarūt.Tūc apl'us calicē accipiēs et signo crucis se muniens totū venenū bibit.et nullā lesiōȝ īcurrit.Quapropter deū omnes laudare ceperūt.Aristodem⁹ aūt dixit.Adhuc mihi īest dubietas.sed si veneno mortuos suscitaueris absqȝ dubio vere credā.Tūc apl'us ei tunicā suā tribuit.Cui ille.Cur mihi tunicā tuā d̄distī.Cui apl'us.Ut sic cōfus⁹ a tua īfidelitate discedas.Cui ille.Nūqd tunaic tua credere me faciet.Et apl'us.Uade et mitte eā sup corpa defūctorꝝ dicens.Apl'us

xp̄i me misit ad vos vt ī xp̄i noīe exurgatis. Quo cū fecissʒ dico surrexe rūt. Tūc ap̄lus pōtificē ꝛ ꝓcōsulē credētes cū oī ꝑentela sua ī xp̄i noīe baptisauit. Qui ī honore beati iohānis ecclesiā ꝯstruxerūt. ¶ Refert beat⁹ clemēs sicut ī q̄rto li. ecclesiastice historie īuenit̄ ꝙ quodam tp̄e ap̄lus q̄ndā iuuenē pulcꝝ ꝛ ferocē ꝯuertit. ꝛ eū cuidā ep̄o sb depositi noīe ꝯmēdauit. Post aliq̄d aūt tp̄us iuuenis derelīqt ep̄m ꝛ fact⁹ est p̄ceps latronū. Ap̄lus itaqʒ ad ep̄m vēit ꝛ suū depositū req̄siuit Cūqʒ ille d̄ pecunia ītelligerʒ. ꝛ ex hoc vehemēter stuperʒ. dixit ei ap̄l⁹ Juuenē illū a te repeto quē tibi tā studiose reꝯmēdaui. Cui ille. Pater sācte ī aīa mortu⁹ ē. ꝛ ī tali mōte cū latronib⁹ d̄git quoꝝ ip̄e p̄nceps existit. Quib⁹ auditis vestē suā scidit ꝛ caput suū pugnis feriēs. bonū īquit te custodē fratris aīe dereliq̄. Cōfestī igit̄ equū sibi parare iussit. et ad illū mōtē trepid⁹ cucurrit. Quē cū iuuenis inspexisset p̄ pudore nimio stati equū ascēdit ꝛ veloci⁹ aufugit. Ap̄lus aūt etatis oblit⁹. vrget calcarib⁹ equū. ꝛ p⁹ tergū clamitat fugiētis. Ut q̄d fili dulcissime fugis patrē senē ꝛ iermē. ne timeas fili. qꝛ ꝓ te xp̄o ratōʒ reddā ꝛ certe ꝓ te libēter moriar. sicut xp̄s ꝓ nobis est mortu⁹. Reuertere fili reuertere. qꝛ de⁹ me misit. Qui audiēs ꝯpūct⁹ rediit ꝛ amarissie fleuit. Ap̄l⁹ aūt ad pedes ei⁹ ꝓcidit ꝛ manū ei⁹ tanꝙ̄ ꝑ penitētiā iā purgatā osc̄lari cepit. Jeiunāte igit̄ ꝛ orāte ꝓ eo ap̄lo veniā īpetrauit. ip̄mqʒ postmod̄ ī ep̄ʒ ordīauit Legit̄ quoqʒ ī eadē historia ecclesiastica. ꝛ habet̄ ī glo. sup̄ scd̄aʒ canonicā iohānis. ꝙ cū iohānes apd̄ ephesū balnea lauandi gratia ītroissʒ. ꝛ ibidē cherintū hereticū vidissʒ. ꝓtin⁹ exiliit dicēs Fugiam⁹ hic ne balnea sup̄ nos corruāt. in q̄b⁹ lauat̄ cherint⁹ veritatis īimic⁹. ¶ Cū auis q̄ ꝑdix d̄r viua beato iohāni a quodā oblata fuisset. et ille eā q̄si de mulcēdo tāgeret ꝛ ꝯtrectaret q̄dā adolescēs hoc videns ad coeuos suos ridēdo dixit. Uidete quō ille senex cū auicula sic̄ puer ludit. Quod beat⁹ iohānes ꝑ sp̄m recognoscēs. iuuenē ad se vocauit et q̄d ī manu teneret inq̄siuit. Cui cū se arcū dicerʒ tenere ait. Quid inde facis. Et iuuenis. Aues īde ac bestias sagittam⁹. Cui ap̄lus. Qualiter. Tūc iuuenis arcū cepit tēdere ꝛ tēsū ī manu tenere. Sʒ cum nil ei ap̄ls diceret. iuueīs arcū distēdit. Cui iohānes. Quare fili arcū distēdisti. Et ille. Quia si diuti⁹ tēs⁹ teneret̄. ad iaciēda iac̄la īfirmior redderet̄. Et ap̄lus ad hoc. Sic ꝛ hūana fragilitas ad ꝯtēplatōʒ min⁹ valida fieret. si sp̄ ī suo rigore ꝑsistēs fragilitati sue īterdū cōdescēdere recusaret. Nā et aq̄la cūctis auib⁹ celsi⁹ volat ꝛ solē clari⁹ ꝯspicit. et tn̄ nāe necessitate ad ima descendit. Sic ꝛ hūan⁹ anim⁹ cū se modicuʒ a ꝯtemplatōe retrahit crebra īuocatōe ardenti⁹ ad celestia tendit. Beat⁹ igit̄ iohānes vt testat̄ hiero. cū ip̄e vsqʒ ad ip̄aʒ suā vltimā senectutē ephesi moraret̄. ꝛ vix īter discipl̄oꝝ man⁹ ad ecclesiā d̄ferret̄ nec pl̄a verba dicere possʒ ad q̄mlibʒ pausā hoc dicebat. Filioli diligite alteru

trū. Eādez fratres q̄ cū eo erāt admirātes q̄ sp eād dicerz. dixerūt ei. Magister q̄re sp eād loq̄ris. Qui respōdit. Quia p̄ceptū dn̄i est. et si solū hoc fiat sufficit. Refert quoqz helinād⁹ q̄ cū iohānes euāgelista euāgeliuz scribere deberz p⁹ idixit ieiunium vt orarent se digna scriptur. Fert autez ip̄z p illo loco secretissimo i q̄ diuina scriptur⁹ secedebat orasse. vt nullas huic isistens opi ventoꝝ ibi aut ibrium iniurias paterēt. Hācqz eid loco vsqz hodie reuerentiā elemēta huare dicūtur. Hec helinād⁹. ¶ Cum igitur essz nonagitanouez ānoꝝ. ⁊ a passiōe dn̄i fm isidoꝝ. āno. lxvii. appuit ei dn̄s cuz discipl'is suis dicens. Ueni dilecte mi ad me q̄r tp⁹ est vt i m̄sa mea cum tuis fratrib⁹ epuleris. Surgens autez iohānes cepit ire. Cui dn̄s. Dn̄ica die ad me venies. Ueniente igitur dn̄ica. vniuers⁹ popul⁹ cōuenit i ecclesiā q̄ fuerat ip̄i⁹ nomine fabricata. Qui a primo pulloꝝ cātu p̄dicauit eisdez. hortans eos vt i fide essent stabiles. ⁊ in mādatis dei feruentes. Post hoc foueā q̄dratā iuxta altare fecit fieri. ⁊ terrā extra ecclesiā iactari. Descēdesqz in foueā expāsis ad deum manib⁹ dixit. Inuitat⁹ ad cōuiuium tuum dn̄e iesu xp̄e. ecce venio gratias agens. q̄r dign⁹ es me ad tuas epulas inuitare. sciens q̄ ex toto corde meo desiderarem te. Cunqz oratōz finisset. tāta lux sup eum emicuit q̄ nullus eū respicere potuit. Recedēte aūt lumie. māna fouea plena iuenitur. qd i loco illo vsqz hodie generatur. ita vt i fūdo fouee istar minute arene scaturire videatur. sicut i fontibus fieri cōsueuit ¶ Sāctus eadmūdus rex āglie nulli petenti in noīe sācti iohānis euāgeliste aliq̄d denegabat. Uñ ɔtigit q̄ q̄dā pegrinus absente camerario i noīe sācti iohānis euāgeliste iportune a rege elemosinā postularet. Cui rex p̄ciosū anulū cū nil aliud i pmptu haberet dedit. Sz post plures dies q̄daz miles anglie i transmarinis ptib⁹ cōstitut⁹. ab eodez pegrino anulū regi referendū i hec verba recepit. Ille cui ⁊ p cui⁹ amore anulū hūc dedisti tibi remandat. Uñ liq̄do patuit q̄ beat⁹ iohannes eidē i forma apparuit pegrini. Isidor⁹ de ortu vita vel obitu sanctoꝝ patꝝ. Mutauit iohannes i auꝝ siluestres frondiū virgas. litoriaqz saxa i gemmas. gemmaꝝ fragmina i ppriam reformauit naturaz. p̄cepto viduam suscitauit. ⁊ rediuiuū iuuenis corp⁹ remeante aīa repauit. bibens letiferꝝ haustū euasit piculum. et eodem poculo pstratos in vite repauit statū. Hec isodorus.

X

De innocentibus

A

Innocētes dicti sūt triplici rōe. s. rōe vite rōe pene. rōe inocētie assecute. Ratōe vite dicti sūt inocētes. ex eo q̄ vitaz inocētez. i. n̄ nocētē habuerūt. nlli ei vnq̄ nocuerūt. nec do p iobediētiā. nec pxio p iiusticiā nec sibi p alic⁹ peccati maliciā. ⁊ ido dr̄ i ps. Innocētes ⁊ recti adheserūt mihi. Innocētes i vita ⁊ recti i fide Rōe pene qm̄ inocēter ⁊ iiuste passi sunt. Unde psal. Effuderunt sanguinem

inocēte. Ratōe inocētie assecute. qm̄ i ipo martirio assecuti sūt baptismalē inocētiā. i. ab originali peccato mūdiciā. De qua inocētia dicitur i psal. Custodi inocētiā et vide eqtatē. i. custodi inocētiā baptismatis. et postmodum vide equitatem bone opatōnis.

Innocētes ab herode ascolonita interfecti sūt. Tres ei herodes sacra scriptura cōmemorat. quos famosos fecit coꝝ isamis crudelitas. Prim⁹ dict⁹ est herodes ascolonita sub quo dn̄s nat⁹ est. ⁊ a quo pueri occisi sūt. Secūd⁹ dict⁹ est herodes antipas q̄ iohānē decollauit. Terci⁹ dict⁹ ē herodes agrippa q̄ iacobū occidit et petꝝ icarcerauit. Vn̄ de hoc extāt vers⁹. Ascolonita necat pueros. antipa iohānē. Agrippa iacobū. claudez i carcere petꝝ. Sz p̄mi herodis historiā breuiter videam⁹. Antipater ydume⁹ vt i historia scolastica legit. neptē regis arabū duxit vxorē. ex q̄ filiū habuit quez vocauit herodē. q̄ postmodū ascolonita dict⁹ est Hic a cesare augusto regnum iudee accepit. Et tūc primit⁹ ablatū est sceptꝝ de iuda. Huic sex filii nati sūt. s. antipater. alexādez. aristobol⁹. archelaus. herodes ātipas. et philipp⁹. Alexandrū aūt ⁊ aristobolū ex eadē matre iudea genitos romā misit liberabilibus artib⁹ ībuendos. Post hoc a studio redierūt Et erat alexāder acerrim⁹ perator. Jāqz liberi licenti⁹ de susceptōne regni cū patre disceptabāt. Ob hoc pater offens⁹. ātipatrez illis p̄ponere satagebat. Cūqz illi de morte patris tractassent. ⁊ ob hoc a patre reiecti fuissent cesarez adeūt de patris iniuria cōqsturi. Interea magi hierosolimā veniūt. et de ortu noui regis diligenti⁹ sciscitant. Herodes hoc audiens ꝑturbat: timens ne de veroꝝ regū genere aliqs natus esset. q̄ eū tanq̄ regni iuasorez expellerz. Rogabat igit magos vt eo iuento sibi renūcient. simulans se velle adorare quez volebat occidere. Verūtn̄ magi ꝑ aliam viam reuersi sūt i regionem suam. Videns herodes q̄ neq̄quā ad se venirent. stelle visiōe eos deceptos ad se redire erubuisse credidit et iōo ab inq̄sitōe pueri animū reuocauit. Cū aūt audissz q̄ pastores dixerāt. ⁊ q̄ symeō ⁊ āna ꝓphetauerāt. vehementer timuit ⁊ se a magis turpiter illusū putauit. Tūc herodes de nece pueroꝝ q̄ erant i bethleem tractare cepit. vt cū eis ille quem ignorabat occideret. Ad monitōz aūt āgeli ioseph cū puero ⁊ matre ī egyptū ciuitatem hermopolim fugit. ibiqz septem ānis vsqz ad obitū herodis p̄mansit. Ingrediente igit dn̄o egyptū scd̄m esaie vaticiniū vniuersa ydola corruerūt. Tradūt quoqz q̄ sicut i exitu filioꝝ israel de egipto nō fuit dom⁹ i egypto. i q̄ ꝓcurāte dn̄o n̄ iaceret mortuū p̄mogeitū. ita nec tūc fuit tēplū i q̄ nō corruissz ydoluz. Refert cassiodo. i historia triptita q̄ i hermopoli ciuitate thebaide dicat esse arbor q̄ vocat psidis valēs i salutē m̄ltoꝝ. si fruct⁹ aut foliū aut ps corticis collo egrotātiū alliget. Cū igit beata maria cū filio in egiptū fugeret hec arbor vsqz ad terrā

inclinata est. et xp̄m suppliciter adorauit. Hec cassiodor⁹. C Cum igitur herodes de nece puero͂ꝝ disponeret. a cesare augusto p epl͂az ē citat⁹ filio͂ꝝ accusatōnib⁹ res pōsur⁹. Qui cū p tharsū iter faceret. intellexit ꝙ magos naues tharsensium trāsuexissent. et ideo om̄es naues tharsis cōburi fecit. scd̄m qd̄ p̄dictū fuerat. In spiritu vehemēti cōteres naues tharsis C Cūq3 pater cū filiis corā cesare disceptaret diffinitū est vt filii patri in omnib⁹ obedirēt. 7 ip̄e cui vellet regnū dimitter3 Rediēs igit̄ herodes. 7 ex ꝯfirmatōe fact⁹ audacior. mittens occidit omnes pueros qui erāt ī bethleē a bimatu 7 ifra scd̄m tp⁹ qd̄ exq̄siuerat a magis. Hoc aūt duplicē itelligētiā ꝯtinet. Primo vt infra dicat ordinē tp̄is. 7 ē sēs⁹ a bimatu et ifra. i. ab ifātib⁹ duoꝝ annoꝝ vsq3 ad pueros vnius noctis. Dixerat ei herodes a magis ea die q̄ stella apparuit eis. dominum natū esse. et q2 iā āni⁹ fluxerat eo ꝙ romam ierat et redierat: dn̄m āniculū et aliquoꝝ isup dieꝝ esse credebat. Ideoq3 supra etate3 ei⁹ vsq3 ad bimos et ifra. i. vsq3 ad vni⁹ noctis ifātes d̄seuit i pueros timēs pueri morphoseon ne. s. puer cui sidera famulabant̄ supra etatē suā vel infra faciē trāsformaret. Et hec sētētia vsitatior 7 verior habet̄ 7 reputat̄. Alio mō exponit̄ ꝓm chriso. vt ifra dicat ordiē3 numeri. 7 ē ꝓsus. A bimatu 7 infra. i. a pueris duoꝝ ānoꝝ vsq3 ad pueros q̄nq3 ānoꝝ. Dicit ei stellā p ānū āte ortū saluatoris magis apparuisse. Herodes aūt postq̄ hoc a magis didicit. romā vadēs adhuc p ānū distulit. Credebat aūt tūc dn̄m natū fuisse qn̄ magis stella appuit 7 ideo dn̄m duoꝝ ānoꝝ esse credebat. Vn̄ pueros bimos occidit 7 deinceps vsq3 ad q̄nq3 ānos. s3 nō minores bimis. Cui assertōi fidē facere videtur ꝙ q̄dam ossa inocētium habentur adeo grādia ꝙ bimoꝝ esse n̄ possūt. Potest tn̄ dici ꝙ lōge maioris erāt tūc hoīes q̄ntitatis q̄ mō. Ip̄e aūt herodes stati ibidem punit⁹ est. Nā sicut ait macrobius. alias methodi⁹: 7 in q̄dā cronica legit̄. vn⁹ ꝑuul⁹ fili⁹ herodis ibidē ad nutriendū casu fuerat dat⁹ q̄ cū aliis a carnificib⁹ est occis⁹. Tūc adipletū ē qd̄ dictū est p ꝓphetā. Vox plorat⁹ et vlulat⁹ plurū. s. matꝝ. audita est in rama. i. ī excelso D Deꝰ aūt iudex iustissim⁹ vt ī eisdē historiis legitur scolasticis nō est pass⁹ tātā herodis neq̄ciā remanere ipunitam diuino ei iudicio factū est vt q̄ multos orbauerat filiis ip̄e suis miserabili⁹ orbaretur. Nā alexander 7 aristobol⁹ iteꝝ patri habiti sūt suspecti. Cōfess⁹ est aūt vn⁹ de eorū ꝯplicib⁹ ꝙ alexāder mlta sibi donaria ꝓmisiss3 si patri venenū ꝓpinaret. Cōfess⁹ est etiā tōsor de ꝓmissis sibi munerib⁹. si dn̄ patris barbā raderet eū ꝯtinuo iugularet. Addiditq3 alexādrū dixisse. n̄ esse ponēdā spe3 i sene. q̄ sibi capillos tiger3 vt iuuenis appareret. Ob hoc pater iratus eos occidi fecit. ātipatrem autem futurum regem istituit. S3 ipi ātipatri herodē ātipā i regnū s̄bstituit Insup herodē agrippā 7 herodiadē vxorē philippi. quos ex aristobolo

susceperat paterna dilectõe fouebat. Hac duplici de causa ãtipater in tolerabile ꝯtra patrẽ ꝯcepit odiũ. intm̃ ꝙ eũ attẽptauit occidere p ve nenũ. Qđ herodes ꝑsẽtiẽs eũ i carcere posuit. Augustꝰ aũt cesar audi to ꝙ herodes filios occidisset: dixit. Mallẽ esse herodis porcꝰ ꝗ̃ filius qꝛ cũ sit ꝓselitꝰ porcis parcit et filios occidit. Ipse aũt herodes cũ iã ãnos. lxx. haberet i grauissimã egritudinẽ cecidit. Nam febre valida: prurigine corpis. colli cõtinuis tormẽtis. pedũ iflatõe. vermescẽtibus testiculis. itolerabili fetore. crebro ãhelitu. et iterruptis suspiriis torq̃ baf. A medicis vero i oleo positꝰ ide q̃si mortuꝰ est allatꝰ. Audi ens aũt iudeos mortẽ suã cũ gaudio expectare. nobiliores iuuenes ex omni iudea collectos i carcere posuit. dixitq3 salome sorori sue. Scio iu deos de morte mea gauisuros. Sed potero habere multos lugẽtes et nobiles exeq̃as funeris. si meis volueris parere mãdatis vt cũ spiritũ emisero cũctos occidatis quos i custodia seruo. vt sic oĩs iudea me defleat licet iuita. Habebat aũt i ꝯsuetudie vt post omnẽ cibũ pomũ p se gladio purgaret et ꝯmederz. Cũq3 gladiũ i mãu tenerz tussiq3 violẽ ta distẽderef. circũspiciẽs ne se aliq̃s ipediret. seipm ꝑcussurꝰ manum dextrã sustulit. sed ꝯsobrinꝰ eiꝰ sustinẽdo dextrã ipediuit. Protinꝰ aũt q̃si rex mortuꝰ esset i aula regia vlulatꝰ isonuit. Quo audito exultat an tipater multaq3 si solueref custodibꝰ pollicef. Qđ cũ ꝯgnouisset hero des. grauiꝰ filii exultatõz ꝗ̃ ꝓpriã tulit mortẽ. Mittẽsq3 satellites euz occidi fecit. et archelaũ post se regnaturũ istituit. Sicq3 post quinq3 di es mortuꝰ est. i aliis fortunatissimꝰ. i rebꝰ domesticis ifelicissimꝰ. Sa lome aũt soror eiꝰ oĩes absoluit quos rex occidi mãdauerat. Remigi ũs aũt i originali sup math. dicit ꝙ herodes gladio quo pomũ purga bat se pemit. ⁊ ꝙ salome soror eiꝰ oĩes victos ꝓut cum fratre ordinã uerat. interfecit

XI

De sancto thoma cãtuariẽsi

Thõas iterp̃taf abissꝰ geminꝰ vel sectꝰ. Abissꝰ. i. ꝓfũdꝰ. A i hũiliatõe. qđ patz i cilicio ⁊ pedũ paupez lotõne. Geminꝰ i ꝑlatõe. qꝛ geminate ꝑfuit. s. verbo ⁊ exẽplo Sectꝰ i passione

Thomas cãtuarẽsis archiepus dũ i curia regis anglie . B cõsisterz ⁊ q̃dã ibiđ fieri cõtraria religiõi viderz curiã ipaz deseruit ⁊ cãtuariẽsi archiepo se ꝯmisit. a q̃ archidyacõꝰ fa ctus ad p̄ces tñ ipiꝰ archiepi. regis cãcellariã suscepit. vt prudentia q̃ erat ꝑditꝰ malignoz i ecclesiã ꝓhiberz insultꝰ. Quẽ adeo rex dilexit vt pꝰ decessũ archiepi eũ in cathedralẽ honorẽ ꝓcurauerit sublimari. Qui licz plurimũ r̃sisterz. tãdẽ ad obediẽtie p̄ceptũ hũeros supposuit ad por tãdũ. Subito aũt i viz ꝑfectũ altez ꝑmutaf ⁊ caro eꝰ cilicio ⁊ ieiuniis maĉaf. ñ solũ ei ciliciũ ꝓ camisia deferebat. sz ⁊ femoralia cilicina vsq3 ad poplicẽ baiulabat. Sãctitatẽ aũt suã ita s̃btiliter occl'tabat vt saluo

semp̱ honestatis rigore sub decentia vestiũ et apparatu vtẽsiliũ cõcor
daret morib⁹ singuloꝝ. Tredeci pauperũ pedes quotidie curuatis ge
nib⁹ abluebat. ⁊ refectos datis cuilibet. iiii. argẽteis remittebat. Rex
aũt ad volũtatẽ suã i detrimẽtũ ecclesie. ipm iflectere nitebat̃. volẽs vt
ꝯsuetudĩes q̃s ꝯtra libertatẽ ecclesie p̃decessores sui habuerãt. ab eoꝝ
similiter firmarent̃. Qui vũ omnino assẽtire noluit ꝯtra se irã regis ⁊
p̃ncipũ ꝓuocauit. Quadã aũt vice sic ipe cũ aliis epis a rege artatus
vt etiã sibi mortis sẽtẽtiã minaret̃. magnoꝝ viroꝝ deceptus cõsiliis
verbotenꝰ assẽsũ p̃buit voto regis. Verũ ex hoc vidẽs aiarum p̃iculũ
iminere. seipm postmodũ i penitẽtia graui⁹ cruciauit. ⁊ ab altaris of-
ficio se suspẽdit. quousq₃ a sũmo põtifice restitui mereret̃. Req̃rit dñi
q₃ rex vt qđ verbo dixerat scripto ꝯfirmaret. Cui viriliter ꝯtradixit ⁊
a curia erectã sibi baiulãs crucẽ discessit exclamãtib⁹ ipiis cõtra eum.
Capite furẽ suspẽdite ꝓditorẽ. Et ecce duo magni ꝓceres ⁊ fideles ad
eum fusis lacrimis veniẽtes sub iuramẽto asserũt ꝙ i ei⁹ mortẽ multi
ꝓceres cõiurarũt. Vir igit̃ dei ecclesie magis q̃ sibi metuẽs fugã iniit
⁊ senonis a papa alexãdro suscept⁹. ⁊ in monasterio põtiniacẽsi ꝯmen
dat⁹ postmodũ in frãciã vsq₃ deuenit. Rex vero dũ romã misisset. vt
legati venirẽt qui hoc negociũ diffinirẽt. omnino repulsã patit̃. Et ob
hoc in irã ꝯtra archiepm ãpli⁹ ꝯcitat̃. Vñ oĩa que erãt archiepi ⁊ suo
rũ diripuit. et totã ei⁹ ꝓgeniẽ exilio ꝯdẽnauit nequaq̃ deferẽs ꝯditõni
vel sexui ordini vł etati. Ipe aũt ꝓ rege ⁊ ꝓ regno ãglie quotidie exora
bat. Reuelat̃ aũt archiepo ꝙ ad suã esset ecclesiã reditur⁹. ad ⁊ xp̃₃ cũ
palma martirii migratur⁹. Septio igit̃ ãno sui exilii redire cõceditur.
⁊ a cũctis cũ honore suscipitur. ¶ Per aliquot dies ãte ei⁹ martiri
um iuuenis quidã de corpe exiẽs ⁊ postmodum miraculose rediẽs aie-
bat. ꝙ vsq₃ ad sup̄mũ sãctoꝝ ordinẽ duct⁹ fuit. ⁊ inter aplos sedẽ q̃n
dã vacuã vidit. Percũctãti aũt cui⁹ esset hec sedes ãgel⁹ respondit ꝙ
cuidã magno sacerdoti ãglicoꝝ a dño seruaretur. ¶ Sacerdos quidã
missã đ beata virgĩe celebrabat quotidie. q̃ archiepo accusat⁹ ab eo ac
cersit̃. ⁊ tãq̃ ideota ⁊ isci⁹ ab officio suspẽditur. Cũ aũt beat⁹ thõas ci
liciũ suũ suere debere₃ ⁊ sub lecto ip₃ abscõdiss₃. vt ad cõsuendũ horam
captaret̃. beata maria sacerdoti apparuit dicẽs. Vade ad archiep₃ ei
q₃ dicas ꝙ illa ob cui⁹ amorẽ missas dicebas. ei⁹ ciliciũ qđ ẽ i tali loco
cõsuit. ⁊ setam rubeam de qua illud consuit ibidem reliquit. Illa igitur
sibi mandat ꝙ interdictum quod tibi fecerat. debeat relaxare. Quod
ille audiẽs et ita inueniẽs stupuit. et interdictum relaxans sacerdo
tẽ hoc secretũ habere p̃cepit. Defẽdit vt pri⁹ iura ecclesie. nec a rege
flectit̃ vi vel p̃ce. Cũ ergo nullaten⁹ flecti posset. ecce milites regis ar
mati veniũt. et vbi archiepus sic vociferãdo inq̃rũt. Quib⁹ ille occur
rens dixit. Ecce ego. Quid vultis. Et illi. Venimus vt occidaris. et

vltra viuere ñ valebis. Quib⁹ ille dixit. Ego p deo mori parat⁹ sũ ⁊ p
defẽsiõe iusticie et ecclesie libertate. Si igit̃ me q̃ritis ex pte dei omni
potentis et sub anathemate pbibeo ne hoꝝ cuiq̃ aliq̃tenus noceatis.
Deo aũt et beatę marie et sanctis omnibus et beato dyonisio causaꝫ
ecclesie ⁊ meipm cõmẽdo. Quib⁹ dictis. venerandũ caput gladiis im
pioꝝ impedit. sacra capitis corona p̃cidit̃ cerebꝝ p ecclesie pauimen
tũ dispergit̃. et sic martir domino cõsecrat̃. ãno dñi millesimo. dxxiiii
D Dum igitur clerici requiem eternam incipent. et p eo missa age
rent defunctorum. subito vt aiunt angelorum chori astantes. voces cã
tantium interrumpũt. martiris missã icipiũt. letabit̃ iust⁹ cõcinunt. et
ceteri clerici psequuntur. Hec est reuera mutatio dextre excelsi. dũ cã
tus meroris vertitur i canticum laudis. cum illum cui dfunctorum suf
fragia inchoauerant martirum postmodum himnis laudãt. Reuera
eximia cõpbatur sanctitate p̃ditus et martir domini gloriosus. quem
tãto honore ãgeli p̃uenerunt. ⁊ sanctorum martirum cathalogo asscri
pserunt. Pass⁹ est autem sanctus iste p ecclesia. in ecclesia. in loco san
cto et in tpe sacro inter man⁹ sacerdotum et religiosorum. vt patiẽtis
pietas. et psequẽtium crudelitas ostendatur. Multa insup et alia mi
racula p sãctum suum domin⁹ opari dignat⁹ est. Meritis enim ei⁹ ce
cis vis⁹. surdis audit⁹. claudis gress⁹. vita mortuis restituta sunt. Por
ro aqua qua pãni cõspsi eius sanguine lauabantur multis extitit i me
delam. Quedã domina de anglia varios oculos habere ob lasciuiaꝫ
et maiorẽ pulcritudiem affectabat. sup hoc vouẽs votum nudis pedi
b⁹ sepulcrum beati thome visitauit. Que cuꝫ in oratõe pstrata iacerꝫ
surgẽs iuenit se penitus excecatã. statimq3 penitens cepit rogare bea
tum thomam vt iã nõ varios sed saltẽ suos sibi redderet oculos. quod
tãdẽ cũ magna difficltate vix valuit obtinere. E Quidã aũt illusor
aquã siplicẽ p a q̃ sãcti thõe dño suo i pixide obtulit ꝯuiuãti. Cui dñs
ait. Si nil mihi vnq̃ furat⁹ fuisti sãct⁹ thõas aquã suã huc te dferre p
mittat. si aũt re⁹ furti es aq̃ ipa ptin⁹ euanescat. Huic igit̃ dicto ille ꝯ
sẽsit. sciẽs q pixidẽ aq̃ nup iplessꝫ. Mira res pixidẽ ꝯtinuo apperuerũt
⁊ vacuã iuenerũt. Sicq3 huiẽs i mẽdacio dp̃hẽdit̃. ⁊ furti re⁹ euidẽti⁹
ꝯpbat̃. Auis q̃dã sciẽs loq̇ cũ nis⁹ eũ iseq̃ret̃ sicut didicerat cepit clama
re. Sãcte thõa adiua me ⁊ stati nis⁹ mortu⁹ cecidit. ⁊ illa euasit. Qui
dã quẽ sãct⁹ thõas valde dilexerat. cũ grauiter ifirmaret̃. iuit ad e⁹ tũ
bã ⁊ p sanitate sua rogauit. ⁊ ad libitũ ipetrauit. Sꝫ cũ sanat⁹ redirꝫ
cepit cogitare q illa saĩtas aĩe sue forsitã ñ expedirꝫ. Vñ iterũ rediẽs
ad sepulcrũ orauit. vt si ñ essꝫ vtile aĩe sue ꝯtinuo ifirmitas ipa rediret
Statiq3 ifirmitas rediit sicut p⁹. In e⁹ aũt iterfectores itãtũ vltio di
uina dseuit. vt alii digitos dẽtib⁹ suis frustrati discerpẽtes. alii sanie
dfluẽtes alii paralisi dissoluti. alii amẽtes effecti miserabiliter interirẽt

De sancto siluestro XII

A

Siluester dicitur a sile quod est lux et terra quasi lux terre .i. ecclesie que instar bone terre habet pinguedinem bone operationis nigredinem humiliationis. et dulcedinem deuotionis. per ista enim tria agnoscitur bona terra vt ait palladius. Uel siluester dicitur a silua et theos. quia homines siluestres .i. incultos et duros ad fidem xpi traxit. Uel sicut dicitur in glosario: siluester dicitur viridis agrestis vmbrosus nemorosus. Uiridis celestia contemplando. Agrestis seipsum excolendo Umbrosus ab omni concupiscentia refrigeratus. Nemerosus inter arbores celi plantatus. Eius legendam compilauit eusebius cesariensis quam beatus gelasius in consilio septuaginta episcoporum a catholicis legendam commemorat. sicut in decreto habetur B

Siluester a matre re et nomine iusta genitus. et a cirino presbitero eruditus. hospitalitatem summopere exercebat. Thimotheus autem quidam xpianissimus ab eo in hospicium suscipitur. qui tamen ob persecutorum ab aliis vitabatur. Hic thimoteus per vnum annum et .iii. menses predicauit et postea coronam assecutus est martirii. dum predicaret constantissime fidem xpi. Putans autem tarquinius prefectus thimotheum multis abundasse diuitiis: eas a siluestro expetit. inferens ei minas mortis. Sed cum vere thimotheum huiusmodi diuitias non habuisse compit siluestrum ydolis immolare precepit. alioquin in crastinum diuersa reciperet genera tormentorum. Cui siluester. Stulte hac nocte morieris et sempiterna tormenta recipies. et velis nolis verum deum esse quem colimus recognosces. Siluester igitur carceri traditur. et tarquinius ad prandium inuitatur. Dum ergo comederet os piscis in eius gutture sic versatur vt nulla ratione reiicere potuerit vel glutire. Sicque media nocte defunctus ad tumulum cum luctu ducitur et siluester cum gaudio a carcere liberatur. Qui non solum a xpianis. sed etiam a paganis miro diligebatur affectu. Erat enim aspectu angelicus. sermone nitidus. integer corpore. sanctus opere. consilio magnus. fide catholicus. spe patientissimus caritate diffusus. Mortuo igitur melchiade episcopo vrbis rome siluester ab omni plebe plurimum renitens in summum pontificem est electus. Hic omnium orphanorum viduarum et pauperum nomina in matricula scripta habebat. et omnibus necessaria prouidebat. Hic quartum et sextum diem et sabbatum ieiuniis instituit obseruandum. quintum vero quasi dominicum celebrandum. Grecis vero christianis dicentibus sabbatum diem potius quam quintum celebrandum. respondit hoc fieri non debere. et quia hoc est traditionis apostolice. et quia dominice debetur compassio sepulture. Cui illi. Unum est sabbatum sepulture in quo semel in anno ieiunium est exhibendum. Quibus siluester. Sicut omnis dies dominicus resurrectionis gloria sic omne sabbatum decoratur dominica sepultura

Igit de sabbato acquiescunt. sed de quinta feria vehementer cōtēdūt asserentes nō debere xpianoꝝ solemnitatibus sociari. Siluester autē eius dignitatem pcipue in tribus ostendit. Quia hac die dominus ad celos ascendit. et corpis et sanguinis sacramentum instituit. & sacrum crisma ecclesia cōficit Omnes igit ratōibus ei⁹ acqescūt. ¶ Persequente autem cōstantino christianos. siluester de vrbe exiit. ac i quodam monte cum suis clericis mansit. Ipe autem constantinus merito persecutionis tirannice in incurabilem cecidit plagam lepre. Tandem ad consilium pontificum ydolorum adducta sunt tria milia puerorum. vt eos occidi faceret. et se in eorum sanguine recenti et calido balnearet. Egrediente autem eo ad locum vbi balneum parari debebat. matres puerorum eidem occurrunt que resolutis crinibus miserabiliter vlulabant. Et lacrimans cōstantinus iussit stare currum. et erigens se dixit. Audite me comites et cōmilitones et omnes populi qui astatis. Dignitas romāi imperii de fonte nascitur pietatis q hāc etiam legem dedit vt capitali sententia subderetur quicūq3 i bello aliquem occidisset infantem. Quanta ergo erit crudelitas vt hec nostris faciamus filiis qd fieri phibuimus alienis. Quid iuuat barbaros superasse si a crudelitate vincamur. Nam vicisse extraneas nationes ratione virium est bellantium populorum. vincere autem vicia et peccata virtus est morum. In illis ergo pliis fortiores nos existimus illis. In his vero nobismetipsis fortiores sumus. Qui eni fuerit in isto certamine supatus victoriā obtinet victus Victor eni post triumphum vicitur si pietas ab impietate supatur. Vincat ergo pietas in isto cōgressu. Bene enim omnium aduersantium poterimus esse victores si sola pietate vincamur. Omnium eni se esse dominum cōpbat q seruū se monstrauerit pietatis. Melius est ergo me mori salua vita inocentium. q p eorum interitū vitam recupare crudelem. Quam tamē recuperare incertum est. cum tamē certum sit q sic recupata crudelis est. Iussit igitur vt matrib⁹ suis pueri redderent. et dona plurima et infinita vehicula pberentur. Sicq3 matres que flendo venerant. ad loca sua cum gaudio redierunt. Ipe autem imperator ad palatium suum reuersus est. ¶ Sequēti vero nocte petrus et paul⁹ apparuerūt ei dicentes. Quia exhorruisti effusionem sanguinis inocentis. misit nos dominus ihesus xpus dare tibi recupande cōsilium sanitatis. Siluestrum igitur epm qui apud montem siraptiz latitat accersire hic tibi piscinā ostendet in qua immersus tercio ab omni curaberis lepre morbo. Tu vero xpo hanc vicissitudinem reddas vt ydolorum templa diruas. xpi restaures ecclesias. & eius deiceps cultor fias. Euigilās igitur cōstantinus. statim milites misit ad siluestrum. Videns autē siluester milites statim ad palmā martirii credidit se vocari. Deo aūt se recōmēdās et

socios secū adhortans. cōstantino itrepidus psentat. Cui cōstantinus assurgens ait. Bene te venisse gratulamur. Qui a siluestro resalutat⁹ narrauit ei p ordinē sui somnii visionem. Percūctati vero cōstantino qui essent illi duo dii qui sibi apparuerūt. siluester respondit illos esse christi aplos et nō deos. Tunc ad pces impatoris siluester aploꝝ ima gines iussit sibi afferri. Quas vt impator aspexit tales esse qui sibi ap paruerūt declamauit. Siluester igit eū cathecuminuʒ fecit. et vnius hebdomode sibi ieiuniū indixit. ⁊ carceres apire monuit. Cūqʒ i aquā descendisset baptismatis. mirabilis ibi emicuit splendor lucis. sicqʒ in de mundus exiuit et xpm se vidisse asseruit. Prima aūt die sui baptis matis hanc legem dedit vt xpus ab vrbe romana tanq̄ verus deus co leret. Secūda vt si quis xpm blasphemarʒ puniretur Tercia vt quicū qʒ christiano fecisset iniuriā bonoꝝ suoꝝ pte dimidia priuaret. Quar ta vt sicut impator rome. sic roman⁹ pōtifex caput ab vniuersis epis habeatur. Quinta vt quicūqʒ in ecclesias cōfugerit ab omnib⁹ seruet iniuriis imunis. Sexta vt nullus nisi de licentia sui antistitis ecclesiā edificet intra muros alicu⁹ ciuitatis. Septima vt ad edificatōem ec clesiaꝝ decime possessionū regaliū tribuant. Octaua impator ad eccle siam sācti petri venit. et de suis culpis se lamītabiliter accusauit. Post modū arrepto bidente ad fundamentū basilice ecclesie cōstruenduʒ ter ram primus aperuit. et duodeci cophinos in suis scapulis foras eiecit

E ¶ Hec vbi helena mater cōstantini augusti in bethania consistens audiuit. p literas laudat filium q̄ abrenūciassʒ simulacris ydoloꝝ. sed dure increpat q̄ relicto deo iudeoꝝ crucifixū hominem deū colat. Re scribit aūt augustus vt iudeoꝝ magistros secū adducat. ⁊ ipe xpiano rū doctores pferret. vt sic ex disputatōe mutua appareat fides vera. Adduxit igitur sancta helena centū quadragitauniū doctissimos iude orum. Inter quos duodecim erant qui sapiētia ⁊ eloquentia p ceteris rutilabant. Cum igit siluester cū clericis suis et pdicti iudei ad dispu tandū coram impatore insimul cōuenissent. de ꝯmuni cōsensu duos iu dices gentiles sapientissimos et pbatos nomine craton et zenophiluʒ statuerūt. ad quos ptineret sentētia dicendoꝝ. Qui licet gentiles erāt tamē iustissimi ⁊ fideles. Taliqʒ inter eos sententia est firmatū vt vno stante et loquēte alius nō loquatur. ¶ Incipiēs igitur primus de illis duodecim nomine abiathar ait. Cum isti tres deos dicant patrem et filium et spiritūsanctū. manifestū est eos cōtra legem agere. que dicit Uidete q2 ego sum solus deus. ⁊ nō est alius deus pter me. Deniqʒ si dicunt xpm deum esse. q2 multa fecit signa. in nostra etiam lege multi fuere qui miracula plurima fecerūt. et tamē nunq̄ ex hoc deitatis no men sibi vsurpare ausi sunt. sicut iste iesus quem isti adorant. Ad queʒ siluester. Nos vnum deū colimus. sed nō in tanta solitudine. eū dicim⁹

vt gaudium filii nō haberet. Ex vestris autē libris vobis trinitatem psonaꝝ demōstrare valem⁹. Nā patrē dicim⁹ de quo pphēta ait. Ipse inuocauit me pater me⁹ es tu ꝛc̄. Filiū de quo idē. Filius meus es tu ego hodie genui te. Spiritūsanctū de quo idē. Spiritu oris ei⁹ omnis virtus eoꝝ. In hoc etiā qd̄ dixit. faciam⁹ hominē ad imaginem ꝛ simi litudinē nostrā. euidenter ꝛ psonaꝝ pluralitatē et diuinitatis vnitatē demōstrat. Licet aūt sint tres psone. vn⁹ tamē de⁹ est. Qd̄ exēplo visi bili aliquaten⁹ demonstrare valem⁹. Et accipiēs purpurā impatoris tres ibi plicas fecit dicēs. Ecce videtis tres plicas. et explicās eas ait Ecce qꝛ tres plice sunt vn⁹ pān⁹. ita tres psone sunt vn⁹ de⁹. De hoc aūt qd̄ dicit̄ ꝙ ex miraculis de⁹ credi nō debet. cū alii plures sācti mi racula fecerūt. nec tñ se deos dixerūt sicut xp̄s deū p hoc se asserere vo luit. Certe deus supbiētes cōtra se nūquā pass⁹ est sine pena acerrima pterire. sicut patet in dathan ꝛ abyron. aliisqꝫ ꝗplurib⁹. Quomodo er go mētiri potuit et se deū dicere qd̄ nō erat. cū eū se deū dicētē nl'la pe na secuta fuerit. sed virtutū efficacia comitabat̄. Tūc iudices dixerūt. Cōstat abiathar a siluestro supatū. nā ꝛ ratio hoc docet. qꝛ si deus nō esset et se deū dixissꝫ. cōferre vitā mortuis nō valeret. Tūc illo amoto secūd⁹ qui et ionas dicebat̄ ad cōflictū accedēs ait. Abraā a deo circū cisionē accipiēs iustificat⁹ fuit. et etiā omnes filii abrae p circūcisiōeꝫ iustificabātur. igit̄ q̄ nō fuerit circūcis⁹ nō erit iustificat⁹. Ad quem siluester. Cōstat abraā āte circūcisiōꝫ deo placuisse ꝛ amicū dei appel latū esse. igit̄ nō circūcisio ip̄m sāctificauit. sꝫ fides ꝛ iusticia ip̄m deo placere fecit. Nō igit̄ accepit circūcisiōꝫ i significatōꝫ sꝫ i distinctōꝫ. Isto supato terci⁹ q̄ et godolias accedēs ait. Quomodo xp̄s vester po test esse de⁹. cū asseratis eum esse natū. tēptatum. traditū. nudatū. felle potatū. ligatū. sepultū. cū hec omnia in deo esse nō possint. Ad hoc sil uester. De vestris libris hec omnia pbam⁹ d̄ christo fuisse p̄dicta. Nā de ei⁹ natiuitate dixit esaias. Ecce virgo cōcipiet ꝛc̄. De eius tēptatōe zacharias. Uidi iesum sacerdotē magnū stantem corā āgelo. ꝛ sathā stabat a dextris ei⁹ ꝛc̄. De ei⁹ traditōne psal. Qui edebat panes meos magnificauit sup me supplātatōꝫ ꝛc̄. De e⁹ nudatōe idē. Diuiserūt sibi vestimēta mea ꝛc̄. De ei⁹ potatōe idē. Dederūt i escā meā fel ꝛc̄. De e⁹ ligatōe hesdras. Uinxistis me nō sicut patrē qui liberaui vos de terra egipti. clamantes āte tribunal iudicis humiliastis me. suspēdētes in li gno tradidistis me. De ei⁹ sepult̄a hieremias. In sepultura ei⁹ reuiui scēt mortui. Cū ergo godolias quid respōderet nō haberet. data sentē tia remotus est ¶ Quart⁹ q̄ ꝛ ānas accedēs ait. ea q̄ de aliis dicta sunt siluester iste de suo xp̄o p̄dicta fuisse firmat. Unde supest vt pbet hec de suo xp̄o dicta fuisse. Ad quē siluester. Habis ergo alium quem virgo cōcepit. qui felle sit cibat⁹. spinis coronatus. crucifix⁹. mortuus

et sepultus. qui surrexit a mortuis. et ad celos ascendit. Tūc cōstātin⁹ ait. Si alium nō viderit sciat se esse superatū. Qui cū hoc facere nō posset amouet. ¶ Quint⁹ q̄ et doeth pducit. q̄ ait. Si ex semie dauid xps iste nat⁹ esset ꝛ sanctificatus. vt dicitis. ergo baptisari n̄ dbuit vt iterū sanctificaret. Ad quē siluester. Sicut circūcisio i christi circūcisione finem accepit. ita noster baptismus i xpi baptismate initium sanctificatōnis habuit. non ergo baptisat⁹ est vt sanctificaret. sed vt sanctificaret Qui cum taceret ait cōstantinus. Nō taceret doeth si haberet contraria que pferret. Tunc sextus qui ꝛ chusi ait. Vellemus vt siluester ille causas huius virginalis partus nobis exponeret. Ad quem siluester. Terra de qua adam formatus est incorrupta erat et virgo. qꝫ necdum se ad bibendū humanum sanguinem apperuerat. nec maledictōꝫ spinarum accepat. nec hominis mortui sepulturā habebat. nec serpēti data fuerat ad edendum. Oportuit ergo ex maria virgine nouū adam fieri vt sicut serpens natum ex virgine vicerat. sic a nato ex virgine vinceretur. Et qui ade victor extitit in paradiso. ipe temptator factus est dn̄i in deserto. vt q̄ adā vicerat māducantē vinceret a dn̄o ieiunāte. Hoc supato septim⁹ q̄ ꝛ beniamī ait. Quomodo xpus vester fili⁹ dei potest esse q̄ a dyabolo temptari potuit. vt modo famꝫ panē ex lapidibus facere vrgeret modo in templi celsitudinem leuaret. modo ad adorādū ipm dyabolū induceret. Ad qd̄ siluester. Si dyabol⁹ idō vicit quia ab adā māducāte est auditus. cōstat ideo eū fuisse supatū qꝫ est a xpo ieiunāte cōtemptus. Nos aūt eum nō inq̄tū deus sed inq̄tū homo tēptatum esse fatemur. Ideo aūt tripliciter est temptat⁹. vt a nobis omnes tēptatōnes excluderet. ꝛ formā vincendi daret. Sepe nāqꝫ in homine victoriā abstinētie sequit temptatō humane glorie. et temptatōꝫ hūane glorie appetitus dominii et excellētie ɔmitat. ipe igit a xpo iii bis vincit vt vincēdi nobis forma dōnet ¶ Isto supato. octau⁹ qui ꝛ aroel ait. Cōstat qꝫ deus sūme pfectus est et nullius indiget. quid ergo ei opus fuit vt nasceret in christo. Quomodo iterū xpm verbū appellas. Sed et hoc cōstat qꝫ deus anteq̄ haberet filium pater dici nō potuit. ergo si pater xpi postea dictus est mutabilis fact⁹ est. Ad hoc siluester Fili⁹ ante tpa ex patre est genit⁹: vt faceret que nō erant. et in tpe est natus: vt reficeret que pierāt. Que ꝛ si solo verbo reficere poterat. tn̄ p passionē nisi homo fieret redimere nō valebat. qꝫ i sua deitate ad patiendum aptus non erat. Nec hoc erat impfectōis sed pfectōnis si in sua nō erat deitate passibilis. Porro filium verbuꝫ dei dici ex eo patꝫ qꝫ pphēta ait. Eructauit cor meū verbū bonum. Deus quoqꝫ semper pater fuit. qꝫ sp ei⁹ fili⁹ extitit. Fili⁹ eni ei⁹ est verbū ei⁹. sapiētia eius. virtus eius. In patre autē semp fuit verbum iuxta illud. Eructauit cor meū verbū. Semp sapiētia iuxta illud. Ego ex ore altissimi pdiui

primogenita ante omnem creaturā. Semper virt⁹. iuxta illud. Ante omnes colles parturii. necdū fōtes aqꝝ erupant ꝛc. Cum ergo pater nūquā fuerit sine verbo sapiētia et virtute. quomodo putas hoc nomē sibi ex tpe aduenisse ❡ Hoc ergo amoto nouus q̄ ꝛ iubal dixit. Constat qꝛ deus cōiugia nō dānat. nec eis maledixit. q̄re ergo de ꝯiugio natū dnegatis hūc esse quē colitis. nisi vt obfuscare ꝯiugia studeatis. Rursū quomodo temptatur q̄ potēs est. patitur q̄ virt⁹ est. moritur q̄ vita ē Deniqꝫ ad hoc cogeris vt duos filios esse dicas vnū quē pater genuit alteꝝ quē virgo generauit. Rurs⁹ quomō fieri potest vt patiatur hō q̄ assūpt⁹ ē sine lesione ei⁹ a quo assūpt⁹ ē. Ad hoc sil. Nos xp̄m nō ideo natū de virgine dicim⁹ vt ꝯiugia cōdēnem⁹. sed causas virginei ꝑtus rationabiliter acceptam⁹. nec hac assertōe obfuscātur. sed ornātur ꝯiugia. q̄m hec virgo q̄ xp̄m pepit d ꝯiugio nata ē. Tēptatur aūt xp̄us vt om̄es tēptatōes dyaboli vincerꝫ. patitur vt vniuersas passiones sbiiceret. moritur vt mortis īperiū subiugarꝫ. Dei quoqꝫ fili⁹ vn⁹ ī xp̄o est. q̄ sicut ē vere dei fili⁹ inuisibilis ita visibilis ē xp̄s. Est ergo inuisibile hoc quod est deus. ꝛ est visibile hoc qd̄ est homo. Pati vero posse hominem assumptū sine passione ei⁹ qui assumpsit exēplo doceri potest. Nā purpure regis vtamur exemplo. Lana eni fuit et huic lane sanguis accedens colorem purpureum ꝑbuit. Cum ergo teneretur digitis ꝛ torq̄retur in filo. quid torquebatur. hoc qd̄ regie dignitatis color est. an hoc quod lana extiterat āteq̄ purpura fieret. Lane ergo assimulatur hō colori purpure deus. qui simul in passione fuit dum pateretur in cruce sed passioni in nullo subiacuit. ❡ Decimus qui ꝛ thara dixit. Nō mihi placet istud exemplum. quia simul color torquetur cum lana. cui cū oēs ꝯtradicerent: siluester dixit. Accipe ergo aliud exemplum. Arbor habēs ī se solis splēdorē: cū inciditur ictum q̄dem suscipit. splendor autem ab incisione immunis existit. Sic homine patiente diuinitas nulli passioni subiacuit. ❡ Undecimus qui ꝛ syleō ait. Si de xp̄o tuo prophete ista vaticinati sunt. tāte irrisionis passionis ꝛ mortis causas scire vellem⁹. Et siluester. Esuriuit xp̄s vt nos reficeret. Sitiuit vt ariditati nostre vitalia pocula ministrarꝫ. Tēptat⁹ ē vt nos a tēptatōnibus liberarꝫ. Tētus est vt nos a demonum captura redimeret. Irrisus est vt nos ab irrisione demonū erueret. Ligatus est vt nos a nodo maledictōis absoluerꝫ. Humiliatus ē vt nos exaltarꝫ. Expoliatus est vt nuditatem prime ꝑuaricatōnis indulgētie indumēto tegerꝫ. Spineam coronam accepit vt flores ꝑadisi ꝑditos redonarꝫ. In ligno suspēsus est vt concupiscētiam in ligno genitam damnaret. Felle ꝛ aceto potatus est vt hominem ad terrā fluentem lac ꝛ mel itroducerꝫ. ꝛ fontes nobis mellifluos apiret. Mortalitatē suscepit vt suā nobis imorralitatē dōnaret. Sepult⁹ ē vt sāctorum sepulturas bn̄dicerꝫ. Surrexit vt mortuis

vitā redderꝫ. Aſcēdit ī celū vt celi ianuā apirꝫ. Sedet a dextris dei vt pces credētiū exaudiat. Hec ſilueſtro ꝓſeq̄nte: vniuerſi tā impator q̄m iudices ⁊ iudei ī laudē ſilueſtri ꝓruperūt vnamiter. ¶ Tūc idignatus duodecim⁹ q̄ ⁊ zambri īdignatōe magna dixit. Miror vos ſapientiſſimos iudices verboꝝ ābagib⁹ credere. ⁊ dei oīpotētiaꝫ eſtimare hūana ratōe ꝯcludi. Sꝫ iā ceſſent verba ⁊ veniam⁹ ad facta. Stultiſſimi nanqꝫ ſunt q̄ crucifixū colunt. cū ego nomē dei oīpotētis ſciā. cui⁹ virtutē nec ſuffetūt ſaxa. nec audire valet q̄libꝫ creatā. Et vt me verꝝ dicere cōpbetis: thaur⁹ ad me ferociſſim⁹ adducat. ⁊ dū ī ei⁹ aure nomē iſtud īſonuerit. thaur⁹ ilico morieť. Ad quē ſilueſter Et tu quō hoc nomē audiēs didiciſti. zambri dixit. Nō eſt tuū hoc noſcere miſteriū qui iudeoꝝ inimic⁹ es. Adducit aūt thaur⁹ ferociſſim⁹ vix a cētū hoībus fortiſſimis tract⁹. At vbi zābri ī aure ei⁹ verbū ꝓtulit. ꝯtinuo thaur⁹ mugiēſ oclosqꝫ eiciēs expirauit. Omēs igiť iudi vehemēter acclamāt ⁊ ſilueſtro īſultāt. Quib⁹ ſilueſter. Nō dei nomē ꝓtulit. ſed nomē peſſimi demonis nomiē uit. De⁹ ei me⁹ ieſ⁹ xp̄s nō ſolū viuētes mortificat ſed etiā mortuos viuificat. Nā occidere poſſe ⁊ viuificare nō poſſe eſt leonū ſerpentū ⁊ feraꝝ. Si ergo vult vt credā q̄ nomē demōis nō fuerit. dicat iteꝝ ⁊ viuificet qō occidit. Nā de deo ſcriptū eſt. Ego occidam ⁊ ego viuere faciā. Qō ſi nō poterit nomē demonis abſqꝫ dubio nominauit. q̄ viuētem occidere poteſt mortuū viuificare nō poteſt. Cūqꝫ zambri ad ſuſcitandū thauꝝ a iudicib⁹ vrgeret dixit. Suſcitet euꝫ ſilueſter ī noīe ieſu galilei. ⁊ oēs in eū credem⁹. Nā ⁊ ſi pēnis poſſꝫ volare iſtud tn̄ nō valeret ꝑficere. Omēs igiť iudei ſi thauꝝ ſuſcitauerit ſe credituros ꝓmittūt. Tūc ſilueſter oratōe facta ad aurē thauri ſe applicās dixit. O nomē maledictōis ⁊ mortis. egredere iuſſu domi noſtri ieſu xp̄i. ī cui⁹ nomine tibi dico. Thaure ſurge ⁊ ad armentū tuum māſuet⁹ recede. Stati igiť thaur⁹ ſurrexit. ⁊ cū omni māſuetudie abiit. Tūc regina iudei iudices ⁊ ceteri oēs ꝯuerſi ſūt ad fidē ¶ P

¶ Poſt aliquot vero dies ydoloꝝ pōtifices ad impatorē venerūt dicēteſ Sacratiſſime iperator ille draco q̄ eſt in fouea poſtq̄ fidem recepiſtis pluſq̄ tricētos homies quotidie iterficit flatu ſuo. Cōſulente ſup hoc cōſtantino ſilueſtꝝ reſpōdit. Ego per xp̄i virtutem eum ab omni leſione ceſſare faciā. Promittūt pontifices ſe ſi hoc faceret creditos. Orāte aūt ſilueſtro ſanct⁹ petr⁹ apparuit ei dicēs. Secur⁹ ad draconē dſcēde tu et duo preſbiteri qui ſunt tecum. Cunqꝫ ad eum veneris eum taliter alloquaris. Dominus noſter ieſus xp̄us de virgine nat⁹. crucifix⁹ ⁊ ſepult⁹. q̄ reſurrexit ⁊ ſedꝫ ad dexterā patris. hic vētur⁹ ē iudicare viuos ⁊ mortuos. Tu ergo ſathana eū ī hac fouea dū venerit expecta. Os aūt e⁹ ligabis filo ⁊ anulo crucis habēte ſignū dſup ſigillab. Poſtea ad me ſani ⁊ icolumeſ veietis. ⁊ panē quē vob parauero ꝯmedetis

Descēdit itaq3 siluester cū duob9 p̄sbiteris ī foueā p grad9 .cl. duas se cū ferēs laternas. Tūc dracōi p̄dicta verba dixit. ꝛ os ip̄i9 stridētis et sibilātis vt iuss9 fuerat alligauit. Et ascēdēs iuenit duos magos q̄ eos secuti fuerāt. vt viderēt si vsq3 ad dracone descēderēt ex dracōis fetore pene mortuos. ꝛ eos secū adduxit icolumes atq3 sanos. Qui stati cu3 multitudine īfinita cōuersi sūt. Sicq3 romanoꝝ popul9 a duplici morte est liberat9 sc3 a cultura d̄mōis ꝛ veneno dracōis. Tādē beat9 siluester morti appꝓinq̄ns cleꝝ d̄ trib9 āmonuit. s. vt iter se caritate3 haberēt. ecclesias suas diligēti9 gubernarēt. ꝛ gregē a lupoꝝ morsib9 custodirēt. Post hec ī dn̄o feliciter obdormiuit circa ānum dn̄i. cccxx.

De circūcisione domini. xiii.

Circūcisionis dn̄ice diē q̄tuor celebrē faciūt ꝛ solēne3. Primū est octaua natiuitatis dn̄i. Scd̄m ipositō noui ꝛ salutiferi nomis. Terciū effusio sanguinis. Quartū signaculum circūcisionis. Primū ergo est octaua natiuitatis dn̄i. Si eni alioꝝ sanctoꝝ octaue solēnes sūt q̄ntomagis octaua dies sancti sanctorum solēnis erit. Sed nō videt̄ ꝙ natiuitas dn̄i d̄beat habere octauā. quia eius natiuitas tendebat ad mortē. obitus aūt sc̄toꝝ ideo octauas habent. q2 ip̄i tūc nascunt̄ ea natiuitate q̄ est ad vitā eternā vt postea resurgant in corꝑibus gloriosis. Eadē ratōe videtur ꝙ nō debeat habere octauam natiuitas beate virginis. nec beati iohānis baptiste. similiter nec resurrectō dn̄i. q2 iam facta erat ip̄a resurrectō ī re. S3 notandū ꝙ sicut dicit ꝑpositiu9. sūt octaue suppletōnis vt est octaua natiuitatis dn̄i. in qua supplem9 qd̄ minus in festo factū fuerat. sc3 officium de parturiēte. Unde etiā in missa olim ꝯsuerat cantari ad honore3 beate virginis. Uultum tuū ꝛc. Item sūt octaue veneratōis. vt pasce penthecostes. beati virginis. beati iohānis baptiste. Item deuotiōis vt cuiuslibet sancti possunt fieri octaue. Figuratōnis vt sunt octaue īstitute de sc̄tis q̄ significāt octauā resurrectōis. Scd̄3 ē ipositio noui et salutiferi nominis. hodie enim impositum est ei nomen nouum qd̄ os domini nominauit. Nomen p̄ter qd̄ nō est aliud sub celo in quo opteat nos saluos fieri. Nomen quod scd̄m bernardū est mel ī ore melos in aure et iubilus in corde. Nomen quod sicut dicit ide3 bernardus instar olei lucet p̄dicatū pascit recogitatū. lenit et vngit inuocatū. Habuit autem triplex nomen sicut ex euangelio manifestatur. sc3 fili9 dei. christus et iesus. Uocatur autem filius dei inquantum est de deo deus. xp̄s inquātum est homo a persona diuina quantum ad humanā naturam assumptus. hiesus inquantum est deus humanitati vnitus. De hoc triplici nomine dicit bernardus. Uos qui in puluere estis expergiscimini et laudate. Ecce dn̄s venit cum salute. venit cū vnguento

venit cum gloria. Neqʒ enim sine salute iesus. neqʒ sine vnctiōe xp̄us neqʒ sine gloria venit filius dei. Siq̄dē ip̄e salus. ip̄e vnctio. ip̄e gl'a. Quantum autem ad hoc triplex nomē āte passionē pfecte notus non erat. Nā quantum ad p̄mū ab aliq̄b⁹ ɔgnoscebat' ɔiecturaliter. sicut a demonib⁹ q̄ dicebāt ip̄m esse filiū dei Quātū ad secūdū pticulariter. ab aliq̄b⁹ eni paucis cognoscebatur esse christus. Quantū ad tercium vocaliter qr quo ad hāc vocē iesus. sʒ nō quo ad ratiōnē nominis quod est salutare. Post resurrectōʒ aūt hoc triplex nomen clarificatum est Primum nomē quo ad certitudieʒ. Scd̄m quo ad diffusiōʒ. Tercium quo ad nomīs ratōʒ. ¶ Primū igit' nomē est fili⁹ dei. Et q' hoc nomē sibi recte ɔueniat. sic dicit hilari⁹ i libro de trinitate. Vere dei filium vnigenitū dn̄m nostrū iesū xp̄m esse multis modis ɔgnitū est. dū de eo testatur pater. dū de se ip̄e ꝓfitet'. dū ap̄li p̄dicāt. dū religiosi credunt dū demōes ɔfitent' dū iudei negāt. dū gētiles i passiōe ɔgnoscūt. Ideʒ dominū deū nostrū iesū christū his modis cognoscim⁹ noīe. natiuitate. natura. potestate. ꝓfessione. ¶ Scd̄m nomē est xp̄s qd̄ īterp̄tat' vnctus. Ip̄e ei fuit vnctus oleo leticie p̄ pticipibus suis. Per hoc aūt qd̄ dicit' vnct⁹ īsinuat' q' ip̄e fuit ꝓpheta pugil sacerdos ⁊ rex. Iste enim quatuor psone olim ɔsueuerāt īungi. Fuit eni ꝓpheta in doctrine eruditione. pugil i dyaboli debellatōe. sacerdos in patris recōciliatōe. rex in p̄mioꝝ retributōe. Ab hoc secūdo nomīe denomīamur. qr a xp̄o dicimur xp̄iani. De quo nomīe sic dicit aug⁹. Christian⁹ iusticie. bonitatis. integritatis. patiētie. castitatis. pudicicie. hūanitatis. innocentie. pietatis. nomen est. Et tu istud quomō tibi defendis et vendicas. cui de tam plurimis rebus nec pauca subsistunt. Christianus ille est q̄ nō nomine tātū sed etiā ope est. Hec aug⁹. ¶ Terciū nomē est iesus. hoc auteʒ nomē iesus s̄m bernardū dicit' cibus. fons. medicina et lux. Hic aūt cibus multiplicē habet effectum. Est eni cibus confortatiuus īpinguatiu⁹ roboratiu⁹ et vegetatiu⁹. De his sic dicit bern̄. Est cibus hoc nomē ies⁹. An n̄ totiēs ɔfortaris quotiēs recordaris. Quid eque mētē cogitantis īpinguat. quid ita exercitatos reperat sens⁹. virtutes roborat. vegetat bonos mores. atqʒ castas fouet affectōes. Secundo dicit' fōs. Unde dicit idē bern̄. Ies⁹ est fōs vite signatus q̄ in q̄tuor riuuos se diffūdit i plateas. Unde Qui fact⁹ est nobis sapiētia iusticia. sanctificatō et redemptō. Sapientia in p̄dicatōne. iusticia i peccatorū absolutōe. sanctificatō in cōuersatōe vel in ɔuersiōe. redēptō i passione. Hec bern̄. Alibi quoqʒ sic dicit. Tres riui fluxerūt a iesu. verbū doloris in quo est ɔfessio. sanguis aspersionis in quo est afflictō. aqua emūdatōnis in qua est ɔpūctō. Tercio est medicina. Unde sic ait. Est etiā hoc nomē iesus medicina. Nihil eni ita ire īpetū cohibet. superbie tumorē sedat. sanat liuoris vulnus. restringit luxurie fluxū. extinguit

libidinis flammã.sitim tpat auaritie.ac toti⁹ d decoris fugat prurigi nem.Quarto est lux.Unde ait.Unde putas in toto orbe tanta ⁊ taʒ subita fidei lux.nisi de predicato iesu.Hoc est nomen qđ paulus porta bat coram gentibus et regibus tanquam lucernam super candelabruʒ Hoc iterũ nomen biesus est multe suauitatis.Unde berñ.Si scribas nõ sapit mihi nisi legero ibi iesuʒ.Si disputes ac cõferas nõ sapit mi bi nisi sonuerit ibi iesus.Item richardus de sãcto victore.Jesus nomẽ dulce.nomẽ delectabile.nomẽ cõfortãs peccatorẽ ⁊ beate spei.Ergo ie su esto mihi ies⁹.Scđo est multe virtuositatis.Unđ pe.rauen.Uocab nomẽ eius iesus.Hoc est nomen qđ dedit cecis visum.surdis auditũ. claudis gressum.sermonẽ mutis.vitã mortuis.totãqʒ dyaboli potesta⸗ tem de obsessis corpibus virtus hui⁹ nomis effugauit.Tercio est mul te excellẽtie et sublimitatis.Unde berñ.Nomẽ saluatoris nostri.fra⸗ tris mei carnis mee.sanguis mei.nomẽ a seculis abscõditũ.sed in fine seculoꝝ reualatum.nomen mirabile.nomen ieffabile.nomen inestima bile.imo eo mirabili⁹ quo iestimabilius.eo magis gratũ quo gratui⸗ tum.Hoc aũt nomẽ iesus impositum est ei ab eterno.ab angelo ⁊ a pa tre putatiuo.s.a ioseph.Jesus eni saluator interptat.Dicitur aũt sal uator tripliciter.Uel a potẽtia saluandi vel ab habitu vel ab actu Se cũdũ qđ dicitur a potẽtia saluãdi cõuenit ei hoc nomen ab eterno.Se cũdũ qđ dicitur ab habitũ saluãdi sic fuit impositũ ab ãgelo ⁊ cõueit ei a pricipio cõceptõnis.Scđʒ qđ dicitur ab actu saluandi dicitur im positũ a ioseph ratõe future passionis.Unde glosa sup illud.vocabis nomen eius iesus.dicit.Nomen impones qđ ab ãgelo vel ab eterno ĩ positũ est.Et tãgit hic glosa hãc pdictã triplicem denoĩatõʒ.Cum eni dicitur nomẽ ipones tangitur dñominatõ a ioseph.cũ dicitur qđ ab ã gelo vel ab eterno ipositũ est tangũtur alie due.Recte igitur ĩ die ca pitis ãni.cõstituta a roma capiti mũdi.et insignita capitali litera al⸗ phabeti.xp̃s caput ecclesie circũciditur.nomẽ ei iponitur.et ei⁹ natiui tatis octau⁹ dies colitur.B Terciũ est effusio sanguis xp̃i.Hodie eni sanguinẽ suũ primo ꝑ nobis fũdere cepit.q̃ ipm postmodũ pluries effũdere voluit.Quinqʒ ei vicibus sanguinẽ suũ ꝑ nobis effudit.Pri mo in circũcisione.et hec effusio fuit nostre redẽptõis iniciũ.Secũdo in oratõe.et hec ostẽdit nostre redẽptõis desideriũ.Tercio ĩ flagellatõe et hec fuit nostre redẽptõis meritũ.qr liuore ei⁹ sanati sum⁹.Quarto ĩ crucifixiõe.et hec fuit nostre redẽptõis pciũ.tũc ei q̃ ñ rapuit exoluit Quĩto ĩ lateris aptõe.⁊ hec fuit nostre redẽptõis sacramẽtum.inde eĩ exiuit sãguis ⁊ aqua.qđ figurauit nos ꝑ aquã baptismi debere mũda ri.q̃ qdẽ baptism⁹ habitur⁹ erat efficaciã a sãguine xp̃i Quartũ ⁊ vl timũ est signaculũ circũcisiõis.qđ qdẽ xp̃s hodie accipe dignatus est. Uoluit aũt domin⁹ circũcidi ꝑpter multas ratões.Primo ratõe sui.

vt verā carnem humanam se assumpsisse ostenderet. Sciebat enim ali quos futuros qui dicerent ipm non corpus verum. sed fantasticum as sumpsisse. Et ideo vt eorum errorem confutaret voluit circūcidi. et sā guinem ibi emittere. corpus enim fantasticum sanguinē non emittit. Secundo ratōne nostri: vt nos spiritualiter debere circūcidi monstra ret. Duplex est enim circūcisio scdm bernardum que debet fieri a nob scz exterior in carne. et interior in mente. Circūcisio exterior cōsistit in tribus. scz in habitu ne sit notabilis. in actione ne sit reprehensibilis. et in sermone ne sit contemptibilis. Interior autem similiter cōsistit i tribus. scz in cogitatōne vt sit sancta. in affectōne vt sit pura. in inten tione vt sit recta. Hec bernardus. Iterum ratōne nostri vt nos salua ret. Quemadmodū enim fit cauterium in vno membro vt totū corpus sanetur. sic christus voluit portare cauterium circumcisionis. vt sic to tum corpus misticum saluaret. Colocē. ii. Circūcisi enim estis circū cisione non manufacta in expoliatōne corpis carnis sed circumcisione xpi. glosa a viciis tanq̄ petra acutissima. petra enim erat christus. i. cor. iiii. c. Et exo. Tulit ilico sephora acutissimā petram. et circūcidit carnem prepucii filii sui circumcisione 2c. Dupliciter exponitur scdm glosam. Primo modo sic. Circūcisi inquam estis circumcisione nō ma nufacta. id est humano ope. sed diuino. id est circumcisione spirituali. que quidem circūcisio fit in expoliatōne corpis carnis. hoc est deposi tione carnalis hominis. id est vicior̄ et desiderior̄ carnalium. ꝑm qđ caro accipitur. i. cor. viii. Caro et sanguis regnum ce. pos. nō. pos. 2c. Estis inquam circumcisi circumcisione non manufacta sed circūcisiōe spirituali. Scdo modo sic. Circūcisi inquā estis in xpo ꝛ hoc circūcisi one nō manufacta. id est circūcisione legali q̄ q̄dē manufacta siue legā lis fit i expoliatōe corpis carnis. id est corpis qđ est caro scz cutis car nis q̄ in circūcisione legali aufertur. Non estis inquā circūcisi ista cir cūcisione. sed circūcisione xpi. id est spirituali in qua omnia vicia āpu tata sunt. Unde ro. ii. Nō ei q̄ i manifesto iude⁹ ē neq3 q̄ in manifesto i carne ē circūcisio. s3 q̄ i abscōdito iude⁹ ē ꝛ circūcisio cordis i spiritu nō litera cui⁹ laus est nō ex hoib⁹ s3 ex deo. Circūcisi estis circūcisiōe nō manufacta i expoliatōe corpis carnis s3 circūcisiōe xpi. Tercio ra tione iudeor̄ vt iexcusabiles essēt. Si eni circūcis⁹ nō fuiss3 potuissent se iudei excusare et dicere. ideo te nō recipim⁹ q̄a dissimilis es patrib⁹. Quarto ratōe demonū. ne scz icarnatōis misteriū ꝯgnoscerēt. Cū eni3 circūcisio fieret ꝯtra originale peccatū. credidit dyabol⁹ ꝛ hūc q̄ circū cidebat similiter peccatorem esse q̄ circūcisiōis remedio idigerz. Pro pter eādē causam voluit vt mater sua virgo perpetua ess3 dsponsata. ¶ Quinto ratione perfecte iusticie adimplende. Sicut enim bapti sari voluit vt perfectam iusticiam: id est perfectam humilitatem.

que est subdere se minori impleret sic etiã voluit circũcidi vt eãdẽ hũi litatem nobis ostẽderet .dum autor ꝛ dñs legis voluit se subdere legi. Sexto ratõe legis moysaice ap.pbãde q̃ erat bona et sãcta et ꝯplenda qꝛ nõ venerat legem soluere sed adimplere. Romã.xv. Dico eni iesum xp̃m ministꝝ fuisse circũcisionis ꝑpter veritatẽ di ꝛc̃. ¶ Quare autem circumcisio octaua dei fiebat multiplex potest ratio assignari. ¶ Prima sumit᷑ penes intellectum historicũ siue literalẽ. Nam sicut dicit rabi moyses maxim⁹ philosoph⁹ et theolog⁹ licet iude⁹. puer in septẽ dieb⁹ tãte adhuc teneritudis ẽ quãte ẽ adhuc in vtero matris existens. In octaua aũt die fortificat᷑ et solidat᷑. et ideo vt dicit noluit dñs puulos añ octauũ diẽ circũcidi ne ob nimiã teneritudinẽ nimiũ lederẽt. Ultra octauũ vero diẽ ipaꝫ circũcisionẽ noluit ꝑlõgari ꝑpter tres causas q̃s philosoph⁹ idẽ assignat. Prima vt piculũ euitet᷑. ne scꝫ si nimiũ differretur sine circũcisione eos mori cõtingeret. Secũda vt dolori puulorũ ꝓuideatur. cũ eni in circũcisione maximus dolor sit. voluit eos dñs circũcidi dũ puam adhuc imaginatõꝫ haberent. vt minorẽ ibi dolorẽ sentirent. Tercio vt pentũ tristicie ꝯsolat᷑. Nam cũ ex circũcisiõe pleriqꝫ puuli morerent᷑. si circũcisi fuissent iam magni et ex hoc mortui maior dolor fuisset parẽtib⁹ q̃ꝫ si morerẽtur octo tm̃ dies habẽtes. Scd̃a ratõ sumitur penes intellectũ anagogicũ siue celestẽ. Jd̃o ei octaua die fiebat. vt daretur itelligi q̃ꝛ i octaua resurrectõis ab omni pena ꝛ miseria circũcidemur. Et scd̃m hos octo dies erũt octo etates. Prima ab adã vsqꝫ ad noe. Secũda a noe vsqꝫ ad abraã. Tercia ab abraã vsqꝫ moysen. Quarta a moyse vsqꝫ ad dauid. Quinta a dauid vsqꝫ ad xp̃um. Sexta a christo vsqꝫ ad finem mũdi. Septima moriẽtiũ. Octaua resurgẽtiũ. Uel ꝑ octo dies itelligunt᷑ octo q̃ i eterna vita possidebim⁹. q̃ enumerat aug⁹. dicẽs. Quid aliud est. ego ero illoꝝ deus. nisi ero eis vnde satientur. Ero q̃cunqꝫ honeste desiderãtur. scꝫ vita: salus: vict⁹: copia: gloria: honor: pax: et omne bonũ. Uel aliter. Per septẽ dies itelligitur homo cõstãs ex corpe et aĩa. Quatuor ei dies sunt q̃tuor elem̃ta ex q̃bus corpus cõsistit. et tres dies sunt tres potentie q̃ sũt in aĩa. scꝫ cõcupiscibilis. irascibilis. ꝛ rationalis. Homo igitur q̃ nunc habet septẽ dies. qñ vnitati eterne icõmutabilitatis cõiunget᷑. tũc octo dies habebit. ꝛ i illo octauo die ab omni pena et etiã culpa circũcidet᷑. Tercia ratio sumitur penes itellectũ tropologicũ siue moralẽ. ꝛ scd̃m hoc octo dies diuersimode possũt accipi. Prim⁹ potest esse peccati cognitõ Psal. Quoniã iniq̃tatẽ meã ego cognosco ꝛc̃. Secũdus ꝓpositũ dẽserẽ di malũ ꝛ faciẽdi bonũ. qd̃ notatur i filio ꝓdigo q̃ dixit. Surgaꝫ ꝛ ibo ad patrẽ meũ. Terci⁹ pudor d̃ peccato. Uñ ap̃lus. Quẽ fructuꝫ habuistis tũc in quibus nunc erubescitis. Quartus timor de futuro iudicio. Job. Quasi tumentes sup me fluct⁹ timui deũ ꝛc̃. Hiero. Siue ꝯmedã

siue bibam.siue aliud aliquid faciam.semp videt mihi illa vox in auri bus meis sonare. Surgite mortui ꝛ venite ad iudicium. Quintus con tritio. Unde hiere. Luctū vnigeniti fac tibi ꝛc. Sext⁹ confessio. Psal. Dixi confitebor aduersuz me iniusticiam ꝛc. Septim⁹ spes venie. Nā et si iudas peccatum suum confessus fuerit.tamen non i spe venie. et ideo non est misericordiam consecutus. Octau⁹ satisfactō. ꝛ i hac die homo spiritualiter circūciditur non solum a culpa: sed etiam ab omni pena. Uel duo pmi dies sunt dolor de perpetratōne peccati. ꝛ desideri um emendandi. Alii duo confiteri mala que fecim⁹ ꝛ bona que obmi simus. Alii quatuor sunt oratō. lacrimarum effusio. corpis aflictō. elemosinarum largitio. Uel octo dies possunt esse octo quorum diligēs con sideratō omnem voluntatem peccandi a nobis circūcidit. ita ꝙ q̄ vnuz diligenter considerauerit vnam magnam dietam faciet. Quorum septē enumerat bern. dicens. Septem sunt de essentia hominis. que si hō consi deraret ieternum non peccaret. scʒ materia vilis. opatō turpis. exitus flebilis. status instabilis. mors tristabilis. dissolutio miserabilis. ꝛ dā natio detestabilis. Et octauū potest esse cōsideratō glorie ineffabilis Quarta ratō sūmitur penes intellectum allegoricū siue spiritualeʒ. et scōm hoc q̄nqʒ dies erūt q̄nqʒ libri moysi. in quibus continetur lex. duo erūt pphete et psalmi. octauus dies erit doctrina euāgelica. Sʒ in septem primis dieb⁹ nō fiebat pfecta circūcisio. In octauo aūt pfe cta circūcisio fit ab omni culpa et ab omni pena. nūc in spe sed tandeʒ in re. ¶ Quare aūt data fuerit circūcisio sex sunt cause. q̄ notātur in his versib⁹. Cauterium signū meritū medicina figura. Exemplum fuit olim circūcisio dura. De carne aūt circūcisionis dn̄i dicitur ꝙ an gelus eam carolo magno attulit. et ip̄e eam aquisgrani in ecclesia sā cte marie honorifice collocauit. carolus vero illam postea fertur caro sium trāstulisse. Nūc aūt dr̄ esse rome in ecclesia que dicitur sancta sā ctorum. Unde et ibidē scriptū legitur. Circūcisa caro xp̄i. sādalia clara Ac vmbilici viget hic precisio cara. Unde et eā die fit statio ad sācta sanctorum. Sed si hoc verum est valde vtiqʒ mirabile est. Cum enim caro ipsa sit de veritate humane nature. credimus ꝙ resurgente xp̄o rediit ad locū suū glorificatū. Aliq̄ dixerunt ꝙ hoc verum sit. iuxta opinionem illorum qui dicūt illud solum esse d̄ veritate humaue nature qđ ab adam traductū est. et illud solum resurgere. ¶ Notandum ꝙ olim a paganis et gētilib⁹ i his calendis multe supstitōes obseruebant quas sācti etiā a xp̄iāis vix extirpare potuerūt. q̄s aug⁹. in q̄dā s̄mōe ꝯmemorat. Cre dētes ei vt dicit ianū ducē quēdā deū esse. eū i his kalēdis plurimū ve nerabāt. ꝛ ei duas facies figurabāt. vnā p⁹ se ꝛ aliā aū se. q2 erat ter min⁹ āni pteriti ꝛ pncipiū seq̄ntis. Rurs⁹ i his kalēdis formas mon struosas assumebāt. alii vestiētes se pellib⁹ pecudū alii assumētes capita

bestiarum. et q̄ idicabant. nō tā habitū se beluinum habere q̄ sensum Alii tunicis muliebrib⁹ vestiebant͛ non erubescentes īserere tunicis muliebrib⁹ militares lacertos. Alii ita auguria obfuabāt vt focū de domo sua vel aliud qd̄cūqȝ beneficium cuilibet petenti nō tribuerent. Dyabolicas etiā strenas: ⁊ ab aliis accipiūt: ⁊ aliis tradūt. Alii in nocte mensas laute p̄parant. et sic tota nocte manere sinūt credentes q̄ p totū ānū ꝯuiuia ī tali sibi abūdātia pseuerent. Et subdit aug⁹. Qui de paganoꝝ ꝯsuetudīe aliq̄d obseruare voluerit timendū est ne nomen xp̄ianū ei ꝓdesse nō possit. Qui etiā stultis hoīb⁹ ludētib⁹ aliquā hūanitatē īpēderit. peccatis eoꝝ ꝑticipē se esse ñ dubitet. Vobis aūt fratres ñ sufficiat q̄ hoc malū nō facitis. sȝ vbicūqȝ fieri videritis arguite. corripite. ⁊ castigate. Hec aug⁹.

XIIII.

De epiphania domini

Epiphania domini q̄druplici decorat͛ miraculo. ⁊ ideo A quadruplici vocubulo nūcupat͛. Hodie eī magi xp̄m adorāt iohānes xp̄m baptisat. aquā in vinū xp̄s mutat. ⁊ quinqȝ milia hominū de quinqȝ panibus saciat. Cū eni iesus esset tredecim dierum. magi ad eū stella duce venerunt. Et inde dicit͛ epiphania ab epi qd̄ est supra. ⁊ phanos qd̄ est apparitio. qꝛ tūc desup stella apparuit. siue ip̄e xp̄us p stellam q̄ desup visa est magis vero deus demōstrat⁹ est Eadem die reuolutis vigintinouem ānis. cū iā ānū tricesimū attigissȝ qꝛ habebat vigintinouē ānos ⁊ tredecī dies. erat ei īcipiēs q̄si ānoruȝ trigīta vt dicit lucas. vel scd̄m bedā habebat trigīta plenos. qd̄ et romanā ecclesiā tenere asserit. tūc inquā ī iordane baptisatus est. Et ob hoc vocat͛ theophania. a theos qd̄ est deus. ⁊ phanos qd̄ est apparitō qꝛ tunc deus trinitas apparuit. pater in voce. filius in carne. spiritus sanct⁹ ī colūbe specie. Ipo iteꝝ die. reuoluto vno anno. cū esset trigīta vel trigītaunius ānoꝝ ⁊ tredecī dieꝝ. aquā in vinum mutauit. Et ob hoc vocat͛ bethania. a beth qd̄ est domus qꝛ ī miraculo facto in domo verus deus apparuit. Ipo similiter die reuoluto āno. cū esset ānorum trigītaunius vel trigītaduoꝝ. quinqȝ milia hominū de quinqȝ panib⁹ satiauit. sicut dicit beda. ⁊ sicut dꝛ ī illo himno. q̄ ī multis ecclesiis cātat͛ ⁊ sic īcipit. Illuminās altissim⁹ ⁊c̄. Et ob hoc vocat͛ phagiphania. a phage qd̄ est bucca siue mādu care. De hoc aūt q̄rto miraculo vtruȝ hac die ꝯtigerit dubitat͛. tū qꝛ ī originali bede ñ sic exp̄sse legit͛. tū q̄a iohānis. vi. vbi de hoc miraculo agit͛ dꝛ. Erat aūt ꝓximū pascha ⁊c̄. Ista ergo q̄druplex apparitio ista die facta est. Prima facta est p stellam in presepio. Secunda p vocem patris in iordanis fluuio. Tertia p mutationem aq̄ ī vinū ī ꝯuiuio. Quarta p m̄ltiplicatōȝ panū ī d̄serto. Prima aūt apparitō p̄cipue hodie celebrat͛. ⁊ ido e⁹ historiā ꝓseq̄mur

B· ¶Nato ei dño tres magi hierosolimā venerūt quoꝝ noīa ī hebreo
sūt. appellius. amerius. damasc⁹. grece galgalath magalat. sarachin.
latine caspar balthasar melchior ¶Cuiusmoi aūt magi fuerit hi. triplex
extat sētētia scdm qd mag⁹ tripliciter dicitur. Mag⁹ eni dicitur illu-
sor malefic⁹ ⁊ sapiēs. Dicūt ergo qdam hos reges ab effectu dictos
fuisse magos. id ē illusores. ex eo. s. ꝙ herodē illuserūt. qr ad eū ñ redierūt
Unde ⁊ dicitur de herode. Uidens ꝙ illusus esset a magis ꝛc. Mag⁹
iteꝝ dicitur maleficus. Unde malefici pharaonis dicuntur magi. Et
inde dicit crisostomus hos magos vocatos. Dicit enim istos fuisse ma
leficos. sed postea cōuersos. Quibus dominus voluit natiuitatem su
am reuelare. et eos ad se reducere. vt p hoc peccatoribus venie spem
pberet. Iterum magus idem est quod sapiens. Nam persice magus.
hebraice scriba. grece philosophus. latine sapiens dicitur. Dicuntur
ergo magi. id est sapientes. Unde et magi quasi in sapientia magni.
Uenerunt ergo hi tres sapientes et reges cum magno comitatu hiero
solimam. ¶Sed queritur quare magi hierusalem venerunt cū ibi do
minus natus non sit. Super hoc assignat remigius quatuor rationes
Prima quoniam magi tempus natiuitatis xp̄i agnouerunt. sed locū
ignorauerūt. Quia autem hierusalem erat ciuitas regalis: et ibi erat
summum sacerdotiū. suspicati sunt ꝙ tam egregi⁹ puer non nisi in re-
gia ciuitate nasci deberet Secunda vt citius natiuitatis locū discere
potuissent. cum ibi sapientes legis et scribe residerent. Tercia vt iudei
inexcusabiles manerent. potuissent enim dicere. Nos quidem natiui-
tatis locum cognouim⁹. tempus autem ignorauimus. et ideo nō credi
mus. magi ergo ostenderunt iudeis temp⁹ et iudei magis locū. Quar
ta vt sic studio magoꝝ cōdemnaretur pigricia iudeoꝝ. Nam illi vni p
phete crediderūt. isti plurib⁹ credere noluerūt. Illi querūt regē alienū
isti non querunt ꝓpriū. Illi venerunt de longinquo: isti manserunt ī vi
cino. Isti reges fuerunt successores balaam et ad visionem stelle vene
rūt. ꝓpter illam ꝓphetiam patris sui. orietur stella ex iacob et exurget
homo de israhel ꝛc. C ¶Aliam causam vnde isti moti sunt ad veni
endū ponit chriso. in originali sup matheum. asserens quosdam dice-
re. ꝙ quidam secretorum inspectores elegerūt de seipis. xii. et si qs mo
riebatur filius eius aut aliqs ꝓpinquoꝝ in ei⁹ loco substituebat. Hi
ergo p singulos annos post mensem ascendebant sup montem victori-
alem: ⁊ trib⁹ diebus ibidem morātes se lauabant. et orabant deum vt
eis illam stellam quam balaā pdixerat ostēderet. Quadā igit vice scz
in die natalis dñi dū sic ibidē manerēt. stella qdam ad eos sup monteꝫ
venit q habebat formā pulcerrimi pueri: super cuius capite crux splē-
debat. q magos allocuta ē dicēs. Ite veloci⁹ ī terrā iuda. ⁊ ibiō regem
quem queritis natum inuenietis. Tunc illi continuo venire ceperunt.

Sed quomõ in tam puo tpe scz in tredeci diebus p tanta terrarum spa
cia venire potuerũt. scz ab oriente vsqz in hierusalem que imeditulio
mundi dicit esse sita. Dicendum est scõm remigium. quoniaz talis pu
er ad quẽ pperabãt eos in taz breui spacio pducere potuit. Uel poterit
dici scõm hiero. q sup dromedarios venerũt qui sunt animalia velocis
sima. qui tantum currunt vna die quantum equus in tribus. Unde di
citur dromedarius a dromos qđ est cursus et ares quod est virtus. Cũ
ergo hierosolimã venissent interrogauerunt dicentes. Ubi est qui na
tus est rex iudeorum. Nõ interrogauerũt an natus sit. qr hoc credebant
sed querunt vbi natus sit. Et quasi aliquis interrogasset eos. Unde sci
tis hunc regem natum esse. responderunt. Uidimus stellam eius i ori
ente. et venimus adorare eum. Hoc est. nos existentes in oriente vidi
mus stellam eius. id est eius natiuitatis ostensiuam. vidimus inquam
sup iudeam positam. Uel nos existentes in nostra regione vidim9 stel
lam eius in oriente. id est in oriẽtali parte. His verbis sicut dicit remi
gius in originali verum hominem et verum regem et verum deum cõ
fessi sunt. Uerum hominem cum dixerunt. Ubi est qui natus est. Ue
rum regem cum aiunt. Rex iudeorum. Uerum deum cum subiungũt. Ue
nimus adorare eum. Preceptum enim fuit. vt nullus nisi solus deus
adoraretur. Sed herodes hoc audiens turbatus est et omnis hierosol
lima cum illo. Triplici de causa rex turbatus est. Primo ne iudei regẽ
natum tanq̃ suum reciperent et se tanq̃ alienigenam expellerent. Un
de criso. Sicut ramum arboris in excelso positum leuis etiam aura mo
uet sic et sublimes homines in culmine dignitatum existentes leuis eti
am fama conturbat. Secũdo ne a romanis culpari posset si aliquis ibi
rex vocaret quem augustus non cõstituisset. Sic enĩ ordinauerant ro
mani vt nullus deus vel rex sine sui licentia et imperio diceret. Tercõ
quoniam sicut dicit gregorius celi regi nato rex terre turbatus est. qr
nimirum altitudo terrena cõfunditur dum celsitudo celestis aperit. His
etiam hierosolima cum illo turbata est triplici de causa. Primo qr im
pii gaudere nequeunt de aduentu iusti. Secundo vt regi turbato adul
larentur p hoc q se similiter turbatos ostenderent. Tercio qr sicut sese
ventis cõcutientibus vnda concutitur. sic et regibus adinuicem certã
tibus populus conturbatur. et ideo ex hoc timuerunt ne scz pñti et vẽ
turo rege adinuicem certantibus ipi p turbatõibus inuoluerentur.
Hec ratio est criso. B. Tũc herodes omes sacerdotes z scribas
cõuocãs. sciscitabat ab eis vbi xpus nasceret. Cũ aũt ab eis didicissz
q i bethleẽ iude. vocatis ad se clã magis diligenter ab eis didicit tp9
stelle. vt videlicz sciret qd facerz si ad se magi nõ redirẽt. Dixitqz eis
vt iuẽto puero ei renũciarẽt simulãs se velle adorare. qz volebat occide
re. Et nota q cũ magi hierosolimã igressi fuissẽt. stelle ducatũ amisert

⁊ hoc ꝓpter tres ratões. Prima vt de loco natiuitatis xp̄i querere co-
gerētur. vt sic d̄ ipius ortu certificarētur. tā p̱ stelle apparitōꝫ q̄ꝫ p̱ pro
phecie assertōꝫ. sicut ⁊ factū ē. Scd̄a quoniā auxiliū q̄rētes humanum
iuste pdere meruerunt diuinū. Tercia quoniā signa in fidlib⁹ data sūt
scd̄m apl̄m. sꝫ pphetia fidelibus. ⁊ ido signum datum istis dū adhuc i
fideles essēt. non debuit apparere dum essēt inter iudeos fideles. Hec
triplex ratio tangit̄ in glosa. Cum aūt hierusalē egressi fuissent. stella
antecedebat eos vsqꝫ dum veniēs starꝫ supra vbi puer erat. De hac
stella cuiusmodi fuerit tres sunt opiniones. quas ponit remigius i ori
ginali. Quidā dicunt fuisse spiritū sanctum vt ille qui postmodum d̄scē
dit sup̱ dominum baptisatum in specie columbe. apparuerit etiam ma
gis in specie stelle. Alii vt crisosto. dicūt q̄ fuerit angelus. vt ipē q̄ ap
paruit pastoribus. apparuerit etiam ⁊ magis. Sꝫ ipis pastoribus iu-
deis tanq̄ ratōne vtētibus apparuit ī forma ratōnali. gentilibus ve
ro tanq̄ irratōnalibus in specie irrationali. Alii quod verius credi
tur q̄ fuerit stella de noua creata. que peracto suo ministerio rediit in
p̄iacētē materiam. Ista autē stella. scd̄m qd̄ dicit fulgētius differebat
ab aliis i tribus. scꝫ i situ. q2 non erat localiter sita i firmamēto sꝫ pē-
debat i meditullio aeris. proximo terre. In fulgore q2 ceteris erat splē
didior. quod idē patꝫ. q2 splēdorē eius non poterat splēdor solis obfu
scare. imo i meridie lucidissima apparebat. In motu q2 p̄cedebat ma-
gos more viatoris. non enī mouebatur motu circulari. sꝫ quasi motu
animali ⁊ ꝓcessiuo. Alie tres differētie tanguntur ī glosa math. ii.
q̄ icipit sic. Hec stella dominice natiuitatis ⁊c̄. Prima i origine q2 alie
i mundi p̄ricipio sunt facte: hec modo. Secunda ī officio: q2 alie facte
sunt vt sit i signa ⁊ tēpora: vt dicitur genes. primo. hec autē vt magis
viam p̄beret. Tercia ī duratōne. q2 alie sunt ꝑpetue. hec completo of-
ficio suo rediit in materiā p̄iacentem. Et Cum autē stellaꝫ vidissēt
gauisi sunt gaudio magno valde. Notandū q̄ quītuplex est stella quā
isti magi viderūt. scꝫ stella materialis. stella spiritualis. stella intelle-
ctualis. stella rationalis. et stella supsubstātialis. Primā scꝫ materia-
lem viderūt in oriente. Secūdā scꝫ spiritualem que est fides viderunt
in corde. Nisi enim hec stella. s. fides in eoꝝ corde radiassꝫ. nequaquā
ad visionem prime stelle venissent. Habuerūt enim fidem de eius hu
manitate cum dixerunt. Ubi est qui natus est. Et de eius regali dig-
nitate. cū dixerūt. Rex iudeoꝝ. Et de eius deitate. cum dixerūt.Ueni
mus adorare eum. Terciā. s. intellectualem que est angelus viderunt
in somno quādo p̱ angelum sunt moniti ne redirent ad herodē. Licet
scd̄m quandam glosam. non āgelus sed ipē dominus eos admonuerit.
Quartam scilicet rationalem que fuit beata virgo viderunt in diuer-
sorio. Quintam. s. supsubstantialem q̄ fuit xp̄us viderunt in presepio.

Et de hac duplici dicitur. Intrātes domū inuenerūt pueꝝ cū maria matre eius. Quelibet aūt istaꝝ dicit stella. De prima psal. Lunam et stellas que tu fūdasti. De secunda ecclesiastici. xliii. Species celi. id est celestis hominis: gloria stellarū. id est virtutum. De tercia baruth. iii. Stelle aūt dederunt lumē in custodiis suis. vocate sunt ꝛc. De quarta Aue maris stella. De quinta apocal'. vltimo Ego sum radix et genus dauid. stella splendida et matutina. Propter visionē prime et scđe stelle magi gauisi sūt. ꝓpter visiōez tercie stelle gauisi sunt gaudio. ꝓpter visionem quarte gauisi sunt gaudio magno. ꝓpter visiōz quinte stelle gauisi sūt gaudio magno valde. Uel sicut dicit glosa. Ille gaudꝫ gaudio qui de deo gaudet qui est veꝝ gaudiū. ꝛ addit magno. q2 eo nihil ē maius. et valde. q2 de magno potest alius plus. alius minus gaudere. Uel p hoꝝ verboꝝ exaggeratōz voluit ostendere euangelista ꝙ hoīes plus gaudent de rebus ꝑditis et iterum inuentis ꝙ̄ de semꝑ possessis.

F ¶ Cūqꝫ domunculam intrassent. et pueꝝ cum matre inuenissent. flexis genibus ei singuli hec munera obtulerunt. scꝫ auꝝ. thus. et mirrā. Hic exclamat aug⁹. d. O stupenda infantia cui ꝛ astra subdunt. Cui⁹ ē ille magnitudinis et suꝑne glorie. ad cui⁹ pannos et angeli excubāt et sidera obsecundant. et reges trepidant. et sectatores sapiētie geniculant. O beatum tugurium. O sedes dei secūda post celum. vbi nō lucerna lucet sed stella. O celeste palatium in quo habitat nō rex gēmatus. sed deus incorꝑatus. cui erāt ꝓ mollib⁹ thoris dura ꝑsepia. ꝓ laquaribus aureis fuliginea culminis tecta. sed sideris obsequio decorata. Stupeo cū video pānos et intueor celos. estuo cū aspicio in ꝑsepio mēdicū et suꝑ astra ꝑclaꝝ. Item bern̄. Quid facitis o magi. quid facitis Lactentē pueꝝ adoratis in tugurio vili in vilib⁹ pānis. Ergo ne deus est iste. Quid facitis qđ auꝝ offertis. Ergo rex est iste. Et vbi aula regia. vbi thron⁹. vbi curie regalis freq̄ntia. Nūquid aula est stabulum. thronus ꝑsepium. curie freq̄ntia ioseph et maria. Isti insipiētes facti sunt vt fierēt sapientes. De hoc etiā sic dicit hilarius in libro scđo đ trinitate. Parit virgo: sed part⁹ a deo est. Infās vagit laudantes angeli audiuntur. Panni sordent. deus adoratur. Itaqꝫ potestatis dignitas non amittitur dum carnis humilitas predicatur. Ecce quomodo i xp̄o puero non tantum fuerunt humilia et infirma. sed etiam diuinitatis sublimia et excelsa. De hoc iterum dicit hieronimus super epistolam ad hebreos. Respicis cunas christi. vide pariter et celum. Uagientez in presepi intueris infantem. sed āgelos simul ausculta laudātes. Herodes ꝑsequitur. sed adorant magi. Ignorant pharisei. sed stella đmōstrat. Baptisatur a seruo: sed vox dei đsuꝑ tonantis auditur. Aquis immergitur. sed columba descendit. imo spiritussanctus in columba.

G ¶ Quare autem magi huiusmodi munera obtulerīt ml'tiplex ē ratio

Prima quoniā traditō āntiquoꝝ fuit. vt dicit remigius. vt null⁹ ad deū vel ad regē vacu⁹ introiret. p̄ se aūt et chaldei talia munera ꝯsueuerāt offerre. Isti aūt vt dicit̄ in historia scolastica. venerūt a finib⁹ ꝑsarum ⁊ chaldeoꝝ vbi est fluui⁹ saba. a quo et sabea dicit̄ regio. Secūda q̄ ē bern̄. quoniā beate virgini auꝝ obtulerūt ꝑpter iopie subleuatōꝫ. th⁹ ꝑpter stabuli fetorē. mirrā ꝑpter mēbroꝝ pueri ꝯsolidatōꝫ ⁊ malorum vermiū expulsionē. Tercia q̄m auꝝ ad tributū. thus ad sacrificiū. mirra ad sepulturā ꝑtinet mortuoꝝ. Per hec tria ergo in christo intimat̄ regia potestas. diuina maiestas. ⁊ humana mortalitas. Quarta quoniā auꝝ significat dilectōꝫ. thus oratiōnē. mirra carnis mortificatōꝫ. Et hec tria christo debemus offerre. Quīta q̄m p̄ hec tria significant̄ tria que erant in xp̄o. scꝫ diuinitas p̄ciosissima. aīa d̄uotissima. ⁊ caro integra et incorrupta. Hec tria significabant̄ p̄ illa tria que erāt i archa. Nam virga q̄ floruit. caro xp̄i q̄ resurrexit. Psal. Et refloruit caro mea ⁊c̄. Tabule vbi erant scripta p̄cepta. aīa in q̄ sūt om̄es thezauri sciētie et sapiētie dei abscōditi. Māna deitas q̄ habet omnē saporē ⁊ omnē suauitatē. Per auꝝ ergo q̄d est p̄ciosius omnibus metallis intelligit̄ diuinitas p̄ciosissima. Per thus anima deuotissima. q꞉ thus significat deuotionē et oratōꝫ. Psal. Dirigat̄ oratō mea ⁊c̄. Per mirrā que cōseruat a corruptōe caro icorrupta. Admoniti aūt magi in sōnis ne redirent ad herodē. p̄ aliā viā reuersi sūt in regionē suā. Ecce quomodo magi ꝑfecerūt. Nam stella duce venerūt p̄ hoīes immo p̄ ꝑphetiam edocti fuerūt. āgelo duce redierūt ⁊ in christo q̄euert. Hoꝝ corpa mediolani in ecclesia q̄ nūc est fratꝝ ordinis nostri. scꝫ fratꝝ p̄dicatoꝝ q̄escebāt. sed nūc colonie req̄escūt. Nā eoꝝ corpa p̄mo p̄ helenā constātini matrē rapta i cōstātinopoli trāslata postea p̄ sanctū eustorgium ep̄m mediolanū trāslata. Sed p̄ heinricū ip̄atorē postquā mediolanuꝫ possedit. i coloniā sup renū fluuiū sūt delata vbi in magna reuerentia ⁊ populi deuotione chorus cant.

.XV.

De sancto paulo heremita

Paulus primus heremita. vt testat̄ hiero. q̄ ei⁹ vitam conscripsit feruente decii ꝑsecutōe heremū vastissimam adiit ibiq꞉ in quadā spelūca. lx. ānis hoībus incognitis ꝑmansit. Iste aūt decius dicit̄ fuisse galien⁹ q̄ fuit binomi⁹ q̄ cepit āno domini cclvi. Vidēs ei sanctus paul⁹ xp̄ianis tot tormentoꝝ genera irrogari. in heremū aufugit. Eo siquidē tp̄e duo iuuenes christiani cōprehendūtur quoꝝ vnus toto corpe melle pungit̄. ⁊ sub ardore solis aculeis muscaꝝ ⁊ scabronū ⁊ vespaꝝ lacerādus exponit̄. Alter vero mollissimo lecto imponit̄. ⁊ in loco amenissimo colloca t̄. vbi aeris erat temperies riuoꝝ sonitus. cantus auiū. ⁊ floꝝ olfact⁹. funibus tn̄ floreis colonb⁹

obtectis. sic iuuenis cingit. vt manibus vel pedibus se iuuare n̄ possz
Adest quedam iuuencula corpore pulcerrima et impudica. ac impudiu
ce tractat iuuenem dei amore repletum. Cum autem ille i carne mot⁹
cōtrarios rationi sensisset non habens arma quibus ab hoste se eruat
linguam ꝓpriam dentibus suis incidit. et in faciem impudice expuit.
et sic temptationem dolor fugauit. et trophēum laude dignum ꝓme-
ruit. Horum et aliorum penis sanctus paulus territus heremū petiit
B. Eo tpe cū anthonius ꝑmū se inter monachos heremicolaz co
gitaret in somnis alium se multo meliorem heremum incolere edocet.
Qui dum eum p siluas inqreret obuium habuit ypocentaurū. hominē
equo mixtum. q̄ ei viā dexteram demonstrauit. Postmodum obuium
habuit animal ferens fructus palmarū supra imagine hominis insigni
tum. deorsum vero capre formam habens. Qui dum ipm p deū coniu
raret vt sibi diceret quis esset. respōdit se esse satirū deū siluarū scdm er
rorē gētiliū. Postremo obuiauit ei lup⁹ q̄ eū ad cellā sācti pauli perdu
xit. Paulus aūt āthoniū p̄sētiens. hostiū sera clausit. Anthoni⁹ vero
rogat vt sibi apperiat. asserēs se nūquā inde recessurū sed ibi potius mo
riturū. Uictus paul⁹ ei aperuit. statimqz ābo i āplex⁹ ruūt. Cūqz hora
prādii adesset. coru⁹ duplicatā panis partem attulit. Cūqz de hoc an-
thoni⁹ miraret. respōdit paul⁹ q̄ de⁹ sibi omni die taliter ministrabat
et p̄bendam ꝓpter hospitem duplicauerat. Pia lis oritur q̄s magis di
gnus esset panem diuidere. Defert paul⁹ hospiti et āthonius seniori.
Tandē vterqz manū apponūt: et in equas ptes panē diuidūt. Cū aūt
anthoni⁹ rediēs: iam celle sue appropinq̄ret. vidit angelos pauli aīam
deferētes. Qui velociter rediēs inuenit corpus pauli flexis genibus i
modū orātis erectum. ita vt ipm viuere estimaret. Sed cū ipm mortu
um vidicisset ait. O sancta anima qd̄ gerebas i vita. i morte mōstrasti
Cū aūt nō haberet vnde sepulturā faceret. ecce duo leōes aduenerūt
et foueā pauerūt sepultoqz eo ad siluā redierūt. Anthoni⁹ aūt tunicaz
pauli ex palmis ꝯtextam assumpsit. qua postmodum in solennitatibus
vtebatur. Obiit aūt circa annum. cclxxxvii.

XVI

De sancto Remigio

Remigius dr̄ a remi qd̄ est pascēs. ꝛ geos qd̄ est terra A.
quasi pascēs terrenos doctrina. Uel remigi⁹ dr̄ a remi quod
est pastor et gion qd̄ est luctatō. q̄si pastor ꝛ luctator. Pauit
enim gregem suum verbo predicationis. exemplo conuersationis. suf
fragio orationis. Est etiam triplex genus armorum: scz defensionis
vt scutum. pugnationis vt gladius. munitōis vt lorica siue galea. Lu
ctatus ē igit contra dyabolū scuto fidei. gladio verbo dei. ꝛ galea spei
Eius vitam igmarus remēē archiepūs scripsit. B.

REmigius doctor egregi⁹ ⁊ cōfessor dñi glorios⁹ a quodā heremita nasci taliter est puisus. Cum enim vuandolorꝫ psecutio totā franciā deuastasset qdā reclusus vir sāct⁹ q̄ lumē oculorꝫ amiserat p pace ecclesie gallicane crebris oratōnibus dñm exorabat. Et ecce āgelus dñi i visu ei astitit. eiqꝫ dixit. Scito ꝙ mulier illa nomine cilina filiū nomine remigiū generabit. q̄ gentē suā a malorꝫ incursibus liberabit. Cūqꝫ euigilasset stati ad domū ciline venit ⁊ qd viderat enarrauit. Cūqꝫ illa nō crederet eo ꝙ anus iaꝫ esset. ille respōdit Scias ꝙ cū puerꝫ ablactaueris oculos meos de lacte tuo punges. et cōtinuo mihi visum restitues. Cūqꝫ p ordinē hec oīa cōtigissent remigius mūdū fugit ⁊ reclusoriū itrauit. Crescēte aūt ei⁹ fama. cū essꝫ vigintiduorꝫ ānorꝫ. ab oī populo archieps remenꝫ est elect⁹ Tāte autēꝫ māsuetudīs fuit ꝙ etiā ad mēsam ei⁹ passeres veniebāt ⁊ de māu eius reliqas ciborꝫ comedebāt. Quodā tpe cū in domo cuiusdam matrone hospitat⁹ fuisset. ⁊ illa modicū vini haberet. remigius cellariū itroiuit et sup doliū crucē fecit. Cūqꝫ ibidē orasset mox desup vinū egreditur ita ꝙ p mediū cellariū fūdebat. ¶ Cū aūt clodone⁹ rex frācie tunc tpis gentilis esset. nec ab vxorē sua christianissima cōuerti posset. vidēs ꝙ infinitus exercitus alemanorꝫ sup se venisset. dño deo quē vxor sua colebat votū vouit. ꝙ si de alemanis sibi victoriā cōcederet mox fidē xp̄i recipet. Qd cū fuissꝫ ad libitū cōsecut⁹. beatum remigiū adiit ⁊ se baptisari poposcit. Cūqꝫ ad fontē baptismatis aduenissent. nec ibidem sacrū crisma haberent. ecce colūba quedā āpullā cū crismate in rostro detulit. de quo regem pōtifex liniuit. Hec aūt āpullā i remēsi ecclesia conseruatꝫ. ⁊ inde vsqꝫ hodie reges frācie inungūtur. ¶ Post longum tempus cum genebaldus vir puidus neptē beati remigii in vxoreꝫ haberet. ⁊ se religionis causa mutuo absoluisset. pdictū genebaldū beat⁹ remigi⁹ laudunēsē epm ordinauit. At genebald⁹ cū vxorē suā causa instruendi ad se sepius venire pmitteret. ex freqnti colloqo anim⁹ eius i cōcupiscētiā inflamatur. ⁊ vsqꝫ i peccatū secum plabitur. Que concipiēs ⁊ filium pariēs. hoc epo intimauit. Et ille cōfusus ad eā remandauit dicens. Quoniam puer de latrocinio acqsit⁹ est. volo vt latro vocetur. Ne autem suspicio aliqua oriretur vxorem suam sicut prius ad se venire pmisit. Verūtamē post primi peccati fletū secū ruit iterꝫ i peccatum. Que cū filiā pepisset ⁊ hoc epo retulisset ille respōdit. Illam filiā vulpeculam nominate Tandem ad se reuersus beatum remigiū adiit et ad pedes suos pcidens stolam de collo suo deponere voluit. Qd cuꝫ sanctus remigius phibuisset et ab eo quid acciderit audiuisset. blāde eum consolans ipm in quadam cellula parua per septē annos reclusit et ipe interim eius ecclesiam gubernauit. Septimo igitur anno cum i cena domini in oratōne psisteret. angel⁹ dñi eidē astitit. ⁊ peccatū suū

sibi dimissū phibuit. ac vt foras exire debeat impauit. Cui cū respōdis set non possum quoniam dominus meus remigius hostium hoc clausit et sigillo suo muniuit. angelus ait. Ecce vt scias tibi celum apertuz es se. hoc etiā hostiū saluo sigillo nunc aperietur. Statimqz vt dixerat ē apertum. Tunc genebaldus iactans se in medium hostii in moduz cru cis ait. Etiam si dominus meus iesus xpus ad me veniret huc. hic nō egrediar nisi dominus me⁹ remigius huc veniat qui me reclusit. Tūc sanctus remigius ad ammonitionē angeli laudunum venit. et ipm in locum suum restituit. Qui vsqz ad obitum suum in sanctis operibus p seuerauit. et latro filius eius in episcopatu eidem successit. qui etiam sanctus fuit. Tandem sanctus remigius multis clarus virtutibus in pace quieuit. circa annum domini quingentesimum. Eodem die cele brattur natalis sancti hilarii pictauoꝝ vrbis epi. XVII

De sancto hilario.

Hilarius dictus est quasi hilaris. quia in seruitute dei valde hilaris fuit. Uel dicitur hilarius quasi alarius ab altus et ares. virtus quia fuit altus in scientia et virtuosus ī vita. Uel hilarius dr ab ile qd est quasi primordialis materia que ob scura fuit. et ipe in dictis suis magnam habet obscuritatem et profun ditatem.

Hilarius pictauoꝝ eps. regionis equitanie oriundus quasi lu cifer refulgens inter astra pcessit. Hic vxorem primitus ha bens et filiā in laicali habitu monasticā vitā ducebat. Tādē in vita ꝛ sciētia pficiens in epm est electus. Cū igit beat⁹ hilari⁹ non solū ciuitatē suā sz totā frācia ab hereticis defēsaret ad suggestionem duoꝝ epoꝝ q ab heresi fuerant deprauati ab iperatore q hereticorum fautor erat. cū beato eusebio vercellen. epo ē ī exiliū relegatus. Heiqz cū vbiqz arriana heresis pullularet. ꝛ ab iperatore licētia data essz. vt oēs epi ꝯuenirēt ꝛ d veritate fidei disputarēt. cū sāct⁹ hilari⁹ adueissz ad petitōz dictoꝝ epoꝝ q ei⁹ eloqntiā ferre n poterāt pictauiā redire ꝯpellit. Cū aūt ad insulā gallinariā que tota erat plena serpētib⁹ ppi quasset ꝛ in ipam descēdisset. oēs spētes ex sui visiōe fugierūt. ꝛ in me dio insule palum fixit. nec āplius libertas data est illis occupare quod vetuit tanq ps īsule nō sit terra sed pelagus. Cū ergo pictauis essz quēdā infātē sine baptismo defūctū suis oratōib⁹ ad vitā restituit Nā tādiu iacuit in puluere donec pariter surgerēt senex de oratōe ꝛ īfans de morte. Cū aūt filia eius apia maritū vellet accipe hilarius pater eius ei pdicauit. ꝛ in sacre virginitatis pposito cōfirmauit. Quā dum ille firmā ꝯsiderās ꝛ ne aliqn flecteret formidās dnm īstātius exorauit vt eam ad se recipet. nec vltra viuere pmitteret. Quod ꝛ factuz ē. Nā

post paucos dies ad dominum migrauit. quã ipe ppriis manibus sepe
liuit. Qd mater beate apie considerans epm rogauit. vt sibi qd ꝛ filie
ipetraret. Qd ꝛ fecit ꝛ ipam oratõe sua ad regnũ pmisit . ¶ Eo tē
pore leo papa hereticoꝝ pfidia depzauatus. oim epoꝝ cõciliũ cõuoca
uit. Quib⁹ cõuocatis hilari⁹ nõ vocatus aduenit. Quod audiēs papa
pcepit ne aliquis sibi assurgeret. nec aliquē locũ daret. Cũ ergo igres-
sus fuisset dixit ad eũ papa. Tu es hilari⁹ gallus. Et ille nõ sũ gallus.
sed de gallia. id est nõ sũ in gallia nat⁹ sed de gallia eps. Cui papa. Et
si tu es hilari⁹ d gallia ꝛ ego sũ leo romãe sedis apostolic⁹ ꝛ iudex. Cui
hilarius. Et si sis leo nõ tamē de tribu iuda. ꝛ si iudicãs resides. sꝫ nõ
in sede maiestatis. Tũc papa cũ indignatõe surrexit dicēs. Modicuꝫ
prestolare donec redeã ꝛ tibi qd mereris reddam. Cui hilari⁹. Si non
redieris quis mihi p te responsur⁹ erit. Et ille. Cõcitus redibo ꝛ tuaꝫ
supbiã humiliabo. Cum ergo papa ad secreta sue nature iuisset dissen-
teria periit. ꝛ oia itestina ibidē pticiēs miserabiliter vitã finiuit. ¶ Inte
rea vidēs hilarius ꝙ null⁹ sibi assurgeret. patienter ferēs in terram se
posuit dicens. Domi est terra. Statimqꝫ nutu dei terram quã insede
rat sursũ se extulit. ꝛ vsqꝫ ad equalitatē alioꝝ epoꝝ se leuauit. Cũ igit
papa miserabiliter nũciaret defũctus. assurgēs hilarius omnes epi-
scopos i fide catholica confirmauit. ꝛ confirmatos ad propria remisit
Hoc aũt miraculũ de morte leõis pape dubitatõꝫ habet tũ qꝛ historia
ecclesiastica vel triptita nihil de hoc loqtur. tũ qꝛ aliquē papã talis no
minis tũc fuisse cronica nõ testat. tũ qꝛ hiero. dicit. ꝙ sancta romana
ecclesia semp imaculata pmãsit. ꝛ in futuro manebit sine vlla heretico
rũ insultatõe. Posset tamē dici ꝙ tũc erat aliqs papa sic vocat⁹. nõ q
dem canonice electus sed tirãnice intrusus. Uel forte liberi⁹ papa qui
cõstantino heretico fauebat alio nomine dictus est leo. ¶ Tandē mul
tis miraculis ppetratis cũ beatus hilarius infirmatus obitum suum
iminere cognosceret leonciũ psbiteꝝ quem maxime diligebat ad se vo
cauit. et nocte iminēte vt foras exeat admonuit. et si qd audiret vt re-
nũciet imperauit. Ille iussa cõplēs. voces adhuc ciuitatis tumultuãtis
se audisse reuertēs exposuit. et cũ circa eũ vigilaret fineꝫ eius expectãs
media nocte iteꝝ iubetur exire. et qd audiret iacenti referret. Qui cuꝫ
se nihil audisse renũciasset. mox nimia claritas quam etiã pdictus psbi
ter sufferre nõ poterat ad eum intrauit. ꝛ sic paulatim recedente lumi
ne ad dominũ migrauit. Floruit aũt circa ãnũ dñi. cccxl. sub cõstãtino
Festum huius sancti est in octaua epiphanie. ¶ Cum duo mercatores
massam cere cõmuniter haberent et vnus altero renitēte eã ad altare
sancti hilarii obtulisset. statim p medium diuisa pars vna sibi remãsit.
reliqua renitenti deuenit.

De sancto machario

Macharius dicit a macha qd est ingeniu z ares virt⁹. Vel dicitur a macha quod est percussio et rio magister. fuit enim ingeniosus contra demonis fallaciam. virtuosus quantuz ad vitam. percussio in domatione corporis. magister in regimine prelationis. Vel macharius id est beatus

Macharius abbas descendit p vastitatem deserti et intrauit dormire in monumento vbi sepulta erant corpa paganoruz et extraxit vnum corpus sub caput suum tanq̄ plumacium. Demones autem volentes eum terrere. vocabant quasi vnam mulierem dicentes. Surge veni nobiscum ad balneum. Et alter demon sub ipo tanq̄ ex mortuo illo dicebat. Peregrinum quendaz habeo sup me nō possum venire. Ille autem non expauit. sed tundebat corp⁹ illud dicens. Surge et vade si potes. Et audientes demones fugerunt voce magna clamantes. Vicisti nos domine. Duz aliquando abbas macharius a palude ad cellam suam preteriret. occurrit ei dyabolus cum falce messoria et volens eum cum falce pcutere non potuit. Et dixit ei. Multam violentiam patior a te machari. quia non possum p̄ualere aduersum te. Ecce enim quicq̄d tu facis et ego facio. Jeiunas tu et ego penitus non comedo. Vigilas tu et ego omnino non dormio. Unum ē solūmodo in quo me superas. Et dixit abbas. Quod est illud. Cui ille Humilitas tua. p quam non p̄ualeo aduersum te. ¶ Dum temptationes ipm nimium molestarent. surgens et magnum saccū arene hūeris suis imponens. diebus multis sic p desertum ibat. Quem theosebius inueniens dixit. Abba cur tantum onus portas. Et ille. Vexo vexantem me. ¶ Abbas macharius vidit sathanam transeuntem i habitu hominis. et habentem vestimentum lineum laceratuz. et per omnia foramina dependebant ampulle. et dixit ei. Quo vadis. Cui ille. Vado potionare fratres. Cui macharius. Quare tot ampullas portas. Respondit. Gustum fratribus porto. et si vnuz alicui non placebit. offerā aliud. vel tercium. et sic p ordinem. vt aliquod placeat. Et cum rediret dixit ei macharius. Quid fecisti. Respōdit. Omnes sanctificati sunt et nemo mihi acquieuit nisi vnus qui vocatur theocistus. Surgēs aūt macharius illuc iuit. et fratrem temptatum inueniens sua eum exhortatione conuertit. ¶ Post hec iterum eum macharius inueniens dixit Quo vadis. Cui ille. Ad fratres vado. Reuertenti occurrit senex et dixit. Quid faciunt fratres illi. Cui dyabolus. Male. Et dixit. Quare. Quia omnes sancti sunt. et qd est maius malum. vnum quem habebam amisi. et omnibus sanctior factus est. Audiēs hoc senex gratias egit deo. ¶ Quodā die machari⁹ caput defuncti repperit. et dū oraszz

interrogauit illud cuius caput fuerit. Et respōdit se fuisse paganum. Et dixit ei macharius. Ubi ē aīa tua. Respōdit ī iferno. Cūqꝫ requireret si multū ī pfūdo essꝫ. respōdit ꝙ tātū ī pfūdo erat quātū distaret terra a celo. Cui macharius. Sūt ne aliq̄ te pfūdiores. Respōdit. Etiā iudei Cui iterū ille. Et vltra iudeos sūt ne aliq̄ pfūdiores. Cui ille. Profundiores oībus sūt falsi xpiani. qui xpi sāguine redēpti tātū pciū puipēderūt. C. Dū p q̄ndā solitudinē pfūdissimā pgeret ad quodlibet miliare arūdinē figebat. vt postmodū redire sciret. Sꝫ dū iā nouē dietas fecisset ꝛ ī quodā loco q̄escerꝫ. dyabolus oēs arūdines collegit. et ad caput eius posuit. Unde ad redeūdū plurimū laborauit. Frater q̄dā plurimū cogitatōibus suis molestabatur. ꝙ scꝫ ī cella sua inutiliter essꝫ. sed si īter hoīes habitaret multis pdesse possꝫ. Qui cū cogitatōes suas machario retulissꝫ. ille ait. Fili sic illis respōde. Hoc salrē facio. qꝛ ppter xpm parietes istius celle custodio. Dū quādā culicē pūgētē occidissꝫ. ꝛ multū de illo sāguinis emanassꝫ. repbēdēs se ꝙ ppriā vīdicassꝫ iniuriā nudus sex mēsibus ī deserto māsit. et inde a scabronibus totus laceratus exiuit. Post hoc multis clarus virtutibus ī pace q̄euit.

XIX

De sancto Felice

Felix pnomine ī pincis dī. vel a loco ī quo req̄escit. vel A a subulis q̄bus passus phibetur. nā pinca subula dr. Aūt ei ꝙ cū magister pueroꝝ extiterit. ꝛ eis nimiū rigidus fuerit. tentus a paganis cū xpm libere ꝯfiteretur. traditus fuit ī manibus pueroꝝ quos ipe docuerat. q̄ eū cū stilis ꝛ subulis occiderūt. Ecclesia tñ tenere videtur ꝙ nō martir extitit sꝫ ꝯfessor. Hic ad q̄dcūqꝫ ydolū ducebatur vt ei sacrificaret. in illud exufflabat. et cōtinuo corruebat. Legitur aūt ī q̄dā alia legēda ꝙ dū maximus nolanus eps psecutōꝫ fugiēs fame et gelu afflictus solo corruisset. felix ab āgelo ad eum mittitur. ꝛ cum nihil ibi cibi haberet desente pxima pēdētem vidit racemū de quo in os eius expssit vinū humerisqꝫ ipositū secū detulit. Ipo igitur defūcto felix ī epm eligitur. Qui post dū pdicaret ꝛ psecutor eū q̄reret īter parietes dirutos p modicū aditū se occultauit. Statiqꝫ nutu dei p aditū illū telas aranee texuerūt. Quas dū psecutores ꝯspiciūt. nemīnē illic esse putātes abscedūt. Inde aūt ad aliū locū factus felix pgens. a q̄dā vidua p tres mēses alimēta suscepit. nūquā tñ eius faciē vidit. Tādē pace reddita ad ecclesiā suā rediit. ꝛ ibi ī pace req̄euit. sepultus iuxta vrbē ī loco q̄ dr pincis. Huic ꝛ alius erat frater q̄ felix similiter dicebatur. Cūqꝫ etiaꝫ ipse ydola adorare cogeretur dixit. Inimici estis deoꝝ vestroꝝ qꝛ si me ad illos duxeritis. ī eos sicut frater meus exufflabo ꝛ corruēt. B Excolebat aūt sanctus felix ortū. Quidā vero olera eius rape cupiētes. dū furtū se facere cogitabāt. tota nocte ortū diligētius excolebāt. Mane autē

a sancto felice salutati. peccatū suū ↄfitētes ad ꝓpria redierūt. ¶ Uenientes aūt gētiles vt sāctū felicē tenerēt. man⁹ eoꝝ dolor nimi⁹ appbē[illegible] dit. Qui cū vlularēt dixit eis. Dicite. Christ⁹ ē deus. ꝛ dolor vos cōtinuo dimittet. Quib⁹ dicētib⁹ sanati sūt. ¶ Pōtifex ydoloꝝ ad eū veit dicēs. Dn̄e ecce de⁹ me⁹ vt te venictē vidit. ↄtinuo fugā arripuit. Cui cū dicerē q̄re fugis ait. Uirtutē hui⁹ felicis ferre nō possū. Si ergo deus me⁹ ita te timz: q̄to magis ego timere te debeo. Quē cū felix i fide i struxisset. baptisari se fecit. Adorātibus appollinē dixit felix. Si vere de⁹ appollo ē dicat mihi q̄d est qd in manu nūc clausū teneo. Habebat aūt i māu cedulā i qua oratio dominica erat scripta. Quo nihil respōdente. gētiles ↄuersi sūt. Eādē missa celebrata. ꝛ populo data pace. in pauimētū in oratōe se ꝓiciēs migrauit ad dn̄m.

XX

De sancto marcello

Marcell⁹ dict⁹ ē q̄si arcēs malū a se. Ul' dr marcell⁹ q̄si Amaria ꝑcellēs. id ē mūdanas aduersitates ꝑcutiens ꝛ cōculcās. Assimilaꝛ ei mūdus mari. q2 sicut dicit chriso. sup matheū. In mari est sonus ↄfūs⁹. timor cōtinu⁹. imago mortis. vndarum cōtentio infatigabilis. incōstantia iugis.

Marcellus cū rome sūm⁹ pōtifex esset. ꝛ maximianū impatorem de nimia i xp̄iāos seuicia icreparz. ꝛ i quadā domo cui⁹dam matrone i ecclesiaz ↄsecrata missā agerz. irat⁹ impator domum illam fecit stabulū iumentoꝝ. ꝛ eundem marcellū ibidē ad seruitium cum custodia animalium deputauit. In quo seruitio post multos annos in domino requieuit circa annos domini. cclxxvii

XXI

De sancto anthonio.

Anthoni⁹ dr ab ana qd est sursū et tenens. quasi supna Atenēs ꝛ mūdana despiciēs. Despexit aūt mūdū q2 imūdus i quiet⁹ trāsitori⁹ deceptiu⁹ ꝛ amar⁹. De his dicit aug⁹. O mūde imūnde. q̄d ꝑstrepis. q̄d auertere nos conaris. tenere nos vis fugiēs. q̄d faceres si maneres. quē nō decipes dulcis q̄ amar⁹ dulcia alimēta mentiris. Eius vita manastasius scripsit. B

Anthoni⁹ cū vigīti esset ānoꝝ ꝛ audiret legi i ecclesia. si vis ꝑfect⁹ esse vade ꝛ vēde oīa q̄ habes ꝛ da paupib⁹. oīa sua vēdens paupib⁹ erogauit ꝛ heremiticā vitā duxit Hic innumerabilia demonū tēptamēta sustinuit. ¶ Quadā vice dū spiritū fornicationis virtute dei supasset dyabolus in specie pueri nigri āte eū ꝓstratus apparuit. ꝛ se ab eo ↄuictū ↄfess⁹ ē. Nā ꝛ hoc ꝑcib⁹ ipetrauit vt videret fornicatōnis demonē iuuenib⁹ isidiātē. Quē cū in ꝑdicta forma vidisset dixit. Uilissima mihi apparuisti specie. te vltra ñ timebo Alia vice dū i quodā tumulo latitaret multitudo demonū eū adeo lacerauit

ꝙ miſer eꝰ q̄ſi mortuū cū ꝓpiꝭ hūeris aſportarꝫ. Cūqꝫ cū oēſ q̄ ꝯuene
rāt q̄ſi mortuū ploraſſēt. dolētibꝰ cūctis ſbito āthōiꝰ reuiuiſcit. ⁊ a mi
niſtro ad p̄dictū tumulū ſe iteꝝ portari fecit. Qui cū ibi ex dolore vulne
rum proſtratus iaceret. ex virtute animi ad cōflictū dēmōes excitabat
Tū c illi i formis variis feraꝝ apparuerūt. ⁊ eū iteꝝ dētibus cornibꝰ
et vnguibꝰ crudeliſſime lacerauerūt. Tūc ſubito ſplēdor mirabilis ibi
apparuit. ⁊ demones cūctos fugauit. Anthoniꝰ aūt ꝯtinuo ſanatꝰ eſt.
ibiqꝫ xp̄m adeſſe itelligēs ait. Ubi eras bone ieſu vbi eraſ. quare a p̄n
cipio nō fuiſti hic vt me adiuuares ⁊ vulnera mea ſanares. Cui dominꝰ
Anthoni hic erā. ſꝫ expectabā videre certamē tuū. Nūc aūt qꝛ viriliṫ
dimicaſti. i toto orbe te faciā noīari. ¶ Tāti aūt feruoris erat ꝙ cū ma
ximianꝰ ipator xp̄ianos occideret. ip̄e martires ſeq̄baṫ vt cuꝫ eis mar
tir fieri mereref. ⁊ vehemēter triſtabaṫ eo ꝙ ſibi martiriū nō daretur.
E ¶ Cum autē i alterā heremū ꝑgeret. argēteū diſcū repit ⁊ itra ſe ſic
dicere cepit. Unī hic argētēꝰ diſcꝰ. vbi hoīm veſtigia nulla videnṫ. Si
ei viatori cecidiſſꝫ vtiqꝫ p̄ ſui magnitudīe latere nō poſſet. Hoc dyabo
le artificium tuum ē. voluntatē tn̄ meā nūquā poteris imutare. Et hoc
dicens diſcus vt fumꝰ euanuit. Poſtmodū igenteꝫ maſſā veri auri re
perit. ſꝫ vt icendiū auꝝ fugit. Sicqꝫ ad mōteꝫ fugiens. xx. ānis ibi ꝑ
māſit. inumeris coruſcās miracl'is. Quadā vice dū i ſpiritu raptꝰ eſſꝫ
totū mūdum laq̄is ſe iuicem cōnectentibꝰ plenū vidit. Qui exclamās
ait. O q̄s iſtos euadet laq̄os. Et audiuit hūilitas. Aliq̄n dū ab āgelis
i aere eleuareṫ. aſſūt demōes. ⁊ eiꝰ trāſitū ꝓhibent. peccata eiꝰ ab exor
dio natiuitatis eiꝰ obiicientes. Quibꝰ āgeli. Nō debetis illa narrare
q̄ xp̄i iā pietate ſunt deleta. Si qua aūt ſcitis ex quo factꝰ eſt monachꝰ
illa ꝓferte. Et cū i ꝓbatōe deficerent. liber āthoniꝰ i ſblime tolliṫ. ⁊ li
ber dponiṫ. B ¶ Narrat āthoniꝰ d̄ ſe dicēs. Uidi aliq̄n dyabolū cel
ſū corpe q̄ ſe dei virtutē ⁊ ꝓuidentiā auſꝰ eſt dicere ⁊ ait Quid viſ vt a
me tibi deṫ āthoni. At ego ſputa i os eiꝰ cōgeminās totū me i eū xp̄i
noīe armatꝰ igeſſi ⁊ ſtatī euanuit. Huic dyabolꝰ aliq̄n i tāta ꝓceritate
apparuit ꝙ celū capite tāgere videreṫ. Queꝫ cū āthoniꝰ q̄s eſſꝫ iterro
gaſſꝫ ⁊ ip̄e ſe ſathanam eſſe dixiſſet. addidit ſathanas. Cur me ſic ipu
gnāt mōachi ⁊ maledicūt xp̄iāi. Cui āthoniꝰ. Juſte hoc faciūt. qꝛ tuis
ſepe iſidiis moleſtanṫ. Et ille. Ego eos neq̄quā moleſto ſꝫ ip̄i iuiceꝫ ſe
cōturbāt. Ego ei ad nihilū ſū redactꝰ. qꝛ iā i cūctis ptibꝰ regnat xp̄s.
Quidā ſagittarius beatū āthoniū gaudenteꝫ cuꝫ fratribꝰ q̄dā vice cō
ſpexit ⁊ ei diſplicuit. cui āthōiꝰ. Poē ſagittā i arcū ⁊ trahe. Qd̄ ⁊ fecit
Cūqꝫ ſcd̄o ⁊ tercio hoc fieri mādaſſet dixit ſagittariꝰ. Tantū trahere
potero ꝙ de eiꝰ fractōe dolebo. Cui āthoniꝰ. Sic ē i ope dei. quoniam
ſi ſupra mēſurā tēdere vellemꝰ citiꝰ frāgeremur. Expedit ergo rigorē
aliq̄n relaxari. Hoc audiēs ille edificatꝰ receſſit. E ¶ Interrogauit
q̄dā āthoniū dicēs. Quid cuſtodiēs placebo deo. Et reſpōdens dixit.

Quocunq3 vadis semp deū p̄ oculis tuis habeas. In his q̄ agis testi
moniū sacrax scripturax adhibeas. In quocūq3 loco sederis nō inde
cito recedas. Hec tria custode ꝛ salu⁹ eris. Abbas q̄dā interrogauit
anthoniū dicēs. Quid faciā. Cui āthoni⁹. Nō confidas i tua iusticia
Uētris ꝛ lingue sit tibi ꝯtinētia. Et ne peniteāris d̄ re trāsacta. Dixit
itex āthoni⁹. Sicut pisces si i sicco tardauerit moriūtur. ita ꝛ mōachi
extra cellā tardātes. aut cū viris secularib⁹ imorātes. a q̄etis ꝓposito
resoluunt. Itex dixit āthoni⁹. Qui sed3 i solitudie ꝛ q̄escit. a trib⁹ bel
lis eripit. s. audit⁹. locutōis ꝛ vis⁹. ꝛ ꝯtra vnū tātūmodo pugna3 habe
bit. s. cordis. F ¶ Quidā fratres cū quodā sene ad abbatē āthoniu3
visitandū ierūt. Dixitq3 āthoni⁹ fratrib⁹. Bonū comitē habuistis se
nē hūc. Deide dixit seni. Bonos fratres inuenisti tecū abba. Cui ille.
Bonos q̄dē iueni sed habitatō eox nō hab3 ianuā. Quicūq3 ei vult i
trat i stabulū. ꝛ soluit asinū. Hoc aūt dicebat. q̄m oīa q̄ erāt i corde eo
rū stati erāt i ore. Dixit abbas āthoni⁹. Scire ꝯuenit q̄m sūt tres mo
tus corpales. Un⁹ q̄dē nature. ali⁹ ex cibox plenitudie. terci⁹ ex d̄mo
ne. Frater q̄dā renūciauerat seculo. sed nō plene q2 q̄dā adhuc sibi reti
nebat. Cui āthoni⁹. Uade ꝛ eme carnes. Qui vadēs emit carnes. et
portans eas dum veniret lacerabāt eū canes. Cui āthoni⁹. Qui renū
ciāt seculo ꝛ volūt habere pecunias. ita īpugnati a d̄monib⁹ discerpū
tur. Anthoni⁹ dū i heremo tedio afficeret dixit. D̄ne volo salu⁹ fieri
et nō ꝑmittūt me cogitatōes mee. Et surgēs exiuit foras ꝛ vidit quē
dā sedētē atq3 opātē. ꝛ deide surgētē ꝛ orātē. Erat aūt āgel⁹ dn̄i. et di
xit ei. Sic fac ꝛ salu⁹ eris. Cum q̄dā vice fratres de statu animax ab
āthonio q̄sisset. seq̄nti nocte vox vocauit eum dicēs. Surge exi ꝛ vide.
Et ecce vidit quēdā lōgū ꝛ terribilē caput vsq3 ad nubes tollētē. q̄ quos
dam pēnatos ad celū volare cupiētes extēsis maib⁹ ꝓhibebat. ꝛ alios
libere ꝑuolātes retinere n̄ poterat. ꝛ maximū gaudiū mixtū cū nimio
dolore audiebat Et itellexit aīax illū esse ascēsū ꝛ dyabolū ꝓhibētē. q̄
q̄sdā obnoxias retinere3. ꝛ d̄ sāctox volatu q̄s retinere n̄ poterat sic do
leret ¶ Aliquando dū cū fratribus operaretur anthonius. suspiciēs
in celum cum tristem visionem vidisset. prouolutus ante deum roga
uit vt futurum scelus auerteret. Fratribus vero super hoc eum in
terrogantibus. cum lacrimis et singultibus dixit ꝙ inauditum sce
lus seculis immineret. Uidi inquit altare dei a multitudine equoru3
circumdatum qui calcibus omnia discerpebant. Magno enim turbi
ne fides catholica subuertetur. et homines iumentis similes christi
sacramenta diripient. Factaq3 est vox domini dicens. Abominabū
tur altare meum. Post duos autem annos erumpentibus arrianis
eccesie vnitatem sciderunt. Baptisterium et ecclesias polluerunt.
et super altaria christianos instar ouium mactauerunt. G ¶ Dux

quidam egipti arrianus nomine ballacbius. cum ita ecclesiam dei in festaret. ꝛ virgines et monachos nudatos publice verberaret. sic ei scripsit anthonius. Uideo iram dei super te venientem. Jam desine p̄seq̄ christianos ne ira dei te occupet. que p̄rimum tibi minaꝛ iteritū Jnfelix legit epistolam ꝛ irrisit ꝛ in eam expuens ad terram p̄iecit. ac portitores verberibus multis afficiēs āthonio talia remādauit. Qm̄ tibi est tanta cura d̄ monachis ad te quoq̧ p̄ueniet nostri disciplina rigoris. Post quinq̧ aūt dies equum suum mansuetissimū insidēs morsu ipsius equi ad terram p̄icit ꝛ corrosis atq̧ laceratis cruribus īfra triduū expirauit. ¶ Cum quidā fratres verbū salutis ab anthonio q̄siuissent ait ille. Audistis dominum dicentem. Si quis te p̄cusserit in vnam maxillam p̄be ei alteram. Dicūt ei. Hoc implere nō possumus. Et ille. Saltē de vna patiēter ferte. Et illi. Nec etiā hoc possemus. Quibus anthonius. Saltē ne velitis p̄cutere magis q̄ p̄cuti. Et illi. Nec hoc possemus. Tūc anthonius dixit discipulo suo. succos p̄para fratrib⁹ istis. qꝛ nimis delicati sūt. Sola oratō necessaria est vobis. Hec in vitaspatrum legūtur. Tandē beatus āthoni⁹. cv. āno vite sue fratres deoscl'ans in pace q̄euit sub constantino. q̄ cepit circa annum domini. cccxl.

De sancto Fabiano

.XXIII. .A.

Fabianus quasi fabrican⁹ fabricās beatitudinem supernam id est eam sibi acquirens triplici iure. scilicet iure adoptōis emptōnis ꝛ debellatōnis.

.B. Fabianus ciuis roman⁹ fuit. ꝛ cum papa d̄functo pro alio eligendo populus conuenisset. inter eos et ip̄e venit. rei exitum scire volens. Et ecce columba candida descendit super caput ei⁹. Qd̄ cū oēs mirarenꝛ. ab eis in papā eligiꝛ. Hic vt ait damasus papa p̄ oēs regiones septem dyacones misit. et eisdem septē subdyacones tradidit. qui omnium gesta martiꝝ collegerunt. Hic vt ait haymo imperatori philippo volēti īteresse pasce vigiliis et cōmunicare mi sterius restitit. nec quousq̧ peccata cōfiteretur ꝛ inter penitentes sta ret. interesse p̄misit. Tandeꝫ pontificatus sui anno. xiii. iussu decii capitis obtruncatione martirio coronatur. Passus ē aūt circa annū domini. ccliii.

.XXIIII. .A.

De sancto sebastiano

Sebastianus dictus est a sequens et beatitudo ꝛ a stin qd̄ ē ciuitas. ꝛ ana qd̄ ē sursū. q̄si seq̄ns beatitudīeꝫ ciuitatis sup̄ne hoc est eā possidēs ꝛ acq̄rens ꝛ h̄ q̄ntuplici d̄nario ꝑm augu.

paupertate regnum. dolore gaudium. labore requiem. ignominia gloriam. morte vitam. Uel dicit sebastianus a basto. Nam miles christus equus ecclesia. bastum siue sella sebastianus. quo mediante christus i ecclesia militauit. et de multis martiribus victoriam obtinuit. Uel sebastianus interpretatur vallatus vel circuiens. Uallatus quia sagittis tanquam ericius fuit circundatus. circuiens quia omnes martires circuibat et omnes confortabat.

Sebastianus vir christianissimus narbonensis genere. ciuis mediolanensis. dyocleciano et maximiniano imperatoribus adeo carus erat vt principatum ei prime cohortis traderent et suo aspectui iuberent semper astare. Hic militarem clamidem ad hoc tantum ferebat vt christianorum animas quas in tormentis videbat deficere: confortaret. Dum autem preclarissimi viri marcellianus et marcus gemini fratres pro fide xpi decollari deberent. ad eos parentes aduenerunt. vt ipsorum animos a suo proposito reuocarent. Aduenit ergo mater et soluto capite scissisque vestibus vberibusque ostensis aiebat. O predulces filii circundat me inaudita miseria. et intolerabilis luctus. heu me miseram amitto filios meos ad mortem vltro tendentes. Quos si mihi hostes auferrent. per media sequerer bella raptores. Si violenta iudicia concluderent. carcerem irrumperem moritura. Nouum hoc pereundi genus est in quo carnifex rogatur vt feriat. vita optatur vt pereat. mors inuitatur vt veniat. Nouus hic luctus. noua miseria. in qua natorum iuuentus sponte amittitur. et parentum miseranda cogitur senectus vt viuat. Hec dicente matre. pater senior manibus adducitur seruulorum. et capite asperso puluere huiusmodi voces dabat ad celum. Ad mortem vltro proficiscentibus filiis valedicturus adueni. vt que mee sepulture parauera in filiorum sepulturis infelix expendam. O filie mee bacculum senectutis et geminum meorum viscerum lumen. cur sic mortem diligitis. Uenite huc iuuenes flete super iuuenes sponte pereuntes. Uenite huc senes et mecum super filios meos plangite. Accedite huc patres et prohibete ne talia patiamini. Deficite plorando oculi mei ne videam filios meos gladio cedi. Hec dicente patre adueniunt coniuges aspectibus eorum proprios filios offerentes atque eiulando clamantes quibus nos dimittitis. qui erunt horum infantium domini. Quis vestras largas diuidet possessiones. Heu quam ferrea pectora: quia parentes despicitis. amicos respuitis. vxores abiicitis. filios abdicatis. et vos carnificibus spontaneos exhibetis. Inter hec autem ceperunt virorum corda mollescere. Tunc sanctus sebastianus qui ibi aderat erumpens in medium dixit. O fortissimi milites xpi nolite per misera blandimenta coronam deponere sempiternam. Sed et parentibus dixit. Nolite timere. non separabuntur a vobis. sed vadunt in celum vobis parare sidereas mansiones. Nam ab inicio mundi hec

vita i se sperātes fefellit.se expectantes decepit.de se p̄sumētes irrisit et ita nullum omnino certum reddidit vt omnib⁹ p̄betur esse mentita Uita hec admonet furem vt rapiat.iracundum vt seuiat.mendacē vt fallat.Ipsa imperat crimina.iubet facinora.suadet iniusta.Hec autē persecutō quaꝫ hic patimur hodie excādescit ⁊ cras euanescit.hodie exardescit ⁊ craſ refrigescit.ſb vna hora iduciẗ ⁊ ſb vna hora excludiẗ Dolor autē etern⁹ renouaẗ vt seuiat.augmētaẗ vt exurat.inflamatur vt puniat.In amore ergo martirii nostros iam suscitem⁹ affect⁹.Ibi enim dyabol⁹ se vincere existimat.q̄ dū capit capt⁹ est.dū tenet tēt⁹ est dū vincit vict⁹ ē.dū torquet torq̄tur.dū iugulat occis⁹ ē.⁊ dū isultat irris⁹ ē.Igiẗ dū btūs sebastiā⁹ hec ex ore p̄ferrꝫ.subito p̄ vnā fere horā a splēdore nimio d̄ celo descēdēte illuminat⁹ ē.⁊ sub illo splēdore pallio candidissimo amict⁹.⁊ ab angelis septem clarissimis circūdat⁹.Iuuenis etiaꝫ apparuit iuxta eū dans ei pacē ⁊ dicēs.Tu sp̄ mecū eris.Cū aūt beat⁹ sebastian⁹ hec ⁊ his sil'ia p̄dicarꝫ ꝫoe vxor nicostrati.in cui⁹ domo sancti custodiebanẗ.q̄ loquelam amiſat.pedib⁹ ei⁹ p̄uoluta nutib⁹ veniam postulabat.Tūc sebastian⁹ ait.Si ergo xp̄i seru⁹ sum.⁊ si vera sunt omnia que ex ore meo hec mulier audiuit ⁊ credidit.apiat os eius qui aperuit os zacharie p̄phete sui.Ad hāc vocem mulier exclamauit.Benedictus sermo oris tui.⁊ benedicti qui omnibus que locutus es credunt.Uidi enim angelum libruꝫ tenenteꝫ ante te.vbi oīa que tu dixisti scripta erant.Uir autem eius hoc audiens.procidit ad pedes sancti sebastiani sibi postulans indulgeri.Statimq̄ꝫ absoluens martires rogabat vt liberi abirent.Qui dixerunt nullatenus se deserturos victoriam quam cepissent.Tantam igiẗ gratiam ⁊ virtuteꝫ verbis sancti sebastiani dominus contulerat.q̄ non solum marcellianum et marcum in martirii constantia roborauit.sed etiam patrem eorum nomine tranquillinum ⁊ matrem cum multis aliis ad fidem conuertit Quos omnes policarpus presbiter baptisauit. B Tranquillinus autem morbo grauissimo laborans.mox vt baptisatus est sanitateꝫ recepit.Prefectus autem vrbis rome qui ⁊ ip̄e morbo grauissimo laborabat.rogauit tranquillinum vt ad se adduceret eum qui sibi sanitatē dederat.Cum ergo ad eum venissent policarpus presbiter ⁊ sebastiā⁹ ⁊ ipse eos rogaret vt etiam sanitatem reciperet.dixit ei sebastianus.vt prius ydola abnegaret.⁊ confringendi ea sibi potestatem traderet ⁊ sic sanitatem reciperet.Cui cum cromacius prefectus diceret.q̄ serui sui hoc facerent ⁊ non ip̄e.dixit sebastianus.Timidi deos suos confringere formidant.sed ⁊ si dyabolus hac occasione eos lederꝫ.dicerēt īfideles eos esse ob hoc lesos q̄ d̄os suos ꝯfrīgerēt.Sicq̄ꝫ policarp⁹ ⁊ sebastian⁹ accicti plusq̄ ducēta ydola ꝯfregerūt.Post hoc aūt dixerēt cromatio Cū nob ydola ꝯfrīgētib⁹ sanitatē recip̄e d̄bu isti nec recepsti

certum est q2 aut ifidelitatez nondū abiecisti. aut aliq̄ ydola reseruasti Tunc indicauit se habere thalamum in quo erat omnis disciplina stellarum. pro quo pater suus plusq̄ ducenta pondera auri expenderat. ꝛ per que futura omnia preuidebat. Cui sebastianus Quamdiu hoc integrum habueris. teipsum integrum nō habebis Cumq3 ad hoc ille assentiret. tiburcius ei9 filius iuuenis egregius dixit. Nō patiar opus destrui tā pclaꝝ Sz ne paterne sanitati videar esse ꝯtrarius duo clibani accendantur. vt si destructo ope pater meus sanitatem non receperit ambo viui concrementur. Cui sebastianus. Sic fiat vt locut9 es. Dū igitur illa confringerent. angelus prefecto apparuit. et sibi a domino iesu sanitatem redditam nunciauit. Statimq3 sanus effectus cucurrit post eum vt eius pedes oscularetur. Qui euz prohibuit ex eo q̄ baptismum nondum receperat. Sicq3 ipe et tiburcius filius eius ꝛ mille q̄dringenti de eius familia baptisati sunt Zoe autem ab infidelibus tēta et diu cruciata emisit spiritum. Quod cum audisset tranquillinus: prorupit et dixit. Femine nos ad coronam precedunt. vt quid viuim9 Ipe autem post paucos dies lapidatus est. ¶ Sanctus autez tiburcius super prunas allatas. iubetur aut incensum diis īponere aut super ipas nudis plantis incedere. Qui sibi signum crucis faciēs constanter super ipsas nudis ingressus est plantis dicens. Uidetur mihi q̄ super roseos flores incedam in nomine domini nostri iesu xp̄i. Cui fabianus prefectus dixit. Quis ignorat magicam artem christuz vos docuisse. Cui tiburcius. Obmutesce infelix. quia non es dignus nomē tam sanctum ꝛ tam mellifluum nominare. Tūc iratus prefectus iussit eum decollari. Marcellianus autem et marcus stipiti affiguntur. Cumq3 fuissent affixi psallentes dicebant. Ecce q̄ bonum et q̄ iocūdū habitare fratres in vnum. Quibus prefect9. Infelices deponite amētiam et vos ipsos liberate. Cui illi. Nūquam tam bene epulati sumus vtinam tamdiu sic nos esse permitteres q̄ diu corpis tegimur indum̄to. Tūc prefect9 iussit eos lanceis per latera trāsuerberari. et sic martiriū consūmauerūt. Post hoc prefect9 dyocleciano imperatori de sebastiāo suggessit. Quez ad se vocās dixit. Ego te inter primos in palatio meo semper habui. et tu contra salutem meam ꝛ deoꝝ iniuriā actenus latuisti. Cui sebastianus. Pro salute tua xp̄m semper colui ꝛ pro statu romani imperii deū qui in celis est semper adoraui. Tūc dyoclecian9 iussit eū in medium campū ligari ꝛ a militib9 sagittari. Qui ita eū sagittis impleuerūt. vt quasi erici9 videref. ꝛ estimantes illū mortuum abierūt. Qui intra paucos dies liberatus stans super gradū palatii. imperatores venientes de malis que christianis inferebant dure redarguit. Dixerūtq3 impatores. Iste ne ē sebastian9 quē diu sagittis īterfici iusseram9. Cui sebastian9. Ad hoc me dñs resuscitare dignat9 ē

vt conuenā vos. et redarguam vos de malis que christi famulis in
rogatis. Tūc impator tamdiu eum fustigari iussit donec spm exalaret.
Fecitqȝ corp⁹ eius i cloacam pici ne a xpianis p martire coloretur.
Sanctus autem sebastianus sequenti nocte sancte lucie apparuit. et
corpus eius sibi reuelauit. ⁊ vt iuxta vestigia aploꝝ illud sepeliret pre
cepit. Quod et factum est. ¶ Passus est autem sub dyocleciano ⁊ maxi
miniano iperatoribus. q ceperunt circa annos dñi. cc. lxxxvii.
¶ Refert grego. i pmo li. dialogoꝝ. ꝙ qdam mulier i tuscia nuper nupta
cum ad dedicatōnem ecclesie sancti sebastiani ab aliis iuitata esset. i
ipa nocte qua sequenti die ire debebat. carnis voluptate stimulata. a
viro suo se abstinere nō potuit. Facto aūt mane magis erubescēs vul-
tum hominum ꝙ dei illuc pfecta est. Mox autem vt oratoriū vbi erāt
reliqe sancti sebastiani igressa est. dyabolus eam arripuit. et coram oi
bus vexari cepit. Tūc presbiter illius ecclesie pallam altaris arripiēs
ide eam operuit. Sed dyabolus stati ipm psbiterum iuasit. Duxerunt
autem eam amici sui ad icantatores. vt suis icantatōibus dyabolum
effugarent. Sed mox dum icantaretur iudicio dei legio demonū. id ē
sexmille sexigenti sexagitasex i eam igressi. ipam acrius vexare ceperūt
Quidam autem vir nomie fortunatus sanctitate conspicuus suis pre
cibus eam sanauit. ¶ Legitur quoqȝ i gestis longobardoꝝ ꝙ tempo
re gumberti regis ytalia tota tanta peste pcussa est vt vix vnus alterū
sufficeret sepelire. Et hec pestis maxie rome ac papie grassabat. Tūc
visibiliter bonus angelus multis apparuit malo angelo sequenti ⁊ ve
nabulum ferenti. precipiens vt percuteret ac cedem faceret. Quotiēs
autem aliquam domum percutiebat tot inde mortui efferebātur. Tūc
cuidam diuinitus reuelatum est ꝙ nequaꝙ hec pestis cessaret donec
sancto sebastiano altare papie cōstrueretur. Quod quidem constructū
est in ecclesia sancti petri que dicitur ad vincula. Quo facto stati ces
sauit illa quassatio. Et illuc a roma reliquie sācti sebastiani sunt dlate
Ambrosius in prefatione sic ait. Beati martiris sebastiani p cōfessio
ne nominis tui domine venerabilis sanguis effusus simul ⁊ tua mira
bilia manifestat ꝙ perficis in ifirmitate virtutē et nostris studiis das
pfectum. ⁊ infirmis apud te pstas auxilium.

XXIIII

De sancta Agnete virgine

Agnes dicta est ab agna quia mitis ⁊ humilis tanꝙ agna fuit. vel a greco quodam agnos quod est pium. qr pia et misericors extitit. vel agnes ab agnoscendo. quia viam veritatis agnouit. Veritas autem scdm augustinum. opponitur vanitati ⁊ falsitati et duplicitati. que tria a se remouit per virtutem quaȝ habuit.

Agnes virgo prudētissima vt testat̄ ambro. q̄ ei⁹ passioē₃ con scripsit. tredecimo āno etatis sue mortē ꝑdidit ⁊ vitā inuenit Infātia q̄dē ꝯputabat̄ i ānis sed erat senectus mētis i mēsa Corpe iuuēcula s₃ animo cana. pulcra facie s₃ pulcrior fide. Que dum a scolis reuertitur a p̄fecti filio adamatur. Cui ille gēmas et diuitias innumerabiles ꝑmisit si cōsensū ei⁹ ꝯiugio nō negaret. Cui agnes re spondit. Discede a me fomes peccati. nutrimentū facinoris. pabulum mortis. q2 iā ab alio amatore p̄uenta sum. Cepitq₃ ip̄m suū amatore₃ et sponsum a quinq₃ ꝯmendare. q̄ spōse in sponsis p̄cipue requirunt. s. a nobilitate generis. a decore pulcritudinis. a diuitiaꝝ abūdantia. a fortitudine ⁊ potētie efficacia. ⁊ ab amoris excellentia. sic dicēs. Illu₃ amo qui longe te nobilior est. ⁊ genere dignior. cui⁹ mater virgo est. cui⁹ pater feminā nescit. cui angeli seruiūt. cui⁹ pulcritudine sol ⁊ lūa mirātur. cui⁹ opes nunq̄ deficiūt. cui⁹ diuitie nunq̄ decrescūt. cuius odore reuiuiscūt mortui. cui⁹ tactu ꝯfortātur infirmi. cui⁹ amor casti tas est. tactus sāctitas. vnio virginitas. Hec aūt quinq₃ ponit i q̄dam autoritate dicens. Cuius generositas celsior. possibilitas fortior. aspe ctus pulcrior. amor suauior. ⁊ omni gratia elegātior. ¶ Item de ponit quiq₃ beneficia que sibi sponsus cōtulit. ⁊ aliis spōsis cōfert sc₃ q2 eas fidei anulo subarrat. m̄ltiplici virtutū varietate eas vestit et ornat. passionis sue sāguine eas signat. vinculo amoris eas sibi copu lat. et thesauris celestis glorie eas ditat sic dicens. Qui anulo suo sub arrauit me. dexteram meā ⁊ collū meū cinxit lapidib⁹ p̄ciosis. induit me ciclade auro texta. ⁊ imēsis monilibus ornauit me. posuit signum in faciē meā. vt nullum p̄ter eum amatorem assumam. ⁊ sanguis ei⁹ or nauit genas meas. iam āplexib⁹ ei⁹ castis astricta sum. iam corp⁹ eius corpi meo sociatum est. ostendit mihi theusauros incōparabiles. quos mihi se datuꝝ si in eo ꝑseuerauero reꝑmisit. Audiēs hec insan⁹ iuue nis lecto ꝓsternitur. ⁊ q̄ amore egrotet ꝑ alta suspiria a medicis apit Cūq₃ pater iuuenis eadem virgini replicaret. ⁊ illa prioris sponsi fede ra se violare nō posse assereret. cepit p̄fectus inq̄rere quis iste sponsus esset de cuius se agnes potestate iactaret. Cum ergo quidem asserer₃ q̄ xp̄m spōsum suum diceret. blādis prius sermonib⁹. demū terrorib⁹ eam pulsat. Cui agnes. Quicq̄d vis age. q2 q̄d q̄ris nō poteris obtine re. Ip̄m ei terrentē vt blandiētē similiter deridebat. Cui p̄fect⁹. Unū tibi de duob⁹ elige. Aut cū virginib⁹ dee veste sacrifica si tibi virgini tas placet. aut cum meretricibus scortaberis. Quia ei nobilis erat. vi sibi iferre nō poterat. ⁊ ideo titulum sibi xp̄ianitatis opposuit. Cui illa Nec sacrificabo diis tuis. nec sordib⁹ polluar alienis. Mecū ei habeo custodem corpis mei āgelū dn̄i. ¶ Tūc p̄fect⁹ iussit eam expoliari. et nudam ad lupanar duci. Tantam aūt densitatem capillis eius dn̄s

contulit vt melius capillis q̃ vestibus tegeretur. Ingressa autem tur
pitudinis locum angelum domini p̃paratum inuenit. qui locuz clarita
te nimia circumfulsit. sibi stolã candidissimã p̃parauit. Sicq3 lupanar
locus fit oratõnis adeo vt mũdior exiret q̃ fuisset ingressa. que immẽ
so lumini dabat honorẽ. Prefecti aũt filius cũ aliis iuuenibus ad lupa
nar venit. et eos prius ad ipam inuitauit. Qui ingressi. sed ex miracl'o
territi. cõpũcti redierũt. Quos ille miseros appellãs. et ad eam furans
intrans. cũ eã vellet cõtingere in ipm lumẽ irruit. Qui cum deo nõ de
disset honorẽ. p̃focatus a dyabolo expirauit. Qd p̃fectus audiens cuz
ingenti ploratu ad eam venit. ⁊ causam mortis eius diligentius scisci-
tatᷓ. Cui agnes. Ille cuius volũtatẽ volebat pficere. potestatem in euz
accepit ⁊ occidit. Nam socii eius de viso miraculo territi redierũt ille-
si. Cui p̃fectus. In hoc apparebit q̃ nõ magicis artib⁹ hoc egisti si im
petrare poteris vt resuscitetᷓ. Orãte agnete iuuenis resuscitatᷓ. ⁊ xp̄us
ab eo publice p̄dicatᷓ. Ad hec tẽploꝝ põtifices seditõ3 excitãtes in po-
pulo exclamauerũt. Tolle magã. tolle maleficã. que mẽtes mutat ⁊ ani
mos alienat. Prefectus aũt viso tãto miraculo eam liberare voluit. s3
p̃scriptõ3 metuẽs vicariũ dereliqui. et q2 eam liberare non potuit tri-
stis abscessit. Tũc vicarius aspasius nomine iussit eam ĩ copiosũ ignẽ
iactari. Sed in duas partes flama diuisa sediciosum populũ exurebat
Tũc aspasius in guttere eius gladium ĩmergi p̃cepit. Et sic xp̄s spon
sus candidus rubicundus ipam sibi sponsam et martirem cõsecrauit.
Passa est aũt vt creditur tp̄e cõstantini magni qui cepit ãno dñi. cccix.
Cũ igitᷓ corpus eius xp̄iani ⁊ parentes ipius cũ gaudio sepelirent. vix
a paganis in eos lapides mittentibus euaserũt. E. ¶ Emerentiana
aũt eius collectanea virgo sanctissima. lic3 adhuc cathecumina dũ iux
ta sepulcꝝ eius staret. et ꝯstanter gentiles argueret ab eis lapidata est
Statimq3 terremotus coruscatõeſ ⁊ fulgura extiterũt adõ q̃ ex paga
nis plurimi perierũt. ita q̃ ipi de cetero venĩetes ad sepulcꝝ virginis
nõ leserũt. Corpus aũt emerenciane iuxta corpus sancte agnetis posi-
tum est. ¶ Cũq3 parentes eius octaua die iuxta tumulum vigilarẽt vi
derũt choꝝ virginũ vestibus aureis radiantẽ. inter quas viderunt be-
atam agnetem simili veste fulgentem et a dextris eius agnum cãdidio
rẽ niue stãtẽ. Quib⁹ illa. Uidete ne me quasi mortuam lugeatis. s3 con
gaudete mecum ⁊ ꝯgratulamini. q2 cũ his oĩbus lucidas sedes accepi
Propter hãc visionẽ celebrabatᷓ festum agnetis secũdo. ¶ Cõstãtia vir
go filia cõstantini lepra grauissima laborãs. cũ hãc visionem audisset.
tumultũ eius adiit. et ibi dũ ĩ oratõe psisteret obdormiuit. Uiditq3 be
atam agnetẽ sibi dicentẽ. Cõstanter age cõstantia si in xp̄m credideris
cõtinuo liberaberis. Ad hanc vocem euigilans. pfecte se sanatam ĩue
nit. Que baptismum recipiens. super corpus sancte agnetis basilicaz

fecit. et ibi i virginitate degēs multas exēplo suo ibidē virgines aggregauit. ¶ Quidam vir nomine paulinus in ecclesia sancte agnetis sacerdotii fungens officio. mira cepit carnis tēptatōe vexari. Sed cuꝫ deum offendere nollet. a sūmo pontifice licentiā petiit ꝯtrahēdi. Cuius bonitatem et simplicitatē papa ꝯsiderās. anulū ei cū smaragdo dedit. et iussit vt imagini formose beati agnetis que in sua ecclesia d̄picta erat ex parte sua p̄cipet vt se p̄mitteret desponsari. Cūqꝫ hoc sacerdos imagini imparet. illa cōtinuo digitū anularem porrigens et anulo suscepto digitum retrahens. omnem temptationeꝫ a sacerdote fugauit. Predictus autem anulus adhuc dicitur in eius digito apparere. Alibi tñ legitur ꝙ cum ecclesia beate agnetis rueret. papa cuidam sacerdoti dixit se sibi velle quandam sponsam custodiendam et nutriendā scꝫ ecclesiam sancte agnetis ꝯmittere. dansqꝫ ei anulum iussit vt dictā imagieꝫ despōsaret. Quam illa extendente et retrahente digitum desponsauit. De hac virgine dicit ambrosius in libro de virginibus. Hāc senes hāc iuuenes hanc pueri canant. Nemo est laudabilior q̄ qui ab omnibus laudari potest. Quot homines tot p̄cones qui martirem p̄dicant dū loquuntur. Stupete vniuersi ꝙ iaꝫ diuinitatis testis existeret. que adhuc arbitra sui p̄ etateꝫ esse nō posset. Fecit deniqꝫ vt ei de deo crederetur cui de hoīe adhuc ñ crederetur qꝛ qđ vltra naturam est hoc de autore nature est. Nouū martirii genus nōdū idonea pene. et iam matura victorie. Certare difficilis habilis coronari. Magisterium virtutis impleuit que nōdū iudiciū habebat etatis. Nō sic ad thalamū nupta ꝓperaret. vt ad supplicii locum leta successu. gradu festina. virgo ꝓcessit. Iteꝫ ābrosius in p̄fatōe. Beata agnes generositatis oblectamenta despiciens celestem meruit dignitatem. societatis humane vota cōtemnens. eterni regis est sociata cōsortio. preciosam mortem p̄ xp̄i cōfessione suscipiens simul est ei facta cōformis.

XXV

De sancto vincentio martire

Vincentius dicitur quasi vicium incēdēs. vel vincens incēdia vel victoriam tenens. Ipse ei incendit. id est consūpsit vicia p̄ carnis mortificatōꝫ vicit icendia suppliciorum p̄ cōstātem penarum ꝑpessionem. victoriam tenuit mundi p̄ ipius despectōeꝫ Uicit ei tria q̄ erant in mūdo. scꝫ falsos errores. imundos amores. mūdanos timores. quos vicit p̄ sapientiam mūdiciā et cōstantiam. De quibus dicit aug⁹. Ut cum omnibus erroribus amorib⁹ et timorib⁹ vicatur hic mund⁹. sāctorum martiria docent et docuerunt. Ei⁹ passionē q̄dā beatū augu. assert ꝯpilasse. quā prudēti⁹ versib⁹ luculenter exequitur.

Vincēti⁹ nobilis genere sed fide ac religiōe nobilior beati valerii episcopi dyacon⁹ fuit. Cui episcopus qꝛ ipeditōris

erat lingue vices suas cōmiserat. ⁊ ipe orōni ⁊ contemplatōni vacabat Jussu igitur daciani psidis valentiā trahūtur ⁊ diro carceri mancipā tur. Cūq3 eos fame pene defecisse crederet. eos suo aspectui iussit asta re. Quoscūq3 sanos cerneret ⁊ gaudētes. iratus in hāc vocem prupit. Quid dicis tu valeri. qui sub noīe religionis ɔtra decreta principum facis. Cum aūt beatus valerius lenius respōderet. dixit ei vincentius Noli pater venerabilis quasi mente timida submurmurare. sed libera voce exclama. Si ergo iubes pater sancte rñsis iudicē3 aggredior. Cui ille. Jam dudū tibi fili carissime loquēdi curā cōmiserā. et nūc pro fide q̄ astamus responsa cōmitto. Tūc vincentius cōuersus ad daciatiū acte nus inquit a te sermo de negāda fide porauit. sed nephariū apud xp̄i anorum prudētiam esse cognosce. deitatis cultum abnegādo blasphema re. Tūc iratus dacianus epm̄ i exilium mitti pcepit. vincentiū vero tā quā cōtumacē ⁊ psūptuosū iuuenem. vt eius exēplo alii terrerent. i ecu leo distētum mēbris omnibꝰ dissipari. Cūq3 corpe totus dissiparet ait dacianus. Dic mihi vincēti. vbi nūc tuū miserrimū corpus cōnspicis. At ille subridēs ait. Hoc est qd̄ semp optaui. Tūc iratus pses ce pit ei omnia genera tormētorum minari. nisi ei assēsū pberet. Cui vincēti us. O felicē me. quo mihi irasci te grauius putas. eo melius incipis mi sereri. Jnsurge ergo miser ⁊ toto malignitatis spiritu debacbare. Ui debis me dī virtute plus posse dū torqor q̄ possis ipe qui torques. Ad hec pses cepit clamare ⁊ carnifices virgis ⁊ fustibus verberare. Et ait vincētius. Quid facis daciane. Ecce tu ipe me vindicas de tortori bus meis. Tūc pses amēs factus dixit carnificibus. Miserrimi nihil facitis. Cur deficiunt manus vestre. Adulteros ⁊ patricidas vincere potuistis vt nihil inter illata supplicia celare possent. ⁊ nūc solus vicen tius vestra poterit supare tormēta. Tūc carnifices pectines ferreos vs q3 ad intima costarum fixerūt. ita vt de toto eius corpe sanguis effluer3 et solutis costarum cōpaginibus. viscera interna paterent. Et ait dacia nus. Misereri tui vincēti. vt possis tā pulcrā recupare iuuētutē et ea q̄ supsunt lucrari tormēta. Et ait vincētius. O venenosa dyaboli lingua. tormēta tua non timeo. Sed hoc solū valde metuo q̄ te mihi fi gis velle misereri. Nā quo te magis iratū video. eo amplius ⁊ magis exulto. Nolo vt aliquid minuas de suppliciis. vt te victum in oībꝰ fate aris. Tūc ex eculeo depositus atq3 ad ignis craticulā raptus moras carnificū arguēdo ad penam alacriter pperabat. Craticulam ergo spō te cōscēdens ibidē assat. exurit ⁊ cremat. mēbrisq3 omnibus vincini fer rei ⁊ ardētes lamine infigunt. Dūq3 sanguine flama respgitur. vulne ra vulneribus imprimūtur. Sal insup in ignem spargitur. vt in corpus eius vndiq3 vulneratū resiliens stridentibus flamis. crudeliꝰ cōburat Jāq3 nō ad artus sed ad viscera tela iaciunt. ipaq3 interna viscera de

eius corpore extra labuntur. Inter hec ille manet immobilis. et sursum erectis luminibus dominum precabatur. Cumque ministri hec datiano retulissent. heu ait dacianus vincimur. Sed iam nunc vt i pena diutius viuat ipm teterrimo carceri icludite. et ibi testas acutissimas cogerite. pedes eius ligno affigite. sine omni humano solatio extensum sic sup testas relinquite. et cum defecerit nunciate. Fauent quantotius ministri crudeles dño crudeliori. Sed ecce rex pro quo miles patitur penam commutat in gloriam Nam tenebre carceris ab imensa luce expelluntur. testarum asperitas in omnium florum suauitatem mutatur. pedes dissoluuntur. et angelorum solatio venerando pfruitur. Cumque sup flores cum angelis psallens incederet. modulatio dulcis et mira suauitas florum pcul diffundit. Preteriti custodes cum p rimas carceris quid intus erat vidissent. ad fidem conuersi sunt. Hec audiens dacianus amens factus ait. Et quid ei amplius faciemus. Ecce enim victi sumus. Transferatur ad lectulum et stramentis mollioribus reponatur. ne plus eum gloriosum faciamus. si forte defecerit in tormentis. Sed potius recreatus nouis iterum suppliciis puniatur. Cum igitur ad stratum molliorem deportatus esset. et ibidem paululum quieuisset. statim spiritum tradidit. circa annos dñi. cclxxxvii. sub dyocleciano et maximiniano. Quo audito dacianus vehementer se sic victum dolens ait. Et si non potui eum supare viuentem puniam vel defunctum. et sic satiabor de pena et sic poterit mihi prouenire victoria. Iussu ergo daciani corpus in campum auibus et bestiis deuorandum exponitur. Sed statim angelorum custodia pmunitur. et intactum a bestiis conseruatur. Denique coruus in gluui ei deditus. alias aues se maiores impetu alarum abegit. et lupum accurrentem morsibus et clamoribus effugauit. Qui reflexo capite in aspectu corporis sacri fixus cernitur. vtpote qui ibidem angelorum custodia mirabatur Quod audiens dacianus ait. Puto quod nec defunctum potero supare. Iubet ergo corpori eius ingentem molam alligari et in pelago proiici. vt quod in terra a bestiis consumi non potuit saltem in pelago a marinis beluis deuoretur. Naute igitur corpus eius in pelagus deferentes submergunt. sed ipsis nautis velocius litora corpus petit. Quod a quadam matrona et quibusdam aliis ipso reuelante inuenitur et ab eis honorifice sepelitur. E. De hoc martire sic dicit augustinus. Beatus vicentius vicit i verbis. vicit i penis. vicit i confessione. vicit i tribulatione. vicit exustus. vicit submersus. vicit ortus. vicit mortuus. Idem. Torquetur vicentius vt exerceatur. flagellatur vt erudiatur. tunditur vt solidetur exuritur vt purgetur. Ambrosius i pfatione de ipso sic ait. Torquetur vicentius. tunditur. flagellatur et exuritur. sed inuictus pro sacto nomine animus non concutitur. plus ardens igne zeli quam ferri. plus nectitur timore dei quam seculi. plus voluit placere deo quam foro. plus dilexit mori mundo quam domino. Item augustinus. Ante oculos nostros mirandum spectaculum constitutum est. Iudex

iniqu⁹ tortor cruentus. martir inuict⁹. crudelitatis pietatisq3 certamē
Prudentius quoq3 qui claruit tpe theodosii senioris qui cepit āno dñi
ccclxxxvii. sic ipm daciano respōdisse ait. Tormenta. carceres. vngule
stride nsq3 flamis lamina. atq3 ipa penaꝝ vltima mors. xpianis ludus
est. Tūc dacianus. Vinctū retortis brachiis sursū ac deorsū extendite
donec cōpage ossium diuulsa mēbratim crepet. vt per lacunas vulneꝝ
iecur detectum palpitet. Ridebat hic miles dei. manus cruentas incre
pans ꝙ fixa non ꝓfundius intraret artus vngula Cū esset in carcere ā
gelus dixit ad eum. Exurge martir inclite. exurge securus. exurge ⁊ al
mis cetibus noster sodalis addere. O miles inuictissime. fortissimoru3
fortior. iam teipa seua ⁊ aspa tormēta victore3 tremūt. Exclamat pru
dentius. Tu solus insignite. solus brauii. duplicis palmam tulisti. tu
duas simul parasti laureas.

XXVI

De sancto basilio episcopo

Basilius venerabilis eps ⁊ doctor ꝑcipuus. cuius vita3 A
scripsit amphilotius ycornii eps. quāte sanctitatis extiterit
cuidam heremite nomine effrem in visu monstratum est. Cū
eni dictus effrem in extasi positus esset vidit colūnam ignis. cuius ca
put vsq3 ad celum ptingebat. ⁊ vocem desup audiuit dicentem. Talis
est magnus basilius qualis hec columna ignis quam cernis. Veniens
igitur ad ciuitatem in die epiphanie. vt tantū vix videre posset. cū vi
disset eum stola candida indutum cum clericis venerabiliter pcedentē
ait intra se. Vt video inuacuū laboraui. Iste ei cum in tali honore ⁊ cō
stipatōne sit positus. nequaꝗ̄ talis potest esse queadmodu3 vidi. Nos
enim qui portauimus pōdus diei ⁊ estus. nihil tale cōsecuti sumus Et
hic cum in tali honore ⁊ cōstipatōe positus sit columna ignis est. Mi
ror ista. Basilius igit in spiritu hoc videns. fecit eum ad se introduci.
Qui cum introductus esset. vidit linguam igneā p os eius loquentem
Et ait effrem. Vere magnus basilius. vere colūna ignis basilius. vere
spiritussanctus loquit p os eius. Dixitq3 illi effrem. Obsecro domine
vt mihi impetres ꝙ grece loquar. Cui basilius. Rem difficilem postu
lasti. Pro eo tamen orauit. Et cōtinuo grece loqui cepit. Quidā alius
heremita videns basilium alias in pontificali habitu pcedentem. eum
despexit. iudicās eum in corde suo ꝙ in tali pompa plurimum delecta
retur. Et ecce vox facta est ad eum dicens. Tu amplius delectaris in
palpādo catte tue caudā ꝙ̄ delectet basili⁹ i apparatu suo. Valēs ipa
tor fautor arrianoꝝ ecclesiā quādā a catholicis abstulit. ⁊ arrianis de
dit. Ad quē accedēs basilius ait. Impator scriptū est. Honor regis iu
dicium diligit. Et iteꝝ. Iudiciū regis iusticia. Et cor tuum impauit
vt catholici eiicerent de ecclesia. ⁊ daret arrianis. Cui ipator. Iteru3

ad cōtumelias reuerteris o basili nō decet te. Et ille. Decet me p iusti cia etiā mori. Tūc demoscenus pfect⁹ epulaꝝ iperatoris. fautor arri anoꝝ et loquēs p eis fecit barbarismum. Cui ait basili⁹. Tuū ē de pul mentariis regis cogitare. nō dogmata diuina decoquere Qui mox cō fus⁹ tacuit. Dicit impator basilio. Uade ꝛ iudica iter eos s; nō scdm im moderatū amorē populi. Abiens ergo dixit corā catholicis ꝛ arrianis vt fores ecclesie clauderentur. ꝛ vtriusq; ptis sigillo munirentur. ꝛ ad quoꝝ oratōes apirentur. sua ess;. Qd cū oib⁹ placuisset orātib⁹ arriāis trib⁹ dieb⁹ ꝛ noctib⁹ et veniētib⁹ ad fores ecclesie nō sūt apte. Tūc basi li⁹ pcessiōe ordiata venit ad ecclesiā. ꝛ facta orōe leui ictu baculo pasto rali fores tetigit dicens. Tollite portas princi. ve. ꝛ eleua. por. eter. ꝛc. Et cōtinuo sūt apte ꝛ itrātes deo gratias reddiderūt. Et reddita est ec clesia catholicis. Fecit aūt impator pmitti multa basilio. vt in historia triptita legitur. si sibi cōsentir;. Et ille. Pueris ista ꝯueniunt Nā q̄ di uinis saginātur eloqis. corrūpe de diuinis dogmatib⁹ nec vnā sillabā patiūtur. Tūc impator idignat⁹ vt ibidē dr. cū de ei⁹ exilio sētētiā vell; scribere. prim⁹. scdus. terci⁹ calam⁹ fract⁹ est. Deinde tremor magn⁹ ei⁹ manū iuasit. Unde indignatus cartā fregit. D Uir quidā vene rabilis nomine eradius vnicā filiā habebat quā ꝯsecrare dn̄o dispone bat. S; dyabolus hūmāi generis inimicus hoc aduertēs vnū de seruis pdicti eradii in amorē puelle plurimū iflamauit. Uerꝝ cū ipossibile cer neret vt ipe q̄ seruus erat i āplexus tā nobilis puelle accedere poss; ad vnū de maleficis accessit pmittēs ei multā pecunie quantitatem si ad hoc eū iuuare vellet. Cui dixit maleficus. Ego hoc agere nō possū. s; si vis mittā te ad dn̄m meū dyabolū ꝛ si feceris q̄ ipe tibi dixerit tuū dsi deriū obtinebis. Et dixit iuuenis. Quecūq; dixerit mihi faciā. Ille er go maleficus eplam ad dyabolū fecit. ꝛ eā p dictū iuuenē i hec verba trāmisit. Qm̄ qdē mi dn̄e optet me festinanter ꝛ solicite quosq; a xp̄ia noꝝ religiōe abstrahere ꝛ tue adducere volūtati. vt pars tua quotidie multiplicetur. misi tibi hūc iuuenem cupiditate in talem puellaz exarsū ꝛ postulo vt suū dsideriū asseqtur vt ꝛ i isto glorier ꝛ alios tibi dcetero valeā aggregare. Et dās ei eplaz dixit. Uade ꝛ tali hora noctis sta su pra monumētū gētilis. ꝛ ibidē dmones acclama. ꝛ hāc cartā i aere exal ta ꝛ stati aderūt tibi. Qui vadēs dmones iuocabat ꝛ cartā p aerē eiicie bat. Et ecce adest pnceps tenebraꝝ vallat⁹ multitudie dmonioꝝ Qui cū eplam plegiss; ait ad iuuenem. Credis i me vt tuā ꝯpleā volūtatem Qui ait. Credo dn̄e Cui dyabol⁹. Et abnegas xp̄; tuū Qui ait. Abne go. Dicit dyabol⁹. Perfidi estis vos xp̄iani. q2 qn̄ qdē me op⁹ habetis ad me venitis. qn̄ aūt dsideriū vestꝝ assecuti estis. stati me negatis. et ad xp̄m vestꝝ acceditis. Ille aūt q2 clemētissim⁹ est suscipit vos. S; si vis vt tuā cōpleā volūtatē. fac mihi mān tua scriptū i quo confitearis

te abrenũciare xp̃o tuo ⁊ baptismati ⁊ xp̃iane ꝓfessiõi ⁊ meus sis ꝑu⁹ et mecũ i iudicio ꝯdẽnand⁹. Qui stati manu ꝓpria scriptuꝫ fecit. q̃liter xp̃o abrenũciarꝫ ⁊ se ꝑuituti dyaboli mãciparꝫ. Cõtinuo igit̃ dyabol⁹ accersiuit spiritus q̃ erãt sup̱ fornicatoꝝ. iubẽs eis vt ad p̃dictã puellã accederent. ⁊ cor eius in amorem iuuenis iflamarẽt. Qui accedentes cor ei⁹ adeo accẽderũt. vt puella se i terrã ꝓiicerꝫ. ⁊ ad patrẽ lamẽtabiliter exclamaret. Miserere mihi pater miserere mihi. q2 dire torq̃or propter amorẽ talis pueri nostri. Miserere viscerib⁹ tuis. ⁊ paternũ amorẽ mihi ostẽde. ⁊ puero quẽ amo ⁊ ꝓ quo crucior me ꝯiũge. Sin auteꝫ post modicũ me moriturã videbis. ⁊ ꝓ me i die iudicio ratõneꝫ reddes Pater aũt eiulãs dicebat. Heu me miseꝝ. Quid contigit misere filie mee. Quis meũ thesauꝝ furat⁹ est. Quis dulce lumẽ oculoꝝ meoꝝ extinxit. Ego te volebã celesti spõso cõiũgere ⁊ p̱ te saluari putabaꝫ et tu i amorẽ lasciuie isanisti. Sine filia vt sicut disposui te dño cõiũgam ne ducas senectutẽ meã cũ dolore ad iferos. Illa aũt clamabat dicens Pater mi. aut cito desideriũ meũ ꝯple. aut moriturã post modicũ me videbis. Cũ igit̃ illa amarissime fleret ⁊ quasi isaniret. pater ei⁹ i magna desolatõe posit⁹ ⁊ amicoꝝ cõsiliis decept⁹. suã volũtatẽ ꝯpleuit ⁊ eã puero i vxorẽ dedit ac vniuersã substãtiam tribuit sibi dicẽs. Uade filia mea vere misera. Cũ ergo isimul p̱manerent iuuenis ille ecclesiã nõ itroibat. nec sibi crucis signaculũ faciebat. nec deo se recõmẽdebat Unde de hoc notatus est a nõnullis. q̃ vxori sue dixerũt. Scis q2 vir tuus quem tibi elegisti xp̃ianus nõ est. nec ecclesiã igredit̃. Qđ illa audiẽs vehementer extimuit. ⁊ humo se ꝓsternẽs vngulis seipam discerpere cepit. ac pectus suũ ꝯtũdere ⁊ dicere. Heu mihi misere cur nata sum. ⁊ nata cõtinuo rapta nõ suꝫ. Cũ ergo viro suo q̃ audierat retulisset ⁊ ille nequaq̄ꝫ rem sic esse assererꝫ. sed omnino falsũ qđ ipa audierat affirmaret. illa ait. Si vis vt credã tibi. ego ⁊ tu cras ecclesiã ingrediamur. Uidens ille q̄ꝫ latere nõ posset. narrauit ei totũ ordineꝫ geste rei Qđ illa audiens vehementer igemuit. ⁊ ad beatũ basiliũ ꝓperauit. ei qꝫ omnia q̃ viro suo ⁊ sibi ꝯtigerãt enarrauit. Basili⁹ aũt pueꝝ vocãs et oĩa ab eo audiẽs dixit ei. Uis fili reuerti ad dñm. Qui ait. Utiqꝫ domine. sed nõ valeo q2 dyabolo sũ ꝓfessus. ⁊ xp̃m abnegaui ⁊ abnegatõnis mee scriptũ feci. ⁊ dyabolo ipm dedi. Cui basilius. Non sit tibi cure benign⁹ ẽ ei dñs: ⁊ te peĩtẽtẽ suscipiet Et cõtinuo apꝓhẽdẽs pueruꝫ signũ crucis i ei⁹ frõte fecit. ⁊ p̱ tres dies eũ reclusit. Postea eũ visitauit ⁊ dixit. Q̃uo habes fili. Qui ait. In magna sũ dñe ꝺfectõe nec suffero clamores eoꝝ ⁊ terrores seu dilapidatões. Tenẽtes ei manuscriptum meũ causant̃ me dicẽtes. Tu venisti ad nos ⁊ nos ñ ad te. Et dixit scĩ⁹. Noli timere fili tãtũmodo crede. Et dãs ei modicã escã faciẽsqꝫ signũ crucis. iteꝝ eũ reclusit. ⁊ p̱ eo orauit. Post aliquot dies iteꝝ euꝫ

visitauit et ait. Quomodo habes fili. Qui ait. Pater a lõge clamores
cor͞ꝝ et minas audio. sed eos non video. Et dans ei iter͞ꝝ escã. et signãs
et claudens hostium abiit. ꝛ ꝑ eo orauit. et post aliquot dies rediẽs di
xit. Quõ habes. Respõdit Bene habeo sãcte dei vidi eĩ te in visu pu
gnantẽ ꝑ me et dyabolũ vincentẽ. Post hoc eum educẽs. omnẽ cler͞ꝝ et
religiosos ꝛ populum cõuocauit. ꝛ omẽs ꝑ eo orare admonuit. tenẽsqꝫ
manum pueri ducebat eum ad ecclesiã Et ecce dyabolus cũ multitudi
ne demonũ ad eum venit. et inuisibiliter apprehendens puer͞ꝝ conaba
tur eum rapere de manu eius. Et cepit clamare puer. Sãcte dei adiu
ua me. Et tanta eum iprobus instantia aggressus est. vt etiã sanctum
impelleret trahens puer͞ꝝ. Qui ait ad eum Imꝓbissime nõ sufficit tibi
ꝑditio tua nisi et dei mei temptes plasma. Dyabolus aũt dixit ad euꝫ
multis audiẽtibus. Preiudicas mihi o basili. Tũc omnes clamauerũt
kirieleyson. Dixitqꝫ ad eum basilius. Increpet te dñs dyabole. Qui
ait. Preiudicas mihi o basili. Nõ abii ego ad eum sed ipẽ veit ad me
abnegauit xp̄m suũ. ꝛ ꝑfessus est mihi. ecce scriptũ eius i manu habeo
Qui ait. Non cessabim⁹ orare donec scriptũ reddas. Et orãte basilio
et tenẽte in celũ manus ecce carta ꝑ aerẽ delata ꝛ ab omnibus visa ve
nit et imposita est in manus basilii. Quã ille suscipiẽs dixit puero. Co-
gnoscis has literas frater. Et ille. Etiã dñe mãu mea scripte sunt. Et
frangẽs basili⁹ scriptũ ꝑduxit eũ ad ecclesiã ꝛ dignũ eũ fecit sancto mi
nisterio. et bene istruẽs. et regulã sibi dãs reddidit mulieri. ¶ Mu
lier qdã peccata multa habens et ea i carta cõscribẽs in fine qõdã gra-
uius cõscripsit. et scriptum ipm beato basilio tradidit. rogans vt ꝑ ea
oraret. et suis oratõib⁹ peccata ipa deleret. Qui cũ orasset. et mulier
cartã aperuisset. omnia peccata ꝑter istud graui⁹ deleta inuenit. Que
ait ad basiliũ. Miserere mei serue dei. et ꝑ hoc mihi idulgẽtiã ipetra-
sicut ꝑ aliis ipetrasti. Qui ait ad illã. Recede a me mulier. qꝛ hõ pec-
cator ego sũ idigẽs idulgẽtia sicut et tu. Cũ aũt illa istaret dixit ei. Va
de ad sãctũ vir͞ꝝ effrẽ ꝛ ille q̃ postulas tibi poterit ipetrare. Que cũ ab-
isset ad sãctũ vir͞ꝝ effrẽ. et cur ad eũ a sãcto basilio missa sit itimassꝫ ille
ait. Recede qꝛ hõ peccator ego sũ. Sꝫ redi filia ad basiliũ et q̃ tibi pro
ceteris veniã ipetrauit. ꝑ isto quoqꝫ ipetrare valebit. festina cito vt eũ
viuũ iuenias. Que cũ i ciuitatẽ venisset. ecce basili⁹ ad tumulũ ferebaṫ
Illa aũt post eũ clamare cepit et dicere. Videat de⁹ ꝛ iudicet iter me ꝛ
te. qꝛ valẽs placare deũ ꝑ me ad aliũ trãsmisisti me. Tũc ꝑiecit cartaꝫ
sup feret͞ꝝ. Et post modicũ illã recipiẽs et apiens. illud peccatũ peit⁹
deletũ iuenit. Sicqꝫ ipa ꝛ oẽs q̃ aderãt deo imensas gratias reddiderũt
B ¶ Anteq̃ aũt vir dei migraret a corpe. posit⁹ i ifirmitate q̃ ꝛ mor
tu⁹ est. quẽdã iudeũ noie ioseph medicinali arte valde ꝑitũ quẽ vir dei
mltũ diligebat eo ꝙ se illũ ad fidẽ ꝯuersur͞ꝝ ꝓuidebat. ad se ṽsi ei⁹ opa

īdigeret vocauit. Ille vero ei⁹ pulsū tangēs et ex tactu mortē in ianuis esse ꝯgnoscēs dixit familie. Que ad sepulturā necessaria sunt ꝑparate qꝛ ꝯtinuo morietᷣ. Quo basili⁹ audiēs dixit ei. Nescis q̄d dicis. Cui ioseph. Crede dn̄e qꝛ sol cū sole occidet hodie. id est tu cū sole occides hodie. Cui dixit basilius. Quid dices si nō moriar hodie. Cui ioseph. Nō est possibile dn̄e. Et basili⁹. Et si i crastinū vsqꝫ ad horā sextaꝫ supuixero. q̄d facies. Et ioseph ait. Si vsqꝫ ad illam supuixeris horam vtiqꝫ ego moriar. Et basilius. Etiā moriaris peccato. viuas aūt xp̄o. Et ille Scio quid dicis. et si vsqꝫ ad illam horā supuixeris faciā q̄d hortaris Tūc beatus basilius licet ꝺm naturā ilico moritur⁹ esset a dn̄o tamen mortis inducias īpetrauit et vsqꝫ ī crastinū in horā nonam vixit. Quo ioseph vidēs et stupēs in xp̄m credidit. Basilius aūt virtute animi imbecillitatem corporis supans de cubiculo suo surrexit et ecclesiam ingrediens cū suis ꝓpriis māib⁹ baptisauit. Postea vero ad lectuluꝫ suū redijt. Et statim spiritum deo feliciter reddidit. Floruit circa annos domini. ccclxx.

XXVII

De sancto Johanne elemosinario

Johannes elemosinarius patriarcha alexandrinus. quadam nocte in oratōne ꝑsistens. vidit quandam puellam pulcerrimam sibi assistentem. ⁊ coronam oliuaꝝ in capite baiulātem. Quam ille videns. nimiū stupefactus que esset inquisiuit. Et illa. Ego sum misericordia que dei filium de celo adduxi. Me sponsam accipe. et bene tibi erit. Intelligens ergo ꝑ oliuam misericordiam designari. ab illa die factus est sic misericors vt eleymon. id est elemosinarius vocaretᷣ. Paupes autem semꝑ suos dn̄os appellabat. Et inde hospitalarii habent etiam vt paupes dn̄os suos vocent. Oēs igitᷣ suos famulos cōuocauit eisqꝫ dixit. Euntes ꝑ totam ciuitatem conscribite mihi vsqꝫ ad vnū omnes dominos meos. Illis vero nō intelligentibus dixit. Quos vos egenos et mendicos vocatis. istos ego dominos et auxiliatores ꝓdico. Isti enim nobis vere auxiliari et celeste regnuꝫ donare poterunt. ¶ Volens homines ad elemosinam inuitare. narrare consueuit. ꝙ pauperibus semel se ad solem calefacientibus. ceperunt inuicem de elemosinatoribus conferre et bonos collaudare ⁊ malos vituperare Erat autem quidam thelonearius nomine petrus. diues valde et prepotens. sed nimis pauperibus immisericors. quia ad domum suam accedentes cum indignatione nimia repellebat. Cum ergo nullus illorum inuent⁹ fuisset qui i domo sua elemosinam recepisset. vnus illoꝝ dixit. Quid vultis mihi dare. si ego hodie ab eo elemosinā accipiā. Et faciētibus cū eo pactum ad domū ei⁹ venit et elemosinam postulauit.

At ille domū reuertēs. et paupē p foribꝰ vidēs. cū mācipiū eiꝰ panes sili ginis i domū deferret. ille lapidē nō iueniēs. panē siliginis arripuit. et cū furore ide eū pcussit. Quē ptinꝰ arripiēs paup ad socios redijt. et q de māu eiꝰ elemosinā accepit idicauit. Post duos dies ifirmatꝰ ad mor tē. vidit se āte iudiciū stare. et mauros quosdā sup staterā eiꝰ mala ap pēdere. Ex altera aūt pte statere qdā dealbati tristes stabāt eo q nihil qd ibi apponerēt iuenire valebāt. Tūc vnus eoꝝ dixit. Uere nihil ha bemus. nisi vnū panē siliginis. quē āte duos dies xp̄o dedit coactus. Quē dū sup staterā ponerēt eq̄litas vt sibi videbat facta ē. Dixerūtq3 ei. Adauge ad siliginē hāc. alioqn te mauri apphendent. Euigilās aūt et liberatꝰ dicebat. Pape. Si vna siligo quā p furorem iactaui ita p fuit. q̄tomagis oīa sua idigentibus elargiri. Quadā igit die cū opti mis vestibus idutus p viā pgeret. qdā naufragus ab eo vestimentum aliquod postulabat. Cōtinuo ille p̄cioso vestimento se expoliauit. et illi dedit. Qd ille accipiens stati vendidit. Cū aūt theloneariꝰ redijt et ve stimentū suspensū videret ꝯtristatus est valde. adeo vt nec cibū sumere vellet dicens. Qm̄ n̄ fui dignus vt mei memoriā haberet egenus. Et ec ce dum dormiret. vidit quēdā sup solem fulgentē. et sup caput crucem ferentem. et habentē idutū vestimentū qd dederat egeno. et dicentem sibi. Quid ploras petre. Qui cū causam sue tristicie sibi dixisset ille ait. Cognoscis hoc. Et ille. Etiā dn̄e. Et dn̄s ad eū. Illo ego vestior exquo mihi dedisti. et gratias ago bōe volūtati tue. qm̄ frigore affligebar et cooperuisti me. In se ergo reuersus cepit egenos beatificare ac dicere. Uiuit dn̄s. n̄ moriar donec fiā vnus ex eis. Dās ergo paupibꝰ q̄ habebat et accersito notario suo dixit ei. Secretum volo tibi cōmittere. quod si propalaueris aut si me non audieris barbaris vendam te. Dansq3 ei decem libras auri dixit ei. Uade in sanctam ciuitatem et merces tibi eme. et me alicui christiano vende. et pauperibus precium tribue. Illo autem recusante dixit ei. Si me n̄ audieris ego barbaris vēdam te. Du cens ergo eum vt dixerat. cuidam argentario vestibus sordidis idutū tanquam suum seruum vendidit. et triginta numismata inde accipiens pauperibus erogauit. Petrus ergo omnia officia vilia faciebat. ita q ab omnibus contemnebatur. et ab aliis seruis frequenter percutieba tur. etiam iam amens appellabatur. Dominus autem frequenter sibi apparebat. et vestimenta et numismata ostendens ipm̄ cōsolabat. Ue rū iperatore et vniuersis d amissiōe tāti viri dolentibꝰ. qdā vicini eius cōstantinopoli ad visitandū loca sācta venerūt. et a dn̄o ipius iuitati cū prāderēt sibi adiuicē i aure dixerūt. Quā silis ē puer iste dn̄o petro te lonear io. Et curiose respiciētibꝰ vnꝰ dixit. Uere dn̄s petrꝰ ē. Surgā et tenebo eū. Qd ille aduertēs latēter fugit. Erat aūt hostiariꝰ surdꝰ et mutꝰ q p signū hostiū apiebat. Cui petrꝰ vt sibi apiret n̄ signis s3 verb

impauit. Et ille cōtinuo audiens. τ loq̄lā recipiens. sibiq3 respōdens ei apperuit. τ domū ingrediens cūctis de ei⁹ loquela mirātibus dixit. Ille qui coq̄na3 faciebat exiit τ fugit. s3 videte ne dī sit suus. Cū ei mihi dixit. tibi dico api. mox ex ore ei⁹ flama exiit. q̄ linguā τ aures meas tetigit. τ cōtinuo auditum τ loq̄lam recepi. Et exiliētes vniuersi τ concurrētes post eum. ipm amplius inuenire non potuerūt. Tūc omnes d̄ domo illa penitētiam egerunt. eo q̄ talem vir̄ sic viliter tractauerunt. • D • Monachus quidam vitalis nomine volēs sanctu3 iohānē tēptare. si posset sibi verbis ꝑsuaderi τ ad scandalum facile īclinari. Ingrediēs ergo ciuitatē. omnes publicas meretrices ꝯscripsit. Intrabat ergo ad illas ꝑ ordinē dicēs cuilib3. Dōa mihi noctē ista3 τ noli fornicari Ipe aūt domum eius intrans. ī angulo flexis genibus tota nocte ī oratione stabat. τ ꝑ illa orabat τ postea mane exibat ꝑcipiēs cuilib3 ne alicui reuelaret. Una aūt vitā ei⁹ manifestauit. Que statim orante sene a demone vexari cepit. Cui oīes dicebāt. Reddidit tibi deus q̄d merebaris. q̄m mētita es. Ut fornicetur ei ingreditur pessimus iste. τ nō ꝓpter aliud. Vespe autē facto dicebat p̄dictus vitalis cunctis audientibus. Uolo ire. q2 talis domina expectat me. Multis vero illum criminantibus respōdebat. Nūquid ego non habeo corpus vt omnes. aut monachis solum iratus est deus. vere τ ipi homines sunt vt ceteri. Dicebant autem quidam Accipe tibi mulierem vnam abba. τ muta habitum. vt non scandalises alios. Ille autem fingens se iratum dicebat. Vere non audiam vos ite a me. Qui vult scandalisari scandalisetur. τ collidet frontem in parietem. Nunquid iudices ꝯstituti estis suꝑ me a deo. Ite τ de vobis curam habete. vos ꝑ me n̄ reddetis rationē. Hec aūt cum clamore dicebat. Cunq3 ad beatum iohānem querimonia deferret. cor eius deus indurauit ne his fidem adhiberet. Depcabatur aūt deum vt post mortem suam opus suum alicui reuelaret. vt nō iputaret in peccatum his qui de eo scandalisabant. Multas igit̄ de p̄dictis mulieribus ad cōuersionem ꝑduxit et in monasterio plurimas collocauit. Quodam mane dum ab vna illar̄ egrederet̄ obuiauit ei q̄da3 ingrediens ad fornicandū cū ea dās q3 ei alapam dixit. Usq3 quo pessime non emēdas te ab his tuis imūdiciis. Et ille. Crede mihi. accipies a me talem alapam vt tota alexādria cōgreget̄. Et ecce postmodū dyabolus in specie mauri sibi alapā dedit dicēs. Hec est alapa quā mittit tibi abbas vitalis. Et statim a demōe vexat̄. ita q̄ ad voces eius oīes currebāt. Sed tamē penitens ꝑ eius oratō3 liberatus est. Uir autē dei morti appropinquās hanc scripturam reliquit. Nolite ante tempus iudicare. Mulierib⁹ aūt ꝯfitētib⁹ q̄ faciebat. oēs glorificabāt deū. τ p̄cipue beatus iohānes dicēs. Q̄m alapam quā ille accepit accepissē τ ego Quidā pauꝑ ī habitu ꝑegrini ad iohannem venit. τ ab eo elemosinam

postulauit. At ille vocato dispēsatore dixit. Da ei sex numismata. Que ille accipiēs ⁊ abiēs habitū mutauit. ⁊ iterū ad patriarchā rediēs ab eo elemosinam postulauit. Jlle aūt dispēsatore vocato dixit. Da ei sex aureos. Quos cum sibi dedissꝫ ⁊ ille abissꝫ. dixit ei dispēsator. Per oratōnes tuas pater. iste idē hodie mutato habitu bis accepit. Beatus aūt iohānes q̄si hoc se nescire dissimulauit. Jterū ille tercio habitū mutās ad beatū iohānē venit. ⁊ elemosinā postulauit. Tūc dispēsator beatū iohānē tetigit. innuēs ꝙ ille essꝫ. Cui beat⁹ iohānes respōdit. Uade ⁊ da ei duodeci numismata. ne forte sit dn̄s me⁹ ies⁹ xp̄s. q̄ tēptare me velit vtrū poterit hic pl⁹ accipe q̄ȝ ego dare. ¶ Quadā vice cū patrici⁹ q̄ndā pecuniā ecclesie i mercatorib⁹ ponere vellꝫ. ⁊ patriarcha nullaten⁹ ꝯsentiret. sꝫ paupibus eā dispēsare vellet. ābo plurimū cōtēdentes irati ab inuicē recesserūt. Adueniente hora. xi. mādat patriarcha ꝑ archipsbiterū patricio dicēs. Dn̄e sol ad occasum est. Qd̄ ille audiēs. lacrimis infusus ad eū vēit ⁊ veniā postulauit. ¶ Cū quidā suus nepos a quodam tabernario graue iniuriā audiuisset ⁊ ex hoc patriarche lamentabiliter cōquerens nullaten⁹ ꝯsolari possꝫ. patriarcha respōdit. Et q̄uo est aus⁹ tibi aliq̄s ꝯtradicere ⁊ os suū ꝯ̄ te apire. Crede fili mee puitati. q̄m faciā i eo hodie talē rē. vt tota alexandria miret̄. Qd̄ audiēs ille ꝯsolatōꝫ recepit. putās q̄ eū faceret grauiter verberari. Uidēs iohannes ꝙ ꝯsolatōꝫ recepissꝫ. pectus eius osculatus est dicēs. Fili si vere nepos mee humilitatis existis. ꝑpara te ⁊ flagellari ⁊ ꝯuicia pati ab oīb⁹ Uera ei ꝯgnatio nō ex carne ⁊ sanguine. sꝫ ex virtute m̄tis agnoscitur Cōfestī igit̄ ꝓ illo hoie misit. ⁊ ab oī pēsiōe ⁊ tributo liberū eū fecit Et oēs audiētes mirati sūt. Et itellexerūt hoc esse qd̄ dixerat. faciā i eo talē rē vt tota alexādria miret̄ ¶ Audiēs patriarcha ꝯsuetudinē esse ꝙ mox vt ipator coronat⁹ ē cōfestī monumētorū edificatores sumūt q̄tuor vel q̄nq̄ꝫ minutias marmorū pusillas diuersi coloris. ⁊ igredientes ad iperatorē dicunt. De q̄li marmore vel metallo iubꝫ ipcriū tuū sibi fieri monumētū. Jmitat⁹ hoc. monumētū sibi fieri p̄cepit. sꝫ tamē vsq̄ꝫ ad obitū suū illud impfectū manere fecit. Ordinauitq̄ꝫ aliquos q̄ ad eum cū i celebri festiuitate cū clero cōsisteret accederēt sibiq̄ꝫ dicerēt. Dn̄e monumentū tuū impfectū ē. p̄cipe vt cōsūmet̄ eo ꝙ nescias q̄ hora fur veniat. ¶ Diues q̄dā cum vidissꝫ beatum iohannem in stratu suo viles pānos habere eo ꝙ ceteros paupib⁹ erogassꝫ. q̄dā valde p̄ciosū cooperimentum emit ⁊ beato iohāni tradidit. Qui cū istud nocte sup se haberet. tota nocte dormire nō potuit. cogitās ꝙ trecēti domini sui de tanto p̄cio cooperiri possent. Tota insup nocte lamētabat̄ ⁊ dicebat Quanti incenati. quanti in foro pluuiis madefacti. quanti pre frigore dētib⁹ stridētes hodie dormierūt. Tu vero grādes pisces deuorās ⁊ in thalamo requiescens cum omnibus malis tuis. insuper te coopertorio

xxxvi. numismatum calefacis. Humilis iohãnes alia vice hoc non ve stietur. Statiq3 facto mãe illud vẽdi fecit ꝛ ṗciũ pauperib⁹ erogauit Quod audiens ille diues ipm coopertoꝛium secundo emit. ꝛ beato iohãni tradidit. rogans vt ipm de cetero non venderet. sed sup seipm teneret. At ille istud accipiens iussit iterum vendi. ꝛ dominis suis ṗciuz erogari. Quod ille diues audiens. iterum abiit ꝛ ipm redemit ac beato iohãni detulit. eiq3 gratulabũdus dixit. Uidebimus quis deficiet. aut tu vendendo aut ego redimendo. Et sic suauiter quasi diuitem vindemiabat dicens. ꝙ possit aliquis intentione dandi paupibus diuites taliter expoliare. nec peccat. Duo enim lucratur talis. Unum qꝛ aĩmas illoꝝ saluat. Alteruz qm̃ ipe ex hoc mercedem non modicam accipiet. Uolens beatus iohãnes homines ad elemosinam ꝓuocare. narrare cõsueuit de sancto serapione. ꝙ cum amictum suũ paupi tribuisset. ꝛ alteri obuians qui frigus patiebatur tunicam similiter tribuisset. ꝛ euãgelium tenens nudus sederet. interrogauit eum quidam dicẽs. Abba q̇s te expoliauit. Et demonstrans euangelium dixit. Ille me expoliauit. Alias autem alium pauperem videns euangelium ipsum vendidit. et pauperi preciũ dedit. Qui cum interrogaretur vbi ipsum euangiliũ haberet respõdit. Euangelium precipit dicens. Uade ꝛ vende omnia que habes ꝛ da pauperibus. Seipm ergo habebam et seipm vendidi et tradidi vt mandabat. ¶ Cum cuidam elemosinam petenti dari ṗcepisset beatus iohãnes quiq3 numos indignatus ille ꝙ maioꝛẽ sibi elemosinã non fecisset. cõtinuo ad cõtumelias ipius ꝓrupit. ac in ei⁹ faciem cõuiciari cepit. Q̃ð eius famuli audientes in eũ voluerũt irruere. ac ipm grauiter cedere. Q̃ð beatus iohãnes omnino ꝓhibuit dicens. Sinite fratres. sinite vt mihi maledicat. Ecce enim habeo sexaginta ãnos blasphemãs ꝑ opa mea xp̃m. et vnum cõuicium non poꝛtabo ab isto. Jussitq3 sacculum afferri. et coꝛam ipo apponi. vt inde tollerz quãtum vellet. ¶ Cum populus lecto euangelio ecclesiam exiret. et foris ociosus verbis vacaret. quadam vice post euangelium patriarcha cum eis exiit ꝛ ĩ medio eoꝝ sedere cepit. Q̃ib⁹ vero ð hoc mirãtib⁹ dixit ad eos. Filii vbi oues ibi pastoꝛ. Aut igit̃ itrate ꝛ ego vobiscũ itrabo aut manete hic ꝛ ego pariter manebo. Semel igit̃ ꝛ bis hoc fecit. ꝛ sic populũ stare ĩ ecclesia erudiuit ¶ Cũ q̇dã iuuenis sãctimonialẽ quãdã rapuissz. ꝛ clerici talẽ iuuenẽ coꝛã beato iohãne exꝓbꝛarẽt ꝛ ipz excõicãdũ esse dicerẽt. vtputa q̇ duas aĩas ꝑdiderat. s. suã ꝛ illi⁹ ꝯpescuit eos beat⁹ iohãnes dicẽs. Nõ sic filii ñ sic. Ostẽdo vob qꝛ ꝛ vos duo peccãta ꝯmittitis. Primo qꝛ ꝯtra ṗceptũ dñi facitis q̇ ait Nolite iudicare vt ñ iudicemi. Scðo qꝛ nescitis ꝓcerto si vsq3 hodie peccẽt ꝛ se nõ peñiteãt Freq̃nter aũt existẽte beato iohãne ĩ oꝛõi ꝛ ĩ extasi ñitis posito talib⁹ verbis cum deo disputare auditus est. Sic sic bone iesu ego disꝑgẽdo

et tu ministrādo videam⁹ q̄s vicat. G ¶ Cū febre correpť⁹ se morti
appropinq̄re cerner₃ dixit. Gratias tibi ago deus. q̄m exaudisti miseri
am meā rogātē bonitatē tuā ne inuenireť morienti mihi nisi vnū tremis
se. hoc igiť paupibus dari iubeo ¶ Positū est igitur venerabile corp⁹
ei⁹ i sepulcro. vbi corpa duoꝝ epoꝝ fuerāt tumulata. Et corpa illa mi
rabiliter sancto iohāni cesserūt. ⁊ locū mediū vacuū dimiserūt ¶ Ante
aūt paucos dies q̄ moreretur. cum q̄dam mulier quoddā flagiciosissi
mum peccatum ɔmisisset. ⁊ nulli vnq̄ ɔfiteri auderet. dixit ei sanct⁹ io
hānes vt saltē illud scriberet. eo q̄ scribere sciebat ⁊ sigillatū ei offerr₃
⁊ ipe ꝑ ea oraret. Cui illa assensit. ⁊ peccatū scribens diligenter sigilla
uit. ⁊ beato iohāni tradidit. Sz post paucos dies beat⁹ iohānes ifirma
tus in dn̄o requieuit. Illa vt audiuit illum defūctū. se vitupatam et cō
fusam putauit. credens q̄ scriptum alicui ɔmisisset. et ad manus alteri
us deuenisset. Ad tumulum igitur sancti iohannis accessit et ibi vber
rime flens clamabat dicens. Heu heu putans cōfusionem vitare cōfu
sio omnibus facta sum. Cūq₃ amarissime fleret. ⁊ beatū iohānē₃ roga
ret vt sibi ostenderet vbi nam scriptū suum dimisisset. ecce beatus iohā
nes in habitu pōtificali de tumulo ꝓcessit. duobus epis qui secum qui
escebant hincinde vallatus. dixitq₃ mulieri. Cur nos tantum infestas
et me et sanctos istos qui mecū sunt q̄escere nō pmittis. Ecce stole no
stre lacrimis tuis omnes madefacte sunt. Porrexitq₃ sibi scriptum su
um sigillatum vt prius fuerat dicens ei. Uide sigillū hoc. et aperi scri
ptū tuū ⁊ lege. Quod illa aperiens peccatū suū omnino deletū īuenit.
Et ibi taliter scriptum reppit. Propter iohānem seruū meū deletu₃ est
peccatū tuū. Sicq₃ illa imensas deo gratias retulit. Et beatus iohan
nes cū aliis duob⁹ episcopis in monumentū rediit. Claruit circa ānu₃
domini sexigentesimumquintū tpe foce impatoris. XXVIII

De conuersione sancti pauli apostoli

Conuersio sancti pauli apostoli facta est eodē āno quo A
xp̄s passus est. et stephanus lapidatus. āno non naturali sed
emergenti. Nam christus. viii. kalen. aprilis passus est.
Stephanus eodem anno tercia die augusti lapidatus est. Paulus
vero. viii. kalen. februarii cōuersus est ¶ Quare autem eius conuersio
potius q̄ aliorum sanctorum celebratur. triplex ratio solet assignari.
Primo ꝓpter exemplū. vt nullus quātumcūq₃ peccator desperet de ve
nia quando tantū in culpa talem postmodum conspicit fuisse in gratia.
Secundo ꝓpter gaudium. Sicut enim ecclesia magnā tristicia₃ habu
it in eius persecutione. ita maximam leticiam habuit i eius cōuersiōe

Tercio pp̄ter miraculū qđ scȝ domin⁹ in eo ostēdit. dū de seuissimo psecutore fecit fidelissimū pdicatorē. Eius enī cōuersio fuit miraculosa. ratione efficiētis disponentis ⁊ patiētis. Ratōe efficiētis. id est xpi q̄ eum cōuertit. Ibi enī primo ostēdit suam mirabilem potentiā i hoc q̄ ei dixit. Durū est tibi cōtra stimulum calcitrare. Et in hoc q̄ ipm tam subito immutauit. Unde cōtinuo immutatus respondit. Domine q̄d vis me facere. Augustinus sup hoc verbo. Occisus agnus a lupis. fecit agnos de lupis. Iam parat se ad obediēdum. qui prius seuiebat ad psequēdum. Scd̄o ibi ostendit eius mirabilem sapientiam. Mirabilis enim sapientia fuit in hoc q̄ ipm a tumore supbie deiecit offerēdo ifima humilitatis nō sublimia maiestatis. Ego inquit sū iesus nazarēus quē tu pse. ⁊c̄. glosa. Nō deū vel dei filium se vocat. sed humilitatis inquit mee suscipe īfima. ⁊ supbie tue squamas depone. Tercio ostendit ibi suam mirabilem clemētiā. qđ notat̄ in hoc q̄ ipm existentem in actu et voluntate psequendi cōuertit. Licet enī haberet deformē affectum. quia spirans minaꝝ et cedis. puersum conatū quia accessit ad pricipes ⁊c̄. quasi se ingerens. pniciosum actum. q̄ ibat vt vinctos pduceret in hierusalem. et ideo eius iter pessimū erat. ipm tamē misericordia diuina cōuertit. ¶ Secūdo fuit miraculosa ratione disponētis. id est lucis q̄ ipm ad cōuersionem disposuit. Ipa enī lux dr̄ fuisse subita imēsa ⁊ celica. Et subito inquit circūfulsit eū lux de celo. Paulus ei tria vicia in se habebat. Primū erat audacia qđ notat̄ in hoc q̄ dicit̄. accessit ad pricipes sacerdotū. glosa. nō vocatus sed spōte zelo cōcitāte eū. Secūduȝ erat supbia qđ notat̄ in hoc q̄ dicit̄ spirās minaꝝ ⁊c̄. Terciuȝ erat carnalis itelligentia quā scȝ in lege habebat. Unde glosa super illud. Ego sum iesus ⁊c̄. Ego deus celestis loquor. quem mortuū putas ꝑsu iudaico. Ipa igitur lux diuina fuit subita vt audacem terreret. fuit imensa vt sublimem et supbū in ima humilitatis psterneret. fuit celica vt carnalem eius intelligētiam in celestem mutaret. Uel potest dici q̄ illud disponens fuit in tribus scȝ in voce acclamante. in luce fulgente. in virtute potente. ¶ Tercio fuit miraculosa ratōe patientis. id est ipi⁹ pauli in quo facta est conuersio ipa. In eo enim hec tria miraculose exteri⁹ facta sūt scȝ pstratio obcecatio et triduana ieiunatio. Est enim pstrat⁹ vt erigat̄ quantū ad depssum affectum. Aug⁹. Prostratus est paulus vt cecaret̄. cecatus est vt mutaretur. mutatus est vt mitteret̄. missus est vt p veritate pateret̄. Item aug⁹. Elisus est seuiens ⁊ factus ē credens. elisus est lupus et factus est agnus. elisus est psecutor et fact⁹ est pdicator. elisus est filius pditōnis et factus est vas electōnis. Est obcecatus vt illustraret̄ q̄tum ad tenebrosum intellectum. Unde et in illo triduo quo māsit cecatus dicitur. edoctus fuerit euangeliū. Nō eī accepit illud ab hoie neq̄ p hoīes vt ipe testat̄ sȝ p reuelatōȝ iesu xpi.

Aug⁹. Paulū dico veꝝ athletā xp̄i. doctum ab illo. vnctum de illo cru cifixum cum illo. et gloriosum in illo. Est in carne maceratus. vt ip̄a ca ro disponatur ad bone opatōnis effectū. optime eni deiceps corp⁹ ei⁹ ad omne op⁹ bonū dispositū est. Nam esurire ⁊ abūdare sciebat. ⁊ vbi q3 in oibus institutus erat. et omnia aduersa libēter sufferebat. Criso. Tirānos ac populos spirantes furorem velut quosdā esse culices esti mabat. Mortem vero atq3 cruciatus et mille supplicia quasi ludū pu tabat esse puerorum. Hec amplectabatur libenter ⁊ magis decoraba tur cathena vinctus q̄ dyademate coronatus. ac libentius recipiebat vulnera q̄ alii munera. Uel ista tria dicūtur fuisse in eo cōtra tria que fuerūt in primo parente. In ip̄o eni fuit ꝯtra deū erectō ⁊ ecōtra i pau lo ad terram ꝓstratio. In ipso oculoꝝ apertio ⁊ ecōtra in paulo oculoꝝ obcecatio. In ipso fuit manducatio cibi vetiti. ⁊ ecōtra in paulo absti nentia cibi liciti.

XXXIX.

De sancta paula.

Paula fuit nobilissima matrona romanoꝝ. cuius vitam A beatus hiero. ꝯposuit in hec verba. Si cūcta corpis mei mē bra verterent̄ in linguas ⁊ omnes artus humana voce reso naret nihil dignum sancte ac venerabilis paule virtutibus dicerē. No bilis genere sed multo nobilior sanctitate. potēs quōdā diuitiis s3 nūc xp̄i pauptate insignior. Testor ⁊ iesum ⁊ sanctos angelos eius ip̄mq3 ꝓpriū āgelū q̄ custos fuit ⁊ comes admirabilis femine. me nihil in gra tiā. nil dicere more laudantiū. s3 qd̄ dictur⁹ sū ꝓ testimonio minus eius esse meritis. Uult lector breuiter ei⁹ scire virtutes. oēs suos paupes paupior ip̄a dimisit. Et sicut inter mltas gēmas p̄ciosissima gēma mi cat. ⁊ sicut iubar solis ꝑuos igniculos stellaꝝ obruit ⁊ obscurat. ita cun ctoꝝ virtutes sua humilitate supauit. Minimaq3 fuit inter omnes. vt omniū maior esset. Et q̄to plus se deiiciebat tāto magis a xp̄o subleua bat̄. Latebat ⁊ nō latebat. Fugiēdo vanā gloriā. gloriā merebat̄. q̄ vir tutē q̄si vmbra seq̄tur. ⁊ appetitores suos deserēs. appetit ꝯtēptores. Hec cū q̄nq3 liberos edidisset. blesillā sup cui⁹ mortē eā rome cōsolat⁹ sū. Paulinā q̄ sāctū ⁊ admirabilē viꝝ pāmachiū ⁊ ꝓpositi ⁊ reꝝ suaꝝ reliquit heredem. Ad quem super eius obitu paruum libellum edidi mus. Eustochium que nunc in sanctis locis et virginitatis et ecclesie monile preciosissimum est. Rufinam que immaturo funere pium ma tris animum consternauit. et toxocium post quem parere desiit vt in telligeres eam non diu seruire voluisse officio cōiugali. sed mariti de siderio. qui mares optabat liberos edidisse. Postquam vir eius mor tuus est. ita eum planxit vt prope ipsa moreret̄. ita etiam se conuer tit ad dei seruitutem vt mortem eius quasi videretur optasse. B.

Quid ergo referam ample et nobilis domus et quondam opulētissime
omnes pene diuitias in paupes erogatas. Hec paulini episcopi anthi
oceni et epiphanii qui romam venerāt accensa virtutib⁹. ꝓ momēta pa
triā deserere cogitabat. Quid vltra differo. Descēdit ad portū. fratre
cognatis. affinib⁹ et quod his mai⁹ est liberis ꝓsequētib⁹ et clemētissi
mā matrem vincere cupiētib⁹. iam carbasa tēdebātur. ⁊ remorꝫ ductu
nauis in altū ptrahebatur. paruus toxocius supplices man⁹ tendebat
in litore. Rufina iam nubilis vt suas expectaret nupcias. tacēs fletib⁹
obsecrabat ⁊ tamē illa siccos oculos tendebat ad celū. pietatē in filios
pietate in deum superās. Nesciebat se matrem vt xp̄i se ꝓbaret ācillā
Torquebātur viscera ⁊ quasi a suis mēbris distraherent. cū dolore pu
gnabat. Hoc ꝯtra iura nature plena fides patiebat. imo gaudēs animus
appetebat et amorē filiorꝫ maiore in deū amore cōtemnēs. i sola eusto/
chio que ⁊ ꝓpositi et nauigatōis eius comes erat acquiescebat. Sul/
cabat interī nauis mare et cūctis q̄ cū ea vehebant litora respiciētib⁹
illa versos tenebat oculos ne videret qd̄ sine tormēto videre n̄ poterat
Cūqꝫ ad loca terre sācta venisset et procōsul palestine qui familiā eius
optime nouerat p̄missis apparitorib⁹ iussissꝫ ei parare p̄toriū. elegit hu
milē cellulā que cūcta loca xp̄i vestigiorꝫ tāto ardore ac studio circui
bat. vt nisi ad reliqua festinaret a primis nō posset abduci. Prostrata
qꝫ ante crucem quasi pendentē dn̄m cerneret. adorabat Ingressaqꝫ se
pulcrꝫ resurrectōnis osculabat lapidem quē ab hostio monumēti amo
uerat angelus. et ip̄m corporis locū in quo dn̄s iacuerat quasi sitiēs desi
deratas aquas fidei ore lābebat. Quid ibi lacrimarꝫ q̄tū gemituū q̄d
doloris effuderit. testis est cūcta hierosolima. testis est ipe dn̄s quē ro
gabat. Deinde ꝑrexit betleē. atqꝫ i specū saluatoris ingrediēs. vidit sa
crū virginis diuersoriū. et me audiēte iurabat se cernere fidei oculis i
fantē pānis iuolutū. vagientē i ꝓsepio. dn̄m magos adorātes. stellam
fulgētem desup. matrem virginē. nutriciū sedulū. pastores nocte veni
entes vt viderent verbū qd̄ factū erat. quasi etiā tūc euāgeliste iohan
nis principiū dedicarēt. In principio erat verbū. ⁊ verbū erat apd̄ de
um. et verbū caro factū est. Paruulos interfectos. herodē seuientē io
seph ⁊ mariā fugiētes in egiptū. mixtisqꝫ gaudio lacrimis loquebat.
Salue betleē domus panis in qua natus est ille panis qui de celo d̄scē
dit. Salue effrata regio vberrima. cui⁹ fertilitas deus est. Dauid loq̄
tur cōfidenter. Introibimus i tabernaculū eius adorabimus in loco
vbi steterūt pedes eius. Et ego misera et peccatrix digna sū iudicata
deosculari ꝓsepe in quo domi⁹ puulus vagiit. orare in spelūca in qua
virgo puerpa deū fudit infātem. Hec reqes mea. qz dn̄i mei patria ē.
hic habitabo qm̄ saluator elegit eā . C. ¶ Tanta se humilitate deiecit
vt qui eam vidisset. et pro celebritate nominis videre gestisset ipsam

esse nō crederet.sed ancillaꝝ vltimā. Et cū freqntib⁹ choris virginuz cingeretur ꝛ veste ꝛ voce ac habitu ꝛ incessu minima omniū erat. Nū quā post viri morte͂ vsq₃ ad diem dormitōnis sue cū vllo ꝯmedit viro. q̄uis eum sanctum ꝛ in pontificali culmine positu₃ sciret. Balneas ni si periclitans nō adiit. Mollia etiā nisi i grauissima febre lectuli stra: ta non habuit.sed sup durissimā humū stratis ciliciolis q̄escebat.si tn̄ illa q̄es dicēda est que iugibus pene oratōibus dies noctesq₃ iūgebat Ita leuia peccata plangebat vt illa₃ grauissimoꝝ crimīnū crederes es se ream. Cūq₃ a nobis crebrius moneretur vt parceret oculis et eos seruaret euangelici lectōi aiebat. Turpāda est facies quam ꝯtra dei p̄ ceptū purpurisso et cerusa ꝛ stibio sepe depixi.affligendū est corp⁹.qꝺ multis vacauit deliciis. Longus risus ꝑpetuo cōpensandus est fletu. Mollia lintearmina ꝛ serica ꝑciosissima.asperitate cilicii ꝯmutāda sūt Que viro et seculo placui nūc xp̄o placere desidero. Si inter tales tā tasq₃ virtutes castitate₃ in illa voluero predicare.supflu⁹ videar.in q̄ etiā cu₃ secularis esset omniū rome matronaꝝ exemplū fuit.que se ita gessit.vt nunq̄ de illa etiā maledicoꝝ quisq̄ auderet famam cōfingere Fateor errorem meū.cur i largiēdo esset ꝓfusior arguebā.illud ꝓferēs ꝺ ap̄lo. Nō vt aliis refrigeriū sit.vobis aūt tribulatō.sed ex eq̄litate i hoc tp̄e.vt vestra abūdātia sit ad illoꝝ inopiā.ꝛ illoꝝ abūdātia sit ad vestrā iopiā. Et ꝓuidendū esse ne qꝺ libēter faceret sp̄ facere nō posset mltaq₃ hm̄oi. Que illa mira verecūdia et sermōe ꝑcissimo ꝓtissimoq₃ dissoluebat.testem iuocās dn̄m se ꝓ illi⁹ noīe cūcta facere et hoc habe re voti.vt mēdicās ip̄a moreret̄ vt vnū numū filie nō dimitteret. et in funere suo aliena sindōe iuolueret̄. Ad extremū iferebat. Ego si petie ro.multas iuemā q̄ mihi tribuāt. Iste mēdicās si a me nō accepit q̄ ei possū etiā ꝺ alieno tribuere si mortu⁹ fuerit a quo ei⁹ aīa reqreret̄ No lebat i his lapidib⁹ effūdere pecuniā.q̄ cū terra ꝛ seculo trāsituri sunt sed i viuis lapidib⁹ q̄ voluunt̄ sup terrā.de quib⁹ i apocalipsi.iohānis ciuitas magni regis extruit̄ Exceptis festis dieb⁹ vix oleū i cibo acci piebat.vt ex hoc vno extimaretur q̄d ꝺ vino ꝛ ꝺ liquamīe ꝛ piscibus ꝛ lacte ꝛ melle ꝛ ouis ꝛ reliq̄s q̄ gustui suauia sūt iudicarit. In q̄b⁹ sumē dis q̄dā se abstinētissimos putāt.ꝛ si his vētrē igurgitauerit tutā pudi ciciā suspicātur. Noui susurrone͂ quēdā qꝺ gen⁹ hoīm vile est.q̄si beni uolū nūciasse q̄ ꝓ nimio feruore virtutū q̄busdā videretur isana.ꝛ ce rebꝝ illius diceret ꝯfouendū. Cui illa respōdit Theatꝝ facti sum⁹ mū do ꝛ āgelis ꝛ hoīb⁹. Nos stulti ꝑpter xp̄m.sed stultū dei sapiēti⁹ ē hoī b⁹ Post viroꝝ monasteriū qꝺ viris tradiderat gubernandu₃ plures virgines q̄s ex diuersis ꝓuīciis ꝯgregauerat tā nobilis q̄ mediocris et infimi generis i tres turmas ꝛ mōasteria diuisit.ita dūtaxat vt ope et cibo sepate.psalmis et oratōe iūgerētur. Iurgātes inter se sermone

lenissimo federabat. lasciuiētē adolescētularꝫ carnē crebris ꝛ duplicatis frāgebat. ieiunüs malēs eas stomachū dolere ꝙ mētē. dicēs mūdiciā corpis atqꝫ vestiū. aīe esse imūdiciam. Et qd īter seculi hoīes vel leue putatᷣ vel nihil. hoc ī monasteriis grauissimū esse delictū dicebat. Cū qꝫ aliis lāguētibꝰ large pberet oīa ꝛ esū quoqꝫ exhiberet carniū. si qñ ipa egrotarꝫ sibi nō indulgebat. et in eo ineqlis videbatur ꝙ in aliis clementiā in se duriciā cōmutabat. ¶ Referā qd exptus sum. Mense iulio feruētissimis estibꝰ inscidit in ardorēꝫ febris et post desperatōnē cū dei misericordia respirassꝫ. et medici suaderēt ob refectōem corpis vino esse opus tenui et puo ne aquā bibēs in ydropisim vertetᷣ Et ego clā beatum episcopū epiphaniū rogarē vt eā moneret imo cōpelleret vinū bibere vt erat prudens et solertis ingenii. statim sensit insidias ꝛ subridens meū eē qd ille diceret. intimauit. Quid plura. Cū beatꝰ pontifex post multa hortamēta exisset foras. quereti mihi qd egissꝫ respōdit Tantū pfici vt ipsa mihi seni homini pene psuaserit vt vinū nō bibā ¶ In luctu mitis erat et suorꝫ mortibꝰ frāgebatur maxime liberoum Nam et viri ꝛ filiorꝫ dormitōe sepe picitata ē. Et cū os stomachūqꝫ signaret et matricis dolorēꝫ crucis niteretur ipssiōe leuire supabatur effectu et credulā mēte mparentis viscera cōsternabāt. animoqꝫ vicēs fragilitate corpis vincebatur. Scripturas sāctas tenebat memoriter et cū amarat historiā ꝛ illa veritatis diceret fūdamētuꝫ magis seqbatᷣ intelligētiā spūalēꝫ et hoc culmīe edificatōꝫ anīe ptegebat. ¶ Loquar et aliud forsitan emulis videtur incredulū. Hebreā liguā. quā ego ab adolescētia multo labore ꝛ sudore ex pte didici. et infatigabili meditatōe nō desero. ne ipsa ab ea deseratᷣ. discere voluit et consecuta est. ita vt psalmos hebraice caneret. et sermonem absqꝫ vlla latīe ligue pprietate psonarꝫ. Quod quidē vsqꝫ hodie in sācta filia eiꝰ eustochio cernimꝰ Hucusqꝫ nauigauimꝰ psperis vētis ꝛ crispātia maris equora labēs carina sulcauit. nūc in scopulos incurrit oratio. Quis eīm possꝫ siccis oculis paulā narrare moriētēꝫ. Incidit in grauissimā valitudinēꝫ imo qd optabat inuenit. vt nos desererꝫ ꝛ dn̄o pleniꝰ iūgeretur. Quid diu differo ꝛ dolorēꝫ meū in aliis immorādo facio lōgiorēꝫ. Sētiebat prudentissima feminarꝫ adesse mortē. ꝛ frigescēte iā parte corpis atqꝫ mēbrorꝫ. solū anīe teporēꝫ in sacro ꝛ sancto pectore palpitare. ꝛ nihilominus q̄si ad suos pgerꝫ. alienosqꝫ dspiceret. illos versiculos susurrabat Dn̄e dilexi decorem domꝰ tue ꝛ locū habitatōis glorie tue. et ꝙ dilecta tabernacula tua dn̄e. Elegi abiectꝰ esse in domo dei mei. Cumqꝫ a me interrogaretur cur taceret. cur nollet respōdere inclamanti. an doleret aliquid. greco sermone respōdit. Nihil se habere molestie sed omnia quieta et tranquilla pspicere. Post hoc obmutuit ꝛ clausis oculis. q̄si humana dspicerꝫ vsqꝫ ad expiratōnē anīe eosdē repetebat versic'ol

vix vt aure apposita quod dicebat audire possemus. Tota ad fun⁹ ei⁹ palestinarum vrbiū turba conuenit. Quem ei monachorum latentiū i here mo cellula sua tenuit. Quā virginū cubiculorum tenuerūt secreta. Sacri legiū putabat qui n̄ tali femine vltimū reddidissꝫ officiū. donec ī̄ter ecclesiā ⁊ iuxta specū dn̄i cōderet. Venerabilis filia e⁹ virgo eustochi um. quasi ablactata sup matrē suā abstrahi a parente nō poterat. de osculari oculos. herere vultui. totū corpus amplexari. ⁊ se cū matre vel le sepeliri. Testis est ies⁹ nec vnū quidē numū ab ea filie derelictū. sed magis tribuens egenis. ⁊ qd̄ his difficili⁹ est fratrum ⁊ sororum immensā multitudiem quam ⁊ sustentare arduum est. ⁊ abiicere impiū est. Va le o paula ⁊ cultoris tui vltimā senectutem orōib⁹ iuua. XXX

De sancto Juliano

Julianus quasi iubil⁹ ⁊ ana qd̄ est sursū. Inde iulianus quasi iubilian⁹ q꞉ cū iubilo supna petit. Vel a iulius quod est inci piens ⁊ anus. Nam in dei seruitio fuit senex longanimitate sed incipiēs sui reputatiōe. A.

Julianus cenomanēsis eps fuit. Hic simō ille leps⁹ d꞉ fu isse quem dn̄s a lepra sanauit. ⁊ q̄ dn̄m ad cōuiuiū iuitauit. Qui post ascensiōꝫ dn̄i ab apl'is cenomanēs epus ordinat⁹ est. Hic multis virtutibus clarus tres etiam mortuos suscitauit ⁊ postmoduꝫ in pace quieuit. Iste dicitur esse ille iulianus qui ab itinerantibus p̄ i ueniēdo bono hospicio inuocatur. eo ꝙ in domo eius dn̄s fuerit hospi tatus. Sed verius videtur esse alius iulianus qui scꝫ vtrūqꝫ parenteꝫ ignoranter occidit cuius historia infra ponetur. B. Fuit ⁊ alius iu lianus de aluernia genere nobilis sed fide nobilior. qui desiderio mar tirii se vltro psecutoribus offerebat. Tādem crispinus ꝯsularis misit ministrum et eū occidi mādauit. Qd̄ sētiēs iuliāus sponte foras p̄siliit. et querenti intrepidus se opponēs p̄tinus ictum ferientis excepit. Cui⁹ caput leuātes ad sanctum ferreolū socium iuliani detulerunt. et eideꝫ mortem similem minant̄ nisi p̄tinus immolaret. Quibus cū assentire nollet. eum occiderunt. et caput sancti iuliani cū corpe sancti ferreoli i vno tumulo posuerūt. Et post multos ānos sāct⁹ mamertus viennēs. eps inuenit caput sācti iuliani inter manus sancti ferreoli ita illesuꝫ ⁊ integrum ac si eadeꝫ die fuisset sepultum. Inter cetera hui⁹ sācti miracl'a solet referri. ꝙ cum q̄dam dyaconus oues ecclesie sancti iuliani rapet et pastores eidem ex parte sancti iuliani p̄hiberent. ille respōdit. Julia nus non ꝯmedit arietes. Et ecce post modicum febre vehemētissima p urgetur et inualescente febre ꝙ a martire incendit̄ ꝯfitet̄. Fecitqꝫ sup se iactari aquam vt refrigeraret̄. Sed stati tantus fum⁹ ⁊ fetor d̄ cor pore eius exiit. vt cūcti q̄ aderāt fugerēt ⁊ ip̄e p⁹ modicum expiraret.

Cū qdā rustic⁹ . vt ait grego . turonen̄ . i die dn̄ica arare vellet ptin⁹ cō
tractis digitis manubriū securis cū qua vomerē mūdare volebat eius
dextre adhesit. Sed post duos ānos in ecclesia sācti iuliani ad ei⁹ pces
curatus est. ¶ Fuit insup ali⁹ iulianus frater beati iulii. Hi duo
fratres ad theodosiū iperatorē xpianissimū venerūt . petentes vt tēpla
ydoloꝝ vbicūqȝ inuenirent destruerent ꝛ xpi ecclesias edificarēt. Qđ
impator libenter faciēs . scripsit vt omnes eis debeāt obedire . ꝛ eos in
oibus sub pena capitis adiuuare. ¶ Cū igitur beati iulianus ꝛ iulius i
loco qui dr̄ gaudianū ecclesiā fabricarēt . ꝛ cūcti trāseūtes eos i ope ob
impatoris impium adiuuarent . cōtigit vt quidā cū curru inde trāsitū
facerēt . qui dixerunt adinuicem . Quā excusatōꝫ ptendere poterimus
vt liberi transeamus et in ope isto nō occupemur. Dixerūtqȝ . Proici
amus vnū ex nobis in plaustꝝ supinū . et eum pānis cooperiamus . di
cemusqȝ ꝙ hominē mortuū in vehiculo habemus . et sic liberi transire
poterimus . Arripientesqȝ hominē vnū in plaustꝝ piecerūt eiqȝ dixe
runt . Tu sile et oculos claude . et quousqȝ trāsierimus quasi mortuus
iace . Cumqȝ hominē tanꝙ mortuū cooperuissēt . ꝛ vsqȝ ad famulos dei
iulianū et iulium venissent . dixerūt ei serui dei . Filioli parūper subsisti
te . et nos in hoc ope modicū adiuuate . Qui respōderūt . Nō possum⁹
hic stare qm̄ hominē mortuū in plaustro habemus . Quibus sanct⁹ iu
lianus dixit . vt quid ita mentimini filii . Et illi . nō mentimur dn̄e ſꝫ sic
est vt loquimur . Et sanctus iulianus dixit . Scdōꝫ veritatē dicti vestri
ita vobis cōtingat . Et illi boues pungentes ptrāsierūt . Cūqȝ pcul p
trāsissent . accedētes ad currum ceperūt collegā suū vocare ex nomine
dicentes . Surge amodo et stimula boues vt celeri⁹ trāseamus . Cum
aūt nullaten⁹ se moueret eū pulsare ceperūt dicētes . vt qd deliras . sur
ge ꝛ stimula boues . Sꝫ cū nullaten⁹ ille respōderet accedentes discoo
peruerūt eū ꝛ mortuū iuenerūt . Tātusqȝ timor ipos ꝛ ceteros iuasit .
vt nullus decetero famulo dei mētiri auderet. ¶ Fuit etiā alius
iulian⁹ q̄ vtrūqȝ parētem nesciēs occidit . Cūqȝ ei iulian⁹ pdict⁹ iuuēis
ac nobilis quadā die venatōi isisteret et quendā ceruū reptū inseqret
subito ceru⁹ vers⁹ eū diuino nutu se vertit eiqȝ dixit . Tu me inseqris
q̄ patris et matris tue occisor eris . Qđ ille audiēs . vehemēter extimu
it . et ne sibi forte ꝯtigerꝫ qđ a ceruo audierat . relictis oibus clā disces
sit ꝛ ad regionem valde remotā puenit . Ibiqȝ cuidā pricipi adhesit . ꝛ
tā strenue vbiqȝ et i bello ꝛ i palatio se habuit . ꝙ priceps eū militēꝫ fe
cit . ꝛ quandā castellanā viduā i ꝯiugē ei tradidit . et castellū p dote ac
cepit . Interea parētes iuliani p amissione filii nimiū dolētes . vagabū
di vbiqȝ pagebāt . ꝛ filium suum solicite reqrebāt . Tādē ad castꝝ cui
iulian⁹ perat deuenerūt . Tūc autem iulianus a castro casu recesserat
Quos cū vxor iuliani vidisset . ꝛ q̄ nā essēt inqsisset . ꝛ illi oia q̄ filio suo

acciderāt enarrasset. itellexit q̄ viri sui parētes erāt. vtpote q2 hoc a viro suo forte freq̄nter audierat. Ipos igit benigne suscepit. & p amore viri sui lectū suū eis dimisit. & ipa sibi alibi lectulum collocauit. Facto aūt mā͂e castellana ad ecclesiā͂ prexit. Et ecce iuliā͂9 mā͂e veniēs i thalamū q̄si vxorē suā excitat9 itrauit. Et ueniēs duos piter dormiētes. vxorē cū adultero esse suspicat9. silēter ex tracto gladio ābos piter interemit Exiens aūt domū. vidit vxorem ei9 ab ecclesia reuertentem. & admirans interrogauit q̄ nam essent illi qui in suo lecto dormirent. At illa ait. Parentes vestri sunt qui vos diutissime quesierūt. & eos in vestro thalamo collocaui. Qd̄ ille audiens. pene exanimis effectus amarissime flere cepit ac dicere. Heu miser quid faciā q2 dulcissimos meos parentes occidi. Ecce impletum est verbum cerui. qd̄ dū vitare volui miserrimus adimpleui. Jam nunc vale soror dulcissima. q2 dcetero nō quiescam. donec sciam q̄ dn̄s penitentiā meā accepit. Cui illa. Absit dulcissime frater vt te dserem & sine me abeas. s3 q̄ fui tecum pticeps gaudii ero particeps & doloris. Tūc insimul recedētes iuxta qd̄dā magnū flumē vbi multi piclitabant quoddā hospitale magnū statuerūt. vt ibi penitētiam facerēt et omnes qui vellent trāsire fluuiū icessanter trāsueherēt. et hospicio vniuersos pauperes recipent. Post multū vero tpis media nocte dum iulianus fessus q̄esceret. & gelu graue esset. audiuit vocē se miserabiliter lamentantē. ac iulianū vt se trāsferret voce lugubri inuocantem. Qd̄ ille audiens cōcitus surrexit. et iā gelu ipm deficientem inueniens. in domū suā portauit. & ignē accendens ipm calefacere studuit. Sed cū calefieri nō posset. & ne ibi deficeret ipm in lectulū suū portauit. & diligenter cooꝑuit. Post paululū ille qui sic infirmus et quasi leprosus apparuerat. splendid9 scādit ad ethera. et hospiti suo dixit. Juliane dn̄s misit me ad te mādans tibi q̄ tuā penitētiā acceptauit. et ābo post modicū in domino q̄escitis. Sicq3 ille disparuit. & iulianus cū vxore sua post modicū plenus bonis opib9 & elemosinis i dn̄o req̄euit. ¶ Fuit & alius iulianus nō quidē sāct9 sed sceleratissim9 sc3 iulianus apostata. Hic iulianus prius fuit monach9 & magne religionis simulator. Quedam autem mulier vt refert magister iohānes beleth in sūma de officio ecclesie. habēs tres ollas plenas auri. aurū illud in orificiis ollarū cinere ne appareret operuit. & p̄dictas ollas iuliano quem sāctissimū hominē estimabat coram quibusdā monachis seruandas tradidit. q̄ autē aurū ibidē esset nulli alii idicauit. Julian9 igit p̄dictas ollas accipiens & tam copiosū aurū ibidem inueniens. totū illud aurū furat9 est. et ollas ipleuit cinere. Post aliqd̄ tps cū mulier dpositū suū req̄reret. ille ollas cum cinere sibi reddidit. Cū vero aurum req̄reret. cuincere illum nō potuit. q2 de auro testes non habuerat. q̄m monachi corā quib9 hoc sibi tradiderat. nil i eis nisi cinerē viderant

Et sic auxilium obtinuit. cum quo romam fugit. Et post illorum auxilio sequenti tempore rome obtinuit consulatum. deinde in imperium sublimatus est. Qui cum instructus esset a puericia in arte magica et multum sibi placeret. magistros inde plures secum habebat. Die autem quadam sicut in historia tripartita habetur cum puer adhuc esset et recedente magistro suo solus remansisset. et adiurationes demonum legere incepisset. ante eum maxima multitudo demonum instar ethiopum nigrorum advenit. Tunc iulianus hoc videns. et metuens. signum crucis protinus fecit et omnis illa multitudo demonum evanuit. Qui cum magistro revertenti quid sibi acciderit retulisset. dixit ei magister suus. Hoc signum crucis maxime demones odiunt et timent. Sublimatus igitur in imperium. huius rei memorans cum per artem magicam operari vellet apostatavit et signum crucis ubique destruxit. ac christianos inquantum potuit persecutus est. putans quod aliter demones sibi minime obedirent. Descendens iulianus in persidam sicut legitur in vitas patrum. misit demonem in occidentem. ut sibi inde deportaret responsum. Cum autem demon ad quendam locum venisset. per decem dies ibidem immobilis stetit. quia quidam monachus ibidem die ac nocte orabat. et ei sine effectu regresso dixit iulianus. Quare tantum tardasti. Qui respondit. Sustinui per decem dies publicum monachum. si forte ab oratione cessaret et transire possem. Cumque non cessaret. prohibitus sum transire et redii nihil agens. Tunc indignatus iulianus dixit. quod cum illuc veniret vindictam de illo monacho faceret. Cum ergo de persis victoriam sibi demones promitterent. sophista suus dixit cuidam christiano. Quid putas nunc facit fabri filius. Et ille. Sepulcrum parat iuliano. Dum igitur ut in historia sancti basilii legitur et ut fulbertus carnotensis episcopus testatur cesaream capadocie devenisset. sanctus basilius eidem occurrit. et quatuor panes ordeaceos pro munere ei misit. At iulianus indignatus eos recipere contempsit. et pro panibus sibi fenum misit dicens. Pabulum nobis irrationabilium animalium obtulisti. recipe quod misisti. Respondit basilius. Nos quidem quod comedimus tibi misimus. tu vero dedisti nobis unde bestias tuas nutris. Ad hoc iratus iulianus respondit. Cum persas subegero. hanc urbem destruam et arabo. ut farrifera magis quam hominifera nominetur. Sequenti autem nocte vidit basilius in ecclesia sancte marie in visu multitudinem angelorum et in medio eorum quandam feminam in throno stantem. et astantibus dicentem Vocate mihi cito mercurium qui iulianum apostatam occidat. qui me et filium meum superbe blasphemat. Erat autem mercurius miles quidam. qui ab ipso iuliano pro fide christi fuerat interfectus. et in eadem ecclesia erat sepultus. Statimque sanctus mercurius cum armis suis que ibi servabantur affuit. et iussus ab ea se in prelium preparavit. Expergefactus itaque basilius ad locum ubi mercurius cum armis suis quiescebat iuit. et monumentum suum aperiens nec corpus ibidem reperit nec arma invenit. Tunc custodem quis arma asportaverit inquisivit. Ille vero cum iuramento affirmabat eadem arma vespere ibidem fuisse. ubi perpetuo servabantur

Inde igit basili⁹ recedēs. ꝛ manē illuc rediēs īuenit ibidē corp⁹ eius et arma. ꝛ lanceā sanguine cruentatā. Et ecce q̇dam de exercitu rediens dixit. Cum iulianus imperator in exercitu moraretur. ecce quidaꝫ miles ignotus cum armis suis ꝛ lancea veniens et calcaribus vrgens equum audaci mente iulianum imperatorem impetiit. ꝛ lanceam fortiter vibrans ip̄m valide p medium perforauit ꝛ subito abscedēs nusq̄ cōparuit. Ipse vero iulianus dum adhuc spiraret. sanguine suo sicut dicitur in historia tripartita manum suam impleuit ꝛ ī aera proiecit dicens. Vicisti galilee vicisti. Sicqꝫ in his vocib⁹ miserabiliter expirauit. Ab omnibus aūt suis insepultus relinq̇tur. ꝛ a persis excoriatur. et de corio suo regi persaꝝ substratorium efficitur.

De festiuitatibus que eueniunt infra tēp⁹ deuiatōis.

Dicto de festiuitatibus q̄ occurrūt īfra tēpus qd̄ ptim ptinet sub tp̄e recōciliatōis. parti sub tēpore pegrinatōis. qd̄ tpus repn̄tat ecclesia a natiuitate xp̄i vsqꝫ ad septuagesimā. sequitur videre de festiuitatibus q̄ eueniūt infra tpus deuiationis. qd̄ incepit ab adā ꝛ durauit vsqꝫ ad moysen. quod tpus repn̄tat ecclesia a septuagesima vsqꝫ ad pasca. XXXI

De septuagesima

Septuagesima signat tpus deuiatōis. sexagesima tps B viduatōis. q̇nquagesima tps remissionis. q̄dragesima tps penitētie spūalis. Incboatur aūt septuagesima a dn̄ica ī qua cātatur circūdederūt me. ꝛ terminatur in sabbato post pasca. Instituta est autem septuagesima pp̄ter tres ratōes. sicut inuitur in summa de officio magistri iohānis beleth. scꝫ pp̄ter redēptōꝫ. qm̄ sācti patres statuerūt vt pp̄ter veneratōꝫ diei ascēsiōis. in qua natura nostra celos ascendit. ꝛ sup choros angeloꝝ sublimata est. sp ip̄a q̇nta dies solēnis ꝛ celebris haberetur. ꝛ in ea ieiunium non obseruaretur. quia ī primitiua ecclesia eque solēnis erat sicut prima feria. vnde ꝛ tūc solēnis pcessio fiebat ad representandum pcessionem discipuloꝝ vel ip̄oꝝ angeloꝝ. Ideo in vulgare pu̇erbium versuꝫ est. vt diei dominice dicatur cognata dies iouis quia ātiquit⁹ fuit eque solēnis. Sꝫ festa sāctorum supuenerunt. ꝛ celebrare tot festa erat quasi onerosum. ideo solēnitas illa cessauit. In redemptōꝫ ergo illoꝝ dieꝝ sancti patres vnaꝫ septimanam quadragesime in abstinentia addiderūt ꝛ septuagesimā vocauerunt. B Alia est pp̄ter significatōꝫ. qm̄ p hoc tpus significatur deuiatio exilium ꝛ tribulatio totius humani generis ab adaꝫ vsqꝫ ad finem mūdi. qd̄ quidē exiliū sub reuolutōe septem dieꝝ pagit

ꝛ sub reuolutõe septem milium ãnoꝝ includitur. Per septuaginta ei dies. septuaginta centenas ãnoꝝ intelligimus. Ab inicio aũt mundi vsqȝ ad ascensioneȝ sex milia ãnoꝝ ꝯputamus. ꝛ tũc vero q̃cquid tp̃is sequitur vsqȝ ad finem mũdi sub septimo millenario ꝯprehendimus. cuius terminũ solus de⁹ nouit. Nos igitur christus in sexta etate mũdi ab hoc exilio in spe eterne retributõis. reddita innocentie stola per baptismum eripuit. Sed cõsũmato tempore nostri exilii. vtraqȝ stola nos perfecte decorabit. Hinc est ꝙ in hoc tempore deuiationis et exilii cantica leticie deponimus. sed tamen in sabbato pasche vnum alleluia decantamus tanꝗ̃ in spe eterne patrie gratulantes. ꝛ stolã innocẽtie in sexta mundi etate per christum recuperantes. Cui etiam tractus subiicitur. per quem significatur labor quem adhuc ad impletionẽ mãdatorum dei habere debemus. In sabbato post pascha in quo vt dictum est terminatur septuagesima. duo alleluia cantamus. quia completo huius mundi termino duplicem stolam glorie consequemur.

¶ Alia est ratio propter representationem quoniam septuagesima representat septuaginta annos quibus filii israhel sub captiuitate babilonica fuerunt. Et quemadmoduȝ illi deposuerunt organa sua dicẽtes. Quomodo cãtabimus canticũ domini ꝛc̃. sic et nos cãtica laudis deponimus. Postea vero illis data licentia redeũdi a ciro sexagesimo anno ceperunt letari. et nos quoqȝ in sabbato pasce tanꝗ̃ in sexagesimo anno alleluia cantamus eorum representando leticiam. Sed tamẽ illi in apparatu reditus et in colligendo sarcinulas multum laborauerunt. et nos post alleluia tractum statim subiungimus qui laborẽ significat. Sabbato autem quo septuagesima terminatur. duo alleluia cãtamus. eorum plenam leticiam per quam peruenerũt in patriam figurantes. Hoc etiam tempus captiuitatis ꝛ exilii filiorum israhel rep̃sentat tempus nostre peregrinationis. quia sicut ipsi in sexagesimo ãno sunt liberati. sic nos in sexta mundi etate. Et sicut adhuc ĩ colligẽdo sarcinulas laborauerunt. sic et nos etiam liberati in complexione mandatorum laboramus. Sed cum ad patriam peruentum fuerit labor omnis cessabit. et gloria perfecta erit. et duplex alleluia in corpore et anima cantabimus. ¶ In hoc igitur tempore exilii ecclesia multis tribulationibus pressa. et fere in baratro desperationis posita. ab alto trahens suspiria. clamat in officio et dicit. Circundederunt me gemitus mortis et cetera. et ostendit multiplicem sui tribulationem quam habet et pro miseria contracta et pro duplici pena inflicta. et pro culpa quo ad aliquos commissa. Sed tamen ne desperet proponitur ei in euangelio et in epistola triplex salubre remedium et triplex premium. Remedium est vt si ab illis vult perfecte liberari. in vinea anime sue laboret abscidendo vicia et peccata.

postea in stadio presentis vite sue currat per penitentie opera. deinde viriliter in agone pugnet contra omnia dyaboli temptamenta. Et si hoc fecerit triplex premium habebit. quia laboranti dabitur denarius currenti brauiū. pugnāti corona. Quia etiā septuagesima significat tempus nostre captiuitatis. ꝓponitur nobis remediū ꝑ quod a captiuitate possumus liberari. scʒ ꝑ cursum fugiēdo. ꝑ pugnam preliando. ꝑ denarium redimendo.

De sexagesima.

Sexagesima icboat i dñica i q̄ cātatur exurge q̄re obdor mis dñe. ꝛ terminat i q̄rta feria post pasca. Instituta ē autē ꝓpter redēptōʒ. ꝓpter significatōʒ. ꝛ ꝓpter repn̄tatōʒ. Propter redēptōʒ. qm̄ melchiades papa ꝛ beat⁹ siluester statuerūt vt bis i oi sabbato ꝯmederetur ne ꝓpter abstināā quā hoies sustinuerūt i sexta feria. i qua oi tpe ieiunādū est. natura debilitaretur. In redēptōem ergo sabbatoꝝ illi⁹ tpis vnā septimanā q̄dragesime addiderūt. ꝛ sexagesimā vocauerūt. Alia ratō est ꝓpter significatōʒ qm̄ sexagesima significat tpus viduitatis ecclesie ꝛ merorē illi⁹ ꝓ absētia spōsi. quoniā fruct⁹ sexagesimus debetur viduis. In cōsolatōʒ aūt illi⁹ ꝓ absentia spōsi q̄ ad celos raptus est. datur ecclesie due ale. scʒ sex opum misericordie exercitatō. ꝛ decalogi ipletio. Vn̄ sexagesima sonat sexies decē vt ꝑ sex itelligantur sex opa misericordie. ꝑ decē itelligatur decalogus. Tercia ratō est ꝓpter repn̄tatōʒ. Nā sexagesima n̄ solū significat tpus viduitatis. sʒ etiā misteriū nostre redēptōis repn̄tat. Nā ꝑ decē itelligitur hō qui est decia dragma. eo ꝙ factus sit vt ruinā nouē ordinū repararet. vel intelligitur ꝑ decē. eo ꝙ ꝯstat ex q̄tuor humorib⁹ q̄tuʒ ad corp⁹. ꝛ habet tres potentias i anima scʒ memoriā itelligentiā ꝛ volūtatē q̄ facte sunt vt ꝓuiant beatissime trinitati. vt in ipam fideliter credamus. ipsam feruenter diligamus. ꝛ semper in memoria teneamus. Per sex intelliguntur sex misteria per que homo decimus est redemptus que sunt incarnatio. natiuitas. passio. descensio ad inferos. resurrectio. et in celum ascensio. Et protenditur sexagesima vsqʒ ad quartam feriam post pasca. in qua cantatur. venite benedicti patris mei. quia illi qui in operibus misericordie se exercent. audient istud. venite benedicti. vt ipse christus testatur. vbi tunc sponse ianua aperietur. et amplexu sponsi fruetur. In epistola admonetur vt instar pauli tribulatōʒ de absentia spōsi patienter tolerʒ. In euangelio vt seminationi bonorum opum semꝑ insistat. Et que quasi desperās clamauerat circundederūt me gemit⁹ mortis. nūc quoqʒ ad se rediēs petit in officio in tribulationibus adiuuari. ꝛ ab ipis eripi dicens Exurge dñe ꝛc̄. Et ponit ibi triplex exurge. Quidā ei sunt i ecclesia q̄ aduersis ꝑmuntur.

sz nō diiciuntur. Quidā q̄ pmuntur ⁊ diiciuntur. Quidā q̄ nec pmuntur nec diiciuntur. tñ q2 aduersa nō tolerāt piculuz est ne prospa ipos frangant. Clamat ergo ecclesia vt exurgat q̄tum ad primos ipos confortādo. cuz dormire videatur ipos nō eripiendo. Clamat vt exurgat q̄tum a scdos ipos conuertendo a quib9 videtur faciē auertisse ipos quodāmodo repellēdo. Clamat vt exurgat quantū ad tercios ipos in psperis adiuuando ⁊ liberando.

.XXXIII.

De quinquagesima

Quinq̄gesima durat a dñica in qua cantatur. esto mihi. vsq; in dum ptectorē ⁊c. ⁊ terminatur in ipo die pasce. Instituta est aūt ppter suppletōz. ⁊ ppter significatōz. ⁊ ppter representatōz. Propter suppletōz. qm̄ cū debeam9. xl. dieb9 ieiunare ad similitudinē xpi. ⁊ non sunt ibi nisi. xxxvi. dies ieiunabiles. q2 in dominicis non ieiunatur. tum propter leticiam ⁊ reuerentiam resurrectōnis tū exēplo xpi qui ipa die resurrectōnis bis ɔmedit. scz qñ intrauit ad discipulos ianuis clausis. ⁊ illi obtulerunt ei partez piscis assi ⁊ fauū mellis. ⁊ itez cū discipulis euntibus in emaus fm quosdam. ideo pro suppletōe dominicaꝝ additi sunt quatuor dies. Et itez clerici vidētes q̄ sicut pcedebāt populū ordine. ita pcedere deberēt sāctitate p duos itez dies ante illos quatuor abstinere ⁊ ieiunare incipiunt. Et sic vna septimana addita ē q̄ ⁊ quinquagesima nominatur. ⁊ hoc papa thelesphorus ordinauit. vt ait ambro. Alia ratō est ppter significatiōz. quoniam quinquagesima significat tpus remissionis. id est tps peitētie in qua omnia remittuntur quinquagesimus ei ānus erat iubileus qui erat ānus remissionis. q2 tūc debita dimittebantur. fui liberabantur. et omnes ad suas possessiones reuertebantur. Per quod significabatur q̄ p penitētiā dimittuntur debita peccatoꝝ. liberātur omnes a fuitute demonū. ⁊ reuertuntur ad possessiones celestiū māsionum. Tercia ratio est ppter repn̄tatōz. Nā q̄nq̄gesīa nō solū tps remissionis significat. sz etiā statū beatitudinis repn̄tat. Nā in q̄nquagesimo anno fui efficiebantur liberi. in quiquagesimo die a die agni imolati lex data est. in quiquagesimo die a pasca datus est spiritussanctus. Et ideo hic numerus beatitudinem repn̄tat. vbi erit adeptō libertatis. cognitō veritatis. ⁊ pfectō caritatis. Tria aūt sunt necessaria q̄ pponūtur nobis in epl'a ⁊ ī euāgelio ad hoc q̄ opa penitentie sint pfecta. scz caritas q̄ pponitur in epl'a. memoria dñice passionis ⁊ fides q̄ itelligit p illuminatōz ceci. ⁊ hec ponūtur in euāgelio. Nā fides ipa opa facit acceptabilia. q2 sine fide impossibile est placere deo. Memoria doīce passionis facit esse facilia. Unde grego. Si passio xpi ad memoriā reducitur nihil est qd̄ nō equo aīmo toleret. Caritas facit esse ɔtinua. q2

sicut dicit grego. Amor dei nõ potest esse ociosus. operatur enim magna si est. si aũt operari negligit amor nõ est. Et sicut in principio ecclesia quasi desperans clamauerat. circũdederũt me etc. et postmodũ ad se rediens ad iuuari petebat. ita hic iã cõcepta fiducia et spe venie propter penitentiam orat et dicit. Esto mihi in deũ protectorem etc. Ubi quatuor petit. s. protectorẽ firmamentũ. refugiũ. et ducatũ. Omnes eius filii sui aut sũt in gratia. aut sũt in culpa. aut in aduersis. aut in prosperis. Illis qui sũt in gratia petit firmamentum vt scz in ipsa gratia cõfirmentur. Illis qui sũt in culpa petit vt deus sit eorum refugium. Illis qui sũt in aduersis petit protectorẽ vt in ipsis tribulatõibus protegantur. Illis qui sũt in prosperis petit ducatũ vt scz in ipsis a deo inocenter ducantur. Terminatur aũt quinquagesima vt dictũ est in die pasce. quia penitentia ad nouitatẽ vite facit resurgere. In hoc tempore psalmus quinquagesimus scz miserere mei deus. qui est psalmus penitentie et remissionis plurimũ frequentatur

De quadragesima XXXIIII

Quadragesima incipit a dñica qua cantatur inuocauit me. Ubi ecclesia que tot tribulationibus pressa clamauerat. circũdederũt me etc. Et postmodũ respirauerat inuocando adiutorium dicens exurge etc. et esto mihi in deum protecto. etc. nũc ostendit se exauditam dicens. Inuocauit me etc. Notandũ autem quod quadragesima cõtinet xlii. dies cõputatis dñicis diebus ex quibus dũ. vi. dies dñicales subtrahuntur remanent. xxxvi. dies in abstinentia qui sunt decima totius anni Annus enim habet trecentos sexagita quinque dies quorum trigitasex sũt decima Sed quatuor dies precedentes addũtur. vt sacer numerus quadragita dierum impleatur. quẽ saluator suo ieiunio cõsecrauit. Quare aũt in hoc numero quadragenario ieiuniũ obseruamus triplex ratio assignari põt. Prima est augustini. quoniam matheus. xl. generatiões xpi posuit. Ad hoc igitur dñs suo quadragenario numero ad nos descẽdit. vt nos ad eum nostro quadragenario ascẽdamus. Aliã assignat idem dicẽs. ad hoc vt habeamus quinquagenarium quadragenario addẽdus est denarius. quia ad hoc vt veniamus ad beatã requiem oportet nos toto presentis vite tempore laborare. Unde et dñs. xl. diebus cũ discipulis mãsit. et post decima die spiritũsanctũ paraclitũ misit. Terciã assignat magister prepositiuus in sũma de officio dicẽs. Mundus in quatuor partes. et annus in quatuor tempora diuiditur. et hõ ex quatuor elementis et quatuor cõplexionibus cõstituitur. et nouã legẽ que in quatuor euãgeliis cõsistit. et veterẽ que in decem mãdatis trãsgressi sumus. Oportet igitur vt denarius per quaternarium multiplicetur. vt sic quadragenarium faciamus. id est mãdata veteris et noue legis toto tempore vite huius impleamus. Cõsistit quidem corpus nostrum sicut diximus ex quatuor elementis. que etiã quasi quatuor sedes in nobis habent Nã ignis in oculis. aer in lingua et auribus. aqua in genitalibus. terra in manibus et aliis mẽbris dominatur. In oculis igitur curiositas. in ligua

et aurib⁹ scurrilitas .i genitalibus voluptas. in manibus ⁊ aliis mem
bris est crudelitas. Hec quatuor ꝯfitetur publicanus. Quia ei a lōge
stat ꝯfitetur luxuriam q̄ est fetida q̄si dicat. Nō audeo appiquare dn̄e
ne in naribus tuis feteā. ꝙ nō audet oculos ad celum leuare. ꝯfitetur
curiositatē. ꝙ manu ꝑcutit pectus. ꝯfitetur crudelitatem. ꝙ dicit pro
picius esto mihi peccatori cōfitetur scurrilitatem. Nā scurre ꝯsueuerūt
vocari peccatores vl' poti⁹ leccatores. Hec ꝑpositinus .B. Grego
rius quoqꝫ i omel'. tres ponit ratōes dicens. Curi abstinentia quadra
genarius numer⁹ custoditur. nisi qꝛ virt⁹ dcalogi p libros quatuor sā
cti euāgelii impletur. In hoc etiā mortali corpe ex quatuor elementis
subsistimus. et p voluptates eiusdem corpis pceptis dn̄icis contraria
mur. Quia ergo p carnis desideria decalogi mandata cōtempsim⁹ di
gnum est vt eādem carnē q̄terdecies affligamus. A p̄nti quoqꝫ die vs
qꝫ ad pasca sex ebdomode .id est q̄dragīta duo dies veniūt ex q̄bus dū
sex dies dn̄ici de abstinētia abstrahūtur trigitasex in abstinētia rema-
nēt. Dū vero p tricētossexagitaqnqꝫ dies ān⁹ ducit q̄si āni nr̄i decīas
deo damus. Hec grego. Quare aūt nō obꝯuamus nostꝝ ieiuniū eo
dē tpe q̄ xp̄s ieiunauit. q̄ stati post baptismū istud inchoauit. sꝫ cum pa
sca potius istud cōtinuam⁹. quadruplex ratō assignat. in sūma de offi
cio magistri iohānis beleth. Prima est vt si volumus cū xp̄o resurge
re qꝛ p nobis ip̄e passus est. et nos cū eo pati debem⁹. Scd̄a causa ē
vt filios israhel imitemur q̄ primo eo tpe exierūt de egypto. postea eo
tpe de babilonia qd̄ inde pbat. q̄m tā isti q̄ illi stati q̄n egressi sūt cele
brauerūt pasca. Sic et nos imitātes eos hoc tpe ieiunam⁹. vt de egy
pto et babilonia .i. hoc mūdo i terrā eterne hereditatis ingredi merea
mur. Tercia causa est q̄m feruor libidīs in tpe veris magis solet nos
accēdere. vt ergo refrenem⁹ corpis estū i hoc tpe maxie ieiunamus.
Quarta est. qꝛ stati post ieiuniū debem⁹ corp⁹ dn̄i accipe. Sicut ergo
filii israhel priusq̄ ꝯmederēt agnū affligebāt se ⁊ ꝯmedebāt agrestes
lactucas ⁊ amaras. ita et nos debemus p penitētiā pri⁹ affligi. vt dig
ni valeamus ꝯmedere agnum vite.

XXXV

De ieiunio quatuor tēporum.

Ieiunia q̄tuor tpm a calixto papa istituta sūt. Fiūt aūt .A.
hec ieiunia q̄ter i āno scd̄ꝫ q̄tuor tpa ip̄i⁹ āni ⁊ h⁹ ē ml'tiplex
ratō. Prima ē q̄m ver ē calidū ⁊ hūidū. estas calida ⁊ sicca
autumnus frigidus ⁊ sicc⁹. hiēs frigida ⁊ hūida. Ieiunam⁹ igit in ve
re vt noxiū hūorē .i. luxuriā i nob tpem⁹ i estate vt noxiū calorē .i. aua
riciam in nobis castigemus. in autumno vt castigemus ariditatem su
perbie. in hieme. vt castigemus frigus infidelitatis et malicie.
Scd̄a ratō est q̄re scꝫ i āno q̄ter ieiunam⁹. q̄m p̄ma hmōi ieiunia fiunt

i martio scʒ i pma septimana qdragesime vt i nobis marcescāt vicia ꝛ nō ei omnino pñt extingui. Uel poti⁹ vt i nob̄ virtutū germina oriātur In estate fiūt scd̄a vt i septimana pētbecostes. qꝛ tūc veit spūssanctus et nos debem⁹ esse feruētes i spūsācto. In septēbri fiūt āte festū sancti michahelis tercia ieiunia qm̄ fruct⁹ tūc colligūtur. ꝛ nos debem⁹ deo reddere fruct⁹ bonoꝝ opuʒ In decēbri fiūt q̄rta. qm̄ tūc moriūtur her be ꝛ nos debem⁹ mortificari mūdo. ¶ Tercia ratō est. vt iudeos imi temur. Iudei qdē q̄ter i āno ieiunabāt scʒ āte pasca. āte penthecostes. āte scenophegiā. i. āte ifixiōʒ tabernacl'i i septēbri. ꝛ āte encenia. i. aū dicatōʒ i dcēbri. Quarta ratō est. qm̄ hō ꝯstat ex q̄tuor elemētis q̄tū ad corp⁹. ꝛ trib⁹ potētiis scʒ rōali. ꝯcupiscibili. ꝛ irascibili q̄tū ad aiaʒ Ut ergo hec moderētur i nobis. q̄ter i āno p tres dies ieiunam⁹. vt q̄ ternari⁹ referat ad corp⁹. ternari⁹ vero ad aiam. Et he ratōes sūt ma gistri iohānis beleth ¶ Quita ratō est. qm̄ vt dicit iohānes damascē⁹ i vere augm̄tat̄ sāguis. i estate colera. i autūno melācolia. i hieme fle gma. Ieiunam⁹ igit̄ i vere vt i nobis debilitet̄ sāguis ꝯcupiscētie et i epte leticie. Sāguine⁹ ei est libidinos⁹ ꝛ let⁹. In estate vt debilitet̄ co lera iracūdie ꝛ fallacie Coleric⁹ ei est naturaliter iracūd⁹ ꝛ versut⁹ In autūno vt debilitetur melācolia cupiditatis ꝛ tristicie. Melācolic⁹ ei est naturaliter cupid⁹ ꝛ tristis. In hieme vt debilitet̄ flegma hebetu dinis ꝛ pigricie. Nā flegmatic⁹ naturaliter est hebes ꝛ piger. Sexta ratō est. qm̄ ver ꝯpatur aeri. estas igni. autūnus terre. hiems aq̄. Ieiu nam⁹ igitur i vere vt i nobis edometur aer elatōnis ꝛ supbie. In esta te vt i nobis edometur ignis cupiditatis ꝛ auaricie. In autūno vt edo metur terra frigiditatis spiritualis ꝛ tenebrose ignorātie. In hieme vt edometur i nobis aq̄ leuitatis ꝛ icōstātie. Septima ratō est quoniā ver refertur ad puericiā. estas ad adolescentiā. autūnus ad maturita tem siue virilē etatē. hiems ad senectutē. Ieiunamus igitur in vere vt simus pueri p inocentiam. i estate vt efficiamur iuuenes p ꝯstātiaʒ et fortes vitādo incōtinētiā. i autūno vt efficiamur maturi p modestiam in hieme vt efficiamur senes p prudētiā et honestā vitam. vel potius i hieme vt satisfaciamus quicq̄d p illas quatuor etates offendimus ¶ Octaua ratō est magistri guill'. altisiodorēsis. Ideo ei in quatuor anni temporibus ieiunamus. vt emēdemus que in illis quatuor āni tpibus deliquimus. Et fiūt p tres dies. vt satisfaciamus in die qō deliq̄mus in mēse. Et fiūt in feria quarta. qꝛ tūc dñs a iuda tradit⁹ fuit. in sexta feria qꝛ i ea crucifix⁹ fuit. i sabbato qꝛ i sepulcro iacuit. ꝛ quia tristes erant apostoli de nece sui domini.

XXXVI

De sancto Ignacio

Ignacius dicitur quasi ignem patius. id est. ignē patiēs

diuini amoris. Ignacius fuit discipulus beati iohannis et episcopus antiocenus. Hic epistolam ad beatam virginem dir exisse legitur in hec verba. Christifere marie suus ignacius. Me neophicum iohannisque tui discipulum cōfortare et cōsolari debueras. De iesu ei tuo pcepi mira dicta. et stupefactus sum ex auditu. A te aūt q̄ sp fuisti ei familiariter ꝯiūcta et secretoꝝ eius ꝯscia. desiderio ex animo fieri certior exauditis. Valeas et neophici qui mecum sunt ex te et p te et in te cōfortētur. Beata autē virgo dei genitrix maria in hec verba sibi respōdit Ignatio dilecto cōdiscipulo humilis ancilla xpi iesu. De iesu q̄ a iohāne audisti et vidicisti vera sunt. illa credas illis inhereas. et xpianitatis votum firmiter teneas. et mores et vitam voto cōformes. Veniā aūt vna cū iohāne te et qui tecum sunt visere. Sta et viriliter age in fide nec te ꝯmoueat psecutionis austeritas. sꝫ valeat et exultet spiritus tuus in deo salutari tuo amen. Tante aūt autoritatis beatus ignacius extitit q̄ etiā dyonisius pauli apl'i discipulus. qui fuit in philosophia tā sūmus. et in diuina scia tam pfectus. verbū beati ignacii ad cōfirmatōꝫ dictoꝝ suoꝝ tanq̄ p autoritate adduxerit. Cum enim vt ipe in libro de diuinis noib9 attestat. q̄dam nomē amoris in diuinis reprehēderēt dicētes in diuinis non tā esse nomen amoris q̄ dilectōis. volēs ostēdere hoc noie amoris per omnia in diuinis esse vtendum ait. Scribit ei diuinus ignacius amor meus crucifixus est. Legitur in historia triptita q̄ ignacius audiuit āgelos cātātes anthiphōas sup montem quēdam. et exide statuit antiphonas cātari in ecclesia et psalmos scōm anthiphōas intonari. B Cū ergo beatus ignacius diu p pace ecclesie dn̄m exorasset. nō suū sed ifirmorū periculū metuēs trayano imperatori qui cepit anno dn̄i. c. de victoria redeunti. et xpianis oibus mortem mināti occurrit. et libere se xpianum esse asseruit. Quem trayanus ferro vinctū decē militib9 tradidit et romā adduci pcepit. minās eidem q̄ traderet ibidē bestiis deuorād9. Cū ergo romā duceret ad oēs ecclesias epistolas destinabat et eas i fide xpi ꝯfirmabat. Inter q̄s vnā scripsit ad romanā ecclesiā. sicut legitur i historiis ecclesiasticis rogans ne suū martiriū ipediat. vbi sic dicit. A siria vsqꝫ romā cū bestiis terra mariqꝫ depugno. die ac nocte ꝯnexus et collegatus decē leopdis militib9 ducor ad custodiā datis. q̄ ex beneficiis nostris seuiores fiūt. sꝫ ego eoꝝ neq̄ciis magis erudior. O salutares bestie q̄ pparant mihi. q̄n veniēt. q̄n emittent. q̄n eis licebit carnib9 meis frui. Inuitabo eas ad deuoratōꝫ meā. et dēprecabor ne forte vt i nōnullis fecerūt timeāt ꝯtigere corp9 meū. q̄nimo et si cūctabūt ego vim faciam. ego me ingeram. Date queso veniam ego noui quid mihi expediat. Ignes cruces. bestie dispersiones ossium discerptōnes omniuꝫ mēbroꝝ et totius corpis. et omnia pene in me vnum supplicia dyaboli arte quesita conflentur dummodo iesum xpm merear adipisci

¶ Cum ergo romam venisset ꝛ ad trayanū duct⁹ fuisset. dixit ei trayanus. Ignati cur āthiochiam rebellare facis. ꝛ gentem meā ad christianitatē cōuertis. Cui ignacius. Utinā et te possem cōuertere. vt ip̄ obtineres fortissimū principatum. Cui trayanus. Sacrifica diis meis et sacerdotū omnium princeps eris. Cui ignaci⁹. Nec diis tuis sacrificabo. nec tuam affecto dignitatem. De me q̄cq̄d vis facere poteris. sed nullatenus me mutabis. Trayanus dixit. Plumbatis scapulas e⁹ cōtundite. et vngulis latera laniate. et duris lapidibus eius vulnera cōfricate. Cunq̄ꝫ hec omnia in eum fecissent. ꝛ ip̄e imobilis p̄maneret dixit trayanus. Carbones viuos afferte. et ip̄m nudis plantis desup̄ ambulare facite. Cui ignacius. Nec ignis ardens. nec aqua bulliens poterit in me xp̄i iesu caritatem extinguere. Cui trayanus. Maleficia sunt hec ꝙ tanta patiens nō cōsentis. Cui ignacius. Nos xp̄iani malefici nō sumus. sed in lege nostra maleficos viuere ꝓhibem⁹. Sꝫ vos malefici estis qui ydola adoratis. Traynus dixit. Dorsum eius vngulis laniate ꝛ plagas sale pfūdite. Cui ignacius. Non sunt cōdigne passiones huius t̄pis ad futurā gloriam. Trayanus dixit. Jam nūc eum tollite. vinculis ferreis alligate. in cippo ī imo carceris custodite. sine cibo ꝛ potu eum esse p̄mittite. et post triduum deuorandum bestiis date. Tercia igit̄ die imperator et senatus omnisq̄ꝫ populus cōuenerūt vt viderent ep̄m anthiocenum qui erat cum bestiis pugnatur⁹. Dixit q̄ꝫ trayanus. Q̄m̄ ignacius supbus ꝛ cōtumax est ip̄ꝫ alligate. ꝛ duos leones ad ip̄m laxate. vt nec vllas reliquias ex eo relinquant. Tūc sanctus ignacius dixit ad populum qui astabat. Uiri romani qui hoc certamen aspicitis. non sine mercede laboraui. q̄ꝛ non ꝓpter prauitatē. sꝫ ꝓpter pietatem hec patior. Deinde cepit dicere sicut legitur ī historia ecclesiastica. Frumentum xp̄i sum. bestiaꝝ dentibus molar vt pāis mūdus efficiar. Hoc audiens imperator dixit. Grandis est tolerantia christianorum. Quis grecoꝝ tātā toleraret ꝓ deo suo. Respōdit ignacius. Non hec mea virtute sed christi adiutorio toleraui. Tūc sanctus ignacius cepit leones ꝓuocare. vt ad se deuorandum accurrerent. Accurrentes igitur duo seui leones ip̄m tātummodo p̄focauerunt carnē tamen eius nullatenus tetigerunt. Trayanus autem hoc videns cum nimia admiratōe discessit. precipiens vt non ꝓhiberet̄ si quis vellꝫ tollere corpus eius. Quaꝓpter christiani corpus eius tulerunt. ꝛ ip̄m honorifice sepelierunt. Cum autem trayanus quasdam literas recepisset in quibus plinius secūdus christianos quos imperator occidi iusserat plurimum cōmendabat. doluit de his que ignatio ītulerat. ꝛ p̄cepit vt nullus christianus inquireret̄. si quis tamen incideret puniret̄. B.
¶ Legitur autem ꝙ beatus ignacius inter tot tormentoꝝ genera nunq̄̄ ab inuocatōe nominis iesu christi cessabat. Quē cū tortores requirerent

cur hoc nomē totiens replicaret. ait Hoc nomen cordi meo inscriptum habeo. et ideo ab eius inuocatōe cessare nō valeo. Post mortē igitur eius illi qui audierāt volentes curiosius experiri. cor eius ab e⁹ corpe auellūt. et illō scīdētes p mediū totū cor ei⁹ īscriptū hoc noīe ies⁹ xpus literis aureis īuenīūt. Vñ ex hoc plurimi crediderūt. De hoc sācto sic dicit berñ. sup psalmū qui habitat. Magn⁹ ille ignaci⁹ auditor disci puli quē diligebat ies⁹. martir ꝛ ipē. cui⁹ pciosis reliquiis nostra est dita tā paupertas. Mariā quidem in plurib⁹ q̄s ad eā scripsit epistolis chri stiferam consalutat Egregius plane titulus dignitatis. et cōmendatō honoris immensi.

XXXVII.

De purificatōe beate marie virgīs

Purificatō beate virginis marie q̄dragesimo die post natiuitatem dñi facta est. Cōsueuit aūt illud festū trib⁹ noībus appellari. scz purificatō ypapāti ꝛ cādelaria. Purifi ficatio autē dr ex eo ꝙ quadragesima die a natiuitate dñi beata virgo maria ad tēplū venit. vt sm legis cōsuetudinē mūdaretur. cū tñ sb illa lege nō teneretur. Preceperat aūt lex leuitici. xii. ꝙ mulier q̄ suscepto semine filium peperissz īmunda essz septem dieb⁹. immūda scz a ꝯsortō hominū ꝛ ab īgressu tēpli Sed ꝯpletis septē dieb⁹ munda q̄dez efficie batur quo ad ꝯsortium hominū. sz adhuc vsqz ad. xxxiii. diez quo ad ī gressū templi īmūda erat. Tandē ꝯpletis q̄dragita dieb⁹ q̄dragesima die templum ītrabat. ꝛ puerū cū muneribus offerebat. Si vero femi nā pepisset duplicabant dies. ꝛ quo ad ꝯsortiū hoīm ꝛ quo ad īgressuz templi. Quare aūt dñs pcepit vt quadragesima die puer in templo offerretur triplex potest esse ratō. Una vt p hoc intelligat ꝙ sicut pu er quadragesima die in materiale tēplum inducitur. sic ꝛ quadragesīa die a ꝯceptōe vt sepius aīa in corpus tanꝙ in suum templū īfunditur sicut dr in scolastica historia. licet phisici dicāt ꝙ q̄dragitasex diebus corpus pficiatur. Secūda vt sicut aīa q̄dragesima die corpi infusa ab ipo corpe maculatur. sic q̄dragesima die tēplum ingrediens p ho stias ab ipa macula amplius expietur. Tercia vt p hoc detur intel ligi ꝙ ī templū celeste merentur ingredi. qui decē pcepta cū fide quatu or euangelioꝝ voluerint obfuare. In pariēte vero feminā duplicātur dies quo ad templi ingressionē. sicut ꝛ duplicantur quo ad corpis for mationem. Nam sicut in. xl. diebus corpus masculi organisatur. ꝛ pfi citur. ꝛ in quadragesima die aīa infūditur vt sepius. sic corp⁹ femine ī lxxx. pficitur ꝛ octuagesima die aīa vt sepi⁹ inspirat Quare aūt du plo corp⁹ femine tardi⁹ pficit ī vtero ꝙ corp⁹ viri ꝛ ei aīa īfūditur ob missis rationibus naturalib⁹ triplex ratio assignari potest. Prima q̄m xps assumpturꝰ erat carnē in sexu virili. ideo vt ipm sexū honorarꝫ

ꝛ ampliorē sibi gratiā faceret voluit vt puer citi⁹ formaretur ꝛ mater citi⁹ mūdaret. Scđa vt qm̄ mulier pl⁹ peccauit ꝙ̄ vir. ꝛ sic erūne ei⁹ ab erūnis viri duplicate sūt exteri⁹ i mūdo. sic ꝛ duplicari d̄buerūt iteri⁹ in vtero. Tercia vt p hoc itelligi det ꝙ mulier qđāmodo pl⁹ fatigauit d̄um ꝙ̄ vir ex eo ꝙ āplius deliqt. De⁹ ei qđāmodo i nostris prauis opibus fatigatur. Unde ipē dicit esaie. xliii. Seruire me fecisti i peccatis tuis. Et iterꝝ dicit hieremie. vi. Laboraui sustinēs ¶ Beata igitur virgo huic legi purificatōis nō tenebatur. qꝛ nō pepit suscepto semie sed mistico spiramine. Unde moyses addidit suscepto semine. cū tñ necesse non erat ꝙ̄tū ad alias mulieres que omnes suscepto semine pariūt. sꝫ ideo addidit. vt dicit bernard⁹ qꝛ timuit i matrē domini blasphemiā irrogare ¶ Uoluit tñ in hoc se subdere legi ꝑpter quatuor ratōes. Prima ratō est vt exemplū humilitatis daret. Uñ dicit bern̄. Uere beata virgo nō habes causā nec tibi opus est purificatōe. Sꝫ nunquid filio tuo opus erat circūcisione. Esto inter mulieres tanꝙ̄ vna illarꝝ. Nam et fili⁹ tu⁹ sic est i medio puerorꝝ. Hec aūt hūilitas nō solum fuit ex ꝑte matris. sed etiā ex ꝑte filii qui similiter voluit se in hoc subdere legi Nam in natiuitate se habuit vt pauꝑ homo. in circūcisiōe vt pauꝑ et peccator homo. sed hodie vt pauꝑ ꝛ peccator ꝛ seruus homo. Ut pauper in eo ꝙ oblationes pauperum elegit. vt peccator in eo ꝙ ipē cum matre voluit expiari. vt seruus i eo ꝙ voluit redimi. Sic etiam voluit postmodū baptisari nō ꝑpter culpā purgādā sꝫ ꝑpter eius hūilitatem maximā ostēdendā. Nā oīa remedia ꝯtra originale peccatū. instituta xp̄s in se assumere voluit. nō qꝛ aliqten⁹ idigeret. sꝫ vt humilitatē suā maximā nobis ostēderet. ꝛ vt illa remedia ꝓ tēpore suo bona fuisse mōstraret. B ¶ Quinqꝫ ei remedia ꝯtra ipm originale peccatū p ꝓcessū tpis istituta sūt. quorꝝ tria ꝫm qđ dicit hugo de sācto victore i lege vēteri istituta sūt. scꝫ oblatōes decimatōes ꝛ sacrificiorꝝ imolatōes. p q̄ maxie opus nostre redēptōis exprimebat. Nam modus redimendi exprimebatur p oblatōꝫ. ipm p̄ciū p sacrificium in quo erat sāguis effusio. ipm redēptuꝫ p decimatōꝫ qꝛ hō significat p decimā dracmā. Primū ergo remediū fuit oblatio. Unde chayn obtulit deo munera d̄ frugibus. ꝛ abel de gregib⁹. Secūdū fuit decimatō. Uñ et abraā melchisedech sacerdoti decimas obtulit. Nā ꝫm augu. d̄cimabat qđ curabatur. Tercū fuit sacrificiorꝝ imolatō. Ipa ei sacrificia ꝫm qđ dicit gregorius. erāt ꝯtra originale peccatū. Quia tñ exigebat vt adminus alter parentum fidelis esset. ꝛ aliqñ vtriqꝫ infideles esse poterāt. id̄o aduenit quartū remediū scꝫ circūcisio. q̄ siue parētes fideles essēt siue īfideles valebat. Sed quia illud remedium nō poterat ꝯuenire nisi solis maribus. nec ianuā paradisi poterat aperire. ideo successit ei quintum remedium scꝫ baptismus qui est cōmunis omnibus ꝛ ianuaꝫ celi apit

Primū igitur remediū xps qōāmodo assumpsisse videt̄ qn̄ i templo a parentib⁹ est oblatus. Secūdū remediū qōammodo assūpsit qn̄ .xl. diebus ꝛ noctib⁹ ieiunauit. qꝛ ei nō habebat vnde solueret decimas rex psalté deo obtulit decimas dieꝝ. Tercitū assūpsit qn̄ mater e⁹ par turturum aut duos pullos colūbaꝝ ꝓ eo obtulit vt inde sacrificiū fierꝫ. vel quando in cruce se sacrificiū obtulit. Quartum qn̄ se circūcidi pmisit. Quintum qn̄ a iohāne baptismū suscepit ¶ Secūda ratō est vt legem impleret. Non ei venerat dn̄s legē soluere sed adīplere. Nā si i hoc legem soluisset potuissent se iudei excusare ꝛ dicere. Quoniā doctrinam tuā nō recipimus ex eo ꝙ dissimilis es patribus. nec legis traditiones obŝuas. Triplici aūt legi hodie se xps ꝛ virgo sbiecit. Primo legi purificatōis in significatōꝫ virtutis vt postꝗ oia bene fecerimus dicam⁹ ꝙ serui inutiles sumus. Secūdo legi redemptiōis ad exemplū humilitatis. Tercio lege oblationis ad exemplū pauptatis ¶ Tercia ratō est vt legem purificatiōis terminaret. Sicut em̄ adueniēte luce cessant tenebre ꝛ aduēiente sole recedit vmbra. sic ꝛ aduēiente purificatōe vera cessauit purificatō tipica ibi ei aduēit vera purificatō nr̄a .i. xp̄s q̄ actiue dr̄ purificatō. ex eo ꝙ nos p fidē purificat. ŝm qd̄ dr̄. fide purificās corda eoꝝ. Hīc ei est ꝙ nec d̄ cetero patres tenent̄ ad solutōꝫ. nec matres ad purificatōꝫ vel tēpli ingressioneꝫ. nec filii ad illā redemptionē Quarta ratio vt nos purificandos instrueret. Quinqꝫ autē modis fit purgatio ab infamia ŝm iura licꝫ tres inhibeant ŝm quos ꝛ nos purgari debemus. scꝫ iuramēto quod significat peccati abrenūciatōnem aqua que significat baptismalē ablutiōeꝫ. igne qui designat spiritualis gratie infusionē. testib⁹ q̄ d̄signāt bonoꝝ operū multitudinē. bello quod significat temptatōꝫ. ¶ Veniens aūt beata virgo ad tēplū filiū suū obtulit ꝛ eum quinqꝫ siclis redemit Notādū enī ꝙ q̄dā primogenita redimebātur. sicut primogenita vndecīꝫ tribuum. que redimebātur quinqꝫ siclis. Quedā non redimebātur. sicut primogenita leuitarum que nunquā redimebātur. sed cum in adultā etateꝫ pueniebāt semper in templo domino seruiebāt. ꝛ sicut primogenita mūdorum animaliū que iteꝝ non redimebāt̄ sed domino offerebātur. quedā commutabantur. vt primogenitum asini quod commutabatur in ouem. Quedam occidebātur vt primogenitū canis. Cum igit̄ christ⁹ fuerit de tribu iuda que fuit vna vndecīꝫ tribuū. patet ꝙ debuit redimi. ¶ Obtulerunt etiā pro eo domino par turturuꝫ aut duos pullos columbaꝝ. Hec em̄ erat oblatō paupeꝝ. sꝫ agn⁹ oblatō diuitū. nō aūt dixit pullos turturꝝ sicut dixit pullos columbarū. quia pulli columbaꝝ semp inueniūtur pulli autem turturū non semper inueniunt̄. turtures aūt semper inueniuntur. Nec dixit par columbaꝝ sicut dixit par turturū. quia columba est auis libidinosa. ꝛ ideo in sacrificio suo deus noluit eam offerri.

turtur aūt est auis pudica. Sed nōne beata virgo maria paulo ante a magis multa pōdera auri recepat. videtur ergo q̄ bñ potuerit agnum vnū emere. Sʒ dicendū q̄ sine dubio ſm berñ. magi magna pōdera auri obtulerūt. qꝛ ñ est verisile q̄ tales reges tali puero vilia munera obtulissent. Sed tñ beata virgo vt aliqb⁹ placet illud sibi nō retinuit sed statim paupib⁹ erogauit. Vel forte pegrinatōi i egiptū p septēnium imminenti puide reseruauit. Vel forte non in magna quātitate talia obtulerunt cum hec in significatōʒ misticam offerrent. Ponit aūt expositor tres oblationes de dño factas. Prima facta est de ip̄o a parentibus. Secunda p ip̄o de auibus. Terciā fecit ip̄e in cruce p hominib⁹ Prima ostendit eius humilitatem qꝛ dñs legis se legi subiecit. Secūda pauptatem. qꝛ pauperꝝ oblatōʒ elegit. Tercia caritatem. qꝛ se pro peccatorib⁹ tradidit. Proprietates turturis habentur his versibus. Alta petit turtur. cātando gemit. veniens ver. Nūciat. ꝛ caste viuit. solusqʒ moratur. Pullos nocte fouʒ. morticinūqʒ fugit. Proprietates vero colūbe his versib⁹ notātur. Grana legit. volitat sociata. cadauera vitat. Felle caret. plangit sociūqʒ p oscula tangit. Petra dat huic nidū. fugit hostem in flumine visū. Rostro non ledit geminos pullos bene nutrit. Dicitur secūdo hec festiuitas ypapāti. qd̄ idem est qd̄ p̄sentatio. ex eo q̄ xp̄s est in templo p̄ñtatus. Vel ypapāti qd̄ ideʒ est qd̄ obuiatio. qꝛ simeon ꝛ āna obuiauerūt dño cū offerret in templū ꝛ dicitur ab ypa qd̄ est ire. ꝛ āti quod est ꝯtra. Tūc aūt accepit eum symeon in vlnas suas. Et notandum q̄ triplex obumbratio siue exinanitio hic de saluatori nostro facta est. Prima est exinanitio veritatis. Ille ei q̄ est veritas. q̄ omnem hominem p seip̄m q̄ est via. i seip̄ʒ q̄ ē vita ducit hodie ab aliis se duci pmisit. Cū īducerent inq̄t puerꝝ iesū ꝛc. Secūda est exinanitō bōitatis. qm̄ ille q̄ solus sāctus et bonus est tanq̄ īmūd⁹ voluit cū matre expiari. Tercia est exinanitio maiestatis. qm̄ ille q̄ est portās omnia verbo virtutis sue. hodie in vlnis senis se recipi ꝛ portari pmisit. q̄ tñ portabat portantem se. ſm illud. Senex puerꝝ portabat puer aūt senem regebat. Tūc aūt simeon benedixit eum dicens. Nūc dimittis ſuum tuum dñe ꝛc. Et appellat eum simeon trib⁹ noibus scʒ salutare. lumen. ꝛ. gloriam plebis israhel. Ratio aūt hui⁹ triplicis nominis potest quadrupliciter sumi. Primo penes nostrā iustificatōneʒ vt dicatur salutare remittendo culpam. qꝛ iesus interp̄tatur saluator. ex eo q̄ saluum facit populum scʒ a peccatis eorꝝ. Lumen dādo gratiā Gloria plebis dādo gloriam. Secundo penes nostrā regeneratōnem. Nā primo puer exorcisatur et baptisatur. ꝛ sic a peccato mundatur quo ad primum. Secundo candela accensa ei datur quo ad secunduʒ. Tercio ad altare offertur quo ad tercium. Tercio penes hodiernā pcessiōʒ Nā primo candele benedicuntur et exorcisantur. Secundo accendūt

et in manibus fidelium datur. Tercio ecclesiā cum cāticis igrediūtur Quarto penes triplicem hui⁹ festi denominatōꝫ. Nā dicitur purifica tio quo ad purgatōꝫ culpe p hoc ꝙ dicitur salutare. Dicit candelaria q̄ ad illuminatōꝫ gratie. p hoc ꝙ dicit lumen. Dicitur ypapanti quo ad collatōꝫ glorie. p hoc qd̄ dr gloriā plebis israhel. Tūc ei occurremus obuiā xp̄o i aera. Uel potest dici ꝙ laudat xp̄s i hoc cātico. vt pax. vt sal⁹. vt lux. vt gloria. Pax q2 mediator est. Salus q2 redēptor. Lux q2 doctor. Gloria q2 p̄miator. ¶ Dicit et tercio hoc festū cādelaria. ex eo ꝙ cādele accēse i manib⁹ portātur ¶ Quare aūt ecclesia hoc ordinaue rit. vt scꝫ i hac die cādele accēse in manib⁹ portētur possūt assignari q̄ tuor ratōes. Primo ꝑpter remouēdā erroneā ꝯsuetudieꝫ. Romāi em̄ oli i kalend. februarii ad honorē februe matris martis. q̄ erat de⁹ belli vrbē de q̄nto i q̄ntū ānū cū cereis ⁊ facib⁹ tota nocte lustrabāt. vt fili⁹ su⁹ scꝫ mars eis victoriā de inimicis ꝯcederet cui⁹ matrē tā solēniter honorarēt. Et illud spaciū dicebatur lustꝝ. Romāi etiā i februario sa crificabāt februo. id est plutoni et ceteris diis ifernalib⁹ ⁊ hoc ꝑ aiab⁹ āntecessoꝝ suoꝝ. Ut ergo ꝑpiciarētur eoꝝ ideo ⁊ eis solēnes hostias of ferebāt ⁊ tota nocte eoꝝ laudib⁹ isistētes cū cereis ⁊ accēsis facib⁹ vi gilabāt. Mulieres etiā romāoꝝ vt ait inocenti⁹ papa his dieb⁹ festū luminariū exercebāt. qd̄ a q̄busdā fabulis poetaꝝ origiñē traxit. Aiūt em̄ ꝙ ꝓserpina fuit adeo speciosa. ꝙ pluto deus infernalis eam ꝯcupi scēs ipam rapuit ⁊ deā eā fecit. Parētes aūt sui p siluas ⁊ nemora cū facib⁹ et luminarib⁹ eā multo tp̄e q̄sierūt. Et istud mulieres romāorū repñsentantes cū facib⁹ ⁊ luminarib⁹ circūibāt. Et q̄m difficile est con sueta relinq̄re. xp̄iani de gentib⁹ ad fidem ꝯuersi difficile poterāt reli quere huiusmōi ꝯsuetudines paganoꝝ. ideoqꝫ sergius papa hāc ꝯsue tudinem i meli⁹ ꝯmutauit. vt scꝫ xp̄iani ad honorē sācte matris dn̄i oī āno in hac die totū mundū cū accensis cādelis et benedictis cereis il lustrarent. vt solēnitas q̄dem staret sed alia intentōe fieret. ¶ Scd̄o ꝑ pter ostendendā virginis puritatem. Aliq̄ ei audientes virginem puri ficatā possent credere ipam purificatōe indiguisse. Ut ergo ostendat. ꝙ tota fuit purissima et splendida. ideo ordinauit ecclesia vt lumīosos cereos baiulem⁹. ac si ipo facto dicat ecclesia. Uirgo beata purificati one non indiges. sed tota rutilas. tota splendes. Uere ei purificatōne nō indigebat. q̄ ⁊ n̄ suscepto semine ꝯcepat. ⁊ i matris vtero ꝑfectissīe mūdata ⁊ sanctificata erat. Adeo aūt fuit in matris vtero ⁊ i aduētu spiritussancti sanctificata ⁊ mundata. ꝙ nō solū aliqd̄ idinamentū ad peccatum i ea penitus nō remāsit. sed etiā virtus sāctitatis eius vsqꝫ ad alios extendebatur ⁊ trāsfūdebatur. ita ꝙ in aliis om̄es mot⁹ car nalis ꝯcupiscentie extiguebat. Unde dicunt iudei ꝙ cuꝫ maria pulcer rima fuerit. a nullo tn̄ vnq̄ȝ potuit ꝯcupisci. ⁊ rō ē. q2 virt⁹ sue castitatis

cunctos aspicientes penetrabat. z omnē in eis cōcupiscētiā repellebat Unde cōparatur cedro. qꝛ sicut cedrus ſpētes odore suo iterficit. ita eius sāctificatō in aliis radiabat z omnes motus i carne ſpētinos occidebat Cōparatur etiā mirre: qꝛ sicut mirra iterficit vermes. sic eius sanctitas cōcupiscentias carnales. Et hāc ꝓrogatiuā habuit ꝑ ceteris sāctificatis in vtero z virginibus. qꝛ eoꝝ sāctitas z castitas in alios nō trāsfundebatur. nec carnales motus in aliis extinguebat. Uirtus aūt castitatis virginis etiā ipudicoꝝ corda medullitus penetrabat. z ea quo ad ipaꝫ ꝓtinus casta reddebat. ¶ Tercio ꝑpter repñtandā hodiernā ꝓcessiōeꝫ Nā maria et ioseph z simeō z āna hodie honorabilem ꝓcessiōꝫ fecerūt z pueꝝ iesū i téplum presētauerūt. Sic et nos ꝓcessiōꝫ facimus. z cereuꝫ accensū ꝑ quē significatur iesus i manibus baiulamus. z vsqꝫ i ecclesias ōferimus. Tria eñ sūt i cereo scꝫ cera lichinius z ignis. z ꝑ hec tria significantur tria q̄ fuerūt i xp̄o. Nā cera significat carnē xp̄i. q̄ nata est de maria virgine sine corruptōe carnis. sicut apes ceram gignūt sine alteriuꝫ ꝯmixtione. Lichinius i cera latēs significat animā cādidissimam i carne latentē. Ignis vero siue lumē significat diuinitatē qꝛ deus noster ignis ꝯsumens est. Uñ quidā sic ait. Hāc in honore pie candelā porto marie. Accipe ꝑ cerā carnē de virgine verā. Per lumen numen maiestatisqꝫ cacumē. Lichinius z est aīa sub carne latēs ꝑopima ¶ Quarto ꝑpter instructōꝫ nostrā. In hoc eī instruimur ꝙ si volumus āte deū esse purificati z mūdi. tria in nobis habere debemus. s. fidem verā. actōem bonā. intentōꝫ rectā. Nā cādela in manu accensa est fides cū opatōe bona. z sicut cādela sine lumine ōꝛ esse mortua. z lumen ꝑ se sine cādela nō lucet. sed mortuum esse videtur. sic et opatio sine fide z fides sñ bono ope mortua esse dicitur. Lichinius aūt intus i cera occultatus est intentio recta. Uñ grego. Sic sit opus in publico vt tamē intentio maneat in occulto. ¶ E ¶ Quedā matrona nobilis in beatā virginem maximaꝫ ōuotōꝫ habebat. Hec quandam capellam iuxta domū suam construxerat. et ꝓprium capellanum habens omni die missam de beata virgine audire volebat. Appropinquāte aūt festo purificatōnis beate virgis sacerdos ob quoddam suum negocium longius secessit. z domina die illo missam habere non potuit. Uel vt alibi legitur omnia que habere poterat etiam vestimenta ꝓ amore virginis dabat. Unde cum clamidem dedisset. z ad ecclesiam ire non posset. sine missa illaꝫ ea die manere oportebat. De quo cum plurimum doleret. ecclesiam ꝓpriaꝫ seu cameram intrauit et ante altare beate marie virginis se ꝓstrauit. Tunc subito in excessu mentis facta. videbatur sibi se in quadam ecclesia pulcerrima et speciosa collocatam esse. Et respiciens vidit turbam maximam virginum in ecclesiam venientem quas quedam virgo pulcerrima dyademate coronata ꝑibat. Cūqꝫ omnes ꝑ ordiem consedissent. ecce

turba alia iuuenū. q̄ 7 ipi iuxta ordinē ꝯsederūt. Et ecce q̄dā maximus cereoꝝ fascē deferēs. cereū primo virgini q̄ ceteras anteibat dedit. et postea aliis virginibus 7 iuuenib⁹ tribuit. Deide ad illā matronā venit. 7 cereū ei obtulit. quē illa libēter accepit. Tūc p̄ choꝝ respiciēs. vidit duos ceroferarios. sbdyaconū dyaconū. 7 sacerdotē sacris idutos vestib⁹ ad altare p̄cedētes tanq̄ missaꝝ solēnia celebrare volētes. Uidebat̄ aūt sibi q̄ acoliti essent vincēti⁹ 7 laurēti⁹. dyacon⁹ 7 sbdyacō⁹ duo angeli sacerdos aūt xp̄s. Facta aūt ꝯfessiōe duo pulcerrimi iuuenes i mediū chori ierūt. 7 officiū misse alta voce 7 d̄uotissie iceperunt. 7 ceteri q̄ i choro erāt p̄sequunt̄. Cū aūt ad oblatōz vētū fuissz. regia virginū 7 cetere virgīes cū aliis q̄ erāt i choro. cereos suos sacerdoti vt moris ē flexis genib⁹ obtulerūt. Cū aūt sacerdos illā matronā expectarz vt sibi cereū suū offerrz. 7 illa ire nollz. misit ad eā regia virginū p̄ nūciū q̄ rusticitatē facerz q̄ sac̄dotē tā diu expectare p̄mitterz. Illa aūt respōdit q̄ sacerdos i missa sua p̄cederz. q̄z cereū suū sibi nō offerret. Tūc iteꝝ regina aliū nūciū misit. Cui similiter illa respōdit. q̄ cereū sibi datū penit⁹ nulli daret sz illū ex deuotōe tenerz Regia aūt virginū p̄cepit nūcio dicēs. Uade 7 iteꝝ eā roga vt cereū offerat. sin aūt ipm̄ de māib⁹ ei⁹ violēter auferas. Cūq3 nūci⁹ iuisset. 7 illa rogātē audire recusaret. dixit se in mandatis habere vt ip̄m ab ea violenter auferret. Tunc ille cum magna violentia cereum cepit 7 ip̄m auferre conabat̄. Illa aūt forti⁹ tenebat 7 se viriliter defēdebat Cūq3 lōga fierz altercatō 7 hic ide cereus violenti⁹ traheretur. sbito cereus fract⁹ est 7 medietas in māu nūcii 7 alia medietas in māu ipi⁹ dn̄e remāsit Ad hāc igit̄ vehemētē fractōz illa subito ad se rediit et se iuxta altare vbi se posuerat iueniēs cereū fractū in māu sua rep̄it. De quo valde admirās imensas gratias beate virgini reddidit q̄ eā sine missa illa die remanere nō p̄misit sz tali officio iteresse fecit Illa aūt cereū diligēter reposuit 7 p̄ maximis reliq̄is reſuauit. Sz 7 oēs vt d̄r q̄ tūc tangebant̄ de eo a q̄cūq3 detinebātur infirmitate p̄tinus liberabātur ¶ Quedam alia matrona dū esset grauida q̄dā nocte i sōnis vidit se portare q̄dā vexillū. qd̄ colore sāguineo erat tinctū. Euigilās aūt ꝯtinuo sēsū amisit. Quā dyabol⁹ adeo ludificabat vt videret̄ sibi q̄ xp̄ianā fidē quam acten⁹ habuerat inter mamillas haberet. 7 inde ꝯtinuo exirz. Que cū nullatenus curari posset. in q̄dā ecclesia beate virginis i festo purificatōis p̄noctauit. et integram sanitatem recepit. XXXVIII

De sancto blasio.

Blasius q̄si blād⁹. Uel blasi⁹ q̄si belasi⁹. a bela qd̄ est habit⁹: 7 syor paruulus. Fuit enim blandus p̄ dulcedinem sermonū habitus p̄ habitus virtutū. p̄uul⁹ p̄ hūilitatem moꝝ · A·

Blasius cũ oĩ mãsuetudĩe ⁊ sãctitatẽ polleret. xp̄iani eum in
sebaste ciuitate capadocie in ep̄m elegerunt. Qui episcopa
tu suscepto ob dyoclecianam p̄secutõẽ speluncã petiit. ⁊ ibi
heremiticã vitã duxit. Cui aues pabulũ afferebãt. ac fere ad eũ vna
nimiter confluebant. ⁊ vsq3 dum imponeret manum eius benedicẽs
non recedebant ab eo. Deniq3 si q̄ ĩfirmabant. ad eũ ꝯtinuo veĩebãt
⁊ sanitatẽ ad integꝝ reportabãt. Preses igit̄ illi⁹ regiõis dũ milites
suos ad venãdũ misiss3. ⁊ illi in uanum alibi laborãtes ad antꝝ sãcti bla
sii casu puenissẽt magnã ibidẽ bestiaꝝ multitudĩe3 ãte ip̄m stãtiũ repe
rũt. Quas dũ nullaten⁹ cape possent. attoniti dño suo nũciauerunt
Qui stati milites plures misit. ⁊ vt ip̄m cũ oĩb⁹ xp̄ianis ad se adduce
rent p̄cepit. In ip̄a aũt nocte ter xp̄s ei apparuit dicẽs. Surge ⁊ offer
mihi sacrificium. Ecce aũt aduenerũt milites dicẽtes. Egredere vo
cat te p̄ses. Quib⁹ respõdit sãctus blasi⁹. Beneuenistis filii. Nũc vi
deo q2 deus non est oblitus mei. Pergẽs vero cũ eis nũq̃ a p̄dicatõe
cessauit. ⁊ corã eis miracula multa fecit. ❡ Tũc mulier q̄dam filiũ suũ
morientẽ in cui⁹ gutture os piscis trãsuersum erat. ad pedes ei⁹ attu
lit. ⁊ vt sanaretur cũ lacrimis postulabat. Sãctus vero blasi⁹ sup eum
man⁹ ĩponẽs orauit vt puer ille ⁊ oẽs q̄ in ei⁹ noĩe aliq̄d peterẽt sãita
tis bñficiũ obtinerẽt. et stati sanat⁹ ẽ. B ❡ Mulier paupcl'a q̄dã vnũ
solũ porcũ habẽs. quẽ tñ violenter lup⁹ rapuerat sãctũ blasiũ dp̄caba
tur. vt sibi reddi faceret suũ porcũ. Qui subridẽs dixit. Mulier noli cõ
tristari. reddet̄ tibi porc⁹ tu⁹. ꝯtinuo lup⁹ venit et porcum vidue reddi
dit. ❡ Ingrediẽs vero blasi⁹ ciuitatẽ iussu principis carceri mãcipat̄.
Alia vero die iussit p̄ses ip̄m sibi p̄ñtari. quẽ vidẽs blãdis s̄monib⁹ sa
lutauit dicẽs. Gaude blasi amice deoꝝ. Cui blasius. Gaude tu optĩe
p̄ses. sed ne dicas eos deos sed demõẽs. q2 eterno igni cũ his q̄ eos ho
norãt tradunt̄. Iratus p̄ses eũ fustib⁹ cedi iussit. ⁊ ĩ carcerẽ retrudi fe
cit. Cui blasius dixit. Insensate speras p penas tuas dei mei a me au
ferre amorẽ q̄ ip̄m in me habeo corroboratorem. Audiẽs hoc vidua il
la cui porcum reddiderat. porcũ ip̄m occidit ⁊ caput cũ pedib⁹ cãdela
⁊ pane ad sanctũ blasiũ deportauit. Ille gratias agens ꝯmedit sibiq3
dixit. Sigulis ãnis candelã in ecclesia noĩs mei offeras. ⁊ tibi ⁊ q̄cũq3
hoc fecerit bene erit. Qđ sp egit ⁊ sibi p̄speritas m̄lta fuit. ❡ Post hoc
cũ eductũ a carcere p̄ses ad deos ĩclinare nõ posss iussit eũ ĩ ligno suspẽ
di. ⁊ carnes e⁹ cũ ferreis pectinib⁹ laniari. ⁊ sic iteꝝ ĩ carcerẽ reportari.
C ❡ Septẽ ergo mulieres seq̄ntes guttas sãguinis colligebãt. Que
mox tenẽtur ⁊ ad deoꝝ sacrificiũ ꝯpellũt̄. Que dixerũt. Si vis vt de
os tuos adoremus cũ reuerẽtia. mitte eos ad stagnũ vt ibi facieb⁹ ablu
tis mũdi⁹ adorare possim⁹. Let⁹ p̄ses efficit̄. ⁊ citi⁹ qđ dixerãt adĩplet̄
Ille vero deos arripuerũt. ⁊ eos ĩ stagni mediũ piecerũt dicẽtes. Si dii

sūt videbi⁹. Quod pses audiēs ⁊ p̄ ira isaniēs ⁊ seipꝫ pcutiēs dixit mini stris. Cur nō tenuistis deos nostros vt nō mitterentur i pfundum laci. Qui dixerūt. Dolose tecū locuti sūt mulieres. ⁊ eos i stagnū piecerūt Cui mulieres. Deus ver⁹ dolos nō patif. Sꝫ ⁊ si dii fuissent psciuissēt vtiqꝫ q̄d eis facere volebam⁹. Et irat⁹ pses iussit plūbū liq̄factū ⁊ pectines ferreos. ⁊ septē loricas igne cādētes ex vna pte pari. ⁊ ex alia vii. camiseas afferri lineas. Quo dicēte vt ex his qd mallēt eligerent. vna illaꝝ duos puulos habēs audacter cucurrit. ⁊ lineas camiseas accipiēs i caminū piecit. Pueri vero matri dixerūt. Nō nos mater dulcissima post te reliq̄s. sꝫ sicut nos replesti dulcedie lactis. sic nos reple dulcedine regni celestis. Tūc pses iussit eas suspēdi. ⁊ carnes eaꝝ pectinib⁹ ferreis laniari. Quaꝝ carnes vt nix albissime erāt ⁊ p sāguie lac fluebat. Cū aūt supplicia iuite ferrent. āgelus dñi ad eas venit et eas viriliter cōfortauit dicēs. Nolite timere. bon⁹ ei opari⁹ q̄ bñ incipit ⁊ bñ pficit. ⁊ a cōducēte se bñdictōꝫ meretur p ꝯpleto ope. ⁊ mercedē accipit p labore ⁊ gaudiū possidet p mercede. Tūc pses iussit eas deponi ⁊ in caminū mitti. Que diuinit⁹ igne extīcto exierūt illese. Quibus pses. Iā nūc magicā arteꝫ dimittite ⁊ deos nostros adorate Que respōderūt. Perfice qd cepisti. qꝛ iā ad regnū celeste vocati sum⁹. Tūc ille data sentētia eas decollari mādauit. Que dū decollari deberēt. flexis genibus adorauerūt dicentes. Deus q̄ nos a tenebris sepasti. ⁊ i hāc lucem dulcissimā adduxisti. q̄ nos sacrificiū tuū fecisti. aīas nostras suscipe. ⁊ ad vitā eternam facias puenire. ⁊ sic trūcatis capitib⁹ ad dñm migrauerūt. ⁊ B ¶ Post hoc iussit pses blasiū sibi pñtari. ⁊ dixit ei. Uel nūc adoras deos vel nō. Cui blasius. Impie nō timeo minas tuas age vt vis. corpus ei meū penitus tibi trado. Tūc iussit eū mitti in stagnū. Ipse vero aquā signauit. ⁊ mox sicut terra arida fixa pmāsit. Dixitqꝫ eis. Si veri sūt dii vestri. ostendite virtutē eoꝝ. et igredimini huc. Ingressiqꝫ. lxv. viri stagnū ꝯtinuo sūt submersi. Angelus aūt dñi descēdens dixit ei. Egredere blasi. et coronā tibi a deo patā suscipe. Cunqꝫ exissꝫ dixit ad eū pses. Omnino decreuisti nō adorare deos. Cui blasi⁹ Cognosce miser qꝛ xp̄i fu⁹ sū. nec demōes adoro. Et stati iussit euꝫ decollari. Ipse auteꝫ orauit ad dñm vt q̄cunqꝫ p ifirmitate gutturis vel alia q̄cūqꝫ ifirmitate e⁹ patrocinia postularꝫ exaudiri ꝯtinuo mereref. Et ecce vox de cel' ad euꝫ veīt. qꝫ sic fierꝫ vt orauit Sicqꝫ pnoīat⁹ sanct⁹ cuꝫ duob⁹ pueris decollat⁹ ē circa ānos dñi. cclxxxiii. XXXIX

De sancta agatha virgine

Agatha dr̄ ab agyos qd est sanctus et theos deus qua. A. si sācta di. Tria eni sunt sicut dicit chriso. que sanctum faciunt et illa pfecte fuerūt i ea. s. cordis mūdicia. spūssācti pñtia ⁊ bonoꝝ opeꝝ affluētia. Uel dr̄ ab a qd est sīn et geos terra. ⁊ theos deus

q̄ſi dea ſñ terra. id eſt. ſine amore terrenoꝝ. Vel ab aga qđ eſt loqns ꝛ tau ↄſūmatō. q̄ſi ↄſūmate ꝛ pfecte loquſ qđ patꝫ in ſuiſ reſpōſiſ. Vl' ab agad qđ ē ſuitꝰ ꝛ thaaſ ſupioꝛ. q̄ſi ſuitus ſupioꝛ ꝛ hoc ꝑpter illđ qđ dixit. Sūma igenuitas ē iſta ꝛc. Vl' ab aga qđ ē ſolēnis ꝛ thau conſū matio. q̄ſi ſolēniter cōſūmata. i. ſepl'ta qđ patꝫ i āgeliſ q̄ eā ſepelierunt

Agatha virgo īgenua m̄te ꝛ coꝛpe pulcerrima i vrbe ca thañſiū deū ſp i oī ſāctitate colebat. Quicianꝰ aūt ↄſular is ſilicie cū eſſꝫ ignobilis libidioſꝰ auarꝰ ꝛ ydolis deditꝰ. beatā agathā ↄpꝛehēdere nitebať. vt qꝛ erat ignobilis ↄpꝛehēdendo nobilez timereť. qꝛ libidinoſꝰ eiꝰ pulcritudie frueretꝛ. qꝛ auarꝰ eꝰ diuitias rape ret. qꝛ ydolatra diis eā faceret imolare. Fecitqꝫ eā ad ſe adduci. Que cū adducta eſſꝫ. ꝛ eiꝰ imobile ꝑpoſitū ↄgnouiſſꝫ. tradidit eā cuidā me retrici noīe affrodiſie. ꝛ nouē filiabꝰ eiꝰ eiuſdē turpitudis. vt p. xxx. di es ſuaderent ei q̄uo eiꝰ aīm imutarēt. Et modo ꝑmittendo leta. modo terrēdo paſpera. ſperabāt eā a bono ꝑpoſito reuocare. Quibus beata agatha dixit Mēs mea ſupra petrā ſolidata eſt. ꝛ in xp̄o fūdata. Ver ba veſtra vēti ſūt. ꝑmiſſiōes veſtre pluuie ſūt. terroꝛes veſtri flumina ſūt. Que q̄ntumuis ipugnāt fūdamētū domꝰ mee. cadere non valebit. Hec aūt dicēs flebat quotidie ꝛ oꝛabat. ſitiēſ ad martirii palmā pueni re. Vidēs igiť affrodiſia ipaꝫ imobilē ꝑmanere. dixit q̄ciāo. Faciliꝰ poſſūt ſaxa molliri. ꝛ ferrū in plūbi mollicie m cōuerti. q̄ȝ ab intentione xp̄iana mēſ iſtiꝰ puelle ↄuerti ſeu reuocari. Tunc q̄cianꝰ fecit eā ad ſe duci. ꝛ ait illi. Cuiꝰ ↄditōis es. Cui illa. Nō ſolū igenua ſꝫ ꝛ ſpecta bilis genere. vt oīs pentela mea teſtatur. Cui q̄cianꝰ. Si ingenua es cur moꝛibꝰ te ſuilē pſonā habere oſtēdis. Illa reſpōdit. Quia ancilla xp̄i ſū idō ſuilē me exhibeo pſonā. Quicianꝰ dixit. Si te ingenuam di cis. q̄uo ācillā aſſeriſ. Illa reſpōdit. Sūma igenuitaſ iſta eſt i q̄ ſuitus xp̄i ↄpꝛobatur. Quicianꝰ dixit. Elige qđ volueris. aut. ſ. diiſ ſacrifica re. aut diuerſa ſupplicia ſuſtinere. Cui agatha. Sit taliſ vxoꝛ tua. q̄lis fuit venus dea tua. ꝛ tu talis ſis qualis fuit deꝰ tuꝰ iupiter. Tūc q̄n ciāꝰ iuſſit eā alapiſ cedi dicēſ In iniuriā iudicis noli temerario oꝛe gar rire. Agatha reſpōdit. Miroꝛ te viꝝ prudentē ad tātā ſtulticiā deuo lutū. vt illos dicas deos tuos eſſe. quoꝝ vitā ñ cupias tuā diugē vl' te imitari. vt dicas tibi iniuriā fieri ſi eoꝝ viuaſ exēplo. Nā ſi dii tui ſūt bonū tibi optaui. Si aūt execrariſ eoꝝ ↄſoꝛtia mecū ſētiſ. Quiciāꝰ di xit. q̄d mihi verboꝝ ſupfluꝰ curſꝰ. aut ſacfica diis. aut te faciā diuer ſis ſuppliciiſ itcrire. Agatha rn̄dit. Si feraſ mihi ꝑmittaſ audito xp̄i noīe māſueſcūt. Si ignē adhibeas đ celo mihi roꝛē ſaluificū āgeli mi ſtrabūt. ſi plagaſ vl' toꝛm̄ta igeraſ habeo ſp̄m ſāctū p q̄ꝫ dſpicio vniūſa Tūc iuſſit eā tradi ad carcerē. qꝛ voce eū publica ↄfūdbat. Ad q̄ꝫ letiſſie ꝛ gloꝛiater ibat. ꝛ q̄ſi ad ep̄las iuitata agonē ſuū dn̄o ↄm̄dabat

Sequenti die dixit ei quincianus. Abnega xpm̄ ⁊ adora deos. Que cū renueret iussit eā i eculeo suspendi ⁊ torq̄ri. Dixitq3 agatha. Ego i his penis ita delector sicut q̄ bonū nunciū audit. aut q̄ videt quez diu desiderauit. aut q̄ multos thesauros iuenit. Nō ei potest triticū i horreum poni nisi teca ei⁹ fuerit fortiter ɔculcata ⁊ i paleas redacta. Sic aīa mea nō potest itrare i padisū cū palma martirii nisi diligenter feceris corp⁹ meum a carnificib⁹ attrectari. Tunc irat⁹ q̄ncian⁹ iussit ei⁹ mamillā torq̄ri. ⁊ tortā diutissie iussit abscidi. Cui agatha. Impie crudelis ⁊ dire tyrāne. non es ɔfus⁹ āputare i femina qđ ip̄e i matre suxisti. Ego habeo mamillas itegras intus in aīa mea. ex quib⁹ nutrio oēs sensus meos. q̄s ab īfātia dn̄o ɔsecraui. B Tunc iussit eā i carcerem recipi. phibens ingressum medicoꝝ: ⁊ panem vel aquā sibi ab aliquo ministrari. Et ecce circa mediā noctem venit ad eam quidā senex quem ātecedebat puer luminis portitor. diuersa secum ferens medicamenta ⁊ dixit ei. Licet cōsularis insanus tormentis te afflixerit. tu eū tuis respōsis āpli⁹ afflixisti. Et licet vbera tua torsit. sed illi⁹ vbertas in amaritudiem cōuertet̄. Et qm̄ ibi erā q̄ndo hec patiebaris. vidi q2 mamilla tua pōt curā salutis suscipe. Cui agatha. Medicinā carnalē corpi meo nūq̄ʒ exhibui ⁊ turpe est vt qđ tā diu ꝑuaui nūc pdam. Dixit ei senex. Filia ego xpianus sū ne verecūderis. Cui agatha. Et vnđ verecūdari possum. cū tu sis senex ⁊ grādeu⁹. ego vero ita crudeliter lacerata q̄ nemo de me possit ɔcipe voluptatē. Sed ago tibi gratias. dn̄e pater q2 solicitudīez tuā mihi īpendere dignat⁹ es. Cui ille. Et q̄re nō pmittis vt curē te. Agatha respōdit. Quia habeo dn̄m iesū xp̄z q̄ solo verbo curat oīa. et ꝑmone restaurat vniuersa. hic si vult. potest me ɔtinuo curare. Et subridēs senior dixit. Et ego apl's eius sū. ⁊ ip̄e me misit ad te. et i noīe ei⁹ scias te esse sanatā. Et ɔtinuo petr⁹ apl's disparuit. et pcidēs beata agatha gratias agēs iuenit se vndiq3 sanatā. ⁊ mamillā suo pectori restitutā. Cū ergo ex imenso lumie custodes territi aufugissēt ⁊ aptū carcerē reliq̄ssēt rogabāt eū q̄dam vt abiret. Absit iquit vt fugiā. ⁊ coronā patiētie pdā. ⁊ custodes meos tribulationib⁹ tradā. C Post dies quatuor dixit ei q̄ncian⁹ vt deos adoraret ne grauiora supplicia sustineret. Cui agatha. Uerba tua fatua sunt ⁊ vana. aerē maculātia ⁊ iniq̄. Miser sine itellectu q̄uo vis vt lapides adorē. ⁊ deū celi q̄ me sanauit dimittā. Quincian⁹ dixit. Et quis te sanauit. Cui agatha. Christ⁹ fili⁹ dei. Quīciā⁹ dixit. Iterꝝ tu xp̄z audes noīare. quē ego nolo audire. Agatha dixit. Quamdiu vixero christum corde et labiis inuocabo. Quincianus dixit. Nunc videbo si christus te curabit. ⁊ iussit testas fractas spargi. et sub testas carbōes ignitos mitti ⁊ ip̄az desup nudo corpe volutari. Qđ cū fierz ecce terremot⁹ nimi⁹ fact⁹ ē. q̄ totā ciuitatē ita ɔcussit vt ps corruens

in eculeo.

mamille abscisio

Sup carbones ignitos

duos cōsiliarios quinciani opprimeret. ⁊ oīs popul⁹ ad eū ꝯcurreret ꝯclamās. q ꝑpter iniustū agathe cruciatū talia paterent. Tūc q̄ncianus ex vna pte terremotū ex alia sedicōē populi metuēs. ipā itez̄ i carcerē recipi iussit. vbi sic orauit dicēs. Dn̄e iesu xp̄e q̄ me creasti. ⁊ ab īfātia custodisti. q̄ corp⁹ meū a pollutōe fuasti. ⁊ a me amorē seculi abstulisti. et q̄ tormēta me vincere vicisti. ⁊ in eis virtutē patientie tribuisti. accipe spiritū meū. ⁊ iube me ad tuā misericordiā ꝑuenire. Hec cū orasset cū ingenti voce spiritū tradidit circa ānū dn̄i. cclin. sub daciano alias decio impatore. ¶ Cū aūt fideles cū aromatib⁹ corp⁹ ei⁹ ꝯdirent ⁊ i sarcofago collocarēt. q̄dā iuuenis sericis idut⁹ cū plu sq̄ centū viris pulcerrimis ⁊ ornatis ac albis idutis. q̄ nūq̄ in illis ptibus visi fuerāt ad corpus ei⁹ venit. ⁊ tabulā marmoreā ad caput ei⁹ ponēs ab oculis oīm statim disparuit. Erat aūt i p̄dicta tabula scriptū. Mentē sanctā spōtaneā honorē deo ⁊ patrie liberatōꝫ. Qd̄ sic intelligit. Mentē sanctā habuit. spontaneā se obtulit. honorē deo dedit. ⁊ patrie liberatōēꝫ fecit. Et hoc miraculo diuulgato etiā gētiles ⁊ iudei sepulcꝝ ei⁹ plurimum venerari ceperūt. ¶ Quicianus aūt dū ad ei⁹ inuestigādas diuitias ꝑgeret. duob⁹ equis inter se fremitū dātib⁹. calcesq̄ꝫ iactātib⁹. vn⁹ cū morsu appetiit. Alter calce ꝑcussum in flumine ꝑiecit. ita q̄ corp⁹ ei⁹ nusq̄ potuit inueniri. Reuoluto āno circa diē natalis eius mōs q̄daꝫ maxim⁹ circa ciuitatē ruptus eructauit īcendiū. qd̄ q̄si torrēs de mōte descēdēs ⁊ saxa terrāq̄ꝫ liq̄faciēs ad vrbē cū magno impetu veniebat. Tūc paganoꝝ multitudo descēdit de mōte. ⁊ ad sepulcꝝ ei⁹ ꝯfugiens velū vn̄ cooptū erat sepulcꝝ arripuit. ⁊ ipm̄ statuit ꝯtra igneꝫ. statiq̄ꝫ i die natalis ip̄i⁹ virginis ignis stetit ⁊ vltra vllaten⁹ nō ꝑcessit. ¶ De hac virgīe dicit ābro. i p̄fatōe. O felix ⁊ iclita virgo q̄ meruit dn̄i pro laude fidel' martiris sāguinē clarificare suū. O illustris ⁊ glo'sa gemio illustrata decore. q̄ īter tot tormēta asp̄a cūctis p̄lata miraculis. ⁊ mistico pollēs suffragio. ap'li meruit visitatōe curari. Sic nuptā xp̄o susceꝑit ethera. Sic humādi artus gloriosa fulgēt obsequia vbi āgeloꝝ choꝛ⁹ sāctitatē mētis ⁊ patrie idicat liberatōꝫ. XL

De sancto vedasto.

Vedast⁹ q̄si vere dās estus qꝛ vere sibi dedit estus afflictōnis ⁊ penitētie. Ul' q̄si vē distās. qꝛ vē eternū ab eo distat. Naꝫ dānati sp̄ dicēt. vē scꝫ qꝛ deū offēdi. vē qꝛ dyabolo ꝯsēsi vē qꝛ nat⁹ fui. vē qꝛ mori n̄ valeo. vē qꝛ tā male torq̄or. vē qꝛ nūq̄ liberabor.

Vedastus a beato remigio i atrabatēseꝫ episcopū ordiat⁹. ⁊. fuit. Qui cū ad portā ciuitatis venissꝫ. ⁊ ibidē duos paupes vnum cecū ⁊ aliū claudū. petētes elemosinā repissꝫ dixit eis Argentū ⁊ auꝝ nō est mihi qd̄ aūt habeo vobis do. Et facta oratōne

vtrosqȝ sanauit. Cūqȝ aūt in quadā ecclesia derelicta. vepꝛib⁹ operta. lup⁹ habitaret. eidē p̄cepit vt inde fugeret. nec vltra illuc redire auderȝ Quod ꝛ factū ē. Deniqȝ cū verbo ꝛ ope multos ꝯuertisset. xl. āno sui epi scopatus vidit colūnā igneā. a celo vsqȝ i domū suā dscēdētē. Qui finē suū adesse desiderās post modicū in pace qeuit circa ānū dn̄i qngētesi mūqnqgesimū. Cū aūt corp⁹ ei⁹ trāsferre ꝛ audomat⁹ p̄ senio cec⁹ do lens q corpus episcopi videre nō poterat. mox lumen recepit. sed post modum ad votum suum lumen amisit.

XLI.

De sancto Amando

Amād⁹ dr̄ q̄ amabilis fuit. Habuit eī tria i se q̄ faciūt hoīeȝ amabilē. Primū est societas grata. Prouer. xviii. Vir ama bilis ad societatē magis amic⁹ est q̄ frater. Scd̄m est ꝯuer satōis honestas. ꝛ sic dr̄ d hester. ii. q oīm oc̄lis amabilis videbatur. Tercium est pꝛobitatis virtuositas. ii. regū. ii. Saul ꝛ ionatas amabi les et decori.

A.

Amand⁹ ex nobilibus pentib⁹ ort⁹ monasteriū itroiuit. Qui dū p monasteriū ābularet. qndā maximū s̄pentē īuenit queȝ statim virtute crucis ꝛ oratōe ad foueā vnde exierat redire coegit nunq̄ inde exiturꝫ. Veniens aūt ad sepulcꝛ sancti martini. ānis xv. ibi māsit. cilicio indutus ꝛ aqua ꝛ pane oꝛdeaceo sustētatus. Post hoc dū romā iuisset. ꝛ in ecclesia sācti petri i oratōe pnoctaret. custos ecclesie ipm irreuerēter foras eiecit. Qui dū ad āmonitōeȝ sācti petri qui sibi an̄ fores ecclesie dormiēti apparuit ad gallias iuissȝ. ꝛ ibidē re geȝ dagobertū p sui criminib⁹ icreparȝ. irat⁹ rex cū d suo regno eiecit Deniqȝ cū rex filiū nō haberet. et oratōe facta ad dn̄m filiū habuisset cogitare cepit a quo infantem suū faceret baptisari. Venitqȝ i mēteȝ eius vt ab amādo eū baptisari faceret. Quesito igit amādo ꝛ ad regē adducto. rex ad pedes ei⁹ ꝓsternitur. rogauitqȝ vt sibi indulgeret ꝛ su um filiū quē sibi dn̄s dederat baptisaret. Ille vero primā petitōȝ beni gne ꝯcessit. sȝ secularib⁹ negociis iplicari metuēs scd̄am renuit et ab scessit. Tādē vict⁹ p̄cib⁹ ānuit voto regis. Quē cū baptisaret tacētib⁹ cūctis infās respōdit amē. Post hoc rex ipm i traiectēsem epm sblima ri fecit. Qui cū a plerisqȝ verbū p̄dicatōis ꝯtēni videret i vasconiam iuit. Ubi cū qdā ioculatoꝛ verba e⁹ irrideret a dmōe arripit ꝛ ꝓpriis dē tib⁹ se discerpēs q viro dī iniuriā fecerit ꝯfitet ꝛ stati mirabiliter moꝛi tur. B. Dū aūt quadā vice manus lauaret. quidā eps aquam illā s̄ uari fecit. de qua quidā cecus postmodū curat⁹ fuit. Cū in quodā lo co de volūtate regis monasteriū ꝯstruere vellet. quidā eps ꝓxime ciui tatis moleste hoc sustinēs. misit famulos suos. vt aut ipm occiderent vel inde eicerēt. Qui veniētes eidē dolose dixerūt vt secū pgeret. ꝛ sibi

locum aptũ ad monasteriũ ostẽderẽt. Jlle aũt maliciã eoꝝ ꝑcognoscẽs vsqȝ ad cacumẽ montis. vbi eũ occidere cupiebãt cũ eis iuit. eo ꝙ multum martiriũ affectaret. Sed ecce tãta pluuia et tempestate mõs tegitur. vt se mutuo videre nõ possent. et iam se mori putãtes ꝓstrati veniã postulabãt. ⁊ vt eos viuos abire ꝑmitteret exorabãt. Qui oratõe effudit. ⁊ serenitatẽ maximã impetrauit. Jlli ergo ad ꝓpria redierũt. ⁊ sanctus amãdus euadẽs et multa alia miracula faciẽs in pace quieuit. Floruit circa ãnum domini. dcliii. tempore eraclii.

XLII

De sancto valentino

Ualentinus dicit̃ quasi valorẽ tenẽs. hoc est in sanctitate pseuerãs. vel dicitur valentin⁹ quasi valẽs tyro. id est miles xpi. Miles dicitur valẽs qui nunq̃ cedit. fortiter ferit. se valẽter dẽfẽdit. potenter vincit. sic valentinus nõ cessit martiriũ vitã do: ꝑcussit ydolatriã euacuãdo. defẽdit fidẽ ꝯmuniẽdo. vicit patiendo.

Ualentinus reuerẽdus ꝑsbiter fuit. quẽ claudi⁹ impator ad se adduci faciẽs interrogauit dicens. Quid est valẽtine cur amicicia nostra nõ frueris. vt deos nostros adorãs supstitionẽ tue abiicias vanitatis. Cui valẽtinus. Si gratiã dei scires. ista nequaquã diceres. sed ab ydolis animũ reuocares. ⁊ deũ q̃ est ĩ celis adorares. Tũc quidã qui claudio astabat dixit. Quid vis dicere valentine de sanctitate deoꝝ nostroꝝ. Cui valentinus. Ego d̃ eis nil dico nisi ꝙ fuerũt homĩes miseri. ⁊ omni immũdicia pleni. Ad quẽ claudius. Si xp̃s verus deus est. cur mihi nõ dicis qd̃ veꝝ est. Cui valentinus. Uere xp̃s solus est deus ĩ quẽ si credideris anima tua saluabitur. respublica augebitur. omniũ inimicoꝝ tibi victoria ꝯcedetur. Respondens autem claudius astantibus dixit. Uiri romani audite ꝙ sapienter ⁊ recte loquitur homo iste. Tũc dixit ꝑfectus. Seductus est impator. Quomodo deseremus quod ab infantia tenuimus. Et tũc cor claudii immutatum est. Traditur autem cuidam principi in custodiam. Et cum in domũ eius ductus fuisset dixit. Dñe iesu xp̃e verum lumen illumina domũ istã vt te veꝝ deum ꝯgnoscãt. Cui ꝑfectus. Miror te dicẽtẽ ꝙ xp̃s est lumen. Equidẽ si filiã meã diu cecã illuminauerit. faciã q̃cũqȝ ꝓceperis. Tunc valentinus orans eius filiam cecam illuminauit. ⁊ omnes de domo sua conuertit. Tunc imperator valentinum decollari precepit circa annum domini. cc. lxxx.

XLIII

De sancta Juliana

Juliana dũ eulogio ꝑfecto nicomedie despõsata esset. ⁊ nollet sibi aliq̃tenus copulari. nisi recipet fidẽ christi. iussit eã pater su⁹ expoliari. ⁊ grauissie cedi ac ipsi prefecto tradi.

Cui pfectus ait. Dulcissima mea iuliana cur me ita delusisti. vt me sic renueres Cui illa. Si tu adoraueris deū meū acqescā tibi. alioqn nūq̄ dñs me⁹ eris. Cui pfect⁹. Dña mea hoc facere nō possū. q2 impator ā putari faceret caput meū. Cui iuliana. Si ita times impatorē morta lem. quō vis vt impatorē nō timeā imortalem. Fac qcquid vis. q2 me decipe non valebis. Tūc pfectus iussit eā grauissime virgis cedi ꝛ di midia die p capillos appēdi. ꝛ plūbum liqfactū in capite ei⁹ fūdi. Qd cū nihil ei nocuisset ipam cathenis ligauit ꝛ ī carcerē reclusit. Ad quā venit dyabolus in specie angeli dicens. Juliana ego sum angel⁹ domi q̄ me ad te misit vt te debeā ꝯmonere vt diis sacrifices. ne tā diu cru cieris ꝛ tam mala morte moriaris. Tūc iuliana flens orauit dicēs Do mine deus me⁹ ne pmittas me pire. s3 ostēde mihi qs est iste qui mihi talia psuadet. Factaq3 est ad eam vox vt ipm apphenderet. ꝛ qs esset ipm cogeret ꝯfiteri. Que cū eum tenuiss3. ꝛ qs esset interrogass3. dixit ei ꝙ demon esset. ꝛ ꝙ ad eam decipiendā pater suus ip3 misiss3. Cui iu liana. Et qs est pater tu⁹. Respōdit beelzebub q ad oīa mala nos diri git. ꝛ facit nos grauiter verberari quotiēs a xpianis fuerimus supati ꝛ ideo scio ꝙ malo meo huc veni. q2 te supare nō potui. Inter alia que ꝯfessus est dixit. q2 tūc maxime a xpianis elōgabatur. qñ misteriū dñi ci corpis agebatur. et qñ oratōes ꝛ pdicatōes fiebāt. Tūc iuliana ma nibus retrorsum ipm ligauit. ꝛ ad terrā ipm deiiciēs cū catena q̄ erat ligata ipm durissime verberauit. Dyabolus vero clamās rogabat eā dicens. Dña mea iuliana miserere mei. Tūc iussit pfectus vt iuliana de carcere educeretur. Et exiēs trahebat post se demonē alligatum. Demon aūt rogabat eā dicens. Dña mea iuliana noli āplius de me ridiculū facere. Non eī potero vltra in quēpiā pualere. Christiani di cuntur misericordes esse. ꝛ tu nullā de me misericordiā habes. Sicq3 p totū forū ipm traxit. ꝛ postea ī qndā latrinā ipm piecit. B Cū aūt ad pfectū puenisset. in quadā rota adeo est extēsa. ꝙ oīa ei⁹ ossa vs q3 ad medullaꝝ exitū sūt ꝯfracta. Angel⁹ aūt dñi rotā ꝯminuēs ipa3 in momēto sanauit. Qd vidētes qui aderant crediderunt. Et statim d collati sunt viri quīgenti et mulieres. c. xxx. Deīde cū in quandā ollā plūbo liqfacto plenā missa fuisset. sed plūbū velut tēperatū balneu3 fa ctum esset. maledixit pfect⁹ diis suis. q vnā puellam punire non pote rant. que tantam iniuriam eis irrogabat. Tunc iussit eam decollari Que dum ad decollandum duceretur. demon quem verberauerat in specie iuuenis apparens clamabat dicens. Nolite ei parcere quonia3 deos vestros vituperauit ꝛ me hac nocte verberauit. reddite ergo si bi quod meruit. Cumq3 iuliana paululum oculos aperuisset vt vide ret quis esset qui talia loqueretur. demon aufugiens exclamauit. Heu heu me miserum adhuc puto ꝙ me velit capere et ligare.

Cū ergo beata iuliana decollata fuisset pfect⁹ nauigās i mari cū .xxxiiii viris orta tēpestate submers⁹ ē. Hor̄ aūt corpa cū mare iactassʒ a feris et auibus sūt ꝯmesta.

XLIIII

De cathedra sācti petri apostoli

Cathedra triplex esse dr̄. scʒ regalis. ii. Regū. xxiii. Da uid sedens in cathedra ꝛc. Sacerdotalis. primo Regum. i. Heli sacerdote sedēte sup sellā ꝛc. Magistralis. Mathei. xxiii. Sup cathedrā moysi ꝛc. Beatus ergo petrus sedit in cathedra regali. qꝛ fuit priceps oīm regum. Sacerdotali. qꝛ fuit pastor omniuʒ clericor̄. Magistrali. qꝛ fuit doctor omnium christianorum. B.

Cathedra sācti petri ab ecclesia festiue colit̄. qꝛ tūc beat⁹ petrus apud antiochiā in cathedrali honore sublimat⁹ fuisse phibetur. Hui⁹ aūt solēnitatis institutio q̄druplicē causam habere videt̄. Prima causa est. Cum ei beatus petr⁹ apud antiochiā pdicaret. theophilus princeps ciuitatis illi⁹ dixit ei. Petre q̄ ratione populū meū subuertis. Cū ergo petrus sibi fidem xpi pdicarʒ ille eum vinculari fecit. ꝛ sine cibo ꝛ potu eum manere pmisit. Sed cuʒ petrus iam pene deficeret resūptis tamē viribus eleuās oculos ad celum ait. Jesu xpe miseror̄ adiutor. adiuua me in his tribulatōib⁹ deficientē. Cui dn̄s respōdit. Petre credis te derelictū a me. Mee boītati derogas. si talia ꝯtra me dicere nō formidas. Presto est qui tue subueniat miserie. Audiēs aūt paulus de incarceratōe petri ad theophiluʒ venit. ꝛ se in multis opibus ꝛ artib⁹ sūmū opificē esse asseruit. Ligna ꝛ tabulas se scire sculpere. tentoria pigere. ꝛ multa alia idustrie opari dixit. Qui a theophilo obnixe rogatur vt in ei⁹ curia secū ꝯsistat. Euolutis paucis diebus. paulus ad petr̄ abscōse i carcerē introiuit. Queʒ videns pene mortuū ꝛ ꝯsūptū amarissime flere cepit. ꝛ i amplex⁹ eius q̄si flendo deficiebat. ꝛ prūpens sic inquit. O petre frater me⁹. gloria mea. gaudiū meū. dimidiū anime mee. meo itroitu resume vires. Tūc petrus oculos aperiens. ꝛ ipm̄ ꝯgnoscēs. lacrimari cepit. sʒ sibi loqui nō potuit. ꝛ accurrens paulus vix os ei⁹ apuit ꝛ imponēs cibū ipsum refocillauit. Cū aūt petrus cibo ꝯfortatus fuisset. accurrēs in oscula pauli ruit. ꝛ abo plurimū fleuerūt. Paul⁹ aūt occl'te rediēs theophilo dixit. O bōe theophile magna est gloria tua. ꝛ curialitas tua honesta tis amica. Dehonestat multa bona exiguū malū. Reminiscere q̄d fecisti illi deicole q̄ dr̄ petrus. velut esse aliq̄d magnū. Pānosus. deformis macie ꝯsūptus. p oīa vilescit. solo s̄mone clarescit ꝛ talē te decʒ i carcerem ponere. Qui potius si libertate solita frueretur. possʒ tibi i aliquo vtilior esse. Nam sicut de illo homines q̄dā aiūt. infirmos sanat. mortuos suscitat. Cui theophil⁹. Fabulosa sūt ista paule que dicis quia si

mortuos suscitare posset. et seipm de carcere liberaret. Cui paul⁹. Si
cut xp̄s su⁹ a mortuis resurrexit vt dicūt. qui tñ d̄ cruce descēdere no
luit. sic petr⁹ vt aiūt hoc exēplo se nō liberat. ꝛ pati p̄ xp̄o nō formidat
Cui theophil⁹. Hic ergo ei vt filiū meum iā p̄ q̄tuordeci ānos mortu
um resuscitet. ꝛ incolumē eum reddā ꝛ liberꝫ. Ingrediēs igit̄ paul⁹ di
xit. q̄uo resuscitatōꝫ filii principis spopōdisset. Cui petrus. Rē grādē
paule pmisisti sꝫ dn̄i virtute facillimā. Sꝫ cū petrus educt⁹ de carcere
monumento apto p̄ eo orasset ꝯtinuo resurrexit. Sed pene p̄ oīa veri
simile nō videt̄. vt aut paul⁹ humana astutia se talia fabrilia scire ꝯpo
nere fingerꝫ. aut vt sentētia iuuenis p̄ quatuordeci ānos suspēsa fuissꝫ
Tūc theophilus ꝛ vniuersus populus ātiochie ꝛ alii q̄plures. dn̄o cre
diderūt. ꝛ gloriosā ecclesiā fabricauerūt. In cui⁹ medio excelsā cathe
dram collocauerūt. ꝛ petꝝ vt ab oībus videri ꝛ audiri posset exaltaue
rūt. In qua septē ānis sedit. Sed postmodū veniēs romam in romana
cathedra sedit vigītiquiqꝫ ānis. De primo tñ honore ecclesia celebrat
q꞉ tūc primo p̄lati ecclesie ceperūt loco potestate ꝛ noīe sb̄limari. Tūc
ergo ipletū est illud qd̄ legit̄ i psalmis. Exaltēt eū i ecclesia ꝛc̄. Et no
tandū q꞉ triplex est ecclesia in qua beat⁹ petrus fuit exaltat⁹. s. ecclesia
militātiū. malignātiū. ꝛ triūphātiū. In hāc triplicē ecclesiā exaltatus
est ꝫm triplicē festiuitatē quā de ipo ecclesia celebrat. Est ei exaltatus
in ecclesia militātiū eidem p̄sidēdo. et eam i animo in fide et moribus
laudabiliter regendo ꝛ hoc q̄tū ad solēnitatē hodiernā q̄ d̄r cathedra.
q꞉ tūc sup̄ ātheocenā ecclesiā pōtificatū accepit. ꝛ eā septē ānis lauda
biliter rexit. Scd̄o est exaltat⁹ in ecclesia malignātiū. ipam scꝫ dissipā
do. ꝛ eā ad fidē ꝯuertendo. ꝛ hoc ptinꝫ ad scd̄aꝫ festiuitatē q̄ d̄r ad vicu
la. tūc ei malignātiū ecclesiā dissipauit. ꝛ multos ad fidem conuertit.
Tercio est exaltatus in ecclesia triūphātium in ipam feliciter itroeū
do. et hoc q̄tum ad terciā solēnitatem que est passionis ei⁹ q꞉ tūc eccle
siā triūphantium introiuit. Notandū etiā q꞉ plurib⁹ aliis ratōni
bus ecclesia ter in āno de eo festiuitatē facit. scꝫ pp̄ter priuilegium. p
pter officiū. pp̄ter bn̄ficiū. pp̄ter debitū. ꝛ pp̄ter exemplūꝫ. Propter
priuilegium qm̄ beatus petr⁹ ab aliis ap̄lis i trib⁹ fuit priuilegiatus.
pp̄ter q̄ tria priuilegia ecclesia ter i āno eū honorat. Fuit eni p̄ ceteris
dignior in autoritate. qm̄ priceps ap̄loꝝ extitit ꝛ claues regni celorūꝫ
accepit. Feruentior i amore. cū maiore ei feruore xp̄m dilexit q̄ ceteri
sicut i mltis locis euāgelii manifestat̄. Et efficacior in virtute. Nā ad
vmbram petri vt legitur in actibus sanabātur infirmi. Scd̄o pp̄ter
officium. Ipe ei officium p̄latōnis sup̄ vniuersam ecclesiam habuit ꝛ
ideo sicut petrus fuit priceps et prelatus totius ecclesie que diffusa ē i
tribus ptibus mūdi. scꝫ asia. affrica. et europa. ita ecclesia ter in anno
celebrat festū eius. Tercio pp̄ter beneficium. q꞉ ipse qui potestatem

accepit ligãdi atq3 soluẽdi liberat nos a trib⁹ generib⁹ peccatoꝝ.s.cogitatõis locutõis ꝛ opatõis. Ul' ꝙ i deũ ꝙ i ꝓpum ꝙ i nos peccauim⁹ Ul' istud bñficiũ potest esse triplex bñficiũ aliud quod virtute clauiu3 peccator in ecclesia ꝯsequit. Primum est absolutõis a reatu ostensio scdm pene sépiternalis in tpalem ꝯmutatio.tercium pene tpalis scd3 ptem relaxatõ. Et ꝑpter boc triplex bñficium sanctus petrus est tripliciter honorandus ¶ Quarto ꝑpter debitum qꝛ eni3 ipse tripliciter pauit ꝛ pascit nos sc3 verbo exemplo ꝛ tpali subsidio siue oratõis suffragio.ideo obligamur vt ipm tripliciter honoremus. Quinto ꝑpter exéplum. vt nullus peccator desperet etiã si tercio sicut petrus deũ negauerit.si tñ eũ sicut ipe velit corde ore ꝛ ope ꝯfiteri B ¶ Secũda causa institutõis est hec.q̃ q̃dẽ de itinerario clemẽtis est sumpta. Cũ enĩ petrus verbũ dei p̃dicãs ãthiochiã appiquaret.oẽs de ciuitate illa ei obuiauerũt nudis pedib⁹ pgẽtes .ciliciis se iduẽtes ꝛ caput puluere aspergẽtes.agẽtes peitentiã ꝙ ꝯtra eũ simoni mago cõsẽsisset. Petrus vero coꝝ penitentiã vidẽs gratias deo egit. Tũc illi obtulerũt ei oms vexatos lãguorib⁹ et demonib⁹ fatigatos. Quos dñ petr⁹ ãte se pói iussisset.et sup eos nomẽ dñi inuocasset.imensum lumen ibidem apparuit ꝛ omnes ꝓtinus sunt sanati currentes ꝛ osculãtes vestigia sancti petri. Tunc intra septem dies plusq̃ decẽmilia hominũ baptisma susceperũt.ita vt theophilus princeps ciuitatis illius domum suam in basilicam fecerit consecrari . ꝛ ibidẽ petro excelsam cathedram collocari.vt ab omnibus videretur ꝛ audiretur. Nec istud cõtrariũ est his que supius dicta sunt. Potuit eñ fieri ꝙ petrus p opatõ3 pauli a theophilo ꝛ toto populo magnifice sit susceptus. Sed recedẽte petro simõ magus populum ꝑuertit.ꝛ ꝯtra petrũ grauiter incitauit. Postmodũ vero penitentiam agens iterꝝ honorabiliter eum recepit ¶ Hoc aũt festum de icathedratione beati petri ꝯsueuit appellari festum epularu3 beati petri.ꝛ hinc tercia ratio sũmitur institutõis huius festi . Cõsuetudo enim fuit antiquitus gentilium vt ait magister iohãnes beleth . singulis ãnis in mense februario certo die epulas offerre sup tumulos parentum suoꝝ ꝛ eas de nocte demões consumebant. Ipi autem ab animabus circa tumulos errantibus quas vmbras vocabant vastari putabant. Solebant enim antiqui dicere.vt idem ait.ꝙ quando i humanis corpibus sunt dicuntur anime.in inferis manes. spũs vero vocabant qñ ad celos ascendebãt.vmbras qñ recẽs erat sepultura . siue quãdo circa tumulos errabãt. Hec aũt ꝯsuetudo de ipis epulis vix a xpianis potuit extirpari. Qđ sãcti patres attẽdentes ꝛ hoc penitus extirpari volẽtes.festum de icathedratõe beati petri.tũ de illa q̃ fuit rome.tũ de illa q̃ fuit ãthiochie.statuerũt illo.s.eodẽ die quo talia fiebãt Uñ ab illis epulis adhuc ab aliquibus festũ beati petri epulaꝝ vocat̃.

Quarto instituta est ppter reuerētiā corone clericalis. Notandū eni͂ ꝙ iuxta aliquoꝝ tractitoꝫ corona clericoꝝ hic primo sūpsit iniciū. Nā dū petrus anthiochie pdicaret in ꝯtumeliā nois xpiani sūmitatē eius capitis abraserūt. Qḋ qdē postmodū toti clero tradit in honorē. qḋ p xpo aploꝝ principi in cōtumeliā fuerat irrogatū. Circa aūt ipaꝫ coronam clericoꝝ tria attendunt. s. capitis abrasio. capilloꝝ detrūcatō ꝛ forme circulatio. Abrasio aūt in supiori pte capitis fit triplici ratōe quaꝝ duas assignat dyonisi⁹ in ecclesiastica gerarchia dicēs. Detōsio capilloꝝ signat mūdam et n̄ formabilē vitā. Ad capilloꝝ ei detōsionē siue capitis abrasionem tria sequūtur. s. mūdicie ꝯseruatō. deformatō et denudatō. Mūdicie cōseruatio. qꝛ ex capillis sordes i capite aggregātur. Deformatio. qꝛ capilli ad ornatū sunt. Significat ergo tosura mūdam ꝛ nō formabilē vitā. hoc est ꝙ clerici debēt habere mūdiciam mētis interi⁹. et nō formabilē. id est non exq̄sitū habitū exteri⁹. Denudatio aūt significat ꝙ inter se et deū nihil debꝫ esse mediū. sꝫ imediate debent deo vniri. ꝛ reuelata facie dn̄i gloriā speculari. Capilloꝝ dtrūcatio fit vt ex hoc detur intelligi ꝙ clerici om̄es cogitatōes supfluas a mēte sua debēt abscidere. ꝛ ad verbū dei sp auditū patū ꝛ expeditum habere. ꝛ oia tpalia pterꝙ ad necessitatē a se penit⁹ remouere. Fit autē circularis figura multiplici ratōe. Primo qm̄ hec figura nō habet finē neqꝫ principiū. Per qḋ datur intelligi ꝙ clerici sūt ministri dei. q̄ nec habet principiū neqꝫ finē. Secūdo qm̄ hec figura nullū habet āgulum. et significat ꝙ clerici nō debēt habere sordes in vita qm̄ vbi āgulus ibi sordes. vt dicit bern̄. Et debēt habere veritatē in doctrina. qm̄ veritas angulos nō amat sicut dicit hiero. Tercio qm̄ hec figura est omniū figuraꝝ pulcerrima. Vn̄ in hac deus celestes creaturas fecit. Per qḋ significatur ꝙ clerici debent habere pulcritudinē interi⁹ i mēte ꝛ exteri⁹ i ꝯuersatōe. Quarto qm̄ hec figura est oim̄ figuraꝝ siplicissia. Nulla ei figura vt dicit augu. ex vna linea cōsistit. sola circularis figura est q̄ vna tm̄ linea clauditur. Per qḋ significatur ꝙ clerici habere d͛bēt siplicitatē colūbaꝝ. iuxta illud. Et siplices sicut colūbe.

De sancto mathia apostolo

Mathias hebraice latine d͛r donat⁹ dn̄o. vl' donatō dn̄i. A. vel humilis siue puus. Nā dōat⁹ a dn̄o fuit qn̄ ipm d͛ m̄do elegit. ꝛ iter. lxxii. discipulos designauit. Donatio dn̄i fuit qn̄ sorte elect⁹ iter aplos nominari pmeruit. Paruus fuit. qꝛ verā sp humilitatē huauit. Est aūt triplex humilitas sicut dicit ābrosi⁹. Pria est afflictōis. q̄ q̄s d͛r humiliat⁹. Secūda ꝯsideratōis. q̄ procedit ex ꝯsideratōe sui. Tercia deuotōis. q̄ pcedit ex ꝯgnitōe creatoris. Primam habuit beat⁹ mathias. martiriū patiēdo. Secūdā seipm despiciendo.

Terciā maiestatē dei admirando. Uel dicitur a manu quod est bonum et thesis positio. inde mathias. bonum positum p malo scz p iuda Eius vitam que per ecclesias legitur beda scripsisse creditur ·B·

Mathias aplus in locū iude substitutus est. Sed pri mo ortuz et originem ipius iude pditoris breuiter videamus. Legitur eñ in q̄dam historia licet apocrifa q fuit q̄dam vir in hierusalem nomine ruben. qui alio noie dictus est simō de tribu dan. vel scdz hieronimū de tribu isachar qui habuit vxorē que ciborea nūcupata ē. Quadā igitur nocte cū sibi mutuo debitum exoluisset. ciborea obdormiens sōnium vidit qđ pterrita cū gemitibus et suspiriis viro suo retulit dicēs. Uidebatur mihi q filiū flagiciosū parerem. qui totius gentis nostre causa pditōis existeret. Cui ruben. Nefariam iquit rem nec relatu dignā pfaris et spiritu ceu puto phitonico rapis. Cui illa. Si me ɔcepisse sensero et filiū pepero absqz dubio nō spūs phitonicus extitit. sed reuelatō certa fuit. Procedēte igitur tpe cum filiū pepisset parentes plurimū timuerūt. et q̄d de eo facerēt cogitare ceperūt. Cūqz filiū abhorrerēt occidere. nec vellēt destructorē sui generis enutrire. ipm i fiscella positū mari exponūt. Quē marini fluctus ad insulā ppulerunt. que scarioth dr. Ab illa igitur isula iudas scariothis appellatus est. Regina aūt illius loci carēs liberis ad litus maris causa spaciādi processit et fiscellā a marinis fluctibus iactari vidēs ipam apiri pcepit. inueniēsqz ibi puerū eligantis forme suspirās ait. O si solatiis tāte subleuarer sobolis ne regni mei priuarer successore. Puerū igitur secreto nutriri fecit. et se grauidam simulauit. Tādem se filiū pepisse mentitur et p totum regnum fama hec celebris diuulgat. Pricipes p suscepta sobole vehementer exultāt et igenti gaudio plebs letatur. Ipm igit fm magnificentiā regiā regina educari fecit. Nō post multū vero tpis regina de rege cōcepit. et suo tpe filiū pturiuit. Cū aūt pueri aliq̄ntulū iā creuissent adiuicem sepius colludebāt. et puerū regiū iudas crebris molestiis et iniuriis molestabat. et ad fletū sepius puocabat. Regina aūt hoc moleste ferēs. et iudā ad se nō ptinere sciēs. ipm crebrius verberabat. sz nec sic a molestia pueri desistebat. Tādē res pāditur. et iudas nō verus regine filius sed inuētus fuisse apit. Qđ iudas vt cōperit vehemēter erubuit et fratrē suū putatiuū filiū regis latēter occidit. Ob hoc capitalē sentētiā timēs cū tributariis i hierusalē aufugit. seqz curie pilati tūc psidis mācipauit. Et qm res similes sibi sunt habiles. pilatus iudā suis moribus iuenit ɔgruere et ideo cepit ipz valde carū habere. Uniuerse igitur curie pilati iudas pficitur. et ad eius nutū oia disponunt. Quadam igitur die pilatus de palatio suo in qđdam pomeriū aspiciens. illorū pomorū tāto desiderio captus est vt pene deficere videretur. Erat aūt illđ pomeriū ruben patris iude. Sed nec iudas patrem neqz ruben filium

agnoscebat. q2 ⁊ ruben ipm i marinis fluctibus piisse putabat. ⁊ iudas quis pater aut q̄ patria sua fuerit penitus ignorabat. Pilatus itaq3 accersito iuda ait. Tanto illoꝝ fructuū captus sū desiderio. ꝙ si his fru strat⁹ fuero spm̄ exalabo. Concit⁹ igit̄ iudas i pomeriū isilit. ⁊ veloci⁹ mala carpit. Interea ruben venit. ⁊ iudā mala sua carpētē iuenit. Fortiter igitur ābo ꝯtendūt. ⁊ iurgia supaddunt. Post iurgia surgunt ad verbera. ⁊ mutuis se iniuriis affecerūt. Tādē iudas ruben i ea pte q̄ ceruix collo cōnectitur lapide pcussit piter ⁊ occidit. Poma igit̄ sustulit. ⁊ pilato qd acciderit enarrauit. Iā die iclināte. ⁊ nocte supueniēte ruben mortu⁹ iuenit̄. ⁊ subitanea morte puēt⁹ esse putat̄. Tūc pilatus omnes facultates ruben iude tradidit. ⁊ cyborea vxorē ruben i ꝯiugē iude dedit. Quadā igit̄ die dū cyborea grauiter suspiraret. ⁊ iudas vir ei⁹ qd haberet diligēter interrogaret. illa respōdit. Heu infelicissima sum oīm feminaꝝ. q2 ifātulū meū marinis fluctib⁹ immersi. ⁊ viꝝ meum morti puentū iueni. sed ⁊ dolori misere pilatus addidit dolorē. qui me mestissimā nuptui tradidit. et iuitissimā tibi i ꝯiugiū copulauit. Cū q3 illa oīa de illo fātulo enarrasset. ⁊ iudas illa q̄ sibi acciderāt retulisset inuentū est ꝙ iudas matrē suā in vxorē duxerit. ⁊ ꝙ patrē suū occiderit. Penitētia igitur ductus suadēte cyborea dn̄m nostꝝ iesū xp̄3 adiit ⁊ suoꝝ delictoꝝ veniā iplorauit. Hucusq3 in pdicta historia apocrifa legitur. que vtꝝ recitāda sit lectoris arbitrio reliq̄tur. licet sit potius reliqnda ꝙ asserēda. ¶ Dn̄s aūt suū eū fecit discipulū ⁊ de discipulo in suū elegit apl'm. Qui adeo sibi familiaris extitit ⁊ dilectus vt eū facere suū pcuratorē quē postmodū ptulit suū pditorē. Portabat eni loculos ⁊ ea q̄ xp̄o dabātur furabatur. Dolēs vero tpe dn̄ice passiōis ꝙ vnguentū qd tricētos denarios valebat nō fuerat vēditū vt illos etiā denarios furaretur. abiit ⁊ dn̄m. xxx. denariis vēdidit. quoꝝ vnusquisq3 valebat. x. denarios vsuales. ⁊ ita dānū trecentoꝝ denarioꝝ recōpēsauit. Uel vt qdā aiūt oīm q̄ xp̄o dabantur decimā ptē furabatur ⁊ ideo p decima pte quā in vnguēto amiserat sc3 p. xxx. denariis dn̄m vendidit. Quos tn̄ penitētia ductus retulit. ⁊ abiens laq̄o se suspendit. ⁊ suspensus crepuit medi⁹. ⁊ diffusa sūt viscera ei⁹. In hoc aūt delatu3 est ori ne p os effūderetur. Nō ei dignū erat vt os tā viliter inqnaretur. qd tā gloriosū os. sc3 xp̄i ꝯtigerat. Dignū etiā erat vt viscera q̄ pditōnem ꝯceperāt. rupta caderent. ⁊ guttur a quo vox pditōnis exierat laqueo artaretur. In aere etiā interiit vt qui angelos i celo ⁊ hoīes i terra offēderat. ab āgeloꝝ ⁊ hoīm regiōe separetur. ⁊ in aere cū demonibus sociaretur. ¶ Cū igitur inter ascēsiōe3 ⁊ pēthecosten apl'i i cēaculo simul essent. vidēs petr⁹ ꝙ numer⁹. xii. aploꝝ erat minut⁹. quos tn̄ dn̄s i hoc numero elegerat. vt fidē trinitatis i q̄tuor mūdi ptib⁹ pdicarēt. surrexit i medio fratꝝ dicēs Uiri fratres opt3 vt aliquē loco iude

substituamus. qui testetur nobiscum resurrectionem christi. quia dominus dixit nobis Eritis mihi testes in hierusalem et in omni iudea et samaria. et usque ad ultimum terre. Et quia testis non nisi de his que vidit debet testimonium ferre eligendus est unus ex his viris qui nobiscum semper fuerunt. et domini miracula viderunt. et eius doctrinam audierunt. Et statuerunt duos de septuagintaduobus discipulis scilicet ioseph qui cognominatus est iustus pro sanctitate sua. qui fuit frater iacobi alphei. et mathiam de cuius laude subticetur. quia sufficit ei pro laude quod in apostolum est electus et orantes dixerunt. Tu domine qui nosti corda omnium ostende quem elegeris ex his duobus accipere locum ministerii huius et apostolatus quem iudas amisit. Et datis illis sortibus cecidit sors super mathiam. et annumeratus est cum .xi. apostolis. ¶ Et notandum quod exemplo hoc ut ait hiero. non est sortibus utendum. quia priuilegia paucorum communem legem non faciunt. Rursus etiam sicut ait beda. donec veniret veritas figuram licuit obseruare. Vera enim hostia in passione fuit immolata. sed in penthecoste consummata. Et ideo in electione mathie sortibus usi sunt ne a lege discreparent. in qua summus sacerdos sorte querebatur. Post penthecosten vero iam veritate propalata. vii. dyacones non sorte sed discipulorum electione et apostolorum oratione et manuum impositione ordinati sunt. Cuiusmodi autem he sortes fuerint due sanctorum patrum extant sententie. Hiero. enim et beda volunt quod he sortes tales fuerunt quales ille quarum in veteri lege creberrimus usus erat. Dyonisius autem qui fuit pauli discipulus irreligiosum existimat hoc arbitrari. asserens sibi videri quod illa sors nihil aliud fuerit. nisi quidam splendor et radius diuinitus super mathiam emissus. per quem ipse ostendebatur in apostolum assumendus. Ait enim sic in libro ecclesiastice gerarchie. De diuina autem sorte que super mathiam diuinitus cecidit. alii quidem alia dixerunt non religiose sicut arbitror. meam autem et ipse intentionem dicam Videntur enim mihi eloquia sortem nominare thearticum quoddam donum demonstrans illi theartico choro a diuina electione susceptum. Hic igitur mathias apostolus iudeam in sortem accepit et predicationi ibidem insistens et multa miracula faciens in pace quieuit. In nonnullis vero codicibus legitur quod patibulum crucis pertulit. et tali martirio coronatus celos ascendit. Cuius corpus rome in ecclesia sancte marie maioris sub lapide porfiretico sepultum esse dicitur. et ibidem caput eius populo demonstratur. B ¶ In quadam vero legenda que treueris inuenitur sic inter cetera legitur. Mathias de tribu iuda et ciuitate bethleem illustri prosapia oriundus fuit. Qui literis traditus. omnem in breui legis et prophetarum sententiam apprehendit. Lasciuiam quoque abhorrens pueriles annos morum maturitate vincebat. Informabatur quoque eius animus ad virtutem. ut esset ad intelligentiam abilis. ad misericordiam facilis. in prosperis non elatus. in aduersis constans. et intrepidus. Satagebat ut quod iussu preceperat opere compleret. et oris doctrinam manuum operatione monstraret. Hic cum per iudeam predicaret. cecos illuminabat. leprosos mundabat. demones expellebat claudis gressum. surdis auditum. mortuis vitam restituebat. Qui cum coram

pōtifice accusaref in multis. respōdit. De obiectis q̄ crimina dicitis n̄ opꝫt me multa dicere. qm̄ xp̄ianū esse nō est criminis sed glorie. Cui pontifex. Si tibi danf īducie vis penitere. Et ille. Absit vt a veritate quā semel inueni p apostasiā digrediar. Igitur mathias in lege erat doctissimus. corde mūd⁹. animo prudēs. ī soluēdis q̄stiōib⁹ sacre scriptture acutus in cōsilio ꝓuid⁹. in ꝓmocinatōe expedit⁹. Qui cū verbum dei p iudeam p̄dicaret. mltos signis et ꝓdigiis ꝯuertebat. Vnd iudei īuidētes ip̄m in cōcilio statuerūt. Duo ergo falsi testes q̄ ip̄ꝫ accusauerāt. p̄mo in ip̄m lapides miserūt. quos lapides ī testimoniū illis secuꝫ petiit sepeliri. Qui dum lapidaretur securi more romano ꝑcutif. ꝛ extēsis in celū manib⁹ sp̄m dn̄o reddidit. Et subditur ibidē. Cui⁹ corpus de iudea romā ꝛ inde treueri est trāslatū. ¶ In q̄dā vero alia legenda legitur ꝙ dū mathias ī macedoniā aduenisset. ꝛ fidē xp̄i p̄dicarꝫ. q̄ndā potōꝫ toxicatā q̄ visu cūctos priuabat sibi dederūt. quā ī noīe xp̄i bibit ꝛ nullā lesiōꝫ īcurrit. Et cū illa potōe plusq̄ꝫ. ccl. excecasset. ille singulis manū īpōnēs. oīs illumiauit. Dyabol⁹ aūt in similitudie īfātis eis apparēs suasit vt mathiā occiderēt. q̄ eoꝝ cultū euacuaret. Et cuꝫ ip̄e ī medio eoꝝ ꝯsisterꝫ. trib⁹ tn̄ dieb⁹ eū q̄rentes mīme īuenerūt. Tercia aūt die se eis manifestās dixit. Ego sū. Quē manib⁹ post tergū ligatis. ꝛ fune collo īposito crudeliter afflixerūt. ꝛ sic in carcere recluserūt. Vbi demōes apparētes. dētibus in eū fremebāt. sed appinq̄re nō poterāt. Dn̄s aūt cū multo lumie ad eū veniēs ip̄m de terra leuauit. et vincula soluēs ꝛ dulciter ꝯfortās hostiū apuit. Qui egress⁹ verbū dn̄i p̄dicauit. Dū aūt q̄dā obstinati ꝑsisterēt. dixit eis. Denuncio vobis ꝙ viui ī īfernū descēdetis. Moxq; terra se apuit ꝛ cūctos illos degluttiuit. Reliqui vero ad dn̄m sunt conuersi

XLVI

De sancto gregorio

Gregori⁹ d̄r a grex et gore qd̄ est p̄dicare siue dicere. vn̄ gregori⁹ q̄si gregis p̄dicator. Vel d̄r gregori⁹ q̄si egregori⁹ ab egregi⁹ et gore. q̄si egregius p̄dicator ꝛ doctor. Vl' gregori⁹ in lingua nostra vigilās sonat. q2 ip̄e vigilauit sibi. deo ꝛ gregi. Sibi p mūdicie ꝯseruatōꝫ. deo p internā ꝯtēplatōꝫ. gregi p assiduā p̄dicatōꝫ. Et hec tria merenf dei visionē. Augu. in libro de ordie. Is videt deū q̄ bn̄ viuit. bn̄ studꝫ. ꝛ bn̄ orat. Ei⁹ vitā scripsit paul⁹ lōgobardoꝝ histooriograph⁹. quā iohānes dyacō⁹ diligēti⁹ postmodū ꝯpilauit

Gregori⁹ senatoria stirpe ꝓgenitus. c⁹ pater gordiā⁹ ꝛ mater siluia dicebaf. Cū sūmū p̄hie apicē in ip̄a sui adolescētia attigisset. ac reꝝ ꝛ diuitiaꝝ copia plurimū abūdarꝫ. cogitauit tn̄ hec oīa deserere ꝛ ī religiōꝫ se trāsferre. Sꝫ dū lōgi⁹ ꝯuersiōꝫ ꝓtraherꝫ ꝛ tuti⁹ se xp̄o famulatuꝝ putarꝫ. si sub p̄toris vrbani habitu

mūdo specie ten⁹ defuit ꝫ. ceperūt multa ꝯtra cū ex seculi cura sucresce re. ita vt nō tm̄ specie sꝫ i eo retineretur ⁊ mēte. Tādē patre orbatus sex monasteria i sicilia ꝯstruxit. septimū itra menia vrbis sub honore sancti andree apostoli in ꝓprio domate fabricauit. In quo relictis se ricis auro gēmisqꝫ radiātib⁹ vili monastico habitu tegebatur. Ubi ad tantā ꝑfectōꝫ i breui deuenit. vt in ipo sue ꝯuersiōis initio possꝫ iā in ꝑfectoꝝ numero ꝯputari. Cui⁹ qdēꝫ ꝑfectō ex verbis suis q̄ in ꝓlogo sup dyalogū ponit. aliq̄liter ꝑpēdi pōt. vbi sic dicit. Infelix anim⁹ me⁹ occupatōis sue pulsatus vulnere meminit qualis aliquādo i monaste rio fuit. qūo ei labētia cūcta subterērāt. ꝙtū reb⁹ oīb⁹ q̄ voluunt emi nebat. ꝙ nulla nisi celestia cogitare ꝯsueuerat. ꝙ etiā retentus corpore ipa iā carnis claustra ꝯtēplatōe trāsibat. ꝙ morté quoqꝫ q̄ pene cūctis pena est. videlicet vt ingressum vite ⁊ p̄miū laboris sui amabat. Tāta deniqꝫ districtōe corp⁹ suū afflixit vt ifirmato stomacho subsistere vix valeret. ⁊ icisionem vitaliū quā greci sincopin vocāt patiens. crebris āgustiis ꝑ horaꝝ mom̄ta ad exitū ꝓpinq̄ret. Quadā vice dū quedam i monasterio suo vbi abbas preerat scriptitaret āgel⁹ dn̄i i specie nau fragi sibi affuit sibiqꝫ misereri lacrimabiliter postulauit. cui cū grego. sex argenteos dari fecisset ⁊ abisset. eadem die iteꝝ rediit. seqꝫ multa ꝑdidisse pauca vero recepisse ꝑhibuit. Qui cū ab eo totidem argēteos recipisset iteꝝ vice tercia reuersus misereri sibi iportunis clamoribus postulabat. Sꝫ grego. cū a ꝓcuratore sui monasterii didicisset nil dan dum preter scutellam argenteā quā mater sua cū legūminib⁹ mittere solebat. i monasterio remāsisse. illā stati dare p̄cepit. Quā ille libenter accipiēs letus abscessit. Hic aūt āgelus dn̄i fuit. sicut se sibi postmodū reuelauit. ¶ Quadā die beat⁹ grego. ꝑ foꝝ vrbis romāe trāsiens cernit quosdā pueros forma pulcerrimos. vultu venustos. capilloꝝ ni tore ꝑspicuos esse venales. Interrogat igit mercatoré d̄ q̄ illos patria attulisset. Qui respōdit. De britānia cui⁹ icole simili cādore refulgēt Interrogat iteꝝ si xp̄iani sūt. Cui mercator. Nō. sed paganicis erro ribus iplicati tenent. Tūc grego. acriter igemiscēs. heu ꝓch dolor iqt ꝙ splēdidas facies priceps tenebraꝝ nūc possidet. Interrogat isup qd̄ esset vocabulum gentis illius. Cui ille. Anglici vocantur. Bene in quit anglici. quasi angelici. quia et angelicos vultus habent. In terrogante iterum eo quod nomen haberet illa prouincia. Ait merca tor. Prouinciales illi deiri vocantur. Et gregorius. Bene inquit deiri vocantur. quia de ira sunt eruendi. Rursus de nomine regis in terrogāte ait mercator ꝙ aelle diceretur. Et gregorius. Bene aelle. qꝛ alleluia in illis ꝑtib⁹ decātari opꝫt. Qui mox ad sūmū pōtificē ac cedēs. cū multa istātia ⁊ p̄cib⁹ vix obtinuit vt ad illos ꝯuertēdos mitte

retur. Cūq3 iā iter arripuisset. romani de eius absētia plurimū pturbati. papā adeūt. et eū taliter alloquuntur. Petrū offēdisti. romā destruxisti. grego. dimisisti. Sicq3 papa pterrit⁹. ad eū reuocandum ɔtinuo nūcios destinauit. Cūq3 grego. iā iter triū dieȝ pegisset. ⁊ in quodā3 loco diuertēs quedā ceteris qēscētib⁹ lectitaret. locusta supueniēs eu3 coegit a legēdo qescere. ⁊ ex ɔsideratōe sui nōis docuit eū in eodem loco stare debere. Qđ ille spū pphetico discēs. stati comites adhortatur vt velocius debeāt pficisci. Sed supueniētib⁹ apostolicis nūciis redire ɔpellitur. licet de hoc plurimū tristaretur. Tūc papa ipm a mōasterio suo abstraxit ⁊ suū dyaconū cardinalē ordinauit ⁊ B ¶ Quodā tēpore tiberis fluui⁹ alueū suū egressus intm̄ excreuit. vt sup muros vrbis influeret. ⁊ plurimas domos euerteret. Tūc etiā p tiberi fluuium multitudo serpentū cū dracone magno in mare descēdit. Sed a fluctibus prefocati et ad litus proiecti. totum aerem sua putredine corrupuit. Sicq3 plaga pessima quam inguinariam vocant secuta ē. ita vt etiam corpali visu sagitte celitus venire et singulos quosq3 pcutere viderent̄. Que primo omniū pelagiū papam pculit. ⁊ sine mora extinxit. Postmodum vero ita i reliquum vulgus deseuit. vt subtractis habitatorib⁹. domos plurimas vacuas in vrbe reliqrit. S3 qr ecclesia dei sine rectore esse non poterat gregoriū licet totis virib⁹ renitētem plebs omnis elegit. Cum ergo benedici deberet. ⁊ lues populum d̄uastaret. sermonē ad populū fecit. pcessionem faciēs letaniā istituit. ⁊ vt omnes deū attentius exorarent admonuit. Cū igitur deum omnis cōgregatus populus exoraret intm̄ lues ipa deseuit. vt in vna hora. lxxx. homines ipm̄ exalarēt. Sed nequaq̄ cessauit populū admonere. vt ab oratione nequaq̄ desisterent donec pestem ipam diuina ppulsaret misericordia. Finita pcessione fugere voluit sed nequiit. qr die noctuq3 portas vrbis ppter eu3 vigiles obseruabāt. Tādem mutato habitu. a quibusdā negociatoribus obtinuit vt in quoda3 doleo sup quadrigam de vrbe educeretur. Qui mox siluam expetiit. cauernaȝ latibula requisiuit ibiq3 tribus diebus latuit. Veruntamen dum solicite quereretur. columna lucis prefulgida a celo dependens super locum in quo latitabat apparuit. in qua columna angelos descendentes ⁊ ascendentes quidam reclusus aspexit. Moxq3 ab vniuerso populo capitur trahitur. et summus pontifex consecratur. ¶ Quod vero ad hoc honoris culmen inuitus ascenderit. qui verba sua legit patenter aduertit. Nam in epistola ad narsum patricium sic ait. Dum contemplationis alta describitis ruine mee mihi gemitum renouatis. qr audiui qd it⁹ perdidi dum foras ad culmē regiminis immerit⁹ ascēdi. Tāto aūt me merore pcussū ɔgnoscite vt vix loq sufficiā. nolite ḡ me vocare

noemi.i.pulcra.sz vocate me mara qr amaritudie plen⁹ sũ. Item alibi Quod me ad epatus ordinẽ ꝯgnoscitis puenisse.si me diligitis plãgi te.qr ꝛ ego icessãter defleo.atqz vt deũ ꝑ me exoretis rogo. In ꝓlogo quoqz sup dyalogũ sic ait Ex occasiõe cure pastoralis anim⁹ me⁹ secu lariũ hoĩm negocia patitur.ꝛ p⁹ tã pulcrã sue qetis speciẽ terreni act⁹ puluere fedatur. Perpẽdo itaqz qd tolero.ꝑpẽdo qd amisi. Dũqz itue or illud qđ ꝑdidi fit hoc grauı⁹ qđ porto. Ecce eĩ nũc magni maris flu ctib⁹ qtior.atqz ĩ naui mẽtis tẽpestatis valide ꝑcellis illidor.ꝛ cũ prio ris vite recolo qsi post tergũ ductis oculis viso litore suspiro. Sed qa adbuc romã ꝑdicta pestis vastabat more solito ꝑcessionẽ cũ letaniis ꝑ ciuitatis circuitũ quodã tꝑe pascali ordinauit.in q̃ imaginẽ beate ma rie sꝑ virginis.q adbuc vt aiũt ẽ rome in ecclesia q̃ dr̃ sãcta maria ma ior.quã lucas arte medic⁹ ꝛ pictor egregi⁹ formasse dr̃ ꝛ eidẽ virgini simillima ꝑ oĩa ꝓhibetur.ãte ꝑcessiõez reuerenter portari fecit. Et ecce tota aeris ifectio ꝛ turbulẽtia imagini cedebat.ac si ipsam imaginem fugeret ꝛ eius pñtiã ferre ñ posset. Sicqz post imaginẽ mira serenitas ꝛ aeris puritas remanebat. Tũc i aere vt refertur iuxta imaginẽ audi te sũt voces ãgeloꝝ canẽtiũ. Regina celi letare alleluia.qr quẽ merui sti portare alleluia.resurrexit sicut dixit alleluia. Statiqz beat⁹ grego ri⁹ qđ sequit̃ adiũxit Ora ꝑ nob deũ rogã⁹ alleluia Tũc beat⁹ grego. vidit supra castꝝ crescẽtii ãgelũ dñi.q gladiũ cruentatũ detergẽs i va ginã remittebat. Intellexitqz gregori⁹ ꝙ pestis illa cessasset. Et sic fa ctũ est. Vñ ꝛ castꝝ illud castꝝ ãgeli deiceps vocatũ ẽ. Tãdẽ vt deside rauerat augustinũ mellitũ ꝛ iohãnẽ cũ qbusdã aliis i ãgliã misit ꝛ eos suis precibus ꝛ meritis ad fidẽ ꝯuertit. Tãte etiã hũilitatis be atus grego.extitit vt se laudari nullo modo ꝑmitteret. Nã stephano episcopo q eũ i suis epl'is laudauerat ita scripsit. Multũ mibi ꝛ vltra q̃ audire debui idign⁹ fauorẽ i vestris epl'is demonstrastis. Et tñ scri ptũ est. Ne laudes hoiez q̃ diu viuit. Tamẽ ꝛ si audire talia dign⁹ nõ fui.orõib⁹ vestris peto vt dign⁹ efficiar.vt si bona iõ i me dixistis qa nõ sũt.iõo sint qr dixistis. Itẽ i epl'a ad narsũ patricium.ꝙ cause ꝛ no minis similitudinẽ faciẽdo ꝑ scripturas clausulas declamatõesqz for matis.certe frater carissie simeã leonẽ vocas.qđ co mõ vos agere con spicim⁹ quo scabiosos catulos sepe pardos vel tigres vocam⁹. Item i epistola ad anastasium patriarcbam anthiocenum.ꝙ vos me os do mini.ꝙ lucernam dicitis.ꝙ loquendo multis prodesse multisqz posse lucere perbibetis.existimatõnem meam fateor mibi in dubitationem maximã ꝑduxistis. Cõsidero nãqz q sum.ꝛ nibil me ex buiusmõi bõi signo deprebẽdo. Cõsidero aũt q estis.ꝛ vos mẽtiri posse nõ arbitror. Cum ergo credere volo quod dicitis.cõtradicit mibi infirmitas mea Cum disputare volo qđ i laude mea dr̃.ꝯtradicit mibi sãctitas vestra.

Sz qso vir sácte nobis aliqd d̄ hoc certamine nostro ꝯueniat. vt si nō qd dicitis ita est. sz ita q2 dicitis. Vocabula etiā iactanciā vel vanitatem sonātia omnino respuebat. Vñ eulogio patriarche alexandrino q̄ eū vniuersalem papā vocauerat ita scribit. In p̄fatōe epistole quaz ad me direxistis supbe appellatōis verbū vniuersalē me papā dicentes. īprimere curauistis. Qd peto dulcissima sanctitas vestra vltra nō faciat. q2 vobis subtrahitur qd alteri plus q̄ ratio exigat p̄betur. Ego ei verbis ,p̄sperari nō q̄ro sed morib9. nec honorē esse reputo i quo fratres honorē suū pdere ꝯgnosco. Recedāt ergo verba q̄ vanitatē inflāt. caritatē vulnerat. Hinc est q̄ cū iohānes ep̄us cōstātinopolitanus hoc vocabulū vanitatis sibi vsurparet. ⁊ se vniuersalē papā vocari fraudulēter a synodo optinuisset. iter cetera sic de eo scribit gregori9. Quis ē iste q̄ ꝯtra statuta euāgelica. ꝯtra canonū d̄creta. nouū sibi nomē vsurpare p̄sumit. vt vel sine immutione sit vnus q̄ esse appetit vniuersus. Verbū etiā iussionis sibi a coepis dici nolebat. Vñ ait in epistola ad eulogiū ep̄m alexādrinū. Vestra mihi loq̄tur caritas dicēs. Sicut iussistis. Qd verbū iussionis peto a meo auditu remoueri. q2 scio q̄ sum. ⁊ qui estis. Loco ei mihi fratres estis. morib9 patres. Insup ob nimiā hūilitatē qua erat p̄ditus. nolebat q̄ matrone se ācillas suas dicerēt. Vñ rusticane patricie scribēs ait. Unum in tuis epistolis egre suscepi. q2 quod semel esse poterat sepius dicebatur ancilla vestra. ⁊ ācilla vestra. Ego ei qui p ep̄atus onera omniū seru9 sum fact9. qua ratōne te mihi ācillā dicis. cui9 āte episcopatū susceptū ,p̄prius fui. Et ido rogo p omnipotētē deū ne hoc verbū aliq̄n ad me in scriptis tuis īueniā. Primus in suis epistolis se h̄uū seruoꝝ dei noīauit. ⁊ alios noīari instituit. Libros suos dū adhuc viueret ob nimiā hūilitatē publicari nolebat ⁊ i alioꝝ ꝯpatōe suos nihil valere existīabat. Vñ inocētio p̄fecto affrice sic scribit. q̄ exposit ōz scz iob vobis trāsmitti voluistis. vestro studio ꝯgaudemus. Sed si delicioso cupitis pabulo saginari. beati augustine ꝯpatriote vestri opuscula legite. ⁊ ad ꝯpationem illi9 similaginis. nostꝝ furfurem nō q̄ratis. Neqz ei volo dum i hac carne sum. si qua dixisse me ꝯtigit ea facile hoībus inotesci. ¶ Legitur quoqz in quodā libro de greco in latinū trāslato q̄ q̄dā sāctus pater nomine abbas iohānes cū romā ad visitādū ap̄loꝝ limina venisset. ⁊ beatum gregoriū papā p mediū ciuitatis trāsire viderz. voluit ei occurrere. ac vt decebat reuerentiā exhibere. Cernēs vero beatus grego. q̄ se in terrā vellet ,p̄sternere. festinauit ⁊ primo se corā ip̄o in terrā ,p̄strauit. nec inde surrexit quousqz abbas primo surrexit. in quo maxima ei9 hūilitas ꝯmēdat. Tāte aūt largitatis elemosinaꝝ extitit vt n̄ solū p̄ntib9 sz etiam lōge pōsitis ⁊ i mōte sinai monachis necessaria ministraret. Nā omniū idigentiū noīa scripta habebat. ⁊ eis liberaliter subueniebat.

Monasteriū hierosolimis instituit. ⁊ dei famulis illic degētibus neces saria mittere pcurauit. ¶ Tribus quoq3 milib⁹ ācillis dei p quotidia nis stipēdiis octogīta libras auri ānualiter offerebat ¶ Quotidie etiā ad suā mēsā pegrinos quoslibet iuitabat. Inter quos die quadā vnus accessit. in c⁹ manib⁹ dū ipe ex hūilitate aquā fūdere vellet. ꝯuers⁹ vr ceū accepit. sed repēte eū i cui⁹ manib⁹ aquā fūdere volebat nō iuenit Cūq3 hoc factū secū ipe miraretur. eadē nocte dñs p visiōe3 ei dixit. Ceteris diebus me i mēbris meis. hesterno aūt die me i memetipo su scepisti. ¶ Alio quoq3 tpe pcepit cācellario vt .xii. pegrinos ad prādi um iuitaret. Qui pgēs iussa ꝯpleuit. Dū aūt simul discūberēt ituēs pa pa tredeci numerauit. Et accersito cācellario cur ꝯtra suā iussiō3 trede ci iuitare psumpsat inqsiuit. Quos cācellari⁹ numerans ⁊ tm̄ .xii. in ueniēs ait. Crede mihi pater n̄ sūt nisi .xii. Aniāduertit gregori⁹ virū ppius discūbentem vultū crebro mutare ⁊ nūc adolescentem nūc vero sibi vetulū venerāda q̄dā canicie simulare. Finito igitur ꝯuiuio illum i cubiculo duxit. vehementer adiurās vt ei se nomēq3 suū pdere digna retur. Qui respōdens ait. Et cur iterrogas de ncie meo qd est mirabi le. Veꝝtn̄ scito q2 ego sū naufrag⁹ ille cui scutellā argenteā tribuisti. quā tibi misat cū leguminib⁹ mater tua Et hoc tibi p certo sit ꝯgnitū q2 ab illo die quo mihi dedisti destinauit te dñs fieri ecclesie sue p̄sule3 ⁊ petri apl'i successorem Cui grego. Et tu qūo hoc nosti ꝙ tūc me dñs pesse sue ecclesie destinauerit. At ille. Qm̄ angel⁹ ei⁹ sū. ⁊ me tibi dñs nūc remisit vt te sp debeā ptegere. ⁊ oīe qd petieris p me apd ip3 va leas ipetrare. Statiq3 ab eo disꝑuit. ¶ Eo tpe fuit q̄dā heremita vir magne virtutis. q oia pter deū reliqrat. ⁊ nihil p̄ter vna3 cattam possidebat. Quā blādiens crebro q̄si cohabitatricē i suis gremiis refo uebat. Orauit igitur ad deū vt sibi ostendere dignaretur cū quo futu re remuneratōis māsiō3 sperare debuiss3. q illi⁹ amore nil ex diuitiis h⁹ seculi possideret. Quadā igitur nocte sibi reuelatur ꝙ cū gregorio ro mano pōtifice māsiō3 sibi sperare deber3. At ille fortiter igemiscens paꝝ sibi volūtariā pauptatem pfuisse putabat. si cū eo remuneratōe3 recipet q tātis mūdialib⁹ diuitiis abūdar3. Cū ergo gregorii diuitias sue paupertati die noctuq3 suspirando conferret. alia nocte audiuit dominum sibi dicentem. Cum diuitem non possessio diuitiarum. sed cupido faciat cur audes paupertatem tuam gregorii diuitiis compa rare. qui magis illam cattam quam habes quotidie palpando dilige re comprobaris. ꝙ ille tantas diuitias. quas non amando sed contem nendo. cunctisq3 liberaliter largiendo dispergit. Itaq3 solitarius deo gratias retulit. ⁊ qui meritū suum decreuisse putauerat si gregorio cō ferretur. orare cepit vt cū eo māsionem qn̄q3 pcipe mereretur.
¶ Cum apud mauriciū impatorē ⁊ filios ei⁹ sup morte cuiusdā epi falso

accusaretur. sic ait in epistola quam apocrifario mittit. Unum est qd breuiter suggeras dñis meis. qr si ego seru⁹ eoꝝ in morte lögobardorũ vel dãnũ me miscere voluissez. hodie lögobardoꝝ gens nec regem nec ducẽ nec comites haberz. atqꝫ i sua ꝯfusiõe essz. Sꝫ qr deũ timeo i morte c⁹libet hoïs me miscere formido. Ecce quãte hũilitatis extitit. qr cũ esset sũmus põtifex iperatoris se seruũ vocabat. ꝛ dñm suũ eum appellabat. Ecce qñte inocẽtie. qr i morte inimicoꝝ suoꝝ ꝯsentire nolebat. Cũ maurici⁹ impator gregoriũ ꝛ ecclesiã dei psequeretur. inter cetera sic ei scripsit grego. Quia ei peccator sũ credo ꝙ oipotẽtẽ deũ tãto vobis ãpli⁹ placatis qñto me ei male huiẽtẽ affligitis. Quadã igitᷣ vice qdã monastico habitu indut⁹. spatã euaginatã dextra tenẽs corã impatore itrepid⁹ astitit. ꝛ ꝯtra eũ vibrãs illũ gladio moriturũ pdixit. Territ⁹ maurici⁹ a psecutõe gregorii cessauit ꝛ vt p se orare deberet i stãter petiit qten⁹ ipm i hac vita de malis suis de⁹ punirz. ꝛ nõ puniẽdũ extremo examini resuarz. Quadã igitur vice vidit se maurici⁹ ate tribunal iudicis stare. ꝛ iudicẽ pclamare. Hate mauriciũ. Et capiẽtes eũ ministri. ipꝫ ãte iudicẽ posuerũt. Cui ille. Ubi vis vt reddã tibi mala q̃ i hoc sec̃lo ppetrasti. Ille respõdit. Hic poti⁹ ea dñe mihi. ꝛ ñ i seculo futuro retribue. Statiqꝫ diuina vox iussit tradi mauriciũ vxorez filios ꝛ filias foce militi occidẽdos. Qd̃ ꝛ factũ est. Nõ post multũ ei tpis focas qdã miles ei⁹ ipm cũ tota familia sua gladio occidit. ꝛ ei i impio successit. Cũ apud sãctã mariã maiorẽ in die pasce missã celebraret. ꝛ pax dñi pnũciaret. ãgelus dñi alta voce respõdit. Et cũ spiritu tuo. Uñ papa apud illã ecclesiã i die pasce statõꝫ facit. nec sibi cũ dicit. pax dñi. in h⁹ miraculi testimoniũ respõdet. Quodã tẽpore traianus impator roman⁹ ad qdã bellũ vehemẽtissime festinabat. Cui vidua qdã flebiliter occurrit dicẽs. Obsecro vt sãguinẽ filii mei inocẽter pẽpti vidicare digneris. Cũqꝫ traian⁹ si san⁹ reuerteret se vidicare testaret. vidua dixit. Et qs mihi hoc pstabit si tu i plio mortuus fueris. Traian⁹ dixit. Ille q̃ post me impabit. Cui vidua. Et tibi qd pderit si alter mihi iiusticiã fecerit. Traian⁹ dixit. Utiqꝫ nihil. Et vidua. Nõne inquit meli⁹ est tibi vt mihi iusticiam facias. ꝛ pro hoc mercedẽ accipias. qꝫ vt alteri hãc trãsmittas. Tũc traian⁹ pietate cõmotus. d̃ equo descẽdit. et ibidẽ inocẽtis sãguinẽ vindicauit. Fertur quoqꝫ ꝙ cũ qdã fili⁹ traiani p vrbẽ eqtãdo nimis lasciue discurreret. filiũ cuiusdã vidue iteremit. Qd̃ cũ vidua traião lacrimabiliter exponeret ipm filiũ suũ q̃ hoc fecerat vidue loco filii sui defũcti tradidit. et magnifice eã dotauit. Dũ igitur qdã vice diu iã defũcto traiäo gregori⁹ p foꝝ traiani trãsiret et hui⁹ mãsuetudiez iudicis recordat⁹ fuissz ad sãcti petri basilicã pueit ꝛ ibid̃ p e⁹ errore amarissie fleuit Tũc sibi diuinit⁹ ẽ rñsũ ecce petitõꝫ tuã ꝯpleui ꝛ traião penã eternã pepci d̃ cetero

aūt diligētiſſime caueas ne p dānato aliquo pces fūdas. Damaſcēus aūt in quodā ſuo ſermōe narrat. q gregori⁹ p traiano oratōz fūdens. audiuit vocē ſibi diuinit⁹ illatā. Uocē tuā audiui ꝛ veniā traiano do. Cui⁹ rei vt ibidē dicit teſtis eſt oriēs ois ꝛ occidēs. Sup hoc dixerunt qdam q traianus reuocatus fuit ad vitam. vbi gratiā ꝯſecutus veniam meruit. ꝛ ſic gloriā obtinuit. Nec erat in inferno finaliter deputatus. nec ſētentia diffinitiua dānatus. Alii dixerūt q aia traiani nō fuit ſimpliciter a reatu pene eterne abſoluta ſed eius pena vſqȝ ad tpus ſcȝ vſqȝ ad diem iudicii fuit ſuſpēſa. Alii q pena quo ad locum vl' modū aliquē tormenti ſub ꝯditōe fuit taxata donec orāte gregorio p xpi gratiā locus vel modus aliquis mutaret. Alii vt iohānes dyaconus qui hāc legendā ꝯpilauit q nō legit orasse ſed fleuiſſe. et freqnter dñs miſtus ꝯcedit q hō q̄uis deſiderās petere nō pſumit. ꝛ q ei⁹ aia non eſt ab inferno liberata et in paradiſo repoſita. ſed ſimpliciter ab iferni cruciatibus liberata Ualet ei vt dicit aia ꝛ in inferno exiſtere ꝛ iferni cruciatus p dei miſericordiā nō ſentire. Alii q pena eterna cōſiſtit in duob⁹ ſcȝ in pena ſenſus ꝛ in pena dāni q eſt carentia viſionis diuine Pena igitur eterna q̄tum ad primū eſt ſibi dimiſſa. ſed q̄tum ad ſecūdū retenta. Fertur quoqȝ q ꝛ āgelus iſtud adiecerit. Quia ei p dānato rogaſti. duoꝝ tibi datur optio. Aut ei i purgatorio duob⁹ dieb⁹ cruciaberis. aut certe toto tpe vite tue ifirmitatibus ꝛ dolorib⁹ fatigaberis. Qui pelegit toto tpe vite ſue doloribus ꝯcuti q duob⁹ diebus in purgatorio cruciari. Unde factū eſt q ſemp deiceps aut febribus laborauit aut podagre moleſtia pſſus fuit. aut validis dolorib⁹ ꝯquaſſatus. aut dolore ſtomachi mirabiliter cruciatus. Unī in qdā epl'a ſic loqtur dicēs. Tātis podagre. tātis moleſtiaꝝ dolorib⁹ pmor. vt vita mea mihi grauiſſima pena ſit. quotidie ei i dolore deficio. ꝛ mortis remedium expectando ſuſpiro. Item alibi. Dolor meus interdū mihi lentus eſt. interdum nimius. ſȝ neqȝ ita lentus vt recedat. neqȝ ita nimius vt interficiat. vnde fit vt qui quotidie i morte ſum repellar a morte. Sic aūt me ifectō noxii humoris ibibit vt viuere mihi pena ſit. ꝛ mortē deſideranter expectem. quā gemitibus meis ſolā credo eſſe remedium.

R Matrona qdam ſingulis diebus dñicis beato gregorio pāes offerebat. Cui cum poſt miſſaꝝ ſolēnia corpus dñi offerret ꝛ dicerȝ. corpus dñi noſtri ieſu xpi cuſtodiat te in uitā eternā laſciua ſubriſit. Ille ꝯtinuo dexteram ab ei⁹ ore ꝯuertēs. partem illam dominici corporis ſuper altare depoſuit. Poſtmoduȝ coram populo interrogauit quam ob cauſam ridere preſumpſerit. At illa. Quia panem quem propriis manibus feceram tu corpus dominicum appellabas. Tunc gregorius pro incrudelitate mulieris ſe in oratione proſtrauit. et ſurgēs particulā illā pāis iſtar digiti carnē factā repit. ꝛ ſic matronā ad fidē reduxit

Orauit iterum et carnem illam in panem conuersam vidit et matrone sumendum tradidit. Quibusdam principibus aliquas preciosas reliquias petentibus. aliquantulum de sancti iohannis euangeliste dalmatica tribuit. Quod illi suscipientes tanquam viles reliquias cum indignatione nimia eidem reddiderunt. Tunc beatus gregorius oratione facta cultellum petiit. et pannum illum pupugit. ex cuius punctionibus sanguis protinus emanauit. Sicque quam preciose essent reliquie diuinitus est ostensum. Quidam diuitum romanorum relicta coniuge. fuerat a pontifice communione priuatus. Quod ille molestissime ferens sed autoritatem tanti pontificis euacuare non valens. magorum suffragia requisiuit. Qui se suis carminibus agere promiserunt. vt immisso demone tam diu caballus pontificis vexaretur. quousque cum sessore suo precipitaretur. Cumque gregorius aliquando super caballum suum transiret. immisso demone magi eius equum tam fortiter vexari fecerunt. vt nequaquam ab aliquo teneri valeret. Tunc gregorius reuelante spiritu dyabolicam immissionem cognoscens. facto crucis signaculo. tam caballum a presente rabie liberauit. quam maleficos perpetua cecitate mulctauit. Qui reatum suum confitentes. ad sacri baptismi gratiam postmodum peruenerunt. Quibus lumen ne artem magicam relegerent reddi noluit cos tamen ecclesiastico subsidio nutriri precepit. Legitur quoque in libro qui a grecis lymon dicitur. quod abbas qui preerat monasterio sancti gregorii. eidem nunciauit quod quidam monachus penes se numismata tria haberet. Quem gregorius ad aliorum terrorem excommunicauit. Post modicum temporis frater moritur sancto gregorio nesciente. Qui iratus quod sine absolutione mortuus fuerat. orationem in pictatio scripsit. qua eum ab excommunicationis vinculo absoluebat deditque eam vni dyaconorum precipiens vt eam super foueam fratris defuncti legeret. Quo iussa complente sequenti nocte qui defunctus fuerat abbati apparuit. et se vsque modo in custodia detentum sed heri absolutum fuisse prohibuit. Officium et cantum ecclesiasticum necnon et scolam cantorum instituit. et propter hoc duo habitacula. vnum iuxta basilicam sancti petri. et alterum iuxta lateranensem ecclesiam fabricauit. Ubi vsque hodie lectus eius quo recumbens modulabatur. et flagellum eius quo pueris minabatur cum anthiphonario autentico. veneratione congrua reseruantur. In canone apposuit Diesque nostros in tua pace disponas. atque ab eterna damnatione nos eripi et in electorum tuorum iubeas grege numerari. Tandem beatus gregorius. cum sedisset annis. xiii. mensibus. vi. et diebus. x. plenus operibus bonis migrauit a corpore. In cuius tumba hi versus scripti sunt. Suscipe terra tuo corpus de corpore sumptum. Reddere quod valeas viuificante deo. Spiritus astra petit. leti nil iura nocebunt. Cui vite alterius mors magis ipsa via est. Pontificis summi hoc clauduntur membra sepulcro. Qui in numeris semper viuit vbique bonis. Fluxerunt autem anni ab incarnatione domini. dc. vi. sub foca imperatore. Post mortem beati grego. regionem totam maxima fames inuasit. Unde pauperes quos liberaliter grego. pascere solebat ad successorem suum venientes dicebant

Domine quos pater noster grego. solebat pascere tua sanctitas fame nō sinat pire. Quibus verbis papa indignatus. sp taliter respōdebat. Si grego. ad famā sue laudis cunctos populos curauit suscipe: nos au tem nō possumus pascere. Et sic eos sp vacuos remittebat. Unde san ctus gregorius ter ei apparuit. 7 tūc blande de sua tenacia 7 detractō ne redarguit. sed ille se de nullo emendare curauit. Unde illi quarto apparens terribiliter illum corripuit. 7 in capite letaliter pcussit. Cui9 dolore vexatus in breui vitam finiuit. Dū aūt adhuc predicta fames instaret. quidam inuidi gregorio ceperūt detrahere. asserētes q totū thesaurū ecclesie tanq vir pdigus ɔsumpsisset. Unde ob hui9 vīdictā ad ɔburendos libros suos ceterorū animos inclinarūt. Quorū dū quos dam iam cōbussissent. et ceteros ɔburere vellent. petrus dyacon9 eius familiarissimus cum quo quatuor libros dyalogorū disputauerat. tra ditur vehemētissie restitisse. asserēs hoc ad eius delendā memoriam nil valere. cū in diuersis mundi ptibus exemplaria tenerent. adiūgēs ima ne sacrilegium esse. tāti patris tot et tales libros exurere. sup cuius ca put ipse spm̄sanctū in similitudine colūbe frequētissime pspexisset. Tā dem eos in hanc sētentiā adduxit. vt si illud quod dixerat iure iurādo cōfirmans mori ɔtinuo meruissꝫ. ipsi a librorū exustiōe desisterent. Si vero mori nō meruisset. sed supstes sui testimonii extitisset. ipse quoqꝫ cōbustoribus manus daret. Fertur enim gregoriuꝫ sibi dixisse. q si mi raculum de visione colūbe publicaret. post hoc viuere non valerꝫ. Ita qꝫ cū apparatu dyaconat9 euangeliorū librū baiulās. venerabilis leui ta petrus aduenies mox vt tactis sacrosanctis euangeliis. gregorii sā ctitati testimoniū phibuit. a dolore mortis extraneus. spiritū inter ver ba vere cōfessionis efflauit. M Quidam monachus monasterii sā cti gregorii qōdam penes se peculium cōgregauit. Beatus aūt grego rius alteri monacho apparens dixit. vt sibi denūciaret q peculiū disp geret 7 penitentiā ageret. qꝛ die tercia esset moritur9. Qd ille audiens vehementer expauit. penitentiā egit 7 peculium reddidit. Moxqꝫ fe brib9 adeo correptus est. vt a diluculo diei tercie vsqꝫ ad horā terciam pre nimio incendio linguā ab ore pīciēs vltimum flatum emittere vi deres. Sed cum circūstantes monachi coraꝫ ipso psallerēt. psalmodiā tādē interūpentes ei detrahere cepunt. Ille autem ɔtinuo reuiuificens et oculos subridendo concutiēs ait. Parcat vobis dn̄s fratres. Quare mihi detrahere voluistis. Nā impedimētum mihi nō modicum gene rastis. qꝛ tā a vobis q a dyabolo sub vno tpe accusatus. nesciebā cui calūnie primitus responderem. Sed si qn̄ quēlibet migrantem videri tis eidem non detractōem. sꝫ compassionem impendatis. vtpote q ad tam districti iudicis cuꝫ criminatore suo iudiciū vadit. Nā ad iudiciū cū dyabolo steti 7 adiuuāte sancto gregorio cūctis suis obiectionibus

bene respõdi. Tantum de vna obiectõe ꝯuictus erubui. ꝑ qua vt vidi ẜtis taliter sum vexatus. ⁊ adhuc me non potui liberare. Cumq̄ʒ de ea fratres reqreret. ait. Nõ audeo dicere. q2 cũ ad vos a beato gregorio iussus sum venire. dyabolus de hoc plurimũ est cõquestus. putans ꝙ me ad penitẽtiam agendã ꝓ causa illa deus remitteret. Quaꝓpter beatum gregoriũ vadem dedi. ne cõmotam calumniã cuilibet reuelarẽ. Moxq̄ʒ clamans dixit. O andrea andrea. hoc anno peas qui me prauo consilio ad hoc pic'm cõpulisti. Et statim reuolutis terribiliter oculis expirauit. Erat aũt in vrbe quidã nomĩe andreas qui eodẽ momento quo ei monachus moriens pic'm fuerat imꝑcatus in tam grauem morbum decidit. vt defluentibus carnibus cõsumi posset. mori aũt nõ posſʒ. Tũc mõachis mõasterii scĩ gre. cõuocatis ꝯfessus est ꝙ cũ ꝑdcõ monacho quasdã monasterii cartulas rapuisset. ac susceptis preciis extraneis tradidisset. Moxq̄ʒ is qui duduʒ mori nõ poterat. inter verba sue cõfessionis spiritũ exalauit. ¶ Eo tp̃e vt in vita sancti eugenii legiť dũ adhuc ambrosianũ officiũ magis ꝙ gregorianum ab ecclesiis seruareť. Romanus pontifex nomĩe adrianus cõciliũ conuocauit. vbi statutũ est vt grego. offm̃ deberet vniuersaliter obseruari. Cuius rei karolus impator executor existens ꝑ diuersas discurrens prouincias. minis et suppliciis oẽs clericos ad hoc ip̃m cogebat. et libros ambrosiani officii vbiq̄ʒ cõburebat. multosq̄ʒ clericos rebelles incarcerabat. Proficiscens aũt beatus eugenius ep̃us ad cõcilium. inuẽit ip̃m cõcilium ꝑ triduũ iam solutũ. suaq̄ʒ prudentia dñm papam sic induxit ꝙ oẽs ꝑlatos qui concilio interfuerãt. et iam ꝑ tres dietas recesserant reuocauit. Concilio igiť cõuocato. oĩm patrũ hec sñia vna fuit vt missale ambrosianũ et gregorianũ suꝑ altare beati petri ap̃li ponerentur. et fores eccl'ie optĩe clauderentur. ac ꝑlimoꝝ ep̃oꝝ sigillis diligentissime munirẽtur. ⁊ ipi tota nocte orõni insisterẽt vt dominꝰ ꝑ signum aliq̄d reuelaret qđ hoꝝ ab eccl'is magis seruari vellet. Sicq̄ʒ per oĩa vt ordinauerãt faciẽtes. mane ianuas eccl'ie apuerũt. ⁊ vtrũq̄ʒ missale suꝑ altare aptum inuenerũt. Uel vt alii asserũt missale gregoriã. penitus dissolutum. ⁊ huc illucq̄ʒ dispsum inuenerũt. ambrosianũ aũt solũmõ aptum suꝑ altare in eodẽ loco in q̄ posuerãt reperunt. Quo signo diuinitus sunt edocti vt grego. offm̃ deberet ꝑ mundum totum dispergi. ambro. aũt tm̃ in sua eccl'ia obseruari. Sicq̄ʒ sancti patres vt diuinitus edocti fuerãt statuerũt. ⁊ sic vsq̄ʒ hodie obseruatur. ¶ Narrat iohãnes dyaconꝰ qui vitã beati grego. cõpilauit. ꝙ dũ vitam eius cõscriberet ⁊ cõpilaret. quidã vir sacerdotal'r insignitus ei dormienti ⁊ ad laternã vt sibi videbatur scribẽti astitit. Cui desuꝑ candidissima ⁊ adeo tenuissima vestis erat. vt eius raritate nigredo subterioris tunice appareret. Hic ꝓpius accessit. ⁊ inflatis buccis risum continere.

non potuit. Cunq3 iohānes eū interrogaret. cur vir grauioris officii sic dissolute rideret. ait. q2 tu scribis de mortuis q̄s viuētes nūq̄ vidisti. Cui iohānes. Et si illū nō nouerim facie. tñ de illo scribo q̄ didici lectōne. at ille. tu inquit vt video sicut voluisti fecisti. Et ego q̄ facere potero nō cessabo. Morq3 illi lumen laterne extinxit. ꝛ adeo ipm perterruit. vt vehemēter exclamās putaret se ab illo gladio iugulatum. Morq3 gregori⁹ affuit. comitante secū dextrorsum beato nicolao. sinistrorsum vero petro dyacono. eiq3 dixit. Modice fidei. quare dubitasti. cunq3 post cortinā lecti aduersarius latitaret gregori⁹ ex manu petri dyaconi magnā facē quā tenere videbaꝛ arripiēs. eiusq3 flammis os facienq3 ipsi⁹ aduersarii exurens. ad instar ethiopis denigrauit. Quedā aūt scintilla pusillima cadēs in eius vestē candidam ipsam dcō citius ꝯflagrauit. ꝛ sic nigerrim⁹ tot⁹ apparuit. Dixitq3 petr⁹ beato greg. Satis denigrauim⁹ eū. Cui gregori⁹. nos illū nō denigrauim⁹. sed nigꝝ fuisse mōstrauim⁹. Sicq3 ibidē mlto relicto lumie abierunt.

De sancto longino. .XLVII.

A.

Longinus fuit q̄dam centurio. q̄ cū aliis militib⁹ cruci domini astans. iussu pilati latus dñi lancea pforauit. Et videns signa q̄ fiebant. solem sc3 obscuratū ꝛ terremotū i xp̄m credidit. maxie ex eo vt quidā dicūt. ꝙ cū ex infirmitate vel senectute ei⁹ oculi caligassent. de sanguie xp̄i p lanceā decurrente fortuitu oculos suos tetigit. et ꝓtinus clare vidit. Unde renūciās milicie. ꝛ ab apostolis instruct⁹ in cesaria capadocie vigintiocto annis monasticā vitā duxit. ꝛ verbo ꝛ exemplo ad fidē multos ꝯuertit. Cū aūt a p̄side tentus fuisset. ꝛ sacrificare nollet. iussit preses oēs dentes ei⁹ excuti. ꝛ linguā abscidi. Longinus tñ ex hoc loquelā nō pdidit. s3 accepta securi oīa ydola ꝯminuit ꝛ fregit dicens. Si dii sunt videbim⁹. Demones aūt de ydolis exeuntes in presidē ꝛ in oēs socios eius intrauerūt. ꝛ insaniētes ꝛ latrātes se longini pedib⁹ ꝓstrauerūt. Et ait longinus demonibus. Cur habitatis in ydolis. qui responderūt. Ubi nō noīaꝛ xp̄s. ꝛ eius signū nō ē positum. ibi est habitatō nostra. cū ergo preses insaniret ꝛ oculos amisisset. dixit ei longin⁹. Scito q2 sanari nō poteris nisi qñ me occideris q̄cito enim a te mortuus fuero. ꝓ te orabo. ꝛ sanitatem tibi corpis et anime impetrabo. Et statim eum decollari iussit. Post hoc abiit ad corpus eius. ꝛ prostrat⁹ cum lacrimis penitentiam egit. ꝛ continuo visum ꝛ sanitatem recepit. ꝛ in bonis opibus vitam finiuit.

De sancto benedicto. .XLVIII.

B Enedictus dict⁹ est. vel q2 mlta benedixit. vel q2 in hac vita multas bñdictões habuit. vel q2 oẽs benedicebãt de eo. vl' q2 eternã meruit benedictõem habere. Eius vitam sanctus gregorius scripsit. .B.

B Enedictus ex nursia puincia ortus. cũ rome liberalibus studiis traditus esset. in ipsa sui infantia lrãs deseruit. ꝛ desertũ petere decreuit. quem nutrix sua q̃ eũ tenerrime diligebat vsq3 i quendã locũ qui dicit̃ eside secuta est. vbi ad purgandũ triticũ mutuo capisteriũ petiit. Sed sup mensam incaute ponens cũ corruisset. in duabus ptibus fractũ vidit. Quam benedictus flere ↄspiciẽs. ptes capisterii accepit. ꝛ ab oratõe surgẽs integre solidatũ inuenit. Postmodũ nutricẽ oculte fugiens in quendã locũ venit. vbi tribus annis hoibus incognit⁹ mansit. excepto q̊dam monacho romano noie. qui sibi sedl'e necessaria mĩstrabat. Cũ vero ad specũ a romani mõasterio iter nõ eẽt panem in longissimo fune ligabat. ꝛ sic eũ deponere ↄsueuerat. Tintinabulũ etiã ipi corde inseruit. vt ad ei⁹ sonitũ vir dei cognosceret. qñ sibi roman⁹ panẽ pberet. quẽ exiens accipet. Sed antiqu⁹ hostis vni⁹ caritati ꝛ alterius inuidẽs refectõi lapidẽ iactauit. ꝛ tintinnabulũ fregit. Sed tñ romanus ei mĩstrare nõ desiit. Post hoc cuidã psbitero refectõem sibi in pascali solennitate parãti dñs p visum appuit. dicẽs Tu tibi delicias pparas. ꝛ seru⁹ meus illo in loco fame cruciat̃. Qui ptinus surrexit. ꝛ cũ difficultate magna eũ inueniẽs. dixit. Surge et sumam⁹ cibũ. q2 hodie pasca dñi est. Cui benedict⁹. Scio q2 pasca est. q2 videre te merui. Longe quippe ab hoibus positus. q2 die eade3 pascalis esse solennitas ignorabat. Cui psbiter. Ueraciter hodie resurrectõnis dominice dies est. abstinere te nõ cõuenit. q2 ob hoc ad te missus sum. Sicq3 deũ benedicẽtes sumpserũt cibũ. B Quadã die auis quedam nigra quẽ merula vocat̃ importune circa eius faciẽ volitauit ita vt ab eo manu capi potuisset. Sed signo crucis edito. auis recessit Morq3 dyabolus quandã feminã quã aliqñ viderat. ante ei⁹ oculos mentis reduxit. eiusq3 aĩm tanto igne in spẽm illi⁹ accendit vt pene heremũ voluptate victus deserere deliberaret. Sed subito diuĩa gratia ad se reuersus ↄtinuo se exuit. ꝛ in spinis ꝛ vepribus q̃ ibi aderãt se adeo volutauit. vt toto corpe inde vulnerat⁹ exiret. ꝛ p cutis vulnera mẽtis vulnera educeret. Uicit itaq3 peccatũ. q2 mutauit incendium. Ab illo aũt tpe nulla postmodũ tẽptatio in ei⁹ corpe pullulauit. Crebrescente itaq3 eius fama. cũ abbas mõasterii cuiusdã obiisset. tota ipsi⁹ monasterii ↄgregatõ ad eũ venit et vt pesse eis deberet. petiit. q̃ diu negãdo distulit. suis illorũq3 fratrũ morib⁹ se cõuenire nõ posse. pdixit. Sed tandẽ victus assensum dedit. Cũq3 regulã illic districti⁹ seruari pcipet semetipsos rephendebãt q' ipm sibi pesse poposcerant. q̊rũ

scȝ tortitudo normā eius rectitudis offendebat. Cūqȝ sibi cū eo aspicerent illicita nō licere. ⁊ graue esse se dule assueta relinqre venenū vino miscuerūt. ⁊ sibi recumbenti obtulerūt. Sed benedictus signū crucis edidit. ⁊ q̄si iactu lapidis vas illud vitreū fregit. Intelligēs igit̄ quia potum mortis habuerat q̄d portari nō potuit signū vite. ilico surrexit ⁊ placido vultu dixit. Misereatur vestri oīpotens deus fratres. Nūquid non dixi vobis q2 vestris ac meis moribus nō cōuenirē. Tūc ad locū derelicte solitudīs rediit. vbi crebrescētibꝰ signis claruit ⁊ multis ad eū venientibus. duodecim mōasteria cōstruxit. In vno aūt illorum quidam monachus erat qui ad oratōem diu stare nō poterat. sȝ orantibus alis mox foras exibat. ⁊ aliq̄ terrena ⁊ transitoria agebat. Quod cum abbas illius monasterii beato benedicto narrasset. iuit illuc ⁊ vidit ꝙ illum monachū qui manere in orōe nō poterat. quidam niger puerulus p vestimenti fimbriam foras trahebat. Dixitqȝ abbati monasterii ⁊ mauro monacho. Nunquid nō aspicitis quis est q̄ eum trahit. Cūqȝ respondissent nō. ait Oremus vt vos etiā videatis. orantibus illis maurꝰ vidit. sed abbas videre nō potuit. Die igit̄ alia expleta oratione vir dei monachū foris reperit. quē ꝓ sui cecitate virga ꝑcussit. ⁊ ex tunc immobilis in orōe ꝑmansit. Sicqȝ antiquꝰ hostis dominari nō ausus est in eius cogitatōe. ac si ipe ꝑcussus fuisset ex verbere.

¶ Ex his mōasteriis tria sursum in rupibus montis erant. q̄ deorsum cū magno labore aquas hauriebāt. Cūqȝ fratres illi virꝝ dei sepe rogarent vt mōasteria sua mutaret q̄dam nocte cū quodā puero montem ascendit. vbi diutius orans tres petras in eodē loco ꝓ signo posuit. cūqȝ de mane domū rediisset. ⁊ fratres ꝓ eadem causa ad eū venissent. dixit. Ite ⁊ illam rupem in q̄ tres petras positas inueneritis. in medio cauate. valet eñi dñs inde vobis aquā ꝓducere. Qui euntes ⁊ iam illā rupem sudantem inuenientes. concauū locum illū fecerūt. ⁊ mox aqua repletum viderūt. Que vsqȝ nunc tam sufficienter emanat. vt ab illo montis cacumine vsqȝ ad inferiora descendat. ¶ Quadā vice dū circa mōasteriū viri dei quidā cū falcastro vepres absciderent ferꝝ de manubrio ꝓsiliens in quendā lacū ꝓfūdum cecidit. Cunqȝ de hoc ille nimis angustiaretur. vir dei manubriū in lacum posuit. ⁊ mox ferruȝ vsqȝ ad suum manubriū enatauit. ¶ Placidus puer ⁊ monachus ad hauriendū aquā egrediens i flumē cecidit. ⁊ mox ipm vnda rapuit ⁊ pene in vnꝰ sagitte cursum a terra introrsus traxit. Vir aūt dei in cella cōsistens. hoc in spū statim nouit. ⁊ mauꝝ vocans q̄d de puero acciderit indicauit. ac vt ad ipm eripiendū ꝑgeret impauit. Accepta benedcōe cōcitꝰ maurꝰ prexit. ⁊ p terrā se ire existimās sup aq̄s vsqȝ ad pueruȝ veīt. eūqȝ p capillos tenēs de aq̄ extraxit. Qui ad virꝝ dei veniēs retulit q̄d acciderat. sȝ ipe hoc nō suis meritis sȝ eiꝰ obedientie deputauit

¶ Presbiter quidā florētius noīe viro dei inuidēs ad tantā deuenit malitiam. vt panē veneno infectū viro dei tanq̄ p benedictōe transmitteret. Quē sanct⁹ gratāter accepit. ⁊ coruo q̄ d manibus ei⁹ panē accipe ꝯsueuerat ipm ꝓiecit dicens. In noīe ihesu xpi tolle hūc panē. ⁊ eum in tali loco vbi a nullo hoīe sumi valeat ꝓiice. Tunc coru⁹ apto ore ex pansis alis circa eundē panē cepit discurrere atq̄ crocitare. ac si apte diceret ⁊ obedire se velle. ⁊ tñ iussa implere non posse. Cui sanct⁹ iterū atq̄ iterꝫ ꝑcipiebat dicens. Leua leua eū securus. atq̄ ipm vt dixi ꝓiice. Qui tandē eū tollens post tres dies rediit ⁊ de manu ei⁹ annonam quā ꝯsueuerat accepit. Uidens aūt florenti⁹ q2 corp⁹ magistri necare non potuit. se ad extinguendas discipuloꝝ aīas accendit. ita vt septē nudas puellas in ortū mōasterii ludere ⁊ cātare faceret. vt sic mōachos ad libidinē inflamaret. Quod sanctus vir de cella ꝓspiciens lapsum discipl'is ꝑtimescens. inuidie locū dedit. ⁊ quibusdā assumptis secum fratribus ipe habitatōem mutauit. Sed florentius cū in solario consistens eum recessisse ꝯspiceret ⁊ gauderet. repente solariū cecidit. ⁊ ipm ꝓtinus extinxit. Tunc maurus post virꝫ dei currēs ait. Reuertere. q2 q̄ te ꝑsequebat᷑ extinctus est. Quod ille audiens vehemēter ingemuit vel q2 inimicus occubuit. vel q2 de inimici morte discipl'us exultauit. Qua de re factū est vt eidē penitentiā indiceret. q̄ mandās tlia gaudere de inimici morte ꝑsumpsissꝫ. Ipse aūt ad alia migrās locū nō hostem mutauit. Nam ad montem cassinū venit. ⁊ templū apollinis q̄d ibi situm erat in sancti iohānis baptiste oratoriū fabricauit. ⁊ circūadiacentem populū ab ydolatria ꝯuertit. Sed hoc antiqu⁹ hostis grauiter ferens corꝑalibus eius oculis teterrim⁹ appebat. ⁊ in eū ore ocul' q̄ flamantibus visibil'r seuiebat atq̄ dicebat. Benedicte benedicte. Sed cū ille sibi nihil responderet. dicebat. Maledicte maledicte nō benedicte q̄d me ꝑsequeris ¶ Quadā die lapidē quendam in terra iacētem fratres in edificiū leuare volebāt sed nequaq̄ valebāt. Cumq̄ virorꝫ multitudo adesset ⁊ ab eis leuari non posset. adueniens vir dei benedictōem dedit. ⁊ tūc maxima celeritate leuatus est. Ex q̄ ꝑpenderūt q̄ dyabolus illi insidebat q̄ eū moueri nō ꝑmittebat. Cūq̄ fratres pietem paulo altius edificarent. antiqu⁹ hostis viro dei apparuit ⁊ q2 ad laborantes fratres ꝑgerꝫ indicauit. q̄ ꝓtin⁹ eis nunciū misit dicens. Fratres caute vos agite q2 ad vos spūs malign⁹ venit. Uix aūt nūci⁹ verba ꝯpleuit. ⁊ ecce pietem antiqu⁹ hostis euertit. ⁊ quendā puerum monachū ruina cōtriuit. Sed vir dei puerꝫ mortuū ⁊ laceratū ī sacco ad se adduci fecit. ⁊ orōne sua ipm resuscitans opi ꝑdicto restituit.

¶ Laicus q̄dā hōeste vite singl'is annis ad visitandū virꝫ dei ieiun⁹ venire ꝯsueuerat. Quadā igit᷑ die dū illuc iret. se illi alter viator adiunxit q̄ sumēdos in itinere cibos portabat. Cūq̄ iam tardior hora

excreuissʒ.dixit.Ueni frater sumamꝰ cibū ne lassemur in via.q̄ respō
dente ꝙ nullatenꝰ cibū in via gustaret.ad horam ille subticuit.Post/
modū ad hoc ipm̄ inuitauit.sed ille cōsentire noluit.Deniqʒ cū hora
iam p̄terissʒ ꝛ eos longū fatigasset iter.pratum ꝛ fontē ꝛ quecūqʒ cor
pus ad reficiendū delectare poterāt inuenerūt.Tūc viator hoc ei ostē
dens.rogauit vt paululum gustaret ꝛ ibidē quiesceret.Cū igit̄ verba
auribus ꝛ loca oculis blandirent̄.eidem consensit.Cumqʒ ad benedic.
venisset dixit ei vir dei.Ecce frater malignus hostis semel tibi persua
dere non potuit.secūdo nō valuit.sʒ tercō supauit.Tunc ille pedibus
eius aduolutus se deliquisse ingemuit.¶Totila rex gothoꝝ expire vo
lens vtꝝ vir dei ꝓphetie spm̄ haberet.cuidā suo spatario vestimēta re
galia tribuit.eūqʒ cū omni appatu regio ad monasteriū destinauit.q̄ʒ
ille venientē conspiciēs dixit.Pone fili pone hoc q̄d portas.nō est tuū
Qui ꝓtinus in terrā cecidit.ꝛ qꝛ tanto viro illudere p̄sumpsisset expa/
uit.¶Clericꝰ quidā qui a dyabolo vexabatur ad virꝝ dei vt sanaret̄.
adductꝰ est.Cūqʒ ab eo dyaboluʒ expulisset.ait.Uade.ꝛ de cetero car
nes nō ꝯmedas.nec ad sacros ordines accedas.Quacūqʒ aūt die ad
sacros ordines accedere p̄sumpseris.iuri dyaboli mancipaberis.Cuʒ
vero hoc aliq̄ tp̄e custodisset.sʒ minores suos sibi p̄poni in sacris ordi
nibus cerneret.verba viri dei q̄si ex longo tp̄e oblitus postposuit.atqʒ
ad sacꝝ ordinē accessit.Quē mox is qui eū reliquerat dyabolus tenuit
eūqʒ vexare q̄usqʒ aīam eius excuteret nō cessauit.¶Uir quidaʒ
duos flascones vini ꝑ quendā pueꝝ ad eū misit.sed ille vnū in via ab
scondit ꝛ alium detulit.Uir aūt dei cū grāꝝ actōne accepit vinū.ꝛ de
scendētem pueꝝ āmonuit dicēs.Fili vide ne de illo flascone quē abscō
disti bibas.sʒ inclina illū caute.ꝛ inuenies q̄d intus habeat.Qui cōfu
sus valde ab eo exiuit.Et reuersus volens adhuc ꝓbare q̄d audierat.
cū flasconē inclinasset protinꝰ de eo serpēs egressus est.¶Quadā vice
dum vir dei in sero cenaret.monachus quidā filiꝰ defēsoris ei assistēs ꝛ
lucernā tenens.ꝑ spūm supbie intra se cogitare cepit.Quis est hic cui
ego manducanti assisto.lucernā teneo seruitiū impendo.quis sum ego
vt isti seruiam.Cui statim vir dei ait.Signa cor tuū frater.signa cor
tuū.q̄d est q̄d loqueris.Uocatisqʒ fratribus lucernā iussit de manibꝰ
eius tolli.ipm̄ vero iussit ad monasteriū recedere.ꝛ quietum sedere.
¶Gothoꝝ quidā zalla noīe pfidie fuit arriane qui totile regis tp̄ibus
cōtra catholice eccl'ie religiosos viros ardore immanissime crudelita
tis exarsit.ita vt q̄squis ei clericus monachusve ante faciem venisset.
ab eius manibus viuꝰ nullo modo exiret.Quadā vero die auaricie sue
estu succensus in rapina reꝝ inhians dū quendā rusticū crudelibꝰ tor/
mentis affligeret.eūqʒ ꝑ supplicia diuersa laniaret.victus penis rusti
cus sese ꝛ res suas benedicto dei famulo ꝯmendasse professus est.Et

dum hoc a torquente credit. suspēsa interim crudelitate ad vitā interi
repat. Tūc idē zalla cessauit rusticū tormētis affligere. sz ei⁹ brachia lo
ris fortib⁹ astringēs ān equū cepit impellere. vt q̄s esset ille benedict⁹
qui ei⁹ res susceperat demonstraret. Quē ligatis brachiis rustic⁹ antece
dens duxit ad sancti viri mōasteriū. cūqz ante ingressum cellule soluz
sedentem repit ⁊ legentē. Eidem aūt subsequēti ⁊ seuienti zalle rustic⁹
dixit. Ecce iste est de q̄ dixerā benedict⁹ pater. quē dū feruido spū. cum
puerse mentis insania fuisset intuit⁹ eo errore q̄ ꝯsueuerat actuꝝ se ex
istimās. magnis cepit vocib⁹ clamare dicens. Surge surge ⁊ res isti⁹
rustici redde q̄s accepisti. Ad cuius vocem vir dei ꝓtin⁹ oculos leua-
uit ⁊ a lcōne cessauit. cūqz intuitus mox ⁊ rusticū qui ligat⁹ tenebatur
attendit. Ad cui⁹ brachia dum oculos defluxisset miro modo tāta cele
ritate ceperūt alligata brachia lora dissoluere. vt dissolui tam concite
nulla hoīm festinatōe potuissēt. Cūqz qui ligat⁹ venerat cepisset subi-
to astare solutus ad tante potestatis vim tremefact⁹ zalla ad terrā cor
ruit ⁊ ceruicem crudelitatis rigide ad eius vestigia inclinans. orōib⁹
se illius ꝯmendauit. Uir aūt sanctus a lectōe minime surrexit. sed vo
catis fratribus eum introrsus tolli vt benedictōnem accipet precepit.
Quem ad se reductū vt a tanta crudelitatis insania quiescere deberet
admonuit. Qui refect⁹ recedens nihil vlteri⁹ repetere a rustico psum-
psit. quem vir dei non tangendo sed respiciendo soluerat. ¶ Quodam
tpe in campanie regione fames incubuerat magna que oēs alimētoꝝ
indigentia coangustabat. iamqz in benedicti monasterio triticū deerat
pāes vero pene oēs ꝯsumpti fuerāt. vt nō plus q̄ꝫ quinqz ad refectōis
horam fratribus inuenire potuissent. Cūqz eos venerabilis pater con
tristatos cerneret. eoꝝ pusillanimitatē studuit modesta increpatōe cor
rigere. ⁊ rursum ꝓmissione subleuare dicens. Quare de panis inopia
vester anim⁹ contristat. hodie quidem min⁹ est. sed crastina abūdan
ter habebitis. Sequenti aūt die ducenti farine modii ante fores celle
in saccis inuenti sunt quos oīpotens deus quibus deferentibus trans
misisset. nūc vsqz manet incognitū. Quod cum fratres cernerent dn̄o
grās referentes. didicerūt iam de abundantia nec in egestate dubita
re. ¶ Legitur q̄z ꝙ quidā habebat filiū morbo elephantino corruptuz
ita vt iā pilis cadentibus cutis intumesceret atqz increscentem saniē
occultare non posset qui ad viꝝ dei ab eodem patre ei⁹ missus saluti ꝑ
stine sub omni celeritate restitutus est. Et de hoc immensas grās dn̄o
obtulerūt. ⁊ postmodū dictus puer in bonis opibus pseuerans in dn̄o
feliciter obdormiuit. ¶ Cum quosdam ex fratribus ad quendam locuz
mitteret vt ibidem monasterium construerent. constituta die se ad eos
venturum dixit. ⁊ qualiter construi deberet indicare Nocte vero eadē
qua promissus illucescebat dies monacho quem illic preposuerat atqz

eius pposito in somnis apparuit. ꝛ loca singl'a vbi queqꝫ edificari de buissent subtiliter designauit. Cum aūt visioni fidem non darēt. ꝛ ad huc ipm expectarent. tandem ad eum reuersi dixerūt. Expectauimus pater vt venires sicut pmiseras. nec venisti. Cui ille. Quare fratres ista dicitis. Nunquid non vobis apparui. ꝛ loca singl'a designaui. ite ꝛ sicut p visionem vidistis omnia ordinate. ·F· ¶ Non longe ab eius monasterio due sanctimoniales femine ex nobili genere erant. que linguam non restringebāt. sed eū qui eis pcrat incautis sermōibus sepe ad iracundiam pucabāt. Qui cum hoc viro dei retulisset. mandauit eis dicens. Restringite linguam vestrā. alioquin excōmunicabo vos. Quam excōmunicatōis sententiā non proferēdo intulit sed intētādo. Ille aūt nihil mutate. intra paucos dies defūcte sunt. ꝛ in eccl'ia sepl'te. Ubi dum misse celebrarent. ꝛ dyaconus ex more diceret. qui nō cōmunicat exeat foras. Nutrix eaꝝ que p eis semp oblatōem offerebat eas de sepulcris suis pgredi ꝛ exire eccl'iam videbat. Cunqꝫ sancto benedicto nunciatum esset. ille manu sua oblatōem dedit. dicens. Ite. et hanc oblatōem pro eis offerte. Et vlterius excōmūicate non erunt. q̄d cum factum fuisset. ꝛ dyaconus ex more clamaret. ab ecclesia decetero exire vise non sunt. ¶ Monachus quidā cum ad visitandos parētes exisset sine benedictōe. ꝛ ea die qua ad eos puenit defunctus fuisset. ꝛ sepultum semel ꝛ bis terra reiecisset. parentes eius ad eum venerūt: ꝛ vt ei suā benedictōem impenderet rogauerūt. Qui corpus dn̄i accipiens ait. Ite ꝛ hoc sup pectus eius ponite. eūqꝫ sic sepulture tradite Quod cum factum fuisset. sepultū corpus terra retinuit. nec vltra proiecit. ¶ Quidam monachus in mōasterio manere non valens. viro dei tm̄ institit donec ipm iratus abire pmisit. qui mox vt de mōasterio exiit. apto ore draconem in itinere inuenit. Quem cum deuorare vellet. clamauit dicens. Currite currite. qꝛ draco iste vult me deuorare. Currentes aūt fratres. draconem minime inuenerūt. sed trementē ꝛ palpitantem monachum ad monasteriū reduxerūt. Qui statim pmisit se nūq̄ꝫ de monasterio recessuꝝ. ¶ Quodam tpe dum totam illā puinciam fames valida occuparet. ꝛ vir dei omnia que inuenire potuerat egentibus tradidisset. ita q̄ꝫ nihil in monasterio preter modicum olei in vase vitreo remansisset. iussit cellerario vt illud modicū olei cuidam egenti daret Ille vero impantem audiuit. sed implere contempsit. eo q̄ꝫ nihil olei fratribus remanebat. Quod vt vir dei compit vas vitreum cum oleo p fenestrā pūci iussit. ne quid in monasterio per inobedientiam remaneret. Proiectū itaqꝫ vas cum supra ingentia saxa cecidisset. nec vas fractum. nec oleum est effusum. Quod ille leuari iussit. ꝛ dari integrum postulanti. Monachum aūt illum de inobedientia ꝛ diffidentia increpans. se in orōem dedit. ꝛ ꝯtinuo quoddaꝫ magnum doliū q̄d ibi

erat. oleo plenum fuit quod adeo excreuit. vt per pauimentuꝫ affluere videretur. ¶ Quadam vice ad visitandum sororem suam descenderat. Cum autem ad mensam sederet rogauit eum vt secū illa nocte maneret. Cui cum ille nullatenus acquiesceret. illa caput in manibꝰ dn̄m rogatura inclinauit. Cumqꝫ caput leuasset. tāta coruscatōis ⁊ tonitrui virtꝰ. tātaqꝫ inundatio pluuie erupit. vt nec quidem pedem mouere posset. cum tn̄ ante serenitas mira esset. Illa enī q̄ lacrimaruꝫ fluuios fudit. serenitatem aeris ad pluuiā cōuertit ⁊ traxit. Cui vir dei contristatus ait. Parcat tibi oīpotens deus soror. quid est quod fecisti. Cui illa. Rogaui te. ⁊ audire noluisti. rogaui dn̄m ⁊ exaudiuit me. Modo ergo egredere si potes. Sicqꝫ factū est vt totam illaꝫ noctem peruigiles ducerēt. atqꝫ p sacra eloquia sese vicaria relatōe satiarent. Tunc ecce post triduū cū ille ad monasteriū redisset. eleuatis oculis aīam sororis sue in specie columbe celi secreta penetrantem aspexit. Qui mox corpꝰ eiꝰ ad monasteriū iussit deferri ⁊ ī monumento q̄d sibi p̄parauerat collocari. ¶ Quadā nocte dum p fenestram conspiceret ⁊ dn̄m exoraret: vidit fusam lucem desup cunctas noctis tenebras effugasse. Subito aūt oīs mundus velut sub vno solis radio collectꝰ ante oculos eiꝰ adductus est. ibiqꝫ aīam germani epī capuani ad celū deferri vidēs. manifeste postea cōpit q̄ eadem hora a corpe migrauit. ¶ Eodē anno quo de hac vita erat exiturus obitus sui diem fratribus denunciauit. Ante sextū vero diem sui exitus sibi apiri sepulcꝝ iubet. Qui mox febribus correptus cū p singulos dies languor ingrauesceret. sexto die in oratoriū portari se fecit. ibiqꝫ exitum suum dominici corporis ⁊ sanguinis pceptione muniuit. Atqꝫ inter discipuloꝝ manꝰ imbecillia mēbra sustentās. erectis in celuꝫ manibꝰ stetit. ⁊ vltimū spm̄ inter verba orōnis efflauit. Ipsa aūt die qua vir dei migrauit ad xp̄m duobus fratribus vni in cella moranti. alteri longe posito reuelatio eadem monstrata est. Viderūt nāqꝫ viam lucidam palliis stratam. ac innumeris coruscantem lampadibus a cella beati benedicti versus oriētem ad celum tendentem. Cui venerādo habitu vir desup clarus assistens. cuiꝰ esset via quam cernerent inquisiuit. Qui cum nescire se dicerent. ait. Hec est via qua dilectus vir dei benedictus celum ascendit. Sepultꝰ vero est in oratorio sancti iohannis baptiste. quod destructa ara apollinis. ipse construxit. Floruit circa annos domini. d. xviii. tempore Iustini senioris.

XLIX. De sancto patricio

Patricius q̄ cepit circa āνnos dn̄i. cclxxx. dū scotoꝝ regi de cristi passione p̄dicaret. stans ante eum ⁊ appodians se sup ferulam quam manu tenebat. ⁊ casu pedi regis supposuerat. cum aculeo pedem pforauit. Rex vero credēs sanctum episcopum ex

industria hoc facere. ꝛ se aliter fidem cristi nõ posse suscipe nisi simi ilia ꝓ xp̃o pateretur patienter sustinuit. Sanctus hoc tandem intelligens. obstupuit ꝛ precibus regem sanauit. ac toti ꝓuincie obtinuit ꝙ nullū venenosum animal ibidem possit viuere Quod nõ solum obtinuit imo etiã ligna ꝛ coria illius regionis contraria vt dicit᷑ sunt veneno.
¶ Quidam vir ouem vicini sui furatus fuerat ꝛ ꝯmederat. Et cum vir sanctus sepꝰ hortaret᷑ satisfacere furem. quicũqꝫ ille esset. ꝛ nullꝰ compareret. dum totus populus ad ecclesiam cõuenisset in virtute ihesu xp̃i ꝑcepit vt in cuius ventrem ouis intrasset coraꝫ omnibus balatũ daret. Quod factum est. Et egit reus penitentiã. ꝛ alii a furtis sibi ca uebant. ¶ Erat ei ꝯsuetudo omnes cruces quas videbat deuote vene rari. Sed ante quandã crucem magnã ꝛ pulcram inuisam ꝑteriit. a su is aũt sociis ãmonitus cur illã nõ viderit ꝛ nõ inclinauerit dũ precibꝰ a dño requireret cuiꝰ esset. audiuit vocem de sub terra: Non vidisti. quia ego hic sepultus sum paganus. ꝛ signo crucis indignus. Unde fecit crucem illam abinde tolli. B. ¶ Cum beatus patricius ꝑ hy berniam p̃dicaret. ꝛ fructum ibi ꝑmodicum faceret. rogauit dñm vt aliquod signum ostenderet. ꝑ quod vel territi peniterent. Iussu igitur domini in quodam loco circulum magnum cum baculo designauit. et ecce terra intra circulum se apperuit. ꝛ puteus maximus ꝛ ꝓfũdissimꝰ ibi apparuit. Reuelatumqꝫ est beato patricio ꝙ ibi quidã purgatorii locus esset. in quem quisquis vellet descendere. alia sibi penitẽtia non restaret. nec aliud ꝓ peccatis purgatoriũ sentiret. pleriqꝫ aũt inde non redirẽt. ꝛ q̃ redirẽt eos a mãe vsqꝫ in sequẽs mãe ibidẽ morã facere opte ret. Multi igit᷑ ingrediebantur qui decetero non reuertebãtur. Post longum igitur tempus mortuo patricio vir quidam nobilis noĩe nico laus qui peccata multa ꝯmiserat. cum eum delictoꝝ suoꝝ peniteret. ꝛ purgatoriũ sancti patricii sustinere vellet. cum antea quindecim diebꝰ vt omnes faciebãt se ieiuniis macerasset. apto hostio cum claui que in quadem abbatia seruabatur. in p̃dictum puteum descendit. ꝛ quoddã hostium a latere ipsiꝰ inuenit. In quod ingrediens cum quoddam ibi oratorium repisset quidam monachi albis induti oratorium intrauer̃t ꝛ officium facientes nicolao dixerunt vt constans esset. qꝛ multa dya boli temptamenta eum ꝑcurrere oporteret. Cum ille ꝑquireret ꝙ adiu toriũ contra hoc habere posset dixerunt: cum te penis affligi senseris: protinꝰ exclama ꝛ dic. Ihesu criste fili dei viui miserere mihi peccatori Recedentibus igitur predictis viris continuo assunt demones. ꝛ vt reuertatur ꝛ sibi obediat. primo blandis promissionibus persuadent asserentes ꝙ eum custodient ꝛ ad propria incolumem perducent. Sed cum eis ille nullatenus obedire vellet protinus diuersarum feraꝝ ter ribiles audiuit voces ꝑiter ꝛ mugitus acsi omnia elemẽta ꝯcuterent᷑

Ad quod cum ille terrore horribili palpitaret ihesu criste fili dei viui miserere mihi peccatori, ptinus exclamauit. et statim ois illa feraru tumultus terribilis cōquieuit. Processit et vltra ad aliū locū. et ibidē adest demonū multitudo dicentium sibi. Putas q manus nostras euaseris. nequaq. Sed nūc poti incipies affligi et torqueri. Et ecce qdā maxim ignis et terribilis ibidem apparuit. Dixeruntqz ei demones. nisi nobis sēnseris in ignē te iactabim ēburēdū. Qd cū ille renuerit ipm accepūt et in illū ignē terribilē piecerūt. Ubi dū cruciaret ptin exclamauit ihesu xpe et c. statimqz ille ignis extinct est. Ad aliū deniqz pcedēs locū vidit qsdam viros in igne viuos cremari. et lamis ferre is cādentibus a demōibus vsqz ad viscera flagellari aliosqz vētres habentes deorsū terrā p dolore mordere et clamare. Parce parce. qs tūc demōes graui flagellabāt. Aliosqz vidit qr mēbra serpētes vorabāt et bufones ignitis aculeis eor viscera extrahebāt. q cum eis assentire nollet in eundē ignē. et penas picitur. et eisdē laminis et penis flagellat Sz cū ille exclamasset ihesu xpe et c. a pena pdicta ptin liberatus est. Deiū pcedit ad quendā locū vbi hoies sartagie frigebantur vbi rota maxia erat vncinis ferreis ignitis plena in qbus p diuersa mēbra homines erāt suspēsi. Que tā velociter voluebatur q globū igneū emittebat. Post hoc vidit maximā domū hñtem foueas metallis bullientibus plenas. in qbus alii vnū pedē. alii duos habebāt. alii ibi erāt vsqz ad genua. alii vsqz ad ventrē. alii vsqz ad pectus. alii vsqz ad collū. alii vsqz ad oculos. Sz hec oia pcurrens nomen dei inuocabat. Processit iter et quendā latissimū puteū intuetur. de q fum horribilis et fetor intolerabilis exibat. indeqz hoiēs vt ferr candētes in modū fauillar exibāt. sed demōes eos reimpingebāt. Dixerūtqz ei demōes. Loc ille qz cōspicis est infern in q dñs noster beelzebub habitat. In ipm igit puteū te iactabim si nobis assentire recusas. postq aūt illuc iactat fueris nllm inde remediū euadendi obtinebis. qs dū ille audire ptēneret ipz arripiētes i pdictū puteū iactauerūt. Qui tā vehemēti dolore absorpt est vt fere oblit fuerit nomē dñi inuocare. sz dū ille ad se rediēs ihesu xpe et c. exclamassz corde. qz voce nō poterat. ptinus īn illesus exiuit. et ois demonū mltitudo tanq victa euanuit. Procedēs ad locū alium vidit quēdā pontē sup quē eū trāsire optebat. qui quidē erat strictissim et instar glaciei politus et lubricus sub quo fluuius ingēs sulphureus et igneus fluebat. Super quē dū trāsire se posse oio desparet. tñ recordatus verbi qd eū de tot mal' eripuit cōfidēter accessit et vnū pedē sup pontē ponens ihesu xpe et c. dicere cepit. Ualid aūt clamor adeo eum terruit vt subsistere vix valeret. Sed pdictū verbū ptulit. et secur mansit. Deinde aliū pedem posuit. et eadem verba iterauit. ad quēlibz etiā passum eadē verba protulit. et sic secur transiuit. Cū ergo trāsisset in

quoddam pratum amenissimū deuenit. vbi diuersorꝝ florꝝ mira suauitas redolebat. Et ecce duo speciosi iuuenes ei appuerūt. q̄ ipſ vſqꝫ ad quandā ciuitatē speciosissimā ex auro ⁊ gēmis mirabl'r rutilantē ꝑduxerūt. De cuiꝰ porta odor mirabilis emanabat. q̄ illū adeo recreauit ꝙ nullū dolorē vel fetorē sensisse videbatˀ. Dixerūtqꝫ ei ꝙ illa ciuitas paradisus esset. In quē cum nicolaus intrare vellet. dixerunt ei ꝑdicti iuuenes. ꝙ ꝑmo ad suos rediret. ⁊ ꝑ loca ꝑ que venerat eū redire opteret. demones tñ eū nō lederēt. ſꝫ eo viso territi fugerēt. Et ꝙ post .xxx. dies in pace qescerēt. ⁊ tūc illā ciuitatē ciuis ꝑpetuus introiret. Tunc nicolaus inde ascēdēs supra puteū se restitutū inuenit. ⁊ oīa oībus q̄ sibi contigerāt narrās. post .xxx. dies in dn̄o feliciter requieuit.

De annunciatione dominica

.L.

A

Nnunciatō dn̄ica dr̄ q2 tali die ab angelo aduentꝰ filii dei ī carnem fuit annūciatus. Congruū em̄ fuit vt incarnationem filii dei ꝑcederet angelica annūciatō triplici rōne. ¶ Primo rōe ordinis conotādi. vt ſcꝫ ordo repatōis responderet ordini ꝑuaricatōis. Vn̄ sicut dyabolꝰ tēptauit ml'reꝫ vt eā ptraheret ad dubitatōnem. ⁊ ꝑ dubitatōem ad cōsensū. ⁊ ꝑ cōsensum ad lapsum. Sic angelꝰ nūciauit virgini. vt nūciando excitaret ad fidem. ⁊ ꝑ fidē ad cōsensum. ⁊ ꝑ consensum ad cōcipiēdū dei filiū. ¶ Secūdo rōne ministerii angelici. quia em̄ angelꝰ est dei minister ⁊ seruꝰ. ⁊ beata virgo electa erat vt esſꝫ dei mater. Et cōgruū est ministꝝ dn̄e famulari. cōueniēs fuit vt beate virgini annūciatio ꝑ angl'm fieret. ¶ Tercō rōne lapsus angelici repandi q2 em̄ incarnatō non tm̄ faciebat ad reparatōem humāi lapsus. ſꝫ etiā ad repatōem ruine angelice. ideo angeli nō debuerūt excludi. Vn̄ sicut sexus ml'ris non excludiˀ a cognitōe misterii incarnatiōis ⁊ resurrectionis. sic etiā nec angelicus nūcius. imo deus vtꝝqꝫ angl'o mediāte nūciat ml'ri ſcꝫ incarnatōem virgini marie ⁊ resurrectōem marie magdalene. ¶ Cum ergo virgo beata a tercio anno etatis sue vſqꝫ ad quartū decimū annū in templo cū aliis virgibus extitisset. ⁊ votum de ſuāda castitate emisisſꝫ nisi deus aliter disponeret eā ioseph desponsauit domino reuelāte. ⁊ ioseph virga frōdente. Sicut in hystoria de natiuitate be. virgi. plenius continetˀ. ⁊ in bethleem vnde oriundus erat necessaria nuptiis prouisurus iuit. Ipsa vero in nazareth in domum parētum rediit. Nazareth interꝑtatur flos. Unde dicit bern. ꝙ flos nasci voluit de flore. in flore. ⁊ floris tempore. Ibi igiˀ angelus ei appuit ⁊ ipsam salutauit dicens. Aue gratia plena dominus tecum benedcā tu in mulieribus. Bernardus. Inuitat nos ad marie salutatōem gabrielis exemplum Johannis tripudium ⁊ resalutationis lucrum.

Sed hic primo videndũ est q̃re dñs matrẽ suam voluit desponsari. Sup hoc assignat bern. tres rões dicens. Necessario desponsata est maria ioseph qm̃ p hoc misterium a demonibus absconditᷣ. τ a sponso virginitas ꝯprobaturᷣ. τ virginis tam verecundie q̃ fame ꝓuidetur. Quarta ratio est vt ab omni gradu mulieris opprobrium tolleretur. scȝ a ꝯiugatis virginibus τ viduis. Unde ipa virgo in hoc triplici statu fuit. Quinta vt viri misterio vteretur. Sexta vt matrimonii bonũ ꝯpbaretur. Septima vt p vir̃ genealogie series texereᷣ. ¶ Dixit ergo angel⁹. aue grã pl'. Bern. In ventre grã deitatis. in corde grã caritatis. in ore grã affabilitatis. in manib⁹ grã mĩe τ largitatis. Idẽ vere plena: qꝛ de plenitudine ei⁹ capiũt vniuersi. Captiui redemptionem eger curatõem. tristes ꝯsolatõem. peccatores veniã. iusti grãm. angł'i leticiã. deniqȝ tota trinitas gl'iam. filius hoĩs humane carnis substantiã. ¶ Dñs tecũ. dñs pater tecũ q̃ genuit quẽ ꝯcipis τ dominus spũs sanctus de quo ꝯcipis. τ domin⁹ filius quẽ carne tua induis. sic dicit bern. ¶ Benedicta tu in ml'ribus. i. sup oẽs ml'res. qꝛ scȝ eris mater τ virgo τ mater dei. Triplici maledicto ml'res subiecte erant. scȝ maledicto opprobrii. maledicto peccati. maledicto supplicii. Maledicto opꝓbrii q̃ ad non ꝯcipientes. Unde dixit rachel. abstulit deus opꝓbriuȝ meũ. Maledicto peccati q̃ ad cõcipientes. Unde psalm⁹. Ecce in iniq̃tatibus cõceptus sum. Maledicto supplicii q̃ ad parturiẽtes. Unde ĩ genesi. In dolore paries τc. Sola aũt virgo maria benedicta est inter omnes ml'res. cui⁹ virgitati fecũditas additᷣ. τ fecunditati in cõceptu sanctitas. τ sanctitati in partu iocũditas. ¶ Dicitur ergo. grã plena sicut dicit bern. ꝓpter quatuor que fulserũt in eius mente. que fuerũt. deuotio humilitatis. reuerẽtia pudoris. magnitudo credulitatis. martirium cordis. B. ¶ Dicitur dñs tecum. ꝓpter alia quatuor que ei fulserũt de celo sicut idem dicit. que sunt marie sanctificatõ. angelica salutatõ. spũssancti supuentio. filii dei incarnatõ ¶ Dicitur etiã benedicta tu in mu. ꝓpter alia quatuor que sicut idem dicit fulserũt in ei⁹ carne. qꝛ scȝ fuit virginitatis primiceria sine corruptõne fecunda. sine grauedine grauida. τ sine dolore puerpa. ¶ Que cũ audisset turbata est in sermone angeli. τ cogitabat qualis esset ista salutatio. Hinc apparet laus virginis in auditu in affectu τ cogitatu. In auditu laudaᷣ modestia. qꝛ audit τ tacet. In affectu verecũdia. Unde turbata est. in cogitatu prudentia. qꝛ cogitabat q̃lis esset ista salutatio. Turbata est autem de angeli sermone. non de eius visione. quoniam beata virgo angelos sepe viderat. sed nũq̃ talia loquentes audierat. Petr⁹ rauẽ. Venerat inquit angelus blandus in specie. sȝ in sermone terribilis. Unde q̃ leuiter letificauit visus nimiũ turbauit auditus. Ber. q̃ turbata est fuit verecũdie virginalis q̃ nõ pturbata fortitudis q̃ tacuit

ꝛ cogitauit prudentie ꝛ discretōnis. ¶ Et tūc angelꝰ cōfortās eā dixit Ne timeas maria inuenisti gra. a do. Bern. Quaz grām. dei ꝛ hoim pacem. mortis destructōem. vite repatōem. ¶ Ecce ꝯcipies ꝛ paries fi. ꝛ vo. no. eiꝰ ihm. i. saluatorem. qꝛ saluū faciet populū suum a pctis eius. Hic erit magnus ꝛ filiꝰ altissimi vocabitur. Bern. Hoc est. ille q̄ est magnꝰ deus. futurꝰ est magnus. scꝫ magnꝰ homo. magnꝰ doctor magnus ppheta. ¶ Dixit aūt maria ad angelū. Quō fiet istud. qm̄ vi-rum non cognosco. id est me ꝑpono non cognituraꝫ. Et ita fuit virgo mente. carne. ꝓposito. ¶ Sed ecce maria interrogat. ꝛ qui interrogat dubitat. Cur ergo solus zacharias plagam taciturnitatis incurrit Su-per hoc petrus rauennensis assignat quatuor rationes: Dicens. Ille pectoꝝ cognitor non verba. sed corda ꝑuidit. Nō quid dixerint. sꝫ q̄d senserint iudicauit. Erat eni interrogantiū causa dissimilis. species di-uersa. Hec cōtra naturā credidit. ille dubitauit ꝑ natura. Hec integre ordinem querit. ille que deus vult fieri nō posse ꝑscribit. Ille impellen-tibus exemplis nō accedit ad fidē. hec sine exemplo ꝓcurrit ad fidem. Hec miraẛ de ꝑtu virginis. ille de cōceptu disputat coniugali. Non ergo dubitat de facto. sed modū querit ꝛ ordinem Nam cū triplex sit modus cōcipiendi. naturalis. spūalis. ꝛ mirabilis. q̄ istoꝝ concipiat sci-scitatur. Et respondēs angelus dixit ei. Spūssanctus supueniet in te. q̄ ipm tuū conceptū efficiet. Unde ꝛ dicitur de spūsancto cōceptus. ꝛ hoc ꝓpter quatuor ratōes. ¶ Primo ꝓpter ostensionē eximie ca-ritatis. vt scꝫ ostendatur ꝙ ex ineffabili dei caritate verbum dei caro factū est. Johā. iii. Sic deꝰ dilexit mundū ꝛc. Et hec ratō est magistri sententiaꝝ. Secūdo ꝓpter ostensionē grē absqꝫ meritis. vt ꝑ hoc ꝙ dr̄ cōceptus de spūsancto. ostendaẛ ꝙ sit ex sola grā quā nulla hoim ꝓces-serūt merita. Et hec est rō augꝰ. Tercō ꝓpter virtuteꝫ opatōis. quia scꝫ opatōe ꝛ virtute spūsancti conceptꝰ est. Et hec est rō ambrosii. ¶ Quarto ꝓpter motiuū conceptōis. Et hec est rō hugonis de sanc. vi. Motiuū vt ait ad conceptōeꝫ naturalē est amor viri in mlr̄em. ꝛ amor mlr̄is in viꝝ. Sic in virgīe inquit qꝛ in eius corde amor spiritussancti singl'r ardebat. ideo in eius carne amor spūssancti mirabilia faciebat. ¶ Et virtus altissimi obumbrabit tibi Hoc ꝫm glo. sic exponitur. vm-bra a lumīe ꝛ corꝑe obiecto solet formari. ꝛ virgo sicut purus hō ple-nitudinē diuinitatis cape nequibat. Sed virtus altissimi obumbrauit dum in ea incorꝑea lux diuinitatis corpus suscepit humanitatis vt sic posset deū pati. Hanc expositōem videtur tangere Bern. Qui sic ait. Quia deus spūs est. nos vero vmbra corpis sui temperauit se nobis. vt per obiectum viuifice carnis videamꝰ verbū in carne. solē i nube lu-mē in testa. cereū in laterna. ꝫm bern. sic expōiẛ. q̄si dicat illū mod̄ q̄ de spūscō cōcipies dei virtꝰ xp̄s in suo secretissimo consilio obumbrando

ocultabit. vt sibi tm̄ notum habeat et tibi. ac si dicat. Quid a me q̄ris quod in te mox experieris. Scies scies ⁊ feliciter scies. sed illo doctore quo autore. Ego nūciare missus sum virginale ꝯceptū nō creare. vel obūbrabit. i. te a viciorum estu refrigerabit. Et ecce elizabeth cognata tua ⁊c. Ecce dicit vt ostendat hoc esse magnū nouū vicinū. Quatuor d causis conceptus elizabeth marie nunciatur. sm̄ Bern. 1 B. Pria est cumulus leticie. secunda pfectō scientie. tercia pfectio doctrine. q̄r ta obsequiū misericordie. Dicit eni sic hiero. Sterilis cognate conceptus marie nunciat̄. vt dum miracl'm miraculo additur. gaudio gaudiū cumuletur. Uel ideo q2 pfecto decebat vt verbum mox diuulgādū vbiq3 sciret prius virgo p angelum q̄ audiret ab homie. ne mater dei a consiliis filii videretur amota si eorum que in terris tam ppe gerūtur remansisset ignara. Uel ideo potius. vt dum tunc saluatoris nūc p̄cursoris edocetur aduentus. rerum tempus ⁊ ordinē tenens. ipsa postmodū scriptoribus atq3 p̄dicatoribus referet veritatem. Uel ideo. vt audiēs cognatam vetulam ⁊ grauidam cogitet iuuencula de obsequio. vt sic puulo pphete detur locus obsequendi dn̄o. ⁊ mirabilius miraculum fiat de miraculo. Item bern. Da virgo responsum festinanter. O domina responde verbum. ⁊ suscipe verbū. pfer tuum. ⁊ suscipe diuinu3 emitte transitorium ⁊ amplectere sempiternū. surge. curre. aperi. Surge p fidem. curre per deuotōem. aperi p ꝯsensionem. Tunc maria expansis manibus ⁊ oculis ad celum eleuatis ait. Ecce ancilla domini fiat mihi secūdū verbū tuum. Bern. Aliis in ore aliis in aure aliis i manu verbum dei factum fuisse memoratur. Marie aūt factum est in aure p angelicam salutationem. in corde p fidem. in ore per confessionem. in manu p contrectatōem. in ventre p incarnatōem. in gremio p sustentatōem. in brachiis p oblatōem. Fiat mihi scd̄m ver. tu. Bern. Nolo vt fiat mihi aut declamatorie p̄dicatum. aut figural'r significatum. aut imaginatorie somniatū. sed silenter inspiratū. psonal'r incarnatum. corpal'r inuisceratum. statimq3 filius dei in vtero illi9 ꝯceptus est pfectus deus. pfectus hō. ⁊ in ipsa pria die ꝯceptōis tāte sapientie ac potentie extitit q̄te in tricesimo anno fuit. Tunc surgēs maria abiit in montana ad elizabeth. Et cū eā salutass3 iohānes in ei9 vtero exultauit. Glosa. q2 ligua nō poterat. aīo exultante salutat. ⁊ sue p̄cursionis officiū inchoat. Fuit aūt in eius obsequio trib9 mensibus. donec iohānes nasceretur. quē manibus suis de terra leuauit. sicut in li. iustorum legitur. In hac die vt dicit̄ p multa tpm curricula deus multa opatus est. Que quidē egregiis versib9 sic declarauit. Salue festa dies q̄ vulnera nostra coerces. Angel9 est missus. est passus i cruce xp̄s. Est adam factus. ⁊ eodem tpe lapsus. Ob meritū decime cadit abel fratris ab ense. Offert melchisedech. ysaac supponit̄ aris. Est ꝯcollat9

xp̄i baptista beatus. Est petrus ereptus, iacobus sub herode peremptus. Corpa sanctorū cū xp̄o multa resurgunt. Latro dulce tm̄ p xp̄m suscipit amen. ¶ Ex. ¶ Miles quidā diues ac nobilis seculo abrenūciauit ⁊ or dinē cisterciensiū introiuit. Et q2 lrās nesciebat erubescētes monachi tam nobilē psonā inter laycos deputari. Dederūt ei magistꝝ. si forte modicū addiscere posset. ⁊ sub hac occasione inter monachos pmane ret. Sz cū diu cū magistro fuisset. ⁊ nihil omnio pter hec duo vocabu la. aue maria discere potuisset. hec tam auide retinuit. vt q̄cūqz deam bularet. quicq̄d ageret ea incessanter noīaret. Tandem moritur. ⁊ in ci miterio cū aliis fratribus sepelit. Et ecce sup eius tumulū speciosum excrescit liliū. ⁊ q̄dlibz foliū. aue maria literis aureis habebat iscriptū Currentes oēs ad tam grāde spectaclm. terrā de tumulo effoderunt. ⁊ radicē lilii de ore defūcti pcedere reperūt. Intellexerūt ergo cū q̄nta deuotōe illa duo verba dixerat. quē dn̄s tanti honore pdigii illustrauit ¶ Quidā miles q̄ddam in via castꝝ habebat. ⁊ oēs trāseūtes sine mi seratōe aliqua spoliabat. Uirginē tm̄ matrē dei quotidie salutabat. nec p aliq̄ impedimēto emergēti ab ipa salutatōne aliqua die cessare vole bat. Accidit aūt vt q̄dam vir religiosus ⁊ sanctus inde trāsitū faceret ⁊ ipm pdictus miles cōtinuo expoliare iuberet. Uir aūt sanct⁹ roga uit pdones. vt ipm ad dn̄m suū deducāt. q2 ad ipm habet secreta que pferat. Adductus aūt rogauit militē. vt oēs de familia sua ⁊ castro cō gregari faceret. vt eis verbū dn̄i pdicaret. Cū aūt cōgregati fuissent. ille ait. Nequaq̄ hic estis oēs. sed adhuc aliq̄s deest. Cui cū oēs se ibi dem esse assererēt. aiebat. Diligēter pquirite. ⁊ aliquē inuenietis abeē. Tunc vnus exclamās dixit. quoniā sol⁹ camerari⁹ illuc non venisset. ille aūt dixit. Uere ipse est qui sol⁹ deest. Pro eo igit cito mittit. ⁊ in mediū deducitur. Cū aūt virꝝ dei vidisset. reuolutis terribiliter oculis caput instar insani agitabat. nec ppius accedere audebat. Uir autez sanctus dixit ei. Adiuro te p nomē dn̄i nostri ihesu xp̄i. vt quis sis. no bis edisseras. ⁊ ob quā cām huc veneris palā pandas. Cui ille respon dit. Heu adiurat⁹ pdere cogor inuit⁹. Ego eni nō sum hō. sz demon q̄ formā hoīs accepi. ⁊ xiiii. annis cum hoc milite sic pmansi. Nā noster princeps me huc misit vt diē qua hic sue marie salutatōem nō diceret. diligentius obseruarē. vt in eū ptāte accepta ipm continuo strangula rem. ⁊ sic in malis opibus vitā finiēs noster esset. Quacūqz eni die illā salutatōem dicebat. in eū potestatē habere nō poterā Ecce aūt de die in diē diligētius obseruauit. ⁊ nullū diē quin eā salutauerit ptermisit. Hec miles audiens vehemēter obstupuit. ⁊ ad pedes viri dei se pīciēs veniā postulauit. ⁊ in melius deinceps vitā mutauit. Uir aūt sanctus dixit demoni. pcipio tibi demon in noīe dn̄i nostri iesu xp̄i. vt hinc ab scedas. ⁊ talez hactenus locū possideas vbi nulli gloriosā dei geitricē

inuocanti nocere psumas. Hec vbi iussa dedit. demon abscedens euanuit. Et miles vir sanctum cum reuerentia et grãr actõe liber abire permisit.

LI. De passione domini

Passio xpi fuit ex dolore amara. Ex illusiõe despecta Et ex vtilitate multiplici fructuosa. Dolor aũt causabatur ex quinqz. Primo ex eo q ipa passio fuit ignominiosa. et hoc pter ignominiosum locum. qz in caluaria vbi malefactores puniebant. Propter ignominiosum supplicium. quia morte turpissima condẽnat9 est. Crux em̃ supplicium erat latronum Et licet crux tunc esset multe ignominie nunc est immense glie. Unde aug9. Crux que erat suppliciũ latronum nunc transit ad frontes impator. Si tantũ honorem deus ptulit supplicio suo. quid conferet seruo suo. Propter ignominiosum consortiuz qz cum sceleratis deputatus est. id est cum latronibus qui primo erãt scelerati. sed postea vnus conuersus est scz dismas qui erat a dextris. Sicut dicitur in euangelio nicodemi. Et alius damnatus scz gesmas qui erat a sinistris. Uni ergo dedit regnum. alteri suppliciũ. Ambro. Autor pietatis in cruce pendens in singulis negociis pietatis officia diuidebat. psecutõem apostolis. pacem discipl'is. corpus iudeis. crucifixoribus vestimenta. patri spm̃. virgini paraninphũ. latroni padisuz peccatoribus infernum. crucem xpianis penitentibus commendabat. Ecce testamentum quod fecit christus in morte pendens in cruce.

Secundo ex eo q fuit iniusta. qz peccatum non fecit. et non est inuẽt9 dolus in ore eius. Et ideo que venit indigne pena dolenda venit. De tribus em̃ iniuste precipue eum accusabant. videlicet quia tributum reddi prohibebat. quia se regem dicebat. et quia filium dei se faciebat. Contra has tres accusatões dicim9 in parasceue in psona saluatoris tres excusatões. Popule meus quid feci tibi rc. Ubi exprobat cristus tria beneficia eis collata. scz liberatõem ab egipto. regimen in deserto plantatõem vinee in loco optimo. quasi dicat cristus. Accusas me de redditõe tributi. potius grãs agere deberes. qz liberaui te a tributo. Accusas me qz dixi me regem. potius deberes grãs agere. qz regal'r paui te i deserto. Accusas me qz me fi. dei dixi. poti9 deberes grãs agere qz te in vineam meã elegi. et in loco optimo plãtaui. Tercio ex eo q fuit ab amicis. tolerabilior em̃ essz dolor si pateref ab his qui aliq de causa deberent esse eius inimici. vel ab his qui essent alieni vel extranei. vel ab his quibus aliqua incõmoda intulisset. Sed tñ patitur ab amicis. id est ab his qui deberent esse sui amici Item a proximis id est ab his de quor stirpe natus est. De his duobus dicif in psal'. amici mei et px. mei. Job. xxx. Noti mei quasi alieni recesserũt a me. Item ab his qbus mlta bona ptulerat. Johã. viii. Mlta bona opatus sum eis

Bern. O bone ihesu ꝙ dulciter cū hoībus cōuersatus es. ꝙ magna ⁊ abundantissima eis largitus es. ꝙ dura ⁊ aspa ꝑ eis passus es. dura verba. duriora verbera. durissima crucis tormēta. ¶ Quarto ratiōe teneritudinis corpis. Unde in figura dauid dicit̄ de eo. ii. Regū penl'. Ipse est q̄si tenerrim⁹ ligni vermicul⁹. Bern. O iudei lapides estis. lapidem ꝑcutitis molliorē. de q̄ resonat tinnitus pietatis. ⁊ ebullit oleū caritatis. Item hiero. Traditus est ihesus militibus verberād⁹. ⁊ illō sacratissimū corpus pectusq̄ȝ dei capax. flagella secuerūt. ¶ Quinto ex eo ꝙ fuit vniuersalis. q꞉ ꝑ oēs ptes ⁊ omnes sensus. ¶ Primo eñ fuit hic dolor in oculis. q꞉ lacrimatus est. sicut dicit̄ hebreo. v. Bern. Ascendit in altum. vt longi⁹ audiretur. fortiter clamabat vt null⁹ excusaret̄. clamori lacrimas addidit vt homo ꝯpateretur. Alias etiā his lacrimas fudit scȝ in resurrectōe lazari. ⁊ sup hierusalem. Itaq̄ȝ prime lacrime fuerūt amoris. Unde ⁊ quidā: cū vidissent eū lacrimantem dixerūt. Ecce quomō amabat eum. Secūde fuerūt ꝯpassionis. Sed hec tercie fuerūt doloris. ¶ Secūdo fuit in auditu cū ei scȝ oppbria ⁊ blasfemie irrogate sunt. Cristus eñ speāl'r quatuor habuit in quibus opprobria ⁊ blasfemias audiuit. Habuit eñ excellentissimā nobilitatem q꞉ ꝙtum ad diuinam naturā fuit eterni regis filius. ⁊ ꝙtum ad hūanam de regia stirpe genit⁹. ita ꝙ etiā inꝙtū homo. fuit rex regū ⁊ dominus dominantiū. Habuit ineffabilē veritatē. quia ipse est via veritas ⁊ vita. Unde de se iterꝫ dicit. Sermo tuus veritas est. Filius enīȝ est sermo siue verbū patris. Habuit insupabilem potestatem. q꞉ omnia ꝑ ip̄m facta sunt. ⁊ sine ip̄o factū est nihil. Habuit insup singl'arem bonitatem. q꞉ nemo bonus nisi solus deus. In his cristus audiuit opprobria ⁊ blasfemias. ¶ Primo quidē q̄ ad nobilitatē. Math. xiii. Nōne hic est fili⁹ fabri. Nōne mater eius dicit̄ maria ⁊c. ¶ Secūdo quo ad ptātem. Math. xii. Hic non eicit demonia nisi in beelzebub principe demoniorꝫ. Item Math. xxvii. Alios saluos fecit. seip̄m non potest saluū facere. Ecce dicunt ip̄m impotentē. cū tñ adeo potens extitit ꝙ ꝑsecutores suos sola voce prostrauit. Nam cū interrogasset quē q̄ritis ⁊ illi respōdissent. ihesum nazarenū. ⁊ ipse dixisset. ego sum. continuo ceciderūt in terrā. Aug⁹. Una vox turbā odiis ferocem armis terribilem sine vllo telo ꝑcussit. repulit. strauit virtute latentis diuinitatis. Quid iudicaturus faciet. qui iudicandus hoc fecit. quid regnaturus poterit. qui moritur⁹ hoc potuit. ¶ Tercio q̄ ad veritatē. Iohan. viii. Tu de teipso testimoniū ꝑhibes. testimoniū tuū non est verꝫ. Ecce q꞉ dicūt eum mendacē. cū tñ ipse sit via. veritas. ⁊ vita. Hanc veritatem pilatus scire vel audire non meruit. q꞉ ip̄m ꝼm veritateȝ nō iudicauit Inchoauit quippe iudiciū a veritate. sȝ in veritate nō ꝑmansit. ⁊ ideo de veritate questōem meruit inchoare. sȝ non meruit solutōeȝ audire

Alia ratio est ſm aug⁹. quare solutõem non audiuit. q̄ꝛ cum illã q̄stio nem fecisset subito venit illi in mentẽ ꝯsuetudo iudeoꝝ q̄ solebat vn⁹ di mitti in pasca. ꝛ ideo statim exiit ꝛ solutõnem non expectauit. Tercia ratio est ſm criso. q̄ꝛ sciebat ꝙ questio tam difficilis indigebat multo tp̄e ꝛ multa discussione. ꝛ ip̄e ad liberatõem xp̄i ꝑperabat. ꝛ ideo stati exiuit. Legit̄ tn̄ in euangl'. nicodemi. ꝙ cū pilatus ihesum interrogasſ; quid est veritas. ihesus ei respondit. Ueritas de celo est. Et pilat⁹. In terris nõ est veritas. Dicit ei ihesus. Quõ potest veritas esse in terris que iudicat̄ ab his qui potestatẽ habent in terris. ¶ Quarto ad boni tatem. Dicebant eñ ip̄m esse peccatorem in corde. Johan. ix. Nos sci mus q̄ꝛ hic homo peccator est. Seductorẽ in sermõe. Luce. xiii. Cõmo uit ppl'm docens ꝑ vniuersam iudeã incipiens a galilea vsq; huc. Le gis p̄uaricatorem in ope. Johan. ix. Non est hic homo a deo qui sab batu; non custodit. ¶ Tercõ fuit in odoratu. q̄ꝛ magnū fetorẽ sentire potuit in loco caluarie. vbi erant corpora fetida mortuoꝝ. Unde dicit̄ in scolastica hy. ꝙ caluaries ꝓp̄rie est os capitis humani nudū. Unde ꝛ q̄ꝛ ibi decollabantur rei. ꝛ multa ossa capitū ibi asperſa erãt. dicebat̄ caluarie locus. vel caluarium. ¶ Quarto fuit in gustu. vnde cū clama ret sitio. dederūt ei acetum cum mirra ꝛ felle mixtū. vt ex aceto citius moretur. ꝛ ipsi custodes a custodia citius liberarẽtur. Dicitur eñ cru cifixos citius mori si acetum bibant. Et ex mirra pateretur olfactus. ꝛ ex felle gustus. Aug⁹. Pro mero repletur sinceritas aceto. inebriat̄ felle dulcedo. adiicitur innocentia reo. moritur vita ꝓ mortuo. ¶ Qui to fuit in tactu. q̄ꝛ in omnibus partibus corporis. a planta pedis vsq; ad verticem non fuit in eo sanitas De hoc aūt qual'r in omnibus sensi bus dolorem habuit dicit Bern. Caput angelicis tremendū spiritib⁹ densitate spinarū pungitur. facies pulcra p̄ filius hoim sputis iudeoꝝ deturbatur. oculi lucidiores sole caligant in morte. aures que audiunt angelicos cantus audiunt peccatoꝝ insultus. os quod docet angelos felle ꝛ aceto potatur. pedes quoꝝ scabellū adoratur: q̄m sanctū est: cru ci clauo affigūtur. manus que formauerūt celos sunt in cruce extense. ꝛ clauis affixe. corpus verberatur. latus lancea ꝑforatur. Et quid pl'a Non remansit in eo nisi lingua vt ꝓ peccatoribus exoraret ꝛ matrem discipulo ꝯmendaret. B ¶ Secundo eius passio fuit ex illusiõe despe cta. Quatuor eñ vicib⁹ fuit sibi illusum. ¶ Primo in domo anne vbi recepit sputa: alapas: velatõem oculoꝝ. Bern. Uultū tuum bone iesu desiderabilẽ in quẽ desiderãt angeli ꝓspicere sputis inquinauerūt. ma nibus ꝑcusserūt. velo ꝓ derisione operuerunt. nec amaris vulneribus pe percerūt. ¶ Secundo in domo herodis qui eum fatuū ꝛ nõ sane mẽtis estimaſ ex eo ꝙ null'm ab eo rn̄sum habere potuerat. ꝓ derisiõe eū veste alba induit. Bern. Tu hõ es ꝛ habes sertū de florib⁹. ꝛ ego de⁹ ꝛ habeo

coronā ꝺ ſpinis. Tu habes cyrothecas in manib⁹. ꝛ ego habeo clauos defixos. Tu in albis veſtib⁹ tripudias. ꝛ ego pro te deriſus fui ab herodē i. veſte alba. tu tripudias cū pedib⁹ ꝛ ego laboraui cū meis pedib⁹ Tu in choreis brachia extēdis in modū crucis in gaudiū. ꝛ ego ea in cruce extēſa habui in opꝓbriū. ego in cruce dolui. ꝛ tu in cruce exultas Tu habes lat⁹ aptū ꝛ pect⁹ in ſignū vane gl'ie. ꝛ ego lat⁹ effoſſū habui ꝑ te. Tū reuertere ad me ꝛ ſuſcipiā te. Sꝫ q̄re dn̄s tpe ſue paſſiōis coram herode pilato ꝛ iudeis ſic tacebat. hui⁹ triplex eſt rō. Pria rō eſt. qꝛ nō erāt digni audire ſuā rn̄ſionē. Secūda qꝛ eua peccauerat ꝑ loq̄citatē. ꝛ ideo xp̄s voluit ſatiſfacere ꝑ taciturnitatē. Tercia qꝛ quicq̄d reſpondebat totū calūniabant̄ ꝛ deprauabāt. ¶ Tercō in domo pilati vbi milites clamidē coccineā circūdederūt ei. arūdinem in manu dederūt. ꝛ coronā ſpineā ſuꝑ caput ei⁹ poſuerūt. ꝛ genu flexo dicebāt. Aue rex iudeoꝝ. Illa aūt ſpinea corona ꝺr fuiſſe de iuncis marinis. quoruꝫ acies nō minus ſpina eſt dura ꝛ penetratiua. Unde ꝛ ſanguinē de capite credit̄ illa corona ſpinea extraxiſſe. Un̄ Bern. Caput illud diuinū multiplici ſpinaꝝ denſitate vſqꝫ ad cerebꝝ ꝯfixū eſt. De aīa ſunt tres opiniōes. vbi ſcꝫ aīa principalē habeat ſedē. ſcꝫ vel in corde ꝓpter ill'd De corde exeūt cogitatōes male ꝛc. Uel in ſanguie ꝓpter illud leuitici. Anima oīs carnis in ſanguie eſt. Uel in capite ꝓpter illud. Et inclinato capite tradidit ſpm̄ ꝛc. Hāc triplicē opinionē iudei ip̄o facto videtur ſciuiſſe Nam vt ei⁹ animā a corꝑe euellerēt queſierūt ip̄am in capite. cū ſpinas vſqꝫ ad cerebꝝ infixerūt. Queſierūt in ſanguie. cū ei⁹ venas in manib⁹ ꝛ pedibus apuerūt. Queſierūt in corde: cū eius lat⁹ ꝑforauerūt. Cōtra has tres illuſiones in paraſceue p̄mittim⁹ ante reuelatōem crucis tres adoratōes dicētes. Agyos ꝛc. q̄ſi ter adorātes ter illuſum ꝓpter nos. ¶ Quarto in cruce. Math. xxvii. Principes ſacerdotum illudētes eū cū ſeniorib⁹ ꝛ ſcribis dicebāt. Si rex iſrahel eſt deſcendat nūc de cruce ꝛ credim⁹ ei. Bern. ſuꝑ hūc locū interim patiētiā magis exhibet. hūilitatem ꝯmēdat. obedientiā implet. caritatē ꝑficit. In his nempe virtutū gēmis quatuor crucis cornua ornant̄. ꝛ ſuꝑeminētior caritas. a dextris obedientia. a ſiniſtris patiētia. radix oīm virtutū hūilitas in ꝓfundo. Hec oīa q̄ xp̄s paſſus eſt bern. breuiter recolligit dicens Memor ero q̄diu vixero laboꝝ. q̄s ꝑtulit in p̄dicādo. fatigatōnum in diſcurrēdo. vigiliaꝝ in orando. temptationū in ieiunando lacrimaꝝ in ꝯpatiēdo. inſidiaꝝ in colloquēdo. poſtremo conuicioꝝ ſputoꝝ. collapboꝝ: ſubſannationū: clauoꝝ: exꝓbrationū. ¶ Tercō paſſio eius fuit vtilitate multiplici fructuoſa. Cui⁹ vtilitas p̄t eſſe triplex ſcꝫ peccatoꝝ remiſſio. grē collatio. ꝛ gl'ie exhibitō. Et hec tria notant̄ in titulo crucis. qꝛ ieſus q̄ ad primū. nazaren⁹ q̄ ad ſecūdū. rex iudeorū q̄ ad terciū. qꝛ ibi erim⁹ oēs reges. De ei⁹ vtilitate dicit aug⁹. Culpam

deleuit xps pñtem pteritã z futurã. Preterita peccata tulit ea remit tendo. pñtia hoies ab eis retrahédo. futura grãm q̃ vitarētur pferédo De ei9 etiã vtilitate dicit aug9. Admiremur: gratulemur: amem9: laudem9: adorem9: qm̃ p redéptoris nostri morté de tenebris ad lucem. de morte ad vitã. de corruptōe ad incorruptōem. de exilio ad patriam. de luctu ad gaudiũ vocati sumus. ¶ Quã vtilis aũt modus nostre redéptionis fuerit patz ex q̃tuor rōibus videlicz. qz fuit acceptissim9 ad placãdũ deũ. pgruétissim9 ad curandũ morbũ. efficacissim9 ad attrahédũz gen9 humanũ. prudentissim9 ad expugnandũ hũani generis inimicuz ¶ Prio ergo fuit acceptissim9 ad placandũ z recōciliandũ deũ. qz sicut dicit anselm9 in li. Cur de9 hō. Nihil aspius z difficili9 potest hō pati ad honoré dei sponte: z nō ex debito q̃ morté. Et nequaq̃ magis hō potest se dare deo q̃ cũ se morti tradit ad honoré ipsi9 Et hoc est qd̃ dr̃ ephe. v. Tradidit semetipm oblatōem z hostiã deo in odorem suauitatis. Qualr aũt fuit sacrificiũ nos deo placãs z recōciliãs dicit augustin9 de trini. Quid tam grate suscipi posset q̃ caro sacrificii nostri corp9 effectũ sacerdotis nostri. Ut qm̃ q̃tuor psiderãtur in omni sacrificio. cui offeratur. quid offeratur. p quibus offeratur. z quis offerat. idem ipse vn9 vtriusqz mediator p sacrificiũ pacis recōciliãs nos deo vnum cum ipso maneret cui offerebat. vnum in se faceret pro q̃bus offerebat. vnus ipse esset qui offerebat z quod offerebatur. ¶ De hoc autem etiam qualiter p cristum sumus reconciliati dicit idé aug9. q̃ xps est sacerdos z sacrificiũ de9 z templũ. Sacerdos p quem sum9 recōciliati. sacrificiũ q̃ sum9 recōciliati. de9 cui sum9 recōciliati. téplũ in q̃ sum9 recōciliati. Unde quibusdã hanc recōciliatōez puipendentib9 aug9 in psona xpi expbrat dicens. Cũ esses inimic9 patri meo recōciliaui te p me. Cũ esses longe ego veni vt redimeré te. Cũ inter oés montes z siluas errares quesiui te. inter lapides z ligna inueni te. z ne luporũ ferarũqz rapido ore laniareris collegi te. humeris meis portaui te patri meo reddidi te: laboraui: sudaui: caput meũ spinis opposui. man9 meas clauis obieci. lancea latus aperui. tot non dicã iniuriis. sed aspitatib9 laniat9 sum. sanguiné meũ fudi. animã meã posui vt coniungerez te mihi. z tu diuideris a me. ¶ Secũdo fuit pgruétissim9 ad curãdum morbũ. Congruitas aũt attéditur ex pte tpis. ex pte loci. ex pte modi. Ex pte tpis: qz adã fact9 fuit z peccauit i mése marcõ. feria. vi. z hora sexta. z ideo xps pati voluit in marcio. qz in die q̃ fuit annũciat9 fuit z passus. Ité in feria sexta. z hora sexta. Secũdo ex pte loci. qm̃ locus sue passionis triplr psideratur scz. aut pmunis. aut spéalis. aut singularis. Loc9 cōmunis fuit terra pmissionis. spéalis caluarie. singlris crux. ¶ In loco aũt cōmuni prim9 hō fuit format9. qz in ptibus illis iuxta damascũ in agro damasceno dr̃ fuisse format9. In loco speciali fuit

sepultus. qr ibidē vbi xp̄s passus est adam dicitur fuisse sepult⁹. licet au tenticū non sit. cū ꝫm hiero. adā in ebron monte sepultus fuerit. sicut etiaꝫ iosue. xiiii. exp̄sse habet. In loco singl'ri fuit decept⁹. nō ꝙ in illo ligno in q̄ xp̄s passus est adā fuit decept⁹. sꝫ ꝓ tanto dr. qr sicut adā deceptus fuit in ligno: ita xp̄s fuit passus in ligno. In quadā tn̄ hystoria grecoꝝ dicitur ꝙ in eodē. Tercō ex pte modi curandi. qui quidē mod⁹ fuit p sil'ia. ꝛ per ꝯtraria. Per sil'ia qm̄ sicut dicit aug⁹ in li. de doc. cri. Per feminā decept⁹. p feminā nat⁹. Homo hoīes. mortalis mortales morte mortuos liberauit. Ambro. Ex terra virgīe adam. xp̄s ex virgine. Ille ad imaginē dei. hic imago dei. Per ml'rem stulticia. p ml'reꝫ sapientia. Nudus adam. nudus xp̄s. Mors p arborem. vita p cruceꝫ In deserto adā. in deserto xp̄s. Per contraria: qm̄ prim⁹ hō ꝫm greg. peccauerat p supbiā: inobedientiā: ꝛ gulam Voluit em̄ assimilari deo p scientie sublimitatem. transgredi p̄cepti dei limitem. ꝛ gustare pomi suauitatē. Et qm̄ curatio habet fieri p contrariū. ideo iste modus satis faciēdi ꝯgruētissim⁹ fuit. qr fuit p humiliatōem. diuine volūtatis iple tionē ꝛ afflictōem. De his trib⁹ ad phil'. ii. Humiliauit semetipm̄ q̄ ad primū. factus obediens quo ad secundū. vsqꝫ ad mortē q̄ ad tercium.

E ¶ Tercio fuit efficacissim⁹ ad attrahendū genus humanū. nunq̄ em̄ saluo libertatis arbitrio magis ad amorem suū ꝛ fiduciā gen⁹ humanum attrahere potuit. Qual'r aūt p hoc ad amorē nos attrahat dicit bern. Sup oīa reddit te amabilē bone ihesu calix quē bibisti opus redemptōis nostre. Hoc oīo amorē nostꝝ facile vendicat totū tibi. hoc est quod nostꝝ amorē ꝛ blandi⁹ allicit. ꝛ iustius erigit. ꝛ citius stringit ꝛ vehementius afficit Etem̄ vbi te exinanisti. vbi te naturalibus radiis exuisti. ibi pietas magis emicuit. ibi caritas pl⁹ euulsit. ibi grā amplius radiauit. Qual'r aūt ad fiduciā: dr ro. viii. Qui etiā ꝓprio filio suo nō pepcit sꝫ ꝓ nobis oībus tradidit illū. qūo non etiā oīa cū illo nobis donauit. De hoc etiā bern. Quis non rapiatur ad spem impetrandi fiduciam qui ei⁹ attēdit corꝑis dispositōem. videlꝫ caput inclinatuꝫ ad osculū. brachia extensa ad amplexū. manus pforatas ad largiendū latus apertū ad diligendū. pedū affixioneꝫ ad nobiscū ꝯmanendū. corporis extensionē ad se totum nobis impendendū.

F ¶ Quarto fuit prudentissim⁹ ad expugnādū hūani generis inimicū. Job. xxvi. Prudentia ei⁹ pcussit supbū. Et vltimo. Nūquid poteris cape leuiathā hamo. Cristus em̄ hamū sue diuinitatis absconderat sub esca hūanitatis Et dyabolus cape volens escam carnis: captus est ab hamo diuinitatis. De hac prudenti captōe dicit aug⁹. Venit redemptor ꝛ victus est deceptor. Et quid fecit redemptor captiuatori nostro Tetendit musci pulam crucem suā posuit in ea escam sanguinē suum. Ipse aūt voluit fundere sanguinem non debitoris ꝓpter quod recessit a debitoribus.

Huiusmodi debitum apl's vocat cyrographū. quod quidē xp̄s tulit ꝛ cruci affixit. De quo cyrographo dicit aug⁹. Eua peccatū a dyabolo mutuauit. cyrographū scripsit. fideiussorem dedit. ꝛ vsura posteritati creuit. Tunc em̄ a diabolo peccatū mutuauit. qn̄ ꝯtra p̄ceptum dei sue praue iussioni vel suggestioni consensit: cyrographū scripsit: qn̄ manū ad pomū vetitū porrexit. fideiussorem dedit: qn̄ adam peccato consentire fecit. ꝛ sic vsura pc̄ti posteritati creuit. ¶ Cōtra igit̄ ꝯtenētes hāc redemptōem qua nos de inimici potestate reduxit Bern. exprobrādo dicit in ꝑsona xp̄i. Popule meus ait dn̄s quid tibi facere potui ꝛ non feci. Quid cause est ꝙ inimico meo magis libet seruire ꝙ̄ mihi. nec ille creauit vos: sed nec pascit. Si parua hec vidētur: ingratis non ille: sꝫ ego redemi vos. Quo precio. Non vtiqꝫ auro corruptibili vel argēto non sole aut luna. non saltem angeloꝝ aliquo. sed ꝓprio vos cruore redemi. Ceteꝝ si neqꝫ tam multiplici iure debitum est a vobis elicere famulatū. omissis omnibus mecū saltē ex denario diurno cōuenirꝫ. ¶ Et qꝛ in mortem xp̄m tradiderūt. iudas ꝑ auariciā. iudei ꝑ inuidiā. pilat⁹ ꝑ timorē. Ideo videndū esset de pena a deo his inflicta merito hui⁹ peccati. Sed de pena ꝛ origine iude inuenies in legēda sancti mathie. de pena ꝛ excidio iudeoꝝ in legenda sancti iacobi minoris. De pena autē ꝛ origie pilati in quadā hystoria: licet apocrifa: legitur. ¶ Fuit qdam rex nomine tirus qui quandā puellā nomie pilā filiā cuiusdā molēdinarii noīe at⁹ carnaliter cognouit. ꝛ de ea filiū generauit. Pila aūt ex nomine suo ꝛ nomie patris sui q̄ dicebatur atus. vnū nomē cōposuit. ꝛ nato puero imposuit nomen pilatus. Cū aūt pilatus tres annos haberet. ip̄m pila ad regem transmisit. Habebat aūt rex filiū de regia coniuge sua. qui fere pilato coetaneus videbatur. Isti dum annos discretōis attigissent. sepius luctamie: pugna: ꝛ fūda ad inuicē colludebāt. Sed regis legitim⁹ filius vt genere erat nobilior sic in omni loco pilato inueniebatur strenuior. ꝛ omni genere certaminis aptior. Ob hoc pilatus inuidie liuore ꝯmotus. ꝛ felleo dolore stimulatus: fratrem suū latenter occidit. Quod rex audiens vehementer doluit. ꝛ cōtione conuocata: quid de scelerato ꝛ homicida faciendū sit filio requisiuit. Qui euꝫ omnes reum mortis esse vnanimiter acclamauerūt. Rex aūt ad se reuersus. iniquitatē iniquitate noluit duplicare. sed ip̄m ꝓ tributo q̄d annuatim debebat romanis obsidē misit. tū volens innoxi⁹ esse ab occisione filii. tū a tributo romanoꝝ cupiens liberari. Tūc em̄ tp̄is erat rome fili⁹ regis francie. quē sil'r rex miśat romā ꝓ tributis. Huic pilatus associatus. cum se ab eo moribus ꝛ industria p̄celli videret: eū inuidie stimulis agitatus occidit. Sed cū romani quid de eo faciendū esset inquirerēt. dixerūt. Hic si suꝑuixerit qui fratrē necauit obsidem iugulauit. reipublice plurimū vtilis erit. ꝛ colla ferociū hostium ferox

ipse domabit. Dixerunt ergo. Cum reus mortis habeatur in pontos insulã gentibus illis que nullũ patiũtur iudicem: iudex preficiatur. si forte eiꝰ nequicia ipoꝝ contumacia edometur. si nõ: q̃d meruit patiatur. Missus igitur pilatꝰ ad gentẽ ferocẽ. ꝛ suoꝝ iudicũ pemptricem. nõ inscius ad q̃s missus sit. ꝛ ꝙ pendula vite sue sententia. tacite rem considerans vitam seruare voluit. ꝛ gẽtem nequã ipse minis ꝛ pmissis supplicio ꝛ pcio penitus subiugauit. Qui igitur tam dure gentis victor extitit. a pontos insula pontiꝰ pilatus nomen accepit. Herodes aũt hominis illius industriã vt audiuit. versutiis eius ꝯgaudens. ipse versutus eũ ad se muneribꝰ ꝛ internũciis inuitauit. ꝛ sup iudeã ꝛ hierusalez potestatẽ ꝛ vicem suã ei tradidit. Qui cũ pecuniam innumerabilem cõgregasset. nesciente herode romã adiit. ꝛ infinitam pecuniam tiberio imperatori obtulit. Et ab eo sibi dari q̃d ab herode tenebat muneribꝰ impetrauit. Huiuscemodi causa facti sunt inimici pilatus ꝛ herodes. quoadusq3 tpe passionis dñi eũ sibi recõciliauit. eo ꝙ dñm ad se misit. Alia causa inimicicie assignatur in hy. sco. Quidam eñ se filium dei faciens multos de galileis seduxerat. quos cum in garizim deduxisset vbi dixerat se ascensurum in celum. supueniens pilatus ipm̃ cũ oĩbus occidit. timens ne simil'r iudeos seduceret. Ob hoc facti sunt inimici. quia herodes p̃sidebat galileis. Et vtraq3 causa potuit esse vera. Cũ aũt pilatus dñm iudeis crucifigendum tradidisset timens tñ offensaz tiberii cesaris eo ꝙ condẽnasset sanguinem innocentem quendaz sibi familiarem p sui excusatiõe ad cesarẽ destinauit. Interea cum tiberius morbo graui teneretur. nunciatur eidẽ ꝙ iherosolimis quidã medicus esset: qui omnes morbos solo verbo curaret: nesciens ꝙ eum pilatꝰ et iudei occidissent. Dixitq3 volusiano sibi priuato. Uade citius trans partes marinas. dicesq3 pilato vt hũc medicum michi mittat: qui me pristine sanitati restituat. Cum aũt ille ad pilatum venisset. ꝛ mãdatũ impatoris exposuisset eidem. territus pilatus. xiiii. dieꝝ inducias postulauit. Infra quod spaciũ dũ volusianꝰ quandã matronã que fuerat familiaris ihesu: noĩe veronicã: vbi nam xp̃s ihesus inueniri posset: interrogasset. ait Heu dñs meus ꝛ deus meus erat. quem pilatus per inuidiam traditum: condemnauit. ꝛ crucifigi precepit. Tunc ille nimis dolens ait. Uehementer doleo. quia quod mihi dominus meus iusserat explere: non valeo. Cui veronica. Dominus meus cum predicando circuiret. ꝛ ego eius pñtia nimis inuite carerem. volui mihi ipsius depingi imaginez. vt dum eius priuarer presentia: mihi saltem prestaret solatium imaginis sue figura. Cunq3 linteum pictori deferrem pingẽdum dñs mihi obuiauit. ꝛ quo tenderem requisiuit. cui cum vie causã aperuissem. a me petiit pannũ. Et ipm mihi venerabili sua facie reddidit insignitũ. Imaginis ergo huiꝰ aspectũ si dñs tuꝰ deuote intuebit'

continuo sanitatis beneficio potietur. Cui ille. Est ne huiusmodi imago auro vel argento comparabilis. Cui illa. Non. sed pio affectu deuotionis. Tecum igitur proficiscar. et videndam cesari imaginem deferam. et reuertar. Venit igitur volusianus cum veronica romam. dixitque tiberio imperatori Jesum a te diu desideratum: pilatus et iudei iniuste morti tradiderunt. et per inuidiam crucis patibulo affixerunt. Venit igitur matrona quedam: mecum ipsius iesu imaginem deferens. quam si deuote prospexeris. mox sanitatis tue beneficium obtinebis. Cesar igitur pannis sericis viam sterni fecit: et imaginem sibi presentari precepit. Qui mox vt eam fuit intuitus sanitatem pristinam est assecutus. Pontius igitur pilatus imperio cesaris capitur. et romam perducitur. Audiens cesar pilatum aduenisse. nimio furore contra eum repletus. eum ad se adduci fecit. Pilatus autem tunicam domini inconsutilem secum detulit. quam indutam coram imperatore portauit. Mox vt imperator eum vidit. omnem iram deposuit. et ei continuus assurrexit. nec sibi dure in aliquo loqui preualuit. et qui in eius absentia videbatur tam terribilis et ferus. nunc in eius presentia inuenitur quodammodo mansuetus. Cumque eum licenciasset. mox contra eum terribiliter excandescit se miserum clamans quod ei furorem sui pectoris minime ostendisset. Statimque eum reuocari fecit. iurans et contestans quod filius mortis esset. nec probas sit eum viuere super terram. Qui vt eum vidit. continuo eum salutauit. et omnem animi ferocitatem abiecit. Mirantur omnes. mirabatur et ipse quod sic contra pilatum dum abesset excandesceret. et dum presens esset nil ei aspere loqui posset. Tandem diuino nutu. vel forte alicuius christiani suasu ipsum illa tunica expoliari fecit. et contra eum pristinam animi ferocitatem mox resumpsit. Cumque de hoc imperator plurimum miraretur. dictum est sibi quod illa tunica fuisset domini iesu. Tunc imperator ipsum in carcerem recipi iussit. donec sapientum consilio deliberaret quid de eo fieri opteret. Data est igitur in pilatum sententia vt morte turpissima damnaretur. Audiens hoc pilatus: cutello proprio se necauit. et tali morte vitam finiuit. Cognita cesar morte pilati dixit. Vere mortuus est morte turpissima. cui manus propria non pepercit. Mole igitur ingenti alligatur: et in tyberim fluuium immergitur. Spiritus vero maligni et sordidi corpori maligno et sordido congaudentes. et nunc in aquis. nunc in aere rapientes mirabiles inundationes in aquis mouebant. et fulgura tempestates tonitrua et grandines in aere terribiliter generabant. ita vt cuncti timore horribili tenerentur. Quapropter romani eum a tyberis fluuio extrahentes derisionis causa ipsum vigennam deportauerunt. et rodano fluuio immerserunt. Vigenna enim dicitur quasi via gebenne. quia erat tunc locus maledictionis. Vel potius dicitur bienna. eo quod vt dicitur biennio sit constructa. Sed ibi nequam spiritus non defuerunt. ibidem eadem operantes. Homines ergo illi tantam infestationem demonum non ferentes. vas illud maledictionis a se remouerunt et illud sepeliendum losanne ciuitatis territorio commiserunt. Qui cum nimis prefatis infestationibus grauarentur ipsum a se

remouerũt. ⁊ in quodã puteo mõtibꝰ circũsepto imerserũt vbi adhuc relatõe quorũdã quedã diabolice machinatões ebullire videtur. huc usqʒ in p̄dicta hy. apocrifa legit. q̄ vtrũ recitãda sit lectoris iudicio relinqt. ¶ Nota tñ ꝙ in hy. sco. legit. ꝙ pilatꝰ a iudeis accusatꝰ ẽ apud tyberiũ de violenta innocentũ interfectione. ⁊ qr iudeis reclamantibus imagines gentiliũ in templo ponebat. ⁊ qr pecuniã repositã in corbonã in suos redigerat vsus. itẽ faciens aqueductũ in domũ suã Et p his omnibus deportatus est lugdunũ in exilium vnde oriundus fuerat vt ibi in opprobrium gentis sue moreretur. Potuit esse si tñ illa hystoria cõtinet veritatem. qr primo iam edictũ dederat vt lugdunũ in exilium deportaret. ⁊ ꝙ ante reuersionẽ volusiani ad impatorem ibi fuerit deportatus. Sed postmodũ tiberius audiens qualiter xp̄m occidissʒ: ipm de exilio educi ⁊ ad se romã adduci fecit. Eusebius aũt ⁊ beda in suis cronicis non dicũt ipsum in exilium relegatum. sed tantum ꝙ in multas calamitates incidens propria manũ se peremit.

De festiuitatibus que occurrunt infra tempus reconciliationis

Dicto de festiuitatibus que occurrũt infra tempus deuiatõnis quod incepit ab adam ⁊ durauit vsqʒ ad moysen. quod tempꝰ repñsentat eccl'ia a septuagesima vsqʒ ad pasca. sequitr videre de festiuitatibus que eueniunt infra tempus reconciliationis. quod tẽpus representat ecclesia a pasca vsqʒ ad octauã pentecostes. LII.

De resurrectione cristi

Resurrectio cristi tercia die a passione ipsius facta est ¶ Circa aũt ipam resurrectõem dñicã. vii. p ordinẽ sunt ↄsiderãda. Prio qualr verũ sit ꝙ tribꝰ diebꝰ ⁊ tribus noctibus in sepl'cro iacuit. ⁊ in tercia die resurrexit. Secũdo quare nõ stati vt mortuꝰ est resurrexit sʒ vsqʒ in diẽ terciũ expectauit. Tercõ qualr resurrexit. Quarto quare resurrexionẽ suã accelerauit. nec vsqʒ ad generalem resurrectõe distulit. Quinto ppter quid resurrexit. Sexto q̊tiens appuit resurgẽs. Septio qualr sanctos patres qui erãt in limbo inde eduxit. ⁊ quid ibi egit. ¶ Circa primum notandum ꝙ cristus tribus diebus ⁊ tribus noctibus in sepulcro fuisse dicitur ƀm augustinũ. per sinodochẽ vt prima dies accipiatur ƀm partem sui postremam. secunda dies ƀm se totam ⁊ integram. tercia ƀm partem sui primam. ⁊ sic erunt tres dies. Et quilibet horum dierum suam noctem habuit precedẽtem. Tũc eñ ƀm bedã mutatus est ordo ⁊ cursus dierũ ac noctiũ. Antea eñ dies p̄cedebãt ⁊ noctes sequebãtur. post passionẽ aũt hic ordo mutatus est ita ꝙ noctes p̄cedũt ⁊ dies sequũtur. Et hoc misterio ↄgruit. qm̃ homo primo de die gracie cecidit in noctem culpe. p xp̄i autem passionem

⁊ resurrectionē de nocte culpe redijt ad diem gratie. ¶ Circa secundū sciendū est ꝙ conueniens fuit vt non statim qñ mortuus fuit xp̄s resurgeret. sed vsq₃ in diem terciū expectaret. ꝑpter quinq₃ ratōes. ¶ Prio ꝑpter significatōe₃. vt sc₃ ex hoc significaretur ꝙ lux sue mortis curauit nostrā duplam mortem. ⁊ ideo vna die integra ⁊ duabus noctibus iacuit in sepulcro. vt ꝑ diem intelligatur lux sue mortis: per duas noctes nostra duplex mors. Et hāc rōnem assignat glo. sup̱ illud lu. xxiiij. Oportuit xp̄m pati ⁊c. ¶ Secūdo ꝑpter probatōem. q₂ sicut in ore duorum vel triū testiū stat omne verbum. sic in tribus diebus exp̄itur q̄s omne factum. Et ideo vt mortē bene ꝓbaret ⁊ se ꝓbasse ostenderet: tribus diebus iacere voluit in sepulcro. ¶ Tercio propter sue potestatis ostensionem. q₂ si statim resurrexisset non videret̄ potestatē habere ponendi animā suā sicut resurgendi. Et hec rō videtur tangi. i. corin. xv. sup̱ illo. Quoniā xp̄s mortuꝰ est ⁊c. Ideo inquit de morte p̄mittit̄ vt sicut vera mors ostenditur. ita vera resurrectio ostendatur. ¶ Quarto ꝑpter restaurandoꝝ p̄figuratōem. Hanc rōne₃ assignat petrꝰ rauē. dicens. Tres dies voluit esse sue sepulture. que in celo sunt restauraturus. que in terra reparaturꝰ. que apud inferos redempturꝰ. ¶ Quito ꝑpter triplicis status iustoꝝ rep̄sentatōem. Hanc rōnem assignat gregoriꝰ sup ezech. dicens Sexta feria xp̄s passus est. sabbato quieuit in sepulcro. domico aūt die resurrexit a morte. Presens aūt vita adhuc nobis sexta feria est. q₂ in angustiis ⁊ doloribus cruciamur. Sed sabbato q̄si in sepulcro quiescimꝰ. q₂ requiē aīe post mortē inuenimꝰ. Dominico aūt die a ꝓdicōe. octauo cū corp̄e a morte resurgimꝰ. ⁊ in gl'ia anime etiā cū carne gaudemꝰ. Dolor ergo nos in sexta feria. requies in septima. ⁊ gloria excipit in octaua. Hec grego. ¶ Circa tercium sc₃ qualiter resurrexit. Notandum ꝙ primo surrexit potēter. quia virtute propria. Iohan. x. Potestatem habeo ponendi animam meam ⁊ iterum sumendi eam. Iohan. ii. Soluite templum hoc: ⁊ in tribus diebus excitabo illud. Secūdo feliciter. q₂ deposita omni miseria. Mat. xxvi. Postq̄ aūt resur. p̄. v. i ga. Galilea interp̄tat̄ trāsmigratio. xp̄s ergo qñ surrexit in galileam p̄cessit. quia de miseria ad gloriam: ꝺ corruptione ad incorruptionem transiuit. Leo papa. Post passionem xp̄i ruptis vinculis mortis. infirmitas in virtutem. mortalitas in eternitatem: contumelia transiit in gloriam. Tercio vtiliter quia capta p̄da. Hiere. iiii. Ascendit leo de cubili suo. ⁊ predo gentium se leuauit. Itē Ioh. Cum exaltatus fuero a terra omnia trabam ad meipsum. id est Cum exaltatꝰ fuero a terra animā meā sc₃ educendo de limbo. ⁊ corpꝰ de sepulcro omnia tra. ⁊c. Quarto mirabiliter quia remanente clauso sepulcro Sicut em̄ existente clauso matris vtero exiuit. ⁊ ad discip'los ianuis clausis intrauit. sic nimiꝝ exn̄te clauso sepulcro in̄ exire potuit

Unde legit̃ in hy.sco.φ cuidam monacho sancti laurẽcii extra muros Anno ab incarnatõe dñi millesimo.cxi.mirãti de cingulo suo q̃ accinctus erat.insoluto ꝓiecto ante illũ.vox in aere est facta.Sic potuit cristus clauso exire sepulcro. Quinto veraciter qꝛ in corꝑe vero ꝛ ꝓprio Sex aũt modis se vere resurrexisse ꝓbauit Primo ꝑ angl'm qui nõ mẽtitur. Secundo ꝑ frequentem appitõem.per hec duo ostendit se vere resurrexisse. Tercio per ꝯmestionem.ꝑ quod probauit φ non arte magica. Quarto ꝑ palpatõem.ꝑ quod probauit φ in vero corpore. Quinto ꝑ cicatricum ostensionem.ꝑ quod probauit φ in eodẽ corꝑe in quo mortuus fuit. Sexto ꝑ domus clausis ianuis ingressionem.ꝑ q̃d ostendit φ glorificatus surrexit. He enĩ oẽs dubitatões circa xp̃i resurrectionem videntur fuisse in discipl'is. Sexto surrexit immortal'r.qꝛ nunφ̃ decetero moriturus. Ro.vi. Xp̃s resurgens ex mortuis iam non moritur ꝛc. Dicit tñ dyonisi⁹ in ep̃la ad demophilũ. Xp̃m etiã post ascensionem cuidã sancto viro nomine carpo:dixisse. Paratus sum rursus ꝓ hoĩbus saluandis pati. Per quod videtur si possibile esset adhuc ꝓ hoĩbus mori paratus esset. Retulit enĩ predict⁹ carpus vir mire sanctitatis beato dyonisio.vt in eadem epistola continetur.φ cum quidã infidelium fidelem quendam peruertisset.adeo carpus moleste tulit vt ex hoc infirmitatem incurreret. Tante autem sanctitatis erat. vt nunφ̃ celebraret quin sibi celestis visio inferretur. Sed cum pro vtriusqꝫ conuersione orare deberet.deum tamen quotidie exorabat:vt combustione quadam amborum simul immisericorditer abrumperet vitas. Et ecce circa noctis mediũ dum euigilaret ꝛ hanc orationem faceret subito domus in qua erat in duo diuisa fuit.ꝛ quedam fornax imensa ibidem apparuit. Respiciensqꝫ sursum vidit celum apertum.ꝛ ibidẽ ihesum circũdatum multitudine angeloꝝ. Deinde iuxta fornacẽ predicti duo viri tremuli stare cernuntur:qui a serpentibus de fornace ꝓcedentibus morsibus ꝛ inuolutionibus violenter in fornacẽ trahebãtur.necnon a quibusdam aliis viris inpingebãtur. Hec videns carp⁹ adeo in istoꝝ vindicta delectabat̃: vt supiorẽ quidẽ visionem intueri ꝯtemneret ꝛ in hoꝝ vindictã tot⁹ intentus maneret.ita φ plurimũ moleste ferebat φ in fornacẽ non cito cadebãt. Tandẽ cũ difficulter in celum respexisset ꝛ predictã visionem vt prius vidisset.ecce ihesus hoĩm illoꝝ misertus.ex supercelesti trono surrexit.ꝛ vsqꝫ ad illos cum multitudine angelorum descendens manum extendit.ꝛ ipsos eripuit.dixitqꝫ ihesus carpo.manũ extẽta ꝑcute ꝯtra me.decetero enĩ pat⁹ sum rursus ꝓ hoĩbus saluãdis pati.ꝛ hoc mihi amicũ nõ φ alii peccent hoĩes Hanc aũt visionẽ quã recitat dyonisi⁹ gratia huius verbi posuimus.

¶ Circa quartũ quare non expectauit cũ aliis resurgere. qñ scꝫ fiet generalis resurrectio. Sciẽdũ est φ ꝓpter tres ratões noluit differre

¶ Primo propter corpis dignitatẽ. cũ eni illd corpus esset dignissimũ ex eo ꝙ erat deificatũ siue diuinitati vnitũ. non fuit decens vt tamdiu sub puluere iaceret. Vñ psal'. Nõ dabis scm̃ tuũ. i. corp⁹ scificatũ. i. deificatũ. videre corruptõem Item psal'. Surge dñe in requiem tuã tu et archa sanctificatõis tue. Et vocat̃ archa sanctificatõis corp⁹ illud q̃d fuit ꝯtẽtiuũ diuinitatis. Secũdo ꝑpter fidei firmitatẽ. si eñ tũc nõ surrexisset fides ꝑijsset. nec verꝫ deũ eũ aliq̃s credidisset. q̃d patꝫ ex hoc ꝙ in passiõe excepta beata virgine oẽs fidẽ amiserũt. sꝫ cognita resurrectione ipsam recupauerũt. i. corin. xv. Si xp̃s non resurrexisset vana est fides nostra. ¶ Tercõ ꝑpter nostre resurrectõis exẽplaritatẽ. raro eni inueniretur q̃ resurrectõeꝫ futurã speraret. nisi eã exẽplo p̃cessisse videret. Et ꝑpter hoc dicit apl's. q2 si xp̃s resurrexit ⁊ nos resurgemus. q2 ei⁹ resurrectio est causa exẽplaris nostre resurrectõis. Greg. Exemplo domin⁹ mõstrauit q̃d ꝑmisit in p̃mio. vt sicut oẽs ip̃m resurrexisse fideles ꝯgnoscerẽt. ita in seip̃is in fine mũdi p̃mia resurrectõis sparẽt. idẽ Nõ plus q̃ triduanã esse mortẽ voluit. ne si in illo resurrectõ differret̃ in nobis oĩo desparet̃. Ideo habem⁹ spem resurrectõis nostre ꝯsiderata gl'ia capitis nostri. ¶ Circa q̃ntũ scꝫ ꝑpter quid resurrexit. sciendũꝫ ꝙ ꝑpter q̃tuor magnas vtilitates nostras resurrexit. Est eni ei⁹ resurrectio opans iustificatõem peccatorꝫ docẽs nouitatẽ morꝫ generãs spẽ de receptõe remunerandorꝫ. ⁊ causans resurrectõem oĩm. De p2io ro. iiii. Tradit⁹ est ꝑpter delicta nostra. ⁊ resurrexit ꝑpter iustificatõeꝫ nostrã. De secũdo ro. vi. sicut xp̃s resurrexit a mortuis ꝑ gl'iam patris. ita ⁊ nos in nouitate vite ambulem⁹. De tercõ. i. pe. i. Qui ꝑpter magnam misericordiã suã resuscitauit nos in spem vite ꝑ resurrectõꝫ xp̃i a mortuis. De q̃rto. i. corin. xv. Xp̃s dñs resurrexit a mortuis p̃mitie dormiẽtiũ. qm̃ q̃dẽ ꝑ hoiem mors ⁊ ꝑ hoiem resurrectõ mortuorꝫ ¶ Et notãdũ ꝙ sicut patꝫ ꝑ p̃dicta xp̃s in sua resurrectõe q̃tuor habuit ꝓpa Primũ ẽ ꝙ nostra resurrectõ vsqꝫ in finẽ differtur. sua vero die tercia celebrata est. Secũd q2 nos ꝑ illũ resurgim⁹. ille vero ꝑ se. Vñ ambro. Quo potuit adiutoriũ sui corpis querere suscitãdi q̃ alios suscitauit. Terciũ est q2 nos incineramur. sed corpus eius incinerari non potuit Quartũ est q2 sua resurrectio est nostre resurrectõis causa efficiens exemplaris ⁊ sacramẽtalis. De prima causa glo. sup psal'. Ad vespm demorabit̃ fletus ⁊c. Resurrectio xp̃i est causa efficiẽs resurrectionis aĩe in p̃nti. ⁊ corpis in futuro. De secũda. i. cori. xv. Si xp̃s resurrexit ⁊c. De tercia Ro. vi. Ut quõ xp̃s ⁊c. ·B· ¶ Circa sextũ scꝫ quotiens resurgens apparuerit notandũ est. ꝙ ip̃a die resurrectõis appuit quinqꝫ vicib⁹. ⁊ aliis diebus sequentib⁹ etiã quinqꝫ vicibus. ¶ Prio eni apparuit marie magdalene Johã. xx. Itẽ marci vlt. Surgẽs iesus mane p2ia sabbati appuit p2io marie mag. ⁊c. que tipum gerit penitentium

Voluit autem primo apparere marie magdalene quinqz de causis.
¶ Primo qr ardentius diligebat. Luc. vii. Dimissa sunt ei pec. m. q. di multū. ¶ Secūdo vt ostēderet se mortuū p peccatoribus. Mathei. ix. Non veni vo. iu. sz pec. ¶ Tercio qr meretrices precedūt sapientes in regno cel. Mat. xxi. Amē dico vobis qr meretrices pce. v. in re. dei rc. ¶ Quarto vt sicut mlr fuit nuncia mortis ita esset nūcia vite. fm glo. ¶ Quinto vt vbi abūdauit delictū supabundaret r grā. sicut dr ro. v. ¶ Secūdo appuit mlribus redeūtibus a monumēto. qn dixit eis. Auete. Et accesserūt r tenuerūt pedes eius. Math. vlt. Et tipū gerūt huius quibus dñs apparet. tū rōne sexus. tū rōne affectus. qr tenuerūt pedes eius. ¶ Tercō appuit simoni. sed vbi r qn nescitur. nisi forte qn redibat a monumēto cū iohanne. Potuit eni esse q petrus a iohanne alicubi diuertit r ibi dñs sibi appuit. Lu. vlt. Vel forte qn ad monumētum solus intrauit. sicut dicitur in hy. sco. Vel forte in cauea siue spelunca. Dicitur eni in eadē historia. q qn xpm negauit fugit in caueaz que mō dr gallicātus in qua vt dr p tres dies fleuit. ex eo q xpm negauit. r ibi xps sibi appuit. r eum ɔfortauit. Petrus aūt interptatur obediens: r gerit tipum obedientiū. quibus dominus appet. ¶ Quarto apparuit discipłis in emaus. qd interptatur desideriū ɔsilii. r significat paupes xpi q volūt illud ɔsiliū adimplere. vade r vende oia q habes r da paupibus rc. ¶ Quinto apparuit discipłis ɔgregatis in vnuz. r significat religiosos cū foribus quinqz sensuū clausos. Johā. xx. Hee quinqz appitōes ipa die resurrectōis facte sunt. Et has repsentat sacerdos in missa quinquies se vertēs ad ppłm. sz tercia versio est cū silēcio. qr significat terciā appitōem factā petro q nescit vbi vel qn facta fuerit ¶ Sexto appuit octaua die discipłis ɔgregatis psente thoma q dixerat se nō credere nisi videret. r significat hesitātes in fide. Joh. xx. ¶ Septio discipulis piscātibus Johā. vlt. r significat pdicātes qui sunt pdicatores hoim ¶ Octauo discipłis in mōte thabor Mat. vlt. r significat ɔtēplatiuos. qr in pdicto mōte trāsfiguratus fuit ¶ Nono xi. discipuł recūbentibus in cenaclo. vbi icredulitatē eoz r duriciā cordis exprobrauit. math. vlt. p qs itelligimus peccatores in vndenario trāsgressiōis positos. qs dñs aliqn visitat misericorditer. ¶ Decio r vltio apparuit discipulis existētibus in mōte oliueti. Luce vlti. p qs significatur misericordes r misericordie oleū diligētes. De hoc loco ascēditur in celū. qr pietas ad oia valet pmissiōem habēs rc. i. thi. iiii ¶ E. ¶ Sunt r alie tres appitōes q referūtur in ipa die resurrectōis facte. sed tamē hoc ex textu nō habetur. ¶ Prima q apparuit iacobo iusto. i. iacobo alphei. de qua apparitōe inuenies in legenda ipius iacobi ¶ Alia q ipsa die apparuisse dicitur ioseph. sicut legitur in euan. nicodemi. Naz cum audissent iudei q ioseph corpus ihesu a pilato petisset. et ipsum

in monumento suo posuisset. indignati aduersus eũ. ipm ceperũt. ⁊ in qdam cubiculo diligenter clauso ⁊ sigillato recluserũt. post sabbatum eum occidere volentes. Et ecce ihesus in ipa nocte resurrectõis suspẽsa domo a quatuor angulis ad eũ intrauit. ⁊ faciẽ eius extersit. ⁊ osculum dedit. ⁊ inde saluis sigillis eũ educens in domũ suaȝ in arimathia ipm adduxit. ¶ Tercia qua ante ceteros virgini matri apparuisse creditur. licet hoc ab euangelistis taceatur. Hoc romana ecclesia approbare videtur. que statim ipsa die apud sanctam mariaȝ celebrat statõȝ Si eñ hoc ideo non creditur qꝛ nullus euangelista testatur. consequẽs est vt post resurrectõem nunq̃ sibi apparuerit. quia vbi vel quando nullus euangelista edisserit. Sed absit vt talem matreȝ talis filius tali negligentia dehonorauerit. Sed ideo forsan hoc euangeliste subticuerũt qꝛ eoꝝ fuit officiũ solũmõ resurrectõis testes inducere. matrem auteȝ ad testificandum ꝓ filio inducere eos non decuit. Si eñ verba extrãearum feminaꝝ delirimenta visa sunt. quomõ non magis matrem prõ filii amore crederent delirare. Hoc igitur euãgeliste scribere noluerũt sȝ ꝓ ɔstãti reliquerũt Debuit eñ matrẽ prius letificare de resurrectõe quã amplius ceteris constat doluisse de morte. ne matrem preteread q̃ sic alios consolari festinat. Hoc etiã ambro. testatur in li. iii. de virginibus dicens. Vidit mater resurrectõem dñi. ⁊ prima vidit ⁊ credidit Vidit maria magdalena q̃uis adhuc ipsa nutaret. Sedulius q̃ȝ agẽs de cristi apitione sic dicit. Semper virgo manens huius se visibus astans. Luce palam domin⁹ prius obtulit. bona mater. Grandia diuulgans miracula. que fuit olim. Aduenientis iter. hec fit redeũtis. ⁊ index. ¶ De septimo aũt ⁊ vltimo hic considerando qualiter sanctos patres qui erant in limbo cristus eduxit. ⁊ quid ibi egit euãgeliũ apte non explanauit. Aug⁹. tñ in quodam sermone. ⁊ nicodemus in suo euãgelio aliquaten⁹ hoc ostendũt. Ait eñ sanctus Aug⁹. Mox vt crist⁹ spũm tradidit. vnita sue deitati anima ad inferoꝝ profunda descendit Cumq̃ȝ tenebrarum terminum quasi quidã depredator splendidus ac terribilis attigisset. aspiciẽtes eum impie ac tartaree legiones territe inquirere ceperũt dicentes. Unde est iste tam fortis. tam terribilis. tã splendidus. tam ꝑclarus. Mundus ille qui nobis subditus fuit. nũq̃ nobis talẽ mortuũ misit. nunq̃ inferis talia munera destinauit. Quis est ergo iste qui sic intrepidus nostros fines ingredit̃. ⁊ nõ solũ nostra supplicia non veret̃. vex etiã alios de nostris vinculis absoluit. Ecce ipi q̃ sub nostris solebãt suspirare tormẽtis insultãt nobis de ꝑceptiõe salutis. ⁊ non solũ iam nihil verent̃. sȝ insup nobis minãtur. Nũq̃ hic sic mortui supbierũt. nec aliqñ sic potuerunt leti esse captiui. Et quid huc istũ adducere voluistis. O priceps noster periit: omnis letitia tua in luctũ conuersa sunt gaudia tua. dum tu cristum suspendis in ligno.

Quo pres sancti liberauit, re infernis.

ignoras q̄ta damna sustineas in inferno. Post istas crudeliū voces in fernaliū. ad impium dn̄i omnes ferrei cōfracti sunt vectes. Et ecce in numerabiles sanctoꝝ populi ei⁹ genibus ꝓuoluti lacrimabili voce di cebāt. Aduenisti desiderabilis redemptor mūdi. aduenisti q̄ʒ desiderā tes q̄tidie expectabamus. Descēdisti ꝓ nobis ad inferos. noli nobis de esse cū reuersus fueris ad supos. Ascende dn̄e ihesu inferno expoliato ⁊ autore mortis suis vinculis irretito. redde iaʒ letitiā mūdo. succurre inquiūt. iam seuas extingue penas. ⁊ miserādo resolue captiuos. dum hic es absolue reos. dum ascenderis defende tuos. Hec aug⁹. In euan gelio aūt nicodemi legit̄. ꝙ carinus ⁊ leucius filii simeonis senis cum xp̄o resurrexerūt. ⁊ anne ⁊ cayphe ⁊ nicodemo ⁊ ioseph ⁊ gamelieli ap paruerūt. ⁊ ab eis adiurati que cristus apud inferos gessit narrauerūt dicentes. Cū essemus cū omnibus patribus nostris patriarchis in ca ligine tenebraꝝ. subito factus est aureus solis color purpureusqʒ. ⁊ re galis lux illustrans sup nos. Statimqʒ adaʒ humani generis pater ex ultauit. dicens. Lux ista est autoris luminis sempiterni. qui nobis ꝓmi sit mittere lumen coeternū suum. Et exclamauit esayas dicēs. Hec est lux patris. filius dei. sicut ꝑdixi cū essem viuus in terris. Populus q̄ ābulabat in tenebris vidit lucē magnā. Tunc supuenit genitor noster symeon. ⁊ exultans dixit. Glorificate dn̄m. q2 ego cristū infantē natuʒ in manibus suscepi in templo. ⁊ ꝯpulsus spūsancto dixi. Nunc viderūt oculi mei salutare tuū. q̄d pasti ⁊c. Post hoc supuenit quidam heremi cultor. ⁊ interrogatus a nobis quis esset. dixit. Ego sum iohannes qui xp̄m baptizaui ⁊ an̄ faciē eius viā parare ꝑiui. ⁊ ip̄m ostendi digito di cens. Ecce agn⁹ dei ⁊c. Et descendi nūciare vobis. q2 in ꝓximo est xp̄ʒ visitare vos. Tunc seth dixit. Cum iuissem ad portas paradisi rogare dn̄m. vt trāsmitteret mihi angl'm suū. vt daret mihi de oleo misericor die. vt inungerē corpus patris mei ade cum esset infirm⁹. appuit mihi a bel angel⁹ dei dicens. Noli laborare lacrimis orando ꝓpter oleū ligni misericordie. q2 nullo mō poteris d̄ illo accipe. nisi qn̄ ꝯpleti fuerint q̄n quemilia ducenti anni. Hec audientes oēs patriarche ⁊ ꝓphete. exul tauerūt magna exultatōe. Tunc sathan princeps ⁊ dux mortis dixit ad infernū. prepa te suscipe ihesū q̄ se gl'iat̄ xp̄m filiū dei esse ⁊ hō est ti mens mortē dicēs. Tristis est aīa mea vsqʒ ad mortē ⁊c. Et multos q̄s feci curuos sanauit. ⁊ claudos erexit. Respōdēs infernus dixit. Si po tēns es tu. q̄lis est ille hō iesus q̄ timens mortē potētie tue aduersatur Nā si dicit se timere mortē cape te vult. ⁊ ve tibi erit in sempiterna se cula. Cui sathan. Ego illū temptaui. ⁊ ppl'm aduersū illū excitaui. iam lanceam exacui. fel ⁊ acetum miscui. lignum crucis ꝑparaui. in ꝓximo est mors eius vt ꝑducam eū ad te. Cui infern⁹. Ipse ne est qui suscita uit lazaꝝ quem tenebā. Cui sathan. Ipse est. Cui infernus. Cōiuro te

p virtutes tuas ꝛ meas ne pducas eū ad me. Ego em̄ cū audiui impi
um verbi eius contremui. nec ip̄m lazaꝝ ꝯtinere potui. ſ3 excutiens ſe
vt aquila ſup omnē agilitatē ſaliens exiuit a nobis. Et cū hec loqueret
facta eſt vox vt tonitruū dicens. Tollite portas principes veſtras ꝛ e
leuamini porte eternales. ꝛ introibit rex glīe. Ad hāc vocē concurrerūt
demones. ꝛ hoſtia enea cū vectibus ferreis clauſerūt Tūc dixit dauid
Nōne ego pphetaui dicēs. Cōfiteātur dn̄o ꝛc. qꝛ cōtriuit portas ere
as ꝛc. Facta eſt iteꝝ vox magna dicēs Tollite por. prin. ꝛc. Uidēs in
fern⁹ ꝙ duab⁹ vicibus clamauerat. q̄ſi ignorās dixit. Quis eſt iſte rex
glīe Cui dauid. dn̄s fortis ꝛ potens. dn̄s potēs in p̄lio. ipſe eſt rex glīe
Tūc rex glīe ſupuenit: ꝛ eternas tenebras illuſtrauit. Et extēdēs dn̄s
manū: ꝛ tenens dexteraꝫ ade dixit. Pax tibi cū oībus filiis tuis iuſtis
meis. Et aſcendit dn̄s ab inferis. ꝛ oēs ſancti ſunt eū ſecuti. Dn̄s aūt
tenēs manū ade: tradidit michaeli archanglo. ꝛ introduxit eoſ in padi
ſum. Quib⁹ occurrerūt duo viri vetuſti dieꝝ: ꝛ interrogati ſunt a ſctis
Qui eſtis vos q̄ nobiſcū in infernis mortui nōdum fuiſtis. ꝛ in padiſo
corpe collocati eſtis. Et rn̄dit vn⁹ ex eis. Ego ſum enoch q̄ huc trāſla-
tus ſum. Hic aūt eſt helias q̄ huc curru igneo aſſumptus eſt. ꝛ adhuc
mortē non guſtauim⁹. ſ3 vſq3 in aduentū anticriſti reſeruati ſum⁹ cum
eo pliaturi. ꝛ ab eo occidendi. ꝛ poſt triduū ꝛ dimi diū diē in nubibus
aſſumendi. Et cū hec diceret: ecce ſupuenit alius vir: portās in hūeris
crucis ſignū. Qui interrogatus quis eſſ3: dixit. Ego latro fui: ꝛ cū ieſu
crucifixus fui. ꝛ credidi ip̄m eē creatorē. ꝛ oraui dicens. Memor eſto
mei dn̄e qn̄ veneris in regnū tuum. Tunc dixit mihi. Amen dico tibi.
Hodie mecū eris in paradiſo. Et dedit mihi iſtud crucis ſignū. dicens
Hoc portans ambula in padiſum Et ſi non dimiſerit te ingredi anglꝰs
cuſtos paradiſi. oſtende illi ſignū crucis: ꝛ dices ad illū. Quia xp̄s qui
nūc crucifixus eſt tranſmiſit me. Et cum hoc feciſſem: ꝛ dixiſſem ange
lo. ſtatim aperiens introduxit me. ꝛ ad dexteraꝫ paradiſi collocauit me
Cū hec carinus ꝛ leucius locuti fuiſſent ſubito tranſfigurati ſunt: et
amplius viſi non ſunt. ¶ Grego. q̄3 nicenus. vel ſm quoſdam libros
aug⁹. de hoc eodem ſic ait. Confeſtim eterna nox inferoꝝ xp̄o deſcen
dente reſplenduit. mox ferruginei ianitores talia inter ſe vmbroſa ſilē
cia metu incumbente ſubmurmurāt. Quis nam eſt iſte terribilis: ꝛ ni-
mio ſplendore coruſcus. Nunꝗ talem noſter excepit tartarus. Nunꝗ
in noſtram cauernā talem euomuit mundus. Inuaſor eſt iſte: non debi
tor: effractor eſt ꝛ deſtructor non peccator: ſed predator. iudicē videm⁹
non ſupplicem. venit pugnare: non ſuccumbere. eripere: non manere.

De ſancto ſecundo martire

Ecūdꝰ dr q̄ſi ſe ꝯdens.i.ſe hōeſtate moꝝ ꝑponēs. Vel ſecūdꝰ dr q̄ſi ſecūdās.i.obſecūdās.i.mādatis dn̄i obtpās Vel ſecūdꝰ quaſi ſecū dux. fuit eñ ſuꝰ dux. qꝛ rōne ſenſualitati bene ꝑfuit. ⁊ ipām ad oīe opꝰ bonū ꝑduxit. Vel ſecūdꝰ dicit᷑ reſpectu primi. Due eñ ſunt vie eūdi ad vitā. Prima ꝑ pnīe lamtū Secūda ꝑ martiriū. Iſte aūt martir ꝑcioſus nō ſolū iuit ꝑ primā. ſ3 etiā ꝑ ſecūdā

Ecūdus miles ſtrenuus: ⁊ athleta xp̄i. egregius martir. Ac q3 dn̄i glorioſus. in ciuitate aſtenſi martirio coronatus eſt. cuius gl'ioſa pn̄tia ꝑdicta ciuitas illuſtratur. ⁊ eo velut ſingl'ari patrono letatur. Hic a beato colocero: qui a ſambricio ꝑfecto in ciuitate aſtenſi in carcere tenebatur. fidē xp̄i edoctus eſt. Cū igitur beatus marcianꝰ in terdonenſi ciuitate detineretur in carcere. ſambriciꝰ illuc ꝓficiſci voluit: vt eū faceret imolare. Secūdus aūt tāq̄ cā ſolatii ſecū eſt ꝓfectus: beatū marcianū videre deſiderās. Cū ergo extra ciuitatē aſtenſem fuiſſent. colūba ſuꝑ ſecūdum deſcendit. ⁊ capiti eiꝰ inſedit. cui dixit ſambriciꝰ. Vide ſecūde: q̄ dii noſtri te amāt. vt etiā aues celeſtes ad te viſitandū trāſmittant. Cū aūt ad tanagꝝ fluuiū perueniſſent: vidit ſecundus angl'm dn̄i ſuꝑ aquā ambulantē: ⁊ ſibi dicentem. Secunde fidē habeas. ⁊ ſic ſuꝑ ydoloꝝ cultores ambulabis. Cui ſambricius Frater ſecūde deos audio ad te loquētes. Cui ſecundꝰ ambulemus ad deſideria cordis noſtri. Cum vero ad burimā flumē ꝑueniſſent: angl's ſil'r ibidem ſibi apparuit. eiq3 dixit. Secūde credis in deū: an forte dubitas. Cui ſecundus. Credo veritatē paſſionis ⁊ reſurrectōis eius. cui ſambricius. Quid eſt quod audio de te. Cum aūt terdonā ingrederet᷑ marcianus ad ꝑceptum angeli de carcere exiens: ſecundo apparuit. ei q3 dixit. Intra ſecunde viam veritatis. ⁊ perge vt accipias palmam fidei. Sambricius dixit. Quis eſt hic qui nobis quaſi ſomnians loquitur. Cui ſecundus. Tibi ſomniū. ſed mihi ammonitio ⁊ cōfortatio eſt. Poſt hoc ſecūdus mediolanum iuit. ⁊ fauſtinū ⁊ ionitā qui in carcere detinebantur. angl's dn̄i ad ſe extra ciuitatē adduxit. Et ab eis baptiſma quadā nube aquā ꝑbente ſuſcepit. Et ecce ſubito columba de celo venit. ⁊ corpus ⁊ ſanguinē dn̄i deferens: ea fauſtino ⁊ ionite tribuit. Dedit aūt fauſtinus corpus ⁊ ſanguinē dn̄i ſecundo vt ad marcianu3 deferret. Rediens igitur ſecundus cū iam nox eſſet: ⁊ ad ripā padi veniſſet angelus dn̄i frenū accipiēs equi: ſuꝑ padū ip̄m trāſuexit. ⁊ vſq3 terdonā in carcerē ad marcianu3 eum introduxit. Deditq3 ſecundus marciano munus fauſtini. ⁊ ipſe illud ſumēs dixit. Corpus ⁊ ſanguis dn̄i mecū ſit in vitā eternā. Tūc ad mandatū angl'i ſecundꝰ de carcere exiuit. ⁊ ad ſuū hoſpitiū iuit. Poſt hoc marcianus capitalem ſentētiā accepit. ⁊ ſecundus corpus eius rapiens: ſepeliuit. Quod audiēs ſambricius ip̄m ad ſe vocauit. eiq3 dixit. Quantu3 video xp̄ianum te eſſe

profiteris. Cui secund⁹. Vere cristianū ꝓfiteor me esse. Cui sambrici⁹ Quantū video malā mortem desideras. Cui secundus. Illa tibi poti⁹ debet. Cumqꝫ sacrificare nollet. iussit eū expoliari. Statimqꝫ angelus dñi affuit. ⁊ vestem sibi parauit Tūc sambricius eū in eculeū suspensū tam diu torqueri fecit. donec eius brachia suis cōpaginibus soluerent Sed cū fuisset sanitati pristine a dño restitutus. iussit eum in carcerē reduci. Ubi dū esset angelus dñi ad eum venit. eiqꝫ dixit. Surge secū de sequere me. ⁊ ducaꝫ te ad creatorem tuum. Tunc ipm vsqꝫ in ciuitatem astensem ꝑduxit. ⁊ eum in custodia vbi erat colocerus ⁊ saluator cū eo: posuit. Quē videns secūd⁹: ad ei⁹ pedes se ꝓiecit. Cui saluator. Noli timere secūde: qꝛ ego sum dñs deus tuus q̄ te de oībus malis eripiā. Bñdicensqꝫ eis ascendit in celū. Mane igit̄ sambrici⁹ ad carcerē misit. Qui carcerē qdeꝫ signatū inuenerūt. secundū vero nō inuenerūt. Pergēs aūt sambrici⁹ de terdona ad ciuitatē astenseꝫ: vt saltē coloceꝝ puniret. iussit vt ꝑdict⁹ colocer⁹ sibi pñtaretur. Et ecce nūciauerūt sibi ꝙ secūd⁹ cū colocero esset. Quo audito eos ad se adduci fecit. eisqꝫ dixit. Qm̄ dii nostri sciūt vos esse ꝯtemptores suos. vos insimul mori volūt Cū aūt sacrificare nollēt. picem cū resina liq̄fieri fecit. ⁊ sup eoꝝ capita fundi. ⁊ in ora eoꝝ iactari. Illi aūt hoc tanq̄ aquā suauissimā cuꝫ magno desiderio bibebāt. ⁊ voce clara dicebāt. q̄ dulcia faucib⁹ meis eloquia tua dñe. Tūc sambricius sup eos dedit sñiam: vt secund⁹ in ciuitate astensi decollaretur. colocer⁹ vero albiganū mitteretur. ⁊ ibideꝫ puniretur. Cū aūt beatus secundus decollatus fuissꝫ. Ecce angeli dñi corpus eius tulerūt. ⁊ ipm cū multis laudibus ⁊ cantu sepulture dederunt. Passus est autem. iii. kaleñ. aprilis.

LIIII

De sancta maria egiptiaca

Maria egiptiaca q̄ peccatrix appellatur. xlvii. annis in heremo artissimā vitā duxit. quā circa annos dñi. cclxx. tpe claudii intrauit. Quidā aūt abbas noīe zozimas: dū iordanē trāsissꝫ: ⁊ heremū magnū ꝑcurreret. si forte aliquē sctm̄ prēm inueniret. vidit quādā ambulantē nudo: nigroqꝫ corpe. ⁊ ex incendio solis exusto. Hec aūt erat maria egiptiaca. statiqꝫ hec fugā arripuit. ⁊ zozimas p⁹ eā veloci⁹ currere cepit. Tūc ait illa. Abba zozima: q̄d me ꝑseq̄ris Ignosce mihi. nō possū faciē meā ad te ꝯuertere. eo ꝙ mlr̄ sim: ⁊ nuda. ſꝫ palliū tuū mihi porrige. vt possim sine verecūdia te videre. Qui se nominari audiēs: stupefact⁹ palliū tribuit. ⁊ in terrā ꝓstrat⁹: vt se bñdiceret: rogauit. Cui illa. A te pater benedictio magis spectat. quē sacerdocii dignitas ornat. Ille vt audiuit ꝙ nomē ⁊ offm̄ ei⁹ sciret: amplius mirabatur. ⁊ se bñdici obnixi⁹ ꝑcabatur. Tūc illa bñdict⁹ deus redemptor aīaꝝ nr̄aꝝ. Cūqꝫ illa extensis manibus oraret. vidit eā q̄si vnius

cubiti mensura eleuari a terra. Tunc senex dubitare cepit: ne forte spūs esset ⁊ fingendo orōem faceret. Cui illa. Satisfaciat tibi deus q̄ me peccatricē mlr̄em imundū spūm existimasti. Tunc zozimas illā per dn̄m ɔiurauit vt cōdicōem suā ei narrare deberet. cui illa. Ignosce mi bi pater. q2 si tibi statū meum narrauero. velut a serpēte territ⁹ fugies ⁊ aures tue a sermōibus meis cōtaminabūtur. ⁊ aer a sordib⁹ polluet. Cūq3 ille vehemēter instaret. dixit. Ego frater in egipto nata sum du odecimo etatis mee anno alexandriā veni. ibiq3. xvii. annis publice li bidini me subieci. ⁊ nlli vllaten⁹ me negaui. Cū aūt hoīes regiōis illi⁹ p adorāda sancta cruce hierosolimā ascenderēt. rogaui nautas vt me secū dimitterēt pficisci. Cum vero me de naulo requirerent dixi. Non habeo fratres aliud naulū. s3 p naulo corp⁹ habeatis meū. Sicq3 sum pserūt me ⁊ corpus meū nauli grā habuerūt. Cū aūt hierosolimā p/ uenissem. ⁊ p adorāda cruce vsq3 ad fores eccl'ie cū aliis deuenissem subito ⁊ inuisibl'r repulsam patior. nec intus itrare pmittor. Iterū aūt atq3 iterū pueni vsq3 ad limē ianue. ⁊ subito iniuriā patiebar repulse. cū tn̄ oēs liberū hērent aditū. nec aliq̄d inuenirēt impedimentū. Rediens igitur ad me ⁊ cogitās q hoc mihi ob scelerū meorū imanitatē ac cideret. pectus meum cepi manibus tūdere. lacrimas amarissimas fū/ dere. ⁊ a cordis intimo grauiter suspirare. Respiciensq3 vidi ibi ima ginē beate virgīs marie. Tunc ipam lacrimabl'r exorare cepi. vt pec/ catorū meorū veniā impetraret. ⁊ ad adorādū crucē sanctā me intrare pmitteret. pmittens me seculo abrenūciaturā. ⁊ decetero castā māsu ram. Cūq3 hoc orassem. ⁊ i noīe btē virginis fiduciā recepissem. fores iterū eccl'ie adii. ⁊ sine aliquo impedimēto eccl'iam intraui. Cū aūt san/ ctam crucē deuotissime adorassem. quidā mihi tres numos tribuit: de quibus tres panes emi. Audiuiq3 vocē dicentē mihi. Si iordanē trāsi eris salua eris. Iordanē igit̄ transiui. ⁊ in hoc desertū veni. vbi. xlvii. annis nullū penitus hoīem vidēs: mansi. Illi aūt tres panes q̄s mecū detuli instar lapidis p tpa durauerūt. ⁊. xlvii. annis mihi ex his come dendo suffecerūt. Vestimēta aūt mea iā dudū putrefacta sunt. Xvii. primis annis in hoc deserto a tēptatōibus carnalibus molestata fui. Sed nūc p dei grām oēs vici. Ecce oīa opa mea tibi narraui. ⁊ rogo vt p me ad deū preces fūdas. Tunc senex ad terrā pstratus: in famla sua dn̄m bn̄dixit. Cui illa. Obsecro te vt in die dn̄ice cene ad iordanē3 redeas: ⁊ corpus dn̄icum tecū feras. Ego aūt ibidē tibi occurra3. ⁊ de manu tua corpus sacrū suscipiā. Nam a die q̄ huc veni ɔmunionē dn̄i nō accepi. Rediēs igit̄ senex ad monasteriū: euoluto anno: dū dies ce ne appinq̄ret. tulit corpus dn̄icum. ⁊ vsq3 ad ripā iordani veniens ex alia ripa mlr̄em stātē pspexit. Que sup aquas facto crucis signaculo iuit. ⁊ ad senē vsq3 puenit. Quā vidēs senex obstupuit. ⁊ ad pedes ei⁹

bumilr se pstrauit. Cui illa. Uide ne feceris:cum sacramenta dñica penes te habeas:et sacerdotii dignitate refulgeas. Sed obsecro vt se quēti anno ad me pater redire digneris. Tūc illa fcō signo crucis sup iordanis aquas iuit. et heremi solitudinē petiuit. Senex vero ad suum mōasteriū rediēs. seqñti anno ad locū in quo primo secū locut⁹ fuerat venit. et eā ibidē expirasse repit. Qui lacrimari cepit. et ipam tangere nō psumpsit. Dixitq₃ intra se Ego quidē corpusculū sancte sepelire volebā. s₃ timeo ne hoc sibi displiceat Hec eo cogitāte. vidit iuxta caput suū literas in terra descriptas ita ptinētes. Sepeli zozima marie corpusculū. redde terre puluerē suū. et ora p me ad dñm. ad c⁹ pceptū secūda die aprilis reliqui hoc sclm. Tūc senex p certo cognouit q mox vt dñi sacra accepit. et ad desertum rediit:vitā finiuit. Illudq₃ desertū qd zozimas p. xxx. diex spaciū vix ambulauit. illa in vna hora pcurrit. et ad deū migrauit. Cūq₃ senex terrā foderet:s₃ nequiret. vidit leonē ad se venientē māsuete. dixitq₃ illi. Sancta hec mlr pcepit sepeliri corp⁹ suū. et ego cū sim senex fodere nō possum. nec etiā aptū habeo ferramētum. Tu ergo terrā fode vt possum⁹ ei⁹ corpus sanctissimum sepelire. Tūc leo cepit fodere:et aptā foueā pparauit. quo pacto leo vt agn⁹ māsuet⁹ abiit. et senex ad suū mōasteriū glorificās deū venit.

De sancto ambrosio

Ambrosi⁹ dr de ambra. que est spēs valde redolens et preciosa. Ipse eñ eccle valde pciosus extitit. et in dictis et in factis suis valde redoluit Uel dr ambrosius ab ambra et syos qd ē de⁹ qsi ambra dei. De⁹ nanq₃ p eū quasi p ambrā vbiq₃ redolet. fuit eñ et est bonus odor xpi in omni loco. Uel dr ab ambor quod est pater luminis. et sior quod est puulus. qr pater in multox filiox spūali generatōe Luminosus in sacre scripture expositōe. et puulus in sua humili cōuersatōe. Uel sicut dr in glosario:ambrosius odor vel sapor xpi celestis. ambrosia esca angelox. ambrosium celeste. mellis fauus. Fuit eñ celestis odor per odoriferam famā. sapor p cōtemplatōem internā. celeste mellis fauū:p dulcē scripturax expositōz. esca angelica p gloriosā fruitōem. Eius vitā scripsit paulin⁹ nolan⁹ eps ad augustinum.

Ambrosi⁹:ābrosii fili⁹ pfecti rome cū in cunabul' in atrio ptorii esset positus et dormiret. examē apū subito veniēs faciē eius et os ita cōpleuit. vt qsi in alueolū suū intrarent pariter et exirent. Que postea euolantes in tantā aeris altitudinē subleuate sunt. vt humanis oculis minime viderentur. Quo peracto territus pater ait. Si vixerit infantulus iste:aliquid magni erit. Postea cū adoleuisset et vidret matrez et sororem sacram virginē manus sacerdotib⁹ osculari. ipse ludens sorori dextram offerebat. asserens et sibi id ab ea fieri optere

Illa vero vt adolescẽtẽ ꝛ nescientẽ q̄d diceret respuebat. Rome igitur literis eruditus: cũ causas ꝑtorii splendide peroraret a valẽtiniano ip̄a tore: ad regendũ liguriã emiliãq₃ ꝓuincias directus est. Cũq₃ mediolanũ venisset. ꝛ ibidem ep̄s tũc deesset. conuenit pp̄ls vt sibi de ep̄o ꝓuideret. Sed cũ inter arrianos ꝛ catholicos de eligẽdo ep̄o seditio nõ modica oriretur. illuc ambrosius cã sedãde seditõis perrexit. ꝛ statim vox infantis insonuit dicens ambrosiũ ep̄m. Cui⁹ voci oẽs vnanimes consenserũt. ambrosiũ ep̄m acclamãtes. Quo ille cognito. vt eos a se terroribus remoueret eccl'iam exiens tribunal cõscendit. ꝛ cõtra ꝯsuetudinem suã tormenta ꝑsonis adhiberi iussit. Quod cũ faceret popul⁹ nihilomin⁹ acclamabat. Peccatum tuũ sup̄ nos. Tunc ille turbatus: domũ rediit. ꝛ philosophiã ꝓfiteri voluit. quod vt ne faceret reuocat⁹ est. Publicas ml'res publice ad se ingredi fecit. vt his visis ab ei⁹ electione ppl'm reuocaret Sed cum nec sic ꝓficeret. sed semp̄ ppl'm peccatum tuũ sup̄ nos acclamere videret. fugam media nocte petiit. Cũq₃ ticinũ pergere se putaret: mane ad portã ciuitatis mediolanensis que romana dicit̄: inuenitur. Qui inuentus: cũ custodiretur a pp̄lo: missa ẽ relatio ad clementissimũ imp̄atorẽ valentinianũ. Qui summo gaudio accepit. ꝙ iudices a se directi ad sacerdotium peterẽtur. Letabat̄ eni₃ probus ꝑfectus ꝙ verbũ suũ fuerat in eo adimpletũ. Dixerat eñ cũ ꝓficiscenti mandata donaret. Uade age non vt iudex: sed vt episcopus Pendente relatione: iteꝝ abscõditur. sed inuent⁹: cũ adhuc esset cathecumin⁹ baptizat̄. ꝛ octauo die in ep̄alem cathedrã sublimatur Cũ aũt post annos quatuor romã iuisset. ꝛ soror sua sacra virgo eius dexterã oscularetur: subridẽs ait. Ecce vt dicebam tibi. sacerdotis manũ oscularis ¶ Cum aũt in quandã ciuitatem ꝓ quodam ep̄o ordinando iuisset. ꝛ eius electõe iustina imp̄atrix: ꝛ alii heretici cõtradicerent: volentes vt aliquis de sua secta ordinaretur. vna de arrianoꝝ virginib⁹ impudentior ceteris. tribunal conscendit. ꝛ beatũ ambrosiũ ꝑ vestimẽtum apprehendit. volens ip̄m ad partem mulieꝝ trahere. vt ab eis cesus de ecclesia cũ iniuria pelleretur. Cui ambrosius ait. Et si ego indignus sum tanto sacerdotio. tibi tñ non conuenit in qualemcũq₃ sacerdotem manus iniicere. Unde timere debuisti iudiciũ dei. ne tibi aliq̄d contingat. quod dictum exitus confirmauit Nam die alio mortuã ad sepulcrum vsq₃ deduxit. grãm ꝓ cõtumelia rependẽs. q̄d factũ oẽs perterruit. ¶ Post hoc mediolanũ reuersus: innumeras insidias a iustina imp̄atrice ꝑtulit. muneribus ꝛ honoribus aduersus eũ populos excitãte. Cũ ergo multi eum in exilium pellere niterentur. vnus eoꝝ ceteris infelicior in tantũ furorẽ excitatus est: vt iuxta eccl'ia₃ domũ sibi locaret: ac in ea quadrigã paratã haberet. qua ꝓcurãte iustina facili⁹ raptum ad exiliũ deportaret S₃ dei iudicio ipso die q̄ eũ rap̄e arbitrabat̄

in eadē q̄driga de eadē domo in exiliū pulsus est. cui tn̄ ambro. reddēs bona pro malis sumptus et necessaria ministrauit. Cantus et offm̄ i ecclesia mediolanēsi primū celebrare instituit. ¶ Erant et tūc tp̄is mediolani multi a demōibus obsessi qui se torqueri ab ambrosio magnis vocibus clamabant. Iustina aūt et multi arrianoꝝ cū simul habitarēt dicebāt ambrosiū pecunia homines cōpare: qui se ab imundis spiritib⁹ vexari mentirentur. et ab ambrosio dicerent se torqueri. Tunc subito vn⁹ ex illis arrianis qui astabāt: arreptus a demonio in mediū ꝓsiliit: atq₃ clamare cepit. vtinā sic torquerētur vt torqueo qui nō credūt ambrosio. At illi confusi in piscinā dimersū hoīem necauerūt. ¶ Quidam hereticus acerrim⁹ disputator et durus: et incōuertibilis ad fidem: cū audiret ambrosiū predicantē: vidit angl'm ad aures ei⁹ loquētē verba que ppl'o p̄dicabat. quo viso fidem quā ꝑsequebatur cepit defendere. ¶ Quidā aruspex demones aduocabat. et ipsos ad nocendum ambrosio trāsmittebat. Sed reuersi demones renūciabant. ꝙ non solū ad ipm̄ s₃ nec etiā ad fores domus sue appinquare valebāt. qm̄ ignis insupabilis om̄e illud edificiū cōmuniret. vt etiā lōge positi vrerētur. Predictus vero aruspex cū a iudice ꝓpter quedā maleficia torq̄retur clamabat ampli⁹ ab ambrosio se torq̄ri. ¶ Quendā demoniacū mediolanū ingredientē demō dimisit: egrediētē inuasit. Interrogat⁹ de hoc demō. ait ambrosiū se timuisse. ¶ Ali⁹ quidā nocte ei⁹ cubiculū adiit: vt gladio ipm̄ necaret: p̄ce ac p̄cio a iustina inductus. Sed cū dextra gladiū eleuasset vt ipm̄ ꝑcutteret: cōtinuo aruit manus ei⁹. ¶ Cum viri thesalonice ciuitatis impatori aliquid deliquissent. et eis impator precibus bt̄i ambrosii indulsisset. clam agente curialiū malicia ꝑ iussū impatoris nesciente ambrosio plurimi sūt occisi. quod vt ambrosi⁹ cōparit: impatori copiā intrādi ecc̄iam denegauit. Cui cū ipator diceret ꝙ dauid adulteriū et homicidiū cōmisissꝫ. rn̄dit. qui secutus es errātē sequere corrigentē. quod cū audisset clemētissim⁹ impator ita gratanter suscepit ꝙ purā pn̄iam agere nō negauit. ¶ Quidā a demōio arrept⁹ clamare cepit ab ambrosio se torqueri. Cui ambrosi⁹. Obmutesce dyabole. q₂ nō te torquet ambrosi⁹: s₃ tua inuidia. q₂ illuc hoīes ascendere cōspicis. vn̄ tu turpiter corruisti. nā ābrosi⁹ nescit inflari. At ille stati obmutuit. ¶ Quadā vice cū beat⁹ ambro. ꝑ ciuitatē ꝑgeret casu q̄dā lapsus est. et in terra ꝓstratus iacebat. q̄d videns alter: ridere cepit. Cui ambro. Et tu q̄ stas vide ne cadas. q̄ dicto statim lapsū suū doluit q̄ riserat alienū. ¶ Quadā etiā vice ambro. ad palaciū macedonii magistri offōꝝ. vt ꝑ q̄dā intercederet venit. Sed cū fores clausas inuenisset. nec intrādi copiā hr̄e potuisset: ait. Et tu q̄de₃ venies ad eccl'a₃ et n̄ clausis ianuis s₃ apertis intrare nō valebis. Elapso aliq̄ tp̄e metuēs inimicos macedoni⁹ ad ecc̄iam fugit. et patētibus ianuis aditū repire non

potuit. ¶ Fuit etiã tãte abstinentie q quotidie nisi in sabbato ꝛ die
dñico ꝛ festis pcipuis ieiunabat. Tãte etiã largitatis erat q oia que
hre poterat ecclijs ꝛ paupibꝰ nil sibi retinẽs tribuebat. Tãte ꝯpassiõis
vt cũ aliqs lapsum suũ ꝯfitebat. sic amarissime flebat. q illũ sil' flere
ꝯpellebat. Tãte hũilitatis ac laboris. vt libros qs dictabat ppria manu
scriberet. nisi cũ infirmitate corpis grauaret. Tante aũt pietatis et
dulcedis. vt cũ aliqꝰ sancti sacerdotis vel epi sibi obitus nũciaret. sic
amarissime flebat vt vix cõsolari valeret. Cũ aũt interrogaret cur vi
ros sanctos q ad gl'iam pficiscebãtur sic fleret: aiebat Ne putetis me
flere q recesserint. s; qꝛ me pcesserint. ꝛ qꝛ difficile inuenit q tã dignꝰ
eiꝰ offo habeatur. Tãte etiã cõstãtie ꝛ fortitudis q impatoris vel pri
cipũ vicia nõ palpabat. s; eos voce libera cõstãtissime arguebat.
¶ Cũ quidã vir qddã flagicium ppetrasset. ꝛ corã eo adductꝰ fuisset di
xit ambrosiꝰ: optet illum tradi sathane in interitũ carnis: ne talia dein
ceps audeat ppetrare. quẽ eodẽ momẽto cũ adhuc sermo esset in ore eiꝰ
imũdus spũs discerpe cepit. ¶ Quadã vice vt aũt cũ beatꝰ ambrosius
romã pgeret. ꝛ in quadã villa tuscie apud quẽdã hoiem nimiũ locuple
tẽ hospitatꝰ fuisset. illũ hoiem sup statu suo solicite requisiuit. Cui ille
rñdit. statꝰ meꝰ dñe sp felix extitit ꝛ gl'iosus. Ecce eñi diuitijs infinitis
abũdo. seruos ꝛ famulos q pl'es habeo. copiosã filiorum ꝛ nepotũ turbã
possideo. ꝛ oia sp ad vota habui: nec vnq mihi aliqd aduersũ accidit.
vel qd ꝯtristaret euenit. Quo audiẽs ambro. vehemẽter obstupuit. ꝛ his q
erãt secũ in comitatu dixit. surgite ꝛ hic q tocius fugiamꝰ. qꝛ dñs ñ est
in loco isto. Festinate filij festinate: nec in fugiẽdo morã facite: ne nos
hic diuina vltio apphẽdat. ꝛ in pctis illorum pariter nos inuoluat. Cũ ergo
fugerẽt ꝛ aliquãtulũ pcessissent. subito se terra apuit. ꝛ hoiem illũ cum
vniuersis q ad illũ ptinebãt ita absorbuit: vt nll'm iñ vestigiũ remane
ret. Quo cernẽs ambro. dixit. ecce fres q misicorditer deꝰ parcit cũ hic
aduersa tribuit. ꝛ q seuere irascit cũ sp pspa elargit. In eodẽ aũt loco
fouea qdã pfũdissima remãsisse dr. q vsq; hodie in hꝰ fci testimoniũ p
seuerat. ¶ Cũ aũt sanctꝰ ambro. radicẽ oim malorum auariciã magis
ac magis in hoibus crescere cerneret. ꝛ maxie in his q erãt in ptatibꝰ
ꝯstituti. apud qs oia pcio vẽdebãtur. necnõ ꝛ in his q erãt sacris mini
sterijs deputati: vehemẽter ingemuit. ꝛ se de hꝰ scl'i erũna liberari istã
tiꝰ exorauit. Qui cũ se id obtinuisse gauderet. reuelauit fribꝰ q vsq; ad
resurrectõz dñicã cũ eis esset. an vero paucos dies q lectlo detineret cũ
xliiii. psalmũ cũ notario dictaret. subito ipo vidẽte notario in modum
scuti breuis ignis caput eꝰ opuit. atq; paulati p os eiꝰ tanq in domum
habitator intrauit. tũc facies eiꝰ tanq nix effecta est. s; pꝰmodũ ad suaz
spẽm reuersa e. Ipso igit die scribẽdi ꝛ dictãdi finẽ fecit. nec ipz psalmũ
explere potuit. Pꝰ igitur paucos dies infirmitate corpis laborare cepit
Tũc comes ytalie cũ mediolani esset: nobiles ꝯuocauit dicẽs q tanto

viro recedēte piclm esse ne italie interit⁹ imineret. rogauitqȝ vt ad virꝫ dei accederēt. rogātes vt sibi adhuc spaciū viuēdi vno anno a dño impetraret. qd ille vt ab illis audiuit rñdit. Nō ita inter vos vixi vt me viuere pudeat: nec mori timeo cū bonū dñm habeam⁹. Eo tpe q̄tuor eius diacōi inuicē ꝯuenerūt tractātes iter se q̄s p⁹ ei⁹ obitū bon⁹ esse epus. Cū q̄ a loco in q̄ vir dei ābro. iacebat lōge essent. ⁊ simplicianū ita silēter noīassent vt vix inuicē se audirēt ille ab eis lōge posit⁹ tercō exclamauit. Senex: sȝ bon⁹. qd audiētes territi fugerūt. ⁊ ñ nisi illū p⁹ ei⁹ obitū elegerūt. In loco aūt in q̄ iacebat vidit iesū ad se veniētē: ⁊ sibi vltu alacri arridentē. Honorat⁹ vero eps vercellēsis q̄ bti ābro. obitū expectabat. cū se sopori dedisset: vocē tercō se clamātis audiuit. surge q̄ mō ē recessur⁹. q̄ ꝯsurgēs mediolanū cōcit⁹ vēit ⁊ ei dñici corpis sacrm̄ dedit. moxqȝ ille man⁹ in modū crucis expādit. ⁊ vltimū spm̄ iter verba oīonis efflauit. Floruit circa annos dñi. ccclxxxix. Cū aūt in nocte pasche corp⁹ ei⁹ ad ecciam fuisset delatū. plimi īfātes baptizati eū viderūt ita vt aliq̄ eū sedētē i cathedra tribūali dicerēt. alii ascēdētē digito suis pētib⁹ dmōstrarent. nōnulli vero stellā sup caput ei⁹ se videre narrarēt. Quidā pſbr̄ cū in cōuiuio cū multis aliis esset: ⁊ scō ābro. detrahere cepisset: eū cōtinuo plaga pcussit. ⁊ de cōuiuio ad lectū duct⁹ vitam finiuit. In vrbe cartagiñsi cū tres epi sil' cōuiuarēt. ⁊ vn⁹ eorum btō ābrosio detraxisset. relatū est qd illi pſbro q̄ sibi detraxerat accidisset. qd cū ille vilipēderet subito letale vuln⁹ accepit ⁊ extremū cōtinuo diē clausit. Notād̄ ꝙ beat⁹ ābrosi⁹ in multis cōmēdabilis fuisse videtur. Pmo in liberalitate. q̄ oīa q̄ habebat paupm erāt. Vñ refert de seipo ꝙ ipatori petenti basilicā sic rñdit. ⁊ est in decre. cōuenior. xxiii. q. viii. Si a me peteret qd̄ meū esset. i. fundū meū argētū meū: ⁊ huiꝰ mōi meū. nō refragarer quāq̄ oīa q̄ mea sūt paupū sint. Secūdo ī mūdicie puritate. fuit em̄ virgo. Vñ refert Hiero. eū dixisse. Virginitatē nō solū efferim⁹ sȝ seruam⁹. Tercio in fidei firmitate. vñ dixit cū impator peteret basilicā. ⁊ est in eodē caplo. Prius est vt aīam mihi ꝙ fidē auferat. Quarto in martirii auiditate. vñ legit̄ in epl'a sua de basilica: ñ tradēda ꝙ ꝓposit⁹ valētiniani ambrosio mādauit dicēs. tu cōtēnis valentinianū. caput tibi tollo. cui ābrosi⁹. deus pmittat tibi vt facias quod minaris. atqȝ vtinā de⁹ auertat eos ab eccīa. ⁊ in me oia tela sua cōuertāt ⁊ meo sanguīe sitim suā expleāt. Quito in oīonis instātia. Vñ dr̄ de eo. ⁊ habetur in. xi. li. hyst. ecciastice. Ambrosi⁹ aduersū regine furorē nō se māu defensabat aut telo: sȝ ieiuniis ⁊ ꝯtinuatis vigiliis: sub altari posit⁹ p obsecratōes defensorem sibi atqȝ ecclesie deū pabat. Sexto in lacrimarꝫ abundātia. Habuit em̄ tria genera lacrimarꝫ. scȝ lacrimas cōpassionis p aliorꝫ culpis. Vñ dicit paulin⁹ de eo in legēda: ꝙ cū aliq̄s lapsum sibi cōfitebatur sic amarissime flebat ꝙ illū flere sil'r cōpellebat. lacrīas deuotōis p eternis ꝯsideriis

Vñ supra dictū est a paulino q cū interrogaretur cur sanctos q̄ morie bātur sic fleret. rñdit. ne me putetis flere q2 recesserit. sȝ q2 me ad gl'az p̄cesserint lacr'as cōpassiōis p aliop iniuriis. vñ ipse dicit d se: ꝛ ē in decreto in superiori ca: Aduersus milites gothos lacrie mee arma mea sūt Talia em̄ munim̄ta sūt sacerdotis al'r nec debeo nec possū resistere ¶ Septio in forti cōstātia: c⁹ ꝯstantia maxie in trib⁹ appet. Prio in defēsiōe catholice veritatis. vñ dr in li. xi. ecci'astice hy. q iustina mr valētiniani ip̄atoris. arriane hereseos alūna ꝯturbare cepit eccl'iarū statū. ꝯminari sacerdotib⁹ depulsiōes ꝛ exilia. nisi ariminēsis ꝯcilii de creta reuocarēt. q̄ bello eccie murū ac turrī validissimā pulsabat ābrosi um In e⁹ q̄ȝ p̄fatōe sic de eo cātatur: Tāta virtute ābrosiū solidasti cō stātie: tāto munere celit⁹ decorasti. vt p eū exclusa torq̄rētur demonia arrianop ip̄ietas ꝓpulsa tabesceret. ac seculariū p̄ncipū colla tuo iugo subacta redderēt hūillima ¶ Scdo in tuitōe ecciastice libtatis. vñ cū ī pator auferre vellȝ quādā basilicā opposuit se ābrosi⁹ ꝯ ip̄atorē: sicut ipse testaf. ꝛ ē ī decre. xxiii. q. viii. ꝯuenior ip̄e a cōitib⁹ vt p me basilice fieret matura traditō dicētib⁹ ip̄atorē iussisse iure suo tradi debere. rñ di. Si p2imoniū petit inuadite. si corp⁹ occurrā. Vultis ī vincl'a rape. vultis in mortē. volūtatis ē mihi. ñ ego me vallabo circūfusiōe ppl'op nec altaria tenebo vitā obsecrās. sȝ p altarib⁹ graci⁹ īmolabor. māda r tradere basilicā. vrgemur itaq̄ȝ p̄ceptis regalib⁹. sȝ ꝯfirmamur scptu re s̄mōib⁹. q̄ rñdit. Tāq vna ex insipiētib⁹ locuta es. noli grauare te ī pator vt putes te ī ea q̄ diuia sūt ip̄iale aliq̄d ius hr̄e. ad ip̄atorē pala cia ptinēt. ad sacerdotes eccie. sctūs naboth vineā suo ꝓprio cruore d fēdit. si ille vineā ñ tradidit suā. nec nos tradem⁹ xp̄i ecciam. Tributū cesaris ē: ñ negetur. eccia dei ē. cesari vtiq̄ȝ ñ dōetur. si de me aliq̄d cō pelleref ꝛ posceref a fūd⁹: ā dom⁹ ā aurū: aut argētū. id q̄d iuris mei essȝ libēter offerrē. tēplo dī nihil possū decerpe nec detrahere. cū illd custo diendū: ñ tradēdū accepi. ¶ Tercō ī obiurgatōe vicii ꝛ oīs iniq̄tatis. Vñ legitur in hy. triptita in q̄da croica: q cū apud thesolōicā orta se ditōe q̄dā iudices fuissent a ppl'o lapidati. theodosi⁹ ip̄ator indignat⁹: iussit oēs interimi. nocētes ab īnocētib⁹ ñ secernens. vbi fere q̄nq̄ȝ mi lia hoim sūt occisa. Cū igitur ip̄ator mediolanū venissȝ ꝛ ecciaȝ itrare vellȝ occurrit ei ābro. ad ianuā: eiq̄ȝ aditū ꝓhibuit dicēs. cur ip̄ator p⁹ cām tāti furoris ñ agnoscis molē tue p̄sūptōis. sȝ forte recognitiōem peccati ꝓhibet ptās impii. Decȝ te vt vincat rō ptātem. Princeps es o imp̄ator sȝ ꝯseruop. quib⁹ g̃ oculis aspicies cōis dñi tēplū q̄bus pe dibus calcabis sctm̄ pauim̄tū. q̄uo man⁹ extendes de quib⁹ adhuc san guis stillat iniust⁹. q̄ p̄sūptōne ore tuo poculū sanguinis eius pcipies dum furore tuop sermonū tantus iniuste sit sanguis effusus. Recede ergo recede: ne secūdo peccato priorē neq̄tiā augere ꝯtēdas. Suscipe

vincl'm q̄ te dn̄s nūc ligauit. ē em̄ medicīa maxīa sanitatis. his sermōi bus imꝑator obediēs. gemēs ⁊ flens ad regalia remeauit. Cum ergo diu i fletu māsiss;. rufin⁹ mgr̄ militū cām tāte tristicie reqsiuit. cui ille. tu inqt mea mala n̄ sentis. qꝛ ꝑuis ⁊ mēdicātib⁹ apta sūt tēpla. mihi ve ro ad ea igress⁹ n̄ ē. ⁊ hec dicēs singl'a verba singultib⁹ iterrūpebat. cui rufin⁹. curro si vis ad ābrosiū vt tibi soluat vincl'm q̄ te ligauit. ⁊ ille. n̄ poteris suadere ābrosio. qꝛ n̄ verebit̄ ipialē ꝑtatē vt legē possit ꝑua ricari diuinā. s; cū ille ꝓmitteret ꝙ eū flecteret: eū ipator ire ꝓcepit. et ipe p⁹ paululū ē secut⁹. mox aūt vt ābr̄. rufinū vidit: ait. ipudētiā canū imitat⁹ es. o rufine tāte vic; necis autor exn̄s. ⁊ nec pudorē ex frōte d̄ tergēs: n̄ erubescis ꝯ maiestatē latrare diuinā. Cūq; rufin⁹ ꝓ ipatore supplicass; ⁊ dicer; eū seq̄ supno zelo. accēsus ābro. ait. ego tibi ꝑdico qm̄ igredi eū sacra limia ꝓhibeo. si vero ꝑtatē in tirānidem mutauerit necē libēter suscipio. q̄d cū rufin⁹ ipatori nūciass;. pgā inqt ad eū vt iu stas i faciē ꝯtūelias recipiā. cū ergo veniss;. ⁊ sua solui vicula postulas set: occurrēs ābro. ⁊ igressū ꝓhibēs ait. quā pniaz ondisti p⁹ tātas iniq: tates. ⁊ ille. tuū ē iponere. meū obtpare. vex̄ cū ipator allegaret qꝛ et dauid adulteriū ⁊ hōicidiū cōmisiss;. ait ābro. q̄ secut⁹ es errātē seqre peintētē. q̄d ita ḡtāter ipator suscepit. ꝙ publicā pniam agere nō recu sauit. cū igit̄ recōciliat⁹ ecciam itrass;. ⁊ itra cācellos star;. reqrit ābro si⁹ q̄d ibi expectar;. cui cū dicer; se ꝑceptō; sacrox̄ misteriox̄ expecta re. ait ābro. O ipator interiora loca tm̄ sacerdotib⁹ sūt collata. egreder̄ igit̄: ⁊ hāc expectatō; cū ceṫis habe cōem. purpura nanq; ipatores fa cit. n̄ sacerdotes. cui ipator ꝓtin⁹ obediuit. Cū g̃ ꝯstātinopoli reuers⁹ extra cācellos staret. mādaui t eidē ep̄s vt itraret. ⁊ ille ait. vix discere potui q̄ dr̄ntia sit ipatoris ⁊ sacerdotis. vix em̄ veritatis iueni mgr̄m ābrosiū nāq; solū noui vocari pōtificē. Octauo in sana doctria

Ei⁹ nāq; doctrīa h; altā ꝓfūditatē. Hiero. de. xii. doctorib⁹. Ambro sius sup ꝓfūdox̄ pinna rapt⁹ ⁊ aeris volucer q̄ꝑdiu i ꝓfūdū igreditur fructū d̄ alto cape videt̄. firmā soliditatē. hiero. ibidē. ei⁹ oēs inie fidei et eccie ⁊ oīm virtutū firme sūt colūne. elegātē venustatē. Aug⁹. i li. d̄ nupt. et ꝯctib⁹. Pelagi⁹ heresiarcha sic laudat ābrosiū vt dicat. beat⁹ ābro. ep̄s i c⁹ ꝑcipue libris romana lucet fid̄s. q̄ scꝑtox̄ iter latios flos q̄dā emicuit. ⁊ subdit aug⁹. c⁹ fidē ⁊ purissimū i scꝑtis sensū: nec inimic⁹ q̄dē ausus ē reꝑhēdere. magnā autoritatē. qꝛ ātiq̄ doc. sicut aug⁹ verba sua ꝑ mag̃ autoritate hēbāt. vn̄ refert aug⁹ ad ianu. ꝙ cū mr̄ ei⁹ mirata fuiss; cur mediolāi sabbato n̄ ieiūaret̄. et d̄ h̄ aug⁹ ābrosiū iterrogass; ait ambro. Cū venio romā ieiuno sabbato Sic ⁊ tu ad quā forte eccle: siam veneris ei⁹ morē serua. si cuiq̄ꝫ non inde vis scandalū esse. nec q̄ꝫ tibi. Et subdit aug⁹. Ego de hac snia etiā atq; etiā cogitans. ita sp ha bui tanq̄ꝫ eā celesti oracl'o accepim. Vita ⁊ passio tiburcii ⁊ valeriāi

in passione sancte Cecilie continetur.

De sancto georgio

GEorgiꝰ dr̄ a geos q̄d ē terra. ⁊ orge q̄d ē colere. q̄si colēs terrā. i.
carnē suā. Augꝰ. aūt in li. de tri. dicit. ꝙ bōa terra est in altitudīe mōti
um. tempamīto colliū. planicie campoꝝ. Pria em̄ est bōa ad virentes
herbas. secūda ad vineas. tercia ad fruges. sic beatꝰ georgiꝰ fuit altus
despiciēdo īferiora. ⁊ ideo habuit virorē puritatis. Tempatꝰ ꝑ discre
tionē. ⁊ ideo habuit vinū interne iocūditatis. Planꝰ ꝑ hūilitatē. ⁊ ido
ptulit fruges bōe opatōis. Uel georgiꝰ dr̄ a gerar q̄d est sacꝝ ⁊ gion
q̄d est arena q̄si sacra arena. Fuit em̄ arena: q2 pōderosus moꝝ graui
tate. minutꝰ hūilitate. ⁊ siccus a carnali voluptate. Uel georgius dr̄ a
gerar q̄d est sacꝝ. ⁊ gion q̄d luctatō. q̄si sacer luctator: q2 luctatus est
cū dracone ⁊ carnifice. Uel georgius dr̄ a gero: q̄d est ꝑegrinꝰ. ⁊ gir p̄
ciosus. ⁊ vs ꝯsiliator. Ipse em̄ fuit ꝑegrinꝰ in ꝯtemptu mūdi. p̄ciosus ī
corona martirii. ⁊ ꝯsiliator in p̄dicatōe regni. Eius legēda inter scrip
turas apocrifas in niceno ꝯcilio ꝯnumerat̄. ex eo ꝙ eiꝰ martiriū certā
relatōem nō hʒ. Nā in kalendario bede dr̄ ꝙ sit passus in ꝑsida ciuita
te dyaspoli. q̄ priꝰ lidda vocabat̄. ⁊ est iuxta iopen. Alibi dr̄ ꝙ passus
sit sub dyocleciano et maximiano īpatoribꝰ. Alibi legit̄: ꝙ sub dyocl̄.
impa. ꝑsaꝝ: p̄ntibus. lxx. regibꝰ imperii sui. Hic dr̄ ꝙ sub daciano pre
side. imperantibus dyocleciano ⁊ maximiano. A.

GEorgiꝰ tribunꝰ. genere capadox. ꝑuenit q̄dā vice in ꝓuinciā
libie: in ciuitate q̄ dr̄ silena. Iuxta quā ciuitatē erat stagnū in
star maris. in q̄ draco pestifer latitabat. q̄ sepe pplm̄ ꝯ se armatū in fu
gam ꝯuerteret. flatuq3 suo ad muros ciuitatis accedēs oēs inficiebat
Quapropter cōpulsi ciues duas oues q̄tidie sibi dabāt: vt eiꝰ furorē seda
rēt. alioq̄n sic muros ciuitatis īuadebat. et aerē īficiebat: ꝙ plurimi in
teribāt. Cū ergo iā oues pene deficerēt maxīe cū haꝝ copiā hr̄e n̄ possent
inito ꝯsilio ouē cū adiūcto hoīe tribuebāt. cū igit̄ sorte oīm filii et filie
darētur: et sors neminē excipet: et iā pene oēs filii et filie ppl̄i eēnt cō
sūpti. q̄dā vice filia regis vnica sorte est deꝑhēsa: et draconi adiudica
ta. Tūc rex cōtristatus ait. Tollite auꝝ et argentum: et dimidiū regni
mei: et filiam meam mihi dimittite: ne taliter moriatur. Cui populus
cum furore respondit. Tu o rex hoc edictum fecisti. et nunc oēs pueri
nostri mortui sūt: et tu vis filiā tuā saluare. nisi in filia tua cōpleueris
q̄d in aliis ordinasti: succendemꝰ te et domū tuā. Quod rex audiens: ce
pit filiā suā flere dicēs. Heu me filia mea dulcissima q̄d de te faciā. aut
q̄d dicā q̄n plꝰ videbo nuptias tuas. et cōuersus ad pplm̄ dixit. oro vt
inducias octo dieꝝ lugendi mihi filiā tribuatis. q̄d cū ppl̄s admisisset
in fine octo dieꝝ reuersus ppl̄s est cū furore dicēs. Quare ꝑdis pplm̄

tuũ ꝓpter filiã tuã. En oẽs afflatu draconis morimur. Tũc rex vidẽs ꝙ nõ possꝫ filiã liberare: induit eã vestibꝰ regalibꝰ. ⁊ ãplexatꝰ eã cũ lacris dixit. heu me filia mea dulcissima ꝺ̃ te filios ĩ regali gremio nutrire credebã et nũc vadis vt a dracõe ꝺ̃uoreris. heu me fi. mea dulc. spabã ad tuas nuptias ꝑ̃ncipes inuitare. palaciũ margaritis ornare. tipana ⁊ organa audire. et nũc vadis vt a dracõe ꝺ̃uoreris. et deosculãs eã: dimisit eã dicẽs. vtinã filia mea ego añ te mortuꝰ eẽm ꝙ̃ te sic amisissꝫ. tũc illa ꝓcidit ad pedes pr̃is: petẽs ab eo bñdictõꝫ suã. quã cũ pr̃ cũ lacris bñdixissꝫ. ad lacũ ꝓcessit. quã btũs geor. casu ĩñ trãsiẽs: vt plorãtẽ vidit eã q̃d hẽret iterrogauit. et illa. bõe iuuẽis velociter equũ ascẽde et fuge. ne mecũ pīter moriaris. cui geor. noli timere filia: sꝫ dic mihi q̃d hic ꝑ̃stolaris oĩ plebe spectãte. et illa. vt vidõ bõe iuuenis magĩfici cordis es tu. sꝫ cur mecũ mori desideras. Fuge velociter. Cui georg. hinc ego ñ discedã donec mihi q̃d habeas intiabis. Cũ ergo totũ sibi exposuissꝫ. ait georg. Filia noli timere: qꝛ in xp̃i noĩe te iuuabo. Et illa Bone miles mecũ ne ꝑeas. sꝫ teip̃m saluare festines. sufficit eñ̄ vt sola ꝑeã. nã me liberare nõ posses. ⁊ mecũ ꝑires. Dũ hec loq̃ref. ecce draco veniẽs caput de lacu leuauit. tũc puella tremefctã dixit. fuge bone dñe: fuge velociter. Tũc geor. equũ ascẽdens. ⁊ cruce se muniẽs draconem ꝯtra se aduenientẽ audacter aggredif. ⁊ lãceã fortiter vibrãs: ⁊ se deo ꝯm̃dãs ip̃m grauiter vl'nerauit. et ad terrã deiecit. dixitqꝫ puelle Proiice zonã tuã in collũ dracõis: nihil dubitã s filia. q̃d cũ fecissꝫ seq̃baf eã velut mãsuetissimꝰ canis. Cũ ergo eũ in ciuitatem duceret ppl'i hoc videntes ꝑ mõtes et colles fugere cepũt dicẽtes. ve nobis qꝛ iam oẽs ꝑibimꝰ. Tũc beatꝰ geor. innuit eis dicens. nolite timere. ad hoc eñ̄ me misit dñs ad vos vt a penis vos liberarẽ draconis. tm̃mõ in xp̃m credite. et vnusq̃sqꝫ vr̃m baptizef. et draconẽ istũ occidã. tũc rex et oẽs ppl'i baptizati sũt. Beatꝰ aũt geor. euaginato gladio draconẽ occidit et ipsum extra ciuitatem efferri precepit. Tunc quatuor paria boum ipsum extra ciuitatem in magnũ cãpũ foras duxerũt. Baptizati aũt sũt in illa die viginti milia hoĩm. exceptis puul' et mľribꝰ. B. ¶ Rex aũt in honore beate marie et beati georgii eccl'iam mire magitudĩs ꝯstruxit. De cuiꝰ altari fõs viuꝰ emanat. cuiꝰ potꝰ oẽs lãguidos sanat. Rex vero infinitã pecuniã btõ geor. obtulit: quã ille recipe nolẽs. paupibꝰ eã dari ꝑ̃cepit. tũc georgiꝰ regẽ ꝺ̃ q̃tuor breuiter istruxit. s. vt eccl'iaꝝ dĩ curã hr̃et. sacerdotes honoraret. diuinũ offm̃ diligenter audiret. et spaupeꝝ memor esset. et osculato rege ĩñ recessit. In aliq̃bus tñ libris legitur. ꝙ dũ draco ad deuorãdũ puellã ꝑgeret. georgius se cruce muniuit. et draconẽ aggrediens interfecit. ¶ Eo tp̃e impãtibꝰ dyocleciano et maximiano sub p̃sidõ daciano tãta ꝑsecutõ xp̃ianoꝝ fuit. vt ifra vnũ mensem. xvii. M. martirio coronarẽtur. Vñ iter tot tormẽtoꝝ genera

nisi xpianorum deficiebāt. et idolis imolabāt. qd vidēs sanctus geor. factus dolore cordis intrinsecus oīa q̄ hēbat dispsit. militarē habitū abiecit. xpianorum hitum induit. et in mediū psiliēs: exclamauit. Omēs dii gēti um demōia. dn̄s aūt celos fecit. Cui pses iratus dixit. Qua psumptiōe audes dos nr̄os demōia appellare. Dic tn̄ vn̄ es tu: aut q̄ noie vocaris Cui georgius ait. Georgius vocor: ex nobili capadocū psapia ortus. Pa lestinā xpo fauēte deuici. s3 oīa deserui vt seruire possem liberarius deo celi. Cū aūt pses eū ad se inclinare nō posset: iussit eū in eculeū leuari. et membratim corpus eius vngulis laniari. Appositis insup ad latera facibus. patētibus viscerum rimis. sale plagas eius fricari iussit. Eadē nocte dn̄s cū ingēti lumie ei appuit. et ip3 dulciter ꝯfortauit. Cuius melliflua visione et allocutōe sic ꝯfortatus est. vt p nihilo duceret cruciatus. Uidēs dacianus q eū penis supare nō poss3 quendā magū accersiuit. eiq3 dixit Xpiani suis magicis artibus tormēta ludificāt et deorum nostrorum sacrificia puipendūt. Cui magus. Si artes eius supare nequero: capitis reus ero. Ipse maleficiis suis iniectis. et deorum suorum noibus inuocatis venenum vino inmiscuit. et sctō georg. sumendū porrexit. Cōtra q̄d vir dei signū crucis edidit. haustoq3 eo nil lesiōis sentit. Rursū magus priore fortius venenū imiscuit Quod vir dei signo crucis edito sine lesiōe aliq̄ totu3 bibit. Quo viso magus statim ad pedes eius cecidit. veniā lamitabl'r petiit et se xpianū fieri postulauit. Quē mox iudex decollari fecit. Seqn̄ti die iussit georgiū poni in rota: gladiis bis acutis vndiq3 circūsepta. Sed statim rota frāgit. et georgius illesus penitus inuenit. Tūc iratus iussit eu3 in sartaginē plūbo liq̄facto plenā pici. Qui facto signo crucis: in ea3 intrauit. S3 virtute dei cepit in ea q̄si in balneo refoueri Quod vidēs dacianus cogitauit eū emolliri blādiciis: quē minis supare nō poterat. vel tormētis. Dixitq3 illi. Uides fili georgi q̄nte māsuetudis sunt dii nr̄i. te q̄ blasfemū tā patiēter sustinēt. pati nihilominus si ꝯuerti volueris indulgere. Age ḡ dilectissime fili q̄d hortor. vt supstitōe relicta diis no stris sacrifices. vt mḡnos ab ipis et a nobis ꝯseq̄ris honores. cui geor. subridēs ait. vt q̄d a pncipio nō magis mihi psuasisti blādis sermōibus q̄ tormētis Ecce patus sum facere q̄d hortaris. hac pmissiōe dacianus delusus: letus effici. Iussitq3 sub voce pconis vt oēs ad se ꝯuenirent. et georgiū tā diu reluctātē tādē cedere: et sacrificare viderēt. Ornata igi tur tota ciuitate p gaudio. cū georgius ydolorum tēplū sacrificaturus itrar3 et oēs ibidē gaudētes astarēt. flexis genibus dn̄m exorauit: vt tēplū cum ydolis sic oīo destrueret: q̄tenus ad sui laudē. et ppl'i ꝯuersiōe3 nihil d eo penitus remaner3. Statiq3 ignis de celo descēdēs: tēplū cū diis et sacer dotibus cōcremauit. terraq3 se apiens omnes eorum reliquias deglutiuit ¶ Hic exclamat ambro. in pfatōe dicens. Georgius fidelissimus miles xpi: dum cristianitatis pfessio silentio tegeretur. solus inter cristicolas

intrepid⁹: dei filiū esse cōfessus. Cui et tantā ꝯstātiā grā diuina ꝯcessit vt et tirānice ꝑtatis ꝑcepta contēneret. ꝛ innumerabiliū nō formidarȝ tormēta penaꝝ. O felix ꝛ inclitus dñi ꝑliator. quē nō soluȝ tpalis regni blāda nō ꝑsuasit ꝑmissio. sȝ ꝑsecutore deluso. simulacroꝝ ei⁹ portenta in abissum deiecit. Hec ambro. Hoc audiens dacian⁹ georgium ad se adduci fecit. eiqȝ dixit Que sunt maleficia tua pessime hoīm. q̄ tm̄ facinus ꝯmisisti. Cui georgi⁹. Non credas me nō sacrificare. sed mecum perge: ꝛ iteꝝ me imolare vide. Cui ille. Intelligo fraudem tuā. q2 vis me facere absorberi. sicut templuȝ et deos meos absorberi fecisti. Cui georgi⁹. Dic mihi miser. dii tui qui se iuuare nō potuerūt. q̄uo te iuuabunt. Iratus rex nimis dixit alexandrie vxori sue. Deficiens moriar. q2 ab hoc hoīe me supatuȝ cerno. Cui illa. Tirāne crudelis ꝛ carnifex nunq̄d nō dixi tibi sepi⁹: ne xp̄ianis molestus esses. q2 de⁹ eoꝝ ꝑ ipsis pugnaret. ꝛ nūc scias me velle fieri xp̄ianā. Stupefact⁹ rex ait Heu ꝓh dolor. nūquid et tu es seducta. Fecitqȝ eā ꝑ capillos suspendi. et flagellis durissime cedi. Que dum cederef: dixit georgio Georgi lumen veritatis. q̄ putas ꝑuenia3. nōdum aqua baptismi renata. cui georgi⁹ nihil hesites filia. q2 sanguis tui effusio baptism⁹ tibi reputabitur ꝛ corōa Tūc illa orās ad dñm emisit spm̄. Huic attestaf ambro. i ꝑfatōe dicēs Ob hoc et gētiū regia ꝑsaꝝ. crudeli a viro dictata snīa. nōdū baptismi grām ꝯsecuta: gl'iose passiōis meruit palmā. Vn̄ nec dubitare possum⁹ ꝙ rosea ꝑfusa sanguis vnda reseratas poli ianuas ingredi meruit. regnūqȝ possidere celoꝝ. hec ambro. ¶ Sequēti vero die georgius talē accepit snīaȝ. vt ꝑ totā ciuitatē traheretur. postmodū capite puniref Orauit aūt ad dñm vt q̄cūqȝ ei⁹ iplorarȝ auxiliū: petitōis sue cōseq̄retur effctm̄. Diuia aūt vox ad eum venit. ꝙ sic fieret vt orauit. Cōpleta orōne capitis absciśiōe martiriū cōsūmauit. sub dyocleciāo et maximiano. Qui cepūt circa annū dñi. cc.lxxxvii. ¶ Dacian⁹ autē cū de loco in q̄ decollat⁹ ē. ad palaciū rediret ignis de celo cecidit ꝛ ipȝ cū mistris suis cōsūpsit. ¶ Refert greg⁹. turonēs. ꝙ cū q̄dā quasdā reliq̄as scti georgii deferret. et in q̄dā oratorio hospitati fuissent. mane nullaten⁹ capsaȝ mouere potuerūt. donec ibidē reliq̄aꝝ ꝑticulaȝ dimiserūt. ¶ Legif in hy. antiochena. ꝙ cū xp̄iani ad obsidēdū hirl'm ꝑgerent q̄dā iuuēis specōsissim⁹ cuidā sacerdoti appuit. q̄ sctm̄ georgiū ducem xp̄ianoꝝ eē se dicēs: monuit vt ei⁹ reliq̄as secū in hirl'm deportarent et ipe cū eis essȝ. Cū aūt hirl'm obsedissent. et saracenis resistētib⁹ per scalas ascēdere nō auderēt beat⁹ georgi⁹ armis albis indutus. ꝛ cruce rubea insignit⁹ appuerit. innuēs vt post se securi ascēderēt et ciuitatē obtinerēt. Qui ex hoc aīati ciuitatē cepunt. et saracenos occiderunt.

De sancto marco euangelista LVII. A.

Marcus interpretatur sublimis mandato: certus: declinatus: et amarus. Sublimis mādato rōne pfectōis in vita. qr nō soluz seruauit mādata ꝯmūia. sz etiā sublimia. sicut sunt consilia. Cert⁹ rōe certitudis in doctrina. qr doctrinā euāgl'ii sui certā tradidit vtpote quā a petro mgr̄o suo didicit Declinat⁹ rōne pfūde hūilitatis. Nā ppter nimiā hūilitatē pollicē sibi amputasse d̄r: vt sacerdotio rep̄bus habere f. Amar⁹ rōne acerbitatis pene. qr vbiqz p ciuitatē tract⁹ fuit. et inter hec tormēta spm̄ tradidit. Uel marc⁹ d̄r a marco: q̄d est malle⁹ maior q quidē eodē ictu ferꝝ domat. melodiam generat. incudē firmat. sic marc⁹ vnica doctrina sui euāgelii domat hereticoꝝ pfidiā dilatat laudem diuinam. confirmat ecclesiam. B.

Marcus euangelista. leuiticus genere. et sacerdos. petri apostoli in baptismate fili⁹. atqz in diuino sermōe discipl's. cum ipo beato petro romā pfectus est Cū aūt petr⁹ ibidē euangl'm p̄dicaret rogauerūt fideles q erāt rome btm̄ marcū vt euangl'm ad ppetuā fideliū memoriā deberet ꝯscribere Quod ille quidē vt ex ore mgr̄i sui btī petri audierat: fideli stilo cōscripsit. Petrus aūt illud diligenter examinās. vbi omni veritate plenū cōspexit recipiendū ab oībus fidelib⁹ ꝯprobauit. Uidens aūt petr⁹ marcū cōstantē in fide: ipm aquilegiam destinauit. vbi verbū dei p̄dicās: innumeras gentiū multitudines ad fidē xpi ꝯuertit. Ac euāgl'm suū sil'r ibidē cōscripsisse d̄r. q̄d quidē vsqz hodie in aquilegiensi eccl'ia ōnditur. et deuotōe ꝯgrua reseruatur. Tādem beatus marcus aqlegiē. ciuē scz ermagorā: quē ad fidē xpi cōuertit: romā ad btm̄ petꝝ adduxit. vt eū in aqlegie epm cōsecraret Suscepto itaqz ermagoras pontificat⁹ offō: cū aqlegiē. eccl'iam optie gubernasset. Tandē ab infidelibus capit. et ibidē martirio coronat Marcus vero a beato petro alexādriā missus est. et ibi prim⁹ verbū dei p̄dicauit In prīo aūt introitu suo alexandriā: vt ait philo. disertissim⁹ iudeoruz maxia multitudo in fide et deuotōe. et cōtinētie obseruatōe adunata ē Papias q3 hieropolitan⁹ eps valdē p̄clara ei⁹ pconia p̄cipuo dilucidat stilo. Petrus vero damiani sic ait de eo. Tantā eidē deus apud alexādriā grām p̄rogauit. vt oēs q tūc ad fidei rudimēta ꝯfluerent. mox p cōtinētiā. ac toti⁹ scte cōuersatōis instātiā tanq̄ ad mōastice pfectōnis fastigiū puolarēt. ad q̄d nō solū miraculoꝝ pdigiis. nō solū predicatōis eloqis. sed etiā eximiis puocabat exemplis. Et infra. Factū est autem vt post mortē ad ytaliā deinde sit reuersus. vt terra in q̄ datū est sibi euangl'm scribere sacras mereaī ei⁹ reliqas possidere. Beata es o alexandria triūphali hoc sanguie purpurata. felix et tu ytalia corpis hui⁹ thesauro diues effecta. C Tāte aūt hūilitatis d̄r fuisse vt pollicē sibi amputauerit: ne ad ordinē sacerdocii possz hūano iudicō pmoueri. Uerꝝtn̄ dispositō dei. et autoritas scti petri p̄ualuit. q ipm alexandriā

epm destinauit. Mox aut vt alexandria est ingressus: subito calciamentum eius ruptu est atq3 solutu. Quod in spu intelligens ait. Uere expeditu fecit dns iter meu. nec me sathanas ipedire poterit que ab opibus mortuis dns iam absoluit. Uidens aut marc9 quenda vetera consuente. eide calciamtu tradidit corrigedu. quod cu faceret sinistra manu grauiter vulnerauit: ac fortiter exclamare cepit. Unus deus. quo audito vir dei ait: Uere prospeꝝ fecit dns iter meum. Factoq3 luto ex sputo manu eius vnxit. ⁊ ptinuo sanitate recepit Uides ho ille tanta3 ei9 efficacia. in domu sua illu introduxit. ⁊ quis esset vel vnde pcuctari cepit. At ille se dni iesu xpi seruu confessus est Cui ille ait. velle ego videre eu. Et mar. ego eu tibi demostrabo. Incipiensq3 marcus xpm ei euangelizauit. ⁊ ipm cu tota domo sua baptizauit. Audientes autem viri ciuitatis illius quenda galileu qui deoꝝ sacrificia ptemneret aduenisse ei insidias posuerut. Quod ille cognoscens hoiem illu quem curauerat qui dicebatur anianus ibide epm ordinauit. ⁊ ipse pentapoli prexit. Et cu ibide duobus annis stetisset. iteꝝ alexandria rediit. qui ⁊ iuxta mare in rupibus ecciam construxerat: in loco q dr bucculi. ⁊ fideles ibide multiplicatos inuenit. Pontifices aut temploꝝ eu coprehedere conabatur Cu aut in solennitate pascali beat9 marcus missam celebraret couenerut illuc oes. ⁊ fune in collo eius misso ipm p ciuitate trahebant dicetes. Trabam9 bubalu ad loca bucculi. Carnes aut eius i terram fluebat. ⁊ sanguine lapides rigabatur. Post hoc in carcere recluditur. ⁊ ibide ab angelo confortat. Sed ⁊ ipe dns iesus xps eu visitauit: euq3 cofortauit dicens. Pax tibi marce euangelista meus: noli timere. q2 ego tecu sum vt eruam te. Mane ergo facto fune iteꝝ collo ei9 immittut. ⁊ huc illucq3 raptim eu ptrahut exclamates. Trahite bubalum ad loca bucculi. Ipse aut du traheretur gracias agebat dices In manus tuas comendo spm meu. Et hoc dices spm exalauit. sub nerone: qui cepit circa annu dni. lvii. Cu aut pagani eu vellent coburere: subito aer turbatur: grado exoritur. tonitrua intonat. fulguraq3 coruscant: ita vt quilibet euadere niteretur. ⁊ sanctu corpus ibide intactu3 reliquerut. Cristiani vero corpus eius rapuerut. ⁊ in eccl'ia cu omni reuerentia sepelierut. Fuit aut forma bti marci huiusmoi. Logo naso subducto supcilio. pulcris oculis. recaluaster. plixa barba. habitudinis optime. etatis medie. canis aspsus. affectoe cotines. gra dei plenus.

Beat9 aut ambro. de eo sic ait. Du beatus marc9 innumeris coruscaret miraculis: contigit vt sutor cui calciametu tradiderat corrigendu sinistram sibi in eius labore ptunderet manu. Hic cu inflicto vulnere vn9 deus clamauit. dei famulus audiens: letus affuit. lutu ex sputo factu3 accepit: eiusq3 manu inunxit. sanaq3 ilico reddidit. ⁊ labori tradidit. illi9 nempe cuius pdicabat euagl'm sil' imitat miraculu: ceci videlicet a

natiuitate illuminati a dño factuȝ. Hec ambrosi⁹. B ¶ Anno ab incarnatōe dñi. cccc. lxviii. tpe leonis imperatoris. veneti corpus sancti marci de alexandria trāstulerūt. vbi ecclia in honore sancti marci mire pulcritudinis fabricata est. Quidam nanqȝ mercatores veneti qui alexandriā pretererāt duos pśbiteros custodes corpis sancti marci pcibus ꝛ pmissionibus induxerūt: vt occulte corpus illud tolli pmitterēt. ꝛ venetias trāsportarēt. Vez cum corpus de tumulo leuaretur. tant⁹ odor totā alexandriā sic pfudit. vt omnes vñ tanta pdiret odoris sua uitas mirarētur. ¶ Cū aūt nauigarēt. ꝛ qualr corpus sancti marci deferrent aliis nauibus reuelassent. vnus illoꝝ ait. Forsitan alicuius egiptii corpus vobis datū defertis. ꝛ sancti marci corpus vos deferr putatis. Continuo igif nauis in qua erat corpus sancti marci p seipsā mira celeritate se vertit. ꝛ in nauem in qua ille residebat insurgens lateris ptem fregit: non prius illā dimittēs donec omnes se ibidē corp⁹ esse beati marci credere acclamarēt. C ¶ Cū quadā nocte naues cursu velocissimo ducerētur: ꝛ naute tempestate ꝯquassati: ꝛ tenebris obuluti quo pgerent ignorarent. sanctus marcus cuidā monacho custodi corpis sui appuit dicens. Dic hominibus istis vt velociter vela deponant. qr nō lōge a terra distāt. Quibus depositis mane facto se iuxta quandā insulā inuenerūt Vez cū p litora diuersa transirent. ꝛ sanctū thesauꝝ oibus occultarent. venientes incole cōclamabāt. O ꝙ beati estis qui sancti marci corpus portatis. Sinite vt ipm suppliciter adoremus. ¶ Quidā nauta adhuc omnino incredulus: a demone arripif ꝛ tam diu vexatur donec ad corpus sancti adductus se credere ꝯfitef. Qui liberatus gl'iam deo dedit. ꝛ beatū marcū in deuotione magna deinceps habuit. ¶ Quodā tpe dum corpus sancti marci intra quandaȝ colūnam de lapidibus marmoreis factā paucis conscius esset repositū vt ibi cautius seruaretur. contigit vt testibus illis ex hac luce sublatis nemo vbi nam sanctus esset thesaurus posset cognoscere. nec aliquib⁹ indiciis inuenire. Fit ex hoc planctus in clericis. desolatō ingens ī laycis. meror iminet vniuersis. Formidabat siquidē plebs deuota. ne patronus tam inclitus furtiue fuisset sublatus. Ideoqȝ ieiuniū solenne indicitur: pcessio solennior ordinaf. Et ecce cūctis vidētib⁹ ꝛ stupētibus lapides a colūna psiliūt. ꝛ archam vbi corp⁹ ei⁹ latebat oibus euidēter ondūt. mox deuotas laudes agūt creatori oim. q suū eis dignat⁹ est reuelare patronū. Sicqȝ dies illustrata tāti pdigii gl'ia singl'is annis decurrētibus posteris fit festiua. ¶ Iuuenis quidā cancri morbo in mamilla vermib⁹ corrodētibus cruciat⁹. cepit beati marci suffragia mente implorare deuota. ꝛ ecce sibi dormiēti quidā pegrino habitu īsignitus appuit q gradu ꝯcito aliq pgere videbaf. Qui ab eo interrogat⁹ qs essȝ ꝛ q tā velociter festinaret: marcū se esse asseruit. q tam velociter

pgeret. et cuidā naui se inuocanti piculo subueniret. extensaqꝫ manu infirmū tetigit. qui mane euigilās penitus se sanatū sensit. Post mo- dicū nauis illa portū venetiaꝝ intrauit. narrās et suū periculū: et mar ci adiutoriū. Pro vtriusqꝫ igit̃ bn̄ficio deo graꝝ actio exoluitur. et in sancto suo marco deus mirabilis pdicatur. ¶ Dū quidaꝫ mercatores veneti supra quandā nauem saracenoꝝ alexandriā pgerent. et imīnēs piculū euidenter viderēt. mox sup scaphā ascendūt. Et funem pcidunt statimqꝫ nauis illa fluctuū inundatōe periit. et vniuersos saracenos vn da foraꝝ inuoluit. Unus aūt ex eis beatū marcū inuocans. voto q̄ po tuit se astrinxit. qꝫ si suū sibi ꝯferret auxiliū. et sacrū baptisma susciperet et ipsius limina visitaret. Mox sibi vir splendidus quidā appuit. qui ereptū de fluctibus in scapha cū ceteris collocauit. Ille aūt alexādriā veniens: sꝫ liberatori suo ingratus existens. nec sancti marci festinat ad limina. nec nostre fidei suscipit sacramenta. Cui denuo marcus ap paruit. et ipsum de sua ingratitudine increpauit. Rediens igitur ad se venetias venit. et ibidem sacro baptismatis fonte renatus: et marc⁹ ap pellatus: et in cristum perfecte credidit: et in bonis opibus vitā finiuit ¶ Uir quidam dum in summitate campanilis sācti marci de venetiis quiddam operis exerceret subito cadit improuide. mēbratim toto cor pore laniatus. In ipso tn̄ casu suo sancti marci non immemor: eius pa trocinium implorauit. Qui cadēs ex insperato cuidam ligno prominē ti substitit. et dato fune illesus euasit. et ad opus pristinum consummandum deuotus assurgit. ¶ Quidā cuiusdā nobilis prouintialis tpaliter seruus: dum voto astrict⁹ corpus sancti marci visitare vellet. sꝫ a dn̄o suo licentiam obtinere non posset. tandem timorem carnalis domini ti mori celestis postposuit. et insalutato domino ad sanctum visitandum deuotus accessit. Quod dn̄s egreferens ipm reuersū exoculari manda uit. Fauēt quātotius crudeli dn̄o crudeliores satellites. et dei famuluꝫ sanctū marcū inuocātem ad terraꝫ pꝛiciūt. et acutos palos oculis effo diendis apponūt. Sꝫ nihil paloꝝ pficiebāt conamine. qꝛ in se tabesce bāt subita fractōe. Jubꝫ igit̃ vt securib⁹ crura frāgāt̃: et pedes pcidāt̃ sꝫ idomabile ferrū securiū ptin⁹ mollescit i plūbū. Jubꝫ malleis ferreis os et dentes cōtundi. sꝫ ferrū sue virtutis obliuiscit̃: et dei potētia hebe tatur. Qd̄ dn̄s vidēs et stupēs veniā petiit. et cū seruo sepulcꝝ sctī mar ci deuotōe sedula visitauit. ¶ Miles qdā in plio sic vulnerat⁹ in brach io: vt man⁹ a brachio depēderet adeo vt ipsam pcidēda medici et amici cōsulerēt. Ille vero erubescēs fieri māc⁹ q̄ ꝯsueuit bn̄ tā pbus: manū in locū suū restitutā pannis siue medicamētis ligari fecit. Inuocauit igitur btī marci suffragia. et man⁹ ꝯtinuo fuit sanitati pristine restitu ta sola tn̄ cicatrix remāsit: et in tāti miraculi testimoniū: et in tl'is bn̄ficii monimētū. ¶ Uir quidā de ciuitate mantue falso ab inuidis accusat⁹

in carcerem est reclusus. Qui cū .xl. dies pegisset ibidē. et nimio afficerei tedio. tādē triduano ieiunio se macerās: bti marci patrociniū inuocauit. q sibi appens: iubet vt de carcere secur⁹ abscedat. Ille vero dormitans p tedio neglexit parere iussiōibus sci. existimās illusionib⁹ se deludi. Deinū scdo: et tandē tercō sibi appuit: et eadē silr impauit. Qui ad se rediēs et hostiū aptum cōspiciēs. de carcere secur⁹ exiit. et instar stupe ɔpedes mox ɔfregit. Ibat igitur die media p mediū custodū. ceterorūqꝫ oim. ita vt ipse cūctos vidēs a nemine videret. Qui veniēs ad sci marci tumulū: exoluit deuote debitū grarū. Cū totā apuliā sterilitas magna inuaderet. nec terrā illā bndictōis pluuia irrigaret. reuelatū est q tali plaga pcuteretur: eo q ibi sci marci festiuitas nō coleretur. Cū igit scm marcū inuocarēt. et festū ei⁹ festiue se celebraturos pmitterēt. sterilitatē ab eis marc⁹ depulit. et insup abūdantiā mistrauit dās eis salubrē aerē: et pluuiā ɔgruentē. Circa annū dni. M.cc.xli apud papiā in cōuentu ordinis frm pdicatorū. fuit qdā frater religiose ac scē vite noie iulian⁹. natōe fauētin⁹. iuuenis corpe: sꝫ can⁹ mēte qui infirmitate vltia elaborās. cū priorē dom⁹ sup statu suo reqsiuisset. et ille mortē vicinā sibi iminere diceret. stati facie exhilarat⁹: et manibus ac toto corpe applaudēs: clamare cepit Date locū fres: qꝛ p nimia leticie abūdātia aia iā psiliet ex corp⁹. ex eo q iā iocūdos rumores audiui Et eleuatis in celū manib⁹ dicere cepit Educ de carcere aiam meā. etc. Infelix ego hō qs me libabit de corpe mortis h⁹. Inter hec ille leui sōno obdormiēs vidit btm marcū ad se venisse. et se iux ei⁹ lcm collocasse Et ecce vox ad eū dicēs. Quid ibi agis o marce. Et ille. Ad morietēꝫ accesse istū. qꝛ deo ei⁹ misteriū est acceptū Et iterū vox ad eū. Quare iter ceteros scōs ad eū maxie tu venisti. Et ille. qꝛ in me spēalem deuotionē habuit. et locū vbi corp⁹ meū qescit deuotōe sedula visitauit. Et ideo veni eū in hora sui exitus visitare. Et ecce qdā albati totā domū impleuerūt. Quibus ait marc⁹. Quare huc venistis. Et illi. Ut istius aiam in cōspectu dni pntem⁹. Euigilās aūt pdict⁹ frater p priore domus: a quo ego ista audiui: ɔtinuo misit. et oia q viderat sibi recitans Cū multo gaudio in domino feliciter obdormiuit. LVIII.

De sancto marcellino papa

Marcellin⁹ ānis nouē et mēsib⁹. iiii. romanā ecclīam rexit. Hic iussu dyocleciani et maximiani capit. et ad sacrificādū adducit Cū aūt n assentiret. et ex hoc diuersorū tormētorū genera sustinere deberet metu passiōis duo grāna incēsi in sacrificio posuit Tūc magna adest infideliū leticia. sꝫ fideles ingēs tristicia pcussit. Uerū tn capite infirmato fortiora mēbra resurgūt. et minas pncipū puipēdūt. tūc fideles ad summū pōtificē ɔueniūt. et ipm plurimū redarguunt. Quod

ille cernens in cōcilio epoꝝ se supposuit iudicādū. Ad quem illi. absit vt sūm⁹ pōtifex ab aliq̄ iudicet. s; tu in te collige cām tuā. ꝛ ꝓprio ore te diiudica. Ipse aūt iā penitēs plimū ingemuit. ꝛ seipm deposuit. s; tn̄ eū oīs turba iteꝝ reelegit. Qd̄ cesares audiētes iteꝝ eū capi fecerūt ꝛ dū nullaten⁹ sacrificare vellet. eū decollari mādauerūt. Et iteꝝ creuit furor hostilis. vt infra mensē. xvii. milia xpianoꝝ pimerent. Marcellin⁹ aūt dū decapitari deberet se xpiana sepultura indignū esse asseruit. ꝛ ideo oēs q̄ se sepelire p̄sumerēt: excōicauit. Quaꝓpter corp⁹ ei⁹ insepultū. xxxv. dieb⁹ remāsit. Post hoc beat⁹ petr⁹ apl's marcello successori eius appuit dicens. Frater marcelle q̄re nō sepelis me. Cui ille. Nonne dudū sepult⁹ es dn̄e. Cui apl's. me insepultū reputo q̄diu marcellinū insepultū videro. Cui ille. Nōne dn̄e nosti. q2 ille oēs q̄ eū sepelirent anathematizauit. Cui petrus. Nōne scriptū est. qui se humiliat exaltabitur. Un̄ hoc attendere debuisti. vade igit ꝛ ipm ad pedes meos sepelias. Qui statim iuit ꝛ iussa laudabiliter cōpleuit. LIX.

De sancto vitali

Vitalis q̄si viuēs talis. q2 q̄lis viuebat exteri⁹ in ope. talis erat int⁹ in corde. Uel vitalis a vita. Ul' vitalis viuens alis. i. tuēs se alis virtutū. ipse em̄ fuit tāq̄ vnū de aīalibus dei q̄ vidit ezechiel. hn̄s in se q̄tuor alas. sc; alā spei q̄ volabat in celū. alam amoris q̄ volabat in deū. alā timoris q̄ volabat in infernū. alā cognitōis q̄ volabat in seipsum. Eius passio in libello geruasii ꝛ prothasii reperta fuisse putatur

Uitalis miles cōsularis. ex valeria vxore geruasiū ꝛ ptasiū genuit. Hic cū paulino iudice rauennā ingressus. cū quēdā ibidē xpianū medicū noīe vrsicinū: post multa tormtoꝝ genera iussū decollari videret. Et ille medic⁹ nimiū expauiss;. exclamauit ad eū sanct⁹ vitalis dicens. noli frater vrsicine medice qui alios curare consueuisti te ipm eterna morte occidere. ꝛ qui ad palmā martirii p multas passiōes venisti. noli coronā amittere tibi a deo patā. Qd̄ vrsicin⁹ audiens confortat⁹ est. ꝛ de pauore suo penitēs martiriū libēter accepit. Sanct⁹ aūt vitalis eū honorifice sepeliri fecit. ꝛ p⁹ hoc ad paulinū dn̄m suū vltra venire cōtēpsit. Ille vero nimiū indignat⁹. tū q2 ad se venire noluit. tū q2 vrsicinū sacrificare volentē retraxit. tamen quia cristianum se esse ōndit. iussit eū in eculeū leuari. Cui dixit vitalis. Stultissimus es si me putas decipe q̄ alios sp studui liberare. Et ait paulin⁹ mīstris. Ducite eū ad palmā. ꝛ si sacrificare noluerit. foueā ꝓfūdissimā donec peruenitis ad aquā ibidē facite. et ibi eū viuum et supinu; sepelite. Qd̄ et fecerūt. et btm̄ vitalē ibidē viuū sepelierūt. Sub nerone q̄ cipit circa annū

dñi.lvii. Sacerdos aũt q̃ hoc cõsiliũ dederat stati a demone arrept⁹ p.vii. dies insaniẽs in illo loco exclamabat dicens. Incẽdis me sancte vitalis. Die aũt. vii. in flumẽ a demõe p̃cipitat⁹ miserabil'r expirauit ¶ Vxor aũt sci vitalis cũ mediolanũ rediret: inuenit q̃sdã ydolis imolãtes. q̃ cũ eã hortarent̃ vt ydolis imolata cõmederet. r̃ndit. xp̃iana sũ nõ lic; mihi de v̄ris sacrificiis mãducare. Q̃d illi audiẽtes. tã dire eã verberauer̃t q̃ hoĩes sui q̃ cũ ea erãt vsq; mediolanũ eã semiuiuã dedu xerũt. vbi infra triduũ feliciter migrauit ad dñm. LX A

De virgine quadã antiochena

Virgo quedã fuit antiochie cui⁹ hystoriã ambro.in.ii.li.d̃ virginib⁹ recitat in hec verba. Antiochie nup̱ virgo quedã fuit fugitãs publici visus ḋñtatõ;. S; q̃ mag̃ viro; vitabat ocu los. icẽdebat affect⁹eo ãpli⁹ ĩpudicos. Pulcritudo eñi audita nec visa plus desiderat̃ duob⁹ stimulis cupidita:tũ amoris ⁊ cognitõnis dũ et nihil occurrit q̃d min⁹ placeat. ⁊ plus putatur esse q̃d placeat. q̃d nõ in dex ocul⁹ explorat. s; anim⁹ amator exoptat Itaq; scã virgo ne diuti⁹ aleret̃ potiẽde spes cupiditatis. integritatẽ pudoris p̱fessa sic restrixit imp̱bo; facies vt iã ñ amaretur: s; p̱deret̃. Ecce p̱secutio. Puella fu gere nescia. etate pauida. ne incideret in insidiatores pudoris aĩm ad virtutẽ parauit. tã religiosa vt mortẽ ñ timeret. tã pudica vt mortẽ expe ctaret Venit eñi corone dies maxĩa oĩm expectatõ. p̱ducitur puella du plex p̱fessa certamẽ: ⁊ castitatis ⁊ religiõis. S; vbi viderũt cõstãtiã p̱fes sionis. metũ pudoris. paratã ad cruciat⁹. erubescentẽ ad aspect⁹. excogi tare cepũt quẽadmodũ spe castitatis religionẽ tollerent. vt cũ id abstu lissent q̃d erat ampli⁹ etiã id eripẽt̃ q̃d derelinq̃rẽt. Aut sacrificare vir ginẽ: aut lupanari p̱stitui iubẽt. Q̃uo colũt deos suos q̃ sic vindicãt. ã quẽadmodũ ipi viuũt q̃ ita iudicãt. Hec puella nõ q̃ de religiõe ambi geret. s; q̃ de pudore trepidaret ipsa secũ inquit. Quid agim⁹ hodie. aut martir: aut virgo: altera nobis inuidet̃ corona. S; nec virgĩs no men agnoscit̃ vbi virgitatis autor negatur. Nã quẽadmodũ virgo si meretricẽ colas. quẽadmodũ virgo si adl'te; diligas. q̃;admodũ virgo si amorẽ petas. tolerabili⁹ ẽ mẽtẽ virginẽ q̃ carnẽ h̄re Vtrũq; bonũ si liceat: ⁊ si ñ liceat. saltẽ ñ homĩ caste s; deo sim⁹ Et raab meretrix fuit s; postq̃ dño credidit salutẽ inuenit. Et iudith se vt adultero placeret ornauit. q̃ tñ q̃r hoc religiõe nõ amore faciebat. nemo eã adulterã iudi cabat. Bene successit exemplũ. nã si illa q̃ se cõmisit religiõi ⁊ pudorem seruauit: ⁊ patriã. fortassis ⁊ nos seruãdo religiõ;: seruabim⁹ etiã casti tatem. Q̃d si iudith pudicitiã religioni p̃ferre voluiss; p̱dita p̄ria etiã pudicitiã p̱didiss;. Itaq; talib⁹ informata exẽplis sil'aĩo tenens verba dñi q̃bus ait. q̃cũq; p̱diderit aĩam suã p̱pter me inueniet eam. fleuit ⁊

tacuit,ne eā vel loquētem adulter audiret:nec pudoris elegit iniuriam sꝫ xp̄i recusauit. Estimate vtrum adulterare potuerit corpe q̄ nec voce adulterauit. Iā dudū verecūdebatur orō mea.ꝛ q̄si adire gestoꝝ seriē crimiosā atqꝫ explanare formidat. Claudite aures virgīes dei.ducit puella dei ad lupanar. Sꝫ apite aures virgīes dei.virgo ꝓstitui pt:ad ulterari nō pt. Ubicūqꝫ dei virgo est:tēplū dei est.nec lupanaria infamāt castitatē:sꝫ castitas etiā loci abolet infamiā. Ingēs petulātiū cōcursus fit ad fornicē. Discite martiꝝ miracula scē virgīes.discite locorū vocabula. Clauditur intus colūba:strepūt accipitres foris. Certāt sinǵli:q̄ p̄dā p̄mꝰ inuadat. At illa māibꝰ ad celū leuatis:q̄si ad domū orōnis venissꝫ.n̄ ad libidīs diuersoriū.xp̄e inq̄t domuisti virgini feros leones:potes domare etiā hoīm feras mētes. Chaldeis rorauit ignis:iudeis sese vnda supēdit:misericordia tua n̄ natura sua. Susāna ad suppliciū genua flexit:ꝛ de adulteris triūphauit. Aruit dextra q̄ tēpli tui dona violabat. Nūc tēplū ip̄m attrectaṫ tuū: ne patiaris incestū sacrilegii:q̄ n̄ passus es furtū.bn̄dicatur ꝛ nūc nomē tuū:vt q̄ ad adulteriū virgo veni:virgo discedā. Uix ꝯpleuerat orōꝫ:ꝛ ecce miles spē terribilis irrupit:queādmodū virgo tremuit.cui ppl's tremens cessit. Sꝫ illa n̄ imemor lcōis.ꝛ daniel inq̄t suppliciū susanne spectaturꝰ aduenerat.ꝛ quā ppl's dānauerat:vnꝰ absoluit. Potest ꝛ in hoc lupi habitu ouis latere.hꝫ ꝛ xp̄s milites suos:q̄ etiā legiōes hꝫ. Aut fortasse ꝑcussor intrauit:ne verearis aīa:ꝛ tales solēt martires facere O virgo fides tua te saluā fecit. Cui miles.q̄so ne paueas soror.huc veni saluare aīam n̄ ꝑdere.serua me:vt ip̄a serueris. Quasi adulter ingressus:si vis martir egrediar.vestīmta mutemꝰ.ꝯueniūt mea tibi:et tua mihi. sꝫ vtraqꝫ xp̄o. Tua vestis me veꝝ militē faciet.ꝛ mea te virginē. Bn̄ tu vestieris.ego meliꝰ exuar:vt me ꝑsecutor agnoscat. Sume hitūꝫ q̄ abscōdat feminā.trade q̄ ꝯsecret martirē Indue clamidē que occultet mēbra virgīs:ꝛ seruet pudorē.sume pileū q̄ tegat crines.abscōdat ora solēt erubescere q̄ lupanar intrauerīt. Sane cū egressa fueris ne respicias retro.memor vxoris loth q̄ naturā suā:q2 ipudicos licꝫ castis oclis aspexit:amisit.nec vereare ne q̄d peat sacrificio. Ego ꝓ te hostiā deo me reddā.tu ꝓ me militē xp̄o hn̄s bonā miliciā castitatis.q̄ stipēdiis militat sempiternis.loricā iusticie:q̄ sp̄uali munimine corpus induat.scutū fidei q̄ vulnꝰ repellas.galeā salutis.ibi em̄ est p̄sidiū n̄re salutis vbi est xp̄s.qm̄ ml'ris caput est vir.virginū xp̄s Et inter hec verba clamidē exuit.suspectꝰ tn̄ adhuc hitus ꝛ ꝑsecutoris ꝛ adulteri Uirgo ceruicem.clamidē cepit miles offerre.q̄ pōpa illa:q̄ gr̄a.cum in lupanari de martirio certarent. Addātur ꝑsone miles ꝛ virgo. De dissiles inter se natura.sꝫ dei miseratōe ꝯsiles:vt cōpleatur oraculū:tūc lupi ꝛ agni siṁ pascenṫ. Ecce agna ꝛ lupꝰ n̄ solū siṁ pascūtur.sꝫ etiā imolantur.q̄d pl'a.

Mutato bitu euolat puella de laq̄o. iā nō suis aliſ vtpote q̄ ſpūalibus
ferebatur. Et ꝙ nulla vnꝗ̄ viderīt ſecl'a. Egreditur de lupanari virgo
xp̄i. At illi q̇ videbāt oculis. ⁊ nō videbāt corde. ceu raptoreſ ad agnā
lupi fremuere ad p̄dā. vnꝰ q̇ erat īmodeſtioꝛ introiuit. Sꝫ vbi bauſit o
culis rei textū. q̇d boc inq̄t eſt. puella ingreſſa eſt: vir videt̄. Ecce nō fa
buloſū illud: cerua ꝓ virgīe. ſꝫ q̇d veꝝ eſt miles ex virgine. At etiā au
dierā ⁊ nō crediderā ꝙ aquas xp̄s in vina cōuertit. iā mutare cepit ſe
xū. Recedamꝰ binc dū adbuc q̇d fuimus ſumꝰ. Nunq̇d ⁊ ip̄e mutatuſ
ſū q̇ aliud cerno ꝙ̄ credo. Ad lupanar veī cerno vadimoniū. ⁊ tn̄ dum
mutatꝰ egrediar. pudicꝰ exibo q̇ adulter intraui. iudicio rei: qꝛ debeba
tur tāto corona victori. dānatꝰ eſt ꝓ virgīe q̇ ꝓ virgīe ꝯp̄bēſus eſt. ita
de lupanari n̄ ſolū virgīes: ſꝫ etiā martires exierīt. ¶ Fertur puel
la ad locū ſupplicii cucurriſſe. certaſſe ābos d̓ nece. Cū ille diceret. ego
ſū iuſſus occidi. te abſoluit ſn̄ia qn̄ me tenuit. At illa clamauit. n̄ ego te
vadē mortis elegi: ſꝫ p̄ſidē pudoriſ optaui. ſi pudoꝛ q̄rit̄ manet ſexꝰ. ſi
ſanguiſ exponit̄: fideiuſſorē n̄ deſidero. Vn̄ diſſoluā babeo. in me lata ē
ſn̄ia: q̄ ꝓ me lata eſt. Certe ſi pecunie te fideiuſſorē dediſſem. ⁊ abſente
me iudex tuū cēſū feneratori adiudicaſſꝫ. eadē me ſn̄ia ꝯuinceres meo
p̄rimonio ſoluere tuos nexꝰ. Si recuſarē: q̇s me indignā morte cēſeret
q̄to maioꝛ eſt capitis bꝰ cēſura. Moriar innocēs: ne moriar nocēs. Ni
bil mediū eſt bodie. aut rea ero ſanguis tui. aut martir mei. Si cito re
dii: q̇s me audeat excludere. ſi morā feci: q̇s me audeat abſoluere. plꝰ
legibꝰ debeo rea n̄ ſolū fuge mee: ſꝫ etiā cedis aliene. Sufficiūt mēbra
morti: q̄ n̄ ſufficiebāt iniurie. Eſt in virgīe vulneri locꝰ: q̇ n̄ erat contu
melie. ego opprobriū declinaui: n̄ martiriū. Tibi ceſſi veſtē: n̄ ꝓfeſſiōꝫ
mutaui. ꝙ ſi mibi p̄ripis mortem: n̄ redemiſti me. ſꝫ circūueniſti. Caue
q̄ſo ne ꝯtēdas. caue ne ꝯ̄dicere audeas. Noli eripe bn̄ficiū q̇d dediſti
Dū mibi bāc ſn̄iam negas: illā reſtituis ſupiorē. ſn̄ia em̄ ſn̄ia ſupiore
muta t̄ ſi poſterioꝛ me n̄ tꝫ: ſupioꝛ ſn̄ia tꝫ. poſſumꝰ vtriqꝫ ſatiſfacere ſn̄ie
ſi me p̄riꝰ patiaris occidi. In te bn̄t aliā ꝙ̄ exerceāt penā in virgīe ob
noxius pudorē. Itaqꝫ gl'ioſioꝛ eris: ſi videaris de adultera martirem
feciſſe. ꝙ̄ de martire adulterā reddidiſſe. Quid expectatis duo conten
derīt. ⁊ ambo vicerīt. nec diuiſa eſt corona: ſꝫ addita. Ita ſci martires in
uicem ſibi bn̄ficia cōferentes. altera ꝑncipiū martirio dedit. alter effe
ctū ¶ At etiā pboꝝ ginaſia damonē ⁊ ſintbiā pictagoreos icolaſ
ferūt. q̊ꝝ vnꝰ cū eſſꝫ morti adiudicatꝰ ꝯmēdādoꝝ ſuoꝝ tēpus popoſcit
Tirānus aūt aſtutiſſimꝰ cū repiri nō poſſe exiſtimaret. petiuit vt ſpon
ſorē daret q̇ ꝓ ſe feriretur ſi ipſe morā faceret. Quid de duobꝰ p̄clariuſ
neſcio: vtrūqꝫ p̄claꝝ. alter vadē mortis inuenit. alter ſe obtulit. Itaqꝫ
cū reꝰ morā ſupplicio faceret fideiuſſoꝛ ſereno vultu mortē n̄ recuſauit.
Cū duceret̄ amicꝰ reuerſus ē. ceruicē ſubſtituit. colla ſubiecit. Tūc am

mirat⁹ tirān⁹ cariorē p̄bīs amicitiā q̄ vitā fuisse: petiuit vt ip̄e ab ip̄is quos damnauerat in amicitiam recipetur. tantam virtutis esse gr̄am vt tirānū inclinaret. Digna laud̄: sȝ minora nr̄is. nā illi ambo viri. hic vna virgo q̄ p̄mo etiā sexū vinceret. Illi amici. isti incogniti. Illi tirāno vni se obtulerūt. isti tirānis plūb⁹: ac etiā crudeliorib⁹. q̄ ille pepcit isti occiderūt. Inter illos in vno obnoxia necessitas. in his ambor̄ volūtas libera. Hoc q̄ȝ isti prudētiores. q̄ illis studii sui finis amicitie gr̄a istis corōa martirii. Illi em̄ certauerūt hoībus. isti dn̄o. Hec ambrosi⁹

De sancto petro nouo martire LXI.

Petr⁹ interp̄taf agnoscēs vl' discaltiās. Uel dr̄ petr⁹ a petros q̄d est firmū. Per hoc intelligūtur tria p̄uilegia q̄ fuerūt i btō petro. Fuit em̄ p̄dicator egregi⁹. ⁊ iō dr̄ agnoscēs. q̄ ⁊ pfectā scriptura⁊ noticiā habuit. ⁊ in p̄dicatiōe q̄d cuiq̄ȝ cōueniret: agnouit. Secūdo fuit virgo purissim⁹. ⁊ iō dr̄ discaltiās. q̄ a pedib⁹ suar̄ affectionū omnē amorē mortuū discalciauit ⁊ exuit. vt n̄ solū corpe sȝ etiā mēte virgo esset. Tercio fuit martir dn̄i gl'iosus. ⁊ inde fuit firm⁹. q̄ martiriū p defensiōe fidei constanter sustinuit. ·B·

Petrus nou⁹ martir de ordie p̄dicator̄. fidei pugil egregi⁹. de ciuitate veronensi extitit oriūdus. Hic tāq̄ splendidū lumen de fumo. liliū candens de sentibus. rubēs rosa de spinis exoritur. dum de pentibus p errorem excecatis. lucid⁹ p̄dicator exurgit. ⁊ de sautiatis mente corpeq̄ȝ corruptis virginale decus pcedit. ac de spinis. id ē eterno incendio deputatis inclitus martir ascendit. Parentes nanq̄ȝ suos infideles ⁊ hereticos beat⁹ petr⁹ habuit. a quor̄ tn̄ errore se penitus mundū seruauit. ¶ Cū aūt adhuc septē essȝ ānor̄: ⁊ a scolis rediret a patruo suo q̄ heresim sapiebat q̄d nā in scol' didicerit: interrogatur. Qui rn̄dit se didicisse credo in deū p̄rem oīpo. crea. celi ⁊ ter. ⁊c. Et ille Noli dicere creatorem celi ⁊ terre. cū ip̄e visibiliū creator nō fuerit. sȝ dyabolus oia ista q̄ vidētur creauerit. Ipse vero puer se poti⁹ velle dicere sicut legerat affirmabat. ⁊ sicut scriptū erat se poti⁹ credere velle dicebat. Tūc ille p autoritates hoc ei psuadere vt poterat nitebatur. Quas oēs puer sp̄ūscō replet⁹ sic ↄtra eū cōuertit. eūq̄ȝ pp̄rio gladio interemit. vt ille q̄ diuerteret n̄ hr̄et. q̄ indigne ferēs a puero se cōfusū p̄ri totū q̄d inter se gestū fuerat retulit. ⁊ vt petrinū a scolis remoueret modis oīb⁹ psuasit. Timeo em̄ ait ne cū petrin⁹ bn̄ fuerit eruditus ad meretricē illā romanā eccl'iaȝ se cōferat. ⁊ sic fidē nostrā destruat et cōfūdat. Qui nesciēs ver̄ dixit dū per̄ hereticor̄ pfidiā destructur̄ eē tanq̄ alter cayphas pphetauit. Sȝ q̄ res a deo fiebat. pater fr̄is monitis assensū n̄ p̄buit sperās q̄ p aliquē hr̄siarchā ad suā sectā eū trahi faceret cū in gramaticalib⁹ fieret erudit⁹. ·B· ¶ Uidēs igit̄ puer sāctus n̄ esse tutū cū scorpiōib⁹ hitare. mūdū pētesq̄ȝ despiciēs. mūd⁹ ip̄e fratr̄ p̄dicator̄ ordinem introiuit. In quo quidem ordine q̄ laudabiliter vixerit innocentius papa in sua epistola apit dicēs. Cum em̄ beatus petr⁹ a mūdi fallaciis i adolescētie ānis puide decliasset ad ordinē

fratꝝ pdicatoꝝ se trāstulit. In quo quidē ordine .xxx. fere ānoꝝ spacio fult⁹ caterua virtutū. fide pambula. spe astāte. comitāte caritate sic p̄ualuit ⁊ ꝑfecit: circa defensiōem ipsius fidei. p q̄ totus ardebat: ꝙ cōtra illi⁹ diros hostes mēte intrepida: feruentiq3 spū ꝯtinuū certamē exercens. suū tādem agonem diutinū victrici supāte martirio feliciter cōsūmauit. Et sic petr⁹ firm⁹ in petra fidei petra demū passiōis allisus: ad petrā xp̄m digne laureādus ascendit. Uirginitatē q3 mentis ⁊ corpis sp illibatā seruauit. nec alic⁹ mortalis criminis vnq̄ sensit ꝯtactū sicut suoꝝ cōfessoꝝ fideli testimonio est ꝓbatū. Et q2 seru⁹ delicate nutrit⁹ ꝓteruit in dn̄m: carnē suā assidua cibi ⁊ potus pcitate restrinxit. Ne vero p ocii desidia3 hostilib⁹ pateret insidiis: in iustificatōib⁹ dn̄i exercebatur assidue. vt eo circa licita totalr̄ occupato locum in ipo illicita non haberent. ⁊ a spūalibus nequiciis tutus esset. Nocturna qdē silencia hūane deputata quieti post dormitiōem breuem decurrebat ī studiis lectionū. ⁊ somni tempus vigiliis occupabat. Dies aūt impendebat cōmodis animaꝝ. vel sedulis imminendo pdicatōibus. vel confessionū audientie insistendo. aut hereticoꝝ dogma pestiferu3 validis ratōibus confutādo. in quibus spēalis gracie dono noscitur claruisse. Deuotōe insup gratus. humilitate lenis. obedientia placidus. benignitate suauis. pietate cōpatiens. patientia constās. caritate pstabilis. ⁊ in cūctis moꝝ maturitate cōpositus. alios ꝓfusis virtutū aromatib⁹ attrahebat. Feruēs q3 amator fidei. cultor pcipu⁹. ꝓpugnator ardens. Sic aīo suo fidē impsserat. sic se totū in illi⁹ mācipauerat obsequiū ꝙ q̄q3 ipsi⁹ opa ⁊ verba virtuti fidei redolebāt. Pro hac q3 morte3 subire cupiēs. hoc pncipalr̄ a dn̄o attētis: ⁊ crebris postulatōibus supplicasse ꝓbatur ꝙ n̄ sineret eū ex hac luce migrare. nisi sumpto p illo calice passiōis. nec fraudat⁹ est tādem a desiderio suo. ¶ Multis vero ī vita sua miracul' claruit. Nā cū apud mediolanū quēdā epm hereticoꝝ a fidelib⁹ captū beat⁹ petr⁹ examiaret. ⁊ multi epi ⁊ religiosi. ⁊ maxia ps ciuitatis illuc cōuenisse3. ⁊ dies tū pdicatōe. tū examiatōe in lōgū ꝓtracta fuisse3. ⁊ maxim⁹ est⁹ cūctos affligeret. dixit heresiarcha corā oibus. O petre puerse. si tu es ita sanct⁹ sicut hic stult⁹ ppl's te esse affirmat. cur eū estu mori pmittis. ⁊ n̄ rogas dn̄m vt nubē aliquā iterpōat. vt n̄ moriat̄ hic stult⁹ ppl's tāto estu. Ad quē beat⁹ petr⁹ rn̄dit. si vis ꝓmittere te abnegaturꝝ heresim tuā. ⁊ fidē catholica3 recepturꝝ. rogabo dn̄m. ⁊ faciet qd dixisti. Tūc fautores hīticoꝝ ꝯclamātes hāsiarche dixerūt. ꝓmitte ꝓmitte. Credebāt eīm ꝙ fieri n̄ posse3. qd beat⁹ se facturū corā oīb⁹ spospōdit. ⁊ maxia cū nulla vel minia nubecula in aere appareret. Catholici aūt sup ꝓmissiōe bti petri tristari cepūt. timētes ne fidēs catholica ex hoc cōfusiōi pateret. Cū ergo hereticus se obligare nollet beat⁹ petr⁹ cū magna fidutia dixit. Ad hoc ꝙ ver⁹ deus visibilium ⁊

inuisibilium creator monstretur: et ad consolationez fidelium: z ad cōfusionem hereticoꝝ. rogo deū vt aliq̄ nubecula ascendat: z se iter solē et populum interponat. Quod mox premisso crucis signaculo factum fuit p magnā horā in modū papilionis populum nubecula protegente Cōtractus quidam nomine asserbus cum per quinqz annos mālisset cōtractus. ita vt p terrā in sextario traheretur. mediolanū ad beatum petꝝ duct⁹ fuit. Quē cū beatus petrus signasset: cōtinuo sanat⁹ surrexit. ¶ Quedā etiā miracula que p eū dn̄s dū viueret fecit: innocentius in p̄dicta ep̄la recitat dicēs Cuiusdā nobilis filiuz p̄ nimio z horribili totius gule tumore: nec loqui nec spirare valentē leuatis ad dn̄m manibus. z crucis in eo facto signaculo. illoqz accipiente ipsius cappā. z infirmo supponente eū ilico sanauit Idem nobilis vehemēti postmoduz corpis torsiōe grauatus: credens z metuens exiū sibi mortis iminere discrimen. cappā ipsam quā ex tūc ꝯseruauerat reuerēter fecit afferri q̄ suo opposita pectori. mox vermē quendā duo habentē capita. z pilorū densitate villosū euomuit. plena liberatōe secuta ¶ Cuidam iuueni muto imisso in os ei⁹ digito. sueqz lingue soluto ligamīe: bn̄ficiū loq̄le ꝯcessit. Hec z alia plura dū viueret dignatus est p eū dn̄s opari · B·

¶ Verꝝ cū pestis heretica in lōbardie puintia pullularet. z multas iaz ciuitates ꝯtagione pestifera infecisset. sūm⁹ pōtifex ad pestem dyabolicam abolendaz diuersos inquisitores de ordine p̄dicatoꝝ in diuersis lombardie ptibus delegauit. Sed cū apud mediolanū heretici nō solū multi numero. sed etiā magni seculari potentia. acuti fraudulēta eloq̄ntia. z pleni dyabolica scientia residerent. summus pōtifex sciēs z intelligens beatū petrū virꝝ esse magnanimū. qui ab hostiū multitudine nō paueret. animaduertens q̄z eius ꝯstātem virtutem p quā aduersarioꝝ potentie nec in modico cederet. cognoscēs etiā ei⁹ facūdiā p quā facile hereticoꝝ fallacias detegeret. non ignorās insup ipm in diuīa plene sapientia eruditū. p quam friuola hereticoꝝ argumenta rōnabil'r confutaret. ipm tā strenuū fidei pugilem. z tā indefessum dn̄i bellatorem in mediolano z eius comitatu instituit. z inq̄sitorem suū autoritate concessa plenaria ordinauit. Ipse igit iniūctum offm̄ diligenter exercens hereticos vbiqz pq̄rebat. nullaz eis requiem tribuens. sz mirabil'r oēs cōfundens. potenter expellens. sapienter cōuincēs: ita vt n̄ possent resistere sapiētie z spūi q̄ p eū loquebat̄. Qd̄ videntes heretici z dolentes de ipsi⁹ morte cū suis fautoribus tractare ceperunt: arbitrātes se posse pacifice viuere. si eoꝝ tā validus psecutor de medio tolleret̄ Cū igit p̄dicator intrepidus mox martir futur⁹ de cumis mediolanū p inquirendis hereticis pgeret. in ipo itinere palmā martirii assecut⁹ est sicut inocēti⁹ explicat i hec verba. Cū de ciuitate cumana vbi frm̄ sui ordis ibi morantium prior erat. mediolanuz pergeret p exquēda inquisitōe

contra hereticos sibi ab apostolica sede concessa. sicut in publica predicatione pdixerat. quidam de ipor hereticorum credētibus prece illorum inductus. et precio in eum salutaris propositi iter prosequentem funestus insiliit. in agnum vtiqz lupus. ferus in mitem. impius in pium furibundus in mansuetum. in modestum effrenis. pfanus in sanctum psumit insultū. exercet conatū. morte intentat. Sacrū aūt caput illius crudeliter impetēs. & diris in ipm impssis vulnerib9 & satiato sanguie iusti ense. venerādū illū non diuertentē ab hoste. sz exhibentē se ptin9 hostiā: & cesaris sustinentē in patiētia truces ictus dimisit. spū supna petente. in ipo loco passiōis occisū. Ipso qz sacrilego pcussuras in xpi ministrū geminas inculcāte. ille nō qrula voce gemens vel murmurās sed sufferens oia patiēter. suū dño cōmendabat spm dicēs. In manus tuas dñe cōmendo spm meū. simbolū etiā cepit dicere fidei. c9 nec in hoc articulo desiit esse pco. put ipe nephādus q a fidelibus capt9 fuit & quidā frater dñicus qui comes illi9 erat. & ab ipo lictore pcussus diebus aliquibus supuixit. postea retulerūt. Sz cū adhuc martir dñi palpitaret. cutellū crudelis lictor arripuit. & p latera ei9 transfixit. ¶ In ipa aūt die sui martirii: pfessor: martir: pphēta: & doctor qdāmō esse pmeruit. ¶ Cōfessor in eo q fidē xpi inter tormēta pstātissime cōfessus fuit & in eo q ipa die cōfessiōe more solito fcā: obtulit deo sacrificiū laudis Martir in eo q p defēsiōe fidei sanguinē suū fudit. Propheta in eo q cū ipe tūc qrtanā pateref. & socii dicerent q nō possent mediolanū applicare: ille rñdit. Si nō poterim9 ad domū frm puenire. apud scm simplicianū poterimus hospitari. Quod & factū est. Nā cū sacrū ei9 corp9 deferretur. fres ppter nimiā ppli freqntiā nō potuerūt illud eadez die ad domū deducere. sz apud scm simplicianū deposuerūt. & ibidē ea nocte pmāsit. doctor in eo etiā q cū pateref fidē verā edocuit. dū simbolū fidei clara voce cecinit. ¶ Eius qz passio venerāda dñice passiōi sil'is multū fuisse videf. Xps eni passus ē p veritate quā pdicabat. petr9 p veritate fidei quā defēdebat Xps passus ab infideli pplo iudeorum petrus ab infideli turba hereticorum. Xps in pascali tpe crucifigatur. petrus eodem tpe martirium patitur. Xps cum pateretur in man9 tuas dñe commendo spm meum: dicebat. petrus cum occideretur verba eadem clamitabat. Xps p. xxx. denariis traditus fuit vt crucifigeref petrus p. xl. libris papiensiū fuit venditus vt interficeretur. Cristus p passiōz suā ad fidē mltos adduxit. petr9 p martiriū hereticos mltos conuertit. ¶ Quamuis eni egregius doctor fidei pugil. hereticorum dogma pestiferum in vita sua plurimum eradicauerit. post mortem tamen suam eius meritis & coruscantibus miraculis fuit adeo extirpatum: vt qplimi errorē suū relinqrent. & ad gremiū scē eccie puolarēt: ita vt ciuitas mediolanū & pmitat9 eiusdē. vbi tot hereticorum pueticla ristōbāt

adeo purgata est vt aliis expulsis. et aliis ad fidē conuersis nullus ibidem audcret aliq̄l'r ꝯpere. Plures etiā de eis maximi et famosi p̄dicatorꝝ ordinē sūt igressi. q̄ vsq3 nūc cūctos hereticos et fautores feruore mirabili p̄sequūtur. Sic noster samson pl'es philisteos interfecit moriens q̄ꝫ occideret viuēs. Sic granū frumenti cadens in terrā et infidelium manib⁹ cōpressū et mortuū vberē consurgit in spicā. Sic botr⁹ in torculari calcat⁹ liquoris redūdat in copiā. Sic aromata pilo cōtusa odorē pleni⁹ circūfundūt. Sic granū sinapis cōtritū virtutē suā multipl'r demōstrauit. ⁊ F ¶ Post sc̄i viri gl'iosum triūphū multis eū d̄ns miraculis illustrauit. q̄ꝝ q̄dā sūm⁹ pōtifex refert dicēs. Post mortē ipsi⁹ lāpades ad sepulcꝝ ei⁹ depēdentes pluries p se ip̄as absq3 omni humāo studio et misterio diuinit⁹ sūt accense. q2 ꝯueniens nimis erat vt q̄ igne et lumie fidei excellenter claruerat. singl'are de ipso ignis ac luminis miraculū apperet. ¶ Quidā aūt cū vesceret̄ cū aliis et ei⁹ sc̄itatē et miracula depraūaret. sūpto q̄dā sub attestatōe morsello q̄ꝫ eū nō posset si circa hoc delinq̄ret trāsglutire. sensit mox ip̄m sic gutturi inherēt ē vt illum inducere vel educere nō valeret. Quare ilico penitens: et iā vult⁹ mutato colore q̄si sentiēs vicinū mortis euentū. fcō intra se voto q̄ꝫ liguā decetero ad talia n̄ laxaret: fuit ꝓtin⁹ illo euomito liberat⁹. ¶ Idropica q̄dā ad locū passiōis ei⁹. auxilio viri sui vix ꝑueniens fusa ibi orōne sanitatem integrā mox recepit. ¶ Obsessas a demōibus martir ip̄e dictis illis cū multo sanguis vomitu de corpibus liberauit. febres expulit. lāguores q3 curauit pl'imos et diuersos ¶ Cuidā sinistre man⁹ digitū ex morbo fistule pl'imoꝝ foraminū cōcauitate defossū mira cōsolatione sanauit. ¶ Quidā insup puer ex casu grauissimo sic opp̄ssus vt motu et sensu penit⁹ destitut⁹ tāq̄ꝫ mortu⁹ defleretur: mox apposita de terra suo pectori. sacro ei⁹ martiris cruore cōtacta incolūis resurrexit ¶ Quedā etiā mulier cui⁹ carnem cācer edax sedula corrosiōe vorabat linitis huiusmōi terra vulnerib⁹ est curata. ¶ Alii etiā diuersis infirmitatib⁹ occupati q̄ sepulcꝝ ei⁹ in vehicul' et aliis sustentacl'is adierūt exīn postmodū plena incolūitate recepta sine aliq̄b⁹ subsidiis rediere. ⁊ G ¶ Cū aūt summus pontifex innocentius quartus beatum petrum martirem sanctorum cathalogo ascripsisset: fratres apud mediolanū ad capitulum conuenerunt. Uolentes autem eius corpus ad altiorez locum transferre. cum plusq̄ꝫ per annum sub terra iacuisset ita sanum et integrum. atq3 sine alicuius exalatione fetoris repertum est. ac si eadem die fuisset sepultum. Fratres igitur super magnum pulpitum iuxta plateam corpus eius cum magna reuerentia deduxerunt. et ibi dē sic sanum et integrū coraz omni ppl'o est ostensum et ab eo suppliciter inuocatum. ¶ Preter miracula supradicta in literis summi pontificis posita pl'a alia sūt cōpta. Nā sup locū passiōis ei⁹ sepe lumiaria d̄ celo

descendentia plures religiosi aliiq3 q̄ plures visibiliter conspexerunt.
Inter que lumiaria duos fr̄es in habitu p̄dicatoꝝ se vidisse testati sunt
¶ Quidā iuuenis nomine guifredus alias gūfredus de ciuitate cuma
na: dū de pāno tunice sci petri hz̄et: et quidā heretic⁹ eidē deridēdo di/
cēret. vt si scm̄ eū crederet: in ignē pannū ip̄m ꝑiceret. et si ꝯburi n̄ cō
tigeret: absq3 dubio sanct⁹ esſ3. et ipse sue fidei adhereret. Moxq3 sup
carbones accēsos pānum sci petri ꝑiecit. s3 ab ip̄o igne alti⁹ resiliit. de
in̄ p se sup ipsos carbones resiliēs ipsos ardētes penit⁹ extinxit. Tunc
incredul⁹ ille dixit. Sic p oīa pānus tunice mee faciet. Posit⁹ est igitur
sup alios carbones: ex vna pte pānus heretici. et ex alia pte pānus sci
petri. Pann⁹ aūt heretici mox vt ignis calorē sensit penit⁹ est ꝯbustus
pānus vero sci petri in ignē p̄ualuit: et ignē ip̄m extinxit: ita q̄ nec pi
lus aliquis ꝯbust⁹ fuit. Quo vidēs hereticus ad viā veritatis rediit: et
miracl'm oībus publicauit. ¶ Apud florētiā iuuenis quidam heretica
prauitate corrupt⁹. cū in eccl'ia frm̄ d florētia cū qbusda aliis iuuenib⁹
añ quādā tabulā vbi ē d'pictū martiriū sci petri staret. vidēs lictorē eū
pcutientē euaginato gladio: ipse dixit. Utinā ego ibi fuissem: q2 validi
us pcussissem. q̄ dicto statim mut⁹ effectus est. Cūq3 socii reqrerēt qd
hz̄et et ipse nihil rn̄dere posſ3. eū domū reduxerūt. S3 cū in via eccl'ia3
quādā sci michaelis vidisſ3 elapsus de manib⁹ socioꝝ ecciam intrauit
et flectēs genua corde scm̄ petꝝ rogauit vt sibi pceret. voto sicut potu
it se obligās: q̄ si liberaref peccata sua ꝯfiteref. ⁊ omnē heresim abne
garet Tūc subito loquelā recupauit. et veniēs ad domū frm̄ abiurata
heresi peccata sua cōfessus est. data licētia cōfessori q̄ hoc in pplo p̄di
caret. Ipse q3 in publica frm̄ p̄dicatoē surgēs corā omni multitudine
hoc cōfessus ē. ¶ Nauis qdā dū in medio maris pene naufragiū pate
retur: seua fluctuū inundatiōe q̄ssata. oēsq3 caliginose noctis tenebris
tenerētur: diuersoꝝ sanctoꝝ suffragia postulabāt S3 cū nullū sue libe
ratōis viderēt idiciū. seq3 piclitari plurimū formidarēt. qdā de eis na
tione ianuēsis fcō silētio sic eos alloqtur Uiri frēs nūqd n̄ audistis q̄lr
qdā frater de ordīe p̄dicatoꝝ noīe fr̄ petr⁹ nup ob defēsiōē fidei catho
lice sit ab hereticis interfect⁹. mlt'aq3 p eū dn̄s signa on̄dat. Nūc igif
deuote ei⁹ patrociniū iplorem⁹. q2 spero q̄ a nr̄a nequaq̄ postulatione
fraudabimur. Assentiūt vniuersi beatū petꝝ in sui auxiliū deuotis p̄
cib⁹ inuocātes. Illis sic orātib⁹ mox antēna nauis in q̄ velū appēditur
cereis accēsis tota plena cōspicitur: ita q̄ oīs obscuritas ip̄oꝝ cereoru3
mirabili fulgore fugaf. noxq3 illa tā caligiosa i diē clarissimū ꝯmutaf
Respiciētes viderūt quēdā cū habitu frm̄ p̄dicatoꝝ sup velū stātē d q̄
nulli dubiū fuit qn beat⁹ petr⁹ extiterit. Cū ergo p̄dicti naute ianuam
incolumes aduenissent: ad domū fratꝝ p̄dicatoꝝ venerūt: et deo et be
ato petro gr̄as referētes. eisdē fratrib⁹ toti⁹ miraculi seriē narrauerūt

¶ Mulier quedam in flandria cū iam tres filios mortuos pepisset. ⁊ ex hoc a viro odio haberet᷑: rogauit scm̄ petr꞉. vt sibi in auxiliū fieret Cū g̃ quartū filiū pepisset. simil'r mortu⁹ est reptus. Quē mr̄ accipiēs ad rogādū scm̄ pe. totū se cōtulit eū vt filiū suū reuiuiscere faceret: p̄cibus deuotis exorās. Uix orōnem ꝯpleuerat. ⁊ ecce q̄ erat mortu⁹ apparuit viu⁹. Cū igit᷑ ad baptismū portat⁹ fuisset. ⁊ vt iohānes vocaret᷑ diffinitū eēꝫ. sacerdos cū ei⁹ nomē dicere debuit: nesciēs dixit petrus Uñ istō nomē postmodū ex deuotōe scī petri sp̄ retinuit. ¶ In puintia theutonie apō traiectū: mlr'es q̄dā vidētes ad ecciam fratꝝ p̄dicatorꝝ in honore scī petri martiris magnū ꝯcursū fieri pplorꝝ: dū ipe i platea ꝯsisterēt ⁊ filarēt astātibus sic dicebāt. Ecce isti p̄dicatores omnē modū lucrādi nouerūt. nā vt magnā possint pecuniā cumulare. ⁊ lata edificare palatia. vnū nouū martirē inuenerūt. Dum hec ⁊ sil'ia dicerēt: ecce subito filū totū sanguine cruentatur. ⁊ digiti q̄bus filū torquebant sanguine mox replent᷑. q̄d ille vidētes ⁊ admirātes: digitos diligenter extergūt. ne forte in eis accidissꝫ aliq̄ insciſſura Dꝫ cū digitos omio sanos ꝯspicerēt. ⁊ filū sic sanguinolentū viderēt: tremētes ac penitētes dicere cepūt. Uere qꝛ p̄cioli martiris sanguini detraxim⁹. nobis hoc sanguinis miracl'm tā stupendū euenit Currētes igitur ad domū frm̄ priori oīa exposuerūt. ac filū sanguine cruentatū eidē p̄n̄tauerūt. Prior aūt ad multorꝝ instantiā solennē p̄dicatōem cōuocauit. ⁊ quicq̄d p̄dictis mlr'ib⁹ acciderat corā oībus retulit. ⁊ filū ipꝫ sic cruentatū oib⁹ oñdit. ¶ Uerꝝ quidē mgr̄ artis gramatice in eadē p̄dicatōe cōsistens. factū ipm̄ cepit plurimū deridere. ⁊ astantibus dicere. Uidete mō q̄l'r isti frēs simpliciū corda decipiūt. Nā cū aliquib⁹ mulierculis de suis familiaribus cōduxerūt: vt filū ipm̄ in aliq̄ sanguine tingerēt. ⁊ sic miraculose accidisse narrarent. Dū hec ille diceret. ptin⁹ vltionis diuine plagā accepit. ⁊ ipm̄ validissimarꝝ febriū estus multis aspicientib⁹ sic vexauit. vt a p̄dicatōe ipsa inter manus amicorꝝ in ppriā domū deferretur. Sed cū vehementer febris excresceret. ⁊ ille mortem vicinam timeret. predictum priorem accersire fecit. ⁊ reatum suum confitēs deo ⁊ beato petro coram dicto priore votuꝫ vouit. ꝙ si eius meritis sanitatem reciperet. eum semper in speciali deuotione haberet. et decetero linguam ad talia non laxaret. Mira res mox vt predictuꝫ votum protulit: sanitatem integram recepit. ¶ Quadam vice cum supprior predicti loci quosdam lapides pulcerrimos ⁊ magnos in quadam naui p̄ constructione predicte ecclesie duceret. nauis ipsa ex improuiso cuidā litori sic inhesit vt nullatenus posset moueri. Descendentes vero naute omnes vnanimiter ipsaꝫ impellebāt. sꝫ nullatenus mouere poterāt Cum ergo nauem se amisisse putarent predictus supprior oībus aliis licenciatis manum ad nauem apposuit. ⁊ leuiter ipsam impellēs dixit

In nomine sancti petri martiris in cuius honorem lapides istos deferimus vade. Statimqz nauis velocissime se mouit. et de litore sana recessit. su per quam naute ascendentes omnes sani et hilares ad propria remearunt. ·I·
¶ In prouincia francie ciuitate senonis puella quedam cum in aquam rapti transeuntem cecidisset. et per magnum spacium temporis stetisset. tandem de flumine mortua est extracta. Mortis cuius erant quatuor argumenta. scz magnum spacium temporis. et rigiditas corporis. et frigiditas. et nigredo. Delata est ergo a quibusdam ad ecclesiam fratrum. qui cum eam sancto petro vouissent: continue vite est reddita et saluti. ¶ Frater iohannes polonus cum apud bononiam quartana laboraret. et in festo sancti pe. martiris sermonem ad clerum facere deberet. accessionem eadem nocte iuxta cursum naturalem expectans: timere valde cepit ne in iniuncto sermone sibi deficeret. Ad sancti igitur petri conuersus suffragia ad altare ipsius cum deuotione accessit orans vt eius meritis iuuaretur cuius debebat gloriam predicare. Sicqz factum est quod illa nocte febris penitus cessauit. et postea nunquam eum inuasit. ¶ Matrona quedam noie girolda: vxor iacobi de valle sana. cum per. xiiii. annos ab inmundis spiritibus fuisset obsessa: venit ad quendam sacerdotem dicens. Ego sum demoniaca. et spiritus malignus vexat me. Mox sacerdos territus fugiens sacristiam intrauit. et librum quendam in quo erant coniurationes demonum et stolam latenter sub cappa deferens: cum bona societate ad mulierem rediit. quem mox vt vidit ait. Latro pessime quo iuisti. quid est quod sub cappa occulte portasti. Cum autem sacerdos adiurationes suas faceret. et nil curationis afferret venit illa ad beatum petrum dum adhuc viueret: ab eo postulans adiuuari Cui ille prophetica voce respondit. Confide filia ne desperes. quia et si quod postulas ad presens perficere non valeo. tempus tamen veniet quod id quod a me petis plenarie obtinebis. quod et factum est. Nam post passionem eius cum ad sepulcrum eius predicta mulier accessisset ab illa infestatione demonum fuit penitus liberata. ¶ Mulier quedam nomine eufemia de loco corriongo mediolan. dyocesis septem annis a demonibus est vexata. Sz cum ad sepulcrum sancti petri ducta fuisset. ceperunt demones eam amplius agitare. et per os eius cunctis audientibus clamare. Mariola mariola. petrine petrine. Tunc demones exeuntes: eam quasi mortuam dimiserunt. Sz modicum post dum plene sanata fuit: surrexit Asserebat autem quod diebus dominicis et festiuis et maxime quando missa celebrabatur eam demones amplius molestabant. ¶ Quedam mulier nomine verbona de beregno per. vi. annos a demonibus agitata. cum ad sepulcrum sancti petri fuisset adducta. vix a multis viris detineri poterat. Inter quos erat quidam credens hereticorum noie conradus de ladriano qui illuc aduenerat vt sancti petri miracula derideret. Qui cum predictam mulierem cum ceteris detineret demones eidem per mulierem dixerunt. Cur tenes nos. nonne noster es. Nonne te ad talem locum portauimus. et ibi tale homicidium perpetrasti. nonne te ad talem

z talem locū duximus. z ibi tale z tale flagiciū cōmisisti. Cūqz multa peccata sibi dicerent que nullus alius nisi ipse solus sciebat: vehementer expauit. Mox aūt demones collū z pectus mulieris excoriātes. et inde exeūtes: semiuiuā eā dimiserūt. sz post modicū penit⁹ sanata surrexit. Predict⁹ aūt cōradus hereticus hec vidēs z stupens: ad fidem catholicā est cōuersus. ¶ Uir quidā noīe opiso credēs hereticoꝝ cum occasione cuiusdā heretice ꝯsanguinee sue ad ecc̄iam fratꝝ venissz: z ad tumbā sancti petri ꝑgēs duos ibi denarios cōspexisset: ipos denarios accipiens dixit. bonū est vt bibam⁹ istos. Statimqz tot⁹ cepit tremere. nec d̄ loco eodē aliq̄ten⁹ potuit se mouere. Qui territus p̄dictos d̄narios i loco suo mox r̄stituit. z sic iā̄ abscessit. vidēs aūt bti petri virtutē. heresim deseruit: z ad fidē catholicā se ꝯuertit. ¶ Sanctimonial' quedā erat in alemania: z in claustro oetenbach ordīs sancti sixti constātiensis dyocesis. q̄ ꝑ annū z ampli⁹ grauem guttā in genu ꝑpessa est ita q̄ nullo remedio poterat libari. Hec q2 sepulcꝝ sc̄i petri corpal'r visitare n̄ poterat. vtpote q̄ erat sub obedientia cōstituta. z que infirmitate grauissima vrgebatur. cogitauit saltē p̄dictū sepulcꝝ mentali gressu adire. ac deuotōe sedula visitare. Discens vero q̄ in. xiii. dietis d̄ loco illo mediolanū posset adire. quottidie ꝑ qualibet dieta centū pater nr̄. ad honorem sancti petri dicere cepit. Mirꝝ in modū: cū istas mētales dietas tal'r cepit facere: successiue semꝑ z paulatim cepit se meli⁹ habere. At vbi vltimā dietā p̄fecit. z ad tumbā mentali gressu puenit: flexis genibus ac si p̄ntial'r coram tūba astaret: psalteriū cū deuotōe maria totū legit: q̄ expleto ab illa īfirmitate adeo liberatā se sensit vt iam nī̄ modicū quid sentiret. Rediens vero eo mō q̄ iuerat. anteq̄ omnes dietas expleuisset: penitus est sanata ¶ Uir quidā de canapicio de villa mazati noīe ruffinus: grauem valde infirmitatē incurrit. Nam vena fracta in inferioribus ꝑtibus anterius sine cessatōe sanguinem emittebat. ita q̄ a nullo medico aliquod sibi remediuz poterat adhiberi. Cū ergo sanguis ꝑ sex dies z noctes continue effluxisset. ille beatū petruz deuote in sui auxiliū inuocauit. Qui tā subito sanatus est: vt inter effusam oratōem. z receptam liberatōem nullū pene fuerit interuallū. Cū aūt se sopori dedisset. vidit quendā fratrem in habitu ordinis fratrum p̄dicatoꝝ grossum: facie atqz brunū. quez sociū beati petri martiris existimabat. sicut vere z talis forme extiterat. Qui cū expāsiōe palmas plenas sanguine cum quodā suaui vnguento eidem offerebat dicens. Sanguis adhuc recens est. Ueni igitur ad recentem sanguinem sancti petri. Qui euigilans sepulcꝝ sancti petri statuit visitare. ¶ Quedam comitisse de castro massyno: yporensis dyocesis: cum in beatū petrum specialem deuotōem haberent. z eius vigiliam ieiunarent. cum ad suam ecc̄iam: vt audirent vesperas accessissent. vna eaꝝ candelam

quandam in honorem beati petri martiris ante quoddam altare beati petri apl'i posuit cōburendam Que cum domū redissent: sacerdos auaricia ductus in ipsam candelā sufflans eam extinxit. sed mox lumen redijt: et denuo ipsam accendit: Secūdo et tercio eā extinguere voluit: sz lumen vt prius redijt. Unde tedio affectus chorū intrauit. et ante maius altare aliā candelā inuenit. quā clericus in honore sancti petri posuerat qui eius vigiliam similiter ieiunabat. Quā sacerdos bis extinguere voluit: sed nequiuit. Quod videns clericus: iratus dixit. Dyabole: aptū miraculū non videtis: et q sanctus petrus non vult vt suā extinguatis candelam. Territi igitur et stupentes sacerdos et clericus castrū ascenderūt. et pdictum miraculū omnibus narrauerūt. ¶ Uir quidā nomine roba de meda: cū vsqz ad vestes in ludo omnia pdidisset. domū in sero rediens cū lucerna accensa: lectum suū adijt. et videns se tam viles pānos habere. et se tantū amisisse considerās. p nimia desperatōe cepit dmones inuocare. ac se eisdē ore nephario cōmendare. Statimqz tres dmones affuerūt. qui lucernaz accensam in solariū pijciētes: eū p collū arripuerunt. tam fortiter ipm stringentes: vt nullatenus loqui posset. Quem cum plurimū agitarēt. qui erant in domo inferiori ad eū ascendentes dixerūt. Quid est quod agis o roba. Quibus demones responderūt. Ite in pace vestra: et lectos vestros intrate. Illi autem vocem esse credentes predicti viri: protinus redierunt Illis recedentibus cepit multo fortius a demonibus agitari. Quod illi cognoscentes. sacerdotem ptinus aduocauerūt. Qui cum p beatum petrū demones adiurasset: duo ptinus exierūt. Sequēti aūt die ad sepulcrū sancti petri adductus est. Ad quem frater guilhelmus vercellēsis accedēs cepit demonem increpare. Qui eum quē nunq̄ viderat ex noīe vocās: ait. Frater guilhelme p te nunq̄ exibo. quia hic noster est et opa nostra fecit. Quē cum interrogasset quo nomīe vocaref: ait. vocor balcefas. Tandem cū p beatū petrū adiuratus fuisset. ipm in terra pijciens mox exiuit. Ipse aūt pfecte sanus remansit. et penitētiā salutarem accepit ¶ Cum quidam hereticus acerrimus disputator: et eloquētie singularis: cum beato petro cum adhuc viueret disputaret. et errores suos subtiliter et acute pposuisset in mediū. ac beatū petrū vt rñderet ad proposita īportunus perurgeret. ille deliberatōem petens oratorium quoddaz quod prope erat intrauit. cum lacrimis orans deum vt causam fidei sue defenderet. et loquacem tumidum. aut ad fidei veritatem reduceret. aut lingue priuatōe puniret. ne p eam decetero contra fidei veritatem tumeret. Rediēsqz ad hereticū corā omnibus palā dixit vt suas iterū pponeret ratōes. Qui ita penitus factus est mutus vt nec vnū solū verbum aliquatenus pferre valeret. Unde heretici confusi recesserunt. et catholici deo gracias retulerunt. ¶ Cum in ramis palmarū dū adhuc

viueret mediolani p̄dicaret. ⁊ ibi vtriusq; sexus esset maxima multitudo: dixit publice alta voce. Scio p certo q heretici tractāt mortē meā ita q pro morte mea iam pecunia data est. Sed faciant quicq̄d possūt qr magis p̄sequar eos mortuus q̄ viuus. Quod verū fuisse manifestū ē ¶ Apud florentiam in monasterio diripulis sanctimonialis quedam in orōne posita. ea die qua beatus petrus mortē sustinuit. vidit beatā virginē in excelso trono in glīa residere. ⁊ duos fratres de ordine p̄dicatorū in celū ascēdere. ⁊ hinc inde iuxta eā collocatos esse. Et cū inq̄reret q̄ nā essent audiuit vocē dicentē sibi. Hic est frater petrus q̄ in cōspectu dn̄i tanq̄ fumus aromatū glīosus ascēdit. Repertumq; est p certo q eadē die mortē subiit. qua dicta scīmonialis visionē vidit. Ūn̄ cum longa ⁊ graui infirmitate laboraret ad rogandū beatū petrū tota deuotione se cōtulit ⁊ sanitatē integrā mox recepit ¶ Scolaris quidā cū de magalona ad mōtem pessulanū rediret. ex quodā saltu adeo ē ruptꝰ in inguine vt dolore nimio vexaretur. et incedere n̄ valeret. Hic aliqn̄ audiēs p̄dicare q quedā mlr terrā sanguine beati petri respsā sup cācri corrosionē ponēs fuerat liberata dixit Dn̄e deꝰ ō terra illa n̄ habeo s; q̄ illi terre meritis beati petri tātā dedisti virtutē. potes et isti dare. Accipiēs igit̄ ō terra. cū signo crucis ⁊ inuocatōe martiris loco sup̄ posuit ⁊ stati curatꝰ fuit. ¶ Anno dn̄i M.cc.lix. i ciuitate cōpostell. fuit q̄dā vir nomīe bn̄dictꝰ. q̄ tibias inflatas hēbat i modū vtriū: vētrē; tumentē instar p̄gnātis. facie; p̄ nimio tumore horribilē. totūq; corpus inflatū. ita vt mōstrū aliqd̄ videret̄. Hic cū a q̄dā matrona vix sup baculū se sustentās elimosinā peteret: illa rn̄dit Magis fossa q̄; aliq̄ cibo indigeres. s; meo cōcilio acq̄esce. ⁊ ad domū fratrū p̄dicatorū pergens ⁊ peccata cōfitēs bti petri p̄rocinia iuocato. Ille aūt cū mane ad domū fratrū p̄dicatorū venisset. ⁊ hostiū eccl'ie clausū ess;: secꝰ portā se posuit: ⁊ dormiuit. Et ecce q̄dā reuerēdus in hitu p̄dicatorū eidē appuit. ⁊ cappa ipm coopiens eū in eccl'iam introduxit. ille aūt euigilās: ⁊ in eccl'ia se repit. ⁊ p̄fcē se sanatū iuenit. Qd̄ ml'tis admiratō; intulit ⁊ stuporē cū videret hoiem pene mortuū tā subito a ḡui infirmitate fuisse liberatū

De sancto philippo apostolo LXII

Philippus dr̄ os lāpadis. vl' os manuū. Uel dr̄ a philos q̄d est amor. ⁊ yper q̄d ē sup: q̄si amator supnorū. Dicit̄ igit̄ os lāpadis: ppter suā luculētā p̄dicatōe;. os manuū ppter assiduā opatoem. amator supnorū ppter celestē cōtēplatōem

Philippus apl's cū. xx. annis p sithiā p̄dicasset: a paganis tenetur. ⁊ ad imolandū statue martis ab eisdē cōpellitur. Tūc subito draco quidā ingens de sub base exiuit. qui filiū pontificis: qui ignem ministrabat in sacrificio interfecit. duosq; tribunos q̄rū ministri

philippum in vinculis detinebāt extinxit. ceterosqȝ adeo sui flat⁹ feto re infecit: vt oēs morbidi redderētur. Dixitqȝ philipp⁹. Credite mihi ꝛ statuā istā cōfringite. ꝛ in loco eius crucē dñi adorate. vt infirmi ve stri sanētur ꝛ mortui suscitētur. At hi qui cruciabātur clamabāt. Dñe fac vt sanemur. ꝛ hūc martem ꝓtin⁹ cōfringem⁹. Tunc philippus dra coni ꝑcepit. vt in locū desertū descēderet. ita vt nulli oīo noceret. Qui sta tim recessit. ꝛ vlteri⁹ nō cōpuit. Tūc philippus oēs sanauit. ꝛ illis tri bus mortuis vite bñficium impetrauit. Sicqȝ vniuersis credentibus ꝑ annū vnū eis adhuc ꝑdicauit. ꝛ in eis ꝑsbiteros ꝛ dyacones ordināſ in asiam ciuitatē ierapolim venit. ibiqȝ heresim hebronitaꝝ: qui xp̄m carnem fantasticā assūpsisse dogmatizabāt: extinxit. Erant aūt illi due sacratissime virgines filie eius. ꝑ quas dñs multos ad fidē conuertit. Philippus aūt añ septem dies obit⁹ sui epōs ꝛ ꝑsbiteros conuocauit eisqȝ dixit. Hos septē dies ꝓpter āmonitōem vestrā mihi dñs ꝯcessit. Erat aūt annoꝝ. lxxxvii. Post hoc infideles ip̄m tenuerūt. ꝛ cruci ad instar mgr̄i sui quē ꝑdicabat affixerūt. ꝛ sic ad dñm migrauit. ꝛ felici- ter vitā cōpleuit. Iuxta aūt eū due filie eius. vna a dextris ꝛ alia a si- nistris sūt sepulte. De isto philippo sic dicit ysido. in li. de vita ꝛ ortu ꝛ obitu sanctoꝝ: Philippus gallis ꝑdicabat xp̄m. barbaras gentes. vi cinasqȝ tenebras: ꝛ tumēti occeano cōiūctas. ad sciē lumē: fideiqȝ por tum deduxit. Demū i ierapoli frigie ꝓuicie vrbe crucifix⁹ lapidatusqȝ obiit. simulqȝ cū filiab⁹ suis ibi requiescit. Hec ysido. ¶ De philippo aūt qui fuit vn⁹ de. vii. diaconib⁹: dicit hiero. in martirologio. q. viii. ydus iulii. signis ꝛ ꝓdigiis inclitus apud cesareā requieuit. iuxta quē tres filie eius tumulate sunt. nā quarta apud ephesū requiescit. Prim⁹ ḡ philipp⁹ ab isto differt. q: ille fuit apl's. iste diacon⁹. Ille q̄escit apud hierapolim. iste apud cesareā. Ille habuit duas filias ꝓphetissas: iste q̄ttuor. Licet historia eccl'. videaṫ dicere ꝙ fuit philippus apl's: qui ha buit q̄ttuor filias ꝓphetissas. sed in hoc mag̃ hiero. ē credēdū. LXIII

De sancto iacobo apostolo miori

Iacobus d' supplātator. vel supplātans festinātem. vel ꝑparans. Vel d' iacobus a ia q̄d est deus. ꝛ cobar q̄d est onus vel pondus. Vel iacobus q̄si iacopus. a iaculo: ꝛ cope quod ē cesio. q̄si cesus iaculis. Dicitur ergo supplātator mūdi ꝑ cōtemptum: supplātans festinantē diabolū. ꝑparans ad omne bonū corpus suum. Male eñ passiones nobis insunt ex tribus. sicut dicit gregori⁹ nissen⁹ Ex mala educatōe siue conuersatōe. ex corporis mala habitudine. ex vicio ignorantie. Curantur aūt vt dicit bona consuetudine. bona exer citatione. studio doctrine. Sic beatus iacobus se curauit: ꝛ ideo corp⁹ ad omne bonū paratum habuit. Diciṫ etiā pond⁹ diuinū ꝑ grauitatē

Jmorum. iaculis cesus per martirium. B

Jacobus iste apostolus vocatus est iacobus: alphei sc3 filius. iacobus frater domini. iacobus minor. et iacobus iustus. Iacobus alphei dr nō tm̄ fm carnem. sed etiam scdm nomis interpretationē. Alpheus em̄ interptatur doctus vel documentū. vel fugitiuus vel millesimus. Dicitur ergo iacobus alphei. qr fuit doctus p scientie inspiratōem. documentū p alioꝝ eruditōem. fugitiuꝰ de mūdo p despectōem. et millesimus p humilitatis reputatōem. Frater quidem domi dr ex eo q̄ simillimus sibi fuisse phibetur. adeo vt pleriq3 in eoꝝ specie fallerentur. Unde cū iudei ad capiendū xp̄m pgerent. ne forte iacobū in persona xp̄i caperent. a iuda qui xp̄m a iacobo tanq̄ eoꝝ familiaris optime discernebat: signum osculi acceperunt. Hoc etiā testatur ignatiꝰ in ep̄la ad iohannē euangelistā: sic dicēs. Si licitū est mihi apud te ad hierosolime ptes volo ascendere. vt videā illum venerabilē iacobum. qui ꝯgnomiatur iustus. quem referūt xp̄o iesu simillimū facie. vita et mō conuersatōis. ac si eiusdē vteri frater esset gemellus. Quē dicūt: si video: video et ip̄m iesum fm oīa corpis eius liniamēta. Uel dr frater dn̄i: qm̄ xp̄s et iacobus sicut a duabus sororibus descenderāt. sic a duobus fratribus sc3 ioseph et cleopha descendere putabātur. Nō em̄ dr frater dn̄i qr fuerit filꝰ ioseph sponsi marie de vxore alia. sicut aliq̄ voluerūt dicere. sed qr erat filius marie filie cleophe. qui quidē cleophas fuit frater ipsius ioseph sponsi marie. Licet magister iohānes beleth dicat. qr alpheus pater ipsius iacobi fuit frater ioseph sponsi marie. q̄d veꝝ non creditur. Iudei ergo fratres vocabant: qui se ex vtraq3 parte sanguinis contingebāt. C Uel dr frater dn̄i. pp̄ter p̄rogatiuā et excellentiā sanctitatis. ob quā p̄ ceteris ap̄lis hierosolimis est ep̄us ordinatus. Dicitur etiā iacobus minor ad drn̄am iacobi filii zebedei Licet em̄ iacobo zebedei natus sit prior. fuit tm̄ vocatōe posterior. vn̄ etiā hec consuetudo in plerisq3 regiōibus obseruatur. vt ille qui prior ingreditur: maior vocetur. et ille qui posterior: minor. licet sit prior: aut etate maior. aut scitate dignior. Dicitur etiā iacobus iustus: pp̄ter meritum excellentissime scitatis. Nā fm hiero. Tāte reuerētie et scitatis in pp̄lo extitit vt fimbriā vestimenti eius certatim cupent tāgere. vn̄ et de sanctitate eiꝰ sic scripsit egisippus ap̄loꝝ vicinus. sicut in eccl̄iasticis hy. legitur. Suscepit inquit eccl̄iam frater dn̄i iacobus. qui ab oībus noiatus est iustus ab ipsis tp̄ibus dn̄i pdurans vsq3 ad nos. hic ex vtero matris sue sanctꝰ fuit vinū et sicerā nō bibit. carnes nūq̄ manducauit. ferꝝ in caput eius nō ascēdit. oleo nō est vnctus. balneis nō est vsus. sindone id est veste linea semper indutus. Totiens in oratōe genua flexerat vt callos in genibus sicut in calcaneis videretur habere. Pro hac incessabili et summa iusticia appellatus est iustus et abba

quod est interpretatum munimētū populi ⁊ iusticia. Hic solus inter apostolos ꝑpter nimiā sanctitatem suam ꝑmittebatur intrare in sancta sāctoꝝ. Hec egisippus. Dicitur etiā: ꝙ prim⁹ inter apl'os missaꝫ celebrauit. Nam ꝑpter sue excellentiā sanctitatis hūc sibi honorē apl'i fecerūt vt post ascensionē dñi primus inter eos missam ierosolimis celebraret etiā anteꝙ̄ esset epūs ordinatus: cū ante eius ordinatōnem in actib⁹ dicatur: ꝙ discipuli erāt ꝑseuerātes in doctrina apl'oꝝ: ⁊ ꝯmunicatione fractōis panis. quod de misse celebratōe accipitur. Uel forte ideo ꝑm⁹ celebrasse dr. qr prim⁹ in pontificalibus eā dixisse ꝑhibetur. sicut ⁊ petrus postmodū primus in antiochia missam celebrauit. ⁊ marcus i alexandria. Hic ꝑpetue virginitatis extitit. Sicut testatur iero. in li. ꝯtra iouinianū. ¶ In parasceue aūt mortuo dño: sicut dicit iosepb⁹. ⁊ iero. in li. de viris illustribus. iacob⁹ votū vouit se nō ꝯmestuꝝ donec videret dñm a mortuis surrexisse. In ipa aūt die resurrectōis: cū vsqꝫ ad diem illā iacobus nō gustassꝫ cibū: eidem dñs apparuit. ac eis qui cū eo erant. ⁊ dixit. Ponite mensam ⁊ panem. Deinde paneꝫ accipiens bñdixit: ⁊ dedit iacobo iusto dicēs. Surge frater mi comede. qr fili⁹ hōis a mortuis resurrexit. Septimo igitur anno epātus ei⁹ cū ad diē pasce apl'i ierosolimis cōuenissent interrogante eos iacobo q̄nta ꝑ eos fecissꝫ dñs corā ppl'o referebant. Cū ģ. vii. dieb⁹ iacobus cū aliis apl'is in templo ꝑ̄dicassꝫ corā caipha ⁊ aliqb⁹ iudeis ⁊ iā ꝑpe essꝫ vt baptizari vellēt repente quidā templū ingrediens clamare incepit. O viri ysraelite qd facitis. Cur ab istis vos magis decipi ꝑmittitis. Intm̄ aūt ppl'm concitauit vt apl'os lapidare vellēt. Ascēdit aūt hō ille sup gradum vbi iacobus ꝑ̄dicabat. ⁊ ipm ꝑ̄cipitauit deorsum. ⁊ ex tūc plurimū claudicauit. Hec aūt: vii. anno post ascēsionē dñi beatus iacobus passus est. ⁊ B. ¶ In anno aūt epātus sui tricesimo vidētes iudei ꝙ paulū nō possent occidere. eo ꝙ cesarē appellassꝫ. ⁊ romam missus fuissꝫ. ꝑsecutiōis sue tirannidē in iacobū conuerterūt. cōtra eū occasionē querentes. Et sicut ꝑ̄dictus egisippus apl'oꝝ ꝯtempaneus refert. ⁊m ꝙ in eccl'iastica hystoria inuenit. iudei ad eū ꝯuenerūt dicētes. Oramus te vt reuoces ppl'm. qr ipse errat in iesu: putans ꝙ ipse sit xp̄s. Precamur ergo vt dissuadeas omnibus conuenietibus in die pasce de iesu. tibi em̄ obtempabimus omnes. ⁊ de te tam nos ꝙ̄ ppl's testimoniū ferimus. qr iust⁹ es. ⁊ ꝑsonam nullius accipis. Statuerūt igitur illum sup pinnā templi. ⁊ voce magna clamātes dixerunt: Uiroruꝫ iustissime cui nos omnes obtempare debemus qm̄ populus errat post ihesum qui crucifixus est. enuncia nobis quid tibi videtur. Tunc iacobus cū ingenti voce respōdit. Quid me interrogatis de filio hominis. Ecce ipse sedet in celis a dextris summe virtutis. venturus iudicare viuos ⁊ mortuos. Hec audientes cristiani valde gauisi sunt. ⁊ libenter eum audierūt. Pharisei

aũt ⁊ scribe dixerunt. Male fecimus tale testimoniũ pstare iesu. Sed ascẽdamus ⁊ pcipitem⁹ eũ deorsum. vt ceteri terreãtur. ⁊ ei credere nõ psumant. Et simul voce magna exclamauerũt dicẽtes. O o ⁊ iust⁹ errauit. Ascẽderũt ergo ⁊ pcipitauerũt eũ. Cũ ergo pcipitassent: lapidibus eũ obruebãt: dicẽtes Lapidem⁹ iacobũ iustũ. Qui deiectus ñ solũ mori nõ potuit. sʒ ꝯuersus ⁊ sup genua ꝓcumbẽs dicebat. Rogo dñe dimitte eis: qꝛ nesciũt qd faciũt. Tũc vn⁹ ex sacerdotib⁹ ex filiis rachab exclamauit Parcite qso: qd facitis. ꝓ vobis orat hͤ iust⁹ quẽ lapidatis. Tũc vn⁹ ex ipsis ꝑticã fullonis arripiens: valido ictu caput ei⁹ impetiit. ⁊ cerebꝝ excussit: Hec egisipp⁹. Taliqʒ martirio migꝛauit ad dominũ. sub nerone: qui cepit anno dñi. lvii. Sepult⁹ ibidẽ ꝓpe tẽplũ Cũ aũt ppl's vellet eius mortẽ vĩdicare. ⁊ malefactores cape ⁊ punire. ꝑtinus aufugerunt. ¶ Refert iosephꝰ: ꝙ ꝓpter pctm̃ mortis iacobi iusti factũ est excidiũ in ierl'm: ⁊ dispsio iudeoꝝ. sed nõ solũ ob mortẽ iacobi sed etiã ob mortẽ dñi pcipue destructio facta est: ꝭm ꝙ dñs dicit. Non relinquẽt ĩ te lapidẽ sup lapidẽ. eo ꝙ ñ ꝯgnoueris tẽpus visitatõis tue Sʒ qm̃ nõ vult dñs mortẽ pctõris. ⁊ vt ipsi excusatõʒ ñ haberẽt ꝑ. xl. annos: eoꝝ penitentiã expectauit. ⁊ ꝑ aplos maxime ꝑ iacobũ fratreʒ dñi: inter eos ꝯtinue pdicãtem. eos ad pñiam reuocabat. Sed cũ ꝑ ammonitõem eos nõ posset reuocare: voluit eos saltẽ ꝓdigiis exterrere. Nã in his. xl. ãnis sibi ad pñiam datis multa mõstra ⁊ ꝓdigia. sicut refert iosephus. euenerũt. Nã stella pfulgẽs gladio ꝑ oĩa sil'is visa ẽ ciuitati desup immere. ac ꝑ totũ annũ exitialibus flãmis ardere. ¶ In qdã festo azimoꝝ hora noctis nona tãtus fulgor aram tẽplũqʒ circũdedit. vt oẽs diẽ clarissimũ factũ putarẽt. In eadẽ festiuitate vitula ad immolandũ adducta: inter ministroꝝ manus agnã subito est enixa. ¶ Post aliquot dies ꝓpe solis occasum visi sunt currus ⁊ quadrige in omni regiõne ꝑ aerem ferri. ⁊ armathoꝝ cohortes misceri nubib⁹. ⁊ vrbes circundare agminibus improuisis. ¶ In alio die festo que penthecosten appellatur: noctu sacerdotes templũ ingressi ad ministeria ex more cõplenda. motus quosdã strepitusqʒ senserũt. ac voces subitas audierũt dicentes. Trãseam⁹ ab his sedibus. ¶ Ante quartũ etiã annũ belli qdam vir noĩe iesus: ananie filius: in festo tabernaculoꝝ repẽte clamare cepit. Vox ab oriẽte vox ab occidẽte. vox a quattuor vẽtis. vox sup ierosolimã: et sup templũ. vox sup sponsos et spõsas. vox sup ppl'um vniuersũ. Predictus igit' vir capitur: ceditur: verberatur. Sed ille aliud dicere nequiens: quãto plus verberatur tanto fortius clamabat. Ad iudicem igitur adducitur. tormẽtis diris afficitur: vsqʒ ad patefactõʒ ossium laniatur. Sed ille nec preces nec lacrimas effundebat. sed cum quodam vllulatu per singula pene verbera eadem proferebat. addens etiã hoc. Ve ve ierosolimis. Hec iosephus ⁊ E. ¶ Cum aũt iudei nec

ammonitōibus conuerteretur:nec tantis ꝓdigiis terreretur. post qua drageſimū annū dñs veſpaſianū ⁊ titum ierl'm adduxit.qui ipſaȝ ciui tatem funditus deſtruxerūt.Hec aūt fuit cauſa aduentus ipſoꝝ in ie ruſalē:ſicut in quadā hyſtoria inuenit̄.licet apocrifa.Uidens pilatus qꝛ ieſum innocentē cōdemnauerat:timens offenſam tiberii ceſaris:p ſe excuſando nunciū noīe albanū ad ceſarem deſtinauit.Eo aūt tp̄e ve ſpaſianus monarchiā in galacia a tiberio ceſare tenebat.Nunci⁹ igit̄ pilati a ventis ꝯtrariis in galaciā pellitur.⁊ ad veſpaſianū adducitur Talis aūt ibi ſeruabatur cōſuetudo:vt quicūqȝ ibidē naufragiū pate retur:rebus ⁊ ſeruituti principis ſubderetur. Quē veſpaſianus quis eſſet:aut vnde veniret:ſeu quo tēderet reqſiuit Cui ille.Hieroſolimita nus ſum:de ptibus illis veni.romā vſqȝ tendebā.Cui veſpaſian⁹ De terra ſapiētiū venis.artem noſti medicaminis.medicus es.curare me debes. Ueſpaſianus em̄ quoddā gen⁹ vermiū naribus inſitū ab infā tia gerebat.Uñ ⁊ a veſpis veſpaſian⁹ dicebat̄.Cui vir ille rñdit.Ar tē medicamīs dñe neſcio.⁊ ideo curare te nō valeo.Cui veſpaſianus. Niſi me curaueris:morte morieris.Cui ille ait.Ille qui cecos illumi nauit.demones effugauit.mortuos ſuſcitauit:ille nouit.quia artem medendi ignoro.Cui veſpaſianus. Quis eſt ille de quo tāta ꝓfaris. Et ille.Ieſus nazarenus:quē iudei p inuidiam occiderūt:in quē ſi cre dideris ſanitatis grām ꝯſequeris.Et veſpaſian⁹ ait. Credo qꝛ q̇ mor tuos ſuſcitauit:me etiā de infirmitate hac liberare poterit.Et hec di cendo:veſpe de narib⁹ eius ceciderūt.⁊ cōtinuo ſanitatē recepit.Tūc veſpaſian⁹ ingenti gaudio repletus ait.Cert⁹ ſum qꝛ fili⁹ dei fuit qui me curare potuit.Petita igitur a ceſare licentia ieroſolimā cū manu armata pgam.⁊ oēs ꝓditores hui⁹ ⁊ occiſores fūditus euertā. Dixit qȝ albano nūcio pilati.Rebus ⁊ vita ſan⁹ ⁊ incolumis domū tuaȝ mei licentia reuertaris.Ueſpaſian⁹ igit̄ romā adiit.⁊ deſtruendi iudeam ⁊ ierl'm a tiberio ceſare licentiā impetrauit.Per annos igitur plures exercitū congregauit:tp̄e ſcȝ neronis imꝑatoris cū iudei imꝑio rebel laſſent.Uñ ſm crōicas nō fecit hoc zelo xp̄i.ſȝ qꝛ a dominio receſſerāt romāoꝝ.Hierl'm igitur cum copioſo exercitu veſpaſianus aduenit.⁊ in die paſce ierl'm p circuitum potenter obſedit.ibiqȝ infinitam multi tudinem que ad diē feſtū ꝯuenerat ꝯcluſit. ⁊ F ¶ Per aliq̇d aūt temp⁹ anteq̄ veſpaſian⁹ ierl'm adueniret:fideles qui ibi erāt a ſpūſancto ad monētur vt inde recedāt.⁊ in quodā opido trans iordanem: q̇d pellan vocatur:ſecedant.vt ablatis ab vrbe ſanctis viris:celeſti vindicte fie ret locus:tam de vrbe ſacrilega:q̄ de populo ſcelerato. Quandā aūt ciuitatem iudee nomine ionapatam:in qua ioſephus ⁊ dux ⁊ princeps erat.primo omniū eſt aggreſſus Sed ioſephus cū ſuis viriliter reſiſte bat. Tandem videns ioſephus iminere excidiū ciuitatis.aſſūptis.xi.

iudeis subterraneam domū intrauit. vbi quadriduana fame afflicti: iudei non consentiēte iosepho malebant ibidem mori q̄ vespasiani se subiicere seruituti. Volebantq3 se mutuo interficere. ⁊ sanguinē suu3 in sacrificium deo offerre. Et quoniā iosephus inter eos dignior erat volebant eum primitus occidere. vt eius effusione sanguinis deus citius placaretur. Vel: vt in quadam cronica dicitur: ideo se mutuo interficere volebant. ne darentur in manibus romanorum. At iosephus vir prudens ⁊ mori nolens. iudicem mortis ⁊ sacrificii se constituit. et quis prior alio occidendus esset: inter binos ⁊ binos sortem mittere iussit. Missis igitur sortibus. sors nunc vnum nunc alium morti tradidit. donec ventum est ad vltimum cum quo iosephus sortem missurus fuit. Tunc ioseph9 homo strenuus ⁊ agilis. gladium illi abstulit ⁊ q̄d magis eligeret vitam sc3 aut mortem requisiuit. ⁊ vt sine dilatione eligeret precepit. Et ille timens respondit. Viuere non recuso. si gratia tui vitam conseruare valeo. Tunc iosephus vni familiari vespasiani ⁊ sibi etiam familiari latenter locutus est. ⁊ vt sibi vita donaretur petiit. Et quod petiit impetrauit. Cum autem ante vespasianū ioseph9 esset adductus: dixit ei vespasianus. Mortem meruisses si huius petitionibus liberatus nō esses. Et iosephus. Si quid perperam actum est in melius commutari potest. Et vespasianus. Qui victus est quid facere potest. Et iosephus. Aliquid facere potero: si dictis meis aures tuas demulsero. Et vespasianus. Concedatur vt verbis tuis inhereas ⁊ quicquid boni dicturus es pacifice audiatur. Et iosephus Imperator romanus interiit. ⁊ senatus imperatorem te fecit. Et vespasianus. Si propheta es. quare non es vaticinatus huic ciuitati q̄ mee sit subiiciēda dicioni. Et iosephus. Per quadraginta dies hoc eis predixi. Interea legati romanorum veniunt. vespasianum in imperium sublimatu3 asserunt. eumq3 romam deducunt. Hoc quoq3 eusebius in cronica testatur. q̄ scilicet iosephus vespasiano predixit. tam de imperatoris morte q̄ de sua sublimatione. Reliquit autem vespasianus titum filium suum in obsidione hierusalem. Titus autem: vt in eadem hystoria apocrifa legitur. audiens patrem suum in imperium sublimatum. tāto gaudio ⁊ exultatione repletur. q̄ neruorum contractōne ex frigiditate corripitur. et altero crure debilitatus: paralisi torquetur. Josephus autem audiens titum paralisi laborare: causam morbi: ⁊ tempus morbi diligēter inquirit. Causa nescitur. morbus ignoratur. De tempore autem quoniam audita patris electione hoc sibi acciderit aperitur. Josephus autem vir prouidus ⁊ sapiens ex paucis multa coniecit. et ex tempore morbum ⁊ causam inuenit. sciens quia gaudio ⁊ letitia superhabundanti debilitatus fuerit. Animaduertēs itaq3 q2 cōtraria ꝯtrariis curātur. sciēs etiā q2 q̄d amore ꝯq̄ritur dolore frequenter amittit

querere cepit: an aliquis esset: qui principis inimiciciis obnoxi⁹ tene-
ret. Et erat ibi seru⁹ adeo tito molestus: vt sine vehemēti cōturbatōe
nullaten⁹ in eū poss3 respicere. nec etiā nomē ei⁹ audire. Dixit itaq3 ti
to. Si curari desideras: oēs qui in meo comitatu venerint saluos faci
as. Cui tit⁹. q̇cūq3 in tuo comitatu venerit secur⁹ habeat̃ ⁊ salu⁹. Tūc
ioseph⁹ cito prandiū fieri p̄cipit: ⁊ mensam suā mense titi oppositā lo
cauit. ⁊ seruū a dextris suis sedere fecit. Quē titus respiciēs molestia
cōturbat⁹ infremuit. ⁊ q̄ pri⁹ gaudio infrigidat⁹ fuerat: accensione fu
roris incaluit. neruosq3 distendēs curatus fuit. Post hoc tit⁹ ⁊ seruu3
in sui grām et iosephū in sui amiciciā3 recepit. Utrꝫ aūt hec hystoria
apocrifa narrāda sit. lcōris iudicio relinq̄r. ¶ Biennio igitur a
tito ierl'm obsessa: inter cetera mala q̄ obsessos g̃uiter purgebāt tāta fa
mes oēs tenuit: ꝙ pentes filiis: ⁊ filii pētib⁹. viri vxorib⁹: et vxores vi
ris cibos nō tm̄ e manib⁹. s3 etiā ex ipsis dētibus rapiebant. Juuenes
etiā etate fortiores velut simlacra ꝑ vias oberrādo: p̄ fame exanimes
cadebāt. Qui mortuos sepeliebāt sepe sup ipsos mortuos mortui cade
bant. Fetore3 itaq3 cadauerum nō ferētes ex publico sūptu ipsa sepeli
ebant. Sed deficiente sumptu. vincente cadauerum multitudine de
muro cadauera precipitabant. At titus circumiens cū vidisset valles
repletas cadaueribus. et totā patriā ex eoꝝ fetore corruptam. manus
suas cū lacrimis ad celum leuauit dicēs. Deus tu vides quia ego hoc
nō facio. Tāta em̄ fames ibi erat ꝙ calciamenta sua et corrigias ɔme
debāt. Matrona quedā insup genere et diuitiis nobilis. sicut in histo
ria eccl'iastica legitur. cū p̄dones in eius domū irruentes eā omnibus
expoliassent. nec sibi vltra quid comederet remāsiss3. puulum lactentē
tenēs in manibus ait. Infelicis matris: infelicior fili. in bello. in fame
in direptōe. cui te seruabo. veni ergo nūc o mi nate. esto matri cibus. p̄
donibus furor. seculis fabula. Et his dictis filium iugulauit. et coxit.
⁊ dimidium comedens. partem alteram ocultauit. Et ecce confestim p̄
dones odorem carnis cocte sentiētes in domum irruunt. et nisi carne3
prodat mortem minantur. Tunc illa detegens infantis membra. ecce
inquit vobis partem optimam reseruaui At illos tant⁹ horror inuasit
ꝙ nec loqui potuerunt. Et illa. Meus est inquit filius hic. meū est pec
catū. Securi edite. q: p̄or ego comedi quē genui. Nolite fieri aut m̄re
religiosores. â feīs molliores ꝙ si vicit vos pietas ⁊ horretis. ego totū
comedā que dimidiū iā comedi. Illi vero trementes et territi discesse
runt. Tandem secundo anno imperii vespasiani. titus ierusalem cepit
et captam subuertit. templumq3 funditus destruxit. Et sicut iudei cri-
stum triginta denariis emerant. sic et ipse vno denario. xxx. iudeos vē
didit. Sicut autem narrat iosephus nonaginta septemmilia iudeoru3
vendita sunt. ⁊ vndecies centena milia fame et gladio perierunt.

Legitur q̄3 ꝙ titus intrans hierl'm: quendā mur̄ densissimū vidit. ipmq3 pforari pcepit. Factoq3 foramie: quendā int⁹ senē aspectu ⁊ canicie venerabilē inuenerūt. Qui requisit⁹ quis ess3: rn̄dit se esse ioseph ab arimathia ciuitate iudee. se q3 a iudeis ibidē clausū ⁊ muratū fuisse eo ꝙ xp̄3 sepeliss3. addiditq3 ꝙ ab illo tpe vsq3 nūc celesti sit cibo past⁹. ⁊ diuio lumie cōfortat⁹. In euāgelio tn̄ nicodemi dr̄: ꝙ cū iudei ipm reclusissent: xp̄s resurgēs eū inde eripuit. ⁊ in arimathiā duxit. pōt dici: ꝙ cū educt⁹ a pdicatōe xp̄i n̄ cessaret. a iudeis iter̄ est reclusus. Mortuo q̄3 vespasiāo impatore: titus fili⁹ ei⁹ eidē iimpio successit. q̄ fuit vir clemētissim⁹: ⁊ ml'te liberalitatis. Tāteq3 bonitatis fuit: sicut ait eusebi⁹ cesariensis in cronica. ⁊ testaẜ hiero. ꝙ dū q̄da3 sero recordat⁹ fuiss3: ꝙ illo die nil boni egiss3: aut nihil dediss3: ait. O amici hūc diem perdidi. Post lōga tpa quidā iudei hierl'm reedificare volentes. exeūtes pmo mane plimas cruces de rore inuenerūt. quas territi fugiētes. ⁊ scd̄o mane redeūtes vnusquisq3: vt ait milet⁹ in crōica sua: cruces sāguieas vestib⁹ suis isitas inueīt. q̄ vehemēt territi i fugā iterū versi sūt. s3 tercio die reuersi vapore ignis d̄ terra pdeūtis penitus sūt exusti

De inuentione sancte crucis

LXIIII

Inuentio sancte crucis dr̄: q2 tali die crux inuenta fuisse refertur. Nā ⁊ antea fuit inuēta a seth filio adā in terrestri padiso sicut infra narratur. a salomōe in libano. a regina saba in salomonis tēplo. a iudeis in aq̄ piscine. hodie ab helena in mōte caluarie Inuētio scē crucis post annos. cc. ⁊ ampli⁹: a resurrectione dn̄i facta est. Legitur em̄ in euāgelio nicodemi: ꝙ cū adā infirmareẜ. seth fili⁹ eius portas paradisi adiit: ⁊ oleum ligni misericordie: quo corpus patris pungeret ⁊ sanitatē recipet: postulauit. Cui apparens michael archangel⁹: ait Noli laborare neq3 flere p oleo ligni misericordie obtinendo. q2 nullaten⁹ illud assequi poteris. nisi qn̄ ꝯpleti fuerint. v. milia quingenti anni. Licet ab adam vsq3 ad passiōem xp̄i anni tm̄ quiq3milia centū nonagintanouē fluxisse credātur. Legitur q̄3 alibi: ꝙ angelus eidē ramusculū quedā obtulit. ⁊ iussit ꝙ in monte libani plantaretur. In quadā vero hystoria grecor̄: licet apocrifa. legitur ꝙ angelus de ligno in q̄ peccauit adam eidē tradidit dicēs: ꝙ qn̄ faceret fructū p̄r sanaretur. Qui rediēs ⁊ p̄rem mortuum inueniēs: ipm ramū sup tumulū p̄ris plātauit. q̄ plantat⁹ in arborem magnā creuit. ⁊ vsq3 ad salomōis tpa pdurauit. vtr̄ aūt hec vera sint lectoris iudicio relinq̄tur: cū in nulla croīca vl' historia autētica hec legātur. Salomō aūt arborē tā pulcrā ꝯsiderās: ipa3 pcepit incidi ⁊ i domo salt⁹ locari. Nusq̄ tn̄: vt ait iohānes beleth: locari poterat. nec alicui loco apta r̄piri valebat. s3 mō aut excedebat lōgitudie: aut d̄ficiebat.

nimia breuitate. Si qñ vero ſm loci exigentiam ipam ratõnabilr ȯcur taſſent. adeo breuis videbaṫ ꝙ omio incõgrua habebaṫ. Ob hoc indignati artifices: ipſã reprobauerũt. ⁊ ſup quedã lacũ vt eẽt ꝑõs trãſeũtibus: piecerũt. Regina aũt ſaba cũ veniſſ3 audire ſapientiã ſalomõis ⁊ ꝓdictũ lacũ trãſire vellet. vidit in ſpũ ꝙ ſaluator mũdi i ligno ſuſpẽdendus fuerat. ⁊ ideo ſup illud lignũ trãſire noluit. ſ3 ipm ꝓtinus adorauit. In hiſtoria tñ ſcola. legiṫ. ꝙ ꝓdictum lignũ regina ſaba in domo ſaltus vidit. Cunq3 ad domũ ſuam rediſſet: intimauit ſalomoni ꝙ i illo ligno quidã ſuſpendẽdus eſſet. ꝑ cuius morte iudeoꝝ regnũ deleri deberet. Salomon igitur ꝓdictum lignum inde ſuſtulit. ⁊ in pfũdiſſimis terre viſceribus illud dimergi fecit. Poſtea probatica piſcina ibidem facta eſt. vbi nathinei hoſtias abluebant. ⁊ non ſolum ex deſcenſu angeli. ſ3 etiã ex virtute ipſius ligni traditur ibi fieri. ⁊ aque ꝯmotionem ⁊ infirmoꝝ curatõem. Appropinquãte vero paſſiõe xp̃i: ꝓdictũ lignũ ſupenataſſe ꝑhibetur. Cũ aũt illȯ iudei vidiſſent: ipm acceperũt ⁊ crucem dño parauerũt. ¶ Ipſa aũt crux xp̃i ex quattuor generib⁹ lignoꝝ fuiſſe ꝑhibetur. ſc3 palme cipreſſi oliue ⁊ cedri. Vñ verſuſ. Ligna crucis palma cedrus cipreſſus oliua. In cruce eñi fuit hec quadruplex differẽtia lignoꝝ. ſc3 lignum erectũ. lignũ tranſuerſum. tabula ſuppoſita. ⁊ trũcus cui crux erat infixa. Uel ſm grego. turoñ. Tabula tranſuerſa que fuit ſub pedibus xp̃i. Unde quodlibet hoꝝ potuit eſſe alicuius ꝓdictorum lignoꝝ. Hanc differentiam lignoꝝ videṫ apl's innuere cũ dicit. Ut poſſitis ꝯꝑhẽdere cũ oib⁹ ſcis: q̃ ſit lõgitudo: latitudo: ſublimitas: et ꝓfũdũ. Que verba aug⁹. ibidẽ doctor egregi⁹ ſic exponit. Crucẽ inquit dñi: cui⁹ latitudo dr in trãſuerſo ligno q̃ extendũtur man⁹: lõgitudo a terra vſq3 ad ipſa3 latitudinẽ q̃ a manibus infra totũ corp⁹ affigitur. altitudo a latitudie vſq3 ſurſũ: cui adheret caput. pfundũ vero q̃d terre infixũ abſcõditur. Quo ſigno crucis oĩs actõ hũana ⁊ xp̃iana dſcribitur. bene opari in xp̃o: et ei pſeuerãter iherere. ſperare celeſtia. ſacramenta nõ ꝓphanare. ¶ Iſtud lignũ crucis ꝓcioſũ ꝑ annos. cc. et vltra ſub terra latuit. ſ3 ab helena matre cõſtãtini imperatoris hoc mõ reptum fuit. In tpe illo cõgregata eſt iuxta danubiũ fluuiũ multitudo innumerabilis barbaroꝝ: volenſ fluuiũ trãſire. et oẽs regiões vſq3 ad occidentẽ ſuo dño ſubiugare. Quod vbi conſtãtin⁹ impator cõperit caſtra mouit. ⁊ cõtra danubiũ ſe cũ ſuo exercitu collocauit. At barbaroꝝ creſcẽte multitudine. et iã fluuiũ tranſeũte: cõſtantinus nimio terrore cõcutiṫ. vidẽs q2 eſſent die craſtina cũ eo pliũ cõmiſſuri. Seqñte igitur nocte ab anglo excitaṫ. ⁊ vt ſurſũ reſpiciat admoneṫ. Qui in celũ aſpicẽs vidit ſignũ crucis ex clariſſimo lumine factũ. literis aureis hũc titulũ hñs ſcriptũ. In hoc ſigno vinces. q̃ celeſti viſiõe ꝯfortat⁹ ſilitudinẽ crucis fecit. ⁊ ipam ãte ſuum exercitum ferri iuſſit. Irruẽſq3 in hoſtes

ipsos in fugam vertit. ꝛ multitudinem maximã interfecit. Tunc ꝯstantinus omnes temploꝝ pontifices conuocauit. ꝛ cuius dei hoc signum esset diligentius inquisiuit. Quibus se nescire dicentibus. quidã xpiani aduenerũt. ꝛ ei sancte crucis misteriũ: ꝛ fidem trinitatis: plenꝰ narrauerũt. Qui in xpm ꝑfecte tunc credidit. ꝛ ab eusebio papa: vel scḋꝫ quosdã libros a cesariensi epo: sacꝝ baptisma suscepit. Sed in hac hystoria multa ponuntur: quibus cõtradicit historia triptita ꝛ eccl'iastica ꝛ vita sancti siluestri. ꝛ gesta põtificũ romanoꝝ. Scḋm quosdã ñ fuit iste cõstantinus impator. qui a beato siluestro papa fuit baptizatus. et ad fidẽ conuersus. sicut aliq̃ historie videntur innuere. sꝫ fuit cõstãtinꝰ pater ipsius cõstantini. sicut in aliquibꝰ historiis inuenit̃ Ille eñi cõstãtinus alio mõ ad fidem venit. sicut in historia sancti siluestri legit̃. nec ab eusebio: sꝫ a siluestro baptizatus fuisse narratur. Mortuo tñ ipo cõstantino. cõstãtinus memor victorie patris: quã virtute sancte crucis habuerat helenã matrẽ suã hierosolimã ꝑ ipsa cruce inuenienda transmisit. sicut inferius est notatũ. ¶ Historia tñ eccl'. hãc victoriã aliter factã narrat. Ait eñi ꝙ cũ maxentiꝰ romanũ impiũ inuasisset: constantinus impator iuxta pontẽ albinũ cũ maxentio conflicturꝰ aduenit. Cũ igitur anxiꝰ multũ esset: ꝛ ꝑ sibi mittendo auxilio ad celuꝫ oculos crebro leuaret. vidit ꝑ soporem ad orientis ꝑtem in celo signuꝫ crucis fulgore igneo rutilare. angelosq; astare: ꝛ sibi dicere. Constantine in hoc vinces. Et vt dr in historia triptita: dũ cõstãtinꝰ quid hoc esset miraretur. xps nocte superueniente eidem appuit cũ signo q̃d vidit in celo iussitq; vt fieret eius signi figuratio. q̃ foret auxilium in congressibus ꝑlioꝝ. Tũc constantinꝰ letus redditꝰ: ꝛ de victoria iam securꝰ: signum crucis quod in celo viderat: in sua fronte designat. vexilla militaria in signaculum crucis trãsformat. ꝛ in manu dextra aureã cruceꝫ portat Post hoc dñm exorauit: ne dexterã suã quaꝫ signo crucis munierat salutari cruore romani sanguinis maculari ꝑmitteret. sed sine sanguinis effusione victoriam sibi de tiranno ꝑstaret. Maxentiꝰ aũt iussit nauibus ad decipulã ꝯpositis fluuiũ sterni. ꝛ suppositis pontibꝰ exequari. Cũ aũt cõstãtinus iã ad fluuiũ appropinquaret: maxẽtius in occursuꝫ cũ paucis velocibꝰ ei ꝑgit. iubens vt ceteri se sequãtur. suiq; opis põtẽ cũ paucis cõscendit. ꝛ decipula q̃ cõstãtinũ decipe voluit: est deceptus et in fluuii ꝑfundũ demersus. Constantinus vero ab omnibus vnanimiter est susceptus. Et sicut legitur i quadã cronica satis autẽtica. cõstantinus tũc ꝑfecte nõ credidit. nec tũc sacꝝ baptisma suscepit. sꝫ aliquãto tpis interiecto. visionem illã petri et pauli vidit. et sacro baptismate ꝑ siluestꝝ papã renatus. et a lepra mũdatus. in xpm deinceps ꝑfecte credidit. Et sic matrẽ suam helenã hierosolimã misit: vt crucem domini requireret. Ambrosiꝰ tñ in ep'la de obitu theodosii: et historia

triptita dicūt q̄ in vltimis constitutus baptisma suscepit: baptismum differens vt posset in iordanis flumine baptizari. Hoc idem dicit hiero. in cronica. Certū est aūt q̄ sub siluestro papa xp̄ianus effectus est vtrū aūt baptismū distulit in dubiū vertitur. Unde de illa legendā sci siluestri quo ad pl'a simil'r dubitatur. Hec igit hystoria de inuentione sancte crucis que in eccl'iasticis hy. inuenitur. cui etiā consonāt cronice: videtur esse magis autentica q̄ illa que p eccl'ias recitatur. Cōstat em̄ multa ibidem esse que non consonāt veritati. nisi forte quis vellet dicere vt supius dictū est: q̄ nō fuit cōstantinus ille: sed cōstātinus pater eius. quod tñ multū autenticū nō videtur. licet in quibusdā vltramarinis hystoriis sic legatur. B ¶ Cū aūt helena hierl'm aduenissꝫ omnes iudeoꝝ sapientes qui p totā regionem repti sunt: ad se congregari p̄cepit. Hec aūt helena prius stabularia fuerat. sed pp̄ter ei⁹ pulcritudinē constātinus sibi eam coniūxit. scd'm quod dicit ambro. i hec verba. Stabulariā hanc fuisse asserūt. Sed cōiūcta est cōstantino seniori: qui postea regnum adeptus est. Bona stabularia: que tā diligēter p̄sepe dn̄i requisiuit: Bona stabularia: q̄ illū stabulariū nō ignorauit. qui vulnera curauit a latronibus vulnerati. Bona stabularia que maluit oīa estimare stercora: vt xp̄m lucrifaceret. ideo illā xp̄s de stercore leuauit ad regnū. Hec ambro. Alii vero asserūt et in q̄dā cronica satis autentica legitur q̄ ip̄a helena fuit filia choelis regis britonū. Quam cōstantinus in britanniā veniens: cū esset vnica patri suo: duxit vxorē. Unde insula post mortē choelis sibi deuenit. Hoc ⁊ ipsi britones attestantur. Licet alibi legatur q̄ fuerit treuerēsis. Judei igitur nimiū formidātes dicebāt adinuicem. Quare putatis q̄ regina nos ad se faciat cōgregari. vnus aūt ex eis nomine iudas dixit. Scio em̄ q2 vult a nobis discere vbi nam sit lignū crucis in quo xp̄s crucifixus fuit. videte ergo ne aliquis sibi cōfiteri p̄sumat. Sin aūt certissime sciatis q̄ lex nostra euacuabitur. ⁊ paterne traditōes funditus destruentur. Zacheus em̄ auus meus p̄nunciauit patri meo simoni. ⁊ pater meus moriens dixit mihi. vide fili qum inquiretur crux xp̄i. illam manifesta anteq̄ aliq̄ patiaris tormenta. Nusq̄ em̄ ex tunc gens iudeoꝝ regnabit. sed illi q̄ crucifixum adorant. q2 ipse cristus filius dei erat. Cui ego dixi: Pater mi si vere patres nostri ipsum esse dei filium cognouerūt. cur ip̄m crucis patibulo affixerunt. Et respondit. nouit dn̄s q2 nunq̄ in cōsilio eorum extiti. sꝫ eis sepius ꝯtradixi. Quia vero ipsi pharese oꝝ vicia exp brabat. ip̄m crucifigi feceīt. Ipse vero tercia die resurrexit. ⁊ celos discipl'is vidētib⁹ penetrauit. in quē stephan⁹ frater me⁹ credidit quē iudeoꝝ vesania lapidauit. vide ḡ fili ne ip̄m vel discipl'os eius audeas blasfemare. Nō videt̄ aūt multū p̄babile q̄ p2 isti⁹ iude tp̄e passionis xp̄i esse potuerit. cū a passione xp̄i vsq3 ad helenam sub qua iudas fuit

fluxerūt plusq̄ ducētiseptuaginta anni. nisi forte diceret: q̄ tūc hoīes plusq̄ modo viuebāt. Dixerūt ḡ iudei ad iudā. Nos talia nunq̄ audiuim⁹. Uerūtn̄ si de hoc regina quesierit vide ne hoc sibi aliquatenus cō fitearis. Cū ḡ illi añ reginā stetissent. et illa eos interrogasset de loco vbi fuerat dn̄s crucifix⁹. et ipi locū nullaten⁹ indicare vellēt. iussit eos oēs igne cremari. At illi omnes timentes tradiderūt iudā dicētes. hic dn̄a iusti et ꝓphete filius optime nouit legem. et tibi omnia que quesieris ab eo: indicabit. Tunc illa omnes dimittens: tenuit iudaz solū. cui dixit. Mors et vita tibi ꝓposita sunt. qđ malueris elige. Ostende igit̄ mihi locum qui golgatha dr̄. vbi fuit dn̄s crucifixus. vt crucem eius iuenire possim. Respondit iudas. quō locū scire valeam cū ducenti āni iam et amplius fluxerint. et nequaq̄ illo tp̄e natus essem. Cui regina. p crucifixum fame te perimā nisi mihi dixeris veritatem. Ipsum igit̄ i puteū siccum iussit ꝓici. et ibidē famis molestia cruciari. Cū ergo ibi deni sex diebus sine cibo mansissz. die septimo extrahi petiit. et crucē se indicaturꝫ promisit. Cum ergo extractus ad locum venissz et ibidez orassz. loc⁹ subito ꝯmouet̄. et fum⁹ aromatū mire odoris senti t̄. ita vt mirat⁹ iudas ambab⁹ manibus plauderet et diceret. in veritate xp̄e tu es saluator mūdi Erat aūt in loco illo sicut in eccl'iasticis hy. legitur tēplum veneris quod adrianus impator ibidem construxerat. vt si quis cristianoꝝ in loco illo adorare voluisset: videretur venerem adorare et ob hoc infrequens: pene obliuioni datus fuerat locus. Regina autez templum funditus fecit destrui: et locum inarari. Post hoc iudas precingens se viriliter fodere cepit. et. xx. passus fodiens tres cruces absconditas repit. quas ad reginam protinus deportauit. Cum aūt crucem xp̄i ab aliis latronuz nescirent discernere. eas in medio ciuitatis posuerūt. ibidem gloriam dn̄i ꝑstolātes. Et ecce cum circa horā nonā quidam iuuenis mortuus deferret̄: iudas feretꝝ tenuit. et ꝓmaz et secūdā crucē sup̱ corpus defūcti apposuit. sz nequaq̄ ille surrexit. Appo nēs aūt terciā crucē ꝓtin⁹ rediit defūctus ad vitā. In hystoriis aūt eccl'iasticis legitur q̄ cū quedaz mulier ꝑmaria ciuitatis semiuiua iaceret. machcharius ep̄s hierosolimitanus primā et secundam crucem adhibuit. sz nihil ꝑfecit. terciā vero apposuit. et mulier aptis oculis ꝓtinus sanata surrexit. Ambro. vero dicit. q̄ discreuit ipam crucez dn̄i p titulū quē posuerat pilatus. quē titulū ibidem inuenit: et legit. Diabolus aūt in aere vociferabat dicēs. O iuda quid hoc fecisti. iude meo cōtraria opatus es. Nā ille me suadente fecit ꝓditōem. et tu me renuente iesu inuenisti crucē. Per illū multoꝝ lucratus sum aīas p te ꝑdere videor iam lucratas. Per illū regnabā in populo. p te iam expellar a regno. Uerūtn̄ tibi vicem rependam. et contra te regez alium suscitabo. qui fidem deserens crucifixi. cū tormētis te negare faciet crucifixū

Quod quidem de iuliano apostata dictū videtur: qui iudā epm hiero solimis factū multis tormentis affecit. et martirē xpi fecit. Audiēs iu das vociferantē dyabolū nihil extimuit: sʒ ꝯstāter diabolo maledixit dicens. Xps te damnet in abyssum ignis eterni. Post hoc iudas bap tizatur. quiriacus appellatur. et hierosolimorum defuncto epo ibidē i epm ordinat. ¶ Uerum cū beata helena clauos dñi nō haberet. rogauit epm quiriacū vt ad locū pgeret. et clauos dñi quereret. Qui cū venisset et ad dñm pces fudisset. cōtinuo velut aurum claui fulgentes in terra appa ruerūt. Quos ille accipiens regine detulit. Illa aūt genua figens in ter ra: et caput inclinās: eos cū multa reuerentia adorauit. Crucis ergo p tem helena detulit filio. ptem vero thecis argenteis cōditā reliquit in loco Clauos vero quibus dñicum corpus fuerat affixū portat ad filiū ex quibus: vt eusebius cesariēsis refert: frena quibus vteref ad bellū cōposuit. et ex aliis galeā suā armauit. ¶ Nōnulli aūt asserūt: vt gre gorius turonēsis: clauos qttuor in dñico corpe fuisse. ex quibus helena du os in freno impatoris posuit. terciū in imagine cōstātini qui rome su: pereminet vrbi locauit. et qrtū i mare adriaticū. quod vsqʒ tūc fuerat na uigantiū vorago piecit. Precipiēs hoc festuʒ de inuētōe sancte crucis singulis annis solenniter celebrari. Ambro. vero sic ait. Quesiuit he: lena clauos dñi et inuenit. Et de vno frena fieri pcepit. et de altero dia dema intexuit. Recte clauus in capite corōa in vertice. et in manu habe na. vt sensus pmineat: fides luceat: potestas regat ¶ Sanctuʒ aūt q riacū epm iulianus apostata postmodū interfecit. ex eo q sanctā cruceʒ inuenit. cū vbiqʒ signū crucis destruere niteref. Cū eñi cōtra persas pgeret. cepit quiriacū inuitare ad sacrificia ydolorum. Quod cū ille renu eret. dextrā sibi abscidi fecit: dicens. Hac manu multas epl'as scripsit quibus multos a deorum sacrificiis reuocauit. Cui dixit quiriacus. mul tum mihi canis insensate pfuisti. qr priusq̄ in xpm crederem. sepius ad sinagogas iudeorum scribebā epl'as: vt nullus in xpm crederet. Et ecce nūc scandalum mei corpis abscidisti. Tunc iulianus plūbum fecit liquari. et in os eius infundi. Deinde lectum ferreum iussit afferri. et in eo qui riacum extendi. et desuper carbones salem et adipem spargi. Sed cū quiriacus immobilis pmaneret: dixit ei iulianus. Si non vis sacrifica re diis: saltem dic te cristianum non esse. Qui cum execrans recusaret: iussit altam foueam fieri. et serpentes venenatos ibidem poni. et quiri acum in eandem iactari. sed tñ serpentes continuo mortui sunt. Iussit qʒ iulianus quiriacum in caldariam oleo feruentissimo plenam mitti. Qui dum se signans sponte intrare vellet: rogans dñm vt eum iteruʒ in martirii lauacro baptizaret. iratus iulianus iussit pectus eius gladio pforari. Et sic in domino consummari promeruit. ¶ Quāta aūt sit virtus sancte crucis. in illo fideli notario patet. quem quidā magus

decepit. et ad quendā locū in quē demones aduocauerat duxit. pmittēs ei q multis diuitiis abundaret. Et ecce vidit quendā magnū ethiopē sup excelsum thronū sedentē. et in circuitu eius alios ethiopes circa eū cū lanceis et fustib⁹ stātes. Tunc ille magū pdictū interrogauit dicens. Quis est iste puer. Et ille. Dn̄e seru⁹ nr̄ est. Cui demō. Si vis me adorare: et seru⁹ me⁹ esse. et xp̄m tuū negare. faciā te sedere in dextra mea Ille aūt signū crucis mox edidit. et se xp̄i saluatoris seruū libere esse exclamauit. Statimqz vt edidit signū crucis: oīs illa demonū multitudo euanuit. Post hoc cū quadā vice templū scē sophie pdict⁹ notari⁹ cū dn̄o suo intrasset. et an̄ saluatoris imaginē ambo starēt. vidit dn̄s su⁹ q pdicta imago sup notariū oculos fixos hr̄et. et ip̄m attēte respiceret. Quō vidēs dict⁹ dn̄s et admirās. iuuenē ex pte dextra stare fecit Vidit qz q imago in illā iterū ptem oculos voluisset: et sup notariū fixos hr̄et Rursūqz fecit ip̄m ire ex pte sinistra. et ecce iterū imago oculos voluit et notariū vt prius respicere cepit. Tūc adiurat⁹ a dn̄o vt sibi diceret qd apud deū meruisset ppter quod sic eum imago respiceret. dixit se nulli⁹ boni cōsciū esse. nisi q eū corā dyabolo negare noluisset. LXV

De sancto iohāne apostolo ante portā latinam

Iohānes ap̄ls et euāgelista dū ephesi pdicaret: a pcōsule capitur. et vt diis imolet inuitatur. Qui dū renueret in carcerem mittitur. et ad domicianū ip̄atorē ep̄la mittitur. in qua magnus sacrilegus: et deorū ptemptor: et crucifixi cultor noīatur. Jussu igitur domiciani romā deducitur. et deducto oēs capilli p derisiōe a capite pcidūtur: ac an̄ portā vrbis: q latīa dr̄. in doliū feruētis olei ignē de subter cādente mitti iubetur. Nullū tn̄ ibidē dolorē sensit: sz penit⁹ illesus exiuit In illo igitur loco eccl'ia a xp̄ianis fabricatur. et dies illa tanq̄ dies sui martirii solēnizatur. Cū ḡ nec sic a pdicatiōe xp̄i cessaret. iussu domiciani in pathmos insulā relegat⁹ est. Nec tn̄ impatores romani ap̄los pseqbātur: qz xp̄m pdicabāt. cū ip̄i nullū deū respuerēt. sz qz ip̄z sine senat⁹ autoritate deificatū aiebāt. qd ipsi de nemīe fieri phibuerāt. Vn̄ legitur in hystoria eccl'. q cū pilat⁹ quadā vice ad tiberiū ep̄las de xp̄o misisset. et ipse tiberi⁹ ei⁹ fidē a romāis recipi assentiret. senat⁹ oīo respuit ex eo q nō sui autoritate de⁹ vocat⁹ fuit. Alia cā est q legit̄ in quadam cronica. ex eo q romāis pri⁹ nō appuerat. Alia cā est: ex eo q oīm deorū cultū cui romāi inseruiebāt: euacuabat. Alia cā est: ex eo q mundi despectū pdicabat. et romāi auari et ābiciosi erāt Xp̄s etiā hoc fieri n̄ pmisit. ne hoc hūane potentie ascriberet̄. Alia cā fm̄ mgr̄m iohānem beleth. qre impatores et senat⁹ xp̄m et ap̄los pseqbātur erat. qz videbatur eis deus nimis supbus et inuid⁹. eo q cōsortem hr̄e nō dignaretur.

Alia cā est quā orosius refert. q2 senatus indigne tulit q pilatus ad tiberiū ⁊ nō ad senatū de xpi miraclis lr̄as destinauit. ⁊ ideo ei9 ꝯsecra tōem inter deos fieri noluit. Vn̄ iratus tiberi9 ml'tos de senatoribus occidit. ⁊ quosdā exilio dampnauit. ¶ Mater autē ipi9 iohānis audiēs filiū rome detineri: materna ꝯpassiōe ꝑmota: romā ad eū visitādum accessit. Sed dum venissʒ: et ipm̄ in exiliū relegatū audissʒ: ideqʒ rediret in cāpania ciuitate vetulana migrauit ad xpm̄. Cui9 corpus in quodā specu sepultum multo tp̄e iacuit. Sed postmodū a filio suo iacobo reuelatum fuit. Quod quidē multo odore redolens. ac miraculis ml'tis refulgens. ad predictā ciuitatem cum multo honore translatum est.

De letaniis LXVI

Letanie in anno bis fiunt. scʒ in festo sci marci q̄ dr̄ letania maior. Et tribus diebus ante ascensiōem dn̄i: que dr̄ minor. Et interp̄tat̄ letania supplicatio vel rogatio. Prima igitur letania tripliciter vocatur. Primo letania maior. secūdo dr̄ ꝑcessio septiformis. tercio dr̄ cruces nigre. Dicitur āt letania maior ꝑpter tres cās. scʒ rōne illi9 a quo instituta est. scʒ a magno gregorio papa. Rōne loci in quo instituta ē. q2 rome q̄ est dn̄a ⁊ caput mundi. ex eo q ibi est corp9 principis ap̄loꝝ ⁊ apostolica sedes. Ratōe cause ꝑ q̄ instituta est. q2 ꝑ magno ⁊ grauissimo morbo. Romani em̄ cū in q̄dragesima ꝯtinenter vixissent. ⁊ i pasca corpus dn̄i recipent. postmodū comessatōibus: ludis: ⁊ luxurie frena laxabant. Ideoqʒ deus ꝓuocat9 pestem maximā in eos misit. quaʒ inguinariā vocāt. id est apostema siue inflaturam in inguine. Tā seua aūt illa pestis fuit. vt homines in via. in mēsa. in ludis. in colloquiis subito morerentur. ita q cum aliq̄s vt dicit̄ sternutabat sepe cū ipa sternutatōe spm̄ exalabat. Vn̄ cū aliquis aliquē sternutātez audiebat: statim accurrēs: deus te adiuuet: acclamabat. Et abinde vt dicūt adhuc hec ꝯsuetudo seruatur. vt cū aliquē sternutātem audim9: deus te adiuuet: acclamam9. Rursus vt fert̄ cū aliq̄s oscitabat frequēter: ꝯtinuo ⁊ subito spm̄ emittebat. Vn̄ cū aliq̄s se velle oscitare sentiebat. cōtinuo signum crucis sibi imꝑmere festinabat. Et hec ꝯsuetudo sil'r vsqʒ mō seruatur. Hec aūt pestis q̄liter ortum habuerit. in vita sancti gregorii repitur. ¶ Secundo dr̄ ꝑcessio septiformis. ex eo q beat9 grego. ꝑcessiones quas tunc faciebat ꝑ septeʒ ordines disponebat. Nā in ꝑmo ordine erat oīs clerus. In secundo oēs monachi ⁊ religiosi. In tercō scimoniales. In quarto omnes infātes. In quinto oēs layci. In sexto oēs vidue ⁊ ꝯtinentes. In septimo omnes cōiugati. sʒ q̄d mō nō possum9 in numero ꝑsonaꝝ supplemus in numero letaniaꝝ. q2 septies dici debent anteq insignia deponātur. ¶ Tercio dicitur cruces nigre. qm̄ in signum meroris ex tanta strage hominū. ⁊ in signum penitētie hoīes

nigris vestibus induebātur. ꝛ forte ꝓpter eandem cām cruces ꝛ altaria saccis cilicinis velabāt. Hoīes etiā fideles vestes pn̄ales debēt assume re ꝟ B ¶ Alia aūt dr̄ letania minor q̄ fit tribus dieb⁹ an̄ ascensionem. quā beat⁹ mamert⁹ ep̄s viēnensis tp̄e leonis iꝑatoris. q̄ cepit anno do mini. cccclviii. an̄ institutōꝫ ꝑme instituit. Que dr̄ letania minor. rogati ones. ꝛ processio. Dicitur aūt letania minor ad differentiam prime. qꝛ scꝫ instituta est a minori ep̄o. in minori loco. ꝛ pro minori morbo Causa aūt institutōis hui⁹ hec fuit. Tūc eñi apud viennā freq̄ntes et maximi terremot⁹ fiebāt. q̄ domos et ecc̄ias plurimas subuertebāt. ꝛ nocturni sonitus ꝛ clamores sepe audiebant̄. Tūc etiā aliud terribile accidit qꝛ in die pasche ignis de celo cecidit. ꝛ regis palatiū ꝯcremauit. Aliud in super mirabili⁹ fiebat. Sicut eñi demones porcos dei ꝑmissione olim in trauerūt. sic ꝑmissione dn̄i ꝓpter pc̄ā hominū lupos ꝛ alias feras itra bāt. et nullos verētes. nō solū ꝑ vias sꝫ ꝑ ciuitatē publice discurrebant ꝛ passim pueros ꝛ senes: viros ꝛ femīas deuorabāt. cum igit̄ tā doloro si casus quotidie fierēt. ꝑdictus ep̄s triduanū ieiuniū indixit. letanias instituit. Et sic ꝑdicta tribulatō ꝯquieuit. Deinde statutū est ab ecc̄lia ꝛ firmatū vt hec letania vniuersaliter obseruet̄ ¶ Dicitur etiā rogatio nes. qꝛ tūc omniū scōꝝ suffragia imploram⁹. Et merito talis obseruā tia his trib⁹ dieb⁹ seruāda est. et rogatōnibus scōꝝ ꝛ ieiuniis hiis dieb⁹ insistendū multiplici rōe. Primo vt de⁹ bella pacificet. q̄ in vere freq̄n tius cōcitātur. Secūdo vt teneros adhuc fructus cōseruādo mł̄tiplicꝫ Tercio vt mot⁹ carnales q̄ hoc tp̄e magis feruent in se quisqꝫ magis mortificet. In vere eñi sanguis magis feruet. ꝛ illiciti mot⁹ magis pul lulant. Quarto vt ad receptōeꝫ sanctispūs se quisqꝫ magis habilitet. Nam ꝑ ieiuniū hō magis habilitatur. ꝛ ꝑ rogatōes dignior redditur. Duas alias rōnes assignat magister guilhelm⁹ altisiodoreñ. Prima vt scꝫ xp̄o ascendēte et dicēte. petite et accipietis. ꝯfidenti⁹ petat ecc̄ia Secūdo qꝛ ecc̄lia ieiunat ꝛ orat: vt paꝝ habeat de carne. ꝑ ipsi⁹ carnis maceratōem. et acquirat sibi alas ꝑ orōem. qꝛ oratō est ala aīe q̄ volat in celum vt sic xp̄m ascendentē libere possit assequi. q̄ ascendit pandens an̄ nos iter. et volauit sup pennas ventoꝝ. Auis eñi q̄ multū abundat in carne ꝛ paꝝ in plumis bn̄ volare nō potest. sicut patꝫ in strucione. ꝟ ꝟ C ¶ Dicitur etiā ꝓcessio. qꝛ tūc ecc̄lia generalē facit ꝓcessionem. In hac aūt ꝓcessione crux defertur. cāpane pulsent̄. vexillū portat̄. draco q̄ dam cū ingenti cauda in quibusdā ecc̄liis baiulatur. et omniū sanctoꝝ singl̄r patrocinia implorant̄. Idō aūt ibidē crucē deferim⁹ et campanas pulsamus. vt demones territi fugiant. Nā sicut rex in suo exercitu ha bet insignia regalia scꝫ tubas ꝛ vexilla sic xp̄c rex eternus in sua ecc̄ia militanti habet campanas ꝓ tubis. et cruces ꝓ vexillis. Et sicut aliq̄s tirannus valde timeret qui alicui⁹ regis potentis. et sibi inimici tubas

in sua terra audiret. et vexilla videret. sic demones qui sunt in isto aere caliginoso vehementer metuũt. qñ tubas xpi scʒ campanas pulsari senti unt et vexilla id est cruces ꝯspiciũt Et ista dr̃ esse ratõ quare eccl'ia cam panas cõsueuit pulsare qñ tempestates ꝯcitari videt. vt scʒ demones q̃ hoc faciunt: tubas eterni regis audiãt: et sic territi fugiant. ꝛ a tempe statis ꝯcitatõe q̇escãt Licet alia rõ sit qꝛ campane tunc fideles admo nent et ꝓuocant. vt ꝑ instanti ꝑiculo orõni insistant Aliud etiã vexillũ eterni regis est ipa crux. ſm illud Uexilla regis ꝓdeunt ꝛc Quõ q̇dem vexillum demones valde timent. ſm qð dicit chriso. Ubicunqʒ inquit demones signũ dominicũ viderint fugiunt: timentes baculũ q̃ plagaʒ acceperunt Et hec est rõ quare in quibusdã eccl'iis tp̃e tẽpestatis crux de ecclesia extrahitur. et tempestati opponit̃. vt scʒ demones vexillum summi regis videãt: et territi fugiãt Ideo igitur crux in ꝓcessione de fertur. et campane pulsantur. vt demões in ipo aere existẽtes territi fu giãt. ꝛ a nr̃a infestatõe desistãt Uexillũ autẽ ibidẽ defertur ꝓpter rep sentandã victoriã resurrectõis et victoriã ascensionis xp̄i. qui cum ma gna preda celos ascendit Unde ꝑ aera vexillum incedens est christus in celũ ascendẽs Et sicut vexillũ qð in ꝓcessione defertur multitudo fi delium seq̇tur Sic xp̄m ascendentẽ magna sanctoꝝ collectõ comitatur Cantus autẽ qui ibi fiunt significãt cãtus ꝛ laudes angeloꝝ q̃ christo ascendenti obuiauerunt. et ipm̃ cum sua societate vsqʒ in celũ cum mł' tis laudibus ꝑduxerunt ¶ In quibusdã autẽ ecclesiis: et maxime in ec clesiis gallicanis: cõsuetudo habetur ꝙ draco q̇dam cum longa cauda ꝛ inflata. plena scʒ palea vel aliquo tali. duob⁹ dieb⁹ ꝑmis ante crucem ꝛ tercõ cum cauda vacua post crucẽ defertur. ꝑ qð significatur ꝙ in ꝑ mo die ante legẽ. et in secũdo sub lege dyabol⁹ in hoc mundo regnauit in tercio ãt die scʒ gr̃e ꝑ passionẽ xp̄i d̃ suo regno expulsus fuit. rursus i ipa ꝓcessione omniũ sanctoꝝ ꝑiter patrocinia postulamus ¶ Qua re autẽ tunc sanctos rogamus plures cause sunt supius assignate Sũt autem et alie cause generales. ꝓpter quas deus ordinauit vt scõs orẽ mus scʒ ꝓpter nostrã inopiã. sanctoꝝ gl'am. et dei reuerentiaʒ Sancti enĩ vota supplicantium scire possunt. qꝛ in illo eterno speculo intelligũt q̃ntum vel illis ꝑtinet ad gaudiũ vel nobis ad auxilium ¶ Prima ẽ rõ est ꝓpter nostrã inopiam. et hoc vel ꝓpter inopiam quã habem⁹ in me rendo. vt vbi nostra nõ suppetunt merita: patrocinẽtur aliena Uel pro pter inopiã quã habemus in cõtemplando. vt qui non possumus sũmã lucem respicere in se saltem in sanctis aspicere valeamus. Uel ꝓpter i opiam quã habemus in amando. qꝛ plerumqʒ imperfectus homo ma gis sentit se affici circa vnum sanctum ꝙ̃ etiam circa deum. ¶ Secun da ratio est propter sanctorum gloriam. ¶ Uult enim deus vt sanctos inuocemus. vt dum per eorum suffragia quod petimus impetramus

ipsos magnificemus. et glorificãdo collaudem⁹ ¶ Tercia ratõ est. pro pter dei reuerentiã. vt peccator q̃ deũ offendit quasi nõ audeat ipsum in propria psona adire. s3 amicoꝝ possit patrocinia implorare In hui⁹ modi aũt letaniis esset illud angelicũ canticũ frequẽtandũ. Sancte de us. sancte fortis. sancte et immortalis miserere nobis. Refert enim Io hannes dam̃. libro tercõ. q̄ cũ apud ꝯstantinopolim ꝑpter q̃ndã tribu latõem letanie fierẽt. quidã puer de medio populi in celũ est raptus. et istud cãticũ ibidẽ edoct⁹. Deinde ad populũ rediẽs illõ angelicũ cãticũ in cõspectu populi decãtauit. et mox omis tribulatõ cessauit. In calce donẽ. quoq3 sinodo fuit istud canticũ approbatũ. Et cõcludit ita da mascen⁹. Nos aũt dicim⁹ q̄ p istud canticũ demones recedant Hui⁹ ergo cantici laus et autoritas ex q̃ttuor colligit. Primo ex eo q̄ angel⁹ illud edocuit. Secũdo ex eo q̄ ad eius platõem illa tribulatõ acquieuit Tercio ex eo q̄ calcedonẽ. sinod⁹ illud approbauit Quarto ex eo q̄ de mones illud timent.

LXVII

De ascẽsione domini

Ascensio dñi quadragesima die a resurrectõe facta est ¶ Circa quã ascẽsionẽ septẽ p ordinem ꝯsiderãda sũt. Prio vñ ascẽdit. scdo quare nõ statim post resurrectõem ascẽdit. s3 tot dies expectauit. tercõ qualiter ascẽdit. q̃rto cũ q̃bus ascẽdit. q̃nto quo merito ascẽdit. sexto quo ascẽdit. septimo quare ascẽdit ¶ Cicra ꝑmu3 notandũ q̃m de mõte oliueti versus bethaniã celos ascẽdit. Qui mons ſm aliã translatõem dr mons triũ luminũ Nã de nocte ex pte occiden tis illuminabat igne tẽpli. qr erat ignis iugis in altari. Mane ex pte oriẽtis ꝑmo excipiebat radios solis anteq̄ illuminaret ciuitatẽ Habe bat insup in se copiã olei qd est fomentũ luminis. Et iõ dicit mons tri um luminũ In hũc igit montẽ xp̃c discipulos ire p̄cepit Nã in ipa die ascensionis bis apparuit. semel. xi. apl'is comedẽtibus ĩ cenaculo Om nes quidẽ tam apl'i q̄ alii discipuli. necnõ et mulieres habitabãt in illa pte hierusalẽ q̃ dicebat mello. s. in mõte syon. vbi dauid ꝯstruxerat sibi palatiũ. Et erat ibi illud cenaculũ grãde stratu3 in quo dñs p̄cepit sibi parari pascha. et in illo cenaculo tũc. xi. apl'i habitabãt. Ceteri aũt di scipuli et mulieres habitabãt circũquaq3 p diuersa hospitia Dũ igit ĩ illo cenaculo comederẽt. dñs eis apparuit. et incredulitatẽ eoꝝ exp̃bra uit. Et cũ comedisset cũ eis et p̄cepisset vt ĩ mõte oliueti versus betha niam irẽt. ibidẽ eis iteꝝ apparuit ac indiscrete q̃rentibus rñdit. Et ele uatis manib⁹ eis bñdixit. et inde corã eis in celũ ascẽdit. De loco aute3 ascensionis dicit sulpitius episcop⁹ hierosolimitan⁹. et habet in glosa. Quia cũ ibi postea edificata esset eccl'ia. locus ille in quo steterunt ve stigia christi ascẽdentis nunq̄ potuit sterni pauimento. imo resiliebant

marmora in ora collocantiū. Calcati etiā pulueris a dn̄o hoc dicit esse documentū q vestigia impssa cernuntur. et eandem adhuc spēm velut pssis vestigiis terra custodit. B Circa scdm q̄re sc3 nō statim ascē dit vt resurrexit. s3 p. xl. dies expectare voluit. notandū q hoc fecit pro pter tres rōnes. Primo ppter resurrectōis certificatōe3. difficili⁹ em̄ erat pbare veritatem resurrectōnis q̄ passionis. q2 a pma die vsq3 ad terciā vere poterat pbari passio. s3 ad verā resurrectō3 pbandā plures dies reqrebātur. Et iō mai⁹ tps reqrebat inter resurrectō3 et ascensio nem q̄ inter passioné et resurrectō3. De hoc sic dicit leo papa i fmone de ascensione. Quadragenari⁹ hodie die4 repler⁹ est numer⁹. sacratis sima ordinatōe dispōsit⁹. et ad vtilitaté nr̄e eruditōis impensus. vt dū a dn̄o in hoc spacio mora pn̄tie corpalis extenditur. fides resurrectōis documentis necessariis muniretur. Grās agim⁹ diuie dispensatōni. et sancto4 patrū necessarie tarditati. Dubitatū est ab illis. ne dubitaret a nobis. Secūdo ppter aplo4 ɔsolatō3. q2 em̄ ɔsolatōes diuie supabū dant tribulatōibus. et tps passionis fuit tps tribulatōis aplo4. iō plu res debuerūt esse dies isti q̄ illi. Tercō ppter misticā significatōe3. vt p hoc daretur itelligi q ɔsolatōes diuie ɔpantur ad tribulatōes sicut ann⁹ ad dié. dies ad horā. hora ad momentū. Q2 em̄ ɔpentur sicut an nus ad dié pat3 p illud qd legit esa. lxi. Predicaré annū placabilé dn̄o et diem vltōis deo nr̄o. Ecce p die tribulatōis reddit annū ɔsolatōis. Q2 aūt ɔpentur sicut dies ad horā p3 p hoc q dn̄s. xl. horis mortuus iacuit. qd fuit tribulatōis. et p. xl. dies surgens discipulis apparuit. qd fuit ɔsolatōis. Vn̄ glo. xl. horis mortu⁹ fuerat. ppter hoc. xl. diebus se viuere ɔfirmabat. Q2 vero ɔpentur sicut hora ad momentū insinua tur esa. liii. In momento indignatōis mee abscōdi faciem meā et c. C Circa terciū notandū q ascendit pmo potēter. q2 ppriis virib⁹. Esaie lxiii. Quis est iste q̄ venit de edom et c. gradiens i multitudine virtutis sue. Item iohā. Nemo ascendit in celū. s. ppria virtute. nisi q̄ descen dit de celo fili⁹ hoīs q̄ est in celo. Licet em̄ quasi in quoda3 globo nu bis ascenderit. hoc tn̄ nō fecit q nubis ministerio indiger3. s3 vt p hoc ostenderet q oīs creatura pata est obseq creatori suo. ipe em̄ potentia diuitatis sue ascendit. Et in hoc notatur dr̄a fm qd dicitur in historia sco. xpi ad enoch et helyā. Nā enoch trāslat⁹ ē. helyas subuect⁹ ē. s3 ie sus ppria virtute ascendit. Prim⁹ fm grego. p coitū generat⁹ et gene rans. secūd⁹ generat⁹. s3 nō generās. terci⁹ nec generat⁹ nec generās Secūdo ascendit patenter. q2 videntib⁹ discipulis. vn̄ dr. Videntib⁹ illis eleuat⁹ est. Ite3 Jo. xvi. Vado ad eū q̄ misit me et nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Glo. Ita pala3. vt nemo interroget qd visu corpali fieri cernat. Ideo em̄ illis videntib⁹ ascendere voluit. vt ipi te stes ascensionis existerēt. et naturā humanā in celū ferri gauderēt. et

ip̄m seq̄ desideraret. Tercio letanter. q2 iubilantib9 angelis. Unde ps̄ Ascendit deus in iubilatōe. Aug9. Ascēdente xp̄o pauet omne celuȝ astra mirantur. plaudent agmina. tube sonāt. ꝛ letis se admiscēt blan da modulamina choris. Quarto velociter. ps̄. Exultauit vt gigas ad currendū viā. Ualde em̄ velociter ascēdit qn̄ tantū spaciū quasi in mo mento ꝑcurrit. Refert em̄ rabi moyses maximi9 ph̄us q̄ q̄libet circu lus siue qd̄libet celū cuiuslibȝ planete habȝ in spissitudine viā q̄ngēto rum annoꝝ. i. spaciū tm̄ q̄tū posset aliq̄s ire via plana in q̄ngentis an nis. Et distātia inter celū ꝛ celū est sil'r vt dicit in via q̄ngentoꝝ annoꝝ Et iō cū sint. vii. celi. erit ſm ip̄m a cētro terre vsqȝ ad ꝯcauū celi satur ni. qd̄ est celū septimū. via septē miliū annoꝝ ꝛ septingētoꝝ annoꝝ. i. tm̄ spaciū q̄tū de via plana aliq̄s iret in. vii. milib9. dcc. ānis si tm̄ vi ueret. ita q̄ q̄libet ann9 ꝯponatur ex. ccc. lxv. dieb9. ꝛ iter cuiuslibȝ diei sit. xl. miliariū ꝛ qd̄libet miliare sit duoꝝ miliū passuū siue cubitorum Hec rabi moyses. Utrū aūt hoc verū sit de9 scit. Hāc em̄ mensuratōeȝ ille nouit q̄ oīa fecit ī numero pōdere ꝛ mēsura Iste igit' fuit magn9 saltus quē fecit xp̄c de terra scȝ ī celū. Et de hoc saltu ꝛ quibusdā aliis saltibus xp̄i sic dicit ambro. Saltu quodā xp̄c venit in hūc mundum. apud patrē erat. ꝛ in virginē venit. ꝛ ex virgine in p̄sepe transiliit. de scendit in iordanē. ascēdit in crucē. descēdit in tumulū. surrexit e tumu lo. ꝛ sedet ad dexterā p̄ris ❘ B ¶Circa q̄rtū cū q̄bus scȝ ascēdit. notan dum q̄ ascēdit cū magna p̄da hominū. ꝛ magna multitudine āgeloꝝ. Qȝ em̄ cū p̄da hominū ascēderit patȝ ꝑ illud qd̄ dr̄ in psal. Ascēdisti ī altū. cepisti captiuitatē ꝛc. Qȝ aūt ascēderit cū multitudine angelorū. patȝ ꝑ illas interrogatōes q̄s xp̄o ascēdente minores angeli fecerunt maioribus. vt habet' esa. lxiii. Quis est iste q̄ venit de edom tin. ve. de bosra. Ubi dicit glo. q̄ q̄dā angeli nō plene ꝯgnoscētes misteriū īcar natōnis passionis ꝛ resurrectōis. vidētes ascēdere ad celos dn̄m cum multitudine āgeloꝝ ꝛ scōꝝ hominū ꝓpria virtute. ip̄m incarnatōis et passionis misteriū admirant'. ꝛ āgelis comitātib9 dn̄m dicūt. Quis ē iste q̄ venit ꝛc. Et in ps̄. Quis ē iste rex gl'e. Dyonisi9 aūt in li. angeli ce gerarchie ca. vii. insinuare videt' q̄ dn̄ xp̄c ascenderet tres q̄stiones ab angelis facte sunt. Primā fecerūt maiores āgeli adinuicē sibiip̄is. Secundā fecerūt ip̄i maiores xp̄o ascēdenti. Terciaȝ fecerūt minores maiorib9. Querūt igit' inter se maiores dicētes. Quis ē iste q̄ venit de edom tin. ve. ꝛc. Edom sanguinea interp̄tat'. bosra munita. Quasi di cāt. Quis ē iste q̄ venit de mūdo sanguineo ꝑ pctūm. ꝛ munito ꝑ mali ciā ꝯtra deū. vl' q̄ venit de mūdo sanguīeo ꝛ inferno munito Rn̄dit do min9. Ego q̄ loquor iusticiā ꝛc. Dyonisi9 ponit talē lrām. Ego em̄ di cit disputo iusticiā ꝛ iudiciū salutaris. In redēptōe hūani generis fuit iusticia inq̄tū. s. factor creaturā suā a dn̄o alieno reduxit. ꝛ fuit iudiciū

inq̄ntū dyabolū inuasorē alieni iuris ab eo quē possidebat hominē po
tēter eiecit. Sꝫ ꝫm hoc facit dyonisi⁹ q̄stionē hic. Cū ipi supiores an
geli sint deo pximi ⁊ imediate a dn̄o illuminent̄. q̄re abinuicē querunt.
quasi abinuicē discere cupiētes. Sꝫ sic ipe soluit ⁊ ꝯmētator exponit. i
eo ꝙ interrogāt significāt se sciam appetere. in eo autē ꝙ pmo inter se
cōferūt. demonstrāt ꝙ diuinā in se pcessionē nō audēt puenire Apud
se ergo pmo interrogare deliberāt ne forte illuminatōem q̄ ipis a deo
fit nimis festina interrogatōe pueniāt. Hec igitur q̄stio nō est doctri
ne inq̄sitio. sꝫ ignorātie pfessio. Secūda q̄stio est quā fecerūt ipi supre
mi angeli ad xp̄m dicētes. Quare ergo rubꝝ est indumentū tuū. et ve
stimentū tuū sicut calcantiū in torculari. Dn̄s dr̄ habuisse indumentū
id est. corp⁹ suū. rubꝝ. i. sanguine cruentatum ex eo ꝙ dū ascēderet in
corpe suo cicatrices habebat. Voluit em̄ cicatrices in corpe suo serua
re. ꝫm qd̄ dicit beda. v. de causis. Ait em̄ sic. Cicatrices dn̄s seruauit
⁊ in iudicō ꝫuaturus est. vt fidem resurrectōis astruat. vt p hominib⁹
supplicando eas patri rep̄sentet. vt boni q̄ꝫ misericorditer sint redēpti
videant. vt reprobi q̄ꝫ iuste sint damnati recognoscāt. vt ppetue victo
rie sue certū triumphū deferat. Huic ergo q̄stioni dn̄s sic rn̄det. Tor
cular calcaui solus. ⁊ de gētibus nō est vir mecū. Et potest vocari tor
cular crux. in q̄ tanq̄ꝫ in p̄lo sic p̄ssus est. vt etiā sanguis effunderetur.
Vel torcular vocat dyabolū. q̄ humanū gen⁹ sic funibus pctōꝝ inuol
uit ⁊ strinxit. vt quidq̄d in eis sp̄uale erat exprimeret. ⁊ solū vinacia re
manerēt. Sꝫ noster bellator torcular calcauit. vincula pctōꝝ dirupit.
⁊ in celū ascendēs postmodū tabernā celi aperuit ⁊ vinū sanctispirit⁹
effudit. Tercia q̄stio est quā fecerūt minores angeli maiorib⁹ dicētes
Quis est iste rex gl'e. Quibus illi respōderunt. Dn̄s virtutū ipe est rex
gl'e. De hac angeloꝝ q̄stione ⁊ aliorum ꝯueniēti rn̄sione sic dicit aug⁹
Sanctificat̄ diuino comitatu immēsus aer. ⁊ omis illa volitās p aera
demonū turba xp̄o ascēdente transfugit. Cui accurrētes angeli quis
esset sciscitātur dicētes. Quis est iste rex gl'e. Quibus alii rn̄dentes di
xerunt Hic est ille valde candid⁹ ⁊ roseus. hic est ille qui nō habuit spe
ciem neqꝫ decorē. Infirmus in ligno. fortis in spolio. vilis in corpuscu
lo. armatus in p̄lio. Fedus in morte. pulcer in resurrectōe. Candid⁹ ex
virgine. rubicūdus in cruce. fuscus in opprobrio. clar⁹ in celo. Cir
ca quintum quo scꝫ merito ascēdit. notandū ꝙ triplici merito ascēdit. de
quo sic dicit hiero. Propter veritatē. q2 illa que p pphetas pmiseras
adimplesti. ⁊ mansuetudinē. q2 sicut ouis p vita populi imolaris. et iu
sticiam. q2 nō potestate sꝫ iusticia eripuisti hominē. ⁊ deducꝫ te mirabi
liter dextera tua. potētia siue virt⁹ deducet te. hoc est in celū. Cir
ca sextū quo scꝫ ascēdit notandū ꝙ sup omēs celos ascendit. ꝫm qd̄ dr̄
eph. iiii. Qui descēdit ipe est ⁊ qui ascēdit sup omēs celos vt adimple

ret omnia. Sup omẽs celos dicit, qꝛ plures sunt celi sup quos ipe ascẽ dit. Est eñ celũ materiale. ratõnale. intellectuale. ꝛ supsubstantiale ꝟ ¶ Celum materiale multiplex est. s. celũ aereũ. ethereũ. olimpiũ. igneũ siderium. cristallinũ. ꝛ empireũ. ¶ Celũ aũt ratõnale est homo iustus. qui dꝛ celũ ratõne inhabitatõis diuine. qꝛ sicut celũ est sedes ꝛ habitatio dei ꝑm qᵭ dꝛ in esa. lxvi. celũ mihi sedes est. sic aĩma iusti. ꝑm qᵭ dꝛ in libro sap. Anima iusti sedes est sapie. Ratõne ꝯuersatõnis sancte. qꝛ sancti ꝑ ꝯuersatõem ꝛ desideriũ sp habitãt i celo. sicut dicebat apostolus. Nr̃a ꝯuersatõ in celis est. Ratõe opatõnis ꝯtinue. qꝛ sicut celũ cõtinue mouetur. sic ꝛ sancti ꝑ bona opa ꝯtinue mouẽtur. ¶ Celũ intellectuale est angel⁹. Angeli eñ dicũtur celũ, qꝛ instar celi sunt altissimi. ratõne dignitatis ꝛ excellẽtie. De quoꝝ dignitate ꝛ excellẽtia dicit dyonisius in libro de diuis nominib⁹ ca. iiii. Diuine mẽtes sunt sup reliqua existentia. ꝛ viuũt sup reliqua viuẽtia. ꝛ intelligũt et cognoscunt sup sensum ꝛ rõem. ꝛ plus q̃ omia existẽtia pulcꝝ ꝛ bonũ desiderant et eo ꝑticipant. Secũdo sunt pulcerrimi ratõe nature ꝛ glẽ. De quorum pulcritudine dicit dyonisi⁹ in eodẽ libro. Angelus est manifestatio occulti luminis speculũ puꝝ. clarissimũ. incontaminatũ. incoinquinatuꝫ immaculatũ. suscipiẽs si fas est dicere pulcritudinẽ boniformis deiformitatis. Tercõ sunt fortissimi ratõne virtutis ꝛ potentie. De quorum fortitudine dicit dam̃. li. ii. ca. iii. Fortes sunt et pati ad dei volũtatis expletõem. ꝛ vbiqꝫ ꝯfestim inueniunt vbicũqꝫ diuin⁹ iusserit nut⁹. Celum eñ habet altitudinẽ. pulcritudinẽ. fortitudinẽ. De duobus ꝑmis ecci. xliii. Altitudinis firmamẽtũ ꝛc. De tercõ iob. xxvii. Tu forsitan cum illo fabricat⁹ es ꝛc. ¶ Celũ aũt supsubstantiale est equalitas diuine excellẽtie. de quo xp̃c venit. ꝛ vsqꝫ ad illud postmodũ ascẽdit. De quo dꝛ in psal. A summo celo egressio ei⁹. ꝛ oc. e. vsqꝫ ad s. e. Sup oẽs igitur hos celos vsqꝫ ad ipm celũ supsubstantiale xp̃c ascẽdit. Qꝫ eñ ascenderit sup omnes celos materiales. habetur ꝑ illud qᵭ dicitur in psalmo. Eleuata est magnificentia tua sup celos deus Sup omẽs eñ celos materiales vsqꝫ in ipsum celũ empireũ ascendit. nõ sicut helyas qui in curru igneo ascendit vsqꝫ ad sublunarẽ regionẽ. nec eã transcendit. sꝫ in ꝑadisuꝫ terrestrẽ trãslat⁹ est. q̇ adeo eminet vt ꝑtingat ad sublunarẽ regionẽ. nec eam transcendit. In hoc ergo celo empireo xp̃c residet. et est spãlis ꝛ ꝓpria ei⁹ mansio ꝛ angeloꝝ ꝛ alioꝝ sanctoruꝫ. Et ꝯgrue ꝯuenit hec habitatõ habitatoribus. Illud enim celũ ceteros celos excellit dignitate. prioritate. situ. et ambitu. et ideo est ꝯueniẽs habitatõ xp̃i qui omnes celos ratõnales et intellectuales transcendit dignitate. eternitate. situ immutabilitatis. et ambitu potestatis. Silr̃ ẽ cõgrua habitatõ sanctoꝝ. Illud eñ celũ est vniforme. imobile. luminositatis ꝑfecte. ꝛ capacitatis immẽse. Et recte ꝯgruit angel' ꝛ sanctis. q̇

fuerũt vniformes in opatõe. imobiles in dilectõe. luminosi in fide siue cognitõe. capaces in spũsancti receptõe. Q₂ aũt sup oẽs celos ratõnales. i. oẽs sanctos ascenderit. patz p illud qδ dr canti. ii. Ecce iste venit saliẽs in mõtibus trãs. col. Et vocant mõtes ãgeli. colles vero viri sancti. Q₂ vero sup oẽs celos intellectuales. i. ãgelos ascẽderit pz p illud quod dr in psal. Qui pois nubẽ ascẽsum tuũ q am. s. p. ven. Itẽ ascendit sup cherubin ⁊ volauit sup pẽ. ven. Q₂ aũt vsqz ad celũ supsubstãtiale. i. dei equalitatẽ ascẽderit pz p illud qδ dr marci vl. Et dñs quidem iesus postq̃ locut⁹ est eis assumpt⁹ est in celũ ⁊ sedet a dextris dei. De xtra eñi dei est equalitas dei. Bern. Dño meo singulariter a dño ⁊ dictum et datũ est sedere a dextris glĩe ipi⁹ vtpote in glĩa coequali. i essentia cõsubstantiali. p generatõe ꝯsili. maiestate nõ dispari. eternitate ñ posteriori. ¶ Vel potest dici q̃ xpc in ascẽsione sublimis fuit q̃druplici sublimitate. s. locali. remuneratone pmii. ꝯgnitõnali. ⁊ virtuali. De primo ephe. iiii. Qui descẽdit ipe est ⁊ q ascendit sup oẽs celos. De scdo phil. ii. Fact⁹ obediẽs ⁊c. Ubi dicit aug⁹. Humilitas claritatis est meritũ. claritas humilitatis ẽ pmiũ. De tercõ ps. Ascẽdit sup cherubin. id est. sup omnẽ scie plenitudinẽ. De q̃rto pz. q₂ ascẽdit etiam sup seraphin Ephe. iii. Scire etiã supeminentẽ caritatẽ xpi ¶ Circa septimũ q̃re scz ascẽdit notãdũ q̃ ascẽsionis sue. ix. sũt fruct⁹ siue vtilitates ¶ Prima vtilitas est cõsecutõ amoris diuini. Jo. xvi. Nisi ego abiero paclitus nõ veniet. Ubi dicit aug⁹. Si carnaliter mihi adheseritis capaces spũs nõ eritis ¶ Scda est maior cognitõ di. Jo. xiiii. Si diligeretis me gauderetis vtiqz q₂ vado ad patrem. Ubi dicit aug⁹. Jδ subtraho formã istã serui in q̃ pr̃ maior me ẽ. vt deũ spũaliter videre possitis ¶ Tercia est meritũ fidei. De hac sic dicit leo i smone de ascensione. Tũc ad equalẽ prĩ filiũ eruditior fides gressu mẽtis cepit accedere. ⁊ cõtrectatione corporee in xpo sube in q̃ prẽ minor ẽ nõ egere: Magna eñi hic vigor est mentiũ. incũctãter credere q̃ corporeo ñ vident intuitu. ⁊ ibi figere desideriũ q̃ neq̃as iferre cõspectuz. Aug⁹. li. cõfessicnũ. Exultauit vt gigas ad cur. vi. s. Nõ eñi tardauit sz cucurrit clamãs dictis. factis. morte. vita. descẽsu. ascẽsu. Clamãs vt redeamus ad eũ ⁊ discessit ab oculis vt redeam⁹ ad cor ⁊ inueniam⁹ eũ ¶ Quarta ẽ nr̃a securitas Jδ eñi ascẽdit vt nr̃ aduocat⁹ sit apud patrẽ. Ualde eñi securi esse possum⁹ qñ talẽ aduocatũ apud patrẽ nos hrẽ cõsideram⁹ Jo. ii. Aduocatũ habem⁹ apud patrẽ iesũ xpm iustũ. ⁊ ipe est ppiciatõ p pctĩs nr̃is. De hac securitate dicit bern. Secur accessũ habes o hõ apδ deũ. vbi mater añ filiũ ⁊ fili⁹ añ patrẽ. mater oñdit filio pect⁹ ⁊ vbera: fili⁹ oñdit patri lat⁹ et vulnera. Nulla g̃ poterit esse repulsa vbi tot sũt caritatis insignia ¶ Quinta est nr̃a dignitas. Maxia quidẽ nr̃a dignitas est qñ nat̃a nr̃a vsqz ad dextrã dei exaltata ẽ. Uñ ⁊ ãgeli hac digtatẽ

hominib⁹ ꝯsiderātes deinceps ꝓhibuerūt se adorari ab hominibus.sicut dr̄ apocal'.xix.Cecidi inq̄t an̄ pedes ei⁹ vt adorarē eū.⁊ dixit mihi Uide ne feceris.ꝯseru⁹ tu⁹ sum ⁊ fratꝝ tuoꝝ.Ubi dicit glo.In veteri lege nō ꝓhibuit se adorari.sꝫ p⁹ ascēsionē videns sup̱ se exaltari hominē timuit adorari.Leo papa in ſmone de ascēsiōe.Hodie natura nostre hūanitatis vltra cūctaꝝ altitudinē potestatū ad dei p̄ris ē ꝓuecta ꝯsessum.vt mirabilior fieret grā dei.cū remotis a ꝯspectu hominuꝫ q̄ merito reuerentiā sui sentiebāt̄ indicere.fides nō diffideret.spes n̄ fluctuaret.caritas nō teperet. ¶ Sexta ē spei nr̄e soliditas Heb.vi. Habētes ḡ pōtificē magnū q̄ penetrauit celos iesuꝫ filiū dei.teneam⁹ spei nr̄e ꝯfessionē Itē heb.vi.Qui ꝯfugim⁹ ad tenendā ꝓpositā spem.quā sicut anchorā habem⁹ aīe tutā ac firmā ⁊ incedentē vsq3 ad interiora velaminis.vbi p̄cursor ꝓ nobis introiuit iesus De hac iteꝝ leo.Christi ascēsio nrā est ꝓuectō ⁊ q̄ p̄cessit gl'a capitis.eo spes tēdit ⁊ corpis. ¶ Septima ē vie ōnsio.Mich.ii.Ascēdit pādens iter an̄ eos.Aug⁹. Uia tibi fact⁹ est ip̄e saluator.surge ⁊ ābula habes q̄.noli pigrescere ¶ Octaua ianue celestis aptio.Sicut em̄ p̄m⁹ adā aperuit ianuas inferni.sic secūd⁹ p̱adisi.Un̄ ecc'ia cātat.Tu deuicto mortis aculeo ⁊c. ¶ Nona loci p̄paratō.Jo.xiiii.Uado pare vobis locuꝫ.Aug⁹.Bn̄e para quod paras.nos em̄ tibi paras ⁊ te nobis pas.qn̄ locum paras ⁊ tibi in nobis ⁊ in te nobis

LXVIII

De spiritusancto

Spiritussanct⁹ hodierna die vt sacra actuū testat̄ historia in ap̄los in linguis igneis missus est. Circa cui⁹ missiōꝫ siue aduentū octo ꝯsideranda sunt. Primo a q̄ missus ē.scd̄o q̄t modis mittit̄ siue missus ē.terciō q̄ t̄pe missus ē.q̄rto quotiēs missus est.q̄nto q̄liter missus ē.sexto in q̄s missus est.septimo ꝓpter q̄d missus est.octauo p̱ q̄d missus est ¶ Circa p̄mū.s.a quo missus est. notandum ꝙ ip̄m spūm p̄r misit.⁊ filius misit.⁊ ip̄e spūssc̄us seip̄m dedit ⁊ misit. De p̄mo ioh.xiiii.Paraclit⁹ aūt spūssanct⁹ quē mittet p̄r in noīe meo ⁊c.De scd̄o iohā.xvi.Si aūt abiero mittā eū ad vos. Missio enim in istis inferiorib⁹ hꝫ ꝯpatōꝫ ad suū mittentē sub triplici habitudine.scꝫ vt ad dantē esse.⁊ sic mittit̄ radi⁹ a sole.vt ad dantē virtutē.⁊ sic mittitur iaculū a ꝓiectore.vt ad dātē iurisdicōnē siue autoritatē.⁊ sic mittitur nūcius a p̄ceptore.Scd̄m hūc triplicē modū missio p̄t conuenire spūisancto Mittitur em̄ a p̄re ⁊ filio tāq̄ ab eis hn̄s esse ⁊ virtutem ⁊ autoritatē in op̱ando.Nihilomin⁹ ⁊ ip̄e spūssc̄us seip̄m dedit et misit qd̄ videtur insinuari Jo.xvi.cū dr̄.Cū āt venerit ille spūs veritatis ⁊c Nā sicut dicit leo papa in ſmōe de pēte.btā trinitas incōmutabil' deitas vna ē in sub̄a.idiuisa i op̱e.ꝯsors in volūtate.par in omnipotentia

equalis in gl'a. Diuisit aūt sibi op⁹ nostre redēptōnis misericordia trinitatis vt pater ꝓpiciaret. fili⁹ ꝓpiciaret. spūsscūs igniret. Quia enim spūsscūs de⁹ est. iō recte dr̄ seipm̄ dare. Hoc aūt ꝙ spūsscūs de⁹ sit ondit ambro. in li. de spūscō sic dicens. Ex quattuor istis manifesta diuinitatis eius gl'a ꝓprobatur De⁹ eñ esse ꝯgnoscitur. aut q̄ sine peccato est. aut q2 peccata cōdonat. aut q2 creatura nō est sed creator est. aut q2 non adorat sȝ adorat̄. Et in hoc ondit q̄lit bt̄a trinitas se totaliter nobis exhibuit. Pater eñ omīa q̄ habuit nobis exhibuit. q2 sicut dicit aug⁹. misit nobis filiū suū in p̄cū nr̄e redēptōis. spūmscūm in priuilegiū nr̄e adoptōis. ⁊ seipm̄ totū reseruat in hereditatē adoptōis. Similiter fili⁹ totaliter se nobis exhibuit. q2 sicut dicit bern̄. ipse pastor. ipe pascua. ipe redēptio Dedit eñ nobis animā in p̄ciū. sanguinem in potū. ⁊ carnē in cibū ⁊ deitatē in p̄miū. Sil'r ⁊ spūsscūs totaliter omia sua dona nobis exhibuit ⁊ exhibȝ. q2 sicut dr̄. i. cor. xii. Alii p spm̄sanctum dat̄ s̄mo scie. alii sermo sapie s̄m eundē spm̄. alteri fides in eodē spū. Leo papa. Spūssanct⁹ inspirator est fidei. doctor scie. fons dilectionis. signaculū castitatis. ⁊ toti⁹ causa salutis. B Circa secunduȝ quot scȝ modis mittitur siue missus ē. notandū ꝙ spūsscūs duobus modis mittitur. s. visibiliter ⁊ inuisibiliter Inuisibiliter cū mētib⁹ sanctis illabitur. Uisibiliter cū in aliq̄ signo visibili demōstrat̄. De missione inuisibili dr̄ iohā. iii. Spūs vbi vult spirat. ⁊ vocē ei⁹ audis sed nescis vn̄ veniat aut q̄ vadat. Nec mirꝝ q2 sicut dicit bern̄. de verbo inuisibili Per oculos nō intrauit. q2 nō est coloratū sȝ neqȝ p aures q2 n̄ sonuit sȝ neqȝ p nares q2 aeri nō miscet̄ sȝ mēti. nec inficit aerē sȝ fecit. neqȝ vero p fauces q2 nō ē māsum vl' haustū. nec p tactū corpis q2 illud palpabile nō est. Queris igit̄ cū ita sint inuestigabiles vie ei⁹ vnde adesse nouerim. Nēpe ex motu cordis intellexi p̄ntiam ei⁹. ⁊ ex fuga viciorūȝ aduerti potentiā virtutis ei⁹. ⁊ ex discussione siue redargutōne occultorum meoꝝ admiratus sum ꝓfunditatē sapiētie eius ⁊ ex q̄ntulacunqȝ emendatōe moꝝ meoꝝ exptussum bonitatē māsuetudinis eius. ⁊ ex reformatōne ⁊ renouatōne spūs mētis mee pcepi vtcūqȝ spēm decoris eius. ⁊ ex ꝯtuitu boꝝ omniū sil' expaui multitudinē magnitudinis ei⁹. Hec bern̄. Missio aūt visibilis ē cū i aliq̄ signo visibili ondit̄. Et notandū ꝙ in q̄ntuplici spē visibili spūsscūs mōstrat⁹ ē Primo in spē colūbe sup xp̄m baptisatū. Lu. iii. Descēdit spūsscūs corpali spē sicut colūba i ipm̄. Scd̄o in spē nubis lucide sup xp̄m trāsfiguratū Mat. xvii. Adhuc eo loq̄nte ecce nubes lucida obūbrauit eos Ubi sic dicit glosa Sicut baptisato dn̄o sic ⁊ glorificato misteriū scē trinitatis ondit̄. spiritussc̄us ibi in colūba. hic in nube lucida. Tercō in spē flat⁹. Iohā. xx Insufflauit ⁊ dixit eis. Accipite spm̄sanctū ⁊c. Quarto in spē ignis. Quinto in spē lingue. Et in hac duplici spē apparuit hodierna die Iō

aũt in hac q̃ntuplici spẽ rex mõstratus est. vt detur intelligi q̄ harũ re rum ꝓprietates op̃atur in cordib⁹ q̄b⁹ illabitur. ¶ Primo mõstrat⁹ est in spẽ colũbe. Colũba gemitũ ꝓ cãtu h̃z. felle caret. in foraminib⁹ petre manet. Sic spũssc̃us illos q̄s replet facit ꝓ suis peccatis gemere. Esaie lix. Rugiem⁹ q̃si vrsi oĩes. ⁊ q̃si colũbe meditãtes gemem⁹ Rom. viii. Ipse spũs postulat ꝓ nobis gemitib⁹ inenarrabilib⁹. i. nos postulantes et gemẽtes facit. Sc̄do sine felle amaritudinis esse Sap. xii. O q̄ bon⁹ et suauis est dñe spũs tu⁹ in nobis. Item eodem. vii. Vocatur suauis. benignus. human⁹. ex eo q̄ suaues benignos ⁊ humanos faciat. Suaues in sermone. benignos in corde. ⁊ humanos in ope. Tercĩo in petre foraminibus. i. in xp̄i vulnerib⁹ habitare. Can̄. ii. Surge amica mea. sponsa mea. et veni colũba mea. Glo. fouens mihi pullos meos infusi one spũssancti. In foraminibus petre. glo. i. in xp̄i vulnerib⁹ Tren̄. vl. Spũs oris nr̄i xp̄c dñs capt⁹ est in pctis nr̄is. cui diximus in vmbra tua viuemus in gẽtibus Quasi dicat. Spũssanctus q̄ est oris nr̄i q̄d os no strum est xp̄c dñs. q2 est os nostrum et caro nostra: facit nos dicere christo In vmbra tua. i. in passione tua. in qua xp̄c fuit tenebrosus et despect⁹ viuemus p iugẽ memoriã ¶ Secũdo monstrat⁹ est in spẽ nubis Nubes a terra eleuatur. refrigeriũ p̄stat. et pluuiam generat. Sic spũssanctus quos replet a terra eleuat p cõtemptũ terrenorum. Ezech. viii. Eleuauit me spũs inter celũ ⁊ terrã ⁊c. Itẽ ezech. i. Quocũq3 ibat spũs illuc eũ te spũ ⁊ rote pariter eleuabãtur sequentes eũ. spũs enĩ vite erat in rotis. Item grego. Gustato spũ desipit oĩs caro. Sc̄do refrigerium prestat cõtra incentiua viciorum. Vñ et marie dictũ est. spũssanctus supueniet i te. et virt⁹ al. ob. ti. i. te ab omni estu viciorum refrigerabit. Vñ ⁊ spũssan ctũs vocatur aqua que habet vim regeneratiuã. Jo. vii. Flumina de ventre eius fluent aque viue. hoc aũt dixit de spũsancto quẽ erant acce pturi credentes in eum. Tercĩo generat pluuiã lacrimarum. Psal. Flauit spũs eius et flu. aque sc3 lacrimarum ¶ Tercĩo monstratus est in spẽ flat⁹. Flatus est mobilis. calidus. lenis: et ad respirandum necessarius. Sic spiritussanctus mobilis. id est velox est ad se diffundendũ. omnib⁹ enĩ mobilibus mobilior est. Glo. sup illud. Fact⁹ est repente de celo sonus ⁊c. Nescit tarda molimina sanctispiritus gratia Secũdo calidus ẽ ad inflamandũ. Luce. xii. Ignẽ veni mittere in terrã: et q̄d volo nisi vt ar deat. Vñ et austro vento calido ꝯpar̃. Can̄. iiii. Surge aq̄lo. ⁊ veni au ster pfla ⁊c. Tercĩo lenis est ad demulcendũ. vñ et ad ei⁹ lenitatẽ insinu andã vocar̃ noĩe. Vnctõis. i. ioh. ii. vnctõ eius docet vos de omnibus. Noĩe roris. vñ cantat eccl̃ia. Et sui roris intima aspersione fecundet ⁊c. Nomine aure tenuis. iii. Regũ. xix. Et post ignẽ sibilus aure tenu is et ibi dñs Quarto necessarius est ad respirãdũ Adeo q̄ppe flat⁹ ne cessari⁹ est q̄ si ad horã subtraheret̃ hõ ꝯtinuo moreret̃. sic ⁊ de spũsc̃o

intelligendū est. Psal'. Auferes spūm eoꝝ ⁊ deficient. ⁊ in psal. s. reuer. Emitte spūm tuū ⁊c. Job. vi. Spūs est q̄ viuificat Quarto mōstrat⁹ est in spē ignis. Quinto in spē lingue. Quare aūt in hac die duplici specie apparuit: dicetur infra. C ¶ Circa terciū scꝫ quo tpe missus est notandū q̄ missus est in q̄nquagesimo die a pascha. Jō aūt in die q̄nquagesimo missus est. vt detur intelligi: q̄m a spūscō est legis pfectō. eterna remuneratō. ⁊ pctōꝝ remissio ¶ Legis pfectō: q̄m ſm glo. a die agni immolati q̄nquagesimo die data ē lex in igne. Jn nouo etiā testamēto q̄nquagesimo die a pascha xpi descendit spūssanct⁹ in igne. Lex in mōte sinay. spūs in mōte sion. Lex in sublimis mōtis loco. spūs daf in cenaculo. Vñ p hoc insinuatur q̄ ipe spūsscūs est pfectō toti⁹ legis. q2 plenitudo legis est dilectō ¶ Secūdo eterna remuneratō. Vñ glo. sicut. xl. dies q̄bus post resurrectōez xpc cū discipulꝰ ꝯuersat⁹ est. pñtem ecciam designāt. ita q̄nquagesim⁹ dies q̄ spūssanct⁹ datur denarium eterne remuneratōis exp̄mit Tercō pctōꝝ remissio. Vñ glo. ibidē. Jō i q̄nquagesimo. q2 indulgentia fiebat in iubileo. et p spūmsanctū pctā remittūtur. et sequitur in glosa. Jn spūali iubileo rei mortis soluuntur. debita dimittuntur. exules in patriā reuocantur. hereditas amissa reddif. serui. i. homines peccato venundati a iugo seruitutis liberantur. hucusqꝫ glo. Rei mortis soluuntur ⁊ liberātur. vñ ro. viii. Lex spūs vite in xpo liberauit me a lege peccati et mortis. Debita pctōꝝ dimittunf. q2 caritas opit multitudinē pctōꝝ. exules in patriā reuocantur. psal'. Spirit⁹ tu⁹ bon⁹ deducet me in terrā rectā Hereditas amissa redditur Ro. viii Jpe spūs testimoniū reddit spūi nostro. q̄ sum⁹ filii dei. si aūt filii et heredes. Serui a pctō liberātur. ii. coꝝ. iii. Vbi spūs dñi ibi libertas. ⁊ · D ¶ Circa quartū scꝫ quotiens apl'is missus est: sciendū est q̄ ſm glosam tribus vicibus eis dat⁹ est. s. añ passionē. post resurrectōez. et post ascensionem. Primo ad faciendū miracula. secūdo ad relaxanduꝫ pctā tercō ad cōfirmandū corda. ¶ Primo q̄ñ eos ad p̄dicandum misit ⁊ super omnia demonia. ⁊ vt languores curarēt eis potestatē dedit Hec eñ miracula p spūmsanctū fiūt. ſm qđ dr math. xii. Si aūt in spū dei eicio demonia ⁊c. Non tñ ꝯsequēs est vt q̄cunqꝫ habꝫ spūmsanctū faciat miracula. q̄m sicut grego. ait. miracula hominē sanctū nō faciūt: sꝫ ostendunt. Nec quicūqꝫ facit miracula habet spūmsanctū. q̄m et mali assert se fecisse miracula dicētes. Dñe dñe nōne in nomine tuo ,p̄phetauimus ⁊c. Deus eñ facit miracula p autoritatē angeli: p materie habilitatōꝫ demones p virtutes naturales rebus insitas. magi p ocultos ꝯtractus cū demonibus. boni xpiani p publicam iusticiaꝫ. mali xpiani per signa publice iusticie. ¶ Secundo dedit eis spūmsanctū q̄ñ in eos insufflauit dicens Accipite spūmsanctū quoꝝ re. pec. ⁊c. No tñ potest q̄s peccatū remittere q̄tum ad maculā q̄ est in aia. aut q̄tū ad reatū. i. obligatōem

ad penā eternā.aut q̄tū ad dei offēsā:q̄ solū ex infusione grē ꝛ virtute ꝯtritōis remittūtur. Dicitur tñ sacerdos absoluere:tū qꝛ a culpa ab solutū esse insinuat.tū qꝛ penā purgatoriā in tp̄alem ꝯmutat.tū qꝛ de ipa tp̄ali ꝑtem relaxat. ¶ Tercio dedit eis hodierna die q̄ñ eorū cor da sic solidata sūt vt nl tormēta timerēt. Psal. Spū oris eiꝰ oīs vir tus eoꝝ. Augꝰ. Talis est grā spūssancti ꝙ si tristiciā inuenit dissoluit si desideriū ꝑniciosū:ꝯsumit.si trepidatōez:abiicit. Leo papa. Spera bat̄ ab apl'is spūssanctꝰ.nō vt tūc ꝑmū sctōꝝ hītator esse incipet.ſʒ vt sacrata sibi pectora ꝛ feruentiꝰ accēderet:ꝛ copiosiꝰ mūdaret.ꝯmulās sua dona.ñ inchoās:nec ideo nouꝰ ope.qꝛ ditior largitate. ¶ Circa q̄ntum:ql'r ſcʒ missus est. Notādum ꝙ missus est cū sono in liguis ig neis.ꝛ ipse lingue appuerūt sedendo. ¶ Sonꝰ āt fuit repētinꝰ:celestis: vehemens:ꝛ replēs. Repentinꝰ:qꝛ spūssanctꝰ tarda molimina nescit. Celestis:qꝛ celestes efficit. Vehemēs:qꝛ timorē filialē inducit. vel qꝛ eternū ve adimit. Unde vehemēs q̄si ve adimens. Vel qꝛ mentem ab omni carnali amore vehit. Unde vehemens q̄si vehens mentez. Fuit ꝛ replens:qꝛ spūssanctꝰ oēs apl'os repleuit. vñ repleti sunt omnes ꝛc. Triplex est aūt signum plenitudis q̄d fuit in apl'is. Primū est nō reso nare. vt patet in doleo q̄d dū plenū est nō resonat. Job. vi. Nunq̄t mu giet bos cū añ ꝑsepe plenū steterit.q̄si diceret:cū ꝑsepe cordis plenitu dinem habet grē:locum nō hʒ mugitus impatientie. Hoc signum ha buerūt apl'i.qꝛ in tribulatōibus ꝑ impatientiā nō resonabāt.ymo ibāt gaudentes a ꝯspectu ꝯsilii ꝛc. Secūdū signū ē ñ plꝰ recipe:siue satieta tem hr̄e. Qñ em̄ vas aliq̄ liquore plenū est:aliud recipe non p̄t.sil'r hō satur non appetit ampliꝰ. Sic sancti qui hn̄t plenitudinem grē nō p̄nt recipe alium liquorem dilectōis terrene. Esa.i. Plenus sum:ideo olo causta ꝛc. Simil'r qꝛ gustauerūt celestem suauitatem:ideo nō sitiūt ter renā voluptatez. Augꝰ. Qui biberit de fluuio paradisi:cuiꝰ vna gutta maior est occeano.restat vt in eo sitis huiꝰ mundi extincta sit. Hoc si gnū habebāt apl'i qui nihil ꝓprium voluerūt hr̄e.ſʒ in ꝯmuni oīa diuide re. Terciū signuʒ est supefluere.vt patʒ in fluuio inūdāte. Ecci.xxiiii Qui implet q̄si phison sapiam. Ad literā:illiꝰ fluuii ꝓpium est effluere ꝛ circūadiacentia irrigare.sic apl'i cepunt effluere.qꝛ cepunt loqui va riis linguis. Vñ dicit glo. Ecce signum plenitudis.plenum vas erum pit.ignis in sinu ñ p̄t occultari.cepert iteꝝ circūadiacētia irrigare.vñ statim petrꝰ ꝑdicare cepit.ꝛ tria millia ꝯuertit. ¶ Secundo missus est i līguis igneis. Circa q̄d tria vidēda sunt. Primo quare ꝯiunctim in lī guis igneis. Secūdo quare in igne potiꝰ q̄ꝫ in alio elemento. Tercio q̄ re in lingua potiꝰ q̄ꝫ in alio membro. ¶ De ꝑmo sciendum ꝙ triplici rōne appuit in linguis igneis. Primo vt verba ignea ꝓferrent Scōo vt legem igneā ꝑdicarent.ſcʒ legē amoris. De his duobꝰ bern. Uenit

spūssanctus in linguis igneis. vt linguis oim gentiū: verba ignea loq̄rent. et legē igneā lingue ignee p̄dicarēt. Tercio vt spm̄scm̄ qui ignis est p eos loqui ꝯgnoscerēt. et hoc ne diffiderēt. et ne alioꝝ ꝯuersioꝫ sibi attribuerent. et vt oēs eoꝝ verba tanq̄ dei audirent. ¶ De secūdo sciendū q̄ missus est in spē ignis multiplici rōne. Prima sumit penes ei9 septēplicem grām. Spūs em̄ ad modū ignis alta būliat p donum timoris. emollit dura p donū pietatis. illūiat obscura p sciam. restrīgit fluida p ꝯsiliū. ꝯsolidat mollia p fortitudinē. clarificat metalla tollēdo rubuginē p donū intellect9. sursum tendit p donū sapie. Secūda sumitur penes ei9 dignitatē et excellentiā. Ignis em̄ excellit oia elem̄ta: spē ordie: et virtute. Spē rōe pulcritudis in luce. Ordie rōe sublimitatis i situatōe. Uirtute rōne vigorositatis in actōe. Sic et spūssanct9 in his oia excedit. Propter p̄mū dr spūssanct9 incoinq̄nat9. ppter scōm: qr capiat oēs spūs intelligibiles. ppter tercium: hn̄s omnē virtutē: sap. vii. Tercia sumitur penes ei9 mltiplicē efficaciā Hāc rōem assignat rabanus sic dicēs. Ignis q̄ttuor hꝫ naturas. Urit: purgat: calefacit: et illuminat. Sic spūssanct9 exurit pctā. purgat corda. teporē excutit. ignorātias illustrat. Hec raban9 Exurit pctā. vn̄ zach. xiii. Per ignē vrā eos sicut vrit argentū. Hoc etiā igne vri petebat pphēta dicēs. Ure renes meos etc. Purgat corda Esa. iiii. Si sanguinē ierl'm lauerit de medio ei9 in spū iudicii et spū ardoris Teporē excutit. Un̄ dr de illis q̄s replet spūssanct9 Ro. xii. Spū feruentes etc. Grego. In igne appuit spūssāct9: qr ab omi corde q̄d replet torporē frigoris excutit. et hoc in desiderio sue eternitatis accendit. Ignorātias illustrat. Sap. ix. Sensū aūt tuū q̄s sciet: nisi tu dederis sapiam: et miseris spm̄scm̄ tuū de altissimis Et. i. corin. ii. Nobis āt reuelauit de9 p spm̄scm̄. Quarta sumit penes ipsi9 amoris naturā. Amor em̄ p ignē hꝫ significari triplici rōe. Prio qr ignis sp est in motu. sic et amor spūssci q̄s replet sp facit esse in motu bone opatōis. Un̄ grego. Nūq̄ est amor dei ociosus: opat em̄ magna si est. si aūt opari negligit: amor nō est. Secūdo qr ignis iter cetera elemēta est maxie formale. et modicū hꝫ de materia: et mltum de forma. sic amor spūssci q̄s replet facit hre modicū de amore terrenoꝝ. et plimum de amore celestiū et spūalium. vt iā nō carnalia carnalr: sꝫ poti9 spūalia spūalr diligāt. Distinguit em̄ bern. q̄ttuor modos diligēdi. scꝫ diligere carnē carnalr. spm carnalr. carnem spūalr. et spūm spūalr. Tercio quia ignis habet alta inclinare: sursum tendere: fluida adunare et ꝯgregare Per hec tria intelligit triplex vis amoris. Amor em̄ sicut habetur ex verbis dyonisii in li. de diuinis noibus: habet triplicē vim. scꝫ inclinatiuā. eleuatiuā et coordinatiuā. Inclinatiuā qr inclinat supiora inferioribus. eleuatiuā. qr eleuat inferiora supioribus. coordinatiuā. qr coordinat eq̄lia coeq̄lib9. hec dyoni. Hāc em̄ triplicē vim amoris spūssc̄us

efficit in his quos replet. qꝛ inclinat eos ꝑ humilitatē ꝛ sui ꝯtemptum eleuat in desideriū supnoꝝ. ꝛ coordinat inuicē ꝑ vniformitatē moꝝ.
¶ De tercō sciendū ꝙ apparuit poti⁹ in lingua ꝙ̄ in alio mēbro triplici ratōne. Lingua eñ est mēbꝝ igne gehēne inflatū. difficile ad regendū ꝛ vtile bñ rectū. Quia ģ lingua igne infernali inflamata erat . iō igne spūssci indigebat. Ja. iii. Lingua nr̄a ignis est ꝛc. Quia difficile regiť ideo ꝓ ceteris mēbris grā spūssancti indiget. Ja. iii. Omis natura bestiaꝝ ꝛc. Quia vtilis valde si bñ regiť. iō necesse fuit vt spūmscū̄m rectorē haberet. In lingua etiā apparuit. ad significandū ꝙ p̄dicātibus valde necessari⁹ fuit. Predicātib⁹ eñ necessari⁹ est. qꝛ facit eos loqui feruenter absqꝫ tepidatōne. ꝛ iō missus est in spē ignis. Berñ. Uenit spūssanct⁹ sup discipulos in linguis igneis vt verba ignea loqrentur. ꝛ legē igneā lingue ignee p̄dicarēt. Confidēter absqꝫ pusillanimitate. Actuū. iiii. Repleti sūt omēs spūsancto. ꝛ ceperūt loq cū fiducia verbum dei ꝛc. Multipliciter ꝑpter capacitatis auditoꝝ diuersitatē. ꝛ iō dꝛ actuū. ii. ꝙ ceperūt loq variis linguis. Utiliter ad edificatōꝫ ꝛ vtilitatē. Esa. lxii. Spūs dñi sup me eo ꝙ vnxerit me ꝛc. ¶ Tercō ipe lingue apparuerūt sedēdo. ad significandū ꝙ p̄sidentib⁹ necessari⁹ erat. Presidētibus qꝫ ꝛ iudicib⁹ necessari⁹ est. qꝛ ꝯfert autoritatē ad pctūm remittendū. Jo. xx. Accipite spūmscūm quoꝝ remiseritis pctā ꝛc Sapientiā ad iudicandū. Esa. xi. Ponā spūm meū sup eū. iudiciū gentibus ꝑferet. Mansuetudinē ad supportādū. Nūeri. xi. Dabo eis d̄ spū q̇ in te est . vt supportēt on⁹ populi tecū. Spūs moysi erat spūs māsuetudinis. vt pꝫ nūeri. xii. Erat moyses māsuetissim⁹ ꝛc. Ornatuꝫ sanctitatis ad informandū . Job. xxvi. Spūs dñi ornauit celos . ¶ Circa sextū in q̇s scꝫ missus est. notandū ꝙ missus ē in discipulos. q̇ fuerunt receptacula mūda ꝫm qd̄ d̄ eis cantať. Fuerūt eñ receptacula mūda ꝛ habilia ad susceptōꝫ spūssancti ꝑpter septē q̇ fuerūt in eis. ¶ Ipi eñ ꝓmo fuerūt animo qeti. qd̄ notať in hoc ꝙ dꝛ. Dū ꝯplerētur dies pēth. id est. dies reqetionis. Illud eñ festū erat ad requiē deputatū Esaie lxvi. Sup quē reqescet spūs me⁹ nisi sup humilē ꝛ quietū ꝛc. ¶ Secundo dilectōe vniti. qd̄ notať in hoc ꝙ dꝛ. Erāt omēs piter. Erat ei eis coꝛ vnū ꝛ anima vna. Sicut eñ spūs hoīs nō viuificat mēbra corpis. nisi sint vnita. sic nec spūsscūs mēbra spūalia. Et sicut ignis lignorum diuisione extinguiť. sic spūsscūs ꝑ discordiā in hominib⁹. Et iō cantať de apl'is. Inuenit eos ꝯcordes caritate. illustrauit eos inundās diuinitas deitatis Tercō loco secreti qd̄ notať in hoc ꝙ dꝛ. In eodē loco. s. in cenaculo. Osee. ii. Ducā eā in solitudinē ꝛ ibi loquar ad coꝛ ei⁹.
¶ Quarto orōe assidui. Uñ ꝓmittiť. Erāt pseuerantes vnanimiter in orōe. Uñ cātam⁹ de eis. Orātibus apl'is deū venisse nūciat. Qꝫ enim orō necessaria sit ad susceptōnem spūssancti ōndiť sap. vii. Inuocaui ꝛ

venit in me spūs sapie. Itē io. xiiii. Rogabo patrē meū ⁊ aliū paclitū dabit vobis ¶ Quinto humilitate ꝑditi. qḋ notatur in hoc ꝙ dr. Sedentes. Psal. Qui emittis fontes in ꝯuallib⁹. i. grām spūssancti in humilib⁹. ⁊ sup quē reqescet spūs me⁹ ⁊c. ¶ Sexto pace ꝯiūcti. qḋ notatur in hoc ꝙ erāt in hierusalē. q̄ interꝑtatur visio pacis. Q̄ꝫ aūt ad recipiendū spūmscūm pax necessaria sit. oñdit dñs iohā. xx. vbi pmo pacem obtulit dicēs. Pax vobis. Deinde statim insufflauit ⁊ dixit. Accipite spūmscūm ¶ Septimo in ꝯtemplatōe erecti. qḋ notatur i hoc ꝙ spūmscūm receperūt in supiori cenaculo. Vñ dicit glo. ibidē. Qui spiritumscūm desiderat. carnis domiciliū mētis ꝯtēplatōe trāscēdēs calcat. ¶ Circa septimū ꝓpter q̄d scȝ missus ē. notandū ꝙ missus est ꝓpter sex causas. q̄ notatur in hac autoritate Paraclit⁹ aūt spūscūs ⁊c ¶ Primo ad ꝯsolandū mestos. qḋ notatur cū dr paclit⁹. qḋ idē est qḋ ꝯsolator. Esa. lxi. Spūs dñi sup me ⁊c. ⁊ seqtur. vt ponerē cōsolatōeȝ lugētib⁹ syon. Grego. Cōsolator spūssanct⁹ dr qr de peccati ꝑpetratōne merētib⁹ dū spem venie ꝑparat. ab afflictōe tristicie mentē leuat ¶ Secūdo ad viuificandū mortuos. qḋ notatur cū dr spūs. qr spūs est q̄ viuificat. Ezech. xxxvii. Ossa arida audite verbū dñi ⁊c. Ecce ego imittā in vos spūm ⁊ viuetis ¶ Tercō ad sanctificandū immūdos. qḋ notatur cū dr sanct⁹. sicut eñ dr spūs qr viuificat. ita sanct⁹ qr sanctificat et mūdat. Vñ sanct⁹ idē est qḋ mūdus. Psal. Fluminis impet⁹. i. mundās ⁊ abundās gr̄a spūssancti. letificat ciuitatē dei. i. eccl'iam dei. Et ꝑ istud flumē sanctificauit tabernaculū suū altissim⁹. ¶ Quarto ad cōfortandū amorē inter discordes ⁊ odiosos. qḋ notatur cū dr pr̄. pater eñ dr eo ꝙ naturaliter diligit nos. Jo. xiii. Ipe eñ pr̄ amat nos. Si pr̄ et nos filii eius ⁊ frēs adinuicē. ⁊ inter frēs ꝑfecta amicicia ꝑseuerat ¶ Quinto ad saluandū iustos. quod notatur in eo ꝙ dr. in nomine meo. quod ē iesus ⁊ salus interꝑtatur. In noīe igitur iesu. i. salutis. pr̄ misit spūm. vt oñdat ꝙ ad saluādas gētes venit ¶ Sexto ad docendū ignaros. quod notatur i eo ꝙ dr. ille vos docebit oīa ¶ Circa octauum notandū ꝙ datur siue missus ē in ꝑmitiua eccīa. pmo ꝑ orōnem. Unde Orātib⁹ apl'is ⁊c. Et luce. iii. Orāte iesu descēdit spūssanct⁹ ⁊c. Secūdo ꝑ verbi dei deuotā ⁊ autentā auditōȝ Actu. x. Adhuc loq̄nte petro cecidit spūscūs ⁊c. Tercō ꝑ assiduā oꝑatōȝ. quod notat᷑ in manuū impositōe Actu. viii. Tūc imponebāt manus sup illos ⁊c. Vl' impositio manuū signat absolutōȝ q̄ fit in cōfessione

De sanctis gordiano et epimacho

Ordian⁹ a geos quod ē dogma siue dom⁹. et dyan quod est clar. q̄si clara dom⁹ in q̄ habitabat de⁹. Sicut āt dicit aug. in li. de ciuitate dei. bona dom⁹ ē ꝑibus membris disposita

ampla ⁊ lucida. Sic ille sanct⁹ fuit pi̇ter dispositꝰ p̱ ꝯcordie imitatōez ampl⁹ p̱ caritatē. lucid⁹ p̱ veritatē. Epymach⁹ ab epy q̄d ē supra. et machin quod est rex. q̄si supnus rex. Uel ab epy q̄d est supra ⁊ machos quod est pugna q̄si p̱ supnis pugnās. ·B·

Gordianus vicarius iuliani impatoris. cū quendā xp̄ianum nomie ianuariū ad sacrificandū ꝯpelleret. ad p̄dicatōem tñ ipi⁹ ianuarii ad fidē cū vxore sua ⁊. liii. viris ꝯuersus ē. Q̄d audiēs iulian⁹ iussit ianuariū in exiliū mitti. gordianū vero si sacrificare nollet capite trūcari. Decollat⁹ est igit beat⁹ gordian⁹ ⁊ corp⁹ eius ad canes p̱ viii. dies piectū ē. Sȝ cū omino remāsisset intactū. tandē a familia sua rapit. ⁊ cū btō epymacho quē dudū p̄dict⁹ iulian⁹ occidi fecerat ñ lōge ab vrbe miliario fere vno. circa añū dñi. ccclx. sepelitur.

De sanctis Nereo et achilleo

Nereus interptat lucis ꝯsiliū. vl' nere⁹ a nereth q̄d ē lucerna. ⁊ vs festinās. vl' nere⁹ q̄si ne. i. nequaq̄ re⁹. Fuit ḡ ꝯsiliū lucis in virginitatis p̄dicatōe. lucerna i honesta ꝯuersatōne. festinās in celi feruore. ne re⁹. i. nequaq̄ re⁹ i ꝯscie puritate. Achilleus ab achi q̄d ē frater me⁹ ⁊ lesa q̄d ē sal⁹. q̄si fratꝝ sal⁹. Hoꝝ passiōȝ eutbices victorin⁹ ⁊ macro alias maro dui xp̄i scripserūt. ·B·

Nereus ⁊ achilleus eunuchi cubicularii domicille neptis domiciani impatoris fuerūt. Quos beat⁹ petr⁹ apl'us baptisauit. Cū ḡ p̄dicta domicilla aureliano filio ꝯsulis nupta esset et gēmis ⁊ purpureis vestib⁹ tegeret. nere⁹ ⁊ achille⁹ eidē fidē p̄dicauerunt. ⁊ virginitatē multipliciter ꝯmēdauerūt. oñdētes virginitatem deo esse pximā. angel' germanā. hominib⁹ innatā. vxorem viro subiici pugnis ⁊ calcib⁹ cedi. deformes ptūs sepius pcreari. rursus q̄ vix matris pia monita sustinere poterat oportere grādia ꝯuicia pati mariti. Illa aūt inter cetera dixit. Scio patrē meū fuisse zelotipū. ⁊ matrē meam ab eo cōuicia plurima passam esse. Nunqd vir me⁹ talis futur⁹ est. Cui illi. Q̄m q̄diu sunt spōsi vident esse benigni. sȝ mariti effecti crudeliter dñant. ⁊ aliqñ ancillas p̄ferūt dñabus. Oīs aūt sanctitas amissa p̱ penitētiā reuocari p̄t. sola aūt virginitas ad suū statū reuocari nō potest. Reat⁹ eñ p̱ pñiam expelli p̄t. virginitas reuocari nō p̄t vt ad statū p̄stine sanctitatis attingat. Tūc flauia domicilla credidit. ⁊ virginitatē vouit. ⁊ a sancto clemēte velata ē. Q̄d spōsus ei⁹ audiēs. licētia a domiciano impetrata. virginē cū sanctis nereo ⁊ achilleo i pōtianaȝ insulam relegauit. putans se p̱ hoc posse virginis ppositū immutare. Post aliq̄d tps cū ipe ad insulā prexisset. ⁊ mltis munerib⁹ sanctos vt virgini suaderent induceret. ipi hec penit⁹ respuētes magis eā in dño

cōfortabāt. Quapropter cū ad sacrificia cōpellerētur et dicerent se a beato petro ap'lo baptisatos nulla rōe posse ydolis imolare. capite cesi sūt circa annū dñi.lxxx. Quorum corpa iuxta sepulcrum petronelle posita sunt. Alios etiā scz victorinū euchicē et maronē qb⁹ domicilla adherebat. tanquam seruos tota die i suis pdiis laborare faciebat. et vespe cātabrum ad māducandū eis dabat. Tandē euchicē cedi iussit quousqz spūm exalaret. victorinū vero i aqs fetētib⁹ suffocari. maronē vero saxo ingēti opprimi iussit. Cū aūt imanissimā petrā quā vix.lxx. viri mouere poterant sup eū iactassent. ipe pdictū lapidē in humeros suos accepit. et quasi leues paleas ad duo miliaria portauit. Et cū plurimi credidissent consularis eum occidi fecit. Post hoc aurelian⁹ domicillā de exilio reduxit. et duas virgines eufrosinā et theodorā collactaneas ei⁹ vt ei suaderēt misit. Quas tñ domicilla ad fidē conuertit. Tūc aurelian⁹ cū spōsis pdictarum puellarum et trib⁹ ioculatorib⁹ ad domicillā venit. vt ei⁹ nuptias celebraret. et ipsam saltē violēter opprimeret. Sz cū domicilla pdictos duos iuuenes cōuertisset. aurelian⁹ domicillā in thalamū introduxit. et ibidē mimos canere fecit. et ceteros secū saltare iussit volēs eā p⁹modū violare. Sz cū deficerēt mimi in canēdo et ceteri in saltādo. ipe tñ p duos dies non cessauit quousqz in saltādo deficiēs expirauit. Luxuriosus vero frater ei⁹ impetrata licētia oēs q crediderāt iterfecit et cubiculo vbi pdicte virgiēs morabātur ignē supposuit. Que orātes spūm emiserūt. Quarum corpa sanctus cesari⁹ mane illesa reperiēs sepeliuit.

De sancto pancracio

Pancraci⁹ a pan qđ est totū et grat⁹ et citius. quasi tot⁹ cito gratus. qr in sua puericia grat⁹. Uel sicut dr in glosario pācras dr rapina pācranarius flagellis subiect⁹. pācrus lapis varie coloratus. ipe em̄ rapuit pdā captiuorum. fuit subiect⁹ flagellis tormētorum. coloratus varietate virtutū

Pancracius nobilissimis ort⁹ pentibus. dū apud frigiā et prē et matre orbatus esset sub cura dyonisii patrui sui relictus ē. Ambo g romā vbi largū habebāt patrimoniū redierūt. In quorum vico corneli⁹ papa cū fidelib⁹ latitabat. A q quidē cornelio cum pdictus dyonisi⁹ et pācraci⁹ fidē xpi recepissent. tādem dyonisi⁹ in pace moritur. et pācraci⁹ capitur et cesari pñtatur. Erat aūt pācraci⁹ quasi ānorum.xiiii. Cui dixit dyoclecianus cesar. Infantule suadeo tibi ne mala morte moriaris. qr cū puer sis facile decipis. et qr nobilis cōprobaris et carissimi mei fili⁹ extitisti. rogo te vt recedas ab hac vesania. vt velut filiū meū te habeā. Cui pācraci⁹. Et si puer sū corpe. cor tñ gero senile. Et virtute dñi nři iesu xpi terror vester tm̄ apđ nos ē. quātū hec pictura quā cernim⁹. Dii āt tui qs me hortaris colere. deceptores

et germanarum stuprtores fuerunt. que etiam nec parentibus pepercerunt Quod si hodie fuos tuos talia cognosceres facere. protinus occidi iuberes. Tales deos miror quomodo colere non erubescis. Aug. igitur putans se a puero victum iussit eum in via aureliana decollari circa annos domini. cclxxxvii. Cuius corpus cocauilla senatrix diligenter sepeliuit. Ad eius sepulcrum vt ait grego. turonensis si quis falsum iurare voluerit. antequam ad cancellum chori perueniat. aut statim a demone captus insanit. aut cadens in pauimentum protinus vitam perdit. Lis non modica inter duos erat. et iudex reum minime ignorabat. Zelo igitur iusticie iudex ductus ambos ad altare sancti petri deduxit. et ibidem reum innocentiam suam quam pretendebat iuramento expiare coegit. rogans apostolum vt aliquo indicio ostenderet veritatem. Cum autem ille iurasset. et nihil mali passus fuisset. iudex eius malicie conscius. zelo accensus iusticie exclamauit. Senior iste petrus aut nimis misericors est. aut minori defert. Eamus ad pancracium iuuenem et ab eo requiramus. Cum ergo venissent. et super tumulum reus iurare falsum presumpsisset. manum inde trahere non potuit. et ibidem postmodum expirauit. Unde vsque hodie a plerisque obseruatur. vt super reliquias beati pancracii pro arduis iuramentum fiat

De festiuitatibus que occurrunt infra tempus peregrinationis.

Dicto de festiuitatibus que occurrunt infra tempus reconciliationis quod tempus representat ecclesia a pascha vsque ad octauam pentecostes. sequitur videre de festiuitatibus que eueniunt infra tempus peregrinationis. quod tempus representat ecclesia ab octaua pentecostes. vsque ad aduentum. Principium autem huius temporis non semper hic incipit. sed iuxta paschalem terminum variatur

LXXII.

De sancto vrbano

Urbanus ab vrbanitate dictus. vel vrbanus ab vr quod est lumen vel ignis et banal responsio. fuit enim lumen per conuersationem honestam ignis per caritatem succensam. responsio per doctrinam Fuit lumen siue lux quia lux est in aspectu amabilis. in essentia immaterialis. in situ celestis. in actu vtilis. Sic ille sanctus fuit amabilis in conuersatione. immaterialis in mundi despectione. celestis in contemplatione. vtilis in predicatione.

Urbanus calixto pape successit Cuius tempore cum fuisset maxima persecutio in christianis. tandem alexander cuius mater hamea christiana erat. quam origenes conuerterat. imperium suscepit. Ipsa igitur filium precibus maternis induxit vt a persecutione christianorum cessaret. Uerumtamen almachius vrbis prefectus qui beatam ceciliam decollauerat in christianos crudeliter seuiebat. Sanctum ergo vrbanum diligenter inquiri fecit. et in quodam antro procurante carpasio quodam ministro cum tribus presbiteris et tribus dyaconibus reptum in carcerem mitti iussit. Post hoc coram se ipsum adduci precepit. et quod quinque milia hominum cum sacrilega cecilia et illustribus viris tiburcio et valeriano seduxerat eidem obiecit. et thesauros cecilie requisiuit Cui vrbanus. Ut video plus te ad seuiendum in

sanctos ducit cupiditas q̄ cult⁹ deoꝝ. Thesaur⁹ cecilie p man⁹ paupū celos ↄscēdit. Cū ḡ sanctū vrbanū cū socus plūbatis cederēt. ⁊ ip̄e nomē dn̄i elyon iuocarꝫ. subridēs p̄fect⁹ ait. Sapiēs vult iste senex videri. ⁊ iō nūc ignota loq̄tur. Cū āt supari n̄ possent. iteꝝ i carcerē recludūtur. Ubi tres tribunos ad se venietes cū custode carceris anolino sanctus vrban⁹ baptisauit. Audito igit q̄ anolin⁹ xp̄ian⁹ fact⁹ essꝫ p̄fecto sistit. ⁊ sacrificare renuēs decollat. Sanct⁹ āt vrban⁹ cū socus ad simulacꝝ ducit. ⁊ thura iponere vrget. Tūc orāte vrbano simulacꝝ cecidit ⁊. xxii. sacerdotes q̄ ignē ministrabāt occidit. Tūc ḡuissime laniant et p⁹ hoc ad sacrificādū ducunt. Qui i ip̄m ydolū expuētes frōtes cruce munierūt ⁊ iuicē dato pacis osculo capitalē s̄niam acceperūt sub alexādro q̄ cepit circa ānū dn̄i. ccxx. Sꝫ stati carbasi⁹ a demone arripitur ⁊ deos suos blasfemās ⁊ xp̄ianos inuit⁹ magnificās a demone suffocatur. Qō eius vxor armenia vidēs. cū filia sua lucina et tota familia. a sancto fortunato p̄sbitero baptisma suscepit ⁊ post hoc sanctoꝝ corpa honorifice sepeliuit.

LXXIII

De sācta petronella

Petronella cui⁹ vitā scūs marcell⁹ scripsit. fuit filia sancti petri apl'i. q̄ cū nimis speciosa essꝫ. ⁊ ex voluntate p̄ris febrib⁹ laboraret. discūbentib⁹ apud eū discipulis dixit ad eū tyt⁹. Cū oēs a te sanētur infirmi. cur petronellā iacere p̄mittis. Cui petrus. Quia sic ei expedit. Uerūtn̄ ne putetur ipossibilitas sanitatis ei⁹ meis s̄monib⁹ excusari. ait ad illā. Surge petronella veloci⁹. ⁊ mīstra nobis. Que stati sanata surrexit ⁊ eis mīstrauit. Cōpleto āt ministerio dixit ei petr⁹. Petronella redi ad lectū tuū. q̄ statim rediit. ⁊ vt p̄us febrib⁹ laborare cepit. At vbi i dei amore cepit esse p̄fecta. eā p̄fecte sanauit. Comes igitur flacc⁹ ad eā venit. vt ipaꝫ ꝑpter ei⁹ pulcritudinē accipet in vxorē. Cui illa r̄ndit. Si me i vxorem desideras. iube ad me virgines venire q̄ me vsq3 ad domū tuā debeāt sociare. Quas cū ille pararet. petronella ieiuniis et orōib⁹ insistere cepit. ⁊ corp⁹ dn̄i suscipiēs ac i lecto se reclinās. p⁹ triduū ad dn̄m migrauit. Flaccus delusū se vidēs ad felicolā sociā petronelle se ↄuertit. et vt aut sibi nuberet aut ydol' imolaret p̄cepit. Sꝫ cū illa vtrūq3 renueret. p̄fect⁹ septeꝫ diebus sine cibo ⁊ potu i carcere eā esse fecit. ac postmodū in eculeo torrā occidit. ac eius corp⁹ in cloacā ꝓiecit. Quā tn̄ scūs nicodemus eleuās sepeliuit. Uñ a flacco comite nicodemus accersit. ⁊ sacrificare renuēs plūbatis cedit. et in tiberim eius corpus ꝓicitur. sꝫ a iusto eius clerico leuatur. et honorifice sepelitur

LXXIIII

De scis petro exorcista ⁊ marcellino

P Etr⁹ exorcista dū ab arthemio i carcere detineret. ꝛ ꝑ . A.
dicti arthemii filia a demōe vexaret. ꝛ ob hoc a pr̄e sepius
plāgeret. dixit ei petr⁹. ꝙ si in xp̄m crederz. statim sanitatē fi
lia ei⁹ recipet. Cui arthemi⁹. Miror q̄ noīe dn̄s tu⁹ filiā meā liberare
poterit. q̄ te tāta patientē ꝓ eo liberare n̄ valet. Cui petr⁹. Potēs q̄dē
est de⁹ me⁹ eripe me. s; vult vt ꝑ passionē trāsitoriā ꝑueniam⁹ ad gl'az
sempiternā. Cui arthemi⁹. Si me cathenas sup te duplicāte de⁹ tuus
te liberauerit. ꝛ filiā meā sanauerit. ꝓtin⁹ in xp̄m credā. Qđ cū factuz
fuisset sanct⁹ petr⁹ cādidis vestib⁹ indut⁹ ꝛ tenēs signū crucis eidē ap
paruit. ꝛ ille ei⁹ se pedib⁹ ꝓstrauit. ꝛ filia ei⁹ sanata. ip̄e cuz tota domo
sua baptisma suscepit. Premisitq; aliis icarceratis ꝙ exirent liberi q̄
cūq; vellēt fieri xp̄iāi. Quib⁹ ml'tisq; aliis credētib⁹ a btō marcellino p̄
sbitero baptisant. Qđ audiēs p̄fect⁹ oēs icarceratos ad se adduci p̄ce
pit. Quos arthemi⁹ ꝯuocās ꝛ man⁹ eoꝝ deosculās dixit. Ut si q̄s vel
let venire ad martiriū veniret intrepidus. qđ si q̄s nollet abiret illesus
Cōperto āt iudex ꝙ marcellin⁹ ꝛ petrus eos baptisassent ip̄os accersi
uit. et eos sepatim i carcere reclusit Marcellin⁹ q̄dē nud⁹ sup vitꝝ fra
ctū ꝯsternit. ꝛ ei lumē ꝛ aqua negat. Petrus vero i alio carcere altissi
mo ꝛ artissimo cippo ꝯstringit. Angel⁹ āt dn̄i marcellinū induēs ꝛ sol
uens. ip̄m cū petro i domo arthemii restituit. ꝛ vt. vii. dieb⁹ populū cō
fortarēt ꝛ postea se iudici p̄n̄tarēt p̄cepit. Cū ḡ p̄dict⁹ iudex eos i car
cere nō iuenisset. accersitū arthemiū ꝛ sacrificare nolentē in terra cum
vxore sua obrui iussit. Qđ sancti marcellin⁹ et petr⁹ audiētes illuc ve
nerūt: ꝛ i illa cripta septē dieb⁹ sanct⁹ marcellin⁹ xp̄ianis se ꝓtegētib⁹
missam celebrauit: Dixerūtq; sancti ad icredulos. Ecce arthemiū po
tuissem⁹ liberare et nos abscōdere s; neutꝝ volum⁹ facere. Tunc irati
gētiles arthemiū gladio necauerūt. matrē vero cū filia lapidib⁹ obruerūt
marcellinū āt ꝛ petꝝ ad siluā nigrā q̄ nūc cādida ꝓpter eoꝝ martiriuz
vocat decollauerūt tp̄e dyocleciani q̄ cepit āno dn̄i. cclxxxvii. Quoruz
aīas vestib⁹ splēdidis ꝛ gēmis idutas ab angelis i celū deferri spicula
tor noīe dorothe⁹ vidit. Unde et christianus effectus postmodū i pa
ce quieuit

De sanctis primo et feliciano

P Rim⁹ q̄si summ⁹ et magn⁹. felician⁹ q̄si felix an⁹. i. fe . A.
lix senex Ille eñ dr̄ summ⁹ siue magn⁹ dignitate ꝓpter mar
tirii ꝑpessionē. potestate ꝓpter miraculoꝝ opatōez. sanctita
te ꝓpter vite ꝑfectōz. felicitate ꝓpter glosam fruitōz Iste aūt dr̄ senex
nō tm̄ ꝓpter tp̄is antiq̄tatē. s; etiā ꝓpter reuerētie dignitatē. ꝓpter sa
piētie maturitatē. ꝛ ꝓpter moꝝ grauitatē

P Rim⁹ et felician⁹ apud dyoclecianū ꝛ maximianū a tēploruz

pōtificib⁹ accusant. q̄ nisi eos sacrificare fecerit. nulla a p̄iis bñficia obtinere valebūt. Jussu igit' impatorꝝ i carcere recludūt' sꝫ ab angelo visitant'. ꝛ a vincul' q̄bus erāt ligati absoluunt'. ꝛ liberi i carcere deambulātes dn̄m clara voce collaudabāt. P⁹ modū iterꝝ impatorib⁹ p̄sentātur. Qui cū i fide firmi p̄sisterēt. crudeliter laniati ab inuicē sepant' Dixitqꝫ p̄ses feliciano vt sue senectuti ꝯsuleret. ꝛ diis imolarꝫ. Cui felician⁹ Ecce iā octuagita ānos habeo. ꝛ. xxx. āni sūt ex q̄ veritatē agnoui ꝛ elegi deo viuere. q̄ me p̄t de tuis manib⁹ liberare. Tūc iussit p̄ses eū ligari. ꝛ clauos i manib⁹ ꝛ pedib⁹ affigi. eiqꝫ dixit. Tā diu sic eris. donec nobis ꝯsenseris. Qui dū leto vultu p̄sisteret. eū ibidē torq̄ri iussit. ꝛ nihil penit⁹ ministrari. P⁹ h̄ sanctū p̄mū adduci fecit. eiqꝫ dixit Ecce frater tu⁹ ipatorꝝ decretis ꝯsensit. ꝛ ob h̄ magn⁹ i palatio veneratur. Tu ḡ sil'r age. Cui ille. Licꝫ dyaboli fili⁹ sis. verꝝtñ in p̄te dixisti. q2 frater me⁹ ipatoris celestis decreto ꝯsensit. Tūc irat⁹ p̄ses iussit facib⁹ latera ei⁹ incēdi. ꝛ plūbū bulliēs in os ei⁹ infūdi. cernēte feliciano. vt sic terreri possꝫ. Ipe āt plūbū tāq̄ frigidā aquam suauiter bibit Tūc p̄ses irat⁹ duos leones ad eos mitti p̄cepit Qui statim ad pedes eorꝝ se p̄iecerūt. ꝛ tāq̄ agni māsueti corā eis steterunt. Rursus vrsas crudeles dimittit. ꝛ cū leonib⁹ māsuescūt. Aderāt ad h̄ spectaculū pl⁹ q̄. xii. milia virorꝝ. de q̄b⁹. d. viri i dn̄o crediderūt Preses āt scōs fecit decollari. ꝛ eorꝝ corpa canib⁹ et auib⁹ p̄iici. Sꝫ tñ ab his illesa a xp̄ianis honorifice sūt sepulta. Passi sūt āt circa ānos dn̄i. cclxxxvii.

LXXVI.

De sācto barnaba

Barnabas interp̄tat' fili⁹ veniētis vl' fili⁹ ꝯsolatōis aut fili⁹ p̄phete. aut fili⁹ ꝯcludēs. Quattuor vicib⁹ ponit' filius p̄pter q̄ttuor modos filiatōis ip̄i⁹. Dicit' eñ fili⁹ i scriptura rōe generatōis. eruditōis. imitatōis et adoptatōis. Fuit eñ a xp̄o regenerat⁹ p baptismū. erudit⁹ p euāgeliū. ip̄m imitat⁹ p martiriū. ꝛ ab ip̄o adoptat⁹ p celeste p̄miū. Et h̄ q̄tū ad se. Quātū vero ad alios fuit adueniēs ꝯsolās. p̄phetās. ꝛ ꝯcludēs. Adueniēs discurrendo. ꝛ p̄dicādo vbiqꝫ. qd̄ pꝫ. q2 fuit soci⁹ pauli. Cōsolās paupes ꝛ desolatos. pauperes q̄b⁹ elemosinā detulit. desolatos q̄b⁹ ex p̄te ap̄lorꝝ ep̄l'as destinauit. Prophetās. q2 p̄phetie sp̄ū claruit. Cōcludēs. q2 magnā multitudinē in fide ꝯclusit ꝛ adunauit sicut pꝫ cū missus fuit i anthiochiā. De his q̄ttuor actu. xi. Erat vir. i. viril'. q̄tū ad p̄mū. bon⁹ q̄tū ad secūdū. plen⁹ sp̄ūscō q̄tū ad terciū. ꝛ fidel' q̄tū ad q̄rtū. Ei⁹ passionē cōpilauit. iohānes q̄ ꝛ marc⁹ ei⁹ ꝯsobrin⁹. ꝛ maxie a visiōe ip̄i⁹ iohannis vsqꝫ fere in finē. Quā beda de greco in latinū credit' trāstulisse. Barnabas leuites cypr⁹ genere. vn⁹ de. lxxii. discipul' dn̄i ab

historia actuū in mltis extollitr ꝛ laudatr. Fuit naq₃ optie informat⁹ et ordinat⁹. ꝛ hoc q̄tū ad se. ꝛ q̄ntū ad deū et q̄ntū ad ꝓximū. ¶ Quantu₃ ad se ordinat⁹ extitit ſm tres vires. s. rōnalē. ꝯcupiſcibilē. ꝛ iraſcibilē. Habuit naq₃ rōnalē illustratā lumie ꝯgnitōis. Vn̄ dr actu. xiii. Erāt āt in eccl̄a q̄ est anthiochie ꝓphete ꝛ doctores. i q̄b⁹ barnabas ꝛ simō ꝛc. Scd̄o habuit ꝯcupiſcibilē purgatā a puluere mūdane affectōnis. Vn̄ dr actu. iiii. ꝙ ioseph q̄ ꝯgnomiat⁹ ē barnabas cū hr̄et agrū vēdidit illū ꝛ ꝓciū attulit. et posuit ad pedes apl'oꝝ. Ubi dicit glo. Vestitu endū ꝓbat qd̄ tāgere deuitat. ꝛ doc₃ calcādū esse auꝝ qd̄ subdit gressibus apl'oꝝ. Tercō hūit iraſcibilē roboratā magtudine ꝓbitatis. ꝛ hoc vl' viriliter aggrediēdo ardua. vl' ꝑseuerāter agēdo fortia. vel cōstāter sustinēdo aduersa. Viriliter aggrediēdo ardua. sicut p₃ i h ꝙ illa₃ maximā ciuitatē āthiochiā ad ꝯuertēdū accepit. sicut p₃ etiā actu. ix. q₂ cū p⁹ cōuersionē paul⁹ hierosolimā venisse₃. ꝛ discipul' se iungere vellet. et oēs eū tāq̄ lupū agni fugerēt. barnabas ip̄₃ audacter appᷓhendit. ꝛ ad apl'os duxit. Perseuerāter op̄ādo fortia. q₂ corp⁹ suū macerauit. et ieiuniis afflixit. Vn̄ dr actu. xiii. d barnaba et q̄busdā aliis. Ministrātib⁹ āt illis dn̄o et ieiunātib⁹ ꝛc. Cōstāter sufferēdo aduersa. sicut apl'i ꝓhibēt ei testimoniū dicētes. Cu₃ cariſſimis nr̄is barnaba ꝛ paulo hominib⁹ q̄ tradiderūt aīas suas ꝑ noīe dn̄i nr̄i iesu xp̄i ¶ Scd̄o fuit ordinat⁹ q̄ntū ad deū deferēdo dei autoritati. maiestati. et bonitati. Autoritati qd̄ p₃ ex h ꝙ officiū ꝓdicatōis sibi nō vsurpauit. s₃ hoc ex autoritate dei accipe voluit. sicut habetr actu. xiii. Dixit sp̄ūſcūs. Segregate mihi barnabā et paulū i op⁹ ad qd̄ assūpsi eos. Scd̄o dei maiestati. Cū eñi sicut habetr actu. xiii. maiestatē diuinā sibi q̄dā vellēt attribuere. et ei tāq̄ deo hostias imolare. vocātes eū iouē tāq̄ ꝓorē. et paulum mercuriū tāq̄ prudētē et eloq̄ntē. continuo barnabas et paul⁹ ꝯscissis tunicis clamauerūt. Viri q̄d facitis et nos mortales sum⁹ siles vobis hoīes annūciātes vobis ab his vanis diis ꝯuerti ad deū viuū. Tercō dei bonitate. Nā sicut habetr actu. xv. cū bonitatē gr̄e dei q̄ gr̄is ꝛ n̄ ex lege sum⁹ saluati. q̄dā cōuersi de iudeis artare ꝛ diminuere vellēt asserētes hoc sine circūcisione neq̄q̄ sufficere. paul⁹ et barnabas ꝯtra eos viriliter restiterūt. et solā bonitatē gr̄e dei sine lege sufficere oñderūt. Insup et q̄stionē ad apl'os detulerūt et cōtra illoꝝ errorē apl'oꝝ epl'as impetrauerūt. ¶ Tercō fuit optime ordinat⁹ q̄tū ad ꝓximū. q₂ gregē suū pauit verbo exēplo ꝛ bn̄ficō. Verbo. q₂ verbū dei solicite euāgelizauit. Vn̄ dr actu. xv. Paul⁹ ꝛ barnabas demorabantr anthiochie docētes et euāgelisantes cū aliis plurib⁹ verbū dn̄i. Hoc etiā p₃ ꝑ illam maximā multitudinē quā anthiochie cōuertit adeo vt ibi ꝓmo vocarētur discipuli christiani ¶ Secundo exemplo quia vita sua fuit omnib⁹ speculum sanitatis. et exemplar religionis. Fuit enim in omni sua

ope virilis ⁊ strenu⁹ omniū moꝝ bonitate cōspicu⁹. omī grā spūssancti plen⁹. ⁊ omi virtute ⁊ fide p̄clar⁹. De his q̄ttuor habet̄ actu. xv. Mise rūt barnabā anthiochiā. Et seq̄tur Hortabat̄ omēs ꝓposito cordis p̄manere in dn̄o. q2 erat vir bon⁹ plen⁹ spūscō et fide. Tercō bn̄ficio. Et hoc dupliciter Est ei duplex bn̄ficiū siue elemosina. s. tpal' q̄ ꝯsistit i ne cessarioꝝ subministratōe. et spūalis q̄ ꝯsistit i offense dimissione. Primā habuit beat⁹ barnabas. qn̄ elemosinā fratrib⁹ q̄ erāt i hierusalē detu lit. Nā sicut dr̄ actu. xi. cū facta esset fames maxia sub claudio ꝑm qd̄ ꝓphetauerat agab⁹. discipuli ꝓut q̄sq3 habebat. ꝓposuerūt in ministe riū mittere habitātib⁹ i iudea fratrib⁹. Qd̄ et fecerūt. mittentes ad se niores p man⁹ barnabe et pauli. Scd̄am habuit. q2 iohi q̄ ꝯgnoiabat̄ marc⁹ offensaz dimisit. Cū em̄ p̄dict⁹ discipul⁹ barnabā et paulū reli quisset redeūti tn̄ ⁊ penitēti barnabas. idulsit. et iteꝝ in discipulū assū psit Paul⁹ āt ipm iteꝝ sumere i discipulū renuit. ⁊ iō inter eos sepatō facta fuit. Vterq3 em̄ ex pia cā et intentōe fecit Nā ꝙ barnabas ipm assūpsit. h fecit ex dulcedine misericordie. ꝙ aūt paulus ipm assumere noluit. hoc fecit ex feruoris rectitudine. Nā sicut ibidē dicit glo. actu. xv. Qm̄ i frōte faciei se ꝯstituēs nimis trepid⁹ steterat. merito ip3 pau lus obiecit. ne illi⁹ q̄si ꝯtagione vires alioꝝ corrūpent̄. Illa āt sepatio nō est facta ex ꝯmotōe vicii. s3 ex instinctu spūsci. vt sc3 ab inuicē sepa rarent̄ et plurib⁹ p̄dicarēt. sicut et p⁹modū factū est B Nā cū esset barnabas i yconio ciuitate. p̄dicto iohi ei⁹ ꝯsobrino vir q̄dā splēdidus in visu apparuit dicēs. Iohēs ꝯstās esto. q2 amodo n̄ iohes s3 excelsus vocaberis. Qd̄ cū ille barnabe retulisset. rn̄dit ei. Caue diligenter. ne cuiq̄ qd̄ vidisti reueles. Nā et mihi sil'r dn̄s hac nocte apparuit dicēs Cōstans esto barnaba. q2 eterna p̄mia ꝑticipes. eo ꝙ gēte tuā reliq̄sti ⁊ animā tuā ꝓ meo noīe tradidisti. Cū ḡ paul⁹ et barnabas diu in an thiochia p̄dicassent. āgelus q̄3 dn̄i paulo apparuit dicēs. Festina veni re hierusalē. q2 q̄dā frēs aduentū tuū p̄stolant̄ ibidē Cū ḡ barnabas ci ꝑrū vellet ꝑgere et ꝑentes suos iuisere. paul⁹ āt hierusalē ꝓperare vel let. sancto sic instigāte spū ab inuicē discesserūt. Vleꝝ cū paulus barna be qd̄ sibi dixerat angel⁹ idicass3. rn̄dit barnabas. Fiat voluntas dn̄i. Nūc āt cypꝝ vado et ibidē vitā finiēs te āplius n̄ videbo. Et cū flens ei⁹ pedib⁹ se hūiliter volutar3 ꝯpatiēs ei paul⁹ dixit. Noli flere. q2 sic dn̄i est volūtas. Nā ⁊ mihi dn̄s i hac nocte apparuit dicēs. Ne prohi beas barnabā ire cypꝝ. q2 ml'tos ibidē illuminabit ⁊ martiriū ꝯsūma bit. Pergēs igit̄ barnabas cypꝝ cū iohāne. euangeliū sancti mathei secū detulit. et sup infirmos ponēs ml'tos dei virtute sanauit. cū autē de cypro exissent. inuenerūt elymā magū quē paul⁹ lumine oculorū ad tps priuauerat. Qui eis restitit ⁊ paulū intrare ꝓhibuit. Hic igit̄ qua dā vidit barnabas homines et mulieres nudas currentes. et sua festa

agētes. Vñ indignat⁹ tēplo maledixit. ꝛ subito ps ei⁹ corruēs multos oppressit. Eādē salaminā deuenit ꝛ ibidē ꝯtra eū ꝑdict⁹ mag⁹ seditōꝫ nō modicā excitauit. Cōphēdentes igit iudei barnabā. multis affectū iniuriis trahebāt. ꝛ iudici ciuitatis puniendū tradere festinabāt. Cōperto āt ꝙ eusebi⁹ vir magn⁹ ꝛ potēs de genere neronis illuc aduenisset. timuerūt iudei ne ipsū de manib⁹ eoꝝ eriperet. ꝛ sic liberū abire ꝑmitteret. Ligātes igit funē in collo ei⁹. extra portā eū traxerūt. ꝛ ibidē ꝯtin⁹ ꝯbusserūt. Deniqꝫ nec sic impii iudei satiati ossa ei⁹ i quodā vase plūbeo recluserūt. in mare eadē ꝑcipitare volētes. Johēs āt discipul⁹ ei⁹ cū duob⁹ aliis de nocte ꝯsurgēs ea rapuit. ꝛ in q̄dā cripta occulte sepeliuit. Que ibidē vt ait sigibert⁹ vsqꝫ ad tpa zenonis ipatoris. ꝛ gelasii pape. ꝛ vsqꝫ ad ānū dñi. d. latuerūt. Sꝫ tūc ipo reuelāte repta fuerūt. Beat⁹ aūt dorothe⁹ sic ait. Barnabas in roma xp̄m ꝑmum ꝑdicauit epus mediolanēsis fact⁹.

De sanctis vito et modesto.

Vitus dr̄ a vita. Distinguit āt aug. in li. de ciui. dei. triplex gen⁹ vite. s. actuosū qd̄ ꝑtinet ad vitā actiuā. ociosū. qd̄ ꝑtinet ad ociū spūale vite ꝯtēplatiue. ꝛ ex vtroqꝫ ꝯpositū. Et istud triplex gen⁹ vite fuit in eo. Vel vit⁹ q̄si virtus. i. virtuosus. Modest⁹ q̄si stās in medio. hoc ē in medio virtutis. quālibꝫ em̄ virtutem tāꝙ mediū circūstāt duo vicia tāꝙ extrema. Nā extrema prudentie sūt dolositas ꝛ fatuitas. Extrema tꝑantie desiderioꝝ carnaliū adimpletō ꝛ omimoda sui afflictō. Extrema fortitudinis pusillanimitas ꝛ temeritas. Extrema iusticie crudelitas ꝛ remissio.

Vit⁹ puer egregi⁹ ꝛ fidelis ānoꝝ. xii. i sicilia martiriū passus est. Hic a pr̄e crebro verberaꝉ. ex eo ꝙ ydola ꝯtēnebat. nec ipa adorare volebat. Qd̄ audiēs valeri⁹ ꝑfect⁹. pueꝝ accersiuit ꝛ sacrificare nolētē fustib⁹ cedi iussit. Brachia āt verberantiū et man⁹ ꝑfecti aruerūt. Clamauitqꝫ ꝑfect⁹. Ve mihi qꝛ manum amisi. Cui vit⁹. Accedāt dii tui ꝛ te sanēt si pñt. Cui ille. Nunq̄d ꝛ tu facere vales hoc. Cui vit⁹. In noīe dei mei valeo. Statimqꝫ ꝓ eo orauit ꝛ sanitatē sibi obtinuit. Dixitqꝫ ꝑfect⁹ pr̄i. Corripe pueꝝ tuū ne male pereat. Tūc eū in domū ducēs diuersis musicoꝝ generi⁹ ꝛ puellaꝝ lusibus aliarūqꝫ deliciaꝝ generibus immutare animū pueri satagebat. Cum aūt eū in talamū inclusisset. mirabilis odoris fragrantia inde exiit. que patrē ꝛ totā familiā nimio odore ꝑfudit. Aspiciensqꝫ pater ꝑ hostium vidit septē angelos circa infantem stantes dixitqꝫ. Dii venerunt in domū meā. Statimqꝫ cecatus est. Ad cuius clamorem tota ciuitas lucana commota est. ita vt valerianus accurreret. Et quid sibi accidisset interrogauit. Cui ille. Deos vidi igneos. ꝛ vultū eoꝝ ferre

nō potuit. Ad téplū igit iouis deducit. ꝛ p recupatōe lumis thaurꝝ cuȝ cornib⁹ aureis pollicet. Sȝ cū nihil pficerȝ. filiū p sanatōe sua rogauit ꝛ lumē suis pcib⁹ recupauit. Cū aūt nec sic crederȝ. sȝ poti⁹ filiū occide re cogitaret. āgel⁹ dn̄i modesto pedagogo ei⁹ apparuit. ꝛ vt nauē ɔscē dēs puerꝝ ad aliā terrā deducerȝ impauit. Qđ cū fecisset. aq̄la eis ibi: dē cibū afferebat. Et m̄lta ibidē mirabilia faciebāt. Interea fili⁹ dyo: cleciani ipatoris a demōe arripit. ꝛ nisi vit⁹ lucan⁹ veniat se nūq̄ exi re fatet. Vit⁹ q̄rit ꝛ inuēt⁹ ad impatorē ducit. Cui dyoclecian⁹. Puer puerꝝ meū sanare vales. Cui ille. Nō ego sȝ dn̄s. Statiq̄ȝ sup eū man⁹ imposuit. ꝛ ptin⁹ ab eo demon aufugit. Et ait dyoclecian⁹. Puer ɔsule tibi ꝛ diis sacrifica. ne mala morte intereas. Qđ cū ille recusarȝ. ꝛ i car cerē cū modesto missus fuissȝ. subito ferri moles q̄ eis erat iposita ceci dit. ꝛ carcer immēso lumie coruscauit. Qđ cū impatori nūciatū fuisset educt⁹ i clibanū ardētē mittit. sȝ tn̄ illesus egredit. Tūc leo terribil' ad eū deuorādū mittit. sȝ tn̄ ab eo fidei virtute placatur. Tādē ipe cū mo desto ꝛ crescētia nutrice sua. q̄ sp eū secuta fuerat. i eculeū suspēdi iube tur. Sȝ subito aer ptūrbat. terra ɔcutit. tonitrua mugiūt. ydolorꝝ tē pla corruūt. ꝛ m̄ltos occidūt. Impator āt territ⁹ fugiēs pugnis se pcu tiebat dicēs. Ve mihi q̄ ab vno puero vict⁹ sū. Illi āt ab āgelo ɔtinuo soluti. iux̄ qđdā flumē se īuenerūt. ꝛ ibidē pausātes ꝛ orātes aīas dn̄o reddiderūt. Quorꝝ corpa ab aq̄lis custodita florentia illustris matrona scō vito reuelāte repit. ꝛ ea accipiēs honorifice sepeliuit. Passi sūt āt ib dyocleciano q̄ cepit circa ānos dn̄i. cclxxxvii.

LXXVIII.

De sanctis quirico ꝛ iulita

Quiric⁹ q̄rēs arcū. Vl' a chisil qđ ē fortitudo ꝛ cus niger. vl' a q̄ris qđ ē hasta. vl' a q̄riles qđ d̄r sedile. ipe em̄ fuit arc⁹. id ē curu⁹ ī sui hūiliatōe. fortis ī tormētorꝝ passiōe. niger ī sui de spectōe. hasta ī inimici debellātōe. dei sedile ex di habitatōe. Hec em̄ i eo grā suppleuit q̄ etas negauit. Julita iuuās vita. q2 vita sp̄uali vixit ꝛ p hāc multis pfuit.

Quiric⁹ fuit fili⁹ iulite illustrissime matrone yconii. Que pse cutōēs declinare volēs ī tharsū cilicie cū puero suo q̄rico. qui erat triū ānorꝝ veit. Sȝ tn̄ alexādro p̄sidi pn̄tat. ī vlnis suis puerꝝ gestās. Qđ due famule sue vidētes fugerūt. ꝛ eā ptin⁹ reliq̄rūt. Preses igit puerꝝ ī vlnis suis suscepit. ꝛ matrē sacrificare nolētē cru dis neruis flagellari pcepit. Puer āt matrē flagellari ɔspiciēs amare flebat. ꝛ lamētabiles voces dabat. At p̄ses puerꝝ q̄ricū ī vlnas ꝛ sup ge nua ponēs eū oscul' ꝛ aliis blādiciis demulcebat. Infās āt ad matrē re spiciēs p̄sidis oscula abhorrebat ꝛ caput cū idignatōe auertēs. vultuȝ ei⁹ vngul' lamabat. ꝛ mrī ɔsonas voces dabat. Q. d. Et ego xp̄ianus

sum. Tandē diu reluctās p̄sidē in scapul' momordit Tūc p̄ses indigna tus dolore cruciat⁹. puer ab alto p grad⁹ p̄cipitauit. ita vt tribunali tenellū cerebꝝ adhereret. Julita vero filiū ad regnū p̄cessisse videns. leta grās deo reddidit. Tūc iulita iussa ē excoriari. ꝛ bulliēti pice pfun di. ꝛ demū capite trūcari. In quadā aūt legēda inuenit̄ ꝙ q̄ric⁹ tiran/ num blādientē eque vt minantē puipendēs xp̄ianū se esse ꝯfitebat̄. Sm q̄dem tp̄s elinguis infantul⁹. ſ3 in eo loq̄batur sp̄ūſanct⁹. Quē cū p̄ses interrogaret q̄s eū docuisset ait. Tuā o p̄ses miror insipientiā q̄ mea3 tantillā cernēs etatulā. nec dū tp̄is circulo triennem. pcūctaris q̄s me docuerit diuinā sapiam. Qui cū crederetur clamabat. Christian⁹ sum Et quotiēs hoc clamabat totiēs vires inter tormēta recipiebat. Pre/ ses aūt matrē cū puero mēbratim scindi fecit. ꝛ eoꝝ mēbra ne a christi anis sepelirētur dispgi mādauit. S3 tñ ab angelo sunt collecta. et no/ cte a xp̄ianis sepulta. Hoꝝ corpa tp̄e ꝯstātini magni cū pax esset red dita eccīe. ab vna de ancillis que adhuc supat reuelātur. ꝛ in deuotōe magna ab omni populo habētur. Passi aūt sunt circa āno dñi. ccxxx sub alexandro impatore

De sācta marina

Marina virgo vnica erat p̄ri suo. Cū aūt p̄r quoddā mo nasteriū intrass3. mutauit habitū filie sue vt nō femia ſ3 ma/ scul⁹ videret̄. rogauitq3 abbatē ꝛ frēs vt filiū suū vnicū reci peret. Quib⁹ eis p̄cib⁹ annuētib⁹. in monachū est recept⁹. ꝛ frater ma rinus ab omnib⁹ est appellat⁹. Cepit aūt valde religiose viuere et val de obediens esse. Cū aūt esset vigintiseptē annoꝝ. Et p̄r eius se morti appropinq̄re sentiret. filiā suā vocauit. ꝛ ip̄am in bono pposito confir mās p̄cepit. ne aliq̄n alicui reuelaret ꝙ mulier esset. Ibat igitur freq̄n ter cū plaustro ꝛ bob⁹. ꝛ ligna monasteria deferebat. Cōsueuerat autē hospitari in domo cuiusdā viri. cui⁹ filia cū de q̄dā milite ꝯcepisset in terrogata marinū monachū se violasse asseruit. Interrogat⁹ aūt mari nus. cur tm̄ flagiciū ppetrass3. se peccasse fatet̄ ꝛ veniā p̄cat̄. Stati de monasterio eiect⁹. ad hostiū monasterii māsit. ꝛ trib⁹ ānis ibidē pma/ nēs buccella panis sustētabat̄ P⁹modū fili⁹ ablactat̄. abbati mittit̄ ꝛ marino educād⁹ tradit̄. ꝛ ibidē p duos ānos ꝯmorat̄ Que aūt cū maxi ma patiētia recipiebat ꝛ i omnib⁹ grās deo referebat. Tandē ei⁹ hūi litatis ꝛ patiē frēs miserti. eū in monasteriū recipiūt. ꝛ queq3 officia viliora sibi iniungūt. Ip̄e aūt omīa hilariter suscipiebat ꝛ cūcta patiē ter ꝛ deuote agebat. Tādē in bonis opib⁹ vitā ducēs migrauit ad do minū. Cū aūt corp⁹ ei⁹ lauarēt. ꝛ in vili loco sepelire disponerent respi cientes mulierem ip̄m esse viderunt. Stupefacti sunt omnes et pterri ti se in dei famulā plurimum deliquisse fatentur. Currunt omēs ad tā

grande spectaculū ꝛ veniā postulāt ignorātie ꝛ delicti. Corp⁹ igit ei⁹ in ecclesia honorifice posuerūt. Illa aūt que famulā dei infamauerat. a demone arripitur. ꝛ scel⁹ suū cōfitens ꝛ ad sepulcꝝ virginis veniēs liberatur. Ad cui⁹ tumulū populi vndiqꝫ cōfluūt. ꝛ mlta miracula ibi fiunt. Obiit aūt. xiiii. kal. iulii.

De natiuitate sci iohānis baptiste

Iohānes baptista multipliciter nominat̄. Dicit̄ em̄ ꝓpheta. amic⁹ spōsi. lucerna. angel⁹. vox. helias. baptista saluatoris pco iudicis. ꝛ pcursoꝛ regis In ꝓpheta designat̄ ꝓrogatiua cognitōis. In amico spōsi ꝓrogatiua dilectōis. In lucerna ardēti ꝓrogatiua sanctitatis. In angelo ꝓrogatiua virginitatis In voce ꝓrogatiua humilitatis. In helya ꝓrogatiua feruoꝛis. In baptista prerogatiua mirabilis honoꝛis. In pcone ꝓrogatiua pdicatōis In pcursoꝛe prerogatiua pparatōnis

Natiuitas iohānis baptiste ab archangelo gabriele hoc modo annūciata fuit. Dauid em̄ rex sicut habetur i historia scolastica volēs cultū dei ampliare. xxiiii. sūmos sacerdotes instituit. quoꝝ tn̄ vn⁹ maioꝛ erat. q̄ pnceps sacerdotū dicebatur. Statuit aūt. xvi. viros de eleazar. ꝛ. viii. de itamar. ꝛ ſm sortes dedit vnicuiqꝫ hebdomadā vicis sue. Abias aūt octauā hebdomadam habuit. de cui⁹ genere zacharias fuit. Erāt aūt zacharias ꝛ vxoꝛ ei⁹ senes. et absqꝫ liberis. Cū ergo zacharias templū dn̄i vt incēsum poneret et ingressus fuisset. ꝛ multitudo populi defoꝛis expectaret. apparuit ei gabriel archangel⁹. Cū aūt zacharias in eius visione timeret ait angel⁹. Ne timeas zacharia. qm̄ exaudita est oꝛō tua. Propriū est em̄ bonoꝝ āgeloꝝ ſm qd̄ dicit glo. ex sua visione territos benigna exhoꝛtatōe ptin⁹ cōsolari. Ecōtra mali angeli se in lucis angelos trāsfigurātes. si quos ex sui pn̄tia territos senserit āplioꝛi eos hoꝛroꝛe cōcutiunt. Annūciat igitur gabriel zacharie se filiū habituꝝ. cui⁹ nomē iohānes esset. q̄ vinū ꝛ sicerā nō biberet. ꝛ an̄ dn̄m in spū et virtute helie pcederet. Iohānes vocat̄ helias rōe sit⁹. qꝛ ambo in deserto. rōe vict⁹. qꝛ ambo victu parci. rōe cult⁹. qꝛ ambo vestitu inculti. rōne officii. qꝛ ābo pcursoꝛes. ſꝫ ille pcursoꝛ iudicis. iste saluatoris. rōe zeli. qꝛ vtriusqꝫ verbū q̄si facula ardebat. Zacharias āt cōsiderās sui senectutē ꝛ vxoꝛis sterilitatē dubitare cepit. ꝛ more iudeoꝝ signū ab āgelo reqsiuit Angel⁹ āt ꝓ eo ꝙ verbis suis n̄ credidit. ipm taciturnitatis plaga pcussit. B Notādum aūt ꝙ dubitatō cōsueuit fieri ꝛ excusari. aliqn̄ ꝑpter ꝓmissoꝝ magnitudinē. sicut legitur de abraā. Cū em̄ dn̄s sibi ꝓmisisset ꝙ semē suum terrā chanaā possideret. dixit ad eū abraā. Dn̄e de⁹ vn̄ scire possū ꝙ possessurus sum eam. Et rn̄dens dominus. Sume inquit tibi vaccā

triennē ꝛc. Aliqñ ꝓpter fragilitatis ꝓprie ꝯsideratōꝫ. sicut pꝫ in gedeone q̄ ait. Obsecro mi dn̄e in q̄ liberabo israel. Ecce familia mea infima est in manasse. ꝛ ego minim⁹ in domo pr̄is mei. Et ex hoc signū petiit ꝛ accepit. Aliqñ ꝓpter nature impossibilitatē sicut pꝫ in sara. Cuꝫ eñ dixisset dn̄s. reuertēs veniā ad te. ꝛ habebit sara filiū. risit sara p⁹ hostiū dicēs. Postq̄ ꝯsenui ꝛ dn̄s me⁹ vetul⁹ est ꝛc. Quid est ḡ q̄ sol⁹ zacharias ex eo q̄ dubitauit plagā incurrit. cū ibi esset ꝛ magnitudo ꝓmissionis. ꝛ ꝯsideratō ꝓprie fragilitatis q̄ talē filiū se habituꝝ indignum reputabat. ꝛ ip̄ossibilitas naturalis. Hoc multiplici de cā factū fuisse putat̄. Primo ꝫm bedā qm̄ discredēdo locut⁹ ē. iō silētio plectitur vt tacēdo credere discat. Scd̄o qm̄ iō mut⁹ effect⁹ ē vt maius miraculū in natiuitate filii appareret. Cū eñ in natiuitate iohannis pr̄i loq̄la reddit̄. miraculū miraculo cumulat̄. Tercō q2 ꝯgruū fuit vt vocem amitteret qñ vox nascebat̄ ꝛ legi silentiū imponebat̄. Quarto qm̄ ip̄e a dn̄o signū petiit. ꝛ ip̄am taciturnitatē in signū accepit. Cū autē zacharias foras ad populū exiss3. ꝛ eū factū mutū videret. ꝯgnouerūt ip̄o innuēte q̄ visionē vidisset in tēplo. Cōpleta autē septimana officii sui. abiit in domū suā. ꝛ ꝯcepit elizabeth ꝛ mensib⁹. v. se occultauit. q2 sicut ibi dicit amb. part⁹ sui erubescebat etatē ne in senectute vacasse libidini videret̄. ꝛ tñ gaudebat sterilitatis carere opprobrio. q2 oppbrium est mulierib⁹ nō hr̄e ꝓmiū nuptiaꝝ. ꝓpter qđ nuptie celebrātur. et carnalis coit⁹ excusatur. Mense aūt. vi. beata maria q̄ iam dn̄m cōceperat. ꝯgratulās virgo fecūda ablate sterilitati ꝛ ꝯpatiēs senectuti venit ad elizabeth. Et cū eā salutass3 beat⁹ iohānes iā sp̄ū scō replet⁹ sensit filiū dei venire ad se. ꝛ p̄ gaudio in mr̄is vtero exultauit ꝛ tripudiauit. ꝛ motu salutauit quē voce nō potuit. Exultauit eñ q̄si gestiens salutare ꝛ dn̄o suo assurgere. Māsit ergo virgo btā cū ꝯgnata sua trib⁹ mēsib⁹. ministrās ei. natūq3 pueꝝ suis sanctis manib⁹ de terra leuauit vt habetur in historia scolastica. ꝛ q̄si morē gerule officiosissime pegit.

¶ Hic dn̄i p̄cursor beat⁹ nouē spāliter ꝛ singulariter p̄uilegiis claruit. Nā idē angel⁹ q̄ dn̄m annunciauit ip̄m ānunciauit. In vtero matris exultat. Mater dn̄i ip̄m a terra leuat. Linguam pr̄is reserat. Baptismū p̄mus ordinat. Christū indice demōstrat. Christū manib⁹ suis baptisat. Ip̄m p̄ omnib⁹ laudat xp̄c. In limbo positis xp̄m venturū p̄nunciat. Propter hec nouē p̄uilegia vocat̄ ab ip̄o dn̄o ꝓpheta ꝛ plus q̄ ꝓpheta. Chris. aūt q̄re dicatur pl⁹ q̄ ꝓpheta sic ait Prophete ē bn̄ficiū ꝓphetie a deo accipe. nunq̄d ꝓphete est bn̄ficiū baptismatis deo dare. Prophete est vt ip̄e de deo ꝓphetet. nunq̄d ꝓphete est vt de⁹ de illo ꝓphetet. Omnes ꝓphete ꝓphetauerūt de xp̄o. de illis aūt ꝓphetatum nō est. Ip̄e aūt nō solū ꝓphetauit d̄ christo. s3 etiā alii ꝓphete prophetauerūt de illo. Omnes portitores verbi fuerunt. iste aūt ip̄a vox

Quantū aūt vox ꝓximioꝛ verbo nō tñ verbū. tm̄ iohānes ꝓpinquioꝛ xpo. nō tñ xpc. Scḋm ambꝛo. laus iohānis ex qnqꝫ colligitur vel cōꝑhenditur. s. ex parētibꝰ. ex miraculis. ex moꝛibꝰ. ex munere. ⁊ ex ꝑdicatione Laus aūt parentū ꝫm eundē ambꝛosiū ex qnqꝫ manifestatur. Ait em̄ sic. Plena laudatō est q̄ genꝰ in moꝛibꝰ. moꝛes in eq̄tate. officium in sacerdotō. factū in mādatis. iudiciū in iustificatōibꝰ ꝯꝑhēdit Secūdo ex miraculis. Quoꝝ q̄dam fuerūt añ eiꝰ ꝯceptōeꝫ in vtero. scꝫ angelica annunciatō. nomis impositō. ⁊ loq̄le pr̄is amissio. Quedā q̄tū ad eiꝰ ꝯceptōꝫ in vtero. s. supnaturalis ꝯceptō. eiꝰ in vtero sanctificatō. ⁊ ꝓphetalis doni repletio. Quedā q̄ntū ad eiꝰ natiuitatē ex vtero scꝫ vtriusqꝫ pentis spūs ꝓphetalis adeptō. qꝛ ⁊ mater nomē sciuit. ⁊ pater canticū edidit. Loq̄le pr̄is reseratō. ⁊ spūssancti repletō. Vñ et zacharias pater eiꝰ repletꝰ est spūsancto ⁊c. Ambꝛo. Respicite iohannem q̄nta vis sit in eiꝰ vocabulo. cuiꝰ nūcupatō reddidit muto vocem. patri plem. populo sacerdotē. Priꝰ em̄ erat tacēs lingua. sterilis filio. ꝑuatus officio. At vbi iohānes nascit̄. fit repēte pater ꝓpheta loquele vsuꝫ recipit. plem a spūsancto suscipit. sacerdotē functō recognoscit Tercō ex moꝛibꝰ. qꝛ sanctissime vite fuit De cuiꝰ sanctitate dicit crisostomꝰ. Cōuersatō iohānis omniū vitā culpabilē faciebat apparere. Quēadmodū em̄ si videres albā vestē dicis satis cādida vestis Si vero posueris eā iuxta niuē incipit tibi soꝛdida apparere. ⁊ si vere soꝛdida nō est. Sic q̄ntū ad ꝯpatōem iohānis omis homo videbat̄ immundus. D. Cuiꝰ quidē sanctitas triplex habuit testimoniuꝫ. Primo a supcelestibꝰ. i. ab ipa trinitate. Et ꝑmo a patre q̄ vocat eū angelum. Malach. iii. Ecce ego mitto angelū meū ⁊c. Angelꝰ autē nomē est officii nō nature. Et iō d̓r angelꝰ rōne officii. ex eo ꝙ omniū angeloꝛū officium exercuisse videtur. Habuit em̄ officiū seraphin. Interꝑtatur em̄ seraphin ardēs. qꝛ illi nos ardētes faciūt. ⁊ in dei amoꝛe plus ardēt Et de iohāne d̓r in eccl̄a. Surrexit helyas q̄si ignis ⁊c. Ipe em̄ venit in spū et virtute helye. Scḋo habuit officiū cherubin. Cherubin em̄ interꝑtatur plenitudo scie. Et iohānes d̓r lucifer. Job. xxxviii. ex eo ꝙ fuit terminꝰ noctis ignoꝛātie ⁊ initiū lucis gr̄e. Tercō habuit officiū thꝛonoꝛum. quoꝝ officiū est iudicare. Et de iohāne d̓r ꝙ arguebat herodē dicens. Nō licet tibi habere vxoꝛē fratris tui. Quarto habuit officiū dominationū. q̄ docēt nos erga subditos dominiū gerere Et iohānes erga subditos habebatur in amoꝛe. erga reges in timoꝛe. Quinto officium pꝛincipatuū q̄ docēt nos supioꝛes reuereri. Et iohānes de se dicebat. Qui de terra est de terra loq̄tur. De xpo autē. Qui de celo venit sup omēs est. Itē. Cuiꝰ nō sum dignꝰ soluere corrigiā calciamēti eius Sexto officiū potestatū p quas potestates aeree vel ꝯtrarie arcentur que nō potuerūt nocere sibi iam sanctificato. A nobis etiam arcebat.

cū ad baptiſmū penitētie nos diſponebat. Septimo officiū virtutū. p quas fiūt miracula. ⁊ beat⁹ iohēs mlta miracula in ſeipō oñdit. Mag⁊ eñ miracula mel ſilueſtre ⁊ locuſtas edere. pilos camelorū induere. et hui⁹modi. Octauo officiū archangelor̄ qñ reuelabat maiora. ſicut ea q̄ ſpectāt ad noſtrā redemptōz. cū dicebat. Ecce agn⁹ dei ⁊c. Nono officiū angelor̄. qñ annūciabat minora. ſicut ea q̄ ſpectāt ad mores. vt illud. Penitentiā agite ⁊c Itē. Neminē ꝯcutiatis ⁊c. ¶ Secūdo habuit teſtimoniū a filio. ſicut patz matħ. xi. vbi eū chriſt⁹ mltipliciter ⁊ mirabiliter cōmendat dicēs inter cetera Inter natos mulier̄ nō ſurrexit maior iohāne baptiſta. Petr⁹ damiani Ab illo verbo iohānis ſunt de pmpta pconia. p qd̄ fundata eſt arida. ⁊ mouētur ſidera. ⁊ ſunt cōdita elemēta ¶ Tercō a ſpūſancto cū p patrē ſuū dixit. Tu puer pphēta altiſſimi vocaberis ⁊c. ¶ Secūdo a celeſtib⁹. i. ab angelis. ſicut ptz luce pmo. vbi eū angel⁹ multipliciter cōmendabat oñdens q̄te ſit dignitatis quo ad deū cū dicit. Erit eñ magn⁹ corā dño. Quāte ſanctitatis. quo ad ſeipm cū ſubdit. Uinū et ſicerā nō bibet. et ſpūſancto replebit ex vtero matris. Quāte vtilitatis quo ad pximū cū dicit. Et mltos filior̄ iſrael ꝯuertet ⁊c. ¶ Tercō a ſubceleſtib⁹. i. ab hominib⁹. ſicut a patre ſuo et vicinis. cū dicebāt. Quiſputas puer iſte erit ⁊c. ¶ Quarto ꝯphenditur laus iohānis ex munere. Habuit eñ munus in ſtatu in vtero. in egreſſu ex vtero. in mūdi pgreſſu. et in mūdi egreſſu ¶ In vtero habuit triplex mirabile mun⁹ grē. Primo grām qua in vtero ſanctificatus fuit. Uñ fuit ante ſanct⁹ q̄ nat⁹. Hiere. i. Priuſq̄ te formarez in vtero noui te. ⁊ anteq̄ exires de vētre ſanctificaui te Secūdo grām qua pphetare meruit. ſicut qñ i vtero matris exultās deū adeſſe ꝯgnouit. Uñ chriſt. volēs oñdere q̄liter fuerit pluſq̄ ppheta dicit. Prophete eſt p merito ꝯuerſatōis et fidei pphetiā accipe. Nūquid pphete fuit vt plus fieret ppheta q̄ hō. Et qꝛ ꝯſuetudo erat vt pphete iungerētur tūc qñ beata virgo elizabeth ſalutauit. xp̄c iohannē in vtero in pphetā inunxit. ſm qd̄ dicit chriſt. in hec verba. Iō xp̄c fecit mariā ſalutare elizabeth. vt ſermo pcedēs de vtero matris vbi habitabat dñs. ⁊ p aures elizabeth ingreſſus. deſcēderet ad iohannē. vt illic eū vngeret i pphetā. Tercō grām q̄ ſuis meritis matri pphetie ſpūm tradidit Uñ chriſt. volēs oñdere q̄liter fuit pluſq̄ ppheta ait. Quis pphetar̄ cū eſſet ppheta. pphetā facere potuit. Helyas q̄dem vnxit helyſeū in pphetam. nō tñ pphetādi grām ꝯtulit. Iſte aūt in vtero matris exiſtens diuini introitus ſcientiaz matri donauit. et os illi⁹ in verbo confeſſionis aperuit. vt cui⁹ nō videbat perſonā cognoſceret dignitatē dicens. Unde hoc mihi vt mater domini mei veniat ad me. ¶ In egreſſu ex vtero habuit triplex mun⁹ gratie. quoniā ort⁹ ei⁹ fuit miraculoſus. ſanct⁹ et iocūdus. Quia miraculoſus excluditur defect⁹ impotētie. qꝛ ſanct⁹

reatus culpe. q2 iocūdus lamentū miserie. Celebratur aūt ortus ei⁹ si ue natiuitas ſm magistrū guilhelmū altisiodoū. triplici rōe. Primo ra tione sanctificatōis ī vtero. Secūdo rōe dignitatis in officio. Ipse eñ tanq̄ lucifer venit. et eternū gaudiū nobis prim⁹ nūciauit. Tercō rōe iocūditatis in ortu suo. Dixerat eñ angel⁹. Et multi in natiuitate ei⁹ gaudebūt. Et iō dignū est vt et nos in natiuitate ei⁹ gaudeam⁹. ¶ In progressu habuit sūr multiplex mun⁹. In hoc aūt patet eius excellētis sima et diuersa munera gratie. quoniā habuit pfectōez omniū sancto rū. Nā pphēta fuit q̄ dixit. Qui post me ventur⁹ est rc. Plus q̄ pphe ta qñ xp̄m digito demonstrauit. Apl'us. q2 a deo missus fuit. Aposto lus eñ idē est q̄ missus. Vñ. Fuit hō missus rc. Martir. q2 p iusticia mortē sustinuit. Cōfessor. q2 ꝯfessus est et nō negauit. Virgo. Vñ et p pter ipius virginitatē angel⁹ est appellat⁹. Malach. ii. Ecce ego mit to angelū meū rc. ¶ In egressu de mūdo habuit triplex munus. Quia efficitur martir inuict⁹. Tūc eñ palmā martirii adeptus est. Dirigit nūcius p̄ciosus. Ipse eñ tūc illis q̄ erāt in limbo p̄ciosū nunciū attulit scz de aduētu xp̄i et redēptōe ipoꝝ. Et colit' exitus gloriosus. Ei⁹ eñ exit⁹ de omnib⁹ q̄ ad limbū descenderūt spēaliter ab ecclia solēnisatur et gloriose colitur. F ¶ Quinto ex p̄dicatōe. Circa cui⁹ p̄dicatōez ange lus q̄ttuor ponit cū dicit. et multos filioꝝ israel ꝯuertet ad dñm deuz ipoꝝ et ipe p̄cedet rc. s. fructū. ordinē. virtutē. et finē. sicut patz in lr̄a ¶ Et notandū q̄ p̄dicatō iohānis tripliciter fuit ꝯmēdabilis. Ipe nā q2 p̄dicauit feruēter. efficaciter. et prudēter ¶ Feruēter cū dicebat Ge nimina viperaꝝ rc. Qui q̄dem feruor fuit inflamatus caritate q2 erat lucerna ardēs. Vñ dicit ī psona ipi⁹ hiere. Posuit os meū q̄si gladiuz acutū. Informat⁹ veritate. q2 erat lucerna lucēs. Vñ ioh. v. Vos mi sistis ad iohānē et ille phibuit testimoniū veritati. Direct⁹ discretōe si ue sciētia. Vñ turbis et publicanis et militib⁹ ſm vniuscui⁹qz exigēti am ppriā legē dedit. Firm⁹ cōstantia. Vñ et tam ꝯstāter p̄dicauit q̄ ex hoc vitā amisit. Hec eñ q̄ttuor debz hr̄e zelus. ſm qō dicit berñ. zelū tuū inflamet caritas. informet veritas. regat sciētia. et firmet ꝯstātia. ¶ Secūdo efficaciter. qm̄ ad p̄dicatōz ei⁹ multi cōuersi sunt. Predica uit eñ verbo p assiduitatē doctrine. et exēplo p sanctitatem vite. p̄dica uit et ꝯuertit meritis et orōnib⁹ deuotis. ¶ Tercō prudēter. Cui⁹ pru dētia p̄dicatōnis in trib⁹ fuit. Primo in eo q̄ vsus fuit cōminatōib⁹ vt malos terrerz dicēs. Iā eī securis ad radicē arboris posita ē. Scdo pmissiōib⁹. vt bonus allicerz. d. Pñiam agi. ap. eñ re. ce. Tercō mode ratōib⁹ vt mediocres paulati ad pfectōz attraheret. Vñ turbis et pu blicanis et militib⁹ leuia imponebat. vt postmodum ad maiora proue herentur. turbis vt opibus misericordie insisterēt. publicanis. vt se ab alienoꝝ appetitu abstinerēt. militib⁹. vt neminē ꝯcuterēt. nulli calūniā

facerent.et suis stupēdiis ꝯteriti essent. B ¶ Et notandū ꝙ scūs iohēs euangelista hac die migrauit ad dnm.sꝫ eccia ipius festū in terciū dié post xpi natiuitaté celebrandū instituit.qꝛ tunc eiꝰ eccia dedicata fuit. Et solénitas natiuitatis beati iohānis baptiste in suo die remāsit. Ni mirꝝ.qꝛ hec dies ab angelo gaudio natiuitatis pcursoris autēticatꝰ fuit. Nō aūt dogmatizandū est ꝙ euāgelista baptiste cesserit tāꝙ mioꝛ maioꝛi. Nō eñi decés est q̄s eoꝝ maioꝛ sit disputare. Qd̄ etiā quodāꝫ exēplo diuinitꝰ est oñsum. Erāt eñi vt legit̄ duo doctoꝛes theologi.q̄rum vnꝰ iohanné baptistā.alter vero iohanné euāgelistam pferebat. Tādé sup h̄ solēni disputatōe indicta.q̄libet valdē solicitꝰ erat autoꝛitates ꝛ efficaces rōes inuenire q̄bus suū iohanné posset pferre Adueniente aūt disputatōnis die.q̄libet sanctoꝝ emulatoꝛi suo apparuit.eiqꝫ dixit. Bn̄ ꝯcoꝛdes sumꝰ in celis.de nobis nō disputetis in terris. Tūc illi sibi ad inuicé ꝛ omni populo visioné publicauerūt.ꝛ dñm benedixerunt ¶ Paulꝰ hystoꝛiographꝰ longobardoꝝ.romane eccie dyaconus.ꝛ cassinēsis monachꝰ.cū deberet quadā vice cereū ꝯsecrare.fauces eiꝰ raucé facte sunt cū pus vocalis esset Ut ergo vox sibi restituereẗ.himnū scꝫ vt queāt laxis ꝛc ad honoꝛé beati iohānis ꝯposuit. Ubi in pncipio petit sibi vocé restitui.sicut ꝛ zacharie restituta fuit ¶ Ossa moꝛtuoꝛū animaliū vndecūqꝫ collecta in hac die ab aliq̄bus ꝯburūtur Cuiꝰ duplex est cā vt ait iohānes beleth. Una est ex antique institutōis obseruantia. Sunt eñi quedā aīalia q̄ dꝛacones vocātur q̄ in aere volāt.in aq̄s natant.in terra ambulāt. Qñqꝫ aūt dū p aera ambularēt ad libidiné cōcitabanẗ.ꝛ in puteis ꝛ aq̄s fluuialibꝰ sperma iactabāt ꝛ inde seq̄batur letalis annꝰ. Cōtra hoc ergo istud inuentū fuit remediuꝫ. vt de ossibꝰ animaliū rogus fieret.ꝛ sic talia aīalia fumus fugaret Et qꝛ istud maxime hoc tpe fiebat.ideo istud adhuc ab aliq̄bꝰ obſuaẗ. Alia causa est ad repsentandū.qꝛ ossa sancti iohānis i sebaste ciuitate ab infidelibꝰ cōbusta fuerūt. Feruntur etiā facule ardētes. qꝛ iohānes fuit lucerna ardés ꝛ lucés. Et rota vertiẗ.qꝛ sol tūc in circulo descendit. ad significandū ꝙ fama iohānis q̄ xpc putabaẗ descendit.ſm qd̄ ipe testimoniū phibuit dicés. Me opoꝛtet minui illū aūt crescere. Hoc significatū est ſm qd̄ dicit augꝰ.in eoꝝ oꝛtibꝰ ꝛ in eoꝝ moꝛtibus. In eoꝝ oꝛtibus.qꝛ circa natiuitaté iohānis dies incipiūt decrescere. circa natiuitaté xpi crescere. Juxta illud. Solsticiū decimo xpm pꝛeit atqꝫ iohēm. Jté in eoꝝ moꝛtibꝰ.qꝛ coꝛpꝰ xpi in cruce fuit exaltatū.coꝛpꝰ iohannis capite minoꝛatū ¶ Refert paulꝰ i hystoꝛia longobardoꝝ ꝙ rocharith rex longobardoꝝ iuxta ecclesiā sancti iohānis baptiste cū multo oꝛnatu sepultꝰ fuit. Quidā vero cupiditate illectꝰ nocte sepulcrū aperiens abstulit vniuersa. Cui beatꝰ iohānes apparēs dixit. Cur ausus fuisti tangere mihi cōmissum. Ecclesiā meaꝫ decetero ingredi non valebis.

Quod vtiqz sic euenit. Nã qñcunqz p̄dictã ecclesiã intrare volebat q̄si a validissimo pugile guttur ei⁹ feriebaẗ. ꝛ sic subito retro ruebat.

De sanctis geruasio et protbasio

Geruasius a gerar qd̄ est sacꝝ et vas. vel a geua qd̄ est incolatus ꝛ syor puulus. q̄si sacer p vite meritũ. vas p virtutũ receptaculũ. pegrin⁹ p mũdi ꝯtemptũ. puulus p sui despectũ. Protbasius a ꝓtbos qd̄ est p̄mũ et sios de⁹ siue diuin⁹. vel a ꝓcul. et stasis quod est positõ. quasi prim⁹ p dignitatẽ. diuin⁹ p dilectõem. ꝓcul positus a mũdi affectõe. Hoꝝ passionẽ ambrosius in libello ad caput eoꝝ posito scriptã inuenit.

Geruasius ꝛ ꝓtbasi⁹ gemini fratres. filii fuerũt sancti vital'. et beate valerie. Qui omĩa sua paupibus erogantes manebant cũ sancto nazario q̄ apud ebrudunũ oratoriũ ꝯstruebat ꝛ ei celsus puer lapides porrigebat. Q, vero nazari⁹ iam celsuz babuisse narratur. forte p anticipatõz accipiẗ. cũ lõge post eũ sibi fuisse oblatum ex bistoria nazarii colligatur. Cũ aũt oẽs ad neronẽ impatorez ducerẽtur sequebaẗ eos eiulãs puer celsus. Quẽ cũ vn⁹ militũ alapis cederet et cedentẽ nazari⁹ increparet. irati milites nazariũ calcib⁹ ceciderunt. ꝛ ip̄m cũ aliis in carcere recluserũt. ꝛ postmodũ in mare p̄cipitauerunt. Geruasiũ vero et ꝓbasiũ mediolanũ duxerũt. Nazari⁹ vero miraculose liberat⁹ mediolanũ venit. Eo tp̄e supueniente comite astasio q̄ ꝯtra marchomãnos ꝓficiscebaẗ ad bellũ. deoꝝ cultores eidẽ occurrerũt. asserẽtes q̄ dii sibi rñdere ꝯtemnerẽt. nisi prius geruasius ꝛ ꝓtbasius immolarẽt. Cõtinuo igiẗ tenẽtur et vt sacrificẽt inuitanẗ. Cui cũ geruasi⁹ omĩa ydola surda et muta diceret. et ip̄m ab omnipotenti deo victoriã reqrere debere doceret. irat⁹ tam diu eũ plumbatis cedi iussit q̄diu sp̄ũm exalaret. Deinde ꝓtbasiũ accersiri fecit. eiqz dixit. Miser vel tu viuere stude. ꝛ noli cũ fratre tuo mala morte perire. Cui ꝓbasius. Quis est miser ego qui te nõ timeo. aut tu qui me timere ꝓbaris. Cui astasius. Ego te miser bomo quomõ timeo. Cui ꝓtbasius. In boc me timere et te ledi ꝓbaris. si non sacrificauero diis tuis Si em̄ te ledi a me nequaq̄ timeres. nunq̄ ad sacrificiũ ydoloꝝ me ipse ꝯpelleres. Tũc eũ comes in eculeũ suspẽdi p̄cepit. Cui protbasius. Non tibi comes irascor quoniã cecos oculos tui cordis attẽdo. qn potius tui misereor. quia nescis q̄d facias Age igitur quod cepisti vt mihi cum fratre meo occurrere possit benignitas saluatoris. Tũc comes iussit eum decollari. Philippus autẽ seruus xp̄i cuz filio suo corpa eorum rapuit. et occulte in domo sua in archa saxea sepeliuit. ꝛ libellum eorum ortũ finẽ et vitã ꝯtinentẽ ad eoꝝ caput posuit. Passi sunt autez

sub nerone q̃ cepit circa annū dñi quinquagesimūseptimum. Horum corpa multo tempe latuerūt. sed tempe beati ambrosii hoc modo repta fuerūt Ambrosio nanqȝ in ecclesia sanctorum nabozis et felicis in oratōne posito. ita vt nec vigilaret apte. nec dormiret integre. apparuerunt ei duo pulcerrimi iuuenes vestib⁹ candidis. id est. collobio ꝛ pallio induti. caligulis calciati. secū manib⁹ extensis orantes. Orauit igitur ambrosius vt si est illusio nō vltra appareat. si aūt veritas denuo reueletur. Simili igitur modo canente gallo orātes secū iuuenes apparuerunt. Tercia vero nocte defecto iam corpe ieiuniis nō dormiēti sed stupenti cum tercia sibi apparuere psona. que similis paulo apostolo videbatur ſm qd in pictura pspexerat. Illisqȝ tacētibus apostol⁹ sibi dixit. Isti sunt qui nihil terrenū desiderātes monita mea secuti sunt. Quorum corpa in eo loco repies in quo stas. Duodecim pedū altitudine terra coopta(m) archam inuenies. ꝛ ad caput corum libellū. in quo ortus eorum continetur ꝛ finis. Cōuocatis igitur vicinis epis. ipse prior terre fossor accessit. ꝛ omnia put dixerat sibi paulus inuenit. Et licet iam tricēti āni ꝛ vltra fluxissent. ita tamē corpa eorum sūt repta. ac si ipa hora ibidē fuissent posita. Insup vero odor suauissim⁹ et mirabilis inde fragrabat. .B. Cecus aūt quidā tangens feretrum illuminat⁹ est. Et multi alii meritis eorum curati sunt. In horum solēnitate pax inter longobardos ꝛ romanum imperiū reformata fuit. et ideo gregori⁹ papa. loqtur dñs pacem ī plebem suā. in introitu misse cātari instituit. Unde et officia ptim sanctis conueniūt. ptim euētibus que ipis cōtigere dieb⁹. Refert augustinus in libro. xx. de ciuitate dei. ꝙ ipo pñte et impatore et multa turba. qdā cecus apud mediolanū ad corpora martirum geruasii et prothasii lumē recepit. Utrum autē sit pdictus cecus an ali⁹ ignoratur. Idem quoqȝ refert ibidē ꝙ quidā iuuenis ī villa victoriana que ab ypporegio triginta miliarib⁹ distat cū in quodā flumine equū lauaret. cōtinuo dyabol⁹ eū vexauit et in flumen tanꝙ mortuū proiecit. Cū autē vespere in ecclia beatorum geruasii et pthasii que ppe erat cantarētur. ille vocibus illis q̃si pcussus. cū grandi fremitu ecclesiā intrans altare tenebat. inde āmoueri nō valens. tanꝙ sibi ibidē alligatus fuisset. Et cū demon vt inde exiret adiuraretur. ille se eius mēbra amputare cū exiret minabat̃. Cū ergo adiuratus exiret. oculus eius ī maxillā fusus tenui venula depēdebat. sed in locum suū sicut potuerunt oculū reuocarūt. Et ecce intra paucos dies meritis sanctorū geruasii et prothasii plene sanatus est. Ambrosius quoqȝ in pfatōne sic ait. Hi sunt qui vexillo celesti signati victricia apostoli arma sumpserant. et a mūdanis nexibus absoluti. nequissimi hostis viciorum aciē psternentes liberi et expediti xpm dominum sunt secuti. O ꝙ felix germanitas. que sacris inherendo eloqis. nullo potuit interpolari contagio O ꝙ gloriosa certaminis causa. vbi

vbi pariter coronantur quos vnus vterus maternus effudit.

De sanctis iohãne et paulo

Iohãnes ꝛ paul⁹ pmicerii ꝛ ppositi ↄstãtie filie ↄstãtini . A augusti fuerũt. Eo aũt tempe cũ gens cithica daciã ꝛ traciam occuparet. ꝛ gallican⁹ dux romani exercitus ↄtra pdictã gentẽ mitti deberet. cõstantiã filiã ↄstantini p mercede laboris sibi in vxorẽ dari petebat. Qđ etiã romani pncipes instantius fieri postulabant. Pater autẽ plurimũ tristabatur sciens filiã suam postq̃ a beata agneta sanata fuerat in virginitatis pposito positã facili⁹ occidi posse q̃ ad ↄsensum inclinari. Virgo tñ de deo ↄfidens patri cõsuluit. vt eam sibi spõdeat cũ victor rediret. Vextñ duas filias suas q̃s ex vxore defuncta susceperat. idẽ gallican⁹ secũ manere pmitteret. vt p eas mores et votũ patris scire possꝫ. Et ipa duos ppositos suos iohannem ꝛ paulũ sibi cõcederet. in spe quasi maioris firmitatis. rogans deum vt ipm ꝛ filias ↄuerteret. Quod vbi omnib⁹ placuit. gallican⁹ assumptis iohanne et paulo ꝛ copioso exercitu pficiscitur. Sed tamẽ a cithicarũ gente eius exercit⁹ frangit. et in vrbe traciaꝝ ab hostibus obsidetur. Tunc accedẽtes iohãnes et paul⁹ eidẽ dixerunt. Fac votũ deo celi. et eris victor melior q̃ fuisti. Quod cũ fecisset. iuuenis in humero ferens crucẽ statim sibi apparuit. eiqꝫ dixit. Sume gladiũ tuũ ꝛ sequere me. Quẽ ille accipiẽs p media castra iuit. et ad regẽ vsqꝫ deueniens. illũqꝫ occidens: solo timore vniuersum exercitũ subiugauit. et romanis tributarios fecit. Duo quoqꝫ milites armati eidẽ apparentes eũ hinc inde confirmabãt. Factus igitur xpianus romã rediit. et cũ multo honore susceptus rogauit augustũ vt sibi indulgeret si filiã minime desponsaret. eo q̃ decetero xpo ↄtinẽter viuere pponeret. Qđ cũ augusto plurimũ placuisset. et due filie gallicani a cõstantia virgine ad xpm cõuerse essent. ipe gallican⁹ ducatui cessit. et omĩa paupibus tribuens xpo cuꝫ aliis seruis dei in paupertate seruiuit. Multa autẽ miracula faciebat. ita vt solo visu demones de obsessis corpibus effugaret. Hui⁹ sacre opinionis fama in toto orbe terraꝝ intantũ excreuit. vt ab oriẽte ꝛ occidente veniẽtes viderent viꝝ ex patricio cõsule lauãtes pedes pauperum. ponentẽ mensam. aquã manib⁹ effundentẽ. languentibus solicite ministrantẽ. et cetera sancte seruitutis officia exhibentẽ. Constantino igitur defuncto. cõstantius ↄstantini magni filius arriana heresi deprauatus imperiũ tenuit. Veꝝ cum ↄstantius frater cõstantini duos filios scꝫ gallũ et iulianũ reliquisset. cõstantius impator dictũ gallũ cesarem fecit. et cõtra iudeã rebellantẽ misit. Quẽ tamẽ postmodũ interfecit. Julianus vero timẽs ne exemplo fratris a cõstantio perimeretur.

monasteriū ingressus est. Ubi magnā religionē simulās lector ordinat⁹ est. Qui p maleficiū demonē cōsuluit respōsū3 accipiēs q ad imperium sublimādus est. Post aliqd tps vrgentib⁹ aliqbus negociis constantius iulianū cesarē fecit. et ipm in galliā destinauit. Qui oia strenue agebat. Mortuo aūt constantio. et iuliano apostata in imperiū a constantio sublimato. iussit iulian⁹ vt gallican⁹ aut diis imolaret aut abscederet. Tāto enī viro nō audebat necē inferre. Ille igitur alexandriā perexit. et ab infidelibus p cor trāsfixus martirii coronā pcepit. At iulian⁹ captus cupiditate sacrilega. auariciā suā euangelii testimonio colorabat. Nā facultates a xpianis auferēs dicebat. Christus vester dicit in euāgelio. Qui nō renunciauerit omnib⁹ que possidet nō potest me⁹ esse discipulus. Audiēs igitur q iohānes et paul⁹ ex opibus quas virgo cōstātia reliquerat xpianos paupes sustentabāt. mādauit eisdē q sicut constantino ita quoq3 et sibi adherere deberēt. At illi dixerūt. Qū gloriosi impatores constantin⁹ et filius eius constanti⁹ se esse seruos xpi gloriabātur. nos famulabamur eisdem. Tu vero quia religionē plenā virtutibus reliquisti. a te omnino recessimus. et tibi obedire contemnim⁹. Quib⁹ iulianus mādauit. Ego in ecclesia clericatū obtinui. et si voluissem ad primū ecclesie statū puenissem Sed considerās vanū esse inertiā sectari. et ociū. militie animum dedi. diisq3 sacrificās eo⁊ suffragiis impiū3 obtinui. Unde vos i aula regia nutriti. non debetis lateri meo deesse. vt primos vos in palatio meo habeam. Qd si a vobis contemptus fuero agam vt necesse est vt contemni non possim. Qui respondētes dixerūt. Deū tibi pponentes minas tuas neq̄ q timemus. ne regi eterni inimicicias incurram⁹. Ad hoc iulianus. Si infra. x. dies vltro ad me venire cōtempseritis. coacti postmodū facietis quod sponte facere nō curatis. Cui sancti responderūt. Jam. x. dies preterisse estima. et hodie facito qd tunc te factu⁊ esse minaris. Quib⁹ iulianus. Putatis quia martires vos faciāt xpiani. Nisi mihi consenseritis puniam vos. nō vt martires. sed vt publicos hostes. Tunc iohannes et paulus p totos. x. dies elemosinis insistētes omnia sua paupibus erogabant. Decima aūt die missus est ad eos terrētianus q dixit eis. Dñs nr̄ iulianus statiunculū aureū iouis ad vos misit. vt eidē thura incendatis alioquin ambo simul pibitis. Cui sancti dixerunt. Si tuus dominus est iulianus. habeto pacem cū illo. nobis alius domin⁹ nō est nisi dominus iesus christus. Tunc iussit eos occulte decollari. et in fouea intra domū sepeliri. famā faciēs q in exiliū essent missi. B. Post hoc filius terrentiani a demone arripitur. et intra domū clamare cepit q a demone vreretur. Qd videns terrētianus. scelus cōfitet. et christian⁹ efficit. passio sancto⁊ ab eo cōscribit. et eius fili⁹ liberatur. Passi sunt autē circa ānū domini. ccclxiiii. Refert grego. in omelia euāgelii si quis vult venire post me. q quedam matrona diū ecclesiā isto⁊ marti⁊ frequēti⁹ visitare3.

et die quadam inde rediret. duos stātes monachos sub pegrino habitu inuenit. quos pegrinos credēs elemosinā sibi dari pcepit. Sȝ postq̄ di spensator eis ad largiendū elemosinā apppinquasset, astiterunt ei vicini us et dixerūt. Tu nos modo visitas. nos te i die iudicii reqremus. et qd quid poterim⁹ tibi pstabim⁹. Quo dicto ab oculis eius ablati sūt. Ambrosius de his martirib⁹ in pfatōe sic dicit. Beati martires iohānes et paul⁹ veraciter impleuerūt qd dauitica voce dicitur. Ecce q̄ bonū et q̄ iocundū habitare frēs in vnū. Nascēdi lege ꝯsortes fidei societate ꝯiuncti. passionis equalitate ꝯsiles. in vno sp dn̄o glosi. LXXXIII

De sancto leone papa

Leo papa vt in miraculis beate virginis legitur in ecclesia sancte marie maioris in die resurrectōis missam celebrabat. ꝛ dū fideles p ordinē ꝯmunicaret. et quedā matrona manum eius osculata fuisset ex hoc in eū vehemens carnis temptatō insurrexit. At vir dei in semetipm seuissimus vltor insurgit. ꝛ eadeȝ die manum se scandalizantē occulte penitus amputauit. ꝛ a se reiecit. Interea murmur oriebatur in populo cur summ⁹ pōtifex diuina more solito non celebraret. Tunc leo ad beatā virginē se cōuertit. ꝛ ei⁹ puidentie totaliter se cōmisit. Tūc illa cōtinuo sibi astitit ꝛ manū suaȝ suis sanctissimis manibus illi restituit ꝛ reformauit iubēs vt pcederet. ꝛ filio suo sacrificium imolaret. Leo igit omni populo qd sibi cōtigerit pdicauit. ꝛ manū restitutā omnib⁹ euidēter ondit. Hic calcedon̄ cōciliū celebrauit. solas virgines ibidē velari instituit. Ibi etiā statutū fuit. vt virgo maria mater dei appellaret. Leo quoqȝ tpe attila ytaliā deuastabat. Igit sanctus leo in eccia aploꝝ trib⁹ dieb⁹ et trib⁹ noctib⁹ oratōni vacās post hoc dixit ad suos. Qui vult me seq sequatur. Cū igitur ad attilā ppinquasset ille vt beatū leonē vidit de equo descēdit. eiusqȝ pedibus puolut⁹ rogauit vt peteret quidquid vellet Qui petiit vt ab ytalia discederet et captiuos relaxaret. Et dū argueret a suis q triumphator orbis a sacerdote victus esset respōdit. Prouidi mihi et vobis. Vidi eni a dextris ei⁹ fortissimū militē euaginato gladio stantē mihiqȝ dicentē. Nisi huic parueris cū omnib⁹ tuis interibis. Cū beatus leo eplam ad fabianuȝ episcopū ꝯstantinopolitanū aduersum eutbiciū ꝛ nestoriū scripsisset. super sepulcꝝ beati petri ipam posuit. ꝛ ieiuniis et oratōibus insistens dixit. Quidqd in hac epla vt homo errraui tu cui eccie cura cōmissa ē corrige et emenda. Et post dies. xl. oranti illi petrus apparuit dicēs. Legi ꝛ emēdaui. Accipiensqȝ leo eplam inuenit eam manib⁹ apostoli correctam et emendatā. Alias etiā sepulcro beati petri. xl. dieb⁹ ieiuniis ꝛ oratōib⁹ vacans leo astitit obsecrans vt suoꝝ sibi peccatoꝝ veniam impetraret. Cui petrus apparens dixit. Depcatus sum p te dn̄m. et omnia peccata

tua dimisit. Solummodo de manuum impositione debes inquiri. i. si bene siue aliter alicui man⁹ iposueris, exigeris. Obiit circa annos dñi. cccclx.

LXXXIIII

De sancto petro apostolo

Petrus trinomius extitit. Vocatus est enim simon bariona. Simon interpretatur obediens vel ponens tristiciam. bariona filius columbe. Bar in lingua sira fili⁹. iona hebraice columba. Fuit enim obediens qñ xpc eum vocauit. qz ad vni⁹ iussionis vocem dño obediuit. ponens tristiciam qñ xpm negauit. qz egressus foras fleuit amare. filius columbe qz deo simplici intentione seruiuit. Secundo vocatus est cephas. qd interpretatur caput. vel petra vel increpans ore. Caput rõe pncipat⁹ in platione. petra rõe firmitatis in passione. increpans ore rõe constantie in pdicatione. Tercio vocat⁹ est petr⁹. qd interptatur agnoscens siue discalcians vel dissoluens qz xpi diuinitatem agnouit cum dixit. Tu es xpc filii dei viui. Et pedes affectuum suorum in omni ope mortuo et terreno discalciauit cum dixit. Ecce nos reliquimus omnia etc. Et vincula peccatorum a nobis dissoluit. et hoc p claues quas a domino accepit. Habuit autem triplex cognomen. Dict⁹ est enim simon iohanna. quod interpretatur dñi pulcritudo. Secundo simon iohannis. quod interpretatur cui donatum est. Tercio simon bariona. quod interpretatur filius columbe. Per quod datur intelligi q ipse habuit pulcritudinem morum. dona virtutum. abundantiam lacrimarum. quia columba habet gemitum p cantu. Istud autem nomen petr⁹ iesus pmo sibi imponendum pmisit. cum dixit iohannis pmo. Tu vocaberis cephas. qd interptatur petrus. Secundo pmissum imposuit. sicut dr marci. iii. Et imposuit simoni nomen petrus. Tercio impositum confirmauit. cum dixit math. xvi. Et ego dico tibi quia tu es petr⁹. et sup hanc petram etc. Eius martirium marcell⁹. lin⁹ papa egesippus. et leo papa scripserunt

Petrus apl'us inter ceteros et supra ceteros apl'os maioris feruoris extitit. Nam et scire dñi proditorem voluit. qz vt dicit aug⁹. si eum sciuisset. dentib⁹ discerpsisset. Et ob hoc dñs proditorem suum nominare nolebat. qz vt ait chris. si ipm nominasset. petrus continuo surrexisset. et ipm protinus trucidasset. Hic sup mare ad dñm ambulauit. in dñi transfiguratione et puelle suscitatione a dño electus fuit. staterem in ore piscis inuenit. claues regni celorum a dño accepit. et pascendas oues a xpo suscepit. tria milia hominum in pentecoste sua pdicatione conuertit. ananie et saphire mortem pdixit. eneam paliticum curauit. cornelium baptisauit. tabitam suscitauit. vmbra sui corporis infirmos sanauit. ab herode incarceratur. sed ab angelo liberatur. Qualis autem eius cibus vel indumentum fuerit. ipse hoc in libro clementis testatur. Panis inqt sol⁹ est mihi cum oliuis. et raro cum olerib⁹ in vsu e. Indumentum autem hoc est mihi qd vides. tunica cum

pallio.et hoc habens nihil aliud requiro. Fertur quoqz qz in sinu sp sudarium portabat quo crebro fluentes lacrimas tergebat. qz qñ dulcis allocutõnis et p̄sentie dñi memor erat. p̄ nimia amoris dulcedine lacrimas cõtinere nõ poterat. Qñ etiã culpã negatõis ad memoriam reducebat. vberrimas lacrimas emittebat. Vñ adeo in ɔsuetudine habuit flere. vt eius facies tota adusta lacrimis videref. sicut dicit clemẽs. Idẽ etiaz dicit q̄ audito in nocte gallicãtu ad orõem surgere ɔsueuerat. ⁊ tũc silr vt dr ad fletũ ꝓrumpe cõsueuit. Refert quoqz clemẽs ꝑm qd in ecclesiastica historia inuenif q̄ cũ vxor petri ad passionẽ duceref. petrus ingenti gaudio exultauit. ac eaz ꝓprio vocãs nomĩe. postea clamauit. O ɔiunx memento dñi Quadã vice dũ petrꝰ apostolus duos de discipulis suis misisset ad p̄dicandũ. dum viginti dietas iuissent. vnus illoꝝ defunctus est. alter vero ad petꝝ rediit. et qd acciderat nunciauit. Hic dr fuisse beatus marcialis. vel ꝑm quosdã maternꝰ. Alibi legitur q̄ primꝰ fuit beatus fronto socius qui defunctus est. secũdus fuit presbiter georgiꝰ. Tũc petrus suũ baculũ sibi tradidit. p̄cipiens vt ad socium ꝑgeret. et euz super illum poneret. Qd cũ fecisset. ille q̄ iam p .xl. dies iacebat mortuꝰ ꝓtinus surrexit viuus. B. Eo tempe erat in hierusalẽ quidã magꝰ nomine simon. qui se primã veritatẽ dicebat ⁊ sibi credẽtes ꝑpetuos effici asserebat. et nulla sibi impossibilia dicebat. Legitur etiã in libro clemẽtis ipm dixisse. Adorabor vt deꝰ publice. diuinis donabor honoribꝰ. et q̄dquid voluero facere potero. Aliqñ cũ mater mea rachel iuberet me exire ad campũ vt meterẽ. ego falcẽ vidẽs positã. p̄cepi falci vt p se meteret et messuit decuplo ãplius ceteris. Addidit quoqz ⁊ hoc ꝑm qd dicit hieronimꝰ. Ego sum sermo dei. ego speciosus. ego paclitus. ego omĩpotẽs ego omnia dei. Serpentes quoqz eneos faciebat se mouere. statuas eneas et lapideas ridere. ⁊ canes cãtare. Hic igif vt linꝰ ait volẽs disputare cũ petro et oñdere q̄ deꝰ esse. statuta die venit petrꝰ ad locũ certaminis. et astãtibꝰ petrꝰ dixit. Pax vobis fratres q̄ veritatẽ amatis. Cui simon. Nos tua pace opus nõ habemꝰ. Si eñ pax sit et cõcordia ad inueniendã veritatẽ nihil ꝓficere poterimꝰ. Habẽt eñ intra se pacẽ latrones ꝓpter qd noli inuocare pacẽ sed pugnã. Duobꝰ eñ dimicantibꝰ tũc erit pax cũ alter fuerit supatꝰ. Et petrus. Cur times audire pacẽ. Ex peccatis eñ bella nascũtur. vbi aũt peccatũ nõ fit pax est. In disputatõibꝰ veritas. in opibus iusticia inuenif. Et simon. Nihil dicis sz ego ostendam tibi deitatis mee potentiã vt repẽte adores me. Ego sum prima virtus et possum volare p aera. nouas arbores facere. lapides in panẽ mutare. in igne sine lesione durare. et omnia que volo possum facere. Cõtra hũc igitur simonẽ petrus disputabat. ⁊ oĩa eiꝰ maleficia detegebat. Tunc simon videns quia petro non posset resistere. omnes libros sue magice artis ne forte magus proderetur in mare proiecit. Et romam vt ibi

deus babeat prexit. Qd vbi petrꝰ ꝯpit. ipm insequtur. ⁊ romā vsqꝫ ꝓsi ciscitur. ¶ Quarto igit anno claudii imꝑatoris petrꝰ romā applicuit. ⁊ ibi ānis. xxv. sedit. et duos epōs linū ⁊ cletū sibi coadiutores vt ait iohānes beleth. vnū extra muros vrbis aliū intra ordinauit. Predicatōni aūt insistens multos ad fidē ꝯuertebat. ⁊ infirmos ꝗ̄ plures curabat Sed ⁊ in ꝑdicatōe sua semꝑ laudās ⁊ ꝑferēs castitatē. q̄ttuor ꝯcubinas agrippe ꝑfecti adeo ꝯuertit ꝙ ad ꝑfectū redire vlterius recusarent. Unde iratus ꝑfectus aduersus petꝝ occasionē querebat. ¶ Post hoc apparuit dn̄s petro dicēs. Simon ⁊ nero ꝯtra te cogitant sed ne timeas. q2 tecū sum vt eruā te. ⁊ dabo tibi serui mei pauli solatium. q̄ cras romā ingredietur. Sciēs igit petrꝰ vt ait linꝰ. q2 velox esset depositō tabernaculi sui in ꝯuētu fratꝝ positꝰ manū clemētis apprebendit. ⁊ eū in episcopū ordinauit. ⁊ in cathedra loco sui sedere coegit Post hoc paulꝰ sicut dn̄s ꝑdixerat romā venit. ⁊ cū petro xp̄m ꝑdicare cepit. Symon aūt magus in tm̄ a nerone amabatur ꝙ vite eiꝰ et salutis ⁊ totiꝰ ciuitatis custos sine dubio putabat. ¶ Quadā autē die sicut dicit leo papa dū an̄ neronē astaret. eius effigies subito mutabat ⁊ modo senior mō adolescētior videbat. Qd cū videret nero. veꝝ hunc esse dei filiū estimabat. Dixit itaqꝫ simon magus neroni. sicut ideꝫ leo refert. Ut scias optīe imꝑator me dei filiū esse. iube me decollari ⁊ tercia die resurgā. Precepit igitur nero carnifici vt eū decollare deberꝫ Qui cū putaret se decollare simonē. decollauit arietē. Simon autē arte magica illesus euasit. et arietis mēbra colligens ea abscondit. ⁊ tribus diebꝰ se occultauit. San guis aūt arietis ibidē ꝯgelatus remansit Die aūt tercō os̄ndit se neroni dicēs. Fac sanguinē meū q̄ effusus ē extergi. q2 ecce ego q̄ decollatꝰ fuerā sicut promisi tercia die resurrexi. Quē videns nero obstupuit. et ipm veꝝ dei filiū esse putauit. Hec leo ¶ Aliqn̄ etiā cū in cōclaui cū nerone essꝫ. demon in eius spē foris populo loquebatur. Deniqꝫ romani in tāta veneratōe eū babuerūt ꝙ eideꝫ imaginē fecerūt ⁊ būc titulū supscripserūt. Simoni deo sancto. ¶ P. ¶ Petrus aūt et paulꝰ vt leo testatur ad neronē introierūt. et om̄ia eius maleficia detegebāt. Addidit quoqꝫ petrꝰ ꝙ sicut in xp̄o due sūt substantie. scꝫ dei et hominis. sic et in isto mago sunt due substātie. s. bois et dyaboli. Dixitqꝫ simon. vt testatur sanctꝰ marcellꝰ ⁊ leo. Ne diutiꝰ būc patiar inimicū. ꝑcipiā angelis meis vt vindicēt me d̄ isto. Cui petrus. Angelos tuos nō timeo. sed ipi me timēt. Nero dixit. Nō times simonē q̄ diuinitatē suā rebus affirmat. Cui petrus. Si diuinitas est i ipo dicat nunc mibi quid cogito vel quid facio. quā cogitatōꝫ meā prius auribus tuis insinuo. vt nō audeat mētiri. Nero dixit. Accede buc ⁊ dic mibi quid cogitas. Petrꝰ autē accedens secreto dixit. Jube mibi panē ordeaceū afferri et occulte dari Qui cū allatꝰ fuissꝫ ⁊ petrꝰ eū

benedixisset et sub manica abscōdisset dixit. Dicat simō q̄ se deū fecit q̄d sit cogitatū. q̄d dictū ꝛ q̄d factū. Rn̄dit simō. Petrꝰ magis dicat q̄d cogitē ego. Dixitq; petrꝰ. Quid cogitet simon me scire docebo. dū q̄ cogitauerit fecero. Tunc simon indignatꝰ clamauit. Procedant canes magni et deuorēt eū. Et subito canes maximi apparuerūt et in petrū impetū fecerūt. Ille vero panē bn̄dictū obtulit et subito ipsos in fugam ꝯuertit. Tūc dixit ad neronē petrꝰ. Ecce ōn̄di tibi me nosse q̄d cōtra me cogitauerat simon nō verbis ſ; factis. Nā q̄ ꝑmiserat ꝯtra me angelos vēturos exhibuit canes. vt ōn̄dat se diuinos angelos non habere sed caninos. Dixitq; simon. Audite petre et paule. Si hic vobis nihil possum facere. veniemꝰ vbi oportet me vos iudicare. Ego autē modo vobis parco. Hec leo. Et Tunc simon vt ait egesippus ꝛ linꝰ in sup̄biam elatus. ausus est se iactare ꝙ posset mortuos suscitare. Et accidit vt quidā iuuenis moreret. Vocatis ergo petro et simone. hāc omnes de volūtate simonis sententiā firmauerūt vt ille occideret. qui mortuū suscitare non posset. Simon igit dū sup̄ mortuū suas incantationes faceret. visus est a circūstantibus caput agitare defunctꝰ. Tūc omnes exclamantes petꝝ lapidare volebāt. Petrus aūt vix imperato silentio dixit. Si viuit defunctꝰ. surgat. ambulet et loquatur. alioquin sciatis fantasma esse. ꝙ caput mortui ꝯmouetur. Separet simon a lectulo vt plene figmenta dyaboli denudent. Separatur igit simon a lectulo et puer immobilis remāsit. Petrus aūt a longe stans. ꝛ oratōne facta exclamauit dicēs. Adolescēs in noīe iesu xp̄i nazareni crucifixi surge et ambula. Et statim viuꝰ surrexit et ambulauit. Cū aūt populꝰ vellet simonē lapidare. ait petrus. Satis est illi ad penā. ꝙ se in suis artibus agnoscit sup̄atum. Magister autē noster nos docuit vt p̄ malis bona reddamus. Dixit aūt simon. Scitote vos petre ꝛ paule. nō vobis continget q̄ cupitis vt martirio vos digner coronare. Qui dixerūt. Adueniat nobis q̄ cupimus. tibi aūt nunꝙ̄ bene sit. q̄ quecūq; loqueris mentiris. Tūc simon vt ait sanctꝰ marcellus iuit ad domū marcelli discipuli eius. ligauitq; maximū canē ad hostiū domus eius dicēs. Nūc videbo si petrus qui ad te venire cōsueuit ingredi poterit. Post paululum venit petrus et facto signo crucis canem soluit. Canis autē omnibus alius blandus. solum simonē p̄sequebatur. Qui apprehēdens eū ad terram subtus se deiecit. ꝛ eum strangulare volebat. Accurrēs aūt petrus. cani clamauit ne ei noceret. Et canis quidē corpus eius nō lesit. sed vestes adeo lacerauit. vt ille nudus positus remaneret. Populus aūt et maxime pueri cū cane tam diu post eū cucurrerūt donec illū quasi lupū de ciuitate fugarent. Cuiꝰ opprobrii pudorē nō ferēs p̄ annū nusquā ꝯparuit. Marcellꝰ aūt hec miracula videns deinceps petro adhesit. Postea āt simon rediēs iteꝝ in neronis amiciciā est receptus

Simon igit. vt refert leo populū ꝯuocauit. ⁊ se a galileis grauiter offē- sum ꝓhibuit. ⁊ iō vrbē quā tueri solebat. se deserere velle dixit. ⁊ diē statuere q̄ in celū deberet ascēdere. q2 nō dignabat̄ in terris amplius habitare. Statuto igit̄ die. turrim excelsam vl' ꝯm linū capitoliū ꝯscē dit ⁊ inde se deiciēs coronat⁹ lauro volare cepit. Dixit aūt paulus ad petꝝ. Meū est orare. ⁊ tuū est impare. Dixitq3 nero. Uer ax ē hic hō. vos aūt seductores estis. Petr⁹ āt dixit ad paulū. Paule erige caput ⁊ vide. Cūq3 eleuasset caput ⁊ vidisset simonē volantē dixit ad petrū. Petre q̄d cessas. ꝑfice qđ cepisti. iā eñ vocat nos dñs. Tūc petr⁹ ait. Adiuro vos angeli sathane q̄ eū in aera fertis ꝑ dñm nr̄m iesū xp̄m. vt ipm ampli⁹ nō feratis s3 corruere dimittatis. Et cōtinuo dimissus corruit. ⁊ ꝯfractis ceruicib⁹ expirauit. Audiēs hoc nero talē virꝝ se ꝑ didisse doluit. dixitq3 ap̄lis. Suspecto aīo me fecistis. ꝑpterea malo ex emplo vos ꝑdā. Hec leo. Reditq3 eos in manib⁹ paulini viri clarissi- mi. ⁊ paulin⁹ tradidit eos in custodia mamertini sub cura militū ꝓcessi ⁊ martiniani. Quos milites petr⁹ ad fidē ꝯuertit. Uñ carcerē appe ruerūt ⁊ eos liberos dimiserūt. Qua ꝑpter paulin⁹ p⁹ passionē ap̄lorꝝ ꝓcessū ⁊ martinianū accersiuit. Et ꝯpto q̄ xp̄iani essent iussu neronis capite cesi sūt. Rogabāt ergo frēs petꝝ vt inde discederet. Et cū di- scedere nollet. tādē vict⁹ ꝓcibus abscessit. Et cū venisset ad portam vt leo et lin⁹ testant̄ ad locū vbi nūc d2 sancta maria ad passus. vidit xp̄3 sibi occurrentē ⁊ ait. Dñe q̄ vadis. Qui rñdit Uenio romā iterꝝ cruci figi. Cui petr⁹. Dñe iterꝝ crucifigeris. Cui dñs. Etiā. Petr⁹ vero ait. Ergo dñe reuertar vt tecū crucifigar. His dictis dñs vidēte petro et lacrimāte in celū ascēdit. Qđ cū de sua passione dictū intelligere3 rediit Cūq3 hoc fratrib⁹ retulisse3. a ministris neronis capit̄. et p̄fecto agrippe p̄sentant̄. Factaq3 est ei⁹ facies sicut sol. vt ait linus. Cui dixit. Tu ne es ille q̄ in plebib⁹ ⁊ mulierculis q̄s a thoro virorꝝ sepas gl'aris. Quē ap̄ls increpās dicebat se i cruce dñi gl'ari. Tunc petr⁹ tanq̄ alienige- na iussus est crucifigi. paul⁹ vero q2 ciuis erat roman⁹ iussus ē capite truncari. ¶ De hac aūt sentētia i ipos data dicit dyonisi⁹ i ep̄la ad thimotheū de morte pauli in hec verba. O frater mi thimothee si vi- disses agones ꝯsūmatōnis ipoꝝ defecisses q̄dem p̄ tristicia et dolore. Quis nō fleret illa hora qñ ꝓceptū snīe egressum in eos est. vt petr⁹. s. crucifigeret̄. ⁊ paul⁹ decollaret̄. Uidisses tūc turbas gētiliū ⁊ iudeoꝝ ꝑcutiētes eos ⁊ expuētes in facies eoꝝ. Aduenīēte autē terribili tp̄e ꝯsummatōis ipoꝝ cū separent̄ ab inuicē. ligauerūt colūnas mūdi. nō vtiq3 absq3 fratꝝ gemitu et planctu. Tūc inq̄t paul⁹ petro. Pax tecū. fundamentū ecc̄iaꝝ et pastor ouiū et agnoꝝ xp̄i. Petrus āt ad paulū ait. Uade in pace p̄dicator bonoꝝ morum. mediator et dux salutis iu storum. Cum autē elongasset eos ab inuicem. secut⁹ sum magistrum

meũ.nõ em̃ in eodẽ vico occiderũt eos. Hec dyonisi⁹. ¶ Petr⁹ autẽ vt leo ⁊ marcell⁹ testant̃. dũ venisset ad crucẽ ait. Quõ deus me⁹ de celo ad terrã descẽdit. recta cruce sublimat⁹ est. Me aũt quẽ de terra ad celũ vocare dignat̃. crux mea caput meũ in terra debet ostẽdere. ⁊ pedes ad celũ dirigere. Ego q̃ nõ sum dign⁹ ita in cruce esse vt dñs meus crucẽ meũ girate ⁊ capite demisso me crucifigite. Tũc illi crucẽ verterunt et pedes sursum. man⁹ aũt deorsum fixerũt. Tũc popul⁹ furore repletus volebat neronẽ et prefectũ occidere. ⁊ apostolũ liberare. Qui eos rogauit ne passionem suã impedire deberẽt. Domin⁹ aũt vt ait egesipp⁹. et linus aperuit oculos eorum q̃ ibi flebant. ⁊ viderũt angelos stantes cum coronis d̃ florib⁹ rosarum ⁊ liliorum. ⁊ petrum in cruce stantẽ cũ eis. ⁊ librum a christo accipientẽ. ⁊ ea verba que loquebatur ibi legentẽ. Tũc petr⁹ vt testatur idẽ egesippus de cruce dicere cepit. Te domine imitari optaui. sed rect⁹ crucifigi nõ vsurpaui. Tu semp rect⁹ excelsus et altus. Nos primi hominis filii. q̃ caput suũ dimersit in terrã. cui⁹ lapsũ significat spẽs generatõnis humane. sic em̃ nascimur vt p̃ni in terrã videamur effundi. Mutata q̃z condicõ est vt hoc putet mũdus dextrum. qd̃ cõstat esse sinistrum. Tu dñe mihi omĩa es. totũ qd̃ es tu mihi totũ. et nihil aliud nisi tu sol⁹. Gr̃as tibi ago spũ toto quo viuo. quo intelligo. quo interpello. Ubi due alie rões tangunt̃. q̃re rect⁹ noluit crucifigi. Uidẽs q̃z petr⁹ q̃ fideles gl̃am suã vidissent. gr̃as agẽs et deo fideles cõmendans spũz emisit. Tũc marcell⁹ ⁊ apule⁹ frẽs. discipuli ei⁹ de cruce eũ deposuerũt. ⁊ diuersis ɔdiẽtes aromatib⁹ sepelierũt. ¶ Isido. in li. d̃ ortu et obitu scõrum sic ait. Petr⁹ postq̃ anthiocenã fũdauit ecclesiam sub claudio cesare. cõtra symonẽ magũ romã p̃git. ibiq̃z p̃dicãs euãgeliuz xxv. ãnis eiusdẽ vrbis pontificatũ tenuit. Tricesimosexto ãt ãno a passione dñi a nerone deorsum vt ipẽ voluit crucifixus est. Hec ysi. ¶ In ipa aũt die petr⁹ et paul⁹ dyonisio apparuerũt f̃m qd̃ ipẽ ait ĩ p̃dicta epistola in hec verba. Attẽde miraculũ. vide p̃digiũ frater mi thimothee diei victimatõnis iporum. Nã p̃sto fui in t̃pe sepatõnis iporum. Post mortẽ aũt illorum vidi eos inuicẽ manu ad manũ intrãtes portas vrbis ⁊ indutos vestes luminositatis. vel veste luminis. ⁊ coronis claritatis ⁊ lucis ornatos. Hec dyonisi⁹. ¶ G. Nero aũt impunit⁹ nõ extitit. sed p̃ hoc scelere ⁊ aliis q̃ ɔmisit. manu p̃pria se p̃emit. Quorum scelerum hic aliqua breuiter inseram⁹. ¶ Cũ seneca magister su⁹ vt in quadã hystoria. licet apocrifa legit̃. ɔdignaz mercedẽ laboris sui spectaret. iussit nero ipm eligere ĩ cui⁹ arboris ramo suspẽdiũ affectaret. dicẽs q̃ h̃ p̃miũ laboris sui ab eo receptur⁹ esset. Cũ aũt seneca req̃rerz. vñ h̃ mortis supplicium meruisset. acutũ gladiũ sup eius verticẽ crebro vibrari fecit. Seneca autẽ nutu capitis minãti gladio cedebat. vehemẽter timens periclitari mortis p̃iculo. Cui nero ait. Magister vt q̃d nutu capitis minãti

gladio cedis. Cui seneca rñdit. Homo sũ. et nõ morte vereor. et inuitus morior. Cui nero ait. Si ego adhuc te metuo. vt puer metuere ɔsueui. Quare te viuẽte ꝗete ñ potero viuere. Dixitqꝫ seneca Si me mori ne-cesse est. saltẽ mihi ɔcede vt qđ voluero eligã genus mortis. Cui nero Festinꝰ eligas. tñ mori ne differas. Tũc seneca balneo in aq̃ facto in vtroqꝫ brachio sibi minui fecit. et sic nimio sanguĩs fluxu ibidẽ vitã fi-niuit. et sic quodã ꝓlagio seneca nomẽ hũit q̃si se necãs. q2 qđãmmõ li-cet coactꝰ manu ꝓpria se necauit. Hic seneca duos frẽs habuisse legit̃ Unꝰ fuit iuliꝰ gallio declamator egregiꝰ. q̃ manũ ꝓpria se pemit. aliꝰ mela pr̃ lucani poete. Qui lucanꝰ iussu neronis incisione venaꝝ obisse legit̃ ¶ Rursus nero nefaria mẽtis vesania ductꝰ vt ĩ eadem historia apocrifa repit̃. matrẽ occidi et scindi iussit. vt videret q̃liter ĩ eiꝰ vtero fouebat̃. Phisici vero eũ de m̃ris pditõe arguẽtes dicebant. Iura ne-gãt et phas ꝓhibꝫ. vt filiꝰ matrẽ necet. q̃ ipꝫ cũ tãto dolore pepit. et cũ tãto labore et solicitudine enutriuit. Quibꝰ nero. Faciatis me puero ĩ-pregnari et postea pere. et q̃ntꝰ dolor m̃ri mee fuerit possim scire. Hãc insup volũtatẽ piendi ɔcepat. eo ꝙ p vrbẽ trãsiẽs q̃ndã mulierẽ pientẽ vociferantẽ audierat. Dicũt ei. Nõ est possibile qđ nature ɔtrariũ est. nec est scibile qđ rõni nõ est ɔsentaneũ. Dixit ergo eis nero. Nisi me feceritis impg̃nari et pere. oẽs vos faciã crudeli morte interire. Tunc illi eũ impotionãtes. ranã sibi occulte ad bibendũ dederũt. et eã artifi-cio suo in eiꝰ vẽtre excrescere fecerũt. Et subito vẽter eiꝰ nature cõtra ria ñ sustinẽs ĩtumuit. ita vt nero se puero g̃uidũ estimarꝫ. Faciebãtqꝫ sibi ꝑuare dietã qualẽ nutriẽde rane nouerãt ɔuenire. dicẽtes ꝙ ꝓpter ɔceptũ talia eũ obseruare oporteret Tandẽ nimio dolore vexatꝰ medi cis ait. Accelerate tp̃s ptus. q2 lãguore pariẽdi vix anhelitũ habeo re spirãdi. Tũc ip̃m ad vomitũ impotionauerũt. et ranã visu terribilẽ hu moribꝰ infectã. et sanguĩe edidit cruẽtatã. Respiciẽsqꝫ nero ptũ suuꝫ ip̃m abhorruit. et mirabat̃ adeo mõstruosũ. Dixerũt aũt ꝙ tã mõstruo sum et deformẽ fetũ ꝓtulerit ex eo ꝙ tp̃s ptꝰ noluerit expectare Et ait Fui ne talis de m̃ris egressus latibul'. Et illi. Etiã Precepit g̃ vt fetꝰ suꝰ aleret̃. et testudini lapidũ seruãdꝰ includeret̃. Hec aũt in cronicis ñ legunt̃ ꝫ apocrifa sũt ¶ Deinde miratꝰ q̃lis et q̃ta fuerit succẽsio troie romã p. vii. dies et noctes succẽdi fecit. Qđ ex altissima turri ꝓspectãs letatusqꝫ flame pulcritudine turgido habitu helyadã decãtabat. Hic sicut habet̃ in cronicis retibꝰ aureis piscabat̃. cãtibꝰ intẽdebat. ita vt oẽs citharistas et tragedos superaret. Uix in vxorẽ duxit. ip̃e a viro vt vxor acceptꝰ est. vt ait orosius. Romani vero eiꝰ vesaniã vlteriꝰ nõ fe rẽtes ĩ eũ impetũ fecerũt et vsqꝫ extra ciuitatẽ persecuti sunt. Qui vi-dens ꝙ euadere non posset. fustẽ dentiũ morsibus exacuit. et se per me dium palo transfixit. et tali morte vitã finiuit. Alibi tñ legit̃ ꝙ a lupis

deuorat⁹ sit. Redeũtes igit̃ romani ranã in testudine latitantẽ iuene-
runt. et ipam extra ciuitatez proiiciẽtes cõbusserũt. Unde et ps illa ci
uitatis vt aliq̃ dicũt vbi latuerat rana lateranis a latẽte rana nomẽ ac
cepit. ¶ Tempe sancti cornelii pape greci fideles aplo⁊ corpa fu
rati eadẽ asportabãt. Sz demones in ydolis habitãtes diuina coacti
virtute clamabãt: Uiri romãi succurrite. qz dii vestri auferũtur. Qua
propter fidelib⁹ intelligẽtib⁹ de aplis. gentilib⁹ vero de suis diis. mul
titudo adunata fideliũ et infideliũ illos p̃seq̃t. Uñ greci timẽtes apud
cathacũbas aplo⁊ corpa in puteũ proiecerũt. sz a fidelibus inde p⁹mo
dũ sunt extracta. Grego. tñ in registro dicit q̃ tãta eos vis tonitrui at
qz fulguris terruit ac dispsit vt ea apud cathacũbas dimitterẽt. Sed
cũ dubitarẽt q̃ ossa essent beati petri et q̃ beati pauli. orãtib⁹ fidelibus
⁊ ieiuniis insistentib⁹ de celo eis respõsum est. Maiora ossa sũt p̃dica
toris. minora vero piscatoris. Et sic ossa ab inuicẽ sepauerũt. ⁊ in suis
ecclesiis q̃s cuilibet edificauerãt posuerũt. Alii vero dicũt q̃ siluester
papa volens eccias cõsecrare tã magna q̃ pua ossa in lance sũma reue
rentia põderauit. ⁊ medietatẽ in vna eccia et medietatẽ in alia colloca
uit. ¶ Refert grego. in dyalogo q̃ in eccia sancti petri vbi corp⁹ ei⁹ req
escit. vir q̃dã erat agonti⁹ noĩe magne hũilitatis ⁊ sanctitatis existẽs
Cũ vero q̃dam puella palitica in ei⁹ eccia p̃manẽs manib⁹ repet. ⁊ dis
solutis renib⁹ et pedib⁹ corp⁹ p terrã traheret. diuqz a beato petro sa
nitatẽ peteret. ei p visionẽ astitit dicẽs. Uade ad agontiũ mãsionariũ
et ipe te saluti restituet. Cepit igit̃ illa p eccie loca se huc atqz illuc tra
here. et q̃s esset agonti⁹ inuestigare Cui repẽte obuiã ipe fact⁹ est quẽ
q̃rebat. eiqz dixit. Pastor et nutritor noster beat⁹ petr⁹ apl's ad te me
misit vt ab infirmitate mea me liberes. Cui ille rñdit. Si ab ipo missa
es surge. Apprehẽsaqz ei⁹ manu ipam leuauit. Illaqz nullo lãguoris
vestigio remanẽte plene sanata fuit. In eodẽ q̃z libro ait grego. q̃ gal
la vrbis rome nobilissima puella. symachi cõsulis ac patricii filia mari
to tradita. in vni⁹ anni spacio ei⁹ est morte viduata. Quã dũ ad iteran
dũ thalamũ etas et opes vocarẽt. elegit magis spũalib⁹ nuptiis copu
lari deo. in q̃bus a luctu incipit̃ sz ad eterna gaudia p̃uenit̃: q̃ carnali
bus nuptiis subiici q̃ a leticia sp incipiũt. et ad finem cũ luctu tendunt
Huic aũt cũ valde ignea ɔspersio corpis inesset. ceperunt medici dice
re qz nisi ad amplex⁹ viri rediret. calore nimio ɔtra naturã barbaz ha
bitura esset. Qđ ita post factum est. Sz illa nihil exteri⁹ deformitatis
timuit q̃ interiorẽ spẽm amauit. Nec veritas ẽ si hoc in ea fedaret̃. qđ
a celesti spõso nõ amaret̃. Abiecto igitur seculari habitu. apud eccle
siam sancti petri monasterio se dedit. ibiqz multis ãnis in simplicitate
oratõib⁹ et elemosinis deo seruiuit. Tandẽ cancri vlcere in mãmilla
p̃cussa. dũ ante ei⁹ lectũ duo cãdelabra sp lucerent. quia velut amica

lucis nõ solũ spũales sꝫ etiã corpales tenebras odio habebat. vidit bea tũ petrũ aplm inter ipa duo cãdelabra añ ei⁹ lectũ ꝯstitisse. Que ex amore sumẽs audaciã exultauit ⁊ dixit. Quid ẽ dñe me⁹. Dimissa sunt mihi peccã mea. Cui ille benignissimo vultu inclinato capite ãnuit dicẽs. Dimissa. Veni. Et illa. Rogo vt soror bñdicta veniat mecũ. Et ille. Non. sꝫ talis veniat tecũ. Qð illa abbatisse indicãs die tercia cũ illa defuncta est. In eodẽ insup libro greg⁹. ait. q dũ psbiter qdã magne sanctitatis ad extrema deduct⁹ e͛sset. cũ magna leticia clamare cepit dicẽs. Bñuenerũt dñi mei. bñuenerũt dñi mei. Quid ad tãtillũ seruũ vrm dignati estis venire. Venio. venio. grãs ago. grãs ago. Cũq3 q astabãt qb⁹ hec dicere͛t interrogarẽt. ille admirãdo rñdit. Nunqd ꝯuenisse hic scõs aplos petrũ et paulũ nõ videtis. Cũ vero iterũ vt prius repeteret. sancta illa aĩma e carne soluta est. Dubitat᷑ aũt ab aliqb⁹ vtrũ eadẽ die petr⁹ et paulus passi sint. Dixerũt aũt qdã q eadẽ die reuoluto ãno. Sꝫ hiero. ⁊ oẽs fere sancti q de hoc tractãt in hoc cõcordãt q eodẽ die et ãno passi sunt. sicut manifeste et iã habet᷑ ex epla dyonisii. et sicut dicit leo vel maximus. sm quosdã in quodã smone vbi sic ait. Nõ em̃ sine cã factũ putam⁹ q vna die. in vno loco. vni⁹ tirãni tolerauere sentẽtiã. In vno die passi sunt vt ad xpm pariter ꝑuenirẽt. vno loco ne alteri roma deesset. sub vno psecutore. vt eq̃lis crudelitas vtrũq3 ꝯstringeret. Dies g̊. p merito. loc⁹ autē p gl'a. psecutor aũt idẽ decret⁹ est p virtute. Hec leo. Licet aũt eadẽ die et hora passi sint nõ tñ eodẽ loco sꝫ in diuersis. Et qð dicit leo q eodẽ loco passi sunt. hoc dicit ex eo q ambo rome passi fuerũt. De hoc qdã sic versibus dixit. Ense coronat᷑ paul⁹. cruce petrus. eodẽ. Sub duce luce loco. dux nero roma loc⁹. Itẽ ali⁹. Ense sacrat paulũ. par lux. dux. vrbs. cruce petrũ. Licet aũt eadem die passi fuerint. ordinauit tñ grego. vt ipa die specialius fieret quo ad officiũ solẽnitas petri. ⁊ in sequẽti die ꝯmemoratio pauli. Tũ qr ea die fuit dedicata eccla sancti petri. tũ quia maior est dignitate. tum quia prior ꝯuersione. tũ quia primatũ tenuit rome

De sancto paulo apostolo

Paul⁹ interptat᷑ os tube. vel os eorũ. seu electũ mirabile. vl' electõnis miraculũ. Vel paul⁹ a pausa qð est reqes hebraice. et modic⁹ latine. Per hec intelligunt᷑ sex ꝓrogatiue quas habuit paul⁹ p ceteris. Primũ est lingua fructuosa. qr ab ylirico vsq3 ad hierusalem pdicauit euãgeliũ. ⁊ iõ dr̃ os tube. Secundũ caritas viscerosa. qr quis infirmat᷑ ⁊ ego nõ infir. ⁊c. et inde dr̃ os eorũ. os scꝫ cordis. de quo ipe dicit. Os nostrũ patꝫ ad vos o corinthi. cor nostrũ dilatatũ est. Terciũ est ꝯuersio miraculosa. ⁊ inde dr̃ electũ mirabile qr mirabiliter elect⁹ et ꝯuersus fuit. Quartũ est man⁹ operosa. et inde dr̃ electõis miraculũ

Magnū eī miraculū fuit qñ elegit sibi ꝑpriis manib⁹ sumptus acqre re ꝛ incessanter ꝑdicare. Quintū fuit ꝯtemplatō deliciosa. qꝛ raptus est vsqꝫ in terciū celū. ꝛ inde fuit dñi requies. qꝛ in ꝯtemplatōe exigitur re quies mētis. Sextū est humilitas virtuosa. ꝛ inde dꝛ modic⁹. De h̄ autē nomīe paul⁹ tres sunt opiniones. Origenes vult ꝙ semꝑ fuerit binomi us. ꝛ vocat⁹ sit semꝑ saul⁹ ꝛ paul⁹. Raban⁹ vero vult ꝙ ante dictus est saulus a saule rege supbo. sꝫ post ꝯuersionē vocat⁹ est paulus q̄si puul⁹. a modico et humili spū. Unde ꝛ nomē suū interꝑtando dicebat. Ego sū minimus apostoloꝝ ꝛc. Beda aūt vult ꝙ dictus est paul⁹ a sergio pau lo ꝓconsule quē ad fidem ꝯuertit. Passionē sancti pauli linus papa con scripsit

P Aul⁹ apl'us post sui ꝯuersionē multas ꝑsecutōnes passus ē. q̄s beat⁹ hylari⁹ breuiter enumerat dicēs. Paul⁹ apl'us ī philip pis virgis ceditꝰ. in carcere ponitꝰ. ꝛ ligno pedibus affigitꝰ. in li stris lapidatꝰ. in yconio ꝛ thessalonica ab iniq̄s ꝑsequitꝰ. in ephesō feris datꝰ. in damasco ꝑ sportā ē muro deponitꝰ. in hir'lm sistitꝰ. ceditur. ligatur insidiatur. in cesaria clauditꝰ. criminatur. Nauigās in ytaliā ꝑiculo diri gitur. Romā veniēs sub nerone iudicatꝰ ꝛ occisus finitur. Hec hylari⁹. Apostolatū inter gētes accepit. Quēdā ꝯtractū ī listris erexit Iuuenē q̄ de fenestra ceciderat ꝛ expirauerat suscitauit. ꝛ multa alia miracula fe cit. Apud mitilenē insulā vipa manū ei⁹ inuasit sꝫ nihil eū lesit. q̄n poti us in ignē ipam excussit. Dicitur q̄ꝫ ꝙ oēs q̄ de ꝓgenie illi⁹ hoīs q̄ pau lum hospitō suscepit nascūtur. a venenosis nullaten⁹ ledūtur. Unū cū pu eri nati sunt. in cunis eoꝝ p̄res serpētes ponūt vt ꝓbent si veri eorū filii sint. Inuenitur aūt aliqñ ꝙ paul⁹ est minor petro. qñqꝫ maior. qñqꝫ eq̄ lis. Sꝫ reuera minor dignitate. maior ꝑdicatōe. eq̄lis sanctitate Re fert haymo ꝙ paul⁹ a pulloꝝ cātu vsqꝫ ad q̄ntā horā labori manuū insi stebat. deinde ꝑdicatōni vacabat. ita ꝙ plerūqꝫ vsqꝫ ad noctē sermonē ꝯtrahebat. Residuū vero tp̄is comestioni somno orōi satis necessariū erat. Dū vero venisset romā cū nero nondū esset in impio cōfirmat⁹. et etiā audiēs ꝙ de lege iudeoꝝ et fide xp̄ianoꝝ inter paulū ꝛ iudeos que stio vertebatur. nō multū inde curauit. ꝛ sic paul⁹ q̄ volebat libere ibat ꝛ libere ꝑdicabat. Hiero. q̄ꝫ in li. de viris illustrib⁹ ait. ꝙ. xxv. āno a passi one dñi hoc ē neronis scdō. paul⁹ romā vinct⁹ mittitur. ꝛ ꝑ bienniū in libera manēs custodia aduersus iudeos disputauit. Deinde a nerone di missus euāgeliū in occidētis ptib⁹ ꝑdicauit. Decimoq̄rto vero neronis āno eodē anno ꝛ die q̄ crucifix⁹ ē petr⁹. capite trūcatur Hec hieronim⁹. Eius autē sapiētia et religio vbiqꝫ diuulgabatur et ab omnib⁹ admira bilis habebatur. Multos etiā de domo cesaris sibi in amiciciā copula uit. ꝛ eos ad xp̄i fidē ꝯuertit. Quedā aūt scripta ei⁹ corā cesare recitata sunt. et ab omnib⁹ mirabiliter ꝯmendata Senat⁹ etiam de illo alta non

mediocriter sentiebat ¶ Quadā vero die dū paul⁹ circa vespas ī quodā solario pdicaret qdā iuuenis noīe patroclus pincerna neronis ⁊ sibi ad modū dilect⁹. vt paulū ppter multitudinē cōmodi⁹ audirꝫ. fenestrā ascē dit ⁊ paululū ibi dormitādo decidēs expirauit. Qđ audiens nero plurimū de eius morte doluit. ⁊ statim aliū in ei⁹ officiū ordinauit. Paul⁹ vero p spūm hoc ꝯgnoscēs dixit astātibus vt illuc irent ⁊ patroclū cesaris carissimū ad se defunctū afferrēt. Quē allatū paul⁹ suscitauit. ⁊ ad cesarem cū sociis suis misit. Qui cū de morte ei⁹ lamētaret̄ ecce patrocl⁹ viuens adesse p forib⁹ nūciatur Audiēs nero patroclū viuū quē paulo añ nouerat mortuū. plurimū qdē expauit. et eū ad se ingredi recusauit. Sꝫ tandē psuasu amicoꝝ introire pmisit. Cui nero ait. Patrocle viuis. Et ille. Cesar viuo. Et nero. Quis te fecit viuere. Cui ille. Dñs iesus xpc rex omniū seculoꝝ. Irat⁹ nero dixit. Ergo ille regnabit in secula. et resoluet oīa regna mūdi. Cui patroclus. Etiā cesar. Tunc nero dedit ei alapā dicens. Ergo militas illi regi. Et ille. Utiqꝫ milito. qꝛ me a mortuis excitauit. Tunc qnqꝫ ministri impatoris q ei iugiter assistebāt. dixerunt ei. Cur impator pcutis iuuenē prudentē ⁊ veraciter respōdentē. Nā ⁊ nos illi regi inuictissimo militamus. Qđ audiēs nero eos reclusit in carcerē vt eos nimiū torqueret quos añ nimis dilexerat. Tūc omnes xpianos fecit inqri. et omēs sine interrogatōe p tormēta varia puniri

B ¶ Tunc paul⁹ vinctus inter ceteros añ neronē duct⁹ est. Cui nero. O homo magni regis seru⁹ mihi aūt vinct⁹. cur milites meos mihi subtrahis ⁊ tibi recolligis. Cui paulus. Nō solū de tuo angulo milites collegi. sꝫ etiā de orbe vniuerso qbus rex noster dona talia q nunq̄ deficient. ⁊ q omnē excludent indigentiā largiet̄. Huic si subiect⁹ esse volueris saluus eris. Qui tāte extat potētie vt iudex omniū veniat et mundi hui⁹ figuram p ignē resoluat. Hoc audiēs nero ⁊ ira succēsus. qꝛ figurā mūdi p ignē paul⁹ dixerat dissoluendā. omnes milites xpi igne iussit cremari. paulū vero tanq̄ maiestatis reū capite truncari. Tāta aūt xpianoruꝫ tunc occisa est turba. vt popul⁹ roman⁹ palatiū virtute irrumperet. ⁊ seditionē ꝯtra eū excitare moliēs pclamaret Pone modū cesar. tēpera occisionem vel iussionē. nostrates sunt quos pdis. romanū tuentur imperium Timens impator mutauit edictū. vt null⁹ xpianos tāgeret donec impator de eis pleni⁹ iudicaret. Quapropter paul⁹ iterū est reduct⁹ et aspectui neronis oblatus. Quē vt nero vidit. vehemētissime exclamauit. Tollite maleficū. decollate impostorē. nec sinite viuere criminatorē. pdite sensuum alienatorē. auferte de supficie terre mētiū immutatorē. Ad quē paulus ait. Nero tpe modico patiar. sꝫ viuā eternaliter dño iesu xpo Nero dixit. Auferte ab eo caput vt me rege suo fortiorē intelligat q eū deuicī ⁊ videam⁹ si semp viuere valeat. Cui paulus. Ut scias me post mortem corporis eternaliter viuere. cum mihi caput abscisum fuerit. viuus tibi

apparebo. et tūc ɔgnoscere poteris q2 xpc est deus vite et nō mortis. Et his dictis ad locū supplicii ducitur. Qui cū duceref. dixerūt ei tres milites q̄ eum ducebāt. Dic nobis paule q̄s est iste rex vester quē tantū diligitis. q̄ p eo magis mori q̄ viuere eligitis et qualē inde mercedē habebitis. Tunc paulꝰ de regno dei et pena inferni adeo eis p̄dicauit q̄ eos ad fidē ɔuertit. Qui cū rogarent eū vt libere abiret q̄ vellet ait. Absit fratres vt fugiā. Nō em̄ sum pfugus. sz miles xp̄i legitimꝰ Scio enim q̄ p hanc vitā transitoriā ad vitā trāsibo eternā. Mox aūt vt fuero decollatus viri fideles rapiēt corpꝰ meū. Vos aūt locū notate et illuc cras mane venite. inuenietis em̄ iuxta sepulcꝝ meū duos viros orātes. scz titum et lucā. Quibꝰ cū dixeritis qua de causa vos ad eos misi ipi vos baptisabunt et regni celestis faciēt cōsortes et coheredes. Dū cū loqretur. misit nero duos milites vt viderēt si adhuc esset occisus. Et cū eos vellet ɔuertere. illi dixerūt. Cū mortuꝰ fueris et resurrexeris. tūc credemꝰ tibi de his q̄ dicis. Nunc aūt cito veni et q̄d meruisti accipe. Cumqz ad locū passionis duceretur i porta hostiēsi cuidā matrone nōie plātille discipule pauli. q̄ s̄m dyonisiū alio nōie dicebaf lemobia. q2 forte binomia fuit obuiā dedit. Que flens suis orōibus se recōmendare cepit Cui paulus. Vale plātilla eterne salutis filia. cōmoda mihi velū q̄ caput tuū tegit. et inde oculos meos ligabo. et postmodū tibi restituā illd̄. Dū dū sibi traderet irridebāt ei carnifices dicētes. Quid impostori isti et mago tā p̄ciosum pannū tribuis vt ip̄m amittas. Cū ergo ad locū passionis paulus venisset. ad orientē versus et manibꝰ in celū extensis diutissime cum lacrimis patria voce orauit et gr̄as egit. Post hoc valefaciēs fratribꝰ. oculos sibi de velo plātille ligauit. et vtrūqz genu in terrā figēs collum extendit. et sic decollatꝰ est. Mox eius caput de corpe exiliens iesus xp̄c q̄d sibi in vita tam dulce extiterat. et tā crebro nomiauerat. hebraice clara voce insonuit. Dicif em̄ ip̄m in suis ep̄lis xp̄m vel iesum vel vtrūqz q̄ngētis vicibꝰ nominasse. De eiꝰ aūt vulnere vnda lactis vsqz in vestimenta militis exiliuit. et postea sanguis effluxit. in aere lux imensa emicuit. de corpe odor suauissimꝰ emanauit. Dyonisius aūt in ep̄la ad thimotheū de morte pauli sic dicit. In hora āt illa tristicie plena. frater mi dilecte dicēte carnifice paulo. collū para. tūc beatꝰ ap̄ls suspexit i celum muniēs frontē et pectus suū signo crucis. et dixit. Dn̄e mi iesu xp̄e i manus tuas ɔmēdo sp̄m meū Et tūc absqz tristicia et ɔpulsione extēdit collū suū. et suscepit coronā. Percutiēte aūt carnifice. et amputāte pauli caput. tūc beatissimus in ip̄o ictu explicuit velū. et collegit sanguinez p prium in velo. et ligauit eū et obuoluit. et tradidit illi femine. Et reuerso militi carnifici dixit lemobia. Ubi dimisisti magistꝝ meū paulū Rn̄dit miles. Cū socio iacet ibi extra vrbē in valle pugilū. et velo tuo velata est facies eius. Ipa aūt rn̄dens ait. Ecce intrauerūt nūc petrus et paulus

induti veste p̄clara. ⁊ coronas fulgētes luce radiātes habebāt in capiti bus suis. Et ꝓtulit velū sanguīe cruētatū. ⁊ mōstrauit eis. Propter qđ opus multi crediderūt dño ⁊ xp̄iani facti sunt. Hec dyonisi⁹ ¶ Audiēs nero q̄ ꝯtigerāt vehemēter extimuit. ⁊ de his omnib⁹ cū ph'is ⁊ amicis loq̄ cepit. Dū hec inuicē loq̄rent̄. venit paul⁹ ianuis clausis. ⁊ añ cesarē stans ait. Cesar ecce paul⁹ regis eterni ⁊ inuicti miles. Uel nūc crede. q2 nō sum mortu⁹ s3 viu⁹. S3 tu miser eterna morte morieris. eo ꝙ scōs dei iniuste interficis. Et his dictis disparuit. Nero aūt ex nimio timore velut amēs affect⁹ q̄d ageret ignorabat. ⁊ suasu ⁊ ꝯsilio amicorū patroclū ⁊ barnabā cū aliis soluit. ⁊ q̄ vellent libere abire ꝑmisit Illi vero milites. s. lōginus mgr̄ militū ⁊ accest⁹ ad sepulcꝝ pauli mane venerūt. ⁊ duos viros sc3 titū ⁊ lucā orātes. ⁊ in eoꝝ medio paulū stantē viderūt Quos titus ⁊ lucas vidētes vehemēter territi fugere ceperūt. ⁊ paulus disparuit. Illi aūt post eos clamātes dicebāt. Nō vt putatis vos ꝓseq̄mur s3 a vobis baptisari volum⁹ sicut paul⁹ nobis dixit. quem mō vobiscū orantē vidim⁹. Hoc illi audiētes reuersi sunt. ⁊ cum magno gaudio eos baptizauerūt ¶ Caput āt pauli in q̄ndā vallē ꝓiectū est. ⁊ p̄ multitudine alioꝝ q̄ interfecti fuerūt. ⁊ illuc ꝓiecti inueniri nō potuit. Legit̄ āt in eadē ep'la dyonisii ꝙ cū quadā vice fouea mundaret̄. ⁊ caput illō pauli cū aliis purgamētis ꝓiectu3 fuiss3 quidā pastor illud ī virga sua leuauit. ⁊ iuxta caulas ouiū fixit. Uidit āt p̄ tres noctes ꝯtinuas ip̄e cū dño suo sup̄ p̄dictum caput lucē ineffabilē refulgere Qđ cū ep̄o et fidelibus nunciatū fuiss3 dixerūt. Uere h̄ est caput pauli. Egressus igitur ep̄s et vniuersa fideliū multitudo. caput illud secū detulerūt. ⁊ in quadā mēsa aurea illud deponētes illud corpi cōiungere attemptabāt. Quib⁹ patriarcha r̄ndit. Nos scim⁹ ꝙ multi fideles occisi sunt ⁊ coꝝ capita sunt dispersa. Uñ dubito illud caput corpi pauli ꝯiungere. S3 caput h̄ ad pedes corpis ponam⁹. ⁊ omipotentē dñm exorem⁹. vt si caput suū ē. cōuertatur ⁊ capiti ꝯiungat̄ Qđ cū omnib⁹ placuiss3 caput ip̄m ad pedes corporis beati pauli posuerūt Et ecce cūctis orātibus ⁊ stupentib⁹. corpus se vertit. ⁊ in loco suo capiti se iunxit. Et sic om̄es deū bñdixerunt. et h̄ esse caput pauli veraciter ꝯgnouerūt Hec dyonisi⁹. B ¶ Refert greg. turoñ. q̄ tp̄e iustini iunioris claruit ꝙ quidā desperās laqueū sibi ꝑabat nomē tñ pauli inuocās sp̄ dicebat. Adiuua me sancte paule. Tunc affuit quedā vmbra squalida hortās eū ac dicēs. Eya bone vir age qđ agis morā ne feceris. At ille sp̄ parās laqueū dicebat. Beatissime paule adiuua me. Expedito iā laqueo affuit alia vmbra tanq̄ hois dicens illi q̄ hoiem hortabatur. Fuge miserrime q2 paul⁹ aduocatus aduenit. Tunc squalida vmbra euanuit ⁊ hō ad se rediēs ⁊ laqueū ꝓiiciens ꝑniam cōdignā accepit Grego. in registro. Ex catenis beati pauli m'ta miracula demōstratur. ⁊ dū multi paꝝ q̄d ex limatura petunt. assistit sacerdos

cum lima. ꝛ aliqb⁹ petētib⁹ ita ꝯcitē aliqͭ d̄ catenis ipis excutit̄ vt nul la mora sit. Quibusdā vero petētib⁹ diu p̲ catenas ipas lima ducit̄. et tñ vt aliq̇d inde exeat nō obtinet̄ ¶ In eadē q̄ꝫ ep̄la q̄ supra dicta est bea tus dyonisi⁹ mortē pauli mg̅ri sui pius verbis deplorat dicēs. Quis da bit oculis nr̄is aquas. ꝛ pupillis nr̄is fontē lacrimaꝝ. vt ploremꝰ die ac nocte lumen ecclīaꝝ qđ extinctū est. Quis nō induet fletū et gemitum aut nō vestietur lugubrib⁹. ꝛ mēte attonit⁹ nō obstupescet. Ecce etem̄ petr⁹ fundamentū ecclīaꝝ gloria sanctoꝝ ap̄loꝝ a nobis recessit. et nos orphanos dereliq̇t. Paul⁹ q̄ꝫ gentiū familiaris et ꝯsolator pauperꝝ de ficit nobis ꝛ vlteri⁹ n̄ inuenit̄. Qui fuit pr̄ patꝝ. doctor doctoꝝ. pastor pastoꝝ. Abissum sapiē. fistulā altisonā. p̄dicatorē veritatis infatigabilē paulū dico nobilissimū ap̄l'um. Hic angel⁹ terrestris et hō celestis. ima go et sil'itudo deitatis. ꝛ sp̄ūs deiformis. oēs nos dereliq̇t. nos inquā in opes et indignos in h̄ mūdo ꝯtēptibili ꝛ maligno. ꝛ ingressus ē ad deuꝫ suū dn̄m ꝛ amicū. Heu frater mi thimothee dilecte aīe mee. vbi ē pr̄ tu us mg̅r ꝛ amator. Uñ te vlteri⁹ salutabit. Ecce em̄ orphan⁹ fact⁹ es et remāsisti sol⁹. iā nequaq̄ꝫ scribet tibi sua sanctissima manu dicēs tibi Fi li carissime. Ue mihi frater mi thimothee Quid hic accidit tristicie ꝛ te nebraꝝ et dāni. q2 orphani facti sum⁹. Iā nō veniēt ad te ep̄le ei⁹ in qui bus scriptū sit Paul⁹ modic⁹ ſuus iesu xp̄i. Iā n̄ scribet de te vlteri⁹ ci uitatib⁹ dicēs Suscipite filiū meū dilectū Cōplica frater libros p̄phaꝝ et signa sup̲ eos. q2 neminē habem⁹ interp̄tē pabolaꝝ ꝛ paradigmatū ꝛ eloquioꝝ ipoꝝ. Dauid p̄pheta plāgebat filiū suū et dicebat Ue mihi p̲ te fili mi. ve mihi. Ego āt. Ue mihi mg̅r mi. vere ve mihi. Amodo defe cit et cessauit ꝯcursus discipuloꝝ tuoꝝ romā venientiū et q̄rentiū nos. Iā nemo dictur⁹ est. eam⁹ et videam⁹ doctores nr̄os. et iterrogem⁹ eos q̄liter nos regere oporteat ecclīas nobis ꝯmissas. et interp̄tabūtur nobis eloq̇a dn̄i nr̄i iesu xp̄i et eloq̇a p̄phaꝝ. Uere ve his filiis frater mi q̇ pri uati sunt patrib⁹ sp̄ūalib⁹ q̇bus ꝑuatus est grex. Et nobis etiā frater ve qui ꝑuati sumus mg̅ris nr̄is sp̄ūalibus q̇ collegerāt intellectū ac sciam veteris ac noue legis. et colligauerāt in suis ep̄l'is. Ubi ē cursus pauli. et labor sanctoꝝ pedū ei⁹. Ubi est os loquēs et lingua ꝯsulēs. et spirit⁹ bn̄placens deo suo. Quis n̄ ploret et vlulet. Nā q̇ meruerūt gl'am ꝛ ho norē apud deū. tanq̄ꝫ malefactores tradūtur i mortē. Ue mihi qm̄ i illa hora intuit⁹ sum corp⁹ sanctū sanguīe innocēti cruentatū. Heu mihi pr̄ mi mg̅r et doctor. n̄ q̇dem re⁹ tali morte extitisti. Nūc ğ quo ibo te q̄re re gl'a xp̄ianoꝝ et laus fideliū. Quis ꝯticescere fecit voceꝫ tuā fistula ec clesiaꝝ ꝛ fistula altisona plectꝝ psalterii decacordi. Ecce itroisti ad do minū deū tuū. queꝫ desiderasti. et toto affectu cōcupisti. Hirl'm ꝛ roma praua amicicia eq̄les facte sunt in malo. Hirl'm crucifixit dn̄m nostruꝫ iesum xp̄m. roma vero ap̄l'os eius interimit. Hirl'm auteꝫ seruit ei quem

crucifixit. roma aũt solẽnizando glorificat q̃s interemit. Et nunc frater mi thimothee q̃s dilexisti. et toto corde desiderabas. saul dico regẽ et ionathã: in vita sua nõ sunt sepati nec ĩ morte. Et ego nõ sum separatus a dño mgr̃o meo. nisi cũ separauerũt nos hoĩes pessimi et iniq̃. Et separatõ hui⁹ hore nõ erit sp̃ Aĩa ei⁹ cognoscit dilectos. etiã sine hoc q̃ eis loq̃tur q̃ nunc ab eo elõgati sunt. In die aũt resurrectõis magna iactura esset separi ab eis Hec dyonisi⁹. Johãnes chrisostom⁹ in libro de laudibus pauli hũc gl'osum apl'um multipliciter cõmẽdat sic dicẽs Nihil p̃sus errauit. q̃ pratũ insigne virtutũ ac padisum sp̃ũalẽ pauli aĩaz nũcupauit. Que aũt lingua laudib⁹ eius inueniat̃ equal'. cũ oĩa que in omnib⁹ sunt bona. aĩa sua vna possideat et ea cũcta plene accumulet nec solũ hominũ. s3 etiã qđ est ampli⁹ angelorum. Nec tñ idcirco reticebim⁹ q̃n poti⁹ pauca dicemus. Est eñi hoc maximũ laudis gen⁹ cũ orõis copiã virtus supat et magnitudo laudati. Sicq3 vinci multo est nobis gloriosius. q̃ sepe vicisse. Vñ igitur oportuni⁹ laudũ eius sumem⁹ exordiũ nisi ab h̃ ipo primũ. vt oñdamus eũ bona omniũ possidentẽ. Abel obtulit sacrificium et inde laudatur. s3 si pauli hostiã adducam⁹ in mediũ q̃ntũ celuz a terra supior apparebit. Siquidẽ semetipm p dies singulos immolabat. Quã tñ hostiã dupliciter offerebat. tũ in corde. tũ in corpe mortificatõnem circũferens. Nõ eñi oues offerebat aut boues. s3 seipm dupliciter immolabat. Neq3 bis cõtentus fuit. s3 etiã orbẽ vniuersuz studuit offerre. q̃ terrã ac mare. greciã atq3 barbariẽ. omnẽq3 sub sole regionẽ quasi volitãs circuiuit. ex hominib⁹ angelos faciens. q̃nimo ipos hoĩes quasi ex demonib⁹ in ãgelos p̃uehẽs. Quid huic hostie repier̃ eq̃le quã paul⁹ gladio sp̃ũssancti imolauit. et in illo altari qđ sup celũ locatũ est obtulit. S3 abel dolo germani pcussus occubuit. paul⁹ vero ab eis interfect⁹ est quos ab innũeris malis cupiebat eruere. Vis aũt eius innumeras tibi oñdam mortes. tot vtiq3 q̃t etiã dies vixit. Noe se tm̃ in archa legit̃ seruasse cũ liberis. hic aũt multo seuiore inundãte diluuio nõ archaz cõaptãdo cõpaginib⁹ tabularum. s3 ep'las cõponendo p tabulis. vniuersũ orbem piclitantẽ ex mediis fluctib⁹ liberauit. Hec ãt archa non vno loco circũfertur. q̃ orbis terminos cõphendit. nec bitumine ac pice. s3 sp̃ũscõ eius tabule sunt puncte. Hec suscipiẽs pene irratõnabilib⁹ aĩalib⁹ stultiores. imitatores efficit angelorum. Hinc q̃3 illã vincit archã. q2 illa corvũ recipiens corvũ rursum emisit. et includẽs lupũ feritatẽ eius mutare nõ potuit. Hic vero accipitres miluosq3 suscipiẽs fecit colũbas. et excludens omnẽ feritatẽ mãsuetudinẽ sp̃ũs introduxit. Abraã mirãtur omnes q2 ad dei pceptum patriã atq3 cognatos reliq̃t Sed quõ paulo possit equari q̃ nõ tantũmodo patriã vel cognatos. s3 ipm q̃3 mundũ reliquit. imo etiã celum et celũ celi. et hec omnia xp̃m suscipiẽdo despexit. vnu3 p cunctis. istud solum. i. xp̃i caritatẽ requirens. neq3 p̃sentia inquit. neq3

futura. neq3 altitudo rc. Sz r abraã in piculum se tradẽs hostibus filiũ fratris eripuit. At paulus vt vniuersum orbẽ de ipa dyaboli extraherz manu. innumerabilia picula sustinuit. ppriisq3 mortib9 maximã securitatem aliis ɔpauit. Filiũ quoq3 abraã voluit immolare. paulus vero semetipm millies immolauit. In ysaac patiẽtiã aliq admirãtur quõ puteos a se factos obstrui patiebat. At paulus nõ puteos cernẽs lapidib9 obrutos. s3 ppriũ corp9. nõ solũ sicut ille cedebat. s3 eos etiã a qbus patiebatur in celũ studebat euehere. Quãto em ampli9 obruebat iste fons tãto magis erũpebat. ac pluries a se fluuios effundẽdo manabat. De longanimitate atq3 patiẽtia iacob scriptura miratur. Et q nã illa est ta3 adamãtina aia q pauli patientiã possit imitari. Neq3 em. vii. ãnoꝝ. sed totius vite seruitiũ p spõsa ptulit xpi. nõ adust9 solũ estu diei et noctis gelu. sed temptatões mille ppetiẽs. r nunc qdem verberibus. nũc vero lapidibus scissus atq3 collisus. r inter certamina vbiq3 psiliens. captas oues ex dyaboli faucib9 abstrahebat. Sz et ioseph pudicicie virtute decorat9 est. et ego vereor ne iã ridiculũ sit hinc etiã paulũ laudare. qui semetipm crucifigẽs nõ solũ humanoꝝ corpoꝝ pulcritudines. s3 oia etiam q vident reb9 clara ac decora cernebat quẽadmodũ nos fauillam cinerẽq3 cõspicim9. q quasi mortu9 prsus ad mortuũ immobil' pmanebat. Stupent iob omẽs homĩes. Est em athleta mirabilis. At paulus nõ mensibus tm. s3 ãnis plurib9 in agone pdurans tam clarus emicuit. nõ teste gleba saniẽ carnis radẽs. s3 in ipius intelligibile os leonis frequẽter incurrens et pugnãs aduersus tẽptatões innumeras. omni erat lapide tolerãtior. Qui nõ a trib9 et a qttuor amicis. s3 a cũctis infidelib9 a fratrib9 etiã oppbria sustinebat. ɔsput9 ab omnib9 atq3 maledict9. Et illi erat magna hospitalitas r cura paupeꝝ. Sz quã ille curã impendebat carne debilib9. hãc iste animis morbidis exhibebat. Illi9 omi aduenienti aperiebat dom9. hui9 vero aia vniuerso patebat orbi. Et ille qdẽ. cum oues r boues hrẽt innumeros. erat in paupes liberalis. hic vero nihil ampli9 corpe suo possidẽs de hoc sufficiẽter indigentib9 ministrabat. Nõ alicubi ɔmemorãs necessitatib9 inqt meis et his q mecũ erant ministrauerunt manus iste. Sz etiã vermes atq3 vulnera seuos sancto iob iferebant dolores. Sed si pauli verbera. famẽ. catenas. piculaq3 cõsideres q a domesticis. ab extraneis ac a cetero patiebat orbe. solicitudine3 quã ipe p ecclĩis. vstionẽ quã p scãdalizatis singul' pferebat. videbis q omi erat saxo durior. Aia illa et ferꝝ atq3 adamãtẽ firmitate supabat. Que em ille corpe hec mẽte paul9 sustinuit. Quẽ omi merore molestior de singul' qbuscũq3 labẽtib9 mesticia cõsumebat. Vñ et iuges ex eo fontes lacrimaꝝ nõ dieb9 solum sed etiã noctib9 effluebãt. Omniq3 muliere pturiẽte vehemẽtius affligebatur in singulis. Propter qõ etiã dicebat. Filioli mei quos iteꝝ pturio. Moyses p iudeoꝝ salute deleri elegit

de libro ¶ Moyses itaqʒ se cū ceteris obtulit pire. paulus p ceteris. Nō em̄ cū pereūtibus pire voluit. sed vt alii saluarentur ipe de glīe eternitate decidere. Et quidē ille pharaoni. hic dyabolo q̄tidie repugnabat. Ille p vna gente iste p vniuerso orbe certauit. nō sudore sʒ sanguine ¶ Iohēs in cibū locustas et mel siluestre sumebat. sʒ paulus ita in medio mundi strepitu quēadmodū ille in heremo q̄ete versat⁹ est. nō q̄dem past⁹ locustis aut melle siluestri. multo aūt his victu viliori ꝯtent⁹ ē. ac necessario q̄dem indulgēs cibo. ferēti studio p̄dicādi. Uerū illi⁹ aduersus herodi q̄dē apparuit magna ꝯstātia. ⁊ ille nō vnū aut duos aut tres. sʒ innumeros ⁊ sic̄ positos potestate corripuit. imo lōge illo seuiores tirannos.

·F· ¶ Restat vt paulū iā angel' ꝯparem⁹. in q̄b⁹ magnificū p̄dicam⁹. q̄r cum omni cura deo obediūt. Nō dauid admirādo dicebat Potētes virtute faciētes verbū ei⁹ ⁊c. Quid vero aliud ꝓpheta ī angel' miraẗ. Qui facit inq̄t angelos suos sp̄ūs ⁊ ministros suos ignē vrentē. Sʒ hͦ in paulo possumus inuenire. q̄ velut ignis ac sp̄ūs totū terraꝝ ꝑcutit orbem ⁊ ꝑcurrendo purgauit. sʒ nondū celū iste sortit⁹ est. et hoc est omino mirabile q̄ talis versaẗ in terris etiā mortali adhuc carne circūdat⁹. Quāta ergo nos ꝯdemnatōe digni sum⁹ cū vno hoīe bona in se oīa ꝯgregante nec minimā q̄dē ꝑtē eoꝝ studem⁹ imitari. Nō em̄ aliaʒ est ille sortit⁹ naturam nec dissimilē nact⁹ animā. nec alteꝝ habitās mundū. sʒ in eadem terra. eadēqʒ regione. sub eisdē etiam legibus nutrit⁹ et morib⁹. cūctos q̄ nūc sunt hoīes vl' fuerūt animi virtute trāscēdit. Nec vero in illo hͦ solum mirabile ē q̄ p̄ abundātia deuotōis q̄ammō nō sensit dolores pro virtute susceptos sʒ etiā q̄ virtutē ipam p mercede pensauit. Nā ⁊ nos q̄dem ꝑpter eā ꝓposita mercede certam⁹ quā ille ꝯplectēs etiā sine premio diligebat. Cūcta illa q̄ asperitate sui videnẗ impedire virtutē cum omni māsuetudine ꝑpetiēs q̄tidie celsior. quotidie assurgebat ardētior. Et intētatis sibi ꝑiculis noua sp alacritate pugnabat. Qui cū sibi mortem iā imminētē videret. ad ꝯmunionē delectatōemqʒ gaudii alios prouocabat dicens. Gaudete et ꝯgratulamini mihi. Itaqʒ ad ꝯfusionem ⁊ iniurias quas ob p̄dicādi studiū sustinebat magis q̄ ad honoꝝ oblectamenta ꝑperabat. mortis poti⁹ q̄ vite desideriū appetens. pauꝑtatis q̄ opulentie. et multo ampli⁹ laborē q̄ alii requiē post laborē. ac merorem magis eligens q̄ alii voluptatē. studiosius p inimicis et fructuosi⁹ oraẗ q̄ alii aduersus inimicos. Unum illi formidandū erat atqʒ metuendum offensa nimiꝝ dei. nec desiderabile illi aliud erat nisi placere deo semꝑ. Non dico aūt q̄ nihil p̄ntium desiderabat. sed nec aliquid futuroꝝ. Nō enim mihi dicas merces ingentes exercitus. pecunias. prouintias. potestates. hec enim quasi araneaꝝ fila reputauit. sed ea que ꝓmittūtur ī celis. et tunc eius ardentē in xp̄o amorē videbis. Hic siquidē p illius dilectōne nō āgeloꝝ nō archangeloꝝ dignitatē nec q̄cq̄ hoꝝ sīle ꝯcupiuit.

Quo em̄ erat maius omnib⁹ xp̄i amore fruebaẗ. cū hoc em̄ beatiorē cunctis se putabat. sine hoc aūt neqꝫ dn̄antiū neqꝫ p̄ncipatuū soci⁹ esse cupiebat. sꝫ cū hac dilectōe magis esse vel extrem⁹. imo etiā ex nūero punitorum q̄ sine hac inter sūmos honores et sublimes. Hoc em̄ erat illi maximū ac singulare tormentū ab hac caritate discedere. hoc illi erat gehēna. hoc sola pena. hoc infinita ꝛ intolerāda supplicia. Sꝫ pfrui caritate xp̄i. hoc illi vita. hoc mūdus. hoc regnū. hoc ꝑmissio. hec bona videbantur innumera. Sic despiciebat vniuersa q̄ timem⁹. vt solet herba iā putrefacta ꝯtēni. ¶ Tirānos vero ac populos spirātes furorē velut q̄sdam esse culices estimabat. Mortē vero atqꝫ cruciat⁹ ꝛ mille supplicia q̄si ludum putabat esse puerorꝫ dūmodo ꝑ xp̄o aliq̄d sustineret. Decorabatur em̄ magis vinct⁹ catena q̄ dyademate coronat⁹ Etem̄ coartat⁹ carcere habitabat ī celo. Ac libēti⁹ verbera recipiebat et vulnera q̄ alii brauia diripiāt. ꝛ dolores nō min⁹ q̄ p̄mia diligebat. cū ipos vtiqꝫ dolores loco duceret p̄miorꝫ. ꝓpterea ipos etiā grām noiabat. qm̄ q̄ nobis sūt causa tristicie hec illi maximā p̄ebāt voluptatē. Merore q̄ꝫ maxio vrebaẗ. ꝓpter qd̄ et dicebat. Quis scādalizaẗ et ego nō vror. Etiā si in merore dicat q̄s inesse aliquā voluptatē. Multi em̄ q̄ filiorꝫ mortib⁹ vulneranẗ aliq̄d ꝯsolatōis accipiūt cū suis fletib⁹ relinquūtur. magisqꝫ dolēt cum dolore ꝓhibenẗ. Sic et paul⁹ nocte ac die ꝯsolatōem accipiebat ex lacrimis. Null⁹ q̄ppe tāto affectu mala ꝓpria q̄nto ille deflebat aliena Quēadmodū em̄ illū opinaris afflictū cū ꝑditōꝫ defleret peccatorū. q̄ vt illi salui fierent a celorꝫ gloria cupiebat excludi. Nā nō saluari illos multo acerbius estimabat q̄ semetip̄m perire Hunc ergo cui nam rerum poterit quis compare. cui ferro. cui adamanti. Quidnam illā aliquis appellet animā aureā vel magis adamantinā. Nam et omni erat adamante fortior. auro gēmisqꝫ p̄ciosior. et alterā q̄dem materiā firmitate alteraꝫ supabat p̄ciositate. Cui igitur rei hui⁹ ab aliquo aīa ꝯpetur. Earꝫ quidem q̄ sunt omnino nulli. Qꝫ si vel auro adamātis fortitudo vel adamāti honor dareẗ auri. tūc forte aliq̄ modo ꝯpatio eius pauli possꝫ aīe ꝯuenire. Sꝫ q̄d ego adamantē ꝛ aurꝫ ad silitudinē adduco pauli. Mundum si ex aduerso appēdas omnē etiā tūc videbis apte pauli ingēs pōdus examinis. Mūdo igiẗ et omnib⁹ q̄ in mūdo sunt. paulū dicimus dignorē Si igiẗ mūdus eo dignior nō est. sꝫ forte vel celū. sꝫ istud q̄ꝫ inuenitur inferius. Si enim nō solū celū sed etiā que habentur in celis dei postposuit caritati. quō nō magis dn̄is q̄ tanto est benignior paulo quāto maliciam an̄cellit. innumeris celis eum iudicat dignorē. Non enim nos tātū diligit deus q̄ntuꝫ a nobis ip̄e diligitur. sed tanto effusius q̄nto nec sermo sufficit explicare. ¶ In p̄adisum quoqꝫ hunc deus rapuit. et in celū terciū subleuauit. Nec immerito Siquidē paul⁹ in terra gradiens sic se gerebat ī cūctis q̄si āgelorꝫ societate frueręẗ. Nam visibili adhuc corpi

colligat⁹ illoꝝ pfectōe gaudebat. Tātis fragilitatib⁹ corpis subdit⁹ in nullo inferior supnis virtutib⁹ apparere certabat. Nā et tāꝗ̄ pennat⁹ totū docēdo puolauit orbē. et velut incorpore⁹ labores piculaqꝫ ꝯtēpsit et q̄si iā celū possidēs cūcta prsus terrena despexit. et tāꝗ̄ cū ipis iā icorporeis virtutib⁹ degēs iugi mētis intentōe vigilauit. Et angelis q̄dē sepe diuersaꝝ gentiū cura ꝯmissa est. sꝫ null⁹ illoꝝ ita creditū sibi populū gubernauit vt paul⁹ vniuersum orbē. Sicut āt aliqs indulgētissimus pr̄ afficit̄ erga filiū frenesi ꝯp̄hensū. cui⁹ q̄ntomagis cōuiciis ictibusqꝫ pulsatur. tāto ei⁹ poti⁹ miseret̄ et defle. ita paul⁹ istis a q̄bus affligebatur maiora adhibebat fomēta pietatis. Nāqꝫ sepe p illis q̄ eū q̄nquies verberauerāt. et ei⁹ sanguinē sitiebāt lacrimabat̄. et vehemēter dolebat et p eis orabat. Frēs inq̄t volūtas quidē cordis mei ⁊c. Vehemēter q̄ꝫ mordebat̄. ac penit⁹ dissecabat̄. cū eos pereūtes videret. Ut em̄ missuꝫ in ignē ferꝝ totū pfecto ignis efficit̄. sic paul⁹ caritate succēsus effcūs est tot⁹ caritas. Qui q̄si cōis toti⁹ mūdi esset pr̄. ita in amore hominū et ipos eoꝝ imitabat̄ pentes. imo cūctos nō carnales veꝝ etiam sp̄uales p̄res solicitudine ac pietate supabat. Omnē em̄ prsus hominē deo exhibere cupiebat. q̄si em̄ vniuersū mundū ipe genuisset. sic oēs in dei regno festinabat īducere corp⁹ et animā p his q̄s diligebat impendēs. Hō iste ignobilis et circūferari⁹ q̄ artē exercebat i pellib⁹ tāta virtute pgressus est. vt vix. xxx. ānoꝝ spacō et romanos. et psas. et parthos. et medos. indos et scitas. ethiopes et saramathas atqꝫ saracenos. et om̄e prsus hominū gen⁹ sub iugo mitteret veritatis. Et sicut in stipulas aut̄ fenū ignis immissus. sic oīa demonū opa ꝯsumpsit. Paulo em̄ insonante lingua et omi igne vehemētius irruēte. cedebāt oīa atqꝫ fugiebāt. et demonū cultus et tirānoꝝ mine et domesticoꝝ insidie. Magis āt sicut radiis solis orientib⁹ et tenebre fugant̄. et adulteri ac fures foueis cōdunt̄. et latrones recedūt. homicide ad antra fugiūt. oīaqꝫ lucida efficiūtur et clara desup illustrātib⁹ radiis. Sic vbiqꝫ euangeliū dissemināte paulo. fugabatur error et veritas remeabat. adultera et alia dictu feda defecerūt atqꝫ ꝯsumpta sunt. isto ignis vapore paleaꝝ vice pereūtes. Clara vero inter hec veritatis flama surgebat resplendēs et vsqꝫ ad celi sublimitatē ꝯscendēs. ab his potissimū subleuata q̄ eā opp̄mere videbant̄. Nec pericula aut impet⁹ pcessum ei⁹ ipedire potuerūt. Erroris vero talis ē cōdicio ꝙ nullo sibi obsistēte ꝯsenescit ac defluit. vl̄ desinit. Tal' āt e diuerso veritatis stat⁹ ꝙ multis impugnātib⁹ suscitat̄ et crescit. Qm̄ igit̄ ita genus nr̄m nobilitauit de⁹. ei siles studeamus inueniri. Neqꝫ impossibile istud putem⁹. qm̄ tale illi q̄le nobis corp⁹ fuit. talis aīa. tales cibi. idē illūqꝫ formauit. et queadmodū illi⁹. ita ē et de⁹ tu⁹. Tlis dei dona i paulo ꝯgnoscere. vestimēta ei⁹ terror demonib⁹ erāt. Hec vero amplius admiranda. quia paulus nec cum in pericula irrueret temeritatis argui

poterat. nec cũ pericula fugeret timiditatis. Amabat eñi presentem vitã ob lucrũ docẽdi. Et rursus eã valde despiciebat ob philosophiam ad quã illũ mũdi ɔtẽptus euexerat. Deniq3 cũ videris paulũ pericula fugientẽ nõ min⁹ illũ admireris q̃ cũ se periculis gaudet opponere. Ut eñi hoc fortitudis. ita il lud est sapie. Et cũ videris illũ de seipo aliq̃ sonãte3. sil'r admireris ac si videris illũ semetip3 despicere. vt eñi illud hũilitatis est ita istud magnanimitatis. Magis ei merebat' loq̃ndo d̃ se q̃ tacẽdo laudari. Quoniam nisi fecisset istud culpabilior illis ess3 q̃ seipos iportune laudare didicerũt. Nisi eñi gloriat⁹ fuiss3 creditos sibi oẽs perdidisset. q2 dũ se hũiliasset eos extulisset. Ampli⁹ tũc paul⁹ placuit gloriãdo q̃ alter laudes proprias occultãdo. Nec tm̃ q̃sq̃ profuit cũ sua merita celaret q̃ntu3 iste cũ proderet. Est ãt grãde malũ de seipo grãde aliq̃d dicere atq3 mirabile. extremeq3 demẽtie est nulla iminente necessitate rerũ violẽta prius laudib⁹ velle decorari. Nõ hoc sm̃ deũ loq̃ indiciũ est s3 poti⁹ insanie est. Hoc ei omnẽ mercedem euacuat laborib⁹ sudoribusq3 q̃sitã. Eteñi alti⁹ d̃ se efferre sermonem gloriosi est ⁊ insolẽtis seseq3 iactãtis. Dicere ãt illa q̃ presenti cause tãtummodo necessaria sunt. fructũ amãtis ⁊ multorũ remedia cogitãtis ẽ Sicut ⁊ fecit paul⁹ q̃ dũ a pseudo capet'. in laudes suas ire ɔpulsus est. maxime q̃ dignitatẽ suã oñderet. Plura ãt ⁊ maiora celauit. Veniã inquit ad visiones et re. d. pco ⁊c. Tãta paul⁹ tãq3 crebra cũ deo habens colloq̃a q̃nta nec prophetarũ nec aplorũ vll⁹ habuit. per ea ipe hũilior reddebatur. Uisus ẽ plagas metuere. vt disceres q2 sm̃ naturã vn⁹ erat ex pluribus. per volũtatẽ ñ solũ sup̃ mltos hoies. verũ etiã vn⁹ ex angel' erat. Neq3 vero metuere plagas reprehensione dignũ. s3 plagarũ metu aliq̃d indignũ pietate ɔmittere. Hoc ipo ei q̃ plagas timet q̃ in certamie ñ vincit'. admirabilior oñdit' q̃ ille q̃ ñ timet. Sicut nec merere culpabile est. s3 per merorẽ dicere aut facere aliq̃d eorũ q̃ deo displicet. Hic q̃lis fuerit paul⁹ oñdit'. q2 i tali natura viuẽs potuit q̃dammõ sup̃ naturã. Qz si mortẽ timuit nec ipa3 q̃dẽ recusabat. Nõ eñi naturã hr̃e infirmitatib⁹ subditã. s3 seruire infirmitatib⁹ criminosum ẽ. vt merito ille mirabilis habeat' q̃ imbecillitatẽ nature volũtatis virtute supauit. Qz si iohãnẽ q̃ dicebat' marc⁹ a ɔsortio sepauit. hoc itaq3 rectissime pro predicatõis officio effecit Eum siq̃dem q̃ istud suscipit officium ñ oport3 esse mollẽ aut resolutum s3 fortẽ et per cuncta robustũ. Neq3 eñi aliq̃s deb3 attingere preclari hui⁹ muneris functõ3. nisi parat⁹ sit animã millies tradere in mortem ac discrimina Qui eñi nõ tali aĩo est. multos alios suo perdet exemplo. Magisq3 vtile est si q̃escat. sibiq3 tantũ vacet. Nõ ita gubernatorem. ñ ad bestias dimicãtem. nõ ludo gladiatorio destinatum. nõ quempiã omnino sic ad discrimia atq3 mortes paratã atq3 dispositã animã oport3 hr̃e vt eũ q̃ officiũ suscepit predicandi. Nã ⁊ pericula profecto maiora. et aduersarii seuiores. nec vsq̃ prius sili ɔdicõe certat'. Celũ nãq3 in premio. i supplicõ

gehēna ꝓponitur. Si vero aliq̄ inter eos ꝯmotō facta ē. noli h̄ delictum putare. Nō eīn ꝯmoueri malū ē. sꝫ irratōnabiliter nulloqꝫ iusto flagitā te negocio ꝯmoueri malū ē. Hūc eīn affectū ꝓuid⁹ nobis creator inseru it. vt dormiētes aīas atqꝫ resolutas ab inertia atqꝫ desidia suscitaret. Quasi eīn gladio aciē. ita mēti nr̄e ire acumē imposuit. vt cū oportꝫ vta mur. Benignitas aūt sp̄ bona ē. sꝫ cū illā tp̄s eflagitat. Qn̄ vero id n̄ ad est. etiā illa viciosa ē. Ita ꝛ paul⁹ sepe h̄ vsus ē affectu. ꝛ imodeste loq̄n tibus melior erat irat⁹. Hoc āt ī eo erat mirabile. q꞉ cū vincul' verberib⁹ atqꝫ vulnerib⁹ lōge splēdidior erat dyademate purpuraqꝫ fulgentibus Cūqꝫ vinct⁹ p̄ tā vastū pelag⁹ ducebat᷑. ita gaudebat tanq̄ in maximū impiū duceret᷑. Postq̄ vero romā ingressus ē. nec ibi stare ꝯtēt⁹ ē. sed in hispaniā pcurrit. Nec vnū q̄dē diē in ocio passus ē ꝛ q̄ete trāsire. sꝫ in p̄ dicādi ardore ipō igne ardētior nec picula timuit. nec irrisiōes erubuit Hoc vero maiori admiratōe dignū ē q̄ cū tā audax esset. ac velut ad pu gnā sp̄ accinct⁹. ꝛ ignē q̄ndā belli aspirās. rursus placabilē atqꝫ flexibilē se p̄bebat. Nā seuiēti vl' poti⁹ feruēti p̄ceperūt vt iret tharsum n̄ recusa uit. dixerūt p̄ murū cū oportere deponi ꝛ passus ē. Hui⁹ rei gr̄a ista faci ebat vt p̄dicatōi diuti⁹ insisteret. ꝛ cū mltis hic credētib⁹ iret ad christū Metuebat ꝓfecto ne forte paup̄ hic atqꝫ inops salutis mltoꝝ abscede ret. Ceterꝫ cūqꝫ hi q̄ sub vno pugnāt magistro viderit in eo infixa vul nera. fluentē sanguinē. ꝛ nec sic ipꝫ hostib⁹ aliq̄n cedentē sꝫ stātem forti ter. hastāqꝫ vibrātēꝫ. ꝛ crebris ictib⁹ aduersarios corruere facientē. nec omino dolori pcentē. maiori absqꝫ dubio tāto duci alacritate subdūtur Hoc ita factū est ī paulo. Uidētes eīn illū ligatū catenis ꝛ nihilomin⁹ ī carcere p̄dicātē. videntes etiā vulneratū ꝛ tn̄ verberātes ipos s̄mōe ca pientē. maiorē ꝓfecto fiduciā colligebāt idqꝫ significās ait. ita vt pl'es e fratrib⁹ ꝯfidentes ī vincul' meis abundāter auderent sine tiore verbuꝫ dei loq̄. Tūc certioreꝫ alacritatem ꝛ ipē capiebat ac vehementi⁹ ī aduer sarios ferebat᷑. Sicut eīn ignis in diuersas plerāqꝫ materias icidens au getur magis ꝛ incrementa sortit᷑. sic etiā lingua pauli q̄buscunqꝫ fuisset admota ad se eos cōtinuo trāsferebat. Impugnatores q̄ꝫ ei⁹. pabulum sp̄ūale huic efficiebant᷑ igni. q꞉ p̄ ipos euāgelii flama magis crescebat. Hec crisostom⁹

LXXXVI

De septem fratribus qui fuerūt filii beate felicitatis

SEptē fratres fuerunt filii beate felicitatis. q̄ꝝ noīa sūt ianuari⁹. felix. philipp⁹. siluan⁹. alexāder. vitalis. et martialis. Hos om̄es cū m̄re iussu imꝑatoris anthonii publius p̄fe ctus ad se vocari fecit. Suasitqꝫ matri vt sui et filiorum suoꝝ misereri deberꝫ. Que ait. Neqꝫ blandiciis tuis potero allici. nec terrorib⁹ frāgi

Secura em̄ sum de spōsō quē habeo q̄ te supabo viua. ꝛ meli⁹ vincam occisa. Et ꝯuersa ad filios ait. Uidete filii in celū. ꝛ sursū aspicite carissimi. qꝛ ibidē xp̄c nos expectat. Fortiter p̄ xp̄o pugnate. ꝛ fideles vos i xp̄i amore exhibete. Qd̄ p̄fect⁹ audiēs eā alapis cedi iussit. Cū ḡ mater et filii in fide ꝯstantissimi apparerēt. oēs matre vidēte ꝛ ꝯfortāte diuersis sūt suppliciis interempti. Hāc beatā felicitatē vocat grego. plusq̄ martirem. qꝛ septies passa est in septē filiis ꝛ octauo in corpe suo. Gregori⁹ in omeliis. Beata felicitas q̄ credēdo extitit ancilla xp̄i. p̄dicādo etiā facta est martir xp̄i. Septē q̄ppe filios sic post se relinq̄re timuit viuos in carne. sicut carnales pentes solēt metuere ne mortuos p̄mittāt. Parturiuit sp̄ū q̄s carne peperat. vt p̄dicando pareret deo q̄s carne peperat mūdo. Filios suos q̄s carnē suā esse nouerat sine dolore n̄ poterat morientes videre. sꝫ erat vis amoris interior q̄ dolorē vinceret carnis. Recte ḡ hāc feminā plusq̄ martirē dixerim. q̄ totiēs in filiis est ꝛ tā desideranter extincta. Qū em̄ multiplex martiriū obtinuit. ip̄a q̄ꝫ martirii palmaꝫ vicit. Quia ꝛ amore xp̄i sola mors sua ei minime sufficit. Passi sunt circa annos dn̄i. cx.

LXXXVII.

De sancta Theodora

Theodora nobil' mulier ꝛ speciosa apd̄ alexandriā tp̄e ꝫenonis impatoris vir̄ habebat diuitē ac timentē deū. Dyabolus āt theodore īuidēs sanctitati. vir̄ q̄ndā diuitē in illi⁹ cōcupiscentiā incitauit. Qui eā crebris nūciis ꝛ muneríb⁹ molestabat. vt assensū sibi p̄beret. Sꝫ illa nūcios respuebat ꝛ mūera ꝯtēnebat. Intātū aūt eā molestabat q̄ ip̄aꝫ q̄etē h̄re nō p̄mitteret. ꝛ pene deficere videret. Tandē q̄ndā magā ad eā misit. q̄ eā vt viri illi⁹ misereret. sibiq̄ꝫ ꝯsentiret plurimū hortabat. Que cū diceret se corā ocul' dei cūcta cernētis tā grāde pctm̄ nūq̄ ꝯmittere. malefica adiūxit Quidq̄d in die fit hoc vtiq̄ꝫ de⁹ scit ꝛ videt. Quidq̄d āt aduespascēte ꝛ occidēte sole ꝯmittit de⁹ mīme intuet. Dixitq̄ꝫ puella malefice. Nunq̄d veritatem dicis Et illa. Etiā dico veritatē. Decepta puella verbis malefice dixit. vt aduespascēte die vir̄ ad se veīre facerꝫ. ꝛ volūtatē suā adimplerꝫ. Qd̄ cū viro retulisset ille vehemēter exultās hora q̄ ꝯdixerat ad eā venit. secūq̄ꝫ ꝯcubuit ꝛ abscessit. Theodora āt ad seip̄aꝫ rediēs. amarissime flebat. ꝛ faciē suā pcutiebat dicens. Heu heu me. p̄didi aīaꝫ meā. destruxi aspectū decoris mei. Uir āt ei⁹ domū rediens ꝛ vxorē suā sic desolatā ꝛ merentē videns causaꝫ tn̄ nesciens eā ꝯsolari nitebat. Sꝫ illa nullā ꝯsolatōꝫ pcipere volebat. Mane āt facto q̄ddā monasteriū monialiū adiit. ꝛ abbatissam interrogauit. an de⁹ q̄ddā graue delictū qd̄ die aduespascente ꝯmiserat scire posset. Cui illa. Nihil deo abscondi potest. et deus scit et videt omne quod fit quacunq̄ꝫ hora illud cōmittatur. Que flens amare dixit. Da

mihi liber sancti euangelii. vt sortiar memetipsam. Aperiens reperit. Quod scripsi scripsi. Rediens ergo domum. dum quadam die vir suus abesset. comam suam precidit. vestimenta viri assumens ad quoddam monasterium monachorum. quod per xviii. miliaria distabat festinauit. et vt ibidem cum monachis reciperetur petiit. et quod petiit impetrauit. Interrogata de nomine dixit se theodorum nuncupari. Illa vero officia omnia humiliter faciebat. et eius seruitium omnibus gratum fuit. Post aliquot ergo annos abbas fratrem theodorum vocauit. et vt boues coniungeret. et oleum de ciuitate afferret precepit. Vir autem eius plurimum flebat timens ne cum viro altero recessisset. Et ecce angelus domini sibi dixit. Surge mane et sta in via martirii petri apostoli. et que tibi obuiauerit. ipsa tua vxor est. Quo facto theodora cum camelis venit. et virum suum videns et recognoscens intra se dixit. Heu me vir bone meus quantum laboro vt eripiar a peccato quod feci in te. Cum autem appropinquasset salutauit eum dicens. Gaudeas domine mi. Ille autem eam penitus non cognouit. Sed cum diutissime expectaret. et se deceptum clamaret. facta est vox ad eum dicens. Ille qui te heri mane salutauit. vxor tua erat. B Tante autem sanctitatis fuit beata theodora. vt multa miracula faceret. Nam et hominem a bestia laceratum eripuit. et suis precibus suscitauit. Ipsam quoque bestiam insecuta maledixit que subito mortua corruit. Dyabolus autem sanctitatem suam ferre non valens. eidem apparuit dicens. Meretrix pre omnibus et adultera. reliquisti virum tuum vt huc venires et me contemneres. Per virtutes meas tremendas in te suscitabo prelium. et si te non fecero crucifixum negare. non dicas quod ego sum. Ipsa autem signum crucis sibi edidit. et protinus demon euanuit. Quadam autem vice dum de ciuitate cum camelis rediret. et in quodam loco hospitata fuisset. puella quedam nocte ad eam venit dicens. Dormi mecum. Que cum respueret iuit ad alterum qui in eodem loco iacebat. Cum autem eius venter intumuisset. et de quo concepisset interrogata fuisset ait. Monachus ille theodorus dormiuit mecum. Natum igitur puerum ad abbatem monasterii transmiserunt. Qui cum theodorum increparet. et ille sibi indulgeri peteret. scapulis suis puerum imposuit et de monasterio proiecit. Illa autem abiecta per vii. annos extra monasterium mansit et de lacte pecorum infantem nutriuit. Dyabolus autem tante eius patientie inuidens in speciem viri sui se transfigurauit. eique dixit. Quid hic agis domina mea. Ecce langueo pro te. nec aliquam consolationem recipio. Veni ergo lux mea. quia si cum viro alio iacuisti hoc tibi indulgeo. At illa credens virum suum esse dixit ad illum. Nunquam amplius tecum manebo. quia filius iohannis militis iacuit mecum. et volo agere penitentiam de eo quod in te peccaui. Et cum orasset statim euanuit. et demonem fuisse agnouit. Altera iterum vice dyabolus voluit eam terrere. Nam in similitudine ferarum terribilium demones ad eam venerunt et vir quidam instigans eas dicebat. Comedite meretricem hanc. Illa autem orauit et euanuerunt. Altera vice multitudo militum veniebat. quam princeps precedebat. et eum ceteri adorabant. Dixeruntque milites theodore

Surge & adora pncipē nostrū. Que rn̄dit dn̄m deū adoro. Qđ cū pncipi nunciatū fuisset. iussit eā adduci & tot tormētis affici vt mortua putaret. Et postmodū oīs turba euanuit. Alia iterū vice vidit ibidē aurū multū que signās se illud refugit. & deo se recōmendauit. Altera etiā vice vidit quendā ferentē canistrū plenū omi genere ciborū & dicentē sibi. Dicit pnceps q̄ te cecidit. Tolle comede. q2 nesciēs fecit hoc. Illa aūt se signauit. et ptinus euanuit. Cōpletis aūt septē ānis. abbas patientiā eius cōsiderās eā recōciliauit. & cū puero suo in monasteriū introduxit. Ubi cū duos postmodū ānos laudabiliter pegisset. puerū accepit. & secū illū in cella sua clausit. Qđ cū abbati reuelatū fuisset. misit q̄sdā monachos. qui diligētius auscultarēt q̄d nā cū eo loq̄ret. Illa aūt puerū amplexans et deosculans dixit. Fili mi dulcissime. tps vite mee venit. Relinquo te deo. ipm patrē et adiutorē habeas. Fili dulcissime ieiuniis et oratōibus insistas. et fratrib9 tuis deuote seruias. Et hec dicēs spūm tradidit. et in dn̄o feliciter obdormiuit circa ānos dn̄i. cccclxx. Qđ puer cernens plurimū flere cepit. In ipa aūt nocte visio abbati monasterii mōstrata ē. in hunc modū. Nuptie maxime parabātur. et veniebāt ordines angelorū. et pphetarū. et martirū & omniū sanctorū. Et ecce in medio eorū mulier stola glorie ineffabili circundata. et venit vsq3 ad nuptias. & sedit sup lectum. et omēs astātes adorabāt eā. Et ecce vox dicēs. Hic est abba theodorus q̄ falso de puero accusat9 est. Septē tpa sup eā mutata sūt. castigata est eñi q2 cubile viri sui coinq̄nauit. Excitatus aūt abbas cōcitus cū fratrib9 ad cellā ei9 iuit. et eā iā defunctā inuenit. Et intrātes et discooperiētes ipam esse feminā inuenerūt. Misitq3 abbas p prē puelle. q̄ eam infamauerat. & dixit illi. Uir filie tue mortu9 est. Et auferens vestimentū mulierē esse cognouit. Fact9 est igitur timor magn9 sup omnes q̄ hoc audierūt. Angel9 aūt dn̄i abbati locutus est. Surge velociter equū cōscende. & vade in ciuitatē. et si q̄s tibi obuiauerit assume & tecū adduc. Qui dū pgeret. q̄dam vir currēs sibi obuiauit. Quē cum abbas interrogaret quo pergeret ille ait. Mulier mea mortua est & vado videre eam. Et assumpsit abbas virū theodore in equū. et venientes plurimū fleuerunt. et ipam cum multis laudibus sepelierūt. Uir aūt eius cellam vxoris sue theodore accepit. et ibidem pmanens tandem in domino obdormiuit. Puer autē theodore nutricē sequens omni morū honestate pollebat. ita q̄ mortuo abbate monasterii in abbatem ipe vnanimiter ē elect9

LXXXVIII

De sancta margaretha

Margaretha d2 a quadā pciosa gēma q̄ margarita vocatur. que gēma est cādida. pua et virtuosa. Sic beata margaretha fuit cādida p virginitatē. pua p humilitatē. virtuosa per

miraculoꝝ opatoꝝ. Uirt⁹ aũt hui⁹ lapidis dr̃ eſſe ꝯtra ſanguinis effuſi-
onē.ꝯtra cordis paſſionē.ꝛ ad ſpũs ꝯfortatõꝝ. Sic beata margaretha
habuit virtutē ꝯtra effuſionē ſui ſanguĩs p ꝯſtantiã.q2 in ſuo martirio
cõſtantiſſima extitit. Cõtra cordis paſſionē.i.demonis tẽptatõꝝ p victo
riam.q2 ipa dyabolũ ſupauit. Ad ſpũs ꝯfortatõꝝ p doctrinã.q2 p ſuam
doctrinã multoꝝ aĩos ꝯfortauit ꝛ ad fidē xpi ꝯuertit. Cui⁹ legendã the
otinus vir eruditus ſcripſit. .B.

Margaretha de ciuitate anthiochie filia fuit theodoſii gẽtiliũ patriarche. Hec nutrici tradit̃ ꝛ ad adultã etatē veniẽs bapti ſatur.ꝛ ꝓpter h̃ exoſa patri plurimũ habebat̃. Quadã igitur die dũ iã annũ.xv.attigiſſet.ꝛ cũ aliis virginib⁹ oues nutricis cuſtodi-ret pfectus olibri⁹ inde trãſitũ faciens et puellã tã ſpecioſam ꝯſiderãs. mox in ei⁹ amore exarſit.ꝛ pueros ad eã ꝯcitus miſit dicẽs. Ite ꝛ eã cõ phendite. vt ſi libera eſt eam mihi in vxorē accipiã.ſi ancilla eſt eã mi-hi in ꝯcubinã habeã. Cũ ḡ eius fuiſſet ꝯſpectui pñtata.eã d̃ genere ſuo ac nomĩe ꝛ religione reqſiuit. Illa aũt r̃ndit ſe generē nobilē noĩe mar-garethã.ac religione xpianã. Cui pfectus. Duo pma tibi recte ꝯueniũt q2 nobilis haberis.et pulcerrima margarita cõpbaris.ſ3 tercium tibi nõ cõuenit.vt puella tã pulcra et nobilis deũ habeat crucifixum. Cui illa. Unñ ſcis xpm fuiſſe crucifixũ. Et ille. Ex libris xpianoꝝ. Cui margare-tha. Cũ igit̃ legat̃ pena xpi et gl'a.q̃ verecũdia eſt vr̃a vt vnũ credatis. et alteꝝ denegetis. Cu3 aũt margaretha eũ ſpõte crucifixũ fuiſſe p redẽ ptõne nr̃a aſſereret.ſ3 nũc eũ in eternũ viuere affirmaret. iratus pfect⁹ eam in carcerē mitti iuſſit. Sequẽti aũt die eã ad ſe vocari fecit.eiq3 di-xit. Uana puella miſerere pulcritudinis tue.et deos noſtros adora vt ti bi bñ ſit. Cui illa Illũ adoro quē terra cõtremiſcit.mare formidat.ꝛ om nes creature timẽt. Cui pfectus. Niſi mihi cõſentias.corpus tuũ faciã laniari. Cui margaretha Chriſt⁹ in mortē ſemetipm p me tradidit.ꝛ iõ p xpo mori deſidero Tũc pfectus iuſſit eã in eculiũ ſuſpendi.ꝛ tã crude liter.pmo virgis.deinde pectinib⁹ ferreis.vſq3 ad nudatõꝝ oſſiũ laniari ꝙ ſanguis de ei⁹ corpe tanꝙ de fonte puriſſimo emanauit. Flebant aũt qui ibi aderãt et dicebãt. O margaretha vere de te dolem⁹.q2 corp⁹ tu-um tã crudeliter laniari cõſpicim⁹. O qlem amiſiſti pulcritudinē ꝓpter tuã incredulitatē. Tñ nũc ſaltem crede vt viuas. Quib⁹ illa O mali cõ ſiliarii recedite et abite. Hec carnis cruciatõ eſt aĩe ſaluatõ. Dixitq3 ad pfectũ. Impudens canis et inſatiabil' leo.in carnem poteſtatem habes ſ3 animã xpc reſeruat Prefect⁹ aũt faciē clamide opiebat nec tantã ſan guinis effuſionē videre poterat. Deinde eã deponi fecit.ꝛ eã in carcerē recludi iuſſit.et mira ibi claritas fulſit. Ubi dũ eſſet orauit dñm vt inimi cum q ſecũ pugnat ſibi viſibiliter demõſtraret. Et ecce draco imaniſſi mus ibidem apparuit. Qui dũ eã deuoratur⁹ impeteret ſignum crucis

edidit. ⁊ ille euanuit. Uel vt alibi legitur os sup caput eius ponens. ⁊ linguā sup calcaneū porrigens. eā ptinus deglutiuit. Sz dū eā absorbere vellet. signo crucis se muniuit. ⁊ iō draco virtute crucis crepuit. ⁊ virgo illesa exiuit. Istud āt qd dr de draconis deuoratōe et ipius crepatōne apocrifum ⁊ friuolū reputatur. ¶ Dyabolus iterū vt eā decipe posset in spēm hominis se mutauit. Quē vidēs in orōem se dedit. et dum surrexisset dyabolus ād eā accessit: ⁊ manū tenēs dixit. Sufficiāt tibi q̄ fecisti. iam nūc cessa de mea psona. Illa aūt eū p caput apprehēdit. et sub se ad terrā deiecit. ⁊ sup ceruicē eius dextrū pedē posuit. et dixit. Sternere supbe demon sub pedibus femine. Demon aūt clamabat O beata margaretha superatus sum. Si iuuenis me vinceret nō curassem. ecce a tenera puella supatus sum. ⁊ inde plus doleo. qr pater tuus et mater tua amici mei fuerunt Illa vero eū coegit vt diceret cur venisset. Qui se venisse ait vt sibi ɔsuleret q monitis psidis obediret. Coegit q̄z vt diceret cur xpianos tam multipliciter tēptaret. Qui rn̄dit naturale odiū sibi esse ɔtra viros virtuosos. ⁊ q̄uis sepe ab eis repellatur. tñ desiderio seducēdi ipe infestus existit. et qr inuidet homi de felicitate quā ipe amisit. q̄uis eā recupare nō possit. ipam tñ aliis auferre ɔtendit. Addiditqz q salomon infinitā demonū multitudinē in quodā vase inclusit. Post mortē suā cum de illo vase demones ignē mitterēt. et homines ibidē magnū esse thesaurū putarent. vas cōfregerunt. ⁊ demones exeuntes aerē impleuerunt. His dictis virgo pedē subleuauit ⁊ dixit. Fuge miser. Et demon statim euanuit. Secura igitur efficitur. qr que pncipem vicerat. ministrū pculdubio superaret. ¶ Sequēti igitur die ɔueniētibus populis iudici psentatur. ⁊ sacrificare cōtemnēs exuitur. corpusqz facibus ardētibus ɔburitur. ita vt cūcti mirarentur quō tā tenera puella tot posset tormēta sustinere. Deinde i vase magno pleno aqua ipam ligari et poni fecit vt ex penarū cōmutatōe cresceret vis doloris. Sed subito terra cōcutitur. et cūctis videntibus virgo illesa egreditur. Tūc qnqz milia virorū crediderūt. et p noīe xpi capitalē sententiā acceperūt. Prefectus autē timens ne alii cōuerterētur. cōcitus beatā margarethā decollari pcepit. Illa aūt impetrato orādi spacio. p se ⁊ suis psecutoribus. nec nō ⁊ p eius memoriā agentibus ⁊ se inuocātibus deuote orauit. addens vt quecūqz in ptu piclitans se inuocaret. illesam plem emitteret. Factaqz est vox de celo q in suis se nouerit petitōnibus exauditā. Surgensqz ab orōe dixit spiculatori. Frater tolle gladiū tuū et pcute me. Qui pcutiens caput eius vno ictu abstulit. et sic martirii coronā suscepit. Passa est aūt. xiii. kalen. augusti vt in eius historia inuenitur. Alibi legitur q. iii. ydus iulii. ¶ De hac sancta virgine sic dicit quidam sanctus. Beata margaretha fuit timoris dei plena. iusticia p̄dita. religione compta. cōpunctōe pfusa. honestate laudabilis. patientia singularis. nihilqz in ea cōtrariū religioni xpiane inueniebatur odiosa

patri suo. dilecta dño iesu xpo

De sancto alexio

Alexius dr ab a qd est valde. et lexis qd est sermo. Inde alexius quasi valde in verbo dei robustus

Alexius fuit fili9 eupbemiani viri nobilissimi romanoꝝ. et i aula impatoris pm9. Cui tria milia pueroꝝ assistebant. q zonis aureis cingebātur. et vestimētis sericis induebanť. Erat autē pfectus eupbemian9 valde misericors. et singul' dieb9 in domo sua tres mense paupibus orpbanis viduis et pegrinis pabātur. qbus strenue seruiebat. et bora nona ipe cū viris religiosis cibū in timore dñi capiebat. Cui vxor nomie aglaes eiusdē religionis ac ppositi erat. Cū aūt filium nō baberent. ad pces tñ suas dñs eis ꝯtulit filiū. Post quē ipi deinceps in castitate viuere firmauerūt. Tradit9 aūt puer liberalibus disciplinis cū omnib9 pbie artib9 ipe floreret. et iam ad puberē etatem venissz. puella sibi de domo impiali eligiť et sibi i cōiugē copulatur. Uenit nox in q cū spōsa sua suscepit secreta silētia. Tūc sanct9 iuuenis cepit spōsam suam in dei timore instruere. ac ipam ad virginitatis puocare pudorē. Deinde anulū suū aureū. et caput baltbei q cingebatur. sibi seruanda tradidit dicens. Suscipe bec et serua donec deo placuerit. et dñs sit iter nos. Post b de substātia sua accipiēs ad mare discessit. ascēdensqz occulte nauem laodiciā vsqz deuenit. indeqz pgens in edissam ciuitatē sirie profectus est. vbi imago dñi nri iesu xpi sine bumano ope facta i sindone babebatur. Quo pueniens oia q secū detulerat paupibus distribuit et vestimenta vilia induēs cū ceteris paupibus in atrio dei genitricis marie sedere cepit. De elemosinis vero qntum sibi sufficere poterat retinebat cetera vero aliis paupibus erogabat. ¶ At vero pr de recessu filii plurimū ingemiscēs. p vniuersas mūdi ptes pueros suos misit q eū inquirerent diligēter. Quoꝝ cū aliq ad ciuitatē edissam venissent ab eo cogniti sz ipi eū minime ꝯgnoscētes eidē cū ceteris paupibus elemosinas tribuerunt. Quas accipiēs deo grās agens dixit. Grās tibi ago dñe qr a seruis meis elemosinā recipe me fecisti. Reuersi aūt pueri nunciant pri q nusqꝫ valeat repiri. Mater igiť sua a die sui recessus saccū in paimēto cubiculi sui strauit. vbi eiulās lamētabiles voces dabat dicēs. Hic sp in luctu manebo. donec filiū meū recupauero. Sponsa vero ad socꝝ dixit Donec audiā de sponso meo dulcissimo. instar turturis solitaria tecum manebo ¶ Cū igitur alexi9 in pdicto atrio. xvii. ānis maneret in dei seruicio. imago tandē beate virginis q ibidē erat custodi eccie dixit. Fac introire bominē dei. qr dign9 est regno celoꝝ. et spūs dei reqescit sup eum. Nam oratō eius sicut incensum in ꝯspectu dei ascēdit. Cū aūt custos d quo nā diceret ignoraret. iterꝝ ei dixit. Ille q foris sedet in atrio ipe est.

Tunc custos festin⁹ exiit. ⁊ ipm̄ in ecc̄iam introduxit. Q̄d factū dū cunctis innotesceret. ⁊ ab omnib⁹ venerari cepisset. humanā gl'am fugiens inde recessit. ⁊ laodiciā venit Ibiq₃ nauē ascendens. cū in tharsū cilicie vellet pgere. dispēsante deo nauis a vētis pulsa in romanū portum deuenit. Q̄d cernens alexi⁹ ait intra se. In domo pr̄is mei ignotus manebo nec alteri onerosus ero. Patrē igitur a palatō redeūtez multitudine obsequentiū circundatū obuiū habuit. ac post eū clamare cepit. Serue dei me pegrinū in domo tua suscipi iubeas. ⁊ de micis mense tue me nutriri facias. vt tui q₃ pegrini dignetur dn̄s misereri. Q̄d audiēs pater ob amorē filii sui eū suscipi iussit. ⁊ locū ꝓpriū in domo sua sibi cōstituit. ⁊ cibum de mēsa sua sibi tribuit. ⁊ ministꝝ ꝓprium delegauit. Ipe aūt in oratōibus pseuerabat. ⁊ corp⁹ suū ieiuniis ⁊ vigiliis macerabat Famuli aūt dom⁹ ipm̄ multipliciter deridebāt. ⁊ aquā vtensiliū sup caput eius frequēter fundebāt. ⁊ mltas iniurias ei irrogabāt Sȝ ipe ad oīa patiēs valde erat. xvii. igit̄ annos in domo pr̄is pmāsit sic ignot⁹. B Vidēs ergo p spūm q̄ appropinquaret termin⁹ vite sue. cartam cū atramento petiit. ⁊ totū ordinē vite sue ibidē ꝯscripsit. Dn̄ica igitur die post missarum solēnia in sanctuario vox de celo insonuit dicēs. Venite ad me omnes q̄ laboratis ⁊ onerati estis. ⁊ ego reficiam vos. Quod audiētes omnes in facies suas territi ceciderūt. Et ecce vox scd̄o dicēs. Querite hominem dei vt oret p roma. q̄rentibus illis ⁊ minime inuenientib⁹. iterū dictum est. In domo euphemiani q̄rite. Req̄situs ille se nihil scire de h̄ dicebat. Tunc impatores archadi⁹ et honori⁹ vna cū pōtifice innocentio ad domū p̄dicti viri venerūt. Et ecce minister alexii ad dn̄m suū venit dicens. Vide dn̄e ne ille nr̄ pegrinus sit. q2 magne vite et patientie homo est. Currens igitur euphemian⁹ eū defunctū repit. et vultū eius tanq̄ angeli rutilantē vidit. Voluitq₃ cartā quā in manu habebat accipere. sȝ nequit. Exeūte igit̄ eo. cū hoc impatorib⁹ et pōtificib⁹ retulissȝ ⁊ illi ad eū intrassent dixerūt. Quāuis peccatores sim⁹. regni tn̄ gubernacula gerim⁹. ⁊ hic curā vniuersalē regiminis pastoralis. Da igit̄ nobis cartā vt sciam⁹ q̄ in ea scripta sunt. Et accedens pōtifex cartam de manu sua accipiebat. ⁊ ille eā statim sibi dimisit. Fecitq₃ eā legi coram omni populo ⁊ multitudine ⁊ pr̄e ipius. At euphemian⁹ hoc audiēs. nimio dolore ꝯturbat⁹ obstupuit. et fact⁹ exanimis resolutusq₃ viribus in terrā decidit. Cū vero aliquātulū ad se redisset. vestimēta sua scidit. cepitq₃ canos capitis sui euellere. barbā trahere. atq₃ semetipm̄ discerpe ac sup filii sui corp⁹ corruens exclamabat. Heu me fili mi. q̄re me sic cōtristasti. et p tot annos mihi dolores et gemit⁹ incussisti. Heu me miseꝝ q2 te video baculū senectutis mee in grabato iacentē et nō loquentē mihi. Heu me qualem ꝯsolatōem decetero habere potero Mater vero ei⁹ hoc audiens. quasi leena rumpens rete. ita scissis vestimētis ruēs. coma

dissoluta. ad celū oculos leuabat. Et cū p̄ nimia multitudine sanctū cor p⁹ adire n̄ posset. clamauit. o Date mihi viri aditū vt videā filiū meū. vt videā ↄsolatōꝫ aīe mee. ꝛ q̄ suxit vbera mea. Et cū puenisset ad corp⁹ incumbēs sup illud clamabat. Heu me fili mi lumen oculoꝶ meoꝶ. q̄re sic nobis fecisti. ꝛ tā crudeliter nobiscū egisti. Videbas patrē tuū ꝛ me miseram lacrimātes. ꝛ nō ōn̄debas teip̄m nobis. Serui tui iniuriabantur tibi ꝛ sustinebas. Et iteꝶ atqꝫ iteꝶ ꝓsternebat se sup corpus. ꝛ nunc bracchia sup illud expādebat. nūc manib⁹ angelicū vultū contrectabat osculansqꝫ clamabat. Plorate mecū omēs q̄ adestis. q2 p. xvii. ānos cū i domo mea habui. ꝛ nō ↄgnoui q2 vnic⁹ filius me⁹ esset. Serui eius cū etiā cōuiciabātur ꝛ alapis ꝑcutiebāt. Heu me. q̄s dabit oculis meis fonteꝫ lacrimaꝶ vt plangā die ac nocte dolorem aīe mee. Spōsa vero ei⁹ induta veste adriatica cucurrit plorās et dicens. Heu me. q2 hodie desolata sum ꝛ apparui vidua. iam nō habeo in quē cōspiciā nec in quē oculos leuem. nūc ruptū est speculū meū. et periit spes mea Amodo cepit dolor q̄ finē nō habet. Popul⁹ aūt audiēs hoc lacrimabiliter flebat. Tūc pontifex cū impatorib⁹ posuerūt corp⁹ in honorato feretro ꝛ duxerūt in mediam ciuitatē. ꝛ nunciatū est populo inuentū esse hominē dei. Quē ciuitas tota q̄rebat. et oēs obuiā currebāt sancto. Si q̄s aūt infirm⁹ illud corp⁹ sacratissimū tāgebat. ꝓtin⁹ curabat̄. ceci visum recipiebāt. demoniaci liberabātur. ꝛ omes infirmi quacūqꝫ infirmitate tēti tacto corpe scō curabantur. Impatores aūt tāta mirabilia vidētes. ceperūt p se cū pontifice lectū portare. vt et ipi sanctificarētur ab eodē corpe sancto. Tunc impatores iusserūt copiā auri et argēti in plateis spargi. vt turbe occuparent̄ amore pecuniaꝶ. ꝛ sinerēt corp⁹ sanctum ꝑduci ad ecciam. Sed plebs amore pecuniaꝶ seposito. magis ac magis ad tactuꝫ sacratissimi corpis irruebat. Et sic cū magno labore ad templū sancti bonifacii martiris illud tandē ꝑduxerūt. ꝛ illic p. vii. dies in dei laudib⁹ ꝑsistētes. opati sunt monumentū ex auro ꝛ gēmis ꝛ lapidib⁹ p̄ciosis. in q̄ sanctissimū corp⁹ cū magna veneratōe collocauerūt. De ipo q̄ꝫ monumēto ita suauissim⁹ odor fragrauit vt omnib⁹ videret̄ aromatibus esse plenū. Obiit aūt. xvi. kal'. augusti. circa ānos dn̄i. cccxcviii.

De sācta maria magdalena

Maria interp̄tatur amaꝶ mare. vel illuminatrix. aut illuminata. Per hec tria intelligunt̄ tres ꝑtes optime q̄s elegit. scꝫ ꝑs pn̄ie. ꝑs ↄtēplatōis interne. et ꝑs celestis gl'e. De qua triplici ꝑte intelligit̄ qd̄ dicit dn̄s. maria optimā ꝑtē elegit q̄ nō auferet̄ ab ea. Prima em̄ ꝑs nō auferet̄ rōe finis q̄ est ↄsecutō beatitudinis Secunda rōe ↄtinuitatis. q2 ↄtemplatō vite ↄtinuat̄ cū ↄtemplatōe patrie. Tercia rōne sue eternitatis. Inq̄ntū igitur elegit optimā ꝑtē penitētie

dicitur amarꝫ mare. q2 ibi multā amaritudiné habuit. qđ ptꝫ ex eo ꝙ tot lacrimas fudit ꝙ inde pedes dñi lauit. Inquātū elegit optimā ptē ꝯtem platōis interne dr illuminatrix. q2 ibi hausit auide qđ postmodū effudit abunde. ibi lumē accepit q̄ postmodū ceteros illustrauit. Inquātū elegit optimā ptē celestis glꝛe dr illuminata. q2 nūc illumiata est lumine pfecte cognitōis in mēte. ⁊ illuminabiꝛ lumine claritatis in corpe. Magdalena dr quasi manēs rea. vel magdalena interptatur munita vel inuicta. vel magnifica. p q̄ insinuaꝛ qualꝛ fuit an̄ ꝯuersionē. qualꝛ in ꝯuersione. ⁊ qualis post cōuersionē. Nā an̄ cōuersionē fuit manēs rea p obligatōeꝫ ad penā eternaꝫ. In cōuersione munita vel inuicta p pnīe armaturam. Optime eñ omnibꝰ armis pnīe se muniuit. q2 q̄t in se habuit oblectamēta. tot de se repit olocausta. Post cōuersionē magnifica p grē supabundantiā. q2 vbi abundauit delictū supabūdauit et grā

Maria magdalena a magdalo castro cognomiata clarissimis ē orta natalibꝰ vtpote ex regia stirpe descēdentibꝰ. cuiꝰ pr̄ syrꝰ mater vero eucharia nūcupata ē. hec cū fratre suo lazaro et sorore sua martha magdalū castꝛ qđ est scđo miliario a genezareth. et bethaniā q̄ est iuxta hiꝛlm. ⁊ magnā hierosolimoꝛ ptē possidebat. Que tñ omia inter se taliter diuiserūt ꝙ maria magdalū a q̄ et magdalena nūcupata est. lazarꝰ ptē vrbis hierusalē. et martha bethaniā possiderūt. Cuꝫ aūt magdalena delicijs corpis se totā exponeret ⁊ lazarus plus militie vacaret. martha prudēs ptes sororis et fratris et suā strenue gubernabat. et militibꝰ et famulis suis ac paupibꝰ necessaria mistrabat Omnia tñ hec post ascensionē dñi vendiderūt. ⁊ ad pedes aploꝝ pciū posuerūt. Cū igiꝛ magdalena diuitijs abundaret. q2 reꝝ affluentiaꝫ voluptas comes seqtur. q̄nto diuitijs et pulcritudine splēduit. tāto corpus suū voluptati substrauit. Vñ iā pprio noīe pdito peccatrix cōsueuerat appellari. Sꝫ cū xp̄c illic ⁊ alibi pdicaret. illa nutu inspirata diuino ad domū simonis leprosi vbi audiuit eū discūbere pperauit. ⁊ nō audēs vt peccatrix inter iustos cōpere. retro secꝰ pedes dñi māsit. vbi pedes eius lacrimis lauit. capillis tersit. ⁊ vnguēto pcioso punxit Nā incole regionis illius ppter vehemētissimū solis ardorē vnguentis et balneis vtebātur. Cūqꝫ simon phariseꝰ intra se cogitaret. qm̄ si hic esset pphā a peccatrice tāgi se nequaꝙ̄ pmitteret. dñs illū de supba iusticia redarguit. ⁊ mulieri oīa pctā dimisit. Hec ē igiꝛ illa maria magdalena cui dñs tam magna bñficia cōtulit. ⁊ tāta signa dilectōis oñdit. Nā ab ea septē demonia expulit. in suo amore eā totaliter accēdit. familiarissimā eā sibi cōstituit. hospitā suā fecit. ⁊ pcuratricē suā eā in itinere hr̄e voluit. et eā semper dulciter excusauit. Nā excusauit eā apud phariseū q̄ dicebat ipam immundā. ⁊ apud sororē suā q̄ dicebat ipam ociosam. ⁊ apud iudā q̄ dicebat eā pdigā. Lacrimātem vidēs lacrimas cōtinere n̄ potuit. Cuius

dilectōe quadriduanū frēm suū resuscitauit. Cui⁹ amore marthā sororē suā a fluxu sanguis quē .vii. ānis ppessa fuerat liberauit Cuius meritis martillā sororis sue famulā vt illud tā beatū ⁊ tā dulce verbū. beat⁹ vēter q̄ te portauit ⁊c. exclamās dicerꝫ. dignā fecit. Nā ꝑm ambro. illa fuit martha ⁊ hec ei⁹ famula. Hec est inq̄ꝛ illa q̄ pedes dn̄i lacrimis lauit. capillis tersit. ⁊ vnguēto punxit. q̄ in tp̄e grē solennē pniam p̄mo fecit. q̄ optimā ptē elegit. q̄ ad pedes sedēs dn̄i verbū ei⁹ audiuit. ⁊ dn̄i caput ꝑunxit. q̄ iuxta crucē in dn̄i passiōe fuit. q̄ vnguenta parās corpus ei⁹ vngere voluit. q̄ a monumēto discipul' recedentib⁹ nō recessit. cui xp̄c resurgens p̄mo apparuit ⁊ aploꝝ apostolā fecit. ¶ P⁹ ascensiōꝫ igit' dn̄i scꝫ āno .xiiii. a passiōe. cū iudei stephanū iā diu occidissent. ⁊ ceteros discipulos a iudee finib⁹ eiecissent diuersaꝝ gentiū discipuli subeūt regiones. verbū dn̄i ibidē seminātes. Erat āt tūc tp̄is cū apl'is beat⁹ maximinus vn⁹ de .lxxii. dn̄i discipulis. cui a beato petro maria magdalena fuerat ꝯmendata. In hac igit' dispsiōne beat⁹ maximin⁹. maria magdalēa lazar⁹ frater ei⁹. martha soror ipi⁹. ⁊ martilla pedisseq̄ marthe. necnō ⁊ beat⁹ cedoni⁹ q̄ cec⁹ a natiuitate extiterat. sꝫ a dn̄o fuerat liberat⁹. oēs hi insimul ⁊ pl'es alii xp̄iani naui ab infidelib⁹ ipositi. et pelago sine aliquo gubernatore expositi. vt oēs scꝫ insimul submergerent'. diuino tandē nutu marsiliā aduenerūt. Ubi cū nullos q̄ eos hospitō recipe vellent inuenissent. sub quadā porticu q̄ fano gentis illi⁹ terre p̄erat morabāt'. Cū āt beata maria magdalena viderꝫ populū ad fanū ꝯfluere vt ydol' imolaret assurgens vultu placido. facie serena. lingua discerta. eos ab ydoloꝝ cultura reuocabat. et xp̄m ꝯstātissime p̄dicabat. ⁊ āmirati sunt vniuersi ꝑ spē. ꝑ facūdia. ꝑ dulcedine eloq̄ntie illi⁹ Nec miꝝ si os qd̄ tā pia ⁊ tā pulcra pedib⁹ saluatoris infixerat oscula ceteris āpli⁹ verbi dei spiraret odorē. ¶ P⁹ h aūt aduenit p̄nceps puīntie illi⁹ cū vxore sua. vt ꝑ habenda ꝓle ydolis imolaret. Cui magdalena xp̄m p̄dicās sacrificia dissuasit Interea euolutis aliq̄t dieꝝ curricul' apparuit i visu magdalēa illi matrone dicēs. Quare cū tot diuitiis abūdetis. scōs dei fame et frigore mori pmittitis. addiditqꝫ minas. nisi marito suo psuaderꝫ vt scōꝝ inopiā subleuaret. irā dei omnipotētis incurrerꝫ. Ipa āt viro suo visionem indicare timuit. Seq̄nti igit' nocte eidē silia dicens apparuit. sꝫ adhuc viro suo h indicare neglexit. Tercō vero sub intēpeste noctis silētio apparuit vtriqꝫ fremēs ⁊ irata vultu igneo ac si tota dom⁹ arderꝫ ⁊ ait Dormis ne tirāne membꝝ p̄ris tue sathane cū vipa ꝯiuge tua. q̄ tibi indicare noluit verba mea. Quiescis ne crucis xp̄i inimice. diuers⁹ ciboꝝ generib⁹ ventris tui refecta ingluuie. ⁊ scōs dei fame ⁊ siti pmittis perire. Iaces ne in palatō pānis inuolut⁹ sericis. ⁊ illos desolatos sine hospitio vides ⁊ p̄teris. Nō sic iniq̄ non sic euades. nec ipune feres qꝛ tm̄ eis bn̄facere distulisti. Sic locuta ē ⁊ abscessit. Cūqꝫ matrona euigilās

suspiraret ꝛ tremeret. viro suo eadē de cā suspiranti ait. Dn̄e mi vidisti ne somniū qđ vidi. Vidi inqt. ꝛ admirari ꝛ pauere n̄ desino. Quid ide faciem⁹. Cui mulier. Vtili⁹ est ei obtemparę q̄ irā dei sui quē p̄dicat in currere. Quapꝑter ipos hospitiō receperūt ꝛ eis necessaria ministrauerūt. B. ¶ Cū aūt quadā die maria magdalena p̄dicaret. p̄dictus p̄nceps dixit ei. Putas posse defendere fidē quā p̄dicas. Cui illa. Eādem illā defendere p̄sto sum vtpute q̄tidianis miraculis ꝛ p̄dicatōne magistri mei petri q̄ rome p̄sidet roboratā. Cui p̄nceps cū ꝯiuge dixit Ecce dictis tuis p omia obtpare pati sum⁹. si a deo quē p̄dicas nobis filiū impetrabis. Propter h̄ inqt magdalena n̄ remanebit. Tūc btā maria magdalena p ipis dn̄m exorauit vt sibi filiū cōcedere dignaref. Cui⁹ p̄ces dn̄s exaudiuit. ꝛ matrona illa cōcepit. Tūc vir ei⁹ cepit velle ꝓficisci ad petꝝ. vt ꝓbaret si vt maria magdalena d̄ xp̄o p̄dicauerat sic veritas se h̄ret Cui vxor dixit. Quid est dn̄e. Putas ne sine me ꝓficisci. Absit. Te em̄ recedente recedā. te veniēte veniā. te q̄escente q̄escā. Cui vir ait. Nō sic fiet dn̄a. etem̄ cū sis grauida. ꝛ in mari sint infinita p̄icula. de facili p̄iclitari posses. Domi igif q̄esces ꝛ possessionib⁹ n̄ris curā impendes Ecōtra illa instabat. Femineū nec mutās femina morē Et cū lacrimis pedibus ei⁹ obuoluta qđ petebat tandē obtinuit Maria g̃ humeris eoꝝ signum crucis imposuit. ne eos antiqu⁹ hostis in aliq̄ in itinere ipediret. Nauē igitur omnib⁹ necessariis copiose onerātes. cetera que habebāt i marie magdalene custodia relinq̄ntes ꝓficisci ceperūt. Iāq; vni⁹ diei ꝛ noctis cursu ꝯsummato. cepit nimiū mare intumescere. vētus flare. ita vt oēs ꝛ maxime matrona grauida et debil̄. tā seua inundatōe fluctuū quassati grauissimis angustiis vrgerenf intantū q̄ in eā subito dolor ꝑtus irruit. et inter angustias vētris ꝛ p̄ssuras tp̄is filiū ꝑturiēs expirauit. Natus igif puerul⁹ palpitabat. ꝛ mamillaꝝ maternaꝝ q̄rens solatia. lamētabiles dabat vagit⁹. Procħdolor et nat⁹ est infans viu⁹ ꝛ matricida effect⁹. mori eū ꝯuenit. cū nō sit q̄ vite tribuat alimentū. Quid faciet peregrin⁹. cū ꝛ vxorē mortuā videat. ꝛ pueꝝ vagientē q̄rulis vocibus matris mām̄as appetentē. Lamētabaf plurimū. ꝛ dicebat. Heu heu miser q̄d facies. Filiū h̄re desiderasti ꝛ matrē cum filio ꝑdidisti. Naute acclamabāt dicētes. Proiciaf in mare h̄ corp⁹ an̄q̄ insimul peream⁹. Quādiu em̄ nobiscū fuerit hec q̄ssatio nō cessabit Et cū corp⁹ app̄hendissent vt illud in mare iactarēt. ꝑcite inqt p̄egrinus ꝑcite. Et si nec mihi nec m̄ri ꝑcere volueritis. misereami saltē puuli vagiētis. Sinite modicū et sustinete. si forte mulier p̄ dolore i extasi posita adhuc valeat respirare. Et ecce n̄ ꝓcul a naui q̄dā collis apparuit. Quo viso. vtili⁹ esse credidit corp⁹ ꝛ puerulū illuc deferri q̄ marinis beluis ad deuorandū dari. Et vix a nautis p̄ce ꝛ p̄cio extorsit vt illic applicarēt Cūq; illic p̄re duricia foueā nō potuiss; effodere. in secretiori ꝑte collis clamide supposita cor

pus collocauit. et puerulū mamis ei⁹ apponēs cū lacrimis ait O maria magdalena cur ad pditōis 7 miserie mee cumulū marsilie ptib⁹ applicuisti. Cur infelix āmonitōe tua h̄ iter arripui. Petisti ne deū vt mulier mea hac de causa ↄcipet vt piret. Ecce em̄ cōcepit. 7 pariendo mortem subiit. Cōceptusq3 ē nat⁹ vt peat cū nō sit q̄ nutriat. Ecce qd̄ pce tua obtinui. tibi cui omīa mea ↄmēdaui. deoq3 tuo ↄmēdo. Si potēs est memor sit aīe mr̄is. 7 pce tua misereat̄ ne peat nat⁹. Tunc clamide sua corpus cū puero circūquaq3 operuit. 7 postmodū nauē ↄscēdit. E. Cūq3 ad pet₰ venissȝ petr⁹ ei obui⁹ fuit. Qui viso signo crucis humeris ei⁹ affixo q̄s esset 7 vn̄ venissȝ sciscitat⁹ est. Qui oīa sibi p ordinē narrauit Cui petrus. Pax tibi fiat. Bn̄ venisti. et vtili ↄsilio credidisti. Nec moleste feras si mulier tua dormit. si puulus cū ea q̄escit. potens em̄ est dn̄s cui vult dona donare. data auferre. ablata restituere. 7 merorē tuū ī gaudium cōmutare. Petr⁹ āt ipsum hierosolimā duxit. 7 omīa loca in quibus christus predicauit. miracula fecit. locū etiā in q̄ passus est 7 in q̄ celos ascendit eidē ostendit Cūq3 de fide a petro diligenter fuisset instructus biennii spacio iā elapso. nauē ascendit repatriare curans. Cū igit̄ naui garent dn̄o disponente iuxta collem in quo corpus vxoris cū puero positum fuerat puenerūt. Qui prece et precio eos ad ibi applicandū induxit. Puerulus āt ibidē a beata maria magdalena incolumis cōseruat⁹. frequēter ad litus maris pcedebat et ibidē vt puero₰ moris est cum lapillis et glareis ludere solitus erat. Et cū applicuisset vidit puerulū more solito in litore maris cū lapillis ludentē. et q̄d nam esset admirari non desinens de scapha exiliit Quē videns puerulus cū nunq̄ꝑ tale q̄d vidisset expauit. 7 ad solita matris recurrens vbera occulte sub clamide latitabat. Peregrinus vero vt manifesti⁹ videret illuc accessit. et puerulūȝ pulcerrimū mr̄is vbera sugentē inuenit. Et accipiens pue₰ ait. O beata maria magdalena q̄ꝑ felix essem q̄ꝑ mihi cūcta prospera aduenissent. si mulier respiraret 7 mecū repatriare valeret. Scio eq̄dem scio 7 pculdubio credo ꝙ tu q̄ pue₰ dedisti. 7 in hac rupe p biennium pauisti. poteris matrē suā prece tua pstine restituere sanitati. Ad hec verba mulier respirauit. 7 quasi a somno euigilans ait. Magni meriti es beata maria magdalena et gloriosa. q̄ in ptus mei pressuris obstetricis implesti officium. 7 in omnib⁹ necessitatib⁹ ancille seruitiū explesti Quo audito pegrinus admirās ait. Viuis ne vxor mea dilecta. Cui illa. Viuo eq̄dem Et nūc pmo de pegrinatōe de qua et tu venisti venio. Et sicut beat⁹ petr⁹ te hierosolimā duxit. 7 omīa loca in q̄bus christ⁹ passus est. mortu⁹. 7 sepultus. et plura alia loca oñdit. sic et ego vna cū btā maria magdalena duce 7 comite vobiscū fui. 7 singula loca ↄspexi. 7 cōspecta memorie cōmendaui. Et incipiens omnia loca 7 miracula que vir viderat. adeo plene explicuit vt nec in vno articulo deuiaret. Tunc peregrinus recepta

cõiuge ⁊ puero nauim leuꝰ ꝯſcendit. Et paulo pꝰ marſilie portibꝰ appli cuerunt. Et nauim egreſſi inuenerũt beatã mariã magdalenã cum ſuis diſcipulis p̃dicãtem. Et eiꝰ pedibꝰ cũ lacrimis ꝓuoluti. omia q̃ eis acci derãt narrauerũt. ⁊ a beato maximino ſacꝝ baptiſma ſuſceperũt. Tũc in ciuitate marſilie oia ydoloꝝ tẽpla deſtruentes xp̄i eccias ꝯſtruxerũt. ⁊ beatũ lazaꝝ i eiuſdẽ ciuitatis ep̄m vnanimiter elegerũt. Tãdem diui no nutu ad aquẽſem ciuitatẽ venerũt ⁊ populũ illũ ad fidẽ xp̄i ꝑ mlᷓta mi racula adduxerũt Ubi etiã beatꝰ maximinꝰ i ep̄m ordinatꝰ ẽ. ¶ Inte rea beata maria magdalena ſupne ꝯtemplatõnis auida aſperrimã here mũ petiit. ⁊ in loco ãgelicis manibꝰ p̃parato ꝑ. xxx. ãnos incognita mã ſit. In quo q̃dem loco nec aquaꝝ fluenta. nec arboꝝ nec herbaꝝ erãt ſo latia. vt ex hoc manifeſtaret̃ q̄ redemptor nr̄ ipam nõ terrenis refectiõi bus ſʒ tm̄ celeſtibꝰ epulis diſpoſuerat ſatiare. Qualibet aũt die in. vii. horis canonicis ab angel̄ in ethera eleuabat̃. ⁊ celeſtiũ agminum glorio ſos ꝯcentus etiã corpalibꝰ auribꝰ audiebat Unñ diebꝰ ſingulis bis ſua uiſſimis dapibus ſatiata. et inde ꝑ eoſdem angelos ad locum ꝓprium re uocata. corpalibus alimentis nullatenus indigebat. Sacerdos aũt q̃dã ſolitariã vitã agere deſiderans. ad. xii. ſtadia loco eidem vicinaʒ ſibi cel lam locauit. Die igit̃ quadã dñs p̃dicti ſacerdotis oculos apuit. et cor poreis oculis euidenter aſpexit q̃liter angeli ad p̃dictũ locũ in quo bea ta maria morabatur deſcendebãt. et eã in ethera ſubleuabant. ⁊ pꝰ hore ſpaciũ ad eundẽ locũ cũ diuinis laudibꝰ reuocabãt. Uolens ãt ſacerdoſ tã admirabilis viſionis veritatẽ agnoſcere. creatori ſuo ꝓcibꝰ ſe cõmen dans ad p̃dictũ locũ audaci deuotõe ꝓperabat. Cumqʒ ad viiꝰ iactũ la pidis appꝓpinquaret. ceperũt eius crura reſolui. et timore valido ipſius p̃cordia medullitus anhelare. Cũqʒ retro rediret ambulãdi vſum crura cũ pedibus ſimul p̃bebant. Sʒ ſi verſo tramite ad p̃dictũ locũ accedere conaret̃. totiꝰ eũ languor corpis et hebetudo mentis modis omnibꝰ ꝓ hibebant. Intellexit igitur vir dei illud ꝓculdubio celeſte eſſe ſacramen tum. ad qd̃ accedere humanũ nõ poterat experimentũ. Inuocato igitur ſaluatoris nomie exclamauit. Adiuro te ꝑ dñm. vt ſi hõ es vel aliq̃ rati onalis creatura q̃ in illa ſpelunca habitas mihi rñdeas. et tui ediſſeras veritatem. Cumqʒ hoc tercõ repetiſſet. beata maria magdalena ei rñdit Accede ꝓpius. ⁊ omniũ que deſiderat aĩa tua ſcire poteris veritatem. Cumqʒ ille tremens vſqʒ ad medii ſpacii terminũ appropinquaſſet. ait ad eũ. Meminiſti ex euãgelio de maria illa famoſa peccatrice q̃ pedes ſaluatoris lacrimis lauit ⁊ capillis terſit. ⁊ ſuoꝝ delictoꝝ veniã ꝓmeru it. Cui ſacerdos. Memini. et pluſq̄ triginta annoꝝ euoluta ſunt curri cula. q̄ hoc factum eſſe ſancta credit et confitetur eccleſia. Ego inquit ſum illa que per. xxx. annoꝝ ſpacium omnibꝰ hominibꝰ ignota ꝑmanſi. ⁊ ſicut heri cernere tibi ꝑmiſſum eſt. ſic ſingul̄ diebꝰ ãgelicis manibꝰ in

ethera sublevata. celestiū agminū dulcissimā iubilatōꝫ septenis vicib⁹ p singulos dies corporeis auribus audire ꝓmerui. Quia igitur a dn̄o mihi revelatū est ꝙ ex hoc migratura sum seculo. beatū maximinū ade as ꝛ ei hoc studeas intimare. Proxio die resurrectōnis dn̄ice. tpe q̄ ad matutinū surgere ꝯsueuit. oratoriū sol⁹ ingrediat̄. ꝛ me illic p āgelorū ministeriū inueniet ꝯsistentē. Sacerdos āt vocē ei⁹ velut vocē āgeli au diebat. neminē aūt videbat. Cōcitus igit̄ beatū maximinuꝫ adiit. et ei omia p ordinem enarrauit. Sanct⁹ autē maximin⁹ nimio repletus gau dio. saluatori gratias immēsas retulit. Et illa die ac hora vt sibi iussum fuerat oratoriū solus ingressus. vidit beatam mariā magdalenā in cho ro stantē in medio eoꝝ qui eā adduxerant angeloꝝ. Erat autem spacio duorum cubitoꝝ eleuata a terra stans in medio angelorum. et extensis manibus deum exorans. Cum autē beatus maximinus ad eam accede re trepidaret. conuersa dixit ad eum. Accede huc ꝓpius. nec fugias fi liam tuam pater. Appropinquante autē illo sicut ī ipius beati maximi ni legitur libris. ita vultus domine ex cōtinua et diuturna visione āge lorum radiabat vt facilius solis radios q̄ ipius faciem intueri qs pos set. Conuocato igitur vniuerso clero et sacerdote p̄dicto. corpus et san guinem domini ab episcopo beata maria magdalena cum multa lacri marum inundatōne suscepit. Deinde toto corpusculo ante altaris pro strato crepidinem. sanctissima illa anima migrauit ad dominū. Post cu ius exitum tantus odor suauitatis ibidē remansit. vt p septeꝫ dies fere ab ingredientib⁹ oratoriū sentiretur. Cui⁹ sanctissimū corpus beat⁹ ma ximinus diuersis conditum aromatib⁹ honorifice sepeliuit. et post mor tem suam iuxta ipam se sepeliri precepit. ¶ Egesippus autē vl̄ fm quosdam libros iosephus satis cum p̄dicta historia concordat. Ait em̄ in quodam suo tractatu ꝙ maria magdalena post domini ascensionem pre ardore caritatis xp̄i et tedio quod habebat nunq̄ hominem videre volebat. Sed postq̄ ad aquense territoriū venit. in desertum abiit. ꝛ ibi xxx. annis incognita mansit. Ubi vt ait qualibet die in septē horis ca nonicis ab angelis in aera eleuabatur. Addidit tamen ꝙ sacerdos duꝫ ad eam venisset. reperit eam in cella clausum. Qui ad eius petitōem ve stem sibi porrexit. Quam induens ad ecclesiam secum iuit. Et ibi ꝯmu nione ꝑcepta. eleuatis in oratōe manibus iuxta altare in pace quieuit ¶ Temporibus aūt karoli magni scꝫ anno domini. dcclxix. girardus dux burgundie cuꝫ de vxore sua filium habere nō posset. larga manu res su as paupibus erogabat. et ecclesias multas et monasteria construebat. Cum ergo viceliacēse monasteriū ꝯstruxisset. misit ipe ꝛ abbas ipi⁹ mo nasterii monachū quendā cū decēti comitatu ad aquēsem ciuitatē. vt in de si posset beate marie magdalene reliquias trāsportaret. Clemēs igi tur p̄dict⁹ monachus ad p̄dictā ciuitatē cum ipam funditus a paganis

destructã reperiss₃ casu quoddã inuenit sepulcr̄ꝝ. cuiꝰ sculptura marmo rea demonstrabat ꝙ corpus beate marie magdalene repositũ intus erat In ipo aũt sepulcro historia eius miro ope sculpta erat. Nocte igitur il lud effringens. assumptas reliquias ad hospiciũ deportauit. In ipa au tem nocte beata maria magdalena eidẽ monacho apparuit dicens. ne ti meret. s₃ ceptũ opus pficeret. Rediens igit̃ cũ ad mediã leugã a mona sterio venisś₃. nullo mõ inde reliq̃s mouere potuerũt. donec veniẽte ab bate cũ monachis cũ pcessione honorifice sunt recepte. ¶ Miles q̃daz q̃ singulis ãnis ad corpꝰ beate marie magdalene venire ꝯsueuerat. i ꝑlio occisus est. Qui dũ in feretro a pentibꝰ ploraret̃. magdalene piis q̃relis opponebãt. cur deuotũ suũ mori sine ꝯfessione ⁊ pnia pmisisset. Tũc su bito q̃ defunctꝰ fuerat stupentibꝰ cũctis surrexit. ⁊ sacerdotẽ ad se voca ri pcepit. Cũq₃ deuote ꝯfessus fuisset. et viaticũ recepisset. ptinus in pa ce quieuit. ¶ Nauis quedã viris ⁊ feminis onerata naufragium ptulit Una aũt femina cũ esset pgnãs. ⁊ se in mari piclitari cõspiceret. magda lenam inq̃ntũ poterat acclamabat. vouẽs ꝙ si suis meritis a naufragio euaderet ⁊ filiũ pareret. ipm eiꝰ monasterio ꝯdonaret. Statimq₃ femĩa quedã specie et habitu venerãda ei apparuit. q̃ eam p mentũ arripiens piclitantibꝰ aliis incolumẽ ad ripã pduxit. Illa aũt postmodũ filiu₃ pe perit. ⁊ votũ suũ fideliter adimpleuit. ¶ Aiũt quidã mariã magdalenã sponsam fuisse iohãnis euãgeliste. quã duxerat tunc q̃n de nuptiis xpc eum vocauit. Ex hoc ipa indignata ꝙ sc₃ spõsũ suũ sibi abstulerat abiit ⁊ omni voluptati se dedit S₃ q2 ꝯgruũ nõ erat vt iohãnis vocatõ dam natõis sibi occasio fieret. dominus ad penitentia₃ ipam misericorditer cõuertit. Et quia a summa delectatõe carnali eam remouit. ideo ipsam summa delectatõne spũali q̃ est in dei amore p̃ ceteris eã impleuit. Uõ et de iohãne q̃dam fatent̃ ꝙ iõ dulcedine sue familiaritatis eũ p̃ ceteris decorauit. q2 a p̃dicta delectatõe eũ remouit. Hec aũt falsa et friuola re putantur. Quia frater albertꝰ in ꝓhemio sup̱ euangeliũ iohãnis ponit ꝙ hec sponsa de cuiꝰ nuptiis vocatꝰ fuit. idẽ iohannes in virginitate p manslt. et in societate beate marie virginis matris xpi postmodu₃ visa fuit. ⁊ tandẽ fine bono quieuit. ¶ Uir q̃dam oculoꝝ lumine priuatus cũ ad monasterium viceliacense causa visitandi corpꝰ beate marie magda lene veniret. et suus ei ductor diceret se ecclesiam iã videre. ille magna voce exclamauit O sancta maria magdalena vtinam aliquando videre merear ecclesiam tuam. Statimq₃ oculi eius sunt aperti. ¶ Quidã dum peccata sua in quadam cedula scripsiss₃ eam sub palla altaris beate ma rie magdalene posuit. rogans eam vt sibi indulgentiã impetraret. Qui postmodum cedulam accipiens. peccata sua de ipa cedula omnino de le ta inuenit. ¶ Quidam dum ob pecunie exactõem in ꝯpedibꝰ teneretur mariam magdalenam in sui adiutoriũ inuocabat. Et ecce q̃dam nocte

mulier quedam speciosa sibi apparuit. que vincula frangens et hostium reserans. sibi vt fugeret imperauit. Qui se absolutum videns. protinus inde aufugit. ¶ Clericus quidam de flandria stephanus nomine in tantam scelerum imanitatem ceciderat quod omnia exercens flagicia ea que salutis erant non solum non facere. sed nec audire volebat. In beatam tamen mariam magdalenam deuotionem magnam habens eius vigiliam ieiunabat et festum colebat. Dum igitur eius tumulum visitasset maria magdalena nec ex toto dormienti nec ex toto vigilanti tanquam mulier formosa lugubres gerens oculos et duorum angelorum dextra leuaque sustentata presidio apparuit. eique dixit. Cur quaeso stephane indigna meis meritis facta rependis. cur labiorum meorum instantia nulla compunctione moueris. Ex quo enim deuotionem in me habere cepisti. pro te dominum semper instanter exoraui. Surge igitur et penitere neque enim ego te deseram. donec deo fueris reconciliatus. Ille igitur mox in se infundi tantam gratiam sensit. quod seculo abrenuncians religionem introiuit. et perfectissime vite fuit. In cuius morte visa est maria magdalena iuxta feretrum cum angelis astitisse. et eius animam quasi columbam candidam cum laudibus in celum sustulisse.

XCI

De sancta praxede

Praxedis dicta quasi viridis a prasin quod est viride. inde praxedis quasi prasin virens quia viruit et floruit flore virginitatis ¶ Praxedis virgo fuit beate potentiane soror que fuerunt sorores sancti donati et thimothei qui ab apostolis in fide eruditi sunt. Que cum persecutione seuiente multorum christianorum corpora sepelissent. et facultates suas pauperibus erogassent. tandem in pace quieuerunt circa annos domini clxv. sub marco et anthonio secundo

XCII.

De sancto apollinari

Apollinaris dicitur a pollens et ares quod est virtus quasi pollens virtutibus Vel dicitur ab apollo quod interpretatur mirabilis et naris per quam intelligitur discretio. quasi mirabilis discretionis vir. Vel ab a quod est sine et polluo. et ares virtus quasi virtuosus sine pollutione viciorum ¶ Apollinaris petri apostoli discipulus fuit. et ab eo rauennam de roma missus est. vbi vxore tribuni ab eo sanata ipsam cum viro et eius familia baptisauit. Quod quidem iudici nunciatur. et ab eo apollinaris protinus accersitur. Ductusque ad templum iouis vt ibi immolaret. cum diceret sacerdotibus ydolorum. aurum et argentum ydolis appensum melius pauperibus dari quam ante demones sic appendi. protinus capitur et fustibus cesus semiuiuus relinquitur. Sed a discipulis collectus in domo cuiusdam vidue septem mensibus refouetur. Inde autem venit ad ciuitatem classensem. vt quendam nobilem mutum ibidem curaret. Cum autem domum ingrederetur puella quedam

inmundū spūm habēs exclamauit dicēs. Recede hinc fue dei. nā faciā te ligatis manib9 et pedib9 d ciuitate extrahi. Quā apollinaris icrepās ptinus demonē exire ex ea coegit. Cū igitur sup mutū nomē dn̄i iuocasset z curatus fuisset. plusq̄ qngenti homies crediderūt. Pagani aūt eū fustib9 cesum phibebāt ne iesum nomiaret. Ille vero in terra iacēs clamabat. Q̄m ipe ver9 est de9. Tūc nudis pedib9 sup prunas eū stare fecerunt. Sȝ cū adhuc xp̄m ꝯstātissime p̄dicaret. extra vrbē eū piecerūt. D

Eo tpe dū rufus patrici9 rauēne filiā infirmā haberet z ad eā sanādaȝ apollinarē vocasset. mox vt domū ingressus est defuncta est. Cui rufus Utinā domū meā nō introisses. dii em̄ magni irati sunt. et filiā meā sanare noluerūt. Tu vero quid ei facere poteris. Cui apollinaris. Noli timere. tantū mihi iura q̄ si puella surrexerit. eam creatorem suū seq̄ neq̄ q̄ phibeas. Quod cū fecisset. facta oratōne puella surrexit. z nomē xp̄i cōfitens cū matre et magna multitudine baptisma suscepit. z virgo permansit. Quod audiens cesar scripsit ad p̄fectum p̄torii vt apollinarem. aut sacrificare faceret. aut in exiliū mitteret. Prefectus igitur eū sacrificare nolentē fustib9 cedi fecit. z in eculeo extēsum torqueri mandauit. Ubi dū dn̄m ꝯstantissime p̄dicaret. aquā feruentē in eius vulnerib9 recentibus iactari iussit. et sic graui pōdere ferri vinctū in exiliuȝ mittere voluit. Uidentes aūt christiani tantā impietatē accensi aīmo i paganos irruerunt. et plusq̄. cc. viros ex ipis occiderunt. Quod videns prefect9. abscondit se et apollinarē in artissimū carcerem trusit. Deinde catenatum in nauim posuit. z cū tribus clericis eū sequētibus in exilium destinauit. Ubi solūmodo cum duob9 clericis et duob9 militibus periculum tempestatis euadens. ipos milites baptisauit. Deinde rauennā rediēs. a paganis capitur. z ad templū apollinis ducitur. Cui9 simulacꝝ vidēs maledixit et subito corruit. Quod videntes pontifices ipm tauro iudici p̄sentauerunt. Qui iudex cum filiū suū cecū illuminasset credidit. z ipm annis quattuor in suo p̄dio manere fecit. Post hoc cum pōtifices apud vespasianū eū accusassent. iussit vespasianus vt qcunqȝ diis irrogaret iniuriam aut sacrificet. aut vrbe p̄uetur. Nō em̄ iustum est vt deos vindicemus sed ipi de inimicis suis se vlcisci poterunt si irascātur. Tunc demostenes patricius eū nolentē sacrificare cuidam centurioni iā xp̄iano tradidit. Cui9 rogatu pgens in vicum leprosoꝝ vt ibidem ppter furorē gentilium latitaret. a paganis insecutus est. et vsqȝ ad mortem diutissime cesus. Ubi. vii. dies supuiuens et discipulos admonens. spūm tradidit. et ibidem a christianis honorifice sepultus est sub vespasiano qui cepit circa ānos dn̄i. lxx. De hoc martire sic dicit ambrosius in p̄fatōne

Apollinaris dignissimus p̄sul a p̄ncipe apostoloꝝ petro rauennā mittitur iesu nomen incredulis nūciare. Qui dum illic mira virtutum signa conferret in christo credentibus. seuis verberuȝ flagellis sepe cōterit. z

senile iã corp⁹ ab impiis horrẽdis cruciatib⁹ laniat̃. Sz ne de suis vexationibus fideles trepident. in virtute dñi nr̃i iesu xpi signa ap̃lica pficit. Post tormẽta puellã resuscitat mortuã. visum ɔspicuũ cecis reddit. et muto restaurat loquelã. obsessam a demonio liberat. ɔtagionẽ mũdat leprosi. dissoluta morbo pestifero sanat mẽbra. portẽtũ simulacri simul cũ templo deiecit. O dignissim⁹ admiratõe pconii põtifex. q̃ cũ pontificis dignitate apostolicã pmeruit accipe potestatem. O fortissim⁹ athleta xpi. q̃ etatis iam frigescẽte calore ɔstãter in penis iesum xpm mundi predicat redemptorem

De sancta christina

Christina q̃si chrismate vncta. Habuit em̃ balsamuz boni odoris in ɔuersatõe. ⁊ oleũ deuotõis in mẽte. ⁊ bñdictõnis in ore Christina nobilissimis pentib⁹ orta. ĩ tyro ytalie a pr̃e A suo in quadã turri cũ. xii. pedisseq̃s collocata est. deos argẽteos ⁊ aureos secũ habẽs. Et cũ pulcerrima esset. ⁊ a multis in cõiugiũ peteret̃. pentes ei⁹ nulli eã volebãt ɔcedere. volẽtes vt ĩ deorũ cultura maneret. Ip̃a aũt a sp̃ũscõ docta ydoloꝝ sacrificia abhorrebat ⁊ incensa diis immolãda in fenestra abscõdebat. Uenienti aũt pr̃i eius pedissique dixerũt. Filia tua dñ̃a nostra diis nostris immolare ɔtemnit sed christianam se esse asserit. Pater aũt ei blandiens ad deorum culturam eam puocabat. Cui illa. Noli me vocare filiã tuam. sed eius quem sacrificiũ laudis decet. Non enim diis mortalibus sed deo celi sacrificium offero. Cui pater. Filia mea ne vni deo tantũ sacrificium offeras ne tibi alii irascãtur. Cui illa. Bene locutus es nesciens veritatẽ. Offero enim sacrificiuz patri et filio et sp̃ũisancto. Cui pater. Si tres deos adoras. cur etiã alios non adoras. Cui illa. Tres illi vna deitas sunt. Post hoc christina patris sui deos confregit. ⁊ auꝝ ⁊ argentũ pauperibus erogauit. Rediens pr̃ vt deos adoraret. sed ip̃os nõ inueniens. et ab ancillis quid de illis christina fecerit audiens iratus. eam iussit expoliari. et a. xii. viris cedi adeo vt ip̃i ministri deficerẽt Tunc christina patri dixit. Sine honore et pudore ⁊ abhominabilis deo. qui me cedũt deficiunt. pete illis a diis tuis virtutẽ si vales Tunc catenatã eam in carcerem mitti iussit. Audiens hoc mater. vestimenta sua scidit. et ad carcerem pgens filie pedibus se prostrauit dicens. Filia mea christina lumẽ oculorum meoꝝ miserere mei. Cui illa. Quid me dicis filiam tuaz Nescis quia nomen dei mei habeo. Cumq̃z nil sibi psuadere posset. ad virũ rediit. et quid sibi respõderit indicauit. Tunc pater iussit eam añ tribunal suũ duci. Cui dixit. Sacrifica diis. sin autẽ multis afficieris suppliciis. ⁊ mea filia nõ diceris. Cui illa. Magnã mihi grãm p̃stitisti. q2 iam me nõ vocas filiã dyaboli. Qḋ ãt de dyabolo nascit̃ demon est. Tu es

pater ipius sathane. Tūc ille iussit carnes ei⁹ vngul' radi. ⁊ mēbra eius tenera disrūpi. Christina āt de carnib⁹ suis accipiēs. in vultū pris piecit dicēs. Accipe tirāne et carnē a te genitā comede. Tūc pr sup rotā eā posuit. ⁊ ignē cū oleo supposuit. Sȝ flama exiliēs milleqngētos viros occidit. Pr aūt eius omīa hec magicis artib⁹ ascribens ipam iterū in carcerem mitti fecit. ⁊ facta nocte iussit pueris suis vt lapidē grādeȝ ad collum ei⁹ ligarent. et i mare pīcerent. Qd̄ cū fecissent. ptin⁹ angeli eā assumunt. Christ⁹ aūt ad eā descendit. ⁊ eā in mari baptisauit dicēs. Baptiso te in deo pre meo et in me iesu xpo filio eius. et in spūsancto. Et cōmisit eā michaeli archangelo. q̇ eā ad terrā adduxit. Qd̄ audiens pater frontem suā pcutiens dixit. Quib⁹ maleficiis hec facis. vt i mari maleficia tua exerceas. Cui illa. Stulte et infelix a xpo hāc accepi gratiam. Tūc in carcerem eā misit. iubēs vt in crastino debeat decollari. B

Ipa aūt nocte pr su⁹ mortu⁹ est inuent⁹. Huic quidā iudex iniquus successit noīe dius. q̇ cunā ferreā succensam cū oleo resina et pice pari fecit ⁊ christinā ibidē iactari cunāqȝ a viris q̄ttuor agitari. vt citius cōsumeretur. Tūc christina deū laudauit. q̄ eā nup renatā denuo volebat. vt infantulā in cunabulis agitari. Tūc iudex irat⁹ fecit radi caput ei⁹. et nudam p ciuitatē vsqȝ ad apollinē duci. Ubi ydolo impauit. ⁊ corruens in puluerē est redactuȝ. Qd̄ audiens iudex expauit. ⁊ spūm tradidit. Huic successit iulian⁹. q̇ fornacē succendi fecit ⁊ christinā int⁹ iactari. Ubi p qnqȝ dies cū angelis cantās ⁊ deambulās illesa pmāsit. Qd̄ audiēs iulianus ⁊ magicis artib⁹ h̄ ascribens. duas aspides. duas vipas duosqȝ colubros ad eā dimitti fecit. sȝ serpentes ei⁹ pedes lingūt. aspides nil nocentes ad vbera pendēt. colubri collo se voluentes sudorē lingunt. Julianus āt incātatori dixit. Nunq̇d et tu mag⁹ es. irrita bestias. Qd̄ cuȝ faceret serpentes in eū impetū fecerūt et eū ptin⁹ occiderūt. Tūc serpentibus impauit christina. ⁊ ad desertū locū ire fecit. ⁊ mortuū hominem suscitauit. Tūc iulian⁹ mamillas ei⁹ pcidi mādauit. de q̇bus lac p sanguine fluxit. Deinde linguā ei⁹ pcidi fecit. Christina vero nequaq̄ loquelā amittens. pcisurā lingue accipiens i faciē iuliani piecit. ⁊ oculū ei⁹ inde pcutiens eū excecauit. Jratusqȝ iulian⁹ duas sagittas circa cor eius et vnā in lat⁹ eius dimisit. Et illa pcussa spūm deo tradidit circa ānos dn̄i cclxxxvii. sub dyocleciano. Reqēscit aūt corp⁹ ei⁹ in quodā castro quod bulsenū vocat̄ inter vrbē veterem ⁊ viterbiū sito. Tyr⁹ em̄ q̄ iuxta castrū illud erat funditus est euersa

XCIIII.

De sancto iacobo apostolo maiori.

Jacobus iste apostolus dictus est iacobus zebedei. iacob⁹ frater iohis. boangeres. i. fili⁹ tonitrui. ⁊ iacob⁹ maior. Dicit̄ em̄ iacob⁹ zebedei. s. fili⁹ n̄ tm̄ carne sȝ etiā nois iterptatōe A B

zebedeus interpretatur donans siue donat⁹. ⁊ beatus Jacobus seipm christo dōauit p mortis martiriū. ⁊ a deo nob donat⁹ est in spūales patronū. Dicitur iacob⁹ fr̄ iohānis: qr fuit ei⁹ fr̄ n̄ tm̄ carne: s3 etiā moꝝ silitudie. Ambo ei fuerṫ eiusdez zeli. ei⁹dem studii. eiusd̄ voti. Eiusdē zeli ad dn̄m vlciscendu3 Cum eni samaritani xp̄m n̄ reciperent. iacob⁹ et iohānes dixerṫ. Uis dicimus descendat ignis de celo ⁊ ꝯsumat illos Eiusdem studii ad discendum. Un̄ isti p̄cipue fuerṫ q̄ xp̄3 de die iudicii in aliis venturis īterrogauerṫ. Eiusdem voti ad obtinendū: qr sessiōem ad dexteram et sinistrā christi ambo habere voluerunt. Dicitur fili⁹ tonitrui rōne sonore p̄dicatōis: qr malos terrebat. pigros excitabat oēs sua altitudie in āmiratōe cōuertebat. Unde dicit beda de iohāne: q̄ tā alte intonuit: vt si aliq̄ntulum altius intonuiss3 totus mūdus eum cape non potuisset. Dicitur iacobus maior sicut alter minor. Primo ratōne vocationis: qm̄ prius vocatus est a christo. Secundo rōne familiaritatis. quoniā maiorem familiaritatem videtur xp̄us habuisse cum isto q̄ cum illo: sicut patet: quia ipsum ad secreta sua admittebat. sicut fuit ad puelle resuscitatōnem et ad gloriosam transfiguratōem. Tercio ratōe passionis: quia p̄mus inter ceteros apostolos passus est. Sicut ergo dicitur maior alio ex eo q̄ prius vocatus est ad ap̄latus grām: ita p̄t dici maior ex eo q̄ p̄us vocatus est ad eternitatis gloriam.

Iacobus apostolus filius zebedei post ascensionem dn̄i dum p iudeam ⁊ samariā predicaret: in hyspania3 tandem iuit: vt ibi verbum domini semiaret. Sed dum ibi se p̄ficere nil vider3 ⁊ solūmodo ibidem. ix. discipulos acquisiuisset. duos ex illis causa p̄dicādi reliquit. et alios septem secū assumens iteꝝ in iudeam rediit Magister aūt iohannes beleth dicit: q̄ tm̄ vnum ibi conuertit. Cum ergo in iudea verbum dn̄i predicaret. magus q̄dam nomine hermogenes cum phariseis discipulum suu3 nomie philetum ad iacobū misit. vt ip̄m philetus coram iudeis conuinceret q̄ sua p̄dicatio falsa esset. Sed cū apostolus coram omnib⁹ rationabiliter eu3 conuicisset: et multa coram eo miracula fecisset. rediit philet⁹ ad hermogenem: doctrinā iacobi app̄bans et miracula recitās ac eius discipulū se velle fieri contestās: ⁊ vt ipse similiter efficeretur discipulus ꝑsuadens. Tūc hermogenes irat⁹ arte sua magica ita eum imobilem fecit: vt se nullatenus mouere poss3 dicens: Uidebim⁹ si iacobus tuus te soluat. Quod cum philetus iacobo p pueꝝ suum nunciasset. misit ad eum sudarium suu3 dicens: Accipiat sudarium et dicat: Dn̄s erigit elisos: ipse soluit compeditos. Statimq3 vt de sudario tactus est solutus a vinculis magicis artib⁹ hermogenis insultauit ⁊ ad iacobu3 p̄perauit. Iratus hermogenes demōes aduocauit. p̄cipiens vt ip̄m iacobū vinctum cū phileto adducāt: vt de ipsis se vindicet: ne discipuli eius de cetero sibi audeāt talr̄ insultare.

Venientes aũt demões ad iacobũ in aere vlulare ceperũt dicentes. Iacobe apostole dei miserere nob: q2 anteq̃ temp9 nostr̃ aduenia iã ardem9. Quib9 iacob9 ait: Ut q̃d venistis ad me. Qui dixerũt. hermogenes misit nos vt te ⁊ philetũ ad ipsum ducerem9: Sȝ mox vt ad te venim9 angel9 dei nos catenis igneis religauit: et plurimũ cruciauit. Quib9 iacob9. Exoluat vos ãgelus dñi: ⁊ ad ipsum redite: et eũ ad me vinctuȝ adducite sed illesum. Qui cum abiissent apprehendentes hermogenem man9 ei a tergo ligauerũt: ⁊ ipsuȝ sic vinctũ ad iacobuȝ adduxerũt dicentes. Misisti nos vbi incensi sum9 et ĝuiter cruciati Dixerũtq3 demões ad iacobum. Da nob in eum potestatem vt possim9 tuas iiurias ⁊ nr̃a incendia vindicare. Quib9 ait iacob9: Ecce philet9 añ vos est: cur eum nõ tenetis. Cui illi. Nos ñ possum9 nec formicã q̃ in cubiclo tuo est manu contingere Dixitq3 iacob9 ad philetum. vt bõa p malis ƀm qd xp̃s nos docuit reddam9. hermogenes te ligauit tu eum solue. Solut9 hermogenes ↄfusus stetit. et iacob9 apl's ei dixit. Uade liber quocũq3 volueris. Nõ eni disciplie nostre est vt inuit9 aliq̃s ↄuertatur. Dixitq3 ei hermogenes: Ego noui iras demonũ: nisi michi aliq̃d dederis qd mecum habeo: occident me. Cui iacob9 bacl'm suum dedit. Ille autem p rexit. et om̃s libros artis sue magice ad apl'm cremãdos attulit. Iacobus ãt ne forte odor incendii vexaret incautos: eos in mare p̃ici fecit. Proiectis ergo libris ad apl'm rediit. et plantas ei9 tenens dixit. Animarum liberator accipe penitenteȝ quem inuidentem et detrahentem actenus sustinuisti. Cepit igitur i dei timore pfectus esse adeo vt virtutes pl'ime p eũ fierent. Uidentes ãt iudi hermogenem cõuersum. zelo cõmoti iacobum adierunt. et cur ihesum crucifixum predicaret increpauerunt. Ille vero cum eis p scripturas aduentuȝ christi ⁊ passiõem euidenter pbassȝ. pl'imi crediderũt. B Abiatar vero põtifex ãni illi9 seditõem i popl'o excitauit: ⁊ misso fune i collo apostoli ipsuȝ ad herodẽ agrippã adduci fecit. Cunq3 iussu ei9 ad decollãdum duceretur. q̃dam paliticus in via iacens ad eum clamauit vt sibi sanitatem ↄferret. Cui iacobus ait. In noĩe ihesu christi: p cuius fide ducor ad decollandum. exurge sanus ⁊ bñdic creatorem tuuȝ. Et stati sanatus surrexit: ⁊ dñm bñdixit. Scriba ãt q̃ funem i collo suo miserat: et trahebat noĩe iosyas hoc videns: ad pedes eius se p̃iecit. ⁊ veniã petens se christianum fieri postulauit. Quod videns abiathar: eum teneri fecit sibiq3 dixit: Nisi nom̃ christi maledixeris cũ ipso iacobo decollaberis. Cui iosias Maledict9 tu ⁊ maledicti om̃s dies tui. Nomen ãt dñi ihesu christi sit bñdictum i secula. Tunc abiathar os eius pugnis cedi iussit: ⁊ missa de eo legatõne ad herodem. ĩpetrauit vt cum iacobo decollaretur. Cum aũt ambo d̃collari deberent. iacobus a spiculatore lãgenam aque petiit: ⁊ ibidem iosiam ptinus baptizauit: ⁊ statim capitis obtruncatõe vterq3

martirium ꝯsūmauit. ¶ Decollatus est aūt beatus iacobus .viii. kal. apl'. in ānunciatōe dn̄ica: ⁊ .viii. kal. augusti compostellā trāslat⁹ est. et .iii. kal. ianuarii sepult⁹: q2 sepulcri eius fabrica fuit ab augusto vsq3 ad ianuariū ꝓtelata. Statuit igiť eccl'ia vt festū ei⁹ .viii. kal. augusti in tp̄e scȝ magis congruo deberet vniuersal'r celebrari. Decollato aūt iacobo vt iohānes beleth ait. q̄ hanc trāslatōem diligenter exeq̄tur. discipl'i eius corp⁹ nocte timore iudeoꝝ rapientes naui illud imposuerūt et sepulturā diuine ꝓuidentie cōmittentes. naui sn̄ regimīe cōscenderūt et āgelo dn̄i duce i galliciā i regno lupe applicauerūt. Erat eī in hyspania regia q̄dam sic dicta noīe ⁊ merito vite. Deponentes igitur corp⁹ de naui. sup̄ q̄ndaȝ magnū lapidem illud deposuerūt. Qui lapis mox vt cera corpi cessit: et i sarcofagū corpi se mirabil'r coaptauit. Ingredientes igitur discipl'i ad lupā dixerūt. Dn̄s ih̄s christ⁹ mittit ad te corp⁹ discipuli sui: vt q̄m noluisti suscipe viuū: suscipias defunctū. Et narrātes ei miracl'm qualiter illud sn̄ regimīe illuc aduexissent. locū ad ei⁹ sepulturam cōgruum petierunt. Quod dum regina audisset: vt dicit idem iohannes beleth. eos in dolo ad q̄ndam viꝝ crudelissimū: vel s̄m alios ad regem hyspanie destinauit: vt eius super hoc consensum haberent. Qui eos cepit ⁊ in carcerem reclusit. Cum aūt ille discumberet. angel⁹ dn̄i carcereȝ apuit. ⁊ eos libere abire ꝑmisit. Qd̄ cū ille cognouisset. velociter post eos milites qui eos caperent destinauit. Cum aūt milites illi pontem transirent. fracto ponte oēs in flumīe submersi sunt. Qd̄ ille audiens. penitentia ductus sibi ⁊ suis metuens misit p⁹ illos rogās vt ad se redirent. ⁊ quicq̄d vellent ad libitum impetrarent. Illi autem redierunt. et popl'm ciuitatis ad fidem dn̄i conuerterūt. Quod lupa audiens vehemēter doluit: ⁊ redeuntibus ad se discipul': et assensum regis aperientib⁹ illa rn̄dit. Accipite boues quos habeo i tali loco vl' monte et plaustꝝ iungite. ac corp⁹ dn̄i vr̄i deferte: ⁊ locum sicut volueritis edificate. Hec aūt lupina cogitatōne dicebat. Sciebat .n. boues thauros esse indomitos ⁊ siluestres. et iō putauit: q̄ n̄ possent iungi nec applicari: l' si iūgerentur. huc illucq3 discurrerent. et sic currū dissiparēt. ⁊ corpus deiicerent: ⁊ ipsos necarent. Sed nō est sapientia contra deū. Illi aūt dolum ei⁹ nō cogitātes mōtem ascendūt: et draconem q̄ndaȝ spirātem et i eos irruentem cruce opposita ꝑ mediū ventreȝ scindūt. Facto etiā signo cruc̄ sup̄ tauros. velut agni subito māsuescunt: ⁊ eos iūgentes corp⁹ sancti iacobi cū lapide sr̄ q̄m positū fuerat i curru posuerunt. Boues āt sine alic⁹ regimīe corp⁹ i mediū palatiuȝ lupe detulerūt. Qd̄ illa audiens ⁊ stupēs credidit. ⁊ christiana effecta oīa q̄ petierūt tribuit et palatiū i eccl'iam sancto iacobo dedicās magnifice ipsam dotauit: et in bōis opib⁹ vitā finiuit. ¶ Uir quidā noīe bernardus de episcopatu mutinensi: vt ait calixt⁹ papa. dn̄ captus et catenatus in ꝓfūdo turris

positus esset: et semper beatum iacobum inuocaret: apparuit ei sanctus iacobus dicens: Ueni sequere me in galiciam. Et confractis catenis cum dispuisset ille vincul' ad collum suspensis ad summitatem turris conscendit: et inde sine aliqua lesione vnicum saltum fecit. cum tamen turris sexaginta cubitorum altitudinem possideret. ¶ Quidam vt ait beda cum enorme peccatum plurimum commisisset: et episcopus confitentem absoluere timuisset. hominem illum cum cedula in qua illud peccatum scriptum erat ad sanctum iacobum misit. Cum ergo in festo eius dem cedulam super altare posuisset. et sanctum iacobum ut illud peccatum deleret suis meritis exoraret. cedulam postmodum aperuit: et penitus deletum inueniens deo et sancto iacobo gratias reddidit: et factum omnibus publicauit ¶ Triginta viri de lotharingia: vt ait vbertus sisuntinus circa annum domini. m lxx. ad sanctum iacobum properantes: omnes vno excepto fidem sibi mutui seruitii promisert. Unus igitur illorum infirmatus. xv. diebus a sociis expectatur. sed tandem a cunctis relinquitur: et a solo illo qui fidem non promiserat ad pedem montis sancti michael' custoditur: sed ad vesperascente die moritur Uiuus autem propter illius loci solitudinem et defuncti presentiam et iminentem noctis caliginem et gentis barbare feritatem valde timuit. Sed statim beatus iacobus in specie equitis sibi apparens et eum consolans ait: Trade mihi hunc mortuum et tu ascende post me super equum. Sicque illa nocte ante sol' ortum dietas xv: pagentes ad montem gaudii qui est dimidia leuga circa sanctum iacobum peruenerunt. ibique sanctus iacobus vtrumque deposuit. precipiens vt canonicos sancti iacobi ad sepeliendum peregrinum mortuum conuocaret et suis sociis diceret: quod propter fidem fractam eorum peregrinatio nil valeret Qui iussa compleuit et stupentibus sociis de eius itinere: ea que sanctus iacobus dixerat intimauit ¶ Theutonicus quidam vt ait calixtus papa. cum filio suo circa annum domini M. xx. ad sanctum iacobum pergens: et in vrbe tholosa gratia hospitandi diuertens. ab hospite inebriatur: et ab eo in malha argenteus ciphus absconditur. Mane igitur exeuntes quasi latrones insequens reuocauit. et quod ciphum argenteum furati fuerint eisdem obiecit. Cui cum dicerent quod punire eos faceret si apud eos ciphum inuenire posset et cum apta malha inuentus fuisset. protinus ad iudicem rapiuntur. Data ergo sententia omnia que habebant hospiti traduntur. et vnus eorum ad suspendium iudicatur. Sed cum pater pro filio et filius pro patre mori vellet. tandem filius suspenditur: et pater ad sanctum iacobum merens progreditur. Igitur post. xxxvi. dies rediens et ad corpus filii diuertens super eum lamentabiles voces premebat. Et ecce filius suspensus consolari cepit ipsum dicens: Dulcissime pater ne fleueris: quia nunquam mihi sic bene fuit quam hucusque sanctus iacobus me sustentat. et celesti dulcedine refocillat. Quod pater audiens ad vrbem cucurrit: et venientes popul'i filium peregrini incolumem deposuerunt: et hospitem suspenderunt. ¶ Refert hugo de sancto victore: quod cuidam peregrino ad sanctum iacobum pergenti dyabolus in specie sancti iacobi apparuit: et de miseria presentis vite plura commemorans

felicem se esse si ob honorem suũ se necaret asseruit. Qui mox gladium arripuit. et protin⁹ seip̄z occidit. Et cũ ille in domo c⁹ hospitat⁹ fuerat suspectus haberetur. ⁊ mori plⁱmũ formidaret. cõtinuo q̄ mortuus fuerat reuixit. asserens. ꝙ dum demõ q̄ mortem suaserat ad supplicia ipsũ duxisset. beatus iacobus mox occurrit. et ereptum ad thronũ iudicī deduxit: et accusãtib⁹ demõibus vt vite restitueretur obtinuit. ¶ Quidã iuuenis d̄ territorio lugduneñ. vt narrat hugo abbas cluniaceñ. q̄ ad sãctum iacobũ freq̄nter cuz deuotõe magna ire solebat. q̄dã vice dũ illuc tendere vellet: nocte illa in fornicatõez lapsus est. Pergente igitur q̄dã nocte: dyabol⁹ ī specie sancti iacobi appuit dicens. Nosti q̄ sum. Negãti illi dixit dyabolus. ego sum iacobus apl's q̄m singul' ãnis visitare cõsueuisti. Scias ꝙ mltm de deuotõe tua gaudebã: sed nup de domo tua egrediens ī fornicatõez incidisti. ⁊ ñ ꝯfessus ad me accedere presumpsisti. q̄ tua pegrinatõ deo et mihi placere possit. Nõ sic expedit. s; q̄cũq; ad me pegrinãdo venire desiderat: ṗus peccata sua p cõfessiõem deb; pãdere ⁊ p⁹ pegrinãdo eadẽ cõmissa punire. Et his dictis demõ euanuit. Tunc iuuenis anxiat⁹: domũ suã redire: ⁊ peccata sua cõfiteri. deiñ iter reincipe disponebat. Et ecce dyabolus appens iter in specie apl'i hõ oīno dissuasit. asserens ꝙ peccatu; illud nullo mõ sibi remitteretur. nisi penitus genitalia sibi membra secaret. beatior ãt foret si se vellet occidere: ⁊ p ei⁹ noīe martir esse. Juuenis igitur nocte. sociis dormientib⁹ gladium accipiens genitalia sibi p̄cidit. Deiñ eodez cultro se p ventrẽ trãsfixit. Expergefcī socii hoc videntes: ⁊ plⁱmũ formidãtes: ptinus au fugert̃: ne suspecti de homicidio haberentur. Uer cum fouea ei paref qui fuerat defunctus reuixit: et cunctis fugientib⁹ ⁊ stupentibus q̄ sibi acciderãt enarrauit dicens. Cum me ad suggestiõem demõis occidissẽ demões me capientes versus romã deducebãt. Et ecce post nos beat⁹ iacobus protinus cucurrit. et demões de fallacia plurimũ increpauit. Cumq; ad inuicez diuti⁹ disceptarent. cogente beato iacobo ad q̄dã; pratu; venimus. vbi virgo beata cum multis sanctis colloq̄ns residebat. Cui cũ beatus iacob⁹ pro me cõquestus fuisset. illa plⁱmũ demões increpauit: ⁊ me vite restitui p̄cepit. Beat⁹ igitur iacob⁹ me suscipiẽs vite reddidit vt videtis. Post triduũ g̃ solis ī illo cicatricib⁹ r̄manentibus iter arripuit. ⁊ inuentis sociis oĩa p ordiem enarrauit. ¶ Francus q̄dam: vt ait calixtus pp̄ circa annũ dñi. M.c. cu; vxore ⁊ filiis ad sanctum iacobũ ibat. tum volens mortalitatem q̄ erat in frãcia fugere tum sãctum iacobum cupiens visitare. Qui cũ ad vrbe; pãpilonam venisset. vxor eius ibidem obiit et hospes tota; illius pecuniã sibi cu; iumento quo vehebãtur pueri vsurpauit. ille aũt desolatus incedens: pueros quosdã in humeris portauit: quosdã ad manum trahebat. Cui vir cum azino cõpassiõe cõmotus occurrens sibi azinum commodauit: vt

sup illum pueri veherentur Qui cum ad sanctum iacobum peruenisset ei
dem vigilāti: et oranti sanctus iacob⁹ apparuit: et an se cognosceret requisi-
uit. Cui negāti ait: ego sum iacob⁹ apl's q̄ tibi meum asinū cōmodaui:
et iterum accōmodo reuertenti. Sed scito p̄noscens q hospes tuus de so
lario corruens morietur. et oīa q̄ tibi abstulerat rehabeb. Que cum oīa
cōtigissent. ille domū letus redijt. et pueris de asino depositis: asin⁹ sta
tim disparuit. ¶ Quidā mercator a quodā tiranno iniuste spoliatus ī cu-
stodia tenebatur: q̄ deuote sanctū iacobum in sui auxiliū inuocabat.
Cui sāctus iacob⁹ vigilantib⁹ custodib⁹ apparuit: et vsq3 ad turris sūmita
tem ipm perduxit. Statimq3 turris adeo se inclinauit: q ipsi⁹ sūmitas
terre equal' fuit: et q̄ sn̄ saltu descendens solutus recessit Quem custodes
insequentes licz iux eum pergerent. tn̄ ipm videre nō poterāt. ¶ Dum
tres milites: vt ait vbertus bysuntin⁹ lugdun̄ dyocef ad sanctū iaco-
bum pgerent: vnus eorum a q̄dam muliercula rogatus sacc'm ipsius amo
re sancti iacobi sr̄ equū suū portabat. Deinde q̄ndā infirmū in via de
ficientem inueniens: ipm sr̄ equum posuit. et infirmi burdonem cum sa
culo mlieris accipiens equum pariter seq̄batur. Sed feruore sol' a labore
itineris fractus cum galiciā aduenisset infirmitate g̃uissima laborauit
Cunq3 a sociis de salute aīe rogaretur: ille tribus dieb⁹ extitit mutus:
sed q̄rto die sociis eius morte3 expectātibus g̃uiter spirans ait: Grās
deo et sācto iacobo: q2 eius sum meritis liberat⁹. Cum enī quod mone
batis facere vellem: demōes ad me venerunt me tam g̃uiter cōstringen
tes: vt nichil quod ad salutem aīe pertineret aliquatenus loq̄ possem.
Uos q̄ppe audiebā: sed prsus rn̄dere nō poteram. Nunc āt sanctus ia
cobus huc intrauit: ferens in sinistra manu sacc'm mulieris: in dextra ba
culū paupis: quos ī via adiuuerā: ita vt burdonem p lancea et saculū
pro scuto haberet. et demōes quasi irat⁹ aggrediens eleuato bacc'o ter-
ruit: et in fugā cōuertit. Nūc ergo ecce beati iacobi grā me liberauit: et
loquelā restituit. Uocate ergo sacerdote3 ad me: q2 diu in hac vita esse
non possum: Et cōuersus vni eorum dixit. Amice noli amodo dn̄o tuo mi
litare. q2 veraciter est dānatus: et mala morte in proximo moritur⁹. Sepl'
to aūt socio cum ille dn̄o suo hoc dixisset: ille p nichilo hoc ducens: et se
emendare cōtemnens. post modicū lancea in bello confossus interijt.
B ¶ Cum cuidā viro de viziliaco vt ait calixtus pp̄ ad sanctū iacobū
pperanti pecunia defecisset: et ille mendicare erubesceret. sub quadā req̄
escens arbore sōniabat: q sanctus iacob⁹ eū pascebat Euigilās igitur
subcinericiū pane3 ad caput reperit. de quo. xv. diebus vixit: quousq3
ad ppria remeauit. Singul' ei diebus sufficienter bis de eo comedens
seq̄nti die ipm in sacc'o integrum inueniebat. ¶ Refert calixtus papa q
ciuis q̄dam barchinone vrb circa ānum dn̄i. M. c. ad sanctū iacobum
veniens hoc solū postulasse dicitur. ne deinceps ab aliq̄bus hostibus

caperetur. Rediens igit̄ p siciliā i mari a saracenis capitur: ꝛ pluries ab eis p nundinas venditur. sed tñ semp catene quib⁹ ligatus fuerat soluebātur. Cum aūt iam. xiii. vicibus venditus fuisset. et duplicibus catenis astrictus esset: et ille beatum iacobum inuocaret. sanct⁹ iacob⁹ eidem appuit dicens. qm̄ i eccl'ia mea cōsistens. postposita salute aīme liberatōem tm̄ corpis postulasti. iō in hec picula incidisti. Sed qꝛ dñs misericors est. misit me. vt te redimā. Statiqꝫ ruptis catenis: p terras et castellas saracenoꝝ partem quādā catene i testimoniū h⁹ miraculi ferens ad terrā suā cunctis videntib⁹ et stupentib⁹ redijt. Cum eni eum aliquis cape volebat. visa catena territ⁹ ptin⁹ fugiebat. Sed cū leōes alieqꝫ fere in eū p deſerta gdientem vellent īsurgere: mox visa catena ꝯcutiebātur terrore nimio ꝛ i fugā ptinus vertebātur. Anno dñi. M ccxxxviii. in vigilia sācti iacobi in q̄dam castro qd̄ dicitur pratum inter florentiā et pistoriū sito. iuuenis q̄dam rustica quadā simplicitate dceptus in segetes tutoris sui ignem apposuit: eo q hereditatem suā sibi vsurpare volebat. Tent⁹ igitur et cōfessus. ad caudā equi trahend⁹ incendio adiudicat⁹ est. Qui peccatū cōfitens: et sācto iacobo se deuouēs cū sr̄ terrā petrosā in sola camisia diuti⁹ tract⁹ fuissꝫ. nec i corpe nec in camisia sensit aliquā lesiōem. Tādem ad palū ligatur ligna vndecunqꝫ ꝯgerūtur: igne supposita ligna et vincl'a ꝯburūtur: sꝫ ipo sp beatū iacobū inuocāte: nec i camisia nec in corpe aliq̄ lesio repitur. Quē dñi i ignē vellēt iterato iactare a pplo eripit̄ ꝛ de⁹ i aplo suo magnifice collaudat̄

XCV

De sancto christofero

A

Christoferus añ baptismū dicebatur reprobus sed postmoduꝫ christoferus dictus est q̄si christū ferens ex eo scꝫ q xp̄ꝫ q̄tuor modis portauit scꝫ in humeris per traductōem. in corpore per macerationem: in mente per deuotionem: in ore per confessionem siue predicatōnem.

B

Christofer⁹ genere chanane⁹ pcerissime stature vultusqꝫ terribilis erat: et. xii. cubitos in longitudine possidebat. Qui vt in quibusdā gestis suis legitur: cum staret cū quodā rege chananeorum. venit sibi in mentem vt maiorem pncipem q̄ in mūdo esset quereret. et ad eundem secū moraturus accederet. Venit igitur ad q̄ndaꝫ maximū regem de quo general' fama habebatur. q maiorem mundus pncipem nō haberet. Quem rex videns libenter recepit. et in sua curia manere fecit. Quadā auteꝫ vice ioculator q̄dam cantiōem coram rege cantabat. in qua freq̄nter dyabolū noiabat. Rex āt cum fidem xp̄i haberet: qn̄cunqꝫ dyabolū noiari audiebat ptinus in faciem suā cruc̄ signaculuꝫ impmebat. Quod videns christoferus plurimū admirabatur

cur hoc rex ageret:et quid nam huiusmodi signuz sibi vellet Cum aūt de hac re regem interrogaret:et ille hoc sibi manifestare nollet Rñdit christoferus. Nisi hoc michi dixeris tecum vlterius nō manebo. Quapropter coactus rex dixit ei. quandocunqz dyabolum nominari audio hoc signo me munio:timens ne in me potestatem accipiat: mihiqz noceat: Cui christoferus. Si dyabolū ne tibi noceat metuis. ergo ille maior et potentior te esse conuincitur. quem tu intm̄ formidare probaris Frustratus igitur sum spe mea:putās ꝙ maiorem et potentiorem mundi dominuz inuenissem: Sed iam nunc valeas:quia ip̄m dyaboluz querere volo. vt ipsum michi in dominū assumā:et eius seruus efficiar.

Discessit igitur ab illo rege et dyabolum querere properabat. Cum āt per quandā solitudinem pergeret. vidit magnā multitudinem militum. quorꝫ quidam miles ferus et terribilis venit ad eum:et quo naz pergeret requi siuit. Cui christoferus respondit. Uado querere dominū dyabolum vt ipsum in dominū mihi assumā. Cui ille Ego sum ille quē queris. Gauisus christoferus se sibi in suum perpetuū obligauit et ipsum pro domino suo accepit: Cum ergo ambo pgerent: et in quadaz via cōmuni quandaz crucem erectam inuenissent: mox vt dyabolus ipsaz crucem vidit territus fugit. et viam deserens per asperā solitudinem christoferum duxit:et postmodū ip̄m ad viam reduxit. Quod videns christoferus et admirans interrogauit illum cur intm̄ timens viam planā reliquerit:et tātuz deuians p tam asperam solitudinem ierit. Quod cū ille nullaten⁹ indicare vellet: Dixit christofer⁹. Nisi michi hoc indicaueris:statim a te discedā. Quapropter ꝯpulsus dyabol⁹ dixit ei. Quidā homo q̇ dr̄ xp̄s in crucem affixus fuit. cui⁹ cruciꝭ signū cuz video plimū ptimesco et territ⁹ fugio. Cui xp̄ofer⁹. Ergo ille christus maior et potentior te est. cuius signum intantuz formidas. In vacuuz igitur laboraui:nec adhuc maiorem principem mundi inueni. Jam nunc valeas quia te volo deserere :et ipsum christum inquirere

Cum igitur diu quesisset. Quisnam sibi christi noticiā indicaret. Tandem ad q̄ndā heremitam deuenit:qui sibi christū predicauit:et in eius fide ipsum diligenter instruxit. Dixitqz heremita christofero. Rex iste cui seruire desideras istud requirit obsequium:quia te frequenter ieiunare optebit. Cui christoferus. Aliud a me requirat obsequiuz: quia istam rem neq̄ ꝗ̄ agere valeo. Rursus heremita. Multas quoqz orationes te sibi facere oportebit. Cui christoferus: Nescio quid sit hoc: nec huiusmodi obsequium perficere possum. Cui heremita. Nosti talem fluuium in q̄ multi transeūtes periclitātur et pereunt. Cui christoferus. Noui ⁊ ille Cum procere stature sis:et fortis viribus:si iuxta fluuiuz illum resideres. ⁊ cunctos traduceres. regi christo cui seruire desideras plurimum gratum esset. et spero ꝙ ibidem se tibi manifestaret. Cui christoferus.

Utiqȝ istud obsequium agere valeo: ꝛ me sibi in hoc seruitutꝫ ꝑmitto.
Ad ṗdictum igitur fluuiū accessit: et ibidem sibi habitacl'm fabricauit
portansqȝ loco baculi quādam perticam in manibus qua se i aqua su-
stentabat: et oīs sine cessatōe transferebat. Euolutis m'ltis dieb⁹: cuȝ
in domūcula sua q̄esceret. audiuit vocem cuiusdā pueri se vocātis ꝛ di
centis. Christofere veni foras et meipm traducas. Concit⁹ christofer⁹
exiuit. sed nemiem reperit. Rediensqȝ in domunculā suam predictam:
iteꝝ vocem se acclamātis audiuit. Qui rursus foras cucurrit: sed nemi
nem inuenit. Tercia vice ab eodem vt prius vocatus exiit: et pueꝝ q̄n-
dam iuxta ripā flumis inuenit. Qui christofeꝝ vt se traduceret obnixe
rogauit. Christoferus igitur pueꝝ sibi in humeris eleuās: ꝛ baculum
suum accipiens. flumen transiturus intrauit. Et ecce aqua flumis pau
latim intumescebat: et puer instar plumbi ḡuissime ponderabat. Quan
toqȝ magis ꝑcedebat: tanto amplius vnda crescebat. et puer magis ac
mag̃ christoferi humeros pōdere intolerabili deꝑmebat. adeo vt chri-
stoferus in angustia multa positus esset ꝛ se ꝑiclitari plurimū formida
ret Sed cum vix euasisset: et fluuiuȝ transfretasset: pueruȝ in ripa depo
suit: eiqȝ dixit. In magno ꝑiculo puer me posuisti: et adeo ponderasti.
ꝙ si totum mundum super me habuissem: vix maiora pondera persen-
sissem. Ad quem puer respondit: Ne mireris christofere: quia nō soluȝ
super te totum mūdum habuisti. sed etiam illum qui creauit mundum
tuis humeris baiulasti. Ego ei sum christus rex tu⁹ cui in h̃ ope ip̄e de
seruis. Et vt me veꝝ dicere cōprobes: cū ꝑtransieris bacl'm tuū iuxta
domunculā tuā in terram fige: ꝛ mane ip̄m floruisse ꝛ fructificasse vide
bis. Statimqȝ ab ocul' eius euanuit. Veniens igi' christofer⁹ cū bacl'ȝ
suum in terrā fixisset. mane surgens inuenit ip̄m ad modū palme fron
des ꝛ dactilos ꝑtulisse. ¶ Post hoc aūt samon ciuitatem licee venit.
Ubi dū eoꝝ linguā ñ intelligereȝ: orauit dn̄m vt illi⁹ lingue sibi cōcede
ret intellectū. Dum āt in ꝑce cōsistereȝ: iudices eum insanū putātes cū
reliquer̄t. Assecutus xp̄oferus qđ petebat vl'tum operiens ad locū certa-
minis venit: et christianos qui torquebātur in domino ꝯfortabat. Tūc
vnus ex iudicib⁹ in faciem eum ꝑcussit. Cui christofer⁹ vultum disco
periens dixit. Nisi xp̄ianus essem meā ꝑtin⁹ iniuriā vindicassem. Tūc
christoferus virgam suā in terrā fixit: et vt ꝑpter cōuersioneȝ populi
fronderet dn̄m exorauit. Quod dum ꝑtinus factū fuisset octo milia ho
minum crediderunt. Rex aūt. cc. milites qui eū ad se adducerent misit
Et cum eū orantem inuenissent: et sibi hoc intimare timerent: iteꝝ toti
dem misit. Qui ꝛ ipsi cū eo orante ꝑtinus orauer̄t. Surgens christofe
rus dixit eis. Quid q̄ritis: qui ei⁹ vl'tuȝ videntes dixer̄t Rex misit nos
vt te ad ip̄m vinctuȝ ducamus. Quibus christoferus. Si ego voluero
nec solut⁹. nec ligatus a vobis duci potero: Dicūt ei. Si ergo nō vis

vade liber quocũqȝ volueris: et nos regi dicem⁹ q̄ te nequaq̄ iuenim⁹ Non ita inquit: sed ego vobiscũ vadã: Ipse ãt eos ad fidem ɔuertit: et ab eis man⁹ sibi tergo ligari fecit. ꝛ se regi vinctum p̄ntari. Queȝ rex videns territus est: ꝛ de sede sua ꝑtin⁹ corruit. Deĩ a suis suis leuat⁹ de noĩe suo et p̄ria eũ interrogauit. Cui xp̄ofer⁹. Añ baptismũ rep̄bus dicebar: nunc ãt christofer⁹ vocor. Cui rex. Stultũ tibi nom̄ imposuisti xp̄i scȝ crucifixi: q̄ nec sibi ꝓfuit nec tibi ꝓdesse poterit. Nunc ḡ chananee malefice. q̄re nõ sacrificas diis n̄ris. Cui xp̄ofer⁹. Recte vocaris dagnus: q̄ tu es mors mũdi: soci⁹ dyaboli: dii ãt tui sunt opa manuuȝ hoĩm Cui rex: Int̄ feras nutrit⁹ es et n̄ potes nisi opa feralia ꝛ hoĩb⁹ incognita loq̄. Nunc ḡ si sacrificaueris magnos honores a me ɔseq̄ris sin aũt suppliciis cõsumeris Nolentem ergo sacrificare in carcerẽ mitti iussit: ac illos milites q̄ ad christoferꝫ missi fuerãt ꝑ xp̄i noĩe decollari fecit. Deĩ duas formosas puellas: q̄ꝝ vna dicebatur nicea: ꝛ alia aquilina secũ in carcere ꝯcludi fecit. ꝓmittens eis m̄lta munera si eũ ad peccãdum secũ allicerent. Q̃ videns xp̄ofer⁹ ꝑtin⁹ in orõneȝ se dedit. Sȝ cum a puell̄ plausu manuũ et ãplexib⁹ vrgeretur. surrexit et ait illis. Quid q̄ritis: ꝛ ob quã causã huc itroducte estis. At ille claritate vult⁹ ei⁹ ꝑterrite dixer̄t Miserere n̄ri sancte dei: vt in deũ queȝ p̄dicas credere valeam⁹. Quod audiens rex. eas ad se duci fecit dicens. Ergo ꝛ vos seducte estis. Per deos iuro. q̄ nisi diis sacrificaueritis mala morte pibitis. Que r̄nder̄t. Si vis vt sacrificem⁹. iube plateas mũdari. et om̄s ad templũ cõgregari. Quo facto: cum ille itroissent templuȝ: soluentes cingulum suũ posuer̄t in colla deoꝝ. et ad terrã trahentes i puluerem cõfreger̄t: dixer̄tqȝ astãtib⁹ Ite et vocate medicos vt curẽt deos v̄ros Tunc iussu reḡ aquilina suspenditur: et ligato ad ei⁹ pedes ingenti saxo membra ei⁹ oĩa dirũpuntur. Que cũ migr̄sset ad dñm: soror ei⁹ nicea in ignem ꝓiicitur. sed tñ illesa exiens ꝓtinus decollatur. Post h̄ xp̄oferus regi p̄ntatur. Qui iussit eum virḡ ferreis cedi: et cassidem ferreã ꝛ igneam in caput eius poñ. Deĩ scamnũ ferreũm fieri fecit: et xp̄oferꝫ ibidem ligari. et ignem iniecta pice succendi. Sed instar cere scãnum cõfringitur: et christofer⁹ illesus egreditur. Deĩ iussit euȝ ad stipiteȝ ligari. et a. cccc. militib⁹ sagittari. Sagitte auteȝ om̄s in aere suspendebantur: nec ip̄m aliqua contingere potuit Rex auteȝ putans ip̄m a militibus sagittatuȝ. cum eidem insultaret: subito vna de sagittis ab aere veniens et retro se vertens regem in oculo percussit et ipsum protinus excecauit Cui xp̄oferus. Crastina die consummandus sum Tũ igitur tyrãne lutum de sanguie meo facies ocl'm iunges et sanitateȝ recipies Tũc iussu reḡ ad decollãdum ducitur: ꝛ ibi fusa orõne decollatur Rex aũt modicum de sãguĩe eius accipiens ꝛ sup oculum suum ponens: ait In nomine dei et sancti christoferi. Et continuo sanus effectus est.

Tunc rex credidit: dans pceptum vt si quis deum et sanctū christoferū blasphemaret. cōtinuo gladio feriretur. ¶ Ambrosius aūt in pfatiōe sic ait de hoc martire Christofero tante virtutis cumulū et doctrine gratiam dn̄e cōtulisti. vt. xlviii. milia hoim de gentilitatis errore ad christiani dogmatis cultū. coruscātibus miracul' reuocares. Quiq3 niceam et aqlinā publico lupauari lōgo tpe sb meretricea sordo famulātes ad castitatis bitū puocauit: easdemq3 coronā pcipe edocuit: ppea iter igneū rogū ferreo scāno ɔstrict' nimiū calorē n̄ timuit: atq3 p die integrū oīm militum sagittis trāsfigi nō potuit. Ceterū vna ex his carnificis oculum collisit. cui tn̄ beati martiris cruor mixtus cū terra lumē restituit et corporis cecitatem tollendo illumiauit et mentem. Nā et apud te veniā impetrauit: atq3 vt morbos et ifirmitates repellat suppliciter obtinuit.

XCVI

De septem dormientibus

Septem dormientes in ciuitate ephesi orti sunt. Decius aūt imperator psequens xp̄ianos. cū venisset ephesum iussit edificari templa in medio ciuitatis vt oms cū eo miscerentur sacrificiis ydolorū. Cum g̊ oms christianos inquiri iussisset: et vinctos aut sacrificare aut mori cōpelleret. tant' penarū terror cūctis inerat: q amic' amicum et filium pr̄. et prem filius abnegabat. Tūc in illa vrbe iuenti sunt christiani septem. maximian'. malch'. marcianus. dyonisi'. iohannes. serapion. et constātinus. Qui hoc videntes nimis dolebāt. Et cū essent primi palatii. sacrificia ydolorū spnentes i domo sua se celabāt et ieiuniis et orōnib' vacabāt. Accusati igitur añ deciū statuūtur. et ɔpbati veraciter xp̄iani dato eis resipiscēdi spacio vsq3 ad rditū decii dimittūtur. At illi primoniū suū interim int paupes expēdentes: inito ɔsilio i mōte celion secesserūt: et ibi esse secreti' ɔcreuerūt. Diu g̊ sic latentes. vn' eorū sp ministrabat. et qtiens intrabat vrbem figura se mendici et bitu vestiebat. Cū ergo deci' in vrbem rediss3: et eos ad sacrificādum pquiri iussisset. Malch' minister eorū territ' ad socios rediit. et eis furorem ipatoris idicauit. Qui cū gūit terrerentur. malch' allatos panes eis apposuit: vt cibo cōfortati fortiores ad pliu3 redderentur. Postq aūt cenabāt sedentes et colloqntes i luctu: et lacrimis subito sicut deus voluit dormierūt. Mane facto cū quesiti fuissent et iueniri n̄ possent. et decius doleret q tales iuuenes pdidiss3. accusati sunt q hucusq3 i mōte celion latuissent et sua christianis paupib' erogantes in suo pposito pmanerent. Jussit ergo decius vt pentes eorū adessent: et cōminat' est eis mortem nisi de eis dicerent qcqd scirent. Illi āt eos simil'r accusauerūt: et diuitias suas pauperib' expendisse cōquesti sunt. Tunc cogitās quid de eis faceret. nutu dei iussit os spelunce lapidibus obstrui: vt ibi morerentur fame

et inopia circũclusi. Quod ministri quidem fecerunt Et duo christiani theodo rus: et rufinus eorum martirium discribentes caute inter lapides posuerunt Mortuo igitur decio: et tota illa generatione post annos .ccclxxii. anno xxx. imperii theodosii pullulauit heresis eorum qui negabant resurrectionem mortuorum. Unde contristatus theodosius xpianissimus imperator: quia fidem tam impie agitari videbat. indutus cilicio sedens in interiori loco per singulos dies flebat. Quod videns misericors deus consolari lugentes et confirmare spem de resurrectione voluit mortuorum. et thesaurum sue pietatis aperiens ita predictos martires suscitauit. Misit siquidem in cor cuiusdam ciuis ephesi: vt in illo monte edificaret stabula pastoribus suis. Cementariis speluncam aperientibus surrexerunt sancti: et se inuicem salutantes putabant se tantum vna nocte dormisse: et pridianam tristiciam recordantes interrogauerunt malchum qui eis ministrauerat. quid de eis decius decreuisset At ille respondit: Sicut dixi in sero quesiti fuimus vt ydolis immolemus. Ecce quid de nobis cogitat imperator. Respondit maximianus. Et deus scit quod non sacrificabimus. Cumque socios confortasset: iussit malcho vt empturus panes ad vrbem descenderet: et plures quam heri afferens panes quid iussisset imperator rediens nunciaret. Tollens ergo malchus .v. solidos de spelunca exiit et videns lapides miratus est. Sed aliud cogitans parum de lapidibus cogitauit. Ueniens igitur timidus ad portam vrbis valde miratus est videns suppositum signum crucis. Unde pergens ad alteram portam3 dum idem signum inuenit. vltra modum miratus est. Uidens omnes portas signo crucis apposito et mutatam ciuitatem signatamque se ad primam portam rediit se existimans somniare. Unde se confirmans et vultum operiens vrbem ingreditur: et veniens ad venditores panum audiuit homines loquentes de xpo: et apostolus stupefactus ait. Quid est inquit quod heri nemo audebat xpm nominare. et nunc omnes xpm confitentur. Puto quod hec non est ephesiorum ciuitas: quia aliter edificata est. sed aliam ciuitatem nescio talem Et cum interrogans audisset hanc esse ephesum. errare veraciter se putauit. et redire ad socios cogitauit Accessit tamen ad eos qui panem vendebant. et cum argenteos protulisset mirati venditores dicebant adinuicem quod ille iuuenis antiquum thesaurum inuenisset. Malchus vero eos ad inuicem loquentes videns putabat quod vellent eum trahere ad imperatorem: et territus rogauit eos vt se dimitterent. et panes et argenteos retinerent. At illi tenentes eum dixerunt ei vnde es tu: quia thesauros antiquorum imperatorum inuenisti: indica nobis et erimus socii tecum et celabimus te: quia aliter celari non potes. Malchus vero non inueniebat quid diceret illis pre timore. Illi vero videntes eum tacentem misso fune in collo eius trahebant per vicos vsque in medium ciuitatis. Et exiit rumor ad omnes quod quidam iuuenis thesauros inuenisset. Congregatis ergo ad eum vniuersis et eum mirantibus volebat eis satisfacere quod nihil inuenerat. Et circumspiciens omnes a nemine cognosci poterat. Et prospiciens in populum volebat cognoscere aliquem de consanguineis suis: quos veraciter viuere putabat. et nullum inueniens stabat quasi insanus in medio populi ciuitatis

Quod cum audisset sanctus martin⁹ eps et antipater pconsul q̄ nuper in vrbem aduenerat. mādauerūt ciuib⁹: vt eum caute adducerent: et argenteos ei⁹. Cumq₃ a ministris traberetur ad ecclesiā. putabat q̄ duceretur ad ipatorē. Episcop⁹ igit et pcōsul mirātes argenteos iterrogauerūt eū vbi thesaurū icognitum iuenisset. At ille rñdit se nihil penit⁹ iuenisse: s₃ de sacco pentum suorū eosdem denarios babuisse. Et interrogatus cui⁹ ciuitatis esset rñdit Bñ scio q̄ h⁹ ciuitatis sum: si tñ hec ē ciuitas ephesorū. Procōsul dixit. fac venire pentes tuos vt testentur p te. Quos cū noiasset. et null⁹ eos cognosceret: dicebāt eum se fingere vt aliq̄ modo euaderet. Et ait pcōsul. Quō credim⁹ tibi q̄ h̄ argentum pentum tuorū fuerit: cum scriptura ei⁹ babeat pl⁹q̄ tricentos septuagitaseptē ānos et sit pmorū dierū decii ipatoris: et ī nullo similes sint argenteis nostris et quō pentes tui añ tm̄ temp⁹ fuerūt. tu vero iuuenis. vis decipe sapientes et senes ephesi. Idcirco iubebo te legib⁹ tradi donec cōfitearis q̄d inuenisti. Tunc pcidens malch⁹ añ eos dixit: Pro deo dñi dicite mihi qđ vos īterrogo: et ego dico vob qđ est ī corde meo Deci⁹ ipator q̄ fuit in hac ciuitate vbi nunc est. Eps dixit: fili ñ est hodie ī terra q̄ decius noietur. ipator āt fuit añ lōgum temp⁹. Malch⁹ āt dixit In h̄ dñe ita stupeo et nemo credit mihi: s₃ seq̄mini me et ostendā vob socios meos q̄ sunt ī mōte celion. et ipis credite. Hoc ei scio q̄ a facie decii impatoris nos fugim⁹: et ego sero vidi q̄ igressus est decius ī hāc vrbē. si tñ hec est ciuitas ephesi. Tunc eps cogitās in semetipo dixit pcōsuli. Quia visio est quā deus vl't ostendere in iuuene isto. Perrexerūt ḡ cum eo et ciuitatis plurima mltitudo Et ingressus ē pmo malchus ad socios suos et post eum eps ingrediens inuenit iter lapides lr̄as sigillatas duobus sigillis argenteis: et ꝯuocato populo legit eas et audientib⁹ et admirantibus cunctis. Et vidētes sāctos dei sedentes ī spelunca et facies eorū tāq̄ rosas florentes pcidentes glorificauerūt deum. Statimq₃ eps et pcōsul miserūt ad theodosium ipatorē rogātes vt cito veniret: et mirabilia dei nup ostensa viderē. Qui ptinus surgens d̄ humo et de sacco in q̄ lugebat: gl'ificās deum. venit a ꝯstātinopoli ephesum. Et obuiātibus ei cunctis ascenderūt simul oēs ad speluncā. Et mox vt sācti viderūt impatorem resplenduerūt facies eorū sicut sol. Et ingressus iperator procidit añ eos gl'ificās deum. Et surgens āplexat⁹ est eos: et sr̄ singulos fleuit dicens: Sic video vos tāq̄ si viderem dñm resuscitātem lazarū. Tūc dixit sanct⁹ maximianus ad eū. Crede nob q̄ propt te rsuscitauit nos de⁹ añ diem magne resurrectōis vt credas indubitāter q̄ resurrectio mortuorū est. Vere eni resurreximus et viuim⁹: et sicut infans est in vtero matris nō sentiens lesionem et viuit: sic fuimus viuentes iacentes et dormientes et non sentientes Et his dictis videntib⁹ cunctis inclinātes capita sua in terrā obdormierūt et tradiderunt spiritus suos sm dei

impium. Surgens aūt impator cecidit sup eos flens et deosculās eos Et cū iussisset fieri loculos aureos i qb⁹ mitterēt. i ipsa nocte appuert impatori dicentes: vt sicut acten⁹ i terra iacuerāt ⁊ ex terra rsurrexerūt ita eos dimitterẽ. donec de⁹ iter eos suscitaret Jussit ḡ impator locuz illū inauratis lapidib⁹ adornari: ⁊ oēs epos resurrectōnem ꝯfitentes absolui. ¶ Qd̄. ccclxxii. ānis dormisse dicūtur dubiū esse pt. qr āno dn̄i ccccxlviii. surrexerat. deci⁹ aūt regnauit vno tm̄ āno ⁊ trib⁹ mēsib⁹. scʒ anno dn̄i. cclii. ⁊ ita nō dormierūt nisi. cxcvi. annis.

XCVII

De sanctis nazario et celso

Nazarius dr̄ qi nazare⁹: qd̄ iterptatur cōsecrat⁹ vl' mūd⁹ l' sepatus: vel florid⁹: aut custodiens Jn hoie reperiūtur hec. v. s. cogitatō. affectio. itentō. actio ⁊ locutō. Cogitatio āt debet esse sancta. affectō mūda. intentō recta: actō iusta. ⁊ locutō moderata. Hec oia fuert i beato nazario. Habuit ei cogitatōeʒ sanctā: ⁊ iō dr̄ ꝯsecrat⁹ Affectōeʒ mūdā: ⁊ inde dr̄ mūd⁹. intentōem rectā: ⁊ iō dicitur sepatus Intentio ei est q̄ sepat opera: qr ex oc'lo simplici corp⁹ luciduʒ. ex oculo nequā corp⁹ tenebrosū creatur. Actōeʒ iustā: ⁊ iō dr̄ florid⁹: qr iust⁹ florebit sicut liliū Locutōeʒ moderatā: ⁊ iō dicitur costodiēs: qr custodiuit vias suas. vt nō delinqret in ligua sua. ¶ Celsus qi excelsus. qr se sup se extulit. dū etatē puerilem virtute animi supauit. Horꝝ vita ⁊ passiōʒ ambrosi⁹ in libro geruasii et ꝓthasii repisse dicitur. Jn qbusdā āt libris legitur. ꝙ qdam pbus nazario deuotus ei⁹ passiōem conscripsit: quam ceracius qui sanctorꝝ corpa sepelierat ad caput ipsorꝝ posuit

Nazari⁹ filius illustrissimi viri noie affricani: sʒ iudei. et beate ppetue christiāissime. et romanorꝝ nobilissime. et a beato petro aplo baptizate. cum hrēt. ix. ānos plurimū miratur vidēs prēʒ suum ⁊ mrēm in obfuatōe religiōis tā dissimil'r variari: et ꝙ mr̄ sua legem baptismi. pr̄ vero su⁹ legem sabbati seqretur. Vn̄ cui mag adherere deberet plimū dubitabat: cū vterqʒ ad fidem suā eū attrahere niteretur. Tādē nutu dei vestigiis mr̄is adhesit: ⁊ a beato lino papa sacrū baptisma suscepit. Qd̄ pr̄ intelligens cepit ipm a sancto ꝓposito auertere: et tormētorꝝ gnā q̄ xpianis iferūtur p ordieʒ explicare Qd̄ āt dr̄ eū a lino pp̄ baptizatū forte itelligitur nō q̄ tunc pp̄ erat: sʒ q̄ futur⁹ erat Nazarius eni p⁹ baptismū: sicut ifra patʒ annis mltis supuixit. qui tn̄ a nerone martiriū ptulit q̄ petrū anno vltimo sui impii crucifixit. Lin⁹ autē post mortem petri papa fuit. Cuʒ āt patri nullaten⁹ assentireʒ: sed potius xpm cōstātissime pdicaret. ad preces pentum. q̄ ne occideretur timebāt. de vrbe roma exiit: et septeʒ samarios de parentū diuitiis onneratos accipiens p ciuitates ytalie venit: et oia pauperibus erogauit.

Decio aūt āno digressiōis sue a roma placentiā ⁊ iñ mediolanuȝ adueniens sanctos geruasiū et ꝓtasiū ibidem i carcere detineri repit. Audito auteȝ ꝙ nazari⁹ predictos martires animaret: cito ad prefectū ꝓtrahitur. ⁊ i ꝯfessiōe christi ꝑdurans. fustib⁹ verberatur Et sic ex vrbe illa ꝓiectus: dum de loco ad locū ꝑgeret. mr̄ eius q̄ obierat sibi appuit ⁊ filium suū ꝯfortās vt ad gallias ꝓperaret admonuit. Cunqȝ ad vrbē gallie q̄ gemell⁹ dr̄ aduenisset: ⁊ ibidem plīmos cōuertisset: q̄dam matrōa filium suū noīe celsum elegātem pueꝝ sibi obtulit. rogans vt ipm baptizaret ⁊ secum duceret. Qd̄ prefect⁹ galliaꝝ audiens: ipsuȝ cuȝ puero celso retro mãibus victum ⁊ collo catena ꝯstrictum i carcere r̄clusit. vt eum i crastio tormītis afficeret. Tūc vxor sua misit ad eū. asserens iniustum esse iudiciū vt inocentes occideret: ⁊ deos oīpotentes vidicare p̄sumeret. Quib⁹ verb preses correctus. sãctos absoluit: sȝ ne ibi predicare presumerent admonuit ⁊ iterdixit. Uenit āt ad vrbem treueris et ibi christum ꝓmus predicās. ⁊ mlt̄os ad fidem christi cōuertens: ibideȝ sibi ecclesiā edificauit. Quod audiens corneli⁹ vicarius nerōi ipatori mādauit. Qui centum milites ad eum capienduȝ misit. Quem cum illi iux̄ oratorium quod sibi construxerat iuenissent: man⁹ eius ligauerunt dicentes Magnus nero te vocat. Quib⁹ nazari⁹. Incōpositus rex incōpositos milites hȝ. Quare ei venientes honeste ñ dixistis: nero te vocat et venissem. Uictum igit̄ ad nerōem ducebāt: ⁊ pueꝝ celsum plorātem alapis cedentes: vt seq̄retur vrgebāt. Quos cum nero vidissȝ: iussit eos i carcere r̄cludi: donec ipsos suppliciis excogitatis ꝑimeret. Interea cū nero q̄dā vice ad capiendas feras misissȝ venatores: sbito feraꝝ mlt̄itudo erumpens viridariuȝ nerōis itrauit: vbi multos lacerauit: ⁊ plerosqȝ occidit: intm̄ vt nero turbat⁹ diffugeret: et vlnerato pede vix ad palatium perueniret. Multis autem diebus illius vulneris dolore decumbens. tādem nazarii et celsi meminit: ⁊ putauit deos sibi iratos fuisse eo ꝙ tam diu ipsos viuere ꝑmisit. Iussu igitur ipatoris milites nazarium calcibus tundentes: ⁊ pueꝝ verberātes. de carcere eduxerūt et corā imperatore statuerunt. Uidens aūt nero faciem eius instar solis se phantastice deludi putauit: ⁊ vt magicas artes deponeret sibi dixit ac vt diis immolaret precepit. Ductus ergo nazarius ad templum: rogauit vt oẽs exirent: ⁊ sic eo orante oīa ydola sunt confracta. Quod audiens nero: iussit eum in mare precipitari. precipiens ut si forte euaderet ipsū inseq̄ntes igni ꝯburerent: ⁊ puluerem ei⁹ in mare ꝓiicerent Nazari⁹ igit̄ ⁊ puer celsus naui iponūtur: et i mediū pelag⁹ ꝑducti ibi precipitātur. Sed statim circa nauem tempestas maxima concitatur: ⁊ circa sanctos tranquillitas magna cernitur. Cum illi periclitari timerent: et malorum que in sanctos cōmiserant: peniterent Ecce nazarius cum puero celso super aquas ambulans hylari vultu eisdem apparuit

ac sup nauem ascendens ipis iam credentib⁹ oratõe sua mare placauit ac inde cuȝ eis ad locum p passus fere.dc. iuxͣ vrbem ianuenseȝ puenit Ubi cum diuti⁹ pdicasset.mediolanũ tãdem vbi sanctos geruasiũ ⁊ ptasiũ reliqrat venit. Qd cũ anolin⁹ pfect⁹ audiuissȝ eũ remanente celso in domo c⁹dam matrone in exilium direxit Nazari⁹ vero romã veniẽs et prem suũ iam senem ⁊ christianũ inueniens:qmõ cõuersus fuerit in quesiuit. Cui dixit aplm petrꝝ sibi apparuisse:⁊ vt pcedentes ad se xpm vxorem et filium seqretur admonuisse. Deiñ a templorꝝ pontificib⁹ ad vrbem mediolanum vnde romã in exiliũ missus fuerat.redire cum iniuria mlta cõpellitur. Ubi cum puero celso presidi pñtatur. Qui educt⁹ ex portã romanã in loco q̃ dr tres muri cum puero celso decollatus est. Quorꝝ corpa cum christiãi rapuissent:⁊ in ortis suis collocassent.in ipa nocte sancti cuidã noie ceracio appentes dixerũt:vt eorꝝ corpa in domo sua ppter neronem pfundi⁹ sepeliret. Quib⁹ ille. Queso dñi sanate pus filiam meã paliticam. Que cũ cõtinuo sanata fuisset.corpa eorꝝ tulit.⁊ vt iusserãt sepeliuit. ¶ Post lõgũ vero temp⁹ dñs corpa eorꝝ beato ambrosio reuelauit. Celsum vero in loco suo relinqns nazarium cũ sãguie recenti q̃si eadem hora sepultũ miro odore fragrantem integrꝝ et incorruptum cũ cappillis et barba repiens.ipsũ ad ecclesiã apostolorꝝ transtulit:et ibi honorifice sepeliuit. Celsum q̃ȝ inde postmodũ sustulit:et in eadem ecclesia collocauit. Passi sunt aũt sub nerone:qui cepit circa annos dñi.lvii. ¶ De hoc martire sic dicit ãbrosius in prefatõe. Martir sanctus roseo lustrat⁹ cruore nazarius.celeste meruit ascendere regnũ Qui dum p innumera tormẽtorꝝ supplicia crudeli⁹ vexaretur. tyrãnicã rabiem fidei constantia supabat. Nec potuit psecutorꝝ illatis cedere minis qñ pro se certãte ipse actor victoris christ⁹ dñs dimicabat. Ducit interea ad tẽplũ ydol' plibare pphãis q̃rꝝ portẽta diuino fult⁹ presidio mox vt ingressus est redigit in puluereȝ. Ob h̃ liqdas maris in vndas lõgi⁹ a terra piect⁹ ãgelici muneris famlatu solida iter fluct⁹ vestigia prefigebat. O felix ⁊ ĩclit⁹ dñi preliator.q̃ mũdi aggress⁹ pncipeȝ innumerã ppli mltitudĩeȝ vite sociauit etne. O magnũ ⁊ ĩeffabile sacramẽtũ vt d illorꝝ poti⁹ salute letetur eccl'ia:q̃s punisse mund⁹ exultat O beata mr natorꝝ suorꝝ gl'ificata tormẽtis quos ñ planctu: ñ gemitu ad inferna dducit:sȝ ad celestia eterna migrãtes ppetua laude psequitur. O testis fragntissime.nitore celesti fulgide.cuius inestimabil' odor sabeicis prepollet aromatib⁹. Quem ambrosi⁹ repiens pennem patronũ dedit ⁊ medicũ.fidei ppugnatorẽ. sacri plii bellatorẽ. Tu dudũ mlto latitãtẽ puluere dracmã ĩuenis accẽsa verbi virtute supna.vt pateãt cũctis tua xpe munera sedis Angelicos cernãt:hũanaqȝ lumia vltus. Hec ambro.

De sancto felice papa

XCVIII · A·

Felix loco liberii i papā eligitur ꝛ ordiatur. Cum ei liberius pp̄ nollet arriane heresi assentire. missus est i exiliū a cōstantio filio constātini: et ibi p trieniū moratus est. Quapropter vniuersus clerus roman⁹ loco eis felicem ordinauerāt: ipso liberio volente et ꝯsentiente. Qui q̄dem felix cōcilio conuocato corā .xlviii. epis. constantium imꝑatorem arrianū hereticū: et duos presbiteros sibi fauentes ꝯdemnauit. Quaꝓpter cōstāti⁹ indignat⁹ felicē de episcopatu suo deiecit: ꝛ liberiū eo pacto reuocauit: vt .s. solūmō cōstātio ꝛ aliis q̄s felix dānauerat ꝯmunicaret. Liberius igitur tedio affect⁹ exilii i heretica p̄uitate subscripsit: ꝛ sic intm̄ ꝑsecutio excreuit: vt q̄ plurimi sacerdotes ꝛ clerici liberio non prohibente intra ecclesiā sunt necati. Felix vero de episcopatu deiectus cū in predio suo hītaret: inde eductus martirium capitis obtruncatōe ꝓmeruit circa ānos dn̄i. cccxl.

XCIX · A·

De sanctis simplicio et faustino

Simplicius ꝛ faustin⁹ frēs cū sacrificare ꝯtemnerent sb̄ diocleciano rome ml'ta supplicia ꝑtulerūt. Tādem data sn̄ eos sentētia decollati sūt: et i tiberim corpa eoꝝ ꝓiecta. Soror āt eoꝝ noīe beatrix eoꝝ corpa de flūmine leuauit. ꝛ honorifice sepeliuit. Lucreci⁹ āt p̄fect⁹ et eius vicari⁹ dū p̄diū ipoꝝ ābiret eā teneri fecit: ꝛ vt ydol'im molarꝫ p̄cepit. Quā renuentē lucreci⁹ nocte a s̄uis suis p̄focari p̄cepit. Cui⁹ corpus luciana virgo rapiens iux̄ frēs suos sepeliuit. Post hoc p̄fectus lucreci⁹ prediū ipm̄ intrauit. Ubi facto amicis suis cōuiuio cum martirib⁹ insultaret infātul⁹ q̄dam lactēs pānis iuolut⁹ de gremio matris q̄ ibi aderat cūctis audiētib⁹ exclamauit. Audi lucreci. Occidisti et inuasisti: Ecce dat⁹ es in possessioneꝫ inimici. Statimq̄ꝫ lucrecius timens ac tremēs a demōe arripitur: ꝛ p tres horas adeo est vexat⁹ vt i ipso cōuiuio moreret. Qd̄ videntes q̄ aderāt ad fideꝫ cōuersi sūt ꝛ narrabāt oīb⁹ passiōem sācte beatricis virgis in cōuiuio uindicatā. Passi sūt autem circa annos dn̄i. cclxxxvii.

C· ·A·

De sācta martha

Martha hospita xp̄i syro p̄re eucharia mr̄e regali ex ꝓgenie descendit. Pater ei⁹ sirie et maritime multaꝝq̄ꝫ oraꝝ dux extitit. Tria āt opida. scꝫ magdalū et bethaniā vtrāq̄ꝫ ꝛ hierosolimitane vrb̄ ꝑtem: martha cum sorore iure mr̄ne hereditatis possidebat. Nūq̄ aūt legitur viꝝ habuisse aut hoim̄ cōtubernium subisse. Ministrabat aūt dn̄o nobil' hospita: et sororem parit̄ mistrare volebat: q2 videbatur sibi q̄ ad s̄uiendū tāto hospiti n̄ sufficerꝫ etiā totus mūd⁹. Post ascēsiōeꝫ

dñi cũ facta esset dispsio discipuloꝝ. ipsa cũ fratre suo lazaro et sorore sua maria magdalena: nec ñ beat⁹ maximin⁹ q̄ eas baptizauerat: ⁊ cui a spũsancto fuerãt cõmendate: multiq̃ alii: ablatis remis vel ⁊ guber nacul' oĩbus. alimẽtisq̃. ratibus ab infidelib⁹ includũtur. Qui dño duce marsiliã puenerũt. Eãdem territoriũ aquense adeunt. ⁊ ibidẽ ppl'm ad fidem cõuertũt. Erat ãt beata martha valde facunda et oĩbus gr̃iosa. Erat ãt tunc tp̃is sup rodanũ in nemore quodã inter arelatem et aui nionem draco quidã medius aĩal: medi⁹ pisc̃: grossior boue lõgior equo hñs dentes vt spata acutos. binis parmis ex vtraq̃ pte munit⁹. Qui latens in flumĩe oĩs trãseuntes pimebat et naues submergebat. Ue nerrat ãt p mare de galacia asie generatus a leuiathan q̄ est serpens aquosus et ferocissim⁹ ⁊ bonacho aĩmali quod galacie regio gignit et qđ in sectatores suos per spaciũ iugeris sterc⁹ suũ velut spicl'm dirigit et quicq̃d tetigerit velut ignis exurit. Ad quẽ martha a popul' rogata accedens ip̃mq̃ i nemore q̄ndã hoĩem mãducãtẽ repiens. aquã bñdi ctã sup eum iecit ⁊ crucem q̄dam sibi oñdit. Qui ptinus vict⁹ vt ouis stãs a sancta martha ꝓprio cingulo alligatur: et ilico a ppl'o lanceis et lapidib⁹ pimitur. Uocabatur ãt draco ab incolis tarasconus. Uñ i h⁹ memoriã locus ille adhuc vocatur tarascona: q̄ añ vocabatur nerluc .i. niger loc⁹ eo q̄ ibi erant nemora nig̃ et vmbrosa. Ibi igitur beata mar tha de licentia magistri sui maximini et sororis sui deinceps remãsit et orõnib⁹ et ieiuniis indesinenter vacabat: Deiñ cõgregato ibidẽ mag̃ soroꝝ cõuentu ad honorẽ beate marie sp virgis mag̃ edificata basili ca satis ibi asperã duxit vitã carnẽ ⁊ oẽm piguediẽ oua caseũ ⁊ vinũ vitans: semel tm̃ in die edebat. Centies in die totiensq̃ i nocte genua flectebat. B ¶ Quadã vice dum apud auinioẽm iter vrbem ⁊ fluuiũ rodani predicarẽ. iuuenis q̄dam vltra fluuiũ cõsistens ei⁹ verba audire desiderãs: cũ nauigio carerẽ: nudat⁹ natare cepit. sed subito vi flumĩs rapitur et ptin⁹ suffocatur. Cuius corpus vix secũda die inuentũ ante pedes sancte marthe resuscitãduẽ pñtatur. Illa vero in modũ cruc̃ so lo pstrata tal'r orauit. Adonay dñe ihũ xp̃e q̄ frem meũ lazaꝝ dilectuẽ tuum olim resuscitasti. respice mi hospes care ad fidem circũstãtium ⁊ resuscita pueꝝ istũ. Et apphensa eius mãu dex̃ mox iuuenis surrexit. ⁊ sacꝝ baptisma suscepit. ¶ Refert eusebi⁹ i li. v. historie ecclesiastice q̄ ml'r emoroissa postq̄ sanata fuit: in curia siue viridario suo statuã fe cit ad imagiẽ xp̃i cũ veste ⁊ fimbria sic ip̃m viderat: ⁊ eã plimuẽ reue rebatur. Herbe vero sb illa statua crescentes q̄ añ nl'lius erãt virtutis cum fimbriã attingerent: tãte virtutis erãt vt ml'ti infirmi iñ sanarent. Illam ãt emoroissam quã dñs sanauit Ambrosi⁹ dicit fuisse marthaẽ ¶ Refert ãt hiero. vt habetr̃ i historia triptita: q̄ iulian⁹ apostata ima ginem q̄m emoroissa fecerat: ide sustulit et suaẽ ibidẽ collocauit: que

ictu fulminis confracta fuit: ¶ Obitū āt suuz sibi dn̄s an̄ p annuz re uelauit: in q̄ toto anno febribus elaborās an̄. viii. diem sui exitus āgē licos choros sororis sue i celū aiaz deferentes audiuit. Que mox frm̄ et sororꝝ conuentu congregato ait: Mei comites ꝛ dulcissimi alumni mihi q̄so cōgtulamini qm̄ angelicos choros sororis mee aiaz ad sedes politicas ferentes ouāter cerno O pulcerrima ꝛ mi dilecta soror viuas cū magistro tuo ꝛ hospite meo i sede beata. Statiqz beata martha exi tum suū vicinum p̄sentiens suos āmonuit: vt lumiarib⁹ accensis circa se vsqz ad obitum vigilarent. Nocte vero media an̄ trāsitus sui diē cu stodib⁹ sōno grauatis ventus vehemēs irruit: ꝛ lumiaria cuncta extinxit Illa vero malignoꝝ spūum turbā cernens orare cepit. Mi pr̄ hely. mi hospes care. cōgregati sunt ad deuorādum me seductores mei scripta tenentes mala q̄ gessi Hely ne elongeris a me: sz i adiutoriū meū intēde Et ecce sorores ad se venientez vidit q̄ manu facem tenens cereos ꝛ lā pades iā accendit. Vnaqz alia alterā ꝓprio noīe vocarz. Ecce xp̄s adue nit dicens. Ueni dilecta hospita: et vbi ego sū illic mecū eris. tu me su scepisti i hospicio tuo. ego te recipiā in celo meo. Et inuocantes te exau diam amore tuo. ¶ Appropinq̄nte vero hora sui trāsitus foras deferri se fecit: vt celum posset videre. Iussitqz se in terrā sr̄ cinerem pōi. et signū cruc̄ corā se teneri: ꝛ i hec verba orauit Hospes mi care hāc paupculā tuam custodi: ꝛ sicut mecū dignatus es hospitari. sic me suscipe i hospi cio tuo celesti. Iussitqz vt passio ſm̄ lucā coram se legeretur. Et cum di ceretur. pr̄ in man⁹ tuas cōmendo spūm meum: illa emisit spūm. Seq̄n ti vero die scz dn̄ica dū circa corpus ei⁹ laudes exoluerent: circa horaz terciam apud petragoricas beato frontoni missaz celebrāti. ꝛ p⁹ episto lam i cathedra dormitāti dn̄s appuit dicens ei Dilecte mi frōto si vis adimplere qd̄ olim hospite nr̄e pollicitus es surge velociter et seq̄re me Quo iussa cōplente subito ambo tarasconū venerāt. et circa corpus eius psallentes totum officiū ābo ceteris rn̄dentib⁹ pegerūt. ꝛ corp⁹ ei⁹ in se pulcro suis māibus collocauerūt. Uerꝝ dū apud petragoricas finitis cā tibus dyaconus euāgeliuz lectur⁹ bn̄dictōem petens. ep̄m excitarz: ille vix excitatus rn̄dit. Fr̄es mei cur me excitastis. Dn̄s ihūs xp̄s ad cor pus marthe hospite sue me duxit: ꝛ ip̄am tradidim⁹ seplture Dirigite igitr̄ illuc velociter nuncios q̄ nob anulū nostꝝ aureū et cirothecas cri seas deferāt: q̄ dum ad corp⁹ sepeliendū me aptarem sacriste ꝯmēdaui et ex obliuione dimisi. qr̄ me tā cito excitastis. Missi nuncii ꝛ h̄ vt ep̄s dixerat iuenientes. anulū solamqz cirotecā attulerūt. aliā vero i hui⁹ rei testimoniū sacrista retinuit. Addidit qz beat⁹ fronto dicens. Cuz post sepulturā ab eccl'ia exirem⁹ fr̄ q̄dam illius loci litteris pitus nos insecu tus dn̄m interrogauit quo noīe vocaretur. Cui ille nichil respōdens: ostendit ei codicem q̄m in manu tenebat apertum: in quo nihil aliud erat

scriptū nisi versicul⁹ iste. In mēoria etna erit iusta hospita mea: ab au ditōne mala nō timebit i die nouissimo. Cū vero codicez ṙuolueret cun ctis foliis hoc reppit scriptum. ¶ Cum āt ad eius sepulcꝝ crebra mira cula fierent: clodoueus rex francoꝝ xpianus effectus a sancto remigio baptizatus. cū ğuem renum patereṫ dolorem: ad e⁹ tumulū veniens sa nitatez integ̃m reportauit. Quapptez illū locū ditauit: ꝛ triū miliario rum spacio i giro ex vtraqꝫ pte rodani terrā villas ꝛ castra dedit locuz qꝫ illū liberꝝ fecit. Martilla vero ei⁹ famula vitā ipsius cōscripsit: que postmodū in sclauonīā pgens: ꝛ ibi euangeliū christi predicās. post de cimum ānum a dormitōe marthe in pace quieuit CXI

De sanctis Abdō et sennen

A. Abdon ꝛ sennen sub decio impatore martiriū passi sunt Cuz ei decius ipator babiloniā cum aliis ꝓuinciis supasset. quosdam christianos ibi inuenit: q̃s secū ad vrbem cordubā deducens di uersis suppliciis cōsūmauit. Et eos duo subreguli rapientes .s. abdon et sennen sepeliert. Vn̄ accusati ꝛ decio pn̄tati romā post eū vinctis ca tenis ducūtur. ꝛ in cōspectu decii ꝛ senatus introducti aut sacrificare: et reꝝ suaꝝ recipere libertatem: aut morsib⁹ bestiaꝝ deuorari iubētur Cōtemnentes itaqꝫ ꝛ expuentes i simlacra ad theatꝝ ptrahūtur. ꝛ ad eos duo leōes et vrsi q̃tuor dimittūtur. Qui cū sāctos n̄ tangerent. sed etiā custodirent iniectis i eos gladiis occidūtur: ꝛ ligatis pedib⁹ tracti sunt et iactati an̄ simulacꝝ sol'. Qui cum ibi triduo iacuissent. Quirin⁹ subdyacon⁹ eos collegit: ꝛ in domo sua sepeliuit. Passi sunt aūt circa annos dn̄i. ccliii. Tempe āt constātim ipi q̃tuor martires coꝝ corpora reuelauerūt. et a christianis trāslata sunt in cimiteriū ponciani: vbi do minus p eos multa prestat bn̄ficia populo. CXII

De sācto germano

A. Germanus dicitur a germīe: ꝛ ana qđ est sursuz: q̄i supnum ger men. Tria enī repiuntur in segete germinante. scꝫ calor natu ralis. hūor nutrimētalis. ꝛ ratō seminal' Beatus igitur germa nus dr̄ quasi semē germinās: q2 in ipso fuit calor per feruorez dilectō nis. humor p pinguedinem deuotōnis. Et ratio semialis per virtutem predicatōis. per quā multos in fide et moribus gnābat. Cui⁹ vitā con stantinus presbiter ad sanctū censuriū episcopum altisiodoreñ. scripsit. German⁹ nobilissim⁹ genere in vrbe altisiodoro natus: ꝛ libera libus studiis plurimū eruditus. tādem romā ad discendū iuris scientiā est ꝑfect⁹. Vbi tm̄ dignitatis accepit: vt euz senat⁹ ad gallias transmitteret. vt apicem ducatus totius burgundie obtineret: Cum g̊ altisiodorensem ciuitatez ceteris diligenti⁹ gubernaret arborē

quandā pinū in media ciuitate habebat.ad cui⁹ ramos ꝑ admiratōe ve
natōis ferarꝫ capita suspēdebat.Sed cū sanct⁹ amator ei⁹dē ciuitatis
eps de tali eum vanitate sepe redargueret.monens vt etiā illā arborē
incidi mādaret.ne aliq̄ mala occasio ex hoc chr̄istiāis eueniret.ille nll'a
tenus acqeuit.Quadā aūt vice absente germano arborē incidit:⁊ in-
cendio totā dedit.Qđ german⁹ audiens xp̄iane religiōis oblit⁹.vallat⁹
militibus illuc aduenit:⁊ mortē epo intentauit.Eps āt diuina reuela
tione ḡmanū sibi successurꝫ agnoscens:furenti cessit.et augustudunū
perexit Postmodū altisiodorꝫ reuersus germanū in eccl'ia caute ꝯcludit
et ibiđ eum tonsurās ip̄m sibi successorem esse predixit.Quod factum
est.Nā p aulo post eps feliciť obiit:⁊ germanū plebs oīs i antistitē po
stulauit. Qui subia paupib⁹ erogata:⁊ vxore i sororē cōmutata corp⁹
suū p.xxx.ānos sic afflixit:vt nunq̄ panem frumēti.nō vinū.ñ oleū.nō
sagimen.nunq̄ l' salem ꝑ sapore comederit.Bis tñ in anno.s.in pasca
et natali vinū sumebat.sꝫ tñ ip̄m vini saporem aq̄s nimiis extiguebat
In refectōe p̄mo cinerē prelibabat.deiñ panē ordeaceū sumebat Sp
aūt ieiunās nūq̄ nisi vespere comedebat.In estate l' hieme nullā vestē
habuit preť ciliciū ⁊ tunicā ⁊ cucullā.q̄ vestis nisi forte alicui dōaretur
tādiu ferebatur.donec attritōe nimia solueretur.Lectus su⁹ cinere cili
cio et sacco ornabatur.Nullū puluinar caput ab humeris ei⁹ leuabat
sed sp gemens et scōrꝫ reliq̄as collo gerens.nunq̄ vestimētū sed raro cal
ciamētū.⁊ raro cingl'm detrahebat.Sup hoīem siq̄dē fuit oē qđ gessit
Talis eni ei⁹ extitit vita:vt si miraculis caruisset incredibil' videretur
Et tanta fuerūt miracula:vt nisi merita p̄cessissent.phātastica putarē
tur. B· Hospitatus in q̄dam loco cū post cenā mensa iterꝫ pareť
admiratus interrogat cui denuo p̄pareret. Cui cum dicerent q̄ bonis
illis mulierib⁹ q̄ đ nocte incedūt p̄pararent.illa nocte sanct⁹ german⁹ sta
tuit vigilare: Et ecce vidit multitudinem demonū ad mensam i forma
hoīm et mulierꝫ venientem.Qui eis p̄cipiens ne abirent:cunctos de fa
milia excitauit.inq̄rens si p̄sonas agnoscerent.Qui cum oēs vicinos
suos et vicinas esse dicerent.misit ad domos singulorꝫ demōib⁹ p̄cipi-
ens ne abirent. Et ecce oēs in suis lectulis sunt inuenti Adiurati igi
tur se demones esse dixerūt.q̄ sic homib⁹ illudebāt. Eo tpe beat⁹ lup⁹
eps tracasine florebat c⁹ vrbē cū athila rex obsideret.sr portā beat⁹ lu
pus acclamās q̄s esset q̄ eos sic impeteret inq̄siuit.Cui ille ego sū athi
lia flagellum dei.Quo contra humilis p̄sul dei ait gemēs:Et ego sum
lup⁹ heu vastator greg' dei:⁊ indigēs flagello dei.Mox q̄ portas rese
rari iussit.Illi āt diuinitus excecati p portā ad portā transierūt:nemīē
autē videntes aut ledentes:Beatus igitur german⁹ assumpto p̄dicto
episcopo lupo in britanias vbi heretici pullulauerāt pfectus est.Sꝫ dū
in mari essent.⁊ tempestas maxima oriretur.ad orōnem sancti germāi

protinus tranquillitas magna efficitur. Honorifice igitur a populis suscipiuntur quorum aduentū demōes iā predixerāt. qs scūs germanus de obsessis expulerat. Uerum cum hereticos cōuicissent ad ꝓpria redierunt.
¶ Cum in quodā loco infirm⁹ decūberet. ꝯtigit vt tot⁹ ille vicus repentino incendio cōflagret. Qui cū rogaretur vt iñ asportat⁹ ignē euaderet. ille incendio se opponit: ꝛ vltra citraqꝫ oīa cōsumente flama hospiciū eius ñ tetigit. ¶ Dum ad britānias iterato rediret: vt hereticos cōfutaret q̄dam ex discipulis ei⁹ ḡdu concito eius vestigia sequebatur q̄ tñ apud cordomarꝫ infirmat⁹ occubuit. Rediēs iñ beatus germanus sepulcꝝ eius apiri fecit. ipmqꝫ vocans ex noīe quid ageret. an adhuc secū militare cupet req̄siuit. Mox ille residens cuncta sibi cōstare suauia. ac se nolle ecōtra vlteri⁹ reuocari rñdit Tūc scō ānuente vt requiesceret. ille deposito capite rursum in dño obdormiuit ¶ Duꝫ in britānia predicaret et sibi ꝛ sociis rex britānie hospiciū denegasset. subulc⁹ regis regressus a pascuis. receptā p̄bendam in palatō ad tuguriū proprium referens. vidit beatū germanū cum sociis fame et frigore laborātem. Quos ī domo sua benigne recepit: ꝛ vnicuꝫ vitulū q̄m habebat hospitibus occidi p̄cepit. Post cenā scūs germanus oīa ossa vituli sup pellē compōi fecit. et ad eius oratōem vitul⁹ sine mora surrexit. Seq̄nti die german⁹ regi festinus occurrit: ꝛ cur ei hospiciū denegauit potenter inquirit. Tūc rex vehemēter attonit⁹ sibi respōdere ñ potuit. Et ille. egredere inq̄t ꝛ regnū meliori dimitte. Germanus igitur dī mādato subulcum cū vxore venire fecit: ꝛ vniuersis stupentib⁹ regem constituit. Et extunc reges de subulci genere ꝓdeuntes dñantur genti britonū. ¶ Cū saxones cōtra britones dimicarent. ꝛ se paucos viderent. scōs iñ trāseuntes vocauerūt: ꝛ ab eis p̄dicati certatim oēs ad baptismi ḡtiam cōuolabāt. Die igitur pasce ex feruore fidei ꝓiectis armis ꝓponunt fortiter p̄liari. Quod illi audientes audacter cōtra inermes ꝓperāt. Sꝫ germanus latens cū suis oēs āmonuit: vt cum ipse alleluia clamaret: oēs sibi vno clamore respondeāt. Quod cū factum esset: tātus hostes super se iā irruentes terror inuasit. vt ꝓiectis armis nō solum mōtes sꝫ celū sup se ruere putarent. cunctiqꝫ diffugerūt. ¶ Quadā vice dū p augustudunum transiens ad tumulū sācti cassiani epī deuenissꝫ: quō se haberet inq̄siuit. Ille stati ex tumulo cūctis audientib⁹ sic rñdit: Dulci q̄ete pfruor. et aduentū redemptoris expecto. Et ille. Quiesce p longum in christo temp⁹. et ꝓ nob attentius intercede ut obtinere sacre resurrectōnis gaudia mereamur. ¶ Dū apud rauennā deuenisset: a regina placida et filio suo valentiniano honorifice susceptus est. Hora vero cene regina misit ei vas argenti āplissimuꝫ delicaciorib⁹ cibis plenum. Quō ille sic suscepit. vt cibos famulis traderet: ꝛ sibi ꝓ paupibus ipsuꝫ vas argenteum retineret. Loco vero muneris misit regine scutellā ligneam

panem ordeaceū ꝯtinentem. Quod illa libenter recepit: et vas illud pꝰ modū argento texit. B Quadā aūt vice dum pdicta regia eu3 ad cōuiuiū inuitasset. ille benigne ānuens. ab hospicio suo vsq3 ad palatiū eo ꝙ ieiuniis ꝛ orōnibꝰ ac laboribus esset cōfectus: asino deferente portatus est. Sed dum comederet. asinus sancti gmani mortuꝰ est Quod regina audiens equū mire mansuetudīs episcopo pñtari fecit. Quem intuens ait. Meus mihi asinꝰ pñtetur: qz qui me huc attulit rportabit Pergensq3 ad cadauer surge inqt muscio reuertamur hospicio. Stati q3 subsiliens seipm ꝯcussit: ꝛ quasi nihil mali passus esset: germanū ad hospicium deportauit. Sed anteꝗ: de rauenna exiret. predixit ꝙ neqꝗ in hoc seculo diutiꝰ moraretur Post modicū febre corripitur: ꝛ die. vii. in domino moritur. ꝛ corpus eius ad gallias sicut a regia petierat trāsportatur. Obiit circa annos dñi. ccccxxx. C Clex cu3 sanctus germanus beato eusebio vercelleñ. epo promisit: ꝙ in sui reuersione ecclesiam quā fundauerat sibi dedicaret. cum intellexisset sanctus eusebius beatum germanū exisse de corpe. ecclesiam sua3 dedicaturus cereos accendi iussit. Sed ꝗto plus accendebātur: tanto plus extinguebantur. Quod videns eusebius intellexit dedicatōe3 aut alio tempe fieri oportere. aut alteri epo reſuari. Cum igitur beati germani corpꝰ vercellas delatum fuisset. mox in predictā eccl'iam ducitur: ꝛ statim cerei omnes diuinitus inflāmantur. Tunc sanctus eusebius pmissiōis beati germani meminit ꝛ quod viuens se facturum promiserat mortuū fecisse cognouit Hoc itaq3 oport3 accipi: vt ñ intelligatur de magno eusebio vercellensi. ꝙ tempore ipsius factum sit hoc. Nam ipse sub valente impatore mortuus fuit: ꝛ a morte ipsius vsq3 ad mortem sancti germani vltra ānos. l. effluxerant. Fuit ergo alius ensebius sub quo istud quod enarratur euenit.

CIII.

De sancto eusebio.

Eusebius dicit ab eu qd est bonum: et sebe qd dicitur eloquētia vl' statio. vl' eusebiꝰ sonat bonus cultus. Ipse nanq3 habuit bonitatem in sanctificatōe sui. eloqntiā in defensiōe fidei. statōe3 in constantia martirii. bonu3 cultum in reuerentia dei. A

Eusebius semp virgo existens: dū adhuc cathecuminꝰ esset. ab eusebio pp baptisma ꝛ nomē suscepit. In quo baptismo manꝰ angelice vise sunt q ip3 de sacrofonte leuauert Matrona quedam eius pulcritudie capta: cū ipsiꝰ cubicl'm vellet adire. custodibus angelis puenire nō potuit. Unde facto mane ad eius pedes pcidit. et ab eo veniā petiit. Ordinatus presbiter tanta sanctitate emicuit: vt in missarum solenniis inter manus eiꝰ ministeriū angelicum appareret. Post hoc cu3 arriana heresis totā ytaliā inficeret. impatore cōstantio

eidem heresi fauente. iulianus papa eusebium in vercellñ. episcopum consecrauit: que tunc obtinebat inter alias vrbes ytalie principatum. Quod heretici audientes: oms fores ecclesie claudi fecerunt. At euse bius vrbem ingressus: ante hostium maioris ecclesie que est beate ma rie genua flexit. et omnia hostia sua mox oratione aperuit Maxenciu3 mediolanésem episcopu3 heretica prauitate corruptum de episcopatu eiecit: et pro eo virum catholicũ dyonisium ordinauit. Sicq3 eusebius totam ecclesiam occidentis: et athanasius totam eccl'iam orientis ab ar rianorum peste purgabant. Arrius nanq3 presbiter alexandrinus fuit qui christum puram creaturam esse dicebat. asserens q erat quãdo non erat. et q propter nos factus est: vt nos per eum tanq̄ p instrumẽtum de us crearet. Et ideo magnus constantinus celebrari fecit nicenum cõci lium: vbi error condemnatus est. Ipse autem postmodum miserabili morte interiit: quia omnia viscera et intestina p secessum emisit. Constã tius autem constãtini filius ipa heresi corruptus fuit. Quocirca cõstã tius imperator contra eusebium plurimum indignatus multorꝝ episco porum conciliũ conuocauit. et dyonisium accersiuit multasq3 epistolas ad eusebiũ destinauit: qui sciens maliciã in ml'titudĩe preualere venire contempsit: et suam senectutem opposuit. Unde impator statuit cõtra eius excusationem in mediolanensi vrbe que prope erat concilium cele brari. Ubi cum eusebium deesse vider3. iussit arrianus fidem suam de scribere: et dyonisium episcopũ mediolanensem: ac. xxxiii. episcopos ei dem fidei subscribere. Quod audiens eusebius de vrbe sua mediolanũ profecturus exiit. et multa se passurum predixit. B Cum igitur ad quendam fluuiu3 venisset vt mediolanum pgeret. nauis procul ex alia pte fluminis existens eo iubente ad eum venit: et ipm cum sociis sĩ gubernatore alio transportauit. Tunc ei predictus dionisius obuiauit et ad pedes eius procidens veniam postulauit. Cum igitur eusebius ab imperatore nec minis nec blandiciis flecti poss3 coram omnibus di xit. Uos dicitis filium minorem esse patre: cur ergo michi filium meũ et discipulũ pretulistis. Nõ est enim discipul9 sup magistꝝ nec s'u9 sup dominũ suum: nec fili9 sup p̄rem Qua illi rõne cõmoti statim cirogr̄phũ quẽ scripserãt: et cui dyonisius subscripserat ei obtulerũt. At ille. Neq̄ q̄ post filium scribã cui autoritate p̄sum: sed istũ succendite. nouumq3 cui subscribã si vultis ꝯscribite. sicq3 nutu dei succensus est cirogr̄phus Cui dyonisi9 et alii. xxxiii. epi s'bscripserant. Rursumq3 arriani aliũ cy rographũ ꝯscripser̄t: et eusebio et aliis epis vt subscriberent tradider̄t. Sed cum ab eusebio animati nullatenus ꝯsentirent. ceperunt plurimũ gratulari: q cyrographu3 cui coacti subscripserãt penitus combustũ videbant. Tunc iratus constanti9 eusebiũ voluntati arrianorꝝ tradidit Qui primus ipm de medio aliorum episcoporꝝ rapientes: et durius fla

gellantes eum p gradus palatii a summo vsq3 ad imū.τ rursus ab imo vsq3 ad sūmū traxerūt. Cum g capite conquassato mltm sanguiem fudiss3 et adhuc nō assentiret. vinctis post tergū manib9.p collū cum fune ip3 trahebant. Ipse aūt grās agens dicebat se p confessiōe fidei catholice mori esse patum. Tunc cōstanti9 liberiū papā. dyonisiū: paulinū τ oms alios epos q eius exemplo fuerāt animati in exiliū mitti fecit. Eusebiū vero apud scytopolim vrbem palestine arriani duxerūt: τ ipm in quodā loco sic artissimo recluserūt. vt esset illo longitudine brevior: latitudine angustior. ita vt curvatus nec pedes extendere. nec se i latus alterū vertere poss3. capiteq3 depsso humeros tantum. τ cubitos movere valebat Verumtñ constātio defuncto iulianus eidē succendens: τ omnib9 placere volens. iub3 exulatos epos revocari. et deorū templa apiri: et pace frui sub lege qua quisq3 vellet. Et sic eusebius inde exiens ad athanasium venit: τ qnta passus fuerat. eidem exposuit. Defuncto aūt iuliāo et iouiniano regnante sopitis arrianis eusebius vercellas redijt: τ eū populus cu3 magna exultatōe suscepit S3 iterū valente regnāte arriāi repullulāt τ. eusebii domū vallātes: τ extra domū supinū ipsum trahētes: lapidibus eum obruerūt: τ sic ad dñm feliciter migrans in ecclesia quam ipe construxerat sepultus est. Fertur quoq3 hanc gtiam sue ciuitati eusebius a deo suis pcibus impetrasse: vt nullus arrianus ibidem viuere possit. Vixit aūt fm cronicā ad min9. lxxxviii. annis. Floruit circa annos domini. ccci.

CXIII.

De sāctis machabeis

Machabei fuerunt septe3 fratres cum matre reuerenda: τ eleazaro sacerdote: qui pro obseruatiōe legis cum carnem porcinā nollent comedere. inaudita suppliciorū3 genera pertulerūt fm qd in secundo machabeorū plenius ptinetur. Et notandū q ecclia orientalis facit festa de sanctis vtriusq3 testamēti. occidental autē non facit festa de sanctis veteris testamēti eo q ad inferos descenderūt. pter q de innocentib9. ex eo q in ipsis singulis occisus est christus. τ de machabeis. Sunt autem quatuor ratōnes quare ecclesia de istis machabeis lic3 ad inferos descēderint solennizat. Prima est propt prerogatiuam martirii. Quia eni inaudita supplicia inter sanctos ve. testa: passi sunt idō priuilegiati sunt vt eorū passio merito celebretur Hec ratio pōitur in hy. sco. Scda est propt repñtatōem misterii. Septenarius eni numerus: est numer9 vniuersitatis. Significātur g in istis omī pres veteris testamēti celebritate digni. Nā lic3 de ipis nō solennizet ecclia. tum q2 ad limbū descenderūt. tum q2 multitudo multorū nouorū3 subintrauit.

In his tñ septez impedit oibus reuerentiā. qr p septē vt dictū est vniuersitas designatur. Tercia est propt exemplū paciendi: pponūtur eni exemplum fidelibus vt scdm bo℞ constātiam ad zelum fidei animentur. et ad paciendum p lege euāgelii sicut illi p lege moysi fortius accingantur. Quarta est ppter causam supplicii. Nam p defensiōe leg sue talia supplicia passi sunt. sicut et christiani pro defensiōe legis euangelice patiuntur. Has tres vltimas rationes assignat magister iohānes beleth i summa de officiis. c. v.

CV.

Ad vincula sancti petri

Festum sancti petri apostoli qd ad vincula dicitur quadruplici de causa institutū fuisse putatur: scilicz in memoriā liberatōis petri. in memoriam liberatiōis alexandri. pro destruendo ritu gentilium. et pro impetrāda absolutione spiritualium vinculorūz.

Prima ergo causa est in memoriam liberatiōis petri. Nam sicut dicitur in hystoria scolastica: herodes agrippa romam adiit: et ibi gaio nepoti tiberii cesaris familiarissim9 extitit Quadam aūt die cum esset herodes in curru cū gaio leuatis in celum māibus ait. Utinā viderem mortem senis. et te dominuz totius orbis. Sed hoc auriga herodis audiuit et tiberio continuo intimauit. Quapropter indignatus tiberius cesar herodem reclusit in carcerem. vbi dum quadam die iuxta arborē innixus esset cuius frondibus insidebat bubo. vnus de concaptiuis peritus in auguriis dixit ei. Noli timere quia cito liberaberis: et intantū sublimaberis: q amicos tuos in tui inuidiam concitabis: et in hac prosperitate morieris. Quamcito autez huius generis animal super te videris. vltra quintum diem viuere non valebis. Post aliquod tempus tiberius moritur. et gaius in imperium sublimatur: qui quidem herodem de vinculis liberauit: et magnifice sublimatum regem in iudeam misit. Cumqz venisset: misit manus vt affligerz quosdam de ecclia. Occisio autem iacobo fratre iohannis gladio ab eodem ante dies azimo℞ videns quia hoc gtum essz iudeis. in diebus azimorum pet℞ apphendit: et in carcerem misit. volens post pasca producere eum poplo Angelus autem noctu eidem assistens mirabiliter euz vinculo℞ nexibus liberauit et ad misteriū predicatōnis liberum ire iussit. Facinus autem reg dilatōnem non patitur vltionis. Seqnti vero die custodes ad se venire fecit. vt pro fuga petri diris eos penis afficerz Hoc tamen impeditus est facere ne solutō petri alicui nocerz. Nā concitus i cesaream descēdit: et ibi pcussus ab angelo exspirauit. Item sicut rfert iosephus in. xix. antiquitatū libro. cum cesareā aduenissz: et ad eū totius puincie viri vnanimiter conuenissent. ille fulgenti veste ex auro argentoqz mirabiliter contexta indutus incipiente die procedit ad theatrum.

Ubi cum primũ solis radios vestis argentea suscepit. repcusso splẽdore duplicatã spectãtib⁹ lucẽ fulgor metalli vibrãtis effudit. vt ĩtuentib⁹ pstringeret aciem terror aspectus: ꝛ p hoc plus aliqd de eo q̃m humãe nature est artifex arrogãtia mentiretur. Jlico adulãtis vulgi cõcrepãt voces dicentis: Hucusq₃ ꝛ hoĩe₃ te tenuim⁹: sed ex hoc iã sup hũanam naturã te esse fatemur. Et dũ adulatoriis demulceretur honorib⁹ ꝛ oblatos sibi diuinos honores ñ respueret: respiciens vidit ĩsidentem sup funiculũ capiti suo ãgelum. i. bubonem mortis ei⁹ pxime nunciũ: respiciensq₃ ad populũ dixit. En ego deus vr morior. Sciebat enĩ iux predictõnem auguris se infra qnq₃ dies moritux. Et cõtinuo pcussus p qnq₃ dies vermib⁹ eũ corrodentib⁹ expirauit. Hec iosebh⁹. In mẽoria₃ igitur tam mire liberatõis pncipis aplox a vincul. ꝛ tam dire vindicte in tyrãnum ptinus subsecute. eccl'ia festũ sci petri ad vincula solẽnizat Unñ et epl'a in missa canitur: in q̃ hec liberatio facta fuisse phibetur. et ſm hoc videtur ꝙ hoc festũ deberet vocari petri a vinclis. B. Secunda cã institutõis extitit Qm̃ alexãder pp̃ q̃ sextus post bt̃m petru₃ rexit eccl'iam et hermes p̃fectus vrbis rome qui p alexandx ad fide₃ ꝯuersus fuerat a quirino tribuno in diuersis locis ĩ custodia tenebãtur Dixitq₃ tribunus ad hermem prefectum. Miror te virx prudente₃ honorem dimittere p̃fecture: ꝛ vitam alia₃ somniare. Cui hermes dixit. Et ego añ hos ãnos hec oĩa deridebã ꝛ hanc vitam solã esse putabam. Rñdit quirin⁹. Fac ḡ pbare me ꝙ aliã vitam noueris esse et continuo fidei tue discipl'm me habeb̃. Cui hermes dixit Scũs alexander quem tenes in vĩcul': ipse hoc meli⁹ te docebit. Tunc quirin⁹ maledicens hermem ait. Ego tibi dixi vt me pbare faceres hoc: ꝛ nunc me mittis ad alexandx quẽ p suis scelerib⁹ teneo vinculatũ Uexτñ sup te ꝛ alexãdx custodia₃ duplicabo. ꝛ si ip̃m tecũ vl' te cum ipso inuenire potero. vere fidem tuis ꝛ eius dictis l' ſmonib⁹ adhibeo. Fecit qđ dixit Et alexandro hoc hermes ptin⁹ indicauit. Orante igitur scõ alexandro angelus ad eum venit. ꝛ ipsum ad hermem in carcerem duxit Et inueniens eos quirinus insimul plurimũ admiratus est. Et cum hermes quirino narraret: quõ alexander filium suum mortuu₃ suscitasset. Dixit alexandro quirinus. Habeo filiã gutturosa₃ nomine balbinam. Promitto igitur me tuã recipe fidem: si filie mee impetrare poteris salutem Cui alexander. Uade citi⁹ et ipsam ad carcerem meũ adducito. Cui dixit quirin⁹ Cũ h̃ sis quõ in carcere tuo te potero inuenire. Ad q̃m alexãder. Uađ cito: q₂ qui me huc adduxit. ille me illuc cito r̃duc₃ Pergens igi᷑ q̄rin⁹ filiam suã ad carcerem alexandri adduxit: ꝛ ibidem ipsum inueniẽs ad pedes suos se pstrauit. Tunc filia ei⁹ cepit vincula sancti alexandri deuote osculari vt sanitatem reciperet. Cui alexander dixit. Noli filia has meas osculari catenas: sed boias sancti petri diligenter inquire.

quas deuote osculans recipies sanitatē Quirinus igit in carcere vbi petrus detentus fuerat diligenter boias inqri fecit. easq; cū inuenisset filie sue osculādas dedit. Illa mox vt osculata est vincla: sanitatis est itegre bñficiū assecuta Tunc qrinus veniā petens alexandrū de carcere extraxit. et ipse cū familia et aliis q̄pluribus baptisma suscepit. Tūc scūs alexāder hoc festū in kl'. augusti celebrandū instituit. et i honorem apl'i petri ecclesiā fabricauit: vbi vīcula reposuit: et ad vincula noīauit. In hac solennitate ad predictā ecclesiā magnus fit cōcursus ppl'i: et ibidem ppl's vīcula osculatur. ¶ Tercia cā institutōis fm bedā hec est Octauianus ipator et āthonius sibiinuicē affinitate cōiuncti. sic iter se mundi totius impiū diuiserūt: vt octauianus i occidente. italiā. galliā. et hyspaniā anthonius vero in oriente. asiam. pontū et affricā possideret. Anthonius aūt lasciuus et lubricus: cū sororē octauiāni i vxorē haberet. ipsā repudiauit. et cleopatrā reginā egipti in vxorem accepit. Ob h indignatus octauianus māu armata in asiā ꝯ anthoniū pcedit et ipm in oibus supauit. Tūc āthonius et cleopatra victi fugerūt. ac semetipos p dolore nimio occiderūt. Egipti igitur regnū octauianus destruxit: et romanā puinciā fecit Iñ in alexandriā prexit. et oibus eā diuitiis spoliās romā ipsas trāsuexit. vñ rempublicā auxit. ita q p vno denario daretur quod prius p quatuor vendebatur. Et q2 ciuilia bella valde vrbem vastauerāt: ita eā renouauit vt dixerit. Inueni latericiā reliquo marmoreā. quia igitur intm rēpublicā auxit. augustus pmo oīm vocatus est. Vñ et ab eo augusti dicti sunt q sibi i impio successerūt: sicut a iulio cesare eius auunculo cesares appellantur. Vñ et hunc mēsem augustū q prius sextilis dicebatur: q2 a marcio sextus erat. ppl's suo noie intitulauit eū augustū vocans In memoriā itaq; et honorē victorie illius q̄m pma die augusti octauianus habuit oēs romani hac die solennizabant vsq; ad tempus theodosii impatoris qui cepit regnare anno dñi. ccccxxvi. Eudoxia igitur filia predicti theodosii imperatoris vxor valentiniani hierosolimā ex voto prexit. Ubi quidā iudeus p magno munere duas ei catenas obtulit qbus sub herode petrus apl's vinctus fuit. Cū igitur romā rediisset in kl'. augusti. et honorem impatoris gentilis romāos solennizare videret. dolens q damnato homini tantus honor exhiberetur. cogitāsq; q ñ eos de facili a tali cultura et cōsuetudine reuocare posset. cogitando tractauit vt obseruantia quidem sic staret: sed in honorem sancti petri sic fieret et illū diem vniuersus populus ad vincula nominaret. Habita igitur collatōne cum beato pelagio papa populum blandis exhortatōnibus induxerunt: vt obliuioni traderetur memoria pncipis paganorum et celebris fieret. memoria principis apostolorum. Quod dum cūctis placuisset illa catenas quas de hierusalē attulerat ptulit: et popl'o ostendit. Papa vero et illam catenam protulit qua sub nerone idem apl's vinctus fuit.

Hac ergo illis sociata ita miraculose vna catena facta est: ac si semper vna et eadem extitisset. Vñ pp̄ et regia ꝓtin⁹ statuerūt: vt qd̄ hoīm indiscreta religio faciebat gentili dānato in meli⁹ mutata faceret aploꝝ pncipi petro. Ipsa igitur vincula pp̄ cū regina in eccl'ia sācti petri ad vincula posuit: et ipsum muneribus mltis ꝛ ꝑuilegiis magnis dotauit. ac p̄dictā diem vbiq3 celebrem fore instituit. Hec beda. Idem dicit sygibertus. ¶ Quante aūt virtutis hec catena fuit āno dñi. cccclxiiii. apparuit. qndā ei comitē imꝑatoris ottonis ꝓpinquū dyabol⁹ añ oculos oīm tā crudel'r arripuit: vt seipm dentib⁹ lacerarz. Tunc iussu imꝑatoris ad iohānem papā ducitur: vt catena sācti petri ei⁹ collo circūdaret. Sz cū q̄dam alia catena furentis collo fuisset imposita: ꝛ nichil ex hac ꝓuenisset salutis. nimirꝫ vbi nil latebat virtutis. tādem vera petri catena ꝓducitur et furentis collo iponitur. Tāte āt virtutis pond⁹ dyabolus ferre nō potuit. sꝫ mox corā oībus exclamās abscessit. Tūc theodoricus methensis eps̄ ipam catenaz arripuit: ꝛ eā se nullaten⁹ dimissuruz nisi man⁹ sibi p̄cideretur asseruit. Cū igit̄ sr̄ h inter epm ꝛ papā alios q3 clericos g̃uis oriretur cōtentio: impator tandem ipm litigiū sedauit ꝛ epo ex ipsa catena a pp̄ anuluz īpetrauit. ¶ Narrat milet⁹ in cronica et idez habetur ī hystoria triptita: ꝙ his dieb⁹ apud epyrꝫ draco ingēs apparuit: in c⁹ ore donatus eps̄ virtute insignis expuens mox eum occidit. prius tñ añ eius faciez digitis crucem designās: et eidem ostendens Quez vix octo iuga boum ne eius putredine aer inficeretur ad locum incēdii trahere potuerūt. Idem q̄3 ait ibidem: ꝛ in eadem tripar: hystoria habetur: ꝙ in creta dyabolus ī specie moysi se posuit. Qui iudeos vndecunq3 ꝯgregans sup magnū mōtis precipitium iuxͣ mare eos duxit. Quos dū ad terrā ꝓmissiōis sicco pede se preeūte ducere polliceret̄. innumeros enecauit. Vñ creditur ꝙ dyabol⁹ idignat⁹: q2 occasiōe iudei qui regie catenā ōderat plausus octauiāi cessauit. de his se talit̄ vindicauit. Multi āt ex his qui euaserūt ad baptismi gr̃iam cōuolarunt. Cū ei mons ipe decliuis incūberet et illi sese euoluerent: ꝛ pores tā acutis rupibus lacerati ꝙ in mari prefocati mortui sunt Cunq3 reliq idem facere vellent: ꝛ de porib⁹ q̄d eis acciderit ignorarent. q̄dam piscatores inde trāseuntes malum qd̄ acciderat narrauerūt eisdem: et sic illi ꝯuersi sunt. Hec in hystoria triptita. B ¶ Quarta causa institutōis hic assignari pōt. Dñs eni a vincul' petrꝫ miraculose absoluit. et eidem ligandi ꝛ absoluendi potestatez dedit. Nos aūt vincl'is peccatoꝝ obligati tenemur et absolui indigem⁹. Ido igitur ipsum in solēnitate q̄ dr̄ ad vincula honoram⁹: vt sicut ipse a vincul' absolui ꝓmeruit. et sicut absoluendi a dño potestatem accepit: sic ꝛ ipse a peccatoꝝ vincul' nos absoluat. Hanc vltiam institutōis cām ñ nullā extitisse q̄s defacili ꝑpendere pōt si videat ꝙ absolutōem a vinculis in apl'm factaz epl'a cōmemorat. ab-

soluendi potestatē sibi ꝯcessam euangelista recitat absolutiōem ab ipso nob fiendā hodierna orō postulat. ¶ Q₂ āt p claues q̄s accepit induꝫ etiā dānandos absoluat: in quodā miraculo qd̄ legitur in libro miraculoꝝ bt̄e virgis satis claret. Apd̄ nāqꝫ coloniā vrbē in mōasterio sancti petri erat q̄dā mōachus leuis lubric⁹ ꝛ lasciuus. Hic dū subita morte fuisset p̄uentus: demōes ip̄m accusabāt: et q̄libet peccatoꝝ gnā ꝯ ip̄m clamabāt. Unū dicebat: ego sum cupiditas tua: q̄ ꝯtra dei p̄cepta tā freq̄nter cupisti. Aliud clamabat: ego sum vana gl'ia. q̄ te apud homies iactanter exaltasti. Aliud ait. Ego sum mendacium: in quo menciendo peccasti. Et cetera simil'r. Econtra q̄dā bōa opa q̄ fecerat ip̄m excusabant dicentia. Ego sum obedientia q̄m senioribus spūalib⁹ exhibuisti. Ego sum psalmoꝝ cant⁹: q̄m freq̄nter deo concinisti. Sanct⁹ āt petrus cui⁹ erat mōach⁹ p ipso depcaturus deū adiit. Cui rn̄dit dn̄s: Nūq̄d n̄ pphета me inspirāte dixit. Dn̄e q̄s habitabit i tabernacl'o tuo. aut q̄s re. i mō. ꝛc. Qui igreditur sine macl'a ꝛc. Quō h pt saluus esse cum nec sn̄ macl'a sit ingress⁹ nec sit iusticiā opat⁹. Rogante igitur p eo petro cū virgīe mr̄e dei. hāc dn̄s sententiā ꝓtulit. vt ad corp⁹ rediret: ꝛ ibi penitentiā ageret. Tūc ꝯfestim petr⁹ claui q̄m māu tenebat dyabolū terruit: et in fugā cōuertit. Animā vero eius in manu c⁹dam q̄ in p̄dicto mōasterio mōach⁹ fuerat tradidit: ꝛ vt ad corpus ip̄am reduceret p̄cepit. Qui ab eo pro mercede reductōis poposcit. vt singul' diebus psalmum. miserere mei de⁹. diceret. ꝛ sepulturā ei⁹ sepe scobis mūdaret. Ipseqꝫ de morte rediens que sibi cōtigerant om̄ibus enarrauit.

cxvi.

De sācto stephano papa

Stephanus pp̄ cum multos gentiliū verbo et exemplo cōuertisset et mlt'a corpa sanctoꝝ martirū sepelisset. a valeriano ꝛ galieno anno dn̄i. cclx. sūmo studio q̄ritur: vt eum et clericos aut sacrificare cogerent aut suppliciis diuersis punirent Dederuntqꝫ edictum vt q̄cūqꝫ eos ꝓderet totā eoꝝ sb̄am possideret. Quapp̄t. x. de ei⁹ cleric̄ statim cōprehensi sunt ꝛ sine audientia decollati: Seq̄nti die stephan⁹ pp̄ ꝯp̄henditur ꝛ ad templū martis ducitur: vt ibi aut ydoluꝫ adoraret aut capitalem sententiā subiret Sꝫ cū templū ingressus fuisset ꝛ deum vt ip̄m templū destrueret exorasset. stati mag̃ ps templi corruit. ꝛ om̄is multitudo pre nimio timore aufugit. Ipse vero ad cimiteriū sancte lucie perexit. Qd̄ audiens valerian⁹ milites plures p̄oribus ad eū misit. Qui venientes euꝫ missam celebrātem inuenerunt: ꝛ stātem intrepidū ac incepta deuote pficicientem in sua sede decollauerunt. cxvii.

De inuentōe sci stephani protho.

Inuentio corporis prothomartiris stephani. anno dni. ccccxvii. honorii principis anno. vii. facta fuisse narratur. Reperitur aut eius inuentio: translatio et coiunctio. Inuento ipsius hoc ordie facta fuit. Nam cum quidam presbiter noie lucianus in territorio hierosolimitano. quem genadius inter illustres viros comemorat: et hec scripsit. feria sexta in stratu suo quiesceret et pene euigilaret. quidam vir senex. statura procerus vultu decorus: barba prolixa: pallio candido amictus. cui gemmule auree et cruces inerant contexte. calciatus caligis in superficie deauratis. eidem apparuit. Qui manu auream virgam tenens tetigit eum dicens. Summa cum diligentia nostros patefacito tumulos. quia indecenter despecto loco reconditi sumus. Vade igitur et dic iohanni episcopo hierosolimitano: vt nos in honorabili loco reponat. quia cum siccitas et tribulatio mundum concusserit: nostrorum suffragiis deus mundo propiciari decreuit. Cui lucianus presbiter dixit. Dne quis es. Ego sum inquit gamaliel: qui paulum apostolum enutriui: et ad pedes meos legem perdocui. Qui aut mecum iacet sanctus est stephanus qui a iudeis lapidatus extra ciuitatem proiectus est. vt a feris et auibus deuoraretur. Sed hoc omnino ille prohibuit: cui idem martir illesam fidem seruauit. Ego aut ipsum cum reuerentia multa collegi. et in meo nouo tumulo sepeliui. Alius aut qui mecum iacet est nichodemus nepos meos. qui nocte ihesum adiit: et a petro et iohanne sacrum baptisma suscepit. Quapropter indignati in eum principes sacerdotum eum occidissent: nisi ob nostri reuerentiam destitissent. Verumtamen omnem substantiam eius diripuerunt et a principatu deposuerunt: multisque eum afficientes verberibus semiuiuum reliquerunt. Hunc cum ego in domo mea duxissem diebus aliquibus, superuixit: et defunctum iuxta pedes beati stephani sepeliri feci. Tercius vero qui mecum est. ipse est abibas filius meus qui anno etatis sue. xx. mecum baptisma suscepit. et virgo permanens cum paulo discipulo meo legem didicit. Uxor vero mea ethea. et selemias filius meus: quia fidem xpi noluerunt recipere. nequaquam digni sepultura fuere. sed eos alibi sepultos inuenies et eorum tumulos vacuos et inanes. Hoc dicto scus gamaliel disparuit. Lucianus vero euigilans dnm exorauit: vt si hec visio in veritate fieret. eidem scdo ac tercio appereret. In sequenti igitur feria sexta eidem sicut prius apparuit: et cur ea que sibi dixerat neglexerit requisiuit. Non inquit dne neglexi: sed rogaui dnm vt si hec visio ex deo esset mihi tercio appereret. Dixitque ei gamaliel. quoniam in mente tua cogitasti si nos inuenires: quomodo reliquias singulorum discernere posses. ex his que tibi sub similitudine offero singulorum loculos et reliquias edocebo. Ostenditque ei tres calatos aureos et quartum argenteum quorum vnus erat plenus rosis rubentibus. et alii duo rosis albis. Quartum etiam ostendit calatum argenteum plenum croco. Dixitque gamaliel. Hi calati nostri sunt loculi. Et he rose nostre sunt reliquie. Calathus plenus rosis rubeis est loculus sancti stephani: qui solus ex nobis martirio meruit coronari. Alii duo rosis albis pleni

mei et nichodemi sunt loculi. q sincero corde in cõfessione christi pseue rauim⁹. Quartus vero argente⁹ croco plen⁹ est abibe filii mei: q cando re virginitatis pollebat. et mũd⁹ de mũdo exiuit. His dictis iteꝝ dispa ruit. Feria aũt sex̃ seqntis hebdomade eidem irat⁹ appuit: ꝛ d dilatõe ꝛ negligẽtia sua eũ ḡuit increpauit. Cõtinuo igit̃ lucian⁹ hierosolimã adiit. ꝛ iohãni epo cũcta p ordiez enarrauit. Pergũt igit̃ cũ aliis epis accersitis ad locũ pdictuz lucião oñsum. Cũqz cepissent fodere. terra ꝯ cutitur et suauissim⁹ odor sentitur. Ad c⁹ odoris miraz fragñtiã meri tis sanctoꝝ. lxx. hoĩes a diuersis infirmitatib⁹ liberãtur. Sicqz ĩ eccle siã syon q̃ est in hierl'm: vbi scũs stephan⁹ archidyaconatus officio fun ctus est: cũ magno gaudio sanctoꝝ reliqas trãstulert: et eas ibid hono rifice cõdidert. Ea ãt hora pluuia mag̃ descendit. H⁹ visiõis et inuen tõis mentõez facit beda ĩ cronica sua. B Hec iuentõ sancti stephãi facta est ea die q̃ eius passio celebratur. ꝛ ei⁹ passio in hac die fuisse dr. Festa ãt ab eccl'ia mutata sunt duplici rõne. Prima est qm̃ xp̃s id nat⁹ est in terris vt hõ nasceretur in cel'. Decuit igitur vt natiuitati christi ꝯtinuaretur natale sãcti stephãi q pm⁹ p xp̃o martiriũ sustinuit: qd est nasci in celo: vt p h notaretur vnã ex alia seq. Und etiã cãtatur de ipo Heri christ⁹ natus est ĩ terris. vt hodie stephan⁹ nascerer̃ in cel'. Scda ratõ est: qm̃ festũ de inuentõe solenni⁹ agebatur: q̃ festũ de passiõe. ꝛ h tũ ꝑpter reuerentiã natiuitatis dñi. tũ ꝑpt̃ mlta miracl'a q̃ in ipius iuen tione dñs oñdit. qr g̃ passio ipsi⁹ dignior est q̃ inuentõ. ꝛ ob hoc solen nior debz esse: id eccl'ia festũ de passiõe ad illd temp⁹ trãstulit. in q̃ in am pliori reuerentia habeatur. ¶ Translatio aũt eius vt ait aug. hoc mõ fuit. Nam alexãder senator cõstantinopolitan⁹ hierl'm cum vxore sua adiit: et ꝓthomartiri stephão pulcerrimũ oratoriũ cõstruxit: ac post ei⁹ obitũ iux̃ ei⁹ corpus se sepeliri fecit. Euolutis g̃ septez ãnis. iuliana e⁹ vxor in patriã suã volẽs redire. vtpote q a pncipib⁹ iniuriã patiebatur corpus viri voluit deferre. Qd cũ ab epo mltis precib⁹ postulassz: eps duos loculos argenteos ꝓtulit dicens. Non noui qs sit ex his loculis viri tui. Et illa. Ego noui. Et impetũ faciens amplexata est corp⁹ san cti stephani. Sic ergo dum corp⁹ viri putat accipe: casu corp⁹ ꝓtho martiris accepit. Cum ãt nauiz cũ corpe cõscendisset. hymni audiũtur angelici: odor effragrat. clamãt demões. seuã suscitãt tempestatẽ dicẽ tes. Ue nob: qr ꝓthomartir stephanus trãsit diro nos verberãs igne. Cum ergo naute naufragiũ formidarent: stephanus ĩuocatur ꝛ conti nuo appuit dicens. Ego sũ nolite timere. Statimqz tranquillitas ma gna subsecuta est. Tũc audite sunt voces demõuz clamãtiũ. Impie pn ceps nauem accende: qr aduersari⁹ nr̃ stephan⁹ est in ea. Tunc pnceps demõuz. v. demões q nauem incenderẽt misit. Sed angel⁹ dñi in pro fundũ eos dimersit. Et cum calcedonem venissent. demones clamabãt

Seru⁹ dei venit: qui ab iniquis lapidat⁹ est iudeis. Cōstātinopolim igitur incolumes puenerūt. et in quadā ecclesia corp⁹ sancti stephani cum magna reuerentia cōdiderūt. Hec aug. ¶ Coniūctio aūt corpis sancti stephani cum corpe sancti laurentii h ordine facta fuit. Cōtigit em̄ eudoxiam filiam theodosii impatoris a demone grauiter cruciari. Quod cum patri suo cōstantinopoli cōstituto intimatū fuisset. iubet filiā cōstantinopolim adduci. vt sacrosanctis pthomartiris stephani reliquiis tāgeret. Demō aūt in ea clamabat. Nisi stephan⁹ romā veniat non exibo. quia sic est aplor̄ volūtas. Quod cū impator audiuisset. a clero et populo cōstantinopolitano obtinuit vt corpus sancti stephani romanis darent. et ipi beati laurentii corp⁹ acciperēt. Tunc impator pelagio pape sup hoc scripsit. Papa vero de cōsilio cardinaliū impatoris petitioni cōsensit. Missi igitur ↄstantinopoli cardinales corp⁹ sancti stephani romā deferūt. et greci p accipiēdo corpe sancti laurentii psequūtur. Capue igitur corp⁹ stephani recipitur. et brachiū eius dextruʒ a capuanis deuotis pcibus obtinetur. et metropolitana eccl'ia i eius honore fabricatur. Cū auteʒ romam venissent. et i ecclesiā sancti petri ad vincula corp⁹ deferre vellēt. vectores subsistūt. nec vltra pcedere possūt. Demon autē in puella clamabat. Frustra laboratis. q2 non hic sed apud fratrē suū laurentiuʒ sedē elegit. Illuc igitur corp⁹ defertur. et ad eius tactuʒ puella a demone liberat. At laurenti⁹ aduentui fratris sui q̄si cōgratulans et arridens. in alterā ptem sepulcri secessit et medietatē illius vacuā fratri reliqt. Greci vero dum man⁹ apponūt vt laurentiuʒ ferāt. ad terraʒ velut exanimes corruerūt. Sed orātib⁹ p eis papa clero et pplo. vix ad se ad vesperā redierūt. Omnes tamē infra. x. dies mortui sunt. Latini etiā q sibi cōsenserāt i frenesim versi sanari nō potuerūt. quousq3 sanctor̄ corpa insimul tumulata fuerūt. Tūc vox de celo audita est. O felix roma q corp⁹ laurentii hispani. et stephani hierosolimitani tā gloriosa pignora vno claudis mausoleo. Facta est aūt ista cōiūctio. x. kl. maii circa ānos dn̄i. cccccxxv. ¶ Refert aug. in li. xxii. d ci. dei. vi. mortuos ad inuocatōeʒ sancti stephani suscitatos. videliceʒ q̄ndā q mortu⁹ sic iaceret vt ei iam pollices ligarētur. inuocato sup eū noīe beati stephani cōtinuo suscitat⁹ est. Iteʒ q̄ndā puerū a plaustro cōtrituʒ. q̄m mater ad ecclesiā sancti stephani ōferēs viuū et sanū recepit. Itē quādā sanctimonialē q cuʒ in extremo spū ↄstituta ad eccl'aʒ sancti stephani delata fuisset. et ibidē expirasset. vidētib⁹ oīb⁹ et stupētib⁹ sanata surrexit. Itē quādā puellā apud yponē cui⁹ tunicā cum pr̄ ad ecclesiā sancti stephani deportasset. eā postmodū super corp⁹ defuncte puelle piecit. et illa statiʒ surrexit. Itē q̄ndā iuuenē apud yponeʒ cui⁹ corp⁹ cum inunctū fuisset oleo sancti stephani stati surrexit. Itē q̄ndā puerū q cū ad ecclesiā sancti stephani mortu⁹ fuisset delatus ad inuocatōnē scti stephāi vite ē ptin⁹ r̄stitut⁹. ¶ De h martire sic dicit aug.

Martiré istũ gamaliel stolatus reuelauit: saulus spoliat⁹ laudauit: christ⁹ pãnis inuolut⁹ ditauit. et p̃cioso lapide coronauit. Idẽ In stephano emicuit pulcritudo corporis. flos etatis. eloq̃ntia s̃mocinantis. sapientia sãctissime mentis. ⁊ op̃atio diuinitatis Idem Fortis colũna dei cũ inter lapidiferas man⁹ captatorio forcipe teneretur fide fũdabil' igniebat. feriebat et p̃ducebatur. ꝯstringebatur et angebatur. cedebatur et nõ vincebatur. Idem sup̃ illud. Dura ceruice ⁊c. Hic nõ blanditur s̃ inuehitur. nõ palpat s3 p̃uocat. nõ trepidat. sed instigat Idem Attẽde stephanũ cõseruũ tuũ. hõ erat sicut et tu. de massa peccati erat sicut et tu. eo p̃cio redempt⁹ q̃ tu Et cũ dyacon⁹ erat euangeliũ legebat. qḋ legis vel audis et tu. Ibi iuenit scriptũ. Diligite inimicos vr̃os. Didicit legendo. p̃fecit obediendo

CVIII

De sancto dominico

Dominic⁹ dicitur q̃si dñi custos vel a dño custoditus. vel dicit̃ dominic⁹ quantũ ad ethimologiã hui⁹ nomis qḋ est dñs. Dicitur aũt custos dñi trib⁹ modis sc3 custos honoris dñi q̃ ad deũ. custos vinee dñi vel gregis dñi quo ad p̃ximũ. custos volũtatis dñi siue p̃ceptorꝝ dñi quo ad seip̃m Scḋo dicit̃ dominic⁹ q̃si a dño custodit⁹ Domin⁹ eñ custodiuit ip̃m quantũ ad triplicem statũ suũ: in quorꝝ primo fuit laic⁹. in scḋo regularis canonic⁹. in tercio vir apostolic⁹. Nam in primo eum custodiuit faciendo eum laudabiliter incip̃e. in secũdo feruẽter p̃ficere. in tercio p̃fectõem app̃hendere: Tercio põt dici dominic⁹ p̃ ethimologiã hui⁹ nomis domin⁹. Domin⁹ nãq3 dicitur q̃si donans minas. l' donãs min⁹. vel donans mun⁹. Sic beat⁹ dominic⁹ fuit donans. i. cõdonãs minas p̃ iniuriaꝝ dimissionẽ. donãs min⁹ p̃ corporis maceratõem q2 corpi suo semper min⁹ dabat q̃ꝫ appetebat. donãs mun⁹ per libertatis largitionem. quia non solum sua paup̃ibus tribuit. sed etiam seipsum pluries vendere voluit. D.

Dominic⁹ ordinis p̃dicatorꝝ dux et pater inclitus. ex hispanie p̃tib⁹ villa q̃ dicitur calaregia oxonieñ. dyocesis patre felice. mr̃e vero iohãna nomine secũdum carnẽ originem duxit Cui⁹ mater ante ip̃ius ortum vidit in somnis se catulũ gestantem in vtero. ardentem in ore faculam baiulantem. Qui egressus ex vtero totam mundi machinã incendebat. Cuidam etiam matrone que ipsum ex sacro fonte leuauerat videbatur q̃ꝫ puer dominic⁹ stellam p̃fulgidam haberet in frõte que totũ orbem illustrabat Dum adhuc esset puerulus et sub nutricis custodia constitut⁹. dep̃hensus est sepe lectũ dimittere. et sup̃ nudam humũ iacere. Miss⁹ tandem palentiã ad studiũ amore sapientie addiscende vinũ p̃ decenniũ non gustauit. Ubi cum fames valida esset. libros cũ omni suppellectili vendidit. et p̃cium corꝝ paup̃ibus erogauit Crescente iam

ei⁹ fama.ab epo oxonien̄.i sua eccl'ia canonic⁹ regularis efficitur.et post modū fact⁹ oīb⁹ vite speculū a ꝯcanonicis supprior ordiatur. Ipē āt die ac nocte lectioni ꝛ oratōi vacabat.assidue deū exorās vt sibi hanc grāz īfundere dignaretur qua se totū aliqn̄ saluti posset impendere ꝓximor. In libro quoqꝫ de collationib⁹ patrū studiosissime legēs magnū ꝑfectōis cumulū appꝛhendit. Pergēs aūt cum pdicto epo tholosā. deprehēdit hospitez suū heretica prauitate corruptū. Quez ad fidē cōuertit.et q̄si qndā primiciarū manipulū future messis dn̄o pſentauit ¶ Legitur i gestis comitis mōtis fortis ꝙ cū beat⁹ dominic⁹ q̄daz vice aduersus hereticos pdicasset.autoritates q̄s in mediū ꝓduxerat redegit in scriptis.ꝛ cuidā heretico cedulā illaz tradidit.vt sup obiectis deliberare deberet. Illa aūt nocte ad ignez hereticis ꝯgregatis.cedulā quā recepat ꝓduxit in mediū. Cui socii dixerūt vt in ignē illā ꝓiiceret.et si cōburi ꝯtingeret eorū fides imo pfidia vera esset. Si vero ꝯburi n̄ possꝫ.verā fidē romane ecclesie pdicarent. Quapropter cedula in ignē ꝓiicitur. Que cū aliquantulū morā in igne fecisset.icōbusta ab igne ꝓtinus ꝓsiliit. Stupentibus cūctis.vn⁹ ceteris durior ait. Proiiciatur iterū.et sic experientia pleni⁹ repietur ꝛ pleni⁹ expiemur veritatē. Proiicitur iterū.ꝛ iterū ꝓsiliit icōbusta. Iterū ille dixit. Tercio proiiciatur.et tūc sine dubio rei exitū cognoscem⁹. Proiicit̄ tercio.et iterū incōbusta prosilijt et illesa. Heretici autē in sua duricia pmanētes.districtissimā inter se iuratōe firmauerūt ne h̄ aliqs publicaret. Quidā tn̄ miles q̄ ibi aderat.et nr̄e fidei aliq̄ntulū adherebat.istud miraculū postmodū publicauit. Factū est aūt h̄ apud mōtē victoralez Simile q̄ddā dicitur accidisse apud fanū iouis īdicta ibidē in dieb⁹ illis ꝯ hereticos quadā disputatōe solenni. ¶ Ceteris igit̄ ad ꝓpria redeuntib⁹.et epo oxonien̄. defūcto sol⁹ ibidez fact⁹ dominic⁹ cū paucis remāsit ꝯ hereticos cōstanter verbū dei ānunciās. Irridebāt aūt euz aduersarii veritatis. sputa lutū et hm̄ōi vilia proiiciētes in euz et a tergo pro derisu sibi paleas alligātes. Cū autez sibi īteritū minarētur iperterritus rn̄debat. Nō ego martirii dign⁹ sum gloria.nōdūz merui istā mortē. Quapropter locū trāsiens ī quo sibi pate ferebātur īsidie.nō solū intrepid⁹ verū etiā cātās et alacer ꝓcedebat. Qō illi admirātes dixerūt illi. Nūq̄d nō tu mortis horrore ꝯcuteris. Quid actur⁹ eras si ꝯprehēdissem⁹ te. At ille Rogassē vos ne repētinis me subito pimeretis vulnerib⁹.s̄ paulati et successiue mēbra singl'a mutilātes.deīde ostēsis corā oculis meis detrūcatis mēbrorū ꝑticulis.ipos etiā oculos eruētes ad vltimū semiuiuū laceratūqꝫ corp⁹ sic pmittentes i suo sāguine volutari vl' prorsus ad libitū me necaretis ¶ Cū q̄ndā repissꝫ ꝓpter nimiā quā patiebatur inopiā hereticorū ꝯsortiis adhesisse.decreuit seipꝫ venūdare quaten⁹ ex accepto pcio de seipso:et egestatis simul occasionē pcideret.et ī h̄ errore venundatum liberaret. Quod et fecisset. nisi inopie eius diuina

mĩa aliter prouidissꝫ ¶ Alias etiã cum qdã mulier frem suũ in saraceno-
rũ captiuitate detentũ lamẽtabili sibi ꝯqstione exponeret. nullumqꝫ sibi
ad eiꝰ liberatõem fateretur cõsiliuꝫ supesse. ille intima cõpassione cõmo
tꝰ seipm pro redẽptione captiui vẽdendũ obtulit. Sed deus q ipsum ne
cessarioreꝫ ad redemptionẽ spũaleꝫ multoꝝ captiuoꝝ puiderat nõ per-
misit. ¶ Hospitatꝰ in ptibꝰ tholosanis apud quasdã matronas ab here-
ticis p ostentatõem religionis deceptas. p totã quadragesimã vt sic cla
uũ clauo retũderet in pane solũ et aqua frigida cũ adiũcto sibi socio ie-
iunauit. Nocte vero vigilans cũ necessitas cõgebat. lassa mẽbra sup nu
dã tabulã reclinabat. Sicqꝫ factũ est vt illas matronas ad agnitõnẽ ve
ritatis pduceret ¶ Post hoc auteꝫ cepit de institutõne ordinis cogitare
cuiꝰ officiũ esset p mundũ pdicãdo discurrere. et ꝯtra hereticos fideꝫ ca
tholicã cõmunire. Cũ igitur in ptibꝰ tholosanis mãsissꝫ p. x. ãnos a trãsi
tu oxonieñ: epi vsqꝫ ad tempꝰ quo lateranẽse cõciliũ debuit celebrari. cũ
fulcone tholosano epo romã ad cõcilium generale adiit. ac a sũmo põti-
fice innocẽtio ordineꝫ q pdicatoꝝ diceretur et esset cõfirmari sibi suisqꝫ
successoribꝰ postulauit. Qui cũ aliquãtulũ. se difficileꝫ exhiberet. nocte
quadã ideꝫ pontifex videbat in sonnis ꝙ lateraneñ ecclesia grauẽ subi
to ruinã minaretur. Quod dũ tremens aspiceret ex aduerso vir dei dñicus
occurrebat. humerisqꝫ suis suppositis totã illaꝫ casurã fabricaꝫ susten-
tabat. Euigilans aũt et visionẽ intelligẽs. petitõem viri dei hilariter ac
ceptauit. hortans vt ad fratres suos rediẽs regulaꝫ aliquã apꝓbataꝫ si
bi eligeret. et sic ad ipm rediens cõfirmatõem ad libitũ impetraret Re
gressꝰ igitur. verbũ summi põtificis fratribus patefecit. Erãt aũt fres
numero circiter. xvi. Qui inuocato spũsancto regulã beati augustini do
ctoris eximii. ipi pariter et rẽ et noĩe pdicatores futuri vnanimiter ele-
gerũt quasdã artioris qdem vite cõsuetudines. quas sibi p formaꝫ cõsti-
tutionũ obseruãdas statuerũt. isup assumẽtes Clex interea inocẽtio de
fũcto. et honorio i sũmuꝫ põtificem sublimato. cõfirmatõeꝫ ordinis ãno
dñi. M. cc. xvi. a pdicto honorio impetrauit Dũ igitur rome in ecclesia
sãcti petri p dilatatõe sui ordis exoraret: gloriosos pncipes apostoloꝝ pe
trũ et paulũ ad se veniẽtes aspexit. Quoꝝ primꝰ petrꝰ videlicꝫ baculuꝫ
paulus vero sibi librum tradere videbãtur. addebantqꝫ dicẽtes. Uade
pdica. qꝛ a deo ad hoc ministeriũ es electꝰ. Moxqꝫ i momẽto tempis vi
debatur ei ꝙ filios suos p totũ mundũ dispsos aspiceret incedentes bi-
nos et binos. Quapropter tholosaꝫ rediens fres suos dispersit ⁊ quosdaꝫ
qdeꝫ i hispaniã. quosdã vero parisiꝰ. alios tãdẽ bononiã destinauit. ipse
vero romã reuersꝰ est. C ¶ Monachꝰ qdaꝫ ante ordinis pdicatoꝝ isti
tutõnẽ in extasi factus. vidit beatã virgineꝫ flexis genibꝰ et iunctis ma
nibꝰ pro hũano genere filiũ deprecãteꝫ. Qui dãs sepe pie matri repul-
sam. tandeꝫ instante ea sic ait. Mater mea qd possum vel debeo ampliꝰ

de pfundo fluuii est eductū. Dñā autē ipius pro ei⁹ resuscitatōe beatū dñicū inuocās: promisit se ad suas reliquias nudis pedib⁹ accessurā: et resuscitatū mancipiū libertati daturā. Statimq3 q fuerat mortu⁹ in mediū videntib⁹ omnib⁹ vite reddit⁹ psiliit. votūq3 suū pdicta dñā sicuti promiserat adimpleuit. ¶ In eadem prouīcia vngarie dum qdam vir filium suum defunctū amare lugeret. et beatū dñicū pro ei⁹ resuscitatōe inuocaret. circa pullorū cātum q mortu⁹ fuerat oculos aperuit et patri dixit. Quid est pater q sic habeo faciem madefactā. Et ille. Lacrime patris tui sunt fili. quia tu mortu⁹ fueras: et ego solus remanseram omni gaudio destitutus. Cui ille. Multum fleuisti pater. sed beat⁹ dñicus desolationi tue cōpatiens. vt tibi viu⁹ redderer suis meritis īpetrauit. ¶ Lāguid⁹ qdam et p. xviii. ānos cecus reliquias beati dñici visitare desiderans. tanquā temptās ire de lecto surrexit. tantāq3 subito sibi sensit infundi virtutē q passu cōcito gradi cepit. Tantoq3 magis in cōualescētia corpis et illuminatōe oculorū proficiens quāto quotidie ī itinere pcedebat: donec tandē ad locū destinatū perueniens pfectū recepit vtriusq3 bñficiū sanitatis. ¶ In eadem prouīcia vngarie matrona qdā ad honorē beati dñici missā dispōnēs facere celebrari. sacerdotē hora debita nō inuenit. Quapropter cādelas tres ad hoc paratas manutergio mūdo inuoluit. et in quodā vase reposuit. Aliquātulū autem diuertens. et postea rediens cādelas flāmis patentib⁹ ardere vidit: Currentes oēs ad tā grāde spectaculū. tādiu ibidē tremētes et orātes steterunt donec sine lesione manutergii penit⁹ exarserunt. ¶ Apud boniam scolaris quidam noīe nicolaus graui renū ac genuū dolore adeo est vexatus q de lecto surgere non valebat. Cuius et femur leuū emarcuit intantū q omnis ab eo spes curationis abscessit. Deo igitur et beato dominico se deuouens. cū se filo de quo fienda erat candela totum mensus esset in longum. cepit etiā corp⁹ collū et pect⁹ cingere. cum tandem genu filo ambiente cinxisset inuocato ad quamlibet mensuratōem nomine iesu et beati dñici. cōtinuo se alleuiatū sentiens exclamauit Ego sum liberat⁹ Exurgens et p gaudio lacrimans. sine aliquo fulcimento venit ad ecclesiā ī qua corp⁹ sancti dñici quiescebat. In eadem quoq3 ciuitate mlta et fere innumerabilia miracula deus p suū fuū dñicum operatus est. ¶ In sicilia apud augustā cum puella quedā que vicio lapidis laborabat incidi deberet. mater eius pro instanti piculo filiam suam deo et beato dñico cōmēdauit. Sequenti igitur nocte dormienti puelle beat⁹ dñicus astitit et ī manu eius lapidem quo torquebatur posuit et abscessit. Que puella euigilās et se libaratā inueniens mri dedit. et visionē p ordinē explicauit. Mater vero lapidē ad domū frm attulit. et ipm ī memoriā tanti miraculi corā ymagine beati dominici suspendit ¶ In augusta ciuitatē cum in festo translatōis beati dominici matrone quedā que ī eccl'ia frm

missarum solennijs interfuere domum redirent et quandam mulierem pro foribus domus sue filantem viderent. ipsam caritatiue redarguere ceperunt. cur in festo tanti patris a seruili ope non cessaret. Illa vero indignata respondit. Uos que estis bizote fratrum festum colite vestri sancti. Statimque oculis in tumorem cum pruritu conuersis. ex ipsis ceperunt vermes protinus scaturire. ita quod vicina quedam decemocto vermes eduxit ex eius oculis numeratim. Compuncta igitur ad ecclesiam fratrum venit. ibique peccata sua confitens. et votum emittens quod decetero sancto dei dominico numquam detraheret et eius festum deuote ageret. protinus restituta est pristine sanitati. M. ¶ Sanctimonialis quedam nomine maria apud tripolim in monasterio quod dicitur magdalena validissimis infirmitatibus elaborans at in tibia grauiter percussa quinque mensibus cruciatu mirabili vrgebatur ita vt singulis horis exitus timeretur. Que intra se recolligens semetipsam sic exorauit. Mi domine non sum ego digna orare te. nec a te exaudiri. sed rogo dominum meum beatum dominicum. vt sit mediator inter me et te. et michi impetret beneficium sanitatis. Cum ergo diu cum lacrimis exoraret. in extasi facta vidit beatum dominicum cum duobus fratribus aperta cortina que ante lectum eius pendebat intrantem sibique dicentem Quare tantum sanari desideras Et illa Domine vt deo meo deuotius seruire possim. Tunc ille de sub cappa vnctionem mire fragrantie proferens tibiam eius vnxit et statim sanata fuit. Et ait. Hec vnctio est valde preciosa dulcis et difficilis. Cuius verbi cum mulier requireret rationem dixit. Hec vnctio dilectionis est signum que videlicet preciosa est. quia nullo precio emi potest. et quia in donis dei nullum est melius. Dulcis quia nichil dulcius caritate. Difficilis quia cito perditur nisi caute custodiatur. Ipsa etiam nocte sorori sue in dormitorio quiescenti apparuit dicens. Ego sanaui sororem tuam. Que currens ipsam sanatam inuenit. Que cum se etiam sensibili vnctione inunctam sentiret. ipsam cum bombice et reuerentia multa extersit Que cum abbatisse confessori et sorori omnia retulisset. et vnctionem in bombice presentasset. tanta et tam noua odoris fragrantia sunt percussi. vt nulla eis possent aromata comparari. Ipsam autem vnctionem cum multa reuerentia seruauerunt ¶ Quam gratus autem deo existat locus in quo sacrosanctum corpus beati dominici requiescit licet ex miraculis multis claruerit. vnum tamen hic posuisse sufficiat ¶ Refert magister alexander episcopus vindonicensis in postillis suis super illud verbum. Misericordia et veritas obuia. sibi etc. quod quidam scolaris degens bononie vanitatibus seculi deditus visionem talem conspexit ¶ Uidebatur siquidem sibi quod in quodam campo magno consisteret et ibidem tempestas ingens super ipsum descenderet. Qui dum fugeret a facie tempestatis. ad quandam domum peruenit Quam cum clausam inuenisset et pulsans ad hostium se ibidem recipi postulasset. que deintus erat hospita respondit. Ego sum iusticia que hic habito. et hec domus mea est. Quia autem tu iustus non

es. in ea habitare nō vales Ad cui⁹ verba ille plurimū merēs abscessit. et aliaȝ domuȝ vltra illam conspiciens ad eā venit. et pulsās ad hostiuȝ se ibidem recipi postulabat. Sed q̄ deintus erat hospita respondit. Ego sum veritas que hic habito et hec domus mea est Te autem hospitio nō recipiam. quia veritas eum non liberat qui eam non amat. Indeqȝ abscedens terciā domuȝ vltra illam ꝓspicit. ad quā veniens se similiter cōtra impetū tempestatis recipi flagitauit. Cui que deintus erat domina respōdit. Ego sum pax q̄ hic habito. nō est aūt pax impiis sed hoībus bone voluntatis Vez quia ego cogito cogitationes pacis ⁊ nō afflictōnis vtile consilium tibi do. Vltra me soror mea habitat que miseris semper auxilium prestat. ad hanc accede ⁊ eius monita comple. Cum ergo accessisset. que deint⁹ erat respondit. Ego sum misericordia que hic habito Si igitur ab iminente tempestate saluari desideras. vade ad domū in q̄ fratres ṗdicatores de bononia habitāt. ibiqȝ inuenies stabulum penitētie. et presepe cōtinentie et pabulum doctrine. asinum simplicitatis cum boue discretionis. mariā illuminātem ⁊ ioseph ꝓficienteȝ. et puerū iesuȝ te saluātem. Cum igitur ṗdict⁹ scolaris euigilasset. ad domū fratrū venit et visionem ꝑ ordinem recitans habitum ordinis petiit et accepit

CIX.

De sancto Sixto

Sixtus dicitur a sios quod est de⁹. ⁊ stat⁹ quasi diuin⁹ status Vel sixtus a sisto sistis quasi firm⁹ ⁊ fixus i fide passione et bona operatione.

Sixt⁹ papa athenieñ. natōe. primo q̄deȝ phs sed postea discipul⁹ xp̄i ⁊ pōtifex sūm⁹ elect⁹. decio ⁊ valeriano cum duobus dyaconibus suis felicissimo et agapito p̄ntat⁹ Queȝ cū deci⁹ nullis possȝ ꝑsuasionib⁹ iclinare. fecit eū duci ad templū martis vt aut sacrificaret: aut i custodia mamertini reciperetur. Sed cū sacrificare renuens i custodiā duceretur. beat⁹ laurenti⁹ p⁹ eum clamās ibat ⁊ dicebat. Quo ꝓgrederis sine filio pater. quo sacerdos sācte sine ministro properas. Cui sixtus. Nō ego te desero fili neqȝ derelinquo sed maiora tibi debentur pro fide xp̄i certamina Post triduū me sequeris sacerdoteȝ leuita. Interim ergo thesauros ecclesie accipe. ⁊ q̄b⁹ tibi videtur diuide. Quos cū ille christianis paupib⁹ distribuisset. valerian⁹ ṗfectus decreuit vt sixt⁹ ad templū martis sacrificatur⁹ duceretur. Qd̄ si renueret ibi deȝ capite truncaretur Qui cū duceret beat⁹ laurenti⁹ post eū clamare cepit: ac dicere. Noli me derelinquere pater sancte. q̄a thesauros tuos iam expendi. Tunc milites audientes thesauros nominare laurentium tenuerunt. sixtum vero cum felicissimo et agapito ibidem decollauerūt

In hac die est festū transfiguratōnis dn̄i. et sanguis xpi de nouo vino si fieri pōt et inueniri in aliqbus ecclesiis ꝯficitur. vel saltem de matura vua aliquātulū in calice eliquatur. ¶ In hac etiā die racemi benedicūtur et popul⁹ inde cōmūicat. Nō autem hui⁹ est ex eo ꝙ dn̄s discipulis suis dixit i die cene. Nō bibā amō d̄ h̄ genimīe vitis donec bibā illō nouū i regno patris mei Illa vero trāsfiguratio dn̄i ⁊ ꝙ dixit nouū vinum. rep̄sentat gloriosā innouationē quā xp̄⁹ post resurrectōem habuit. et ideo in hac die transfigurationis q̄ resurrectōem dn̄i rep̄sentat vinū nouū inq̄ritur. non ꝙ in hac die vt quidā aiūt transfiguratio sit facta. sed in hac die ab ap̄lis manifestata Trāsfiguratō em̄ facta d̄r fuisse circa principium veris. Discipuli autē ꝑpter ꝓhibitionē eis factā ipam tamdiu celauerunt et in hac die manifestauerūt. Sic legitur in libro q̄ dicit̄ mitrale

De sancto donato

CXX

D.

Onat⁹ dicitur q̄si a deo natus. et h̄ p regenerationē et gr̄e infusionē et gl̄ificationē q̄ est triplex generatio sp̄ūalis a deo. Nā cum sancti moriūtur tunc nasci dicūtur. Vn̄ obitus sāctoꝝ nō mors sed natale vocatur. Puer em̄ appetit nasci vt recipiat ampliorē locū ad manendū. vberiorē cibū ad vescendū. liberiorē aerem ad respirādū. et lucem ad vidēdū. et q̄a sancti cū de vtero matris ecclesie p mortē exeunt. illa q̄ttuor ſm modū suū recipiunt. ideo nasci dicūtur Vel dicitur donatus quasi dono dei datus.

D.

Onat⁹ cum iuliano impatore erudit⁹ et nutrit⁹ est. ita ꝙ p̄dictus iulian⁹ fuit tunc in subdyaconū ordinat⁹. Sed cū i imperiū sublimat⁹ fuisset. patrē et matrē beati donati occidit. donat⁹ vero in aretinā ciuitatē aufugit et apud hilariū monachū manēs mlt'a ibidē miracula fecit. Nā cum p̄fect⁹ ciuitatis hn̄s filiū demoniacū eū ad donatū adduxisset sp̄us imūd⁹ clamare cepit ac dicere. In noīe dn̄i iesu xpi noli michi esse molest⁹. vt de domo mea egrediar. O donatē q̄re me exire coartas cum tormētis. Sed orāte donato fuit ꝓtin⁹ liberat⁹ ¶ Vir quidā eustasius noīe. exactor fisci in tuscia publicā pecuniā in custodia vxoris noīe eufrosine dereliquit. Sed cū ꝓuintia ab hostibus vrgeretur. pecuniam abscōdit et dolore p̄uenta vitam finiuit. Vir autē eius rediens cum pecuniā inuenire non posset et iam cum filiis suis ad supplicium tradi deberet ad sanctum donatū cōfugit. Donatus autem ad sepulcrum vxoris cum eo pgens oratione facta clara voce dixit. Eufrosina p sp̄m̄sanctū te adiuro. vt dicas nobis vbi talem pecuniam posuisti. Et facta est vox de sepulcro dicens. In ingressu dom⁹ mee ibi eā subfodi. Et euntes eam ibi vt dixerat inuenerunt. ¶ Post aliquot autē dies satirus ep̄s in domino obdormiuit. et omnis clerus donatū i ep̄m

elegit. Cum autē vt refert greg. in dyal. quadam die missa celebrata po pul⁹ cōmunicaret. et dyacon⁹ cōmunicās christi sanguinē ppinaret subi to paganorum impulsu dyaconus cecidit. et calicē sanctū fregit. De quo cum ipe et omnis popul⁹ plurimū mestus esset. donatus fragmenta col ligens calicis. orōe facta ipsum in pristinam formam restauravit. Una aūt pticula a dyabolo abscōsa fuit. q̄ in calice pdicto defecit. que tam̄ est ad testimoniū miraculi huius. Pagani autē h viso miraculo sunt con uersi. et. lxxx. baptisma susceperunt. Fons quidā adeo erat infectus vt quicūqz de illo biberet ptinus moreretur. Dum igitur sanct⁹ donat⁹ sup asinū suū illuc iret vt orōne sua aquā sanaret. draco terribil' inde eru pit. et pedes asini cauda inuoluēs contra donatū se ptinus erexit. Quē donatus flagello quodam pcutiens. vel fm quod alibi legitur in ōs eius expuens. ptinuo interfecit. orauitqz ad dominū et omne venenū a fonte fugauit. Aliū quoqz fontē dum ipe cum sociis suis valde sitiret q̄dā vice sua oratōne ibidē pduxit. Cū filia theodosii impatoris a de mone vexaretur. et ad sanctū donatū adducta fuisset. dixit donat⁹ Exi īmunde spiritus et noli in plasmate dei habitare. Cui demon. Da michi transitum quo exeam aut quo vadam. Cui donatus. Un̄ huc venisti. Cui demō. De heremo. Et sanct⁹. Illuc reuertere. Et demon. Uideo signū crucis in te de quo ignis exit ptra me. et p timore ignoro quo va dā. sed da michi locum exeundi et exeo. Cui donat⁹. Ecce habes transi tū. redi ad locum tuū. Et vniuersam domū pcutiens exiuit. Cum q̄dā mortu⁹ efferretur. aduenit quidā cum cyrographo asserens deberi sibi ab ipso. cc. solidos. Unde nullatenus ipsum sepeliri sinebat. Quod cum vxor eius vidua beato donato cum lacrimis indicasset. adiungens q bō ille pecuniam totaliter recepisset. assurgens ad loculum iuit. et manu de functum tangens ait. Audi me. Qui respondit. Ego sum. Et sanctus donatus ad eum ait. Surge et vide quid agas cum homine isto qui te se peliri non sinit. Qui residens eum de solutione debiti corā omnibus p uicit. et cyrographum accipiens manu scidit. Deinde dixit sancto dona to Iube me iterum pr dormire Et ille. Uade amodo fili quiesce. Eo tem pore cū fere ānis trib⁹ non pluisset. et sterilitas magna esset. īfideles ad īperatorē theodosiū cōuenerunt. petentes vt sibi donatū traderet. q̄ p artē magicā hoc fecisset Ad impatoris igitur instātiā donat⁹ egress⁹ do minū exorauit. et pluuiā copiosā dedit. siccisqz vestib⁹ ceteris pluuia in fusis domū rediit. Cū aūt gothi eo tpe ytaliā deuastarent. et multi a fide xpi recederent. euadratian⁹ pfect⁹ a sancto donato et hilarino d aposta sia repbensus sanctos ipsos cepit cōpellens eos vt ioui immolarēt. Quod cū renuerent hilarinū expoliatū tā diu cedi fecit. quousqz spm̄ exalaret Donatū vero in carcerē reclusit. et postmodum eum decollari fecit. cir ca annum domini. ccc. lxxx.

De sancto ciriaco

CIriacus a marcello papa dyacon⁹ ordinatus. cōphēsus et ad maximianū deduct⁹ iussus est cū sociis suis vt terrā foderet ꝛ ad locum scȝ termas qui ibidēȝ cōstruebatur suis eam humeris deportaret. Ubi erat sanct⁹ saturni⁹ senex. quem cyriacus ꝛ sisinni⁹ ad portandū iuuabāt. Tandem in carcerem reclusum pfectus iussit ciriacū psentari. Et cum euȝ apronian⁹ educeret. subito vox cum luce de celo veniens dixit. Uenite benedicti pr̄is mei. ꝛc. Et tunc apnian⁹ credidit. et baptisari se fecit. et ad pfectum cōfitens xp̄m venit. Cui pfect⁹. Nū q̄d tu christian⁹ factus es. Qui respōdit. Ue michi qꝛ pdidi dies meos. Respōdit pfectus. Uere modo pdes dies tuos. Et misit eum decollari Saturni⁹ vero ꝛ sisinni⁹ cū sacrificare nollent. diuersis suppliciis affecti tādēȝ decollati sunt. Filia aūt dyocleciani nōīe arthemia cū a demonio vexaretur clamabat in ea demō dicens. Nō exeā nisi cyriac⁹ dyacon⁹ veniat. Unde ad eam adduct⁹ cyriac⁹ cuȝ demoni imparet rn̄dit. Si vis vt exeā da michi vas aliq̄d qd̄ intrē. Rn̄ditq̄ȝ cyriacus. Ecce corp⁹ meū si potes ingredere. Cui demō In vas tuū intrare nō possum. quia vndiq̄ȝ est signatum et clausum. Sed si eiicis me. scito ꝙ in babiloniam faciam te venire. Et cū coactus exisset. arthemia clamauit dicens ꝙ deū quem cyriac⁹ pdicat videret. Cum igitur illā cyriacus baptisasset. ꝛ ex gr̄tia dyocleciani et serene vxoris ei⁹ in domo quā dederāt ei securus viueret venit nūci⁹ a rege psarum ad dyoclecianū. rogans vt ad se cyriacus mitteretur. q̄a filia sua a demone vexaretur. Ad pces igitur diocleciāi ciriacus cū largo ꝛ smaragdo naui impositis necessariis in babiloniā letus iuit. Cūq̄ȝ ad puellaȝ peruenisset. dīmō p os ei⁹ clamauit. dicēs Fatigat⁹ es ciriace. Cui ciriacus rn̄dit. Nō sum fatigat⁹ sed vbiq̄ȝ dei auxilio gubernat⁹ Ait demon Tamen ego ad qd̄ volui te perduxi. Tunc ciriacus dixit demoni. Imperet tibi iesus vt exeas. Et stati exiens demō dixit O nomen terribile quod me coartat exire. Et sic sanatam puellam cū patre et matre et multis aliis baptisauit Et cum multa sibi munera offerrentur recipe noluit. sed quadragintaquinq̄ȝ diebus in pane et aqua ieiunans tandem romam rediit Post duos autem menses dyoclecian⁹ defunctus est. Cui maximian⁹ succedens irat⁹ de sorore sua arthemia ciriacū cōprehendit. et nudum et catenis ligatuȝ ante currꝰ suū trahi iussit Iste maximian⁹ ꝑ tanto potest dici filius diocleciani ꝙ sibi successit et ei⁹ filiam habuit ī vxorem. q̄ valeriana nūcupata ē. Deinde iussit carpasio vicario vt ip̄m cum sociis sacrificare cōpelleret. aut diuersis suppliciis occideret. Et cum ip̄e picem sup caput eius liquasset. et in eculeo suspendisset. fecit ciriacuȝ cum oīb⁹ sociis decollari Carpasi⁹ āt cum domū sancti ciriaci ipetrasset. et ad derisionē xp̄ianoꝝ in loco vbi ciriac⁹

baptisabat se lauaret.epulasqȝ cum decem nouē sociis celebraret.subi-
to omēs mortui sūt.Et tunc clauso balneo gētiles xp̄ianos timere et ve
nerari ceperunt

CXII

De sācto laurencio

A

Laurēti⁹ dicitur q̄si laureā tenens. Que est corona de lauro facta.qꝛ olim de huiusmōi ramis victores coronabātur Hec āt arbor est victorie ostensiuā.ꝯtinua viriditate āmena.odore grata.et efficacia virtuosa Beat⁹ igit laurenti⁹ dr̄ a lauro qꝛ victoriā obtinuit ī sui passione.Unde et ꝯfus⁹ deci⁹.dixit.Puto qꝛ iam victi sum⁹.viriditatem habuit ī cordis mundicia et puritate.Unde et dixit. Mea nox obscuꝝ non habet ꝛc.Odorē habuit ꝑ memorie ꝑpetuitatē Unā dispsit dedit paupib⁹.ꝛ ideo iusticia ei⁹ manet in seculū seculi Beat⁹ maxim⁹.Quō non ineternū hūt⁹ manebit iusticia quā et sācto imple uit ope.et gloriosissimo martirio cōsecrauit.Efficaciā habuit ꝑ virtuosā ꝑdicatōez.ꝑ quā lucillū ẏpolitum et romanū cōuertit. Huiusmodi autē arboris efficacia est.qꝛ calculū frangit.surditati subuenit.fulmē nō metuit Sic laurēti⁹ frāgit cor durū.spūalē reddit auditū. ꝓtegit a fulmine sententie reproborum

B

Laurenti⁹ martir et leuita.genere hispanus.a beato sixto romā deduct⁹ ē. Nam sicut dicit mgr̄ iohānes beleth.cū idē beat⁹ sixt⁹ ī hispania ꝑuect⁹ esset.duos iuuenes ibidē reperiēs.s. laurentiū et vicentiū ei⁹ ꝯgnatū.moꝝ honestate cōpositos.et omni actōe ꝑclaros.ipos secū romā adduxit.qꝝ alter.s.laurēti⁹ secū rome mā sit.vicenti⁹ vero ī hispaniā rediit.et ibi glorioso martirio vitam finiuit. Huic aūt opinioni mgr̄i iohānis beleth repugnat temp⁹ martirii vtriusqȝ Nā laurenti⁹ sub decio.vicenti⁹ aūt in iuuenili etate sub dyocleciano et daciano pass⁹ est.Sȝ inter deciū et dyoclecianū fluxerūt anni circiter q̄draginta.et impatores septē medii fuert .vt tunc beat⁹ vicenti⁹ nō potuit iuuenis extitisse.Beat⁹ aūt sixt⁹ laurentiū suū archidyaconū ordinauit Eodē tp̄e philipp⁹ impator et filius eius nōīe philippus fidem christi receperāt et xp̄iani effecti ecc̄liā sublimare plurimū nitebantur Iste philipp⁹ prim⁹ impator fuit q̄ fidē xp̄i recepit.qm̄ origenes vt dr̄ ad fidē xp̄i cōuertit.licet alibi legatur ꝙ beat⁹ potius eū cōuertit. Regnauit aūt anno millesimo ab vrbe cōdita.vt millesim⁹ ann⁹ rome xp̄o poti⁹ ꝙ ẏdolis dedicaret.Qui q̄dē ann⁹ millesim⁹ fuit a romanis cum ingēti ludoꝝ et spectaculoꝝ apparatu celebrat⁹ Erat aūt philippo impatori miles q̄dā nōīe deci⁹ in armis bellicis plurimū strenu⁹ et famosus Cū aūt iisdē tp̄ibus gallia rebellaret.illuc impator deciū misit.vt rebellantē galliā romano impio subiugaret.Miss⁹ decius ꝓspere cūcta gessit

et ad libitū potit⁹ victoria romā rediit Audiēs impator eius aduentum
eū alti⁹ honorificare voluit. et eidē a roma vsq3 ad veronā obuius iuit
Sz q2 malor mentes quo mag se honorari sentiūt. eo āplius p supbiaz
intumescūt. deci⁹ in supbiā elatus impium cepit ambire. et de morte sui
dñi ptractare. Cū igitur ipator in stratu suo sub papilione qesceret. deci
us papilionē latēter introiuit et dormiētē dñz iugulauit. Exercitū autē
q cum impatore venerat ad se prece et pcio munerib⁹ et pmissis attrax-
it. et ad vrbez regiaz gradu cōcito pperauit Audiens hoc philipp⁹ mi
nor vehementer extimuit. et totū thesaurū patris et suuz vt ait sicardus
in cronica sua beato sixto et sācto laurentio cōmēdauit vt si ipm a decio
interfici ptingeret thesaurū ipm eccliis et paupibus erogaret. Nec te
moueat q thesauri quos beat⁹ laurenti⁹ dispēsauit nō dicūtur thesauri
impatoris sed eccle. qa potuit esse q cū ipis thesauris philippi impato
ris aliquē etiaz thesaurū ecclesie dispēsauit. Uel forte iō dicūtur thesau
ri ecclesie. quia philipp⁹ eos reliqrat ecclesie paupibus dispensādos. Li
cet habeat dubitatōnez vehemētez vtr sixtus tūc tempis fuerit sicut in
fra dicetur Postea philipp⁹ aufugit. et se a facie decii occultauit. Sena
t⁹ igitur obuiā decio pcessit. et ipsū in imperiū cōfirmauit Ne vero pro
ditorie. sed zelo ydolatrie dñm suū occidisse videretur christianos cepit
crudelissime pseq . pcipiēs illos sine vlla misericordia trucidari. In hac
psecutōne multa milia martirū corruerunt. Inter quos etiā philippus
iunior martirio est coronatus Post hoc decius de thesauro dñi sui inqsi
tōez faciēs oblatus est ei beatus sixtus tanq qui xpm coleret et ipato-
ris thesauros haberet. Tunc decius iussit eum in carcerem recipi. vt p
illata tormta xpm negaret. et thesauros pderet Beat⁹ āt laurenti⁹ ipm
seqns. post eū clamabat. Quo pgrederis sine filio pater. quo sacerdos sā
cte sine dyacono properas. Tu nunq sine ministro sacrificium offerre ?
sueueras. Quid ergo in me displicuit paternitati tue Nunquid degene
rem me probasti Experire certe vtrum ydoneum ministruz elegeris cui
pmisisti dominici sanguinis dispensatōez. Cui beatus sixtus dixit. Non
ego te desero fili. neq3 derelinquo. sed maiora tibi debētur pro fide chri-
sti certamina. Nos quasi senes leuioris pugne cursuz recipim⁹. Te aūt
quasi iuuenez manet de tirāno gloriosior triumphus. Post triduū me se
queris sacerdotez leuita. Deditq3 ei omnes thesauros pcipiens vt eccle
siis et paupibus erogaret. Beatus igitur laurentius christianos die ac
nocte diligenter qsiuit. et vnicuiq3 prout opus fuerat ministrauit. Ue
nitq3 ad domū cuiusdaz vidue que multos xpianos in domo sua abscō
derat. quā longus dolor capitis detinebat. Sanctus autem laurentius
per impositionem manus eaz a dolore capitis liberauit. et paupum pe
des lauās omnib⁹ elemosinā dedit. Eadez nocte in domo cuiusdā xpiāi
veniēs quēdam cecū ibidem reperit. et facto signo crucis eū illuminauit

C Cum aūt beatus sixtus decio nollꝫ cōsentire. nec ydolis immolare. ipm ad dcollādū duci pcepit. Accurrens aūt beat⁹ laurentius post ipm clamauit Noli me derelinqre pater sancte. quia thesauros tuos iā expendi quos tradidisti mihi. Tūc milites audiētes thesauros. laurētiū tenuerunt et parthemio tribuno tradiderunt. Ipē autem eum decio presētauit. Cui decius cesar ait. Ubi sunt thesauri ecclesie. quos apud te cognouimus esse recōditos Qui cum sibi ñ responderet. tradidit valeriano prefecto. vt aūt thesauros prodat et ydolis sacrificet. aut diuersis cum interire faciat suppliciis et tormentis. Ualerianus aūt cuidaꝫ prefecto nomine ypolito in custodiam euꝫ tradidit Quē ille cū mltis aliis in carcere reclusit. Erat aūt in custodia ibi quidaꝫ gentilis nomine lucill⁹ qui plorando lumen oculoꝝ amiserat. Cui cum laurenti⁹ lumē se restaurare pmitteret si in xpm crederet et baptisma susciperet. ille se instanti⁹ baptisari postulauit. Accipiens ergo aquā laurentius dixit ei. Omnia in ꝯfessione lauantur. Cumqꝫ ipsum de articulis fidei diligenter interrogasset. et ille omnia se credere confessus fuisset. aquam super caput eius effudit. et ipsum in christi nomine baptisauit. Qua propter multi ad eū ceci veniebant. et ab eo illuminati redibant Hoc videns ypolitus dixit ei. Ostende michi thesauros. Cui laurentius. O ypolite si in dominum iesum christum credideris. et thesauros tibi ostendo. ⁊ vitam eternam pmitto. Cui ypolitus. Si dicta factis compenses faciam quod hortaris. Eadem hora ypolitus credidit. et sacrum baptisma cum familia sua suscepit. Baptisatus autem ait. Uidi animas innocentium letas gaudere Post hoc mandauit valerianus ad ypolitum vt laurentium presentaret Cui laurentius ait. Ambulemus ambo pariter. quia michi ⁊ tibi gloria preparatur. Ad tribunal ergo ambo veniunt. et fit iterum inquisitio d thesauro. Laurentius autem triduo inducias petiit. quas valerianus eidem sub ypoliti custodia cōcessit. In hoc triduo laurentius pauperes claudos et cecos collegit. ⁊ eos in palatio salustiano corā decio psentauit dicēs. Ecce isti sunt thesauri eterni q̄ nunꝙ minuuntur sed crescūt. q̄ i singulis dispguntur et in omnib⁹ inueniūtur. Hoꝝ em̄ man⁹ thesauros in celum deportauerūt. Ualerian⁹ psente decio dixit. Quid variaris p mlta Iam nunc sacrifica. et magicā artem depone. Cui laurenti⁹. Quis debet adorari qui factus est an qui fecit. Iratus decius iussit eum scorpionib⁹ cedi. et omne genus tormentoꝝ ante ipm deferri. Quē cum sacrificare iuberet. vt hec tormenta euaderet. respōdit Infelix has epulas sēp optaui. Cui decius. Si epule ista sunt. tibi similes pande pphanos. vt tecum pariter epulentur. Cui laurenti⁹. Iā celis nomina sua dederūt. et eoꝝ aspectib⁹ nō es dignus. Tunc iubente decio nud⁹ fustibus ceditur et ardētes lamie ad latera apponūt. Dixitqꝫ laurēti⁹ Būe iesu criste deus de deo miserere mei serui tui. Quia accusatus non negaui nomen

sanctū tuum.interrogatus te dn̄m ꝯfessus sum.Dixit ei decius.Scio qꝛ ꝑ artem magicā tormenta deludis.me tn̄ deludere diu nō valebis.Te ; stoꝛ deos deasqꝫ. qꝛ nisi sacrificaueris diuersis suppliciis punieris Tūc iussit eū plūbatis diutissime cedi.Laurēti⁹ āt orauit dicēs Dn̄e iesu xp̄e accipe sp̄m meū. ¶ Tūc audiente decio vox de celo insonuit Adhuc tibi multa certamina debētur Tūc decius furore replet⁹ dixit Uiri roma ; ni audistis demones istū sacrilegum consolātes.qui nec deos colit.nec tormenta metuit.nec iratos principes expauescit. Iussitqꝫ eum iterum scorpionib⁹ cedi.Subridens āt laurenti⁹ gratias egit.et ꝑ astantib⁹ ex orauit.Eadē hora miles quidā noīe romanus credidit.et beato laurētio dixit Uideo ante te iuuenēz pulcerrimū stantem.et membra tua cum lin teo extergentem. Adiuro ergo te ꝑ deū ne me derelinquas. sed festina me baptisare.Dixitqꝫ deci⁹ valeriano Puto qꝛ iam ꝑ artem magicam victi sumus.Iussit ergo eum de cathasta solui.et in custodia ypoliti re ; cludi Roman⁹ aūt afferrens vrceum cū aqua.ad pedes laurentii ꝓcidit et sacꝝ ab eo baptisma suscepit.Qd̄ vbi deci⁹ cōpit.romanū fustib⁹ ce ; di iussit Qui cū libere se xp̄ianū ꝓfiteret̄ iussu decii decollat⁹ est Eadem nocte laurenti⁹ ad deciū adducit̄.Cū aūt ypolit⁹ fleret ꝛ se xp̄ianuꝫ esse vellet clamare.dixit ad eū laurenti⁹.In interiori hoīe magis xp̄m abscō de.et dū clamauero audi et veni. Omnia igitur tormentoꝝ genera affe rūtur Dixit ergo decius laurentio.Aut diis sacrificabis.aut nox ista ī te cū suppliciis expēdetur.Cui laurenti⁹. Mea nox obscuꝝ non habet sed omnia in luce clarescūt.Dixitqꝫ deci⁹.Afferatur lect⁹ ferre⁹.vt req escat in eo cōtumax laurenti⁹.Ministri ergo euꝫ exuerūt et sup cratem ferreā extenderūt.et prunis suppositis eū cū furcis ferreis ꝯpresserunt. Dixitqꝫ laurenti⁹ valeriano.Disce miser.qꝛ carbones tui sunt michi re frigeriū.tibi aūt eternum suppliciū p̄stant.Quia ipse dn̄s nouit ꝙ accu sat⁹ nō negaui euꝫ.interrogatus xp̄m ꝯfessus sum.assatus gratias ago Dixitqꝫ hilari vultu ad decium.Ecce miser assasti vnā ꝑtem.gira ad a ; liā et māduca.Et gratias agens dixit.Gratias tibi ago dn̄e.qꝛ ianuas tuas ingredi merui.ꝛ sic sp̄m emisit.Confusus decius cū valeriano abi it in palatiū tiberii relicto corpe sup ignem. Qd̄ ypolitus mane rapuit. ꝛ cū iustino p̄sbitero in agro verano cōdituꝫ aromatibus sepeliuit.Chri stiani igitur ieiunantes triduo vigilias celebrarunt.mugitus dantes.ꝛ lacrimas effundentes ·B· ¶ Utꝝ aūt hoc veruꝫ sit ꝙ laurentius sub isto decio impatore martiriū sit passus a multis dubitatur.cum in cro ; nicis sixtus longe fuisse post deciuꝫ legatur.Eutropi⁹ autē hoc asserit di cens.Decius ꝑsecutōnem in xp̄ianos mouens inter ceteros beatissimū leuitam et martirem laurentiuꝫ extinxit In quadam auteꝫ cronica satis autentica dicit̄ ꝙ nō sub decio impatore q̄ philippo successit.sed sub quo dam decio minore qui cesar non impator extitit.martirium passus fuit.

Nam inter decium impatorez et hūc deciū minorē. sub quo laurentius dicitur passus plurimi impatores et sūmi pontifices intermedii extiterī Etenim vt ibidē dicitur cum decio impatori gallꝰ ꝛ volusianꝰ eiꝰ filius i impio successissent. ꝛ valerianꝰ cū galieno post eosdez impiūz tenuissent dicti valerianꝰ et galienꝰ minorē deciū cesarez nō tñ impatorez fecerūt. Nā antiqtus qñqz aliq ab impatoribꝰ fiebāt cesares. nō tñ augusti vel impatores. sicut legit in cronicis ꝙ dyoclecianꝰ maximianū cesarez fecit. postmodū ex cesare augustū creauit. Tpe āt boꝝ impatoꝝ scꝫ valeriani et galieni. sixtꝰ romanā sedē tenebat Hic igit deciꝰ cesar appellatus nō impator effectꝰ beatuz laurentiū martirez fecit. Vñ nusꝙ in legenda beati laurentii vocatur decius impator. sed tantū decius cesar. Decius enī impator duobꝰ tm̄ ānis regnauit. et beatuz fabianū papā martirem fecit Fabiano successit corneliꝰ q̄ sub volusiano et gallo passus est. Cornelio successit lucius. Lucio stephanꝰ q̄ sub valeriano ꝛ galieno q̄ annis xv. impauerūt passus est. Stephano successit sixtus. Hec in cronica illa leguntur Oēs cronice tam eusebii ꝙ bede ꝛ ysidori in hoc ꝯcordant ꝙ sixtus papa non fuit tempe decii impatoris. sed galieni Legitur tñ i alia quadā cronica ꝙ p̄dictus galienꝰ fuit binomiꝰ. dictus est enim galienꝰ et decius. et sub illo passi sunt sixtus et laurentius circa annum domini cclvii. Godofridus quoqz in libro suo qui dicitur pantheon idem asserit ꝙ scꝫ galienus vocatus est alio nomine decius. et ꝙ sub eo passi sunt sixtus et laurentius. Et si hec vera sunt tunc positio iohannis beleth vera posset esse. ¶ Refert grego. in libro dyalogoꝝ ꝙ in sabina quedam sanctimonialis fuit. que carnis quidem continētiam habuit. sed lingue pcacitatem non declinauit. Hec dum in ecclesia sancti laurentii fuissꝫ sepulta. ante altare martiris a demonibus secata pars illesa pmanet. altera ꝯcrematur. ita vt mane visibiliter adustio appareret. ¶ Grego. quoqz turonen̄. ait ꝙ duz quidam sacerdos quandam ecclesiam sancti laurentii repararet. et trabs quedam nimium breuis esset. rogauit beatum laurentiū vt qui paupes fouerat sue inopie subueniret. Que subito sic excreuit vt ps nō modica abūdaret Quaz ptem sacerdos minutati icidit. ꝛ multas inde infirmitates sanabat Idem testatur beatus fortunatus Factum est autem hoc apud prioras castrum ytalie. ꝙ quidam dum dolore dentium premeretur. de illo ligno tangitur et protinus dolor fugatur ¶ Quidam insuper presbiter nomine sanctulus vt refert grego. in dyalogo. sancti laurentii ecclesiam a longobardis incensam repare volens artifices multos cōduxit. Quadā aūt die dū quid eis apponeret ñ haberet. premissa oratōe in clibanū respexit. et ibidem candidissimum panez inuenit. Sed cum vix ad vnius prandii esum tribus personis sufficere videretur. laurentius artifices suos nolens deficere. sic predictum panē multiplicari fecit ꝙ in alimentū decem dieruz operariis cunctis suffecit

¶ In ecclesia sancti laurentii apud mediolanum. vt refert vincentius in sua cronica. calix quidaz cristallinus mire pulcritudinis habebatur. qui cum in quadam solennitate ad altare a dyacono portaretur. elapsus e manibus in terram cecidit. ꝛ statim comminutus fuit At dyaconus merens fragmenta collegit. et sup altare ponens beatū laurentiū exorauit et fractū calicem integruz et solidatuz recepit. ¶ Legitur quoqꝫ in libro de miraculis beate virgis ꝙ qdaz iudex stephanus nomine rome erat. qui munera libenter accipiens multoꝝ iudicia puertebat Hic tres domos eccl'ie sancti laurentii. ꝛ vnū ortum sancte agnetis violenter abstulit. ꝛ ablata iniuste possedit Accidit aūt vt moreret̄ ꝛ ante dei iudicium duceretur Quez sanctꝰ laurentiꝰ cernens ad eum cū nimia indignatōne accessit. ꝛ tribꝰ vicibꝰ brachiū eiꝰ durissime strinxit. ꝛ dolore nimio cruciauit. Sancta vero agnes cū ceteris virginibꝰ euz videre noluit sꝫ faciem suaz ab eo auertit. Tunc iudex sup eum sententiaz ferens dixit. Qm̄ aliena subtraxit. ꝛ munera accipiēs veritatē vēdidit. in loco iude ꝓditoris tradatur Sanctus aūt ꝓiectus quem idez stephanus in vita sua valde dilexerat. ad beatū laurentiū et ad beatā agnetem accedens ꝓ eo veniā ꝓcabatur. Illis vero et beata virgine ꝓ eo orātibus cōcessum est vt eius anima ad corpꝰ rediret. et ibidez triginta diebus penitentiā ageret Accepit insup a beata virgine in mādatis vt psalmum beati immaculati. singulis diebus vite sue diceret. Cumqꝫ ad corpus redisset. brachiuz eius ita erat liuidum et adustū ac si hoc in corpe passus esset. Qđ signuz in eo extitit quoad vixit Male igitur ablata restituens. et penitentiā agens die. xxx. migrauit ad dn̄m ¶ Legitur in vita sācti heinrici impatoris ꝙ duz ipse et kungūdis vxor eius virgines insimul pmanerent. dyabolo instigāte de quodā milite vxorez suspectā hn̄s ipaz super cādentes vomeres. xv. peduz nudis pedibꝰ incedere fecit. Qua ascēdēte dixit Sicut me ab heinrico et omnibꝰ itactā nouisti. ita adiuua me xp̄e Heinricꝰ vero verecūdia ductꝰ eā in maxillā ꝑcussit Cui vox dixit Uirgo maria te virginez liberauit. Totā igitur cādentez massam illesa ꝑcurrit Cū ergo cesar obiisset. multitudo maxima d̄monū āte cellā cuiusdā heremite transibat. Qui apta fenestra interrogauit vltimū qui nam essent. Et ille. Legio demonū sumus. qui ad mortem cesaris ꝓperamus. si forte aliquid ꝓprium in eo reperire possimꝰ. Adiuratur igit̄ vt ad se redeat. Qui rediens dixit. Nichil ꝓfecimꝰ. quia dū falsa vxoris suspicō et alia mala. at etiaz bona in statera fuissent posita. adustus ille laurētiꝰ ollā aureā imensi pōderis attulit. Et dū supasse videbamur. illa iactata ꝑs alia statere plurimū pōderauit. Tūc ego iratus vnā ꝑtem auree olle ꝓrupi. Ollā calicez vocabat quez dictꝰ cesar in honore sācti laurentii ecclesie aystetensi fieri fecerat quez in speciali deuotōne habuerat. Cui ꝓpter magnitudinez due aures inerant. Repertumqꝫ est ꝛ impatorez tunc

obiisse. et vnã aurez calicis fractam fuisse. ¶ Refert grego. in registro q dñ pdecessor suus quedã ad corp⁹ sancti laurentii cupet meliorare. et vbi nã corp⁹ esset nesciret. subito corp⁹ eius ignoranter aperitur. omnesqz q aderãt tam monachi q mãsionarii qui corpus eius viderant infra. x. dies mortui sunt . F . ¶ Notandum q passio laurentii inter ceteras sãctorum martirum passiones excellentissima videtur esse in quattuor sicut ex dictis sancti maximi epi et beati augu. colligitur. Primo in passiõis acerbitate. Secundo in effectu siue vtilitate. Tercio in constantia siue fortitudine Quarto in mirabili pugna et modo victorie ¶ Primo igitur excellentissima fuit in pene acerbitate . De cui⁹ pene acerbitate sic dicit beatus maximus eps vel secũdum quosdam libros ambrosius Non em fratres beatus laurentius breui vl simplici passione patitur . Nam qui gladio pcutitur semel moritur. qui in flamarum camino mergitur vno impetu liberatur Hic autẽ longa et multiplici pena cruciatur. vt mors ei non desit ad suppliciũ et desit ad finẽ Legimus beatos pueros in penarum suarum deambulasse flamis et igneos globos pedib⁹ pculcasse. Unde et beatus laurenti⁹ nõ minori glĩa pferendus est. Si qdẽ illi in penaruz flamis ambulabãt . hic in ipo supplicii sui igne discubuit. Illi vestigiis pedum pculcauerunt incendia. iste laterum suorum diffusione restrixit. Isti stantes i pena eleuatis manib⁹ orabant ad dñm. iste pstratus in sua pena toto corpore dominum depcabatur. ¶ Et notandũ q beat⁹ laurenti⁹ post beatũ stephanũ inter ceteros martires primatũ tenere dicitur. non qr maiorẽ penam sustinuerit q ceteri martires. cum multi tantã penaz. et aliqui etiam maiorem sustinuisse legantur. sed hoc dicitur pter sex cãs isimul occurrentes Primo pter passionis locum. qr rome que est caput mundi et vbi est sedes apostolica passus est. Secũdo pter pdicationis officium quia officium pdicationis diligenter impleuit. Tercio pter laudabilez distributionem thesauroruz quos omnes paupibus sapienter distribuit Has tres rationes ponit magister guilhelm⁹ altisiodorensis. Quarto pter autenticatũ et approbatum ei⁹ martiriũ. qa et si de aliquib⁹ maiora tormenta legantur. tam̃ hoc autenticũ nõ habet. et aliqñ in dubium vertitur Hui⁹ aũt passio in ecclesia valde est solennis et approbata. Uñ et multi sancti in suis smonibus eius passionem approbant et confirmãt Quinto propter dignitatis gradum quia fuit archidyaconus sedis apostolice. Post quem vt aiunt in romana sede archidyaconus non surrexit Sexto propter seuiciam tormentoruz . quia grauissima supplicia ptulit vtpote qui super cratem ferream assatus fuit Unde de eo dicit beat⁹ augustin⁹. Laceratos artus et multa verberum sectione concisos subiecto precepit igne torreri. vt p cratem ferream que iam de feruore cõtinuo vis in se haberet vrendi. conuersorum alterna mutatione mẽbrorum fieret cruciat⁹ vehemẽtior et pena productior . G . ¶ Secũdo fuit excellẽtissima

in effectu sive vtilitate. Ipsa enim pene acerbitas secundum aug. et maximum. fecit eum glorificatione sublimem opinione et fama celebrem. deuotione laudabilem. et imitatione insignem. Primo igitur glorificatione sublimem Unde augu. dicit. Seuisti persecutor in martirem. pseuisti et auxisti palmam dum aggeras penam Item maximus vel secundum quosdam ambro. Quamuis in fauillam membra soluantur. fidei tamen fortitudo non soluitur Corporis detrimentum sustinet. sed lucrum salutis acquirit. Item aug. Uere beatum corpus. quod non a fide xpi tormentum immutauit. sed ad requiem sancta religio coronauit. Secundo opinione et fama celebrem Maximus vel secundum quosdam libros ambrosius Beatum martirem laurentium grano sinapis possumus comparare. quia diuersis attritus passionibus per totum orbem gratia sui meruit fragrare misterii. Qui antea constitutus in corpore humilis ignotus et vilis. postea quam vexatus. laceratus. exustus fuit. vniuersis per totum mundum ecclesiis odorem sue nobilitatis infudit. Ideo Sanctum est ac deo placidum. vt natale sancti laurentii precipua deuotione veneremur. cuius radiantibus flamis victrix in hunc quoque diem toto orbe christi choruscat ecclesia. Idem Tanta enim gloria martirii preclarus extitit in passione sua quod mundum illuminauerit vniuersum. Tercio deuotione laudabilem. Quare autem sit laudandus et cum deuotione suscipiendus ostendit aug. tribus rationibus sic dicens Beatum virum laurentium tota debemus deuotione suscipere Primo quia preciosum sanguinem propter deum tradidit Deinde quia ei prerogatiuam apud deum nostrum non minimam contulit ostendens qualis debet esse xpiana fides. de cuius consortio existere martires meruerunt. Tercio quod idem tante et tam sancte conuersationis fuit vt coronam martirii tempore pacis inueniret.

Quarto fecit eum imitatione insignem Unde aug. Hec totius causa passionis propter quam morti addictus est vir sanctus. vt sui similes ceteros esse hortaretur. In tribus autem se nobis imitabilem exhibet. Primo in aduersorum forti perpessione Unde augustinus. Ad erudiendum dei populum nullorum est vtilior forma quam martirum. Eloquentia facilis ad exhortandum fit ratio efficax ad suadendum Ualidiora tamen sunt exempla quam verba et plus est opere docere quam voce. In quo excellentissimo genere doctrine beatus martir laurentius quam gloriosa polleat dignitate. etiam persecutores ipsius sentire potuerunt quo illa mirabilis fortitudo animi non solum non cederet sed etiam alios exemplo sue tolerantie roboraret Secundo in fidei magnitudine et feruore. Maximus vel ambrosius. Dum in fide sua persecutoris flamas vicit. ostendit nobis per ignem fidei gehenne incendia superare et amore xpi diem iudicii non timere. Tercio in ardenti deuotione Idem vel ambrosius. Illuminauit mundum plane laurentius eo lumine quo ipse succensus est. et flamis quas ipse pertulit omnium cristianorum corda calefecit De his tribus etiam sic dicit maximus vel ambrosius secundum quosdam libros Beati laurentii exemplo prouocamur ad martirium;

accendimur ad fidem.incalescim⁹ ad deuotionez ❡ D ❡ Tercio fuit ex/ cellẽtissima in constãtia seu fortitudine.De cui⁹ ꝯstãtia ⁊ fortitudine sic dicit beatus augustinus Beatus laurentius mansit in christo vsq₃ ad temptationem.vsq₃ ad tirannicam interrogationem.vsq₃ ad acerrimã comminationem.vsq₃ ad peremptionem In qua longa morte quia be ne manducauerat et bene biberat tamquam illa esca saginatus et illo calice ebrius factus.tormenta non sensit.non cessit.et in regnuz successit Adeo autem fuit constans et firmus.ꝙ non solum tormentis non succu buit.sed etiam ex ipsis tormentis vt habetur ex dictis beati maximi fa ctus est perfectior in timore.feruentior in amore.et iocundior in ardore De primo sic dic.Extenditur super flamarum ignitos globos et sepius versatur in latera.sed quanto plus penarum patitur.tãto amplius xp̄z dominum pertimescit.Quantum ad secundum sic ait maximus vł secũ dum quosdam libros ambrosius Granum sinapis cum atteritur accen/ ditur.laurentius cum patitur ĩflamatur Idem Nouo admirationis ge nere aliis illũ torq̃t.⁊ alii seuiẽtes tormẽta pficiũt.sed deuotiorẽ laurẽtiũ saluatori supplicia attrociora fecerũt.Quantum ad tercium sic dicit. Cor ei⁹ tanta fide in christi magnanimitate concaluit vt despectis pro prii corporis cruciatibus.insanissimo tortori suo et triumphans eius ig nib⁹ letus illuderet. ❡ I ❡ Quarto fuit excellẽtissima ĩ mirabili pugna et modo victorie Beat⁹ nãq₃ laurenti⁹ sicut ex verb̄ beati maximi ⁊ au gustini colligit̃.q̄nq₃ ignes exteriores q̄dammō bñit.q̄s tñ omnes supa uit fortiter ⁊ extinxit.Prim⁹ fuit ignis gehẽne.secũdus ignis materia lis flame.terci⁹ carnał ꝯcupiscentie.quart⁹ ardentis auaricie.q̄nt⁹ furẽ tis insanie ❡ De extinctõe primi ignis sc₃ gehẽne sic dicit maxim⁹ Nun quid cedere poterat momentanee corporis vstioni.cuius fides eternum gehenne extinguebat ardorem Item Transiit p ignem momentaneum atq₃ terrenũ.s₃ flamã gehẽne ꝑpetuo exurentis euasit.❡ De extinctione secũdi ignis sc₃ materiał flame sic ait maxim⁹ vel ambrosi⁹ ꝺm quosda₃ libros Corpali laborabat ĩcẽdio.sed diuin⁹ ardor materialem restrinxit ardorez Item Quãuis rex impb⁹ ligna subiiceret.incendia maiora sup poneret.tam̄ sc̃t⁹ laurẽti⁹ has flamas fidei calore accens⁹ nõ sensit Itẽ aug.Supari caritas xp̄i flama nõ potuit.⁊ segnior fuit ignis q̄ foris vs sit q̄ q̄ it⁹ accendit ❡ De extĩctione tercii ignis.s.carnał ꝯcupiscentie sic dicit maxim⁹.Ecce beat⁹ laurenti⁹ trãsiit p ignẽ ñ q̄ adust⁹ iborruit ꝫ il luminat⁹ effulsit.arsit ne arderet.⁊ ne vreret̃ vstus est ❡ De extinctõe q̄r ti ignis sc₃ auaricie qualiter euanuit auaricia illoꝝ q̄ thesauros cupie/ bant et frustrata est sic dicit aug Armatur gemina face homo cupidus pecunie.⁊ veritatis inimicus.auaricia vt rapiat aux.impietate vt au ferat xp̄m Nichil obtines.nichil ꝑficis hũana crudelitas Subtrahitur tormentis tuis materia mortał.et laurentio in celum abeũte tu deficis

flamis tuis. ¶ De extinctōne quinti ignis scʒ furentis insanie. qualiter videlicet insania psequtium frustrata est et anichilata sic dicit maxim⁹. Supatis flamaꝝ ministris. omne mūdane insanie restrinxit incēdium. Ad hoc vsqʒ dyabolica profecit intentō. vt vir fidelis ad dn̄m suū glo-riosꝰ ascēdat. et crudelitas psequtium cum suis ignibus pfusa torpeat. Quod eīn psequtium insania ignis fuerit ostendit cum ait Furor gen-tilis accensus craticulā pparat ignitaʒ. vt indignatōis sue flamas igni-b⁹ vidicaret ¶ Nec miꝝ si hos quoqʒ ignes exteriores supauit. quoniaʒ. ex verbis pdicti maximi habentur tria refrigeria que int⁹ habuit. et tres ignes in corde portauit. p que omnes ignes exteriorem. et refrigerio mi-tigauit et maiori incendio supauit. Primū nāqʒ refrigeriuʒ fuit deside-riū regni celestis. secundū meditatio diuine legis. terciū puritas cōscien-tie. Per hoc triplex refrigeriuʒ omnē ignem exteriorem extinctum fecit ꝛ frigidum reddidit. ¶ De primo refrigerio qd̄ est desiderium celestis glorie dicit maximus vel ambrosi⁹ fm̄ quosdaʒ libros. Nec eīn beatus laurenti⁹ ignū sentire tormenta poterat qui in sensibus refrigerium pa-radisi possidebat Item Iacet ante pedes tiranni exusta caro. corpus ex-animie. nichil detrimenti tn̄ patitur in terris. cui⁹ anim⁹ demorat i celis ¶ De secūdo refrigerio qd̄ est meditatio legis diuine sic dicit maximus vel ambrosi⁹. Dum xpi cogitat precepta frigidū est illi omne qd̄ patitur De tercio refrigerio quod est puritas conscientie sic dicit. Ardet pro-fecto totis viscerib⁹ fortissimus martir et vritur. sed regnū dei pertrac-tās refrigerio cōscientie victor exultat ¶ Posuit nichilomin⁹ vt idē maxi-m⁹ ostendit tres ignes interiores. p quos omnes ignes exteriores maio-ri incendio supauit. Primus fuit fidei magnitudo. secūdus ardens dile-ctio. tercius vera dei cognitio que ipm̄ irradiauit tanquā ignis. ¶ De primo igne sic dicit idem vel ambrosius. Inqntum in illo fidei ardor fer-uet. intantum supplicii flama frigescit. Item Esse saluatoris ignem fer-uorē fidei legim⁹ in euangelio. Igneʒ veni mittere in terram. Hoc igit igne beat⁹ laurentius accens⁹ flamaꝝ non sensit incendiū ¶ De secūdo igne sic ait idem vel ambrosi⁹ Ardebat extrinsec⁹ martir laurentius ti-rāni seuientis incendiis. sed maior illum intrinsec⁹ xpi amoris flama tor-rebat. ¶ De tercio igne sic dicit. Fortissimū martirē seuissima psecuto-ris flama supare non potuit. quia lōge ardenti⁹ veritatis radius mēs ei-us accensa feruebat. Iteʒ Odio pfidie et amore veritatis accēs⁹ apposi-tā sibi extrinsec⁹ flamā aut non sensit aut vicit ¶ Habʒ āt inter ceteros martires beat⁹ laurenti⁹ tria priuilegia quātū ad officiū. ¶ Primum est in vigilia. Solus eīn inter martires vigiliā habet. Sed vigilie sanc-toꝝ ppter multas deordinatōnes hodie in ieiunia mutate sunt Mos eīn fuit olim vt refert iohānes beleth vt in festiuitatibus sanctoꝝ homines cū vxorib⁹ et filiabus ad ecclesiā venirēt. ꝛ ibi cū luminarib⁹ pnoctarēt

Sed quia multa adulteria in his vigiliis fiebāt . statutū fuit vt vigilie in ieiunia cōuerterent̄ Nomen tñ antiquū est retentū . qr non ieiunia sȝ vigilie adhuc appellant̄ Secundū est in octaua . Ipe nāqȝ sol⁹ cum stephāo habet octauā inter martires . sicut martin⁹ inter confessores . Tercium est in regressionibus antiphonaꝝ qđ solus ipe et paulus habet . Sȝ paulus ꝑpter excellentiā ꝑdicatōnis . iste ꝑpter excellētiaȝ passionis

De sancto Ipolito

CXIII

Ipolitus dicitur ab yper qđ est sup̄ : et litos qđ est lapis q̄si sup̄ lapideȝ . i . xp̄m fundat⁹ . l' ab in et polis qđ est ciuitas Uł' ypolitus q̄si valde politus . Fuit em̄ sup̄ lapidem xp̄m bñ fundatus p̄ ꝯstantiā et firmitateȝ Fuit in ciuitate sup̄na p̄ desideriū ⁊ auiditatem Fuit bene politus per tormentorum acerbitatē . D .

Ipolitus postquaȝ corpus beati laurentii sepeliuit . venit ī do mū suam . et dans pacem suis seruis et ancillis . om̄es de sacramento altaris quod iustin⁹ presbiter obtulerat cōmunicauerunt Et apposita mensa priusq̄ cibuȝ sumeret venientes milites euȝ rapuerunt . et ad cesarem duxerunt . Quem videns decius cesar subridens dixit ei . Nunquid et tu magus effectus es . qui corpus laurentii abstulisti . Cui ypolitus . Hoc feci non quasi magus sed quasi xp̄ianus . Tūc decius furore repletus precepit vt habitu quo vt xp̄ianus vtebatur expoliaretur . et os eius lapidibus tunderetur . Cui ypolitus . Non me expoliasti sed magis vestisti . Cui decius . Quomodo insipiens effectus es vt nuditatem tuam non erubescas . Nunc ergo sacrifica et viues ne cum laurentio pereas . Cui ypolitus . Exemplum merear fieri beati laurentii quem tu ore polluto ausus es nominare . Tunc decius fecit eum fustibus cedi . et pectinibus ferreis laniari . Ille autem se xp̄ianum esse voce clara cōfitebatur . Et cum tormenta huiusmōi derideret . veste militari qua ātea vtebatur eū vestiri fecit . hortās vt amiciciā et miliciā pristinā retineret . Cui ypolit⁹ cū diceret se xp̄o militari . decius ira repletus valeriano p̄fecto eū tradidit . vt omnes facultates eius accipet . et diris tormentis euȝ interficeret Inuento quoqȝ q̄ ei⁹ familia xp̄iana esset adducti sunt omnes ante ꝯspectuȝ eius Qui cum ad sacrificia cogerētur ꝯcordia nutrix ypoliti p̄ omnib⁹ respōdit . Nos cuȝ dño nostro volumus mori potius pudice q̄ impudice viuere . Cui valerius Genus seruorum non nisi cum suppliciis emendatur Tunc p̄ñte ypolito et gaudente . iussit eam tam diu plūbatis cedi quousqȝ emisit sp̄m . Dixitqȝ ypolit⁹ Gratias tibi ago dñe quia nutricem meaȝ ante cōspectuȝ sanctoꝝ tuoꝝ premisisti . Deide extra portā tiburtinā valerian⁹ ypolituȝ cum familia sua

duci fecit Ypolit⁹ aũt. omẽs cõfortans dixit Fratres nolite metuere.qꝛ ego ꝛ vos vnũ deũ habem⁹ Iussitqꝫ valerian⁹ vt in cõspectu ypoliti om nib⁹ capita amputarent. ypoliti vero pedes ad colla indomitoꝝ equoꝝ fecit ligari. et p carduos et tribulos trahi tam diu donec spiritũ exala ret circa annos dñi.cclvi. Eoꝝ corpa iustin⁹ p̄sbiter rapuit et iuxta cor p⁹ sancti laurentii sepeliuit Corpus vero sancte cõcordie inuenire non potuit.quia fuerat in cloacã piectum. Miles autẽ quidã noĩe porphi ri⁹.credens beatã concordiã aurum aut gemmas in vestimẽtis hr̃e ad quẽdã cloacariũ nomine yreneum q̇ erat oculte xp̄ianus accessit et dixit. Secretũ custodi.et extrahe cõcordiã.qꝛ spero ꝙ auꝝ aut gẽmas in ve stib⁹ suis habet. Cui ille. Ostende michi locũ et secretum habeo et q̇d qd inuenero nũciabo. Cũ ergo corp⁹ extractũ fuit et nichil inuenissent miles ille ꝓtin⁹ fugit. Et ireneus vocato quodã xp̄iano noĩe habundo corp⁹ ad sanctũ iustinũ detulit. Qð ille deuote suscipiens iuxta corpus sancti ypoliti et alioꝝ sepeliuit. Quod valerian⁹ audiens. yreneum ꝛ ha bundũ tenuit.et ambos in cloacã viuos misit. Quoꝝ corpa iustin⁹ rapu it.et cum aliis sepeliuit B. ¶ Post h̄ deci⁹ cum valeriano in curruꝫ ascendit aureũ et ꝑgunt ad amphitheatꝝ vt cruciẽt xp̄ianos Arreptus igitur decius a demonio clamabat. O ypolite catenis asperis vinctum me tenes. Ualerian⁹ similiter clamabat O laurenti igneis catenis me ligatum trahis. Et eadẽ hora valerian⁹ expirauit. Deci⁹ aũt domum re uers⁹ triduo a demonio vexat⁹ clamabat. Adiuro te laurẽti modicũ ces sa a tormẽtis. Et sic miserabiliter mortu⁹ est. Qð vxor ei⁹ triphonia cru delis vidẽs.dimissis oĩb⁹ ad sanctũ iustinũ cũ filia sua cyrilla accessit et ab eo cum mltis aliis baptisari se fecit. Alia vero die cũ oraret tripho nia emisit spm̃. Cuius corpus iustin⁹ p̄sbiter iuxta corpus sancti ypoliti sepeliuit Audiẽtes vero.xlvii.milites ꝙ regina ꝛ ei⁹ filia xp̄iane effecte essent. venerũt cum vxoribus suis ad iustinum p̄sbiteꝝ vt baptisma sus ciperẽt. Quos omnes dyonisius qui sãcto sixto successerat baptisauit. Claudius aũt impator cirillã cũ sacrificare nollet iugulari fecit.et cete ros milites decollari Quoꝝ corpa in agro verano cũ ceteris sepeliũtur Et aduertendũ ꝙ expresse habetur hic ꝙ illi decio q̇ laurẽtiũ ꝛ ypolitũ martirisauit successit claudi⁹ Claudi⁹ aũt non successit decio impatori. ymo decio successit ꝯm cronicas volusianus. volusiano galien⁹. galieno claudi⁹. Oportet ergo dicere vt videt ꝙ aut galien⁹ fuerit binomius ꝛ qð dictus sit galien⁹ et deci⁹.sicut dicit vĩcentius ĩ cronica sua. et godo fridus in libro suo.aut ꝙ galienus in sui adiutoriũ quẽdã nomine deci um fecerit cesarem nõ tñ impatorem sicut dicit richardus in cronica sua ¶ De hoc martire sic dicit ambrosi⁹ in p̄fatõne Beat⁹ martir ypolitus xp̄m veꝝ ducem cõsiderans miles ei⁹ esse maluit q̃ dux militũ cõproba ri Beatũqꝫ laurentiũ sue custodie mãcipatũ nõ ẽ ꝑsecut⁹ sed subsecut⁹

Qui cū thesauros ecclesie discuteret. inuenit thesaurū quē non tirānus eripet. sed quē pietas possideret. inuenit thesaurum vnde vere diuitie peterētur. spreuit fauores tiranni vt cum regis ppetui gr̄a cōprobaret. mēbris diuidi nō refugit ne nexib⁹ diuelleretur eternis ¶ Bubulc⁹ quidam nomīe petrus. cum in festo marie magdalene plaustz iunxisset. et boues seq̄ns ipos maledictis vrgeret. ptin⁹ boues et aratz a fulmīe absumūt̄ ꝛ ipse petr⁹ q̄ h̄ ip̄catus fuerat supplicio atrociori torquebatur Nā ignis eum arripuit adeo ꝙ carnib⁹ et neruis tibie et cruris cōsumptis ossa paterēt. et ipa tandē tibia a sua cōpage penitus solueretur. Tūc ille ad q̄ndā eccl'iam beate virginis accedēs. tibiā ipam in quodam foramine ipi⁹ ecclesie abscōdit. et beatam virginem lacrimis et p̄cibus p̄ sua liberatione rogauit. Et ecce nocte quadam beata virgo cum beato ypolito ei in visione affuit. et eidem ypolito vt petrū pristine sanitati restitueret imp̄auit. Statimq3 sanct⁹ ypolitus tibiā de foramine accipiēs. loco suo quasi surculū arbori in momēto inseruit. In qua insitione tantos dolores sēsit. vt suis clamoribus totā familiā3 excitaret. Qui surgentes et lumen accēdentes. petrū duo crura et duas tibias hr̄e conspiciūt Sed se deludi putātes. ipm iterz atq3 iterz cōtrectabāt. et mēbra vera ipm hr̄e cōspiciebāt. Qui vix eū excitātes vn̄ hoc sibi acciderit sciscitātur. Sz ille eos ludere existimās tādem vict⁹ rē vidit et extupuit. Sz tn̄ coxa noua mollior q̄3 vetusta. ad sustinētiā corpis nō poterat exeq̄ri. Vn̄ ad publicationē miraculi p annū claudicauit. Et tūc iterz beata virgo eidem apparens sācto ypolito dixit vt q̄d q̄d curatōi deesset supplere deberet. Euigilans igit̄ ꝛ se plene sanatū iueniēs reclusoriū introiuit. Cui dyabol⁹ i spē mulieris freq̄ntissime apparebat. et nudā ei se īgerens q̄nto ille fortius resistebat tāto illa impudenti⁹ incūbebat. Cū g̃ illa eum plurimū vexaret. tādem ille stolā sacerdotalem accipiens collū ei⁹ cinxit. ꝛ mox dyabolo abscedente cadauer putridum ibidem remāsit. Tātusq3 fetor īde exalauit. vt null⁹ q̄ hoc vidit ambigeret q̄n corpus alicuius mulieris mortue fuisset et ꝙ dyabolus assumpsisset.

De assumptiōe beate marie virgīs

A.

Assumptio beate marie virginis q̄liter facta sit ex quodā libello apocrifo qui iohāni euāgeliste ascribit̄ edocetur Apl'is nāq3 ob p̄dicatōis grā3 diuersas mūdi subeūtib⁹ regiones virgo beata ī domo iuxta mōtē siō posita d̄r remāsisse. Oīaq3 loca filii sui sc3 locū baptismi ieiunii. orōis. passionis. sepulture. resurrectōis. et ascēsionis. q̄ad vixit deuotione sedula visitauit Et s̄m q̄d ait epyhani⁹. xxiiii. ānis post ascensionē filii sui supuixit. Refert ergo ꝙ beata virgo q̄n xp̄m cōcepit erat annorz. xiiii. et ī q̄ndecimo ipm pepit. ꝛ vixit cū eo ānis

xxxiii. et post mortem xpi supuixit xxiiii. annis. Et s̄m hoc quādo obiit erat annoꝝ. lxxii. Probabili⁹ tamē videtur quod alibi legitur. vt. xii. annis filio supuixerit. et sic sexagenaria sit assumpta. cū apl'i totidē ānis p̄dicauerit in iudea et circa ptes illas. sicut ecclesiastica tradit hystoria. Die igit̄ q̄dā duꝫ in filii desideriū coꝛ virgis vehemēter accēdit̄ estuās anim⁹ ꝯmouet̄. et in exterioꝛē lacrimaꝝ abūdātiā excitat̄. Cūqꝫ ad tēp⁹ subtracti filii eq̄nimiter nō ferret subtracta solacia. ecce āgelus cū multo lumīe eidē astitit et reuerēter vtpote sui dn̄i mr̄em salutauit. Aue inquit bn̄dicta maria suscipiens benedictōeꝫ illi⁹ qui mādauit salutem iacob Ecce aūt ramuꝫ palme de padiso ad te dn̄am attuli quem ante fereꝛ tꝝ poꝛtare iubeas. cū die tercia de coꝛpoꝛe assumeris Nam fili⁹ tuus te mr̄em reuerendā expectat. Cui maria rn̄dit. Si inueni grāꝫ i oculis tuis. obsecro vt nomē tuū michi reuelare digneris. Sed hoc peto instāti⁹ vt filii et fr̄es mei apostoli ad me piter ꝯgregentur. vt eos āteq̄ moriar coꝛpalib⁹ oculis videā. et ab eis sepeliri valeaꝫ. et ip̄is pn̄tibus spm̄ deo reddā. Hoc iteꝝ peto et obsecro vt aīa mea de coꝛpe exiēs nullum spm̄ teterrimū videat. nullaqꝫ michi sathane potestas occurrat. Cui angel⁹ Cur scire desideras dn̄a nomē meum. qd̄ ammirabile est et magnū. Ecce aūt om̄es ad te hodie cōgregabūtur apl'i. qui nobiles tibi exhibebūt exequias funeris. et in eoꝝ ꝯspectu spm̄ exalabis. Nam qui olim ꝓphetā de iudea in babilonem in crine attulit subito. ip̄e ꝓculdubio ad te apostolos adducere poterit in momēto. Malignū aūt spm̄ videre cur metuis. cum caput eius om̄ino cōtriueris. et spoliaueris ip̄sum sue potestatis impio. fiat tn̄ voluntas tua vt ip̄os nō videas. His dictis angelus cum multo lumīe celos ascendit. Palma aūt illa nimia claritate splendebat. et erat q̄dem virge viriditate cōsimilis. sed folia ip̄ius vt stella matutīa fulgebāt. Factuꝫ est auteꝫ dum iohānes in ephesō p̄dicaret. celū repēte intonuit. et nubes candida ip̄m sustulit ac raptū ante marie ianuā collocauit. pcutiensqꝫ hostiū interius introiuit. et reuerēter virgo virginem salutauit. Quē felix maria cōspiciēs. vehemēter obstupuit et pre gaudio lacrimas cōtinere nequiit. Dixitqꝫ Fili iohānes memoꝛ esto verboꝛum magistri tui. quib⁹ me tibi matrē. et te michi in filium ꝯmēdauit. Ecce a dn̄o euocata debitū hūane cōdicōis exoluo. ac coꝛp⁹ meū tibi cura solicita recōmēdo. Audiui em̄ iudeos iniisse consiliū dicētes Expectem⁹ viri fr̄es quoadusqꝫ illa q̄ iesū poꝛtauit subeat moꝛtē. et coꝛp⁹ eius cōtinuo rapiemus. ac iniectū ignib⁹ cōburem⁹. Tu igitur hanc palmam deferri facies ante fereꝛꝝ. cum coꝛp⁹ meū duxeritis ad sepulcꝝ. Dixitqꝫ iohānes O vtinā hic essent omēs apl'i fratres mei. vt decēter tibi parare possem⁹ exeq̄as. ac exoluere laudes dignas. Hec illo dicente. om̄es apl'i de locis in quibus predicabant a nubibus rapiuntur. et ante marie hostiū collocantur. Qui videntes se ibidem insimul congregatos mirabant̄ dicētes

Que nam cā est ꝑpter quā nos hic dn̄s insil' ꝯgregauit. Johānes igitur ad eos exiit. ⁊ dn̄aʒ de corꝑe recessurā ꝑdixit. Et addidit dicēs. Uidete fratres ne cū obierit aliq̄s eam defleat. ne hoc videns ppl'us ꝯturbetur ⁊ dicat. Ecce quō isti timent morte q̄ tn̄ alius ꝑdicant resurrectōʒ. B. Dyonisi⁹ pauli apl'i discipulus in li. de diuis nominibus hoc idem asserit apl'os scʒ in dormitōe virginis ꝯuenisse. ⁊ se siliter interfuisse. ac vnamq̄uēqʒ in laudem xp̄i ⁊ virginis ſmonem fecisse. Ait ei sic loq̄ns ad ierotheuʒ. Nos vt nosti ⁊ ip̄e. ⁊ multi sanctoꝝ nostroꝝ fratꝝ ꝯuenim⁹ ad visionem corꝑis vite ꝑncipis ⁊ qd̄ deū suscepit. Aderat āt ⁊ frater domini iacob⁹ ⁊ petrus ⁊ sūma ⁊ ꝑuectissima theologoꝝ sūmitas paul⁹. P⁹ea visum est p⁹ visiōʒ vt vniuersi gerarche laudarēt. sicut vn⁹q̄sqʒ erat sufficiens. infinite virtutis bonitatē teartice infirmitatis. Hec dyonisius. ¶ Cū āt beata maria oēs apl'os ꝯgregatos vidisset. dn̄m bn̄dixit. ⁊ ī medio eoꝝ ardentib⁹ lāpadibus ⁊ lucernis ꝯsedit. Circa vero horā noctis terciā iesus adueīt cū angeloꝝ ordinib⁹. patriarchaꝝ cetib⁹. martirum agmīb⁹. ꝯfessoꝝ acie. virginūqʒ choris. ⁊ an̄ thoꝝ virgīs acies ordināntur ⁊ dulcia cātica frequentātur ¶ Quales āt exeq̄e ibidē celebrate sint. ex ꝑdicto libello q̄ iohāni ascribitꝰ edocetur. Naʒ ꝑor ip̄e ies⁹ ichoauit ⁊ dixit. Ueni electa mea ⁊ ponā in te thronū meū. qꝛ ꝯcupiui spēm tuam. Et illa. Paratū cor meū dn̄e paratū cor meū. Tūc oēs q̄ cum iesu venerant dulcitꝰ intonauerūtꝰ dicentes. Hec est q̄ nesciuit thoꝝ in delictis. habebit fructū in refectōe aīaꝝ sanctaꝝ. Ip̄a āt de semetip̄a cecinit dicēs Beatā me dicent oēs generatōes Qꝛ fecit mihi mag̃ q̄ potens est. ⁊ sanctuʒ nomen ei⁹. Tunc cātor cātoꝝ oībus intonauit excellenti⁹. Ueni de libano sp̄osa. veni coronaberis. Et illa. Ecce venio. qꝛ ī capite libri scriptum est de me vt facereʒ volūtatem tuā de⁹. qꝛ exultauit sp̄ūs me⁹ in te salutari meo. Sicqʒ marie aīa de corꝑe egreditꝰ. ⁊ in vlnas filii aduolauit. Fuitqʒ tā a dolore carnis extranea q̄ʒ a corruptōe extiterat aliena. Dixitqʒ apl'is dn̄s. Corp⁹ virgīs matris in vallem iosaphat deferte. et in monumento nouo qd̄ ibidem īuenietis illud recōdite. ⁊ me ibidem triduo dōec ad vos redeā expectate. Statiqʒ circūdederūt eā flores rosaꝝ scʒ cet⁹ martirꝝ. ⁊ lilia ꝯualliū agmia scʒ angeloꝝ ꝯfessoꝝ ⁊ virginū. P⁹ eā apl'i clamitāt dicentes. Uirgo prudentissima q̄ ꝑgrederis. Esto nr̄i memor o dn̄a Tunc ad ꝯcentū ascendentiū cet⁹ q̄ remāserāt admirati cōcite obuiā ꝑcesserunt. Uidentesqʒ regē suū femine aīaʒ in vlnis ꝓpriis baiulātem. illāqʒ sup illum innixā. obstupefacti clamare ceperūt dicētes Que est ista q̄ ascendit de deſto delicīis affluensꝰ innixa sup dilectū suū Quibus cōcomitantes dixerūt. Ista est specōsa inter filias hierusalem sicut vidistis eā plenā caritate ⁊ dilectōe. Sicqʒ in celū gaudens suscipitur. ⁊ a dextris filii in throno glorie collocatur. Apostoli āt viderunt eius animam tanti esse candoris vt nulla mortaliū lingua possit effari.

C ¶ Tres āt virgines que ibidē erant cum corp⁹ ei⁹ lauandi gr̃a expoliassent. tanta stati corpus ei⁹ claritate resplenduit vt tangi quidez ad lauandū posset. videri āt nō posset. Tamdiu āt lux illa ibidē resplēduit. donec corpus a virginib⁹ lotum fuit. Apl'i āt corp⁹ eius reuerēter ceperunt. ꝛ sup feretꝝ posuerūt. Dixitqz iohānes petro. Hanc palmā añ feretrū petre portabis. qꝛ dñs nobis te ꝑtulit. ꝛ suaꝝ ouiū pastorem et ꝑncipem ordinauit. Cui petr⁹. Hāc potius portare te cōuenit. qꝛ virgo a dño es electus ꝛ dignum est vt palmā virginis virgo ferat. Tu super pect⁹ dñi recumbere meruisti. ꝛ exinde sapientie ac gr̃ie plus ceteris fluenta potasti. Et iustū videtur vt q̄ a filio recepisti plus muneris impendas virgini plus honoris. Tu igitur portare debes hāc palmā luminis ad exeq̄as sanctitatis. q̄ potatus es poculo lucis de fonte ꝑpetue claritatis. Ego āt portabo cū feretro sanctū corp⁹. Ceteri āt apl'i fratres nostri circūdantes feretꝝ referant laudes deo. Paul⁹ āt dixit ei. Et ego q̄ minim⁹ oīm vestꝝ sum portabo tecū. Eleuātes itaqz petr⁹ ꝛ paul⁹ feretrum: petrus incepit cātare ac dicere. Exiit israel de egipto all'a. Ceteri āt apostoli cantū dulciter ꝓsequūtur. Dñs āt feretꝝ ꝛ apl'os nube protexit. ita ꝙ ipi nō videbātur. sed tm̄ eoꝝ vox audiebaꝰ. Affuerūt ꝛ angeli cum ipis cōcinentes ꝛ totam terram sonitu mire suauitatis replentes Excitati oēs ad tam dulcem sonum ꝛ melodiā de ciuitate veloci⁹ exeūt. ꝛ q̄dnam hoc sit diligenter sciscitātur. Tūc extitit q̄ diceret. Mariam illam discipuli iesu efferūt mortuā. circa illā hanc quā auditis ꝯcinūt melodiam. Tūc ad arma omnes ꝯcurrerūt ꝛ se mutuo hortabātur dicētes. Uenite omnes discipulos occidam⁹. ac corp⁹ illud qđ seductorem illum portauit ignib⁹ cōburam⁹. Pꝛīceps āt sacerdotū hoc videns obstupuit ꝛ ira replet⁹ ait. Ecce tabernaculū illi⁹ q̄ nos ꝛ genus nostrū cōturbauit q̄lem gl'am nunc accepit. Et hoc dicens man⁹ ad feretꝝ misit volens illđ euertere. ac ad terram deducere. Tunc man⁹ ei⁹ subito ambe aruerunt. ꝛ lectulo adheserūt. ita vt ad lectulū manib⁹ penderet ꝛ nimio cruciatu vexatus lamentabiliter eiularet. ¶ Reliquus āt ppl'us ab angelis q̄ erāt in nubibus cecitate ꝑcussus est. Pꝛīceps autem sacerdotum clamabat dicens. Sancte petre in hac tribulatōne me nō despicias. sz ꝓ me obsecro ad dñm ꝑces fundas Memor. n. debes esse q̄liter aliq̄n tibi astiti et q̄liter te accusante ancilla hostiaria excusaui. Cui petrus. In obsequiis dñe nostre impediti sumus. ꝛ curatōni tue intendere nō valem⁹. Ueruz tñ si in dñm nostruz iesum ꝛ in hanc que ipm genuit ꝛ portauit credideris. spero ꝙ cōtinuo sanitatis bñficio potieris. Qui respōdit Credo dominum iesum xp̄m verum esse filium dei. ꝛ hanc sacratissimam matrez eius. Statimqz a feretro manus eius solute sunt sed tamen in brachiis adhuc ariditas remansit. ꝛ dolor vehemens nō recesserat. Dixit ei petr⁹ Osculare feretrū et dic. Credo in deum iesum cristum quez ista i ytero

portauit. et post ptum virgo pmansit. Quo cum fecisset ptinuo pstine est redditus sanitati. Dixitq; ei petrus. Accipe hanc palmā de manu fratris nri iohānis. et ponēs eā sup pplm excecatū. et qcunq; credere voluerit recipiet visū;. q āt credere noluerit. videre nō poterit ineternū. Mariā aūt portantes apl'i in monumento posuerūt. et iuxta illud vt dns iusserat psederunt. Tercia āt die veniens ies9 cum mltitudine angelorum ipos salutauit dicens. Pax vobis. Qui respōderunt. Gl'a tibi de9 q facis mirabilia mag sol9. Et dixit apl'is dns. Quid grē et honoris vobis videt vt mee nunc pferam genitrici. Et illi. Justū videtur dne suis tuis vt sicut tu deuicta morte regnas in secula. sic tue resuscites matris corpuscl'm. et a dextris tuis colloces ineternu;. Quo annuente michael angel9 ptinuo affuit et marie aiam corā dno psentauit. Tunc saluator locutus est dicens Surge pxima mea. colūba mea. tabernaculum gl'e. vasculū vite. tēplu; celeste. vt sicut p coitum labē nō sensisti criminis. sic in sepulcro solutō; corpis mīme patiaris. Statiq; aīa ad marie accessit corpuscl'm. et de tumulo pdiit gloriosum. Sicq; ad ethereū assumit thalamū comitante se cum multitudine angelorum. Thomas āt cu; abesset: et rediens credere recusaret. subito zonam q corp9 ei9 pcinctū fuerat ab aere recepit illesam. vt vel sic intelligeret q totaliter fuisset assumpta. B Hoc āt totū qd pdictum est videtur esse illud apocrifum de q hieronim9 in epl'a siue sermone ad paulā et eustochiu; sic ait. Jlle sane libell9 vere apocrifus est cēsendus nisi quo ad aliqua fide digna q videntur a sanctis appbata. que sunt nouem sc; q pmissa sit et exhibita virgini omimoda psolatō. apl'orum oim cōgregatō. sine dolore cōsūmatō. sepulture in valle iosaphat ppa ratio. exequialis deuotō. xpi et toti9 curie celestis obuiatō. iudeorum persecutō. miraculorum in omi causa decente coruscatō. in aia simul et corpore assumptō. Porro alia multa sunt ibi posita poti9 ad simulatō; q; ad veritatem. vt q thomas nō affuerit. et venies dubitauerit. et his sil'ia que p se patent q sunt relinquenda poti9 q; asserenda. Vestiméta āt ipi9 ad psolatōem fideliū dicūtur in tumulo remāsisse. Unde et de qdam parte ipsarum vestiū tale miraculū ptigisse narratur. Cum dux normannoru; vrbem carnotensiū obsedisset. epūs illius vrbis tunicā beate marie que ibidem suabatur more vexilli haste iposuit et subsequēte populo securus ad hostes exiuit. Statiq; omis hostilis exercitus amentia et cecitate percussus est. stabatq; tot9 corde tremulus. et totus animo stupefactus. Quod illi de ciuitate videntes. diuio iudicō supaddūt. et atrociter hostes cedūt Quod beate marie plurimū displicuisse pbatur. ex eo q ptinus tunica illa disparuit et visum cōtinuo hostis recepit. In reuelatōnibus sancte elysabeth legitur. q dum ipa elisabeth quadā vice in spiritu rapta esset vidit in loco valde remoto quoddam sepulcrum multo lumine circumfusum. et quasi speciem mulieris in eo. et circūstabat multitudo angelorum

6

et post pusillū de sepulcro erepta est. et in sublime cum illa astantiū multitudine eleuata. Et ecce in eius occursum vir quidā de celis admirabilis et gloriosus aduenit. portans in dextra crucis vexillum. et cum eo infinita milia angelorum. Sicqz eam alacriter suscipientes. cum magno concētu eam in celos deduxerunt. Post modicū vero tempis elisabeth angelum cū quo sepe loquebatur de pdicta visione interrogauit. Qui respondens ait. Ostensū est tibi in hac visione quomō tam in carne qz in spiritu domina nostra in celum assumpta est. Dicit āt in eisdem reuelatōibus sibi reuelatum esse qꝫ post. xl. dies sui transitꝰ in corpe sit assumpta. Nam beata maria secū colloquēs ait. Post ascēsionem domi anno integro et tot diebꝰ quot sunt a die ascensionis vsqz ad diez mee assumptōis supuixi. Omēs āt apostoli dormitōni mee interfuerūt. et corpꝰ meum reuerēter sepulture dederūt. Sz qdragesima die pꝰ modū resurrexi. Cum āt elisabeth eaz interrogasset vtꝝ hoc manifestare vel celare deberet dixit. Nec carnalibꝰ et incredulis reuelāda. nec deuotis et fidelibꝰ absconденda. Ex Notādum est ergo qꝫ gloriosa virgo maria assumpta et exaltata est integraliter honorabiliter letāter et excellenter. Assūpta est enī integre in anima et corpe sicut pie credit ecclesia. Quod qdem multi sanctorum nō solū asserūt. sed etiā hoc pbare aptis ratōibus moliūtur. Bernardi. n. ratō est. Qm sāctorum corpa deꝰ pciose sublimauit. vt puta petri et iacobi. tam gloriose venerabilia reddidit. et honore tā mirifico sublimauit. vt et ipis deputetur locꝰ eorum veneratōi ɔgruus. et ad ipa mundꝰ pcurreret vniuersꝰ. Si igitur marie corpꝰ sup terraz esse dicatur et tn̄ nec deuota frequentetur visitatōe fideliū. nec eidem locꝰ deputetur honoris. nimiꝝ videbitur xpc honorē materni corpis ɔtempsisse. cum tamē sup terrā aliorum sanctorum corpa sic honoret. Hiero. etiā di. qd̄. xviii. kal. septēbris maria ad celos ascendit. Quod vero dicit. de marie corpali assumptiōne eccl'a potiꝰ elegit pie dubitare qz aliqd temere diffinire. in sequentibꝰ credendū esse sic pbat. Si nō desunt q dicunt in his q cuz xpo resurrexerunt ppetuā resurrectōz iā esse completā. et nonnulli credāt custodem virgīs iohānem etiā glorificata carne gaudere cū xpo cur id nō magis est credenduz de matre saluatoris. Qui. n. dixit. honora patrem et matrē. et non veni soluere legem sz adiplere. pfecto matrez suā sup omēs honorauit. Nec nos de beata maria modo factū ambigimꝰ. Augu. āt non solum hoc affirmat. sed etiā tribꝰ ratōibꝰ hoc pbat. Et pma qdez est carnis xpi et virgīs vnitas. Ait eni sic. Putredo nāqz et vermis humane est oppbrium condicōis. a quo oppbrio cum iesus alienꝰ sit marie natura excipitur quā iesus de ea assumpsisse pbatur. Secunda rō est corporis eiꝰ dignitas. Unde ait. Thronum dei. thalamum dn̄i. tabernaculuz xpi dignum est ibi esse vbi est ipse. Tā pciosum thesaurum dignius est celo suari qz terra. Tercia est virgīalis carnis pfecta integritas. Ait. n. sic.

Letare maria leticia inenarrabili. corpe et aīa in pprio filio cū pprio filio p pprium filiū. Nec seq debet corruptōnis erūna quā nulla secuta ē tm filiū pariēdo integritatis corruptō vt sit sp incorrupta quā tāta pfudit gratia. sit integre viuens q oīm integrā pfectamqz genuit vitaz. sit cū illo quē in suo gessit vtero. sit apud illū illa q genuit fouit et aluit illuz maria dei genitrix dei mistrix et nutrix. De q. quia aliter sentire nō audeo. aliter dicere nō psumo. Ad hoc facit qd ille egregi9 versificator ait Scādit ad ethera virgo puerpera virgula yesse. Nō sine corpe sed sine tpe tendit adesse. Scdo letāter. De hoc dicit gerard9 epūs et martir in suis omeliis. Hodie virginē beatā celi susceperūt letāter. angeli gaudendo. archangeli iubilādo. throni exultādo. dñatōnes psallēdo. pncipat9 armonisando. potestates cytharizando. cherubin et seraphin hymnisando atqz ad supnum diuie maiestatis tribunal ducendo. ¶ Tercio honorabiliter qr ipe ies9 et tot9 militie celestis exercit9 eidem obuiaz venit. Uñ hiero. Quis illud cogitare sufficiat qz glosa hodie regina mundi pcessit. quāto deuotōis affectu tota in ei9 occursum celestiū legionū pdierit multitudo. qntis ad thronuz cāticis sit deducta. qz placido vultu qz serena facie qz diuinis amplexib9 a filio sit suscepta et sup oēs creaturā exaltata. Idem. Hodierna die credendum est militiā celorū festiue genitrici dei obuiā aduenisse eāqz ingenti lumie circumfulsisse et vsqz ad dei thronū cum laudib9 et cāticis spūalib9 pduxisse. celestem qz militiā hierusalem tunc ieffabili leticia exultasse. et iocundā tam ineffabili caritate et omī gratulatōne iubilasse qm festiuitas hec q nobis hodie reuoluit annua. illis omib9 facta est ptinua. Credit qz qz ipe saluator p se tot9 festiu9 occurrerit et cum gaudio eā secum in throno collocauerit. alias qz non impleisset qd in lege ipe mādauit honora prem tuum et matrem tuam. Hec hiero. ¶ Quarto excellenter. Hiero. Hec est dies in q vsqz ad throni celsitudinem intemerata mater et virgo pcessit atqz in regni solio sublimata post xpz gloriosa resedit. Qualiter āt in celesti gloria sublimata et honorificata sit ostendit beat9 gerard9 in suis omeliis dicens. Sol9 dñs iesus xpc potest hāc magnificare queadmoduz fecit vt ab ipa maiestate laudem ptinue accipiat et honorē. angelicis stipata choris. archangelicis vallata turmis. thronorū hinc inde possessa iubilatōib9. dñatōnuz circumcincta tripudiis. pncipatuū circūsepta obsequiis. potestatū āplexata plausib9. virtutum girata honorib9. cherubin circūstantiata hymnificatōnibus. seraphin vndiqz possessa ineffabilib9 cantatōnib9 Ipa qz ineffabilissima trinitas pennī tripudio sibi applaudit atqz sua gratia in ea tota redundante omnes eidem attendere facit. Apostolorū splēdidissimus ordo incessabili laude eam extollit. Martirum multitudo omnimode supplicat tante domine. Confessorum exercitus innumerabilis cōtinuum sibi psonat cantum. Uirginum candidissima contō iugē chorē

ad suam celebrat gl'am. Inuite etiam infernus sibi vlulat et pcacissimi demones cõclamant. ¶ Quidam clericus virgini marie deuotus. ꝯ dolorẽ q̃nq3 vulnerꝝ xpi eã quotidie p hec verba q̃si ꝯsolari studebat dicẽs Gaude dei genitrix virgo immaculata. gaude q̃ ab ãgelo gaudiũ suscepisti. gaude q̃ genuisti eterni lumis claritatem. gaude mater. gaude sancta dei genitrix virgo. Tu sola mater innupta. te laudat omis creatura ꝛ factura. genitrix lucis. sis p nobis quesumꝰ ppetua interuentrix. Hic cũ nimio languore correptꝰ ad extrema venisset. pauore pturbari cepit. Cui virgo apparens dixit. Cur fili tãto timore trepidas q̃ totiens mihi gaudiũ nunciasti. Gaude etiã tu ꝛ vt eternaliter gaudeas veni mecum.

G ¶ Miles q̃dam potens valde ꝛ diues dũ omĩa bona sua ĩdiscreta liberalitate dispgeret. ad tantã deuenit ĩopiã vt q̃ ꝯsueuerat mag tribuere iã incipet mimis indigere. Habebat ãt quãdam vxorem pudicissimam ꝛ beate marie valde deuotã. Appropinq̃nte autem q̃dam solẽnitate in q̃ pdictus miles multa donaria cõsueuerat elargiri. cum iam q̃d tribueret nõ haberet. nimia ꝯfusiõe ꝛ verecundia ductꝰ quousq3 pdicta transisset solẽnitas desertum locum meroris amicũ expetiit. vt fortune sue incõmoda plãgeret ꝛ verecundiã euitaret. Et ecce subito q̃dam equꝰ valde terribilis. terribiliorem hñs sessorem ad eũ accessit. Cuiꝰ sessor eu3 alloquitur. ꝛ causam tãte tristicie sciscitatur. Cui cũ omĩa q̃ sibi ꝯtigerãt p ordinem enarrasset. ille ait. Si mihi in modico obtpare volueris magis q̃3 antea gl'a ꝛ diuitiis abundabis. Spondet ille pncipi tenebrarꝝ se q̃d q̃d iusserit libenter facturꝝ dummõ ipe sibi ipleat q̃ pmittit. Et ille. Ecce pgens in domum tuã in tali loco requiras. ꝛ ibidem tot auri ꝛ argenti põdera. tot lapides pciosos iuenies. Mihi ãt hoc facias vt tali die vxorem tuã huc ad me adducas. Sub tali pmissiõe miles ad domũ reuertitur ꝛ in loco de quo sibi dixerat q̃rens omĩa repperit q̃ pdixit. Que iueniẽs mox emit palatia. largitur dona. redimit fundos. ꝯparat seruos. Appropinquãte vero die statuta. vxorem suã vocauit ꝛ dixit. Equũ cõscendite. q̃a aliquo lõgiꝰ mecum pgere vos oportet. At illa tremens ac pauẽs. ꝛ viri impio ꝯtradicere nõ psumens beate marie se deuote ꝯmendauit. ꝛ pꝰ virũ abire cepit. Cum autem longius pcessissent. ꝛ in via quandam ecclesiam inuenissent. illa de equo descendens ecclesiam intrauit. viro exterius expectante. Dum vero beate marie se deuote cõmendaret. illa subito obdormiuit. ꝛ virgo gloriosa. pdicte matrone in habitu ꝛ qualitate per omnia similis de altari pcessit. ꝛ foras exiens equum conscendit. matrona illa in ecclesia dormiente ꝛ remanente. Vir autem suam esse vxorem arbitrans pfectus est. Cum autem ad locum statutũ venisset. ecce princeps tenebrarum cum nimio impetu veniebat. ꝛ ad locu3 festinabat. Et cum appropinquasset statim ille infremuit. ꝛ tremens ac pauens accedere non psumpsit. Dixitq3 militi. Infidelissime hominũ cur me taliter illusisti

et ꝓ tantis beneficiis mihi talia cõtulisti. Ego enim tibi dixeram vt ad me deduceres tuam coniugẽ. ⁊ tu adduxisti domi genitricem. Volebam vxorem tuã. ⁊ tu adduxisti mihi mariã. Nã cũ vxor tua mihi multas īferat iniurias de ea volebam expetere vltõnem. Et tu ad me istam adduxisti vt me torqueat et ad infernũ mittat. Audiens hoc vir vehemẽter stupebat. et ꝑ timore et admiratõe nimia loqui nõ poterat. Beata autem maria dixit. Qua temeritate nequã spũs deuote mee nocere ꝑsumpsisti Non hoc tibi impune cedet. Et nunc te hac plector sententia vt in infernum descendas. ⁊ alicui me cum deuotõne inuocãti nocere de cetero ñ ꝑsumas. Ille aũt cum multo eiulato recessit. Et vir de equo exiliens se ad eius pedes ꝓstrauit. Quẽ virgo increpãs. ad suam vxorem q̃ adhuc in ecclesia dormiuit iubet redire. ⁊ oẽs diuitias demonis abiicere. Rediens igitur cum adhuc vxorem suam dormientẽ inueniret eam excitauit. ⁊ sibi q̃ acciderãt enarrauit. Cum ãt domum redissent. ⁊ omnes demonis diuitias abiecissẽt. in laude virgĩs deuotissime ꝑmãserũt. ⁊ mltas postmodũ diuitias ipa largiẽte virgĩe receperũt ¶ Ad iudiciũ dei q̃dam in visione rapit̄. q̃ peccatoꝝ sarcina grauabatur. Et ecce sathan affuit ⁊ dixit. Nihil in hui⁹ anima habetis ꝓprii. sed mei pot⁹ extat domini. Habeo. n. inde publicum instrumentũ. Cui dixit dñs. Ubi est tuuz instrumẽtum. Et ille. Instrumentũ habeo qd̃ ore ꝓprio ipe dictasti. ⁊ ꝑpetuo duraturum sanxisti Dixisti n. Quacũq3 hora comederitis morte moriemĩ Cum igit̄ iste sit de ꝓgenie illoꝝ q̃ cibum vetidum comederũt iure instrumẽti publici mecum in iudicõ debet mori. Dixit autem dñs. Permittit̄ tibi o homo ꝓ te loqui. Ille autem obmutuit. Dixit iterũ demon. Mea est iteꝝ ꝑscriptõne. quia eam iam. xxx. annis possedi. ⁊ mihi tanq̃3 seruus ꝓprius obediuit. Et adhuc ille obmutuit. Demon iterũ dixit. Mea est etiam. quia ⁊ si aliqua bona fecerit. eius tamen mala incõpabiliter vincunt bona. Dominus autem nolens contra eum cito ꝓferre sententiam eidem terminum cõcessit octo dieꝝ. vt octauo die coram se cõpareret. ⁊ de his omnibus ratõem redderet. Cum igitur a facie domini timens ac merens abiret. quidam ei obuiauit. et causam tante tristicie requisiuit. Cui cum ille omnia ꝑ ordinem retulisset. ait ille. Ne timeas. nec formides. quia de primo viriliter te iuuabo. Cum autem ab eo interrogaretur quo nomine vocaretur ait. Ueritas est nomen meuz Inuenit quoq3 secundum qui ꝓmisit eum iuuare efficaciter de secundo Interrogatus autem quo nomine vocaretur respondit. Justicia vocor. Die autem octauo ante iudicium venit. ⁊ demon ei ꝑmum obiecit. Ad quod respondens veritas ait. Duplicem mortem esse nouimus corporis scilicet et gehenne. Illud ergo instrumentum quod ꝓ te demon allegas non loquitur de morte gehenne s3 corporis. Quod quidem ex hoc manifestum est. quia cum omnes in illa sententia includantur sc3 q̄ corpore

moriantur. non tamen omnes gehenne ignib⁹ moriuntur. q̄ntum enim ad mortem corporis est semp̱ duraturum. quãtum vero ad mortez aĩe est p̱ xp̄i sanguinem reuocatum. Tūc demon videns quia in p̄mo succubuit. secūduz sibi obiicere cepit. Sed iusticia affuit. ⁊ p̱ eo taliter respōdit. Licet eum multis annis seruum possederis. tamē ratō semp̱ contradixit. semp̱ enim ratō murmurabat ꝙ tam crudeli domiō seruiebat. Ad tercium obiectum nemīnē habuit adiutorem. Dixitq₃ dominus. Afferatur statera ⁊ bona ⁊ mala omnia ponderētur. Veritas autem ⁊ iusticia peccatori dixerunt. Ad matrem misericordie que iuxta dominum sedet tota mente recurre. ⁊ eam in tui adiutorium inuocare stude. Quod cum ille fecisset. beata maria in eius adiutorium venit. ⁊ sup̱ stateraz ex illa parte vbi erant pauca bona manum apposuit. Dyabolus autem ex alia parte trahere conabatur. Sed mater misericordie p̄ualuit. ⁊ peccatorem liberauit. Ille igitur ad se rediens in melius vitam mutauit.

J. ¶ In ciuitate bituricensi circa annos domini. d. xvii. cum cristiani in die pasche communicarent cum pueris xp̄ianorum quidam puer iudeorum ad altare accedens corpus domini cum eisdem percepit. Reuersus domuz cum a patre vnde venisset interrogaretur respondit se cū pueris xp̄ianis cum quibus ad scolas ibat ad ecclesiam iuisse ⁊ cum eis communicasse. Tunc pater eius furore repletus puerum apprehendit. ⁊ continuo in fornacem ardentem que ibidem erat p̱iecit. Statim autē dei genitrix in specie imagis quā puer sup altare viderat eidez affuit ⁊ eum illesum ab igne seruauit. Mater vero pueri multos iudeorū ⁊ xp̄ianorum suis clamoribus congregauit. Qui videntes puerum in fornace nil lesionis habentem. ipsum inde extraxerunt. et quomodo potuisset euadere interrogauerunt. Qui respondit. Quoniam illa reuerenda dn̄a que super altare stabat mihi auxilium prebuit. ⁊ omne a me incendium propulsauit. Tunc xp̄iani intelligentes esse imaginem beate marie. patrem pueri acceperunt. ⁊ ip̄m in fornacem p̱iecerunt. Qui continuo cōbustus ⁊ penitus consumptus est ¶ Quidam monachi ante diem iuxta fluuium stabant ⁊ ibidem se fabulis ⁊ ociosis sermonibus exoluebant. Et ecce audiunt remiges p̱ flumen impetu nimio nauigantes. Quibus monachi dixerunt. Qui estis vos Et illi. Demones sumus qui animam ebroini p̄positi domus regis francoruz qui a monasterio sancti galli apostatauit in infernum deferim⁹. Quod audientes monachi vehementissime timuerunt ⁊ fortiter exclamauerunt. Sancta maria ora pro nobis. Quibus demones dixerunt. Bene mariaz inuocastis. vos enim discerpere ⁊ submergere volebamus. quia vos dissolute ⁊ extra horam confabulantes inuenimus. Tunc monachi redeunt ad cenobium. ⁊ demones p̱perant ad infernum. ¶ Erat q̄dam monachus valde lubricus. sed in beatam mariam valde deuotus. Quadam nocte ad scelus assuetum per

gens. et coram altari transiens. beatam virginem salutauit. et sic de eccle sia exiens dum quendam fluuium vellet transire in aquam decidens ex pirauit. Cuius animam cum demones rapuissent. affuerunt angeli vt eam liberarent. Quibus demones dixerunt. Ut quid huc aduenistis. nihil in hac anima habetis. Statimqȝ beata maria affuit. et cur animā eius rapere p̄sumpserant increpauit. Illi autem dixerunt. quia eum fi nisse vitam in malis operibus inuenerunt. At illa. Falsa sunt que pfer tis. Scio enim q aliquo pergens me primo salutabat. et rediens similit faciebat. Quod si dicitis vobis vim fieri ponamus in iudicō summi re gis. Cuȝ de hoc coram domino disceptarent. placuit ei vt anima ad cor pus rediret. et de suis actibus peniteret Interea fratres videntes matu tinas differri sacristā q̄runt. et vsqȝ ad fluuiū pgētes submersum i aqua reperiunt. Cumqȝ extracto corpore secum quid factum fuerat mirarent ille repente ad vitam rediit. et rem gestam referens. vitam in bonis ope ribus consummauit. ¶ Queda mulier a demone sibi visibiliter in for ma hominis apparente multas molestias sustinebat. multaqȝ remedia nunc aque benedicte aspersionem. nunc hoc. nunc illud adhibebat. sed nec sic ille cessabat. Quidam autem vir sanctus sibi consuluit. vt cuȝ ad eā accederet. illa eleuatis manibus. sancta maria adiuua me. protin9 ex clamaret. Quod cum illa fecisset. dyabolus quasi lapide percussus terri tus stetit. et postmodum dixit. Malus dyabolus intret in buccam illius qui te istud docuit. Et statim euanuit. nec ad eam postmodum accessit

K.

Modus sacratissime assumptōnis marie traditur in quodam sermone ex diuersis dictis sanctorum compilato qui in plu ribus ecclesiis solenniter legitur. Ubi sic habetur. Que in sanctorum patrum narratōnibus in toto orbe de veneranda migratōne dei genitricis inuenire potui ad ipsius laudem commemo rare curaui. Sanctus cosmas cognomento vestitor ea que ab eoruȝ po steris qui interfuerunt se didicisse certa relatōne commemorat obmittē dum non est. Ait enim. Quoniam enim cristus ad se vite genitriceȝ dis posuit adducere. per angelum consuetum ei prenunciat dormitōnis exi tum ne mors inopinate veniens turbationem ipsi afferret. Obsecraue rat illa facie ad faciem cum adhuc in terra conuersaretur filium: ne vi deret quenq̄ȝ spirituum malignorum. Premittit igitur angelum ad eam cum huiusmodi verbis. Tempus est te assumendi ad me matrem meam. Sicut enim terram gaudio repleuisti. ita fac celestia gratulari. Patris mei mansiones iocundas redde: sanctorum meorum spiri tus consolare. Ne turberis deserens corrumpendum cum suis va nis concupiscentiis mundum. adeptura celeste palatium. Nec o mater

terreat te carnis sequestratō. que ad vitam vocaris ꝑpetuā. ad gaudiuꝫ indeficiens. ad pacis requiem. ad conuersatōnem securaꝫ. ad refectōeꝫ interminabilem. ad lucem inaccessibilem. ad diem non vesperascentem. ad gloriam inenarrabilem. ad meipsum tuum filiuꝫ vniuersitatis facto rem. Ego enim sum vita eterna. dilectō incomparabilis. habitatō inef fabilis. lumen nesciens tenebras. inestimabilis bonitas. Da sine trepi datōne terre quod suum est. Non te quisq̄ꝫ de manu mea rapiet quoniā in manu mea sunt omnes fines terre. Depone mihi corpus tuum. quia in vtero tuo posui diuinitatem meam. Non gloriabitur super te mors. quia vitam genuisti. Non obfuscabit te caliginis vmbra. quia lumē pe peristi. Non concisionis ꝯtritō te attinget que meum vas fieri meruisti Veni iam ad eum q̄ ex te nat⁹ est receptura materni vteri pignora. edu catōnis mercedem. lactis ꝛ esce vicissitudinem. habita cum vnigenito. festina adherere filio. Noui enim ꝙ alterius affectu filii non angustie ris. Qui te virginem matrem exhibui. totius mūdi exhibeo te murum. archam saluandorum. pontem fluctuantium. baculum imbecillium. sca lam ad celos ascendentium. ꝓpiciatricem peccantium. Adducam autē apostolos ad te quorum ac si meis sepeliaris manibus. Decet nāqꝫ vt spirituales mee lucis filii quibus sanctum tradidi spirituꝫ tuum corpus sepeliāt. ꝛ ipi in tuo admirabili funere meā ꝑsonā impleāt. Post horum narratōnem dat angel⁹ virgini brauiū palme missum ex ꝑadisi ꝓpagīe ad certitudinem aduersus corruptōem mortis victorie et vestimēta fu nebria. Ac celum quo venerat repetit · L. ¶ Beata maria ꝯuocans amicos ꝛ cognatos dixit. Notū vobis facō me a tēporali vita fore trā situram. Oportet ergo vigilare. quia vnoquoqꝫ transeunte diuina vir tus angelorū ꝛ maligni spūs ad moriētis lectum veniūt. His dictis om nes flere ceperūt ac dicere. Tu times facies spirituum que autoris oīm mater effici meruisti. quē ꝑdonem inferni genuisti. q̄ sup cherubin et se raphin ꝑparatum habere solium meruisti. Quid igitur nos faciemus. aut qualiter fugiemus. Aderat multitudo mulieꝝ flentium ꝛ dicentiuꝫ ne se orphanas derelinqueret. Beata autem virgo eas ꝯsolans ait. Si vos corruptibiliū natorū matres nō toleratis ab eis modicum separari quomō ego mater et virgo desiderare non debeo ad meum ꝑgere filiuꝫ dei patris vnigenitū. Si quelibꝫ vestꝝ aliquo orbabit̄ filio cōsolabitur supstite vel nascituro. Ego autem que vnicuꝫ possideo ꝛ incorrupta ma neo. quomō ad eum nō ꝓperem anxia q̄ omniū est vita. Dum auteꝫ hec agerētur beatus iohānes aduenieēs quomodo res se habeat ꝑcunctatur Cui cum virgo suam celestem migratōem annūciasset. ille in terra pro stratus cum lacrimis clamabat. Quid sumus nos domīe quoniam sup nos tātas tribulatōnes inducis. Ut quid poti⁹ de corpe me nō eduxisti vt magis sepultus fuissem a domī mei matre q̄ꝫ eius funeri interessem.

Quem virgo flentē in thalamū introducens palmā ꝛ vestimēta ostēdit. ꝛ post hoc in lecto sibi ad sepulturā strato reqeuit. Et ecce validissimus tonitrui sonus auditur. turbo quasi nubes candida generatur ꝛ aposto li añ ianuam domus virginis instar imbrium collocantur. Qui cum de hoc plurimū mirarentur. iohannes ad eos ꝓgrediens reuelat que beate virgini ꝑ angelum nunciata erant. Qui cum omēs flerent. iohānes eos consolat⁹ est. Betersis igitur lacrimis introierūt. ꝛ beatā virginē reue renter salutātes eam adorauerūt. Et illa. Auete filii vnigeniti mei. Et dū modum aduētus eoꝝ ab eis audiuisset. illa eis omia manifestat. Cui apostoli. In te celeberrima virgo q̄si ipm dn̄m ꝛ magistꝝ nostrum aspici entes cōsolabamur. Hoc solū refrigeriū habem⁹. q̄ te mediatricem apō deū nos habere speramus. Que cū paulū nomiatim salutasset. ille ait. Aue imperatrix mei solamis. licet. n. in carne xp̄m non viderim: cum tñ te in carne video. ac si ipm videā consolor. Usqȝ ad hunc diem deum te genuisse gentib⁹ p̄dicabam. ammodo te ad ipm translatam esse docebo. Post hoc ea q̄ angel⁹ attulit ei. virgo ostendit. ꝛ de lucernis vsqȝ ad obi tum nō extinguendis admonuit. Aderāt. c. xx. virgines in ei⁹ obsequm occupate. Deinde vestimenta funebria induens. ꝛ omnib⁹ valedicens. corp⁹ ad exitum in lecto componit. petro ad caput posito. iohanne ad pe des locato. ceteris apl'is lectū ambientib⁹ ꝛ dei genitricem laudantibus Petrus igitur incboās dixit. Gaude celestiū thalamorū sponsa et trifi dum ardui lumis candelabrum. ꝑ quam est eterna claritas manifestata ¶ Hoc āt scȝ apl'os ad dormitōȝ sacratissime virgis cōuenisse testatur beatus german⁹ cōstantinopolitan⁹ archiepūs dicens. Licet ineuitabi lem mortē o dei genitrix humane nature suscepis. non tamen dormita bit neqȝ dormiet q̄ nos custodit oculus tuus. Nō enim sine testimonio trāsmigratō tua. nec mendax dormitō. Celum enarrat gloriam eorūȝ q̄ sup te cecinerunt. terra de illis exhibet veritatem. nubes vociferant ho norem qui ex eis tibi admīstratus est. angeli factum in te obsequiū p̄di cant. quo videlicet apostoli ad te in hierusaleȝ cōuenerunt. ¶ Magn⁹ quoqȝ dyonisius ariopagita hoc idem testatur dicens. Nos vt nosti et ipe ꝛ multi ex fratrib⁹ nostris ad visioneȝ corpis qd̄ deū suscepit ꝯueni mus. Presto āt erat iacob⁹ frater dei ꝛ petr⁹ eximia ꝛ maxia theologoꝝ summitas. Deinde placuit q̄ post visionē ꝛ vniuersi summi sacerdotes hymnisarent ꝓut vnusquisqȝ esset immense virtutis bonitatis viuifice ꝛ infirmitatis . M . ¶ Subsecut⁹ aūt sanct⁹ cosmas suam narratō nem ait. Post hoc aūt tonitruū magnū totā domum cōcussit. ꝛ spiritus fragrās domū tāta suauitate repleuit vt cūctos q̄ aderāt exceptis apo stolis ꝛ trib⁹ virginib⁹ lucernas gestantib⁹. ingens sopor opprimeret. Dn̄s enim cum multitudine angeloꝝ descendēs animam matris sue as sumpsit. Tāta aūt ei⁹ anima claritate resplenduit. vt null⁹ apostolorum

in eā respicere posset. Dixitqȝ dn̄s petro. Corp⁹ matris mee cū omni re uerētia sepelite. ⁊ trib⁹ dieb⁹ illud cū diligentia custodite. Ego quippe tūc veniā. ⁊ illud ad incorruptoȝ transferā. ⁊ sil'i mecū claritate induam vt id qđ acceptū est. ⁊ id qđ accepit pariter cōueniant ⁊ ꝯcordent ¶ Refert quoqȝ et idem sanct⁹ cosmas terribile ⁊ mirabile misteriū quod nō indiget naturali discussione. nec curiosa inuestigatōe cū omia q̄ de dei genitrice dicunt' sint supnaturalia. et admiranda et tremēda poti⁹ q̄ȝ inuestigāda. Egressa vt ait de corpe ei⁹ aīa hec verba ꝓtulit corp⁹. Gratias tibi ago dn̄e q̄ tua suȝ digna gl'a. Memēto mei. qm̄ tuū sum figmētum et tuum fuaui depositum. Expgefacti igitur vt ait ceteri videntes virgis corp⁹ exanime cōtristari plurimū ac gemere ceperunt. Tollentes igitur apl'i corp⁹ ad monumentū ferebāt. incipiente petro psalmum. In exitu isrl' de egypto. Chori quoqȝ angeloꝝ virgineȝ laudāt. ita ꝙ hierusalem ad tātam gloriā est cōcussa. Tūc summi sacerdotes cum gladiis et fustib⁹ multitudinem mittūt. Un⁹ āt impetum faciens ad grabatum accessit. cupiens ad terrā trahere corp⁹ genitricis dei marie. Qui quia indigne tāgere nitit'. ei⁹ tactu manib⁹ merito ꝓuatur. Utraqȝ nāqȝ manus a cubitis euulsa abscidit'. Illisqȝ ad ḡbatuȝ pendētibus dolore horribili cruciatur. Implorat āt veniā ⁊ ꝓmittit emendā. Cui petrus. Nullatenus veniā ꝯsequi poteris. nisi corpus ꝑpetue virgis osculeris. ⁊ cristum ex ea ꝓpagatū dei filiū esse cōfitearis. Qđ cum fecisset man⁹ vnde auulse fuerāt cubitis sunt adiūcte. Accipiensqȝ petr⁹ vnuȝ dactilum ex palma dedit illi dicens. Uade ingredere ciuitatē ⁊ pone sup infirmos. ⁊ omēs q̄ crediderit recipient sanitatē. Peruenientes igitur apl'i ad predium gethsēmani. inuenerūt ibi sepulcruȝ simile xp̄i sepulcro mirifico. vbi corp⁹ cū multa reuerentia posuerūt. illud sublimissimū dei vas tāgere nō audentes. sed hinc inde apphensa sindone deponentes. Quo munito dum apl'i ⁊ discipuli dn̄i iuxta mandatū domi circa sepulcꝝ starēt. tercō die nubes splēdidissima sepulcꝝ circūdedit. voces āgelice resonāt ineffabilis odor sentit'. Fit omib⁹ stupor īmensus. dū dn̄m illuc cernerēt descendisse. ⁊ corp⁹ virgis cū gl'a tā īmensa trāsferre. Osculātes igitur apl'i sepulcꝝ. in domū euāgeliste ⁊ theologi sancti iohānis reuersi sunt. tāte virgis custodeȝ laudātes. Un⁹ āt ex apl'is tātis solēnis defuit Qui tāta mirabilia audiens ⁊ admirās. sepulcꝝ sibi apiri instāti⁹ postulabat vt hoꝝ oīm cognosceret veritateȝ. Qđ cū apl'i renuerēt. sufficere sibi tātoꝝ testimonia asserētes. ne forte si hoc īfideles ītelligerent. corp⁹ furto sublatū esse ꝑdicarent. ille ꝯtristatus dicebat Cur me sil'eȝ vobis ꝯmūnis nri thesauri portōe fraudatis. Tandē sepulcꝝ apientes. corp⁹ minime inuenerūt. sȝ tm̄ vestimēta ⁊ sindoneȝ repererūt. ¶ In euthimiata quoqȝ historia libro. iii. cap̄. xl. sanctus germanus ꝯstātinopolitanus archieps se reperisse dicit. qđ ⁊ magnus damascenus sil'r attestat' ꝙ sācte

memorie pulcerrima augusta cũ apud ↄstãtinopoli multas eccl'as erexis set. iter ceteras apud balthernas admirabilem eccl'am tp̃e martiniani i patoris ad honorẽ sacre virgis edificauit. Et cõuocãs iuuenalez archi ep̃m hierosolimitanũ. ⁊ alios palestine ep̃os. q̃ tunc in vrbe regia mora bãtur ꝓpter sinodũ q̃ facta est calcedonie. dixit eis. Audiuim⁹ corp⁹ san ctissime virgis in predio gethsemani tumulatum. Volum⁹ igitur ad cu stodiã h⁹ vrbis corp⁹ illud cũ debita reuerentia huc trãsferre. Cui cũ iu uenalis respõdisset corp⁹ illud sicut ex antiq̃s historiis cõpit in gloriam esse trãslatum ⁊ sola vestimẽta in monumento cũ sindone remãsisse. ipsa vestimenta dict⁹ iuuenalis cõstãtinopoli misit. ⁊ in dicta eccl'a honorifi ce collocantur. Nec me q̃squam ꝓprio hoc arbitretur sensu finxisse. ſ3 ea posui q̃ p doctrinã ⁊ studiũ lectõis eaꝝ didici q̃ verissima traditõe a pri orib⁹ acceperũt. Hucusq3 sunt verba q̃ in p̃dicto ſmone habentur. Ve rum iohãnes damascen⁹ q̃ ⁊ ip̃e grecus extitit plura mirãda de hac sa cratissima virgis assumptõe ꝓsecutus est. Ait. n. in ſmonibus suis. Ho die sacratissima virgo celesti thalamo inuehitur. Hodie sacra ⁊ anima ta archa q̃ intra se suum tulit artificem in tẽplo ñ manu facto repoitur. Hodie sacratissima colũba inocens et simplex euolãs ex archa. i. ex cor pore qđ deum suscepit. pedib⁹ suis req̃em adinueit. Hodie immaculata virgo terrenaꝝ passionũ nescia imo celestib⁹ intellectib⁹ erudita non in terrã abiit sed vere celũ animatuz appellata in celestib⁹ tabernacul' habi tat. Licet. n. naturalit' sacerrĩa beataq3 anima tua a glorioso tuo corpo re separetur ⁊ sepulture corp⁹ tradatur. vꝫtñ nõ mãet in morte nec dis soluitur in corruptõe. Cui⁹. n. pariẽtis virgitas iuiolata ꝑmansit. huius ⁊ migrãtis corp⁹ irresolutũ p om̃ia ꝑseuerat. ⁊ ad meliorem sanctõrem q3 vitam traducitur. nõ morte dissolutũ. sed etiã in eterna secula ꝑmãsu rum. Sicut. n. sol iste splẽdid⁹ ac lucifluus sub lunari corp̃e latens ad bre uem horã videtur quodãmõ deficere. tñ ip̃e suo nõ ꝓuabitur lum̃e hñs in se ꝑennem fontẽ lumis. Sic ⁊ tu fons veri lumis. inconsumptus vite thesaur⁹. licet quodam breui interuallo tẽpis corꝑaliter morti sis addi cta tñ copiose nobis infundis indeficientis lumis claritatem. Hinc sa cra tua obdormitõ nõ est mors appellanda. sed trãsmigratõ siue recess⁹ seu magis ꝓprie aduentus. Discedẽs enim a corpore aduenis celo. Ti bi obuiant angeli ⁊ archangeli. ascensum tuũ horrẽt sp̃us immũdi. Nõ iuisti virgo beata in celum vt helyas. neq3 vt paulus vsq3 ad terciũ ce lum ascẽdisti. sed vsq3 ad regalez thronũ filii tui attigisti. Mors aliorũ sanctoꝝ hñdicitur. eo q̃ ip̃os beatos exhibet. In te ãt hoc locũ nõ hab3 Mors. n. tua nec beatitudo tua. nec transmigratõ tua. nec ꝑfectõ tua. Sed nec recessus largitur tibi beatitudis securitatez. Om̃. n. bonorum q̃ humanã mentem excedũt. tu ꝓncipiũ medium ⁊ finis. Tua securitas ⁊ vera ꝑfectõ ⁊ sine semie cõceptõ. diuina inhabitatõ. Vñ vere dixisti

non a morte sed ab ipa conceptõe ab omi bus generatõib⁹ te beatifica
ri. Hinc te mors nõ beauit. sed tu mortez clarificasti. solués e⁹ mesticiaz
mortemqz cõuertens i gaudium. Si. n. de⁹ dixit. ne forte ,ptboplastus
extendat manum suã ꝛ arripiat de ligno ꝛ viuat ineternũ. quõ q̃ ipaz vi
tam portauit. vitã sine ,pncipio. vitã sine fine: nõ viuet in seculum sempi
ternum. Olim deus parentes humãi generis in morte pctĩ dormientes
inobedientie precipitio iam sepultos. pctĩ crapula iam fetentes. exules
de padiso expulit. Nunc ãt hanc q̃ toti humano generi vitaz attulit dei
ac patris obedientiam exhibuit. toti⁹ passiõis imissionem excussit. quõ
padisus nõ suscipiet. celũ gaudens ianuas nõ patefaciet. Eua serpenti
aurez exhibuit. pestifeꝝ vir⁹ hausit. voluptatib⁹ allicit. ,ptus dolori subii
citur. ꝛ cũ adaz ꝯdemnatur. Hanc aũt vere beatam. q̃ aurem inclinauit
deo quaz spũssanct⁹ repleuit. q̃ paternaz mĩsicordiam i vtero baiulauit
q̃ sine viri ꝯtactu ꝯcepit. sine dolore pepit. quõ mors absorbet. quõ cor
ruptio audet aliq̃d in corpus qd̃ ipsam vitam portauit . M . ¶ Addit
quoqz idem damascenus in eisdem ſmonib⁹ dicens. Veꝝ apl'os q̃ vbi-
qz terraꝝ dispsi hoim piscatõi vacabãt. sagena verbi hoies de profun
dis tenebris ad celesté mensaz curie seu solénes patris nuptias educétes
diuinum ,pceptum quasi sagena quedã vel nubes e finibus terre hieru
salem cõtulit, vltra quasdã aquas cõgregans ꝛ colligés. Tũc q̃dez adã
ꝛ eua ,pmi parentes exclamauere. Ueni ad nos o sacꝝ ꝛ salutiferũ cella
rium tu nostꝝ implesti desideriuz. Ecõtra sanctoꝝ caterua q̃ corporalit
aderat dicebat. Mane nobiscũ ꝯsolatõ nostra. ne derelinq̃s nos orpha
nos. quã habem⁹ laboꝝ solatiũ. sudoꝝ refrigeriũ. tibi viuenti cõuiuere
tibi morienti cõmori glosum. Nobis. n. hec vita quõ vita. tua destitutis
ꝑsentia. Hec ꝛ his similia vt arbitror apostoli cũ reliq̃ plenitudine eccl'e
crebris singultibus querelas interrũpentib⁹ ,pponebãt. Illa ad filiũ cõ
uersa ait. Tu dilectis filiis quos fratres appellare placuit de meo disces
su dolentib⁹ fias cõsolator. ꝛ impositõi manuum meaꝝ appone benedi-
ctõnem sup bñdictõnem eoꝝ. Deinde extendens manus. fidelium colle
gium bñdixit. ꝛ addidit. In manus tuas dñe cõmendo spirituz meum.
Fili suscipe animã meã tibi dilectã. quã inculpatam seruasti. Tibi ꝛ nõ
terre cõmendo corpus meũ. custodi illud integruz qd̃ tibi inhabitare cõ
placuit. Trãsfer me ad te vt vbi tu es visceꝝ meoꝝ ,ptus. sim ꝛ ego tibi
cohabitans. Illic itaqz talia sunt audita. Surge itaqz veni dilecta mea
o pulcra in mulieribus. pulcra es amica mea. ꝛ macula nõ est in te. Hec
beatissima virgo audiens. cõmendat in man⁹ filii spũm suum. Profusis
auté lacrimis apostoli figũt oscula tabernaculo domi bñdictõne et san-
ctitate ex cõtactu sacri corpis adimpleti. Tũc morbi ꝛ demones fugan
tur. aer ꝛ celũ sanctificat. spũs ascẽsiõe. terra corpis depositõe. aq̃ vero
corpis ablutõe. Abluitur. n. sacꝝ corp⁹ aq̃ mũdissima. ñ ab ipa mũdatũ

ſed ab ipo ſãctificata. Deinde ſacꝝ corpꝰ munda ſindone inuolutum le/
cto ſupponitur. lampades chozuſcant. vnguẽta redolẽt. hymni angelici
reſonãt. Apoſtolis ãt aliiſqꝫ ſanctis q̃ aderant diuinas odas modulan
tibus. archa domi e mõte ſyon ſacris apl'oꝝ ceruicibꝰ impoſita ad ſacra
tiſſimã villaꝫ gethſemani adducit᷑. angel' ãñcedentibꝰ ⁊ ſubſequentibus
aliiſqꝫ ſacrũ corpꝰ velantibꝰ tota eccl'e plenitudine comitante Affuerũt
⁊ q̃dam iudeoꝝ fermento veteris ꝯſuetudinis obſtinati. ¶ Referũt etiaꝫ
cum iam e mõte ſyon deſcenderẽt ſacꝝ corpꝰ dei genitricis ferentes. he
breum quendaꝫ organũ dyaboli. temerario actũ impetu. dyaboliqꝫ ipul
ſum incurſu. ad ſacꝝ corpꝰ acceſſiſſe. ad qd̕ angeli trepidabãt accedere.
ac vtraqꝫ manu furibunde lectũ arripiẽs ad terram traxiſſe Fertur tam̃
manꝰ illi tanq̃ꝫ ligna arida decidiſſe. Eratqꝫ videre tanq̃ꝫ truncũ inuti/
lem donec fides mentẽ alterauit. ſuiqꝫ ſceleris penituit ingementeꝫ. Hi
ãt q̃ portabãt feretꝝ ſtetere donec miſer imponẽs manũ ſacratiſſimo cor
pori ad tactũ eiꝰ in ſtatum ꝓſtinum reuocatur Jnde igitur aditur gethſe
mani. vbi oſcula. cõplexus. hymni ſacri. lacrime. ſudoris gutte fluentes
⁊ ſic ſacꝝ corpꝰ venerabili in ſepulcro ponitur. Sꝫ non eſt derelicta aĩa
tua in inferno. nec corpꝰ tuuꝫ vidit corruptõeꝫ. Decebat ãt dei ſacrariũ
fontem indefoſſum. agꝝ inaratũ. vineã nõ irrigatã. oliuam fructiferam
terre gremio nõ teneri. Decuit matrẽ a filio ſublimari vt ad ipm aſcen
dat ſicut ad ipaꝫ deſcenderat. vt q̃ in ptu ſeruauit virginitatẽ. poſt mor
tem corpꝰ nõ videat corruptõꝫ. ⁊ q̃ creatorem portauit in ſinu. in diuiniſ
tabernaculis cõmoretur. ⁊ quam pater deſponſauit in ſponſam. in cele/
ſtibus thalamis conſuetur. ⁊ a matre q̃ ſunt filii poſſideantur. Hec da\
maſcenus. ¶ Sanctus quoqꝫ augꝰ. in q̃dam ſermõe eius ſacra
tiſſimaꝫ aſſumptõꝫ ml'tipliciter oſtendit dicens. De ſanctiſſimo corpore
ꝑpetue virginis eiuſqꝫ ſacre anime aſſumptõe loqui ſuſcipientes hoc ꝓ/
mum dicimꝰ. ꝙ in ſcripturis poſtquam eam dominꝰ in cruce diſcipl'o cõ
mendauit nihil de ea repitur. ꝑterq̃ꝫ ꝙ lucas cõmemorat in actibus di:
cens. Hi oẽs erãt pſeuerãteſ vnanimiter in oratõe cũ maria matre ieſu
Quid ergo de morte. q̃d de eius aſſumptõne dicendũ eſt vnde ſcriptura
nil cõmemorat niſi q̃rendum ratõe qd̕ conſentiat veritati. Fiat ergo ipa
veritas autoritas. ſine qua nec valet autoritas. Memores igitur condi
cõis humãe mortem illã ſubiiſſe tpalem dicere nõ metuimꝰ. Sed ſi dici
mus eam reſolutã in cõmunẽ putredinem vermẽ ac cinerem. deliberãdũ
eſt ſi tante cõueniat ſanctitati. tante aule dei ꝓrogatiue Scimꝰ. n. dictũ
ꝑmo parenti. qꝛ puluis es ⁊ in puluerem ibis. Hãc cõdicõnem caro xpi
euaſit. q̃ corruptõem nõ ſuſtinuit. Excipitur ergo ab illa generali ſentẽ
tia de virgine ſumpta natura. Mulieri quoqꝫ dñs dixit. Multiplicabo
erumnas tuas. Jn dolore paries. Erumnam maria ſuſtinuit. cuius ani/
mam gladius pertranſiuit. Sed ſine dolore genuit. Maria ergo et ſi

cōmunicat erūnis eue. nō tn̄ cōmunicat pturiēdo cuz dolore. Excipitur ergo a qbusdā generalib⁹ quā tanta attollit dignitatis p̄rogatiua. Si er go dicim⁹ mortez eā subiisse. nec tn̄ vinculis e⁹ retineri. nūqd impiū erit si voluit dn̄s integꝝ matris virginitatis fuare pudorez. cur nō velit in corruptā a putredis fuare fetore. Nunqd nō ptinet ad benignitatē domini matris fuare honorem. q legem soluere nō venerat. sed adimplere Qui. n. in vita p̄ ceteris illā gr̄a sui ɔcept⁹ honorauit. piū est credere eā in morte singulari saluatōe ꝛ spēali gr̄a honorasse. Putredo ꝛ vermis humāe est oppbrium ɔdicōis. Ab hoc oppbrio cū iesus sit alien⁹. natura marie excipitur. quaz iesus de ea assumpsisse ꝓbatur. Caro. n. iesu caro est marie. quā sup astra trāsuexit: honorās oēz humanā naturā. ꝛ mlto mag̃ maternā. Si natura matris est fili⁹. cōueniens est vt sit et filii mater. nō q̄ntum ad vnitatez psone. sed q̄ntum ad vnitatez corpalis nature. Si. n. vnitatem facere pōt gr̄a sine ꝓprietate spēalis nature. q̄nto mag̃ gr̄ie vnitas ꝛ corpalis specialis natiuitas Unitas gr̄ie est vt disci puloꝝ in xp̄o. de qbus dicit. Ut sint vnū sicut ꝛ nos. Et p⁹ea: Pat vo lo vt vbi sum ego ꝛ illi sint mecū. Si igitur secum habere vult eos q hic sua fide vniti vnū cū eo esse iudicātur. qd existimādū est de matre vbi digna sit haberi nisi in p̄sentia filii. q̄ntuz igitur intelligo. quātum credo marie aīa excellentōri q̄daz p̄rogatiua a filio honoratur. possidēs in xp̄o corp⁹ suū qd genuit glorificatū. ꝛ q̄re nō suū p qd genuit. Si nō obuiauerit necdū pspecta autoritas vere credo ꝛ p qd genuit Quia tāta sācti ficatō dignior est celo q̄z terra. Thronū dei. thalamū spōsi. domuz domī atqꝫ tabernaculū xp̄i. dignum est ibi esse vbi ip̄e est. Tā pciosuz thesaurum digni⁹ est celū q̄z terrā fuare. Tantaz integritatem merito incorru ptibilitas. nō putredis vlla resolutō seq̄tur. Illō sacratissimū corpus in escā vermib⁹ traditū. qr sentire nō valeo. dicere ptimesco Quā existima tōez ꝓcul pellit incōpabilis gr̄ie mun⁹. Qd me dicere multaꝝ scriptura rum cōsideratō inuitat. Suis aliqn̄ ministris veritas ait. Ubi ego sum illic ꝛ mister me⁹ erit. Si hec est generał sn̄ia oīm p fidem ꝛ opatōz xp̄o ministrantiū. q̄ntomag̃ qdammō spēaliter marie q absqꝫ dubio omi ope ministratrix extitit. q hunc in vtero gessit. ptuqꝫ pfusum aluit ꝛ fouit. et in p̄sepio reclinauit. ꝛ fugiens in egiptū abscōdit. ꝛ oēz infantiā ei⁹ ꝓsecuta. vsqꝫ ad crucem ab ei⁹ nō recessit sectatu Nō potuit āt ei⁹ diuinitatis nō esse credula q se nouerat hūc nō virili semīe sed diuio spiramīe conce pisse. Uñ de filii potestate tāqꝫ de dei virtute nō nutabunda deficiente vino dixit. Uinū non hn̄t. sciens eū hoc potuisse. qd eum mox cōtigit mi raculo cōpleuisse ¶ Ecce igitur maria fide ꝛ ope xp̄i mistratrix. si ibi nō fuerit vbi xp̄c mistros suos vult esse. vbi ergo erit. ꝛ si ibi fuerit nunqd eq̄li gr̄ia. ꝛ si eq̄li gr̄ia. vbi equa dei cēsura q reddit vnicuiqꝫ fm merita Si merito pre oībus marie viuenti tāta est gr̄ia donata. ꝛ gr̄ia mortue

erit minuenda. absit Si. n. oim sanctoꝝ mors est pciosa: marie sane est pciosissima. Cōfitendum igit cēseo mariā ad eternitatis gaudiū assūptam benignitate xpi. ⁊ honorabiliꝰ susceptā ceteris. quā grā honorauit p ceteris. Atq3 ad cōmunem humanitatē nō esse abductā post mortem putredinis videlicet vermis ⁊ pulueris. q̄ suū ⁊ oim genuit saluatorem Si elegit diuina volūtas inter igniū flamas pueroꝝ vestimēta seruare illesa. cur abnuat in matre ꝓpria qd̄ elegit in veste aliena. Jonā seruare in vētre ceti incorruptū voluit sola mīicordia. mariā incorruptā nō seruabit gr̄a. Seruatus est daniel in desperatissima fame leonū. nō suanda est maria tātis donata etiā meritis dignitatū. Hec ergo cuncta que diximus q2 naturā non suasse cognoscimꝰ. in integritate q3 marie plus gratiā q3 naturā potuisse nō dubitamꝰ. Cristꝰ ergo letari facit mariam anima ⁊ corpe in se ꝓprio filio. nec vllam seq̄ corruptōis erūnam quam nulla secuta est in pariēdo filium integritatis corruptō. vt sit sp incorrupta quā tāta pfudit gr̄a. sit integraliter viuens. q̄ oim integrā genuit vitam. Si ergo dixi vt debui apꝓba xp̄e tu ⁊ tui. Si vero nō vt debui. ignosce obsecro tu ⁊ tui

De sancto bernhardo

Bernardus dicit a ber quod est puteꝰ vel fons ⁊ nardꝰ. q̄ vt dicit glosa sup cātica herba est humilis ⁊ calide nature et odorifera. Fuit. n. calidus in feruenti amore. humilis in cōuersatōe. fons in doctrine emanatōe. puteus in scientie pfunditate. ⁊ odoriferꝰ in fame suauitate. Eius vitā guilhelmꝰ abbas sancti theodorici sociꝰ beati bernardi. ⁊ bernaldꝰ abbas bone vallis scripsert

Bernhardꝰ in burgūdia castro fontanis ex nobilibus valde ac religiosis parentibꝰ ortus est. Cuiꝰ pater decelinꝰ miles seculo strenuus. nec minꝰ deo religiosus. mater vero aaleth nūcupata est. Hec septem filios genuit. sex mares ⁊ feminā vnam. Mares āt oēs monachos futuros. femina aūt sanctimonialē3 pmiserat. Mox āt vt filium ptu ediderat. manibꝰ ꝓpriis ipm deo offerebat. Alienis vberibꝰ ipos nutriri refugiebat. q̄si cū lacte materno. materni quodammō boni infundēs ei naturā. Cū aūt creuissent q̄3diu sub manu eiꝰ erāt. heremo magis q̄3 curie nutriebat. cibis grossioribꝰ ⁊ cōmunibꝰ pascens eos q̄si ꝯtinuo ad heremū transmittendos. Cū igit ter cium filium sc3 bernardum adhuc gestaret in vtero. vidit somniū presagium futuroꝝ. catellū sc3 totum candidum. totū in dorso subrufum. ⁊ latrantem in vtero se habere. Quod cum cuidam viro dei exposuisset ille ꝓphetica voce respōdit. Optimi catelli mater eris. q̄ domus dei custos futurus magnos cōtra inimicos dabit latratus. Erit enim predicator

egregius ꝛ multos medicinalis lingue gratia curaturus. ¶ Cũ aũt beatꝰ bernardus adhuc puerulꝰ esset. ꝛ graui dolore capitis egrotaret. venientem ad se mulierculã vt dolorem suis carminibus mitigaret. cũ indignatõe nimia exclamãs repulit ꝛ abiecit. Puerili ãt bono zelo misericordia dei nõ defuit. sed tũc ꝯtinuo surgens liberatũ se esse cognouit ¶ In sacratissima domice natiuitatis nocte cũ puer bernardus matutinale officiũ in eccl'a expectaret. ꝛ qua hora noctis xp̃c natus fuisset scire cuperet. apparuit ei puerulus iesus quasi iterũ ante oculos suos nascẽs ex vtero matris. Unde q̃zdiu vixit hãc fuisse horam natiuitatis domice semper putauit. Ab illa ergo hora in his q̃ ad illud ꝑtinent sacramẽtum. ꝛ sensꝰ ei ꝓfundior ꝛ sermo copiosior datus est. Unde ꝛ postmodũ in laudẽ genitricis ꝛ geniti. inter ipsa suorũ tractatuũ initia insigne opusculũ edidit. in q̃ illam lectiõẽ euangelicã. missus est gabriel angelꝰ. explanauit. Uidẽs antiquus hostis ꝓpositũ pueri tã salubre. eius castitatis ꝓposito inuidit. multosq̃ʒ sibi laqueos temptatõis apposuit. Cum. n. aliquã in quandam feminã oculos defixos aliq̃zdiu tenuisset. ꝯtinuo de seipso erubescens in semetipsum seuerissimꝰ vltor insurgit. ac in stagnũ gelidarũ aquarũ insiliens. tamdiu ibidẽ ꝑmansit. donec pene exanimis effectus ꝑ gratiaʒ dei a calore carnal' cõcupiscentie totꝰ refriguit ¶ Circa idem tempus instinctu demonis puella q̃daʒ in lectũ dormientis se nudã iniecit. Quã ille sentiens cũ omi pace ꝛ silencõ ꝑtem lectuli quã occupauerat derelinquẽs ei cessit ꝛ in latus alterũ se ꝯuertens dormiuit. Misera vero illa aliquãdiu sustinens ꝛ expectãs. deinde palpãs ꝛ stimulans. nouissime cuʒ immobilis ipse ꝑsisteret. illa licet impudẽtissima esset erubuit. et horrore ingenti atq̃ʒ admiratõne ꝑfusa surgens aufugit. ¶ Cum iterũ in domo cuiusdam matrone hospitaretur. illa adolescentẽ aspectu decorũ cõsiderans. vehementer in ꝯcupiscentiã eius exarsit. Cũ ãt seorsum lectũ sibi sterni fecisset. ipsa impudẽter ꝛ silenter de nocte surgens ad eum accessit Quã ille sentiens ꝯtinus exclamauit. Latrones latrones. Ad quaʒ vocem mulier fugit. familia surgit. lucerna accenditur. latro q̃ritur. sed minime iuenitur. Ad lectulos singuli redeũt. Quiescũt ceteri sʒ nõ illa misera req̃escit. Nam denuo exurgit. bernardi lectulũ petit. Sed ille latrones latrones denuo exclamauit. Latro iterũ q̃ritur. sʒ nequaq̃m ab eo q̃ solus nouerat publicatur. Usq̃ʒ tercõ ipsa mulier sic repulsa vix tandẽ metu vel desperatõne victa cessauit. Cum ãt sequenti die iter ageret. arguentes eum socii ꝙ totiens latrones somniauerit ꝑquirebãt. Quibus ille ait. Ueraciter hac nocte insidias ꝑpessus sum latronis. quia hospita mihi nitebatur auferre thesaurũ irrecuperabilem castitatis ¶ Perpẽdens igitur nõ esse tutum cohabitare serpenti. fugam meditari cepit. ꝛ ordinem cisterciensiũ extunc ingredi deliberauit. Quod cum fratres eius cognoscerent. ꝛ eum ab hoc ꝓposito modis omnibꝰ ꝓhiberent. tantã ei

gr̄tiam dn̄s cōtulit. vt non solū ipse a ꝯuersatōe nō ꝓhiberetur. sꝫ omnes
fratres suos ꝛ multos alios ad religiōꝫ dn̄o lucraretur. Gerardus tam̄
frater ei⁹ miles strennuus hec fratris verba vana putabat ꝛ e⁹ omnino
monita repellebat. Tunc bernard⁹ fide iā igne⁹. ꝛ fraterno caritatis ze
lo mixꝰ in modū exaspatus. scio inq̄t frater mi scio. sola vexatō itellectū
dabit auditui. Digitumqꝫ lateri e⁹ apponens. veniet inq̄t dies ꝛ cito ve
niet qn̄ lācea latus h̄ pforabit ꝛ ad cor tuum ꝯsilio qd̄ abiicis viā dabit.
Post paucos dies gerardus ab inimicis capitur ꝛ in loco cui frater di
gitum imposuerat infixā lanceā gestās. trahitur ꝛ in custodia vinculat̄
Ad quem bernardus veniens cum sibi loq̄ nō pmitteretur ad euꝫ excla
mauit. Scito frater gerarde. qꝛ in proximo ituri sum⁹ ꝛ monasterium in
traturi. Eadem nocte cōpedes de e⁹ pedib⁹ ceciderūt. ꝛ hostio p se apto le
tus aufugit. Indicauitqꝫ fratri se mutasse propositū. ꝛ fieri velle mona
chum. B. ¶ Anno ab incarnatōe dn̄i. m. c. xii. a cōstitutōne domus
cisterciensiū. xv. seruus dei bernardus annos nactus circiter vigintidu
os cū sociis ampli⁹ q̄. xxx. ordinē cisterciē. ingressus est. Cum āt bern
ardus cū fratrib⁹ suis domū paternā egrederet. guido pmogenitus vi
dens niuardū fratrē suum minimū puerꝝ ludentē in platea cum pueris.
eya inq̄t frater niuarde. ad te solum respicit om̄is terra possessionis nr̄e.
Cui nō pueriliter puer respōdit. Uos ergo celum habebitis. ꝛ mihi so
lum terram relinq̄tis. Non ex equo diuisio facta est hec. Modico igitur
tempe cum patre remāsit. sed fratres postmodū secutus est. Ingressus
igitur ordinē seruus dei bernardus ita tot⁹ in spūm absorptus est ꝛ deo
totaliter occupat⁹. vt iam nullis sensib⁹ corpis vteretur. Iam q̄ppe an
num in cella nouicōrum exegerat. ꝛ adhuc an dom⁹ haberet testudineꝫ.
ignorabat. Multo tempe ecclesiam intrans ꝛ exiens in capite vbi tres
erant vnā tātum putabat esse fenestrā. ¶ Abbas āt cisterciensis fra
tres ad edificādum domū clareuallensem misit. ꝛ eis sanctū bernarduꝫ
in abbatem pfecit. Qui multo ibidem tempe in nimia pauptate dege
bant. ꝛ pulmenta sepius ex foliis fagi conficiebāt. Uigilabat āt seruus
dei vltra possibilitateꝫ humanā. Nullū eni temp⁹ se mag̃ pdere cōqueri
solebat q̄ quo dormiuit. ydoneā satis reputans ꝯpatōnem somni ꝛ mor
tis vt sic dormiētes videātur mortui apud homies. quomō apud deum
mortui dormiētes. Unde etiam si quē forte duri⁹ stertētem audiret. seu
minus composite videret iacētem. patienter ferre vix potuit ꝛ carnalit̄
seu seculariter eū dormire causabatur. Ad comedendū vix aliq̄ volupta
te trahebatur appetitus. sed solo timore defectus sic accedebat ad sumē
dum cibum q̄si ad tormētum. Post cibū quātum comederit semp cogi
tare solitus erat. Si quādo vel ad modicam mēsuram solitam excessisse
se dephendit impune abire ne patiebatur. Sic gule illecebras edomue
rat. vt ipam quoqꝫ sapoꝝ discretōnem ex magna pte perdiderit. Nam

et oleū sibi p errorem aliqn̄ ppinatum bibit. et penitus ignorauit. nec p⁹ us id est cognitum donec qdem labia eius miraretur inuncta. Saginē insup crudum p errorem sibi oblatum p butiro multis diebus noscitur comedisse. Solam aūt aquā sibi sape dicebat. eo q dum sumeret fauces ꝛ guttur ei refrigeraret. Quidqd in scripturis didicerat. maxie in siluis ꝛ in agris meditando ꝛ orando se ꝯfitebatur accepisse. ꝛ nullos se aliqn̄ magistros habuisse. nisi querc⁹ et fagos. inter amicos dicere solebat. Beniqꝫ cōfessus est aliqn̄ meditanti vel oranti sacram oēꝫ velut suppositā vel expositā sibi apparuisse scripturā. ¶ Quodā tpe sicut ipe in canticis refert. cum interloquēdum ex his que suggerebat spūs. ꝛ si non infideli minus tamē fidenti animo reſuaret vt haberet quid diceret denuo tractaturus. ecce vox ad eum venit dicens. Donec istud tenueris aliud nō accipies. ¶ In vestib⁹ ei semp pauptas placuit. sordes nunq̄ nimiꝫ animi fore indices aiebat aut negligentis aut apud se inanit gloriantis. aut foris humanā glām affectātis. Prouerbiū illud in ore eius frequenter: semp in corde erat. Qui hoc facit qd nemo. mirantur omēs Unde ꝛ ciliciū plurib⁹ annis portauit. q̄diu occultū esse potuit. Sꝫ vbi hoc cognitū esse sensit. cōtinuo illud abiiciens ad cōmunia se conuertit. Nunq̄ sic risit vt non potius ad ridendū q̄ ad repmendum vim sibi facere oporteret et risui suo mag stimulū adhibere q̄ frenum. Cum āt patientie gen⁹ solitus erat dicere triptitum. videlicꝫ ad verboꝝ iniurias. ad dāna reꝝ. ad corporis lesionē. hāc ipe his exemplis se habere pbauit Cum. n. cuidam epō amicabiliter eum admonēs q̄ndam scripsisset eplaꝫ ille vehementer exacerbat⁹ amarissimaꝫ ei scripsit eplam in pricipio ita dicens. Salutem ꝛ non spūm blasphemie. tāq̄ ex spū blasfemie ita scripsisset. Ad quod ille. Ego spūm blasfemie me habere non credo. nec maledixisse cuiq̄. aut maledicere me velle scio. pſertim pncipi populi mei.

¶ Quidā abbas p vno cenobio cōstruendo sexcentas marcas eidem misit argenti. Sed tota pecunia dum deferretur a pdonibus sublata est. Quo audito nihil aliud dixit nisi benedictus de⁹ q nobis pepcit ab onere. Sed ꝛ illis inqt q tulerunt leuius est ferendū. tum qꝛ hoc hūana cupiditas sustulit. tum qꝛ magna pecunia magnam eis temptatōnis occasionem ingessit. ¶ Quidam insup canonic⁹ regularis ad eum venit. et vt in monachum recipetur instāter rogauit. Cui cum ille nō acqesceret sed ad suam ecclam redire psuaderet. ait ille. Ut qd ergo in libris tuis p fectōnem tantope cōmendasti. si eam nō exhibes cupienti. vtinam illos tuos haberem libros vt eos penit⁹ lacerarē. Cui ille. In nullo eorum legisti nō posse te in tuo claustro esse pfectū. Moꝝ correctōꝫ nō locorum mutatōꝫ in libris omib⁹ cōmendaui. Ille vero insan⁹ in eū impetum faciens. tā ḡuiter maxillā ei⁹ pcussit. vt succederet rubor ictui ꝛ tumor rubori. Jam q aderāt in sacrilegū insurgebant. Sed puenit eos huus dei

clamās et adiurās p nomen xpi vt nullaten⁹ tangeretur nec sibi quicq̄ iniurie inferretur. ¶ Nouicijs āt intrare volentib⁹ dicere cōsueuerat. Si ad ea q̄ intus sunt festinatis. hic foris dimittite corpa que de seculo attulistis. Soli spūs ingrediātur. caro aūt nō pdest quicq̄. Pater ei⁹ qui solus domi remāserat ad monasterium iuit. ⁊ ibidem post aliqd̄ tps in senectute bona decessit. F. ¶ Soror āt e⁹ seculo nupta. cū in diuitijs ⁊ delicijs seculi piclitaretur. qdam vice fratres suos ad monasteriū visitatura accessit. Cūq3 venisset cū comitatu ⁊ apparatu supbo. ille eā tanq̄ rete dyaboli ad animas capiēdas abhorruit. nec ad videndum eā exire aliqtenus acqeuit. Videns illa q̄ nullus fratrū suoꝝ occurreret. sed ab vno eoꝝ q̄ tunc portarius erat stercus inuolutum diceretur. tota in lacrimis resoluta. ⁊ si peccatrix sum inqt p talibus cristus mortuus est. Quia ei peccatricē me sentio. idcirco ɔsiliū et colloquiū bonoꝝ requiro Et si despicit frater me⁹ carnē meā. nē despiciat seru⁹ dei animā meam Veniat ⁊ pcipiat. et qdquid pceperit adimplebo. Hāc ergo pmissionē tenens. exiit ad eam cū fratrib⁹. ⁊ qr eam a viro separe nō poterat. pmo ei omnē mūdi glām interdixit. ⁊ formam matris imitandā eidē3 indicēs illā dimisit. Illa vero rediens. ita repente mutata est. vt in medio seculi vitā duceret heremiticā ⁊ omni seculo prsus se faceret alienam. Tādē3 pcib⁹ multis viꝝ suū vicit. ⁊ ab ipo absoluta monasteriū intrauit ¶ Infirmatus aliqn̄ vir dei cū extremū iam spūm trahere videretur i excessu mentis sue ante tribunal dei visus est psentari. Affuit āt ⁊ sathan ex aduerso impbis eum accusatōib⁹ pulsans. Ubi vero ille omīa fuerat psecutus. ⁊ viro dei p sua fuit pte dicēdum. nihil territus aut turbat⁹ ait Fateor nō sum dignus ego. nec pprijs possum meritis regnū obtinere celoꝝ. Ceteꝝ duplici iure illud obtinens dn̄s meus. hereditate .s. patris ⁊ merito passionis. altero ipe ɔtent⁹. alteꝝ mihi donat: Ex cui⁹ dono iure illud mihi vendicās nō ɔfundor. Confusus in hoc verbo inimic⁹. cōuent⁹ ille solut⁹ est. ⁊ vir dei in se reuersus est. Tāta āt abstinentia labore ⁊ vigilijs corp⁹ suū attriuit. q̄ ⁊ g̃uissima et fere continua egretudine lāguens ɔuentum vix seq posset. ¶ Quadā vice dum g̃uissime infirmaretur. fratrib⁹ p eo instanter orantib⁹ aliqntulum cōualuisse se sensit. Cōgregatis āt fratrib⁹ dixit. Quid tenetis miseꝝ hominem. Fortiores estis ⁊ inualuistis Parcite queso pcite ⁊ sinite me abire. ¶ A multis āt ciuitatib⁹ vir dei in epm electus. pcipue a ciuitate ianuensi ⁊ ciuitate mediolanēsi. petentib⁹ se nec annuens nec impbe renuens dicebat se nō esse suū. s3 alioꝝ iuicio deputatū. Fratres āt ex ɔsilio viri dei sibi puiderant ⁊ sūmi pōtificꝭ autoritate muniti erāt ne qs gaudiū suū ab eis tollere posset ¶ Quodā tpe cum frēs cartusienses visitasset. ⁊ ipi ab eo in omib⁹ plimu3 edificati fuissent. vnū fuit qd̄ pdicti loci priorem aliqntulu3 mouit. s. q̄ sella cui eqtādo insidebat min⁹ neglecta erat ⁊ paꝝ pferens

paupertatem. Quod cum dict⁹ prior vni ex fratribus. ⁊ ille viro dei retulisset. non min⁹ ipse mirat⁹ qualis esset sella querebat. Nam a clara valle vsque cartu siam venerat. et tamen qualis esset sella penit⁹ ignorabat ¶ Juxta lacum lausanensem toti⁹ diei itinere pergens. penit⁹ eum non vidit. aut se videre non vidit. Cum. n. sero facto de eodem lacu socii loquerentur. interrogauit eos vbi nam lac⁹ ille esset. Quod illi audientes plurimum admirati sunt · G · ¶ Uiuebat sane in eo sublimitatem nominis humilitas cordis. Nec tam poterat vniuersus eum erigere mund⁹ quam seipsum deicere sol⁹. Summus reputabatur ab omnib⁹ infimus ipse se reputans. ⁊ quem sibi omnes ipse se nemini preferebat Denique sicut se pius fatebatur inter summos quoque honores ⁊ fauores populorum alterum sibi mutuatus hominem videbatur. seque poti⁹ reputabat absentem velut quoddam somnium suspicatus. Ubi vero inter simpliciores fratres erat. ⁊ amica semper licebat humilitate frui. ibi se inuenisse gaudebat. ⁊ in propriam redisse personam. ¶ Semper autem inueniebatur aut orans aut legens aut scribens aut meditans aut fratres verbo edificans. ¶ Quadam vice cum populo predicaret. ⁊ omnes verba ei⁹ attente ac deuote susciperent: ei⁹ animo quedam talis irrepsit temptatio. Uere nunc optime predicas. et ab omnib⁹ libenter audiris. et sapiens ab omnib⁹ reputaris. At vir dei tali temptatione pulsari se sentiens. parumper substitit. ⁊ an procederet vel finem faceret cogitare cepit. Statimque diuino confortatus auxilio temptatori silenter respondit. Nec per te incepi. nec per te dimittam. Sicque secur⁹ predicationem vsque ad finem prosecut⁹ est ¶ Monach⁹ quidam qui in seculo ribald⁹ fuerat atque lusor maligno stimulat⁹ spiritu ad seculum redire voluit. Cum autem beat⁹ bernardus eum retinere non posset. interrogauit eum vnde victur⁹ esset. Qui respondit ad taxillos ludere scio. ⁊ inde viuere potero. Et ille. Si tibi capitale commisero vis singulis annis ad me redire ⁊ lucrum mecum diuidere. Quod ille audiens gauisus est. ⁊ se libenter sic acturum promisit. Uiginti igitur solidos ei dari precepit. Et ille cum illis abiit. Hoc autem faciebat vir sanctus vt eum iterum reuocare posset. sicut ⁊ postmodum factum est. Jlle igitur abiens totum perdidit. ⁊ ad portam confusus rediit. Quo audito. vir dei ad eum letus exiit. extenditque gremium vt simul diuiderent lucrum. Cui ille. Nihil pater lucrat⁹ sum. sed etiam capitali nostro nudat⁹ sum. Si vultis pro nostro capitali recipite me. Cui benard⁹ benigne respondit. Si ita inquit est melius est vt hoc recipiam quam simul vtrumque perdam ¶ Quadam vice dum beat⁹ bern. iumento insidens aliquo pergeret. cuidam rustico materia sic se offerente de cordis instabilitate in oratione est conquestus. Quod ille audiens mox eum despexit. ⁊ in orationib⁹ suis cor firmum ⁊ stabile habere se dixit. Uolens autem bern. eum conuincere ⁊ a sua temeritate coercere dixit. Sequestrare paulisper a nobis. ⁊ tota qua poteris intentione orationem dominicam incohoato. Quam si absque aliqua cordis digressione ⁊ vagatione finire poteris. iumentum cui insideo tuum procul dubio mox habebis. Tu autem mihi in fide tua spondeas. quod si aliud ibidem

cogitaueris.hoc mihi aliquatenꝰ nō celabis. Letatur ille.et tanq̄ iumē
tum iam lucratū se reputās audacter secedit.et seipm̄ recolligēs oratōꝫ
dominicam dicere inchoauit. Uix oratōis expleuit dimidiū.et ecce impor
tuna cogitatō de sella cordi suo se ingerit vtꝝ eam habere debeat cū iu-
mento. Quod ille aduertens.ꝯcitus ad bern.rediit. ꝛ q̄d in ip̄a oratōne
solicite cogitauerit indicauit.et de se postea temere non presumpsit
Frater robertus eius monachus et ꝑm seculū ꝓpinquus.in ado-
lescentia sua quorūdam ꝑsuasione deceptꝰ cluniacū se cōtulerat. Uene
rabilis aūt pater postq̄ aliq̄diu dissimulauit. eundē statuit ꝑ ep̄l'am re-
uocare. Quā cum sub diuo dictaret. et alius monachus eam ex ore suo
cōscriberet.subito inopinatus imber erupit.ꝛ hic q̄ scribebat cartā ꝯpli
care voluit. Cui bern. Opus dei est.scribere ne formides Scripsit ergo
ep̄l'am in medio imbre sine imbre. Cum eñ vndiqꝫ plueret: ibidē tñ mo
lestiam imbris virtus expulit caritatis. Cum quoddam monasteriū qd̄
vir dei ꝯstruxerat occupasset muscaꝝ incredibilis multitudo:ita vt omi
bus grauem molestiā generarent.ille dixit. Ego excōmunico eas. Mane
āt omnes ꝑiter mortuas inuenerūt. Cū a sūmo pōtifice mediolanū
missus fuisset vt ip̄os cū ecclesia recōciliaret:ꝛ iam papiā redisset.q̄daꝫ
vxorē suā demoniacā ad eū adduxit. Moxqꝫ ꝑ os misere mulieris dya-
bolus in cōtumelias eiꝰ ꝓrupit dicens. Non me de anicula mea hic por
rulos edens ꝛ brasicas deuorās pellet. At vir dei ip̄am ad eccl'am bea-
ti syri remisit. Beatus aūt syrus hospiti suo deferre voluit.nec eidē ali-
q̄d curatōis impendit. Sicqꝫ iteꝝ ad beatū bern.adducta est. Tūc dya-
bolus ꝑ os eiꝰ garrire cepit ac dicere. Nō me expellet syrulus nec eiici-
et bernardinꝰ. Ad hec seruꝰ dei respōdit. Nec syrus nec bernardꝰ te eii-
ciet.sed dn̄s iesus xp̄c. Mox vt ille oratōeꝫ effudit.sp̄ūs nequam dixit.
Quā libenter egrederer ab hac anicula grauiter molestatꝰ in ea. Quam li
benter egrederer.ſꝫ non possum.qꝛ nō vult magnus dn̄s. Cui sanctus.
Et q̄s est magnꝰ dn̄s. Cui ille. Jesus nazarenus. Ad quē vir dei. Uidi
sti ne vnq̄ eum. Quo respondente etiam.ait. Ubi eū vidisti. Et ille. In
gloria. Et sanctus. Et tu in gl'a fuisti. Quo respōdente vtiqꝫ ait. Quō
inde existi. Et ille. Cum lucifero multi cecidimꝰ Hec aūt oīa voce lugu
bri ꝑ os vetule omibꝰ audientibꝰ loquebat̄. Dixitqꝫ ei vir dei. Nūquid
in illam gl'am redire velles: At ille miro mō cachinnās ait. Nō tarda-
tum est. Tūc orante viro dei demō de muliere exiuit. Sed cū vir dei re-
cessisset.dyabolꝰ iteꝝ ip̄am inuasit. Uir āt eius pꝰ eum accurrens qd̄ ac-
ciderat indicauit. Ille āt collo eiꝰ alligari cartulā ꝯtinentē hec verba p̄-
cepit. In nomīe dn̄i nr̄i iesu xp̄i p̄cipio tibi demō. ne hanc mulierē amo
do ꝯtingere p̄sumas. Qd̄ cum factū fuisset ad eā postea nō est ausꝰ acce
dere Apud aq̄taniam q̄daꝫ mulier miserabil' erat.q̄ a q̄daꝫ demone
petulante ꝛ incubo vexabat̄. Sex eñ annis abusus est ea. et incredibili

vexauit libidine. Adueniente aūt illuc viro dei. demō mulieri ne ad eum accederet vehementer minatur: qꝛ nil ei ꝓdesse posset: ꝛ recedente eo ipe q̄ eius fuerat amatoꝛ crudelissim⁹ fieret ꝑsecutoꝛ. At illa secure ad virū dei accessit. ꝛ que pateretur cū multo gemitu enarrauit: Cui ille. Tolle hūc meum baculum. et in tuo lectulo pone. et si q̄d agere pōt agat. Qd cum fecisset. et in lectulo suo recūberet. adest ille continuo Sꝫ nec ad cō suetū opus. nec ad ipm cubile p̄sumit accedere. Sꝫ acerrie minatur ꝙ il lo recedente se de ea atrociter vindicabit. Qd cum illa bernardo retulis set. ille ppl̄m cōuocauit. ꝛ omēs cādelas in manu accensas habere p̄ce pit. demonemqꝫ cum vniuerso q̄ aderat cetu excōmunicauit. ac ne ad il lam vel aliā deinceps accessuꝫ habeat interdixit. Sicqꝫ illa a tali illusio ne penitus liberata est ❧ J ❧ Cū in eadem ꝓuintia vir sanct⁹ legatōe fungeretur. vt ducem aq̄tanie ecclesie reconciliaret. ꝛ ille modis omnib⁹ recōciliari renueret. vir dei ad altare celebratur⁹ accessit: ipo duce tanq̄ excōmunicato p̄ foꝛib⁹ expectante. Cū aūt pax domī dixit: coꝛp⁹ dn̄icuꝫ sup patenā ponit. ꝛ secum tollit. atqꝫ ignea facie ꝛ flameis oculis foras egreditur. ꝛ verbis terribilib⁹ comitē aggreditur. Rogauim⁹ te inquit ꝛ spreuisti nos. Ecce ad te ꝓcessit virgis fili⁹ q̄ est dn̄s ecclesie quaꝫ tu ꝑ sequeris. Adest iudex tuus in cui⁹ nomie om̄e genu curuatur. Adest iu dex tuus in cui⁹ manib⁹ illa aīa tua deueniet. Nūq̄d ꝛ ipm sicut suos eius ꝯtemnis. Resiste ei si vales. Statimqꝫ dux tot⁹ irriguit. ꝛ mēbris omīb⁹ dissolutis ad pedes ei⁹ ꝓtinus ꝓsiliuit. Quem vir sanct⁹ calce pul sans surgere iubet. ꝛ dei audire sententiā. Ille āt tremebūdus surrexit. ꝛ quidq̄d vir sanct⁹ p̄cipiebat ꝓtinus adimpleuit ❧ Cuꝫ regnū germa nie ꝑ quadam magna sedanda discoꝛdia seruus dei intrasset. archiep̄us moguntinensis venerabilē quendā clericū obuiū ei misit. Cui dū cleri cus se sibi obuiū a suo dn̄o missum fuisse diceret. vir dei respōdit Alius dn̄s misit te. Miratus ille. se non nisi a suo dn̄o archiep̄o missum fuisse affirmabat. Ecōtra suus xp̄i dicebat. Falleris fili falleris. Maioꝛ dn̄s est q̄ misit te xp̄c. Qd cleric⁹ intelligens ait. Putas ꝙ monachus veli fieri. Absit hoc a me. Nō cogitaui nec ascēdit sup coꝛ meū. Quid plura In eodem itinere seculo valefecit. ꝛ a viro dei habitū suscepit ❧ Cuꝫ quendā militem valde nobilem ad oꝛdinē recepisset. et vir dei quodam tp̄e sequeret̄. grauissima cepit temptatōe pulsari. Cum āt eū q̄dam de fra tribus tam tristē videret. cām tāte tristicie req̄siuit. Cui ille respondit. Scio inq̄t scio ꝙ nunq̄ ampli⁹ letus ero. Qd verbū cum dict⁹ frater ad seruū dei retulisset. ille ꝓ eo attentius oꝛauit. Statimqꝫ ille frater q̄ taꝫ grauiter temptatus ꝛ tam tristis erat. tm̄ ceteris apparuit iocūdioꝛ et hi larioꝛ q̄ntum p̄us ceteris tristioꝛ. Cuꝫ aūt ei dict⁹ frater verbū mesticie qd locutus fuerat amicabiliter impperaret. ille respōdit. Et si tūc dixi nunq̄ ampli⁹ let⁹ ero. sed nūc dico. Nunq̄ ampli⁹ tristis ero. ❧ K ❧

Cum sanct⁹ malachias epūs hybernie cuius vitā plenā virtutibus ipse descripsit ad xp̄m feliciter in monasterio suo migrasset. et vir dei pro eo hostiam salutarem offerret. gloriam eius dn̄o reuelāte cognouit. et eodem inspirante post cōmunionem formam oratōnis mutauit. leta voce sic dicens. Deus q̄ beatū malachiam sanctoꝝ tuoꝝ meritis coequasti. tribue q̄sumus vt q̄ p̄ciose mortis eius festa agimus vite q̄ȝ imitemur exempla. Cui dum cātor innueret q̄ erraret ait. Non erro sȝ noui qd̄ dico. Deinde accedēs sacra eius vestigia osculatur Cum instante quadragesima a multis fuisset tironibus visitatus. rogauit eos vt in illis saltem sacris dieb⁹ a suis vanitatib⁹ ꝛ lasciuiis abstinerent. Quibus nullo modo acq̄escentib⁹. iussit eis ꝓpinari vinum dicens. Bibite poculū animarum. Quo hausto subito mutati recedunt. Et q̄ modicum temp⁹ denegauerāt. totum tp̄us vite sue deo dederunt. Tādem beat⁹ bern. morti feliciter appꝓpinquans ait fratribus suis. Tria vobis obseruāda relinquo que in stadio p̄sentis vite quo cucurri memini me ꝑ virib⁹ obseruasse. Nemini scandalum facere volui. ꝛ si aliquando accidit. sedaui vt potui. Minus semꝑ sensui meo q̄ȝ alterius credidi. Lesus de ledente nunq̄ȝ vindictam expetii. Ecce caritatem humilitatem et patiētiam vobis relinquo Deniqȝ postq̄ȝ multa miracula ꝑpetrasset. ꝛ centū sexaginta monasteria cōstruxisset. multosqȝ libros ꝛ tractat⁹ cōpilasset. consummatis vite sue diebus circiter ānos sexagintatres. anno dn̄i millesimo centesimo. liii. inter filioꝝ manus obdormiuit in domio. Post obitum suū multis gl̄am suam manifestauit Cuidam. n. abbati in q̄daȝ monasterio apparuit et vt sequeret̄ admonuit. Qui cuȝ sequeretur dixit ei vir dei. Ecce ad montē libani venim⁹. ꝛ tu hic manebis. ego aūt illuc ascendam. Interrogatus ab eo ad q̄d vellet ascendere. discere inq̄t volo. Miratus ille q̄d inquit vis discere pater cui nullum hodie in sciētia credimus esse secūdum. Et ille. Nulla hic sciētia. nulla veri cognitō. Sursum scientie plenitudo. sursum vera noticia veritatis. Et in hoc verbo disparuit. Ille aūt diem notauit ꝛ tunc viꝝ dei bernardum de corpe migrasse inuenit. Multa autem alia et pene innumerabilia miracula ꝑ seruum suum deus opatus est

cxvi.

De S. Thimoteo

Thimotheus quasi timorē tenens. Uel a timore ꝛ theos quod est deus q̄si timor dei. Causatur āt iste timor in quolibet viro sancto sicut ait grego. ꝯsiderādo vbi fuit. vbi erit. vbi est vbi n̄ est. Ubi fuit quoniā in peccato. vbi erit in iudicō. vbi est in miseria. vbi non est in gloria.

B

Timotheus sub nerone a pfecto vrbis rome diu; gviter torq̄retur: ⁊ calce viua ei⁹ plage aspgerentur. et ipe in his gr̄ias ageret. duo angeli sibi astiterūt dicentes. Erige caput in celum ⁊ vide. Aspiciensq; vidit celos aptos ⁊ iesum coronam gemmatā tenentē ⁊ dicentē sibi. Hāc de manu mea accipies. Quo q̄dam vir noīe appollinaris videns se baptisari fecit. Quapropter p̄ses iussit ambos in cōfessione dn̄i pseuerātes decollari circa ānos dn̄i. lvii. CXVII

De S simphoriano

A

Simphorianus dicitur a simphonia. Fuit em̄ tanq̄ vas musicum emittēs armoniā virtutū. In q̄ tanq̄ in vase musico tria fuerūt. Nā vt dicit auerrois. sonatiuū deb; esse duru; ad resistendum. leue ad ↄtinuandū. latū ad implendū. sic et simphorian⁹ tanq̄ vas musicū fuit dur⁹ sibi p austeritatē. lenis aliis per mansuetudinē. lat⁹ omib⁹ p caritatis amplitudinem

Simphorian⁹ in augustudinensi vrbe ort⁹. Dum adhuc adolescens esset: tāta moꝝ gvitate pollebat q̄ senioꝝ vitā anticipare videretur. Cū igitur pagani festum veneris celebrarent: ⁊ statuā añ eradiū p̄fectū ōferrēt. simphorian⁹ affuit ⁊ nolens eā adorare diu ceditur ⁊ carceri mancipatur. Et cū eductus de carcere ad sacrificiū cogeretur. ⁊ mlta ei donaria pmitterēt dixit. De⁹ noster vt nouit remunerare merita. ita nouit punire peccata. Vitā quā xp̄o soluturi sum⁹. ex debito soluam⁹ ex voto. Sera penitudo est sub iudicis timuisse ↄspectu. Munera vr̄a fucata. mell' pmixta dulcedine. male credulis mentib⁹ venena pturiunt. Cupiditas vestra omnia habēdo nl possidet: q2 dyabolicꝭ artib⁹ obligata miseri lucri detinetur compedib⁹. ⁊ gaudia vr̄a in sil'itudinē vitri cū ceperint splendere frangūtur. Tunc iudex ira repletus data sententia precepit vt simphorianus occideretur. Qui cū ad locū duceretur: mater eius de muro exclamās ait. Nate nate memento eterne vite. Sursu; respice: ⁊ regnātem in celo intuere. Tibi vita non tollitur: s; in meli⁹ cōmutatur. Mox igitur decollat⁹ est. et a xp̄ianis corp⁹ ei⁹ sublatū honorifice est sepultū. Ad cuius sepulcꝝ tanta fiebāt miracula: vt etiā a paganis in honore maxio haberetur. Refert gregorius turonensis q̄ de loco vbi sanguis eius effusus est q̄dam xp̄ianus tres lapillos sanguine respersos sustulit ⁊ in capsa argentea tabulis ligneis circūsepta locauit. Quā cum in q̄dam castro locasset. et totum castꝝ incendiū ↄsumpsisset: de medio ignis p̄dicta capsa sana et itegra est educta. Passus est circa annos dn̄i. cclxx.

CXVIII.

De sancto bartholomeo

A

Bartholomeus interpretatur filius suspendentis me. vel filius suspendentis aquas. Dicitur. n. a bar quod est filius. et tholos quod est summitas. et moys quod est aqua. inde bartholomeus. i. filius suspendentis aquas. id est dei qui mentes doctorum sursum eleuat vt aquas doctrinarum inferius fundant. et est nomen syrum et non hebreum. Per primum vero notatur triplex suspendium quod ipse habuit. Fuit. n. suspensus. i. eleuatus ab amore mundi. vel suspensus. i. intentus amore celesti. vel suspensus. i. innixus gratie et auxilio dei. vt non a suis meritis. sed a dei adiutorio tota vita sua dependeat. Per secundum vero profunditas sue sapientie. De cuius sapientie profunditate dicit dyonisius in mistica theologia. Diuinus bartholomeus dicit et multam theologiam esse et minimam. et euangelium latum et magnum et rursus concisum. Et vult ostendere bartholomeus secundum intentionem dyonisii quod vna consideratione possunt omnia affirmari de deo. alia consideratione magis proprie negari

B

Bartholomeus apostolus veniens ad indiam que est in fine orbis. templum in quo erat ydolum nomine astaroth intrauit. et quasi peregrinus ibidem manere recepit. In hoc ydolo quidam demon habitabat qui se languentes curare dicebat. sed non sanando subueniebat. sed a lesione cessando. Sed cum templum languentibus plenum esset. et quotidie sacrificantibus pro infirmis etiam ex longinquis regionibus adductis nullum ab ydolo responsum habere possent. ad aliam ciuitatem perrexerunt. vbi aliud ydolum nomine berith colebatur. Et interrogantibus cur sibi astaroth responsum non daret. respondit berith. Deus vester catenis igneis constrictus est nec respirare nec loqui audet ex illa hora qua apostolus dei bartholomeus ingressus est. Dicunt illi. Et quis est iste bartholomeus. Et demon. Amicus est dei omnipotentis et ideo venit in istam prouintiam vt omnes deos indie euacuet. Et illi. Dic nobis signa eius vt eum inuenire possimus. Quibus demon ait. Capilli eius crispi et nigri. caro candida. oculi grandes. nares equales et directe. barba prolixa. habens paucos canos. statura equalis. collobio albo clauato. purpura vestitur. Induitur pallio albo. quod per singulos angulos gemmas habet purpureas. Uigintisex anni sunt ex quo vestes et sandalia eius nec veterascunt nec sordidantur. Centies flexis genibus per diem orat et centies per noctem. Angeli cum eo ambulant qui nunquam eum fatigari nec esurire permittunt. Semper eodem vultu et animo: letus et hilaris perseuerat. Omnia preuidet. omnia nouit. Omnium gentium linguas nouit et intelligit. Et quod vobiscum loquor ipse iam nouit. Et quando queritis eum si vult ostendet se vobis. si autem non vult. eum non poteritis inuenire. Rogo autem vos vt cum eum inueneritis rogetis eum ne huc veniat. ne angeli sui hoc mihi faciant quod meo socio iam fecerunt. ¶ Cum igitur per duos dies solicite querentes eum minime inuenissent quadam die quidam demoniacus exclamauit dicens. Apostole dei

bartholomee incendūt me oratōes tue. Cui apl'us. Obmutesce ⁊ exi foras ab eo. Et statim est liberatus. Qd̄ audiens rex regionis illi⁹ polemius. cum haberet filiā lunaticā. misit ad apl'um rogans vt ad se veniret ⁊ filiā suam sanaret. Ad quē cum apl'us venisset. ⁊ eā catenis ligataȝ videret. qꝛ accedentes morsib⁹ lacerabat. iussit eā solui. Et cū mīstri ad eā accedere nō auderent dixit. Ego demoniū qd̄ in ea erat iam ligatum teneo. et vos timetis. Et soluta statim liberata est. Tūc rex camelos auro ⁊ argento et lapidib⁹ p̄ciosis onerauit. et apostolum inq̄ri faciens nullatenus inuenire potuit. Mane autem sequenti apparens apostol⁹ cum solo rege in cubiculo dixit ei. Ut quid me cū auro ⁊ argento et lapidibus p̄ciosis tota die quesisti. Ista munera sunt necessaria his q̄ terrena requirunt. Ego nihil terrenū. nihil carnale desidero. Tunc sāct⁹ bartholome⁹ cepit eum multa de modo redemptōis nostre docere. ostendens inter cetera xp̄m vicisse dyabolum p̄ mirabilem ꝯgruentiam. potentiam. iusticiam et sapientiā. Congruū .n. fuit vt q̄ filium virginis. id est adāȝ factuȝ de terra. dum adhuc esset virgo vicerat: a filio virginis vinceretur. Potenter quoqȝ ip̄m vicit cum de sua dominatōne potenter eum eiecit quā dyabolus ꝑ deiectōne p̄mi homis vsurpauit. Et sicut alicuius victor tiranni comites suos mittit vt eius titulos vbiqȝ erigant et tirannos deiiciant. sic crist⁹ victor nūcios vbiqȝ mittit vt dyaboli cultuȝ euacuent et cristi cultum statuant. Iuste vero quia iustum est vt q̄ comedente homīe vincens hominē detinebat. a ieiunante homīe vict⁹ hominem ampli⁹ nō teneret. Sapienter aūt. dum ars dyaboli deluditur arte cristi. Ars dyaboli fuit vt sicut accipiter rapit auem. ita in desertum raperet cristum vt si ibi ieiunans non famesceret absqȝ dubio deus esset. si autem esuriret ip̄m vt p̄mum hoiem p̄ cibū deuinceret. Sed cognosci de⁹ nō potuit. qꝛ esuriuit. nec vinci. qꝛ ei⁹ temptatōni nō cessit. Cum ergo eidem sacramēta fidei p̄dicasset. dixit regi ꝙ si baptizari vellet deum suuȝ catenis ligatum sibi ostenderet ¶ Sequēti igitur die iuxta regis palatium dum pōtifices ydolo sacrificarent cepit clamare demō ac dicere. Cessate miseri sacrificare mihi: ne peiora me patiamini. q̄ catenis igneis ab angelis iesu xp̄i quē iudei crucifixerunt religat⁹ sum putātes eum a morte detineri. Ille aūt ip̄am mortem q̄ regina nostra est captiuauit. et ipsum nostꝝ p̄ncipem autorem mortis vinculis igneis vinxit. Statimqȝ ōmēs miserunt funes ⁊ simulacꝝ euerterent sed nō potuerūt. Apostol⁹ autem demoni p̄cepit vt inde exiens ydolū cōminueret. Qui statim exiens omnia ydola templi p̄ seip̄m confregit. Deinde fusa oratōe ab apl'o omnes infirmi ꝓtinus curati sunt. Apl's āt templū deo dedicauit. et demonem in desertum abire p̄cepit. Tūc angel⁹ domi ibidem apparuit. et templum circūuolans in q̄tuor angulos signum crucis digito suo scripsit dicens. Hec dicit dn̄s. Sicut vos omnes ab infirmitate vestra mundaui ita et

templum hoc ab omni sorde mundabitur. et habitatore eius quem apostolus in desertum locum ire precepit. prius tamen eum vobis ostendam quem videntes ne timeatis: sed quale signum in lapidibus his sculpsi tale in vestris frontibus imprimatis. Tunc ostendit eis ethiopem nigriorem fuligine. facie acuta barba prolixa. crinibus usque ad pedes protensis. oculis igneis vt ferrum ignitum scintillas emittentibus. flammas sulphureas ex ore et oculis spirantem. catenis igneis vinctum retro manibus. et dixit ei angelus. Quoniam iussionem apostoli audisti et de templo exiens omnia ydola confregisti. soluam te vt vadas in talem locum vbi nullus homo moratur. et sis ibidem vsque ad diem iudicii. Ille autem solutus cum magno strepitu et vlulatu disparuit. Angelus autem domini in celum cunctis videntibus euolauit. Tunc rex cum vxore et filiis omnique populo baptisatus est. et relicto regno apostoli discipulus est effectus.

B. ¶ Tunc omnes templorum pontifices congregati ad astragem regem fratrem eius conuenerunt et de deorum suorum amissione et templi subuersione et regis per artem magicam deceptione contra apostolum sunt conquesti. Astrages igitur rex indignatus mille viros armatos ad capiendum apostolum destinauit. Qui cum adductus fuisset coram eo dixit ei rex. Tu ne es ille qui euertisti fratrem meum. Cui apostolus. Ego illum non euerti sed conuerti. Cui rex. Sicut tu fecisti fratrem meum deum suum relinquere et tuo credere. sic et ego te faciam deum tuum relinquere et meo deo sacrificare. Cui apostolus. Ego deum quem colebat frater tuus ligaui et ligatum ostendi. et vt simulacrum frangeret coegi. Si sic poteris facere deo meo. poteris me ad simulacrum prouocare. Sin autem ego deos tuos comminuam et tu crede deo meo. Hec illo dicente nunciatur regi quod deus suus baldach cecidisset et comminutus fuisset. Quod rex audiens purpuram scidit qua indutus erat et apostolum fustibus cedi iussit. et cesum viuum excoriari mandauit. Christiani autem corpus eius tulerunt et honorifice sepelierunt. Rex autem astrages et templorum pontifices a demonibus arrepti mortui sunt. Rex autem polemius in episcopum ordinatur et .xx. annis officium episcopatus laudabiliter implens plenus virtutibus in pace quieuit. ¶ De genere sue passionis diuersa est opinio. Nam beatus dorotheus dicit quod crucifixus est. Ait enim sic. Bartholomeus indis predicauit. qui et euangelium secundum matheum in propria eorum lingua eis tradidit. Dormiuit in albana ciuitate magne armenie. crucifixus deorsum caput habens. Beatus autem theodorus dicit quod fuit excoriatus. In multis autem libris legitur quod tamen fuit decollatus. Hec autem contrarietas taliter solui potest vt dicatur quod primo crucifixus fuit. deinde antequam ibidem moreretur de cruce fuit depositus. et ob maiorem cruciatum fuit excoriatus. postremo capite truncatus.

E. ¶ Anno domini .ccc.xxxi. saraceni siciliam inuadentes liparitanam insulam vbi corpus sancti bartholomei quiescebat vastauerunt. ac eius sepulcrum confringentes ossa eius disperserunt. Nam ad hanc insulam corpus eius taliter de india aduenisse perhibetur. Cum enim pagani propter signorum

frequentiā viderent corp⁹ ei⁹ plurimuꝫ venerari. indignati loculo plum beo positum in mare p̄cipitauerūt. qd̄ diuino nutu ad insulā p̄dictam de uenit. Cū igitur saraceni eius ossa dispsissent. illis recedentib⁹ apparuit apostolus cuidā monacho dicens. Surge ⁊ collige ossa mea q̄ dispersa sunt. Cui ille. Qua ratōe ossa tua colligere. aut aliqueꝫ tibi honorem ex hibere debemus. cū nos deleri pmiseris. nec auxiliū nobis impenderis Cui ille. Per multū tp̄is meis meritis dn̄s pp̄lo huic pepcit. Sed eorū peccatis nimis inualescentib⁹ ⁊ vsqꝫ ad celū clamantib⁹. iam p eis non potui veniā obtinere. Sꝫ cum monach⁹ sibi diceret. quomō inter tot ali orum ossa sua qn̄qꝫ inuenire posset. ait. Nocte ad ea colligenda ibis et ea q̄ vt ignem splendentia videris ptinus hec leuabis. Qui oīa vt dixe rat inueniens apl'i ossa leuauit. ⁊ sup q̄ndam nauem cōscendens bn̄uen tum q̄ est metropolis apulie ea trāstulit. Nunc autē dicitur ꝙ sint rome licet beneuentani se adhuc corp⁹ illud habere affirment ¶ Cum q̄daꝫ mulier vas plenū oleo attulisset. vt in lāpadem beati bartholomei pone retur. q̄ntumcunqꝫ vas sup lāpadem inclinarēt. nil ex eo exire valebat. cum tn̄ digitos in vas mitterent. ⁊ oleum liq̄duꝫ omnino palparēt Tūc q̇dam exclamauit. Puto ꝙ apostolo acceptum nō est vt hoc oleū in suā lampadem infundatur: Quapp̄ter in aliam lampadem infuderunt et p tinus oleū emanauit. ¶ Cum impator frideric⁹ beneuentuꝫ de strueret ⁊ omēs eccl'as q̄ ibidem erant dirui mādasset. ciuitatem totam ad alium locū trāsferre intendens. vir q̇dam quosdam viros albatos et fulgentes inuenit q̇ ad inuicem loqui ⁊ inter se aliqua tractare videban tur. Qui cū vehemēter admirans q̇ nam essent interrogasset vn⁹ eorum respondit. Iste est bartholome⁹ apostolus cum ceteris sanctis quorū in hac vrbe ecclesie habebātur. Qui insimul cōuenerunt vt inter se inqui rerent ⁊ tractarent q̄li pena esset ille plectendus q̇ eos de habitacul' suis eiecit. Et iam inter eos inuiolabili sentētia est firmatum vt ille sine mo ra ad iudiciū dei accedat. de his omnibus in eius iudicio responsurus. Post modicum vero tempus dictus imperator miserabiliter vitam fini uit. ¶ Legitur in quodam libro de miraculis sanctorum ꝙ q̇dam ma͠gi ster festum sancti bartholomei omni anno solenniter celebrabat. Cui p̄ dicanti dyabolus in specie cuiusdam puelle admodum specōse appuit. quā iniectis in eam oculis ad prandiū inuitauit. Qui dum in mensa cō sisterent illa in amorem suū multum eum allicere nitebatur. beatus bar tholomeus in spē pegrini p̄ foribus affuit. et vt amore sancti bartholo mei introduceretur obnixius flagitauit. Qua dissuadente panis ei mit titur. Sed ille hunc accipe recusauit. Rogauit tn̄ magistꝛ p nunciuꝫ vt sibi diceret. q̇d magis in homīe pp̄rium esse putaret Cui cum ille diceꝛ risibile. puella respondit. Imo peccatū cuꝫ quo homo cōcipitur nascitur atqꝫ viuit. Cui bartholomeus respondit ꝙ ille bene intulit. sed mulier

ꝓfundi⁹ indagauit. Secūdo dict⁹ pegrinus maiistro misit. vt sibi diceret qs locus vnius pedis esset vbi deus in terra maiora miracula ostendisset Cui cum ille diceret locus crucis in quo deus mirabilia operatus est. illa ait. Imo caput hominis in quo quasi minor mund⁹ existit. Utrorumqȝ sententiā apl'us approbauit. Tercō inq̄siuit quāta distantia esset a summo celi vsqȝ ad ꝓfundum inferni. Cui cum maiister se nescire diceret. illa ait. Modo video ꝙ pcipitor Sed ego hoc noui. quia de altero ad alterum decidi. ⁊ oportet ꝙ hoc tibi ostendā. Tūc dyabolus cum magno eiulatu se in abissum pcipitauit. Et dum q̄rerent pegrinū. minime inuenerunt. Simile fere legitur de beato andrea. ❡ Beat⁹ āt ambro. in pfatōe quā fecit de illo aplo eius legendā abbreuiās ita dicit. Discipulis xpe tuis vnica diuinitate pdicantib⁹ trinitatem tuā mundo. mirabiliter dignatus es ostēdere maiestatem. Inter q̄s beatissimum bartholomeum magna virtutum ꝓrogatiua colendum benigna tui ꝓspectō ad ppl'um direxit longinquū. quē licet penitus humana ꝯuersatōe remotū. tibi tñ pdicatōnis augmento meruit cōsignare vicinum: O quātis pconiis apl'um mirabilē celebrādum. cui dum ad seminandū fidem. ꝓximorum corda nō sufficerent populoꝝ. alatis quasi vestigiis extremos terrarum fines penetrauit indoꝝ. Cum languentiū innumera caterua templum ingress⁹ demoniacū. effecit ilico vt nullū cultorib⁹ demon pberet respōsum. O q̄ȝ mira virtutū ipius insignia dū humana voce verbosātem cōtra se aduersariū solo iussu laceratis diutissime viris reddidit mutum. Reginā dyabolica cōtagione lunaticam liberauit. puellamqȝ solutis nexib⁹ patri repsentauit sanissimā. O q̄ȝ sublime sanctitatis eius miraculum dū antiquum humani generis inimicū. suū fecit in nihilū redigere simulacꝝ. O q̄ȝ digne exercitui numerādus celesti. cuius. vt miraculis fidem ꝯmodaret certissimā. angel⁹ apparuit supna delaps⁹ ab aula Is igitur catenatū demonē cunctis ostentans deformem. salutiferā saxo dn̄icam impsserat crucem. Rex reginaqȝ sil' baptisantur cum gente. vrbiūqȝ. xii. accole te deum prem corpe sequūtur ⁊ mente. Ad extremū vero temploꝝ delatu pontificū neophici polemii frater tirānus beatū aplm omnimode in fide cōstātem. cesum atqȝ excoriatum acerrimam fecit suscipe mortem Qui tante mortis viriliter pferendo discrimen. gl'osi certamis ad celeste gaudiū reportauit triumphū. Hucusqȝ ambrosi⁹. ❡ Beat⁹ aūt theodor⁹ abbas ⁊ doctor pcipuus de hoc apl'o inter cetera sic ait. Apostolus dei bartholome⁹ pmum in licaonia pdicauit. postmodum in india. ad vltimū in albana vrbe. s. maioris armenie. vbi pmo excoriat⁹. tandem capite plexus. ibidem sepultus est. Qui dum ad pdicandum mitteretur a dn̄o vt opinor audiuit. Uade discipule meus ad pdicandum. exi ad pugnandum. capax esto piculorum. ego paternuȝ op⁹ consummaui. primus testis factus. Uas quod necessarium est imple.

Imitare magistrum tuū. emulare dn̄m tuū. Sanguinē sanguib⁹ pone. carnem carnib⁹ trade. q̄ p te pass⁹ sustinui patere. Arma sint tibi benignitas in sudorib⁹. mā̄suetudo inter maleficos. patiētia in his qui pereunt. Nō refutauit apl'us sz vt famulus fidelis domico acq̄escens p̄cepto p̄git gaudēs tāq̄m lux mūdi vt tenebrosos illuminaret. tanq̄z sal terre vt gentes insipidas saliret. tanq̄z agricola vt spūalem agriculturam perficeret. Petr⁹ quoq̄z apl'us docet natōes. sz bartholomeus ꝯsequēter paria inuestigat. Petr⁹ opatur ꝑdigia mag̃. sz bartholome⁹ facit mirabilia valida. Petr⁹ capite deorsum crucifigit̄. bartholome⁹ postq̄z viu⁹ excoriat⁹ est capite plectitur. Ad quot valz petrus capescēda misteria. ad tot bartholome⁹ sufficit penetrāda. eq̄liter fecūdat eccl'am eq̄ lance habuit ⁊ cetera diuina carismata. Hic ex diuio duodenario numero medius ex vtraq̄z parte sonū diuine ꝑmocinatōnis dat sicut in cithara armoniam. Omēs apl'i vniuersitatē sibi diꝑtientes p̄tores regis regū cōstituti sunt. Huic āt est sors ⁊ portio armenie. loc⁹ q̄ est ab euilath vsq̄z ad gabaoth. distributa. Igitur vide eū lingue aratro ratōnabilia rura sulcātem. fidei verbū in ꝑfundo cordis recōdentē. padisos et vineas domi plantantē. singul' passionu3 remedia medicinalit̄ inserentē. spinas inutiles euellentē. siluas impietatis secare. sepes dogmaticas circūponere. Sed q̄les mercedes creatori obtulerūt. Utiq̄z ꝑ honore inhonorātiam ꝑ bn̄dictōne maledictōem. ꝑ munerib⁹ penas. ꝑ req̄escibili vita amarissimam mortē. Na3 postq̄z intolerabilia tormēta subiit. ab eis decoriat⁹ in more3 follis fuit. Nec postq̄z migrauit ab hoc mundo neglexit occisores. sed inuitabat miraculis ꝑditos. ⁊ ꝑdigiis admittebat aduersos. sed bestialem mentē nil erat qd̄ ꝯpesceret. nil quod a malo retraheret. Quid decetero faciūt. Insaniūt contra illud sacrū corp⁹. Respuunt egroti medentem. orbati manuducentē. ceci ductorem. naufragi gubernatorem. mortui viuificatorē. Et hoc quō. Proiiciūt nanq̄z in pelag⁹ corp⁹ sct̄m.

Mota est igitur cū impetu de regionib⁹ armenie archa cū q̄tuor alioꝝ martiꝝ archis. que sil'r dum signa oparentur cum ea fuerant in mare ꝑiecte. et p tm̄ spacium maris quatuor his p̄cedentib⁹ ⁊ tanq̄z ministris obsequiū quodam mō apl'o facientibus. venerunt in ptes sicilie in insulam q̄ liparis nuncupatur. sicut epo hostiensi q̄ tunc p̄sens erat reuelatum fuit. Uenit ad pauperculam thesaurus ditissimus. Uenit ad ignobilem p̄ciosissima margarita. Uenit ad mestam splendidissimum luminare. Aliis igitur q̄tuor ad diuersas terras euntib⁹ sanctū apl'm i dicta insula reliquerūt. Eteni p̄dictos q̄tuor martires apl's relinquens retrorsum vnū sc3 papinū in ciuitatē sicilie milas. aliū vero lucianū nomine messinā trāsmisit. reliquos vero duos in calabritidē terrā direxit. gregorium q̄dem in ciuitatē calumnam. achacium āt in ciuitatē q̄ chale vocatur. qui vsq̄z hodie suffragiis suis splendent. Suscept⁹ est igitur cum

multis hymnis.laudibus ꝛ candelis:et templū sibi magnifice fabricarꝰ. Mons aūt vulcanus insule ꝯtiguus cum habitatoribus esset nociuus: eo ꝙ ignez emittebat:q̄si ꝑ stadia .vii.se inuisibil'r elongauit circa mare suspēsus.ita vt vsqz hodie appeat videntibꝰ q̄si figuratio fugiētis ignis Nunc igiť aue o beate btōꝝ ter btē bartholomee:q̄ es diuie luc̄ splēdoꝛ sancte ecc'ie piscatoꝛ rōnabiliū pisciuz piture capture.dulcis fructꝰ viui de palmitis.vulneratoꝛ dyaboli mundū suo latrocinio vulnerātis. Gaudeas sol oꝛbis terre cuncta illuminās.os dei lingua ignita sapiāz pmens. fons iugiter sanitates emanās:q̄ mare meabilibꝰ gressibus sanctificasti qui terrā purpureā tuo cruoꝛe fecisti:qui ad celos ꝯmeasti.vbi in medio diuine aciei refulges.in splendoꝛe immarcessibil' glie splendes.in exultatione iocunditatis insatiabilis gaudes. Hec Theodoꝛus. cxxix.

De sancto Augustino.

Augustinus hoc nomen soꝛtitus est.vť ꝑpter excellentiā dignitatis.vel ꝑpter feruoꝛē dilectōis.vel ꝑpter ethimologiā nōis Propter excellentiā dignitatis.q̄m sicut ipatoꝛ Augustꝰ ꝑcellebat oēs reges:sic ꝛ iste excellit oēs doctoꝛes:ꝫm ꝙ dicit remigius Unde alii doctoꝛes cōpantur stell' Dan.xii. Qui ad iusticiā erudiūt multos quasi stelle ꝛc̄. Hic aūt ꝯpatur soli.sicut patz in ep'la q̄ de eo cātatur Quasi sol refulgens:sic ipe refulsit in templo dei. Scđo ꝑpter feruoꝛez dilectōis:q̄m sicut mensꝭ augustus valde feruet estu caloꝛis:sic ꝛ ipe valde incaluit:igne diuini amoꝛis. Uñ ipe in libꝛo confessionū de se sic dicit Sagittaueras tu coꝛ meū charitate tua ꝛc̄. Item ibidez. Aliqñ intromittis me in affectū multū inusitatū introꝛsus nescio ad quā dulcedinē:que si ꝑficiatur in me nescio quid erit:si vita eterna non erit. Tercō propter ethimologiā nomis. Dicitur enī augustinꝰ ab augeo:et astin qđ est ciuitas.ꝛ ana qđ est sursum Inde augustinꝰ quasi augens supnaz ciuitatem Uñ de eo cantatur. Qui ꝑualuit amplificare ciuitatem ꝛc̄. De qua ciuitate ipe dicit in libꝛo.xi.de ciuitate dei. Inest ciuitati dei ꝛ oꝛigo ꝛ infoꝛmatio ꝛ beatitudo Q̄m si queratur vnde sit.deus eam cōdidit. Si vñ sapiens.a deo illuminatur. Si vnde felix.deo fruitur. Subsistens modificatur.contemplans illustratur.inherens iocundatur. Uidet ꝛ amat. In eternitate dei viget. In veritate dei lucz In bonitate dei gaudet. Uel ut dicitur in glosario.augustinus dicitur magnificus.felix.pꝛeclarus. Fuit enim magnificus in vita.pꝛeclarus in doctrina.felix in gloꝛia. Eius vitam compilauit Possidonius calamensis episcopus:vt dicit Cassiodoꝛꝰ in libꝛo de viris illustribus.

Augustinus doctoꝛ egregius.in ꝑuincia africana ciuitate carthaginensi oꝛtus.ex honestis valde parentibus.s.pꝛe patricō mr̄e monica genitus.in liberalibꝰ artibus sufficienter edoctꝰ

fuit adeo vt summus phs et rhetor luculentissimus haberetur. Nam libros Arestotil: et oms libros liberaliu artiuz quoscunqz legere potuit p se di dicit et intellexit: sicut ipe in libro confes. testatur: dicens. Omnes libros artiu quas liberales vocat tuc neqssim9 malaz cupiditatu suus p meip sum legi: et intellexi quoscunqz legere potui. Item in eod. Quicqd est de arte loqndi et disserendi. qcqd de dimesionib9 figuraz. et de musicis et de nueris: sine magna difficultate nullo hoim tradete intellexi. Scis tu dne deus meus qr celeritas intelligendi. et discendi acumen donum tuum est Sed no inde sacrificaba tibi. Veru qr scientia sine charitate n edificat sed inflat. in errorem manicheoz q xpm fantasticu fuisse affirmat. et car nis resurrectoem negant: incidit. et in eo p annos nouem du adhuc ado lescens esset pmansit. Ad has etiaz nugas adductus est vt arborem fici plorare diceret: cu ab ea foliuz vel ficus tolleretur. Cum igitur esset an noz. xix. et qndam librum cuiusdam philosophi. s. ciceronis in quo vani tas mundi contemnenda: et philosophia appetenda docebatur plegeret. ex hoc quidem liber plimu placuit: sed qr nomen ihesu xpi qd a mre imbi berat ibi non erat: dolere cepit ¶ Mater vero eius p eo plimu flebat. et ipsum ad vnitatem fidei reducere satagebat. Quada igitur vice. vt legi tur in libro tercio confes. vidit se stare in quada linea lignea licet tristem et quidam ei iuuenis astitit: et cam tante tristicie requisiuit. Que cu dice ret: Perditoem filii mei deploro. Ille respodit: Esto secura: qr vbi tu ibi ille. Et ecce cotinuo filium suum iuxta se stare vidit. Hoc cum augustino retulisset: ille ait. Falleris mr falleris: nec sic tibi dictuz est. Sed vbi ego ibi tu. Econtra illa dicebat. Non fili: michi dictum est: vbi ille: ibi tu. sed vbi tu ibi ille. Rogabat igitur sedula mater quasi importua quenda epi scopuz: sicut in eodem libro confessionu augustin9 testatur: vt p suo filio intercedere dignaretur: Qui tata quodammodo importunitate deuict9: prophetica voce respondit. Vade secura: qr impossibile e vt fili9 tantaz lacriaz pereat ¶ Cu autem apud carthaginem multis annis rhetoricaz docuisset. occulte matre nesciente: roma venit. et ibidem multos discipl'os congregauit. Cum eniz mater vsqz ad portum eum secuta fuisset. vt aut eum retraheret. aut secum iret. ipse ea decipiens: nocte latenter recessit. Quod illa mane considerans: aures dei: clamorib9 implebat. Quolibet aut die mane et vespere ad ecclesiam ibat: et p filio orabat. His tempo ribus mediolanenses a simacho prefecto romanoz petierunt sibi docto rem in rhetorica destinari. Presulabatur tunc ibi vir dei ambrosius. Et ad preces mediolanensiu illuc mittitur augustin9. Mater autem ei9 qui escere non valens cum multa difficultate ad eum venit. et ipsum iam nec vere manicheum: nec vere catholicum reperit. Cepit autem Augustin9 beato Ambrosio adherere: et eius predicatoes frequenter audire. Erat autem valde in predicatioe suspensus: ne quid contra ipsam manicheoz

heresim vel pro ipsa diceretur. Quadaz enim vice contra illum errorem ambrosius diutius disputauit: et ipsum apertis rationibus et autoritatibus cõfutauit: ita vt error ille a corde augustini penitus pelleretur. B
Quid autem post hoc sibi contigerit: ipse in libro confessionũ narrat: dicens. Cum te primũ cognoui. reuerberasti infirmitatez aspectus mei. radians in me vehementer. Et contremui amore et horrore et inueni me lõge esse a te in regione dissimilitudinis. tanq̃ audirem vocem tuam de excelso. Cibus sum grandiũ. cresce et manducabis me. Nec tu me mutabis in te sicut cibum carnis tue: sed tu mutaberis in me. Cum autez sicut ibidem refert via christi sibi placeret: sed per istam angustã adhuc ire pigeret. immisit dñs in mentem eius vt ad simplicianũ in quo lucebat lux diuina. scz grã pgeret: vt sibi actus suos secuz conferenti pferret qs eẽt aptus modus viuendi ad ambulandũ in via dei: in qua alius sic: ali9 sic ibat. Displicebat aũt ei quicquid agebat in secl'o pre dulcedine dei: et de core domus eius quam dilexit. Simplician9 aũt cepit eum hortari. ipse quoqz cepit seipsum hortari et dicere: Quot pueri et puelle intra eccl'iaz deo seruiunt: et tu nõ poteris quod isti et iste. An vero iste et isti in seips pñt et non in deo suo. Quid in te stas et non stas. proiice te in eum et excipiet te: et saluabit te. Inter hor colloquia memoria victorini in mediũ venit Unde exhilaratus simplician9 narrat qual'r idem adhuc gentil' ob sui sapientiã rome quod maximũ tunc erat: statuam in foro meruisset: et qual'r se sepius xpianũ dicebat. Cui cuz simplician9 diceret: Non credo nisi te in eccl'ia videro. ille iocando dicebat. Nunquid parietes faciũt hominem christianũ. Tandem dum ad eccl'iam venisset. et ei tanq̃ verecundo occulte liber vbi erat simbolũ fidei ad legenduz et pnunciandũ: vt tũc moris erat: datus fuisset. ille in altum ascendit: et alta voce pnunciauit. mirante roma. gaudente eccl'ia. Omnes aũt subito pstrepuẽt. victorin9 victorin9. cito sonuerũt: et cito siluerũt. Tunc etiam ab africa quidã amicus augustini nomine pontian9 supuenit: et vitam et miracula illi9 magni anthonii qui nuper in egipto sub constantino impatore defunct9 fuerat: recitauit. Hor exemplis aug9. vehementer exarsit. ita q̃ socium suũ alipium tam vultu q̃ mente turbatus: inuasit: et fortiter exclamauit. Quid patimur. quid audimus. Surgunt indocti et celum rapiunt. et nos cũ doctrinis nostris in infernũ demergimur. An q2 pcessert pudet sequi. et nõ pudet nec saltem sequi Et accurrens in quendã ortum sub quadam ficu se piecit: vt in eodem libro confes. cõmemorat. et amarissime flens: lamẽtabiles voces dabat: dicens. Quãdiu q̃diu: cras et cras. sine modo sine paululum. Modo non habebat modum: et sine paululũ pdibat in longinquũ. De hac sui tarditate plĩmũ pquerebatur: sicut postmodũ in eodez libro scpsit. Heu michi q̃ excelsus es in excelsis: et q̃ pfundus in pfundis et nusq̃ recedis et vix redimus ad te. Age dñe et fac et excita et reuoca

nos. Accede et rape et fragra et dulcesce. Impedimentis omnibus sic timebā expediri quemadmoduz impediri timendum est. Sero te amaui pulcritudo tam antiqua et tam noua. sero te amaui. Int⁹ eras et ego foris. et ibi te querebam. et in ista formosa que fecisti deformis irruebam. mecum eras et tecum non eram. Uocasti et clamasti. et rupisti surditatem meam. Coruscasti et splenduisti. et fugasti cecitatem meā. Fragrasti et duxisti spiritum meum: et anhelo tibi. Gustaui et esurio et sitio te. Tetigisti me: et exarsi in pacem tuam. Cum autē amarissime fleret: audiuit vocem dicentem sibi. Tolle lege: tolle lege. Aperuitqz statim codicem apl'icuz: et coniectis oculis ad primuz capl'm legit. Induimini dn̄m ihesum xp̄m. Et statim om̄s ab eo dubietatis tenebre diffugerūt. ¶ Interim autem tam vehementissimo dentium dolore torqueri cepit: vt fere sicut ipe ait ad credendū opinionē cornelii pħi duceret. q. summū bonū anime in sapiētia. summū vero bonum corpis in nullū sentiēdo dolorem posuerat. Tam vehemens aūt ille dolor fuit. ꝙ etiaz loquelā amisit. Quocirca vt in libro confeß. refert. in tabulis cereis scripsit: vt om̄es pro eo orarent: vt dolorem illum dn̄s mitigaret. Ipse igitur cuz aliis genua flexit: ⁊ subito sanum se sensit. ¶ Insinuauit ergo per lrās sancto viro ambrosio suum votū vt moneret quid sibi de libris sanctis legendū esset q̄ aptior fieret fidei xp̄iane. At ipe iussit esaiā ꝓphetā: eo ꝙ euāgelii et vocationis gentium ꝓnunciator aptior videatur. Cui⁹ principiū cum augustin⁹ n̄ intelligeret. totum aliud tale esse arbitrans distulit vt illud relegeret cum in scripturis sanctis magis exercitat⁹ esset. ¶ Adueniente vero pascali tpe augustin⁹ cum esset annoꝝ. xxx. cum filio suo adeodato puero valde ingenioso: quem augustin⁹ in sua adolescentia dum adhuc gentilis ⁊ phūs esset genuerat: necnon ⁊ cum alippio amico suo meritis matris: ⁊ p̄dicatione ambrosii: sacrum baptisma suscepit. Tunc sicut fertur ambrosi⁹. Te deum laudam⁹. inquit. ⁊ augustin⁹. te dn̄m confitemur. respondit. ⁊ sic tūc ipsi duo hunc hymnū alternatim cōposuerūt: ⁊ vsqz ad finem decantauerūt. Sicut etiā testatur honori⁹ in libro suo qui d̄r speculum eccl'ie. In aliquib⁹ aūt libris antiquis titulus talis p̄ponitur. Canticum ab ambrosio ⁊ augustino cōpilatum. Protinus aūt in fide catholica mirabil'r ꝯfirmatur. spem omnem quā habebat in seculo dereliquit. et scolis quas regebat abrenūciauit. ¶ Quanta aūt dulcedine diuini amoris extunc frueretur: ipse in hoc libro confeß. aperit: dicens. Sagittaueras tu cor meum charitate tua: ⁊ gestabā verba tua transfixa in visceribus meis: et exēpla seruoꝝ tuoꝝ quos de nigris lucidos: ⁊ de mortuis viuos feceras congesta in sinuz cogitatōnis mee vrebant ⁊ consumebāt grauem torporem: ⁊ ascendenti a conualle ploratōnis: ⁊ cātanti canticū graduum dederas sagittas acutas et carbones vastatores: nec satiabar in illis diebus dulcedine mirabili considerare altitudinez diuini consilii

sup salutem generis humani. Quantum fleui in hymnis et canticis tuis suaue sonantis eccl'ie vocibus cōmotus acriter voces ille influebāt au ribus meis ꝛ eliquabatur veritas tua in cor meum: ꝛ currebant lacrime: ꝛ bene michi erat cum eis. Tunc enī in eccl'ia mediolanensi hec cantica instituta sunt. Et clamabam clamore alto cordis mei: O in pace O in id ipm. O qui dixit: dormiā et requiescā ꝛ somnū capiā. Tu es enī in idipm qui non mutaris. ꝛ in te requies obliuiscens laborꝫ oīm. Legebam totum psalmū illum: ꝛ ardebam qui fuerā latrator amarus ꝛ cecus aduersus li teras de melle celi melleas et de lumine tuo luminosas. ꝛ sup scripturas huiōi tabescebā. Christe ihesu adiutor meus ꝙ suaue michi subito est fa ctum carere suauitatib⁹ nugarum mearum: ꝛ quas amittere metus fue rat: iam dimittere gaudiū erat. Eiiciebas enī eas a me vera tu ꝛ summa suauitas. Eiiciebas ꝛ intrabas pro eis omni voluptate dulcior: sed ñ car ni ꝛ sanguini. omī luce clarior: sed omī secreto interior. omni honore sub limior: sed nō sublimib⁹ in se. B Post hoc assumptis nebrodio ꝛ euo dio et matre: ad africam remeabat. Sed cum essent apud ostia tiberina. pia mater eius defuncta est. Post cui⁹ mortem reuersus est augustinus ad agros proprios: vbi cum his qui sibi adherebant: ieiunus ꝛ oratōib⁹ deo vacabat. libros scribebat. ꝛ indoctos docebat. Fama aūt eius vbiqꝫ diffundebatur. ꝛ in omnibus libris suis ꝛ actibus admirabilis habeba tur. Refugiebat autē ad aliquam ciuitatem accedere que epō careret: ne ipm in predicto officio impediri contingeret. Eodē tpe apud ypo nem erat quidā vir magnarꝫ opum: qui augustino misit: ꝙ si ad eum ac cederet: ꝛ verbum ex ore suo audiret: seculo renunciare posset: Quod au gustinus vbi comperit: illuc concitus iuit. Audiens aūt valerius yponē sis epus famam eius: ipsum plurimū renitentē in eccl'ia sua presbiterum ordinauit. nonnullis quidem lacrimas suas superbe interpretantibus: ꝛ tanꝙ eum consolantibus: ꝛ dicentibus. quia ꝛ locus presbiterii licet ipse maiori dignus esset: appropinquaret tamen episcopatui. Qui statim mo nasterium clericorꝫ instituit: et cepit viuere ꝺm regulam a sanctis aplis constitutam. De cui⁹ monasterio fere decem episcopi sunt electi Et quia predictus episcopus erat grecus: et minus in latina lingua et literis do ctus. augustino potestatem tribuit: vt cōtra morem orientalis ecclesie co ram se in ecclesia predicaret. Unde cum multi episcopo derogarent. ille de hoc non curabat. dummodo per eum fieret quod per se fieri non vale bat. Eo tempore fortunatū presbiterū manicheū et alios hereticos pre cipue rebaptisatores donatistas et manicheos cōuicit. abstulit et confu tauit. Cepit aūt valerius formidare ne sibi augustinus tolleretur: et ab alia ciuitate in epum peteretur. Nā sibi aliquando ablatus fuisset nisi eum ad locum secretū transmittere curasset: ita vt inueniri minime po tuisset. Impetrauit igitur ab archiepō carthaginensi: vt ipse cederet: et

augustinuz yponensi ecclesie in epum pmoueret. Sed cum hoc augustinus omnimode recusaret: cōpulsus tñ et coactus succubuit: ꝛ epat⁹ curā suscepit. Quod in se fieri non debuisse: vt suo viuente epo: ordinaretur. postea et dixit ꝛ scripsit. propter concilii vniuersal' phibitōem quaz postmodum ordinatus didicit. Nec qd sibi factum esse voluit: aliis fieri voluit. Unde etiā sategit: vt in conciliis epoꝝ constitueretur: vt omnia statuta patrum ordinandis deberent ab ordinatoribus intimari. Ipse autē de se dixisse postmod legit. In illa re dñm michi sentio sic iratum sicut in hoc: ꝙ cum non essem dignus poni ad remum posuit me ad amplustre in apice regiminis eccl'ie. Uestimenta eius ꝛ calciamenta et ornamēta alia nec nitida nimiū: nec abiecta plurimuz. Sed ex moderato et competenti habitu erant. Ipse em̄ de se dixisse legitur. Fateor de preciosa veste erubesco. et ideo cum datur michi vendo eam: vt ꝙ vestis non potest esse cōmunis: precium sit commune. ¶ Mensa frugali et pca semp vsus est: et inter olera ꝛ legumina propter infirmos et hospites plerūqz carnes habebat. In ipsa autem mensa magis lectionem vel disputatōem ꝙ epulationem diligebat. et contra pestem detractōis in ea sic scriptū habebat. ¶ Quisquis amat dictis absentum rodere vitam: Hanc mensam indignam nouerit esse sibi. ¶ Nam ꝛ aliquando cum quidam sibi familiarissimi coepiscopi ad detractōnem linguam laxassent. adeo dure eos redarguit: vt diceret ꝙ nisi desisterent: aut versus ipsos deleret: aut a mensa recederet. ¶ Quadam vice cum quosdam suos familiares ad prandium inuitasset: vnus illoruz curiosior ceteris: coquinam ingressus est. Cumqz omnia frigida reperisset: reuersus ad augustinum: interrogauit. quid ciboꝝ ipse pransurus paterfamilias preparasset: Cui augustin⁹: nequaꝙ talium epulaꝝ curiosus respondit. Et ego vobiscū nescio. ¶ Tria a beato ambrosio se didicisse ait. Primū est ꝙ vxorem cuiꝙ nunꝙ peteret. Secundum ꝙ militare volentem ad hoc non cōmendaret. Terciū ꝙ ad conuiuia inuitatus non iret. Causa primi est: ne illi inter se non conueniant: ꝛ sibi maledicant. Causa secundi est: ne militātes calumniaz exerceant: et in eum alii culpam refundant. Causa tercii est: ne forte temperantie modum perdat ¶ Tante autem puritatis ꝛ humilitatis fuit: vt ipsa etiam minima peccata que apud nos nulla vel minima reputantur. in libro confess. confiteatur: ꝛ de his coram deo humil'r se accuset. Nam ibidem accusat se de eo ꝙ cum puer esset ludebat ad pilam dū ad scolas ire deberet. Item de eo ꝙ nolebat legere vel addiscere: nisi a parentibus vl' magistro vrgeretur. Item de eo ꝙ fabulas poetaruz: sicut fabulam enee cum adhuc esset puer libenter legebat. ꝛ didonem mortuaz propter amorem plorabat. Item de hoc ꝙ de cellario parentum vel mensa aliquid furabatur: vt pueris ludentibus daret. Item de eo ꝙ in ludo pueroꝝ fraudulentas victorias exercebat. Itē de eo ꝙ piruz de quadā arbore vicina

vinee sue cum adhuc esset annorum .xvi. furatus fuit. In eodem quoque libro accusat se de ipsa modica delectatione quam aliquando in comedendo sentiebat: dicens. Hic me docuisti: vt quemadmodum medicamenta sic alimenta sumpturus accedam. Sed dum ad quietem satietatis ex indigentie molestia transeo. in ipso transitu insidiatur michi laqueus concupiscentie. ipse enim transitus voluptas est. et non est alius quo transeatur: quo transire cogit necessitas. Et cum salus sit causa edendi et bibendi. adiungit se tanquam pedissequa periculosa iocunditas et plerumque preire conatur: vt eius causa fiat quod salutis causa me facere vel dico vel volo. Ebrietas longe est a me: misereberis ne appropinquet michi. Crapula autem nonnunquam subrepit seruo tuo: misereberis ut longe fiat a me. Et quis est domine qui non aliquando rapiatur aliquantulum extra metas necessitatis. Quisquis ille est: magnus profecto est. Magnificet nomen tuum. Ego non sum: qui homo peccator sum. Habebat etiam se suspectum de olfactu: dicens. De illecebra odorum non satago nimis. cum absunt non requiro. cum assunt non respuo. Paratus etiam eis semper carere ita michi videor: et forsitan fallor. Nemo enim securus esse debet in ista vita: que tota temptatio nominatur. Unde qui fieri potuit ex deteriori melior. ne fiat ex meliori deterior. Iterum de auditu confitetur: dicens Voluptates aurium tenacius me implicauerant: et subiugauerant: sed resoluisti et liberasti me. Cum michi accidit vt me amplius cantus quam res que canitur moueat. penaliter me peccare confiteor. et tunc mallem non audire cantantem. Accusat etiam se de visu: sicut de eo quod aliquando nimis libenter vidit canem currentem. et de eo quod per agrum casu transiens venationem libenter prospexit. et de eo quod domi existens. araneas muscas suis rhetibus capientes: nimis attente conspexit. Ideo autem de his coram domino confitetur. vt ibidem dicit. quia aliquando hec a bonis meditationibus auertunt: et orationes interrumpunt. Accusat etiam se de appetitu laudis: et motu inanis glorie: dicens. Qui laudari ab hominibus vult vituperante te: non defendetur ab hominibus iudicante te. nec eripietur dampnante te. Laudatur homo propter aliquod donum quod dedisti ei. et tamen plus gaudet se laudari quam donum. Temptamur his temptationibus quotidie sine cessatione. quotidiana fornax nostra est humana lingua. Veruntamen nollem: vt vel augeret michi gaudium cuiuslibet boni mei suffragatio oris alieni. Sed auget fateor non solum sed vituperatio minuit. Contristor autem aliquando laudibus meis cum ea laudant in me in quibus michi ipse displiceo: vel etiam bona minora vel leuia pluris existimantur quam existimanda sunt. ¶ Hereticos vir iste sanctus validissime confutabat. ita vt ipsi inter se publice predicarent peccatum non esse interficere augustinum: quem tanquam lupum occidendum dicebant. et occisoribus omnia peccata sua a deo dimittenda asserebant. Multas ab eis

insidias ptulit. ita vt sibi aliquo pgenti in via insidias ponerent: sed dei pvidentia itineris errore seducuntur: vt inuenire eũ nõ possent. ¶ Com paupex sp meõr erat. eisqz ex his q̃ hře poterat liberal'r exhibebat. Naz z de vasis dñicis pter paupẽs et captiuos aliqñ iubebat frangi z con flari. z indigentib⁹ dispensari. Domũ vl' agruz siue villam nunq̃ emere voluit. Multas etiam hereditates sibi dimissas respuit: eo q̃ mortuorũ filiis vel propinqs poti⁹ ipsa deberi dicebat. In his quoqz que in eccl'ia possidebat: intentus amore vel implicat⁹ nõ erat: sed die ac nocte de scri pturis et rebus diuinis cogitabat. Fabricax quoqz nouax nunq̃ studi um habuit. deuitãs in eis implicatõem sui animi quem semp liberũ ha bere volebat ab omi molestia corpali. vt libere vacare posset cõtinue me ditatõni et assidue lectioni. Non tñ illa edificare volentes phibebat: ni si forte inmoderate fieri cõspexisset. ¶ Laudabat quoqz plurimũ illos q̃ bus moriẽdi desideriũ inerat. et sup hoc trium epox exempla sepius re citabat. Ambrosi⁹ enĩ cum in extremis esset: z rogaretur vt plongatõez vite sibi pcibus obtineret: rñdit. Non sic vixi vt me pudeat inter vos vi uere: nec mori timeo: qm̃ bonũ habem⁹ dñm. Quod responsum augusti nus mirabil'r extollebat. Addebat quoqz de alio epo: cui dum diceretur eum ecclesie multũ necessariũ fore: z q̃ ideo adhuc euz dñs liberaret: ait Si nunq̃: bene. si aliquãdo. quare non modo. De alio quoqz epo aiebat cipriauum referre q̃ cum infirmitate graui laboraret adhuc sibi sanita tem restitui exorabat. Cui iuuenis speciosus apparens cum indignatõ ne infremuit z ait. Pati timetis. exire non vultis. quid faciam vobis. ¶ Feminax nullam vnq̃: nec etiã germanã. sororem. aut fratris sui fili as: que deo pariter huiebant: secum habitare pmisit. Dicebat enĩ q̃ z si de sorore vl' nepotib⁹ nulla mali posset oriri suspicio. tñ qz tales psone si ne aliis sibi necessariis esse non possent: z ad eas etiam alie aduentarent ex illis possent infirmiores aut humanis temptatõnibus cõmoueri. aut certe malis hoim suspitionibus infamari. Nunq̃ cum muliere solus lo qui volebat: nisi secretum aliquod interesset. ¶ Consanguineis sic bene fecit: non vt diuitias hřent: sed vt aut nõ aut minus egerent. Raro pro aliquo aut literis aut verbis intercedere volebat. recolens quendaz phi losophum contemplatõne fame amicis non multa prestitisse. Et sepe di cebat. Plerũqz potestas que patitur premit. Cum autem id faciebat sic stilum tẽperabat: ut onerosus non esset: sed mereretur vrbanitate dictã minis exaudiri. ¶ Volebat potius inter ignotos q̃ inter amicos cau sas audire: dicens: Quia inter illos poterat libere iniquum cognoscere. z vnum ex his amicũ esse factur⁹ pro quo scz iusticia mediãte sententiã daret. Ex amicis vero esset vnuz pditurus: scz contra quem pferret sen tentiam. ¶ A multis ecclesiis inuitabatur: et ibi verbum dñi pdicabat et multos ab errore conuertebat. Aliquando a proposito digressioné fa

cere consueuerat in pdicatione. et tunc dicebat deum hoc ad pfectum sa
lutis alicui9 ordinasse: sicut in quodam negociatore patuit: qui in predi
catione quadam augustini vbi ipe digressionem faciens contra hunc er
rorem predicauerat conuersus fuit. ¶ Eo tempore dum gothi romam
cepissent: ydolatre et infideles christianis plurimum insultabant. Pro
pter quod augustinus librum de ciuitate dei composuit: in quo iustos in
hac vita debere premi. impios autem florere ostendit. Ubi de duplici ci
uitate scilicet hierusalem et babilone et eorum regibus agit: qr rex hieru
salem christus. rex babilonis dyabolus. Quas duas ciuitates: vt ibi
dem dicit: duo amores sibi fabricant: quia ciuitatem dyaboli constru
xit amor sui crescens vsqz ad contemptum dei. ciuitatem dei: amor dei:
crescens vsqz ad contemptum sui ¶ In diebus autem eius anno scilicz
domini. ccccxl. iv andali totam africe puinciaz occupauerunt vastantes
omnia: nec parcentes sexui ordini vel etati. Post hoc autem ad yponen
sem ciuitatem peruenerut: et ipam manu valida obsederut. Sub hac tribula
tione augustinus pre ceteris sue senectutis amarissimaz et lugubrem du
xit vitam. Fueruntqz sibi lacrime eius panes die ac nocte. cum alios vi
deret occisos. alios effugatos. ecclias sacerdotibus viduatas. ciuitates
cum accolis dissipatas. Inter tot tamen mala cuiusdam sapientis senten
tia se consolabatur dicentis. Non erit magnus magnu putans q cadut
ligna l' lapides: et moriutur mortales. Conuocatis aut fratrib9 dixit eis
Ecce rogaui dominu: vt aut nos ab his piculis eruat. aut patientia tri
buat. aut me de hac vita suscipiat: ne tot calamitates videre compellar.
Et ecce tercium quod petiuit obtinuit. et tercio obsidionis mense febrib9
laborans lecto decubuit. Intelligens aut dissolutoem sui corporis immine
re. septe psal'. penitentionales sibi scribi fecit. ipsosqz in loco contra pari
etem positos lecto decubans legebat. et vbertim ac iugiter lacrimas fun
debat. Et vt deo vacaret liberius et eius intentio a nullo impediri possz
ante decem dies sui exitus nullum ad se ingredi precepit: nisi cum medi
cus ingrederetur. vel cum sibi refectio portaretur. ¶ Quida autez
eger ad eum venit: et vt sibi manum imponeret: et ab infirmitate curaret
ipsuz instanter rogauit. Cui augustin9 respondit. Quid est hoc fili quod
loqueris. Putas q si tale quid facere possez. michi hoc ipsum non cofer
rem. Ille aut instabat asserens sibi in visione pceptum esse: vt ad eum ac
cederet: et sanitatem reciperet. Uidens aut fidem eius pro ipso orauit:
et sanitatem recepit. Energuminos multos curauit: et plura alia miracu
la fecit. ¶ In libro xxii. de ciuitate dei duo miracula de se tacq de quoda
alio refert: dicens. Yponensem quandam virginem scio que cum se oleo
perunxisset: et pro illa orans pbr lacrimas suas instillauerat mox a demo
ne fuisse sanatam. In eodem etiam libro sic ait. Scio etiam epum semel
pro adolescente quem non vidit orasse: illumqz ilico demonio caruisse.

Nullū aūt dubiū videtur quin de se loq̄tur: sed humilitatis causa seipm noluit noīare. In eodem q̄z libro de ciuitate dei sic ait. ꝙ cū quidā infirmus incidi deberet: ꝛ de ei⁹ morte ob incisionē plīmū timeret: ꝛ infirm⁹ m̄ltis latrinis deū exorare: cū eo ꝛ ꝓ eo augustin⁹ orauit: ꝛ sine incisiōe aliq̄ integrā sanitatē recepit. Deniq̄z dissolutōe corpis appropīq̄nte h̄ mēoriale docuit: nullū videlz hoiem q̄ntūcunq̄z excellētis meriti sine cōfessione ꝛ eukaristia debere trāsire. Ad extremā aūt horā veniēs m̄bris oīb⁹ sui corpis incolūis integro aspectu atq̄z auditu. āno etatis sue. lxxvii epat⁹ vero sui. xl. corā positis frīb⁹ ꝛ orātib⁹ migrauit ad dn̄m. Testam̄tum nullū fecit: q2 vñ facerz paup xp̄i nō habuit. Floruit circa ānos dn̄i cccc. I Itaq̄z aug⁹. sapie lumē ꝑfulgidū. ꝓpugnacl'm veritatis. ꝛ fidei munimentū. oms eccl'e doctores taz ingenio q̄ scia vicit. incōpabil'r florēs tā exēplis virtutū q̄ affluentia doctrinaꝝ. Unde ꝛ beat⁹ remigi⁹ hieronimū ꝛ quosdā alios doctores cōmemorās sic ꝯcludit. Hos oēs doctores augustin⁹ ingenio ꝛ scia sua vicit. Nam licz hieronim⁹. vi. milia volumīa origenis se legisse fateatur. ipe tm̄ tanta scpsit: vt nō solū dieb⁹ ac noctib⁹ scribere libros ei⁹ quis nō possit: sed nec legere q̄dez occurrat Volusian⁹ aūt cui aug⁹. epl'am scripsit. sic de eo dicit. Legi dei deest q̄c;quid augustino ꝯtigerit ignorare. Hiero. q̄z in quadā epl'a scribens augustino ait. Duobus libellis tuis eruditissimis. ꝛ omni eloq̄ntie splendore fulgentib⁹ rn̄dere non potui. certe quicquid dici potuit ꝛ assumi ingenio. et de scripturaꝝ hauriri fontibus. a te positum atq̄z dißtum est. Sz q̄so reuerētiā tuā parūper patiaris me tuū laudare ingeniū. Hiero. etiā in libro de. xii. doctoribus: sic de eo scribit. Augustin⁹ epus volans per montiū cacumina q̄si aquila. ꝛ ea que sunt in montiū radicib⁹ non considerans multa celoꝝ spacia. terrarūq̄z situs: ꝛ aquaꝝ circuluz claro s̄mone ꝓnunciat. Deniq̄z in quāta cū reuerentia ꝛ dilectōe hiero. habuit. patet in epl'is quas eidem misit: In quaꝝ vna sic dicit. Dn̄o sancto ac beatissimo pape augustino hieronim⁹. Omni q̄dem tpe beatitudinē tuaz eo quo decet honore venerat⁹ sum. ꝛ habitantē in te dilexi dn̄m saluatorem Sed nunc si fieri pōt cumulo aliq̄d addimus. ꝛ plena cōplem⁹. vt absq̄z nomis tui mentōe ne vnā horam quidez ꝑterire patiamur. Idem in alia epl'a ad eund̄. Absit aūt vt quicq̄ de libris beatitudis tue attigere audeam. Sufficit eīn mea ꝓbare: ꝛ aliena non rape. Grego. quoq̄z in epl'a ad innocentiū africe prefectum: de eius libris sic ait. Qz expositōem sancti Job vobis trāsmitti voluistis vr̄o studio congaudem⁹. Sed si delicioso cupitis pabulo saginari. beati augustini cōpatriote vr̄i opuscula legite. ꝛ ad cōpatōem illi⁹ similaginis nostrum furfurem non queritis. Idem quoq̄z in registro sic ait. Legitur ꝙ beatus augustin⁹ nec cuz sorore sua habitare ꝯsensit: dicēs: Que cuz sorore mea sunt: sorores mee non sunt. Docti ergo viri cautela. magna nobis debet esse instructio. In ꝑfatione

quoq3 ambrosiana sic legitur. Magnificentiã tuam in mortificatõne augustini adoram⁹: tua in omnibus opante virtute. vt nullis pmissis blandimentoꝝ fallaciũ vir tuo ignitus spũ vinceretur: q2 eum ita omni genere pietatis imbueras: vt ipse tibi ara ⁊ sacrificiũ ⁊ sacerdos esset ⁊ templum. Beatus igitur prosper in tercio libro de vita cõtemplatiua sic de eo dicit. Scũs aug⁹. epũs acer ingenio. suauis eloquio. sclaris lrãture peritus. in eccl'iasticis laborib⁹ oposus. in quotidianis disputatõnibus clarus. in omni sua actõne composit⁹. in qstionib⁹ soluendis acutus. in conuincendis hereticis circũspect⁹. in expositõe fidei nr̃e catholic⁹. in explanandis scpturis canonicis caut⁹. Bern̄. quoq3 sic de eo scribit. Augustinus hic est validissim⁹ malleus hereticoꝝ. K Post hoc aũt cũ barbara gens terram illam occupasset. ⁊ sancta loca pphanaret. fideles corp⁹ augustini ceperũt: ⁊ ipm in sardiniã transtulerũt. Trãsactis aũt ab ei⁹ obitu annis. cclxxx. circa ãnos dñi. dccxviii. Liprandus deuot⁹ longobardorum rex: audiens sardiniã a saracenis depopulatã. solennes illuc nũcios misit. vt doctoris sancti reliqas papiã3 deferrent. Qui magno precio dato corp⁹ sancti augustini tulerũt: ⁊ ipm vsq3 ianuã deportauerũt Quod deuotus rex audiens: vsq3 ad pdictã3 ciuitatẽ cũ magno gaudio eidem obuiauit: et reuerenter excepit. Cũ aũt mane vellent corpus deducere. nullo modo de loco moueri potuit: donec rex votũ emisit: q si se inde duci pmitteret. ibidem in suo noĩe eccl'iam fabricaret. Cũ aũt votũ fecisset. statim sine difficultate inde deductum est. Rex aũt qđ vouerat impleuit. ⁊ ibidem in honorem sancti aug⁹. eccl'iam construxit. Idem miraculum die seqnti in qdam villa epatus terdonens̃ q d2 casselle contigit: ⁊ eodem modo ibidem in honore sancti augustini eccl'iam fabricauit. Insup villã ipsam cum omnib⁹ suis appendiciis concessit huientib⁹ eccl'ie sancti augustini perpetuo possidendã. Quia vero rex viderat sancto cõplacere vt in suo noĩe eccl'ia fieret vbicũq3 mansisset. ⁊ timens ne in alio loco q̃ vbi desideraret locum sibi eligeret. in omni loco vbi de nocte cum corpe hospitabatur. in honorem ipsius eccl'iam cõstruebat. Sicq3 cũ magno gaudio papiam deducitur. ⁊ in eccl'ia sancti petri q celu3 aureum d2 honorifice collocatur. Molendinari⁹ quidã in beatũ augustinũ spãlem deuotõem hñs. cum qndã3 infirmitatẽ que d2 flegma salsum in tibia pateret̃ beatũ augustinũ deuote in sui adiutoriũ inuocabat. Cui p visum sanct⁹ augustin⁹ apparuit. ⁊ tibiam manu palpans: integre restituit sanitati. Qui excitatus se liberatũ inuenit. ⁊ deo ⁊ btõ augustino grãs reddidit. Quidam puer cum vicio lapidis pmeretur: ⁊ de consilio medicorum incidi deberet. mater pueri mortis sibi timens periculum. beatũ augustinum deuote in sui filii subsidium inuocauit. Statimq3 fusa oratione puer lapidem cum vrina emisit: ⁊ plenam sanitatem recepit. L. In monasterio quod elemosina dicitur monach⁹ qdã3 vigilia i sancti augustini

raptus in spiritu vidit nubem splendidam celitus elapsam. et sup nubez augustinum sedentem pontificalib⁹ insignitū: cui⁹ oculi quasi duo solis radii totam illam ecclesiam illuminabant: ⁊ odor inde nimius exalabat.

¶ Sanctus quoqz bernbardus: dum quadam vice in matutinis exñs: aliqntuluz obdormisset: ⁊ de quodā tractatu augustini lectões legerent. vidit quendaz pulcerrimū iuuenem ibi stantem: de cui⁹ ore tantus inundantiū aquaꝝ impetus exibat: ꝙ totam illam eccl'iam videretur replere. Qui augustinū adesse non dubitauit: qui fonte doctrine totam ecclesiam irrigauit. ¶ Quidam sanctū augustinū valde diligens: monacho custodi corpis sancti augustini pecuniā magnā dedit: vt sibi sancti augustini digitum vnum daret. Sed ille accepta pecunia digitum cuiusdā mortui sericis inuolutū sibi tribuit: simulans esse digitum augustini: Quem ille reuerenter accipiens semp deuotissime adorabat: ⁊ ori oculisqz apponēs crebro pectori astringebat: Cui⁹ fidem deus intuens: digito illo piecto vnum digitū sancti augustini tam mirabil'r ꝙ̄ misericorditer sibi dedit. Qui cum repatriasset. ⁊ multa ibi miracula fierent: fama vsqz papiā delata est. Sed cum p̄dictus monach⁹ assereret: ꝙ cuiusdam mortui digit⁹ ille esset. sepulcrū aperuerūt: ⁊ vnuz deesse de eius digitis inuenerūt. Unde abbas re cognita monachum ab officio deposuit: ⁊ dire afflixit.

¶ Apud burgundiā in monasterio quod dr̄ Fontanetū: erat quidaz monachus Hugo nomine: sancto augu. valde deuotus: qui in eius sc̄ptis miro desiderio pascebatur: quez etiā crebra supplicatione rogauerat: vt ip̄m ex hac luce migrare nō sineret: nisi in die sue sacratissime solennitatis. Ip̄e igitur. xv. die ante festuz eiusdem sic cepit duris febrib⁹ estuare vt in vigilia ipsius sup humū tanꝙ̄ moriens poneretur. Et ecce pl'es decori ac fulgentes viri amicti albis eccl'iaz dicti monasterii ꝓcessional'r intrauerūt: quos sequebatur quidā reuerendus pontificalib⁹ insignit⁹. Quidam aūt monach⁹ in eccl'ia ↄsistens hoc videns obstupuit: ⁊ qui nā eēnt: vel quo pgerent: inq̄siuit: Cui vn⁹ eoꝝ dixit: ꝙ scūs aug⁹. esset cum suis canonicis q̄ ad deuotū suū morientē pgeret: vt ei⁹ aiaz ad regnū gl'ie deportarz. Post hoc illa referenda ꝓcessio ad infirmariā ingredit': Ubi cū aliq̄ndiu māsisset: sancta il la aia a carne soluta est: q̄m dulc̄ amic⁹ ⁊ ab hostiū insidiis securā reddidit: ⁊ ad celi gaudia introduxit. ¶ Legitur q̄z ꝙ dum adhuc aug⁹. in carne viueret: et q̄dam relegeret ante se transire vidit demonē librum humeris baiulantez: Qui ab eo ptinus adiuratur. vt que ibi sc̄pta lateāt: sibi pandat: Qui peccata hoim ibidem esse asserit sc̄pta: q̄ vndecūqz collegit: ⁊ in eo reposuit. Moxqz ei p̄cepit: vt si aliq̄d suoꝝ peccatoꝝ ibi scriptū retineret: sibi legendum continuo manifestet. Ostenso aūt loco: nichil aug⁹. ibi scriptū repperit: nisi ꝙ q̄dam vice completoriū ex obliuione dimisit. Precipiensqz dyabolo: vt suuz p̄stolaretur aduentū. eccl'iaz est ingressus: ⁊ ↄpletoriū deuote dixit: ⁊ solitas oratōnes

complete pegeт. Reuersusq3 dixit ei vt predictum locum sibi ostenderet iterum relegendum. Qui dum crebro reuolueret: et tandem locum vacuū repisset: iratus dixit. Turpiter me decepisti. penitet me q̄ librum meum tibi ostendi: q2 peccatū tuum orōnum tuaꝝ virtute delesti. Et his dictis confusus euanuit. ¶ Cum quedam mulier a quibusdā maliciosꝭ iniuriā pateretur. illa ad beatum augustinū accessit: vt super hoc eius consilium imploraret: Que cum ipsum studentē inuenisset: et eum reuerenter salutasset: ille nec ad eā respexit: nec qcq̄ sibi rn̄dit. Cogitās illa ne forte ob nimiā sanctitatē in faciem ml'ieris nollet intendere. ppius accessit. et negociū diligenter exposuit. Sed ille nec se ad eā cōuertit: nec rn̄sum aliquod sibi dedit. Ideoq3 illa cum tristicia magna recessit. Altera aūt die cum augustin9 missam celebraret: et dicta ml'ier interesset. post eleuatōe3 corporis rapta in spiritu vidit se positam ante tribunal sanctissime trinitatis. Ubi vidit augustinū facie inclinata de trinitatis gloria attentissime et sublimissime disputātem. Facta est vox ad eā dicens. Cu3 ad augustinū iuisti. ille sic de trinitatis gl'a attentissime disputabat. et ideo q̄ ibi fueris penitus non aduertit. Sed ad eu3 secure redeas: q2 et eum clementem inuenies: et consiliū salubre repies. Qđ cū fecisse3: aug9. benigne ea3 audiuit: et cōsiliū salubre donauit ¶ Fertur q3 q̄ dū qdā vir sctūs in spū raptus sctōs in gl'ia conspexisset: et beatū aug9. minime vidisset. qndam de sanctis vbi nam aug9. esse3 pcūctat9 est. Qui rn̄dit. Aug9 residet in excelsꝭ. vbi disputat de gl'ia excellentissime trinitatis. ¶ Cum quidā papienses a marchione malaspine in carcere detinerentur. ab eis oīs pot9 penitus est interdict9. vt posset ab eis magna pecunia extorqueri. Unde pleriq3 iam spūm exalabant. quidam vero vrinā bibebant. At quida3 iuuenis inter eos qui in beatum aug9. magnā deuotōnem habebat: ipsum in sui adiutoriū inuocauit. Tunc circa noctis medium sanct9 aug9. pdicto adolescenti apparuit. et quasi manū eius dextrā apprehendens vsq3 ad flumen graueloni ipsum deduxit. ibiq3 cū folio vitis in aqua madefacto sic ei9 linguā refrigerauit: vt qui iam vrinā bibere cupierat. de potu nectaris non curaret. ¶ Prepositus cuiusda3 eccl'ie in beatū aug9. magnā deuotōem habens. cum p tres annos grauem infirmitatē incurrisse3: ita vt de lecto surgere non valeret. aduenientе solennitate sancti aug9: cū iā in vigilia ad vesperas pulsaret. ad rogandū sanctū aug9. tota deuotōne se contulit. Cui in albis aug9. apparens eidē ter citato ppio noīe dixit. Ecce assum totiens a te inuocatus: Surge cito et celebra michi officium vespertinū: Qui sanus surgens: cunctis stupentib9 eccl'am intrauit: et officium deuote pegit. ¶ Cum cuidam pastori seuum vlcus inter scap'las ortum esset adeo morbus inualuit: vt iam totis esset viribus destitutus. Qui dum ad sanctum augustinu3 preces emitteret: eidem aug9. in visu apparuit. et sup locum infirmū manus imponens perfecte eum sanauit.

Idem quoq; vir pcedente tpe ocl'oꝝ lumine est priuatus. Qui cum sanctum augustinū sedule inuocaret. quadam die circa meridiem eidem apparuit: ⁊ oculos manib⁹ suis tergens pristinā sibi sanitatē restituit. ¶
¶ Circa annū dñi. dcccexii. viri quidā grauiter infirmi nūero plusq̄ xl. de germania ⁊ gallia romā ibant ad limina aplo͞ꝝ visitāda Quoꝝ q̄daȝ scannis in terra curui se vehentes. alii cū bacul' se sustentātes. alii p̄uati ocul' p⁹ alios se trahentes. alii ꝯctas man⁹ et pedes hn̄tes: pgebāt. Qui mōtes trāseuntes ad locū qui dr carbonaria puenert. Cū aūt pene ad locum q̄ cana dr aduenissent: qui trib⁹ milib⁹ a papia distat. sctūs aug⁹. pōtificalib⁹ indut⁹ de q̄daȝ eccl'ia i honore sctōꝝ cosme ⁊ damiani ꝯstructa exiēs: eisdē apparuit. eosq; salutās: quo tenderēt: requisiuit. Qui cū ei q̄ tenderent rn̄disssent: adiecit. Ite papiaȝ: ⁊ de cenobio sancti petri qd dr celum aureū interrogate. ⁊ ibi miscdiaȝ hēbitis quā optatis: Qui cū eū de noīe suo interrogassent: ait. Ego sū aug⁹. quondā yponen̄ ciuitatis ep̄⁹. Statimq; ab ocul' eoꝝ euanuit. Illi aūt papiā pgentes. cū ad dictū monasteriū puenissent: ⁊ ibi corp⁹ sācti augustini reqescere didicissent. ceperunt omēs voces leuare: ac vnanimiter ꝯclamare. Sancte augustine adiuua nos. Ad quoꝝ clamores ciues et monachi excitati: ad tā grāde spectaculū ꝯfluebāt. Et ecce ex neruoꝝ distensiōe sanguis mult⁹ cepit effluere: ita vt ab introitu cenobii vsq; ad tumbā sancti augustini tota terra sanguine videretur respsa. Cū aūt ad sepulcrū sancti aug⁹. venissent omnes sanitati sūt integre restituti: ac si nulla in eoꝝ corpib⁹ lesio extitisset. Cepit extunc fama sancti aug⁹. crebrescere: ⁊ multitudo languentiū ad eius tumulū aduentare. Qui omēs sanitatis bn̄ficia reportātes: sue salutis pignora relinquebāt. Factūq; est vt tāta p̄dictoꝝ pignoꝝ fuerit multitudo: vt inde totū oratoriū sancti augustini ⁊ portic⁹ plena eēnt: ita vt eundi ⁊ redeundi impedimentū non modicū generaret. Quapropter monachi necessitate cōpulsi: ea inde remoueri fecerunt. ¶ Notandū q̄ cum tria sint q̄ a mundanis hoībus appetūtur. s. diuitie. delicie: ⁊ honores. vir iste sanct⁹ tāte pfectōis extitit: q̄ ipse diuicias ꝯtempsit. honores respuit. voluptates abhorruit. Q̄ eīn diuitias cōtemneret: ipse testatur in libro soliloquioꝝ: vbi ratio interrogat eum: dicens. Diuitias nullas cupis. Et rn̄det aug⁹. Hoc quidē nec nunc primū. Naȝ cum. xxx. ānos agā. xiiii. fere anni sunt ex quo ista cupe destiti: nec aliud in his p̄ter necessariū victū cogitaui. Prorsus vnus ciceronis liber michi facile psuasit: nullo modo appetendas esse diuitias. Q̄ aūt honores respuerit: in eodeȝ libro testatur: vbi ratio eū interrogat: dicēs. Quid honores Et rn̄det aug⁹. Fateor eos mō: ac pene his dieb⁹ cupe destiti. Voluptates q̄; ⁊ delicias ꝯtēpsit: ⁊ q̄ntū ad ꝯcubituȝ ⁊ q̄ntū ad gustū. Quātū ad p̄muȝ iterrogat euȝ ratō dicens in eod libro. Quid vxor. Nōne te delectat pulcra. pudica. morigerata. diues. presertim si certus sis: nichil ex ea te molestie esse passurum.

Et respondet augustinus. Quantulibet velis eam depingere atq3 cumu lare bonis omnibus. nil micbi tam fugiendu esse q concubitu decreui. Cui ratio. Non ego quero quid decreueris: sed vtru ad boc alliceris. Et respondet augustinus. Prorsus nicbil in buiõi qro. nicbil desidero. etiã cum onere borrore: et aspernatõne talia recordor. Quantu ad secundu in terrogat eum ratio: dicens. Quid de cibis: Et respõdet Augustinus. Si ue de cibo et potu siue de balneis ceteraq3 corporis voluptate nicbil in terroges. tantu ab ea peto quantum in valitudinis opem conferri potest

De decollatione sancti iobãnis baptiste

Decollatio sancti iobannis baptiste. A. quattuor de causis instituta fuisse videtur: sicut in libro de mitrali officio inuenitur. Primo ppter eius decolla tionem. Scdo ppter ossiu ipsius cõcrematõem et collectõem. Tercio pro pter capitis ipsius inuentõem. Quarto ppter digiti ipsius translatõe3 et ecclie dedicatõem. Et scdm boc festu istud a quibusdã diuersimode nomi natur: sc3 decollatio. collectio. inuentio. et dedicatõ. Primo igitur cele bratur boc festum propter ipsius decollatõnem: que quo boc mo facta est Nam vt bẽtur in bistor. scol. berodes antipas filius magni berodis romã pficiscẽs: et p frẽm suu pbilippu trãsitu faciens: cu berodiade vxore pbi lippi. et scdm iosepbu sorore berodis agrippe. secreto pepigit: q in reditu suo vxorem repudiaret: et ipsam in coniugem duceret. Qd vxorem sua3 sc3 filiã aretbe regis damascenorum minime latuit: et ideo non expectato viri reditu ad prem quãtocius festinauit. Rediens aut berodes berodiadem pbilippo abstulit: et aretbã regem: et berodem agrippã: et pbilippu in sui inimiciciã pcitauit. Iobãnes aut eu de boc arguebat: qm scdm lege3 quã recepat fratris sui vxorem ipso viuente sibi minime bre licebat. Uidẽs berodes q iobannes tã dire eum sup boc redargueret: et qz ob pdicatõe3 et baptismu scdm iosepbu magnu populu cõgregaret: ipsu3 in carcere vin culauit: vxori placere cupiẽs: et populi subseqntis iobannẽ dispendiu pti mescens. Ipsu3 aut occidere voluit: sed populu timuit. Desiderãtes aut berodias pariter et berodes occasionẽ aliquã euenire: vt iobannẽ occidere possent. videntur inter se secreto condixisse: vt berodes natalis sui diem corã primis galilee suisq3 principibus celebraret: et puelle saltanti filie be rodiadis qcqd petierit se sibi datur iuramento firmaret: et ipsa caput io bãnis petente: illud sibi ppter iuramentu factu eu tribuere opteret: s3 q iuramto facto se cõtristari simularet. Q3 eni bãc versutiã et simulatõe3 babuerit. videtur innui in bisto. scol. vbi sic dicit. Credibile est q berodes cu vxore de nece iobannis sub tali occasione faciẽda prius secreto tractaue rit. Itẽ biero. in glo. Iõ forte iurauit: vt occasionẽ inueniret occidendi.

Nam si illa patris aut mris interitū postulasset: herodes non vtiq3 con sensisset. Ordinato igitur conuiuio adest. corā oībus saltat. placz cunctis Se sibi qcqd petierit daturū rex iurat. A mre pmonita. caput iohannis expostulat. Sz versipell' herodes pp̄ter iusiurandū se ɔtristatū simulauit eo q̄. vt dicit rabanus. temere iurasset qđ eū facere oporteret. Sed tristiciam pferebat in facie cū leticiā hret in mente. Excusat scelus iuramēto vt sub occasiōe pietatis impius fieret. Igitur spiculator mittitur: caput iohānis pciditur. puelle dat. ꝛ a puella mri adultere pn̄tatur. Augustin⁹ occasione hui⁹ iuratōis narrat in smōe quodā quē fecit in decollatōe iohannis baptiste tale exemplū. B ¶ Fuit quidā hō innocens ꝛ fidel' a quo audiui qđ narro. Cū em̄ quidā sibi negasset quod ei accōmodauerat vel quod sibi debebatur. cōmot⁹ ille puocauit eū ad iusiurandū. Ille igitur iurauit: iste pdidit. Videbat ergo in ipa nocte se ad iudicem raptum fuisse: et ab eo interrogatū fuisse: his verbis. Quare puocasti hominez ad iuratōnem quē sciebas falsum esse iuraturū. Rn̄dit ille. Negauit mi chi rem meam. Et iudex: Meli⁹ erat vt rem tuā pderes q̄ vt animā illi⁹ falsa iuratōe pimeres. Prostrat⁹ igitur taz grauiter cedi iussus est vt in dorso euigilātis plagaꝝ vestigia apparerent. Sed indultū est ei postquā emendatus est. Hec Aug⁹. ¶ In hac aūt die iohannes decollat⁹ nō est: sed circa dies azimoꝝ anno pcedente passionē xpi. Oportuit ergo vt ppter dn̄ica sacra minor cederet maiori. Hic exclamat iohānes chrisosto mus: dicens. Johannes scola virtutū. magisteriū vite. sanctitatis forma norma iusticie. virginitatis speculū. pudicicie titulus. exemplū castitatis penitentie via. peccatoꝝ venia. fidei disciplina. Johannes maior homīe par angel'. legis summa. euangelii sanctio. apl'oꝝ vox. silentiū pphetaꝝ lucerna mūdi. pcursor iudicis. toti⁹ medius trinitatis. Et hic tant⁹ datur incestuose. traditur adultere. addicitur saltatrici. ¶ Herodes aūt impunitus nō abiit: sed exilio damnat⁹ fuit. Nam sicut hetur in histor. scol. alter herodes scz agrippa cū esset vir strenu⁹ sed paup. p nimia pauptate desperās q̄ndaz turrim intrauit: vt ibidem se fame afficiens moreretur. Quod cū herodias soror sua audisset: viro suo scz herodi anthipe tetrarche supplicauit: vt eum inde educeret: ꝛ sibi necessaria mīstraret. Qđ cū fecisset: et ambo inuicem epularentur: herodes tetrarcha vino incaluit: ꝛ herodi agrippe bn̄ficia q̄ ei contulerat impropare cepit. Ex h ille vehem̄ter doluit: ꝛ romā pficiscens intantū a gaio cesare in grāz est recept⁹: vt ei duas tetrarchias. scz lysanie et abyline tribueret: et regem in iudeam imposito dyademate destinaret. Videns herodias q̄ frater eius hret nomen regis: viro suo molestis pcibus insistebat: vt romā pgeret et sibi nomen regiū compararet. Ille vero cū multis diuitiis abundaret: acqescere nolebat. magis diligens ocium q̄ honorem laboriosum. Tandē deuict⁹ vxoris pcibus romā cum ipsa pcexit. Qđ agrippa intelligēs: cesari lrās

destinauit q herodes cum rege pthoꝝ amicicias firmauerit.ꝛ romano impio voluerit rebellare. Et in argumentū hui⁹ rei significauit ei q in ciuitatibus suis habebat arma que sufficerent.lxx.milibus armatorum Lecta aūt epl'a gaius q̄si aliunde incipiens herodem de statu suo interrogauit:ꝛ inter cetera vtrū tanta copia armoꝝ esset in vrbibus q̄ntū ipse audierat req̄siuit: Qđ ille minime negauit. Tunc gaius verū esse credēs qđ herodes agrippa scripsit:ipm in exiliū relegauit. Vxori aūt ei⁹ quia erat soror herodis agrippe quem maxīe diligebat:ptātem tribuit:vt in terrā suam rediret. Ipsa aūt virum suū voluit comitari:dicens q illum cui ꝯmunicauerat in ꝓsperis nō derelinq̄ret in aduersꝭ. Lugdunū igitur deportati fuerūt:ꝛ ibi vitā miserabil'r finierūt. Hec in historia scolastica

C ¶ Secundo ꝓpter ossium ipsi⁹ ꝯcrematōem ꝛ collectōeꝫ q̄ ipo die ꝭm quosdam fuerūt ꝯcremata:ꝛ a fidelib⁹ ex parte collecta. Unde q̄si ꝭm martiriū patitur qū ipse in suis ossibus cōcrematur. Et ideo eccl'ia tanq̄ ꝭm eius martiriū hoc festum celebrat. Sicut eīm legitur in.xii. libro historie scolastice vel eccl'iastice:cum discipuli iohannis corpus eius apud sebasten vrbem palestine inter heliseū et abdiaꝫ sepelissent.et ad eius tumulum ml'ta miracula fierent.iubente iuliano apostata.gentiles ei⁹ ossa sparserūt.et cū miracula non cessarent.post collecta ꝛ igne concremata in puluerē redegerūt ꝛ per agros ventilauerūt:sicut dr in histo.scol'.ꝛ eccles. ¶ Beda vero dicit:q ipsa ossa collecta latius sparserūt:ꝛ sic ꝭm martirium quodamodo passus videtur. Hoc quidā repn̄tant nescientes dū in eius natiuitate ossa vndecunqꝫ collecta concremāt. Dum aūt ad concremandū colligerētur.vt habetur in histo.scol'.et beda testatur.quidā monachi a hierosolimis venientes latenter colligentib⁹ se miscuerūt.et magnam eoꝝ partem tulerunt. Ipsa quoqꝫ ossa ad philippū hierosolimitanū epm detulerūt:q̄ ea postmodū anastasio alexandrino epo misit. P⁹modum vero theophilus eiusdeꝫ vrbis epus ea in templo serapis a sordib⁹ purgato reposuit.ꝛ in honorem sancti iohannis basilicaꝫ consecrauit Hec beda ꝛ histo.scol'. Nunc aūt apud ianuā deuote coluntur.sicut alexander tercius.et innocenti⁹ quartus rei veritate cognita suis priuilegiis approbarunt. Sicut aūt herodes qui eius caput amputari fecit suorum scelerū penā pertulit.sic et iulianū apostatā qui eius ossa cōburi iussit vltio diuina ꝑcussit. De cui⁹ ꝑcussione habetur in historia sancti iuliani:que est post cōuersionem sancti pauli.

D ¶ De cui⁹ aūt iuliani apostate origine imperio crudelitate et morte in historia tripertita plenius edocetur. Constantinus nanqꝫ frater magni constantini ex eodē p̄re duos habuit filios scꝫ gallum et iulianū. Mortuo aūt cōstantino:cōstantinus eius filius gallum cesarem fecit:quem tn̄ postmodū interfecit. At iulianus metuens monachus effectus est. Cepitqꝫ magos consulere si posset adhuc ad imperiū ꝑuenire. Post hoc cōstanti⁹ iulianū cesarē fecit

ꝛ ad gallias misit. vbi victorias multas exercuit. Corona aũt laurea in ter duas columnas dependens rupto funiculo sup caput eius inde trans euntis decidit. eumqꝫ aptissime coronauit. cunctis clamãtibꝰ qꝛ imperii signũ esset. Cũqꝫ a militibꝰ appellaret augustꝰ: et corona cũ q̃ coronaret ibidem deesset. vnus torquẽ quem hẽbat in collo. iuliani capiti imposuit et sic ab eis impator effectꝰ est. Tũc figmentũ xp̃ianitatis qd̓ habebat: abiecit: et tẽpla ydolorꝝ apiens: ꝛ eis sacrificans. se paganorꝝ pontificeꝫ noĩabat: ꝛ signũ crucis vbiqꝫ destruebat. Quadaꝫ vice ros sup eiꝰ vesti menta ceterorꝝqꝫ q̇ cũ eo erãt: cecidit: ꝛ gutta q̃libet se in crucis signacu lum transformauit. Volẽs aũt ꝯplacere oĩbus mortuo cõstantio voluit vt vnusq̇sqꝫ cui vellet ritui deseruiret. ac de curia sua eunuchos tonsores ꝛ coquos fugauit. Eunuchos quid̓: qꝛ vxor eiꝰ obierat pꝰ q̃m aliã nõ du xerat. Coquos: qꝛ cibis simplicioribꝰ vteretur. Tonsores aũt: qꝛ vnꝰ in quit sufficit multis. Multos libros dictauit: in q̇bus oĩs ante se princi pes lacerauit. Vt ergo coq̇s atꝫ tonsores expelleret: opꝰ pħi nõ tñ impa toris egit. Vt aũt detraheret atꝫ laudaret: neqꝫ philosophi neqꝫ impa- toris fuit. Dum aliq̃n iulianꝰ ydol' sacrificaret: in visceribꝰ pecudis imo lati: signaculũ crucis corona circũdatũ eidem oñsum est: Qd̓ mĩstri vidẽ tes timuerũt. interp̃tantes crucis futurã vnitatẽ victoriã ꝛ interminabi- litatẽ: Quos iulianꝰ cõfortans: ait hoc esse signũ xp̃iani dogmatis coer cendi: nec vltra circulũ dilatãdi. ¶ Dum cõstantinopolim fortune iulianꝰ sacrificaret. maris eṗs calcidanie q̇ p̄re senectute lumen amiſẽrat. ad euꝫ accedens ip̃m impiũ ꝛ apostatã appellauit: Cui iulianꝰ ait. Neqꝫ galile us tuꝰ potuit te curare. Et ille. De hoc grãs ago deo meo: qꝛ id̓ luĩe me priuauit: ne te videã pietate nudatũ. Julianꝰ aũt nil aliud rñdens absces sit. ¶ Apud anthiochiã vasa sc̃ã ꝛ pallia colligens: ꝛ in terra p̃iciẽs sup ea sedit: ꝛ ignominiã addidit. Moxqꝫ in locis illis adeo est p̄cussus. vt inde vermes scaturirent: ꝛ carnes corroderẽt a qua passione quousqꝫ vixit liberari nõ potuit. Et ¶ Julianꝰ q̃ꝫ prefectꝰ dn̄ ad p̄ceptũ impato ris eccl'iarꝝ vasa abstulisset: sup ea mingẽs: ait. Ecce in q̇bꝰ vas marie fi lio mĩstratur: Cui repente os versum est in anum: ꝛ egestionis organum est factũ: ¶ Dum apostata iulianꝰ fortune templũ intraret. ꝛ mĩstri tem pli aqua vt mundarentur ingredientes aspergerent Valentinianꝰ asper sionis guttam vidit in clamide: et indignatꝰ pugno p̄cussit mĩstrũ: dicẽs se maculatũ potiusq̃ purgatũ: Quod videns imperator: iussit eum in cu stodiaꝫ redigi: et ad heremũ destinari. Erat eñ xp̃ianꝰ: qui pro mercede meruit postmodũ ad imperiũ sublimari. In odiũ q̃qꝫ xp̃ianorꝝ iulianꝰ tẽ plum iudeorꝝ iussit reparari. ip̄s iudeis sumptus largissime submĩstrãs Sed dum maximã cementi copiã submĩstrassent: subito ventus maximꝰ veniens totã dispersit. Deinde terremotꝰ maximꝰ est effectus. Postmo- dum ignis a fundamentis egrediens: p̄limos cõcremauit. Alia vero die

signum crucis in celo apparuit: et iudeorum vestes nigro colore crucis signaculo sunt implete. ¶ Cum ad persas vadens tesifonte venisset et regem obsideret, rex sue patrie partem obtulit si ab eo discederet. Ille autem nullatenus acquievit, putabat enim secundum pitagore platonisque sententiam ex mutatione corporum alexandri animam possidere, aut potius esse in alio corpore alius alexander. Sed iaculum repente discurrens eius lateri est infixum: quo vulnere terminum vite suscepit. Qui vero intulit actenus ignoratur: sed alii quendam invisibilium hoc intulisse ferunt, alii unum pastorem ysmabelitarum, alii militem fame et itinere fatigatum. Sed sive homo sive angelus fuerit: palam est quod divinis iussionibus ministravit. Calixtus autem eius familiaris dicit eum a demone fuisse percussum. Hec in histo. tripti. ¶ Tercio propter ipsius capitis inventionem Nam hac die, ut aiunt, caput eius repertum est. Sicut enim dicitur in libro. xi. historie eccle. iohannes in castello arabie dicto macheronta fuit vinctus, et capite truncatus. Herodias autem caput iohannis hierusalem fecit deferri, et iuxta herodis habitaculum caute sepeliri: timens ne propheta resurgeret si cum corpore caput sepultum fuisset. ¶ Tempore vero marciani principis, ut habetur in historia scol. qui cepit anno domini. cccliii. Johannes caput suum duobus monachis: qui hierosolimam venerant: revelavit Qui ad palacium quod herodis fuerat properantes: caput eius invenerunt saccis ciliciis involutum vestibus estimo quibus in deserto fuerat obvolutus. Qui dum cum predicto capite ad propria remearent: quidam emissene civitatis figulus paupertatem fugiens comitem se eisdem exhibuit. Hic dum peram sibi creditam cum sacro capite portaret: admonitus nocte a sancto iohanne ipsos fugiens emissenam urbem cum ipso capite est ingressus. Ibique quamdiu vixit in quodam specu sanctum caput venerans: prosperitatem non modicam assecutus est. Moriens autem illud sorori sue sub fide revelavit: et secundum eundem modum sibi invicem successores. ¶ Post multum vero temporis sancto marcello monacho in eodem specu degenti: beatus iohannes caput suum hoc modo revelavit. Videbatur enim sibi dormienti: quod multe turbe psallentes incederent: ac dicerent. Ecce sanctus iohannes baptista venit. Deinde vidit beatum iohannem quem unus a dextris alius a sinistris ducebat. Omnesque ad eum accedentes ab eo benedicebantur. Ad quem cum marcellus accessisset et eius pedibus se prostravisset. elevans eum et per mentum apprehendens: dedit ei osculum pacis. Tunc marcellus interrogavit eum: dicens. Domine mi unde ad nos venisti. Et ille. De sebaste veni Cum igitur excitatus fuisset. Et de hac visione plurimum miraretur. quadam alia nocte cum dormiret quidam ad eum veniens: ipsum excitavit. Et ecce dum excitatus fuisset: vidit stellam fulgentem in ostio cellule residere. Quam surgens cum palpare vellet: subito in aliam partem se transtulit Ille autem cepit abire post stellam, quousque stella stetit in loco ubi erat caput iohannis baptiste. Ubi fodiens, reperit urnam et in ea sanctum thesaurum. Quidam autem cum non crederet manum ad ydriam misit. Sed statim manus exaruit: et ydrie adhesit. Orantibus autem

sociis manū extraxit: sed inualida remansit. Apparuit aūt eidem iobannes: dicēs. Cū caput meū in eccl'ia deponet. ydriā cōtiges: et sanitatem recipies. Qđ et fecit: et sanitatē integrā recepit. Hoc aūt cū marcell⁹ iuliano eiusdem vrbis epo indicasset. ab eis est eleuatū: ⁊ in vrbem delatū Ex quo tpe cepit in eadem vrbe decollatio iobannis celebrari ipo die ut arbitramur: sicut dꝛ in histo. scol. quo caput est inuentū siue eleuatū. Qđ postmodū ꝯstantinopolim est trāslatū. Nam sicut dꝛ in histo. trip. cū valens impator iussisset sacrū caput in vehiculo poni. et constātinopolim trāsferri. cū circa calcedoniā venisset: vehiculū nullaten⁹ trahi poterat: q̄ntūcunq̄ boues stimulis vrgerentur. ideoq̄ ipum ibidem deponere sunt coacti. Sed cū postea theodosi⁹ ipm inde auferre vellet: ⁊ quendam matronā virginē custodie capitis deputatū reperisset ibidē rogauit eā vt sibi auferre dimitteret sacrū caput Illa aūt cōsensit. credēs q̄ sicut tēpore valentis: ita etiā et nūc n̄ pmitteret se auferri. Tunc deuot⁹ impator purpura caput amplectēs: ꝯstantinopolim trāstulit: et ibi pulcerrimā eccl'iam edificauit. Hec in histo. trip. Et inde gallias apud pictauiā regnante pipino postmodū est trāslatū: vbi eius meritis multi mortui sunt resuscitati. Et sicut punit⁹ est herodes qui iobannē decollauit: ⁊ iulian⁹ apostata qui eius ossa cōbussit: sic et herodias punita est: q̄ puelle vt caput peteret suggessit. ⁊ ipsa puella q̄ hoc petiit. Quidā em̄ dicūt q̄ herodias in exiliū dānata nō est: nec ibi defuncta: sed cū caput iobannis ī manibus teneret: et eidē gaudens plimū insultaret. diuino nutu caput ipm in eius faciē insufflauit: ⁊ illa ptinus expirauit. Hoc quiđ vulgariter dicit Sed qđ sup⁹ dictū est q̄ in exilio cū herode mirabilr ꝯsūpta fuerit: sancti tradunt in cronicis: ⁊ sic tenendū videtur. Filia vero eius cū sup glaciem deambularet: sub ea glacies resoluitur: ⁊ ipsa in aquis cōtinuo prefocatur. In cronica vero q̄daꝫ dꝛ q̄ terra ipam viuam deglutiuit: qđ potest intelligi sicut de egiptiis in mari rubro p̄focatis dꝛ. Deuorauit eos terra. Quarto ppter digiti ipsi⁹ trāslatōem ⁊ eccl'e dedicatōem. Digit⁹ em̄ suus quo dn̄m ondit. vt fertur. cōburi non potuit. Vn̄ ipse digit⁹ a p̄dictis monachis est reptus: quē postmodū. vt hētur in histo. sco. sctā tecla inter alpes attulit: ⁊ in eccl'a sancti maximi collocauit. Hoc etiam testatur iobānes beleth: dicens. q̄ p̄dicta sctā tecla ipm digitū q̄ cōburi n̄ potuit de vltra ptib⁹ marinis in normaniā attulit. et ibi in honore sancti iobannis eccl'iam fabricauit. quā eccl'iam. vt ibidem dicit q̄daꝫ hac die dedicatā fuisse assert. Vn̄ a dn̄o papa statutū fuit vt hec dies p totū mundū celebris hretur. Apud mariennā vrbem gallie matrona q̄dam iobanni bap. valde deuota deum instanti⁹ exorabat: vt sibi de reliq̄is iobannis aliq̄n aliq̄d donaretur. Cū aūt orando nichil pficere se videret. sumpta de deo fiducia iuramto se astrinxit qđ acten⁹ non comederet donec qđ petebat accipet. Cū aūt dieb⁹ aliq̄bus ieiunasset: policem sup

altare miri candoris vidit ⁊ dei donū leta suscepit. Tres aūt epi illuc ac currētes. cū q̄libet de illo pollice ptem vellet accipe tres sanguis guttas stillare in lintheo supposito stupuerūt: ⁊ singuli singulas se meruisse letati sunt. ¶ Theodolina regina lōgobardoꝝ medoene iux̄ mediolanū nobilem ecclīaʒ in honore sancti iohannis baptiste ɔstruxit ⁊ dtauit. Procedente tpe. vt testatur paulus in historia longobardoꝝ. ɔstātinꝰ q̄ ⁊ ɔstās imperator volens ytaliā a longobardis eripe: a quodā sctō viro qui spūm ꝓphetie habuit de exitu belli q̄siuit. Qui nocte oroni vacās mane rn̄dit Johanni ecclīam regina cōstruxit: ⁊ ipe pro longobardis continue intercedit: ⁊ iō superari nō pn̄t. Veniet tn̄ tps quo locus ille despicietur: ⁊ tūc superabūtur: Qd̄ tpe karoli fuit impletū. ¶ Vir quidā magne virtutis vt ait grego. in dyalogo noīe sanctulus cū q̄ndā dyaconū a longobardis captū in sua custodia tali cōdicione recepisset. vt si fugeret: ipe pro eo capitalem sententiā subiret: coegit predictꝰ sanctulus ipm̄ dyaconū vt fugeret ⁊ se liberaret. Quapropter predictꝰ sanctulus ad decollandū adducitur. ⁊ ad hoc fortissimꝰ spiculator eligitur: d̄ quo dubiū nō erat q̄n vno ictu caput eius abscideret. Extensoq3 collo cū carnifex forti ānisu brachium cum ense in altū leu asset: ille ptinꝰ ait. Sācte iohannes suscipe illuʒ statimq3 brachiuʒ percussoris irriguit. ⁊ erecto in celo gladio inflexibile remansit. Prestitoq3 iuramēto ꝙ decetero nullū xp̄ianū feriret. vir dei ꝓ eo orauit. ⁊ brachiū statim deposuit.

ccxxi.

De scīs felice presbitero ⁊ adaucto

Felix presbiter ⁊ frater suꝰ silr̄ noīe felix ⁊ pb̄r dyocleciano et maximiano oblati sunt. Quoꝝ senior cū ad templū serapis ut ibidem facrificaret adducꝰ esset. insufflauit in faciē statue: et ptinꝰ cecidit. Ductꝰ silr̄ ad statuā mercurii p̄iter isufflauit ⁊ ptinꝰ statua cecidit Ductꝰ tercio ad simulacrū dyane silr̄ fecit Tortꝰ igit̄ i eculeo. ductꝰ est q̄rto ad arborē sacrilegā. vt ibidē immolaret: Qui flexis genibus orauit. ⁊ in arborem sufflans eam a radice subuertit. ⁊ simulacrū cū ara ⁊ templo arbore corruente cōtriuit: Quod cū p̄fectꝰ audisset: euʒ ibidem decollari precepit: et corpus eius lupis ⁊ canibꝰ dereliq̄t. Tūc q̄daʒ in mediū repente ꝓsiliens xp̄ianū se libere ɔfessus est. Ambo igitur se inuicē osculantes ibidem insimul decollati sunt Xp̄iani vero eiꝰ nomē ignorātes eum adauctū vocauerūt: eo ꝙ sctō felici auctus sit ad coronaʒ martirii: Quos cum xp̄iani in fouea quā arbor effecerat sepelissent. pagani eos fodere volentes ptinꝰ a dyabolo sunt arrepti. Passi sunt circa annos dn̄i. cclxxxvii.

ccxxii.

De sanctis sauiniano et sauina

Sauinianus et sauina fuert filii sauini viri nobilissimi: sz paganis: Qui de prima vxore sauinianu genuit. de scda sauina filia generauit: et ex noie suo ambos vocauit. Leges aut sauinianus versum illu. Asperges me dne etc. qd h essz qrebat: sed intelligere non valebat. Vn intras in cubiculu in cinere et cilicio pstrat9 iacebat: dicens se malle mori qp no intelligere sensu verbi. Cui apparens angelus dixit. Noli te vsqz ad morte affligere: qm inuenisti graz apud deu. et cu baptisat9 fueris niue cadidior eris: et tuc intelliges qd nuc qris. Recedente angelo letus efficitur: et ydola decetero venerari ptemnes a pre plurimu obiurgatur. Cum ergo pr sepi9 sibi diceret. Meli9 est vt qr deos no adoras tu solus moriaris: qp nos oms in morte tua insimul inuoluamur latenter aufugit: et ad vrbem trecasina deuenit. Cuqz sup fluuiu secane venisset: et vt ibi ex eo baptisaret dnm exorasset. ibidem baptisat9 est. Dixitqz ei dns. Nuc inuenisti qd tadiu qrendo laborasti. Statimqz i terra baculu fixit. Et facta orone baculus ille cora multis astantib9 frondes et flores produxit. ita qp. m. cviii. viri dno crediderut. Impator aut aurelian9 h audiens: milites ad eu capiendu ples direxit: Qui eu orante inuenientes: ad ipm accedere timuert. Impator aut ples porib9 misit: Qui venientes cu eo orate pariter orauert. Surgetesqz dixerut: Impator desiderat te videre. Qui cu veisset et nollet sacrificare: man9 eius et pedes fecit ligari: et vectib9 ferreis cedi. Cui sauinian9 Adauge tormenta si potes Tunc iussit euz in media ciuitate ligari sup scamnu: et suppositis lignis oleo et igne: incedio pcremari Rex aut intuens: vidit eu in media flama stante pariter et orante. Stupefact9 in facie sua cecidit: et surgens ei dixit. Fera mala no tibi sufficiut aie qs decepisti: nisi et nos p magica artem decipe moliaris: Cui sauinian9. Adhuc multe anime et tuipse p me sunt dno credituri. Cu aut impator ex h nome dni blasphemasset: in crastinu iussit eum ad stipite ligari: et sagittari. Sagitte aut a dextris et sinistris in aere suspendebatur: nec aliq eu lesit. Altera die impator ad eum veniens: dixit ei. Et vbi est de9 tu9. Veniet nuc et de sagittis istis te liberet. Statimqz vna de illis sagittis exiliens: regez in oculo pcussit. et penitus excecauit. Vn irat9 iussit eu in carcere recipi: et in crastino decollari. Sauinian9 aut orans vt ad locu vbi baptisat9 fuerat transferret. pfractis cathenis et aptis ostiis p medios milites trasiens illuc venit. Quod audiens impator iussit eu illuc insequi: et capite trucari. Videns aut sauinian9 milites inseqntes: sup aqua velut super petra ambulauit. quousqz ad locu sui baptismi peruenit. Cu igitur milites trasuadassent: et euz percutere formidarent: ait illis. Securi me percutite: et de sanguine meo ad impatore vrm deferte: vt lumen recipiat et dei virtute agnoscat. Percussus igitur: caput suu leuauit: et passib9. xlix: illud portauit. At imperator cu de ei9 sanguie oculu tetigissz: cotinuo sanat9 est: dices. Vere bon9

z magnus est deus xpianorum: Quo audiens quidam qui annis .xl. lumen amiserat: ad locum portari se fecit: et facta orone ptinus lumen accepit. Passus est aut circa annos dni .cclxx. ix. kal's feb. Sed hoc ideo inserit vt historie sororis sue cui⁹ festum hic precipue recolitur: hec quoqz histo ria pungatur. v. B Cu igitur soror eius sauina fratre suu quotidie fleret: et pro eo ydol' supplicaret. tandem sibi dormienti apparuit angel⁹ dicens. Sauina noli flere: sed qcunqz habes derelinque: z inuenies frem tuu in honore maxio costitutu Que euigilas collactanee sue dixit. Ami ca mea aliqd ne sensisti. Et illa. Etia dna Na video hoiem tecu loqntez sed nescio qdem qd dicentem. Non me inqt accusab. Et illa. Absit dna Quecuqz vis facias. tm non te occidas. Sicqz in crastino ambe recessert Cum ergo pr diu fecisset ea inqri: et no inuenisset. eleuatis ad celu mani bus ait. Si tu es deus potens in celo. ydola mea comminue q natos meos saluare n potuert. Tuc dns intonas oia comminuit: z pfregit. Quo mlti vi dentes: crediderut. Veru bta sauina roma venies ab eusebio papa ba ptisatur. et duos cecos duosqz pctos sanas. quinqz annis ibi permasit. Cui dormienti apparens angelus dixit. Sauina quid est quod facis. vt tuas diuitias deserens: nuc in deliciis hic epuleris. Surge z vade i cre tas ciuitate vt frem tuu ibid inuenias. Dixit ergo famule sue. No opor tet nos hic apli⁹ hitare. Et illa. Dna quo vis ire. ecce oms valde te dili gunt. et tu pegre mori cupis. Et illa. Deus nobis puidbit. Et accipiens panem ordeaceu in vrbez rauenna deuenit. Elemensqz ad domu cuiusda diuitis cui⁹ filia qsi mortua plangebat. se ibidem a famula hospicio reci pi postulabat. Que ait. Dna mea quo hic hospitari vales cum filia dne mee moriatur. et oms se grauiter affligant. Non pter me inqt moriet. Intras igitur domu manu puelle apprehendit: et sana ipaz erexit. Et cu vellent ea retinere: nullaten⁹ acquieuit. Cu ergo iux crecas ad miliare ve nisset: dixit famule sue vt paru repausarent. Et ecce vir qdam nobil' noie Liceri⁹ de ciuitate venies: dixit eis. Vn estis. Cui sauina. hinc su de ista ciuitate. Et ille. Cur mentiris. Cum loqla tua indicat te esse pegrina Et illa. Dne vere pegrina sum. z frem meu sauinianu diu pditum qro. Qui ait. Vir ille quem queris ante paululu pro xpo decollat⁹ est. z in tali loco sepultus. Tunc se psternes in orone ait. Dne q me sp in castitate huasti. non pmittas me ampli⁹ duris itinerib⁹ fatigari. aut corpus meu vlteri⁹ de loco isto moueri. Comendo tibi famula mea que pter me tanta susti nuit. fremqz meu que hic videre no potui. fac vt in regno tuo videre me rear. Finita oroe: migrauit ad dnm: Quod vides eius famula cepit flere qr ad sepeliendu necessaria no habebat. Predict⁹ aut vir preconem p ci uitatem misit. vt hoies ad sepeliendu muliere peregrina venirent. Qui venientes honorifice eam sepelierut. Hac quoqz die fit festum sancte sabine que fuit vxor valentini militis: cuz nollet sacrificare sub adriano

De sancto lupo

A

Lupus apud Aurelianū ex genere regali ortus. dum cunctis virtutibus emiteret. senonensis archiepiscopus est electus. Qui cum omnia fere pauperibus erogaret: et quadam die plurimos ad conuiuia inuitasset. cum vinum ad mediuz non haberet: sic respondit ministro. Credo quod deus qui volatilia pascit: nostram perficiet charitatem. Et statim nuncius affuit qui centum vini modios adesse pre foribus nunciauit. ¶ Cuz omnes de curia sibi vehementer detraherent quod virginem dei famulam et filiam predecessoris sui nimis immoderate amaret. coram detrahentibus ipsam virginem apprehendens: osculatus est eam: dicens. Nichil nocent homini verba aliena: quem propria non maculat conscientia. Quia enim ipsam deum amare ardenter cognouerat. eam mente purissima diligebat. Cuz rex francorum Lotharius burgūdiam intrans senescallum suum contra senones direxisset: et ciuitatē obsideret: sanctus lupus ecclesiā sancti stephani ingressus campanā pulsare cepit. Quam hostes audientes tantus eos terror inuasit: vt nisi fugerēt mortem se euadere non putarent. ¶ Tandem obtento regno burgūdie cum rex alium senescallū senonem misisset: et beatus lupus ei cuz muneribus non occurrisset. indignatus nimis adeo eum apud regem infamauit vt rex beatum lupum in exilium destinaret. Qui ibi in doctrina et miraculis valde emicuit Interea senonici quendā epm qui locum sancti lupi inuaserat occidentes: vt sanctus lupus de exilio rediret a rege impetrauerunt: Quem rex videns exilio tabefactū ita diuinitus est mutatus vt coraz illo prostratus veniam peteret. multisqz auctum muneribus sue restituit ciuitati. Qui dum per parisius remearet: ei multa incarceratorum turba apertis hostiis: solutisqz vinculis obuiauit. Quadam die dñica dum missaz celebraret: lapsa est celitus gemma in eius sancto calice quam rex inter suas reliquias collocauit ¶ Rex clotarius audiens quod campana sancti stephani in sono mirā haberet dulcedinem. misit vt parisius deferretur. vt ab ipso sepius audiretur. Sz cum hoc sancto lupo displicuisset: mox vt de vrbe senonica delata est: soni sui dulcedinē perdidit. Quod rex audiens statim restitui eaz iussit. statimqz sono reddito insonuit septimo ab vrbe miliario. Itaqz sanctus lupus obuiam perrexit: et quod dolens perdiderat cum honore recepit. ¶ Nocte quadam cum oraret. instinctu dyaboli vehementer sitiens: iussit sibi aquam frigidam deportari. Dolos autez intelligens inimici. puluinar suum super vas posuit. et ibi dyabolum intus inclusit: qui tota nocte vociferādo vlulare cepit. Facto autem mane: qui clam temptare venerat in die confusus abscessit. ¶ Quadam autem vice dum more solito ciuitatis ecclesias circumisset: rediens domū audit

clericos suos rixantes: eo quod mulieribus fornicari vellent: Qui ecclesiam intrans pro eis orauit: et mox ab eis omnis stimulus temptatōis abscessit. venientesque ante illum: veniam postulauerunt. Tandem multis clarus virtutibus in pace quieuit. Claruit circa annos dñi. dc. x. tpe eraclii

cxxiiii

De sancto mamertino

Mamertinus prius paganus cum ydola quadam vice coleret: vnum oculum perdidit. et vnius manus ariditatem incurrit. Qui dum se deos offendisse putaret. et ad templum ad adorandum ydola pergeret. obuiabat ei vir quidam religiosus nomine Sauinus qui eum vnde sibi tanta acciderit infirmitas requisiuit. Qui ait. Deos meos offendi: et ideo eos orare vado. vt que mihi abstulerunt irati: reddant propicii. Qui ait. Erras frater. erras. si demones deos putes. sed vade ad sanctū germanū antisiodorensem episcopum: et si eius consilio acquieueris continuo sanus eris. Qui statim iter arripiens venit ad sepulcrum sancti amatoris episcopi et plurimorum episcoporum sanctorum. Secessitque propter pluuiam nocte illa ad quandam cellulam super tumbam sancti concordiani collocatam. Cum autem obdormisset. apparuit ei visio quedam mirabilis: quod quidam scilicet vir venit ad hostium celle. vocauitque sanctum concordianum vt veniret ad festum quod sanctus peregrinus et sanctus amator cum aliis episcopis faciebāt. Cui ille de tumulo respondit. Non possum modo venire: quia hospitem quendam me custodire oportet: ne a serpentibus qui hic habitant occidatur. Abiens ille: que audierat nunciauit. Reuersusque ait. Sancte concordiane veni et adduc tecum viuianum subdyaconum et iuuianum acolitum: vt officium suum faciant. Alexander autem hospitem tuum custodiet. Visumque est igitur mamertino quod sanctus concordianus apprehensa manu duceret eum secum. Cumque ad eos venisset: dixit ei sanctus amator. Quis est iste qui tecum ingressus est. Qui ait. Hospes meus est. Et ille. Expelle eum. quia pollutus est. et nobiscum non potest esse. Qui cum expelleretur: prostratus coram eis. sancti Amatoris gratiam impetrauit: qui iussit eum ad sanctum Germanū pergere festinaret. Euigilans igitur: ad sanctum Germanum venit: Et coram eo prostratus veniam postulabat. qui cum ea que sibi contigerant enarraret: perrexerunt ambo ad tumbam sancti Concordiani: Et remoto lapide: viderunt plures serpentes: qui decem pedum longitudinem excedebant. Cumque omnes diffugerēt: beatus Germanus eis imperauit: vt ad talem locum pergant: vbi decetero nemini presumant nocere. Sicque Mamertinus baptisatus est: et sanatus. Factusque est monachus monasterii sancti

germani. vbi post sanctum allodium abbas factus fuit. B ¶ Huius tpe in eius monasterio sctūs marinus extitit: cuius obedientiā sctūs mamertinus pbare volens vilius officiū monasterii ei cōmisit. pastorē scʒ eum faciens bubalorum. Cum igitur in silua quādaʒ boues et vaccas libenter custodiret. tanta sanctitate pollebat quod etiā aues siluestres ad se venientes manu propria nutriebat. Nam et aprū qui ad cellam eius confugerat a canibus eripuit: et abire fecit. Latrones quidam cum eum expoliassent: et vestem eius secum ferentes abirent. solum ei palliolū dimisert. Qui statim post eos clamauit: dicens. Reuertimini dñi mei. ecce denariū colligatū in medio pallio inueni: qui vobis forsitan necessarius erit: Qui ptinus reuertētes palliolū cuʒ denario abstulert: et nudū penitus dimisert. Sed cū festināter ad suas latebras pperarēt. tota nocte euntes: in ipso crepusculo ad eius cellulam sunt repti: Quos ille salutās: in cellam suā benigne recepit. pedesqʒ eorum lauās: necessaria quātū potuit mīstrauit. Qui stupefacti de eo quod fecerāt doluert: et vnusquisqʒ eorum ad fidem conuersus ē ¶ Quadā vice cū quidā iuniores monachi secū manētes: vrse cuidā que oibus insidiabatur laqueos tetendissent: illa in laqos nocte irruens capta tenebatur: Quod sanctus mamertinus psciens de lecto surrexit: et eā inueniēs: dixit illi. Quid facis o misera. Fuge cito ne capiaris. Eāqʒ dissoluēs dimisit. Verū cuʒ mortuus fuisset: et corpus eius antisiodorum deportarent: et cū fuissent in quādaʒ villa. nullo mō illud inde mouere potuert: quoadusqʒ quidā incarceratus subito fractis vincul liber exiliens: venit ad corpus: et cū aliis vsqʒ ad vrbeʒ portauit. Vbi in ecclia sancti germani honorifice est sepultus

CXXV.

De sancto Egidio

Egidius dr ab e quod est sine: et geos quod est terra et dyan quod e clarum siue diuinū Ipse nāqʒ fuit sine terra p terrenorum despectionem. clarus per sciencie illustratōem. diuinus per amorem: quod assimilat amantem amato. A

Egidius athenis ex regia stirpe progenitus: et sacris literis ab infantia eruditus. dum quadam die ad ecclesiam pergeret. cuidam egro in platea iacenti et elemosinam petenti: tunicam suam tribuit: qua indutus: sanitatem integram mox recepit. Post hoc parentibus suis in domino quiescētibus. patrimonii sui christum fecit heredem. Quadam vice dum ab ecclesia rediret: Quidaʒ vir a serpente percussus eidem obuius extitit. Sed oratione fusa Egidius protinus virus fugauit. Quendam demoniacum in ecclesia cum ceteris existentem. et fideles clamoribus suis turbantem. egidius demone fugato sanauit. Verū humani fauoris formidans periculū. clam litus maris petiit: et nautas quosdam in mari periclitantes cōspexit: et facta oratōe

tempestatem omnem sedauit. Applicantibus aūt nautis audito q̄ romā tenderet grās eius meritis egerunt:et q̄ cum secū gratis veherent promisert. Cum igitur arelaté venisset:et biennio cū sācto cesario eiusdem ciuitatis epō mansisset.et ibidē q̄ndā triennio febricitanté curasset.heremum cupiens clam discessit.et cū veredomio heremita sanctitate conspicuo diu mansit:vbi sterilitaté terre suis meritis fugauit. Sed dum vbiqʒ miracul' chorusscaret.humane laudis timens periculū relicto eo interiorē heremū penetrauit.vbi quoddā antrum et q̄ndā fonticulū reperiens.q̄ndam nichilominꝰ diuinitꝰ ceruā p̄paratā ibidem habuit in nutricē que certis horis lactis alimoniā sibi p̄bebat. Sed cum ibidem regis pueri venarentur.p̄dictā videntes ceruā ceteris veris cōtemptis hāc cuʒ canibus insequūtur. A qbꝰ dum vehementer vrgeretur ad pedes sui ꝯfugit alūni. Ille vero admirās cur preter solitū sic mugiret.exiens et venatores audiens dn̄m exorauit:vt quā sibi tribuerat nutricem fuaret. Canū aūt nullꝰ infra lapidis iactū sibi appropinq̄re ausus ē:sed cū nimio vlulatu ad venatores reuertebāt̄. Nocte igitur supueniēte:domū redeunt:et seq̄nti die illuc reuertentes casso labore domū iteruʒ redierūt. Qd̄ dū rex audisset.rem vt erat suspicatꝰ.cū epō et multitudine venatoꝝ illuc p̄perauit. Sed cuʒ canes vt priꝰ accedere nō p̄sumerent:sed oēs vlulando redirent.locuʒ vepriūm densitate inaccessibilē in girū circūdederūt. Vnꝰ autēʒ incaute sagittā dirigens:vt inde ceruā expelleret.viro dei p̄ cerua orāti graue vulnꝰ inflixit. Sed milites semitā ferro aperientes ad ipius deuenerūt speluncā. Et videntes seneʒ habitu monachali vestitū. canicie autem et etate venerabilē.ceruā quoqʒ ad eiꝰ genua p̄uolutā solus epūs et rex eum pedites adierūt.ceteris retro stare iussis. Et interrogauerūt eū quis esset:vel vnde venisset.aut cur tam densaʒ heremi vastitaté petisset seu quis eum vulnerare tam grauiter presumpsisset. Quibꝰ cū ad singl'a r̄ndisset.et illi ab eo humil'r veniā postulassent.medicos sanando vulneri spoponderūt.et multa donaria obtulerūt. Sed ipe nec medicinā adhibere voluit:et munera contemnens ad ipsa etiā nō respexit.q̄n potius sciens virtuté in infirmitate perfici.dn̄m exorauit.ne q̄diu viueret sanitati pristine redderetur. Sed cum rex euʒ freq̄nter visitaret.et pabulum salutis ab eo recipet.immēsas diuitias obtulit:sed eas ille recipe recusauit.admonēs vt inde monasteriū ꝯstrueret.vbi monastici ordinis disciplina vigeret. Qd̄ cum rex fecisset:victus egidiꝰ lacrimis et precibus regis pꝰq̄ p̄rimū renuisset:illius monasterii curaʒ suscepit. B ¶ Huius sancti famam rex karolus vt audiuit eius impetrato aduentu reuerenter eum suscepit. Inter cetera salutis colloquia rex eum rogauit:vt p̄ eo dignaret̄ orare:q̄ quoddā facinꝰ enorme cōmiserat:qd̄ nulli vnq̄ nec ipso sancto confiteri auderet. Sequenti igitur dn̄ica dum egidius celebrans pro rege oraret.angelus dn̄i eidem apparens:cedulā super altare posuit in qua

scriptū erat ꝑ ordinē. ⁊ regis peccatū. ⁊ egidii ꝑcibus dimissum. si tñ pe
nitens ⁊ ꝯfitens ab illo deinceps abstineret. Adiunctūq; erat in fine ut
quisq́s scm̄ egidiū pro quocūq; cōmisso inuocaret si tñ ab illo desisteret
eius meritis sibi remissū; ñ dubitaret. Oblata igitur regi cedula pecca
to suo rex agnito veniā humilr̄ postulauit. Egidi⁹ aūt cū honore rediens
apud neumasensem vrbem filiū pricipis q̄ tūc obierat suscitauit. ¶ Post
aliquātulū vero tps ꝓnunciās mōasteriū suū nō longe ab hostib⁹ euertē
dū. romā adiit. ⁊ ꝓuileḡm eccl'ie sue. duoq; hostia cipressina in q̄b⁹ sculpte
erant imagnes aploꝝ a papa impetrās dimittensq; ea in tiberim: diuio
regimini ꝯmendauit: et ad monasteriū rediens: cuidā ꝯcto apud tibero-
nem gressum restituit. Cūq; ad monasteriū redisset: ꝑdicta hostia in por
tu inuenit. ⁊ grās agens deo ꝙ inter tot maris pericula illesa fuasset. ea
in liminib⁹ eccl'ie sue ad decus eccl'ie et monimentū pacti romane sedis
erexit. Tandē dñs diem sui obitus imminere sibi ꝑ spūm reuelauit. Qđ
ille fratrib⁹ indicās ⁊ ꝑ se orare suadēs: in dño feliciter obdormiuit. vbi
choros angeloꝝ eius animā in celū ferentiū plīmi se audisse testati sunt.
Claruit circa annū dñi. dcc

¶ .cxxxvi.

De natiuitate gloriose virginis marie

Natiuitas glīose virginis marie ex tribu
iuda et regia stirpe dauid duxit originē. Mat
theus aūt ⁊ lucas nō generatōe; marie: sed ioseph descripserūt
qui tñ a ꝯceptōe xp̄i penit⁹ alien⁹ fuit: q2 ꝯsuetudo scripture dr̄ fuisse. vt
non mulierū: sed viroꝝ generatōis series texeretur. Uerissime tñ virgo
btā ex ꝓgenie dauid descēdit. Qđ precipue pat; ex hoc. Qm̄ vt sepe scri
ptura testatur xp̄s de semine dauid duxit originē. Cū igitur xp̄s de sola
virgine natus sit: manifestū est ⁊ ip̄am virginem ex dauid natam esse. et
hoc ex cathena nathan. Dauid em̄ inter ceteros habuit duos filios. sc;
nathan ⁊ salomonē. Ex cathena igitur nathan filii dauid. vt testatur io
hannes damascen⁹. leui genuit melchi ⁊ panther. panther genuit barpā
ther. barpanther genuit ioachim. ioachim virginem mariā. Ex cathena
aūt salomonis mathan habuit vxorem ex qua genuit iacob. Defuncto
aūt mathan melchi ex tribu nathan: qui fili⁹ quidem leui: frater aūt pan
theris. nupsit vxori mathan matri autē iacob et genuit ex ea hely. Facti
sunt aūt frēs vterini iacob ⁊ heli. Jacob q̄dem ex tribu salomonis. hely
ex tribu nathan. Defunctus est autem heli ex tribu nathan sine liberis:
et accepit iacob frater eius qui ex tribu salomonis vxorē ei⁹: ⁊ suscitauit
semen fratris sui: et genuit ioseph. Joseph igitur natura est filius iacob
ex descensione salomonis. ꝯm legem autem hely qui ex nathan. Nam fi
lius qui nascebatur: ꝯm naturā erat quidem generantis: ꝯm autem legē
defuncti. Hec damascen⁹. ¶ Sicut aūt in eccl'iastica historia dicitur et

Beda in sua cronica testatur: cũ oĩs generatões hebreoꝝ ⁊ alienigena rum in archiuis tẽpli secretõrib⁹ suarent. herodes omes iussit incendi: existimãs se nobilem posse videri si deficientibus ꝓbamẽtis ꝓgenies sua ad isrl' ꝑtinere crederetur. Fuerũt tñ q̃dã dicti dñici sic dicti ob ꝓpinq̃ta tem xpi q̃ ⁊ nazarei fuert: q̃ ordinẽ generatõis xpi ꝑtim vt a ꝑauis didi cerãt. ꝑtim vt a q̃busdã libris hũerunt quos domi hẽbant q̃ntũ poterãt ꝑdocebãt. ¶ Joachim aũt accepit vxorẽ noĩe annã: q̃ habuit sororẽ noĩe hismeriã. Hec aũt hismeria genuit elizabeth et eliud. elizabeth io hannẽ baptistã: De eliud natus est eminen. de eminen natus est sanct⁹ seruaci⁹: cui⁹ corp⁹ est in opido traiecti sup fluuium mosan in eꝑatu leo diensi. Anna autẽ tres viros habuisse dr. s. ioachi. cleophaz. et salome. De primo aũt viro. s. ioachim vnã filiã scz mariã mrem dñi genuit: quã ioseph nuptui dedit: que xpm dñm genuit et peperit. Mortuo ioachim accepit cleophã fratrẽ ioseph: ⁊ genuit ex eo aliam filiam quã silr mari am vocauit: ⁊ alpheo postmodũ in coniugem sociauit Hec aũt maria ex alpheo viro suo quattuor filios genuit. scz. iacobũ minorẽ. ioseph iustum qui et barsabas. simonem. et iudam. Mortuo secundo viro anne: terciũ cepit nomine salome. ex quo aliam filiam genuit quam rursus mariam vocauit. et zebedeo in coniugem tradidit. Hec aũt maria ex zebedeo vi ro suo duos filios genuit. s. iacobuz maiorem et iohannem euangelistã. Unde et de hoc extant versus. Anna solet dici tres concepisse marias Quas genuere viri. ioachim. cleophas. salomeqz. Has duxere viri. io seph alpheus. zebedeus. Prima parit christum. iacobũ secunda minorẽ Et ioseph iustum. peperit cum simone iudam. Tercia maiorem iacobũ volucremqz iohannem. ¶ Sed mirum videtur qũo beata maria potuit esse cognata elizabeth: vt superius dictum est. Cõstat enim elizabeth vx orem fuisse zacharie: qui erat de tribu leui. et ꝓm legem quilibet de sua tribu ⁊ familia ducere debebat vxorem. ⁊ ipsam de filiabus aaron lucas fuisse testatur. Anna aũt fuit ꝓm hieronimũ de bethleem que erat d̃ tri bu iuda. Sed sciendum ꝙ ipse aaron ⁊ ioiada summus sacerdos ambo de tribu iuda duxerunt vxores. Unde tribus sacerdotalis et regalis co gnatõne semper ad inuicem probantur fuisse coniuncte. Potuit autem vt dicit Beda huiusmodi coniunctio recentiori tempore fieri datis nup tui feminis de tribu in tribum vt manifeste beataz mariam que ex tribu regia descendit cum tribu sacerdotali cognatõnem generis habuisse constaret. Et ita beata Maria de vtraqz tribu erat ¶ Uoluit enim do minus vt hee tribus priuilegiate propter mysterium ad inuicem misce rentur: quia de eis dominus nasciturus erat: qui vere rex et sacerdos pro nobis seipsum offerret. Et fideles suos in milicia huius vite pug nantes regeret: et post victoriam coronaret. Quod etiã ex nomine chri sti. id est. inuncti innuitur: quia soli sacerdotes ⁊ reges ⁊ prophete ĩ lege

veteri vngebantur. Unde et nos a xp̄o xp̄iani dicimur: et genus electum et regale sacerdotiuz appellamur. Sed et qd̄ dicebatur q̄ mulieres tm̄ sue tribus hoībus iungerentur dictū fuisse constat: ne distributio sortiū confunderetur: q̄a vero leuitica tribus sortem inter ceteras non habebat. mulieres de illa tribu nubere poterant cui volebant. ¶ Historiā autē natiuitatis beate marie virginis beatus hieronim⁹: vt in prologo refert adolescentulus in quodam libello legit. Sed post multum temporis vt se ibidem legisse recoluit: primo rogatus transcripsit. Joachim nanq3 ex galilea et ciuitate nazareth: sanctā annam ex bethleem duxit vxorem. Ambo aūt iusti erant: et ambo sine rep̄hensione in omnib⁹ mandatis dn̄i incedebant. omnēq3 suā substantiā triphariē diuidebāt. Unaz partem templo et templi seruitorib⁹ impendebant. Aliam peregrinis et pauperibus erogabant. Terciam sibi et familie sue vsibus reseruabant Et ita per annos viginti prolem ex coniugio non habentes. vouerunt dn̄o: q̄ si eis sobolem concederet: eam seruitio dn̄i manciparent. Cuius rei gr̄a cum singulis annis in tribus festis p̄cipuis hierusalem frequentarent. in festo encenioꝝ ioachim cum contribulib⁹ suis hierusalem ascēdit. et cum ceteris ad altare accedens oblatōem suam offerre voluit ¶ Quem videns sacerdos: cum indignatōne nimia repulit. Et cur ad altare dei accedere p̄sumeret increpauit: asserens non esse couueniens maledicto legis obnoxium oblatōnem dn̄o legis offerre: nec inter fecundos infecundum: et qui populuz dei non auxit astare. Joachim igitur sic confusum se videns pre pudore domum redire noluit: ne similiter a contribulibus suis qui hoc audierāt tantum opprobrium sustineret. Secedens igitur ad pastores suos cum ibi aliquādiu fuisset. quadam die ei soli angelus cum magna claritate apparuit: et de eius visione turbatū ne timerez admonuit: dicens. Ego sum angelus dn̄i missus ad te: vt annunciez tibi preces tuas exauditas esse: et elemosinas tuas in conspectu dn̄i ascendisse. Uidi enī pudorem tuuz. et audiui sterilitatis opprobriū non recte tibi obiectum. Peccati quippe non nature vltor est deus. Et ideo cum alicu⁹ius vterum claudit: ad hoc facit: vt mirabilius denuo aperiat. et non libidinis esse quod nascitur: sed diuine fore muneris cognoscatur ¶ Prima gentis vestre mater sara nonne vsq3 ad nonagesimū annum sterilitatis opprobriū pertulit: et tamen ysaac cui repromissa erat omniū gentiuz benedictio generauit. Rachel etiā nonne diu sterilis fuit. et tamen ioseph genuit qui totius egipti dn̄ium habuit. Quis fortior samsone. vl' sanctior samuele. et tamen hi ambo matres steriles habuere. Ratōe igitur et exemplis crede dilatos diu conceptus et steriles partus mirabiliores eē solere. Proinde anna vxor tua pariet tibi filiam. Et vocabis nomen ei⁹ mariaz. Hec vt vouistis erit ab infantia dn̄o consecrata. et adhuc ex vtero matris sue spiritusancto plena. nec forinsecus inter populares: sed in

templo dñi semꝑ morabitur: ne quid sinistrum de ea aliquis suspicetur. Et sicut ipsa ex sterili mr̄e nascetur: ita mirabil'r ex ea altissimi filius generabitur: cui⁹ nomen erit ihesus: ꝛ p eū oib⁹ gentib⁹ erit salus. Et hoc tibi signū. Cū ꝑueneris hierosolimis ad aureā portā. annā vxorē tuam obuiā habebis: q̄ de tua tardatōe modo solicita. tunc in ɔspectū tuo gaudebit. His dictis angel⁹ ab eo discessit. Anna autē cum amare fleret: et quonā vir suus iuisset ignoraret. idem angelus eidem apparuit: ꝛ sibi eadem q̄ viro annūciauerat patefecit. addens vt ꝑ signo hierl'm ad aureaꝫ portā pergeret: et ibidem viro suo redeūti obuiaret. Igitur iux̄ āgeli ꝑceptū ambo sibi inuicem obuiātes: de mutua visione letati. ꝛ de prole promissa securi. adorato dño domū redier̄t. diuinū ꝑmissū hilariter expectātes. Anna igitur ɔcepit: ꝛ filiā peperit: ꝛ nomen eius mariā vocauit. Cōpleto igitur ꝑ trienniū ablactatōnis tpe. ad templū dñi virginē cū oblatōnib⁹ adduxerunt. Erāt aūt circa templū iux̄. xv. graduū psalmos. xv. ascensionis gradus. Nam q2 templū in monte erat cōstitutū. altare olocausti qđ forinsec⁹ erat adiri nisi per gradus non poterat. In hoꝝ itaqꝫ nouissimo virgo constituta. cunctos sine alicui⁹ adiutorio ita conscendit ac si iam etatis perfecte esset. Perfecta igitur oblatōne: filiā cum aliis virginib⁹ in templo dimittentes: ad ꝑpria redier̄t. Virgo aūt quotidie in oī sanctitate ꝑficiēs: ꝛ ab angel' quotidie visitabať: ꝛ visione diuina q̄tidie fruebatur. Ait eñ hiero. in quadā ep'la ad cromaciū ꝛ heliodoꝝ ꝙ btā virgo hāc regulā sibi statuerat. vt a mane vsqꝫ ad terciā oꝛonib⁹ insisteret. a tercia vsqꝫ ad nonaꝫ textrino operi vacaret. a nona ab oꝛonib⁹ nō recedebat quousqꝫ angelus apparens sibi escā daret. B. Quarto autem decimo etatis sue anno pontifex publice denunciauit: vt virgines q̄ in tēplo instruebātur: ꝛ etatis tp⁹ implessent: domū reuerterētur. ꝛ viris legitime iungerenť. Cui⁹ mādato cum cetere paruissent sola btā maria virgo h̄ se facere nō posse rn̄dit. tum q2 parentes sui eā dñi ƀuicō mācipassent. tum q2 virginitatē suā dño ipa vouisset. Tunc anxiat⁹ pontifex eo ꝙ neqꝫ ƀm scripturā q̄ dicit. Vouete et reddite. votum infringēdum putaret: nec morem genti insuetum introducere auderet. ad imminentem festiuitatem iudeoꝝ senioꝛib⁹ conuocatis. omnium hec vna fuit sententia: vt in re tam dubia consiliū dñi q̄reretur. Cum aūt oꝛoni insisterent: ꝛ pontifex ad consulendū dñm accessisset. mox de loco oꝛatoꝛii cūctis audientib⁹ vox insonuit: dicens. vt quicūqꝫ de domo dauid nuptiis habiles ɔiugati nō essent. singuli virgas singulas ad altare deferrēt. et cuiuscūqꝫ virgula germīasset: ꝛ in cacumie eius: ƀm esaie vaticiniū spiritussanctus in columbe specie cōsedisset: ipse ꝑculdubio esset cui virgo desponsari deberet. Erat inter ceteros ioseph de domo dauid: Cui cum incōgruū videretur si vir tam ꝑuecte etatis tam tenerā virginem duceret in vxorem. ceteris virgas suas afferētib⁹ solus ipe virgā suam subtx̄it

Unde cum nil diuine voci consonum appareret. pontifex iterato dñm cõ sulendum putauit. Qui rñdit q solus ille virgã suam non attulit: cui vir go desponsari deberet. Proditus itaqz ioseph cũ virgã suã attulisset: et ipsa ilico florem germinasset: et in eius cacumie columba de celo veniẽs consedisset. liquido oib⁹ patuit ipi virginẽ despõsandã fore. Desponsata igitur virgine ioseph ipse qdez in suã ciuitatẽ bethleẽ recedit domũ suã dispositur⁹: et nuptiis necessaria ꝓuisur⁹. Uirgo aũt maria cũ. vii. virgi nibus coeuis et collactaneis suis quas ob ostensionẽ miraculi a sacerdo te acceperat ad domũ parentũ in nazareth reuersa est. In diebus aũt illis angelus gabriel ei oranti apparuit: et de ea nasciturũ dei filiuz nũciauit. ❡ Dies aũt natiuitatis virginis aliqnto tpe fideles latuit. Cõtigit igitur: sicut refert iohannes beleth: vt qdã vir scũs sedule ꝯtemplationi insistens singulis annis. vi. ydus septembris in orõne posit⁹ iocundissi mam angeloꝝ societatẽ solennisantẽ audiret. Cũqz deuotissime sibi reue lari peteret cur quolibet anno illo tm̃ die ꝛ nõ alio hoc audiret. diuinum accepit respõsum: q virgo gl'iosa maria tali die fuerit mundo nata. ꝛ iõ hoc manifestaret filiis sancte eccl'ie: vt cõcordes fierent in hac celebrita te celesti curie. Cum aũt hoc summo pontifici ꝛ aliis intimasset: ꝛ illi ora tionib⁹ ꝛ ieiuniis. scripturis ꝛ antiqtatũ testioniis veritatẽ comperissent. hunc diem in honore natiuitatis virginis celebrandũ vniuersal'r statue runt. ❡ Octaua aũt natiuitatis beate marie olim nõ celebrabatur: sed dñs innocenti⁹ qrt⁹ natõe ianuens ipam instituit celebrandã. Cui⁹ hec cã fuit. Gregorio eñi nono p mortẽ sublato de medio: romani oñs cardi nales in quodã conclaui incluserũt: vt citi⁹ eccl'ie ꝓuiderentur. Sed cum p plures dies cõcordare nõ potuissent. ꝛ ipsi a romanis multas molestias su stinuissent: vouerũt regine celi q si eius meritis cõcordarent: ꝛ liberi abi re possent. octauas sue natiuitatis diu neglectas de cetero statuerent ce lebrandas. Sicqz in dñm celestinũ cõuenerũt: et liberati p dñm innocenti um votum adimpleuerũt. Celestin⁹ eñi modico tpe supuixit: ꝛ iõ p eũ iple ri nõ potuit. ❡ Et nota q tres natiuitates eccl'ia solennizat. s. natiuita tem xpi. marie. ꝛ iohannis bap. Que tres designãt tres spũales natiuita tes. Cum iohanne nanqz in aqua. cum maria in penitẽtia. cũ xpo renasci mur in gl'ia. Cũ igitur natiuitatẽ baptismi in adultis oporteat ꝓcedere contritiõem ꝛ gl'ie sil'r. iõ ille due merito vigilias hñt. Sed cũ penitentia tota sit ꝓ vigilia nõ oportuit: vt vigiliam hret. Octauas vero oñs hñt. qꝛ oñs ad octauã resurrectõis anhelãt. ❡ Miles qdaz valde stre nuus: ꝛ beate marie valde deuot⁹ ad torneamentũ vadens. primo quod dam monasteriũ ad honorẽ beate marie cõstructũ in itinere reptũ missaz auditurus intrauit. Cũ aũt missa misse succederet. ꝛ ille ob honorem vir ginis nullam pretermittere vellet. tandem monasteriũ exiens ad locum concitus ꝓperabat. Et ecce redeuntes ei⁹ occurrerũt: ꝛ ipm strenuissime

militasse referunt. Quod cum omnes q aderant assererent. et vniuersi eum strenuissime militasse vnanimiter acclamarent. necnon et quidam qui se ab eo captos dicebant se eidem offerrent. perpendens vir discretus vrbanam reginam vrbano modo se honorasse. quid acciderit manifestauit. et ad monasterium rediens filio virginis decetero militauit. ¶ Episcopus quidam qui beatam mariam in summa reuerentia et deuotione habebat. quondam eccliam beate marie in nocte media ex deuotione adibat. Et ecce virgo virginum comitata vniuerso virginum choro venienti viro occurrit. et cum summo honore susceptum ad ecclesiam ad quam tendebat ducere cepit. precinentibus duabus de choro puellis atque dicentibus. Cantemus domino socie. cantemus honorem. Dulcis amor xpi resonet ore pio. Quos versus totus alius chorus virginum resumendo concantat. Predicteque bine cantatrices binos qui sequuntur in ordine versus subsecute sunt. Primus. Ad ima ruit magna de luce superbus. Sic homo cum tumuit primus. ad ima ruit. Sicque virum dei cum tali processione vsque ad ecclesiam perduxerunt. duabus semper incipientibus et ceteris respondentibus. ¶ Quedam mulier solatio viri sui destituta vnicum filium habebat quem tenerrime diligebat. Quadam autem vice filius eius ab inimicis capitur. et in custodia vinculatur. Quod illa audiens inconsolabiliter flebat. et beatam virginem cui multum deuota erat pro liberatione filii importunis precibus exorabat. Tandem videns quod sic nihil proficeret. ecclesiam in qua erat sculpta imago beate marie sola intrauit. et coram imagine stans ipsam sic alloquitur dicens. Uirgo beata pro liberatione filii mei te sepe rogaui. et adhuc nequaquam matri misere subuenisti. Patrocinium tuum pro filio meo imploro. et nullum adhuc sentio fructum. Igitur sicut filius meus mihi ablatus est. sic et ego filium tuum tibi auferam. et obsidem pro filio meo in custodiam ponam. Et hec dicens propius accessit et imaginem pueri quam virgo in gremio baiulabat auferens domum abiit. Accipiensque imaginem pueri ipsam in lintheo mundissimo inuoluit. et in archa recondens ipsam cum claue diligentius obfirmauit. bonum obsidem pro filio suo habere gaudens. et ipsum diligenter custodiens. Et ecce sequenti nocte beata virgo iuueni apparuit. et ianuam carceris aperiens inde vt exeat precepit. eique dixit. Matri tue fili dices. vt meum mihi reddat filium. ex quo reddidi sibi suum. Qui exiens ad matrem venit. et qualiter beata virgo eum liberauerit enarrauit. Illa autem plurimum exultans imaginem pueri accepit. et ad ecclesiam vadens beate marie reddidit dicens Gratias vobis domina refero. quia mihi meum vnicum filium reddidistis. et nunc vobis filium vestrum reddo. quia meum me recepisse confiteor.

G ¶ Erat quidam fur qui sepe latrocinia exercebat. sed beatam mariam plurimum in deuotione habebat et eam crebrius salutabat. Quadam igitur vice furtum quedam rapiens capitur. et suspendio adiudicatur Cum autem suspenderetur continuo beata virgo ei affuit. et suspensum tribus diebus vt sibi videbatur suis manibus sustentauit. ita quod nullam lesionem persensit. Illi vero q

eum suspenderūt. casu inde transeūtes eum viuentē ꝛ vultu hilari repe rerunt. ꝛ arbitrātes ꝙ nō bene fuisset laqueo astrict⁹ gladio ipm iugu lare volebant. Sȝ beata maria ferientiū gladio manū opponebat. ꝛ illi sibi nil nocere poterant. Cognoscētes ergo illo referente ꝙ beata ma ria sic eum iuuabat. mirātes eum deposuerūt. et amore virginis abire li berum dimiserunt. Qui abiens monasteriū intrauit ꝛ quo aduixit in ser uitio dei genitricis ꝑmansit. ¶ Fuit qdam clericus q̄ beatā mariaȝ val de diligens horas eius sedule decantabat. Cum aūt pentes eius more rentur. aliū nō habētes heredē. eidē hereditatē dimiserūt. Cōpulsus est igitur ab amicis vt vxorē accipet. ꝛ hereditatē ꝓpriā gubernaret. Qua dam aūt die cū ad celebrādas nuptias tenderet. in itinere q̄ndam eccle siam repit. ꝛ recordat⁹ seruicii beate marie in ipam ingrediens horas eius dicere cepit. Et ecce beata maria eidē apparuit ꝛ quasi seueri⁹ ei dixit. O stulte et infidelis cur me amicā ꝛ sponsam tuā relinquis. et mi hi aliam feminā anteponis. Ad hoc ille cōpunctus ad socios redit. et totum dissimulans celebratis nuptiis media nocte omnibus relictis de domo aufugit. ꝛ monasteriū intrans beate marie deuote seruiuit. ¶ Sa cerdos cuiusdā parochie ꝛ honeste vite nullā missam nisi missam beate marie sciebat. quā in ei⁹ honorē sedule decātabat. Apud epm igitur ac cusatur. ꝛ ab eo citius accersit. Cum vero coram epo se aliā missaȝ nesci re diceret. eps ipm quasi seductorē dure redarguit. et ab officō eū suspē dens ne decetero eā missam cantare audeat interdixit. Sequenti aūt no cte beata maria epo apparens eū plurimū increpauit. ꝛ cur suū male sic tractasset famulū requisiuit. Addidit quoqȝ ꝙ die trigesima moreretur nisi ille ad ꝯsuetū officiū restitueret. Tremefact⁹ eps ꝑsbiterū accersi uit. ꝛ veniā postulās vt nullā missam p̄ter illā quā sciebat de beata ma ria celebrare debeat impauit ¶ Quidā cleric⁹ vanus ꝛ lubric⁹ erat. sȝ tn̄ dei genitricē plurimū diligebat. ꝛ eius horas sanctas deuote et alacri ter decātabat. quadā igitur nocte in visione vidit se an̄ tribunal dei asta re. ꝛ dn̄m circūstantib⁹ dicere. De illo q̄ vos aspicit quo iudicō dignus sit vos ipi decernatis quē tādiu toleraui ꝛ nullū adhuc in eo emendatō nis signū inueni. Tūc dn̄s omnib⁹ approbātibus sup eū damnatōis tu lit sniam. Et ecce virgo beata surrexit. ꝛ filio suo dixit. Pro isto pie fili clementiā tuā rogo vt sup eū damnatōis sniam mitiges. Viuat ergo h̄ ob grām mei. qui ob ꝓpria merita addicit morti. Cui dn̄s. Tuis em̄ pe titōnibus eū tribuo si vel saltē nunc ei⁹ correctōȝ inspexero. Et cōuersa virgo ad hominē dixit. Uade ꝛ amplius noli peccare ne deteri⁹ tibi cō tingat. Jlle igitur excitatus vitā mutauit. et religionē petiit. et ibi i bo nis opibus vitā finiuit ¶ Apud siciliam anno dn̄i. dxxxvii. fuit qui dam vir nomie theophil⁹ cuiusdā epi vicedomin⁹. vt ait fulbertus car notensis eps. q̄ tam prudenter sub epo res ecclesiasticas dispensabat. ꝙ

mortuo epo eu dignu episcopatu ois popul' acclamabat At ille vicedo minatu ptent' aliu in epm maluit ordinari. Tande ab ipo officio inuite ab epo deposit' in tanta impatientia est delapsus. vt ad sua recupanda dignitate cuiusda iudei malefici psiliu expeteret. Ille igit dyabolu3 ad-uocauit. et aduocat' pcitus venit. Theophil' g iussu demonis christu et matre ei' abnegauit. xpiani pfessioni abrenuciauit. et ipi' abrenuciatonis et abnegatois cyrographu suo sanguine pprio scripsit. et scriptum anulo sigillauit. et sigillatu demoni tradidit. et sic ei' seruito se addixit. In crastinu igitur pcuratoe demonis theophil' in gram epi recipit. et in sui dignitate officii restituitur. Tande ad se reuersus de eo qd fecerat. valde ingemuit. et ad virgine gl'osam vt sibi in adiutoriu fieret tota mentis deuotoe cofugit. Quada igitur vice beata maria i visione illi apparens de impietate ipm redarguit. et dyabolo abrenuciare precepit. ac xpm dei filiu et omne xpianitatis ppositu pfiteri fecit. et sic ipm in sui et filii gram recupauit. et ad indiciu indulte venie iter sibi apparens cyrographu qd dyabolo dederat sibi reddidit. et sup pect' posuit. vt ia no se dyaboli seruu timeret. s3 p virgine se liber factu3 gauderet. Quo theophilus recepto. vehemeter exultas cora epo omiq3 populo qd sibi acciderat retulit. et cuctis admiratibus et virgine gl'osam laudatib' ipe post triduu in pace qeuit. Quida vir et vxor sua ppe lugdunu circa anu dni. M. c. filia vnica habetes. ea cuida iuueni nuptui tradiderunt. Ob amore aut filie gener suu secu in domo tenebat Mater aut puelle iuuenem amore filie sue ta diligenter colebat. vt n maior ess3 amor puelle ad puer q socrus ad gener. Inter hec maliciosi dicere ceperut. q h no filie ca faceret. s3 vt eide p filia sese ingereret. Cu igit mulieris animu tanta falsitas cocussisset. timens ne in vulgi fabula verteret. duos rusticos alloqt vt si occulte gener stragulare vellet. cuilibet. xx. solidos pollicet Quada igitur die eos i cellario recludes maritu suu ex industria aliquo ire cosuluit. et filia alio trasmisit. Tuc adolesces iussu dne sue cellariu vt vinu afferret ingredit. et mox a latronib' stragulatur. Mox socr' ipm in lectu filie detulit. et qsi dormiente vestib' circutexit. Redeutib' g marito et filia et ad mesam positis. iubet mater filie vt maritu debeat excitare et ad mensam vocare. Que cu defunctu reperiss3. et h pcita nuciass3 tota familia in lamentu vertit. Et illa mulier homicida qsi doles cu ceteris lametatur. Tande mulier de ppetrato scelere valde ingemuit. et sacerdoti omia p ordine pfessa fuit. Post aliqd tps inter mulierem et sacerdotem litigiu oritur et a sacerdote sibi generi homicidiu irrogatur. Qd cu ad pentu iuuenis noticia deuenisset. adducitur ad iudice. et ab eo ignibus cocremada danatur. Fine ergo suu imminere psideras. ad beatam virginem se puertit. et eius intras ecclesia in oratoe cu lacrimis se pstrauit Post modicu exire copellitur. et in magnu piecta ignem oes ibidem

stare illesam et incolumē contuentur. At gentes pueri ignem puuz esse putātes. ad sarmenta cōcurrunt et in ignem piiciunt. Videntes autem q nec sic in aliquo lederetur. lāceis et hastis eam impugnare ceperunt. Tunc iudex q̄ aderat vehementer obstupuit. ꝛ eos ab ipi⁹ impugnatōe cōpescuit. Eam aūt diligēter ꝯsiderās nullū in ea signū incendii p̄ter sola vulnera lanceaꝝ inuenit. Cū aūt gentes eius domū eam reduxissent. ꝛ eam fomentis et balneis recrearent. nolens eam deus vlterius humana suspitōne fedari. post triduū in laude virginis pseuerantez ex hac vita vocauit

CXXVII

De sancto adriano

Adrianus a maximiano impatore regnāte martirium passus est. Cū em̄ p̄dictus maximian⁹ i nichomedia vrbe ydol' immolaret. iussu ei⁹ cuncti xp̄ianos pquirētes. alii timore pene. alii amore pmisse pecunie. vicini vicinos. propinqui domesticos ad suppliciū trahebāt. Inter quos. xxiii. a pquirētibus ꝯp̄hensi an̄ regem adducti sunt. Quib⁹ rex. Non audistis qualis pena aduersus xp̄ianos posita sit. Cui illi. Audiuim⁹ et stulticie tue iussionē irrisim⁹. Tunc rex iratus neruis crudis eos cedi iussit. et lapidib⁹ ora eoꝝ cōtundi mandauit. ac annotata vniuscuiusqz ꝯfessione. ferro vinctos in carcere recludi p̄cepit. Quoꝝ adrian⁹ ꝯstantiā prior officii militaris cōsiderans dixit eis. Adiuro vos p deū vestꝝ vt mihi dicatis. que est remuneratō quaz expectatis p ista tormēta. Ad h̄ dixerunt sancti. Ocul⁹ nō vidit. nec auris audiuit. nec in cor hois ascēdit q̄ preparauit dn̄s diligentib⁹ se pfecte. Tunc adrian⁹ in mediū psiliens ait. Annotate me cū istis. qꝛ ꝛ ego xp̄ianus sum. Qd̄ cum impator audisset. nolentē sacrificare vinctū ferro in carcerē posuit. Natalia vero vxor eius audiens viꝝ suū incarceratum. scidit vestimēta sua. flens plurimū et eiulans. Sz cū audisset. q ppter fidem xp̄i incarcerat⁹ fuisset. gaudio repleta ad carcerē cucurrit. et vincula viri sui ꝛ alioꝝ osculari cepit Erat em̄ xp̄iana. sz ppter persecutionem se nō publicauerat. Et dixit ad viꝝ suū. Beatus es dn̄e mi adriane. qꝛ inuenisti diuitias q̄s nō dimiserūt parētes tui. qbus egebunt hi q̄ multa possidēt qn̄ nō erit fenerādi tēpus. nec mutuo acciplēdi. dū nullus de pena alium liberabit. nec pr̄ filiū. nec mr̄ filiā. nec seru⁹ dominū. nec amicus amicū. nec diuitie possessorem. Cūqz eū admonuisset vt omnem gl'am terrenā ꝯtemneret. et amicos et parentes sperneꝛ. et semper ad celestia cor haberet. dixit ad eā adrianus. Vade soror mea. tempore passionis nr̄e accersiā te vt videas finem nostꝝ. Sicqz viꝝ suū aliis sanctis recōmendans. vt eū scz cōfortarent. redit in domū suā. Postmodum audiens adrian⁹ diem passionis sue adesse. dās munera custodibus et sanctos q̄ secū erant in fideiussores. abiit domū vocare nataliam

ſicut ei iuraméto ꝓmiſerat.vt eoꝝ paſſionibus pñs eſſet.Quidã aũt euȝ videns ꝓcucurrit ⁊ nũciauit natalie dicés.Abſolut⁹ eſt adrian⁹.et ecce venit.Qď illa audiés nõ credebat dicens.Et qs potuit euȝ abſoluere a vinculis.Nõ mihi ꝯtingat vt ſoluaꝛ a vincul'.et ſepetur a ſanctis.Dũ h̕ loqretur puer domeſtic⁹ venit dicés.En dñs me⁹ dimiſſus eſt.Illa ãt putans ꝙ martiriũ refugiſſet.amariſſime flebat.Et cũ vidiſſet euȝ.ſurgens veloci⁹ hoſtiũ dom⁹ ꝯtra eũ clauſit ⁊ dixit.Lõge a me efficiatur.q̃ a deo corruit.Nõ mihi ꝯtingat loq ori illi⁹.ꝑ qď dñm ſuum abnegauit. Et cõuerſa ad eũ dixit.O tu miſer ſine deo.qs te coegit appꝛhendere. qď nõ potuiſti ꝑficere.Quis te ſepauit a ſanctis.aut qs te ſeduxit vt recederes a ꝯuentu pacis.Dic mihi cur fugiſti ãnq̃ pugna fieret.anteq̃ repugnanté videres.Quõ vulnerat⁹ es nõdũ emiſſa ſagitta.Et ego mirabar ſi ex gente ſine deo ⁊ de genere impioꝝ aliqs offeretur deo.Heu me infelicé ⁊ miſerã.qd faciã q̃ ꝯiuncta ſum huic ex genere impiorum. Nõ eſt cõceſſum mihi vt vni⁹ hore ſpacio vocarer vxoꝛ martiris.ſȝ vt dicerer vxoꝛ trãſgreſſoꝛis.Ad modicũ qdem exultatõ mea fuit.⁊ ecce ꝑ ſecula oppꝛobꝛiũ meũ erit.Hec aũt beat⁹ adꝛianus audiés vehementer gaudebat.admirãs de femina iuuene pulcerrimã ⁊ nobili ⁊ añ.xiiii.meſes nupta.quõ talia loq poſſet.Vñ ex hoc ad martiriũ ardétioꝛ effectuſ verba ei⁹ libétiſſime audiebat.Sȝ cũ eam nimis affligi videret.dixit ei. Aperi mihi dña mea natalia.Nõ eñ vt putas martiriũ fugi.ſȝ te vt ꝑmiſi vocare veni.Que nõ credens ait.Vide quõ me ſeducit trãſgreſſoꝛ. quõ métitur alter iudas.Fuge a me miſer meipam iã interficiã vt ſaties.Et dũ moꝛareꝛ ad apiendũ ei dixit.Api citi⁹ Nã vadã ⁊ vltra non videbis me ⁊ poſt h̕ lugebis ꝙ me añ exitũ meũ nõ videbis.Fideiuſſores dedi ſcõs martires.et ſi miſtri me reqrentes nõ inuenerint.ſuſtinebunt ſancti ſimul toꝛméta ſua ⁊ mea.Hec audiés natalia apuit.⁊ ſibiinuicem ꝓſtrati ad carceré ſimul abierũt.Ubi natalia ꝑ .vii.dies ſcõꝝ vlcera cũ linteis ꝑcioſis extergebat. ¶ Statuta aũt die impatoꝛ eos pñtari iuſſit.Qui reſoluti penis.qꝛ ambulare nõ poterãt velut aĩalia poꝛtabãtur.Adꝛian⁹ vero retro vinctis manib⁹ ſeqbatur.Deinde adꝛianus poꝛtãs ſibi eculeũ ceſari pñtatur.Natalia vero adiungens ſe ei dicebat.Vide dñe me⁹.ne foꝛte trepides cũ toꝛméta videbis.Modicũ qdem nũc patieris.ſȝ ꝯtinuo cũ angel' exultabiſ.Adꝛian⁹ igiꝛ ſacrificare nolés grauiſſime ceſus eſt.Curréſqȝ natalia cũ gaudio ad ſcõs q̃ erãt ĩ carcere ait.Ecce dñs me⁹ incboauit martiriũ.Cũ aũt rex ne deos ſuos blaſſemaret moneret ille ait Si ego toꝛqoꝛ qꝛ eos q̃ nõ ſũt dii blaſſemo q̃liter ipe toꝛqberis q̃ veꝝ deũ blaſſemas.Cui rex.Hec verba te illi ſeductores docuerũt.Ad qué adꝛian⁹.Quare ſeductoꝛés eos dicis q̃ ſũt doctoꝛes vite eterne.Currés natalia hec reſpõſa viri ſui aliis cuȝ gaudio referebat.Tunc rex a q̃ttuoꝛ validiſſimiſ viris fecit eũ grauiter cedi

Omnes aūt penas ⁊ iterrogatōes ⁊ respōsiōes : natalia aliis martirib⁹ q̄ erāt i carcere ꝯtinuo referebat. Jntm̄ āt cesus est. vt ei⁹ viscera effunderent͛. Tunc ferro vinct⁹ cū aliis martirib⁹ in carcerē recludit͛ Erat āt adrian⁹ iuuenis. delicat⁹ valde. ⁊ decoꝛ⁹. ānoꝝ. xxviii. Natalia vero virum suū supinū iacentē ⁊ totū laceratū ꝯsiderās. mittens manū sub vertice ei⁹ dicebat. Beat⁹ es dn̄e me⁹. qꝛ dign⁹ effectus es de numero esse scōꝝ. Beat⁹ es lumē meū. vt patiaris ꝓ eo q̄ ꝓ te passus est. Perge nūc dulcis me⁹ vt videas gl'am ei⁹ Audiēs āt impatoꝛ q̄ m̄lte matrone sanctis in carcere ministrarent p̄cepit ne vlteri⁹ ad eos ingredi ꝑmittāt͛ Qđ audiens natalia seipam tonsoꝛauit. et habitū virilem assumens sanctis in carcere ministrabat . alias q3 exemplo suo ad h' induxit. Rogauitq3 virum vt cum eē3 in gl'a hāc pꝛecē ꝓ se faceret. vt se intactā custodiens ab hoc seculo citi⁹ euocaret. Audiens aūt rex q̄ matrone fecissent. iussit incude3 afferri vt fractis sup eū crurib⁹ sancti martires interirēt Timēs aūt natalia ne vir su⁹ ex alioꝝ suppliciis terreret͛. rogauit ministros vt ab eo inciperēt. Abscisis igit͛ ab eo pedib⁹. cruribusq3 fractis. rogauit eū natalia vt manū sibi abscidi ꝑmitteret. q̄tinus aliis sanctis q̄ plura passi fuerāt ꝯpar eē3. Quo facto adrian⁹ spūm reddidit. Ceteriq3 vltro pedes ꝓtendentes ad dn̄m migrauerūt. Rex āt eoꝝ coꝛpa cremari mādauit. Natalia vero manū adriani in sinu suo abscōdit. Cum āt coꝛpa sanctoꝝ in ignem p̄cipitarent͛. voluit ⁊ natalia se cū eis in ignē p̄cipitare. S3 subito vehementissim⁹ imber erupit. ⁊ ignē extinguens coꝛpa scōꝝ illesa seruauit. Chꝛistiani vero cōsilio inito coꝛpora coꝝ ꝯstātinopolim trāsferri fecerunt. quousq3 pace eccl'ie reddita cum honoꝛe referrentur. Passi sunt āt circa āuū dn̄i. cclxxx. Natalia vero domi remanens manū sancti adriani sibi retinuit. quā in solatiū vite sue sp ad caput lectuli sui tenebat. ı B ı Post hoc aūt tribun⁹ videns nataliā tā pulcrā. tāq3 diuitem et nobilē. de voluntate impatoꝛis honestas matronas ad eam misit vt in suū ꝯiugium cōsentiret. Quib⁹ natalia rn̄dit. Quis mihi pꝛestare poterit vt ꝯiunger tali viro. S3 peto vt trium dieꝝ mihi dent͛ inducie. vt me valeā p̄parare. Hoc āt dicebat vt inde fugere poss3. Cu3 āt dn̄m exoꝛaret vt se intactā cōseruaret. subito obdoꝛmiuit. Et ecce vn⁹ martirum ei apparuit. ⁊ eā dulciter cōsolans. vt ad locu3 in q̄ sunt coꝛpa martirum veniat imperauit. Euigilās igitur. et manum adriani solā accipiens. cum m̄ltis xp̄ianis nauē ꝯscendit. Qđ tribun⁹ audiēs. cum multis militib⁹ eā per nauigiū insecut⁹ est. Exurgens āt vent⁹ cōtrari⁹. multis eoꝝ submersis eos redire cōpulit. Media āt nocte dyabol⁹ i specie naucleri cum naui fantastica his q̄ erāt cum natalia apparuit. ⁊ quasi voce naucleri ait eis. Vn̄ venitis. ⁊ q̄ pergitis. Et illi. Ex nicodemia venimus. ⁊ ꝯstantinopolim pergim⁹. Quibus ille ait. Erratis. Ad sinistrā pergite vt rectius nauigetis. Hoc āt dicebat. vt eos in pelag⁹ mitteret

et periret. Cū āt vela mutarēt. subito adrian⁹ i nauicula sedēs eisdez apparuit. ꝛ eos nauigare sicut p̄us ceperāt admonuit asserēs malignū spūz fuisse q̄ sibi locut⁹ fuerat. ponēsqz se an̄ eos. p̄cedebat illos. ꝛ viā eis ondebat. Natalia vero adrianū p̄cedere vidēs imēnso gaudio repleta est. Sicqz an̄q̄ illucesceret ꝯstātinopolim aduenerūt. Cū aūt natalia in domū vbi erāt corpa martirꝫ introisset. et manū adriani ad corp⁹ posuisset. ꝛ post orōēz dormitasset. adrian⁹ ei apparuit ꝛ salutās eā vt in eternā pacē secū veniret p̄cepit. Que cū euigilasset et sompnū astātib⁹ retulisset vale faciens omnib⁹ emisit spūm. Fideles aūt corp⁹ eius accipientes. iuxtā corpa martirꝫ illud posuerunt

CXXVIII.

De sanctis gorgonio ꝛ dorotheo

Gorgonius et dorothe⁹ apud nichomediā p̄mi in palatō Dyoclecianī antiq̄ militie renunciāt. vt liberi⁹ regē suū sequantur. ꝛ xp̄ianos se voce libera ꝯfitenť. Qd̄ cesar audiens. plurimū anxiebať. egreferēs p̄dere tales viros. q̄s itra palatiū nutritos morum ꝛ generis nobilitas decorauit. Cū igitur nec minis nec blandiciis mouerētur. in eculio distendūtur. ꝛ flagellis et vngulis toto corpe lacerati. aceto ꝛ sale nudatis pene corꝫ viscerib⁹ p̄fundūtur. ꝛ cū hec alacriter tolerarent. i craticula assantur. vbi q̄si in lecto florꝫ videbātur iacere nihilqz lesionis sentire. Deinde iussu cesaris laq̄o suspendūtur. et corpa lupis ꝛ canib⁹ exponūtur. sꝫ tn̄ intacta a fidelib⁹ colligūtur. Passi sunt circa ānū dn̄i. cclxxx. P⁹ multos ānos corp⁹ sancti gorgonii romā trāslatū est. Anno āt dn̄i. dcclxiii. ep̄us metenꝭ nepos pipini regis ip̄m ad gallias trāstulit. ꝛ in gorgociēsi monasterio collocauit.

CXXIX.

De sanctis protho et iacincto

Prothus et iacinct⁹ fuerūt domicelli et in studio p̄hie socii eugenie filie philippi nobilissimi romanoꝝ genere. Qui qdez philipp⁹ a senatu p̄fecturā alexādrie accepat. ꝛ illuc claudiā vxorem suā: et filios auitū ꝛ sergiū: filiā q̄z eugeniā secū duxit. Porro eugenia omib⁹ liberis artib⁹ ꝛ lr̄is erat p̄fecta. Proth⁹ q̄z ꝛ iacinct⁹ secū studuerāt et ad p̄fectōz omniū sciaꝝ deuenerāt. Eugenia igitur. xv etatis sue āno ab aq̄lino aq̄lini ꝯsulis filio petitur vxor. Cui illa. Et maritus nō natalib⁹: sꝫ morib⁹ est eligendus. Peruenit igitur ad man⁹ ei⁹ doctrina pauli. ꝛ cepit aīo fieri xp̄iana. Permissum erat tūc xp̄ianis iuxta alexandriā habitare. Dū illa q̄si solatiādo p̄gens ad villā. transiens audiuit xp̄ianos cantātes. Omēs dii gentiū demonia. dn̄s āt celos fecit Tunc dicit ad pueros p̄thū et iacinctū q̄ secū studuerāt. Phoꝝ silogismos scrupuloso studio trāsegim⁹ Aristotelica argumēta. ꝛ platōis ydeas. ꝛ socratis monita ꝛ breuiter q̄dquid cātat poeta. q̄dquid orator. et

quidq̃d p̱bus cogitat. hac sñia excludũ f. Bñam me vobis vsurpata po testas. sororẽ vero sapia fecit. Simꝰ ergo fratres ⁊ xp̃m seq̃mur. Pla cet cõsiliũ. ⁊ assumpto habitu viri ad monasteriũ cui elenꝰ vir dei p̃erat venit. q̃ nullam ad se feminã venire sinebat. Qui etiã quadã vice cũ he retico disputãs. cũ vim argumentoꝝ ferre nõ posset. magnũ ignẽ accen di fecit. vt ille q̃ nõ cõbureret verã fidẽ p̱baretur hr̃e. Qð cum factum esset. p̱or intrauit ⁊ illesus exiuit. Hereticus ãt cũ intrare nollet. ab om nibus expulsus est. Ad hũc igitur cũ accessisset ⁊ se virꝝ diceret. ille ait. Recte vir diceris. q̃ꝛ cũ sis femĩa viriliter agis. Nam sibi eiꝰ ꝯdicõ a deo fuit reuelata. Ab eo igitur cũ p̱thõ et iacincto monasticũ habitum suscepit. et se fratrem eugenium ab omnibus appellari fecit. Pr̃ ãt eiꝰ et mr̃ videntes curꝝ eugenie domũ vacuũ redisse. merentes vndiq3 fili am inq̃ri fecerũt. s3 minime inuenire potuerũt. Interrogãt vates q̃d de filia factũ sit. Qui rñdent eam a diis inter astra translatam. Quocirca pater imaginẽ filie fecit. ⁊ ip̃am ab omnibꝰ adorari mãdauit. Ip̃a vero cum sociis i dei timore p̱mãsit. ⁊ mortuo p̃posito ip̃a preficitur. B.

Erat tũc alexandrie matrona quedã diues ⁊ valde nobilis melãcia no mine. quã sancta eugenio oleo pungens a quartana liberauit i nomine iesu xp̃i. Uñ multa ei misit munera sed non recepit. Predicta igit̃ ma trona fratrẽ eugeniũ virꝝ esse arbitrãs sepiꝰ eũ visitabat. Uidẽsq3 ele gantiã iuuẽtutis et pulcritudinẽ corpis. in eius amorẽ vehemẽter exar sit. ⁊ q̃liter cũ eo ꝯmisceri posset anxia cogitare cepit. Simulans igitur languorẽ. misit vt ad cã veniret. ⁊ se inuisere dignaret̃. Qui cũ venisset apuit sibi q̃liter eius amore capta esset. ⁊ q̃liter in eius ꝯcupiscẽtia estu aret rogãs vt secũ carnaliter ꝯmisceret̃. Statimq3 eũ app̱hendens am plectitur. ⁊ osculat̃. et ad crimen hortatur. Qð factũ frater eugeniꝰ ab horruit dicens ei. Recte melantia nomen habere cognosceris. nigredi dinis eñi repleta p̱fidia nigra diceris ⁊ obscura. filia tenebrarũ3. amica dyaboli. dux pollutõis. fomẽtũ libidinis. soror anxietatis p̱petue. ⁊ mor tis filia sempiterne. Illa vero se deceptã videns. ⁊ timens ne forte scelꝰ publicaret. voluit ip̃a p̱or detegere. clamareq3 cepit ꝙ eugeniꝰ se volu it violare. Abiit igitur ad philippũ p̃fectum et cõquesta est dicens. Iu uenis q̃dam p̱fidus xp̃ianus ad me medendi cã ingressus i me irruens impudenter voluit me violare. et nisi vniuſ ancille q̃ intra cubiculũ erat fuissem liberata suffragio. sue me libidini sociasset. Audiens h̃ p̃fectus ira accenditur ⁊ missa appitoꝝ multitudine eugeniã ceterosq3 suos xp̃i ferro vinctos adduci fecit. diemq3 statuit i quo omẽs tradi deberẽt mor sibus bestiaꝝ. Accersitis ãt. eis corã se dixit ad eugeniã. Dic nobis eñi sceleratissime. hoc vos xp̃c vester quẽ colitis docuit. vt opam corruptio nibus detis. ⁊ matronas impudẽti vesania violetis. Cui eugenia demis sa facie ne agnosceretur rñdit. Dominꝰ nr̃ castitatẽ docuit. et integrita

tem seruantibus eternã vitam pmisit. Hanc autẽ melantiã falsã testẽ mõstrare possumus. sed meli⁹ est vt nos patiamur q̄ q illa cũ cõuicta fuerit puniat̃. et fruct⁹ patiẽtie nostre depereat. Uerũtñ adducat ancillam. quã dicit nostri sceleris esse testem vt ex ore eius possint refutari mẽdacia. Que cũ adducta esset. illa a dña sua docta cõstanter sibi opponebat q dñam suã opprimere voluit. Cunq3 omnes de familia silr depravati sic esse testarent̃. ait eugenia. Temp⁹ tacendi trãsiit. et tps loquẽdi aduenit. Nolo vt impudica in seruos xpi crimẽ imponat nec fallacia glorietur. Ut ãt mendaciũ veritas supet. et sapia maliciã vincat. veritatẽ ostẽdam nõ ppter iactantiã s3 ppter dei gl̃am. Et hec dicẽs tunicã a capite vsq3 deorsum siue vsq3 ad cingulũ scidit et femina apparuit. Dixitq3 pfecto. Tu mihi pater. claudia mater. fratres hi duo qui tecum sedẽt auitus et sergius. ego eugenia filia tua. Hi duo pthus et iacinct⁹. Quõ pr audiens. et filiã cognoscere incipiens. in amplexus cũ matre arruit. et lacrimas multas effudit. Eugenia aũt vestib⁹ aureis induitur. et in sublime tollitur. Ignis aũt de celo venit. et melanciã cũ suis cõsumpsit. Sicq3 eugenia patrẽ et matrẽ: fratres et totã familiã ad fidem xpi cõuertit. ita q pater a pfectura deposit⁹. a xpianis epus ordinatur. et in orõne persistens ab ifidelib⁹ occidit̃. Claudia ãt cũ filiis suis et eugenia romã reuertitur et ibi multi ab eis ad xpm sunt cõuersi. Eugenia aũt iussu imparatoris ligata grãdi saxo in tiberim precipitat̃. S3 rupto saxo sup vndas incolumis gradiebatur. Tũc in fornacẽ ardentẽ piicit̃. s3 extincta fornace refrigerio vtebatur. Recluditur deinde in tenebrosum carcerẽ. s3 lumen spendidissimũ radiabat eidem. Cũq3 p. x. dies sine cibo fuisset. saluator eidẽ apparuit. et panẽ candidissimũ sibi porrigens dixit. Accipe cibũ de manu mea. Ego sum saluator tu⁹ quẽ tota mentis intentõe amasti. Eodem die q̄ ad terras descẽdi ipse te cripiã In die igit̃ natalis dñi spiculator mittitur. et caput ei⁹ absciditur. Que postmodum matri apparuit. et q die dominica se sequeretur predixit. Ueniente igitur domica die claudia in oratõe posita emisit spũm. Prothus aũt et iacinctus cu3 ad templum ydolorum traherentur. oratõne simulacrorum cõminuerunt. Et cũ sacrificare nollent capitis obtruncatõne martiriũ postmodũ compleuerunt. Passi sunt aũt sub valeriano et gallo. circa annos dñi. cclvi.

CXXX

De exaltatione santce crucis.

Exaltatõ sancte crucis dr. eo q tali die fides et scã crux plurimũ exaltata fuit. Notandũ aũt q añ xpi passionem lignũ crucis fuit lignũ vilitatis. q2 huiusmõi cruces de lignis vilib⁹ parabantur. Infructuositatis. q2 q̄ntũcunq3 in mõte caluarie plãtabat̃ fructũ minime faciebat. Ignobilitatis quoq3. q2 erat suppliciũ latronũ.

Tenebrositatis.q2 tenebrosum et sine omni decore erat. Mortis.q2 ibi hoies morti tradebãtur. Fetoris q2 in medio cadauerum plãtabatur. Post passionem vero fuit multipliciter exaltata.q2 vilitas trãsiit in preciositatẽ Vñ dixit andreas. Salue crux preciosa ꝛc. Infructuositas in fertilitatez Cañ.vii. Ascendã in palmã ꝛ app.fru.ei9. Ignobilitas in sublimitatẽ. Aug9. Crux q̃ erat suppliciũ latronũ trãsiit ad frontes impatorum. Tenebrositas in claritatem. Chris. Crux et cicatrices xpi radiis solis in iudicio erũt lucidiores. Mors in vite ppetuitatem. Vñ cãtat. Vt vñ mors oriebatur ꝛc. Fetor in odoris suauitatẽ. Cañ.i. Cum esset rex in accubitu suo nardus.i.crux sancta dedit odorẽ suũ

Exaltatõ sãcte crucis solẽniter ab eccl'ia celebratur. q2 in ea fides cxplurimũ exaltata fuit. Anno eñ dñi.dcxv.pmittẽte domino flagellari populũ suũ p seuiciã paganorum. cosdroe rex persarum oĩa regna terrarum suo imperio subiugauit. Ierusalẽ ãt veniẽs a sepulcro dñi territus rediit.sz tñ ptem sancte crucis quã sancta helena ibidem reliquerat asportauit. Volens aũt ab omnibus coli vt deus.turrim ex auro et argento ꝛ interlucentib9 gẽmis fecit.et ibidẽ solis ꝛ lune ꝛ stellarum imagines collocauit. Per subtiles etiã et occultos ductus q̃si deus aquã desuper infundebat.et in subterraneo specu equi quadrigas trahentes in circuitu ibant.vt quasi turrim mouerent ꝛ tonitruũ simularent. Filio igitur suo regno tradito.vt tali phano pphanus residet. ꝛ iuxta se crucem domini collocans appellari ab omnibus se deuz iubet Et sicut legitur in libro de mitrali officio.ipe cosdroe in throno residens tã q̃ pater lignum crucis sibi a dextris posuit loco filii.et gallũ a sinistris loco spũssancti.se vero iussit patrem nominari. Tũc eraclius imperator exercitum copiosum collegit.et cõtra filiũ cosdroe iuxta danubiũ fluuiũ dimicaturus aduenit. Tandem vtrisqz pncipib9 placuit vt sup pontez soli cõfligerent.ꝛ qui victor existeret sine damno vtriusqz exercitus imperium vsurparet. Decretum etiã exiit vt quicunqz pncipem suuz iuuare psumeret.cruribus abscisis et brachiis.ob hoc cõtinuo ĩ flumĩe mergeretur. At eraclius totum se deo obtulit.et sancte cruci deuotõne qua potuit cõmendauit. Ambobus itaqz in cõflictu durãtib9. eraclio victoriam domin9 cõtulit.et cõtrariũ exercitũ suo imperio subiugauit. adeo q̃ vniuersus populus cosdroe fidei xpiane se subdidit.et sacrum baptisma suscepit. Cosdroe aũt ignorabat exitum belli.q2 cum ab omnib9 odiref. sibi a nemine intimaf. Eraclius aũt ad eum peruenit.et ĩ throno aureo eum sedere reperiẽs eidem dixit. Quia lignũ scẽ crucis fm tuũ modulũ honorasti.si baptismuz et fidem xpi susceperis.adhuc vitam et regnum paucis a te acceptis obsidibus obtinebis. Si autẽ hoc implere contempseris.gladio meo te feriã.ꝛ caput tuũ pcidam. Cum igitur ille acqeiscere nollet.extracto gladio eũ ptinus decollauit. Et q2 rex fuerat sepeliri

pcepit. Filiū vero suū .x. annoꝝ quē cū eo repit baptizari fecit. ꝛ d̄ sacro fonte ipm suscipiēs regnū paternū ei dimisit. Turrim vero illā destru-ens. argentum in pdam sui exercit⁹ tribuit. auꝝ vero et gemmas ad re-parandum eccl'ias q̄s tirānus destruxerat reseruauit. Sacrā igitur cru-cem suscipiens hierosolimā reportauit. C Cumqꝫ aūt de mōte oliue-ti descendēs p portam qua dn̄s passurus intrauerat in equo regio et or-namento impiali ingredi vellet. repente lapides porte descenderūt. ꝛ in-uicem quasi murus vel vnus paries se clauserunt. Sup quo cunctis stu-pentibus. angelus dn̄i signū crucis in manibus tenens sup portā appa-ruit dicens. Cum rex celoꝝ ad passionem p hāc portā intraret. nec cul-tu regio sed humili asello ingrediens. humilitatis exemplū suis cultori-bus dereliquit. Et his dictis angelus abscessit. Tunc impator lacrimis infusus seipsum discalciauit. et vestimenta vsqꝫ ad camisiam exuit. cru-cemqꝫ dn̄i accipiēs vsqꝫ ad portā humiliter baiulauit. Moxqꝫ duricia lapidum celeste psensit impium. statimqꝫ porta se suberigens. liberꝫ in-trantibus patefecit ingressum. Odor aūt suauissimus. q eodē die. eodē qꝫ momento quo de turri cosdroe sacra crux fuit ablata. hierosolimis d̄ psaꝝ puintia p tam longa terraꝝ spacia fuerat elapsus: tūc rediit Om-nesqꝫ mirabili suauitate refecit. Rex aūt deuotissim⁹ in has crucis lau-des prupit. O crux splendidior cunctis astris mūdo celebris. hominib⁹ multū amabilis. sanctior vniuersis. q̄ sola fuisti digna portare talentuꝫ mundi. Dulce lignū. dulces claui. dulcis mucro. dulcis hasta. dulcia fe-rens pondera. salua pn̄tem cateruā in tuis hodie laudib⁹ ꝯgregatā. tuo vexillo signatā. Sicqꝫ pciosa crux in suo loco restituitur. ꝛ antiq mira-cula renouant. Mortui qdam vite restituūtur. palitici qttuor curantur leprosi decē mundātur. ceci. xv. illuminātur. demones effugātur. ꝛ a va-riis lāguorib⁹ plurimi liberātur. Et sic impator eccias repans et regiis munerib⁹ cumulās ad ppria remeauit. In cronicis aūt hoc gestū aliter fuisse narratur. Dicitur em̄ q dn̄ cosdroe occupās vniuersa regna. hie-rusalem cū zacharia pr̄iarcha et ligno crucis cepissꝫ. ꝛ eracli⁹ cuꝫ eo pa-cem facere vellet. iurauit se cū romanis pacē nō factuꝝ. donec crucifixū abnegarēt ꝛ solē adorarēt. Tūc eracli⁹ zelo armat⁹ ꝯtra eū exercitū mo-uit. ꝛ psas multis plus deuastauit. ꝛ cosdroe vsqꝫ tesifontē fugere com-pulit. Tandem cosdroe dissenteriā incurrens medasan filiū suū in regē coronare voluit. Qd̄ sirois pmogenit⁹ eius audiens. cum eraclio fedus iniit. patrēqꝫ cum nobilib⁹ psequens in vinculis iecit Queꝫ pane tribu-lationis ꝛ aqua angustie sustentans. tandem sagitari et occidi fecit P⁹ modum aūt omnes incarceratos cuꝫ patriarcha et ligno crucis eraclio destinauit. Ille aūt pciosum lignū crucis hierusaleꝫ detulit. ꝛ postmodū cōstātinopolim deportauit. Hec i multis cronicis legunt. De hoc au-tem ligno crucis sic dixit sibilla apud paganos. sicut dicitur in hystoria

triptita. O ter beatū lignū in q̄ deus extēsus est. Hoc forte dictū est pro pter vitā nature grē et glē q̄ ex cruce puenit. B Apud cōstantinopo lim iude⁹ q̇dam ecclīam sancte sophie ingressus q̄ndam imaginē christi ibidē cōspexit. Qui se ibi solū cōsiderās gladiū arripuit et appropians imaginē christi in gutture pcussit. statimq̄ʒ inde sanguis exiuit. et iudei faciem ꝛ caput aspersit. Qui territ⁹ imaginem accepit ꝛ ipam in puteū pijciēs stati aufugit. Quidā āt xpian⁹ eidē obuiauit sibiq̄ʒ dixit. Vñ ve nis iudee. Aliquē hominem occidisti. Et ille. Falsum est. Cui rursus hō ille dixit. Vere homicidiū perpetrasti. et ideo sanguie aspersus es. Et iu deus. Vere deus xpianorum magnus est. ꝛ fides eius firma p oīa ꝓ pro batur. Nequaq̄ꝫ eīn hominē percussi. sʒ xpi imaginē. ꝛ cōtinuo sanguis emanauit de eius gutture. Duxit aūt iudeus hominem illū ad puteum. et inde sanctā imaginem extraxerunt. Plaga aūt in gutture xpi vt fert adhuc hodie cernitur. ꝛ iudeus cōtinuo fidelis efficitur. Apud siriam in ciuitate berich q̇dam xpianus sub ānua pensione hospitium habens imaginem domini crucifixi cōtra lectuli faciē in pariete affixerat. et ibi oratōes suas ꝯtinue faciebat. Post annū vero aliā domū locauit ꝛ ima ginem ibidē ex obliuione reliquit. Quidā aūt iudeus p̄dictā domū cōdu xit. ꝛ quadā die vnū de suis ꝯtribulib⁹ ad ꝯuiuiū inuitauit. Inter epu las aūt ille q̇ inuitat⁹ fuerat casu circūspiciens. imaginē infixaʒ parieti cōtuetur. et in illū q̇ se inuitauerat ira fremēs. cur imaginē iesu xpi naza reni tenere audeat cōminatur. Ille aūt cū adhuc p̄dictā imaginem non vidisset. sacramētis q̇bus poterat affirmabat ꝙ illā de qua dixit imagi nem penit⁹ ignorabat. Tunc ille placatū se simulās valefecit ꝛ ad p̄nci pem sue gētis abiens iudeū illū de eo qd̄ viderat accusauit. Iudei igit̄ cōgregati ad domū ei⁹ cōueniūt. ꝛ visa imagine illū contumelijs diris afficiūt. ꝛ extra sinagogā semiuiuū pijciūt. imaginē vero cōculcantes pedib⁹. cuncta in ea dn̄ice passionis opprobria renouarūt. Cū vero lat⁹ lā cea pforassent. ptin⁹ sanguis et aq̄ vbertim exiuit. ꝛ suppositū vas iple uit. Stupefacti iudei. sanguinē illum ad sinagogas detulerūt. ꝛ oīes i firmi ex ipo inuncti ptin⁹ curabātur. Tunc iudei epo terre illi⁹ omnia p ordinem narrauerūt. et baptismū ꝛ fidē xpi vnanimiter susceperūt. Epi scopus aūt sanguinem illum i ampullis christallinis ꝛ vitreis cōseruauit. Christianum etiā illū accersiuit ad se et q̇s tā pulcrā imaginē cōposuis set inq̄siuit. At ille dixit. Nicodemus illā composuit quam moriens ga malieli. gamaliel zacheo. zache⁹ iacobo. iacobus simoni reliquit. Sicq̄ʒ in hirl'm vsq̄ʒ ad excidiū vrbis fuit donec inde a fidelib⁹ i regnū agrip pe delata. ꝛ inde ad patriā meā deducta. a parentib⁹ meis ad me heredi tario iure deuenit. Factū est hoc anno dn̄i. dcc. l. Tunc oīes iudei sina gogas in ecclesias cōsecrarunt. Et ex tunc hic mox inoleuit vt ecclīe cō secrarentur. qꝛ ante tantuʒ altaria cōsecrabant̄. Propter istd̄ miraculū

ordinauit eccia.v.kalen̄.decembris memoriā fieri dn̄ice passionis. vel vt alibi legitur.v.yd⁹ nouembris. Un̄ ꝛ rome cōsecrata est eccia in honore saluatoris.vbi ampulla cum illo sanguie reseruatur.ꝛ solenne festū tunc agitur. E Uirt⁹ crucis etiā apud infideles maxima ꝑ oīa comprobatur. Nā vt grego.in.iii.dyalogoꝝ libro ꝯmemorat.andreas fundane ciuitatis eps̄.dum q̄ndā sanctimonialem feminā secū habitare ꝑmitteret.antiqu⁹ hostis cepit illi⁹ speciem oculis mentis eius imꝓmere vt i lecto nephāda cogitarꝫ. Quadā vero die iude⁹ qdam romā veniēs cum iā diem declinare cerneret.ꝛ vbi manere posset minime repꝑisset. in quodā templo apollinis ad manendū se ꝯtulit. Qui ipm loci illius sacrilegium ꝑtimescens.q̄uis fidem crucis minime haberet. signo crucis tn̄ se munire curauit. Nocte aūt media euigilans vidit malignoꝝ spirituum turbā quasi in obsequiū cuiusdā potestatis p̄ire. eumqꝫ qui ceteris p̄erat in eoꝝ medio ꝯsedere.q cepit singuloꝝ spirituū sibi obsequentiū causas actusqꝫ discutere.quatinus vnusquisqꝫ q̄ntum egisset neqcie inueniret. Modū aūt discussionis gregori⁹ cā breuitatis ꝑtransit. Sꝫ ex simili in quodā exemplo qd legitur in vitaspatꝝ innotescere potest Nā dum qdam in templū ydoloꝝ intrasset.vidit sathanā sedentē. et omnem eius militiā ei assistentē. Et veniens vn⁹ de malignis spiritibus adorauit eum. Cui ille. Unde venis. Et ille. Jn illa ꝓuintia fui.ꝛ ibi bella plurima suscitaui.ꝛ ꝑturbatōes multas feci.ꝛ sanguinem copiosuꝫ effudi. ꝛ veni nunciare tibi. Et sathan ait. Quāto tempe hoc fecisti Et ille. Jn xxx.diebus. Et sathan. Quare tāto tpe hoc fecisti. Et ait assistentibus Jte ꝛ flagellis eū cedite ꝛ durius verberate. Et scd̄us veniēs adorauit eum dicens. Jn mari dn̄e eram ꝛ cōmotōes maximas excitaui.ꝛ naues multas demergens.homines q̄plures occidi. Et ait. Quanto tpe hoc fecisti. Et ille. Jn.xx.dieb⁹. Et iussit hunc similiter flagellari dicēs Jta modicum tāto tpe laborasti. Et tercius veniens ait. Jn q̄dam ciuitate fui.ꝛ rixas in quibusdā nuptiis excitaui.et multā sanguinis effusionē feci.ꝛ sponsum ipm occidi.ꝛ veni nunciare tibi. Cui dixit. Quāto tempe hoc fecisti. Et ille. Jn.x.diebus. Et ille ait. Nonne plura in tot diebus opatus es. Et iussit eum a circumstātibus verberari. Et quartus veniens ait. Jn heremo mansi ꝛ ꝑ.xl.annos circa q̄ndam monachū laboraui.ꝛ vix tandē ipm in lapsum carnis precipitaui. Quod sathan audiēs de solio suo surrexit.et eum osculans de capite suo coronam abstulit.et capiti illius imposuit. Ac ipsum secum consedere fecit dicens. Magnam rem fortiter egisti. Et plus omnibus laborasti. Hic igitur vel similis potest esse modus illius discussionis. quem gregorius pretermittit. ¶ Cum ergo singuli spiritus exponerent quid egissent. vnus in medium prosiliit. et quanta carnis temptatione de illa sanctimoniali femina andree animum commouisset. aperuit. Addens ꝙ heri

hora vesperaꝝ vsq; ad hoc eius mentē traxerit. vt in tergū eius blandiens alapā daret. Tunc malignus spūs eū hortatus est vt pficeret qḋ cepisset. vt illi⁹ ruine singularem inter ceteros palmā teneret. Precepitq; vt q̄rerent quisnam esset ille q̄ iacere in templo eodem p̄sumpsisset. Cu; autem ille vehementi⁹ palpitaret et missi spūs eu; crucis misterio signatum viderent. territi clamauerunt. Vere vas vacuū sed signatū. Ad hāc vocem ptinus illa malignoꝝ turba disparuit spirituū. Judeus autē cōcitus ad episcopum venit. et ei omnia p ordinem enarrauit. Quod ille audiens vehementer ingemuit. ⁊ omnē mulierem a domo sua ptinus remouit. et iudeum baptisauit. ¶ Refert quoq; gregori⁹ in libro dyalog. ꝙ quedā sanctimonialis ortū ingrediens et lactucā ɔspiciens cōcupiuit eam. q̄ signo crucis benedicere oblita auide momordit. Sz arrepta a dyabolo ptinus cecidit. Cū aūt beat⁹ equicus ad eam venisset dyabolus clamare cepit ac dicere. Ego q̄d feci. ego q̄d feci. Sedebā hic sup lactucam. illa venit ⁊ momordit me. Ad imperiū aūt p̄dicti viri dyabol⁹ mox de ea exiuit. ¶ Legitur in historia ecclesiastica ꝙ gentiles p alexandriā arma serapis in parietib⁹ depinxerāt. Theodosius vero illis deletis signum crucis depingi mādauit. Quo viso gentiles ⁊ sacerdotes ydoloꝝ baptisati sunt. dicētes traditum esse ab antiquis ꝙ ea que colebant starent donec veniret signum illud in quo est vita. Quedam tunc lr̄a apud illos quā sacram vocabant habebat formam crucis. quā dicebant interp̄tari vitam futuram

CXXXI

De sancto iohāne chrisostomo

Iohānes cognomie chrisostom⁹ anthiocen⁹. fili⁹ secūdi et anthure nobiliū fuit. Cui⁹ vita gen⁹. cōuersatō. ⁊ psecutio. in historia triptita pleni⁹ declaratur. Qui cū phie studiū ipendisset. tandē hāc deserēs diuinis lectōibus incūbebat. Qui p̄sbiter ordinatus ppter castitatis zelū seuerior habebatur. et feruori magis q̄ mansuetudini fuiebat. Et ppter vite rectitudinē incaut⁹ ad futura pspicere nesciebat. In cōfabulatōe arrogās a nescientib⁹ putabatur. In docendo erat p̄cipuus. in exponēdo egregi⁹. ad mores cocrcēdos optim⁹. Regnātibus igit̄ archadio et honorio augustis. et damaso in romana sede p̄sidente. fact⁹ est eps. Qui dū vitā clericoꝝ repēte corrigere voluit. oēs in sui odiū cōcitauit. ⁊ eū velut furiosum declinabant. et apud omnes ei detrahebāt. Et quia nunq̄ aliquē ad prandiū inuitabat. nec ab aliq̄ inuitari volebat. dicebant eum hoc ideo facere. quia turpiter manducaret. Alii ppter excellentē ⁊ exq̄situm vsum ciboꝝ hoc eū facere p̄dicabant. Reuera āt ppter abstinētiā stomachū ⁊ caput sepe dolebat. ⁊ iō prādiorum epulas euitabat. Popul⁹ āt ppter sermones q̄s in ecclesiis faciebat eū plurimū diligebat. puipendēs ꝙ ɔtra eū emuli loq̄rentur. Apposuit

quoqȝ iohes ꝛ quosdā pceꝝ obiurgare. ꝛ iō ɔtra eū maioꝛ inuidia est ac censa. Aliud qȝ fecit. qd̄ cūctos valde ɔmouit. Eutropi⁹ nāqȝ pposituſ impatoꝛis ꝛ habēs ɔſulis dignitatē. volens in qbuſdam ad ecclesiā fu-gientibus se vindicare. studuit vt lex ab impatoꝛe poneretur. vt nullus ad eccl'iam ɔfugeret. imo q̄ dudum refugerant extraherētur. Post paucos aūt dies cum eutropius regem offendiſſet. ad eccl'iam mox cōfugit Epūs aūt hoc audiens ad eū sub altari latitantē acceſſit. ꝛ omeliā incre patoꝛiā cōtra eum faciens ipm̄ duriſſime obiurgauit. Ex qua re multoſ offendit. eo ꝙ homini infelici noluit misericoꝛdiā impendere. Sȝ insup nō destitit obiurgare. Impatoꝛ ergo eutropiū rapienſ. eius caput abſcidit. Pro diuersis igitur cauſis multos homines fiduciali⁹ obiurgabat ꝛ ideo erat plurimis odioſus ¶ Theophilus aūt alexandrin⁹ epš iohannem deponere volebat. ꝛ p̄ſbiterum quendā nomīe yſidoꝝ intrudere affectabat. ꝛ ideo cauſas deposītōnis diligenter querebat. Popul⁹ autē defendebat iohannē. ꝛ ei⁹ doctrina mirabili auiditate paſcebat Sacerdotes quoqȝ iohes ſm̄ ecclesiasticas ſanctōeſ viuere cogebat. dicēs nō debere frui honoꝛe ſacerdotii q̄ eoꝝ vitā ɔtemnerent imitari. Nō ſolū aūt ciuitatē cōſtantinopolitanā strenue gubernabat. ſed ꝛ p'les circūadiacētes puintias impali auctoꝛitate puidis legib⁹ oꝛdinabat. Cūqȝ cognouiſſet in fenice adhuc demonibus sacrificia miniſtrari. cleros illuc ꝛ monachos deſtinauit. oīaqȝ tēpla ydoloꝝ deſtrui fecit. ¶ Eodē tpe gaimas quidā erat genere celtic⁹ cōſilio barbar⁹. studio tirānico vehementer elatus. arriana heresi depꝛauat⁹. mgr̄ tn̄ militū fact⁹ Hic impatoꝛē rogauit vt intra ciuitatē ſibi ſuiſqȝ eccl'iam vnā daret. Qd̄ cū pmiſiſſet. rogauit iohannē vt ecclesiā vnā illi ɔcederet. vt ſic eius tirannidē refrenaret. At iohānes virtute foꝛtiſſim⁹ ac totus zelo ignitus. noli inquit o impatoꝛ h̄ pmittere. nec ſanctū canib⁹ dare. nec huc barbaꝝ metuas Sȝ ambos nos iube vocari ꝛ ſub ſilētio inter nos q̄ dicunt audi. Ego nāqȝ hui⁹ linguā ſic refrenabo. vt hui⁹modi petere nō p̄ſumat. Qd̄ audiens impatoꝛ gauiſus eſt. ꝛ vtrūqȝ altera die vocauit B ¶ Cūqȝ gaimas vnum pꝛo ſe oꝛatoꝛiū peteret. ait iohannes. Vbiqȝ tibi diuina domus apta eſt vt nullus te vetet oꝛare. At ille. Ego alterius ſecte ſum. ꝛ vnum templū cum meis habere depoſco. Multos quidem pꝛo romana re publica laboꝛes aſſumpſi. et ideo non debeo in mea petitōe contemni Cui iohannes. Plurima pꝛemia ꝛ que tranſcendūt tua certamina receпiſti. Magiſter militū factus es. conſulari toga inſup exoꝛnat⁹. ꝛ opoꝛtet te conſiderare quid dudū fueris. ꝛ qualis modo cōſpiciariſ. Que priſca paupertas. ꝛ que modo ſubſtantia. Quibus veſtimentis ante vtebaris. et quibus oꝛnaris modo. Igit̄ qꝛ pauci laboꝛes maxima tibi p̄mia cōtulerunt. ɔtra honoꝛantē te nō ſis ingrat⁹. His ſermonibus eius os obſtruxit. ipſumqȝ compulit vt taceret. Dū igitur conſtantinopolitanā

vrbem strenue gubernaret. gaimas imperiū ambiens cū in die nihil age
re posset nocte barbaros misit ꝙ palatium cōcremarent Tunc apte mō
stratum est quō sanctus iohānes custodiebat ciuitatē Barbaris em̄ an
gelorum armatoꝝ ingens corpus habentiū copiosa turba apparuit. q̄
ipos ꝓtinus effugauit. Quod cum dn̄o suo nunciassent. ille valde mira-
tus est sciens exercitū militum ꝑ ciuitates alias cōstitutū. Cū igitur se
quenti nocte eos iteꝝ destinasset. a visione angeloꝝ sunt similiter effu-
gati. Nouissime ille egressus miraculū vidit ⁊ fugit. estimās milites in
die latere ⁊ nocte ciuitatē custodire. Egressus inde ad traciā iuit. et ma
gno cōgregato exercitu cūcta vastabat. timentib⁹ cunctis barbaricā fe
ritatem. Imperator ergo iohāni sanctissimo on⁹ legatōis imposuit. Ille
aūt inimiciciaꝝ immemor alacriter est ꝓfectus. Gaimas vero agnoscēs
eius fiduciā. pietate assumpta longo itinere eidē occurrit. suisqȝ oculis
dexterā ei⁹ circumposuit. ⁊ filios suos sacra eius genua osculari p̄cepit
Hui⁹ nanqȝ virtutis iohānes fuit vt etiā valde terribiles humiliari co
geret ⁊ timere. ¶ Eodem q̄ȝ tp̄e questio mota est. vtꝝ deus corpus
haberet. ex qua questione ꝯtentōes et certamina surrexerunt. aliis hoc.
aliis aliud affirmātibus. maxime tn̄ monachoꝝ turba simpliciū est dece
pta. dicentiū deū forma corporea esse distinctū. Theophilus aūt ep̄us
alexandrin⁹ ꝯtrariū sapiebat. ita vt in ecc̄lia cōtra eos q̄ humane forme
deum asseruerāt. ꝯtenderet ⁊ deū incorporeū p̄dicaret Q̄d egiptioꝝ mo
nachi agnoscētes habitacula sua reliquerunt. ⁊ alexandriā venientes se
ditōem ꝯtra theophilū excitarunt. ita vt eū occidere niterentur. Quod
ille cognoscēs ⁊ timens ait illis. Sic vos inq̄t video sicut dei vultū. Et
illi si vere inquūt dicis. q2 vult⁹ dei sic est vt noster. anathematiza libros
origenis q̄ nostre opinioni aduersant̄. Q̄d si nō feceris. q̄ imperatoribus
⁊ deo rebellis es. a nobis opprobriū sustinebis. Et ille. Nolite in me se
uire. Ego q̄dem que vobis placent facio. Et sic monachos a suo impetu
reuocauit. Exercitati vero ⁊ ꝑfecti monachi in h̄ seducti nō sunt. sȝ sim
plices ardore fidei ꝯtra fratres ꝯtrariū sapiētes insurrexerūt ⁊ multos
occidi fecerunt. Dū hec in egipto fierēt. iohēs apud ꝯstantinopolim do
ctrina florebat. ⁊ apud oīs admirabilis habebat̄. Ueꝝ cū arriani plu
rimū pullularent ⁊ extra ciuitatē ecc̄liam haberēt. sabbato tn̄ et domini
ca intra portas ⁊ portic⁹ cōgregati himnos ⁊ antiphonas nocte canta
bant. Diluculo aūt cū ipis antiphonis ꝑ mediā ciuitatē portas egressi
ad suā ecc̄liaȝ cōcurrebāt. Hec aūt ad vituperatōȝ orthodoxoꝝ facere n̄
cessabāt. frequēter hoc decantātes. Ubi sunt q̄ dicunt tria virtute vnū
Iohānes aūt metuens ne simplices his cantibus traherent̄. instituit vt
fidelium turba nocturnis himnis insisteret. vt et illoꝝ opus obfuscaret̄
⁊ fideliū ꝓfessio firmaretur. Fecitqȝ cruces argēteas q̄ cū argenteis ce
reis portabātur. Tūc arriani zelo accensi inuidie vsqȝ ad necē insurgūt

Una igitur nocte petra pcussus est brison eunuchꝰ auguste. qui ad himnos exercēdos a iohē fuerat deputatꝰ. Sz etiā quidā de populo vtriꝰqz ptis extincti sunt. Ex his motus imperator ꝓhibuit arrianos himnos publice decantare. ¶ Eo tpe seuerianꝰ gabalensis eps honorabilis apd multos pceres et ab ipso imperatore ꝛ augusta multū dilectus cōstantinopolim venit. ꝛ a iohāne gratāter susceptꝰ est. Cūqz iohānes asyam prexisset: suam eidem ecclesiā ꝯmendauit. Ille aūt nō fideliter ambulabat. sz semetipsum populo cōmendabat. Serapion aūt clericꝰ iohānis: hoc iohāni studuit nūciare. Trāseunti aūt seueriano nō assurrexit serapion. Ille aūt indignatꝰ clamauit. Si serapion clericꝰ nō mortuꝰ fuerit xpc in humana natura natꝰ nō est. Hec audiēs iohānes rediit. et ipsum tanꝙ blasfemū de ciuitate eiecit. Qd auguste multū displicuit ꝛ ipm reuocari fecit rogās iohannē vt ipm sibi recōciliaret. Qui nullatenus acqeuit donec augusta filiū suū theodosiū eius genibꝰ imponeret supplicans ꝛ ꝯiurans vt seuerianū recōciliaret. B ¶ Eodem qz tpe theophilus alexandrinus eps dyoscoꝝ viꝝ sanctissimū et ysidoꝝ prius sibi amicissimū iniuste eiecit. Qui ꝯstantinopolim venerunt et pncipi ꝛ iohāni eius facta narrarēt. Johānes aūt eos qdem honorabat. sed añ cause cognitōem cū eis pticipare nolebat. Falsus tñ rumor ad theophilum venit ꝙ iohānes cū illis cōmunicaret. et eis auxiliū ferret. At theophilus indignatus nō solum in illos vindictā exercere sz iohannē deponere fortiter se armabat. Celans igitur intentōem suā misit ad singulaꝝ epos ciuitatum dicēs se velle origenis libros dānare. Epiphaniū qz epm cypri viꝝ sanctissimū et famosissimū circūuenit et amicū fecit. rogās vt ꝛ ipe similiter libros origenis dānaret Epiphanius ꝑpter sui sanctitatē eius fallacias nō attendens: apud cypꝝ suos episcopos ꝯuocauit. et lectōez origenis interdixit. rogans iohannē p lras vt se ab hoꝝ lectōne libroꝝ suspenderet. ꝛ q̄ ordinata fuerāt cōfirmaret. Johannes aūt hoc ꝑuipendens in doctrina ecclesiastica laborabat. et in ea florebat. nihilqz de his q̄ cōtra eū cogitabātur curabat. Demū theophilus odiū diu celatū manifestauit. et se velle iohannē deponere indicauit. Mox inimici iohānis multiqz clerici et pceres palatii tps oportunū inueniētes: nitebantur vt cōtra iohānem apud ꝯstantinopolim ꝯsiliū fieret. Post hoc aūt epiphanius cōstantinopolim venit. damnatōem libroꝝ origenis secum ferens et inuitatōnem iohānis causa theophili declinauit. Et qdam ꝑpter epiphanii reuerentiā damnatōi libroꝝ origenis subscribebāt. plurimi aūt hoc facere recusabant. quoꝝ vnꝰ fuit theotinus sichie ꝑsul vir rectitudine vite famosissimus. Qui ita respondit. Ego inquid o epiphani eius qui dudū bene requieuit. iniurias non fero. neqz rem blasfemā tēptare ꝑsumo. dānans ea que priores nostri respuere noluerūt. Nam neqz malam doctrinā in libris eiꝰ esse cōspicio. Qui his ꝯtumelias inferunt nesciunt

semetipsos. Athanasiꝰ aūt defensor niceni cōsilii cōtra arrianos testem
sue fidei hūc viꝝ appellat. illiꝰ libros suis ꝯiungēs et dicens. Mirabi
lis inqt et laboriosissimus origenes hoc de filio dei nobis testimoniū ꝑ
hibet. asserens coeternū eum patri. Johānes aūt indignatus nō est cur
absqꝫ regulis in eccīa sua epiphaniꝰ ordinatōez fecerit. Sꝫ tn̄ rogabat
vt inter epos cū eo maneret. At ille nec se cū eo manere nec orare respō
dit. nisi dyoscoꝝ eiiceret. ⁊ dānatōi libroꝝ origenis subscriberꝫ Johē
hoc facere renuente. aduersus iohannē ab eiꝰ inuidis epiphaniꝰ incita
tur. Vn̄ epiphaniꝰ libros origenis dānauit. et dyoscoꝝ adiudicauit. et
iohāni tanꝙ hoꝝ defensori detrahere cepit. Cui iohānes mādauit Cō
tra regulas multa fecisti o epiphani. Primū qꝛ ordinatōꝫ fecisti i eccle
sia sub meo iure cōstituta. Deinde qꝛ in ea auctoritate ꝓpria sacra cele
brasti. Et rursus qꝛ inuitatꝰ excusasti. et nūc denuo qꝛ in teipm̄ cōfidis.
Quapropter obserua ne i populo seditō oriat̄. et huiꝰ rei ꝑiculū ipe susci
pias. Hoc aūt audiēs epiphaniꝰ discessit Qui cū ad cypꝝ reuersurꝰ essꝫ
mādauit iohāni. Spero qꝛ epus nō morieris. At ille remādauit. Spe
ro qꝛ ad patriā tuā nō redibis. Qđ sic euenit Nā epiphaniꝰ in via obiit
Et iohānes postmodū de epatu depositus in exilio vitā finiuit. E.
Ad sepulcꝝ āt huiꝰ epiphanii viri sanctissimi demones expellunt̄ Fuit
āt vir mire liberalitatis ad paupes. Qui cū quadā vice tota ecclie pecu
niam erogasset. et nihil sibi remāsisset. qdā subito veniens sacculū mlta
rum pecuniaꝝ sibi obtulit ac discessit Nec vn̄ venerit aut q̄ abierit scitū
fuit. ¶ Paupes quidā volētes epiphaniū decipe vt aliqd eis daret. vnꝰ
eoꝝ supinū se in terra ꝓstrauit. alter sup eū stans q̄si mortuū flebat. et
ꝙ nihil vn̄ eū sepelire posset hr̄et qrulis vocibus clamabat. Epiphaniꝰ
igitur supueniēs vt in qete dormiret orauit. ⁊ sepulture necessaria mini
strauit. Dominēqꝫ cōsolatꝰ abiit. Ille āt sociū pulsans dicebat. Surge
hodie tuis laboribꝰ epulemur. Quē cū crebro pulsasset. ⁊ mortuū agno
uisset. ad epiphaniū cucurrit et qđ acciderit nūciauit. ac vt euꝫ resuscita
ret rogare cepit. Ille aūt benigne eū cōsolatus est. nō tn̄ euꝫ resuscitare
voluit ne ministris dei facile illudat̄. ¶ Veꝝ cū epiphaniꝰ discessissꝫ relatū
est iohāni ꝙ eudoxia augusta ꝯtra eū epiphaniū incitassꝫ. Qui solito ze
lo accensus ſmonē ad populū fecit. q̄ cunctaꝝ mulieꝝ vituperatōꝫ omnimo
dā cōtinebat. Hic sermo ab omnibꝰ est acceptꝰ. vt q̄si cōtra augustā sit
ꝓlatꝰ. Qđ cū augusta ꝯgnouissꝫ imperatori cōquesta est: dicēs cōtumeliā
illatā vxori in eū potiꝰ redūdare. Motꝰ ad hec imperator cōtra iohēm ꝓ
cepit sinodum celebrari. Theophilꝰ igit̄ festine epos cōuocabat Oēs
qꝫ iohānis inimici alacriter cōfluebāt. supbum et impium eum vocantes
Uniuersi igit̄ epi apud cōstantinopolim cōstituti non iā de libris orige
nis tractabāt sꝫ cōtra iohānē se manifestiꝰ erigebāt. Mittētes igitur ꝓ
iohāne ipm citauerūt q̄ eos velut inimicos vitare cēsuit. ac vniuersalē

sinodũ fieri pclamauit. Illi vero q̃ter eũ denuo citauerũt Qui cũ eos re
fugeret ⁊ sinodũ fieri pclamaret: dãnauerunt eũ. in nullo eũ culpantes.
nisi q᷑ vocat⁹ noluit obedire. Quõ popul⁹ audiẽs ad seditões maxias ex
citatus est. ⁊ eum trahi ab eccl'ia nõ sinebat. s₃ vt h̃ ad mai⁹ referret cõ
ciliũ pclamabat. Jussio ãt pncipis ꝯpellebat eũ velociter eiici: et in exili
um deportari. Jobẽs ãt timẽs ne in populo seditõ oriret. nesciẽte popu
lo semetipm tradidit i exiliũ deferendũ. Quõ cũ popul⁹ ꝯgnouiss₃ impor
tabilis seditõ est exorta. ita vt etiã multi inimicoꝝ ei⁹ ad misericordiam
mouerent: dicẽtes eũ calumniã passum quẽ pauloañ desiderabãt videre
depositũ. ¶ Seuerian⁹ aũt de quo sup̃ sermo habit⁹ est. in eccia docẽs
iohi detrahebat dicẽs. Et si nullũ aliud crimẽ hr̃et. ei⁹ tñ supbia deposi
tionis ei⁹ cã sufficiẽs esse posset. Orta igit ꝯtra impatorẽ et epõs immẽ
sa seditõe i populo. augusta impatorẽ rogauit vt iohẽm de exilio reduci
faceret. Terremot⁹ q₃ maxim⁹ ciuitatẽ inuasit dicentib⁹ cũctis h̃ acci
dere pter iniustã eiectõ₃ iohis. Missi igitur sũt legati ad iohanne₃ ro
gãtes vt cito rediret. ⁊ ciuitati peunti suis orõib⁹ subueniret. ⁊ i popu
lo seditõ₃ excitatã sedaret. Alii q₃ post illos. et rursus alii destinati sũt
q̃ eũ cito redire ꝯpellerẽt. Qui eũ redire nolentẽ ad ppria cito reduxerũt
eidẽ cũ cereis ⁊ lampadib⁹ vniuerso populo occurrẽte. Jp̃e aũt in epali
sede residere nolebat. dicẽs oportere hoc fieri iudicõ sinodali. ⁊ eos qui
damnauerãt suã sniam reuocare. Popul⁹ ãt miro mõ accẽdebatur eũ in
epali sede residentẽ videre. et verba doctoris audire. Preualuit igitur
popul⁹: coactusq₃ est sermonẽ facere ad populũ. ac i sua cathedra reside
re. Theophil⁹ igitur aufugit. Qui cũ ierapolim aduenisse₃: mortuus est
eiusdẽ ciuitatis eps̃. ⁊ ibi lamon sanctissim⁹ monach⁹ est elect⁹. At ille
cũ crebro refugeret: ei theophil⁹ suadebat vt sue electõi ꝯsensũ pberet.
Tũc ille pmisit dicẽs. Cras qđ dño placet iplebitur. Crastina g̃ die ve
nientes ad cellã suã eũ vt epatum suscipet instãter rogabãt: q̃ ait. Ore
mus pmo ad dñm. Qui dũ oraret: mox cũ ipa orõe terminũ vite suscepit
Johãnes itaq₃ doctrine sedule insistebat. Eo ãt tpe statua argẽtea cla
mide circũamicta i platea iuxta eccl'iam sancte sophie ad honore₃ eudo
xie auguste cõstituta erat. vbi milites ⁊ pceres lusus publicos exercebãt
Quõ quidã iohãni plurimũ displicebat. cũ videret hoc ad eccie spectare
iniuriã. ¶ Cõsueta igitur fiducia rursus linguã suã armauit. Et cu₃
oporteret pncipes supplicatõis verbo deflectere vt a tali lusu recederẽt
hoc nõ fecit: s₃ impetu sui vsus eloquii iubentes fieri talia maledicebat.
Augusta vero rursus ad suã hoc trahebat iniuriã. et denuo laborabat.
vt aduersus eũ sinod⁹ iteꝝ celebraretur. Hoc sentiẽs iohãnes: illã famo
sissimã in eccia ptulit omeliã cui⁹ initiũ est. Rursus herodias vesanit:
rursus turbatur. denuo caput iohãnis i messorio ꝯcupiscit accipe. Quõ
factũ ad iracundiã pl⁹ incitauit augustã. Dum ãt q̃dam iohãnem vellet

occidere a populo est ꝯphensus. ⁊ ad iudicandū tradit⁹. Sȝ a pfecto ne occideret arrept⁹ est. Quidā etiā seru⁹ cuiusdā psbiteri in eū impetū faciens ipm occidere molit⁹ est. Qui dū a quodā teneret. ipm q̄ tenebat. ⁊ aliū astantē ⁊ terciū ꝑcussit. Tūc clamore facto m̄ltis cōcurrētib⁹ plurimos interfecit. Ex illo tpe popul⁹ iohēȝ custodiebat. ei⁹ domū dieb⁹ ac noctib⁹ muniēs. Suadēte igit̄ augusta epi ꝯstātinopolim ꝯuenerunt. ⁊ accusatores iohis fortiter insistere ceperūt. Cū āt festiuitas natal' dn̄i supuenisset. mādauit ipator iohi q̄ nisi pus crimib⁹ exueret n̄ ꝯmunicaret eidē. Epi āt nihil ꝯtra eū reperūt nisi q̄ p⁹ depositōȝ residere i sede epali sine decreto cōcilii psumpsisset. Et sic dānauerūt eū. ¶ Appropinq̄nte tandē solēnitate paschali mādauit ei impator n̄ posse secum i ecclesia manere. cū eū duo cōcilia cōdemnassent. Uacabat igit̄ iohānes ⁊ nequaq̄ in ecclām descēdebat. Illi q̄ iohāni fauebāt iohānite dicebāt. P⁹ hoc āt impator iohānē de ciuitate expelli fecit. ac duci in exiliū in q̄ndā ciuitatē puā vbi fines sunt pōti impiiq̄ȝ romani. q̄ loca crudelib⁹ barbaris sunt vicina. Sȝ clemēs dn̄s nō pmisit diu i locis talib⁹ athletā suuȝ fidelissimū cōmorari. Hoc innocēti⁹ papa audiēs moleste ferebat. volēs. qȝ cōciliū celebrare scripsit clero ꝯstātinopolitano ne iohāni successoreȝ aliquē ordinarēt. ¶ Cū igit̄ lōgo fuissȝ itinere fatigat⁹. ⁊ dolore capitis vehemētissime cruciat⁹: necnō ⁊ ardorē sol' intolerabileȝ pateret. scā illa aīa in cumanis. xiiii. die mens̄ septēbris e carne soluta est. Quo defūcto grādo vehemens i ꝯstātinopolim ⁊ oīa suburbana descendit dicentib⁹ cūctis h̄ dei iracūdia gestū esse eo q̄ iiuste iohēs fuerit cōdemnat⁹. Quibus verbis fidē fecit mors auguste ꝓtin⁹ subsecuta. Quarta nanq̄ȝ die p⁹ grādinem est defuncta. Mortuo q̄ȝ omniū doctore terraꝝ. occidētales epi cū orientalib⁹ nullaten⁹ cōicare voluerūt. donec illi⁹ sacratissimi viri nomen iter pdecessores epos poneret. Rex theodosi⁹ xpianissimus fili⁹ pdicti archadii q̄ aui sui nomen ⁊ pietateȝ tenebat. sacras h⁹ doctoris reliq̄as i mense ianuario in regiā ciuitateȝ trāferri fecit. Cui fidelissimus popul⁹ cū lāpadib⁹ ⁊ cereis obuiauit. Theodosi⁹ āt suppliciter e⁹ adorās reliq̄as. p archadio et eudoxia genitorib⁹ supplicauit. vt ignorāter delinq̄ntib⁹ veniā cōdonarȝ. Dudū ei pentes ei⁹ mortui fuerāt. Hic theodosius clementissim⁹ fuit. adeo vt nullū se ledentiū morti adiudicaret dicens. Utinā essȝ mihi possibile ad vitā etiā mortuos reuocare. Ei⁹ curia mōasteriū videbat̄. matutinas laudes agebat. codices diuios legebat. Huic erat vxor noīe eudoxia q̄ heroyco metro poemata m̄lta cōfecit. Habuitq̄ȝ filiā noīe eudoxiā quā valētiniano quē ipatorē fecerat dedit vxorem. Hec oīa de historia triptita extracta sūt. Mortuus est aūt circa annos dn̄i. cccc.

CXXXII

De sanctis cornelio ⁊ cipriano

Cornelius interp̄tatur intelligens circūcisionē. Ipe eñ intelle xit et intelligēdo seruauit circūcisionē a supfluis licitis ꝛ etiā necessariis. Uel corneli⁹ dͬ a cornu. et leos qḋ est popul⁹. q̄si cornu. i. fortitudo populi. Cyprianus dͬ a cypro qḋ est mixtura. ꝛ ana qḋ est sursum. Uel dͬ a cypro qḋ est mesticia vel hereditas. Ipse eñ habuit supnam mixturā grē ꝛ virtutum. mesticiā peccatoꝝ. et hereditatez celestium gaudiorum .A.

Cornelius papa successor sancti fabiani a decio cesare cuz suis clericis in exiliū relegaṫ. Ibiq̄z a sancto cypꝛano carthaginēsi epō lr̄as ꝯfortatōis accepit. Tandē de exilio reduct⁹ decio p̄sentatur. ꝛ dū immobil̄ pmanerz. iussit eū deci⁹ plūbatis cedi. p̄cepitq̄z vt ad templū martis duceret. et ibi aut sacrificaret. aut sniam capitalē subiret. Cū ḡ illuc duceretur: miles q̇dā rogauit eū vt ad domū suā diuerteret. ꝛ p vxore sua salustia. q̇ p. v. ānos paralitica iacebat orarz. Que dū ad orōez eius sanata esset. xx. milites cū ipa ꝛ viro suo dn̄o crediderīt Qui oēs iubēte decio ad templū martis deducti. ꝛ in illud expuentes cū sancto cornelio martirizati sunt. Passus est aūt circa ānos dn̄i. cclui. Cypꝛanus aūt carthaginensis epūs in eadē ciuitate patrono pconsuli p̄sentatur. Qui cū a fide nullaten⁹ mutari posset: in exiliū mittitur. Indeq̄z reuocat⁹ ab anglirico pcōsule. q̇ patrono successerat: sniam capitalē accepit. Qua snia lata dixit cyprianus. Deo grās. Cum aūt ad locū cuz spiculatore venisset. p̄cepit suis vt eidem spiculatori p mercede. xv. aureos darent. Accipiensq̄z linteū. manu sua oculos texit. et sic coronam suscepit circa annos domini. cclvi.

ccxxxiii.

De sancta eufemia

A

Eufemia dͬ ab eu qḋ est bonū. et femia. q̄si bona femina. i. vtil̄ honesta. ꝛ delectabilis. qꝛ hoc triplici mō dͬ bonū. Fuit eñ vtilis aliis p ꝯuersatōz. honesta sibi p moꝝ ꝯpositōz. delectabilis deo p celestē ꝯtemplatōz. Uel eufemia dͬ q̄si eufonia qḋ est suauis sonoritas. Suauis āt son⁹ fit trib⁹ mōis. s. voce vt in cātu. pulsu vt in cythara. flatu. vt i organo. sic beata eufemia fecit deo dulcē sonum cū voce p̄dicatōis. cū pulsu bone opatōis. ꝛ cū flatu interne deuotōis .B.

Eufemia filia senatoris vidēs xp̄ianos tpe dyocleciani tā diuersis penis laniari. ad priscū iudicē pperauit. ꝛ xp̄m publice cōfitens exēplo sue ꝯstātie etiā viroꝝ aīos cōfortabat. Cum igitur iudex xp̄ianos successiue occideret. alios p̄n̄tes esse iubebat vt saltem territi immolarent. dum cōstantes tam crudeliter laniari viderent. Cum ergo coram eufemia sanctos crudeliter detruncaret. ipa eoꝝ ꝯstātia amplius pуocata iniuriā a iudice se pati clamabat. Tunc iudex gauisus est. putans eā sacrificiis velle cōsentire. Uñ cum ab ea quam sibi

iniuriā faceret reqsisset: illa ait. Cū sim genere nobil. cur mihi ignotos ꝛ aduenas āponis et pores facis ad xp̄m ptingere. ꝛ ad pmissaȝ glam peruenire. Cui iudex. Putabā te ad mētem redisse. et gaudebaȝ te tue nobilitatis vl sexꝰ meminisse. Reclusa igit in carcere. et sequenti die cū vinctis sine vinculis adducta. iteꝝ grauissime est conquesta. cur ꝯtra legem imperatoꝝ sibi soli a vinculis pcerer. Tūc alapis durissime cedit et in carcere recludit. Quā iudex secutꝰ ex libidine opprimere voluit. Sȝ illa viriliter reluctāte. manū eiꝰ virtꝰ diuina cōtraxit. Tūc putās se incantatū. ppositum domꝰ sue ad ipam direxit multa pmittēs si eā facerȝ cōsentire. Sed ille carcerē clausuȝ nec clauibꝰ apire potuit nec securibꝰ frāgere. donec a demone arreptꝰ. clamās et seipm dilanians vix euasit. Deinde educta posita est super rotā. cuiꝰ vectes carbonibꝰ pleni erāt. et artifex intra rotā tale signū trahentibus dedit. vt qn̄ sonū faceret simul traherent. et sic exeunte igne vectes corpꝰ eius dissiparēt. Sȝ nutu dei ferramentū quo rota tpabat de manu eius decidēs sonum fecit. et cōtinuo illis trahētibus rota artificē cōminuit. et eufemiā stantē super eam illesam seruauit. Tūc parētes artificis lamētantes supposito igne ipam cum rota cōburere voluerūt. Sed rota cōbusta. eufemia ab angelo soluta in quodā loco excelso incolumis stare cōspicit. Appellianꝰ iudici ait Uirtus xp̄ianoꝝ nō nisi in ferro vincitur. Unde cōsulo vt eā facias decollari. Erectis igitur scalis. cū qdam ad eā capiendā manū mittere vellet. mox totꝰ paralisi solutus vix inde semiuiuꝰ eductꝰ est. C Aliꝰ autem nomie sestenes ascendēs cōtinuo mutatꝰ ab ea veniam petiit. ꝛ euaginato gladio ad iudicē clamauit ꝙ seipm libentiꝰ occideret ꝙ̄ eā quaȝ angeli defendebāt cōtingeret. Deniqȝ inde educta. iudex cācellario suo dixit vt ad eū omēs petulātes iuuenes cōuocaret. Qui tā diu eā illuderent donec fatigata deficeret. Sed ille ad eā ingrediens, et multas virgines splendidissimas circa eā orantem vidēs. monitis eiꝰ ptinus xp̄ianus effectus est. Preses vero per capillos virginē suspendit. Sȝ imobilē permanentē negato cibo in carcerē recludi fecit. vt. vii. die inter qttuor magnos lapides sicut oliua constringeretur. Illa vero quotidie ab angelo satiata. dum. vii. die intra lapides durissimos posita esset. ad eiꝰ orōem ipi lapides in cinerē tenuissimū sunt redacti. Tn̄ p̄ses se victuȝ a puella erubescens eā in foueā pīci iussit. vbi tres tāte imanitatis bestie erāt. q̄ omnē hominē deglutirent. Que statim blandiendo ad virginem cōcurrentes et iunctis ad inuicem caudis ei quasi cathedrā ad sedēduȝ prebentes iudicem hoc videntē vehementius cōfuderunt. Unde cū preses fere pre angustia moreretur. ingressus carnifex vt dn̄i sui iniuriam vindicaret. gladiū in latus suū fixit. et xp̄i martirem fecit. Quē iudex p mercede veste serica induit. et torquea aurea circūdedit. Sȝ egrediēs a leone arripitur. ꝛ ab eo penitꝰ deuoratur. Unde sui eum diutiꝰ qrētes

vit pauca ei⁹ ossa cuȝ veste serica ꝛ torq̄ aurea repierunt. Priscus q̄ȝ iu dex seipsum comedens mortu⁹ ē inuent⁹. Sancta āt eufemia in calcedonia cū honore sepulta est. Meritis cui⁹ oēs iudei et gētiles calcedonie in xp̄m crediderūt. Passa est aūt circa ānos dn̄i. cclxxx. Ambrosi⁹ de hac virgine in p̄fatōe sic ait. Virgo alma triūphatrix eufemia. virginitatis retinēs mitrā. passionis meruit vestiri corona. Cui⁹ p̄cibus hostis inimic⁹ euincit. p̄scus aduersari⁹ supat. a fornacis igne virgo sospes eripitur. duri lapides in puluerē ꝯuertūtur. Fere mā suescunt. collaq̄ȝ submittunt. atq̄ȝ oīa penaꝝ supplicia ei⁹ orōne supantur. Nouissime gladii mucrone cōfossa. carnea relinq̄ns claustra. celesti choro iūgit leta. Hec sacra virgo tibi dn̄e ecciam tuā cōmendet. hec p nobis peccatoribus interpellet. hec etiā vota nr̄a vt virgo vernula illibata tibi p̄stet

De sancto lamperto

Lampertus nobilis genere sȝ nobilior sanctitate vite. ꝛ a p̄mevo etatis sue lr̄is erudit⁹ adeo p sui sanctitate ab omib⁹ amabatur. ꝛ p⁹ theodardū mgr̄m suū trecen̄ eccie in ep̄m meruit pmoueri. Quē childericus rex plurimū diligebat. ꝛ p̄ omnib⁹ ep̄is carū semp habebat. Sȝ crescente inuidoꝝ malicia. eū sine cā impii expellētes honore debito priuauerūt. et feramundū in eius cathedrā statuerunt. At lampert⁹ monasteriū ingressus p. vii. ānos ibidē optime cōuersatus est. Quadā vero nocte ad orōȝ surgens in pauimento p ignorantiaȝ sonum fecit. Qō audiens abbas dixit. Quisquis hūc fecit sonū statim vadat ad crucē. Tūc lampert⁹ ilico nudis pedib⁹ ī cilicio ad crucē cucurrit ibiq̄ȝ tādiu ꝛ in niue ꝛ gelu ac glacie fixus stetit donec fratribus p⁹ matutinas se calefaciētibus abbas eū deesse cognouit. ꝛ audiēs a quodaȝ fratre q ille esset q̄ ad crucē iuissȝ: eū introduci fecit: et ab eo cū monachis veniā postulauit Ille vero nō solū clemēter indulsit: sȝ ꝛ de bono patientie eis sublimiter p̄dicauit. P⁹. vii. ānos feramundus expulsus est. ꝛ sanct⁹ lamptus iubente pipino ad sedē ppriā est reduct⁹. Cū aūt sicut p̄us verbo ꝛ exemplo polleret. insurgentes in eū duo maligni: eū grauiter infectare ceperūt. Quos amici pōtificis eos sicut meruerāt occiderunt Eo tpe lamptus pipinū de quadā meretrice quā tenebat plurimū increpauit. Godo āt cōsanguine⁹ eoꝝ q̄ occisi fuerānt. et frater ipi⁹ meretricis domestic⁹ aule regie cōgregato exercitu domū ep̄i circūquaq̄ȝ obsedit: volens occisoruȝ necē in sanctū vindicare lampertū. Et cū puer lampto ī orōe posito nūciasset. ille cōfisus in dn̄o vt eos expugnaret mucronem arripuit. Sȝ ad se rediens gladiū de manu piecit: melius iudicās: vt p̄sistendo ꝛ moriendo vinceret. q̄ vt sacratas manus de impioꝝ sanguine macularet. Tunc vir dei suos ammonuit. vt pctā sua ꝯfiterentur

et mortem patienter sustineret. Statimq; impii irruētes. sanctū in orōe lamptum ꝓstratū pemerunt. circa annos dn̄i. dcxx. Quib⁹ discedētib⁹ q̄dam ex eius famulis euadētes. corp⁹ eius occulte ad cathedralē ecciam nauigio ꝑduxerūt. ⁊ cū multa ciuitatis mesticia sepulture dederūt

De sancto matheo

MAtheus binomius extitit sc; matheus ⁊ leui. Mathe⁹ aūt interp̄tatur donū festinatōis. vel donator cōsilii. vel d̄r mathe⁹ a magn⁹ ⁊ theos q̄d est de⁹ q̄si magnus deo. vel a man⁹ ⁊ theos quasi manus dei Fuit eīn donū festinatōis ꝑ festinā ꝯuersionem. donator cōsilii ꝑ salubrem p̄dicatōem. magn⁹ deo ꝑ vite ꝑfectōem. manus dei ꝑ euāgelii ꝯscriptōem. Leui interp̄tatur assumptus vel applicatus siue additus aut appositus. Fuit eīn assumptus ab exactōe vectigalium applicatus numero apostoloꝝ. additus cōsortō euāgelistaꝝ. et appositus cathalago martirum

MAtheus ap̄l's in ethiopia p̄dicans in ciuitate q̄ d̄r nadaber. duos magos noīe zaroen ⁊ arphaxat repit. q̄ ita homīes suis artib⁹ demētabāt vt quoscūq; vellēt mēbroꝝ officiō ⁊ sanitate ꝑuare viderent. Qui in tantā suꝑbiā eruperūt vt se q̄si deos ab hominibus facerēt adorari. Mathe⁹ aūt ap̄l's p̄dictā ciuitatē ingressus. et apud eunuchū cādacis regine quē philipp⁹ baptisauerat hospitat⁹. ita magoꝝ p̄stigia detegebat. ꝙ q̄dq̄d ipi faciebāt hominib⁹ in ꝑniciē. hoc ipe cōuerteret in salutē. Eunucho āt sanctū matheū interrogante quō tot linguas loq̄retur et intelligeret. exposuit ei mathe⁹ ꝙ sp̄ūsancto descendente omniū linguaꝝ sciam recepisset. vt sicut illi q̄ ꝑ suꝑbiā turrim vsq; in celū edificare volebāt. p̄ ꝯfusione linguaꝝ ab edificatōne cessauerunt sic ap̄l'i ꝑ omnium linguaꝝ sciam turrim n̄ de lapidib⁹ s; d̄ virtutibus cōstruāt ꝑ quā oīes q̄ crediderint in celū ascendāt. Tūc venit q̄ diceret magos illos cū duob⁹ aduenisse draconib⁹. q̄ ignē sulphureū ex ore ⁊ narib⁹ euomentes cūctos homīes occiderēt. Ap̄l's āt signo crucis se muniens ad eos secure exiuit. Quē mox vt dracones viderūt añ eius pedes ꝓtinus dormierūt. Dixitq; magis. Ubi est ars v̄ra. Excitate eos si potestis. Ego aūt nisi dn̄m rogassem. qd̄ in me cogitaueratis inferre. in vos ꝓtinus retorsissem. Cū āt pp̄l'us ꝯuenisset. in noīe iesu draconibus vt abirent p̄cepit. ⁊ nullū ledentes ꝓtin⁹ abierunt. Cepit q; populo de gl'a ꝑadisi terrestris magnū sermonem cōtexere. asserēs ipm omnibus mōtibus eminere. ⁊ ꝓximū celo esse. spinas vel tribulos ibi nō esse. lilia vel rosas ibi nō marcescere. senectutē ibi nō euenire. sed hominem ibi iuuenē sp manere angeloꝝ organa ibidem sonare. aues vocatas cōtinuo obedire. De hoc āt ꝑadiso terrestri dixit hominē eiectū esse. s; ꝑ

xpi natiuitatē in paradisum celestē reuocatū fuisse. Et cū hec populo loq̄retur. ecce subito tumult⁹ exortus est. in q̄ regis fili⁹ mortu⁹ plāgebatur. Quē cū magi suscitare nō possent. suadebāt regi q̄ in deorum consortium raptus fuisset. et ideo simulacrum et templū sibi construi oporteret. Predictus aūt eunuch⁹ magos custodire faciens: apl'um aduocauit. Qui orōne fusa eum ptinus suscitauit. Quapropter rex nomie egippus hoc viso p vniuersas suas puintias misit dicens. Venite et videte deū in effigie hoīs latentem. Venerūt igitur cū coronis aureis et diuersis sacrificiorum generibus volētes sacrificare ei. Quos mathe⁹ cōpescuit dicēs. Viri q̄d facitis. Ego de⁹ non sum. sed seru⁹ dn̄i iesu xpi. Illi igitur de auro et argento qd̄ sibi attulerāt ipo iubente ecclesiam magnā fabricauerūt. quā itra. xxx. dierum spaciū consummauerūt. In qua apl'us. xxxiii. ānis sedit et totam egiptum ad fidem cōuertit. Rex āt egippus cū vxore sua et omni ppl'o baptisatus est. Ephigeniā q̄z filiā regis apl'us deo dicatā plusq̄ ducentis virginibus pfecit. B Post hoc hirtacus regi successit. et virginē p̄dictam cōcupiscens: dimidiū regni sui apl'o pmisit: si eā in cōiugiū suum sibi faceret cōsentire. Cui apl'us ait vt iuxta morem p̄decessoris die dn̄ica ad ecclesiam conueniret et p̄nte ephigenia cū ceteris virginibus q̄ bona sint iusta cōiugia audiret. Quo rex cum gaudio festinauit putans q̄ ephigenie vellet cōiugiū suadere. Mathe⁹ igitur virginib⁹ et omi populo cōgregatis de bono matrimonii diu locut⁹. a rege plurimū est laudatus. credens q̄ hoc ideo diceret vt virginis animū ad matrimonium prouocaret. Deinde impato silentō sermonē repetit dicens. Cū ergo bonū sit matrimoniū. si saluo federe teneatur. bn̄ scitis astātes q̄ si regis sponsam aliq̄s seruorum vsurpare p̄sumeret. nō solum regis offensam sed mortez insup mereretur. nō quia vxorem duxisse pbatur. sed quia spōsam dn̄i sui accipiens eius matrimonium violasse cōuincitur. Ita et tu rex sciēs ephigeniā regis eterni spōsam effectā. et sacro velamine cōsecratā. quō poteris spōsam potentioris te tollere et tuo matrimonio copulare. Quo audito rex pre ira insaniens furibund⁹ abscessit. Apl'us āt intrepidus et constās omnes ad patientiā et cōstantiā confortauit. et ephigeniā corā se ex timore pstratam cum ceteris virginib⁹ bn̄dixit. Post missarum autez solēnia rex spiculatorem misit qui iuxta altare matheum stantem. et expāsis manibus in celum orātem misso a tergo gladio interfecit et martirē fecit. Quod pplus audiens ad palatium regis oīa incensur⁹ pperebat. Sed a p̄sbiteris et dyaconibus vix detenti apl'i martiriū cum gaudio celebrauerūt. Rex vero cum nec p matronas ad eā directas. nec p magos ephigeniam posset aliquatenus immutare. totam eius domum igne copioso vallauit. vt ipsam cū ceteris virginib⁹ cōcremaret. Apl's āt eisdem apparens omnez ignez ab earum domo excussit. Qui erūpens regis palatiū inuasit. et solo rege euadente vix cū vnico filio cūcta cōsumpsit. Statimq̄z fili⁹ arrept⁹

a demonio patris crimia ↄfitēs ad sepulcꝝ apl'i ꝑperauit. Pr vero tur=
pissimus le.ꝑsus effect⁹. cū curari nō possꝫ. manu ꝓpria gladio se pemit
Populus aūt fratrē ephigenie ab apl'o baptizatū regē cōstit uit. Qui ꝑ
ānos. lxx. regnauit. ⁊ filiū suū sibi substituens xp̄ianū cultū magnifice
ampliauit. ⁊ totā ethiopie ꝓuintiā eccl'iis xp̄i repleuit. Zaroes aūt et ar
phaxat ab ea die q̄ regis filiū apl'us suscitauit in ꝑsidem fugerūt. Sꝫ sy
mon ⁊ iudas ibidē eos vicerunt. ¶ Notandū ꝙ in beato matheo q̄t=
tuor principaliter cōsiderātur. Primū est obedientie velocitas. qꝛ mox
vt xp̄c eū vocauit: cōtinuo teloneū reliq̄t. nec dn̄os suos timens ratōnes
vectigaliū imꝑfectas reliq̄t. et xp̄o ꝑfecte adhesit. Pro hac velocitate
obedientie q̄dam occasionē erroris sibi assumpserūt. sicut recitat hiero
nim⁹ in originali sup ꝑdictū locū dicens. Arguit in hoc loco porphiri⁹
⁊ iulian⁹ augustus vl' imperitiam historici mentiētis. vl' stulticiā eoꝝ. q̄ sta
tim secuti sunt saluatorē. q̄si irratōnabiliter quēlibet vocantē hominem
sint secuti. cum tāte virtutes tātaqꝫ signa ꝑcesserint q̄ apl'os aūq̄ crede
rent vidisse nō dubiū est. Certe fulgor ipe ⁊ maiestas diuinitatis occul=
ta. q̄ etiā in humana facie relucebat. ex primo ad se vidētes trahere po=
terat aspectu. Si eīn in magnete lapide hec esse virtus dr̄. vt anulos ⁊ fe
stucas sibi copulet. q̄ntomagis dn̄s omniū creaturarū ad se poterat tra
here q̄s volebat. Hec hiero. ¶ Scdm̄ est eius largitas siue liberalitas.
qꝛ statim fecit ei cōuiuiū magnū in domo sua. Qd̄ q̄dem cōuiuiū n̄ tm̄
fuit magnū ratōe laute ꝑparatōis. sꝫ etiā fuit magnū primo rōe voti. qꝛ
cum magno affectu et desiderio ipm̄ recepit. Secūdo rōe misterii. quia
illud fuit indicatiuū magni misterii. Qd̄ misteriū exponit glo. sup lucā
dicens. Qui domicilio christū recipit interno. maximis exuberantiū pa
scitur delectatōibus voluptatum. Tercō rōne documentoꝝ. qꝛ ibi mag̃
documenta exhibuit. sicut misericordiā volo: et nō sacrificium. ⁊ n̄ egēt
q̄ sani sunt medico ⁊c. Quarto rōe inuitatoriū. qꝛ magni discumbētes:
etiā inuitati fuerunt. s. xp̄c et discipuli eius. ¶ Terciū eius humilitas. q̄
apparuit in duob⁹. Primo in hoc ꝙ se publicanū manifestauit. Ceteri
euangeliste vt dicit glosa verecundie causa et euangeliste honore nomē
vulgatum non ponunt. Ipe ꝯm qd̄ scriptum est iustus in primis accusa
tor est sui. matheum se ⁊ publicanū nomīat. vt ondat nullum cōuersū de
bere de salute diffidere. cū apl'us ⁊ euāgelista de publicano repente sit
factus. Scd̄o in hoc ꝙ ad suas iniurias patiēs fuit. Qn̄ ei pharisei mur
murabāt ꝙ christus ad hominem peccatorē diuertisset. potuisset eis ma=
theus rn̄disse ac dixisse. Uos potius miseri ac pctōres estis q̄ vos iustos
arbitrantes medicum refugitis. Ego aūt iam peccator dici nō valeo. q̄
ad medicum salutis cōfugio. ⁊ eidē vuln⁹ meū nō abscōdo. B ¶ Quar
tum est euangelii ipius in eccia magna solēnitas Ei⁹ eīn euangeliū pre
ceteris euangeliis magis in ecclesia frequentatꝰ sicut ⁊ psalmi dauid et

ep'le pauli p̄ ceteris scripturis ampli⁹ in eccl'ia recitanť. Cui⁹ hec est rō. qm̄ teste iacobo tria sūt genera pctōꝝ. s. pctūm supbie. luxurie. ⁊ auaricie. Pctō supbie peccauit saul⁹ a saule supbissimo rege dict⁹. q̄ ecc'iam supra modū psecutus est. Pctō luxurie peccauit dauid. q̄ et adulterium cōmisit. ⁊ ppter ip̄m adulteriū fidelissimū militē vriā occidit. Pctō auaricie peccauit mathe⁹. q̄ p auariciā lucris turpibus inhiabat. Fuit em̄ telonearius. Est aūt theloneū: vt dicit ysidor⁹. loc⁹ in portu maris. vbi merces nauiū et nautaꝝ emolumenta reddunť. Telos aūt grece vt dicit beda latine dr̄ vectigal. Licet igiť isti pctōres extiterint. eoꝝ tn̄ penitentia adeo placuit vt nō solū dn̄s eoꝝ culpis ignosceret. s; etiam i eis dona sua multiplicit⁹ cumularet. Nā seuissimū psecutorem fecit fidelissimum p̄dicatorē. adulteꝝ ⁊ homicidā fecit pphetā ⁊ psalmistā. lucris inhiantem ⁊ cupidū fecit apl'um ⁊ euāgelistā. Jō igitur hoꝝ trium dicta nobis tā frequētius recitanť. vt null⁹ q̄ querti voluerit despet de venia qn̄ tātos in culpa tales cōspicit fuisse in gr'a. ¶ Notandū insup q̄ fm beatum ambro. circa quersionē beati mathei q̄dā ex pte medici. q̄dā ex pte infirmi sanati. q̄dam ex pte modi sanādi cōsiderātur. Jn medico tria fuerunt. s. sapia qua radicē morbi cognouit. bonitas q̄ medicamēta adhibuit. potētia qua ip̄m tā subito mutare potuit. De his tribus sic idem dicit ambro. in psona ipi⁹ mathei. Hic potest auferre cordis mei dolorē ⁊ aīme pallorem q̄ nouit occulta. Et hoc q̄ntū ad p̄mū. Jnueni medicu; q̄ in celis habitat ⁊ in terris spargit medicamenta. Hoc q̄ntū ad secundū. Hic potest sol⁹ sanare vulnera mea q̄ nescit sua. Hoc q̄ntū ad tercium. ¶ Jn ip̄o aūt infirmo sanato. s. in beato matheo tria qsideranť fm qd̄ dictus ambro. ondit. Jpe nāq; morbū perfecte exuit. curāti grat⁹ extitit. ⁊ in sanitate recepta sp mundū se fuauit. Ūn̄ ait. Seq̄batur matheus iam let⁹ et alacer ⁊ exultabat dicēs. Jā nō publicanū gero. iā non porto leui. Exui leui postq̄ xp̄m indui. Et hoc q̄ ad p̄mum. Odio gen⁹ meum fugio vitā meā. solū te sequor dn̄e iesu q̄ sanas vulnera mea. Hoc q̄ ad secundū. Quis est q̄ me sepat a caritate dei q̄ in me est tribulatō an angustia. an fames. Hoc quo ad terciū. ¶ Mod⁹ aūt sanādi fm beatū ambrosiū triplex fuit. Primo em̄ xp̄c ip̄m vinculis ligauit. Scd̄o cauteriū ip̄m imp̄ssit. Tercō omnē putredinē emūdauit. Ūn̄ ait ambro. loquēs in persona mathei. Ligat⁹ sū fidei clauis et bonis cōpedib⁹ caritatis. Aufer iesu meorum putredines peccatoꝝ dum habes vinculis caritatis ligatum. Seca quodcūq; inueneris viciosum. Hoc q̄ntu; ad primū. Omne mandatum tuū sicut cauterium impressum tenebo. et si vrit cauterium mandati. tamen putrefacta carnis exurit. ne ad virus serpat contagio. Et si mordet medicamentum tamen vlceris tollit vicium. Quantū ad secundum. Ueni cito domine incidens occultas et latentes varias passiones. Aperi cito vulnus. ne noxius serpat humor. emunda omne

qđ fetidū est pegrino lauacro. Hoc q̄ntū ad terciū. Eius aūt euangeliū anno dñi. d. qđ manib⁹ suis scripserat cū ossib⁹ beati barnabe reptū est. Qđ q̄dem euangeliū beat⁹ barnabas secū ferebat. et sup infirmos illđ ponens. omnes tam fide barnabe. q̄ merito mathei continuo liberabat

De sancto mauricio

Mauricī⁹ dr̄ a mari et cis qđ dr̄ vomēs vel dur⁹ et us qđ interpretatur cōsiliator vl' festinās. Vel dr̄ a mauron qđ ſm ysidorū grece dr̄ nigrū. Ipe nāq3 habuit amaritudinē p incolatu miserie ⁊ dilatōe patrie. Fuit vomēs p supfluorū abiectōz. dur⁹ ⁊ firmus per tormentorū ppessionē. cōsiliator p cōmilitonū exhortatōez. festinās p feruorem et bonorū operū multiplicatōez. niger p sui despectōz Hui⁹ passionem scripsit et cōpilauit beat⁹ euchari⁹ lugdunēsis archiepus

Mauricius in sacratissima legione q̄ thebea dr̄ dux extitisse perhibetur. Dicti āt sunt thebei a ciuitate sua q̄ thebea nūcupata est. Est āt ipa regio in ptib⁹ oriētis vltra fines arabie habilis opib⁹. fructib⁹ fertilis. arborib⁹ delectabil'. Habitatores vero illius regionis dicunt esse magni corpibus. armis strenui. in bello fortissimi. callidi ingenio. sapia locupletissimi. Ipa āt ciuitas centū portas habuit ⁊ sup nilū fluuiū q̄ de padiso egredit et gyon dr̄ sita fuit. De qua dr̄. Ecce vetus thebea centū iacet obruta portis. His iacob⁹ frater dñi verbū salutis p̄dicauit. et fidē christi pfecte eos docuit. Dyoclecian⁹ aūt ⁊ maximianus q̄ ceperūt anno dñi. cclxxvii. volētes fidē christi penitus extirpare. tales epl'as p omnes puintias in q̄bus christiani morabātur trāsmiserunt. Si aliq̄d determinari oporteret aut sciri. et tot⁹ mūd⁹ ex vna pte cōgregatus esset. et sola roma ex alia pte cōsisteret. mūdus totus victus fugeret. et sola roma in culmine scientie remaneret. Cur ergo vos parua plebecula ei⁹ p̄ceptis resistitis. ⁊ cōtra ipsius statuta tā stolide superbitis. Aut igitur deorū immortaliū fidē suscipite. aut immutabil' de vobis sentētia pferetur dānatōis. Christiani aūt huiusmōi lr̄as suscipientes. nuncios omēs vacuos remiserunt. Tunc dyoclecian⁹ ⁊ maximianus in ira cōmoti. p omēs puintias miserūt. vt omēs bellicis armis apti ad romā venirēt. et omēs rebelles romano impio subiugarēt. Lr̄e autē augustorū ad populū thebeorū delate sunt. Qui popul⁹ ſm dei p̄ceptū q̄ dei erant deo: ⁊ q̄ erant cesaris cesari reddebāt. Congregantes igit electam militū legionem. sc3. vi. milia. dclxvi. eos ad imperatorē miserunt. vt in bellis iustis imperatorē iuuarent. nō vt cōtra xp̄ianos arma mouerent. s3 eos poti⁹ defensarent. Huic aūt sacratissime legioni dux erat inclitus vir mauricius. signiferi aūt cādidus innocenti⁹. exupius. victor. et cōstantius. Dyoclecian⁹ igit maximianū quē sibi in collegaz imperii

assumpserat cõtra gallias cũ infinito exercitu misit.et ei legionem thebeam sociauit. Hi a sancto marcellino papa exhortati sunt vt anteꝗ gladiis interirent ꝙ fidẽ xpi quã acceperant violarent. B Cũ igitur vniuersus exercitus mõtes alpium trãsmeassent: et ottodorum aduenisset. iubet imperator vt oẽs q secũ erant ydolis immolarẽt. et ↄtra rebelles imperio et maxime cõtra xpianos vnanimiter cõiurarent. Quod sancti milites audientes octo miliaribus ab exercitu secesserunt. et in quodam loco ameno cui aganũ nomen est iuxta rodanũ cõsederunt. Quod audiens maximianus. missis militibus pcepit vt ad deorum sacrificia cum aliis festinarẽt Qui se nõ posse facere rñderunt vtpote q fidem xpi haberent. Tunc imperator ira succẽsus ait. Jungitur despectui meo celestis iniuria. et mecum religio romana ↄtemnitur. Sentiat cõtumax miles nõ solum mihi sed etiã diis meis me posse dare vindictam. Tunc cesar missis militibus suis iussit vt aut diis sacrificare eos cõpellerent. aut decimũ quẽqꝫ eorum ↄtinus decollarent. Sancti igitur cum gaudio capita extendentes. vnus ante alterum festinabat. et ad mortẽ puenire certabat. Tunc sanctus mauricius assurgens inter cetera sic concionatus est. Cõgratulor vobis. qꝛ pro fide christi omnes mori parati estis. Commilitones vestros necari sustinui: quia vos ad passionem pro christo paratos vidi. et dñi mandatum seruaui qui ait petro. Mitte gladium tuũ in vaginam. Quia ergo iam cõmilitonum corporibus vallati sumus. et sociorum sanguinibus rubricatas vestes habemus nos ipos ad martirium sequamur. Hec ergo si placet cesari mandemus responsa. Milites tui imperator sumus. et ad defensionem reipublice arma suscepimus. Non est in nobis proditõ. nõ formido. sed christi fidem nullatenus deseremus. Cum hoc imperator audisset. iussit iterum vt decimuꝫ trucidarent. Quo facto: exuperius signifer vexillum arripiens. et inter commilitones stãs dixit. Gloriosus dux noster mauricius de nostrorum cõmilitonum gloria est locutus. nec exuperius signifer noster ideo hec arma arripuit vt talibus resistamus. Proiiciant dextre nostre arma hec carnalia. et armẽtur virtutibus. et talia si placent cesari remãdemus. Milites sumus imperator tui: serui aũt qd libere ↄfitemur xpi. Tibi debemus militiã. illi innocentiã. A te laboris stipendium. ab illo exordium sumpsimus vite. Omnia p ipo tormenta suscipere parati sumus. et ab eius fide nunꝗ discedemus. Tunc impius cesar iussit suum exercitum totam legionem circundare ita vt vnus euadere nõ posset. Vallantur igitur milites xpi a militibus dyaboli. et nephandis manibus trucidantur. et pedibus equorum cõculcantur. et xpo pciosi martires cõsecrãtur. Passi sunt ãt circa ãnos dñi. cclxxx. Dei ãt nutu ꝗplures euaserunt. vt in regiones alias venientes xpi nomẽ pdicarent. et gloriosissime in locis aliis triumpharent. Ex quibus fuisse dicuntur solutor. auentor. et octauius apud thaurinum. alexander apud

pgamum.scdus apud vintinū.necnō et beat⁹ ꝯstanti⁹ et victor ⁊ vrsus et ꝙplures alii. Cū igit carnifices pdā diuiderēt:et insimul epularētur quendā senē noīe victorem inde casu transeūtem ad secū cōuiuandum i⸗uitant. Ille aūt requirere cepit quō inter tot milia occisoꝝ possent cum gaudio epulari. Cū āt a quodā audisset ꝙ ꝑ fide xp̄i mortui essent.suspirans ille vehemēter ingemuit beatū omino se clamitans si cū illis fuisset occisus. Cum aūt ꝯperissent qm̄ xp̄ianus esset:in eum impetū fecerūt.et ip̄m ꝑtin⁹ trucidarunt. ¶ Post hec aūt maximian⁹ apud mediolanū dyoclecianus vero apud nichomediā vna die purpurā deposuerunt. vt ꝑuatam vitā agerent et adolescentiores.s.cōstantius et maxim⁹ et galerius quos cesares fecerāt imparent. Sed cum maximian⁹ iteꝝ tirānice impare vellet a cōstantio genero suo ꝑsecutus suspendio vitam finiuit. Tandem corp⁹ sancti innocentii de eadem legione in vndam rodani immersum a domiciano genanensi et gratho augustano ⁊ ꝓthasio eiusdē loci epis cū aliis in eccl'ia est sepultū. In cui⁹ cōstructōe q̄dam gentil' artifex erat q̄ aliis die dn̄ico solennizantib⁹ solus op⁹ suum exercebat Adest sanctorum exercitus.rapitur.ceditur.et arguitur ꝙ op⁹ suū ꝓphan⁹ assumpserit.⁊ die dn̄ica cum aliis diuinis intenderent ip̄e opib⁹ mechanicis inhiaret. Correctus ad eccl'iam cucurrit.⁊ se fieri xp̄ianū postulauit. ¶ Ambrosius in p̄fatōne de his martiribus sic ait. Caterua fidelium diuino lustrata lumine.ab extremis terre finibus veniens tibi fideliter supplicauit. Et tā corporeis bellatoꝝ legio mucronib⁹ circumsepta ꝙq3 sp̄ualibus etiā armis vallata.ad martiriū vigili ꝯstantia ꝓperauit Quos pestifer tirānus vt eos metu ꝑterreret ad internetionē supplicii gladio decimauit.atq3 postmodū cōstanter eos ꝑdurantes ī fide vniuersos pariter capite plecti p̄cepit. Sed hi tāto caritatis ardore feruebāt. vt eiectis armis.flexo poblice passim geniculātes.spiculatoꝝ tela hilari corde susciperent. Inter quos beat⁹ maurici⁹ tue fidei amore succēsus. decertando martirii est coronā adeptus. Hec ambrosi⁹. ¶ Mulier q̄dā filium suū abbati monasterii in quo sanctoꝝ martiꝝ corpa requiescunt erudiendum tradidit.quē in breui defunctum irremediabili luctu plāgebat. Cui apparens mauricius cur filiū suū sic fleret:quesiuit. Que sibi rn̄dit ꝙ q̄diu viueret a lacrimis nō cessaret. Cui ille. Noli eum flere vt mortuū.s3 scias eū habitare nobiscum. Qđ si ꝓbare desideras.cras ⁊ ī omnibus diebus vite tue si ad matutinas surrexeris vocē eius inter monachorum psallentiū voces audire valebis. Qđ illa semꝑ fecit et vocem filii cum monachis cantantem semꝑ discernēs audiuit. ¶ Rex gaturanicus cum thesauros suos relictis seculi pōpis paupibus et eccl'iis erogaret.q̄ndā3 p̄sbiteꝝ misit vt sibi de sacrosanctis ip̄oꝝ reliquiis asportarē Qui cum reliquiis impetratis rediens.dum nauis orta tempestate i lacu lausanensi periret.capsam cum reliquiis fluctibus opposuit. et mox

secuta fuit trāqllitas magna. ¶ Anno dn̄i.dcccclxiii.cum q̄dam mona-
chi obtētu karoli a nicolao papa corpa sancti vrbani pape ⁊ sancti ti-
burcii martiris impetrassent.et redeūtes sanctoꝝ martirꝝ eccl'iam visi-
tassent.ab abbate ⁊ monachis impetrarūt vt corpus sancti mauricii.et
caput sancti innocētii apud antisiodoꝝ in eccia quā sanctus germanus
eisdem martirib⁹ dudū dedicauerat trāsportarēt. ¶ Refert petr⁹ dami
ani ꝙ in burgundia erat q̄dam cleric⁹ supbus et ambitiosus .q̄ quandā
ecclesiā sancti mauricii sibi vsurpauerat,quodā potēte milite sibi pluri
mum obsistente.Cū aūt quadā die missa cantaret ⁊ in fine euāgelii di
ceretur.oīs q̄ se exaltat humiliabit.derisit miser et ait falsum est.Nā si
ego meis hostib⁹ me humiliassem.tot hodie diuitias eccie nō haberem
Et ecce fulmen instar gladii in os ei⁹ p qd̄ blasfemie verba euomuit in-
troiuit.⁊ subito eum extinxit

.cxxxvii.

De sancta iustina

Iustina a iusticia dicta ē.Ipa em̄ p iusticiā vnicuiqꝫ qd̄ suū est reddidit.s.deo obedientiā.supiori plato reuerentiā.pari cōcordiā.inferiori disciplinā.inimicis patientiā.miseris ⁊ afflictis ꝯpassionē operosam.sibi sanctimoniā.⁊ pximis caritatē. ¶ Iustina virgo de ciuitate anthiochie.filia sacerdotis ydoloꝝ quotidie ad fenestrā sedens.plum dyaconē euāgeliū legentēꝫ audiebat.a quo tandē ꝯuersa est.Qd̄ cū mater prī in lecto retulisset:et ambo dormissent.christus cū angelis apparuit eis dicens Venite ad me:et dabo vobis regnū celoꝝ.Qui euigilātes statim cū filia sua se baptisari fecerūt.Hec ergo iustina virgo a cypriano plurimū molestata.ipm tādē ad fidē ꝯuertit.Ciprian⁹ ei a sua puericia mag⁹ extiterat Nā cū .vii.ānoꝝ esset a pentib⁹ dyabolo cōsecrat⁹ est.Hic igit̄ magice arti inseruiebat.⁊ matronas i iumenta ꝯuertere videbat̄.et multa alia pstigia exercebat.Ardens igit̄ in amore iustine virginis .ad magicas artes se cōtulit.vt ipam p se vel p viro quodā acladio q̄ silr̄ in eius amorē exarserat posset hr̄e.Aduocat igitur demoneꝫ vt ad se veniat et iustinā p eam valeat hr̄e.Adueniens demon dixit ei.Quid me vocasti.Cui cyprian⁹.Amo virginē de galileis.potes ne facere vt ipam habeam.⁊ voluntatē meā secum pficiā.Cui demon.Ego q̄ hominē de paradiso eiicere potui.cayn fratrem suū occidere pcuraui.iudeos xp̄m occidere feci.homies pturbaui.⁊ nō potero facere vt vnā puellā habeas.⁊ ea iuxta tuū placitū fruaris.Vnguentū hoc accipe et circa domū eius deforis sparge.et ego supueniens cor ei⁹ in tuū amorē incendam ⁊ tibi eam assentire ꝯpellā.Sequēti nocte demon ad eā ingredit̄:et cor ei⁹ ad amorē illicitū incitare conatur.Qd̄ illa sentiēs.deuote se dn̄o cōmendauit.⁊ totū corpus suū signo crucis muniuit.Ad signū āt sancte crucis

dyabolus territ⁹ fugit:et ad cyprianū veniens añ eū stetit. Cui cypriañ⁹ dixit. Quare nō adduxisti ad me virginē illā. Cui demon. Uidi in ea quō dam signū ꝛ ꝯtabui.et omīs virt⁹ in me defecit. Cyprianus aūt cum di misit.et aliū fortiorē vocauit. Cui demon. Audiui tuā iussionē.ꝛ vidi il lius ipossibilitatē. Sꝫ ego emēdabo ꝛ tuā cōplebo voluntatē. Aggredi ar eā ꝛ cor ei⁹ vulnerabo in amorē libidinis.et ea iuxta desideriū tuuꝫ ꝑ frueris. Ingrediēs igit̃ dyabol⁹ nitebatur ei ꝑsuadere ꝛ animū eius ad amorē illicitū inflamare. Illa aūt se deo deuote recōmendans signo cru cis omnē temptatōꝫ repulit.ꝛ insufflans in demonē ꝓtin⁹ eū abiecit. De mon aūt cōfusus abiit ꝛ aufugit.et añ cyprianū stetit. Ad quē cypriañus. Et vbi est virgo ad quā te trāsmisi. Et demō. Uictū me fateor et qͥliter dicere ꝓtimesco. Quōdā eñ signū terribile in ea vidi et continuo robur omē amisi. Tunc cyprian⁹ eū deridens dimisit.et ipm̄ ꝑncipē demonum aduocauit. Cumqꝫ venisset ad eū dixit. Que est virtus vr̃a tā modica vt vincatur ab vna puella. Dixit demō. Ecce egrediens variis febrib⁹ eā vexabo.ꝛ animū eius ardenti⁹ inflamabo.ꝛ totū corpus ei⁹ vehementi ardore respergā.et freneticā illā faciā.et varia sibi fantasmata offeram et media nocte eā adducā tibi. Tunc dyabolus in spēm vni⁹ virginis se trāsfigurauit.et ad virginem veniens dixit. Ecce ad te venio.q2 tecū in castitate viuere cōcupisco. Uerūtñ dic queso te.q̄ non certaminis nostri merces erit. Cui sancta virgo respōdit. Merces quidem multa. labor modicus. Dixit ei demon. Quid est ergo quō de⁹ ꝑcepit. Crescite ꝛ mul tiplicamini:ꝛ replete terrā. Timeo ergo bona socia ꝙ si in virginitate māserimus.verbū dei irritū faciem⁹.et velut ꝯtemnētes ꝛ inobediētes in graue iudiciū decidem⁹.ꝛ vnde videbamur sperare ꝑmiū:graue icur remus tormentū. Cepit aūt cor virginis grauib⁹ cogitatōib⁹ ꝑ inmissi onem demonis cōcuti.et ardore cōcupiscentie forti⁹ inflamari.adeo vt iam surgens abire vellet. Tunc sancta virgo ad se reuersa. et quis esset q̄ secū loq̄ret̃ intelligens.cōtinuo se cruce muniuit.et in dyabolum suf flans ipm̄ instar cere ꝓtin⁹ liq̄fecit.ꝛ ab omi temptatōe statim liberatā se sensit. ¶ Postmodū dyabolus in spēm iuuenis pulcerrimi se trās figurauit.et thalamū ei⁹ ingrediens cū ipa in lectulo iaceret. impuden ter in eius lectulū ꝓsiliuit.et in eius amplex⁹ ruere voluit. Quō vidēs iu stina et malignum spūm adesse cognoscens.mox signū crucis edidit. ꝛ i star cere dyabolum liq̄fecit. Tunc dyabol⁹ ꝑmittente deo febrib⁹ eaꝫ fa tigans.et plures cum gregib⁹ ꝛ armentis occidens.maximā mortalita tem in tota anthiochia futurā ꝑ demoniacos ꝑdicebat.nisi iustina cōiu gio cōsentiret. Quapropter tota ciuitas morbo languens ad ianuā parē tum iustine cōuenit.clamās vt iustinā cōiugio traderent.et sic ciuitateꝫ a tāto ꝑiculo liberarent. Sꝫ cū iustina nullaten⁹ cōsentiret.et ex h̄ mor tem eidem om̄es minarent̃.vii.āno mortalitatis ipa ꝑ eis orauit ꝛ omnē

pestilentiã ppulsauit Uidens dyabol⁹ ꝙ nihil pficeret in formã iustine se trãsmutauit vt famã iustine pollueret. ⁊ cyprianũ deludens se iustinã ad se adduxisse iactabat. Pergens igitur dyabol⁹ ad cyprianũ in spẽ iustine. ad ipm cucurrit. ⁊ eũ quasi q̃ eius amore langueret osculari voluit Quã cyprian⁹ videns: ⁊ iustinã esse credens. gaudio repletus ait. Bene venisti iustina omnium feminaꝝ decora. Mox vt cypꝛianus nomen iustine nomiauit. dyabol⁹ nomẽ illud ferre nõ potuit. sꝫ ad ei⁹ platões instar fumi statim euanuit. Quapꝑter cyprian⁹ delusum se vidẽs tristis remãsit. Unñ ⁊ amplius in amorẽ iustine estuãs ad hostiũ virginis diu vigilauit. ⁊ qñqꝫ in feminã. qñqꝫ in auẽ vt videbatur arte magica se ꝯmutãs. cũ venisset ad hostiũ virginis neqꝫ femia neqꝫ auis: sꝫ cyprian⁹ ꝓrius apparebat. Acladius qꝫ arte dyabolica mutatus in passerem cũ ad fenestrã iustine volasset. mox vt virgo eũ aspexit. nõ passer sꝫ acladius apparuit. angustiariqꝫ nimis cepit: ac tremere. qꝛ nec fugere poterat nec salire. Timens vero iustina ne caderet ⁊ creparet. eũ p scalã deponi fecit. ⁊ admonens vt a sua vesania cessaret: ne iuxta leges tanq̃ malefic⁹ puniretur. Ista oĩa ꝺm figmenta dyabolica ad q̃ndã apparentiã fiebãt Uictus igit̃ p omĩa dyabolus ad cyprianũ rediit. ⁊ añ eũ ꝯfusus stetit. Cui dixit cyprian⁹. Nunq̃d ⁊ tu victus es Que est miser virt⁹ vr̃a vt vnã puellã nõ possitis vincere. nec in eã potestatẽ hr̃e. sꝫ ecõuerso ipa vos vincat. ⁊ tam miserabiliter vos ꝓsternat. Dic tñ mihi obsecro in q̃ est eius tam maxima fortitudo. Cui demon ait. Si mihi iuraueris vt a me nequaq̃ recedas. virtutẽ eius victorie tibi pandam. Cui cyprianus Per q̃d tibi iurabo Cui demon Jura mihi p virtutes meas magnas ꝙ a me nunquã discedas. Dicit ei cyprianus. Per virtutes tuas magñs tibi iuro. ꝙ a te nunq̃ discedã Tunc dyabolus quasi securus ei dixit. Puella illa signũ crucifixi edidit. ⁊ statim cõtabui ⁊ omnẽ virtutem amisi. ⁊ quasi cera a facie ignis effluxi. Dicit ei cyprian⁹. Ergo crucifix⁹ maior te est. Et demon Utiqꝫ maior omnib⁹ ẽ. et nos ⁊ oẽs quos hic decipimus tradet igni inextinguibili cruciãdos. Cui cyprian⁹. Ergo ⁊ ego amicus debeo fieri crucifixi. ne tantã aliq̃ñ penã incurrã. Cui dyabol⁹. Jurasti mihi p virtutes mei exercit⁹ p q̃s nemo periurare valet ꝙ a me nunq̃ discederes. Ad quẽ cyprian⁹. Te ⁊ oẽs fumigãtes tuas virtutes ꝯtemno. et tibi ⁊ omnib⁹ dyabolis tuis abrenũcio. et crucifixi salutari signo me munio. Statimqꝫ ab eo dyabol⁹ cõfusus discessit. Tunc cyprianus ad epm iuit. Quẽ videns eps. ⁊ credens eũ venisse vt xp̄ianos in errorẽ mitteret: ait ei. Sufficiãt tibi cypriane hi q̃ foris sunt. Nihil em̃ poteris aduersus ecc̃iam dei. Inuicta est em̃ virt⁹ xp̄i. Cui cypꝛian⁹. Certus sum qꝛ inuicta est virtus xp̄i. Narrãsqꝫ q̃ sibi acciderãt ab eo se baptizari fecit. Qui postmodũ tã in sc̃ia q̃ in vita valde ꝓficiẽs mortuo ep̄o ipe in epm ordinat⁹ est. Beatã vero virginẽ iustinã in monaste

rio posuit. et multis sacris virginib⁹ eā ibidē in abbatissā pfecit. Scūs aūt cyprian⁹ martiribus eplās sepe mittebat. et eos in certamie robora bat. Comes aūt regionis illi⁹ audiēs famā cypriani et iustine. eos ad se pñtari fecit. et an sacrificare vellēt reqsiuit. Qui dū in fide xpi psisterēt firmi. iussit eos in sartaginē plenā cera pice et adipe poni. Que tñ eis mirū refrigeriū pstitit. nec aliqd suppliciū irrogauit. Sacerdos āt ydolorū pfecto dixit. Jubeas me añ sartaginē stare. et cōfestim vincā omnē virtutē eorū. Cū g iuxta sartaginē venisset dixit. Magn⁹ es de⁹ hercules: et pr deorū iupiter Et ecce cōtinuo de sartagine ignis exiuit. et penitus eū ɔsumpsit. Tūc cyprian⁹ et iustina d sartagine extrahunt. et data sup eos snia pariter decollant. Horū corpa cū. vii. dieb⁹ ad canes piecta māsissēt. p⁹modū romā trāslata sūt Nūc āt vt dr placētie reqescūt. Passi sunt aūt. vi. kalen. octobris circa annos dñi. cclxxx. sub dyocleciano.

CXXXVIII.

De sanctis cosma et damiano

Osmas dicit a cosmos qd est forma vl ornat⁹. Vl fm ysidorum cosmos grece dr mūdus latine. Fuit em̄ forma aliis i exemplis ornat⁹ virtutib⁹ bonis. mūdus ab omnib⁹ viciis Damianus dict⁹ est a dama q̄dā bestia. q humilis est et māsueta. Vl damianus a dogma qd est doctrina. et ana qd est sursum. Vel a damū qd ē sacrificiū. Vel damian⁹ q̄si dñi man⁹. Ipe em̄ māsuetudinē habuit in cōuersatōe. doctrinā supnā habuit in pdicatōe. sacrificium fuit in carnis maceratōe. dñi man⁹ fuit i medicinali curatōe

Osmas et damianus germani fratres in ciuitate egea ex religiosa matre noie theodora nati sunt. Hi arte medicine edocti tantā a spūscō grām acceperūt. vt omnes languores non solum ab hominib⁹ sz etiā a iumentis curarēt. gratis omnia tribuētes. Matrona aūt quedā nomie palladia cū omia sua in medicis cōsumpsisset. ad sanctos accessit. et ab eis sanitatē integrā reportauit. Tunc illa quoddā munusculū sancto damiano obtulit. Et cū nollet recipe. illa eū sacramentis terribilibus adiurauit. Qd ille acquieuit recipe. nō qdem ductus cupiditate muneris. sz et deuotōi satisfaciēs offerentis. et ne nomen domini videretur spernere p qd videbat sic se adiuratū eē Hoc vbi sanctus cosmas ɔpit pcepit ne corp⁹ eius vna cum ipius corpe poneretur. Sed sequenti nocte dominus cosme apparuit. et fratrē de suscepto munere excusauit Audiens eorū famā pconsul lisias eos ad se accersiri fecit. et que eorū sunt nomia que patria q fortuna inquirere cepit Sancti martires dixerunt. Nomia nostra sunt cosmas et damianus. et alios tres fratres habem⁹ quorū nomia sunt antimus. leontius. et euprepius. Patria aūt nostra arabia est. Porro fortunā xpiani nesciūt Jussit ergo

pcōsul vt fratres suos adduceret. ⁊ simul ydolis imolarent. Sȝ cū omi no imolare cōtemnerēt. pcepit eos in manib⁹ ⁊ pedib⁹ dire torq̄ri. Cum aūt ei⁹ torméta derideret. iussit eos catena ligari. ⁊ in mare pcipitari Sȝ statim ab angelo de mari liberant. ⁊ añ p̄sidé stat uūtur. Q̄ð p̄ses cōsi derās ait. Per deos magnos maleficiis vincitis. q̄ tormenta ꝯtēnitis ⁊ mare sopitis. Docete ḡ me hec vr̄a maleficia. ⁊ in noīe dei adriani se quar vos. Et h̄ dicto statim duo demones affuerūt. ⁊ eū grauissime i fa ciem ceciderūt. Et ille clamās dixit. Depcor vos o boni viri vt p me ad dn̄m vestꝝ oretis. Quib⁹ orātibus ꝯtinuo demones discesserūt Preses aūt dixit. Uidetis q̄liter aduersum me dii indignati sunt. q̄ eos relinq̄ re cogitabā. Jā ergo deos meos vos nō patiar blasfemare. Tūc eos i ignē copiosum iactari pcepit: sȝ tn̄ eos nil lesit. q̄n potius flama psiluit longe. et multoꝝ de astātibus interemit. Jubent ḡ in eculeo suspēdi. Sȝ ab angelo ipos custodiente. fatigatis ad modū incedendo mistris. añ p sidem deponūtur illesi. Tres igitur fratres i carcerē fecit recludi et cos mam et damianū crucifigi. ⁊ a populo lapidari Sȝ in suos lapides redi bant autores. ⁊ q̄ plurimos vulnerabāt. Tūc p̄ses furore replet⁹. eductis tribus fratrib⁹ et stātibus iuxta crucē iussit cosmā ⁊ damianū supra cru cem a q̄ttuor militib⁹ sagittari. Sagitte vero cōuerse plurimos vulnera bant. sȝ sanctos martires nō ledebāt. Uidēs aūt p̄ses in omnib⁹ se ꝯfu sum. vsq̄ȝ ad mortē angustiat⁹ oēs q̄nq̄ȝ fratres fecit simul decollari. Memores aūt xp̄iani verbi q̄ð dixerat sanctus cosmas ne in vnū sepeli rentur. cogitabāt quō vellēt martires sepeliri. Et ecce subito camel⁹ ad uenit ⁊ humana voce pclamās. scōs in vno loco sepeliri precepit. Passi sunt sub dyocleciano qui cepit circa ānos dn̄i .cclxxxvii. B Rusti cus q̄dā cū post laborē messis in cāpo apto ore dormiret. serpens in eius ventrē ingressus est. Euigilās aūt cū nihil sentiret domum rediit. ⁊ sero facto ḡuissime torq̄ri se sensit. Uoces igit̄ miserabiles emittebat. ⁊ san ctos dei cosmā ⁊ damianū in sui auxiliū inuocabat Sȝ cū dolor sp incre sceret ad ecc̄iam scōꝝ martirꝝ ꝯfugit. et ibidē eo subito dormiēte serpēs sicut p os ei⁹ intrauerat sic exiuit Uir q̄dam lōge pfecturus. sanctis martirib⁹ cosme ⁊ damiano vxorē suā ꝯmēdauit. dās ei signū cui ꝓtin⁹ deberet ānuere si aliq̄n eā vocaret. Post hoc aūt sciens signū dyabol⁹ q̄ð ei marit⁹ dederat. se in hominē trāsfigurauit. ⁊ signū viri offerēs di xit. Uir tu⁹ ab illa ciuitate me misit ad te: vt ducā te ad eum. At illa ad huc ire formidās ait. Signū q̄dem agnosco. sȝ q̄ sanctis martirib⁹ cos me et damiano ꝯmendata sum. sup eoꝝ altare mihi iura q̄ securam me duces. ⁊ tūc ꝓtinus pficiscar. Jlle āt ꝯtinuo vt dixerat sibi iurauit Se cuta ḡ eū. cū ad q̄ndā locū secretū venissent. voluit eā de iumēto dyabo lus pcipitare vt eā occideret. Q̄ð illa sentiens exclamauit. De⁹ scōrum cosme ⁊ damiani adiuua me Uobis eñi credidi. ⁊ secuta sū eū Cōfestim

aũt sancti cũ multitudine dealbatoꝝ ibidem affuerũt. ⁊ eã liberauerũt. Dyabol⁹ vero statim euanuit. Et dixerũt ei. Nos sum⁹ cosmas ⁊ dami anus quoꝝ iuramento credidisti. ideoqꝫ festinauimus venire in auxiliũ tibi. ¶ Felix papa attauus sancti gregorii in honore sanctorũ cosme et damiani nobilẽ ecciam rome cõstruxit. In hac eccia q̇dam vir sanctis martiribus seruiebat. cui cãcer vnum crus totum ꝯsumpserat. Et ecce dormiente illo. sancti cosmas ⁊ damian⁹ deuoto suo apparuerũt. vnguẽ ta ⁊ ferramenta secũ portãtes. Quoꝝ vn⁹ alteri dixit. Ubi carnes ac cipiemus vt abscisa carne putrida locũ vacuũ repleam⁹ Tunc ait alter in cimiterio sancti petri ad vincula hodie ethiops recens sepultus est. De illo ergo affer vt huic suppleam⁹. Et ecce ad cimiteriũ ꝑperauit. et coxã mauri attulit. ꝑcidentesqꝫ coxã ĩfirmi. loco ei⁹ coxam mauri ĩseru erunt. ⁊ plagã diligẽter vnguentes coxã infirmi ad corpus mauri mor tui detulerunt. Euigilãs aũt cũ se sine dolore sensisset. manũ ad coxam apposuit. et nil lesionis inuenit. Apponẽsqꝫ candelã cum in crure nihil mali videret. cogitabat an nõ ipe q̇ erat sꝫ alius alter esset Rediẽs aũt ad se ꝑ gaudio de lectulo ꝑsiliit. ⁊ q̇d in somnis viderat. et q̃liter sanat⁹ fuerat omnib⁹ enarrauit. Qui cõciti ad tumulũ mauri miserũt. ⁊ coxã mauri ꝑcisam. ⁊ coxã ꝑdicti viri loco illi⁹ in tumulo positam repererunt. Passi sunt ãt circa ãnos dñi. cclxxx. sub dyocleciano. CXXXIX.

De sancto Forseo

Forseus epũs cui⁹ historiã beda scripsisse credit. dum a omni virtute ⁊ bonitate polleret. ad extremũ veniens spiritũ emisit. Uidit qꝫ duos angelos ad se veniẽtes. et ei⁹ animã de ferentes. terciũ vero armatũ scuto cãdido et gladio fulgureo se ꝑceden tem cõspexit. Deinde demones clamãtes audiuit. Precedamus. et añ faciem ei⁹ bella cõmoueam⁹. Cũ ergo ꝑcessissent. cõuersi iactabant in eũ ignita iacula. Sed angel⁹ ꝑcedens scuto ea suscipiebat. et ꝑtinus ex tinguebat. Tũc demones angelis opponẽtes dixerũt. Ociosos ſmones sepe dixit. ⁊ ideo illesus nõ debet ꝑfrui vita beata. Quib⁹ angeli. Nisi ꝑncipalia vicia cõtra eũ ꝑtuleritis ꝑpter minima ñ ꝑibit. Tũc dixit eis demon. Si iustus est de⁹. homo hic nõ saluabitur. Scriptũ est eñ Nisi cõuersi fueritis. ⁊ efficiamĩ sicut puuli. nõ intrabitis in regnum celorũ Cui angelus excusans ait. intelligentiam in corde habuit. sꝫ cõsuetudo hominũ cõcitauit. Cui demon. Sicut accepit maluꝫ ex cõsuetudine. ita accipiat vindictã a sũmo iudice. Sanctus angelus dixit. Iudicemur añ deũ. Preliãte angelo aduersarii territi sunt. Tunc demõ dixit Ser uus qui scit voluntatẽ dñi sui et nõ facit. plagis vapulabit multis Cui angelus. Quid eñ iste de dñi sui voluntate nõ impleuit. Et demon Bo na iniquoꝝ recepit. Cui angelus. Credidit ꝙ vnusquisqꝫ eorum puiam

egisset. Demon dixit. Ante debuit ꝓbare penitẽtie pseuerantiam. et sic fructus suscipe. Angelus rñdit. Judicemur añ deũ. Sꝫ demõ succubuit. Iterũ aũt ad bellãdũ surrexit dicẽs. Usqꝫ nũc deũ existimabam⁹ veracem q̃ omne delictũ qđ in terris nõ purgať se ineternũ puniturũ pmisit. Hic ergo hõ q̃ndam vestẽ a quodã vsurario recepit. nec de h punit⁹ fuit. Ubi est ğ iusticia dei. Cui angel⁹. Silete qꝛ occulta dei iudicia ignoratis. Quãdiu em̃ sperať penitẽtia. comitať hominẽ diuia misericordia Demon rñdit. Sed null⁹ hic locus est penitẽtie. Cui angel⁹. Profunditatem iudicioꝝ dei ignoratis. Erit etem̃. Tũc dyabol⁹ tã grauiter eũ pcussit. vt postmodũ vite restitutus semp pcussionis vestigium retineret. Arripiẽtes em̃ demones vnũ de his quos in ignib⁹ torq̃bant: ipm̃ ĩ eũ iactauerunt. q̃ ei⁹ humerũ maxillãqꝫ incẽdit. Cognouitqꝫ hominem. qꝛ ille erat cui⁹ vestẽ accepat. Dixitqꝫ angelus. Quod incendisti arsit te. Si em̃ hui⁹ viri in peccatis mortui donum nõ accepisses. nec pena in te arderet. Et hãc pcussionẽ pmittẽte deo p receptõne vestimenti illi⁹ pcepit. Alter ãt demõ dixit Adhuc restat illi angusta porta vbi illũ supare poterim⁹. Diliges pximũ tuũ sicut teipm. Rñdit angel⁹. Uir iste in pximos suos opatus est bona. Aduersari⁹ rñdit. Nõ sufficit h. nisi etiã sicut seipm dilexerit. Cui angel⁹. Fruct⁹ dilectõis est bñ opari. qꝛ deus reddet vnicuiqꝫ sm opa sua. Dixitqꝫ demon. Sed qꝛ verbũ dei diligendo nõ impleuerit damnat⁹ erit. Pugnante turba nefanda. sancti angeli victores fuerunt. Dixit iterũ demõ Si deus iniquus nõ est. et verbi illius transgressio ei displicet. iste penaꝝ expers nõ erit. Promisit em̃ seculo abrenunciare. ⁊ ecõtrario seculum dilexit cõtra id qđ dictũ est Nolite diligere mundũ neqꝫ ea q̃ in mundo sunt. Sanct⁹ angelus respõdit Nõ sibi ea q̃ sunt seculi sꝫ hominib⁹ indigentibus dispensanda dilexit. Dyabol⁹ rñdit. Qualicũqꝫ mõ diligať ꝯtra p̄ceptũ diuinuꝫ est. Uictis aduersariis rursus dyabol⁹ ad callidas ꝯuertiť accusatões dicẽs. Scriptũ est. Si nõ annũciaueris iniq̃ iniq̃tatẽ suã: sanguinẽ ei⁹ de manu tua reqram. Hic nõ annũciauit digne pctõrib⁹ pniam. Secũs angel⁹ rñdit. Qñ auditores despiciũt verbũ. lingua doctoris loq̃ ꝑpeditur. dũ videt ꝙ p̄dicatõ audita despiciť. Unñ prudẽtis est dũ nõ est loquẽdi tps. nosse tacere. In om̃i vero ꝯtradictõe demonũ p̄ualida nimis extitit pugna. donec iudice dño triumphãtib⁹ angel'. deuictisqꝫ aduersariis. immensa claritate vir sanct⁹ circũfusus ẽ. Un⁹ ãt vt beda testať ex angelis dixit ei. Respice mundũ. Respiciẽsqꝫ vidit vallẽ tenebrosam ⁊ q̃ttuor ignes in aere aliq̃bus spaciis ad se distãtes. Dixitqꝫ ei angel⁹. Hi sunt q̃ttuor ignes q̃ mundũ succendũt. Un⁹ est ignis mẽdacii. cũ hoc ꝙ abrenũciare dyabolo ⁊ omnib⁹ põpis ei⁹ in baptismo hoies pmiserũt. minime implent. Secũdus cupiditatis. cũ mũdi diuitias amori celestiũ preponũt. Tercius est dissensionis. cũ aĩos pximoꝝ in supuacuis reb⁹ offendere

nō formidāt. Quartꝰ impietatis. cum infirmiores expoliare ⁊ eis frau
dem facere ꝓ nihilo ducūt. Deinde illi ignes appropinq̄ntes in vnū re-
dacti sunt. ⁊ illi appropinquabāt. Timēsq; angelo dixit. Dn̄e ignis mi
hi appropinq̄t. Cui angelꝰ. Qđ nō accēdisti nō ardebit in te. Ignis em̄
iste ſm merita opeꝝ hominū singulos examinat. Nā sicut corpꝰ ardet
ꝑ voluntatem illicitā. ita etiā ardebit ꝑ debitā penā. Tandē ad ꝓprium
reductus est corpꝰ. plāgentibꝰ ꝓpinqs q̄ eū mortuū estimabāt. Ille autē
aliquāto tpe supuixit. ⁊ in bonis operibus laudabiliter vitam finiuit

CXL.

De scō michaele

Michael interp̄tatur q̄s vt deꝰ. Et quotiēs sicut ait gre A
gorꝰ mire virtutis aliq̄d agitur michael mitti phibetur. vt
ex ip̄o actu ⁊ noīe detur intelligi ꝙ nullꝰ p̄t facere qđ facere p̄
ualet deꝰ. Et idcirco eidē michaeli multa q̄ sunt mire virtutis attribuū
tur. Ip̄e em̄ vt daniel testatur in tpe antixp̄i ꝯsurget et ꝓ electis tanq̄
defensor ⁊ ꝓtector astabit. Ip̄e cū dracone ⁊ angelis eiꝰ pugnauit. ⁊ ip
sum d̄ celo eiciēs victoriā fecit magnā. Ip̄e cū dyabolo d̄ moysi corpe
altercatꝰ est. eo ꝙ dyabolꝰ eiꝰ corpꝰ ꝓdere voluit vt ip̄m ꝓ deo iudeorū
populꝰ adoraret. Ip̄e sanctoꝝ aīas recipit ⁊ in pad̄isum exultatōnis ꝑ
ducit. Ip̄e olim p̄nceps fuit synagoge sȝ nūc cōstitutꝰ est a dn̄o in p̄nci
pem eccīe. Ip̄e vt d̄r plagas egiptiis intulit. mare rubꝝ diuisit. populū
ꝑ desertū duxit. et in terrā ꝓmissionis introduxit. Ip̄e inter scōꝝ acies
angeloꝝ signifer xp̄i habetur. Ip̄e ad dn̄i imperiū antixp̄m existentem
in mōte oliueti p̄potēter occidet. In voce ip̄iꝰ archangeli michael mor
tui resurgent. Ipse crucem clauos. lanceam et coronam spineam. in die
iudicii presentabit B

Michaelis archangeli sacra solēnitas d̄r apparitō. dedicatio.
victoria et memoria. Apparitō ip̄ius angeli multiplex est.
Prima qua in mōte gargano apparuit. In appulia nāq; est
quidā mons noīe garganꝰ iuxta ciuitatē q̄ d̄r sypontꝰ. Anno autē dn̄i
cccxc. in p̄dicta vrbe syponto erat q̄dam vir noīe garganꝰ. q̄ ſm q̄sdam
libros e mōte illo nomē accepat. vel a q̄ mons ille nomen accepat. Qui
ouiū et boum infinita multitudine pollebat. Cū aūt circa p̄dicti montis
latera pascerētur. ꝯtigit quendā thauꝝ alios relinq̄re. ⁊ verticē montis
ꝯscēdere. Cū domū aliis redeūtibꝰ nō redisset. collecta dn̄s m̄ltitudine
famuloꝝ ꝑ deuia q̄q; req̄rens. ipsum tandē in vertice mōtis iux̄ hostiū
cuiusdā speluce inuenit. Permotꝰ itaq; cur soliuagꝰ incederet. mox in
ipsum sagittā toxicatā direxit. Qȝ statim velut a vēto retorta ipsum qui
iecerat repcussit. Turbati sup h̄ ciues. ep̄m adeunt. ⁊ sup retā stupenda
ip̄ȝ req̄rūt Qui triduanū ieiuniū eis idixit. ⁊ a deo q̄rendū eē admonuit

Quo pacto scūs michael epo apparuit dicens. Sciatis hominē illū voluntate mea suo telo esse pcussum. Ego em̄ sum michael archangel⁹. q̄ locū hūc in terris incolere tutūq3 seruare statuēs. hoc volui pbare indicio. ipius me loci inspectorē esse atq3 custodē. Statimq3 eps atq3 ciues cū pcessione locū adeunt. ⁊ ingredi nō psumentes. orōi p̄ forib⁹ insistūt ¶ Scda apparitō est. q̄ circa annū dn̄i. dccx. accidisse describit. Nā i loco q̄ tumba dr̄ iuxta mare. vi. milib⁹ ab vrbe abriacensi michael epo predicte ciuitatis apparuit iubens vt in predicto loco ecciam ɔstrueret. et sicut fit in mōte gargano ita ⁊ ibi in memoriā sancti michaelis archangeli celebraret. Cū āt eps de loco in q̄ ecciam cōstrueret dubitaret. ab ipso edocet vt ibi ɔstrui eā faceret vbi thaurꝝ a latronib⁹ absconditū inueniret. Itēꝝ q3 de loci amplitudine dubitās iubet modū in amplitudine statuere q̄ntū videret thaurꝝ i circuitu pedib⁹ intriuisse. Due autē rupes ibidē erāt. q̄s nullaten⁹ virtus humana mouere poterat. Tūc michael cuidā viro apparuit. pcipiens vt ad p̄dictū locū accedat ⁊ ipsas rupes remoueat. Quo accedēte tā facile rupes mouit vt nihil hr̄e ponderis viderent. Edificata igit ibidē eccl'ia. de mōte gargano ptē pallii qd̄ sanct⁹ michael sup altare posuit. ⁊ ptem marmoris sup q̄ stetit. ad suā3 ecclesiā detulerūt. Cū vero ibidē aque penuriā paterent. monitu angeli quoddā foramē in quodā saxo durissimo fecerūt. et tāta aquaꝝ copia ptinus emanauit. vt vsq3 nunc ei⁹ bn̄ficio copiosi⁹ sustentent. Hec āt apparitō in predicto loco. xvii. kalen̄. nouēbris solēniter celebratur. In eodem aūt loco quoddā memoria dignū cōtigisse refert miraculū. Ille em̄ mons vndiq3 occeano cingitur. S3 bis in die sancti michaelis iter p̄bēs populo apitur. Cū ḡ copiosa turba ad eccl'iam pgeret. ɔtigit ⁊ quandā mulierē grauidā vicināq3 ptui secū ire. Et ecce magno impetu vnda redüt ⁊ omis turba timore ɔcussa ad lit⁹ fugit. sola āt mulier pregnās fugere nō valuit. s3 a marinis fluctib⁹ capta fuit. At michael archangel⁹ mulierē seruauit illesam. ita etiā ꝙ in medio pelagi filiū pturiuit. quē in vlnis suscipiens lactauit. ⁊ mari iteꝝ sibi iter prebente cū puero leta exiuit. ¶ Tercia apparitō est. q̄ rome tp̄e gregorii pape legitur accidisse. Nā dū idem gregori⁹ papa pp̄ter pestē inguinariā letanias maiores instituisset. ⁊ deuote p salute populi exorar3. vidit sup castꝝ qd̄ olim memoria adriani dicebatur. angelū dn̄i. q̄ gladiū cruentatū tergebat et in vaginā mittebat. Vn̄ sanct⁹ greg. intelligens preces a dn̄o exauditas eccl'iam in honorē angeloꝝ ibidē cōstruxit. Vn̄ et castꝝ illud vsq3 nunc castꝝ sancti angeli vocatur Hec āt apparitō cū illa q̄ in mōte gargano apparuit cū sypōtanis victoriā dedit. viii. ydus maii celebrat. ¶ Quarta apparitō est. q̄ cōsistit in gerarchiis ipsoꝝ angeloꝝ. Nam prima gerarchia dr̄ epiphania. i. supior apparitō. media dr̄ yperphania. i. media apparitō. vltima dr̄ ypophania. i. inferior apparitō. Et dr̄ gerarchia a

gerar quod est sacrum. et archos princeps. quasi sacer principatus. Quelibet autem gerarchia continet tres ordines. Nam superior continet seraphin cherubin et thronos. Media continet secundum assignationem dyonisii dominationes virtutes et potestates. Ultima continet secundum assignationem eiusdem principatus archangelos et angelos. Et horum ordinationem et dispositionem potest videri per simile in terrenis potestatibus. Nam ministrorum qui sunt sub vno rege quedam operantur immediate circa personam regis. sicut cubicularii. consiliarii. et assessores. Similes his sunt ordines prime gerarchie. Quidam vero habent officia ad regimen regni in communi. non deputati huic vel illi prouintie. vt principes militie et iudices curie. Similes his sunt ordines secunde gerarchie. Quidam vero preponuntur ad regimen alicuius partis regni. vt prepositi et balliui et huiusmodi minores officiales. Et his similes sunt ordines tercie gerarchie. ¶ Tres igitur ordines prime gerarchie accipiuntur inquantum deo assistunt et ad ipsum conuertuntur. Ad hec tamen tria necessaria sunt. scilicet summa dilectio. et hoc quantum ad ordinem seraphin quod interpretatur ardentes. Perfecta cognitio. et hoc quantum ad cherubin quod interpretatur plenitudo scientie. Perpetua comprehensio siue fruitio. et hoc quantum ad thronos. quod interpretatur sedes. quia in eis sedet deus et quiescit. dum eos in se quiescere facit. Tres autem ordines medie gerarchie accipiuntur inquantum habent preesse et regere vniuersitatem hominum in communi. Hoc autem regimen consistit in tribus. Primo in presidendo siue imperando. et hoc pertinet ad ordinem dominationum. ad quem spectat aliis inferioribus preesse et eos in omnibus ministeriis diuinis dirigere. ac eis omnia imperare. Quod innuitur zach. v. vbi vnus angelus alteri dixit. Curre et loquere ad puerum istum dicens et cetera. Secundo in operando. et hoc pertinet ad ordinem virtutum. quibus nihil est impossibile exequi quod imperatur. quia eis datum est posse super omnia difficilia ad diuinum ministerium pertinentia. et ideo attribuitur eis miracula facere. Tercio in arcendo. vt scilicet impedientia et infestantia arceantur. et hoc pertinet ad ordinem potestatum. qui habent coercere contrarias potestates. quod signatum est thobie. viii. vbi dicitur quod raphael religauit demonium in deserto superioris egipti. Tres vero ordines vltime gerarchie accipiuntur secundum quod habent regimen determinatum et limitatum. Quidam enim eorum presunt vni prouintie. Hi sunt de ordine principatus. sicut erat princeps persarum qui preerat persis. de quo habetur dan. x. Quidam vero deputati sunt ad regimen multitudinis. vtputa vnius ciuitatis. Et hi dicuntur archangeli. Quidam vero ad regimen persone singularis. Et hi dicuntur angeli. Unde et dicuntur minima nunciare. ex eo quod eorum ministerium ad vnum hominem limitatur. archangeli vero dicuntur maiora nunciare. quia bonum vnius multitudinis dignius est quam bonum vnius hominis. In assignatione autem ordinum prime gerarchie grego. et bern. cum dyonisio concordant. quia accipitur penes eorum fruitionem que consistit in feruenti dilectione quo ad seraphin. profunda cognitione quo ad cherubin. perpetua

retentõne quo ad thronos. Sed in assignatõe medie ꝛ vltime in duob⁹ ordinibus: scꝫ principatu et virtute dissentire videntur. grego. enim et bern̄. aliã ꝯsideratõꝫ habuerũt. put scꝫ media gerarchia accipit̄ penes plãtõem. vltima penes ministratõꝫ. Prelatõ aũt in angelis triplex est. Presunt em̄ angeli angelicis spiritib⁹. et hi dñatões dicũtur. Presũt etiã angeli bonis hominib⁹. ꝛ hi dicũtur principatus. Presunt demonibus. et hi dicũtur potestates. Et ordo ꝛ grad⁹ dignitatis ĩ his pꝫ Ministeriũ aũt triplex est. quoddã qð ꝯsistit in opando. qðdã in docẽdo aut maiora aut minora. Primũ est virtutũ. secundũ archangeloꝝ. tercium angelorum. B. Quinta apparitõ est de qua legitur in historia triptita. Nã iuxta cõstantinopolim est q̃dã loc⁹ vbi olim dea vesta colebatur Sed nunc eccl̃ia in honorẽ sancti michaelis fabricata est. q̃ etiaꝫ loc⁹ michaeliũ nuncupatur. Cũ igitur quendã nomĩe aquilinũ ardentissima febris rubeis colorib⁹ mota ꝯphendisset. estuanti poculuꝫ medici dederũt quod euomuit adeo vt postmodum quidquid comederet vel biberꝫ euomeret. Hũ aũt iam morti vicin⁹ esset. ad locũ hũc se duci fecit credens se illuc aut mori aut languore priuari. Cui michael apparẽs dixit vt cõfectõem sibi ex melle ꝛ vino ꝛ pipe faceret. et omĩa que comederet ibi ĩtingeret. et sic plenã sanitatẽ recipet. Qð cum fecisset plene liberat⁹ est Cuꝫ tñ̄ ſm medicine ratõꝫ ꝯtrariũ esse videatur calida pocula colericis exhibere. Hec in historia triptita. Secũdo dr̄ victoria. Multiplex aũt victoria ipi⁹ archangeli michaelis et angeloꝝ inuenitur. Prima est quã archangelus michael p̄dictis sypontanis hoc modo prestitit Post aliquod em̄ tempus ab inuento loco. neapolite adhuc gentiles cõtra sypontanos et beneuentanos qui quinquaginta milibus a syponto distãt ordinato exercitu bellare ceperunt. Qui de episcopi cõsilio triduo inducias petierunt vt ieiunio triduano vacarent et patronum suum michaelem in sui auxilium implorarent. Tercia autem nocte michael episcopo apparet. preces dicit exauditas. victoriam promittit affuturam. ꝛ quarta diei hora iubet hostibus occurrendũ. Quibus occurrentibus mons garganus immenso tremore cõcutitur. fulgura q̃ꝫ crebra volant. ꝛ caligo tenebrosa totum montis cacumen obduxit. ita vt. dc. viri de aduersariis tam ex ferro hostium q̄ꝫ ex sagittis igneis interirent. Reliqui vero virtute archangeli comperta: ydolatrie reliquerunt errorem. et cõtinuo colla christiane fidei submiserunt. Secunda victoria est quam michael archangelus obtinuit quando draconem. id est luciferum cuꝫ omnibus suis sequacibus de celo expulit. De quo exponitur illud qð habetur in apocal. Factum est prelium magnum in celo. Michael ꝛc. Cũ ei lucifer dei equalitatem appetisset. archangelus michael celestis exercit⁹ signifer adueniens. ipsum luciferum cum suis sequacibus de celo expulit. Et in hunc aerem caliginosum vsqꝫ in diem iudicii retrusit. Nõ em̄

pmissum est eis in celo habitare siue in supiori pte aeris. qr locus clar⁹ ꝛ amenus est. nec in terra nobiscū. ne nimis nos infestarent. sꝫ in aere inter celum et terrā. vt dū supius respiciunt. et vident glām quā amiserūt inde dolorem habeāt. et dum inferi⁹ respiciunt. et vident homines illuc ascendere vñ ipsi ceciderūt. inde inuidia frequēter torqantur. Freqnter tñ ex diuina dispensatōe ad nostꝝ exercitium ad nos descendunt. Vñ sicut aliquibus viris sanctis monstratū est. frequenter circa nos volitant sicut musce. Innumerabiles em̄ sunt ꝛ velut musce totū aerē repleuerūt Vñ dicit haymo vt phī dixerunt et doctores nostri opinantur. aer iste ita plenus est demonib⁹ et malignis spiritibus. sicut radius solis minutissimis puluisculis. Licet āt tot sint tñ iuxta sniam origenis eoꝝ exercitus minuitur cū eos vincimus. ita vt q̇ ab aliquo sancto viro victus fuerit. deinceps ille de vicio de quo victus est ipsum nō valeat temptare ¶ Tercia victoria est quā angeli quotidie de demonib⁹ obtinent duꝫ p nobis cōtra eos pugnantes ab eorum temptatōe nos liberant. Tribus aūt modis ab ipsoꝝ temptatōe nos liberant. Primo potestatē demonis refrenādo. apocalipſ. xx. de angelo qui demonem ligauit et in abissum misit. et thobie. viii. de dyabolo in deserto supiori religato Hui⁹ em̄ religatō nihil aliud est q̄ potestatis ei⁹ refrenatō. Secūdo cōcupiscentiā refrigerādo. Qd̄ significatū est geñ. xxxii. vbi dr̄ q̄ angelus tetigit neruum iacob et statim emarcuit. Tercō memoriā dñice passionis nr̄is mētibus imprimendo. Hoc significatum est apocal'. vii. vbi dr̄. Nolite nocere terre et mari nec arborib⁹ quousqꝫ ꝛc. Item ezech. ix. Signa thau in frontes viroꝝ gementiū. Thau em̄ lr̄a ad modum crucis est fcā. Et qui hoc signati sunt non timent angelum pcussorem. Vñ ibidē dr̄. Super quem videris thau nō occides. ¶ Quarta victoria est quā archāgelus michael de antixp̄o habiturus est qñ ipsum occidet. Tūc em̄ michael pnceps magnus vt dr̄ dañ. xii. cōsurget. ꝛ p electis tanq̄ adiutor ꝛ protector. cōtra antichristū fortiter stabit. Deinde antichristus vt dicit glosa apocal'. xiii. sup illud. vidi vnū de capitib⁹ eius occisum ꝛc. mortuum se finget. et p triduū latens. postea apparebit: dicēs se suscitatū. arteqꝫ magica ferentibus eū demonibus in aera ascēdet. ꝛ vniuersis mirātib⁹ adorabūt eū. Tandē in mōte oliueti ascendēs. vt dicit glo. sup illud. ii. thes. ii. quem dñs iesus interficiet ꝛc. dū stabit in papilione ꝛ i solio suo in illo loco contra quem dñs ascendit. michael adueniens ipsum interficiet. De quo prelio ꝛ victoria intelligitur ſm grego. illud qd̄ dr̄ apocal'. xii. Factum est prelium magnū in celo mi. ꝛc. Illud em̄ verbū de triplici prelio michaelis intelligitur. scꝫ de prelio quod habuit cum lucifero cū ipsum de celo repulit. et de prelio quod cum demonibus habet nos infestantibus. et de isto. ¶ E. Tercio hec solennitas dicitur dedicatō. ex eo q̄ hac die predictum locum in monte gargano a se dedicatum fuisse

michael archangelus reuelauit. Reuersi enim sypontani a cede aduersariorum. et tam magnifica potiti victoria. adhuc dubitare ceperunt. vtrum predictum locum ingredi vel dedicare deberent. Tunc episcopus super his duxit papam pelagium consulendum. Qui respondit dicens. Si homo illam ecclesiam dedicare deberet. hoc maxime die quo victoria data est fieri oporteret. Si vero aliter sancto michaeli placuerit. ab ipso est super hoc eius requirenda voluntas. Instantibus igitur papa et episcopo cum ciuibus triduano ieiunio. michael in hac die apparuit episcopo dicens. ¶ Non est opus vobis quam ego edificaui dedicare ecclesiam. Ipse enim qui condidi dedicaui. Precepitque vt die sequenti locum cum populo ingrediens ipsum precibus frequentarent et se specialem suum patronum sentirent. Deditque ei predicte consecrationis signum vt scilicet ab oriente per posterulam ascenderent. et ibidem vestigia hominis impressa marmori inuenirent. Mane igitur episcopus et vniuersus populus ad locum venerunt. et introgredientes criptam magnam et tria altaria inuenerunt. quorum duo in australi parte posita erant. tercium vero in orientali venerandum quidem et rubeo pallio circumtectum. Celebratis igitur ibidem missarum solenniis. cum sacram communionem singuli accepissent. omnes ad propria cum immenso gaudio redierunt. Episcopus autem ibidem sacerdotes et clericos delegauit. qui iugiter diuinum officium celebrarent. In eadem spelunca aqua lucida et nimium dulcis emanat. qua post communionem populus potatur. et diuerse egritudines sanantur. Tunc summus pontifex his auditis hunc diem in honore sancti michaelis et omnium beatorum spirituum per totum orbem vniuersaliter statuit celebrandum. ¶ Quarto hec solennitas dicitur memoria sancti michaelis. In qua tamen solennitate omnium angelorum memoriam agimus. et omnes generaliter honoramus. Decet namque nos eisdem laudem et honorem impendere multiplici ratione. Ipsi enim sunt custodes nostri. ministratores nostri. fratres et conciues nostri. animarum nostrarum in celum portitores. orationum nostrarum apud deum representatores. regis eterni nobilissimi milites. et tribulatorum consolatores. ¶ Primo igitur debemus eos honorare. quia sunt custodes nostri. Cuilibet enim homini dantur duo angeli. Unus malus ad exercitium. Alius bonus ad custodiendum. Custodia enim boni angeli deputatur homini et in natiuitate et in vtero. et statim post natiuitatem ex vtero. et semper est cum ipso iam adulto. In hoc enim triplici statu necessaria est homini custodia angelica. Nam dum paruulus adhuc est in vtero potest interim et damnari. Dum est extra vterum ante adultam etatem potest a baptismate impediri. Dum est in adulta etate potest ad diuersa peccata pertrahi. Dyabolus enim in homine adulto rationem reducit per astutias. voluntatem allicit per blandicias. virtutem opprimit per violentiam. ideo necesse fuit vt bonus angelus eidem ad custodiam deputetur. vt hominem erudiat et dirigat contra fallaciam. exhortetur et incitet ad bonum

contra blandicias, et defendat ab oppressione contra violentiã. ¶ Effectus autem angelice custodie in homine quadrupliciter assignari potest Primus est vt pficiat anima in bonum gratie. et hoc facit angelus in anima tribus modis. Primo omne impedimentũ ad bonũ remouendo. Hoc signatum est exo. xii. vbi angelus pcussit primogenita egipti. Secundo pigriciam excitando. Quod signatum est zach. iiii. vbi dr. Angelus domini excitauit me. quasi hominem qui excitatur a somno Tercio in via penitentie ducendo et reducendo Quod signatum est thobie. v. in angelo qui eum duxit et reduxit ¶ Secundus est vt nõ cadat in malum culpe. Et hoc facit angelus tribus modis. Primo impediendo peccatum futurũ ne fiat. Hoc signatum est nũeri. xxii. in balaam. q ad male dicendum israel pergens ab angelo impeditus est. Secundo increpãdo pteritum vt ab eo quis recedat. Hoc signatum est iud. ii. vbi cũ angelus filios israel de preuaricatõne increpasset. ipi eleuauerunt vocem et fleuerunt. Tercio violentiam qsi inferendo vt a psenti peccato eripiat. Hoc signatum est in violenta eductõne loth et vxoris eius de sodomis. id est de peccati consuetudine. ¶ Tercius effectus est si cadat q postmodum resurgat. Et hoc facit angelus tribus modis. Primo mouendo ad contritõnem. Hoc signatum est thobie. xi. vbi ad documentum angeli de felle per quod intelligitur contritõ liniuit patri oculos scz cordis. Secundo purgando labia ad confessionem. Quod signatur esa. vi. vbi p angelum labia esaie purgantur. Tercio gaudendo ad satisfactõnem. Lu. xv. dicitur q maius gaudium est in celo super vno peccatore etc. ¶ Quartus effectus est ne totiens vel in tot mala cadat. quotiẽs vel ad qt dyabolus incitat. Et hoc facit tribus modis. scz potestatem demonis refrenando. concupiscentiam debilitando. et memoriam dominice passionis nostris mentibus imprimendo. De quibus supra dictum est. ¶ Secundo debemus eos honorare. quia sunt ministratores nostri. Omnes eñi sicut dr hebre. i. sunt administratorii spiritus. Omnes enim propter nos mittũtur. quia superiores ad medios. medii ad infimos. infimi mittuntur ad nos. Hec autem missio competit bonitati diuine. In hoc eñi manifestatur diuina bonitas quantum nostram salutem diligat. duz nobilissimos spiritus qui ei intima caritate iunguntur. dirigit et transmittit ad pcurandum salutem nostrã. Secundo caritati angelice. Cum eñi caritatis ardentis sit maxime desiderare aliorũ salutẽ. ob quã etiã dixit esaias. ecce ego dñe mitte me. et angeli possunt nos iuuare. p eo q vidẽt nos suo auxilio indigere et malos angelos nos impugnare. idõ q ad nos mittuntur lex exigit angelice caritatis. Tercõ humane indigẽtie. Mittuntur eñi boni ãgeli ad inflamandũ affectũ ad amorẽ. Vñ in figuram hui⁹ legũtur missi fuisse i curru igneo. Scdo ad illuminandũ intellectuz ad cgnitõz. Hoc signatũ est apocal. x. i angelo q habebat librũ apertuz

in manu sua. Tercio ad corroborandū in nobis omne impfectū vsqz ī finem. Hoc signatū est. iii. Regū. xix. vbi angel⁹ portauit helie panē subcinericiū ꝛ vas aque ꝛ comedit. ꝛ ambulauit in fortitudine cibi illi⁹ vsqz ad montē dei oreb. ¶ Tercō honorādi sunt. qꝛ ipi sunt fratres ꝛ cōciues nr̄i. Omes em̄ electi assumunt ad ordines angeloꝝ. qdā ad supiores. qdam ad inferiores. qdā ad medios ꝑ diuersitate suoꝝ meritorum licet beata virgo sup om̄es sit. Qd̄ beat⁹ greg. in omelia insinuare videt. Nā vt ait sunt nōnulli q̄ pua capiūt. sꝫ tñ hoc annūciare fratribus nō desistūt. Isti in angeloꝝ numero currūt. Et sunt q̄ secretoꝝ celestiū summa et cape ꝑualent ꝛ nūciare. Hi cū archangelis Et sunt qui mira faciūt signa ꝛ valēter opantur. Et hi cū virtutib⁹. Et sunt q̄ malignos spūs virtute oratōis ꝛ vi accepte potestatis fugant. Et hi cū potestatibus. Et sunt q̄ acceptis virtutib⁹ electoꝝ merita transcendūt. ꝛ electis fratrib⁹ ꝑncipant. Et hi cū ꝑncipatib⁹ meritū sortiūtur. Et sunt qui sic in semetipis omnib⁹ viciis dn̄antur. vt ipo iure mūdicie dii inter hoies vocentur. Vn̄ ad moysen dr̄. Ecce cōstitui te deū pharaonis. Et hi cuꝫ dominatōibus. Et sunt in q̄bus velut in throno suo domin⁹ ꝑsidēs aliorum facta examinat. ꝑ quos dum sancta eccia regitur plerūqꝫ de suis quibusdā infirmis actib⁹ alii electi iudicant. Et hi cū thronis. Et sunt qui dei ꝛ ꝑximi caritate amplius ceteris pleni sunt. Et hi meritoꝝ suorum sorte inter cherubin numeꝝ acceperunt. quia cherubin plenitudo scientie dr̄. et iuxta paulum plenitudo legis est caritas. Et sunt qui supne contemplatōis amore accensi in solo conditoris sui desiderio anhelant. Nihil iam in hoc mūdo cupiunt. solo eternitatis amore pascuntur terrena q̄qꝫ abiiciunt. cuncta tempalia mente transcendūt amant et ardent atqꝫ ipo suo ardorere q̄escūt. amando ardent. loquendo accendunt ꝛ quoscūqꝫ verbo tangūt. ardore ꝑtinus in dei amore faciūt. Quo isti nisi inter seraphin numeꝝ sortē sue vocatōis accepērūt. Hec gregori⁹. ¶ Quarto honorādi sunt. qꝛ ipi sunt aiaꝝ nostraꝝ in celū portitores Et hoc faciunt triplici modo. Primo viā ꝑparādo. Malach. iii. Ecce ego mitto angelum meū. q̄ ꝑparabit viā añ faciē meā. Secūdo ꝑ viā preparatam in celū baiulādo. Exo. xxiii. Ecce ego mitto angelum meū qui te custodiet in via ꝛ inducat te in terrā quā ꝑmisi patribus tuis. Tercō in celo collocando. Luce. xvi. Factum est vt moreretur mēdicus ꝛ portaretur ab angelis in sinum abrahe. ¶ Quinto honorādi sunt. qꝛ ipsi sunt oratōnum nostraꝝ apud deū reꝑsentatores. Ipi nāqꝫ ꝑmo orōes nostras deo repn̄tant. Thobie. xii. Quādo orabas cum lacrimis ꝛ sepe liebas mortuos ego obtuli orōem tuā domino. Secundo ibidē ꝑ nobis allegant. Iob. xxxiii. Si fuerit pro eo angelus loquens vnum de similibus vt annunciet hominis equitatem. miserebitur eius ꝛc. Itē zach. i. Et respondit angelus domini et dixit. Domine exercituū vsqꝫquo non

msiereberis hirl'm ꝛ vrbiū iuda q̄bus iratus es.iste iā septuagesim⁹ an
nus est.Tercō dei sniam nobis renunciāt.Dañ.ix.vbi dr ꝙ gabriel ad
eū volās dixit.Ab exordio pcum tuaꝝ egressus est sermo.glosa.i.snia a
deo.Et sequtur.Ego aūt veni vt indicarē tibi.qꝛ vir desideriorꝝ es De
bis tribus dicit bern.sup cañ.Discurrit angel⁹ medi⁹ inter dilectū ꝛ di
lectam.vota offerens.referēs dona.Excitat istam.placat illū ¶Sexto
honorādi sunt.qꝛ ipi sunt regis eterni nobilissimi milites :fm qd dr iob.
xxv.Nunquid est numerus militum eius.Sicut aūt videmus in militi
bus alicui⁹ regis.ꝙ quidam eoꝝ semp in aula regia cōmorantur.et re
gem associant.ꝛ ad eius honorem et solatium cantāt.qdā aūt ciuitates
ꝛ castella regni custodiunt.qdam vero regis inimicos expugnant.Ita
ꝛ horum militum christi.qdam in aula regia sc; in celo empireo semp re
gem regum associant.ꝛ ad eius honorem cantica leticie et glorie semp
cantant dicentes.Sanctus sanctus sanctus ꝛc.Itē.Benedictio et cla
ritas et sapientia ꝛc.apocal'.vii.Alii aūt custodiunt ciuitates .suburba
na villas et castra.illi sc; q nobis sunt ad custodiam deputati.custodien
tes statum virginum.cōtinentiū.cōiugatoꝝ.et castra religionū.Esaie
xii.Sup muros tuos hierusalē cōstitui custodes ꝛc.Alii vero dei inimi
cos.i.demones expugnant.Apocal'.xii.Factū est pliū magnū in celo
id est.fm vnā expositōem in ecclesia militanti.Michael et angeli eius
pliabantur cū dracone.¶Septimo ꝛ vltimo honorandi sunt.qꝛ ipi sunt
tribulatoꝝ cōsolatores.zach.i.Angelus q loquebat in me verba bona
ꝛ cōsolatoria.Itē thobie.v.Forti animo esto ꝛc.Et hoc faciunt tribus
modis.Primo cōfortando et roborādo.Dañ.x.vbi cum daniel corruis
set tetigit eum angelus dicens.Noli timere.pax tibi.et cōfortare ꝛ esto
robustus.Secūdo ab impatiētia cōseruando.Psal'.Angelis suis māda
uit de te ꝛc.In mani.por.te ꝛc.Tercō ipam tribulatō; refrigerādo et
minuendo.Et h signat dañ.iii.vbi angelus dñi cum tribus pueris i for
nacem descendit.et fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem

De scō hieronimo

Heronim⁹ dr a gera qd est sanctū.ꝛ nem⁹.q̄si sanctū ne-
mus.vel noma qd est lex.Uñ dr in legēda sua ꝙ hiero. interp
tatur sacra lex.Fuit eñ sanct⁹.i.firm⁹ vel mūdus.vl sanguie
tinctus vel vsui sacro deputat⁹.sicut vasa templi dicebantur sancta.qꝛ
sacro vsui deputata.Fuit eñ sanct⁹.i.firmus in bono ope.ppter pseue
rantie lōganimitatē.ꝛ mūdus in mēte p puritatē.et sanguine tinctus p
dñice passionis meditatō;.sacro vsui deputat⁹ p scripture sacre expositi
tionem et interptatōem.Dicitur et nem⁹ a nemore.vbi aliqñ ꝯuersat⁹
fuit.ꝛ lex.ppter regularē disciplinā quā monachos suos docuit.vl quia

sacram legem exposuit et interpretatus fuit. Hieronimus etiam interpretatur visio pulcritudinis. vel diiudicans locutiones. Est autem triplex pulcritudo. Prima est spiritualis que est in anima. Secunda moralis que consistit in honestate morum. Tercia intellectualis que est pulcritudo angelica. Quarta supsubstantialis que est divina. Quinta celestis que est sanctorum in patria. Hanc quintuplicem pulcritudinem hiero. in se vidit et habuit. Nam habuit spiritualem in virtutum varietate. Moralem in vite honestate. Intellectualem in excellenti puritate. Supsubstantialem in ardenti caritate. Celestem in eterna vel in excellenti claritate. Diiudicavit etiam locutiones sive verba tam sua quam aliorum. sua examinate proferendo. aliorum vera confirmando. falsa confutando. dubia vero exponendo

Hieronimus eusebii viri nobilis filius ab opido stridonis quod dalmacie et pannonie confinia tenet: extitit oriundus. Hic adhuc iuvenis romam adiit. et litteris grecis et latinis et hebraicis plene eruditus est. In arte grammatica donatum habuit preceptorem. In rhetorica autem victorinum oratorem. In scripturis autem divinis exercitabatur die ac nocte. et inde hausit avide quod postmodum effudit abunde. Quodam vero tempore sicut ipse in epistola ad eustochium perhibet cum de die tullium et de nocte platonem avide legeret. eo quod sermo incultus sibi in libris propheticis non placeret. circa mediam quadragesimam tam subita et ardenti febre corripitur. ut toto frigescente iam corpore vitalis calor in solo pectore palpitaret. Dum ergo exequie funeris pararentur. subito ad tribunal iudicis trahitur. et interrogatus cuius condicionis esse. christianum se esse libere profitetur. Ad quem iudex. Mentiris inquid. Ciceronianus es: non christianus. Ubi enim est thezaurus tuus ibi est et cor tuum. At hieronimus obmutuit. et continuo ipsum iudex durissime cedi iussit. Tunc exclamavit et dixit Miserere mei domine. miserere mei. Tunc qui astabant precabantur iudicem ut veniam tribueret adolescenti. Ipse enim iurare cepit ac dicere. Domine si unquam habuero codices seculares si legero te negabo. In hec igitur iuramenti verba dimissus subito revivisciit. Tunc lacrimis totum se invenit perfusum. et ex verberibus que ante tribunal susceperat. scapulas terribiliter repit livientes. Tanto autem studio libros divinos legit extunc. quanto libros gentilium unquam legerat. Dum autem esset annorum. xxix. in romana ecclesia cardinalis presbiter ordinatus est. Mortuo autem liberio papa hieronimus dignus summo sacerdotio ab omnibus acclamatur. Sed dum quorundam clericorum et monachorum lasciviam increparet. illi nimium indignati ei insidias paverunt. Sed et per vestem muliebrem ut ait iohannes beleth ab eis turpiter est derisus. Nam cum hiero. ad matutinas solito more surgeret. vestem mulieris quam emuli iuxta lectum posuerant repit. suamque esse credens induit. et in ecclesiam sic processit. Hoc autem emuli faciebant. ut mulierem habere in thalamo crederetur. Quod ille videns. tante eorum vesanie locum dedit. et ad gregorium nazanzenum

cōstantinopolitane vrbis epm puenit. Postq̄ aūt ab ipo sacras lras di dicit in heremū pperauit. vbi p xpo q̄nta sustinuerit ipe ad eustochium narrat dicēs. Quotiēs in heremo cōstitutus. ⁊ in illa vasta solitudine q̄ exusta solis ardorib⁹ horridū monachis pstat habitaculū. putaui me ro manis deliciis interesse. Horrebāt sacco mēbra deformia. squalida cutis sitū ethiopice carnis adduxerat. q̄tidie lacrime. quotidie gemit⁹. ⁊ si qn̄ repugnantē somnus iminēs oppssisset. nuda humo vix ossa herētia colli debant. De cibis ⁊ potu taceo cū etiā languentes aq̄ frigida vtātur et coctū aliq̄d accepisse luxuria sit. ⁊ dū scorpionū tm̄ essem socius et ferarꝝ sepe choreis intererā puellarꝝ. ⁊ in frigido corpe ⁊ carne pmortua libidinum incendia pullulabāt. Itaq̄ȝ cōtinuo flebā. et repugnantē carnē hebdomodarꝝ inedia subigebā. Diē crebro ɔiunxi cū nocte. nec prius a pectoris cessabā verberib⁹ q̄ a dn̄o trāquillitas redderet. Ipam q̄ȝ cellulā meā q̄si cogitatōnū ɔscientiā ptimescebā. et mihi iratus ⁊ rigidus sol⁹ deserta penetrabā. Et vt mihi testis est dn̄s. post multas lacrimas ⁊ nō nunq̄ videbar interesse agminib⁹ angelorꝝ. Per q̄driennū igit ibidem penitentia sic pacta ad bethlee opidū remeauit. Ubi q̄si domesticū aial apud psepe dn̄i sese obtulit pmansurꝝ. Bibliothecā aūt suā quā summo studio sibi cōdiderat clausam. aliosq̄ȝ libros iterꝝ relegens diē ieiun⁹ ducebat ad vesperuȝ. Multos aūt ibidē discipulos coadunās in scō pposito et trāslatōe scripturarꝝ q̄nquagintaq̄nq̄ȝ ānis ⁊ sex mensib⁹ desudauit. et vsq̄ȝ ad finem vite virgo pmansit. Licet aūt in hac legenda dicatur q̄ sp virgo fuerit ipse tn̄ de se ita scribit ad pammachiū. Uirginitatem in celo prefero. nō q̄r habeo. Tāta deniq̄ȝ lassitudine fatigatus est. vt in stratu suo iacens funiculo ad trabē suspēso supinus manibus se leuaret. vt scȝ officiū monasterii p vt poterat exhiberet. Quadā vero die aduesperascente cū hieronim⁹ cū fratrib⁹ ad sacrā lectōem audiendum sederet subito leo q̄dā claudicās monasteriū ingressus est. Quo viso cū ceteri frēs fugerent. hieronim⁹ ei q̄si hospiti obuiauit. Leo igit dū pedem sibi lesum oñderet. vocatis fratribus pedes sibi precepit ablui. et diligenter eius plagā inq̄ri. Q̄d cū factū fuisset inuenerūt leonis plantā a sentibus vulneratā. Adhibita igitur diligenti cura leo conualuit. ⁊ omni feritate deposita inter eos q̄si domesticū animal habitauit Tūc hiero. videns q̄ non tā p sanitate sui pedis q̄ p eorꝝ vtilitatē dn̄s leonem misisset. de fratrꝝ cōsilio eidē hoc iniūxit officiū. vt asinū quē habebant q̄ ligna de nemore deferebat. ipse leo ad pascua duceret ⁊ ductū ibidē custodiret. Q̄d factū est. Nā iniuncta leoni asini cura more pastoris industrii eūdo ad pastū socius incessanter itineris rure pascendo vndecūq̄ȝ defensor tutissimus erat. Uerūtn̄ vt se cibaret. et asinus solituȝ pficeret opus. cōsuetis sp horis cū eo domū redibat. Quadā igitur vice pascente asino. et leone grauiter soporato. mercatores cuȝ camelis inde

transeuntes asinū solū viderunt. ⁊ eū q̃citius rapuerūt. Expgefact⁹ ita q3 leo cū sociū nō inueniret rugiēdo huc illucq3 ibat. Quē tandē nō iue niens ad portas monasterii tristis aduīt. ⁊ intus vt solit⁹ erat p̄ verecū dia ingredi nō p̄sumpsit. Et vidētes fratres ꝙ tardi⁹ more solito et si ne asino venisset. putauerūt ꝙ fame ꝯpulsus asinū comedisset. nolentes q3 ei annonā tribuere ꝯsuetā dicebāt. Uade et reliquā ptem aselli que tibi remansit mādē ⁊ tuā ingluuiē reple. Hesitātes tn̄ vtrū hoc malum ꝑpetrasset. exierūt ad pascua si forte aliquod mortis indiciū inuenirent Et nihil inuenientes hoc hieronimo retulerūt. Tunc monitis eius offi cium asini leoni iniungūt. ⁊ ligna cedentes leoni imponūt. Qð cum leo patienter ferret. quadā die expleto ope agrū exiit. hac illacq3 discurrit. scire desiderās q̇d de suo fuisset socio factum. Et ecce vidit a longe ne gociatores cum onustis camelis p̄cedente asino venientes Mos enim illi regioni est vt qn̄ cum camelis longi⁹ gradiunt̄. cameli vt directius vadāt. p̄cedentē ⁊ collo funiculū gestātem asinū subsequunt̄. Recogni to igitur leo asino. cum ingenti rugitu sup eos irruit. et oēs homiēs in fugam cōuertit. Et leo terribiliter rugiēs ꝑcutiebat cauda fortiter ter ram. ꝑterritosq3 camelos sicut erāt onusti añ se ad cellā ire coegit. Qð cum fratres vidissent ⁊ hieronimo nunciassent ille ait. Hospitib⁹ nr̄is fratres carissimi pedes abluite. escas p̄bete. ⁊ sup hoc voluntatem dn̄i expectate. Tunc leo p monasteriū cepit vt solebat letus discurrere. sin gulorū fratrū vestigiis se p̄sternens. et q̄si de ꝑpetrata quā nō fecerat culpa cauda alludens veniā postulabat. Hieronim⁹ aūt futurorū p̄sci⁹ ait fratrib⁹. Ite frēs et venientib⁹ hospitibus necessaria p̄parate Ad huc eo loquēte nunci⁹ ad eū venit. annūcians añ fores hospites adesse q̇ abbatē vellēt videre. Ad q̄s cū ille iuisset. ꝓtin⁹ illi eius pedib⁹ ꝓuol uuntur. p culpa veniā postulātes. Quos ille benigne eleuās. p̄cepit vt sua recipent. ⁊ aliena nō vsurparēt Rogabāt igit̄ illi beatū hieronimū vt medietatē olei p bn̄dictōe accipiat. Quib⁹ vix assentiēs. tādē coact⁹ suscipi iubet. Promiserūt aūt se ānuatim eandē olei mensurā fratrib⁹ ipis daturos. ⁊ a suis dare heredib⁹ p̄cepturos. B

Cū aūt olim in eccia vnusquisq3 caneret qð volebat. theodosi⁹ impator vt ait iohānes beleth. damasum papā rogauit vt alicui viro docto officiu3 ecclesiasti cum cōmitteret ordinandū. Ipe igitur sciens hieronimū in lingua lati na greca et hebraica ꝑfectū. ⁊ in omi sapia summū. eidē officiū p̄dictū cōmisit. Hiero. igit̄ psalteriū p ferias distinxit. ⁊ vnicuiq3 ferie noctur num ꝓpriū assignauit. ac gl'a patri in fine cuiuslibet psalmi dicendū in stituit. vt ait sigibertus. Deinde ep̄las ⁊ euāgelia p āni circulū decātā das. ceteraq3 ad officiū ptinentia p̄ter cantum ratōnabiliter ordina[illegible]it Misitq3 illud de bethleē ad summū pontificē. et ab eo ⁊ cardinalib⁹ su is fuit valde approbatū ⁊ ꝑpetuo autenticatū. Post hoc autem in ore

spelunce in qua dñs iacuit monumētū sibi cōstruxit. vbi expletis nonagintaocto ānis ꝛ sex mēsibus sepult⁹ fuit. In quāta reuerētia eū augustinus habuerit. patꝫ p eplas quas sibi misit. In quarū vna ei tali mō scripsit. Dño dilectissimo ꝛ cultu sincerissimo caritatis obseruādo atqꝫ amplectēdo hieronimo augustin⁹ ꝛc. Alibi qꝫ de eo sic scribit. Sanct⁹ hiero. psbiter greco latino ꝛ hebreo eloq̄o erudit⁹ in locis sanctis atqꝫ lrīs sacris vsqꝫ ad decrepitā vixit etatē. Cui⁹ nobilitas eloquii ab oriente in occidentē instar solis lāpas resplēduit. Beatus āt psper ī suis cronicis de eo sic ait. Hieronim⁹ psbiter in bethleē toto iā mūdo clar⁹ habitabat. egregio ingenio et studio vniuerse eccle seruiens. Ipe qꝫ d se sic ait ad albigensem Nihil a puericia ita vitare conat⁹ sū vt animū tumentē ꝛ erectā ceruicē: dei ɔtra se odiū puocantē. Idē. Ego etiam tuta oṁia timeo. Idem. In monasterio hospitalitati ex corde intēdim⁹. ꝛ oṁes ad nos venientes pter hereticos leta frōte suscipim⁹. ac venientium pedes abluim⁹. Isidor⁹ vero in li. ethymo. ait. Hiero. triū linguarū extitit pitus. Cui⁹ interptatō ceteris anferf. qm̄ et verboꝝ tenacior ē. et pspicuitate snīe clarior. taqꝫ vtpote a xpiano interpte verior. In dyalogo qꝫ seueri discipuli sancti martini q̄ ei⁹ tpe fuit sic de hieronimo scriptum habef. Hiero. pter fidei meritū dotemqꝫ virtutū nō solum latinis atqꝫ grecis sꝫ etiā hebreis ita lrīs instructus est. vt se illi in omni scientia nemo audeat ɔpare. Cui iugis aduersus malos pugna. ppetuumqꝫ certamē. Oderūt eū heretici qꝛ eos impugnare non desiit. Oderunt clerici. qꝛ vitā eoꝝ insectaf ꝛ crimina. Sꝫ plane boni oṁes ꝛ mirātur et diligūt. Nā q̄ eū hereticū esse arbitrātur insaniūt. Tot⁹ semp in lectōe. tot⁹ in libris est. nō die. nō nocte reqescit. aut legit aliqd. aut scribit. Hec sever⁹. Et sicut ex his verbis patꝫ. et sicut etiā ipe sepe testaf. multos psecutores ꝛ multos detractores ppessus est. Quas tñ psecutōnes q̄ libēter sustinuerit. patꝫ ex eo ꝙ sic dicit in epla ad asellā Gratias ago deo qꝛ dign⁹ sum habit⁹ quē oderit mūdus. ꝛ maleficū me garriūt Sꝫ scio ad regnū puenire p infamiā et bonā famā. Itē. Utinaꝫ ob dñi mei nomē atqꝫ iusticiā vniuersa me infidelū turba pseqtur. Utinaꝫ in opprobriū meū solidi⁹ exurgat hic mūdus. tm̄ vt merear a xpo laudari ꝛ sue pollicitatōis sperare mercedē. Grata vtiqꝫ ꝛ desiderata temptatio est. cui⁹ pmiū a xpo speratur in celo. Nec maledictō grauis est q̄ diuina laude mutaf. Obiit circa ānos dñi. cccxcviii.

CXLII.

De sancto remigio

Remigius dr a remigē q̄ est nauis ductor vel rector. Uel R. dicitur a remis. q̄ sunt instrumenta qbus nauis ducitur. ꝛ gyon qđ est luctatio. Ipse eñ ecclīam gubernauit a piculo naufragii. eā duxit ad portū paradisi. p ea luctat⁹ est cōtra dyaboli insidias.

REmigius regem ⁊ gentem francoꝝ ad christum cõuertisse dicitur Habebat eñi rex vxorē nomine clotildim xp̄ianissimam que virꝝ suū nitebatur ad fidē cõuertere.sed nequibat. Que cum filium genuisset ipsum baptisare voluit.sꝫ rex omino ꝓhibuit Illa autem quiescere non valens.tandem vix hoc a rege obtinuit.⁊ filiū baptisauit. Qui dum baptisatus esset:subito est defunctus. Cui rex ait. Nunc apparet qꝛ xp̄c vilis est deus.q̄ eum p quē fides eiꝰ poterat sublimari in vita cõseruare nõ potuit. Cui illa. Imo in hoc a deo meo valde me diligi sentio ꝙ primū fructū ventris mei ipsum recepisse cognosco.q̄ regnū in infinitū tuo melius filio meo largitus est. Cõcepit igiť iteꝝ et filiū aliū pepit.quē sicut primū cū multa instantia baptisari fecit. Sꝫ ecce subito infirmať.ita ꝙ de eius vita desperať. Dixitqꝫ rex vxori. Uere debilis est deꝰ tuus.q̄ nullū in suo noīe baptizatū ī vita cõseruare potest. Nā si mille genueris ⁊ cūctos baptizaueris omēs simľ peribūt. Sꝫ tñ puer cõualuit ⁊ sanitatē recepit:ita ꝙ post patrē regnauit. At fidelis mulier virꝝ suū ad fidem reducere conabať.sꝫ ille modiſ omnibus resistebat. Qualiter aūt ad fidē cõuersus est. in alio festo qđ est post epiphaniā dictū est Uolens aūt p̄dictus rex clodoueus factus christianus remēsem ecclam dotare.beato remigio dixit vt q̄ntū circuiret dum ip̄e in meridie dormiret sibi daret. Qđ et factū est. Sꝫ cū quidam molendinū suū habebat intra fines beati remigii.molendinarius ip̄m dum circūiret cū indignatõe repulit. Cui dixit remigius. Amice nõ sit tibi duꝝ vt hoc molendinū simul habeamꝰ At ille vt eum reiecit statim rota molendini in cõtrariū verti cepit.clamauitqꝫ post sanctum remigiū dicēs. Serue dei veni ⁊ habeamꝰ pariter molendinum Cui ille. Nec mihi nec tibi. Statimqꝫ se terra apuit.⁊ molendinū penitꝰ deglutiuit. ¶ Preuidens remigius famē futurā.cum in villa quadā bladi cumulos cogregasset.inebriati rustici senis prudentiā deridētes ignē supposuerunt. Qđ illi audiēs illuc venit.⁊ p̄ frigore etatis ⁊ vesptini tp̄is se calefacere cepit.et trāquillo corde dixit. Semp focus bonus est. Uerūtamē q̄ hoc fecerūt et posteri eiꝰ.viri in genitalibꝰ rupti.femie guttur ose erūt. Qđ sic in illis euenit quousqꝫ p karolū sunt dispersi. ¶ Notādum aūt ꝙ illud festū sancti remigii qđ agiť in mense ianuarii est festū de felici obitu illius. Illud aūt dꝫ esse de eiꝰ sacri corpis trāslatõe. Cuꝫ eñ corpus eiꝰ post ip̄iꝰ obitū ad ecclam sanctoꝝ thimothei ⁊ apollinaris cū feretro deferretur.secuſ ecclesiā sancti christoferi cepit adeo põderare ꝙ nullatenꝰ moueri potuit. Tandē coacti rogauerūt dñm vt eiſ oñdere dignareť.si forte in eccla illa sancti christoferi vbi nulle reliq̄e sanctoꝝ quiescebāt sepeliri vellet. Statimqꝫ corpꝰ leuissime sustulerūt. et ip̄m ibi honorifice posuerūt Ubi cum multa miracula fierent ecclesiam ampliauerunt Et facta cripta retro altare.cū effossum corpus ibi

reponere vellēt. mouere nullaten⁹ potuerūt. Cū aūt in oratōib⁹ pnoctarent. et media nocte oēs pariter obdormiuissent. in crastinū scʒ kalen. octobris inuenerūt sepulcꝝ cū corpe sancti remigii in illam criptā ab angelis deportatum. Quod tn̄ post longum tps in pulcriorē criptā eadē die cum capsa argentea translatum est. Floruit circa annum dn̄i q̄dringentesimū nonagesimum

CXLIII.

De sancto leodegario

Leodegari⁹ dum omi virtute polleret. eduensi eccl'ie meruit in pōtificē pmoueri. Qui dū clotario rege decedēte cura regni graui⁹ pmeret. voluntatē dei et pncipū cōsilio childericum fratrē clotarii adolescentē valde ydoneū pfecit in regē. Sʒ ebroin⁹ theodoricū ipi⁹ childerici germanū pficere nitebat. nō ppter regni cōmodum sʒ qr de potestate eiect⁹ ⁊ omnib⁹ odiosus irā regis ⁊ pncipum verebat. Timēs igit ebroin⁹ licentiā a rege petiit ⁊ monasteriū introiuit. Quo cōcedente: et fratrē suū theodoricū ne cōtra regnū aliqd moliretur in custodia detinente. sanctitate et pudentia epi pace mirabili oēs gaudebāt. Sʒ post aliqd tps rex malignoꝝ consilio depravatus intm̄ in viri dei odiū incitatur q oportunitatē et modū mortis ei⁹ attētius inqrebat. Sʒ eps blāde ferens. ⁊ oēs inimicos suos vt amicos amplectens. egit cū rege vt diē pasche in vrbe cui pērat celebraret. Et ecce illa die nunciatū est ei q rex in illa nocte quidquid de morte ei⁹ tractauerat pficere decreuisset. At ille nihil trepidans. sʒ illa die cuʒ rege in mensa cōmunicās psecutorē sic fugit q i luxuniensi monasterio dn̄o seruiens etiā ebroino q̄ in monasterio habitu latitabat sedula caritate seruiuit. Post modicū rex moritur et theodoric⁹ in regnū sublimatur. Qua ppter leodegari⁹ populi sui lacrimis ⁊ pcib⁹ mot⁹ ⁊ abbatis ipio cōpulsus ad sedē suā rediit. ac ebroin⁹ ptinus apostotauit ⁊ regis senescallus ordinat⁹ est. Qui licet pus mal⁹ fuerit. tn̄ postea fuit peior. toto qʒ studio leodegariū occidere nitebatur. missis igitur militib⁹ q̄ euʒ caperent. cū hoc leodegari⁹ cperisset coꝝ furori cedēs dū in habitu pontificali de vrbe egrederetur a militib⁹ capitur q̄ ei statim oculos eruerūt. Post bienniū scūs leodegari⁹ cum fratre suo garino quē ebroin⁹ exulauerat in palatiū regis est adductus. Cū ad irrisionē ebroini sapiēter et pacifice rn̄deret. nequā ille iussit garinū lapidib⁹ obrui sanctūqʒ epm tota die nudis pedib⁹ p quendā fluuiū sup acutissimos lapides decurrētem deduci. Et audiēs q in his tormentis deū laudaret. linguā eius pscidi fecit. ⁊ postmodū eū cuidā custodi tradidit vt ipm nouis suppliciis reseruaret. Ille aūt vsum loquendi nō pdidit: sed pdicatōni et exhortationi put poterat vacabat. pdixitqʒ qn̄ et q̄liter ipse et ebroinus ex hac vita migrarent. Lux aūt in mēsa in modū corone caput eius circūdedit.

Quā cum multi vidissent quid hoc esset ab ipō epō quesierūt. At ipe se in oratōe psternens grās deo retulit. et oēs astātes vt meli⁹ vitā mutarent admonuit. Qd ebroin⁹ audiens ⁊ inuidēs missis qttuor spiculatoribus ipm decollari pcepit. Cum ḡ ipm ducerēt ait eis. Nō est inqt opus fratres vos diutius fatigari. Sz hic implete desideriū ei⁹ q̄ vos misit. Ad hoc tres illoꝝ adeo sunt ꝯpuncti ꝙ ad pedes ei⁹ pcidētes veniam pcabant. Quart⁹ vero cū eū decollasset: ptin⁹ a demone arrept⁹ ⁊ in ignem piectus vitā miserabiliter terminauit. Biēnio expleto audiens ebroinus corp⁹ sancti viri mltis miraculis illustrari. miserabiliter cruciatus inuidia. militē illuc misit vt an si se haberet veritas intimaret. Miles aūt supbus et arrogās cū illuc venisset calce tumbā sancti pcutiens exclamauit. moriatur q̄ mortuum miracula facere posse credit. mox ille arreptus a demonio ⁊ subito moriens. morte sua sanctū amplius cōmendauit. His auditis ebroinus ampli⁹ inuidia torqbatur et famam sancti extinguere moliebatur. Sz iuxta pdicatōem sancti gladio nequiter nequā ipe occiditur. Passus est aūt circa annū dn̄i. dclxxx. tpe constantini quarti

De sancto francisco

Franciscus pus dict⁹ est iohes. sz postmodū mutato nomīe franciscus vocat⁹ est. Cui⁹ mutatōis nomīs multiplex causa fuisse videt. Primo rōe miraculi cōnotādi. Linguā eñ gallicam miraculose a deo recepisse ꝯgnoscit. Vñ dr in legēda sua ꝙ sp cum ardore spūssancti repleretur ardētia foris verba eructās gallice loqbat. Secūdo rōe officii diuulgandi. Vñ dr in legenda ꝙ diuina puidētia sibi hoc vocabulū indidit. vt ex singulari et insueto noīe opinio misterii eius toti citius innotesceret orbi. Tercō rōe effect⁹ cōsequēdi vt scz p hoc daretur intelligi ꝙ ipe p se ⁊ p filios suos multos seruos peccati ⁊ dyaboli debeat frācos et liberos facere. Quarto rōe magnanimitatis in corde. Nā frāci a ferocitate sunt dicti. qz eis inest naturalis feritas: et magnanimitas aīoꝝ. Quinto rōe virtuositatis in sermone. qz ei⁹ sermo instar securis vicia incidebat. Sexto rōe terroris i demonū fugatione. Septimo rōe securitatis ex virtute et opeꝝ pfectōe. ⁊ honestatis i ꝯuersatōe. Aiūt eñ frācistas dici signa qdā instar securiū q̄ rome ante cōsules ferebātur. q̄ erāt in terrorē. in securitatē. ⁊ in honorē

Franciscus seru⁹ ⁊ amic⁹ altissimi ī ciuitate asisii ortus et negociator effect⁹ fere vsqz ad. xx. etatis sue annū tps suuz vane viuendo cōsumpsit. Quem dn̄s infirmitatis flagello corripuit. ac in viꝝ alteꝝ subito trāsformauit. ita ꝙ iā spū pphetico pollere cepit. Nā cum quadā vice ipe cū plurimis a pusinis capt⁹ diro fuisset carceri mācipatus. dolentibus aliis hic solus exultat. et redargut⁹ sup

hoc a cōcaptiuis rn̄dit. Ideo me exultare noueritis. q2 adhuc sanct⁹ p
totū seculū adorabor ¶ Quadā vice romā causa deuotōis p ficiscens
vestimenta sua deposuit. ꝛ paupis cuiusdā vestimenta induēs añ eccle
siam sancti petri inter paupes sedit. et cum eis velut vnus ex illis auide
mādu cauit. Et sepi⁹ simile fecisset nisi notoꝝ verecūdia impedisset.
¶ Antiqu⁹ hostis eū a salubri pposito conabat̃ auertere. ꝛ feminā q̄n
dam sue ciuitatis mōstruose gibbosā cordi ei⁹ imittit. ꝛ nisi resipiscat
a ceptis. similem se factuꝝ minat̃. Sȝ a dn̄o cōfortat⁹ audiuit. Franci
sce amara p dulcib⁹ sume. et teipm cōtemne si me cupis agnoscere.
¶ Quendā igit̃ leprosum obuiū habens. cū hui⁹modi homies naturali
ter multū abhorrēret. diuini tn̄ memor oraculi accurrens in oscula ei⁹
ruit. ꝛ post hoc ille statim disparuit. Quapp̄ter ad leprosoꝝ habitacl̄a
pperat. et eoꝝ man⁹ deuote osculās pecuniā donat. ¶ Ecclesiā sancti
damiani orōis cā ingreditur ꝛ imago xp̄i eū miraculose alloqtur. Frā
cisce inquid vade. repa domū meā q̄ vt cernis tota destruitur. ab ea igi
tur hora aīa eius liq̄facta est et crucifixi cōpassio ei⁹ cordi mirabiliter
est infixa. Insistit solicite eccīe repande. et venditis q̄ habebat cū pecu
niam cuidā p̄sbitero daret et ille timore parentū recipe recusaret corā
ipo eā pijciens tanq̄ puluerē vilipendit. Quapp̄ter a patre ligat⁹ ꝛ ca
ptus pecuniā eidem restituit ac vestē pariter resignauit. et sic nud⁹ ad
dn̄m euolauit et cilicio se induit. Aduocat insup seruus dei q̄ndaȝ sim
plicem viꝝ quem loco p̄ris suscipiens rogat vt cū pater eius maledicta
cōgeminet ipse sibi ecōuerso bn̄dicat. ¶ Frater eius carnalis hyemali
tpe franciscū vilibus pāniculis tectū oratōi vacantē et tremebundum
videns ait cuidā. Dic frācisco vt de sudore suo vnā tibi nūmatam ven
dat. Quod ille audiens alacriter rn̄dit. Reuera ergo hāc dn̄o meo vē
dam ¶ Quadā die dū audiret ea q̄ dn̄s discipulis suis ad p̄dicandum
missis locut⁹ est. statim ad vniuersa seruāda tota virtute ꝯsurgit. Sol
uit calciamenta de pedibus. tunica vna sȝ vili induitur. et pro corrigia
mutauit funiculū. ¶ Tempe niuis p siluā ambulās a latronib⁹ capitur
et ab eis q̄s sit req̄situs p̄conē dei se esse asseruit. Quē illi arripiētes in
niuem pijciunt dicentes. Iace rustice p̄co dei ¶ Multi nobiles et
ignobiles clerici et laici spreta seculi pompa eius vestigiis adheserunt
quos pater sanctus docuit euangelicā p̄fectōȝ implere paupertatē ap
prehendere et per viā sancte simplicitatis incedere. ¶ Scripsit p̄terea
euangelicā regulā sibi et suis fratribus habitis et habendis quaȝ dn̄s
papa innocenti⁹ ꝯfirmauit. Cepit extūc feruenti⁹ verbi dei semīa spar
gere et ciuitates et castella feruore miraculi circūire ¶ Frater quidam
erat. q̄ntum a foris videbatur. eximie sanctitatis sȝ tn̄ admodū singula
ris. q̄ tanta districtōe silentiū obseruabat. vt nō verbis sȝ nutibus cōfi
teretur Cūq3 sanct⁹ ab omnib⁹ laudaretur. vir dei illuc adueniēs dixit

Sinite fratres.nec mihi in eo dyabolica figmenta laudate Moneatur
semel vel bis in hebdomada cōfiteri Quod si nō fecerit dyabolica tēptatō
est.et deceptō fraudulēta.Monētibusqz illū fratrib⁹.digitū ori sui ipo-
suit.et caput cōcutiēs se nullaten⁹ cōfessurū innuit Nō post multos dies
ad vomitū redijt.et in facinorosis actib⁹ vitā finiuit Fatigat⁹ in iti-
nere seruus dei dum asinū eqtaret.socius eius frater leonardus de asi
sio similiter fatigat⁹ intra se cepit cogitare ac dicere.Nō de pari lude
bant hui⁹ parētes et mei.Et cōtinuo vir dei de asino descendens dixit
fratri suo.Nō cōuenit me eqtare.et te peditē venire.qz nobilior me fui-
sti.Stupefactus frater ad pedes patris pcidit et veniam postulauit.
Transeunti sibi aliqn mulier quedā nobilis cōcito gradu occurrit.c⁹
lassitudinē et interclusos anhelitus miserat⁹ quidnā reqreret inquisiuit
Et illa Ora p me pater.qz salubre ppositū qd cōcepi;viro impediēte nō
exequor.sed in seruitō xpi mihi plurimū aduersatur.Cui ille.Vade fi
lia.qz cito de eo cōsolatōem recipies.et ex pte dei omnipotētis et mea
sibi denuncies qz nūc est tps salutis.postmodū equitatis Qua denunci
ante.vir subito immutatur.et cōtinentiā pollicetur.Cuidā rustico in q̄
dam solitudine siti deficienti.fontē aque ibidem suis oratōibus ipetra
uit. Cuidā fratri sibi admodum familiari secretū hoc sancto instigā
te spū retulit dicens.Hodie est aliquis seruus dei sup terrā pter quē
quo aduixerit nō pmittet dñs famem sup homines deseuire.Et sic p-
culdubio fuisse narratur.Sed illo sublato tota in cōtrariū cōdicio per
mutatur.Nā post eius felicē transitū pdicto fratri apparuit dicens Ec
ce iam venit fames:quā donec viuere ego:venire sup terrā dñs non p-
misit. In festo pasche cū fratres in heremo greci.mensam accurati⁹
solito albis et vitreis pparassent.et vir dei hoc cōspexisset ptinus gres
sum retrahens capellum cuiusdā paupis q̄ tunc aderat capiti suo impo
nit.et baculū manu gestās foras egredit.et ad hostiū pstolatur.Man-
ducantibus igitur fratribus clamabat ad hostiū vt amore dei pegrino
paupi et infirmo elemosinā largiātur.Vocat⁹ paup ingreditur.et i ter
ra solus recūbens discum ponit in cinere.Quod videntes fratres stupore
nimio sūt repleti.Quib⁹ ille ait.Mensam vidi paratā et ornatā.et pau
perum hostiatim euntiū vnicū nō esse cognoui. C Paupertatem in se et
in alijs a deo diligebat.vt paupertatem dominā suā semp vocaret.Si qn̄
pauperiorē seipo videret ptinus inuidebat.et se ab alio vinci timebat.
Nam et cū die quadā paupculum quendā obuiū habuisset.ait socō suo
Magnā verecundiā intulit nobis hui⁹ inopia.et nostrā paupertatem
plurimū reprehēdit.Nam p meis diuitijs meā dñam pauptatē elegi
et ecce amplius relucet in isto. Dum qdam paup coram eo transiret.et
vir dei intima fuisset cōpassione commotus.dixit ei socius.Et si hic sit
pauper sed forsitan in tota puintia non est eo ditior voluntate.Cui vir

dei dixit. Cito tunicam tuā exue. et pauperi tribue. et ad eius pedes pro
stratus culpabilem te clama. Cui ille ꝓtinus obediuit. ¶ Quadā vice
tres mulieres facie ⁊ habitu ⁊ p omnia similes obuias habuit. que eum
taliter salutauerunt. Beneueniat dn̄a paupertas. ⁊ cōtinuo disparuerūt
⁊ vltra vise nō sunt. ¶ Cum ad ciuitatē aretii deuenisset. et ibi bellū in
testinū ꝯmotū fuisset. vidit vir dei de burgo sup terrā illam demōes ex
ultantes. Vocansq̄ sociū suū nomine siluestrū: dixit ei. Vade ad portaꝫ
ciuitatis et demonibus vt ciuitatē exeant ex pte dei omnipotētis ꝓcipe
Qui festinans ante portam valenter clamauit. Ex parte dei ⁊ iussu pa
tris nostri francisci discedite demones vniuersi. Sicq̄ omnes ciues
post modicum ad cōcordiam redierūt. Predictus aūt siluester dum ad
huc sacerdos secularis esset vidit in somnis crucem aureā de ore frāci
sci ꝓdeuntē. cui⁹ summitas celos tangebat. cui⁹ brachia ꝓtensa in latū
vtrāq̄ mundi ꝑtem amplexando cingebāt. Cōpunctus sacerdos pro
tinus mundū deserit. ⁊ viri dei ꝑfectus imitator efficitur. ¶ Exi
stente viro dei in orōe. dyabolus ter eū ꝓprio noīe vocauit. Cui cū san
ctus rn̄disset adiecit. Nullus est adeo in hoc mundo peccator. cui si cō
uersus fuerit. nō indulgeat dn̄s. Sed q̄cunq̄ semetipm̄ pn̄ia dura ne
cauerit. misericordiā in ꝑpetuo nō inueniet. Continuo seruus dei ꝑ re
uelatōem cognouit hostis fallaciā. quō nisus fuerit ad tepore eū redu
cere. Cernens aūt hostis antiqu⁹ q2 sic nō ꝓualuit. grauē carnis tem
ptatōem eidē immisit. Quō vir dei sentiēs veste deposita cordula duris
sima se verberat dicens. Eya frater asine: sic te manere decꝫ. sic subire
flagellū. Sꝫ cū temptatō nequaq̄ discederat. foras exiens in magnaꝫ
niuem se nudū demersit. Accipiēsq̄ niuē in modū pile. vii. glebas com
pingit. q̄s sibi ꝓponēs cepit alloqui corp⁹. Ecce inquit hec maior vxor
tua. iste quattuor duo filii sunt et due filie tue. relique due sunt seruus
et ancilla. Festina ergo om̄es induere. q̄m̄ frigore moriunt. Si aūt eo
rum multiplex solicitudo te molestat. vni dn̄o solicitus serui. Ilico dya
bolus cōfusus abscessit. et vir dei deū glorificās in cellā rediit. ¶ Cum
apud dn̄m leonem cardinalem sancte crucis ab eo rogat⁹ aliq̄diu mo
raretur. nocte quadā demones ad ipm̄ venientes eū grauissime verbe
rauerunt. Vocāsq̄ sociū. et rē sibi apperiēs ait. Demones sūt castaldi
dn̄i nostri. quos destinat ipe ad puniēdos excessus. Ego vero offensaꝫ
nō recolo quā p misericordiā dei satisfactōe nō lauerim. Sꝫ forte ideo
castaldos suos ī me ꝑmisit irruere. q2 maneo in curiis magnatū. quod
forsitan fratribus meis paupculis bonā suspitionem nō generat. quia
forte me extimāt deliciis abundare. Et surgens summo mane inde re
cessit. ¶ Existente aliq̄n eo in oratōe; audiuit sup tectū dom⁹ cateruas
demonuꝫ discurrentes cum strepitu. Qui cōcitus foris exiēs et crucis
signū sibi imp̄mens dixit. Ex pte omnipotentis dei vobis dico demo

nes. vt quidquid vobis pmissum est in meo corpe faciatis. Libēter enim omnia sustinebo. qr cum maiorē inimicū nō habeā corpe. vindicabitis me de aduersario meo. dum in ipo vice mea exercebitis vltionē. Cōfusi igitur demones euanescūt. ¶ Frater quidam soci⁹ viri dei in extasi factus. inter ceteras celi sedes vidit vnā dignissimā et nobili glā pfulgentem. Qui cū miraretur cui nā tā preclara sedes seruaret audiuit. Sedes ista vni⁹ de ruentib⁹ pncipibus fuit. ꝛ nūc humili frācisco paratur. Et exiens ab orōe viꝝ dei interrogauit dicēs. Quid de te opinaris pater. Et ille. Videor mihi maxim⁹ peccatorum. Statimqꝫ in corde fratris spūs dixit. Cognosce ꝙ vera fuerit visio quā vidisti. qm̄ ad sedem p supbiā pditā humilitas leuabit humilimū. ¶ In visione seruus dī supra se seraphin crucifixū aspexit. q crucifixionis sue signa sic euidenter ei impssit vt crucifixus videref et ipe. Consignātur man⁹ ꝛ pedes et lat⁹ crucis caractere. Sꝫ diligenti studio ab omniū ocul' ipsa stigmata abscondebat. Quidam tñ hec in vita viderūt. Sed in morte plurimi' cōspexerūt. Qd aūt hec stigmata p omia vera extiterint multis miraculis ōnsum est. Quoꝝ duo que post eius obitū ꝯtigerūt hic interserere sufficiat. ¶ In apulia vir quidā nomine rogeri⁹ añ imaginē sancti francisci stans cepit cogitare dicens. Esset ne hoc verum vt tali claruisset miraculo. an pia fuisset illusio siue suoꝝ fratꝝ simulata inuentio. Qd dum mente reuolueret: subito audiuit sonū quasi spiculum psiliens de balista. sensitqꝫ se in sinistra manu grauiter vulneratū. Sꝫ cum in cirotheca nihil lesionis appareret cirothecā de manu extraxit. ꝛ graue vulnus quasi sagitte in palma cōspexit. ex quo tāta vis pcidebat ardoris vt totus ex dolore ꝛ ardore deficere videretur. Cumqꝫ peniteret. ꝛ se beati francisci stigmata credere veraciter testaret. p⁹ duos dies dum sanctum dei p sua stigmata exorasset. fuit continuo liberat⁹. ¶ In regno quoqꝫ castelle cum quidam vir sancto francisco deuot⁹ ad completorium pergeret. ab insidiis ad mortem alterius ibi paratis ex errore impetitur. et letaliter vulneratus semiuiuus relinquitur. Deinde gladium in gutture crudelis lictor infixit. et extrahere non valēs recessit. Fit vndiqꝫ cōcursus et clamor. et ab omnibus plangitur mortu⁹. Cum aūt nocte media campana fratrum ad matutinas pulsaref. vxor clamare cepit. Mi dñe surge. et vade ad matutinas qr campana te vocat. Statim ille manum eleuans videbatur alicui innuere vt gladiū extraheret. Et ecce videntib⁹ omnibus gladius quasi validissimi iactat⁹ manu pugilis eminus ꝓsiluit. Statimqꝫ ille pfecte sanatus se erexit dicens. Beatus franciscus ad me veniens. suaqꝫ stigmata meis vulneribus apponēs. eoꝝ suauitate cūcta vulnera deliniuit. et ꝯtactu mirifice solidauit. Qui cū vellet discedere. sibi innuebā vt gladiū abstraherꝫ quia loqui aliter nō valebā. Quē statim apprehendēs valide proiecit ꝛ

stigmatibꝰ sanctis vulneratū guttur demulcēs pfecte sanauit. ¶ In vrbe roma clara illa luminaria orbis scȝ beatꝰ frāciscus et beatꝰ dominicus corā dn̄o hostiēse q̄ postea fuit summꝰ pōtifex aderant. Dixitq̄ȝ eis ep̄s Cur nō facimus de vestris fratribus ep̄os et p̄latos qui documento ⁊ exemplo ceteris p̄ualent. Fit inter sanctos de rn̄dendo longa contentio Uicit tandē humilitas franciscū ne se p̄poneret. Uicit ⁊ dominicum vt p̄mo rn̄dendo humiliter obediret. Dixit ergo beatꝰ dominicꝰ. Dn̄e gra ui bono si cognoscūt sublimati sunt fratres mei. nec p meo posse p̄mit tam vt aliud assequant̄ specimē dignitatis. Post hoc rn̄dens scūs frāci scus dixit. Dn̄e minores ideo vocati sunt fratres mei vt maiores fieri nō p̄sumant. ¶ Igitur beatꝰ franciscus colūbina simplicitate pleꝰ om nes creaturas ad creatoris hortat̄ amorē. p̄dicat auibꝰ. auditur ab eis tāgunt̄ ab ip̄o. nec nisi licēciate recedūt. Irūdines dū eo p̄dicāte garri rent. ip̄o imp̄ante ptinꝰ ꝯticescūt. ¶ Apud pciunculā iuxta eiꝰ cellā cicada in ficu residens frequēter canebat. Quā vir dei manū extendēs vocauit dicēs. Soror mea cicada veni ad me. Que statim obediēs sup eius manū ascēdit. Cui ille. Canta soror mea cicada ⁊ dn̄m tuū lauda. Que ptinꝰ canēs nō nisi licēciata recessit. Parcit lucernis lāpadibꝰ et candelis nolēs sua manu deturpare fulgorē. Sup petras reuerēter am bulat intuitu eius q̄ dr̄ petra. Legit de via vermiculos ne transeuntiū pedibꝰ cōculcētur. Et apibus ne media pereāt glacie hiemali mel ⁊ op tima vina iubet apponi. Fraterno nomine aīalia cuncta vocabat. Mi ro et ineffabili gaudio replebat̄ ob creatoris amorē cū solē lunā et stel las intuebat̄ ⁊ eas ad creatoris amorē inuitabat. Coronā sibi magnā fieri phibebat dicens Uolo q̄ fratres mei simplices p̄tem habeāt in ca pite meo. ¶ Uir quidā ad modū secularis. cū seruū dei franciscū apud sanctū seuerinū p̄dicantē inuenisset. vidit deo sibi reuelante sanctū frā ciscum duobꝰ trāsuersis ensibꝰ valde fulgentibꝰ in modū crucis signa tum. quoꝝ vnꝰ a capite vsq̄ȝ ad pedes. aliꝰ a manu in manū per pectus transuersaliter tendebatur. Quē cū nunq̄ vidisset tali indicio recogno scens cōpunctꝰ ordinē introiuit. et vitā feliciter cōsummauit. ¶ Cum in firmitatem oculoꝝ ex fletu cōtinuo incurrisset. suadentibꝰ q̄ abstineret a lacrimis sic rn̄dit. Nō est ob amorem luminis qđ habemꝰ cōmune cū muscis eterne lucis visitatō repellenda. Cū aūt a fratribus vrgeretur vt pateretur infirmitati visus remediū adhiberi et cyrurgicꝰ instrumē tum ferreū igne candēs i manu teneret. vir dei ait. Mi frater ignis esto mihi in hac hora ppicius et curialis. p̄cor dn̄m q̄ te creauit vt tuū mi hi calorē temperet. Et hoc dicens signū crucis ꝯtra illud edidit. Pro fundatoq̄ȝ illo in tenera carne ab aure vsq̄ȝ ad supciliū nullum vt retu lit dolorem sensit. ¶ Apud heremum sancti vrbani seruo dei egritudi ne validissima laborante. cū ip̄e defectū nature sentiens vim poculum

postulasset. nihilqȝ adesset. allatā sibi aquā signo crucis edito bn̄dixit. Mox in optimū vinū ɔuersa est. Quod deserti loci paupertas impetrare n̄ potuit. viri sancti puritas impetrauit. Ad cui⁹ gustū subito cōualuit Malebat de se vituperiū audire ꝙ laudē. Et iō cū populi merita in eo sanctitatis extollerēt p̄cipiebat alicui fratri vt verba ip̄m vilificantia suis aurib⁹ ɔculcādo ꝓferret. Cūqȝ frater ille licet inuit⁹ eū rusticū et mercenariū imperitū et inutilē diceret. exhilarat⁹ dicebat. Bn̄dicat tibi dn̄s. qꝛ tu verissima loq̄ris. et talia me decet audire. Nō tā seru⁹ dei p̄esse voluit ꝙ subesse. nec tā p̄cipe ꝙ pere. Idcirco generali cedens officio gardianū petiit. cui⁹ ꝑ oīa voluntati subiaceret. Fratri q̄ȝ cū q̄ solitus erat ire sp̄ ꝓmittebat obedientiā ꝛ seruabat. Cū frater quidam et cōtra legē obedientie aliq̄d fecisset. et pn̄ie signa h̄ret. vir tamē dei ad alioꝝ terrorē ei⁹ capuciū in ignē p̄iici iussit. Cūqȝ ꝑ morā capucium fuisset in medio ignis. p̄cepit ip̄m extrahi et fratri restitui. Extrahitur igit̄ capuciū de medio flamaꝝ nullū habens adustionis vestigiū. Quodā tp̄e ꝑ paludes venetiaꝝ ambulās: inuenit maximā auiū multitudinem cātantiū in palude. dixitqȝ ad sociū. Sorores aues laudāt creatorē suū. Eam⁹ et in eaꝝ medio horas canonicas dn̄o decātemus Quib⁹ intrātib⁹. aues mote nō sunt. Sȝ qꝛ ob nimiū garritū se inuicē audire nō potuerūt ait. Sorores aues a cātu cessate. donec laudes debitas dn̄o ꝑsoluam⁹. Quib⁹ statim tacentib⁹ finitis laudib⁹ licentiam cantādi dedit. et statim cantū suū more solito resumpserūt. Inuitat⁹ deuote a quodā milite dixit ei. Frater hospes meis monitis acquiesce. ꝛ peccata tua cōfitere. qꝛ cito alibi māducabis. Qui statim acq̄escens domui sue disposuit. et pn̄iam salutarē accepit. Cū ḡ ad mensaȝ intrassent. hospes subito expirauit. Cum q̄ndā auiū multitudinē repisset. ꝛ eas velut rōnis p̄ticipes salutasset dixit. Fratres mei volucres multū debetis laudare creatorē vestꝝ. q̄ plumis vos induit. pēnas ad volandum tribuit. aeris puritatē cōcessit. et sine vestra solicitudine vos gubernat. Aues āt ceperūt versus eū extēdere colla. ꝓtendere alas. apirē rostra. ꝛ in illū attēte respicere. Ille vero ꝑ mediū eaꝝ trāsiens. tunica ptingebat easdē. nec tn̄ aliq̄ de loco est mota. donec licētia data omnes insimul auolauerūt. Cū apud castꝝ almariū p̄dicaret. ꝓpter garritus irundinū ibidē nidificantiū audiri n̄ poterat. Quib⁹ ille. Sorores mee irūdines iā tp̄s est vt loquar ego. qꝛ vos satis dixistis. Tenete silētiū donec verbū dn̄i ɔpleat̄. Cui cōtinuo obediētes ꝓtin⁹ cōticuerūt. Trāseunte aliq̄n viro dei ꝑ apuliā. vnā bursam magnā repperit i via denariis tumescētē. Quā soci⁹ vidēs accipe voluit vt paupib⁹ erogarȝ Sȝ nullaten⁹ ille pmisit dicēs. Nō licet fili alienū aufefre. Sȝ cuȝ ille vehemēter instaret. frācisc⁹ paululū orās iubet vt bursam tollat. q̄ iam colubꝝ ꝑ pecunia cōtinebat. Quod vidēs frater timere cepit Sȝ obedire

volens et implere mādatū. bursam manib⁹ capit. ⁊ inde magn⁹ serpens ꝓtinus exiliuit. Et ait sanct⁹. Pecunia seruis dei nihil aliud est ꝙ dyabolus et coluber venenosus ¶ Cū frater quidā grauiter tēptaretur. cogitare cepit ꝙ si aliqd scriptū de manu pris hrēt ipa ꝓtinus tēptatio fugaretur. Sꝫ cū rem sibi nullaten⁹ apire auderet. quadā vice vir dei vocauit eū dicens. Porta mihi fili cartā et attramentū. qꝛ laudes quasdā dei scribere volo. Quas cū scripsissꝫ ait. Accipe cartā hāc: ⁊ vsqꝫ ad diem mortis tue custodias diligēter. Statimqꝫ oīs temptatō ab eo recessit. ¶ Idem qꝫ frater dū sanct⁹ infirm⁹ iacerꝫ cogitare cepit. Ecce morti appropinquat pr. et ꝙplurimū cōsolarer si post mortē haberē tunicā pris mei. Post modicū sanct⁹ franciscus vocat euꝫ dicens. Tibi trado tunicā istā. ⁊ post mortē meā ipam habeas pleno iure. ¶ Cū apud alexādriam lombardie cū quodā honesto viro hospitatus fuisset. ab eo rogatur vt ꝓpter euāgelii obseruantiā de omī apposito māducaret. Qui cū eius deuotōni assentiret. ille accurrēs caponē septennē ꝑparat māducādum. manducātibus illis: infidelis quidā amore dei elemosinam petiit. mox vir dei nomen audiens bn̄dictū: membꝝ sibi transmittit caponis. Reseruat infelix datū. ⁊ in crastinū dū sanct⁹ ꝑdicaret ondit dicēs. Ecce quales carnes comedit iste frater quē vt sanctū honoratis. Nam mihi hoc in sero tribuit. Sed cū membꝝ caponis ab omnib⁹ piscis viderentur. velut insanus ab omni populo increpatur. Qđ cū ille didicisset erubuit. ⁊ veniā postulauit. Redierūtqꝫ carnes ad sui spēm postꝙ rediit ꝑuaricator ad mentē. Dum quadā vice ad mensaꝫ sederet ⁊ de paupta te beate virginis ⁊ filie eius collatō fieret. ꝓtin⁹ vir dei a mensa surgēs singultus ingeminat dolorosos. et ꝑfusus lacrimis sup nudam humum reliquum panem māducat. ¶ Sacerdotalibus manibus quibus cōficiendi dominici corpis sacramentū est collata potestas. magnaꝫ volebat reuerentiam exhiberi. Unde ⁊ sepe dicebat. Si sancto cuiquaꝫ de celo venienti et paupculo alicui sacerdoti me ꝯtingeret obuiare. ad sacerdotis manus deosculādas citius me cōferrē et sancto dicerē. Expecta me sancte laurenti. qꝛ manus hui⁹ verbū vite cōtrectāt et vltra humanum aliquid possident. ¶ Miraculis multis in vita claruit. Nā panes ei ad benedicendū oblati multis infirmis attulere salutē. Aquā in vinum ꝯuertit. ⁊ inde eger qdā gustās ꝓtin⁹ sanitatē recepit. Et multa alia miracula fecit. Cū vero ad dies iā appropinqret extremos. longa infirmitate cōsectus. sup nudā humū poni se fecit. Fecitqꝫ oēs fratres ibideꝫ assistētes ad se vocari. ⁊ man⁹ singul' imponēs omib⁹ ibi pn̄tib⁹ bn̄dixit et instar cene dn̄ice singulis bucellā panis diuisit ¶ Inuitabat vt moris sui erat omnes creaturas ad laudē dei. Nā et morteꝫ ipam cūctis terribilem et exosam hortabatur ad laudē. eiqꝫ let⁹ occurrit. ⁊ ad suū inuitabat hospitiū dicens. Beneueniat soror mea mors. Ad extremā igitur

horā veniēs dormiuit in dño. Cui⁹ animā quidā frater vidit in modum stelle sil'is lune in quātitate soli in splendore. ¶ Minister fratꝝ in terra laboris noīe aug⁹. in hora iā vltima posit⁹. cū diu iā amisisset loqlam subito clamās dixit. Expecta me pater: expecta. ecce iam venio tecum. Querentibus fratrib⁹ quid diceret ait. Non videtis patrē nostrū franciscum qui vadit in celum. Et statim in pace obdormiuit: et patrē secutus est. ¶ Cum quedā dña q̄ beato francisco deuota extiterat viā vniuerse carnis fuisset ingressa. et clerici et p̄sbiteri. feretro exequias celebrantes astarēt. subito se mulier erigit sup lectū. et vnū de astantib⁹ sacerdotibus vocat dicēs. Uolo pr̄ cōfiteri. ego eñ mortua fuerā. ⁊ diro erā carceri mācipanda. qm̄ pctūm qd tibi pandā nec dū ꝯfessa fueram Sz orāte ꝑ me sancto frācisco ad corpus mihi redire indultū est. vt illo reuelato peccato veniam merear. Statimqz vt istud manifestauero in pace cernētib⁹ vobis quiescā. Cōfessa igitur et absolutōe recepta mox in dño obdormiuit. ¶ Cum fratres de vicera plaustꝝ quoddā a quodā viro mutuo peterent. Ille indignatus rñdit. Ego potius duos ex vob cum sancto francisco excoriarem: q̄ꝫ plaustꝝ meū vobis accōmodarem Sed in se reuersus semetipm redarguit. et blasfemie penituit. iram dei formidans. Moxqz filius eius infirmatur ⁊ ad extrema deducit. Qui filium defunctū videns in terra volutabatur. et flens sanctū franciscū inuocans dicebat. Ego sum qui peccaui: me flagellari debuisti. Redde sancte iā deuoti p̄cante. quē abstulisti impie blasfemanti. mox filius ei⁹ surrexit. et planctū ꝓhibens ait. Cum mortuus essem: sanct⁹ frāciscus ꝑ quandā viā longā ⁊ obscurā me ducēs. in quodā tandez me viridario pulcerrimo collocauit. ac deinde dixit mihi. Reuertere ad patrē tuum nolo te amplius detinere. ¶ Paup quidā cuidā diuiti debēs q̄ndaz pecunie quātitatē rogauit vt sancti francisci amore sibi terminū ꝓlongaret. Cui ille supbe rñdens. tali inquit loco te recludā. vbi nec frāciscus nec alius poterit te iuuare. moxqz illū vinculatū in carcerem obscuruz inclusit. Paulo post sanctus franciscus affuit. et fracto carcere ruptisqz vinculis hominē incolumē reduxit ad ꝓpria. ¶ Quidaz miles sancti frācisci opibus et miraculis detrahens. cum quadā vice luderz ad taxillos vesania et incredulitate plenus circumstantibus ait. Si frāciscus est sanct⁹. xviii. veniāt in taxillis. mox in eis senarius triplicatus apparuit. et vsqz ad nouem vices q̄libet suo iactu ter senos accepit Sz insaniā addens insanie ait. Si verꝝ est q̄ francisc⁹ iste sit sanct⁹ cadat hodie corpus meū gladio. Si vero sanct⁹ nō est: euadā incolumis. Ludo finito vt eius oratō fieret in peccatū. cum nepoti suo inferret iniuriam ille gladium accipiens in viscera patrui transfixit. et ꝑimus interfecit. ¶ Uir quidam crure sic perdito vt nullatenus se mouere posset. sanctum franciscū talibus vocib⁹ inclamabat. Adiuua me scē frācisce

memor deuotõis et seruitii qd tibi impẽdi. Nã in asino meo te portaui scõs pedes tuos et man⁹ osculat⁹ fui. et ecce morior doloris b⁹ durissi/mo cruciatu. Moxq3 ille sibi apparẽs. cũ puulo baculo q̇ thau i se figu ram habebat locũ doloris tetigit. ꝛ fracto apostemate sanitatẽ ꝓtinus recepit. Sz thau signũ sup locũ remãsit. Hoc signo sanctus franciscus lr̃as suas cõsueuerat cõsignare ¶ Cum in castro pomereto in montanis apulie puella quedã et patri et matri vnica fuisset defũcta. ꝛ mr̃ sancto francisco deuota nimia tristicia fuisset absorpta. apparuit ei sanct⁹ di/cens. Noli flere. q2 lucerne tu lumen qd deploras extinctũ. mea est tibi intercessione reddendũ. Mater igit̃ sumpta fiducia: corp⁹ extinctũ nõ ꝑmisit efferri. s3 sancti francisci nomẽ inuocãs: ꝛ mortuã filiã apprehẽ dens eam incolumẽ alleuauit ¶ In vrbe roma cum puer puulus de fene stra palatii cecidisset: et penit⁹ expirasset. beat⁹ franciscus inuocatur. ꝛ vite ꝓtinus restituitur ¶ In ciuitate suesa cũ quedã dom⁹ corruẽs q̄ndã iuuenẽ extinxisset. et cadauer iã in lecto ad sepeliendũ posuissent. mater beatũ franciscũ tota deuotõe q̄ poterat inuocabat. Et ecce circa medi am noctẽ puer oscitauit: ꝛ san⁹ surrexit. et in laudis verba prorupit.

¶ Frater iacob⁹ reatin⁹ cũ in nauicula pua fluuiũ quendã cum fratribus ꝑtransisset. et sociis iam sup ripã positis postremo se ad nauis exitu3 p̄pararet. reuoluta naue ipe in ꝓfundũ fluminis est dimersus. Fratrib⁹ igitur ꝓ liberatõe submersi beatũ franciscũ inuocãtibus. ipo etia3 cor de vt poterat beati francisci auxiliũ implorãte. ecce p̄dictus frater p ꝓ fundum sicut p aridã ambulabat. et demersam nauiculã capiẽs cu3 ea ꝑuenit ad litus. Vestimẽta ãt ei⁹ madida fcã nõ sunt. nec aque gutta ꝓ ximauit ad tunicã

De scã Pelagia.

Pelagia pma feminaꝝ antiochie ciuitatis. reb⁹ et diui tiis plena. corpe pulcerrima. habitu ambiciosa ꝛ vana. aio ꝛ corpe impudica. Quadã vice p ciuitatẽ cũ ambitõe maxima trãsibat. ita vt nihil sup eã nisi auꝝ et argentũ et p̄ciosi lapides viderẽ tur. ita vt quocũq3 iret. aerẽ diuersoꝝ aromatũ odore repleret. quam p̄ cedebat et sequebat̃ multitudo maxima puellaꝝ et pueroꝝ. q̇ et ipi p̄cla ris erant induti vestimentis. Quã quidã sanct⁹ pr̃ noie veronus epus elyopoleos q̄ nunc damiana vocatur videns amarissime flere cepit. ex eo ꝙ maiorem curã habebat placere mũdo ꝙ̄ ipe hr̃et placere deo Pro cidensq3 sup pauimentũ. faciem suã cũ terra ꝑcutiebat. et ipam terram lacrimis rigãs dicebat. Altissime de⁹ ignosce mihi peccatori. q2 vnius diei meretricis ornat⁹ toti⁹ vite mee industriã supauit. Ne me dñe con fundat vnius meretricis ornat⁹ ante cõspectum tremende maiestatis tue. Illa p terrenis summo se studio decorauit. Ego tibi imortali dño

placere ꝓposui ꝛ ꝑ meā negligentiā nō impleui Dixitq̄ȝ bis q̄ secū erāt In veritate dico vobis q̄ɀ deꝰ hāc ɔtra nos in iudicio ꝓducturꝰ est.q̄m hec tā solicite se depingit: vt terrenis amatoribus placeat.ꝛ nos celesti sponso placere negligimꝰ Dū hec ꝛ sil'ia diceret.subito obdormiuit Visumq̄ȝ est sibi ꝙ quedā colūba nigra et fetida nimis circa eū celebrantē missam volaret. Qui dum cathecuminos abscedere ꝑcepisset.colūba dispar̄uit.ꝛ post missam rediēs.ꝛ ab ipo epo in vase quodam aque mersa munda ꝛ cādida exiens tā alte volauit ꝙ videri nō potuit Euigilās igitur dū quadā vice ad ecciam ꝓcedēs ꝑdicaret.ꝛ pelagia p̄ns esset adeo ɔpuncta est ꝙ ei lr̄as ꝑ nunciū misit dicens. Sancto epo discipulo xp̄i. pelagia discipula dyaboli. Si vere xp̄i discipulus cōprobaris.q̄ vt audiui ꝑ pctōribus de celo descendit.me peccatricē sȝ penitenteȝ suscipe digneris. Cui ille remisit. Rogo vt humilitateȝ meā non tēptes.q̄ɀ hō peccator sum. Sȝ si vere saluari desideras solū me videre non poteris sȝ inter alios me videbis. Cūq̄ȝ ad eū corā pluribꝰ aduenissȝ.pedes eiꝰ apprehendit.ꝛ amarissime flēs dicere cepit. Ego sum pelagia pelagus iniq̄tatis.exundās fluctibꝰ pctōꝝ. Ego sum ꝑditōis abissus.ego vorago ēt laqueus aīaꝝ.multos deceptos decepi.q̄ nunc cūcta perhorrui. Tūc eps interrogauit eaȝ dicens. Q̄ō tibi nomen est. Cui illa. A natiuitate pelagia vocor. Sȝ ꝓpter vestimentoꝝ pompā om̄es me margaritam appellāt. Tunc eps clemēter eā suscipiens p̄niam ei salutarem iniunxit.ꝛ in dei timore diligēter instruxit.et sacro baptismate regenerauit. Dyabolus āt ibidē clamabat dicens. O violentia quā patior ab hoc sene decrepito. O violentia.o senectꝰ mala. Maledictus dies in q̄ contrarius natꝰ es mihi q̄ɀ spem meā maximā abstulisti. Quadā insuꝑ nocte cū pelagia dormiret.dyabolꝰ ad eā venit.et eam excitās dixit sibi. Dn̄a margarita q̄d vnq̄ꝫ tibi male feci Nunq̄d nō omnibus diuitiis ꝛ gl'a te ornaui. Queso dic mihi in quo te contristaui.et ꝓtinus sibi satisfaciam. Tantū obsecro ne me deseras.ne opprobrium christianis efficiar. Ipsa aūt se signauit.ꝛ in dyabolum insufflauit.ꝛ statim euanuit. Die tercio omnia que habebat congregauit.et paupibus tribuit. Pꝰ aliquot autem dies cunctis ignorantibus pelagia inde noctu aufugit. ꝛ in montem oliueti deuenit.vbi habitum heremite accipiēs in parua cella ibidem se collocauit.et deo in multa abstinentia seruiuit. Maxime autem fame ab omnibus habebatur.et frater pelagius dicebatur. Post hoc quidam dyaconus supradicti episcopi hierosolimaȝ causa visitandi loca sancta aduenit. Cui dixit episcopus vt post sanctorum locorum visitationem quendam monachum nomine pelagium quereret. et ipsum visitaret.cum verus dei seruus esset. Quod cum ille fecisset. mox ab illa cognitus nequaquā ipsam propter nimiam maciem cognouit. Cui dixit pelagia. Habes epm. Et ille. Imo domine. Et illa. Orer

p me ad dñm. q2 vere aplus xpi est. Recedés aũt inde: die tercia ad cellam eius rediit. Sz cũ ad hostiũ pcussisset. 7 null9 ei aperuisset fenestraz aperuit. 7 mortuũ eum inuenit ac vidit. Currẽsqz cũ h epo nunciasset. eps et cler9 omnesqz monachi quenerũt. vt tã scõ viro exeqas celebrarent. Cunqz de cella corp9 ei9 extraxissent: repererũt q mulier esset. et plurimũ admirãtes deo grãs reddiderũt. 7 sanctũ corp9 honorifice sepelierũt. Obiit ãt ocaua die intrãte octobri circa annos dñi. cclxxx.

CXLVI

De scã margarita

Margarita dicta pelagi9. virgo pulcerrima diues 7 nobilis. tãta fuit parentũ solicitudine custodita 7 optimis moribus instructa. tãtaqz pudicicie honestate vigebat. q ab hoĩbus videri modis omnib9 renuebat. Deniqz a qdã adolescẽte nobili in cõiugiũ querit. et vtriusqz pentis assensu cũcta nuptiis necessaria cum immẽsa diuitiaz 7 deliciaz glã p parant. Cũ g nuptiaz dies aduenissz 7 iuuenes 7 puelle 7 cũcta sil' nobilitas añ thalamũ iã paratũ nuptiarũ festa cũ gaudio celebrarẽt. virgo deo inspirãte cõsiderãs damnũ virginitatis tã dãnosis plausib9 pparĩ. pstrata in terrã cũ lacrimis glã virginitatis 7 nuptiaz molestias tãta in corde sua pensatõe librauit. q oĩa hui9 vite gaudia qsi stercora respuebat. Vñ nocte illa a viri cõsortio abstinẽs. media nocte deo se recõmendãs. tõsis crinib9 in virili habitu clam aufugit. Longe ãt ad quoddã monasteriũ veniẽs. 7 fratrẽ pelagium se appellãs. ab abbate recept9 est. et diligẽter instruct9. Qui tam sancte ac religiose se habuit. q defuncto sanctimonialiũ puisore de seniorum cõsilio 7 abbatis impio licet inuitus monasterio virginũ est plat9. Qũ g eis nõ solũ corpoz sz etiã animaz pabula continue 7 inculpabiliter ministraret. dyabol9 ei inuidens studuit qliter pspez eius cursũ obiectu criminis impediret. Nã vnã virginẽ q p forib9 erat in adulteriuz traxit. et intumescẽte vtero cum iã celari nõ posset. tantus pudor 7 dolor omnes virgines 7 monachos vtriusqz monasterii cõsternauit. q solus pelagi9 vtpote eaz familiaris atqz ppositus sine iudicio 7 examinatione ab omnib9 cõdemnaret. Qui foras cum ignominia pellitur. ac in quodã rupis specu reducit. sibiqz monachoz seuerissimus deputatur. q sibi panẽ ordeaceũ et aquã tenuissime ministraret. Quibus gestis monachi recesserũt. et solum ibi pelagium reliquerũt. At ille omia patienter sustinẽs. in nullo turbatus fuit. Sz semper grãs deo referẽs p scõz exempla se cõtinue cõfortabat. Tandẽ cũ finem suũ adesse cognouisset abbati et monachis p lrãs sic mãdauit. Nobili orta genere margarita in seculo dicta fui. q vt pelagus temptatõnum transirem pelagi9 mihi nomen imposui. vir sum non p deceptõne mentita quod factis ostendi.

De crimine virtutē obtinui. penitentiā egi innocens. et iam queso vt q̄m viri feminā nescierit. sancte sorores sepeliāt: et sit expiatō viuentis. ostē sio morientis: vt se esse virginem recognoscant q̄m calumniatores adulterū iudicabant. His auditis mōachis et sanctimōialibus ad speluncā currentibus. pelagius a feminis femina et virgo intacta cognoscitur. et cunctis penitentiam agentibus in mōasterio virginum honorifice sepilitur.

Finit legenda de p̄ma feminarum antiochie ciuitatis abundātissima tā dem pelagius appellata.

De sancta thaisi meretrice

Thaisis meretrix vt in vitaspatrum legitur tante pulcritudinis extitit vt multi propter eā venditis substātiis suis ad vltimā paupertatem deuenirent. Sed amatores sui pre zelo litibus inter se ꝯsertis frequenter puelle limina sanguine replebant. Quod cū audisset abbas pafuncius sumpto habitu seculari: et vno solido perfectus est ad eā in quādam egipti ciuitate. deditque ei solidū quasi pro mercede peccādi. Illa accepto precio ait illi. ingrediamur in camerā. Cumque ingressus esset: et lectū preciosis vestibus stratū ascendere inuitaretur: dicit ad eā. Si est interius cubiculum in ipm eamus. Et cum duxisset eū per plura loca. ille semper dicebat. quod videri timebat. Illa aūt dixit. Est quoddā cubiculum vbi nullus ingreditur. Si vero deū times: nō est locus qui deitati eius abscōdatur. Quod cum senex audisset dixit ei. Et scis esse deū. Cumque illa respondisset se scire deū et regnum futuri seculi. necnon et tormenta peccatorum: dixit ei. Si ergo nosti. cur tantas animas perdidisti. Et non solum pro anima tua: sed pro illorum reddītura rōnem dānaberis. Illa vero hec audiens prouoluta ad pedes abbatis pafuncii cū lacrimis exorabat dicens. Scio esse penitentiā pater. et cōfido remissiōem te orante sortiri. Tamen peto tribus horis inducias: et post hoc quo iusseris ibo. et quecunque precepis faciam. Cumque locū illi abbas cōstituisset vbi venire deberet. Illa collectis omnibus quecū que ex peccato lucrata fuerat. platisque in mediā ciuitatem populo spectante igne combussit clamās. Venite omnes qui peccastis mecū et videte: quō ea que mihi cōtulistis exurā. Erat autem preciū auri librarum quadringentarum. Que cum omnia incendisset ad locum q̄m abbas pafuncius constituerat perrexit: Quā ille repto virginū mōasterio in cellulā paruam recludens hostiū cellule plumbo signauit. et paruam reliquit fenestrā per quam ei victus modicus inferretur Iussitque ei omnibus diebus parum panis et paululum aque a ceteris ministrari. Cū autem senex discederet. thaisis ad eum ait. Quo iubes pater: vt ex naturali meatu aquā meā effundā. Et ille. in cellam sicut digna es. Cumque iterum quō deū deberet adorare inquireret respondit. Nō es digna nominare deum. neque in labiis tuis nomen trinitatis adducere. sed nec ad celum manus expādere. quoniam labia tua plena iniquitate sunt: et manus tue sordibus inquinate Sed tantummodo incumbens cōtra orientem respice. hunc sermōem

freqnter iterans. Qui plasmasti me miserere mei. Cum q̃ trib⁹ annis fuisset inclusa: cõdoluit abbas pafũci⁹: ꝛ ꝑfect⁹ est ad abbatẽ ãthonis vt ab eo reqreret si remisisset illi deus peccata sua. Et narrata cã scũs anthoni⁹ cõuocatis discipul' suis. precepit eis vt illa nocte vigilãtes in orõe ꝑsisterẽt singillatĩ: q̃tinus alicui ex his declararꝫ deus cãm ꝑ qua abbas pafunci⁹ venerat. Cũ igitur incessanter orassent abbas paul⁹ maior discipulus ãthonii vidit subito ĩ celo lectũ preciosis vestib⁹ ornatũ queꝫ tres virgĩes clara facie custodiebãt. Tres iste virgines fuerũt timor pene future q̃ ipsã a malo retraxit. Pudor culpe cõmisse q̃ ei veniã ꝑmeruit. Amor iusticie q̃ eã ad supna trãsuexit. Cunqꝫ paulus illis diceret g̃tiam illam tm̃ esse anthonii. vox diuina r̃ndit. Non est p̃ris tui anthonii sed thaisis meretricis. Quod cuꝫ abbas paul⁹ mane retulissꝫ cognita dei voluntate. abbas pafunci⁹ cum gaudio discessit. Et mox ꝑfectus ad mõasterium hostiũ celle dissipauit. Illa vero rogabat vt adhuc maneret inclusa. Dixit aũt ei. Egredere qm̃ remisit tibi de⁹ peccata tua. Et illa r̃ndit. Testor deum qꝛ ex quo huc ingressa sum. ex oĩbus peccatis feci velut sarcinã ꝛ statui añ oculos meos. et sicut nõ discedit anhelitus de naribus meis: sic non discesserũt peccata mea ab ocul' meis sed flebam sꝑ illa considerans. Cui abbas pafunci⁹ dixit. Non propt̃ penitentiam tuaꝫ remisit tibi deus peccata tua. sed qꝛ timorem sꝑ habuisti in animo. Et cum inde illã eduxissꝫ. xv. dies supuixit ꝛ pausauit in pace. ¶ Abbas quoqꝫ effrem aliã meretricem simili fere mõ ꝯuertere voluit. Nã cuꝫ illa meretrix sanctũ effreꝫ ad peccandũ allicerꝫ impudenter dixit ei effrem. Seq̃re me: qua seq̃nte cũ ad q̃ndam locũ vbi erat m̃ltitudo hoĩm venisset dixit ei. Sede huc ut cõmiscear tecũ. ꝛ illa Quomõ possum hoc facere tãta multitudĩe hic stante. Et ille. Si homines erubescis: nõne mag̃ tuum debes erubescere creatorem q̃ reuelat occulta tenebraꝝ. Illa autem cõfusa recessit.

CXLVIII

De sancto dionisio

Dionisius interp̃tatur vehemẽter fugiens. Ul' d̃r dyonisi⁹ a dya quod est duo: ꝛ nisus q̃d est eleuatio quasi ꝯm duo eleuat⁹ scꝫ ꝯm corp⁹ ꝛ ꝯm aĩaꝫ. Uel dicitur a dyana quod est ven⁹ scꝫ dea pulcritudinis: ꝛ syos quod est de⁹ quasi pulcer deo. Uel vt q̃dam aiũt dicitur a dyonisia q̃ vt dicit ysidorus est q̃daꝫ gemma nig̃ valens ꝯtra ebrietatem. Fuit ergo vehemẽter fugiens de mũdo ꝑpter ꝑfectã abrenunciatõem: Eleuatus ꝑ internoꝝ cõtemplatõeꝫ. pulcer deo ꝑ decoreꝫ virtutum valens peccatorib⁹ cõtra ebrietatem vicioꝝ. ¶ Hic añ cõuersiõem multa ñnoĩa habuit: Uocatus est enĩ ariopagita a vico ĩ quo habitabat. Item dict⁹ ẽ theosoph⁹ id est deum sapiens Item a grecorum

sapientib⁹ vsq3 hodie dr̄ prerigion tuarami. quod latīe dicitur ala celi q2 in celū ala spūalis intelligentie mirabil'r volauit. Item dict⁹ est ma charius. i. beatus. Ite3 a patria dictus est ionic⁹. Ionica aūt vt ait pa pias vna est ex linguis grecoꝝ: vl' ionice sunt genera rotundaꝝ colum naꝝ: vl' ionicū vt idem dicit est pes q̄ h3 duas correptas et duas lōgas Per qd̄ ondītur q̄ ipe fuit sapiens dn̄i p occultoꝝ iuestigatōe3: ala ce li p celestiū cōtemplatōem. beat⁹ p eternoꝝ possessiōem Per alia osten ditur q̄ ipe fuit mirabil' rethor p eloq̄ntiā: ecclesie sustentator p doctri nā: breuis sibi p hūilitatē. lōgus aliis p caritate3. Aug̃. āt in li. viii. d̄ ci. dei dicit q̄ ionicum est genus philosophoꝝ. Distinguit eni ibidem duo genera philosophoꝝ. sc3 ytalicū quod est ex parte ytalie. ⁊ ionicu3 quod est ex parte grecie. Quia ergo dyonisi⁹ sūm⁹ erat ph̄us. ideo an thonomasice dicebatur ionicus. eius passiōe3 ⁊ vitā grece dictauit me thodius cōstātinopolitanus. latine vero anastasius apostolice sedis bi bliothecarius: vt dicit igmarus remoꝝ episcopus

Dyonisius ariopagita a beato paulo aplo ad fide3 xp̄i conuer sus fuit. Qui ariopagita a vico ciuitatis in q̄ hītabat dict⁹ fuisse dicitur. Ariopagus ei erat vicus martis in q̄ sc3 erat templū martis. Athenienses enim singulos vicos denoīabant a diis quos colebāt vt vicū in quo colebatur mars vocabāt ariopagū: q2 ario dicitur mars. Uicum ī quo colebāt pan vocabant panopagu3. Et ita a singul' diis singulos vicos denoiabant. Ariopag⁹ aūt erat vicus ex cellentior: q2 ibi erat curia nobiliū et scole liberaliū artiū In h̄ g̃ vico morabat dyonisi⁹ maxim⁹ ph̄us: q̄ ob plenitudiem diuinoꝝ numinū ⁊ sapientie theosoph⁹: id est deū sapiens dicebatur. Erat et secū appollo phanus ei⁹ cōphilosoph⁹. ibi etiā erant epycuri q̄ ponebant felicitatē homis in sola corpis voluptate: ⁊ stoici q̄ in sola animi virtute. In die igitur dn̄ice passionis cum tenebre facte fuissent sup vniuersa3 ter ram: philosophi qui erant athenis: nō potuerūt hui⁹ causam in causis naturalib⁹ inuenire. Nō fuit ei natural' eclipsis solis. Tum quia luna fere erat eregione ad solem: eclipsis autem fieri solet in sinodo solis et lune Luna āt tunc erat q̄ntadecima: ⁊ ita in pfecta distātia a sole. Tu3 quia eclipsis non aufert lumen vniuersis ptibus terre. Tum quia per tres horas durare non pōt. Q3 autem illa eclipsis in vniuersis ptibus terre lum̄ abstulerit: pat3 ex eo q̄ lucas euāgelista h̄ dicit. ⁊ ex eo q̄ vni uersitatis dn̄s patiebatur: et ex eo q̄ fuit apud eleopoli3 egipti: ⁊ ex eo q̄ fuit rome et in grecia siue asia miori. Q3 aute3 fuerit rome: testatur orosius dicens. Cum dominus patibulo affixus est: maximo terremo tu p orbem facto. saxa in montib⁹ scissa. maximaꝝq3 vrbium plurime ptes pl⁹ solita cōcussione ceciderunt. Eodemq3 die ab hora diei sexta sol ī totū obscurat⁹ est tetra nox subito obducta terris est adeo. vt stellas

tunc diurnis horis: vl' poti⁹ in horenda nocte toto celo visas fuisse refe
ratur. Hec orosi⁹. ¶ Fuit etiā apud egiptū. Et hui⁹ meminit dyoni
sius in ep'la ad appollophanū dicens. Obfusi nanq3 orbes vniformiter
tenebrarum caligine tabescente. vt purgatum rediit solis dyametrum regu
lam philippi aridei assumpsim⁹; Cunq3 repim⁹ quod et erat notissimū
solem pati molestias nō debere. aio ad te vaste pitie sacrariū adhuc ne
scimus tāte rei misteriū. Quid inquā specl'm doctrine appollophāi his
secretis ascribis ad q̄ tu mihi ore diuino z nō humāi sensus smōe. o bo
ne dyonisi diuinarum pmutatōes sunt rerum Beniq3 notatū ferie dies z an
nū ānunciatōis quā paul⁹ nr̄is aurib⁹ suspensis intonuit. signis accla
mantibus recordari exptus. dedi veritati man⁹ z falsitatis sum nexib⁹
absolutus. Hec dyonisius. v B ¶ Hui⁹ etiā memit idem in ep'la ad
policarpū loq̄ns de se z appollophano dicens. Ambo apud eliopoliz
tunc pn̄tes z coastantes inopiabil'r soli lunā incedentē videbam⁹. Nō
eni erat cōueniens temp⁹. Et rursus ipsā a nona hora vsq3 ad vespam
ad solis dyametrum supnaturalit' restitutam. Eclipsim āt illā vidimus in
oriente incboatā: z vsq3 ad solarem terminū venientem: postea regredi
entem. Et rursus nō ex eodē z defectū z purgatōem sed econuerso sm
dyametrum factā. Tunc ei dyonisi⁹ cum appollophano voto astrologice
discipline apud elyopolim egipti prexerat: z postea inde reuersus est.
Quod aūt fuerit in asia testatur eusebius in cronica asserens se i dictis
ethnicorum legisse. q tunc in bithinia q̄ est puincia asie minoris fuit terre
motus magn⁹: z maior sol' obscuratio q̄ vnq̄ fuerit. z q dies hora sex
ita in tenebrosam noctē versus sit. vt stelle in celo vise sint: et q in nice
na q̄ vrbs est bithinie multas edes terremotus sbuertit. ¶ Tandem
vt in hysto. sco. legitur philosophi ad hoc adducti sunt: vt dicerent q
deus nature patitur. Alibi tn̄ legit'. q dixerit aut ordo nature puertit'
aut elemēta mentiūtur: aut deus nature patitur: et elementa sibi cōpa
ciuntur. Alibi quoq3 dicitur q dyonisi⁹ dixit; Hec nox quā nouaz mi
ramur totius mundi verā lucem aduenturā sigt. Tunc athenienses illi
deo aram cōstruxert. z suppositus est titulus. ignoto deo. Singulis ei
aris supponebatur titul⁹ indicās cui essent dedicate. Et cū vellent illi
offerri olocausta z victimas: dixerunt phi. Bonorum nostrorum non eget.
s3 facietis genuflexiōes an̄ aram ei⁹ z supplicabitis ei: qr nō querit ob
latōes pecorum: sed deuotōem animorum. Cū ergo paul⁹ venisset athenas
epicuri et stoici ph̄i cum eo disputabāt. Quidam aūt dicebāt. Quid se
miator verborum hic vl't dicere. Alii dicebāt: Nouorum demōiorum videtur
annūciator esse. Adducentes ergo eū ad vicum phorum: vt noua doct'na
ibidem examen reciperet dixert. Noua q̄dam infers auribus nr̄is. Vo
lumus ergo scire q̄dnam velint hec esse. Athenienses autem ad nichil
aliud vacabāt: nisi aut dicere: aut audire aliquid noui. Cū ergo paul⁹

singula deorum altaria plustrasset: et inter cetera ignoti dei altare vidisset dixit illis paulus. Quem ignorantes colitis hunc ego annuncio vobis verum deum qui fecit celum et terram. Deinde dixit dyonisio quem pre ceteris magis doctum in diuinis videbat Quis est dyonisi ille deus ignotus. Cui dyonisius. Ipse est deus verus qui inter ceteros deos non est demonstratus. Sed nobis est ignotus et seculo venturo futurus: et in perpetuum regnaturus. Et paulus. homo an tantum spiritus est. Et dyonisius. Deus et homo est. Sed ideo incognitus est: quia eius tantum in celis conuersatio est.. Cui paulus. Ille est quem predico: qui de celis descendit. carnem suscepit. mortem sustinuit. et die tercia resurrexit. ¶ Cum autem dyonisius adhuc cum paulo disputaret fortuitu transiit per viam cecus coram eis. Statimque dixit dyonisius paulo. Si dixeris huic ceco. in nomine dei tui vide. et viderit. statim credam. Sed vitatis verbis magicis: quia forte nosti verba que habent huiusmodi efficaciam. ego formam verborum prescribam: In hac igitur forma verborum dices ei. In nomine ihesu christi nati de virgine. crucifixi. mortui. qui resurrexit: et ad celum ascendit vide Sed vt omnis suspicio tolleretur dixit paulus dyonisio: vt hec ipse verba proferret. Cum ergo in eadem forma dyonisius ceco vt videret dixisset: protinus visum recepit. Statim dyonisius cum damari vxore sua et tota familia baptizatus est: et fidelis effectus. Sicque a paulo per triennium instructus athenis episcopus ordinatus est. Ubi ille predicationi insistens ipsam ciuitatem: et maximam partem regionis illius ad fidem christi adduxit. ¶ Huic paulus ea que in tercium celum raptus vidit reuelasse dicitur. sicut et ipse dyonisius in plerisque locis insinuare videtur. Unde et de gerarchiis ipsorum angelorum ordinibus dispositionibus et officiis tam luculenter et clare disseruit. vt non putares ipsum hoc ab alio didicisse: sed ipsum potius etiam vsque in tercium celum raptum esse. et ibi hec omnia conspexisse. Prophetie spiritu claruit: sicut patet in epistola quam misit ad iohannem euangelistam in pathmos insulam in exilio relegatum vbi prophetauit quod inde rediturus esset sic dicens Gaude vere dilecte. vere amabilis et desiderabilis et diligibilis valde dilecte. Et infra. Ex custodia que est in pathmos dimitteris. et ad terram asie reuerteris: et facies ibi boni dei imitationes: et his qui erunt post te trades ¶ Dormitioni beate marie interfuit sicut ipse in libro de diuinis nominibus insinuare videtur. ¶ Cum ergo audisset petrum et paulum rome a nerone in carceribus detineri episcopum sibi substituit et ad eos visitandos accessit. Verum cum illi ad dominum feliciter migrassent. et postmodum clemens presideret. ab ipso beato clemente post aliquod spacium temporis in franciam destinatur. et sibi rusticus et eleuterius sociantur. Missus igitur parisius venit. et multos ibidem ad fidem conuertit: et ecclesias plurimas fabricauit. et clericos diuersi ordinis collocauit. Tanta autem in ea gratia celitus emicuit. quod cum sepius pontifices ydolorum contra eum seditionem populi concitarent. et populus ad eum perdendum sepe cum armis concurreret. mox illo viso aut omni feritate deposita se eius pedibus

prouoluebāt.aut nimio timore soluti ab eius pñtia fugiebant Sȝ dya-
bolꝰ videns et inuidens: ꝙ ꝗtidie sui cultura decresceret. ⁊ mltiplicatis
fidelibus ecclia triūpharet. domicianū impatorem in tantā cōmouit se
uiciam vt pceptuȝ daret. ꝙ ꝗcunqȝ cristianum aliqm repiret: aut ipsuȝ
sacrificare cogeret. aut diuersis suppliciis cruciarȝ. Prefectus igitur
sescenninus ꝯtra xpianos parisius a roma directus. beatū dyonisium
populo pdicātem inuenit. statimqȝ captū collapbizatum cōsputum de-
risum ⁊ loris durissimis alligatū. cū sanctis rustico ⁊ eleuterio sibi pre-
sentari pcepit. Cū ergo sancti coram illo in cōfessiōe dei cōstantes asta
rent. ecce ꝗdam matrona nobilis aduenit. ⁊ viꝝ suū lubriū turpiter ab
his magꝭ deceptū asseruit. Pro eius vtiqȝ viro citius mittitur: ⁊ in dei
confessiōe pseuerans iniuste necatur. Sancti vero a duodecim militibꝰ
flagellātur. Deinde magno pondere catenaꝝ constricti carceri manci-
pātur. Seqnti die dyonisius sup cratem ferreā suppositis flāmis nudꝰ
extenditur. vbi dño decantabat dicens Ignituȝ eloquiū tuū vehemter
et huus tuꝰ dilexit illud Iñ aūt erigitur et ad bestias ferocissimas mlt
to ieiunio excitatas pducitur. Sed cū in eum impetuose currerēt. signū
crucis opposuit. et māsuetissimas eas fecit. Deinde in clibanū iactatur
sed extincto igne nil leditur. Cruci affigitur et diutius ibidem torqtur
Iñ depositus cū suis sociis et mltis aliis fidelibꝰ carceri mancipatur.
Ubi dum missam celebraret: ⁊ ppl'm cōmunicaret. dñs ihesus eideȝ cū
immensio lumie apparuit. ⁊ panem accipiens ei dixit. Accipe h care
meus. qꝛ mecū est maxima merces tua. Post hoc iudici pñtati iteꝝ no-
uis suppliciis mactātur. et iux ydolum mercurii cum securibus. trium
capita in ꝯfessione trinitatis pcidūtur. Statimqȝ corpꝰ sancti dyonisii
se erexit. ⁊ caput suū inter brachia. angelo duce. ⁊ celesti lumie pceden
te. p duo miliaria deportauit. a loco ꝗ dicitur mons martiꝝ vsqȝ ad lo-
cuȝ vbi nunc sua electiōe et dei puidentia requiescit Tanta aūt ibideȝ
angeloꝝ melodya insonuit. vt inter multos qui audiert ⁊ crediderunt
etiā larcia vxor pfati lubrii cristianā se esse clamauit. Et mox ab ipiis
decollata et in suo sanguie baptizata occubuit. Filius aūt eius nomie
virbius rome sub tribus impatoribus militauit. Deiñ parisiꝰ rediens
baptizatur. ⁊ religiosoꝝ numero sociatur. Dum āt infideles metuerēt
ne scōꝝ rustici ⁊ eleuterii corpa xpiani sepelirent. iusserūt vt in secana
mergerentur. Matrona aūt ꝗdaȝ nobil' vectores ad pndium in
uitauit: et illis epulātibꝰ scōꝝ corpa furtiue surripuit. et in agro suo oc
culte sepeliri fecit. Que postea psecutōe cessante inde sustulit. ⁊ corpori
beati dyonisii honorifice sociauit. Passi sunt sub domiciano anno dñi
xcvi. etatis vero beati dyonisii. xc. Circa ānos dñi. dccc. xv. tempe
ludouici legati michaelis impatoris ꝯstātinopolitani inter cetera mu-
nera ꝯtulerūt ludouico filio Karoli magni libros dyonisii d gerarchia

de greco in latinū trāslatos. Qui cū gaudio sunt recepti. et. xix. infirmi ipsa nocte in ecclesia ei⁹ curati. Cum apud arelatem scūs regulus eps missaꝝ solennia celebraret. aplo̅ꝝ noib⁹ in canōe recitatis adiunxit et beatis martirib⁹ tuis dyonisio rustico ꝛ eleuterio. Quo dicto cū ad huc dei famulos viuere crederet. plurimū mirari cepit. cur eoꝝ noīa sic nesciens in canōe protulisset. Et ecce eidem mirāti tres colūbe appueāt. sup crucem altaris residentes q̄ scōꝝ martiꝝ noīa habebāt suis pectorib⁹ sanguie insignita. Quas diligenter intuens scōs migrasse a corpore intellexit. Circa ānū dn̄i. dcxliiii. dagobert⁹ rex frācoꝝ: vt in q̄dā habet crōica q̄ lōge añ pipinū regnauerat. a sua puericia scūm dionisiū in mag̃ vēeratōe hr̄e cepit. Nā ꝛ qn̄ clotarii pr̄is sui iram metuebat: ad ecclesiam sci dyonisii cōtinuo fugiebat. Cum g̃ factus iam rex mortuus fuisset. cuidā scō viro in visiōe monstratum est. q̄ aia eius ad iudicium rapta fuit et multi sancti suaꝝ eccl'iaꝝ expoliatōem obiciebant eidem. Cum ergo mali angeli iam ad penas rape eā vellent. affuit beat⁹ dyonisius ꝛ ei⁹ interuentu liberata est: ꝛ penā euasit. Forte eni eius anima ad corp⁹ rediit. et ibi penitentiā egit. Clodophe⁹ rex corp⁹ sci dyonisii minus religiose discooperiens os brachii eius fregit ꝛ cupide rapuit qui mox i amentiā versus est. Et nota q̄ ignarus eps remensis dicit in epl'a quā misit ad karolum. q̄ iste dyonisi⁹ missus in galliā fuit dyonisius ariopagita. vt s̄ dictus est. Idem testatur iohānes scotus i epl'a ad karolum. Nec forte ratio ex computo temporis contradicit. sicut aliqui obiicere voluerunt.

De S. calixto

Calixtus pp̄ anno dn̄i. ccxxii. sub alexandro impatore martirium passus est. Cuius tpibus ps eminentōr vrb rome diuino est incendio ꝯcremata. ꝛ sinistra man⁹ iouis aurea liquefacta. Tūc om̄s sacerdotes ad alexādꝝ impatorē venerūt petentes: vt dii irati sacrificiis placarentur. Dū ergo offerrent subito celo sereno. mane die iouis diuino fulmie quatuor sacerdotes ydoloꝝ mortui sunt. et ara iouis concremata est. ꝛ sol obscuratus est. ita vt ppl's romanus fugeret extra muros. Audiens aūt palmatius cōsul q̄ calixt⁹ cum suis clericis trās tiberim latitaret. rogauit vt cristiani per quos hoc malum contigerat ad purgatōnem ciuitatis penitus delerentur. Palmatius itaq̄ potestate accepta. cum illuc cum militib⁹ properasset: sed illi ꝓtinus excecati fuissent. territus alexandro hoc ꝓtinus nunciauit. Tunc impator iussit vt die mercurii omnis ppl's conueniret. et mercurio imolaret: vt ab eo sup his responsa acciperet. Quod dum fieret. virgo q̄dam templi noie iuliana arrepta a demone exclamauit. Deus calixti est ver⁹ ꝛ viu⁹ de⁹ qui nostris est pollutōib⁹ indignatus. Quo audiens palmacius trans

tiberim ad vrbē rauennātiū ad scūm calixtū accessit. ⁊ cum vxore sua et familia se ab eo baptizari fecit. Quod audiens imꝑator accersitū simplicio senatori tradidit. vt verbis blandis eum moneret ex eo ꝙ reipublice plurimū necessarius esset. Palmacio vero ieiuniis ⁊ orōnibꝰ ꝑseuerāte venit ad eum quidā miles ꝓmittens ꝙ si vxorem suā paliticam sanarꝫ ꝯtinuo crederet. Cum ergo palmaciꝰ orarꝫ. illa sanata ad palmacium cucurrit dicens Baptiza me ī noīe xp̄i qui tenuit manū meā ⁊ alleuauit me. Tunc calixtus veniens ipam cum viro suo ⁊ simplicio ⁊ ml'tis aliis baptizauit. Quod audiēs imꝑator iussit oīs baptizatos decollari. Calixtū vero. v. diebus sine cibo et potu manere fecit. Ille auteꝫ videns eum ampliꝰ cōfortari iussit eū diebꝰ singulis fustigari. deinde per fenestram precipitatū alligatumqꝫ saxo in puteum precipitari Asteriꝰ aūt p̄sbiter corpus eiꝰ de puteo eleuauit. ⁊ ipsum in cimiterio calipodii sepeliuit.

.CXL.

De S. Leonardo

.A.

Leonardus dicitur odor ppl'i. a leos qđ est ppl's et nardus qđ est herba redolens: quia odore bōe fame ppl'm ad se trahebat Uel leonardꝰ dicit' quasi legens ardua. vl' leonardus dicitur a leone. Leo enī quatuor habet in se. Primo hꝫ fortitudīem quam fortitudineꝫ: vt dicit ysidorus: habet in pectore et in capite. Sic beatꝰ leonardus habuit fortitudīem in pectore ꝑ malarum cogitatōum refrenationem. ⁊ in capite per infatigabilem supernoꝝ contemplatōnem. Secundo habet sagacitatem. et hoc in duobꝰ. scꝫ in apertōne oculoꝝ cum dormit. et in deletōe vestigioꝝ cū fugit. Sic leonardus vigilauit ꝑ laborem actōis. ⁊ vigilando dormiuit ꝑ quietē contemplatōis. ⁊ in se deleuit vestigia totius mundane affectōnis. Tercio hꝫ virtuositatem in voce: qꝛ eius vox tercia die suscitat leunculū natuꝫ mortuū. et omnem bestiā figere facit gͥdum; Sic leonardus multos mortuos in peccatis suscitauit. ⁊ ml'tos bestialiter viuentes in operibꝰ bonis fixit. Quarto habꝫ timorem in corde: qꝛ ꝺm ysidoꝝ duo timet. scꝫ strepitum rotarum et ignem accensum. Sic leonardꝰ timuit et timendo vitauit strepitum mundane sollicitudis: et ideo in desertum fugit. et ignem terrene cupiditatis: et ideo omnes thesauros sibi oblatos contempsit.

.B.

Leonardus fuisse dicitur circa annum domini. d. Hic a sancto remigio remēsi archiepiscopo de sacro fonte leuatus. ⁊ ab ipo salutaribus disciplinis instructus est. Cuiꝰ parentes p̄mi in palatio regis francie habebātur. Hic tantam gͣtiam a rege obtinuit: ꝙ

omnes incarcerati quos ipse visitabat ptinus absoluebātur. Cum igit fama sanctitatis eius excresceret. rex multo tpe eū secū manere coegit donec oportuno tempe ei epatum donaret. Quod ille renuit ꝛ solitudinē desiderās relictis oībus aurelianū predicādo cū frē suo lifardo deuenit. Ubi postq̄ʒ in quodam cenobio aliq̄diu vixerunt. dum lifard⁹ sup ripam ligeris. solitarius manere vellet. ꝛ leonardus per sancti spiritus admonitiōem in aquitania disponeret predicare. osculantes se ab inuicem discesserunt. Leonardus igitur vbiqʒ predicans. multa miracula exercens: in quadam silua ciuitati lemonice vicina habitauit. vbi erat aula regia causa venatōnis cōstructa. Accidit aūt vt quadam die rex ibi venaretur. ꝛ regina illuc causa delectatōis egressa partu piclitaret Cum ergo rex et familia propter regine periclitatōem lugerent. et leonardus per nemus transiret. ꝛ gementium voces audiret. pietate commotus illuc pperauit. ꝛ a rege vocatus ptinus introiuit. Cuʒ igitur a rege interrogatus quis essʒ. et se sancti remigii discipuluʒ fuisse narraret. rex spem bonaʒ concipiens. et a bono magistro ipm bene instructū existimans. ipm ad reginam induxit: rogans vt suis precibus de recuperata coniuge ꝛ edita prole duplex gaudiū obtineret. Tunc ille orōne fusa quod petebat ptinus impetrauit. Cum aūt rex multa in auro et argento sibi offerret ille ptinus recusauit. admonens vt hec paupib⁹ daret dicens. Ego nullis hoꝝ indigeo. sed tm̄ in aliqua siluaꝝ cōtemptis huius mūdi diuiciis soli christo famulari desidero. Cum aūt rex totuʒ illud nemus sibi tradere vellet. ille ait Non totū illud accipio: sed q̄tū nocte cū meo asello circumire potero. tantuʒ mihi concedi exopto. Qd̄ rex libentissime adimpleuit. Constructo itaqʒ ibidem monasterio. ibi diu cum adiunctis sibi duobus monachis in abstinētia multa degebat Cum auteʒ aqua vno ab eis miliario distaret. puteum ibidem siccū penitus fodi iussit q̄m aqua orōnibus suis impleuit Locum aūt illū nobiliacum appellauit. eo q̄ a rege nobili traditus sibi fuissʒ. Ibi tantis miraculis choruscauit. q̄ q̄cūq̄ʒ ei⁹ nomē in carcere inuocasset mox ruptis vincul' nll'o ꝯtradicente liber abiret. et suas eidē catenas vl' compedes presentaret. Hoꝝ plures secū manebāt. ꝛ ibidem dn̄o fuiebant. Septē quoqʒ familie de ei⁹ nobili stirpe venditis oībus ad eū venerūt: ꝛ distributo singul' nemore ibi cū ipso manentes exemplo suo plurimos attraxerunt. Demqʒ sanct⁹ vir leonardus multis clarus virtutib⁹. viii. yd⁹ nouembris ad dn̄m migrauit. Ubi postq̄ multa fecisset miracula. clericis illius ecclesie est reuelatum: vt quia locus ille propter multitudinis frequentiā artus erat. alibi ecclesiam fabricarēt. et illuc corpus sancti leonardi honorifice transportarent. At illi cum populo triduano ieiunio et orōni insistentes. respicientes viderūt totam puinciā niue cooptā locum aūt illum in quo sanctus leonardus quiescere volebat omnino

vacuum ꝯspexerunt. Ibi itaqꝫ translat⁹ q̄nta miracula precipue circa incarceratos dn̄s p̲ eū faciat: immn̄si ferri varietas ante eius tumulum dependentis testis existit. ¶ Vicecomes lemonicensiū ad terrorē3 ma lo ꝑ q̄ndā3 grauissimā catenam fecerat: quam in cippo sue turris affigi mādauerat. Qua catena q̄cunqꝫ collo cingebatur. cuilibet aeris item periculi exposit⁹: nō vna sed q̄i mille mortib⁹ angebat̄. Accidit aūt vt q̄ dam fuus sancti leonardi illa catena sn̄ culpa ligaretur. Qui cū fere vl timū spūm efflaret. intra se q̄ potuit toto scūm leonardu3 affectu roga uit: vt q̄ alios liberaret sibi q̄ꝫ fuo suo subueniret. Statimqꝫ sanct⁹ leo nardus in veste candida sibi appꝫens dixit. Noli timere: q2 nō morieris Surge et hanc catenam tecum ad eccl'iam meā deferas. Sequere me quia ego precedam te. Qui cōsurgens et catenā accipiens scūm leonar dum p̄cedētem vsqꝫ ad ecclesiā suā secutus est. Statimqꝫ vt an̄ fores fuit. beatus leonard⁹ ipm̄ dimisit. et eccl'iam intrans q̄ scūs leonardus sibi fecerat oībus enarrauit. et catenā illam tam maximā ante tumulū eius suspendit. ¶ Vir q̄dam in loco sci leonardi nobiliaco hitans. ⁊ ei dem sancto valde fidel' existēs. a quodā tirāno captus est. Qui tirānus intra se cogitans dicebat. Leonard⁹ iste oīns absoluit. et oīs vis ferri an̄ eū velut cera an̄ igne3 liq̄scit. Si hunc igitur vincul' ligauero proti nus leonard⁹ aderit et ipm̄ liberabit Si aūt ipm̄ custodire posse3 mille solidis ipsū redimi facere3 Scio igit̄ q̄d faciā in turre mea ꝓfundā foue am faciam. ⁊ homiem hunc ꝯpedib⁹ aggrauatū ibidem submerga3. dein̄ sup̲ os fouee ligneā archā cōstruā in q̄ armatos milites accubare faciā Licet eni leonardus ferꝛ confringat tn̄ nōdum sub terra intrauit. Q̄ꝫ cum totum vt cogitauerat compleuisse3. ⁊ ille homo sanctum leonardū sepius inclamaret. leonardus nocte veniens archam in qua iacebant milites reuoluit et tanq̄m mortuos in sepulcro ita eos sub ipsa ꝯclusit Deinde cum multa luce foueam ingressus. manum fidelis sui tenuit. ac dixit: Dormis an vigilas. Ecce leonardus quem tu desideras. At ille admirans ait. Domine adiuua me. Confestim confractis catenis apprehensu3 propriis vlnis extra turrim portauit. Deinde secu3 sicut amicus cum amico confabulans vsqꝫ ad locū suū ⁊ domū ipsū deduxit

¶ Peregrinus quidam cum a visitatione sancti leonardi re dissetet. et in auernia captus in cauea inclusus esset. eos plurimu3 depre cabatur. vt amore sancti leonardi cum nichil vnq̄m eos offendisset: eum relaxare deberent. Qui rn̄derunt. ꝙ nisi se copiose redimeret non exiret. Et ille. Sit inter vos ⁊ sanctū leonardum cui me sciatis recōme datum. Seq̄nti igitur nocte scūs leonard⁹ dn̄o illius castri apparuit: et vt peg̲rinum suū dimitteret imparuit. Ille vero mane vigilās ⁊ visiōe3 quasi somniū paruipendens. nullatenus dimittere voluit. Altera nocte eadem imperans sibi apparuit. Sed ille iterum obedire contempsit.

Tercia vero nocte scūs leonard⁹ pegrinū accipiens extra opidū vedu xit. statimq3 turris cum media pte castri corruens. oppressis pluribus solum pncipem ad sui confusiōem fractis cruribus refuauit. Miles quidā in britānia incarceratus scūm leonardum inuocabat. Qui statī3 cunctis videntib⁹ ꝛ cognoscētibus ꝛ stupentibus. in media domo app uit: et carcerem intrans ꝛ vincula frangens. homini catenas in māib⁹ posuit. ꝛ p medium illoꝝ deducens oīs stupore pterruit. Fuit ꝛ ali⁹ leonardus eiusdem pfessionis et virtutis: c⁹ corpus apō corbiacum re; quiescit Hic cū in monasterio esset prelatus. tanta se humilitate deiici, ebat: vt oībus inferior videretur. Sed cū omnis pene populus ad eum cōflueret. quidā inuidi regi clotario suaserūt ꝙ nisi puideret. p leonar dum q̄ multos sub obtentu religiōis colligebat. regnū francie detrimē tum nō modicū sustineret. Quib⁹ rex nimis credulus eu3 expelli iussit. Uenientes āt milites adeo eius verb ꝯpuncti sunt: ꝙ se suos futuros discipulos spopondeīt Rex ꝗ3 penitēs veniā petiīt. ꝛ detractores re bus et honorib⁹ puauit. ꝛ scūm leonardum valde dilexit. ꝛ vix ad pces sancti detractores dignitati pstine restituit. Qui a deo simil'r impetra; uit: vt qcunq3 in carcere tenerentur mox inuocato suo nomie soluerent Dum aūt q̄dam die orōni incūber3. serpens q̄dam maxim⁹ a pte pedū vsq3 in eius sinū tetendit. Qui ppter hoc nullaten⁹ ab orōne surrexit. Completa vero orōne dixit ei. Scio qꝛ ab initio creatōis tue hoīes q̄n; tum preuales inquietas: sed nunc si in me tibi tradita est potestas. fac in me quicq̄d merui. Quo dicto spens p capuciū exiliens ad pedes ei⁹ mortuus corruit. Post hoc aūt cum duos epos discordātes sedasset in crastinū se finiendū predixit circa ānos dñi. d.lxx.

De S. Luca

A.

Lucas interptatur ipse consurgens vl'eleuās. vl' dicit lucas a luce. Ipse ei fuit cōsurgens ab amore mūdi. eleuās se i amo rem dei. Fuit etiā lux mundi eo ꝙ mundū illumianit vniuer; sum. Math. v. Uos estis lux mundi Lux aūt mūdi est ipse sol: que quid lux h3 in situ sublimitatē. Ecclesiastici. xxvi. Sol oriens mūdo in altissi mis dei. In aspectu delectabilitatem ecclesiastes. xi. Dulce lumē et dele ctabile est oculis videre solem. In motu velocitate3. ii. hesdre. iiii. Ma gna est terra: ꝛ excelsum est celū: ꝛ velox cursus sol'. In effectu vtilitatē qꝛ sm phm hō genāt hoīem et sol. Sic lucas habuit sblimitatem p cele stium cōtemplatōem. delectabilitatem p dulcem conuersatōem. veloci tatem per feruentem predicatōe3. vtilitate3 p doctrine sue ꝯscriptōe3.

B.

Lucas syrus natione antiochenus. arte medicus: fuit sm quos dam vnus de. lxxii. dñi discipulis. Sane cum hieronim⁹ dicat

eum fuisse discipulum apl'oꝝ non domini. ꝛ glo. super. xxv. exodi notet: Q2 dño predicanti nō adhesit: sed p⁹ resurrectōꝫ eius ad fidem venit. mag̃ tenendū est ꝙ nō fuerit vn⁹ de. lxxii. licet aliq̃ sic fuerint opinati Qui tāte fuit pfectōis ꝛ vite: vt optie ordinat⁹ fuerit q̄tū ad deū ꝛ q̄n tum ad proxim. ꝛ q̄ntum ad seipm. ꝛ q̄tum ad suum officiū. Et i signū h⁹ q̄druplicis ordinatōis quatuor facies habere describitur. scꝫ faciē hominis ꝛ leōis. bouis ꝛ aquile. Q̄ōlibet eni de aialibus habebat quatuor facies. ꝛ q̄tuor pennas: vt dicit ezechiel'. i. Et vt hoc meli⁹ videat. ima ginemur aliquod aial quod hēat caput quadratū. vt lignū q̄dratum. et in qualibꝫ supficie imagiemur vnā faciem. a pte anteriori faciem hoīs a dextris faciem leonis. a sinistris faciem vituli. a pte posteriori facieꝫ aquile. Quia vero facies aq̄le sup alias eminebat ꝑpter colli ꝑductōeꝫ quod i ea lōgū est. iō dicitur ꝙ erat desup Quodlibꝫ etiā hoꝝ quatuor pennas habebat: q2 cū quodlibꝫ aial q̄i quadratum imaginemur: ꝛ in quadrato sint quatuor anguli: in q̄libet āgulo erat vna penna Per ista quatuor aialia ꝓm scōs quatuor euāgeliste significātur. quoꝝ q̄libꝫ habuit quatuor facies scribendo. scꝫ de hūanitate: passiōe. resurrectōe. et diuinitate. Singule tñ singul' p q̄dam appropriatōeꝫ attribuūtur ꝓm hiero. Mathe⁹ i hoīe figuratur: q2 ꝑncipal'r circa xp̄i hūanitatē immo ratur Lucas in vitulo agens de xp̄i sacerdocio. Marc⁹ in leōe euiden tius scribens de resurrectōe. Catuli ei leonū vt dicūt vsq3 in diem ter ciū. q. mortui iacent. sed rugitu leōis i die tercio excitātur Itē q2 icepit a rugitu predicatōis. Johānes in aq̄la ceteris alti⁹ volās scribens de cristi diuinitate Crist⁹ etiā de q̄ scribūt oīa ista quatuor: fuit. s. hō nat⁹ de virgīe. vitul⁹ in passiōe. leo i resurrectōne. aq̄la i ascensiōe. Per has igit̃ quatuor facies i quib⁹ desig̃tus est lucas sicut q̄libet alius euāgelista. oñditur qual'r illis q̄tuor modis fuerit ordinat⁹. Nā p faciē hoīs oñditur ꝙ recte fuerit ordiat⁹ q̄tum ad ꝓxim q̄m debꝫ rōne instruere mā suetudie attrahere. ꝛ liberalitate fouere. Hō ei ē anial rōnale māsuetū et liberale. Per faciem aq̄le oñditur: ꝙ recte fuerit ordinat⁹ q̄tum ad deum. q2 i eo oculus intellect⁹ ꝯtuetur deum p ꝯtemplatōem. rostꝝ affectus ad ipsū exacuitur p meditatōꝫ. senectus insup abiicitur p nouā ꝯuersatōꝫ. Aquila ei acuti lumis est: vt rotam solis irreuerberatis ocul' aspiciat. et in altū mirabil'r eleuata pisciculos in medio maris videat. Rostꝝ etiā nimis aduncatū ne impediatur in cibo capiendo petre allidit: et sic vsui cibādi habile efficit. Exusta insup a calore sol': ꝛ in fontē magno impetu se proiiciens senectutē abiicit. calore solis oculoꝝ caliginem ꝯsumente et pennas alleuiante. Per faciem leōis oñditur ꝙ recte fuerit ordiat⁹ q̄tū ad se: q2 habuit generositatē p honestā moꝝ ꝯuersatiōem. sagacitateꝫ p insidiaꝝ hostiliū vitatōꝫ ꝛ passibilitateꝫ per afflictoꝝ compassionem. Leo enim est animal generosum: q2 rex animaliū.

Est sagax q2 vestigia cauda delet cum fugit ne inueniat. ¶ Passibile q2 quartanā patitur. p faciez vituli siue bouis oñditur q recte fuerit ordinatus q̄tum ad suum officiū: qđ fuit scribere euāgeliū. Ibi ei morose pcessit. q2 incepit a natiuitate p̄cursoris: et natiuitate et infātia xpi: et sic paulati pcessit vsq3 ad vltia3 ɔsūmatōe3 Discrete icepit: q2 p⁹ alios duos euāgelistas. vt qđ illi omisissent iste supplerz. et qđ sufficient dixisset omitteret. Circa tēplū et sacrificiū imorat⁹ fuit: quod pt3 in p̄ncipio et in medio et i fine. Bos eni est aial morosū. in vngul' fissum. p quod itelligit discretio imolantiū. ¶ Vez q̄liter bt̄s lucas in p̄dictis q̄tuor modis ordiatus fuerit. meli⁹ oñditur si vite ei⁹ series meli⁹ indagetur ¶ Primo igitur ordinat⁹ fuit q̄tum ad deū. Tripliciter āt ordiatur hō q̄tum ad deū ꝯm btm bern̄. s. affectiōe. cogitatōe et intentōe. Affectō deb3 esse sācta. cogitatō munda. et intentō recta. Affectōem igit scām habuit: q2 spūscō plen⁹ fuit. Hiero. i plogo sr lucā. Obiit inqt in bithinia plenus spūscō. Secūdo habuit cogitatōe3 mundā: q2 fuit virgo corpore et m̄te. in q̄ notatur mundicia cogitatōis ipsi⁹. Tercio habuit itentionem rectā. q2 in oibus q̄ faciebat honore3 dn̄i q̄rebat De his duob⁹ vltis dicitur i plogo sr actus aplo₄. Sine crimie in virgitate pmanēs Hoc q̄tū ad mundiciā cogitatōis. Dn̄o maluit fuire. id est ad honorē dn̄i. Hoc q̄ntū ad rectitudie3 intentōis. ¶ Secūdo fuit ordiatus q̄ntū ad pxim. Ad pxim aūt ordiamur cū ei impendim⁹ quod debem⁹. Tria aūt ꝯm richardū de scō victore sunt q̄ pxio debem⁹. sc3 nost₄ posse nost₄ nosse. nost₄ velle: et vt q̄rtum addatur nost₄ agere. Nost₄ posse in subsidiis. nost₄ nosse in consiliis. nost₄ velle in desideriis. nost₄ agere in obsequiis Quātum ad hec q̄tuor ordinat⁹ fuit beat⁹ lucas. Dedit ei p̄mo proxio posse suum i subsidiis: quod pt3 ex hoc: q paulo in oibus tribulatōibus sp adhesit. et ab eo nunq̄ discedens eidem in p̄dicatōis subsidiū fuit. ii. thi. iiii. Lucas est mecū solus. In hoc q dicit mecum tanq̄ sc3 adiutor et defēsor. notatur q̄lit sibi subsidia p̄stitit. In hoc q dr sol⁹ notatur q ɔstāter eidem adhesit. Ite₄. ii. co₄. viii. dicit de luca Nō solum aūt: s3 et ordiatus est ab ecclesiis soci⁹ peregrinatōis nr̄e ₇c. Secū₂do suum nosse in ɔsiliis. Tunc eni suū nosse pxio tribuit: cum doctriam apostolicā et euāgelicā quā ipe nouerat: ad vtilitatē primo₄ cōscripsit De h̄ ipe testimoniū sibi perhib3 in plogo suo dicens. Visū est et mihi assecuto oia a p̄ncipio diligenter ex ordie tibi scribere optie theophile vt agnoscas eo₄ verborum de q̄bus eruditus es veritatem. Qualiter etiam prebuit suum nosse in cōsiliis: pt3 ex illo verbo quod dicit hiero. in plogo: q2 eius verba anime languentis sunt medicina. Tercio eius velle in desideriis: qđ patet ex hoc q eis salutem eterna3 desiderauit. Col'. iiii. Salutat vos lucas medicus. i. salutem eternā exoptat. Quarto eius agere in obsequiis: quod pt3 ex hoc q dn̄m quē aliq̄n pegrinū

extimabat hospicio recepit. et ei omne obsequium caritatis exhibuit Fuit enim socius cleophe dum ibat in emaus sicut aliq dixerit prout refert greg. in moralib⁹. licz ambro. dicat aliu fuisse cui⁹ etiaz nomen ponit. D.

¶ Tercio fuit bn ordinat⁹ qtum ad seipsum. Tria at sunt sm bern. q optime ordināt hoiem ad seipm et sanctu faciunt scz vict⁹ sobrius: actus iustus: sensus pius Et qolibet hoz sm ipm bern. in tria diuiditur Uictus inqt sobrius erit: si continenter: si socialiter: si humil'r vixerimus. Actus iust⁹ erit: si fuerit rectus: discretus: fructuosus: Rectus p bonā intentoem: discretus p moderatoem: fructuosus p edificatoem. Sens⁹ pius erit si fides nra sentit deum sume potentem: sume sapientem: summe bonu: vt p eius potentiā nram credam⁹ iuuari ifirmitatem. p eius sapientiā nram credamus corrigi ignorantiā. p eius boitatem nostraz credam⁹ dilui iniquitatem. Hec bern. In his oibus beatus lucas fuit optie ordinat⁹: Prio ei huit victu sobriuz: et hoc tripliciter: qr vixit ꝯtinentur. Nā vt testatur hiero. de eo in ꝓlogo sup lucā: ipse nec vxorez vnq̄ habuit: nec filios. Secundo socialiter hoc notatur: in hoc q dicit de ipso: et de cleopha: supposita opioe predicta luce vltimo. Duo ex discipul' ihesu ibant ipa die zc ¶ Socialitas eni notatur in hoc q dicitur duo: z i h q dicitur discipuli .q. disciplinati. i. bene morigerati. Tercio humiliter: cuius huilitas insinuatur in hoc q nomen socii sui: scilicet cleophe expressit et suum tacuit: Nam sm opioem quorundā lucas ex humilitate nomen suum siluit. Secundo habuit actum iustu: qui quid actus fuit rectus per intentoem. hoc notatur in oratione cum dicitur. Qui cruc mortificatoem iugiter in suo corpe ꝓ tui nois amore portauit. Discret⁹ p moderatoem. Un in forma bouis mostrat⁹ est q vngulam findit. p qd virtus discretois exprimitur. Fructuosus p edificatoez adeo qppe fuit ꝓximis fructuosus q ab omibus carissim⁹ habebatur Un col'. iiii. vocatur ab aplo carissimus. Salutat iquit vos lucas medicus carissim⁹. Tercio habuit sensum piu: qr credidit et in suo euāgelio ꝓfessus est deum esse sume potentez: sume sapientem: summe bonu. De duobus pmis dicit in. iiii. c. Stupebāt i doctrina eius: qr in potestate erat smo ipsi⁹. De tercio patz. xviii. c. Nemo bonus nisi solus deus.

¶ Quarto et vltimo fuit optime ordinatus qtum ad suu officiu: qd fuit scribere euāgelium. In hoc āt ptz qliter fuerit ibi ordinat⁹: qm ipsum suu euangelium fulcitur multa veritate: repletur multa vtilitate. decoratur multa venustate. et autenticatur multorum autoritate.

¶ Primo nāqz fulcitur multa veritate. Est aut triplex veritas scz vite iusticie et doctrine. Ueritas vite est adequatio manus ad linguam. Ueritas iusticie: est adequatio sententie ad causam Ueritas doctrine est adequatio rei ad intellectum. Hac triplici veritate ipm euangeliuz fulcitur. quia in ipso euangelio hec veritas edocetur. Ostendit enim

lucas et christum hanc triplicem veritatem habuisse et alios docuisse. Ondit aut xpm hac triplice veritatem i se habuisse p testimoniuz aduer sarioꝝ sic ptz luce.xx. Magister scim⁹ q2 recte dicis ꝛ doces. Ecce veri tas doctrine Et n accipis psona Ecce veritas iusticie Sz i veritate via dei doces. Ecce veritas vite. Bona eni vita dicit via dei. Secudo ondit in ipso suo euagelio cristu hanc triplicem veritate docuisse. Primo eni ibidem docetur veritas vite q psistit in obsuatoe madatoꝝ dei. Vn dr x.c. Diliges dnm deu tuu ꝛc. Hoc fac et viues. Itez.xviii.interrogauit eu qdaz. Magister qd faciedo vita eterna possidebo: et seqr madata nosti Nō occides ꝛc. Scdo veritas doctrine. vn qbusda hanc veritatez doctrine puertentib⁹ dicebat.xi.c. Ve vos phariseis q dcimatis id est decimado pdicatis. menta rutam et omne olus et pteritis iudiciu ꝛ ca ritatem dei.ꝛc. Item ibidem. ve vos legispitis q tulistis clauem sciētie ꝛc. Tercio veritas iusticie: Vn dicitur xx.c. Reddite ergo q cesaris sut cesari: ꝛ q dei sunt deo. Item.xix.c. verumtn inimicos meos illos q no luerut me regnare sup se adducite huc: ꝛ interficite an me Item xiii. vbi agitur de iudicio vbi reprobis dicturus est Discedite a me omnes operarii iniqtatis. Secudo ei⁹ euageliu repletur multa vtilitate. Unde ꝛ ille q scripsit medic⁹ fuit ad designadu q nob medicina vtilissima ppina uit. Est at triplex medicina: curatiua: psuatiua: ꝛ melioratiua. Hac tri plicem medicina nob lucas in suo euagelio celestem medicu ondit pro pinasse Medicia aut curatia e q curat a morbo ꝛ hec e penitetia q oms morbos spuales curat. Hanc medicina dicit medicuz celeste nob exhibu isse: cum ait.iiii.c. Sanare cotritos corde: pdicare captiuis remissioem ꝛc. Item v.c. Nō veni vocare iustos ꝛc. Medicia melioratiua est q sa nitatem auget: ꝛ hec est obsuato psilioꝝ Cosilia ei hoiem meliorem ꝛ pfectorem faciut: Hanc medicina ondit nob medicu ppinasse .xviii.c. cuz ait: Omnia qcuqz hes vende ꝛ da paupib⁹ ꝛc. Item.vi.c. Ab eo q aufert vestimtuz ꝛc. Medicina at presuatia e q pseruat a casu: ꝛ hec e vitatio occasioum peccadi ꝛ malaꝝ societatu Hac medicina ont medi cum tradidisse cu ait xii.c. Attendite a fermeto phariseoꝝ ꝛc. vbi edo cet maloꝝ cosorcia euitare. vel potest dici: q ipm euagelium multa vti litate repletur quonia in ipo virt⁹ ois sapientie continetur De hoc sic dicit ambrosius Lucas omnes sapientie virtutes euangelii sui comple ctit historia: Docuit ei naturalia cu de spusacto dnica icarnatoez exti tisse reserauit: Vn ꝛ dauid naturale docens sapientia ait: Emitte spuz tuuz ꝛ creabutur: Item cu docuit tenebras in passioe xpi factas: terra tremuisse: solem radios extraxisse Docuit moralia cu in ipis beatitudi nibus mores docuit. Ronalia docuit cum ait Qui fidelis est in minio et i magno fidel est. Sine hac triplici sapientia ipsa fides ipz misteriu trinitatis esse no pot. h est naturali, ronali, ꝛ morali. Hec ambrosius.

¶ Tercio eius euangeliū decoratur multa venustate: Eius eni stil⁹ ⁊ mod⁹ loq̄ndi valde venustus ⁊ decor⁹ est. Ad hoc āt q̄ aliq̄s in dictis suis venustatem et decorem teneat. tria sunt necessaria q̄ tradit augst. sc3 vt placeat. vt pateat. ⁊ vt moueat. Ut placeat debet loq̄ ornate. vt pateat d3 loq̄ apte. vt moueat deb3 loq̄ cū feruore Hunc triplicē modū habuit lucas in scribendo et ī predicando ¶ De duobus p̄mis. ii. cor. viii. Misim⁹ āt cum illo frem glosa: barnabā l' lucam: cui⁹ laus est in euāgelio p omnes eccl'ias. In hoc q̄ d̄r c⁹ laus est. ⁊c̄. notatur q̄ locut⁹ est ornate. In hoc q̄ dicitur p om̄s ecclesias: notatur q̄ locutus est apte Q3 aūt cum feruore locut⁹ sit. pat3 ex boc q̄ cor ardens habuit dicēs: Nōne cor nostrū ardens erat in nob. ⁊c̄. F ¶ Quarto eius euāgeliū autenticatur multorū autoritate. Multorū q̄ppe autoritate autenticatu3 fuit. qm̄ a p̄re fuit p̄ordinatu3. Hiere. xxxi. Ecce dies veniūt dicit dn̄s et feria3 domui israel et domui iuda fedus nouum. nō s̄m pactum qd̄ pepigi cum p̄ribus eorū. ⁊c̄. Sed hoc erit pactu3 quod feriā cum domo israel: post dies illos dicit dn̄s dabo lege3 meā in viscerib⁹ eorū. ⁊c̄. Ad litterā loq̄tur de doctrina euāgelica. ¶ Secundo a filio corroboratum Un̄ dicitur in eodem euāgelio. xxi. c Celum et terra trāsibūt. verba āt mea nō trāsibūt. ¶ Tercio a spūsancto inspiratum. Un̄ dicit hiero. in plogo s' lucā. Scō instigante spū ī achaie ptibus hoc scripsit euāgeliu3. ¶ Quarto ab angel' p̄figuratū. Fuit eī prefiguratū ab illo āgelo de q̄ dicitur in apoc. xiiii. Uidi angelū dei volātem p mediū celi hn̄tem euāgelium eternum. Istud at euāgelium dicitur eternū: q̄ ab eterno efficienter. i. a xpo q̄ est etern⁹. de eternis material'r ad eterna final'r: ineternum ppetual'r. ¶ Quinto a pphetis prenunciatū Nā ezechiel ppha istud euāgelium p̄nunciauit: cum vnū de aialib⁹ faciē vituli habere dixit: p quod euāgelium luce signatum est vt sup̄ dictum est. Item qn̄ dixit ezechiel. ii. se vidisse librū q̄ erat scriptus int⁹ ⁊ foris: ⁊ in q̄ erāt scripta lam̄tum carmē ⁊ ve. Per hunc ei librū intelligitur euāgelium luce qd̄ est scriptu3 intus p pfundi misterii occultatō3 ⁊ foris p historie aptōem. In q̄ etiā ptinet l' lam̄tum passiōis carmē r'surrectōis ⁊ ve eterne dānatōis. sicut pt3. xi. c. vbi mlta ve ponūtur. ¶ Sexto a virgīe reseratū Uirgo eni beata oīa in corde suo cōs'uabat: ⁊ diligenter cōferebat: vt d̄r luce. ii. vt hec postmodū scriptorib⁹ resera3 vt dicit glosa ibidem. Oia q̄ de dn̄o vl' a dn̄o facta l' dicta cognouit in mēoria recōdebat: vt cum temp⁹ p̄dicāde vl' scribēde incarnatōis adueniret sufficienter vniuersa put essent gesta poss3 explicare q̄rentib⁹ Un̄ etiā bern. assignans rōnem q̄re angelus b̄te virgini nunciauit cōceptum elizabeth ait Iōo concept⁹ elizabet nunciatur marie. vt dum nunc saluatoris. nunc p̄cursoris edocetur aduētus rerū temp⁹ et ordinem tenens: ipsa p⁹ modū melius scriptorib⁹ ac predicatorib⁹ euāgelii reseraret veritatem q̄ plene

de omnib⁹ a pncipio celitus fuit instructa misteriis. Creditur igitur ꝙ euãgeliste eã de multis inqrebãt. et ipsa eos certificabat. Et specialiꝫ creditur de beato luca. ꝙ ad eã tãq̃ ad archã testam̃ti recurrit. ꝛ ab ea de multis certificat⁹ fuit. pcipue de his q̃ sibi soli cõstabãt: sicut de angelica ãnunciatõe. et xp̄i natiuitate: et huiõi de q̃bus sol⁹ lucas agit. Septio ab apl'is intimatũ. Cum vero lucas n̄ fuerit cum cristo i oib⁹ actibus ꝛ miracul' cristi. iõ suũ euãgeliũ scripsit ꝑm quod apl'i q̃ p̄ntes fuerãt sibi intimauerũt et ꝯtulerũt: sicut ipse in ꝓlogo suo isinuat dicens Sicut tradiderũt nob̄ q̃ ab initõ ipsi viderũt: et mistri fuerunt ꝑmõis ꝛc̄. Cum eni dupliciter ꝯsueuerit ferri testimõiuꝫ scꝫ de visis et auditis. iõ dñs vt ait aug. duos testes voluit habere de visis. s. matheũ ꝛ iohãneꝫ ꝛ duos de auditis. s. marcũ ꝛ lucã. Et qm̄ testimoniũ quod est de visis firmi⁹ ꝛ certius est ꝙ illud qđ est de auditis. iõ vt dicit aug. duo euãgelia q̃ sunt de visis ponũtur extrema: et alia duo q̃ sunt de auditis ponũtur media: vt hec media tãq̃ ifirmiora ab illis extremis q̃ sunt certiora hinc in̄ fulciãtur et roborẽtur. Octauo a paulo mirabil'r approbatũ. Nã ei⁹ euãgeliũ mirabiliꝫ ap̄pbabat qñ ad ꝯfirmatõꝫ dictoꝝ suoꝝ luce euangeliũ adducebat. Vñ dicit hiero. in li. de viris illustrib⁹. Quidaꝫ suspicãtur q̃tiensc̄ũqꝫ paulus i epl'is suis dicit: ꝑm euãgeliũ meuꝫ de luce significare volumine. Ei⁹ etiã euãgeliuꝫ mirabiliꝫ approbauit cum de eo scribit. ii. coꝝ. viii. c⁹ laus est in euãgelio per om̄s ecclesias. Legitur i histo. antiochena: ꝙ dũm cristiãi q̃ erãt in antiochia m'ltis flagiciis se dedissent. obsessi a m'ltitudie turcoꝝ: fame ac miseria multiplici affligebãtur Sꝫ cum plene ad dñm ꝑ penitentiã fuissent ꝯuersi apparuit cuidã in eccl'ia sãcte marie de tripoli vigilanti. vir q̃daꝫ lucidus cãdidis vestim̃tis indut⁹. et cum q̃reret q̃snam esset. dixit se esse lucam q̃ de antiochia venerat vbi dñs miliciã celi et apl'os ꝛ martires cõuocauerat. vt pro suis ꝑegrinis pugnarent. Christiani igitur animati omnem turcoꝝ exercitum cõfregerunt.

De S. crisãto

Crisantus filius polimii viri illustrissimi dũ fideꝫ cristi edoct⁹ essꝫ ꝛ a p̄re ad ydola reuocari n̄ possꝫ iussit eũ p̄r in conclaui recludi: et. v. puellas eidem vt eaꝝ seducatur blãdiciis sociari. Qui cum orasset deũ. ne a fera pessima carnali. s. ꝯcupiscentia superaret cõtinuo predicte puelle sõno oppresse nec potũ nec cibum sumere poterant: sed educte exteri⁹ cõtinuo hec sumebãt. Tunc daria virgo prudẽtissima dee veste dicata rogatur vt ad crisantũ introeat: ꝛ eũ diis ꝛ p̄ri restituat. Qua ingressa ꝛ a crisanto de pompa vestiũ repheñsa rñdit se nõ propꝫ pompã sꝫ vt diis ꝛ p̄ri eum lucrifaceret sic indutã. Cuꝫ crisãtus iteꝝ eã apprehenderꝫ. cur pro diis illos coleret quos autores ipoꝝ

flagiciosos sp viros ꝛ impudicas femīas affirmaret. rn̄dit daria pħos p noīa hoim elementa sanxisse. Cui crisantus. Si vn⁹ terrā vt deaꝫ veneretur. ꝛ alter vt rusticus aret. pl⁹ rustico ꝙ venerāti exhibere ꝓbatur et de mari ꝛ aliis simil'r. Tunc crisant⁹ ꝛ daria ab eo ꝯuersa scispūs copula vniti. ꝛ carnale matrimoniū simulātes ad cristū plurimos ꝯuertebant. Nā et claudiū tribunū q̄ ꝓus eius tortor fuerat. cuꝫ vxore eius ꝛ filiis et pl'ibus aliis militib⁹ ad fidem cōuerterīt. Crisantus igif iussu numeriani in fetidissimū carcerem recluditur. Sed fetor in odoreꝫ suauissimū ꝯmutatur. Daria āt lupanari traditur. Sꝫ leo ab amphiteatro fugiens. hostiari⁹ lupanaris efficitur. Mittitur igif q̄dam vt virgīeꝫ corrumpat. sed a leōe capitur ꝛ q̄i innuens a sancta q̄d de captiuo fieri iubeat sciscitatur. Que p̄cepit ne eū lederet sed ad se venire ꝑmitteret. Qui mox cōuersus p vrbem cucurrit. et dariā deam esse clamare cepit. Mittūtur igitur venatores vt leonem capiāt: sed oēs a leōe capiūtur et an̄ pedes virgis ponuntur. ꝛ ab ea cōuertūtur. Tunc p̄fect⁹ copiosū ignem iussit in introitu celle mitti. vt leo cum daria cōburatur. Qd̄ leo cōsiderans timuit ꝛ rugiens a virgīe licentiā accepit: vt nullū ledens quo vellet abiret. Cum ḡ crisanto prefect⁹ et darie diuersa penaꝝ supplicia irrogaret. et nequaꝙ ledi valerent. tandem inuiolati coniuges ī foueam deponuntur. et terra et lapidibus obruti christo martires consecrantur. tempore cari narbonen̄ episcopi q̄ cepit anno domini. cc. xi. Hoꝝ solennitas hic celebrius recolitur.

CLIII.

De xi. milibus virginum

Ꝟndeciꝫ miliū virginū passio hoc ordie celebrata fuit. In britānia nāqꝫ rex xp̄ianissim⁹ q̄dam fuit noīe nothus vl' maurus. q̄ quandā filiā noīe vrsulam generauit. Hec mirabili honestate moꝝ. sapientia et pulcritudine pollebat: ita ꝙ ei⁹ fama vbiqꝫ volabat. Rex āt anglie cum nimis ꝑpotens esset. et multas natōes suo imꝑio subiugaret. audita h⁹ virgis fama. beatū se p oīa fatebatur. si predicta virgo suo vnigēito copularetur. Juuenis etiā ad hoc plurimū estuabat. Mittunt igif solennes nuncios ad p̄rem virgis. magnis ꝓmissiōibus ꝛ blandiciis. magnas adiicientes minas si ad dn̄m suū vacui reuertantur. Rex āt cepit plurimū anxiari. tum q2 cristi fide insignitam cultori ydoloꝝ tradere indignū duceret. tum q2 ipsā nullaten⁹ cōsentire cognosceret: tum q2 ipsā reg ferocitatem pl'imū formidaret. Ipsa āt diuinit⁹ inspirata p̄ri suasit vt predicto regi assensum p̄beret. ea tn̄ conditōe proposita. vt ipse rex cum p̄re. x. virgines electissimas sibi ad solatiū traderet. et tam sibi q̄m aliis mille virgīes assignaret. ꝛ compatis trieribus inducias triennii sibi daret ad dedicatōꝫ sue virgitatis: et ipse iuuēis baptiꝫatus. in his trib⁹ ānis in fide instrueretur. Sapienti siq̄dem vsa

ꝯsilio.vt aut difficultate ꝓposite ꝯditōis animū eius ab hoc auerteret aut hac oportunitate predictas virgīes secū deo dedicarz.At iuuenis libenter hac cōditōe accepta apō prēz institit: ꝛ ꝓtinꝰ baptizatꝰ accele rari cūcta q̄ btā virgo pcepat impauit.Pater āt puelle ordiauit ꝙ fi lia sua quā valde diligebat.viros quoꝝ solatō tā ipsa ꝙ̄ eius exercitus indigebāt in comitatu suo haberet.Undiqꝫ igitur virgies cōfluunt. vndiqꝫ viri ad tam gn̄de spectaclm̄ currunt.Nam multi epi ad eas ꝯ fluxert vt secū pgerent.Jnter quos fuit pantulꝰ basilienꝭ epus.q̄ eas vsqꝫ romā pduxit.et inde reuersus cū eis martiriū suscepit. B

Sancta quoqꝫ gerasina regina sicilie.q̄ viꝝ suum regem crudelissimū q̄i de lupo fecerat agnū soror matrisīi epi et darie mr̄is sācte vrsule.cuz eidez pr̄ sancte vrsule secretū p lr̄as intimasset.cōtinuo inspirante deo cum q̄ttuor filiabus suis babilla.iuliana.victoria et aurea.et paruulo suo adriano :q̄ amore soroꝝ suaꝝ vltro se pegrinatōm ingessit.relicto regno in manu vniꝰ filii sui.vsqꝫ in britāniaz nauigauit.Cuiꝰ consilio virgines de diuersis regnis colligebātur.et eaꝝ sp ductrix extīs cum eis tandem martiriū passa est Juꝫ ꝯdictum igitur virgibus trieribꝰ et sumptibꝰ prepatis cōmilitōnibꝰ suis regina secreta reuelat.ꝛ in no uā miliciā oms̄ cōiurāt.Nam mō belli preludia inchoāt.mō currunt mō discurrūt.Jnterdū belli cā pleꝝqꝫ fugā simulāt.oīqꝫ genere ludoꝝ exercitate nihil quod anīo occurrebat relinq̄bant intactum.Aliqn̄ me ridie aliqn̄ viꝫ vespē redibant.Cōfluebāt proceres et pmates ad tā gn̄ de spectaclm̄.et omnes admiratōe ꝛ gaudio replebātur.Tādem cū vr sula omnes ad fidem virgīes cōuertisset.sub vniꝰ diei spacio flāte pro spero vento ad portū gallie q̄ tiella dicitur.et inde coloniā deuenerūt. Ubi vrsule āgelus dn̄i apparuit.et predixit eas illuc integro numero reuersuras.ꝛ coronas ibidez martirii pcepturas Jnde igitur ad āgeli admonitōem romā tendentes.ad vrbez basileā applicuert.et ibiō relic tis nauibus romā pedestres venerūt.Ad q̄ꝝ aduentū pp̄ ciriacus val de gauisus cū ipse de britānia oriundꝰ esset.et multas ibidem inter eas cōsanguineas haberet.cum omi clero ipsas summo cū honore suscepit Jn ipsa āt nocte pape diuinitꝰ reuelatur eum cū ipsis virgibꝰ palmam martirii perceptuꝝ.Quod apud se celans multas ex ipsis q̄ adhuc ba ptizate nō fuerāt baptizauit Uex cuz oportunū tempus videret.ꝛ an no vno et.xi.hebdomadibꝰ pꝰ petꝝ ecclesiā decimusnonꝰ rexisset.in cō uentu oīm ꝓpositū suuz indicauit.et corā oībus ꝛ dignitati et officō re signauit Sed cū oms̄ reclamarent et maxie cardinales q̄ eum delirare putabāt:eo ꝙ relicta pontificatꝰ glā post quasdaz mulierculas fatuas ire vellet.ille nullatenꝰ acq̄escens.q̄ndam viꝝ scūm q̄ ametos dictꝰ est loco sui in pōtificem ordiauit.Et q2 sedē apostolicā inuito clero reliq̄t nomen eius de cathalogo pontificū idem clerus abrasit.omnēqꝫ ḡtiaz

quā sacer ille virgīm chorus in curia romana habuerat a tpe illo ami
sit. Duo aūt iniq pricipes romane milicie scʒ maximꝰ ⁊ affricanus vi
dentes magnā virgīm multitudiem: et ꝙ multi mľteqʒ ad eas cōfluerēt
timueīt ne ꝑ eas nimis cresceret religio cristiana. Quapropter iter eaꝝ
diligentiꝰ explorātes nūcios miseīt ad iuliū cognatū suuʒ pncipeʒ gen
tis hunoꝝ. ⁊ educto cōtra eas exercitu ipsas cū xpiane essent. cuʒ veni
rent coloniā trucidarent. Beatꝰ igitur ciriacꝰ cū illa nobili virgīm mľ
titudine de vrbe egressꝰ est. Secutus est āt ipʒ vincenciꝰ ꝑsbiter cardi
nalis. ⁊ iacobꝰ q̄ de britānia patria sua in antiochiā ꝑfectus. archiepa
tus dignitatem. vii. ānis ibidem tenuit. Qui cum papā tunc tpis visi
tasset. et iaʒ vrbem egressus de virgīm adventu audisset. cōcitꝰ rediit. et
itineris ac passiōis se eis sociū fecit Maurisiꝰ quoqʒ leuicane vrb eps
auunculꝰ babile et iuliane. nec nō ⁊ follariꝰ lucenꝰ eps ⁊ sulpiciꝰ rauē
nenꝰ epūs q̄ tūc romā aduenerāt predictis virgibus adheseīt Ethereꝰ
quoqʒ spōsus beate vrsule manens ī britānia. ꝑ visiōʒ angelicā a dn̄o
admonetur: vt mr̄eʒ suā hortaretur fieri cristianā. Nā pr̄ eius ꝑmo an
no quo xpianꝰ factꝰ fuerat mortuus est. ⁊ filꝰ eius ethereus eidem in
regno successit. Cū aūt sacre virgines cum ꝑdictis epis a roma redirēt
ethereꝰ a dn̄o admonetur. vt ꝓtinꝰ surgens sponse sue occurrat: vt cuʒ
ea in colonia martirii palmā accipiat. Qui diuinis monitis acqescens
mr̄em suā baptizari fecit. et cū ipsa ⁊ sorore sua puula florentina iā cri
stiana necnō ⁊ clemente epo ipsis virgibus obuians se ad martiriū so
ciauit eisdeʒ. Marculus quoqʒ eps grecie ⁊ neptis sua ꝯstātia filia do
rothei reg constātinopolitani. q̄ nubens cuidā adolescenti filio cuiꝰdaʒ
reg. sed an̄ nupcias morte ꝑuento. virgitatem suā dn̄o vouit. ꝑ visiōeʒ
admoniti romā venerūt. ⁊ predictis virgibus ad martiriū se iunxerunt
Oīs igitur virgines cuʒ predictis epis coloniā redieīt. ⁊ ipsā iam ab
hunis obsessā inueneīt. Quas barbari videntes sup eos. cū clamore in
nnio irruerūt. ⁊ q̄i lupi seuientes ī oues totā illā multitudiem occideīt.
Cum āt ad btam vrsulā ceteris iugulatis venissent. videns princeps
eius mirā pulcritudiem obstupuit. ⁊ cōsolās cū sup necem virgīm ꝓmi
sit: ꝙ eā sibi ī ꝯiugem copularet. Sed cuʒ hoc illa penitꝰ respuisset. ille
cōtemptū se vidēs directa sagitta eā trasfixit: et sic martiriū ꝯsūmauit
¶ Quedā aūt virgo noīe cordula timore perterrita ī naui nocte illa
se abscondit: Sed in crastinū sponte morti se offerens martirii coronā
suscepit. Sed cū eius festū nō fieret. eo ꝙ cum aliis passa n̄ essʒ. ipsa pꝰ
longū tempꝰ cuidā recluse apparuit. precipiens vt seq̄nti die a festo vir
ginū eius quoqʒ solennitas recolatur Passe sunt āt āno dn̄i. ccxxxviii
¶ Ratio aūt tpis vt q̄busdā placet n̄ sustinʒ: ꝙ hec tali tpe sint pacta
Sicilia eni tunc nō erat regnū nec constātinopol' cum hic fuisse dicatur
cum virgibus has reginas: Verius creditur ꝙ diu post constantinum

impatorem cum huni ⁊ gothi seuiebāt. tale sit martiriū celebratū tpe scȝ marciani impatoris: vt in q̄dam crōica legitur. q̄ regnauit āno dñi cccclii. ¶Abbas q̄daȝ ab abbatissa colōie corp⁹ vni⁹ virgim īpetrauit promittens q̄ ipm in capsa argentea in sua eccl'ia collocaret. Sed cum per annū integꝛ sup altare eaȝ in capsa lignea tenuisset. q̄dam nocte dum abbas ipsi⁹ mōasterii cum suo cōuentu matutinas cantaret. virgo illa corpal'r desup altari descendit: et añ altare reuerenter inclinās per medium choꝛ videntibus mōachis ⁊ stupentib⁹ inde recessit. Abbas igitur ad capsam currens ⁊ vacuam ipsā inueniens colonia ꝑperauit. et abbatisse rei ordiem intimauit. Pergenteſqȝ ad locū vñ illō corpus sumpserant. illud ibidem inueñt Cum abbas veniā petens illud vl' aliud peteret certissime ꝑmittens capsā ꝑciosam citius se facturꝝ nil' laten⁹ impetrauit. ¶Religiosus q̄dam cum has virgines in deuotiōe multa haberet. q̄dam autem die dum ḡuiter infirmaretur. vidit q̄ndā virginem pulcerrimā sibi appentem: ⁊ si se cognosceret inq̄renteȝ Qui cum ad eius visiōȝ miraretur. ⁊ se nequaq̄ ipsam cognosceret fateret. Illa ait. Ego sum vna virgim: erga quas tm̄ habes deuotōis affectuȝ Et vt inde mercedē accipias si amore et honore nostri vndecies millies dominicam orōnem dixeris in hora mortis in ꝑtectionem et solatium nos habebis. Qua disparente ille q̄m citius potuit hec impleuit. Statimqȝ vocato abbate inungi se fecit. Qui cū inungeretur. subito exclamauit vt fugerent. ⁊ venientib⁹ sacris virginibus locum darent. Que cum abbas. quid hoc esset interrogaret: ⁊ ille ꝑmissionem virgīs sibi per ordinem enarrasset. recedentibus cunctis ⁊ paulo post redeuntib⁹ ipsum migrasse ad dominum inuenerunt. CLIIII.

De S. Symōe et iuda apostolis

Symō interꝑtatur obediens. l' ponens tristiciā. Hic habuit duplex cognomen. Dictus est eni symon zelotes. ⁊ symō chananeꝰ a chana vico galilee vbi dñs aq̄m in vinū mutauit: Et id est zelotes quod chananeus. Chana ei zelus interꝑtatur. Habuit igitur obedientiā preceptoꝝ per executōem. tristiciā afflictoꝝ p ꝯpassiōeȝ zelum animaꝝ p cōstātem feruorem. ¶Iudas interpretatur cōfitens vl' glo'sus. Vel iudas q̄i iubilū dās. Ipse ei habuit cōfessiōȝ fidei. gl'aȝ regni. ⁊ iubilum interni gaudii. Hic multiplex habuit cognomen. Dictus est ei iudas iacobi supple frater: fuit ei fr̄ iacobi minoris. Secundo dictus est thadeus. quod interpretatur apprehendens ꝑncipem Vel dr̄ thade⁹ a thadea ⁊ deus. Thadea dicitur esse vestis regia. Ipse eni fuit vestis regia dei p ornamētum virtutum p quā apꝑhendit ꝑncipem cristū. Vl' thade⁹ q̄i tam de⁹ id est magnus deus. s. per adoptōem. Tercō dict⁹ est i hysto. eccl'iastica lebeus quod sonat q̄i cor l' corculus. i. cordis

cultor. vl' lebes qui lebes Cor per magnanimitatem. cor eu l' p puritatez lebes per gratiarum plenitudinem: quia quasi olla et vas virtutum gratie esse promeruit. Eorum passionem et legendam hebrayce abdias episcopus babilonie ab ipsis apostolis eps ordinatus scripsit. Quam tropeus abdie discipulus transtulit in grecum. affricanus in latinuz.

Symon chananeus et iudas qui et thadeus fres fuerunt iacobi minoris et filii marie cleophe que alpheo nupta fuit. Judas vero ad abagarum regem edisse a thoma missus fuit. post ascensionem dni Legitur ei in eccle. hysto. quod predictus rex abagarus dno nro ihu cristo in hunc mundum eplam destinauit. Abagarus rex euchanie filius. Jhesu saluatori bono. qui apparuit in locis hierosolimorum salutem. Auditum est mihi de te et sanitatibus quas facis. quod sine medicamentis aut herbis fiant ista per te. et quod verbo facis cecos videre. claudos ambulare. leprosos mundari. et mortuos reuiuiscere. Quibus omnibus auditis de te. statui in aio meo vnum esse e duobus: aut quia tu sis deus et descenderis de celo vt hec facias. aut quod filius dei sis qui hec facis. Propterea ego scribens rogauerim te vt digneris fatigari vsque ad me. et egritudinem meam qua diu laboraui curare. Nam et illud comperi. quod iudei murmurant aduersuz te et volunt insidiari tibi. Veni ergo ad me. quia est mihi parua ciuitas: sed honesta que vtrisque sufficiet. Dominus autem ihesus in hec verba sibi respondit. Beatus es qui credidisti in me cum ipse non videris me. Scriptum est enim de me. quia hi qui me non vident credent. et hi qui me vident non credent De eo autem scripsisti ad me: vt veniam ad te. oportet me hec omnia complere propter que missus sum. et postea recipi me ab eo a quo missus sum Cum ergo assumptus fuero: aliquem de discipulis meis mittam ad te vt curet te. et viuificet te. Hec in hysto. eccle. Videns autem abagarus: quod presentialiter cristum videre non posset. secundum quod in quadam antiqua hystoria inuenitur. sicut iohannes damascenus in li. iiii. testatur. pictorem quendaz ad ipsum misit. vt dni imaginem figuraret. vt sic ipsum saltem per imaginem conspicerez. quem in facie videre non poterat. Sed cuz ad eum pictor venisset. propter nimium fulgorem qui ab eius facie procedebat. in eius faciem clare nequibat videre vel intendere. nec ipsam vt sibi iussum fuerat figurare. Quod cernens dns vestimentum lineum ipsius pictoris accipiens. et sue faciei superimponens. sui ipsius imaginez eido impressit ac desideranti regi abagaro destinauit. Cuiusmodi autem imaginis dns fuerit in eadem antiqua historia legitur sicut idem iohannes damascenus testatur. Fuit ei vt ibidez dicitur bene oculatus. bene superciliatus longum vultum habuit. et fuit accliuus quod signum maturitatis fuit. B.

Illa autem epla dni ihesu cristi tante virtutis esse dicitur: vt in illa ciuitate edissa nullus hereticus vel paganus viuere valeat. nec tyrannus aliquis eidem nocere presumat: Nam si aliquando gens aliqua armata manu contra illam ciuitatez insurrexerit. infans aliquis super portam stans eplaz illam legit. et ea die

hostes aut territi fugiūt. aut pacati cum eis cōponunt. sicut fert olim fuisse adimpletū. Sed postmodū ciuitas a saracenis capta fuit et pphanata sublato bñficio propter abundantiā peccatorum i oriente vndiqz pate factā. ¶ Postq̄ vero dñs assumptus est. vt i histo. ecclesiastica legitur misit thomas aplm thadeū q̄ ꝛ iudas dictus est ad abagarum regem ꝑm dei promissiōēz. Qui cū ad eū venisset. ꝛ se discipl'm ihesu sibi pmissuz dixisset. vidit abagar⁹ in vultu thadei q̄ndā mirum ꝛ diuinū splendorem Quo viso stupefactus ꝛ territus dñm adorauit dicens Uere discipl'us es iesu filii dei q̄ michi dixerat. mittam aliq̄m ad te de discipl'is meis qui te curet et tibi vitā pstet. Cui thade⁹ Si in dei filiū credideris oīa tui cordis desideria obtinebis. Cui abagar⁹. Credo vere. ꝛ iudeos q̄ euz crucifixerūt libent trucidarem si mihi possibilitas adesset. et nequaq̄ romanorum autoritas impediret Cuz igitur abagarus ut in aliq̄bus libris legitur leprosus esset: thade⁹ ep'lam saluatoris accepit. ꝛ de ea ei⁹ faciē confricauit. ꝛ statim plenā sanitatem recepit. ¶ Judas āt postea in mesopotamia ꝛ ponto predicauit. simō vero i egipto. deinde i psidam ambo venerūt. et ibidez duos magos zaroen ꝛ arphaxat quos matheus de ethiopia fugauerat inuenerūt. Tunc baradach dux reg̃ babilonie cōtra indos ad pliuz pfecturus. nullū a diis suis potuit hr̄e responsum. Pergentes āt ad phanū proxie ciuitatis: ibidez habuerūt responsū: q̄ propter ap'los q̄ venerūt dii respondere nō possent. Tunc dux eos inq̄ri fecit. ꝛ inuentos quinā essent. vel q̄ de re venissent inq̄siuit. Qui responderunt Si gen⁹ queris hebrei sum⁹. Si cōditōem ꝑuos iesu xp̄i nos esse fatemur. Si cām. salutis vestre cā huc venimus. Quib⁹ dux rn̄dit. Cum felix reuersus fuero audiā vos. Cui ap'li: Modo mag̃ cōgruum est te cognoscere illū c⁹ ope vincere possis: vel certe rebelles pacatissimos inuenire. Quibus dux. Diis nr̄is potentiores vos video. finez belli nobis rogo pdicite. Cui ap'li. Ut deos tuos mēdaces esse cognoscas. iubem⁹ illos ad q̄sita dare responsa: vt dum dixerit que ignorat . pbemus eos p oīa esse mentitos. Tunc phātastici ḡnde bellū dixerūt futurum. ꝛ ml'tm popl'm hinc inde prelio ruiturum. Tunc ap'li ridere ceperūt: Dicit eis dux Me timor inuasit: ꝛ vos ridetis. Cui ap'li. Noli timere. quia pax huc nobiscū intrauit. et cras hora diei tercia legati indorum ad te venient. et tue se potestati cū pace sbiicient. Tunc pōtifices risum etiā leuauerūt. et duci dixerūt. Ad h̄ isti securum te reddere volūt. vt dū incaut⁹ fueris ab aduersariis occuperis. Cui apostoli: Nō dixim⁹ tibi expecta vnū mensem sed vnū diem. et cras in pace victor existes: Tūc dux vtrosqz custodiri fecit: vt ex rei exitu veraces honorarentur: et mendaces p crimine punirentur: Cum ergo in crastinum quod apostoli predixerāt euenissz. et dux incendere voluisset pontifices: phibuerūt apostoli ne hoc fierz cū ipi nō viuentes occidere sz mortuos viuificare missi essent. ¶ Tūc

dux valde miratus: quia eos occidi nō pmitterent. et q2 de bonis illoꝝ aliq̄ recipere nollēt. eos ad regem duxit dicens. Isti rex sunt dii latētes in effigie hoīm. Cumq3 sibi oīa p̄ntibus p̄dictis mag narrasset. zelo in uidie magi cōmoti dixerūt eos malignos esse. ꝛ contra regnum subtilr cogitare. Dixit eis dux. Si audetis cū eis ꝯfligite. Cui magi. Si vis videre quia nob p̄ntibus loqui non poterūt. veniāt huc viri eloq̄ntissi mi: ꝛ si coram nobis ausi loq̄ fuerint. nos p omnia impitos probabis. Cum aūt plurimi aduocati adducti fuissent. cōtinuo corā mag ita mu ti facti sunt. vt nec nutib⁹ q̄ loq̄ nō poterāt indicarēt. Dixerūtq3 ma gi ad regem. vt scias nos deos esse. pmittem⁹ eos loqui. sed ambulare non posse Iteꝝq3 reddemus eis gressum. sed faciemus eos apptis ocu lis nil videre. Qui cū hec oīa fecissēt. dux aduocatos illos turpiter ꝯfu sos ad apostolos duxit. Quos cum aduocati pānosos vidissent. eos in animo cōtempserunt. Quib⁹ symon. Sepe euenit vt itra scrinea aurea et gēmata: vilia queq3 habeantur inclusa. ꝛ intra vilissimas ꝛ ligneas capsas sint gēmaꝝ monilia p̄ciosa composita Quicunq3 ergo alicuius rei cupit esse possessor. n̄ magnope gestatoriū. sed ipm quod gestatur ex pectat Promittite igitur. vos ab ydoloꝝ cultura discedere: ꝛ solū deū inuisibilem adorare. ꝛ nos signum crucis in frontibus vestris faciem⁹ et magos cōfutare poteritis: Quod cum fecissent. ꝛ in frontib⁹ eorum consignati essent. ad regem coram magis iteꝝ ingressi sunt. Et cū a ma gis supari non possent: imo ipsis corā oībus insultarent. irati magi mlti tudinem s̄pentum aduenire fecerunt. Statimq3 ad iussum regis veni entes apostoli pallia sua de s̄pentibus impleuerūt. et in magos ꝓiecerūt dicentes. In noīe domini nō moriemini. sed a s̄pentib⁹ lacerati dolorū vestroꝝ mugitus dabitis Cum ergo serpentes carnes eoꝝ comederēt et ipsi tanq̄ lupi vlularent. rex ꝛ ceteri rogabāt ap̄los. vt eos a s̄penti bus occidi pmitterent. Quibus apostoli rn̄derunt. Nos missi sum⁹ re ducere de morte ad vitam. non a vita p̄cipitare i mortem. Et facta ora tione. iusserunt s̄pentibus vt omne venenū quod infuderāt reuocarent et postmodū ad loca solitaria redirent. Maiores aūt cruciatus magi senserūt. cū venena s̄pentes retraherent. q̄ cum an̄ carnes comederent. Quibus ap̄li dixerūt. Tribus dieb⁹ dolores sentietis. tercia vero die sa ni eritis. vt vel sic a v̄ra malicia recedatis. Cum ergo tribus dieb⁹ sine cibo et potu ac somno doloribus nimiū cruciati māsissent. ap̄li venien tes ad eos dixerūt. Nō dignatur dn̄s habere coacta s̄uicia. ideoq3 sur gite sani: ꝛ abite hn̄tes liberā facultatem faciendi quod vultis. Illi āt in malicia ꝑdurātes ab eis fugerūt. ꝛ pene contra eos totaz babiloniā cōmouerunt. ¶ Post hoc filia cuiusdā ducis ex fornicatōne concepit et filium pturiens quendā scūm dyaconū infamauit: q̄ eam violauerit et ex ipso concepit. Cum aūt parentes dyaconez occidere vellent. ap̄li

aduenīūt. ⁊ quando puer nat⁹ sit requirunt. Qui responderunt Hodie hora pma diei. Dixeruntq₃ apostoli. Infantem huc adducite: ⁊ dyaconum quem accusatis huc etiam pducite. Quod cum factū esset apostoli infanti dixerunt. Dic infans in nomine dn̄i si iste dyaconus hec presumpsit. Ad hoc infans. Iste inquit dyaconus castus et sāctus est: nec vnq̄ carnem suā₃ coinquinauit. Cum aūt parentes puelle instarent vt apostoli q̄rerent. quis autor huius sceleris fuisset. responderūt apostoli Nos innocentes absoluere decet. nocentes prodere non dec₃. ¶ Tunc etia₃ temporis contigit: vt due tigrides ferocissime que in singulis caueis clause erant fugerent: ⁊ oīs qui sibi occurrerent deuorarent. Tūc apostoli ad eas venerūt. et in noīe domini eas velut oues mansuetas fecerunt. ¶ Volentib⁹ aūt apl'is ab inde discedere: rogati p annum ⁊ tres menses ibidem pmanserunt. In quo spacio plusq̄. lx. milia hoim exceptis puulis cum rege ⁊ pncipibus baptisati sunt. D. ¶ Predicti aūt magi ad q̄ndam ciuitatem noīe samir vbi erant. lxx. ydolo₄ pontifices venerūt. et eos cōtra apostolos cōcitauerūt. vt cū illuc venirent. aut eos sacrificare ₒpellerent: aut penit⁹ necarent. Perlustrata igitur vniuersa puincia. cū apostoli ad predictā ciuitatē venissent. ecce pdicti pōtifices cū vniuerso populo eos capiunt. et ad templu₃ solis deducūt Demōes aūt p energuminos clamare ceperunt. Quid nobis ⁊ vobis apostoli dei viui. Ecce in ingressu vr̄o flāmis exurimur. Tunc angelus dei eis apparens dixit. Vnū e duob⁹ eligite. aut ho₄ repentinū interitū: aut vr̄m martiriū. Cui apl'i. Adoranda est dei mi̾icordia: vt ⁊ istos cōuertat. ⁊ nos ad palmā martirii pducat. Facto āt silentio apostoli dixerūt vt sciatis q̄ hec ydola demonib⁹ plena sunt: ecce eis impam⁹ vt exeāt: ⁊ singuli simulacra sua cōfringāt. Statiq₃ duo ethiopes nigri et nudi cūctis stupentibus de simulacris exierunt. ⁊ confractis illis cū diris vocibus abscesserunt. quod videntes pōtifices in apostolos irruerunt. ⁊ eos protinus trucidarunt In ipsa aūt hora cum nimia esset celi serenitas tāta fulgura extiterūt: vt templu₃ ip̄m triphariē scinderetur. ⁊ illi duo magi in carbōes ictu fulguris verterētur. Rex āt corpa apostolo₄ ad vrbem suā transtulit: ⁊ in honorē eo₄ ecclesia₃ mire magnitudinis fabricauit. ¶ De beato autē₃ symōe in plurib⁹ locis inuenitur q̄ cruc̄ patibulo sit affix⁹. Quod etiā ysidorus in libro de obitu apl'o₄: et eusebius ī hystoria ecclesiastica. et beda sup actus apl'o₄. ⁊ magister iohānes beleth ī summa sua testātur. Cum ei vt aiunt in egipto pdicasset. hierosolimā rediit: ⁊ post mortē iacobi mīoris in ep̄m hierosolimitanū ab apostolis vnanimiter est elect⁹. ⁊ an̄ mortē suā. xxx. mortuos suscitasse narratur: Vn̄ cātatur de eo: Ter denos mortuos fluctib⁹ mersos hūane vite reddidit Cū āt ecclesiā hierosolimitanā p ānos multos rexisset. et. c: xx. ānum ageret tempe traiani imperatoris cum atticus

ↄsularis hierosolimis hr̄etur·ab eo capitur.et iniuriis mł'tis afficitur. Ad vltim in cruce ip̄z affigi iussit oib⁹ q̄ aderāt et ipso iudice mirātib⁹ vt.c.xx.ānoꝝ senex crucis suppliciū ꝑtulisset. Nōnulli vero dicūt sicut est rei veritas.ꝙ n̄ fuit iste symō q̄ cruc̄ martiriū pertulit. ⁊ q̄ ep̄us hierosolimitan⁹ fuit.sed fuit ali⁹ symō fili⁹ cleophe fr̄is ioseph. quod etiā eusebi⁹ cesariens̄ ep̄us in sua crōica testatur. Idē dicūt ysidor⁹ ⁊ beda in suis crōic̄. Nā ysidor⁹ et eusebi⁹ quod ꝑus dixerāt postmodū i crōic̄ suis correxerūt.quod p̄t3 ꝑ bedā q̄ se hoc sensisse redarguit i retractiōib⁹ suis. Elsuardus q̄3 in suo martirilogio idem testatur. CLV.

De S. quintino

A.

Quintinus genere nobil' ⁊ ciuis roman⁹.ad vrbem ambianum veniēs ⁊ multa miracula faciēs: iussu maximiāi a prefecto vrbis capitur.et vsq3 ad defectū cedentium verberat⁹ carceri mancipatur. Sed soluente eum angelo in mediā3 vrbe3 iuit.⁊ ibi poplo predicauit. Vn̄ iterū captus ⁊ in eculeo vsq3 ad ruptiōem venaꝝ distent⁹ neruis quoq3 crudis durissime cesus.oleū picem ⁊ adipē feruentissimū tolerauit. Et cum presidem derideret.irat⁹ calcem acetū ⁊ sinapium in os ei⁹ ꝓiecit. Sed cū adhuc imobil' permaneret ⁊ apud veromādum adduct⁹ fuiss3.duos clauos a capite vsq3 ad crura.⁊ decem int̄ vngl'as et carnem preses infigens tādem eū decollari fecit. Cui⁹ corp⁹ i flumē proiectū: cum ꝑ ānos.lv.latuisset.a q̄dam matrona nobili romana tal'r reptum est. Nam cū assidue orōni vacaret.nocte ab angelo monita ad castꝝ veromandū ꝓperare iubetur.vt i tali loco corp⁹ incorruptū sācti quintini req̄reret ⁊ honorifice sepeliret. Cū igitur ad predictū locū cū multo comitatu venisset.⁊ orōem ibidem funderet.corp⁹ sc̄i quintini incorruptum ⁊ redolens sup̄ fluuiū ꝓtinus enatauit: Quod sepeliens pro sepulture beneficio lumen oculoꝝ recepit.⁊ ibide3 edificata ecclesia ad propria remeauit. CLVI

De sancto Eustachio

A.

Eustachi⁹ an̄ placidus vocabatur. Hic erat magister militum trayani impatoris. Erat aūt op̄ib⁹ m̄ficordie valde assiduus sed tamen ydolorum cultui deditus. Habebat autem cōiuge3 eiusdem ritus et misericordie existentem. Duosq3 filios ꝓcreauit quos iuxta suam magnificentiam magnifice educari fecit. Et quia operibus misericordie sedul⁹ insistebat.ad viam veritatis meruit illustrari. Quadam eni die cum venatōi insisteret.gregem ceruoꝝ reperit.inter quos vnu3 ceteris speciosiorem ⁊ maiorem conspexit: qui ab alioꝝ societate discedens in siluā vastiorem ꝓsiliit. Vnde ceteris militib⁹ circa ceruos reliquos occupatis.placid⁹ hunc toto nisu insequitur.⁊ ip̄m cape nitebat

Quez cū totis virib⁹ insequeret. ceru⁹ tandē sup q̄dam rupis altitudinē ꝯscendit: ꝛ placid⁹ apppiās q̄lr capi possꝫ aīo sedul⁹ ꝛuoluebat. qui cū ceruū diligent cōsideraret. vidit inter cornua ei⁹ formā sācte cruc̄ sup̄ sol' claritatez fulgentē. ꝛ imagīez ih̄u xp̄i q̄ p os cerui sicut oliꝫ p asinā balaā sic ei locut⁹ est dicens. O placide q̄d me insequeris. Ego tui gr̄a ī hoc aīali tibi appui. Ego sum xp̄c q̄m tu ignorās colis. Elemosine tue coram me ascenderūt. ꝛ ob h̄ veni vt p hūc q̄m venabaris ceruū. ego q̄ꝫ te ipse venarer. Alii tn̄ dicūt q̄ ipsa imago xp̄i q̄ inter cornua cerui apparuit hec verba ꝓtulit Hec audiens placid⁹ nimio timore correpť⁹ d̄ eq̄ in terrā ꝓcidit. ꝛ p⁹ vnā horā ad se rediens de fra surrexit. ꝛ ait. Reuela mihi q̄d loq̄ris: ꝛ sic credā in te. Et ait xp̄c. Ego placide sū xp̄c q̄ celum et terrā creaui qui lucem oriri feci: ꝛ a tenebris diuisi. q̄ tempa et dies ꝛ annos cōstitui. q̄ hoīem de limo terre formaui. qui propter salutem hūani generis in terris in carne apparui. qui crucifixus ꝛ sepult⁹ tercia die resurrexi Hec audiens placidus iteꝝ in terrā decidens ait. Credo dn̄e: q̄ tu es qui oīa fecisti: et q̄ errantes conuertis. Et dixit ad eum dominus. Si credis vade ad ep̄m ciuitatis. ꝛ te baptisari facias. Cui placid⁹. Uis dn̄e vt hec eadem vxori mee ꝛ filiis meis nunciez. vt et ipsi pͥter in te credant. Cui dn̄s. Renuncia illis vt ꝛ ipsi pͥter tecū mundentur. Tu q̄ꝫ die crastina huc venias vt tibi rursus appareā. ꝛ q̄ futura sint plenius tibi pādam. Cū ergo domū venisset. et hec vxori in lecto renunciasset. exclamauit vxor eius dicens. Dn̄e mi. et ego eū trāsacta nocte vidi dicentē michi. Cras tu ꝛ vir tu⁹ ꝛ filii tui ad me venietis. Et nunc cognoui: q̄m ipse est ih̄s xp̄c. Perrexerūt igit ad ep̄ꝫ rome media nocte q̄ eos cū magno gaudio baptizauit. et placidū eustachiuꝫ vocauit. eius vxorem theospitem. ꝛ filios ei⁹ agapitum ꝛ theospitum. Mane facto eustachius sicut ꝑus ad venatōnem ꝓcessit. ꝛ prope locuꝫ veniens milites suos quasi sub obtentu inuestigande venatōis dispsit Stansq̄ꝫ in loco formā prime visionis aspexit: cadensq̄ꝫ in faciem suaꝫ dixit. Supplico tibi domīe: vt manifestes que ꝓmiseras seruo tuo Cui domin⁹. Beatus es eustachi qui accepisti lauacꝝ gratie mee: quia mō dyabolum sup̄asti. modo eum qui te deceperat. conculcasti. mō apparebit fides tua. Dyabolus eni eo q̄ ipsum dereliqueris contra te seue armatur. Oportꝫ igitur te multa sustinere vt accipias coronaꝫ victorie. optꝫ te mlta pati vt de alta seculi vanitate hūilieris. ꝛ rursus in sp̄ūalibus diuitiis exalteris. Tu ḡ ne deficias: nec ad gl'am p̄stinam r̄spicias q̄ p temptatōes oportꝫ te alteꝝ iob demonstrari: Sed cū humiliatus fueris veniā ad te: ꝛ ī gl'am p̄stinā restituā te. Dic ḡ si mō temptatōes vis accipe: aut ī fine vite. Dicit ei eustachi⁹: dn̄e si ita fieri oportꝫ. mō nob accidere temptatōes iube. s; virtutē patientie tribue: Cui dn̄s. cōstans esto: quia gratia mea custodiet animas vestras. Sicq̄ꝫ dominus

in celum ascendit. ⁊ eustachi⁹ domum rediens hec vxori sue nunciauit.
B. Post paucos igitur dies mors pestifera cunctos suos ⁊ an-
cillas ipsi⁹ inuasit. ⁊ vniuersos occidit. Deiñ post aliquod temp⁹ oms
equi ⁊ oia eius pecora subito interierũt. Quidã autem scelesti ei⁹ dep-
dationem videntes. ⁊ p noctem in domũ eius irruentes. cuncta q̃ repe
rerunt asportarũt: ⁊ domũ totã auro ⁊ argento et reb⁹ aliis spoliarunt.
Et ipse cum vxore sua ⁊ filiis gr̃ias agens nocte nud⁹ affugit Qui ru
borem verentes egiptũ pgebant. Totaq; ei⁹ possessio p rapinã maloꝝ
ad nichilũ est redacta. Rex ãt totusq; senat⁹ pro magistro militũ tã stre
nuo m̃ltm dolebant. eo q̧ de eo nullũ indicium repire poterant. Cu; ãt
iter agerent appropinquer̃t mari. et inuenientes nauem sup eã nauiga
re ceperunt Uidens ãt dñs nauis vxorẽ eustachii q̧ pulcra esset nimis
ipsã pl'imũ habere desiderauit. Cum vero trãsfretasset naulũ ab eo exi
gebat. Nõ hñtibus vero illis vñ soluerent. iussit pro naulo detineri vx
orem. volens illã secu; hr̃e. Quod vt eustachi⁹ audiuit. nullaten⁹ assen
tire voluit. Diu vero eo cõtradicente. innuit dñs nautis suis: vt eu; in
mare precipitarent. vt sic vxorem suã hr̃e posset. Quod cũ eustachi⁹ cõ
perisset. vxorem eis tristis reliq̃t. ⁊ duos infãtes accipiens ingemiscẽs
ibat ac dicebat. Ue mihi ⁊ vob. q2 mr̃ vr̃a alienigene marito tradita ẽ.
Perueniensq; ad q̃ndam fluuiũ ppr̃ aquaꝝ abundãtiã nõ est ausus cũ
duob⁹ filiis fluuiũ ptransire. Sed vno circa ripa; flumis relicto alteꝝ
trãsportabat Qui cum fluuiũ trãsuadasset. illum infãtem q̃m baiulaue
rat sup terrã posuit. ⁊ ad accipiendũ alium festinauit Cum aũt circa me
dium flumis peruenisset. ecce lupus cõcit⁹ venit. ⁊ infãtem q̃m deposue
rat rapiens in siluã aufugit. Qui de eo desperans ad alium festinauit.
Sed cum abiret. leo venit ⁊ alium filiũ rapiens abiit. Uñ eum cõsequi
nõ valens. cũ esset in medio flumis cepit plangere. ⁊ capillos suos euel
lere. volens se in aquã proiicere. nisi eum diuina puidentia cõtinuisset
Pastores ãt videntes leõem pueꝝ viuũ portare eu; cũ canib⁹ insecuti
sunt. Per diuinã aũt dispensatõe; leo pueꝝ illesum abiiciens recessit.
Quidã insup aratores p⁹ lupũ inclamantes. aliũ pueꝝ de ei⁹ faucib⁹ i
columẽ liberar̃t. Utriq; vero. s. pastores ⁊ aratores de vno vico fuer̃t.
⁊ penes se pueros nutrier̃t. Hoc vero eustachi⁹ nesciebat: s; merẽs ac
plorãs ibat dicens Heu mihi q2 añ vt arbor pollebã sed mõ penit⁹ su;
nudat⁹. Heu me q2 multitudie militũ circundari solebã. sed nunc solus
remanens. nec filios cõcess⁹ su; hr̃e. Memini dñe te mihi dixisse. q2 op
tet te temptari sicut iob. Sed ecce pl⁹ aliq̃d in me fieri video. Ille eni;
et si possessiõib⁹ nudat⁹ fuerit. tam̃ sterc⁹ habuit sr̃ quod sedere potuit
Mihi ãt nil hoꝝ remansit Ille amicos sibi ꝯpacientes habuit. ego im
mites feras habui q̃ meos filios rapuerũt. Illi vxor est relicta a me ve
ro ablata. Da requiem domine tribulationibus meis. et pone custodiã

ori meo : ne declinet cor meum in verba malicie. ⁊ eiiciar a facie tua.
Et hec dicens cum lacrimis ad q̄ndā vicū abiit. ⁊ data sibi mercede
agro i illoꝝ hoīꝫ p̄ ānos .xv. custodiuit. Filii āt eiꝰ in alio vico educati
sūt nec se eē fr̄es sciebāt. Dn̄s aūt vxorē eustachii ꝯseruauit nec illaꝫ ille
alienigena cognouit. sed potiꝰ eam intactam dimittēs vitam finiuit.
¶ Imperator aūt ⁊ ppl's romanꝰ plīmū ab hostibꝰ molestabātur. Et
recordatꝰ placidi q̄ strenue ꝯ ipsos hostes sepiꝰ dimicasset. de eiꝰ subita
mutatōe plīmū tristabatur. Direxitq̄ꝫ multos milites p̄ diuersas mū-
di ptes. pmittens oībꝰ q̄ eū iuenissent multas diuicias ⁊ honores. Duo
aūt ex militibꝰ q̄ aliqn̄ placido ministrauerāt ad ipm vicū i quo degebat
venerūt. Quos placidꝰ de agro venire ꝯsiderās. eos ex incessu ꝓtinꝰ reco
gnouit. et veniens in memoriā dignitatis sue. pturbari cepit ac dicere
Dn̄e sicut istos q̄ aliqn̄ mecū fuerūt p̄ter spēꝫ vidi. sic da vt aliqn̄ ꝯiugeꝫ
me ā videre possim. Nam de filiis scio q̄ a feris comesti sunt. Venit āt
ad eū vox dicens. Cōfide eustachi: q̄ꝛ cito honorē tuū recupabis ⁊ fili
os ⁊ vxorem r̄cipies. Cū igit̄ militibꝰ obuiasset. ipi eū minime cogno
uerunt. Cumq̄ꝫ eū salutassent. quesierūt si aliqm pegrinū noīe placidum
cū vxore ⁊ duobꝰ filiis cognosceret. Ille aūt se nescire pfessꝰ est. Ad p̄-
ces tn̄ eius i hospiciō suo diuerterūt. ⁊ eustachiꝰ eis s̄uiebat. Et recolens
p̄stinū statum suū lacrimas ꝯtinere nō poterat. Egressus aūt foras suā
faciē lauit. ⁊ iterū rediens eis s̄uiebat. Illi vero cōsiderātes ad inuicem
dicebāt. Quā sil'is est hō hic illi q̄m q̄rimꝰ. Et rn̄dens alter dixit. Val
de q̄dem simil' est. Cōsideremꝰ igitur ⁊ si habet signū cicatricis in capite
qd̄ sibi i bello accidit. ⁊ si hoc hꝫ ipe est. Et respiciētes. ⁊ signū vidētes
ipm esse q̄m q̄rebant ꝓtinꝰ cognouerūt. Et insiliētes ⁊ osculantes eū de
vxore et filiis eꝰ sciscitati sūt. Qui dixit eis: q̄ filii mortui essent: ⁊ vxor
detenta. Vicini aūt oms q̄ ad spectacl'm cōcurrebant. dum milites vir
tutē eiꝰ ⁊ p̄mā gl'am p̄dicabant. Tunc milites preceptum ipatoris ei ex
ponunt ⁊ optis indumētis ipm induunt. Post vero iter .xv. dierū ad im
patoreꝫ deuenerūt. Qui eius aduentū audiens ꝓtinꝰ eidē occurrit: ⁊ ipꝫ
videns i oscula eiꝰ ruit. Narrauit quoq̄ꝫ oībꝰ cuncta q̄ sibi p̄ ordinem
acciderant. statiq̄ꝫ ad magisterium milicie trahitur. ⁊ idē qd̄ pꝰ officiū
exercere ꝯpellit. Qui numeratis militibus ⁊ paucos contra tot hostes
esse cognoscēs iussit tirones colligere per oms ciuitatēs ⁊ vicos. ¶ Cō
tigit autem illam terram in qua filii eius educati sunt describi. vt da-
rent duos tyrones. Uniuersi āt eiꝰ loci incole illos duos iuuenes tan
q̄m ceteris aptiores magistro militum consignarunt. Videns vero iu
uenes elegantes. ⁊ morum honestate compositos. cum sibi plurimum
placuissent inter primos conuiuas suos ordinauit eosdem. Et sic pro
fectus ad bellum. subiectis hostibus exercitum suum tribꝰ diebus in
quodam loco vbi vxor sua pauper hospita manebat requiescere fecit.

Illi vero adolescentes in tabernaculo mris sue nutu dei hospitati sunt nescientes tn q mater sua esset. Et sedentes circa meridie z mutuo co fabulantes exponebant sibi inuicem de infatia sua. Mater vero eorum contra sedens q ipsi referebant attentius audiebat. Dicebat eni maior minori. Ego dum infans essem. nihil aliud recolo nisi q pr me magister militum erat. et mater mea speciosa valde. Duosqz filios habuerat scz me. et aliu miorem me. q et ipse speciosus valde erat. Accipientesqz nos egressi sunt de domo nocte. Ingressiqz sunt nauem nescio q euntes. Cum aut de naui egrederemur. mater nostra nescio quomo i naui relicta est. Pater vero noster portans nos duos flens pgebat. Peruenies qz ad qndam fluuium. transiuit cu fratre meo iuniore. z me sup ripam flumis dereliquit. Cum aut reuerteretur. vt me accipet lupus venit et illum infantem rapuit. et anteq ad me appropinqret. leo de silua exies me rapuit et in silua deduxit. Pastores vero eruerut me de ore leonis. et nutritus sum in illa possessioe in qua z ipse scis z no potui scire quid factum sit de pre meo neqz de infante. Hec audiens minor cepit flere ac dicere. Per deum vt audio frater tu sum ego. qm etia q me educauerant hoc dicebant: qm de lupo eruimus te. Et in amplexus ruentes osculabatur se inuicem z fleuerut. ¶ Audiens hec mater eorum et consideras q euentu suu ita seriatim dixissent. diu apud se tractauit si illi filii sui essent. Altera aut die ad magistrm militu adiit. z interpellauit cum dices. Depcor te dne: vt me ad patria mea pduci iubeas. Ego eni de terra romaor sum. z pegrina hic sum. Et hec dicens vidit in eo signa mariti sui Et eu cognosces cum se iam cotinere no possz pcidit ad pedes suos z ait. Precor te dne vt exponas mihi pstinam vita tua. Puto eni q tu sis placidus magister militum q alio noie diceris eustachius: quem placidum saluator couertit. qui talem z tale temptatioem sustinuit. z cui vxor q ego sum in mari ablata fuit. q tn ab oi corruptoe suata sum. q et duos filios scz agapitum z theospitu habuit. Hec audiens custachius. et ipsam diligenter cosideras vxorem sua recognouit et lacrimatus p gaudio ipsa osculatus est glificans deu q cosolatur afflictos. Tuc dicit ei vxor sua: Dne vbi sunt filii nri. Et ait: A feris capti sunt. Et exposuit ei quo pdidit illos Et illa. Gras agam deo. Puto eni q qzadmodu deus doauit nob vt inuenirem nos inuicem. doabit etiaz recognoscere filios nostros. Et ille: Dixi tibi q a feris capti sunt. Et illa. Hesterna die sedens in orto. audiui duos iuuenes sic z sic sua infantia exponentes. z credo q filii nostri sint. Interroga igr ab eis z dicent tibi. Et conuocas eos eustachius z audiens ab eis infantia sua recognouit q filii sui essent. Et aplectentes eos ipse et mr sup eor colla plimu fleuerunt. et crebrius eos osculabatur. Omnis igitur exercitus plimum gaudebat. z de inuentoe eor et de victoria barbarorum.

Cū igitur redirꝫ ꝯtigit iam trayanū obiiſſe ⁊ ſucceſſiſſe ei peiorē in ſceleribꝰ adrianū. Qui pro victoria obtenta ⁊ iuentōe vxoris ⁊ filioꝝ magnifice eos ſuſcepit. ⁊ magnū cōniuiuꝫ ꝑparauit. Alia āt die ad templū ydoloꝝ ꝓceſſit: vt ibi ſacrificaret pro victoria barbaroꝝ. Uidens vero imperator: ꝙ euſtachiꝰ nec ꝓ victoria nec pro iuentōe ſuoꝝ ſacrificare vellꝫ. hortabatur vt ſacrificium imolaret. Cui euſtachiꝰ. ego xp̄m deuꝫ colo et illi ſoli ſacrifico. Tunc impator ira repletꝰ ip̄m cū vxore ⁊ filiis in arena ſtatuit et leōem ferocem ad eos dimitti fecit. Accurrenſ vero leo ⁊ dimiſſo capite q̄ſi eos adorās ab eis humilr̄ receſſit Tunc impator bouem eneū incendi fecit. ⁊ eos ibidem viuos immitti mādauit. Orantes igitur ſcī ⁊ ſe dn̄o ꝯmendātes bouem intrauerūt. ⁊ ibidem dn̄o ſp̄ūꝫ reddiderūt. Tercia aūt die de boue coram impatore extracti. ita penitꝰ intacti iuenti ſunt. ꝙ nec capillos nec quicq̄d eoꝝ vapores incendii aliquatinꝰ cōtigerūt. Criſtiāi vero eoꝝ corpa tulerūt. ⁊ in loco celeberrimo recondentes. ibidem oratorium cōſtruxerūt. Paſſi ſunt āt ſub adriano q̄ cepit circa annum dn̄i. c. xx. kal̄. nouembris vel ſm̄ quoſdam. xii. kal̄. octobris.

De omibus ſanctis

Omnium ſcōꝝ feſtiuitas q̄tuor de cauſis inſtituta fuiſſe videtur. Primo ꝓpter cꝰdam templi dedicatōeꝫ. Secundo ꝓpter omiſſoꝝ ſuppletōem. Tercō propt̄ negligentiaꝝ expiatōneꝫ Quarto ꝓpter faciliorem oratōuꝫ nr̄aꝝ impetratōem. Primo igitur inſtituta eſt propt̄ cꝰdā templi dedicatōem. Romani eni cum vniuerſo orbi domiarentur. quoddā templū maxim cōſtruxerūt. in cuiꝰ medio ſuū ydolum collocātes. oīm ꝓuinciaꝝ ſimulacra ꝑ circumitū ſtatuerūt. reſpicientia rectis vultibꝰ ydolū romāoꝝ. Si qn̄ āt aliq̄ prouicia rebellaret ꝯtinuo vt aiūt arte dyabolica illiꝰ ꝓuincie ſimulacꝝ ydolo romāoꝝ poſteriora voluebat: tanq̄ innuenſ ꝙ ab eiꝰ dn̄io receſſiſſꝫ Conciti igitur romani ad illam prouinciā copioſum exercitū deſtinabāt ⁊ ipſam dn̄io ſuo ſbiugabāt. Nec ꝑ n̄ ſuffecit romāis. ꝙ oīm ꝓuinciaꝝ ſimulacra i vrbe ſua haberēt: qn potiꝰ fere ſingul̄ diis ſingula tēpla ꝯſtruxerūt tāq̄ q̄ eos ccūtaꝝ prouīciaꝝ victores ⁊ dn̄os effeciſſēt Sꝫ q2 oia ydola tēplū ibidem hr̄e nō poterāt. ad maiorem ſue veſanie oſtentatōeꝫ vnū tēpluꝫ ceteris mirabiliꝰ et ſublimius i honorem deoꝝ oīm erexerunt. ⁊ pāthe on. quod ſonat toti di. vocauerūt. a pan quod totum et theos deꝰ Pontifices ei ydoloꝝ ad maiorem populi deceptōnem finxerunt. ꝙ ſibi a cybele q̄m oium deoꝝ matrē vocabant. fuerit imperatū: vt ſi d̄ oībus gentibus vellent victoriā obtinere. filiis ſuis templuꝫ magnificū fabricarent Fundamtuꝫ āt ipſiꝰ templi ſpericū iacitur vt ex ipſa forma. deoꝝ eternitas demōſtrer̄. Sed q2 latitudo teſtudis inſuſtentabil̄ videbatur

cum sup terrā in edificio aliqntulus pcessissent totū intus terra replebāt simul vt dicitur cū terra denarios iacientes: et sic fecert quousqz pdictū templū est mirabilr cōsūmatū: Tunc data licentia vt qcunqz terraz asportare vell et tota qm in ipsa terra iuenisset pecunia sua esset. festine turba properat et ipm templū cito euacuat. Beniqz romāi pinnā eneam et deauratā fabricant. et in summitate collocant. Aiunt quoqz qp i hac oms puincie mirabilr sculpte crāt: ita vt qcunqz romā venissz. versus quo esset sua prouintia scire posset. Hec āt procedente tpe iā cecidit. vñ et in pdicto templo in summitate aptura remansit. Tpe igitur foce impatoris cū iam dudū roma fidem dñi recepissz. bōifacius pp qrtus a magno gregorio circa ānos dñi. dc. v. predictū templuz a foca cesare ipetrauit. et oim ydolo͡r eliminata spurcicia ipm templū. iiii. yd⁹ maii in honore beate marie et oim marti͡r cōsecrauit. ac locum sancte marie ad martires appellauit. q nunc scā maria rotunda a pplo appellatur. Nōdum ei cōfesso͡r solennia ab ecclia agebātur Sed qz ad hoc festū multitudo maxia ͻfluebat: et pter defectū victualiū celebratōi vacare n poterāt. idō quidā pp gregori⁹ hoc festū i kal. nouembris qn maior victualium copia videtur esse messib⁹ et vindemiis celebratis. fieri instituit. ac per vniuersū mundū hunc diē in honore oim scō͡r celebrari solenniter ordiauit. Et sic templū qd fabricatuz fuerat oibus ydol nūc dedicatū est oibus scis. et vbi multitudo colebatur ydolo͡r. ibi deuote laudatur multitudo scō͡r. B Secundo instituta est pter omisso͡rū suppletōem. Nos ei multos scōs omisim⁹. de qbus nullā festiuitatem siue etiā memoriā fecim⁹. Non eni possum⁹ oim scō͡r festa agere. tum pter scō͡r multiplicitatē: qz multi et quasi infiniti sunt. tū ppt nr̄am infirmitatez. qz infirmi et debiles sum⁹. nec ad h sufficere possem⁹. tuz propt tpis breuitatē. qz etiā temp⁹ n sufficerz. Nam sicut ait hieroni. in qdā epla q suo kalendario pponitur: Null⁹ dies ē excepto die kalēda͡r ianuarii q nō intra. v. milia marti͡r nume͡r repiri possit ascript⁹: Ideoqz ecclia ratōabilr ordinauit: vt qz oim scō͡r singulariter festa facere n possum⁹. saltem omīs generalr et insimul honorem⁹. Quare āt institutum sit vt festiuitates scō͡r i terris agam⁹. magister guillerm⁹ altisiodorensis i summa de officio ponit sex rōnes. Prima est propter honorem diuine maiestatis. Cum ei scis honorem impendimus. deum in scis honoram⁹. et ipm in eis mirabilem pdicam⁹. qz q scis honorem tribuit. illū spāliter honorat q eos scificauit. Secunda est pter auxiliū nr̄e infirmitatis. qz eni p nos salutem habere n possum⁹. ideo scō͡r intercessiomb⁹ indigem⁹ a qbus vt adiuuari mereamur merito ipsos honorare debem⁹. Legitur ei. iii. Re. i. qp bersabee qp interptatur pute⁹ facietatis. i. ecclia trumphās. filio suo. i. ecclesie militanti regnum suis pcibus obtinuit. Tercia est propter augmtum nostre

securitatis. vt scz p scōꝝ glām que nobis in eoꝝ festiuitate ꝓponitur: nr̄a spes ꝛ securitas augmētetur. Si enī hoīes mortales nob similes po tuerīt ita per sua merita sublimari. ꝯstat ꝙ nos simil'r poterim⁹ cū man⁹ dn̄i abbreuiata nō sit. ¶ Quarta est ꝓpter exemplū nr̄e imitatōis. Cū eī eoꝝ festiuitas recensetur. ad eoꝝ imitatōez ꝓuocamur. vt scz eoꝝ ex emplo trena contemnam⁹ ꝛ celestia desiderem⁹ ¶ Quinta est propt̄ de bituz mutue vicissitudis Sancti eī de nob in celo festū faciunt. gaudiū eī est āgel' dei. ꝛ aīabus scis sup vno peccatore penitentiā agente. Ut igitur eis vicissitudinem rependam⁹. iustum est vt qꝛ ipsi d̄ nob festum agunt i celis. ꝛ nos de ipis festū agam⁹ in terris ¶ Sex est propt̄ ꝓcu ratōem nostri honoris. Cum enī scōs honoram⁹. tunc nr̄az rem agim⁹ et nostꝛ honorem ꝓcuram⁹: qꝛ eoꝝ festiuitas est nostra dignitas. Naz cum honoram⁹ fr̄es nostros. honoramus nosipsos. caritas nāqz fa cit omnia esse cōmunia. oīa quidem nostra sunt celestia terrestria ꝛ et̄na.

¶ Preter aūt has rōnes ponit alias rōnes iohannes damascenus in li. iiii. c. vii. q̄re. s. sancti ꝛ pꝛiter eoꝝ corpa siue eoꝝ reliquie debeant honorari. Quaꝝ q̄dam sumūtur q̄tum ad eoꝝ dignitatē: q̄dam q̄tum ad corpoꝝ ipsoꝝ preciositatē. Dignitas aūt eoꝝ vt ibidem dicit q̄dru plex est Qm̄ ipsi sūt amici dei. filii dei. heredes dei. ꝛ duces nr̄i. Et po nit istas autoritates: De pmo ioh. xv. Jā n̄ dicā vos s̄uos: sꝫ amicos ꝛc̄ De scēūdo ioh. i. Dedit eis potestatē filios dei fieri. De tercō ro. viii. Si aūt filii ꝛ heredes ꝛc̄. De iiii. sic dicit: Quātum laborares vt ducez inuēires: q̄ mortali te regi adduceret: et ꝓ te ad ipm s̄moēz faceret. Du ces igitur totius generis humani q̄ ad deum ꝓ nob interpellatiōes fa ciunt. nōne honorādi sunt. Utiqz q̄dem honorādi sunt templa erigen tes deo ꝛ eoꝝ memoriā venerātes: Alie sumūtur q̄tū ad corpm ipoꝝ preciositatē: Et ponit idem dama. iiii. et aug. addit: q̄ntaz p q̄s manife statur p̄ciositas corpoꝝ siue reliquiaꝝ scōꝝ: Ipsa enī scōꝝ corpora fu erūt ꝓmptuariū dei: templū xp̄i. alabastꝝ spūalis vnguenti: fontes di uini: et organum spūssancti. ¶ Primo eī fuerīt ꝓmptuariū dei: Un̄ dic̄ Hi eī ꝓmptuaria dei. pura cenacula facti sunt Secundo templū cristi Un̄ seq̄tur Quoniā p intellectum i corporib⁹ eoꝝ hītauit de⁹. ait apl's Nescitis qm̄ corpa vr̄a templū inhītātis in vob spūssancti sunt: Deus autez spūs est. Qual'r igitur nō honorāda animata dei templa: ꝛ aīata dei tabernacula ꝛc̄. De hoc etiā chriso. Homo in edificatōne parietum d̄lectatur: deus āt in cōuersatōe scōꝝ. Un̄ p̄s. Domie dilexi deco. do. t. Quem decorē. Non q̄m diuersitas marmoꝝ splendentiū facit: sed q̄m prestat varietas viuentium ḡtiaꝝ. Ille decor carnem delectat: iste viui ficat animā. Ille ꝓ tpe deiicit: et d̄cipit oculos. iste āt imppetuum edifi cat intellectum. Tercio alabastꝝ spūalis vnguenti Un̄ ait. vnguentūz boī odoris ex se manās scōꝝ reliquie tribuentes. Et null⁹ h̄ discredat.

Si eniz ex rupe et firma petra aqua in heremo emanauit. et ex maxilla asini samsoni sitienti aqua venerat: multo potius ex martirum reliquiis vnguentum bene olens emanare incredibile nequaquam est sitientibus diuinam virtutem ad ipsorum sanctorum honorem. Quarto fontes diuini. Unde ait: Isti viuentes in veritate cum libera presentia deo assistunt. Fontes nobis salutares dominator christus sanctorum suorum prebuit reliquias multiformia beneficia irrigantes. Quinto organum spiritussancti. Hanc rationem assignat aug. in libro de ciui. dei. dicens. Non sunt contemnenda sed plurimum reuerenda sanctorum corpora. quibus dum adhuc viuerent spiritussanctus qui quibusdam organis ad omne opus bonum vsus est. Unde apostolus: An experimentum queritis eius qui in me loquitur cristus Et de stephano dicitur: quod non poterant resistere sapientie et spiritui qui loquebatur et cetera. Item ambro. in exameron. Hoc est preciosissimum quod homo diuine vocis fit organum. et corporalibus labiis exprimit celeste oraculum. B. Tercio instituta est propter negligentiarum expiationem Licet enim paucorum sanctorum festa agamus. adhuc tamen illa pauca negligenter sepe agimus. et multa ibidem per ignorantiam vel negligentiam obmittimus. Si igitur in aliis solennitatibus sanctorum quid egimus aliquid neglexerimus: in hac generali festiuitate supplere possumus et de negligentia nos purgare valemus. Hec ratio videtur tangi in sermone qui hac die per ecclesias recitatur. in quo sic dicitur Decretuz est vt hac die sanctorum omnium memoria habeatur. vt quicquid humana fragilitas per ignorantiam vel per negligentiam seu per occupationem rei secularis in solennitatibus sanctorum minus bene pegisset. in hac sancta obseruatione soluatur. Notandum autem quod quadruplex est differentia sanctorum noui testamenti quos per anni circulum colimus: et quos hodierna die insimul recolimus: vt ea que negligenter fecimus suppleamus scilicet apostoli. martires. confessores. et virgines. Et hi secundum rabanum per quatuor mundi partes significantur. Per orientem apostoli. per meridiem martires. per aquilonem confessores. per occidentem virgines. Prima igitur differentia est apostolorum. quorum dignitas et excellentia manifestatur. ex eo quod omnes alios sanctos in quatuor excedunt. Primo in preeminentia dignitatis. Ipsi enim sunt sapientes principes ecclesie militantis. potentes assessores eterni iudicis. dulces pastores dominici gregis Bern. Tales decebat humani generis pastores et doctores constitui. qui et dulces essent et potentes et sapientes. Dulces vt me blande et misericorditer susciperent potentes vt fortiter protegerent. sapientes vt ad viam et per viam ducerent. que ducit ad ciuitatem supernam. Secundo in preeminentia potestatis. De quorum potestatis preeminentia sic dicit aug. Apostolis deus dedit potestatem super naturam vt eam curarent. super demones vt eos euerterent. super elementa vt ea mutarent. super animas vt ipsas a peccatis soluerent. super mortem vt ipsam contemnerent. super angelos vt corpus dominicum consecrarent. Tercio in prerogatiua sanctitatis. Unde propter eorum maximam sanctitatem: et gratiarum plenitudinem: vita et conuersatio christi in eis tanquam in speculo relucebat et

cognoscebatur in eis sicut sol in suo splendore: sicut rosa in suo odore. sicut ignis in suo calore. De hoc dicit criso. sup matheū. Misit cristus aplos quasi sol radios suos. q̄ rosa suauitatis sue odorē. q̄ ignis scintillas suas dispsit: vt sicut sol in radiis suis appar3. sicut rosa in odoribus suis sentitur. sicut ignis in scintillis suis aspicitur. sic in illoꝝ virtutib⁹ xp̄i potētia cognoscatur. Hec criso. ¶ Quarto in efficacia vtilitatis De quoꝝ efficacia sic dicit aug. loq̄ns d aplis. Ex abiectissimis ex imperitissimis ex paucissimis nobilitātur. illumiantur. mltiplicātur. dulcissima eloquia. preclarissima ingenia. copiosissima agmina. mirabilesq3 peritias autoꝝ facundoꝝ at3 doctoꝝ subiugāt cristo. ¶ Secūda dña est martiꝝ. Quorum dignitas et excellentia manifestatur ex eo q̄ passi sunt multipliciter. vtiliter et constāter. ¶ Multipliciter q̄m preter martiriū sanguīs passi sūt triplex aliud martiriū sine sāguie De q̄ triplici martirio dicit bern. Triplex est martiriū sñ sanguie. sc3 parcitas in vbertate quā habuit dauid. largitas i pauptate quā exhibuit thobyas et vidua. castitas in iuuentute. q̄ vsus est ioseph in egipto Scd̄m aute3 grego. triplex est martiriū sine sanguie. sc3 patientia aduersoꝝ. Unde dicit. Sine ferro martires esse possum⁹. si patientiā in aīo veracit custodim⁹. Compassio afflictoꝝ: Uñ dicit: qui dolorem exhibet in aliena necessitate crucem portat. in mente. Dilectō inimicoꝝ. Uñ dicit. Ferre ꝯtumelias. odientem diligere: martiriū est in occulta cogitatōe. ¶ Secundo vtilr. Que vtilitas ex pte ipsoꝝ martiꝝ est oīm peccatoꝝ remissio. meritoꝝ cumulatio. et eterne glīe perceptio. Jlla p̄cio sui sanguinis sibi emerēt. et iō eoꝝ sanguis dicitur preciosus. i. precio plen⁹. De p̄mo et secundo dicit aug. de ci. dei. Quid est preciosi⁹ q̄ mors propt quam delicta dimittūtur. et merita cumulātur. Jdem sr iohānē3. Precios⁹ est sāguis xp̄i sine precio. fecit tñ ip̄e suoꝝ sāguie3 p̄ciosū. p q̄b⁹ dedit sanguinem i preciū. Nam si suoꝝ sanguiem nō faceret p̄ciosu3 nō diceret preciosa i cōspectu dñi ⁊c̄. Jtem cypanus. Martiriū est delictoꝝ finis periculi termin⁹. dux salutis. patientie magister. dom⁹ vite: De tercio bern. Tria sunt q̄ mortem scōꝝ faciūt preciosā. quies a labore. gaudiū de nouitate. securitas de eternitate. ¶ Ex pte nr̄a duplex est vtilitas q3 dati sunt nob̄ in exemplar ad certandum: Chrisostom⁹. Tu cristiane delicatus es miles. si putas te posse sine pugna vincere sine certamine triumphare: Exerce vires fortit. dimica atrociter. in prelio isto ꝯcerta. considera pactum. conditō3 attende. militiā nosce. pactū quod spopondisti: conditōem quā accepisti: militiā cui nomen dedisti. Hoc eni pacto cuncti pugnauerēt: hac conditōe vniuersi vicerēt: hac militia triūphauerunt. Hec chriso. Secundo dati sunt nobis in patronos ad auxiliādu3 Adiuuant eni nos et meritis suis. et orōnibus suis. De p̄mo augusti⁹ O immensa dei pietas. martiꝝ merita nostra vult esse suffragia. Jllos

examiat vt nos erudiat. illos cōterit vt nos acquirat. illoꝝ cruciat⁹ nostros vult esse ꝑfectus. De secundo hiero. contra vigilātium. Si apl'i ꝛ martires adhuc in corpe positi possunt orare ꝑ ceteris. qn̄ de se adhuc deberent esse soliciti. quātomagis post coronas victorias ꝛ triumphos. Un⁹ homo moyses impetrauit veniā a deo sexcentis milib⁹ armatoꝝ. Et stephanus paulo ꝛ multis aliis veniā obtinuit. Sed postq̄ cū xp̄o esse ceperūt multomagis possunt. Paulus apl's. cclxxvi. sibi dicit in naui animas condonatas. et postq̄ resolutus cepit esse cū cristo multomagis pōt. ¶Tercio constāter. Aug⁹. Framea est aīa martiris splēdida caritate. acuta veritate. dei pugnātis vibrata virtute. q̄ bella fecit. q̄ contradicentium catervas redarguendo supauit. percussit infestos. ꝓstrauit aduersos Item criso. Torti torq̄ntibus fortiores steterūt ac laniantes vngulas laniata membra vicerūt. ¶Tercia dignitas est ꝯfessoꝝ. Quoꝝ dignitas et excellentia manifestatur ex eo q̄ deum cōfessi sunt tribus modis. sc3 corde ore ꝛ ope. Cōfessio āt cordis n̄ sufficit sn̄ ꝯfessiōe oris. sicut probat criso. quatuor ratōibus sr̄ matheū. Quantu3 ad pmā sic dicit. Radix ꝯfessiōis fides est cordis. ꝯfessio āt fruct⁹ est fidei Sicut ergo q̄diu radix est viua in terra. necesse est vt aut ramos producat aut folia. Si aūt nō ꝑduxerit. sine dubio intellige: qr radix in terra siccata est. Sic q̄diu fides cordis integra est. sp germinat ꝯfessionem in ore. Si āt confessio marcida fuerit oris. intellige sine dubio qr fides cordis ei⁹ iam an̄ siccata est. ¶Quātum ad secundā sic dicit. Si tibi prodest corde credere. ꝛ corā hoib⁹ nō ꝯfiteri. ergo et infideli ypocrite confiteri xp̄m prodest etiā si corde nō credat. Si aūt ille nihil proficit sine fide confitens. nec tu ꝑficis credendo sine confessiōe. ¶Quātu3 ad terciā sic dicit. Et si sufficit xp̄o qr cognoscis eū etiā si cōfessus eu3 nō fueris corā hoibus. ergo ꝛ tibi sufficiat qr cognoscit te cristus etiā si confessus nō fuerit te corā deo. Si aūt tibi non sufficit cognitō eius nec illi sufficit cognitio tua. ¶Quātum ad q̄rtā sic dicit. Si eni sufficeret tibi fides cordis. cor tm̄mō tibi deus creasset. Nunc āt et os tibi deus creauit vt corde credas et ore confitearis. ¶Tercio cōfessi sunt deum opē. Qual'r aūt q̄s deū opere cōfiteatur. aut neget. ostendit hieronim⁹ in originali sup illud. cōfitentur se nosse deū dicens. Christus est sapientia. iusticia. veritas. scitas. fortitudo. Negatur ꝑ insipientiā sapientia. ꝑ iniquitatē iusticia. ꝑ mendaciū veritas. per turpitudie3 sanctitas. ꝑ imbecillitatē animi fortitudo. et quotienscūq3 vincimur viciis atq3 peccatis totiens deum negam⁹. ꝛ ecōuerso q̄tiens bn̄ quid agim⁹. deū cōfitemur. ¶Quarta dignitas est virgim. Quaꝝ dignitas ꝛ excellētia manifestatur pmo: qr ip̄e sunt sponse eterni regis. Ambro. Pulcritudie3 quis pōt maiore3 estimare decore ei⁹ q̄ amatur a rege. ꝑbatur a iudice dedicatur a deo. semꝑ sponsa. sp innupta Secundo qr cōꝑantur āgelis

Ambrosius. Uirginitas cõditõem hũane nature supgreditur. p quaz hoies angelis sociãtur. maior tñ est victoria virgĩm q̃ angelorum. An geli eni sine carne viuũt. virgines vero in carne triumphãt. Tercio qa illustriores sunt fidelibus vniuersis. Uñ cyprian9. Uirginitas est flos ecclesiastici germis. decus atq ornamẽtuz gr̃e spũalis. leta indoles lau dis et honoris. opus integrum atq incorruptũ dei imago. rursus ad san ctimoniã dei illustrior. portio gregis cristi. Quarto qr pferuntur con iugatis. Hec ãt excellentia quã hz virgitas respectu copule cõiugalis ptz ex multiplici compatõe ad illam. Illa ei impgnat ventrez. ista men tem. Aug. Generosius elegit in carne vitã iam imitari angelorum q̃ ex carne numerum augere mortalium. Est aũt vberior feliciorq fecũditas nõ ventre grauescere. s3 mente grãdescere. Illa pturit filios doloris. ista filios gaudii et exultatõis. Aug9. Ipsa cõtinẽtia nequaq̃ steril' est. sed fecunda mr̃ filiorum gaudiorum de marito te dñe. Illa filiis replet terram, ista celum. Hiero. Nupcie terrã implent. virginitas paradisuz. Illa ãt est multe solicitudis. ista quietis. Gilbertus. Uirgitas est curarum silen tium. pax carnis. redemptõ viciorum. pncipat9 virtutũ. Illa est bonũ. ista meli9. Hiero. ad pammachiũ. Tm̃ est inter nuptias et virgitatem: q̃tũ inter nõ peccare et bñfacere. Imo vt leui9 dicã. q̃ntum inter bonũ et me lius. Illa cõparatur spinis: ista rosis. Hiero. ad eustochiuz. Laudo nu ptias: sed qr mihi virgĩes generãt. lego de spinis rosam: de terra aurum de cõcha margaritã. Quinto qr multis gaudent puilegiis. Ipse nãq3 virgines coronã aureolã habebũt. canticum nouum sole cãtabunt vesti mentis eisdem cum xp̃o gaudebũt. post ipm agnuz semper ambulabũt

.F. Quarto et vltio instituta est propt faciliorem orõum nostrarum impetratõem: vt sicut omnes scõs vniuersal'r hac die honoram9. sic et ipsi omnes pro nob insimul intercedãt. vt sic dei mĩsicordiã facili9 im petrem9. Si ei impossibile est multorum preces nõ exaudiri: constat quia impossibile valde erit oĩm scõrum pro nob orantiũ preces non exaudiri. Hec ratio i orõne tangitur cũ dicit: Desideratã nob tue propiciatõis abundantiã multiplicatis intercessorib9 largiaris. Intercedunt eniz p nobis sancti merito et affectu Merito. dũ nob eorum merita suffragãtur Affectu. dum vota nostra cupiunt adimpleri. quod tñ non faciunt nisi voluntate dei adimplenda didicerit. Q2 autem in hac die omnes sci ad intercedendũ vniuersaliter pro nobis cõueniant. ostenditur in q̃dã visione q̃ seq̃nti anno ab hui9 solennitatis institutõe contigisse narrat Cum eni in hac die custos ecclesie sancti petri ex deuotiõe omnia alta ria circũisset: et oĩm scõrum suffragia implorasset. et demũ ad altare sãcti petri redisset. ibi paululũ cõquiescens ext se rapitur. Et ecce vidit regẽ regum in sublimi solio cõsistentem et oẽs angelos in eius circũitu com morantes. Tunc virgo virginũ in dyademate pfulgenti aduenit. quã

innumerabilis mltitudo virgim ⁊ cōtinentiū seqbatur Huic rex ꝑtin⁹ assurrexit: ⁊ posito solio iuxͣ se sedere fecit. Post hoc aduenit qdam vestitus pilis camelorꝫ. qm seqbatur multitudo venerabiliū seniorꝫ Deiñ aduenit ⁊ alius pontificali hītu decoratus qm aliquorꝫ chorus in hītu cōsimili seqbatur. Postea vero ꝓcessit innumerabil' multitudo militū Post quos aduenit turba diuersarꝫ gentiū infinita. Oēs igitur ante regē solium aduenerīt. ⁊ ipm flexis genib⁹ adorauerīt. Is aūt qui in pontificali hītu erat. matutinas ceteris proseqntibus inchoauit. Angelus aūt q̄ p̄dictū custodem ducebat. eidem visiōē exposuit. asserens virgiēs in ꝓma acie mrēm dei esse. vestitum de pil' camelorꝫ: iohānem baptistā: cum p̄triarchis simul ⁊ prophetis: pontificali ornatum hītu. petrꝫ cum ceteris apl'is. milites martires. turbā reliquā cōfessores. Qui iō omēs añ regē venerīt: vt pro honore sibi hac die a mortalib⁹ exhibito ḡtias agerent. ⁊ pro orbe vniuerso orarent. Deiñ ad locum aliū ipm duxit. ⁊ vtriusqꝫ sex⁹ hoīes alios in stratis aureis. alios in mensis gaudentes diuersis deliciis. alios nudos et inopes auxilium mendicātes ostendit. Dixit āt hūc locū purgatoriū esse. abundātes vero aīas illas esse qb⁹ ab amicꝭ ꝑ mlta suffragia copiose subueniebaī. egentes vero esse quorꝫ cura nllatenꝰ hēbatur. Jussit ergo vt oīa ista sūmo pōtifici intimarē: vt p⁹ festū oīm scōrꝫ diem statueret aīarꝫ. vt saltem gnālia suffragia ꝓ illis illa die fierent: q̄ specialia habere nequirent.

CLVIII

De cōmēoratōe oīm fideliū defunctorū

Commemoratio oīm fidelium defunctorꝫ hac die in eccl'ia fieri instituta est: vt generalib⁹ bñficiis adiuuentur. q̄ specialia habere ñ ꝓualent. sicͭ in predicta reuelatōe mōstratum est. Ait qꝫ petrus damiani: ꝙ sanct⁹ odilio cōpiens: ꝙ apud vulcanū sicilie crebro voces: ⁊ vlulat⁹ demōnū audiebātur. plāgentiū ꝙ aīe defunctorꝫ ꝑ elemosinas ⁊ orōnes de eorꝫ manibus eripiebātur. in suis mōasteriis ordinauit: vt post festum oīm scōrꝫ fieret ꝯmemoratō defunctorꝫ. qđ fuit post ab omni ecclesia approbatum. De duob⁹ āt hic specialiī videri pōt. Primo de ipis purgādis Secundo de eorꝫ suffragiis. Circa ꝓmuꝫ tria videnda sunt. Primo qui sunt illi q̄ purgātur. secundo ꝑ quos purgātur. tercō vbi purgātur Illorꝫ aūt q̄ purgātur tria sunt genera. Primi q̄ satisfactōe sibi iniūcta nōdum ꝯpleta decedunt. Alioquī si tantā hēnt cordis cōtritiōem q̄ sufficeret ad delendū peccatuꝫ. liberi ad vitā transirent. etiā si satisfactōem mīme cōplessent. qꝛ contritio est maxīa pro peccato satisfactio et maxima peccati deletio. Hiero. Apud deū nō tam valet mensura tpis ꝙ doloris. nec tam abstinentia ciborꝫ ꝙ mortificatio viciorꝫ. Sed q̄ nō adeo cōteruntur. ⁊ añ ꝯpletōem penitentie moriūtur. igne purgatorii

grauissime puniũtur. nisi forte eoꝝ satisfactio ab aliqbus caris suis ꝑficienda assumatur. Ad hoc tñ ꝙ ꝑdicta cõmutatio valeat quatuor requirũtur. Primũ est ex pte cõmutantis scz eius autoritas. qr de sacerdotis autoritate dz fieri. Sciendũ est ex parte illi⁹ pro q̃ fit cõmutatõ scz ei⁹ necessitas. qr in tali statu debet esse ꝙ p se satisfacere nõ valeat; sed adiuuari indigeat. Terciũ est ex parte illius ĩ quẽ fit cõmutatõ scz caritas: qr necesse est ipm esse in caritate q̃ faciat ipsã satisfactõem esse mertioriã ꝛ satisfactoriã. Quartũ est ex pte pene scz debita ꝓportõabilitas. vt vicz minor pena cõmutetur in maiorem. qr plus satisfacit deo pena propa q̃ aliena: Est enim triplex pena scz ꝓpria et voluntaria. et hec maxie satisfacit. Secunda est propa ꝛ nõ volũtaria: q̃ est ĩ purgatorio. Tercia est voluntaria: sed nõ propa. sicut est in ꝑdicta cõmutatõe et hec min⁹ satisfacit q̃ ꝑma: ex eo ꝙ nõ est propa. ꝛ mag̃ q̃ secunda ex eo ꝙ est voluntaria. Vextñ si iste pro quo satisfactõ est assumpta decedit nichilominus tñ in purgatorio cruciatur. sed tamen p penã quam ipse sustinet. ꝛ quã alii ꝓ eo soluũt. citi⁹ liberatur. quoniã dñs et penã suam: ꝛ penã illoꝝ in sortem cõputat: Vñ si debuit in purgatorio penã duoꝝ mensiũ sustinere. talis sic poterit iuuari ꝙ liberabitur vno mẽse. Nunq̃ tñ inde eripitur quousqz debitũ sit solutum. Quo soluto. illud quod soluitur deinceps est ipsi⁹ qui facit et in sinum ei⁹ cõuertitur: ꝛ si ipe nõ indiget cõuertitur in sinũ ecclesie. vl' valz aliis q̃ in purgatorio sunt. ¶ Secundi qui in purgatoriũ descendunt. sunt. qui satisfactiõez quidẽ ininnctã cõpleuerit: sed tñ ad illã penã ignorantia vl' negligentia sacerdotis nõ fuit sufficiens. Hi enĩ nisi magnitudo cõtritõis suppleat totũ in purgatorio ꝯplebunt quod min⁹ in hac vita fecerit. Deus enĩz qui modos et mensurã peccatoꝝ ꝛ penaꝝ nouit: addit penã sufficientẽ ne aliquod peccatum impunitũ remaneat. Vñ penitentia iniuncta aut est maior aut eq̃lis aut mior. Si maior: tunc illud quod pl⁹ fecerit cedit ei ad augmẽtum glorie. Si equal' tunc sufficit ad dimissiõez toti⁹ culpe. Si minor tunc illud qd̃ restat suppletur ex virtute diuine iusticie. De his vero q̃ in fine penitẽt audi quid augustin⁹ sentiat. Baptizatus ad horam secur⁹ hinc exit. fidel' bñ viuens securus hinc exit. agens penitentiã et reconciliat⁹ cum san⁹ est secur⁹ hinc exit; agens penitẽtiaz ad vltim ꝛ recõciliatus si securus hinc exit: ego nõ sum secur⁹ Ergo tene certũ et dimitte incertum. Hec ãt id̃ dicit aug⁹. qr tales consueuerũt potius penitere ex necessitate q̃ ex voluntate. poti⁹ timore pene q̃ amore gl'e. Tercii q̃ in purgatorium descendunt: sunt qui lignum fenũ ꝛ stipulã secum ferunt. qui scz circa suas diuicias infra tamen deũ carnali tenentur affectu. Affectiones enĩ carnales q̃bus dediti sunt domibus cõiugibus possessionib⁹. ita tamen vt nil deo ꝑponãt: illis tribus significantur. Qui ꝓm suos amandi modos vel diutius vt lignũ. vel minus

vt fenum vl' minimū vt stipula cremabūtur. Qui ignis sicut dicit aug; et si eternus nō sit, miro tamen mō est grauis. excellit eni omnem penaȝ quā vnq̄ passus est aliquis in hac vita Nunq̄ in carne inuenta est tāta pena. licet mirabilia martires passi sint tormenta. B. Circa secūdum per quos scȝ purgātur. sciendum q̄ illa purgatio et punitio fit p malos angelos et non per bonos. Boni eni āgeli non vexant bonos: sed bōi malos. ꝛ mali bonos. ꝛ mali malos. Pie tamen credendum est q̄ boni angeli fr̄es et conciues suos freq̄nter visitāt ꝛ cōsolantur. et vt patienter sufferant exhortātur. Hn̄t etiam aliud cōsolatōnis remediū. ex eo scȝ q̄ certi gl'am futurā expectant. Hn̄t enim certitudineȝ de gl'a miorem tamen q̄ illi q̄ sunt in patria. sed maiorem q̄ illi qui sunt i via. Certitudo eni illoꝝ q̄ sunt in patria est sine expectatōe ꝛ timore: q2 nec illam futurā expectāt. cum p̄ntem habeāt. nec illam de cetero amittere formidāt. Certitudo aūt illoꝝ qui sunt i via econtrario est. Sȝ certitudo illoꝝ q̄ sunt in purgatorio medio modo est: Est eni cum expectatōne q2 ip̄am futuram expectāt. sed est sine timore: q2 cum habeant liberum arbitriū confirmatū de cetero se peccare non posse cognōscunt. Habēt etiā aliam consolatōem quādo p se suffragia fieri credunt. Forte tamē verius credendum est: q̄ illa punitio nō fit p malos angelos: sed diuia iusticia iubente. ꝛ flatu eius succendente. Circa terciū vbi scȝ purgantur. sciendū ē: q̄ purgātur in quodā loco iuxta infernum posito: q̄ purgatoriū dicitur ̄sm positōem plurimoꝝ sapientum. licȝ aliis videat̄ q̄ sit in aere vl' in torrida zona. Sed tamen p diuinā dispensatōȝ diuersa loca diuersis animab⁹ aliquādo deputātur. Et hoc multiplici de cā. scȝ aut propter eoꝝ leuem punitōnem. aut propter eoꝝ celeriorem liberationem. aut propt̄ nostram instructōnem. aut propter culpe in loco p petrationem. aut ꝓpter alicuius sancti orationem. Primo propter eoꝝ leuem punitōem. sicut aliquibus ̄sm gregoriū reuelatum est. aīas quasdam in vmbra punitas esse. Secundo propter eoꝝ celerioreȝ liberationem. vt scȝ possint aliis suam indigentiā reuelare: ꝛ ab eis suffragia petere. ꝛ sic celerius de pena exire. Sicut legitur q̄ quidā piscatores beati theobaldi in autumno frustum magnū glaciei pro pisce prēdiderūt. d̄ quo magis q̄ de pisce gauisi: maxīe q2 episcop⁹ dolore pedū laborabat. ipsam glaciem eius pedibus supposuerūt. ꝛ magnum refrigerium ei p̄stabat. Quadā vero vice de glacie vocem hoīs audiuit. q̄ ab episcopo adiuratus quis esset dixit. Sum quedam anima: q̄ in hoc gelicidio p peccatis meis affligor. ꝛ liberari possem. si. xxx. missas sine interuallo. xxx. diebus cōtinuis diceres. Qui cum missaꝝ medietatem dixisset: ꝛ se iam ad missaȝ aliā prepasset. dyabolica suggestiōe ꝯtigit q̄ fere omnes hoīes illius ciuitatis inter se bella mouerent. Vn̄ vocatus ep̄s ad sedandā discordiam sacras deponens vestes missam illa die p̄

termisit. Itez reincipiens: et iā duas partes ꝯplens. exercitus magn⁹ vt videbatur ciuitatem obsedit. et cōpulsus misse officium intmisit. Et deinde reincipiens. cum omēs missas vltia excepta dixisset. et vltimā incboare vellet. tota villa et dom⁹ episcopi vt videbaꝰ accensa est. Cui cū sui dicerent vt missam intmitteret. ille dixit. Si tota villa cremari deberet. missam nō dimitterez: q̄ celebrata glacies ꝓtinus resoluta est. et ignis q̄m se vidisse credebāt tanq̄ fantasma recessit et nullū damnuz intulit. ¶ Tercio propꝰ nostram instructōem: vt scz magnā penaz p⁹ hanc vitā infligi peccātibus cognoscam⁹. Sicut parisi⁹ cōtigisse legiꝰ Magister eni silo vt ait cantor parisienꝰ. q̄ndam suū scolarem sociuz egrotātē obnixe rogauit. vt post mortem ad se rediret. et statum suū sibi renunciaret. Post aliquot igitur dies sibi appuit cū cappa de pgameno tota d̄ sophismatib⁹ descripta et intus flāma ignis cōtecta. Qui requisitus a magistro quisnā esset. ait. Ille vtiqz suz: qui ad te redire promisi Qui de statu suo requisitus ait Hec cappa plus sup me ponderat et plus me p̄mit q̄z si vnā turrim sup me h̄rem. et est michi data vt eaz portem pro gl'a quā in sophismatib⁹ habui. Porro flāma ignis q̄ coopta est: pelles sunt delicate. et varie quas ferebam q̄ flamma me cruciat: et exurit. Sed cū magister illā penam facilē iudicaret Dixit ei defūct⁹ vt manū extenderet. et sic facilitatem sue pene sentire possz Cunqz manum extendisset. ille guttam vnam sui sudoris dimisit: quem predicti magistri manum quasi sagitta citius pforauit. ita q̄ cruciatū mirabilē sensit: et ait. Talis sum totus. Ille igitur magister ex illi⁹ pene acerbitate pterritus. seculum deliberauit deserere: et religionem intrare. Vn̄ mane scolarib⁹ ꝯgregatis hos versus cōposuit. Liquo coax ranis cra coruis vanaqz vanis Ad logicam pergo: que mortis non timet ergo. et sic seculum deserens: ad religionem confugit. ¶ Quarto propꝰ culpe in loco ppetratōem. Sic aliquādo s̄m aug⁹. anime puniūtur in locis in q̄bus deliq̄runt. sicut patet p illud exemplum. quod recitat greg⁹. in q̄rto dyalogoꝝ. Quidā nanqz p̄sbiter dum balneū freq̄ntaret. q̄ndam viꝝ incognitum ad suū obsequiū prepatum inuenit. qui semp sibi sedule ministrabat. Qui dum q̄dam die ꝓ benedictōe et laboris mercede q̄ndam panem benedictū sibi exhiberet. ille merens r̄ndit: Michi ista q̄res pater. Iste panis sanct⁹ est. ego autem māducare nō possum. Ego enim aliq̄n huius loci dominus fui. sed pro culpis meis hic post mortē meam deputatus sum Sed queso vt omnipotenti deo hūc panem pro peccatis meis offeras. Tunc autez te exauditum cognosce. cum huc ad lauandū veneris. et me minime inueneris. Presbiter āt p vnā ebdomadam salutarem ꝓ eo quotidie obtulit hostiam Et reuersus eum iā mime inuenit. ¶ Quinto propter alicui⁹ sancti orōnem. Sicut legiꝰ q̄ sanctus patricius in quodam loco in terra qu ibusdam purgatoriū

impetrauit. Cui⁹ historiā post festū sci benedicti reperies. ¶ Circa secundū quod est de suffragiis tria sunt vidēda. Primo de ipsis suffragiis que fiunt. Secundo de his p̄ q̄bus fiūt. Tercio de his per quos fiunt. ¶ Circa suffragia q̄ fiunt. notanduȝ q̄ q̄tuor sunt genera suffragiorum q̄ maxime defunctis prosunt: scȝ fidelium ꝛ amicorum oratō. elemosinarum largitio. salutaris hostie imolatō. ꝛ ieiuniorum obſuatō. Quod p̄muȝ genus suffragiorum. scȝ amicorum orō eis prosit. ptȝ p exemplū de pascasio. de quo grego. in. iiii. libro dyalogorum narrat. q̄ cum vir mire sanctitatis et virtutis extiterit. ꝛ duo tunc in sūmos pontifices electi fuissēt: sed tamen postmodū in vnuȝ illorum ecclesia cōuenissȝ. ipse tamen pascasius q̄i ex errore alium semp p̄tulit. et in hac sententia vsqȝ ad mortem pmansit. Qui cum esset defūctus. ꝛ dalmaticā feretro suppositā demoniacus tetigisset. statim sanatus est. Post mltm vero tpis cum germanus capuan⁹ ep̄s balneum ob ḡtiam sanitatis petisset. p̄dictum pascasium dyaconem stātem ꝛ obseq̄ntem inuenit. Quo viso vehementer extimuit: ꝛ quid illic tantus vir faceret inq̄siuit. Qui pro nulla alia cā se ī illo loco penali deputatū asseruit. nisi q2 in illa tali cā plus iusto sensit. Et addidit dicens. queso te pro me dn̄m dep̄care. Atȝ ī hoc cognosces q̄ exandit⁹ sis si huc rediens me n̄ inueneris. Qui cū p eo orasseȝ ꝛ illuc post paucos dies redisset. p̄dictū pascasium loco eodem minime īuenit.
¶ Petrus quoqȝ cluniacen. ait q̄ cum q̄dam sacerdos quotidie pro mortuis celebraret. ex hoc apud ep̄m accusatus ab officio est suspens⁹. Cū āt ep̄s in magna solennitate p cimiteriū ad matutinas pgeret. cōtra illū mortui surrexerāt dicentes. Iste ep̄s nullas missas nob dat: Insuper sacerdotē nr̄ȝ nobis abstulit. sed certe nisi emendauerit morietur. q̄ et sacerdotem absoluit. et libenter p mortuis de cetero celebrauit.
¶ Quā grate etiā sint defūctis orōes viuorum ptȝ p h̄: q̄m q̄dā vt refert cantor parisien: dum p cimiteriū trāsirȝ sp psalmū de pfūdis dicebat p defūctis. Qui cum ab inimicis p cimiteriū fugiens inseq̄retur. ꝯtinuo mortui surrexerāt. ꝛ vnusquisqȝ instrumentū sui officii ī manu habebat ꝛ sic ipm viriliter defenderunt. ꝛ inimicos territos fugauerāt. ¶ Quod vero s̄m genus suffragioruȝ. s. elemosinarum largitio eis psit. manifeste haberi pōt ex eo q̄ in li. machabeorum legit: quoniā vir fortissim⁹ iudas collatiōe fc̄a. xii. milia dragmas argēti misit hierosolimā offerri ea ibi p peccatis mortuorum. iuste et religiose de resurrectōe cogitās. Quātū etiaȝ elemosine defunctis valeant. colligitur per exemplū quod narrat gregorius in. iiii. libro dyalogorum. Quidam nāqȝ miles ex corpe educt⁹ exanimis iacuit. Sed citi⁹ rediens q̄ cum eo gesta fuerāt enarrauit. Aiebat nanqȝ: q̄ pons erat sub q̄ niger ꝛ caliginosus fluuius ꝛ fetid⁹ decurrebat. Transacto āt pōte amena erāt prata odoriferis herbarum floribus exornata. in q̄bus albatorum hominū conuenticula esse videbantur

quos varia ⁊ mira flor͡ suauitas saciabat. Hec vero in p̄dicto ponte. p batõ; vt quisq̄s iniustor͡ vellet trãsire. ĩ tenebrosum fetentemq̄ʒ fluuiũ laberet̃. iusti vero securo gressu ad amena loca puenirent. Ibiq̄ʒ q̄ndã petr͡ noĩe deorsum positũ magno ferri põdere ligatũ se vidisse asseruit Qui duʒ req̄reret cur illic esset. dictũ est ei. Hec idcirco patitur. q2 si q̄d ei pro facienda vltione iubebatur. ad inferendas plagas plus ex crudelitatis desiderio q̄ obedientia fuiebat. Ibi etiã q̄ndam pegrinum se vidisse fatebatur. q̄ ad p̄dictum põtẽ veniẽs tãta eũ autoritate trãsiuit q̄ta hic sinceritate vixit. Alter vero stephanus noĩe duʒ transire voluisset ei⁹ pes lapsus est: ⁊ ex medio corpore iam ex pontẽ deiect⁹ est Tũc a q̄busdã teterrimis viris ex flumĩe surgentib⁹ per coxas deorsum atʒ a q̄busdã albatis ⁊ speciosissimis viris cepit p brachia trahi sursuʒ Cũ q3 hec lucta fieret. is q̄ videbat ad corp⁹ redibat: ⁊ quis in illo occulti arbitris examĩe obtinuerit. scire nõ valuit. In quo datur intelligi: q̄ ĩ illo mala carnis cum elemosinar͡ largitõe certabãt. Qð eni p coxas deorsum. ⁊ p brachia trahebatur sursuʒ. ptʒ nimir͡ q2 et elemosinas amauerat ⁊ carnis vicius perfecte nõ restiterat. Q2 ãt terciũ gen⁹ suffragior͡. s. sacre hostie immolatio. plurimũ defũctis prosit. ex m̃ltis exemplis apparet. Refert eni greg⁹. in. iiii. li. dyalo. q̄ cum q̄dam mõachus suus noĩe iust⁹ ad extremuʒ veniens tres se occultos aureos indicasset habere: ⁊ de hoc ingemiscens mortuus fuisset. p̄cepit greg. fratrib⁹. vt corp⁹ eius cum trib⁹ aureis in sterquilinio sepelirent dicẽtes Pecunia tua tecuʒ sit in pditõem Tandẽ cuidã e frĩb⁹ greg⁹. p̄cepit: vt vsq̄ʒ ad trigita dies omni die pro eo hostiã ĩmolaret. Qui cũ iussa cõplesset: is qui defunct⁹ fuerat in die tricesima cuidam fratri apparuit. Quẽ frat̃ req̄siuit dicens. Quõ es. Cui ille respondit. Nunc vsq̄ʒ male fui. sed iã mõ bñ sum: q2 hodie ꝯmuniõeʒ recepi. B Hec auteʒ hostie ĩmolatõ nõ solum mortuis. sed etiã viuis plurimũ profuisse inuenta est. Quidã nanq̄ʒ cum in quadam rupe argentum foderent. subito rupes cecidit: ⁊ funditus cunctos extinxit. Unus aũt eor͡ subt⁹ in quodã sinu ipsius rupis mortem euasit. inde tñ exire nõ valuit. Uxor ãt illi⁹ eũ defunctuʒ existimãs. omni die pro ip̄o missam celebrari faciebat. ⁊ panem vnuʒ et vrceum vini cũ candela quottidie offerebat Cui dyabolus inuidens. p tres dies cõtinuos eidem ĩ forma hũana appuit. ⁊ quo tenderʒ req̄siuit Cui cũ illa sui itineris causã expõeret. ille aiebat. Noli frustra vexari q2 iã missa celebrata est. ⁊ sic illa trib⁹ dieb⁹ missam intermisit. nec ip̄aʒ celebrari fecit. Quidã aũt p⁹ hoc in p̄dicta rupe argentũ fodiens. q̄dã vocẽ audiuit de subt⁹ dicentem. Plane pcutias: q2 capiti meo ĩminet magnus lapis Cum aũt ille tremeret. ⁊ ad hanc vocem audiendaʒ plurimos conuocasset. iterum fodit et similem vocem audiuit. Tunc omnes propius accedentes dixerũt. Quis eni es tu. Qui r̃ndens dixit.

plane faciatis: quia magnus lapis qui sup me cadit. Qui a latere fodientes: et ad eum vsque peruenientes. eum sanum et incolumem extraxerunt. Et sciscitantes quomodo ibi tamdiu vixisset dixit. quod qualibet die panis vnus et vrceus vini et candela accensa. nisi tantum tribus diebus. sibi oblatus fuit. Quod vxor eius audiens: et vehementer exultans. agnouit quod de oblatione sua fuerit sustentatus: et quod dyabolus eam deceperit. ne illis tribus diebus missam cantari fecerit. Illud vt testatur petrus cluniacensis. accidit in villa nomine ferraria gracionopolitane dyocesis. Gregorius etiam refert: quod dum quidam nauta in mari naufragium perpessus fuisset. et quidam sacerdos pro eo hostiam immolasset: ipse tandem de mari sanus exiuit. Cum autem qualiter euasisset. interrogaretur: dixit quod dum in medio maris existeret: et iam pene fatigatus deficeret. quidam ad eum venit: et panem quendam sibi obtulit. Quem cum ille comedisset statim confortatus vires recepit: et in quadam naui inde transeunte receptus fuit. Inuentumque est quod illa hora panem habuit qua pro eo sacerdos hostiam immolauit. Quod vero quartum suffragiorum genus scilicet ieiuniorum obseruatio defunctis prosit. testatur grego. agens tam de isto quam de aliis tribus dicens Anime defunctorum quatuor modis soluuntur. aut oblationibus sacerdotum aut precibus sanctorum: aut carorum elemosinis: aut ieiunio cognatorum. Valet nichilominus pro eis penitentia facta ab amicis. Unde retulit quidam solennis doctor. quod cum quedam mulier viro mortuo de paupertate desperaret apparuit ei dyabolus dicens: quod eam ditaret si suam faceret voluntatem. Cui promittendo primo iniunxit: vt viros ecclesiasticos in suo hospicio receptos faceret fornicari Secundo: quod pauperes in die reciperet: et in nocte vacuos expelleret Tercio: quod orationes in ecclesia garriendo impediret. Quarto quod nulli hoc confiteri deberet. tandem cum morti appropinquasset. et a filio ad confessionem admoneretur. illa enim factum aperiens dixit se confiteri non posse nec sibi aliquid confessio valeret. Sed cum ille lacrimis instaret. et penitentiam se pro ea facturum promitteret: illa compuncta pro sacerdote filium destinauit Sed antequam sacerdos veniret. demones ad eam irruerunt. quorum horrore ac timore mortua est. Filius suus pro ea peccatum suum confitens. et penitentiam septennem faciens. ipsa completa vidit matrem ei de sua liberatione gratias referentem. Valent etiam eis indulgentie ecclesie. Unde cum quidam apostolice sedis legatus quendam strenuum militem rogaret. vt in terra albiensi in seruicium ecclesie militaret. facta indulgentia patri suo defuncto: per vnam ibidem quadragenam moratus est. Qua completa pater luce clarior ei apparuit. et de sua liberatione gratias ei egit. Circa secundum huius partis. scilicet illos pro quibus fiunt. etiam quatuor videnda sunt. Primo qui sunt illi quibus possunt prodesse. Secundo quare debent eis prodesse. Tercio si omnibus equaliter prosunt. Quarto qualiter suffragia que pro ipsis fiunt scire possunt. De primo scilicet qui sunt illi quibus prodesse possunt. Sciendum est: quod sicut dicit augustinus: omnes qui de hac vita decedunt: aut sunt valde boni: aut valde mali: aut mediocriter boni.

Suffragia igitur facta p valde bonis sunt gratiaꝝ actiones. p valde malis sunt viuoꝝ q̄lescunq̧ cõsolatões. pro mediocrib' bõis sunt expiatões. Valde aũt boni dicũtur q̇ statim euolant. ⁊ ab vtroq̧ igne tam purgatorii q̄ꝫ inferni liberi sunt. Eoꝝ at̄ sunt tria genera. sc3 baptizati martires. ⁊ viri pfecti. q̇ sc3 tam perfecte edificauerũt auꝝ ⁊ argentuz ⁊ lapides p̄ciosos. i. dei dilectõem. pximi amorem ⁊ bonã opatõem: vt nõ cogitent placere mũdo: sed tm̄ deo. Qui et si q̄nq̧ venial'r peccant: feruore tñ caritatis: ita in eis peccatũ ꝯsumitur sicut gutta aque a camino ignis penit⁹ absorbetur. ⁊ iõ secum cremabilia nunq̄ꝫ ferũt. Qui igit' pro aliq̄ istoꝝ triũ geneꝝ oraret. vel aliq̄ suffragia faceret. eis iniuriã faceret. Quia sicut dicit aug⁹. iniuriã facit martiri q̇ orat pro martire. Si vero aliq̄s pro aliquo valde bono oraret. de q̄ tñ an euolass3 dubitaret: tunc ille orões essent g̃tiaꝝ actiones. et ad meritum cederent exorantis ꝑm illud. oratio mea in sinũ meuz cõuertetur. His enĩ trib⁹ generibus celũ protin⁹ aperitur cum decedunt. nec aliquez purgatorii ignem sentient. Quod significatũ est per illos tres q̇bus celum aptum est: Apertũ est enĩ christo baptizato. Luce. iii. Jhesu baptizato ⁊ orãte aptum est celum. Per quod significatur q̄ꝫ celũ aperitur oĩbus baptizatis: siue sint puuli siue adulti. ita q̄ꝫ si d̄cederent protin⁹ euolarent. Baptismus ei virtute passiõis christi mũdat ab omni peccato: ⁊ originali mortali et veniali. Secundo aptum est stephano lapidato Actuũ. vii. Ecce video celos apertos. ⁊c̄. Per quod significatur q̄ꝫ apitur omnib⁹ martirib⁹: ita q̄ꝫ statim euolant cum decedunt. ⁊ si aliq̄ cremabilia habeant oĩa falce martirii resecãtur. Tercio apertum est iohãni pfectissimo Apocal'. iiii. Vidi et ecce hostium aptum in celo: Per quod significat' q̄ꝫ viris perfectis q̇ total'r penitentiã ꝯpleuerunt nec venialia admisert' vel si aliq̄ñ admittũtur a feruore caritatis protinus cõsumũtur. celum ip̄m ꝯtinuo apitur et mox in illud perpetuo regnaturi ingrediuntur: ¶ Valde at̄ mali sunt q̇ cõtinuo in inferni baratꝝ demerguntur. Pro quib⁹ si de eoꝝ dãnatõne cõstaret nulla suffragia aliq̄ten⁹ essent fiẽda ꝑm quod dicit aug̃. Si scirem p̄rem meũ esse in iferno. nõ plus orarem pro eo q̄ꝫ pro dyabolo. Si at̄ pro aliq̇bus dãnatis: de quoꝝ dãnatione dubitatur aliq̄ suffragia fierent. nihil tñ eis prodessent. nec q̄ꝫtuz ad liberatõez: vt sc3 ab ipis penis liberentur. nec q̄ꝫtuz ad mitigatõz: vt sc3 pena i eis mitigetur vl' diminuatur. nec q̄ꝫtum ad suspensiõz: vt sc3 ad tẽp⁹ l' ad horã eoꝝ dãnatõ suspendatur. nec quãtũ ad fortificatõz: vt. s. ad tolerãduz leui⁹ roborentur. Quãtũ ei ad aliq̇d boꝝ i inferno nulla redemptõ est ¶ Mediocriter at̄ boni dicuntur: qui cremabilia aliqua sc3 lignũ fenum stipulã secum ferunt. vl' qui penitentiã iniunctam ⁊ sufficientem morte preoccupati complere non possunt. qui nec adeo boni sunt. quin suffragiis egeant: nec adeo mali quin eis prodesse valeant.

Suffragia igitur facta ꝑ bis sunt coꝝ expiatões. Unde isti sunt illi q̄/bus ipsa suffragia solū prodesse possunt. In huiõi aūt suffragiis facien/dis ecclesia consueuit triplicē numeꝝ dieꝝ maxīe obſuare. scꝫ septena rium. tricenariū. ⁊ āniuersariaꝫ. ¶ Et ratio hoꝝ assignatur in libro mitrali de officio. Obſuatur septenarius vt aīe ad eternum quietis sabbatum ꝑueniāt. vl' vt eis omnia peccata remittātur que in vita egerūt q̄ ꝑ. vii. dies ducitur. vel vt remittātur eis peccata q̄ egeīt cū corpe: quod consi stit ex q̄tuor humorib⁹. et cum aīma in qua sunt tres vires. Obſuatur tricenarius qui constat ex tribus dnariis: vt purgetur in eis quicquid in fide trinitatis. ⁊ in transgressione decalogi deliquerunt. Obſuatur āniuersarius: vt de annis calamitatis ꝑueniant ad annos eternitatis Sicut eni āniuersariū sanctoꝝ celebram⁹ ad ipsoꝝ honorem ⁊ ad nr̄aꝫ vtilitatem: sic et āniuersarium defunctoꝝ ad ipsoꝝ vtilitatem ⁊ nr̄am deuotõnem. ¶ De secundo queritur quare scꝫ eis debent suffragia prodesse. Sciendū q̄ triplici rõne debent eis ꝓdesse. Primo rõne vnita tis. Sunt eni corpus vnū cuꝫ illis de eccl'ia militāti. ⁊ ideo bona sua de bent eis esse cõmunia. Secundo rõne dignitatis: qm̄ dum adhuc viue rent meruerīt vt hec sibi ꝓdessent. Et iteꝝ Dignū est: vt qui alios iuue runt: et ipsi ab aliis iuuentur. Tercio rõe necessitatis: q2 scꝫ sunt ī statu in quo iuuare se ñ possunt. ¶ De tercio. scꝫ vtꝝ equal'r omnib⁹ ꝓsint: Sciendū q̄ si ipa suffragia in speciali fiūt: magis ꝓsunt illis ꝑ quibus special'r fiūt q̄ aliis. Si aūt in cõmuni fiunt: magis ꝓsunt eis qui plus meruerūt in hac vita vt sibi prodessent. si in equali vel maiori necessita te existunt. ¶ De quarto q̄lr scꝫ suffragia q̄ pro eis fiūt scire possunt Sciendū q̄ s̄m august. scire possunt trib⁹ modis Primo per diuinā re uelationem: quando scꝫ deus hoc eis reuelat. Secundo ꝑ honoꝝ ange lorum manifestatõnem. Angeli eniꝫ q̄ hic semper nobiscū sunt. ⁊ oīs actus nostros considerāt. in instanti quasi ad eos possunt descendere. ⁊ eis ꝓtinus nunciare. Trecio per animaruꝫ hinc exeuntiū intimatõneꝫ. Anime eni que de hoc mundo transeunt: hec et alia eis nūciare possūt. Quarto nichilominus scire possunt per expientiam et releuatõem. Cū enim a penis se releuari sentiunt. suffragia pro se fieri cognoscunt.

F. ¶ Circa tercium huius secunde partis: scꝫ illos ꝑ quos fiunt. Sciendū q̄ ipa suffragia si ꝓdesse debēt. opꝫ q̄ fiāt ab his q̄ sunt ī ca ritate. Nā si ꝑ malos fiūt ꝓdesse nō possunt. Unde legitur q̄ dum q̄dam miles in lecto cuꝫ vxore esset: ⁊ luna valde lucens per rimas intraret. mirabatur quomō homo rationalis creatori suo nō pareret: cuꝫ eidem creature irrationales parerent. Et dum cuidā militi defuncto qui sibi fuerat familiaris dtraherꝫ. subito ille qui mortuus fuerat in thalamū introiuit: et dixit illi: Amice noli male suspicari de aliquo: et condona michi si q̄d in te peccaui: Cumq3 super statu suo interrogaretur: dixit:

Variis penis affligor. p̄cipue q2 tale cimiteriū violaui: ꝛ ibi q̄ndā vul⸗
nerās eū cappa sua expoliaui. q̄ mihi supponitur. ꝛ vno mōte mag̃ me
premit. Rogauitq3 vt ꝑ se orōnes fieri faceret. Cum āt ille sibi dicer3
an vellet ꝙ a tali ꝛ tali sacerdote ipsas orōnes faceret fieri. ille ad hoc
nihil rn̄dens caput more renuentis ꝯcussit. Deinꝫ dixit. si vell3 ꝙ tal' he
remita ꝑ se oraret. Cui ille. vtinā pro me oraret. Qd̄ cum se facturū pro
mitter3. ille ait. Et ego dico tibi: q2 ab hac die vsq3 ad duos ānos. tu et̄
morieris. Sicq3 ille disposuit. ꝛ miles vita sua i meli9 mutata in dn̄o ob⸗
dormiuit. Q2 āt dictū est suffragia facta p malos ꝓdesse nō posse. itel
ligendū est: nisi sint opera sacramētalia: vt est celebratō misse q̄ a malo
ministro violari nō pōt. Uel nisi ipse defunct9. vel aliquis ei9 amicus.
aliq̄bus etiā malis aliq̄ dispensāda reliquiss3. Que tn̄ ꝯtinuo dispēsare
debent. ne sibi ꝯtingat quod cuidā ꝯtigisse legit. Miles ei q̄dā in bello
karoli magni: vt ait turpin9 cū mauris pugnatur9. rogauit cognatum
suū vt si i bello moreretur equū suū vēder3: ꝛ paupib9 p̄ciū dar3. Quo
mortuo. cū equ9 sibi nimis placeret. eum sibi retinuit. Et post modicū
tp̄is defunct9 ei tanq̄ sol r̄fulgens appruit dicens. Cognate bōe p octo
dies me fecisti pati penas i purgatorio ꝓpt̄ equū cui9 precium vt di
xeram pauperib9 nō dedisti. S3 impune nō feres. hodie eni ferent aiā3
tuā in infernū dyaboli. ꝛ ego purgatus vado in regnū dei. Et ecce sub
ito in aere auditus est clamor velut leōum. vrsoꝝ ꝛ lupoꝝ. ꝛ ipsū de me
dio abstulerunt.

CLIX.

De quatuor coronatis

Quatuor coronati fuerūt seuerus. seuerian9: corpoforus. victori
nus. qui iubente dyocleciano vsq3 ad mortem ictib9 plūbatoꝝ
cesi sunt: Hoꝝ nomina cum reperiri non possent. q̄ tamen post
multos ānos domino reuelāte repta sunt. statutū fuit vt eoꝝ memoria
sub noībus alioꝝ q̄nq3 martiꝝ sc3 claudii. castorii. simphoriani. nicho
strati et simplicii recoleretur: qui post duos annos a martirio predicto
rum passi sunt. Isti enī martires cū omnes sculpture artem h̄rent. ꝛ dy⸗
ocleciano ydolū quoddā sculpere nollent. nec sacrificare aliquaten9 cō
sentirent. iussu ipsi9 dyocleciani in loculos plumbeos viui missi sunt: et
sic in mare precipitati circa annos dn̄i. cclxxxvii. Sub noībus igitur
istoꝝ quinq3 statuit melchiades papa predictos q̄tuor honorari: ꝛ quat
tuor coronatos vocari an̄ sc3 ꝙ eoꝝ nomīa repirentur Et lic3 p9modū
noīa repta fuerint. vsus tamē obtinuit: vt quatuor coronati deinceps
vocarentur.

CLX.

De S. Theodoro

Theodorus in vrbe marmanitanoꝝ sub deocleciāo ꝛ maximia no martiriū passus est. Cui cū preses diceꝫ ꝙ sacrificaret. ꝛ ꝓ stinā militiā recipet rn̄dit theodorꝰ. Ego milito dō meo: ꝛ filio eius ihū xp̄o. Cui preses Ergo deus tuꝰ filiū hꝫ. Cui theodorꝰ. Etiaꝫ Ad qm̄ preses. possemꝰ eū cognoscere. Et theodorꝰ. Eū vtiqꝫ potestis cognoscere et ad euꝫ accedere. Datis igit inducijs scō theodoro vt sacrificaret. templū matris deoꝝ noctu sanctus introiuit. ꝛ igne supposito totum illud succendit. Qui a quodā q̄ hoc vidit accusatꝰ i carcerem vt fame ibi moreretur reclusus est. Cui dn̄s apparēs dixit Cōfide fili meꝰ theodore: qꝛ ego tecū sum. Tūc turba mlta dealbatoꝝ viroꝝ clauso hostio ad cū veniēs cū eo psallere cepit. Qd̄ vidētes custodes territi fugerūt. Cum āt inde eductꝰ fuisset. ꝛ ad sacrificia iuitaretur ait Si carnes meas igne cremaueris. ꝛ varijs cōsumas supplicijs: donec fuerit spūs in naribꝰ meis. n̄ denegabo deum meū. Tunc ad preceptū p̄sidis in ligno suspenditur. ꝛ vngul' ferreis tam crudelit latera eiꝰ traduntur vt etiā eiꝰ coste nudarētur. Ad qm̄ preses. Uis theodore nobiscū esse ā cū cristo tuo Cui ille. Cū cristo meo ꝛ fui ꝛ sū ꝛ ero. Tunc iussꝰ est igne cremari. In q̄ quideꝫ igne spm̄ emisit. sed tn̄ corpꝰ eius ab igne illesuꝫ pmāsit. circa ānos dn̄i. cclxxxvii. Odore vero suauissimo om̄s repleti sunt: et audita est vox dicens: Ueni dilecte mi: intra in gaudiuꝫ dn̄i tui. Celum quoqꝫ apertum multi viderunt:

CLXI

De S. martino

A.

Martinꝰ q̄i martem tenens. id est bellū cōtra vicia ꝛ peccata. vl' martinꝰ q̄i martirꝝ vnꝰ. Fuit ei martir saltem voluntate: ꝛ carnis mortificatōe. Uel martinꝰ intpretatur q̄i irritans vl' ꝓuocans seu dn̄ans. Ipse nāqꝫ ꝑ meritū sue sanctitatis irritauit dyaboluꝫ ad inuidiā. ꝓuocauit dn̄m ad mīſicordiā. dn̄atus est carni sue ꝑ maceratōem ꝯtinuā. Cui. s. carni ratō siue animꝰ dn̄ari dꝫ. vt dicit dionisiꝰ in ep̄la ad demophilū. sicut dominatur dn̄s suo aut pr̄ filio. ā senior lasciuo iuuenculo. Eiꝰ vitā seuerus cognomīto sulpicius discipulꝰ scī martini quem gennadius int illustres viros cōnumerat scripsit.

Martinꝰ sabarie pānonioꝝ opido oriūdꝰ. sed intra ytaliā papie alitus. cum pr̄e suo tribuno militum sub cōstātio ꝛ iuliano cesaribꝰ militauit. nō tn̄ sponte. qꝛ ab infātia diuinitꝰ inspiratꝰ. cū esset ānoꝝ. xii. inuitis parentibꝰ ad eccl'iam fugit. ꝛ cathecuminū se fieri postulauit. ꝛ ex tunc hermeuꝫ intrassꝫ: nisi carnis īfirmitas obstetisset. Sꝫ cū cesares decreuissent. vt veteranoꝝ filii ꝑ pr̄ibus militarent. martinꝰ cum esset annoꝝ. xv. ad militādum vrgetur. vno tm̄ cōtentus suo. cui tn̄ martinus suiens sepiꝰ mīstrabat ꝛ calciamenta detrahebat atꝫ tergebat. quodam hiemali tp̄e per portam ambianensiū transiens.

pauperem q̄ndam nudum obuiū habuit. q̄ cū3 a nullo elemosinā3 acce pisset. martinꝰ hunc sibi ꝓuatum intelligens. arrepto ense clamidem q̄ sibi tm̄ superat diuidit. ⁊ partē pauperi tribuens reliq̄ rursus induitur Seq̄nti igitur nocte xp̄m clamidis sue parte q̄ pauperem texerat vesti tum vidit. ip̄mq3 ad circunstātes angelos sic loq̄ntem audiuit. Marti nus adhuc cathecuminꝰ hac me veste cōtexit. Uñ vir sanctꝰ nō in glā3 elatꝰ: sed dei bōitatem cognoscens. cum esset annoꝝ. xviii. baptizari se fecit. ⁊ adhuc ad instātiā tribuni sui. q̄ tp̄e sui tribunatꝰ expleto se sc̄l'o abrenūnciatuꝝ promittebat. per biennū militauit. Interea irruentibꝰ intra gallias barbaris. iulianꝰ cesar ꝯtra eos pugnaturꝰ pecuniā militi bꝰ erogauit. At martinꝰ nolens deinceps militare. donatiuū recipere noluit: sed cesari dixit. Christi ego miles sum. pugnare mihi nō lic3. In dignatus iulianꝰ dixit. ꝙ nō religiōis grā. sed metu belli iminentis mi licie renunciaret. Cui martinꝰ intrepidꝰ r̄ndit. Si hoc ignauie nō fidei ascribitur. crastīa die añ aciem inermis astabo. ⁊ ī noīe cristi signo cruc̄ nō clipeo protectꝰ aut galea. hostium cuneos penetrabo securꝰ. Uñ cu stodiri iubetur. ut inermis vt dixerat barbaris obiiceretur. Sed die se q̄nti hostes legatō3 miserūt. sua oīa seq3 dantes Uñ nō dubiū est meri tis sancti viri talē victoriā sine sanguīe data3 esse. ¶ Exinde relicta mi litia ad scm̄ hylariu3 pictauēsem ep̄m perrexit. ⁊ ab eo accolitꝰ ordia tus monetur a dño p soporem vt pentes suos adhuc gentiles visitaret Profectus igitur multa aduersa passuꝝ se esse p̄dixit. Nā inter alpes ī cidit in latrones. Cunq3 vnus securim ī caput eiꝰ vibrasset. ictum feri entis dextre sustinuit alt̄. Uinctis tñ pꝰ tergum manibꝰ vni eoꝝ custo diendꝰ traditur. Percunctanti vero latroni an timuisset: respōdit nūq̄ se ita fuisse secuꝝ: q2 scir3 misericordiā dei maxie ī temptatōibꝰ affuturā Incipiensq3 latroni p̄dicauit: ⁊ ip̄m ad fidem xp̄i cōuertit. Qui marti num ad viā reducens: laudabilem pꝰmodū vitam duxit. ⁊ B ¶ Cum aūt mediolanum p̄terijs3. dyabolꝰ ī humana specie sibi obuius fuit. et quo tenderet r̄quisiuit. Cui cum respōdisset se q̄ eu3 dominꝰ vocaret tē dere. ille ait Quocunq3 ieris: dyabolꝰ tibi aduersabitur Cum āt marti nus sibi respōdiss3: dñs mihi adiutor est. nō timebo q̄d faciat mihi hō. statim ille euanuit Itaq3 mr̄em cōuertit. pr̄ vero in errore pmāsit Sed cum heres̄ arriana p totum orbem pullularet. ⁊ ille pene solus obsister3 publice cesus ⁊ de ciuitate eiectꝰ. ad mediolanū rediit. ⁊ ibi sibi mōaste riū statuit: S3 iñ ab arrianis eiectus ad insulā gallinariā cu3 vno solo presbitero prexit: vbi elleboꝝ gramen venenatū inter alias herbas ī ci bum sumpsit. ⁊ vicinā mortē sentiens omne pic'lm et dolorem virtute orōnis fugauit. ¶ Audiens vero ꝙ beatꝰ hylarius de exilio rediret: ob uiam ei pfectus est. ⁊ iux̄ pictauū mōasteriū ordiauit Ubi cum q̄ndam adhuc cathecuminum h̄ret: paurumper a mōasterio discedens ⁊ rediēs

repperit eum sine baptismo defunctū. Quē in cellam ducens: et sup ei⁹ corp⁹ se prosternens. ipm sua oroē ad vitam pstinā reuocauit. Idez vero bō referre cōsueuit. q dum sup eū data sentētia obscuris loc deputatus fuisset. per duos angelos iudici est suggestū hunc esse pro q martinus oraret. Iussuz est igitur vt per ipsos duos reduceretur. et martino viu⁹ redderetur. ¶ Alium insup q laqueo vitā finierat vite restituit.

¶ Verum cum plebs turonica epo careret. ipm plurimū renitentem sibi ordinari petiit. Quidā aūt ex epis q cōuenerāt eo q deformis essz hitu et vultu despicabil' resistebant. Inter quos pcipuus fuit qdaz noie defensor: Sz cū lector tūc deesset. qdam accepto psalterio pmū qm inuenit psalmum legit. vbi versus hic erat. Ex ore infantium et lactentiū pfecisti laudem: vt destruas inimicū et defensorez. Et sic ille defensor est ab oibus cōfutat⁹. Ordinat⁹ itaqz eps: cuz ppl'i tuml'tum ñ ferret. duob⁹ fere milib⁹ ex vrbem mōasterium cōstituit. vbi cum. lxxx. discipulis in multa abstinentia vixit Nā ibi vinū nemo biberat: nisi quē infirmitas coegissz. mollior hitus ibi p crimie erat. Plurie ciuitates de his epos eligebant. ¶ Cum qdam sub noie martiris coleretur. et a martio nil de eius vita vl' merito iueniri posset. quadam die sup sepulcr stās orauit dñm vt quis esset vel cui⁹ meriti indicaret. Conuersus ad leuā vidit vmbram nigerrimā stare. Qui a martino adiuratus dixit se latronē fuisse. et ob scel⁹ percussū esse: ptinuo igitur martin⁹ altare dstrui precepit. ¶ Legitur qz i dyalogo seueri et galli discipulor sci martini vbi multa suppleta sunt. q in eius vita seuerus dimiserat. q martin⁹ quodā tpe valentinianū impatorem pro quadā necessitate adiit. Sz ille sciens euz velle petere quod ipse nolebat dare: fores palatii sibi claudi fecit. At martinus sel' et iter passus repulsam. cilicio obuolutus et cinere cōspersus. p vnā ebdomadā cibi et potus abstinentia maceratur. Tunc monente āgelo ad palatium venit. et nullo sibi prohibente ad impatorem vsqz peruenit. Quem cū vementem videret. iratus q fuisset admissus. ei assurgere noluit: donec sellā regiaz ignis operiret. et ipsuz impatorez a parte posteriori ignis succenderet. Tunc scō martio irat⁹ assurgens virtutem diuinā se sensisse cōfessus est. ml'tumqz ipm cōplectens sibi oia anqua rogaret cōcessit. multaqz munera obtulit. sed martin⁹ ñ accepit. ¶ In eod quoqz dyalogo legitur. qliter terciū mortuū suscitauit Cum eni qdam iuuenis defunctus fuisset: et mr pro resuscitatōe filii beatum martinū lacrimis exoraret. iste i medio campi vbi erat innumerabil' multitudo gentiliū genua flexit. et cunctis videntib⁹ puer surrexit. Quapropter omnes illi gentiles ad fidem christi cōuersi sunt.

¶ Eidem quoqz viro scō obediebāt etiā insensibilia vegetabilia et irrationabilia. Insesibilia sicut ignis et aqua. Nā cū i quodaz phano ignē misisset. in domo proxia adherente agente vento flāma ferebatur. Tūc

martinus sr tectum dom⁹ ascendens obuiuz ad se venientibus flāmis
inseruit. mox cōtra vim venti flāma retorqtur. vt cōflictus qdam ɔpu
gnantiū inter se elemētoꝝ videretur. ¶ Nauis etiā qdam cum pclitar
retur: vt in pdicto dyalogo legitur. qdā negociator necdū xpian⁹ excla
mauit. Deus martini eripe nos. ⁊ stati tranquillitas mag successit.
¶ Similr vegetabilia. Nam cū in quodā loco templū antiqssimū diru
isset: ⁊ arborem pini dyabolo dedicatā vellet excidere. obsistentib⁹ ru
sticis ⁊ gentibus. vnus eoꝝ dixit. Si d deo tuo fiduciā habes. nos hāc
arborem succidem⁹: ⁊ tu eam suscipe: ⁊ si tecū est deus tu⁹: vt dicis eua
des. Quo ānuente. succise arbori. ⁊ iam versus eū ibid ligatum cadenti
signū cruc opposuit. et in aliā ptez rediens rusticos q in tuto loco erāt
fere oppressit. Qui viso miraculo ad fidem cōuersi sunt. ¶ Irratōnabi
lia quoqz aīalia sibi pluries obediert. sicut legitur in predicto dyalogo
Cum ei canes lepuscl'm inseqntes vidissent. impauit canib⁹ vt animal
insequi desisterent. mox illi ɔstitert. ⁊ qi vincti in suis vestigiis fixi mā
serunt. ¶ Serpens etiaz qdam cum fluuiū qndā natando transiret:
Martin⁹ ait ad ſpentem. In noīe dn̄i iubeo te redire. mox se ad verbū
sci retorsit. ⁊ in ripā aliam trāsmeauit. Et ingemiscens martinus ait:
Serpentes me audiunt. ⁊ hoīes nō audiunt. ¶ Canis similr qdā cū
in qndam ex martini discipul' latraret. ille ad eum ɔuersus ait. In noīe
martini iubeo te obmutescere Canis cōtinuo obmutuit: ac si linguam
habuisset abscisam. B ¶ Fuit āt beat⁹ martinus mlte hūilitatis
Nam leprsum qndā cunctis horribilē parisi⁹ obuiū hn̄s ipm osculatus
est atz bn̄dixit. statimqz mundat⁹ est. In sacrario quoqz residens nūqꝫ
cathedra vsus est. Nam i eccl'a nemo vnqꝫ eum sedere cōspexit. Sede
bat autez i sellula rusticana. qs tripodes vocant. ¶ Multe dignitatis
Quia par apl'is dictus est: ⁊ hoc propt grām spūssancti q in eum in spē
ignis ad robur descendit. sicut fuit in apl'is: Unde ⁊ apl'i freqnter eum
tanqꝫ compem visitabāt. Legitur eni in pdicto dyalogo: qꝫ qdam vice
dum martin⁹ i cella solus sederet: ⁊ seuerus et gallus ei⁹ discipuli p fo
ribus expectarent. subito mirabili ɔcussi horrore: plures i cella audiūt
insimul colloqntes. De q cum p⁹modum martinum requisissent. ille ait.
Dicam vob. Sed vos qso nulli dicatis. Agnes tecla et maria ad me ve
nerunt. Nec tm̄ illa die: sed sepi⁹ se ab eis cōfessus est visitari. Et petꝝ
et paulus aplos a se sepe videri phibuit. ¶ Multe iusticie. Cum eni
ab impatore noīe maximo inuitatus fuisset. ⁊ martio pocl'm pmo fuissz
oblatum. sperantib⁹ cunctis vt post se regi tribueret. presbitero suo de
dit. nullum estimās digniorem q post se deberz bibere. ⁊ indignuz iudi
cans. si aut regem aut reg proxios presbitero ptulisset. ¶ Multe pati
entie. Tanta eni in oībus patientiā ſuabat: qꝫ cū esset summ⁹ sacerdos
impune sepe a cleric ledebatur nec a sua eos ppt h caritate repellebat

Nemo illum vnq̄ vidit iratum. nemo merentem nemo ridentem. Nun
q̄ in illiꝰ ore nisi xp̄s. nunq̄ in illiꝰ corde nisi pietas. nisi pax. nisi mise-
ricordia inerat. Legitur quoqȝ i predicto dyalogo: q̄ dn̄ martinꝰ q̄daȝ
vice i veste hispida: nigro ꝛ pendulo pallio circūtectus sup asellum pro
cederet; equis de cōtrauenientibꝰ expauefactis. milites i terrā saltu p̄ci
piti se dederūt: ꝛ martinū arripientes g̃uiter verberauerūt. Ille āt q̄i mu
tus cedentibꝰ terga p̄bebat. Sȝ mag̃ illi furebant. eo q̄ ille q̄si nō senti
ens verbera illata cōtemnere videretur. Protinꝰ āt aīalia adeo humo
fixa p̄manebāt. vt q̄tumcunqȝ flagellata velut saxea moueri n̄ possent.
quousqȝ ad martinū redeuntes. ꝛ peccatū suum quod ignorāter i eum
cōmiserant cōfitentes: ille eis licentiam dedit. ꝛ g̃du cōcito aīalia pro-
cesserūt. ¶ Multe assiduitatis i orando. Quia vt i legenda sua dicitur.
Nunq̄ vllū horaꝝ momētum p̄teriit. quo nō aut orōi aut lectōi incum
beret. Int̄ legendū tn̄ ꝛ opandū nunq̄ animū ab orōe laxabat. Naȝ vt
fabris ferrariis moris est. q̄ inter operandū p̄ quodā laboris leuamine
incudem feriunt. ita martinꝰ dum aliq̄d ageret sp̄ orabat. ¶ Multe
austeritatis i seipso. Refert ei seuerus i ep̄la ad eusebiū: q̄ cuȝ martinꝰ
in q̄ndā villā sue dioces venisset. ꝛ clerici lectum sibi plurimo stramine
preparassent. ille ibidem req̄escens. insuetā molliciem p̄horrescit. q̄ppe q̄
nuda humo vno tm̄ cilicio supiecto cubare cōsueuerat. Itaqȝ permotꝰ
iniuria surgens stramitum omne p̄iecit. ꝛ se sup nudā humū collocauit.
Circa mediā vero noctem tota illa palea igne accenditur. ꝛ martinus
excitatus dum exire temptarȝ: sed nequiret ab igne capitur. ꝛ eius iaȝ
vestimenta vruntur. Rediens vero ad solitum orōis cōfugium ꝛ cruc̄
emittens signaculum. in medio ignis intactus p̄mansit: ꝛ flāmas sensit
rorantes q̄s male expertus erat vrentes. Monachi igitur excitati con
currūt: ꝛ martinuȝ q̄m iā cōsumptum putabant de medio flāmaꝝ illesū
educunt. ¶ Multe cōpassiōis erga delinq̄ntes. Quia om̄s volētes peni
tere cōpassionis sinu recipiebat. Nā ꝛ cū dyabolꝰ martinū rep̄hēderȝ
cur sel' lapsos ad penitentiā reciperet. eidem rn̄dit. Si tu ip̄e o mi̾abil'
ab hoīm infestatōe desisteres. ꝛ te factoꝝ tuoꝝ peniteret. ego tibi cōfi
sus in dn̄o xp̄i mi̾icordiā pollicerer. ¶ Multe pietatis erga pauperes
Legitur i predicto dyalogo: q̄ martinum i quadā festiuitate ad eccl'am
tendenteȝ. pauper q̄daȝ nudus secutꝰ est. Martinus āt archidyacono
precepit: vt egentem vestiret. Sed cum hoc ille facere distulissȝ. ingres
sus martinus secretarium tunicā suā illi tribuit. ꝛ continuo abscedere
iussit. Cum ergo archidyaconꝰ moneret: vt ad solennia pagenda p̄cede
ret. ille de se loq̄ns rn̄dit se ire nō posse. donec paup vesteȝ accipiat. Ar
chidyaconus vero nō intelligens. qꝛ cuȝ extrinsecus cappa tectus esset
ip̄m nudum interius nō videbat. pauperem nō adesse causatur ¶ At ille
inq̄t. michi vestis deferatur: ꝛ pauper nō derit vestiendus. Compulsus

ille ad fox vadit. z q̄nq3 argenteis tunicā vilem z curtā que dr penula quasi pene nulla. rapiens. an̄ pedes martini irat9 ꝓiecit. Quā ille secre to induit. Cui9 manice vsq3 ad cubitū. z lōgitudo vsq3 ad genua ꝓten debantur. Et sic missam celebraturus procedit. Dum aūt missam celebra ret. globus igne9 sup caput ei9 apparuit. z a multis ibidem visus fuit; ob hoc par apl'is dicitur. Huic āt miraculo addit magister iohānes be leth. ꝙ cum in missa man9 ad deū vt moris ē leuaret. manicis lineis re tro labentib9 cu3 nec brachia eius essent grossa nec multū carnosa. nec prefata tunica ꝓtenderetur. nisi vsq3 ad cubitū. remansert eadem bra chia nuda. Tunc miraculose torques aurei et gēmati deferūtur ab an gelis: z brachia decenter operiūtur. ¶ Quē ec̄ tōsam q̄dā vice conspi ciens euāgelicū inq̄t mādatum ista ꝯpleuit. Duas tunicas ista habuit et vnā nō hn̄ti largita est. Ita z vos inq̄t facere debetis. ¶ Multe potestatis erga demōes expellendos. Sepe eni ipsos demōes ex homi nibus expulit. Legitur etiā in ꝑdicto dyalogo: ꝙ q̄dam vacca a demo ne agitata. cū vbiq3 seuiret et multos cōfoder3. z versus martinum et socios suos in itinere furibunda ꝯcurreret. ille manu eleuata ip̄a3 siste re iubet. Qua imobili permanente. vidit demōem dorso illi9 īsidentem Quē increpās discede inq̄t funeste de pecude et innoxiū anial agitare. desiste. Quo ꝓtin9 discedente: vacca ad ei9 pedes prosternitur. z ad ei9 impiū cu3 omni māsuetudie ad gregē suu3 reuertitur ¶ Multe subti litatis erga eos cognoscendos. Demōes ei sibi ita cōspicabiles redde bātur. vt aperte ab ip̄o sub q̄cunq3 imagine viderentur. Nā interdum demōes in iouis ꝑsonā plurimūq3 mercurii. aliq̄n veneris vel minerue transfiguratos se ei9 vl'tibus offerebāt: quos ille om̄es suis noibus in crepabat. mercurium maxie patiebatur infestū. iouem brutū at3 hebe tem esse dicebat. ¶ Quadā etiā vice dyabol9 in forma reg̨ purpura z dyademate z aureis caligis ornat9. sereno ore letaq3 facie sibi appuit. Cunq3 diu ambo tacuissent. agnosce inq̄t martine que3 colis. Cristus ego su3 descensur9 ad terras. ꝑus me manifestare tibi volui. Ad h̄ cū adhuc martin9 admirās taceret. rurs9 ait: martie cur dubitas credere cu3 me videas. Christus ego su3. Tunc ille a spūsancto doctus ait Do minus ih̄us xp̄s nō se purpuratum: nec dyademate renitentem ventux esse ꝑdixit Ego xp̄m nisi i eo hitu z forma q̄ passus est nisi cruc̄ stigma ta ꝑferentem. venisse nō credā: Ad hanc vocē ille disparuit z totā cel lam fetore cōpleuit. ¶ Martinus igitur obitum suū longe an̄ presciuit. quem etiā frībus reuelauit. Interea candacensem dyocesim causa sedāde discordie visitauit: Pergens ergo vidit mergulos in flu mie piscibus insidiātes et quosq3 capientes. Forma iquit hec demōu3 est: insidiātur incautis: capiūt nesciētes: captos deuorant. saturari neq unt d̄uoratis: Impat igit̄ vt relicto gurgite deſtas peterent regiōes

Statimq; grege facto. montes siluasq; petierũt. In illa igitur dyocesi aliq̃diu ꝯmoratus virib⁹ corporis cepit destitui. et discipulis indicat se iam resolui. Tunc oẽs flentes: cur nos inquiũt pr̄ deseris: aut cui nos desolatos relinquis. Inuadent eni gregem tuũ lupi rapaces. Et ille eoꝝ mot⁹ precibus fletibusq;. flens quoq; sic orauit. Dñe si adhuc ppl'o tuo sum necessarius. nõ recuso laborem. fiat voluntas tua. Dubitauit ei pene q̃d mallet: q2 nec vos deserere. nec a cristo volebat diutius separi. Itaq; cum aliq̃diu molestia febriuz teneretur. ⁊ a discipul' suis rogaretur. vt in lectulo suo vbi in cilicõ et cinere decumbebat stramentum aliquod poneretur. nõ dec; inq̃t filii cristianũ nisi i cilicio ⁊ cinere mori. Ego si vob aliud exemplũ reliquo ipe peccaui. Oculis ac manib⁹ in celum sp intentus. inuictum ab orõne spũm ñ relaxabat. Et cuz supinus sp iaceret. ⁊ a presbiteris rogaretur: vt corpuscl'm mutatõe lateris releuaret. sinite me inq̃t fratres. sinite celum potius respicere q̃ terrã. vt spiritus ad dñm dirigatur. Et hec dicens vidit dyabolum assistere. Quid hic inq̃t astas cruenta bestia. Nichil in me funestũ reperies. abrae me sinus recipiet. Et in hac voce sub archadio ⁊ honorio q̃ ceperũt circa annuz dñi. cccc. xlviii. vite eius. lxxxi. spũm deo reddidit. Vultusq; eius tãq̃ iã gl'ificatus resplenduit: ac chorus angeloꝝ ibidẽ ꝯcinens a multis auditus fuit. Ad ei⁹ trãsitum pictaui sicut turonici conuenerũt. ibiq; mag̃ altricatio orta est. Dicebant ei pictaui. noster est mõachus. nos req̃rim⁹ cõmendatum. Quib⁹ illi. vobis est ablatus. nobis a deo donatus. Nocte igitur media pictaui omnes penitus sopiũtur. et sic a turonic̃ per fenestrã eiectus. per ligerim nauigio ad vrbez turonicã cum magno gaudio ꝯportatur. Beatus ãt seuerin⁹ coloniens̃ epũs. cum die dñica loca sancta post matutinas more solito circuiret illa hora q̃ vir sanctus obiit. angelos cantãtes i celo audiuit. Vocãsq; archidyaconem interrogat si aliq̃d audiret. Et cuz se nil audire diceret et archieps: vt diligent̃ auscultaret moneret. cepit sursum collũ extendere. aures erigere. ⁊ sup summis articulis baculo sustẽtante stare. Sz dum archieps ꝓ eo orasset. q̃sdam in celo voces audire se dixit. Cui archieps. Dñs meus martinus est. q̃ migrũit e mundo. ⁊ nunc ãgeli eum in celum deferunt. Demões ãt affuerũt q̃ eum retinere voluerũt. sed nihil suum i eo reperientes cõfusi recesserũt. Archidyaconus igitur diem et horã notauit. ⁊ tunc martinuz migr̃sse cognouit. Seuerus etiã mõach⁹ qui vitã eius scripsit. cum post matutĩas leuiter obdormisset. sicut ipse in quadã ep'la testatur. scũs martinus albis indutus vultu igneo stellãtibus oculis crine purpureo. tenens libꝝ in manu dextra quez de vita eius idem seuerus scripserat eidem apparuit. Cunq; post benedictõez in celum cõscendere ipm videret: ⁊ cum eo ascendere cupet. euigilauit. Post hoc ãt. nunciis venientibus eadem nocte scũm martinuz migr̃sse

audiuit ¶ Eo quoqz die scūs ambrosius mediolāens eps missaz ce lebrans sup altare inter pphetiaz z eplam obdormiuit. Et cum nullus eum excitare psumeret. z subdiacon9 nisi ipso innuente eplam nō aude ret legere. transactis duaz l'triū horaz spaciis excitauert eū dicentes Jam hora preteriit. et poplus valde lassus expectat: iubeat dñs nr vt clericus eplam legat. Ad quos ille. Nolite turbari. frater ei me9 mar tinus ad deū migrauit: z ego ei9 funeri interfui. z obsequiū prebui. sed vl timā orōem vobis excitātibus explere nō valui. Tunc illi diem z horā notantes: inuenert scūm martinū tunc migrasse ad celum. ¶ Cappam eius vt ait magister iohānes beleth reges frācie in plius portare ɔsue uerūt. Vñ ipsi9 cappe custodes cappellāi dicebātur. ¶ Post mortem aūt eius anno. lxiiii. cum beat9 perpetu9 ei9 ecclesiā magnifice ampliasset et in eam corpus eius trāsferre vellet. semel et bis z tercio ieiuniis et vigiliis insistentes. sepulcz eius nullaten9 mouere potuert. Cunqz vel lent dimittere. quidā senex pulcerrim9 apparuit eis dicens. Vsqz quo tardatis. Nō videtis scūm martinuz paratū iuuare vos si man9 appo nitis. Tunc ille cum eis manus supposuit. et cū sūma velocitate sepul cz leuauert. et in loco vbi nunc colitur posuert. Senex āt ille post hoc nusq̄ ɔparuit. Hec trāslatio in mense iulii celebratur. Refert odo ab bas cluniacens. q tunc omnes campāe in oībus ecclesiis nullo tāgen te pulsabātur: z omnes lāpades diuinit9 accendebātur. ¶ Fertur qz q tunc duo socii erant. quoz vnus erat cecus: z alter contract9. Cecus āt cōtractu in ferebat: z contract9 ceco viā demōstrabat. Sicqz talit men dicātes multā pecuniā acquirebāt Audientes vero vt ad corp9 sci mar tini multi sanabātur infirmi: cum in trāslatōne eius corp9 ex ecclesiam pcessionaliter duceretur. timere cepert ne pdictum corpus iuxta domū vbi manebāt duceretur. z sic ipsi forsitan curarentur. Nolebant eni sa nitatem consequi: ne deperiret materia questus sui. Quapropter de illa strata fugientes se ad aliā transferebāt. p quā corpus nequaq̄ duci pu tabant. Dum ergo fugerent. corpori ei9 ex impulso protin9 obuiauert et qz deus multa bona pstat inuitis. ambo cōtra eoz voluntatē ɔtinuo sunt curati. licet de hoc plurimū tristarentur. ¶ Ambrosius autem de scō martino sic ait. Beatus martin9 pphani erroris templa destruxit: vexilla pietatis erexit. mortuos suscitauit: ab obsessis corpib9 demōia seua exclusit: ac variis laborantes languoribus salutis remedio suble uauit. Qui ita perfectus inuent9 est. vt cristū texisset in paupe: z veste quā egenus accepat mundi dñm induisset. O felix largitas qua diuini tas operitur. O clamidis glosa diuisio. q militem texit et regem: O in estimabile donū. quod vestire meruit diuinitatem. Digne huic dñe cō fessionis tue premia contulisti. ¶ Digne ei arrianoz subiacuit feritas. Digne amore martirii psecutoris tormenta nō timuit. Quid erit pro

oblatōne integri corporis recepturus: qui pro quātitate vestis exigue deum vestire meruit. et videre. Sic sperātibus contulit medicinam: vt alios supplicatiōibus. alios visu saluaret.

De sancto briccio

A

Briccius sancti martini dyaconus. eiusqz plurimū emul⁹ mlta eidem sācto cōuicia inferebat. Nā cum qdam pauper martinū requirerz. dixit ei bricci⁹. Si illū delirū qris. prospice emin⁹: ille est ei q qsi amens celum respicit. Cum igit paup a martio q petierat accepisſz vir scūs briccius ad se vocās dixit An ego tibi delir⁹ videor bricci Qd cū ille pre verecundia se dixisse negaret. ait martin⁹: Nōne aures mee ad os tuum erāt. qn h emin⁹ loqbaris. Amē dico tibi qz a dño obtinui vt mihi i epatu succedas. sz scias mlta te in epatu aduersa passurū. Qd bricci⁹ audiēs irridebat dicens. nōne verū dixi istū delirū esse. P⁹ mortez igitur sci martini briccius i epm est elect⁹. Qui deinceps orōi vacabat. ꝛ licet adhuc supbus tn corpe cast⁹ erat. Anno āt epatus sui. xxx. mulier qdam religiose vestita q eius vestimēta lauabat cōcepit ꝛ filium peperit. Tunc ois pplus cuz lapidib⁹ ad eius ianuā ꝯgregat⁹ est dicēs Diu pietate sci martini luxuriā tuaz dissimulauim⁹. sed iā neqq pollutas man⁹ osculari valemus. Illo āt virilr hoc negāte ait. Adducite ad me infātem. Quo allato. cuz. xxx. esset dierū. dixit ad euz bricci⁹ Adiuro te p filiū dei vt dicas corā oibus si ego te genui. Et ille. nō tu inqt es pater me⁹. Populo āt vrgente vt qs esſz eius pr reqreret. ille ait. Nō est hoc meū. feci quod ad me ptinuit. Pplus autez hoc totū magicis artibus attribuebat dicens: Nequaq nob falso pastoris nomie dñaberis. Tūc ille pro sui purgatōe prunas ardentes vsqz ad tumbā sci martini cunctis videntib⁹ deportauit. Proiectisqz prunis vestis eius illesa apparuit. Et ait. Sicut hoc meū vestimētum a prunis māsit illesum: sic corpus meum a ꝯtactu mlieris est mundū. Pplo āt adhuc n credente scūz briccius cōtumeliis ꝛ iniuriis afficiūt: ꝛ a sua digtate eiciūt: vt verbuz qd sanct⁹ martinus dixerat ipleretur. Tūc briccius flens papā adiit: ꝛ septē annis ibid pmanens qcqd in scūm martinum deliqrat penitendo deleuit. Ppls āt iustinianum pfecit. ꝛ romā ꝯ bricciuz misit. vt epatuz sibi cōtra bricciuz defensarz. Quo cum tenderet. in ciuitate vercellensi vitā finiuit. ꝛ armenium loco eius ppls ois prefecit Septio igitur āno briccius cū autoritate pape rediens sexto ab vrbe miliario hospiciū accepit. ꝛ armenius eadez nocte spūm exalauit. Qd bricci⁹ per reuelatōz ꝯgnoscens. ait suis vt surgerent. ꝛ secum ad tumulandum turonensem episcopū pperarent Cum g briccius p vnā portā ciuitatez ingredretr ille āt p aliaz mortu⁹ efferebatur. Quo sepulto. scūs briccius sedē suā accepit ꝛ. vii. postmoduz annis psidens ꝛ vitā laudabilē ducens. xlviii

anno episcopatus sui in pace quieuit

De S. Elizabeth

A.

Elizabeth interpretatur deus meus cognouit. vel dei mei septia vel dei mei saturitas. Dicitur ergo primo elizabeth deus meus cognouit. quia deus eam cognouit. i. suo beneplacito approbauit. vel cognouit. i. noticiam sue cognitionis sibi infudit Secundo dicitur elizabeth. i. dei mei septima Ipsa enim habuit septimam dei. vel quia septem operibus misericordie se exercuit. vel quia nunc est in septima etate quiescentium. peruentura tandem in octauam resurgentium: vel propter septem status in quibus fuit. Ipsa namque fuit in statu virginali. secundo in statu coniugali. tercio in statu viduali. quarto in statu actiuo. quinto in statu contemplatiuo. sexto in statu religioso. et nunc septimo est in statu glorioso. Et isti septem status manifeste continentur in legenda sua vt posset dici de ea quod dicitur in daniele de nabucdonosor. septem tempora mutabuntur super eam. Tercio dicitur dei mei saturitas. deus enim eam modo saciauit: et repleuit splendore veritatis. dulcedine suauitatis. et vigore eternitatis. Unde aug. in libro de ciuitate dei. agens de ciuitate celesti dicit: In eternitate dei viget. in veritate dei lucet. in bonitate dei gaudet.

Elizabeth illustris vngarie regis filia: genere nobilis. sed fide ac religione nobilior. stirpem tam nobilem nobilitauit exemplis illustrauit miraculis et decorauit gratia sanctitatis. Quam autor nature super naturam quodammodo extulit. dum puella regalibus nutrita delicijs. omnia puerilia aut omnino contemneret. aut eadem in dei obsequium manciparet. vt liquido clareat tenera eius infantia quanta simplicitate viguit. quanta dulci deuotione incepit. Extunc siquidem cepit bonis assuescere studiis. ludos spernere vanitatis. successus prosperos fugere mundi. proficere semper in reuerentia dei. Cum enim adhuc esset quinquennis in ecclesia orandi gratia tam sedula permanebat. vt eam eius sodales vel ancille auellere vix valerent: Quam cum ancille vel coetanee eius obseruarent: aliquam de illis causa ludi versus cappellam insequi videbatur vt ex hoc intrandi ecclesiam oportunitatem captaret. Quam ingrediens genua flectebat. aut pauimento totaliter incumbebat. Et licet litterarum peritiam non haberet. tamen coram se in ecclesiis sepe psalterium expandebat. vt quodammodo se legere fingeret. ne velut occupatam quis impediret. Se quoque cum puellis ad terram prostratam ludi specie mensurabat: vt sub tali occasione deo reuerentiam exhiberet. In ludo etiam anulorum et aliis ludis spem totam in deum ponebat. Et ex his que puella paruula lucrabatur: vel aliter peculiariter possidebat. puellis pauperculis decimas exhibebat. inducens eas vt sepe orationem dominicam dicerent: et crebro virginem salutarent. ¶ Crescens vero per etatem temporis: crescebat amplius per affectum deuotionis.

Nam beatā virginem dei genitricē in sui patronā et aduocatā: ⁊ btm iohānez euāgelistā in sue castitatis custodē elegit. Cū ei singule cedule singulorum aplorum noībus inscripte altari imponerentur. ⁊ qlibet aliarum puellarum casu sibi cedulā cōtingentē acciperet: ista orōe fusa trib⁹ vicibus cedulā vbi nomē scī petri erat īscriptū vt desiderabat accepit. Ad quē tanto deuotōis ferebatur affectu. vt nihil ī eius noīe petentib⁹ dnegarz. Ne vero mūdi successus sibi nimiū blādiretur. quotidie ī reb⁹ psperis sibi aliqd detrahebat. cum eni in aliq ludo sibi prospe succederz. reliquū intermittens dicebat. Nolo pcedere. sz pter deū reliquū intermitto. Ad choreas quoqz cū puell' ceteris aduocata cū vnuz circuitum pegisset dicebat. Sufficiat nob vn⁹ circuit⁹. iā pter deū alios dimittam⁹. et sic p talē modū puellas a vanitatib⁹ tpabat. Vestimentorum lasciuos vsus sp abhorruit. et omnez ī his honestatez dilexit. Certum quoqz sibi numerum orōnum indixerat. qm si qn aliqua occupatōne puenta nō potuisset pficere. ⁊ ab ācill' lectū ingredi cogeretur. cū celesti spōso vigilias vigilāter soluebat. Dies quoqz solennes puella nobilis tāta deuotōe colebat. vt etiā manicas sibi cōsui nulla rōne pateretur. anqz missarum solennia cōplerentur. Cirothecarum etiā vsus an meridiem ī diebus dnicis sibi iterdixit. volens in hoc ⁊ sacre deferre solennitati. ⁊ sue satisfacere deuotōi: Propter quod solita erat ad hec et silia se p votū astringere. ne quis eam posset aliqbus suasiōibus a suo proposito reuocare. Officiū ecclesiasticū audiebat cum tanta reuerentia. vt cum sacra legerentur euāgelia. vel sacra hostia cōficeretur. manicas si forte consute essent solueret. monilia deponeret. ⁊ cetera capitis ornamēta ī imo locaret. At vbi gdum virginalem prudenter rexit: ⁊ innocenter percurrit. cōiugalez gdū intrare pellitur. vtpote q ad hoc paterno imperio vrgebatur. fructū pceptura tricesimū q fidem trinitatis suauit cū decalogo pceptorum. Consensit igit: licet inuita in copulā cōiugalem nō vt libidini cōsentiret. sz ne patris preceptū cōtemnerz: ⁊ vt filios educādos ad dei suiciū pcrearz. Quāuis eni fuerit legi thori cōiugal' abstricta. nulli tn culpāde delectatōi fuit subiecta. Qd ī māifeste cōstat: qm in manib⁹ magistri cōradi votū emisit. qp si viro suo eam supuiuere cōtingeret. cōtinentiā ppetuā obseruaret. Fuit igitur languio turingie sociata coniugio: put regal' exhibebat magnificentia: ⁊ dispositō ordiauit diuia: vt scz ibidem multos ad dei amorē adducerz. ⁊ inciultos hoīes edocerz. Licz aūt mutauerit statum. nō tn mutauit mētis affectum. Quante aūt fuerit deuotionis ⁊ humiliatōis ad deuz: quante austeritatis et abstinentie ad seipsaz: quāte largitatis ⁊ mīicordie ad paupes. Ex his q subiecta sunt apti⁹ declarat. Nā in orōe tāti extitit feruoris: vt etiā ancillas ad eccl'az gdu concito preuenirz: vt quasi quibusdam clamdestinis orationibus aliquam dei gtiam impetraret.

In nocte ad orõnem sepe surgebat. rogante eam marito vt sibi pceret
et qeti alicui corpus dõaret. Ordinauit ãt cum q̃dam domicella sibi int
ceteras mag familiari. vt si forte sõno depressa nõ surgeret. eam pede
tangens excitaret. Quadã vero vice pedem dñe tangere voluit. ⁊ casu
in pede mariti impegit. Qui subito excitatus rem vt erat didicit: ⁊ pa
tient sufferens prudenter dissimulauit. Et vt orõum suaꝝ deo pingue
redderet sacrificiũ. sepe ipm irrigabat abundãtia lacrimaꝝ. q̃s qdem
lacrimas fundebat iocunde: ⁊ sine aliqua indecenti vultus pmutatõne
ita vt sp cuȝ dolore fleret. ⁊ de dolore gauderet: ⁊ hoc q̃dã vult⁹ leticia
venustaret. tante se hũilitati subiecit: vt propt dei amorem vilia ⁊ ab/
iecta nõ sperneret. ⁊ hec cum deuotõne nimia exerceret. Nã infirmum
q̃ndã vultu deformem. capitis fetore horribileȝ ĩ sinu ꝓprio reclinauit
⁊ horridũ crinem tondens. eius caput ancill' ridentib⁹ lauit. In rogatõ
nib⁹ sp ꝓcessiõem nudis pedibus ĩduta laneis seq̃batur. Et in p̃dicatio
num statõibus int pauperclas tanq̃ pauper ⁊ humil' r̃sidebat. In puri
ficatõe post partũ neq̃q̃ se vt cetere gẽmis ornabat. vl' vestib⁹ de aura
tis tegebat. sȝ exemplo intemerate puerpe filium ꝓpriis gestãs ĩ vlnis
ipm ad altare cũ agno ⁊ cãdela humil'r offerebat: vt ex his ⁊ seculi põ
pam ꝯtemnendã oñderet. ⁊ se illibate puerpe ꝯformaret: Deiñ domuȝ
rediens: vestimẽta ipsa cum q̃bus ad eccl'aȝ ꝓcesserat alicui pauperi mu
lieri tribuebat. ¶ Accidit q̃ȝ ad sue humilitatis p̃conium: q̃ ipsa liber
tate p̃cellens ⁊ dignitate sblimis: c⁹dam viri scȝ mgr̃i cõradi pauperis
⁊ mendici: sȝ tñ scientia ⁊ religiõe precipui saluo iure matrimonii ⁊ ꝯsen
tiente marito. obedientie adeo se subiecit: vt q̃cq̃d ille preciperȝ: ipsa cũ
reuerentia et multo gaudio adimpleret: vt ex hoc ⁊ obedientie pciperȝ
meritũ. et dñi saluatoris q̃ fact⁹ est obediens vsq̃ȝ ad morteȝ imitaret
exemplũ Quadã ãt vice ad q̃ndã predicatõȝ ab ipso vocata. supueni
ente marchionissa missenense ĩpedita nõ venit Qđ ille egreferens tãtã
ei⁹ inobedientiã relaxare noluit: donec vsq̃ȝ ad camisiã expoliatã cũ qui
busdã ancillis suis q̃ culpabiles fuerãt. fortiter verberari fecit ¶ D
¶ Sibi q̃ȝ tantã abstinentiã ⁊ rigorem ĩponebat: vt corpus suũ. vigiliis
disciplinis ⁊ ieiuniis maceraret. Nã sepe a viri thoro abstinens noctes
ducebat ĩsomnes: vt orõibus posset insistere: ⁊ in abscondito patrem
celestem orare. Cunq̃ȝ somni interpellaret necessitas. sup strata tapetia
dormiebat: Sed cum maritus abesset: cum spõso celesti in orõibus per
noctabat: Sepe etiã per manus ancillaꝝ faciebat se in cubiculo fortit
verberari: vt saluatori flagellato vicem rependeret. ⁊ carnem ab omni
lasciuia coerceret. ¶ Tantã ãt in cibo ⁊ potu temperantiam exhibebat
vt in mensa mariti inter diuersa ferculoꝝ genera interduȝ pane simpli
ci esset contenta. Magister eni conradus sibi interdixit: ne de cibis ma
riti quicq̃uaȝ contingeret. de quibus sanam conscientiam nõ haberet.

Quod ipa tanta diligentia obſuauit. vt aliis diuerſis deliciis abundā tib⁹ ipſa cū ancill' ſuis cib groſſiorib⁹ vteretur. Sepe tñ ad menſā ſede bat. ⁊ cibos manib⁹ cōtrectabat ⁊ diuidebat: vt ex hoc comedere vide retur: ne ſupſtitōis notā incurreret. ſed vrbanitate tali cunctos cōuiui as letificaret. ¶ Quadā vice cum lōgi itineris fuiſſet laboris depſſa. et marito ⁊ ſibi fuiſſent cibi diuerſi oblati qui nō credebātur de iuſtis laborib⁹ acqſiti oīno abſtinuit. ⁊ mgꝛ panem et duꝛ i aqua calida ma defactū cum ſuis ancill' patient comedit. Ob hoc quoſdā reddit⁹ iuſtoſ vir ſu⁹ ſibi aſſignauerat: de qbus cū qbuſdaꝫ ancillis ſuis q ſibi ad hec oīa cōſentiebant viuebat. Sepe āt cibos curie reſpuit. ⁊ aliquoꝛ bono rū viroꝛ cibaria reqſiuit. Hec aūt oia vir ſuus cū patientia ſupporta bat. aſſerens ꝙ hec ⁊ ipſe libenter faceret. ſi turbatiōem ſue familie nō timeret. ¶ Statū qqꝫ pauptatis in ſūma gl'a conſtituta ſumope affe ctabat: vt et criſto pauperi vicē rependeret. et mund⁹ in ea nil ꝓprium haberet. Quapropt interdum cū ſola eſſet cum ancillis. veſtimentis vi libus induens ſe. ⁊ deſpecto velo caput ſuū operiēs dicebat. Taliter i cedam cum ad ſtatum venero pauptatis. Licet aūt ſibi abſtinentie fre num impoſuerit. tanta tñ liberalitate ſe ad paupes effundebat: vt nll'ꝫ aliqua premi inedia pateretur. ſed oībus adeo largiſſime ſubueniebat. vt omnes eā mrēm paupeꝛ acclamarent: Sex enī miſicordie operibus tota vigilātia inſudabat: vt regnū perpetuū ꝑpetuo regnatura ꝑcipet. et paternā bñdictōneꝫ cū benedictis ad dexterā poſſideret. Ipſa nāqꝫ nudos veſtiebat. Siqdem veſtimenta impendebat. paupibus nudis pe regrinoꝛ ⁊ paupeꝛ. corporib⁹ ſepeliēdis: ⁊ pueris baptizandiſ. Quos quidem pueros ſepe de fonte ſacro leuabat. et ꝓpriis manib⁹ coꝛ veſti menta ſuebat. vt cōpaternitate cōtracta eis liberi⁹ ſubueniret. ⁊ E. Accidit āt vt cuidā paupercule quoddā ſatis bonū tribueret veſtimtū Illa aūt videns donū tam magnificū: tā ingenti gaudio eſt pfuſa; vt ad terrā cadens mortua crederet. Qd beata elizabeth videnſ. doluit ſe ſibi tāta dediſſe. timēs ne ſibi fieret cā mortis. ſed tñ ꝑ ea orauit. ⁊ ipa ſanata ſurrexit. Sepe āt ipa cū ancill' ſuis lanā ꝓpriis māib⁹ filabat et iñ veſtimta fieri faciebat. vt ex hoc bonoruꝫ laboꝛ gl'oſuꝫ recipet fru ctū ⁊ exēplū fere humilitatis pberet: ⁊ de ꝓprii corpis laborib⁹ elemo ſinā daret deo ¶ Ipa eſurientes paſcebat. paupib⁹ enī alimēta pbebat adeo vt lantḡuio viro ſuo ꝓfecto ad curiā friderici impatoris: q tunc erat cremone: ipa oēꝫ annonā de ſuis ḡgiis collegit. ⁊ ꝯgregatis vn decūqꝫ pauperib⁹. quotidie eiſ neceſſaria miſtrabat. eo ꝙ tūc cariſtia et fames valida iminebat Sepe āt cū pecunia ei deficeret. ornamenta vēdebat. vt paupib⁹ ſubueniret. Multa etiā ſibi et ſuis ancill' ꝯſueuit ſubtrahere. ⁊ paupib⁹ reſuare ¶ Ipa ſitientes potabat. qdā aūt vice ceruiſiam pauperib⁹ diſtribuens cum vnicuiqꝫ ſufficienter dediſſet.

inuentū est q̄ vas nullū habuit diminutōem: sed eandem quā prius men surā seruauit. ¶ Ipsa hospicio peregrinos et pauperes suscipiebat Domuz ei maximam sub altissimo castro suo cōstruxit. in qua infirmoꝝ magnā multitudiēz refouebat. quos diebus singulis nō obstāte difficultate ascensus vel descensus visitans. et eis oīa necessaria ministrabat: et verbis in citatoriis ad pacientiā inducebat. Et licet omnez corruptōem aeris sp egre portauerit. infirmoꝝ tn̄ corruptōes propter dei amorem: etiā tpe estiuo nō abhorruit. sed remedia adhibuit. velo proprii capitis tersit. et manibus propriis cōtrectauit. licet ancille talia grauiter tolerarent. In ea dem quoqz domo puerulos paupeꝝ femiaꝝ nutriri cum sūma diligen tia faciebat. quibus se tam dulcem et humilez exhibebat. vt eam omnes matrem vocarent: et intrantem domum cuncti tanquam matrem filii sequerentur. et ante eam cateruatim cū summo studio collocarentur.
¶ Ipsa vero et olliculas et anulos vitreos et quedaz alia vitrea emi fece rat: vt pueri ludos pueriles in talibus exercerent. Que dum in pal lio propo eqtans in castꝝ deferret. de rupe altissima sup lapides cecide runt. sed nulla in eis lesio est inuenta. ¶ Ipsa infirmos visitabat. Mi seroꝝ eni cōpassio adeo animū eius vendicabat. q̄ eoꝝ hospicia dilige ter pquirens eos solicite visitabat. eoꝝ camerulas familiarit et deuote subintrans. nec difficultate vie pertenta. nec longitudie lacessita. quib9 subueniebat in necessariis. et verba exhibebat cōsolatōis. Propt quod ex quintuplici consideratōe remuneratōem accepit. scz ex dignatōe vi sitatōnis. ex labore itineris: ex affectu cōpassionis. ex affatu cōsolatōis et ex largitōe muneris. ¶ Ipsa sepulturas paupeꝝ freqntabat. mente nanqz deuota paupeꝝ currebat ad funera. et vestes quas propriis mani bus fecerat. eoꝝ corporib9 coaptabat. adeo vt semel velum suū lineuz magnum in partes cōcideret: et cuiusdā pauperis corpus inuolueret. Eoꝝ etiā funera propriis manibus cōtrectabat. et in ipsoꝝ obsequiis de uota manebat. Inter hec laudāda est deuotio viri sui. q̄ licet negociis esset multis implicit9. in dei tn̄ obsequio erat deuotus. Et qz ipse talib9 personalr intendere nō valebat. vxori sue potestatem cōcesserat agendi omnia q̄ dei honorem respicerent. et anime sue salutem afferrent.
F. ¶ Cupiens vero beata elizabeth: vt vir suus in fidei defensiōez potentie sue arma cōuerteret. ipm salubri exhortatōne induxit: vt ad terram sanctā pergeret visitādaz. Ubi dū esset ipse lantgrauis pnceps fidelis deuotus et inclit9 fide inteḡ et deuotōe sincera deo reddidit spi ritum suorum operum fructum recipiens gloriosum. Et sic ipsa vidua lem statum cum deuotōne amplectitur. ne vidualis continentie premio fraudaretur. sed fructum sexagesimū perciperet: vtpote que decalogū preceptorum cum sex operibus misericordie obseruaret. ¶ Uerum cum mors viri sui per totam fuisset turingiam diuulgata: ipsa tanquaz

dissipatrix ⁊ ꝓdiga a q̄busdā vasallis viri sui turpit̄ ⁊ total'r est eiecta vt ex hoc eius patientia claresceret. et pauptatis diu cōceptum desiderium obtineret. Adueniente igitur nocte ī domo cuiusdā tabernarii in loco vbi porci iacuerāt se recepit. deo grās multas agens. Hora vero matutinali ad domū frm minoꝝ pergens: rogauit vt pro sua tribulatōe deo grās agerent. ⁊ te deū laudam⁹ cātarent. Seq̄nti die domū cui⁹dā sui emuli cum suis puulis iussa est ingredi arto sibi loco ibidem admodum assignato. Que dum ab hospite ⁊ hospita plurimū g̃uaretur parietibus valefecit dicens. Libenter hoībus valefacerē. si beneficos īuenirē. Cōpulsa igitur ad locū priorem redijt. ⁊ puulos suos ad loca diuersa alēdos trāsmisit; Dū vero p q̄ndam viā strictā luto ꝓfundo plenā sup q̄sdam lapides ibidem positos pergeret. ⁊ vetula q̄dam cui iam multa bñficia cōtulerat. sup eosdem lapides trāsiens eidem cedere recusarꝫ. ipa ī lutuꝫ ꝓfundū cecidit. ⁊ surgēs vestimēta sua gaudēs ⁊ ridēs abstersit.

Hu⁹ ħ āt abbatissa ei⁹ matertera ipi⁹ pauptati nimiū ꝯpatiēs ad epꝫ babēbergensem ipsi⁹ auūculū eam duxit. Qui eā hōeste suscipiens caute retinuit. intendens ipsam secundis nuptijs copulare. Qd̄ cuꝫ ancille que secū cōtinentiā vouerant didicissent. ⁊ ex hoc se multis lacrimis affligerent. beate elizabeth cum gemitu hoc retulerūt. Que eas cōfortans ait. Cōfido in dño ꝓ cui⁹ amore cōtinentiā voui ppetuā. q̄ meū ꝓpositum firmū custodiet: ⁊ oēm violentiā cōteret. ⁊ cōsilium humanū dissoluet: Et si forte auuncul⁹ meus voluerit me alicui copulare aīmo dissentiam. ⁊ verb̄ pariter cōtradicam. Et si nullū aliud michi euadendi supesset remediū nasū mihi ꝓpriū detrūcarē: vt me sic deformē q̄libet abhorreret. Cum igitur de mādato ipsi⁹ epi ad quoddā castꝝ inuita fuisset deducta. moratura ibidem donec traderetur in cōiugium. ⁊ ipsa suam castitatem dño cuꝫ lacrimis ꝯmendassꝫ. ecce dño disponēte ossa viri sui de vltramarinis ptib⁹ deferūtur. Jussa est igit̄ ab epo reduci: vt ossib⁹ viri sui deuota occurreret. Ipsa g̃ ossa ab epo cum honorabili ꝓcessiōe et ab ipsa cū multa deuotōe ⁊ lacrimaꝝ effusiōe suscepta sunt. Que cōuersa ad dñm dixit. Grās ago tibi dñe: q2 in susceptōe ossium viri mei dilecti tui me miserā cōsolari dignat⁹ es. Tu scis dñe q2 lꝫ ipꝫ te amātem multum amauerim. tñ ob tui amorem eius p̄ntia carui. ⁊ in sancte terre tue subsidiū destinaui. Et q̄uis delectabile mihi esset adhuc cum eo viuere tali cōditōe: vt cuꝫ ipo per totū mundū paupcula mendicareꝫ tñ te teste cōtra tuā voluntatē vno crine ipm nō redimerē. nec ad vitaꝫ mortalem iteꝝ reuocarē. ipꝫ āt ⁊ me tua grē recōmendo. Verū ne fructū centesimū pderꝫ: q̄ pfectōeꝫ euangelicā fuantib⁹ datur. q̄ de sinistra miserie ad dexterā gl'e transferuntur. religiosum hītum induit vestes. s. griseas humiles ⁊ abiectas. ꝯtinentiā p⁹ mortē viri ppetuam fuans obedientiā pfectā custodiens: ⁊ voluntariā pauptatē amplectēs

Mendicãdo q3 ire hostiatim voluit. sed magister cõradus nõ permisit Fuit ãt eius bitus tã despect⁹ vt deferret palliũ griseum pãno coloris alteri⁹ plõgatum. manicas etiã tunice ruptas alteri⁹ coloris pãno bũit emendatas. ¶Pater vero su⁹ rex vngarie audiens filiã suã ad tantam deuenisse inopiã. comitẽ qndã ad eã misit: vt ipsã ad paterna lumina reducere pcuraret. Qui videns eam tali bitu ornatã. cernensq3 sedentẽ bumil'r et filantẽ pre ɔfusiõe et admiratõe exclamans dixit. Nunq̃ filia reg̃ tam vili bitu induta appuit. nec lanã aliqñ filare visa fuit. Cũ vero p sua rductõe vehemẽter institisset nullatenus acqeuit. cũ paupib⁹ malens in paupertate degere. q̃ diuitiis multis cũ diuitib⁹ abũdare: Ut vero eius anim⁹ i deum totus trãsiret. ⁊ itenta eius deuotõ null'm impedimẽtum bñet. rogauit dñm vt oĩm tpalium ɔtemptũ sibi infunder3. ⁊ filioꝝ dilectõ3 a suo corde euelleret: et ɔ̃ oẽs cõtumelias cõtemptũ ⁊ ɔstãtiam largiretur. Fusa vero orõe audiuit dñm sibi dicentem. Exaudita est orõ tua. Que dixit ancillis exaudiuit dñs vocẽ meã. q2 ⁊ oĩa tpalia vt stercora reputo. et de filiis meis nõ plus q̃ de aliis pxĩs curo. ⁊ mei cõtemptũ ⁊ oppbria paruipendo: nihilq3 aliud iã diligere videor: nisi deũ. magister ãq3 cõradus sepe sibi molesta ⁊ cõtraria iponebat. ⁊ quos amplius diligere videbatur ab eius cõsortõ separabat adeo vt duas fideles ancillas et p̃dilectas q̃ a iuuentute sua secum fuerant enutrite ab ea remouerit. multis effusis lacrimis bĩc ⁊ ĩnd. Hec aũt faciebat vir scũs vt eius voluntatem frangeret. ⁊ vt ipsa suu3 affectũ ad deũ total'r erigeret: ⁊ ne aliqua de ancillis p̃stinam gl'am ad eius memoriã rñuocaret. In bis aũt oĩbus iueniebatur ⁊ velox ad obedientiã et cõstans ad patientiã: vt p patientiam aĩa3 suã possider3. ⁊ per obedientiã victoria decoraretur. Dicebat quoq3 Si propt deum tm̃ timeo hoĩem mortalẽ q̃ntum timere debeo iudicem celeste3. Ideo aute3 magistro cõrado pauperi et mendico et nõ alicui diuiti cpo obedientiã facere volui: vt oẽm occasiõ3 tpal' cõsolatõis a me penit⁹ abdicare3. ¶Quadã vice dũ claustꝝ q̃rundã sãctimonialiu3 ab eis obnixe rogata intrasset. nõ babita licentia a suo magistro. fecit eã tam g̃uit verberari: vt p⁹ tres ebdomadas in ea vestigia verbeꝝ apperent Dicebat ãt suis ancillis se et illas cõsolans: Sicut g̃men fluuio inundãte deprimitur. ⁊ decrescente erigit sic nos aliq̃ afflictõe adueniente debem⁹ per bumilitatem submitti. cessante vero ad deum per spũalem leticiã eleuari. ¶Tanta se humilitate deprimebat: vt nullaten⁹ pateretur: q̃ ancille eã dñam appellarent s3 singl'ari tm̃ ad eã numero loq̃rent. eo mõ. s. quo iferiorib⁹ loq̃ solem⁹. scutellas insup aliaq3 coq̃ne vtensilia lauabat: ⁊ ne ab ancillis pbiberet: eas tunc ad loca alia transmittebat: Dicebat etiam. Si vitam aliam magis despectã inuenissem. ipam potius elegissem. ¶Ceterum vt cum maria optimam ptem possideret sedule ɔtemplatõni vacabat.

In qua qdem ɔtemplatōe specialem grām habuit lacrimas fūdere celestes visiōes crebro videre. ꝛ ad amorem dei alios inflāmare. Quādo quidē mag iocunda videbatur. tunc iocunde deuotōis lacrimas emittebat: ita vt lacrime de vultu ei⁹ iocundo tanq̄ ꝺ̄ fonte serenissimo effluere viderētur: vt simul flens videretur ꝛ gaudens. nūq̄ i deformitatē vel rugas vl'tum ex fletu cōuertens. Dicebat ei de his q̄ vultū in fletu deformāt: videntur q̄i dn̄m deterrere. Dent ei dn̄o quod hn̄t cū iocūditate ꝛ hylaritate. Uisiōes celestes in ipa sui orōe ꝛ ɔtemplatōe sepe videbat. Quadā vero die sacro q̄dragesimali tp̄e i eccl'a exn̄s. sic ad altare ocul' defixis intenta māebat. ac si ibidem dei pn̄tiā miraretur. vbi p magnū spaciū ɔsolata diuīa est reuelatōe refecta. Deinde domū reuersa dū se p̄ debilitate i ancille gremiū appodiasset. ꝛ illa per fenestrā oculos ad celum defixos attolleret. tāta hilaritate vl't⁹ ei⁹ ꝑfunditur. vt eē risus mirabil' seq̄retur. Que cum diu tā iocunda visiōe letificata fuiss; sbito i lacrimas ē ɔuersa. Rursꝰ oculos apiens. pstina iocūditate pfruitur. ocl'osq; claudens pstinis lacrimis irrigatur. Et sic vsq; ad cōpletoriū talib⁹ est diuinis cōsolatōib⁹ imorata. Cum vero diu tacens nullu; verbū emisisset penit⁹. tandē prūpens locuta est dicens. Ita dn̄e tu vis eē mecū et ego tecū. ꝛ nunq̄ volo a te separi. Postmodū cum ab ancill' rogaretur: vt ad dei honorē ꝛ ipaꝝ edificatō; q̄d viderit indicaret. illa ipaꝝ iportunitate deuicta ait Uidi celū aptū ꝛ ih̄m se ad me benignissime iclinantē. vl'tūq; ad me sincerissimū oñdentē. Ego vero de sua visione ieffabili iocunditate perfusa. de suo recessu r̄manebā ml'to merore deiecta. Qui mei miſtus. iteꝝ me sui vl't⁹ ostensiōe letificās ait. Si tu vis esse mecu;: ꝛ ego ero tecū. Cui ego respōdi put me loq̄ntē audistis Cunq; rogaretur vt etiā visiō; q̄m iux̄ altare vidit expōeret. illa rn̄dit Que ibi vidi. nō expedit enarrare Ibi tn̄ in gaudio multo fui. ꝛ dei miranda cōspexi. ¶ Sepe q̄; dum in orōe cōsisteret. facies ei⁹ mire splendebat. ꝛ ex ei⁹ ocul' instar solis radii prodibant. ¶ Sepe autem ei⁹ orō tanti feruoris innuebatur: vt etiā alios inflamaret. Iuuenem q̄; q̄ndā seculari h̄ indutum ad se vocans ait. Uideris nimis dissolute viuere cū deberes creatori tuo huire Uelles ne q̄ pro te deū orarē. Et ille. Uolo dn̄a: ꝛ id vehement̄ exposco. Cum igitur orōi se dedisset. et iuuenē sil'r pro se orōni incumbere monuisset. iuuenis alta voce clamauit dicens. Cessate domina ab orōe. iam cessate. Sz cum illa iam attenti⁹ oraret iuuenis altius clamans dixit. Cessate domīa: quia totus deficio et comburor. Ipse eni tanto calore fuerat succensus. vt tot⁹ sudans ꝛ fumans corp⁹ ꝛ brachia velut amēs. iactar; adeo: vt pleriq; accurrentes ꝛ ip; tenentes. vestes ei⁹ pre nimio sudore madidas iuenirent. ꝛ estum ei⁹ manib⁹ ferre nō possent. ipso clamante ꝛ dicente. Tot⁹ ardeo ꝛ consumor Ut vero beata elizabeth orationē; compleuit. iuuenis estuare cessauit

Qui rediens ad seipsum.et diuina gratia illustratus ordinez fratruz mi nor. ingressus est. Illa aūt inflamatio sic ostensa. feruorez orationū sua rū igneū demōstrabat.qui tam validus extitit q etiam frigidū inflama uit. Sed ille carnalib⁹ assuetus et spūalibus non dū ydoneus talia cape nō valebat .I. ¶ Ad summū vero cumulū pfectionis ,ppter marie ɔtē plationis ocium nō deseruit marthe officium laboriosū. sicut sup in sex opibus mie est ostensum. Nichilomin⁹ tamē postq̈ religiosum habituz induit.sedule pietatis opibus deseruiuit. Nam cū pro dote sua duo mi lia marcbar. recepisset. ptem in paupes distribuit.et de reliquo in mar burg magnū hospitale cōstruxit Propter qd omes eā reputabāt dissipa tricē et prodigā.⁊ cuncti appellabāt eam insanā. Et qr omes iurias io uerat gaudēter accipe.impperabāt ei q nimis cito memoriaz viri sui a corde abiecerat q̄ taliter exultabat. Postq̈ āt hospitale ɔstruxerat.hui; cius pauperum se tanquaz ācillam humilem mancipauit. Nam pauperi bus solicita ministrabat.vt eos etiam balnearet.et in lectis collocās op iret.adeo vt ancillis gratulabūda diceret. Quam bene nobiscum agit. quia dnm sic balneamus et tegimus. In ipso autē pauperum obsequio sic humiliter se habuit.q puerulu3 q̄ndaz monoculū et scabie pfusū vna nocte sex vicib⁹ propriis brachiis ad locū necessitatis detulit. et pānos ipius fedatos libenter lauit. Quādaz etiam mulierē horribiliter lepro; sā sepe abluens in lectulo collocauit.vlcera tergens et ligans.medicamē ta adhibens.vnguesq3 pcidens.eius etiam pedibus prostrata corrigias calciamentor. soluens Ipos autez infirmos ad cōfessionem et commu; nicatōem inducens.vetulam quādaz penitus renuentez verbere castiga tā induxit. Cum vero a pauperum vacabat officio.filabat lanam de q̄; dam monasterio sibi missam.et precium quod inde accipiebat paupe rib⁹ diuidebat. ¶ Cū autez post multaz pauptatem q̄ngentas marchas pro dote sua receptas paupibus diuideret.⁊ oībus ordinatē locatis ipa succincta trāsiens mīstraret.posita est lex vt si quis in alior. pauperum piudicium locum mutaret.vt iter. accipet.capillor. suor. detruncatōnē aliquam sustineret. Et ecce quedā puella nomine radegundis que mira capillor. pulcritudine pollebat inde trāsitura aduenit.nō ad elemosinā sed vt quandā sororez suam īfirmaz visitaret Que cū tanq̈ legis puari catrix ad beatam elizabeth adducta fuisset.eius capillos protinus dtrū cari mandauit.ipa flente et plurimum reluctante Cum vero quidam de astantibus eam innocentem assererent.illa ait. Saltez decetero nō pote terit cum tanta capillor. ambitione ad choreas accedere.nec cū illis va nitates aliq̄s exercere. Interrogata vero puella a beata elizabeth vtruz aliq̄n salubris vite propositū ɔcepisset.rn̄dit q iā diu habitū religionis assumpsisset.nisi tanta fuisset in ea dilectio in capillis Et illa Carius est michi q capillos pdideris.q̈ si filius me⁹ fuisset in impiuz sublimatus

Cōtinuo igitur puella habitū religionis induit. et in hospitali cū beata elizabeth degēs laudabilē vitā duxit Cū q̄dā paupcula filia pepisset. beata elizabeth filiaз de sacro fōte leuauit ⁊ nom̄ suū. s. elizabeth eidē im posuit. et matri necessaria ministrauit. ita vt d̄ pellicio ācille sue maīcas auferens ad inuoluendū puellā sibi tribueret. ⁊ calceos ꝓprios eideз do naret. Post tres aūt septianas mulier dimissa puella. latēter cū viro suo aufugit Qd̄ cū sancte elizabeth nūciatū fuisset. in orōneз se dedit. ⁊ vir et mulier vltra progredi nō valentes ad ip̄aз coacti redierūt. ab ea veni am postulātes Quos vt iustū erat de ingr̄titudie redarguens eis puellā nutriendā tradidit ⁊ de necessariis eis ꝓuidit. R Appropiq̄nte vero tp̄e q̄ dn̄s dilectā suā de mūdi ergastulo vocare disposuit. vt q̄ ɔtēpserat regnū mortaliū regnū pciperet angeloꝝ. xp̄s sibi apparuit dicēs. Ueni dilecta mea in p̄parata tibi eterna tabernacl'a Dū igitur febre correpta decūberet. et ad pieteз facieз versā teneret. audita est a circūstātib⁹ dul cissimā ꝓmere melodiā. Que cū ab vna ancillaꝝ q̄dnā h̄ esset pcūctata fuisset. illa rn̄dit Auicula quedam inter me et parietem se ponens tam suauiter cecinit q̄ me ad canendū similiter ꝓuocauit. In ip̄sa auteз sui egritudie semꝑ hilaris extitit. et nunq̄ ab orātōne cessauit. Ultia vero die ante eius trāsitū dixit eis. Quid acture essetis si dyabol⁹ ad vos ad ueniret. Post paululū vero alta voce quasi dyabolū licentiās. fuge tri- b⁹ vicib⁹ exclamauit. Deinde dixit Ecce appinquat media nox in qua xp̄s nasci voluit et in p̄sepio reqeuit Appp̄iquāte vero hora sui trāsi tus ait. Jam temp⁹ instat in quo om̄ipotens deus eos q̄ amici sui sunt ad celestes nuptias euocauit. Post paululū vero anno dn̄i m. ccxxvi. ad extremaз horam veniens dormiuit in pace. Licet autem eius venerabi- le corp⁹ inhumatuз quattuor dieb⁹ iacuerit. null⁹ tamen fetor ex eo ꝓdi bat. sed q̄dam odor aromatic⁹ cunctos reficiens exalabat. Tūc aūt vise sunt auicule multe suꝑ cacumē ecclesie cōgregate. quas nunq̄ aliq̄s pri us viderat. que tam suaui modulatōne cātabant. et tāta varietatē mo- dos cantandi formabāt. vt cūctos in admiratōneз adducerēt. eo q̄ eius exeq̄as quodāmō agere viderentur Multus aūt ibi fuit clamor paupe rū. m'lta deuotio populoꝝ. ita vt alii capillos capitis detrūcarent. alii ꝑ ticulas pānoꝝ inciderent. et hec ꝓ summis reliquiis reſuarent. Eius aūt corp⁹ in monumento est posituз. qd̄ postmodū redūdare oleo est rep tum Manifestum est igitur in eius trāsitu q̄nte ip̄a beata elizabeth fuerit sanctitatis. ⁊ hoc quo ad auicule modulationeз et demonis expul sioneз Illā em̄ auiculam q̄ inter ip̄sā et pietē se posuit. ⁊ tā dulciter ceci nit q̄ etiam ip̄am ad cātandū induxit. credim⁹ fuisse eius angeluз. q̄ fue rat ad eius custodiam deputat⁹. q̄ eidem eternuз gaudiū nunciauit. Si cut eniз reprobis interdū ante suū transitū reuelatur eterna sui dānatō ad maioreз sui cōfusioneз. sic electis iterdū reuelatur eterna sui saluatō

ad maiorem sui cōsolationē. Ille aūt cātus quē ipa protulit fuit immēsū gaudiū qđ ex tali reuelatione cōcepit. qđ qđē tā imensū extitit q̄ i corde totaliter capi non potuit sed se p suauitatis vocem manifestauit. ¶ Dyabolus insup si forte aliqđ ius habeat ad sāctos etiā morientes accedit. Sed q2 in beata elizabeth nil iuris babuit: ideo turpiter licenciatus aufugit. Per hoc igitur intelligi datur q̄nte fuerit sanctitatis aqua et dyabolus territus fugit. et cui angelus eternū gaudiū nunciauit ¶ Manifestū est secundo quante fuerit mundicie ⁊ puritatis. et hoc quo ad odoris exalationem Quia eni corpus eius omni mundicia ⁊ castitate i vita nituit. ideo in morte odoris suauitate fragrauit. ¶ Manifestum est tercio quante fuerit excellentie et dignitatis. et hoc quo ad auiū iubilationem: Illas eni aues que in cacumine ecclesie iubilātes et cātantes apparuerūt. credimus fuisse angelos. q̄ a deo missi fuerūt vt eius animā in celum deferrent. et eius corpus celestibus iubilatoribus honorarent. Sicut eni ad reprobos morientes multitudo cōuenit demonū vt eos terroribus crucient et eorum aīas ad tartara rapiant: sic ad electos decedentes multitudo cōfluit angelorum vt eos cōfortent. et eorum animas ad celestia regna perducāt ¶ Manifestū est q̄rto q̄nte fuerit mīe et pietatis: et hoc q̄ ad olei emanationē De eius eni corpe oleum emanauit. q2 in vita mīe opibus tota redundauit. O quantis pietatis visceribus eius nūc affluit spūs: cuius perfundi oleo inuentū est in puluere iacens corpus Manifestum est q̄nto quāte sit apud deū potestatis et meriti. et hoc multiplici miraculorū operatione. Postquā eni de corpore transiit. deus eam multiplici miraculorū gloria illustrauit. quorum quedam inferius sunt posita. multa vero breuitatis gratia intermissa ¶ In partibus siquidem saxonie in monasterio quodā hilden. dyoce. monachus quidā ordinis cister. henricus nomine tāta fuit infirmitate depressus. et grauibus doloribus circūdatus. vt omnes ad cōpassionē induceret. et clamoribus inq̄etaret. Quadā igitur nocte apparuit sibi quedā venerabilis dn̄a vestibus albis amicta q̄ eū admonuit vt si sanitatem recipe cupet beate elizabeth se duoueret Seq̄nti nocte similia psuadens apparuit Ille autē cum abbas et prior decessent. de consilio superioris votum emisit. Tercia nocte eidem apparēs signū crucis sup eū edidit. et ille cōtinuo sanitatem recepit. Cū aūt abbas ⁊ prior redeūtes hec audissēt. mirari q̄dē de eius sanitate ceperūt sed de voti adimpletione plurimū dubitarūt. cum nulli monacho liceat aliq̄ vota emittere. nec se ad talia obligare Adiecit quoq3 prior monachos sepe ad huiusmōi illicita sub specie boni demonū apparitione illudi et ideo esset illi monacho cōsulendū vt mentē suā instabilē cōfessione firmaret. Seq̄nti igitur nocte eadē psōna q̄ prius sibi apparens dixit. Infirmius semp eris donec impleas quod vouisti Statim ergo eadē infirmitas ipsum arripuit. et eisdē doloribus torq̄ri cepit. Qđ cū abbas

audisset. ipsum statim licenciauit et cerā ꝓ imagine faciēda dari ꝑcepit Qui mox sanitate recepta votum suū. adimplere studuit. et illi⁹ infirmitatis nichil postmodū passus fuit ¶ Puella quedā noīe benigna magūtinensis dyoce. cum ab ancilla potum petisset. illa cōmota potum porrexit dicens. Accipe et dyabolū bibe. Visumq₃ est puelle vt ardens ticio ꝑ eius guttur descenderet. adeo vt se in collo pati clamaret. Cōtinuo igitur venter eius instar vtris intumuit. et quiddaʒ in eius ventre per singula menbra discurrere visum est. Illa vero gemitus miserabiles faciēs et voces insanas emittens obsessa a demone fore credebatur. In statu vero tali per bienniū māsit Deducta igitur ad tumulū sancte elizabeth et ibidem pro ea voto emisso. dum sup tumbā posita fuisset. velut exanimis ibideʒ apparuit. sed dum modicum panis ad manducāduʒ et aquā benedictā ad bibendū sup eandem tūbam eideʒ obtulissent. mox cunctis stupentib⁹ et mirantib⁹ sanata surrexit. ¶ Vir quidā de dyocesi traiectensi gedericus nomīe cum vna manu cōtractus eius vsum penitus amisisset et sepulcꝝ beate elizabeth bis visitans curationeʒ minime recepisset. tercio illuc cum vxore sua cum multa deuotione accessit. Quo dū tenderet. senem q̄ndam reuerendi aspectus habuit obuium. Qui ab eo salutatus. et vnde venisset requisiuit. dixit se de marburg vbi corp⁹ sancte elizabeth requiescit venire. vbi deus multa miracula opatur. Cum autē vir suam infirmitateʒ exposuisset eidem. ille manū eleuata euʒ benedixit dicens. Securus pge: quia sanitatē recipies. dummodo manū ifirmā ad caput sepulcri quadā fouea ibi facta sub lapide miseris Quam quāto ꝓfundius īmiseris tanto citius sanitatem obtinebis. Tunc autē sanctū nicolauʒ in memoria habeas: q̄ sancte elizabeth tanq̄ comes et soci⁹ in suis miraculis coopatur ibidem Adiecit etiam stultos esse q̄ ꝑfectis oblationib⁹ statim discedunt. cum sanctis placeat vt cum ꝑseuerantia eoꝝ suffragia postulentur Moxq₃ senex ab eis disparuit. nec vltra ipm videre potuerūt Sup quo plurimū admirati ꝑgebāt. plenaʒ sanitatis recupande fiduciā obtinentes. Vir igitur iuxta senis consiliū manū sub lapide monumēti posuit. et ipsam ꝯtinuo retraxit omino sanatam. ¶ Quidā de dyocesi coloniensi hermān⁹ nomīe. dum in carcere a iudice teneretur. ad deuʒ se totaliter cōtulit. et beatā elizabeth et magistꝝ ꝯradū in sui adiutoriū deuotōne qua poterat inuocabat. Seq̄nti aūt nocte ambo insimul cū mlto lumine sibi apparuerīt: mltipliciter euʒ cōsolātes Tandeʒ sententia in eū data suspendit. et ad spaciuʒ vni⁹ miliaris teutonici in patibulo detinetur. Iudex aūt cōcessit parentib⁹ vt ipm deponerent: et in tumulo sepelirent. ¶ Preparata igit fouea cū esſʒ depositus. pr̄ et patru⁹ ceperūt ꝓ mortuo beate elizabeth patrocinia inuocare. Et ecce mirantib⁹ et stupentib⁹ vniuersis. q̄ fuerat mortu⁹ surrexit viuus. ¶ Scolaris quidā de dyocesi magūti. ouitardus nomine. dum piscatōi

minus cautus insisteret. in flumen lapsus cecidit. Magno aūt temporis spacio interiecto. dum eius corpus esset extractū. adeo sine sensu et motu rigidum est reptum: q̄ nullo in eo signo vite inuento. vere mortu⁹ ab omnib⁹ est iudicat⁹ Tūc beate elizabeth implorantur merita. et cunctis videntib⁹ et admirantib⁹ sibi restituitur salus et vita. ¶ Iuuenis quīdā tres annos et dimidiū hñs de dyoce. magūti. hugolin⁹ nomīe dum spm̄ emisisset. et corpus ei⁹ p̄ spaciū quartuor miliariorꝫ teutonicorum rigidum et exanime iacuisset. mater ad inuocādā sanctā elizabeth tota deuotione se cōtulit. et puerꝫ viuū et sanum recepit ¶ Puer quidam quattuor annorꝫ dum in puteū cecidisset. casu quidā veniens aquā haurire animaduertit puerū submersum intus iacere. Quem postq̄ cum difficultate extraxit. ipm mortuū dep̄hendit. Cuius quidem mortis erāt indicia. temporis diuturnitas. corporis rigiditas. oris et oculorꝫ horribilis apertio. denigratio cutis. ventris inflatio. ⁊ omnimoda sensus ⁊ motus priuatio. Pro ipo igit̄ suscitādo ad beatā elizabeth votū emittit̄. ⁊ ꝯtinuo vite pristine restaurat̄ ¶ Quedam etiā puella in flumīe submersa dū fuisset extracta. beate elizabeth meritis ꝓtin⁹ est vite restituta ¶ Vir q̄dā nomīe fridericus de dyoce. magunti. in arte natandi valde peritus dū se in quadā aqua balnearet et paupem quendā p̄ beatā elizabeth illuminatū deridens. in eius faciem aquā cōtemptibiliter spargeret. ille ꝓuocat⁹ dixit Domina illa sancta q̄ michi grām p̄stitit. de te me vindicē ita vt hic ñ exeas nisi mortu⁹ et submersus. Ille autem imprecationem pauperis ꝑuipendens. et ī aquā lasciue se inmittens. viribus penit⁹ destitut⁹ se iuuare non potuit. sed in ꝓfundū quasi lapis descendit. P⁹ mł tū vero tempis req̄situs. de aqua mortu⁹ est delatus. Cūq3 magn⁹ plāctus fieret sup euꝫ. quidā eius ꝓpinq̄ ceperunt p̄ eo ad beatam elizabeth votum facere. et eius suffragia deuotissime implorare. Statim igitur ī eum spūs rediit. et viuus ⁊ sanus surrexit. ¶ Quidā nomine iohannes de dyoce. magunt. cum quodā fure innocenter dep̄hensus. ⁊ suspendio cū ipo adiudicatus. cunctos rogauit vt beatā elizabeth orarent. vt p̄ īn sua merita iuuaretur. Cum esset suspensus. audiuit vocē sup se dicētem Cōfide. et ī sanctā elizabeth fiduciā habe. ⁊ liberaberis Statiq3 alio remanēte ipso fune fracto de loco alto grauissime cecidit. nullā tñ lesionē incurrit. licet noua qua indut⁹ erat camisia rumperetur. Qui exhilarat⁹ ait. Sancta elizabeth tu me liberasti. ⁊ in stratum molle me cadere fecisti. Cum em̄ aliqui dicerent ipsū iterꝫ suspendēdū. iudex ait. Quem de⁹ liberauit denuo suspendi non ꝑmittam ¶ Cōuersus quidam fuit in quodam monasterio dyoce. magunti. volemarus nomīe admodum religiosus. qui carnem suam sic afflixit vt circa annos viginti loricam ad carnē portaret. ⁊ inter lapides ⁊ ligna iaceret. Huius manū dū in molendino esset lapis molaris casu app̄hensam sic cōtriuit. vt carnē ab vtraq3 pte

auelleret: ossa ⁊ neruos cōtereret. ita vt in quodaz mortario cōtrita quo-
dammodo videretur. Qui tāto doloris aculeo vrgebatur. vt rogaret q̄
manus sibi p̄cideretur. Cū igit̄ beatā elizabeth crebro in sui auxiliū inuo
caret. q̄ etiā in vita sua sibi familiaris extiterat. quadā nocte sibi appa-
ruit dicens. Uis sanus fieri. Qui cū rn̄deret libenter: illa manuz apphen
dens neruos sanauit. ossa integrauit. et carnem ab vtraq; p̄te restituit.
et pristine sanitati donauit. Mane aūt facto p̄fecte sanatū se reperit. et
toti cōuentui ipam manū cunctis stupentibus sanatā ostēdit. ¶ Qui-
dā puer quinquennis discretus noīe magūti. dyoce. cū cecus natus esset.
meritis beate elizabeth lumē recepit. Pellis siquidez integra sine pilis
palpebrarum vel aliqua pellis diuisione oculis superinducta fuerat: a-
deo vt totalit̄ oculos tegeret. nec s̄be oculorum vllū indiciū appareret. Mr̄
igit̄ eius ad sepulcrū beate elizabeth ipm ducens. de terra sepulcri oculos
eius liniuit. et sup eū beate elizabeth merita inuocauit Et ecce pell' integ̃
p mediū sciditur. et eius oculi purissimi turbulenti et sanguinolenti vidē
tur. Sicq; puer beate elizabeth meritis suffragātibus visus beneficio est
positus. ¶ Puella q̄daz eiusdez dyoce. beatrix noīe. cum diu magnis et di
uersis fuisset infirmitatibus molestata. tandē gibbo in dorso et struma ī
pectore excrescentibus. sic est toto corpe incuruata. vt nulla se rōne eri-
geret. sed manibus sup genua positis corpus suū taliter sustētaret. Cū igit̄
mr̄ in quādā sporta eā ad tumuluz sancte elizabeth deportasset. ⁊ p. x. di
es cōmorātes ibidez nullū potuissent sanitatis remedium inuenire. irata
mr̄ eius cōtra beatā elizabeth murmurauit dicens. Quibus bn̄ficia īpendis.
⁊ me miserā nō exaudis. Reuertens igit̄ oēs quos potero a visitatōne
tui auertere p̄curabo. Cū igit̄ irata recederet. et iam miliare et dimidi
um p̄egisset. et eius filia doloribus cruciata lugeret. tādē ipa puella obdor
miens vidit quādaz pulcerrimā dn̄am cū facie refulgenti. q̄ corpus eius
in dorso et pectore linīēs dixit ei. Surge et ambula. Euigilās puella. et
se ab oī deformitate et curuitate penitus sanatā inueniens. visionez mr̄i
retulit et gaudiū ⁊ leticiā generauit: Redeūtes igit̄ ad sepulcrū sancte
elizabeth deo et sibi grās egerūt. ⁊ ibidez sportā in q̄ puella portata fue
rat dimiserūt ¶ Mulier q̄dā gertrudis noīe eiusdē dyoce. p mltos ānos
vtroq; crure cōtracta ⁊ toto corpe curua in somnis admonet̄. vt ad sanc
tū nicolaū p̄ficiscēs eius debeat merita īplorare. Que ad q̄ndā ecclīā sāc
ti nicolai portari se fecit. ⁊ in vno crure sanitatē īuenit Tādē ad sepulcrū
beate elizabeth p̄ducta. ⁊ sup eius tumulū posita. grauissimis doloribus stimula
ta. ⁊ velut amens effecta. sana ⁊ incolumis exurrexit ¶ Mulier q̄dā sci
trudis noīe eiusdez dyoce. cū p annū integrū penitus ceca mansisset et ali
orum semp auxilio duceretur. ad rogandū sanctam elizabeth tota deuotō
ne se cōtulit. et amissum lumen recepit ¶ Uir quidā henricus magūti.
dyoce. cū lumīe oculorum penitus esset priuatus. sepulcruz sancte elizabeth

visitās plene curatōnis beneficiū reportauit Q⁹modū vero id vir fluxu sanguinis adeo est grauat⁹. vt moritur⁹ a familia crederetur. Accipiēs vero de terra sepulcri sancte elizabeth et ipā₃ ꝯficiens aq̄ ꝯmiscuit. ꝛ bibēs plenā sanitatē recepit ¶ Puella q̄dā methildis noīe treuereñ. dyoce. dū visu et auditu priuata esset. et loq̄ndi ꝛ ambulandi potentiā amisiss₃ pater su⁹ et mater ad beatā elizabeth eā deuouerunt. et pfecte sanata₃ dei ꝛ elizabeth laudantes magnalia recepert. ¶ Mulier q̄dam noīe belibingis treuerñ. dyoce. cum p annū ceca penit⁹ extitisset. ꝛ p sua curatione beate elizabeth merita inuocasset. ad tumulū eius duci se faciens. vnius oculi lumē recepit. Que ad ppria reuersa i alio ꝑuiter torq̄ri se sensit Cum vero ite℞ ei⁹ merita implorasset. apparuit ei dicens. Accedēs ad altare fac cū corpali tuos oculos ventilari. et sic recipies sanitatē. Que cū iussa cōpleuisset sanitate₃ recepit. ¶ Vir q̄dam theodoricus nomine magunti. dyoce. in genibus et cruribꝰ diu grauissime infirmatus. ita vt ñ posset pgere nisi ab aliis portaref. votū fecit q̄ sepulc℞ sācte elizabeth cū oblatōnibꝰ visitaret Et cum loc⁹ eius a tumulo tm̄ p decem miliaria distaret. vix i octo dieb⁹ potuit peruenire Cu₃ vero ibide₃ per quatuor septimanas mansisset. et nullum remedium impetrasset. domum redibat Cūq₃ in loco quodā iuxta aliu₃ infirmū decūbens q̄esceret. vidit in somnis q̄nda₃ ad se veniente₃. et aqua totaliter pfundente₃ Qui euigilās ꝯ sociū irat⁹ ait. Quare me aq̄ total'r pfudisti Qui ait Ego te ñ pfudi S₃ credo q̄ illa perfusio erit tibi causa salutis Ille igitur surgens. ꝛ se sanatum totaliter inueniens baculos sup humerum posuit. ꝛ ad tumulū sancte elizabeth rediens. et gratias agens letus ad propria remeauit.

De S. cecilia

CLXIIII.

·A·

Cecilia quasi celi lilia. vel cecis via. vel a celo et lya Vl' cecilia q̄si cecitate carens Vl' dr̄ a celo et leos qḋ est popul⁹ Fuit em̄ celeste liliū p virginitatis pudorem. Vl' dr̄ liliū. q₂ hūit candore₃ mūdicie. virore₃ ꝯscientie. odore₃ bone fame. Fuit em̄ ꝛ cecis via p exempli informatione₃. celū p iugem contemplatione₃. lya per assiduam opatōnem. Vel dicitur celum. quia dicit ysidor⁹ celu₃ ph̄i volubile rotundum et ardens esse dixerunt. sic et ipsa fuit volubilis per opationē solicitam. rotunda per pseuerātia₃. ardens per caritatem succensā Fuit etiam cecitate carens p sapientie splendore₃. Fuit et celum populi. q₂ in ipsa tanq̄ in celo spūali populus ad imitandū intuetur solem lunā ꝛ stellas. i. sapiētie pspicacitatē. fidi magnanimitatē. ꝛ virtutū varietatē ·B·

Cecilia virgo pclarissima ex nobili romano℞ genere exorta et ab ipis cunabul' i fide xp̄i nutrita. abscōditū sp euangeliū xp̄i gerebat in pectore. ꝛ nō dieb⁹ neq₃ noctib⁹ a colloq̄is diuinis

et oratione cessabat. suāqz virginitatem ɔseruari a dño exorabat Cuz
aũt cuidā iuueni nomine valeriano desponsata fuisset. ꝛ dies nuptiaꝝ i
stituta esset. illa subtus ad carnem cilicio erat induta. ꝛ desup deauratis
vestibus tegebať Et cātantib⁹ organis. illa in corde soli dño decātabat
dicēs. Fiat dñe cor meũ ꝛ corp⁹ meuz imaculatũ vt ñ ɔfũdar Et biduanis
et triduanis ieiuniis orans cōmendabat domino quod timebat. Uenit
autem nox in qua suscepit vna cum spōso suo cubiculi secreta silentia et
ita eũ alloquitur. O dulcissime atqz amātissime iuuenis. est misteriũ qđ
tibi cōfitear. si modo tu iuratus asseras tota te illud obſuantia custodi
re Jurat valerianus se illđ nulla necessitate detegere. nulla ꝓdere rōne
Tũc illa ait. Angelũ dei habeo amatorem. q̄ nimio zelo custodit corpus
meũ. Hic si leuiter senserit ꝙ tu me polluto amore cōtingas. statiz feri-
et te et amittes florez tue gratissime iuuētutis Si aũt ɔgnouerit ꝙ me
sincero amore diligas. ita q̄z diliget te sicut me et oñdet tibi gl'az suam
Tũc valerian⁹ nutu dei correctus ait. Si vis vt credā tibi. ipm āgeluz
michi oñde. et si vere ꝓbauero ꝙ angel⁹ sit. faciā qđ hortaris. Si āt vi-
rũ aliũ diligis. te et illuz gladio feriā. Cui cecilia dixit Si i deũ veꝝ cre
dideris. et te baptisari ꝓmiseris. ipm videre valebis. Uade igiť i terciũ
miliariũ ab vrbe via q̄ apia nũcupať. et paupib⁹ quos illic iuenies dices
Cecilia me misit ad vos vt oñdatis michi sanctũ senez vrbanum. quoni
am ad ipm habeo secreta mādata q̄ pferam Hunc dũ tu videris. indica
ei omnia verba mea: et postq̄ ab eo purificatus fueris et redieris. ange-
lum ipm videbis. Tũc valerian⁹ perexit. et ſm signa q̄ accepat sanctum
vrbanũ epm intra sepulcra martiꝝ latitantez inuenit Cumqz ei oīa ver
ba cecilie dixisset. ille man⁹ ad celum pandens cũ lacrimis ait. Dñe iesu
xpe seminator casti cōsilii suscipe seminũ fructus q̄ in cecilia seminasti.
Dñe iesu xpe pastor bone. cecilia famula tua quasi apis tibi argumento
sa deseruit. Nā spōsum q̄m quasi leonē ferocē accepit. ad te quasi agnũ
māsuetissimũ destinauit. Et ecce subito apparuit senex quidā niueis ve
stibus indutus. tenens libꝝ aureis literis scriptum. Quez videns vale
rian⁹ p nimio timore quasi mortu⁹ cecidit. et a sene leuat⁹ sic legit. Un⁹
de⁹ vna fides. vnũ baptisma. vn⁹ de⁹ ꝛ pr̄ omniũ q̄ sup oēs et p oīa et
in omnib⁹ nobis Cũqz hec legisset. dixit ei senior. Credis ita esse an ad
huc dubitas. Tũc exclamauit dicēs. Nō est aliđ qđ veri⁹ credi possit sb
celo. Statimqz illo disparente: valerian⁹ a sancto vrbano baptisma sus
cepit. Et rediens ceciliā cum angelo loq̄ntem in cubiculo inuenit. An-
gelus aũt duas coronas ex rosis et liliis in manu habebat. ꝛ vnā cecilie
et alteram valeriano tradidit dicens. Istas coronas immaculato corde
et mundo corpore custodite. qꝛ de padiso dei eas ad vos attuli. nec vnq̄
marcescēt: nec odorez amittēt. nec ab aliis nisi quib⁹ castitas placuerit
videri poterũt. Tu autez valeriane qꝛ vtili cōsilio credidisti. pete quod

cūqꝫ volueris. et cōseqris. Cui valerianꝰ Nichil michi i hac vita extitit dulciꝰ qͥ vnicꝰ frīs mei affectꝰ. Peto igitur vt et veritateꝫ ipe mecuꝫ agnoscat Cui angelꝰ. Placet dn̄o petitio tua. et ābo cū palma martirii ad dn̄m venietis. ¶ Post hoc ingressꝰ tiburcius fr̄ valeriani. cum nimiū rosaꝝ sensisset odorem dixit. Miror hoc tempꝫ roseus hic odor et liliorū vnde respiret. Nam si ipas rosas vel lilia in manibꝰ meis tenerē nec sic poterāt adoramenta tāte michi suauitatis infūdere. Cōfiteor vobis ita sum refectus vt puteꝫ me totum subito immutatuꝫ. Cui valerianus Coronas habemꝰ quas tui oculi videre nō ꝑualent floreo colore ⁊ niueo candore vernātes: et sicut me interpellāte odoreꝫ sensisti. sic et si credideris videre valebis. Cui tiburcius In somnis hoc audio. an in veritate ista tu loqueris valeriane Cui valerianꝰ In somnis vsqꝫ modo fuimus sed iam nūc in veritate manemus Ad qm̄ tiburcius Unde hoc nosti Et valerianus. Angelus dn̄i me docuit. quē tu videre poteris si tu purificatus fueris. et omnibus ydolis abrenunciaueris. ¶ Huic miraculo de coronis rosaꝝ ābro. testatᷣ in ꝑfatione sic dicēs. Sācta cecilia celesti dono repleta. vt martirii palmā assumeret. ipm̄ mūduꝫ ē cū thalamis execrata. Testis est valeriani cōiugis et tiburcii ꝓuocata ꝯfessio. q̄s dn̄e angelica manu odoriferis floribꝰ coronasti. Uiros virgo duxit ad gloriā mūdus agnouit qͥtuꝫ valeat deuotio castitatis Hec ambrosiꝰ ¶ Tunc cecilia euidenter ostendit ei omnia ydola esse insensibilia et muta ita vt tiburcius respōderet ac diceret. Qui ista nō credit pecus est. Tunc cecilia osculans pectꝰ eius dixit Hodie te fateor meuꝫ esse ꝯgnatum. Sicut eniꝫ amor dei fratreꝫ tuum michi cōiugem fecit. ita te michi ꝯgnatū ꝯtemptꝰ faciet ydoloꝝ Uade igitᷣ cū frē tuo vt purificatōnē accipias. ⁊ āgelicos vultꝰ videre valeas Dixitqꝫ tiburcius fratri suo. Obsecro te frater vt michi dicas ad qm̄ me ducturus es. Cui valerianus Ad vrbanum episcopum Cui tiburcius De illo vrbano dicis qui totiens dānatus est. et adhuc in latebris ꝯmoratᷣ. Hic si inuentꝰ fuerit cremabitᷣ. ⁊ nos i illius flamis pariter inuoluemur. et duꝫ q̄rimus diuinitateꝫ latenteꝫ i cel'. incurremꝰ furoreꝫ exurenteꝫ in terris. Cui cecilia Si hec sola esset vita iuste hanc ꝑdere timeremꝰ. Est aūt alia melior que nunqͥ amittitᷣ. q̄m nobis dei filiꝰ enarrauit. Om̄ia em̄ q̄ facta sunt filiꝰ ex patre genitꝰ condidit. Uniuersa āt q̄ cōdita sunt ex patre ꝓcedens spūs animauit Hic igitᷣ filiꝰ dei in mūdum veniēs verbis et miracul' aliam vitā esse nobis mōstrauit. Cui tiburciꝰ Certe vnū deū esse asseris. ⁊ quomō nūc tres esse testaris Respōdit cecilia Sicut in vna hominis sapientia sunt tria. scꝫ ingeniū memoria et intellectus. sic et in vna diuinitatis essentia tres ꝑsone esse possunt. Tunc cepit ei de aduentu filii dei et passione predicare. et multas cōgruitates ipius passionis on̄dere Nam ideo inquit filius dī est tentus. vt genus humanum dimittatur peccato detentū. Benedictꝰ

maledicitur. vt homo maledictus benedictionem consequatur. Illudi se patitur. vt homo ab illusione demonum liberetur. Spineam coronam accepit in capite. vt a nobis sententiam auferat capitalem. Fel suscepit amarum. vt sanaret hominis dulcem gustum. Expoliatur vt parentum nostrorum nuditatem operiat. In ligno suspenditur. vt ligni preuaricationem tollat. Tunc tiburcius fratri suo dixit. Miserere mei. et perduc me ad hominem dei vt purificationem accipiam. Ductus igitur et purificatus. angelos dei sepe videbat. et omnia que postulabat protinus obtinebat. B.

Valerianus igitur et tiburcius elemosinis insistebant. et sanctorum corpora quos almachius prefectus occidebat sepulture tradebant. Quos almachius ad se vocans. cur pro suis sceleribus damnatos sepelirent inquisiuit. Cui tiburcius. Utinam illorum serui essemus quos tu damnatos appellas. Qui contempserunt illud quod videtur esse et non est. et inuenerunt illud quod non videtur esse et est. Cui prefectus Quid nam est illud. Et tiburcius Quod videtur esse et non est. est omne quod in hoc mundo est. quod hominem ad non esse perducit Quod vero non videtur esse et est. est vita iustorum et pena malorum Cui prefectus. Non puto quod mente tua loquaris Tunc iubet astare valerianum dicens ei. Quoniam non est sani capitis frater tuus. tu saltem poteris sapienter dare responsum Constat plurimum vos errare. qui gaudia respuitis et omnia inimica gaudiis affectatis. Tunc vale. se vidisse ait glaciali tempore ociosos iocantes. et operarios agricolas deridentes. Sed estiuo tempore dum aduenissent gloriosi fructus laborum. gaudentibus illis qui putabantur vani. ceperunt flere qui videbantur vrbani Sic et nos nunc quidem sustinemus ignominiam et laborem. in futuro autem recipiemus gloriam et eternam mercedem Uos autem nunc transitorium habetis gaudium. in futuro autem inuenietis eternum luctum. Cui prefectus Ergo nos inuictissimi principes eternum habebimus luctum et vos persone vilissime perpetuum possidebitis gaudium. Cui valerianus Homunciones estis non principes. tempore nostro nati citius morituri. et deo rationem plus omnibus reddituri. Dixit autem prefectus Quid verborum circuitu immoramur Offerte diis libamina et illesi abscedite Sancti responderunt Nos deo vero quottidie sacrificium exhibemus Quibus prefectus Quod est nomen eius Cui valerianus Nomen eius inuenire non poteris etiam si pennis volaueris. Prefectus dixit Ergo iupiter nomen dei non est Cui valerianus Nomen homicide et stupratoris est. Ad que almachius Ergo totus mundus errat. et tu cum fratre tuo verum deum nosti. Ualerianus respondit Nos soli non sumus. sed innumerabilis multitudo hanc sanctitatem recepit. Traduntur igitur sancti in custodiam maximi. Quibus ille ait O iuuentutis flos purpureus. o germanus fraternitatis affectus. quomodo ad mortem quasi ad epulas festinatis. Cui valerianus ait quod si crediturum se promitteret. gloriam animarum eorum post mortem videret. Et maximus Fulminibus igneis consumar. si non illum solum deum

cōfiteat quē adoratis si cōtingat qđ dicitis Ipse igitur maxim⁹ ⁊ omīs
ci⁹ familia ac vniuersi carnifices crediderūt. ⁊ ab vrbano q̄ illuc occulte
venit. baptisma susceperūt ¶ C. ¶ Igit dū aurora nocti finē daret. ce
cilia exclamauit dicens. Eya milites xp̄i abiicite opa tenebraꝝ ⁊ indui
mini arma lucis. Quarto igit miliario ab vrbe sācti ad statuā iouis du
cūtur. Et dū sacrificare nollent: pⁱter decollātur Tūc maxim⁹ cum iura
mento asseruit se in hora passionis eoꝝ angelos vidisse fulgentes et ani
mas eoꝝ quasi virgines de thalamo exeuntes. quas in gremio suo in ce
lum angeli detulerunt Almachius vero audiens maximū christianum
effectum: eum plumbatis tamdiu cedi fecit. quousq₃ spiritum excussit.
Cuius corpus sancta cecilia iuxta valerianum et tiburcium sepeliuit.
Tunc almachius facultates amborum cepit inquirere. et ceciliam tan
q̄ valeriani coniugem coram se fecit astare. Jussitq₃ vt ydolis immola
ret. aut sententiam mortis incurreret. Cum autem ad hoc ab apparito
ribus vrgeretur. ⁊ illi vehementer flerent: eo q̄ puella tam decora ⁊ nobi
lis vltro se morti traderet. dixit ad eos Hoc boni iuuenes non est iuuē
tutem perdere s₃ mutuare: dare lutum et accipere aurum. dare vile habi
taculum et accipere preciosū. dare breuem angulum. et accipe forum. p
lucidum. Si quis pro numo solidos daret. nonne velocius festinaretis.
Deus autem quod acceperit simplum reddet centuplum. Creditis his
que dico. Et illi. Credimus christum verum esse deū qui talem possidet
famulam Uocato igitur vrbano epō. quadringenti ⁊ amplius baptisati
sunt. Tunc almachius sanctam ceciliam ad se vocans ait. Cuius condi
tionis es. Et illa Ingenua sum et nobilis. Cui almachius. Ego te đ re
ligione interrogo Et cecilia. Interrogatio tua stultum sumit initium.
que duas respōsiones vna putat inquisitione concludi. Cui almachius
Unde tibi tanta presumptio respondendi At illa De conscientia bona
et fide non ficta Cui almachius. Ignoras cuius potestatis sim. Et illa
Potestas vestra est quasi vter vento repletus. quem si acus pupugerit
omnis protinus rigor pallescit. et quidquid in se rigidum habere cernit
incuruatur. Cui almachius. Ab iniuriis cepisti. et in iniuriis perseue
ras Cecilia respōdit. Iniuria non dicit nisi qđ verbis fallentib⁹ irroga
tur. Unū aut iniuriā doce si falsa locuta sum. aut teipm corripe calūniā in
ferentē Sed nos scientes sanctū dei nomē. omnino negare nō possumus
Melius est enim feliciter mori. q̄ infeliciter viuere Cui almachius. Ut
quid cum tanta supbia loqueris. Et illa Non est superbia. sed cōstātia
Cui almachius Infelix ignoras q₂ viuificandi et nō mortificandi mihi
est tradita potestas. Et illa. Cōtra veritatem publicam pbo te nunc eē
mētitū: Uitā em̄ viuentib⁹ tollere potes. mortuis aūt dare non potes.
Es igitur minister mortis. non vite Cui almachius Jā depone amētiā
et sacrifica diis. Cui cecilia Nescio vbi oculos amiseris Nam quos tu

deos dicis omnes nos saxa esse videmus. Mitte igitur manū et tāgēdo disce quod oculis nō vales videre. Tunc iratus almachi⁹. iussit eam ad domū suam reduci ibiqз tota die et nocte iussit eam in bulliente balneo ꝯcremari. Que quasi in loco frigido mansit. nec modicū saltē sudoris persensit. Quod cum audisset almachius iussit eam in ipo balneo decollari. Quā spiculator tribus ictib⁹ in collo pcussit. ꝭ tñ caput eius āputare nō potuit. Et q2 decretū erat. ne q̄rtam pcussionē decolland⁹ accipet eam semiuiuā cruent⁹ carnifex dereliq̄t. Per triduū aūt supuiuēs. oia q̄ habebat paupib⁹ tradidit. et omnēs quos ad fidē cōuerterat vrbano epo cōmendauit dicens. Triduanas michi inducias postulaui. vt hos tue beatitudini cōmendarē. et hāc domū meā in ecclesiā cōsecrares. Fāci⁹ aūt vrban⁹ corp⁹ ei⁹ inter epos sepeliuit. et domū suā i ecclesiā vt rogauerat cōsecrauit. Passa est aūt circa āños dñi. cc. xxiii. tpe alexandri ipatoris Alibi āt legit̄ q̄ passa sit tpe marcii aurelii q̄ ipauit circa āños dñi. cclxx

De sancto clemente

CLXV

A

Clemens dicitur a cleos qd̄ est gl'a et mens. quasi gl'osa mens Hūit em̄ gl'osam mentez. s. purgatā ab omni sorde. ornatā in oī virtute. ꝛ decoratā nūc omni felicitate. q̄ felicitas ꝯsistit in ħ sicut dicit augu. in libro de tri. quia ibi esse nost꜉ nō habebit mortem. nosse nost꜉ nō habebit errorē. amare nost꜉ nō habebit offēsionez. Uel dr̄ a clemētia. q2 clemens ꝛ misericors valde fuit. Uel sicut dr̄ i glosario. clemēs dr̄ dulcis. iustus. matur⁹. pius. Just⁹ in actōne. dulcis in ꝭmone. matur⁹ in ꝯuersatione. pius in intentōne. Ei⁹ vitā ipe in suo itinerario inseruit maxime vsqз ad illum locum. in quo qualiter beato petro in pontifitatu successit ostenditur. Cetera ex eius gestis que cōmuniter habentur sumuntur.

B

Clemēs eps ex nobili romanoꝝ ꝓsapia ortus est. Pater eius faustiman⁹. mater vero eius macidiana nuncupata est. Hūit qз duos fratres. quoꝝ vn⁹ faustin⁹. alter faust⁹ dicebat. Cuз qз macidiana mater eius mira corpis pulcritudinē polleret. frater viri sui libidinoso amore in eam vehementer exarsit. Cum aūt eā quottidie molestaret. et ipsa sibi nullatenus assentire vellet. viroqз suo hoc reuelare timeret. ne inter duos fratres īmicicias suscitaret. cogitauit per aliquod tempus se a patria absentare. donec illicitus amor conquiesceret quem aspectus sue presentie inflamaret. Ut aūt hoc a viro suo obtinere valeret. somnium callide confinxit. quod in hunc modum viro suo retulit dicens. Ecce quidam michi per visum astitit. michi precipiens vt confestim cum duobus geminis scilicз faustino et fausto ex vrbe discederem et tamdiu abessem donec ipse michi reditum imperaret. Quod si nō

facere3.simul cum omnib⁹ liberis interire3 Quo vir audiens vehementer expauit.ac vxore3 cum duob⁹ liberis et familia mlta athenas misit.vt ꝛ ibi maneret et filios faceret erudiri. Minorē aūt filiū sc3 clementē cu3 esset annoꝝ qnq3 sibi pater in solatiu3 retinuit. Cū aūt mr̄ cum filiis nauigaret.nocte quadā nauis naufragiū ꝑtulit.et mater sine filiis a fluctib⁹ eiecta sup qodā saxū euasit Que duos natos ꝑiisse cōsiderās.ꝑ nimio dolore in maris fundū se ꝓcipitasset. nisi qꝛ salte3 eoꝝ cadauera se repertură sperabat At vero vbi nec viuos nec mortuos se repire posse cognouit.clamores et vllulatus maximos dabat man⁹ suas morsib⁹ lacerabat nec vlla3 cōsolatione3 ab aliquo recipe volebat. Cūq3 multe mlieres astarent .q̄ sua infortunia eide3 narrarent.et illa ex hoc cōsolationē nō recipet.affuit quedā mulier inter ceteras que virū suu3 adolescēte3 ꝛ nautā in mari ꝑiisse asseruit.et ob hoc sui amore postmodū nubere recusauit Recepta igitur qualicūq3 ꝯsolatione.apud ipam manebat.ꝛ quotidianū victu3 suis manib⁹ acqrebat.Sed nō multū post man⁹ eius quas crebris morsibus lacerauerat. sine sensu et mortue adeo sunt effecte.vt cu3 ipis nullaten⁹ opari posset. Illa āt q̄ eam susceperat.paralisim incurrit.ꝛ de lecto surgere nō valebat.Sicq3 macidiana mendicare compellitur.ꝛ ipa cum hospita ex his que inuenire poterat pascebatur Completo igit̄ anno quo macidiana cū liberis discessit e patria misit athenas nuncios vir ei⁹ vt ipos reqrerent.ꝛ q̄d agerent intimarēt. Sed illi q̄ missi fuerāt nullaten⁹ redierūt.Deniq3 cū alios misisset.ꝛ illi reuertentes se nullum inde vestigiū repisse narrarent.clementē filiu3 suum sub tutorib⁹ dereliq̄t.ꝛ ipe ad querendū vxore3 cum filiis nauem conscēdit.sed minime rediit Uiginti igitur annis clemens orbatus stetit.nec de patre vl̄ de matre vel de fratribus aliquod indiciū inuenire potuit.Ipse autem clemēs studio literaꝝ se cōtulit.ꝛ summū ph̄ie apice3 apphendit.Desiderabat aūt vehementer ꝛ studiose querebat qualiter sibi anime immortalitas persuaderi posset.Ob hoc phoꝝ scolas semꝑ adibat.ꝛ siquide3 ꝙ imortalis esset obtinebatur.gaudebat.si qn̄ vero ꝙ mortalis esset cōcludebat̄ tristis discedebat ¶C Deniq3 cum barnabas romā venisset ꝛ fidem xp̄i ꝑdicaret.ph̄i eum tanq̄ insanum ꝛ amente3 deridebāt.Uñ ꝛ q̄dā.q̄ scd̄m quosdā fuit clemens ph̄s.q̄ eū primo sicut alii deridebat.ꝛ eius ꝑdicatione3 cōtēnebat.tale3 q̄stionem ꝓ derisu barnabe fecit dicens. Cū culex animal sit exiguu3.quid est ꝙ sex pedes habet ꝛ isuꝑ alas possid3 elephas autem cum sit immane animal nec alas possidet.et tantu3 quatuor pedes habet.Cui barnabas. Stulte.tue questioni respondere per facile possem.si veritatis causa discende querere videreris. Sed nunc de creaturis vobis dicere aliquid absurdum est.cum a vobis creaturarum conditor ignoretur. Quia enim creatorem non cognoscitis iustum est vt in creaturis erretis. Hoc verbū cordi clementis ph̄i valde inhesit

ita ꝙ fidem xp̄i instructus a barnaba recepit. et in iudeam ad petrum postmodum properauit. Quem ille de fide christi instruxit. et anime im mortalitatem euidenter edocuit. ¶ Eo tempe simon magus duos discipulos habebat. s. aqlam et nicetam. q̄ eius fallacias agnoscentes eū reli q̄rūt et ad petrū ꝯfugerūt. ⁊ ei⁹ discipuli sūt effecti Cū aūt petr⁹ clemen té de sua interrogasset ꝓgenie. ille q̄d matri et fr̄ibus et pr̄i acciderit ꝑ ordiné enarrauit. addés ꝙ credebat ꝙ mater cū fratribus in mari piss ent pater vero aut merore aut sil'r naufragio interisset. Quod audiés petr⁹ lacrimas continere nō potuit ¶ Quadam aūt vice petr⁹ cū discipul' suis antaradū ⁊ inde ad insulā ꝑ. vi. miliaria distantez in q̄ macidiana mr̄ cle mentis morabatur venit. vbi q̄daz columne vitree mire magnitudinis erant. Quas cuz petr⁹ cuz ceteris miraretur. videns ipaz mēdicantem cur nō potius suis maībus oparetur increpauit. Que rn̄dit Speciez tm̄ dn̄e habeo manuū. q̄ meis sic sunt debilitate morsib⁹ vt omnino sīnt in sensibiles effecte. Atq3 vtinā me in mare ꝑcipitassé vt vltra nō viueré Cui petrus. Quid est qd̄ loq̄ris Nescis q2 aīe eoꝝ q̄ se iterimunt graui ter puniūtur Cui illa. Utinā h̄ michi certuz fieret ꝙ aīe post mortem vi uant. libent̄ eī meipsā occiderez. vt saltē vna hora dulces meos natos videre possē. Cūq3 petr⁹ ab ea cām tāte tristicie interrogasset. ⁊ illa ei or diné geste rei narrasset. ait petr⁹ Est q̄daz adolescēns apud nos noīe cle mens. q̄ hec q̄ refers matri et fr̄ibus asserit accidisse Qd̄ illa audiens ni mio stupore ꝑcussa corruit Cūq3 ad semeipsā redisset. cuz lacrimis ait. Ego sum adolescentis mr̄. Et ꝓcidens ad pedes petri. rogare eū cepit. vt sibi filiū suū festinātér ondere dignaret̄. Cui petr⁹. Cū adolescétez vid̄ ris paululū dissimula q̄usq3 ab insula cuz naui egrediamur. Qd̄ cum illa se facturā ꝓmisisset. tenens petr⁹ manuz eius ipsā ad nauem vbi erat cle mens ducebat. Uidens vero clemens petꝝ manu mlíerēz ducētē. ridere cepit. Mox aūt vt ml'r iuxta clementé fuit. se cōtinere nō potuit. ꝭ stati in amplex⁹ eius ruit. et crebro osculari cepit. Quā ille tāq̄ insanientem mulierem cum indignatione repellebat. et aduersus petꝝ indignatione non modica mouebatur. Cui petrus. Quid agis o fili clemēs Noli re pellere matrem tuam. Quod cum audisset clemens lacrimis infusus super matrem iacentem concidit. et eam recognoscere cepit. Tunc ad preceptum petri hospita sua que paralitica iacebat adducitur et ab eo continuo liberatur. Tunc mater clementem de patre interrogauit. Cui ille. Ad te querendum iuit. et vltra non rediit. At illa audiens solummo do suspirauit. grande enim pro filio inuento gaudium habens. reliquos consolabatur merores ⁊ B. ¶ Interea cum niceta et aquila deessent et redeuntes mulierem cum petro vidissent. que nam sit hec mulier per cunctatur. Quibus clemens ait. Mater mea est. quam michi deus re donauit ꝑ dn̄m meū petꝝ Post hec petr⁹ omnia eis ꝑ ordiné enarrauit.

Que cũ audissent niceta et aq̃la.subito surrexerunt et obstupefacti con
turbari ceperunt dicentes.dominator dñe de⁹ vera ne sunt hec.an som
nium est quod audiuim⁹ Tunc petrus Filii non inq̃t nos insanimus.sz
hec vera sunt. At illi faciem cõfricantes aiũt. Nos sumus faustinus et
faust⁹.quos mr̃ nostra estimat in mari interisse. Et accurentes in cõplex
us matris ruunt.et cã crebri⁹ osculãtur At illa ait. Quid vult hoc esse.
Ad quã petr⁹ Isti sunt filii tui faustinus et faustus.quos in mari pisse
putabas Hec audiens mater p̃ nimio gaudio velut amens effecta cor
ruit.et post ad se reuersa ait. Obsecro vos dulcissimi filii narrate michi
quõ euasistis.Qui respõderũt Cum nauis fuisset resoluta et nos super
quandã tabulã veheremur. quidã pirate nos inuenietes in suam nauicu
lam posuerunt.ac mutatis noĩbus cuidã nos honeste vidue iustie noĩe
vendiderunt.que tanq̃ filios nos habuit.et liberalib⁹ artib⁹ nos erudi
ri fecit. Tandez phĩe opam dedim⁹.ꝛ simoni cuidã mago nobiscũ edu
cato adhesim⁹. Cũqz eius fallaciã ꝯgnouissem⁹.ipm omnino deseruimus
ꝛ petri discipuli p̃ zacheũ effecti sum⁹ Seq̃nti aũt die assumptis pe
tr⁹ tribus fratrib⁹.s.clemente aquila et niceta.ad q̃ndam secretiorem lo
cũ orõis grã descendit Quos venerãdus q̃dam senex.sed tñ paup allo
q̃ cepit dicens. Misereor vestri frẽs qz sub spẽ pietatis vos grauiter er
rare cõsidero Neqz enĩz de⁹ est.neqz cultus hic aliquis est. neqz puidẽ
tia in mundo.sed fortuitus casus et genes̃ omnia agunt. sicut et ego ex
meipso manifeste ꝯperi in disciplina mathesis p̃ ceteris eruditus. Noli
te ḡ errare.siue enĩ oretis siue nõ.qđ vr̃a genesis cõtinet vobis erit Cle
mens aũt ĩ eũ respiciens animo pulsabat.ꝛ sibi se eũ alias vidisse videba
tur Cũqz de mãdato petri clemens aq̃la ꝛ niceta cũ eo diuti⁹ disputassẽt
ꝛ puidentiaz aptis rationib⁹ õndissent.eũqz ob reuerentiã crebro pr̃em
vocarent.dixit aq̃la Quid necesse est vt eum patrem vocemus.cuz ĩ mã
datis habeam⁹ neminẽz sup terram patrem vocare . Et post hoc respici
ens ad senem ait. Nõ iniuriose accipias pater.q̃ fr̃em meuz culpaui.qz
te pr̃em vocauit. Habem⁹ enĩz tale mãdatum. ne aliquẽ isto nomine vo
cem⁹. Cunqz aquila hec dixisset.risit omniũ astantiũ cetus vna cuz sene
et petro Et cum ille cãm risus inq̃reret.dixit ad eum clemens Qr facis
id de quo alios culpas.senem pr̃em vocãdo At ille negabat dicens. Ue
re nescio si eum pr̃em vocauerim Uez cũ satis de puidentia disputatũ
esset.dixit senex Crederez vtiqz puidẽtiã esse.sed a ppria cõscientia pro
hibeor huic fidei accõmodare consensum Noui enĩz meam et coniugis
mee genesim.et scio ea que vnicuiqz nostrum dictabat genesis accidis
se. Audite igitur coniugis mee thema et inuenietis scema cuius exi
tus accidit Habuit nanqz martez cum venere super centrum.lunam ve
ro in occasu in domo martis et finibus saturni. quod scilicet scema adul
teras facit.et seruos proprios amare et peregre proficisci.et in aquis

defungi Quod et ita factū est Incidit nāqꝫ in amorē sui ⁊ p̄iculuꝫ atqꝫ opprobriū metuēs cū ipo aufugit ⁊ in mari periit. Nā sicut frā me⁹ retulit ipm primo adamauit Sed cum ipe assentire sibi nollet. in suuꝫ sue libidis amorē retorsit Nec tn̄ ei imputāduꝫ est q2 eā genesis hoc facere ꝯpulit Narrauitqꝫ quō somniū finxerit. et quō cū libris athenas vadens naufragio perierit ¶ Cūqꝫ filii vellent in eū irruere. et rē aperire. prohibuit petr⁹ dicēs Quiescite quadusqꝫ michi placuerit. Dixitqꝫ ei petr⁹ Si hodie ꝯiugeꝫ tuā castissimā cū tribus filiis tuis ꝯsignauero. credes q2 genesis nichil sit. Cui ille. Sicut ipossibile est te exhibere qd̄ pmisisti ita et ipossibile est extra genesiꝫ aliqd fieri Dixit ei petr⁹ Ecce iste est fili⁹ tu⁹ clemens. et hi duo gemini tui faustin⁹ et faust⁹. Tūc senex resolutis mēbris cecidit. ⁊ q̄si exanimis fact⁹ est. Filii aūt irruentes in eū osculabātur. verentes ne spūm reuocare posset Tādeꝫ ad se rediens. oīa vt acciderāt p ordinē audiuit Tūc subito vxor aduenit. ⁊ cū lacrimis clamare cepit. Ubi est vir meus et dn̄s me⁹ Hec cū illa. q. amens clamaret. senex cucurrit. et cū multis lacrimis amplecti et stringere eā cepit. Dum igitur simul manerēt. aduenit qdā nunciās apioneꝫ et ambioneꝫ faustiani amicissimos cū simone mago hospitari De quoꝝ aduentu faustinian⁹ valde gauis⁹ ad eos visitandos iuit. Et ecce nuncius venit. q diceret ministꝝ cesaris antiochiā aduenisse. vt magos oēs qreret et morte puniret Tūc simō mag⁹ in odium filioꝝ q ipm reliqrant vult⁹ sui similitudineꝫ in faustinianū impssit. vt nō faustinian⁹. sed simon mag⁹ ab omnib⁹ putaretur. Hoc aūt fecit vt a ministris cesaris loco sui teneretur et occideretur Ipe aūt simō de ptib⁹ illis abscessit. Cū aūt faustinian⁹ ad petrū et filios redisset. expauerūt filii vultū simonis. in eū intuentes. vocē aūt p̄ris sui audiētes Solus āt petr⁹ erat q vultū ei⁹ naturaleꝫ videbat Cūqꝫ filii ei⁹ et vxor ei⁹ eū refugerēt et execrarēt. dicebat eis Cur execramini et refugitis p̄rem vestꝝ. Qui rn̄derūt. ꝙ io eū fugerent. q2 i eo vultus simonis magi appareret. Cōfecerat eīm simon qddam vngentū. et faciem ei⁹ pinxerat. et vultū suuꝫ arte magica ipresserat i euꝫ Ipe igit lamētabat et dicebat. Quid michi misero accidit vt vna die recognit⁹ ab vxore et filiis letari nō potueri cū eis Uxor vero eius sparsis crinib⁹ et filii plurimū flebāt ¶ Simō aūt mag⁹ dū adhuc esset ātiochie petꝝ plurimū infamauerat. magū maleficū et homicidā eū dicēdo. Deniqꝫ intantū aduersus petꝝ populū ꝯcitauerat. vt ipm inuenire plimuꝫ affectarēt. vt carnes ei⁹ dentib⁹ laniarēt. Dixit ergo petr⁹ faustiniano. Qm̄ qdem simon mag⁹ esse videris. pge antiochiā et coram omni populo me excusa. ac ea que de me dixit simō ex psona sui retracta Post hoc ego antiochiā veniam. et alienū hunc vultū a te effugabo et propriuꝫ vultum coraꝫ omnib⁹ reddā Hoc tamen nullo mō credendum est ꝙ hec ; at⁹ petrus mentiri mandauerit. cu de⁹ n̄ indigeat nostro mēdacio. Ipse

itinerarium clementis in quo hec scripta sunt liber apocriphus est. nec vt q̃busdã placet suscipiẽdus est in talib⁹ ¶ Vel p̃t dici pôt q̃ petr⁹ si dili genter verba sua ↄsiderent nõ sibi dixit vt simonẽ maguz esse se diceret sed vt populo effigiez faciei supinductã ondens per͛ ex psona simonis ↄmdaret. et mala q̃ dixerat reuocaret. Et ille dixit se esse simonẽ. ñ q̃ntũ ad veritatẽ ꝫ q̃tũ ad apparẽtiã ¶ Vñ qđ ifra dixit faustinia⁹. ego simõ ⁊c. sic ob3 accipi. i. q̃tũ ad apparẽtiã videor cẽ simõ Fuit ergo simõ supple putatiu⁹. ¶ Perrexit ergo faustinian⁹ pr̃ clementis ãtiochiã. ⁊ ppl'm ↄuo cãs dixit Ego simõ annũcio vobis et confiteor omnia fefellisse de petro ¶ Nequaq̃ em̃ est seductor vel mag⁹. sed ad salutez mũdi miss⁹. Quapp̃t si de cetero aliqd ↄ ip̃m dixero. me tanq̃ seductorez et maleficũ repella tis Nũc em̃ penitentiã ago. q2 male me dixisse cognosco. Moneo igit̃ vos vt ip̃i credatis. ne vos et ciuitas v̄ra insimul peatis. Cũq3 hec oĩa q̃ petr⁹ iusserat cõplesset. et iam in amorez petri ppl'm incitasset. petrus ad eum venit. et orõne facta effigiez vultus simonis ab eo penitus effu gauit. ¶ Popul⁹ aũt antiochen⁹ per͛ benigne et cũ m'lto honore recepit. et ip̃m in cathedra sublimauit. Qđ audiens simon illuc prexit. ⁊ ppl'm cõuocãs ait. Miror q̃ cum vos salubrib⁹ p̃ceptis instruxerim. et a se ductore petro vos cauere monueri. vos ip̃m nõ solũ audistis. sed etiam episcopali cathedra sublimastis. Tũc om̃es cũ furore aduersus eũ dixe rũt Monstro nobis similis es. Nudius tercius te penituisse dicebas. ⁊ nũc te ⁊ nos p̃cipitare conaris Et ipetũ i eũ faciẽtes cũ ignomia eũ ptin⁹ expulerunt. Hec oĩa clemens in libro suo de seip̃o narrat. et hãc histo riã ibidez inseruit. ⁊ B. ¶ Post hec aũt petrus cum romã venisset. et suaz passionẽ imminere videret. clementez p⁹ se ep̃m ordinauit Mortuo igitur principe apostolo͛ petro. clemens vir ꝓuidus p̃cauens in futuruz ne. s. ꝑ hoc exemplum q̃libet vellet sibi in ecclesia successorẽ statuere. ⁊ here ditate sanctuariũ dñi possidere. lino cessit. et p⁹modu3 cleto. Nõnulli as serũt q̃ lin⁹ et cletus nõ fuerũt summi põtifices. sed tm̃ petri apl'i coad iutores. ꝓpter qđ in cathalogo põtificum meruerũt ãnumerari. ¶ P⁹ hos aũt clemens eligitur. et p̃sidere cõpellitur. Qui ita mo͛ ornamento pol lebat. vt iudeis et gentilib⁹ et omnibus xp̃ianis popul' cõplaceret Singu la͛ inopes regionũ nominatim scriptos habebat. et quos baptismi san ctificatione mundauerat. nõ sinebat publice fieri mendicitati subiectos Cu3 itaq3 domicillaz virginez neptem domiciani imꝑatoris sacro vela mine cõsecrasset. et theodoraz vxorem sisinnii amici imꝑatoris ad fidem cõuertisset. et in castitatis ꝓposito manere ꝑmitteret. sisinn⁹ zelo duct⁹ ecclesiã post vxorez suã occulte intrauit. scire volens ꝓpter q̃d illa sic ec clesiã freq̃ntaret At vbi a sancto clemẽte orõ fusa est. et a populo respõ sum est amẽ. sisinnius cecus et surdus penitus effectus est. Qui statim pueris suis dixit Cito me tollite et foras educite. ¶ Pueri autẽ per totaz

ecclesiam eũ girabant'sed et ad ianuas puenire nõ poterãt. Quos cum vidisset theodora sic errãtes. primo quidez ab eis declinauit. putans q vir suus eam cognoscere posset. Postmodũ aũt quidnã hoc esset inter rogauit Qui dixerũt Dñs noster dũ vult videre et audire q̃ nõ licet cecus et surdus factus est. Tunc illa in oratõez se dedit. depcans vt vir suus inde exire posset. Et post orõnez dixit pueris Ite modo. et perducite dñm vestruz ad domũ. Cumqz abiissent. sancto clementi theodora quid acciderit indicauit. Tunc sanctus rogatu theodore ad eum venit. et ipz inuenit aptis oculis nil videntem. et nil penit⁹ audientez. Cũqz clemẽs p eo orasset. et ille auditũ et lumẽ recepisset: videns clementẽ iuxta vxorez suam stantem amens efficitur. et se illusuz magicis artib⁹ suspicaẗ. Precepitqz seruis suis vt tenerent clementẽ dicens. Ut ingredereẗ ad vxorez meã magicis artibus me excecauit. Precepitqz ministris vt clementez ligarent et ligatũ traherent. At illi ligãtes colũnas iacentes et saxa. putabant sicut etiã sisinnio videbatur q sanctũ clementem cũ suis clericis traherent et ligarent. Tũc clemẽs sisinnio ait. Qr saxa deos dicis. saxa trahere meruisti. Ille aũt vere eũ ligatuz existimãs ait Ego te interfici faciam. Clemens aũt inde abscedens. theodorã rogauit ne ab orõne cessaret. donec vir suũ dñs visitaret. Oranti igitur theodore petr⁹ apl's apparuit dicens. Per te vir tuus saluabitur. vt impleaẗ qḋ dixit frr meus paulus Saluabitur vir infidel' p mulierem fidelem. Et h dicens abscessit Statimqz sisinni⁹ vxorez suã ad se vocauit. obsecrãs vt p se oraret. et sanctũ clementez ad se vocaret. Qui cũ venisset. ipm i fide istruxit. et eum cuz. cccxiii. de domo sua baptisauit. Per hunc aũt sisinnium multi nobiles et amici nerue impatoris dño crediderũt Tunc comes sacrorũ pecuniaz multis dedit. et cõtra sanctum clemẽtez seditionẽ maximã excitauit. Tunc mamertinus vrbis prefectus populi seditionem maximam nõ ferens. ad se clementez adduci fecit. Quem cũ redargueret. et ad se inclinare attemptaret. ille ait. Optarem te ad rõnem accedere Nam si canes multi cõtra nos latrauerint. et morsibus attrectauerint nunq̃ hoc nobis auferre possunt q nos sumus rõnabiles homines. et ipsi sunt irrationabiles canes Seditio aũt ab imperitis exorta. oñdit se nichil hr̃e certum vel verũ Tunc mamertinus de eo traiano impatori scribens. respõsum accepit. q aut sacrificaret. aut transpontum mare in heremo qḋ adiacet ciuitati tersone ipm in exiliũ mitteret. Tũc p̃fectus clementi cum lacrimis ait. Deus tuus quem pure colis ipse te adiuuet. Prefect⁹ aũt ei nauez tribuit. et omnia necessaria ministrauit. Multi aũt clerici et laici ipm in exilium sunt secuti Profect⁹ aũt i insulaz. inuenit ibi plusq̃ duo milia xpianorũ. ibidez iaz diu dãnatorũ ad secãda marmora damnatorũ. Qui sanctuz clementez videntes. statim in fletum ⁊ lacrimas pruperunt. Quos ille consolans ait. Non meis meritis ad vos

me misit dñs vestre corone pticipez me fieri. Et cũ ab eis didicisset q a sexto miliario aquã suis humeris deportarẽt. dixit eis Oremus omes dominũ iesum xpm vt cõfessoribus suis fontem in loco isto ac venas aque apiat. Et q pcussit petrã i deserto sina et fluxerũt aque in abundãtia. ipe nobis laticẽ affluentez impertiat. vt de ei9 beneficiis gtulemur. Cumqz oratõe facta hinc inde circũspiceret. vidit agnũ stãtez q pede erecto dextro quasi locũ epo oñdebat. Et intelligẽs dñm iesuz xpm esse qm sol9 ipse videbat. prexit ad locũ et dixit In noie pris et filii et spũssancti i isto loco pcutite Sz cũ null9 i isto loco i q agn9 steterat ptigeret. ipe accepto breui sarculo leui ictu locuz sub pede agni pcussit. et statim maxim9 fõs erupit. et in fluuiũ creuit. Tunc vniuersis gaudentib9 sanct9 clemens ait Fluminis ipetus letificat ciuitatez dei Ad hãc famã multi pfluxerunt. et vna die qngenti et ampli9 ab eo baptisma susceperũt. et ydolorũ templa destruentes p totã puinciã intra vnũ annũ. lxxv. eccl'ias edificauẽrt Post tres aũt ãnos traian9 impator q cepit anno dñi. cvi. hoc audiens qndã ducẽ illuc misit Qui cũ omes libenter mori pspiceret. multitudini cessit. et solũ clementez ligata ad collũ eius anchora in mare pcipitauit dicens Jaz nõ poterunt ipm p deo colere xpiani Stante aũt omni multitudine ad litt9 maris. cornelius et pheb9 discipuli ei9 omes orare pcepe rũt vt dñs corp9 sui martiris eis mõstraret Statimqz mari p tria miliaria recedente. omes p siccũ ingressi. inuenerẽt in modum tẽpli marmorei habitaculũ a deo patũ. et ibi in archa corp9 sancti clementis. et anchorã iuxta euz Reuelatũ est aũt discipulis ei9 ne inde tollerẽt corp9 ei9 Omni aũt anno tpe passionis p septez dies ad tria miliaria mare recedit. et sic cũ iter aduenientib9 tribuit. In vna aũt solẽnitatũ mlr cũ filio suo puulo ad locum accessit Cõpletis aũt festiuitatis solenniis cũ puer obdormiret. son9 inundantiũ aquaz subito factus est Mulier ãt territa. et filii sui oblita. cuz reliq multitudine ad ripaz aufugit Que postmodum filii memor cuz eiulatu maximo flebat. et vsqz ad celuz lamentabiles voces dabat. ac p littora clamans et eiulãs discurrebat. si forte filii corpus a litorib9 eiectũ videret. Sed cuz in ea spes omnis deficeret ad domũ rediit. et totũ illũ annũ in fletu et merore duxit. Post annũ igitur aperto mari omnes anticipãs ad locuz pcita venit. si de filio forte aliqd vestigiũ inuenire posset Cuz ergo ante tumuluz sancti clementis se in orõnez dedisset. surgẽs vidit infãtez in loco vbi euz reliqrat dormientẽ Estimans aũt euz esse defunctũ. accessit ppius quasi corp9 collectura exanime Sed cũ euz dormientez cognouissz. excitatuz velociter spectãtib9 popul' incolumẽ in vlnis leuauit. et vbi nam p illũ annũ fuerit requisiuit Ille aũt se nescire respõdit si ãn9 integer pterierat. sz tm vnius noctis spacio se suauiter dormisse putabat Ambrosius in pfatione sic ait. Cuz iniqssimus psecutor beatum clementem penis afficere a dyabolo cogeretur. non et

tormentū intulit sed triūphuz Jactatur ergo martir ī fluctib⁹ vt merge retur .et ex hoc puenit ad premium vn̄ petr⁹ mgr̄ eius puenit ad celum. Ambor̄ ergo in fluctib⁹ xp̄s appbans mentes.clementē ad palmā vic torie de profūdo reuocat.petr̄ ad celestia regna in eodē elemēto ne mer geretur eleuat. ¶Refert leo hostiens̄ ep̄s q̄ tēpe quo michael impator noue rome regebat impiuz.sacerdos quidā noīe ph̄s q̄ ob summū inge niū a puericia fuerat sic vocat⁹.cuz tersonā puenisset .et de his q̄ narrā tur in historia clemētis habitatores interrogasset. qr aduene poti⁹ q̄ in digene erāt.se nescire pfessi sunt. Siquidē miraculū marini recessus ob culpā inhabitātiū iam diu cessauerat.⁊ ob incursū barbaror̄ tempe ma rini recess⁹ venientiū templū destructū fuerat.et archa cū corpe marinis fluctib⁹ obruta erat.exigentib⁹ culpis inhabitantiū Sup quo miratus ph̄s: et accedēs ad ciuitatūculā noīe georgiā.cuz ep̄o ⁊ clero accessit ad q̄rendū sacras reliq̄as ad insulā in qua estimabant esse corp⁹ martiris. Ubi cuz hīnis et oratōib⁹ fodientes.diuina reuelatōe inuenerūt corp⁹ et anchorā cum qua fuerat in mare piectū.et deportauerūt tersonā. De inde p̄dict⁹ ph̄s cum corpe sancti clementis romā venit.et multis osten sis miracul' in ecclesia que nunc dicitur sancti clementis.honorifice cor p⁹ collocatū fuit. Jn quadā aūt cronica legitur q̄ mari ab illo loco exic cato. a beato cirillo moranor̄ ep̄o romam translatum est.

CLXVI De sācto crisogono

Crisogon⁹ iussu dyocleciani in carcere recluditur. vbi sancte anastasie alimoniis fouebatur. Cuz ergo anastasiā vir eius i artissimā custodiā posuisset.crisogono qui eaz erudierat talia scripta direxit. Sancto cōfessori xp̄i crisogono anastasia Sacrilegi iu gū mariti suscepi.cuius deo miserante thor̄ mentita infirmitate decli nāsi.die noctuqz dn̄i nostri iesu xp̄i amplector vestigia. Cū iste p̄rimoniū meuz ex quo illustrat̄.cuz indignatōne ac turpib⁹ ydolatris exhauriat. me quoqz velut magā atqz sacrilegā custodie tam gūissime mācipauit. vt me vitā tempalē amittere suspicer. Nichil ei supest nisi vt amisso sp̄ū morti succūbā. Jn qua morte licet glorier.tn̄ mea mens valde cōteritur qr opes mee quas deo deuouerā a turpib⁹ ↄsumūtur Uale vir dei.mem toqz mei. Cui crisogon⁹ sic rn̄dit Uide q̄ nō ↄturberis in hoc q̄ tibi pie viuēti inferāt̄ aduersa. Nō ei deciperis sed pbaris. Cito ad te placituz temp⁹ xp̄s cōuertet.et quasi p⁹ noctis tenebras floriduz dei lumē aspici es atqz p⁹ glaciei frigus.aurea tibi tempa et serena succedent. Uale in dn̄o et ora pro me Beniqz cum beata anastasia sic in custodia artaretur vt vix ei panis quadrās daretur. estimans se moriturā sācto crisogono epistolā in hec verba scripsit Confessori xp̄i crisogono anastasia. Finis venit corporis memento mei vt egredientem animā meaz ipse suscipiat

p cuius amore ista sustineo que ex ore huius vetule recognoueris Cui ille rescripsit Superest vt lumen tenebre antecedant. sicut etiam post infirmitatem salus reuertitur. et vita post mortem promittitur. Uno fine cocluduntur et aduersa hui⁹ mundi et psipera. ne vel tristib⁹ desperato vl' letis elatio. dominet Unuz mare est in quo nauicule corpis nostri velificat. et sub vno corpis gubernatore aie nostre nautico fungutur officio Quorundam igitur naues fortissimis carinaꝝ nexibus solidate crebros equoris cocitatos fluctus illese ptereunt Quorunda vero fragiles iuncture lignoꝝ etiaz i tranquillo vicinu morti conficiunt cursum Tu aute o xpi famula crucis tropheum tota mente constringe. et teipam prepara ad opus dei Igitur dyoclecianus aquileie partibus positus ceteros christianos occidens sanctuz crisogonu sibi presentari iussit Cui cuz diceret. accipe potestatez pfecture tue ꝛ cosolatum generis tui. ꝛ sacrifica diis. respodit crisogonus Unum deum in celo adoro. dignitates tuas quasi lutum cotemno Data igitur super eum sententia. ad quenda locu ducitur. et ibide protinus decollatur circa anos domini. cclxxxvii. Cui⁹ corpus cum capite sanctus selus presbiter sepeliuit.

De sacta katherina

clxvii.

A

Katherina dicit a catha qd est vniuersuz ꝛ ruina qsi vniuersalis ruina Omne em edificiu dyaboli i ea vniuersaliter corruit Nam in ea corruit edificium supbie p humilitatez quaz huit. carnalis cocupiscetie p virginitate qua seruauit. cupiditatis mundane. qꝛ omnia mundana despexit Uel katherina quasi cathenula. ipa em sibi p bona opa quadaz cathenaz fecit. p quam vsqz ad celu ascendit Que quidez cathena siue scala quattuor gradus habet. qui sut innocentia opis. mudicia cordis. despectio vanitatis. ꝛ locutio veritatis. Quos ppheta p ordinem ponit dicens. Quis ascendet in motez domini ꝛc. Et respondet Innoces manib⁹ et mundo corde. q no accepit in vano anima suaz. neqz iurauit in dolo pximo suo. qualiter aut isti quattuor gradus i beata katherina fuerunt patet ex legenda sua.

B

Katherina costi regis filia omnibus liberalium studiis erudita fuit Cum aut maxencius impator omes ta diuites q pauperes ad alexandriaz couocaret vt ydolis immolarent. et xpianos immolare nolentes puniret Catherina cum esset annoꝛuz. xviii. ꝛ in palatio diuitiis et pueris pleno sola remansisset. audiens animaliu diuersoꝝ mugitus et cantantiuz plausus. misso illuc nuncio inqri iussit celeriter qd hoc esset Quod cum didicisset assumptis aliqbus de palacio signo crucis se muniens illuc accessit. ibiqz multos xpianos metu mortis ad sacrificia duci conspexit. Que vehementi dolore cordis sauciata. ad

impatorem se audacter ingessit. et sic ait. Salutationez tibi pferre imp
ator et ordinis dignitas et rationis via pmonebat si creatorez celorum ag
noscceres. et a diis animū reuocares. Stansqz ante ianuā templi. p vari
as cōclusiones silogismorum allegorice et methonomice diserte et mistice
multa cum cesare disputauit Deinde rediens ad cōmune colloquz dixit
Hec tibi tanq̄ sapienti pferre curaui. Nunc aūt quare incassū congre-
gasti hanc multitudinē ad colendaz stulticiā ydolorum. Miraris hoc tem-
plū manu artificum opatum: miraris ornamenta pciosa q̄ velut puluis
ante faciez venti erūt Mirare potius celū et terram mare et oīa q̄ in eis
sunt Mirare ornamenta celorum. solez videlicet et lunā et stellas. Mira-
re famulatū eorum qualiter a mundi initio vsqz ad finez nocte et die cur-
rūt ad occidentez. et redeūt ad orientē. nec vnq̄ fatigātur Et cū hec ani
aduerteris iterroga et disce q̄s sit eorum potentior Cum aūt ipm ipso do
nāte intellexeris. nec similez illi inuenire valueris. ipsū adora. ipm glori
fica. Ipse em̄ est deus deorum et dn̄s dominantiū Cūqz de filii incarnatio
ne sapienter plurima disputasset. stupefactus cesar nō valuit ad hec rn̄de
re Tandez ad se reuersus dixit ad eā. Sine o mlr. sine nos finire sacrifi-
ciū. et p⁹ hoc tibi respōsa reddem⁹. Precepit igitur eā ad palaciū duci.
et cum diligentia custodiri. admirās nimiuz eius prudentiam et corpis
pulcritudinez Erat em̄ speciosa valde. et incredibili pulcritudine omniū
oculis admirabilis videbatur et gratiosa. Veniens igitur cesar ad pa-
latiū dixit katherine. Audiuim⁹ tuā eloq̄ntiā. et mirati sum⁹ tuā prudē-
tiā. sed in deorum sacrificiis occupati omnia plene intelligere nequimus.
Nunc aūt ab initio pgeniem tuā req̄rim⁹. Et sancta katherina ad hoc.
Scriptuz est Nec te collaudes nec te culpaueris ipe Hoc faciunt stulti
quos glia vexat inanis Confiteor tn̄ meā pgeniem nō tumore iactātie
sed humilitatis amore Ego enim sum katherina costi regis vnica filia.
Que quāuis in purpura nata. et liberalib⁹ disciplinis nō mediocriter i
structa. hec tn̄ oīa ptempsi et ad dn̄m iesuz xpm cōfugi Dii aūt quos co
lis nec te nec alios iuuare possunt. O igitur infelices taliū numinū cul-
tores. q̄b⁹ aduocatis. in necessitate nō assunt. in tribulatōe nō succurrūt
in piculis nō defendūt. Cui rex. Si ita est vt dicis. tot⁹ mund⁹ errat. et
tu sola veruz dicis. cum tamē omne verbū in ore duorum vel triū testiū p
firmetur Si angelus esses. si celica virtus. adhuc tibi credere nemo de
beret. quantominus cum femina fragilis esse probaris Cui illa Ne ob-
secro cesar a furore tuo te vinci pmittas. vt in sapientis animo non stet
turbatio dira. Sic namqz poeta ait. Tu si animo rexeris rex eris. si cor
pore seruus Et rex Ut video pestifera calliditate nos illaqueare dispo-
nis. dum p exempla philosophorum sermonem protrahere niteris. Uidēs
aūt cesar q̄ eius sapientie obuiare non posset. mādauit occulte p literas
vt omnes grāmatici et rhetores ad ptoriū alexandrie festinanter venirēt

immensa munera recepturi si cōcionatricez virginē suis assertionibꝰ supa rent ¶ Adducti sunt igitur de diuersis ꝓuintiis qnquagīta orato res.q̄ oēs mortales in omni mūdana sapientia excellebāt. Quibꝰ īter rogātibꝰ cur tā d̄ remotis ptibꝰ euocati fuissent. cesar rn̄dit Est apd̄ nos quedā puella sensu et prudētia incōpabilis.q̄ oēs sapientes cōfutat: et deos nostros demones esse affirmat. Quā si supaueritis.cuz honore magno ad ꝓpria redibitis Ad hec vnꝰ indignatus stomachāti voce rn̄ dit. O magnū impatoris cōsiliuz.q̄ ob vniꝰ degenerez puelle cōflictum sapiētes mūdi de remotis ptibus aduocauit. cū vnꝰ ex nr̄is clientulis eā poterat leuissime cōfutare Et rex. Poterā qdez hanc vi ad sacrificādū impellere.aut penis extinguere.sed meliꝰ iudicaui.vt vr̄is argumentis penitꝰ cōfutetur Cui illi dixerunt Adducatur corā nobis puella.vt sua temeritate conuicta. nunq̄ se sapientes vidisse cognoscat. Sed cuz vir go certamen qd̄ sibi immnebat didicisset.totaz se dn̄o cōmendauit Et ec ce angelꝰ dn̄i astitit sibi.et vt cōstanter staret admonuit. asserens q̄ non soluz ab his vinci nō poterit.sed insup illa ipos cōuersos ad palmaz mar tirii destinabit Cū ergo coram oratoribꝰ adducta fuisset.dixit impatori Quali iudicio cōtra vnā puellā qnq̄ginta oratores opponis. quos et ꝓ victoria remunerādos ꝓmittis.et me sine spe mercedis pugnare cōpel lis. Erit tam̄ merces michi dn̄s iesus xp̄s.q̄ est spes et corona pro se cer tātiuz Vez cum oratores deum fieri hominez aut pati impossibile dice rēt.virgo etiā hoc a gētilibꝰ p̄dictū esse ostēdit Nā plato astruit deū cir cūrotundū et decurtatuz. Sibilla quoqz sic ait. Felix ille deꝰ ligno q̄ pen det ab alto Cū igitur virgo cū oratoribꝰ sapientissime disputaret.et eos aptis ratōibꝰ cōfutaret.stupefacti illi.qd dicerent nō inuenientes.muti penitꝰ sunt effecti. Tūc impator cōtra eos nimio furore repletꝰ.increpa re eos cepit.cur ab vna puella tam turpiter se vinci permitterent Tunc vnꝰ mgr̄ alioꝝ sic ait. Noueris impator q̄ nullꝰ vnq̄ ante nos stare po tuit.quin cōtinuo vinceretur . Hec aūt puella in qua spūs dei loqtur.sic nos in āmirationez cōuertit. vt cōtra xp̄m aliqd dicere.aut omino nesci amꝰ.aut penitꝰ formidemꝰ. Unde impator cōstanter fatemur.q̄ nisi ꝓ babiliorez sententiaz de diis quos vsqz modo coluimꝰ protuleris.ecce oēs ad xp̄m cōuertimur. Audiens hec tirānꝰ.nimio furore succensus oēs in medio ciuitatis cōcremari iussit At virgo ipos confortans ad martiriū cōstātes efficit.et de fide diligenter instruit. Et cū dolerent q̄ sine baptismo decederēt.virgo respōdit. Ne timeatis.q2 effusio vestri sanguis vobis baptismꝰ reputabitur et corona. Cū ergo signo crucis muniti flamis fuissent iniecti.ita animas dn̄o reddiderūt.vt nec capilli nec vestimēta eoꝝ ab igne in aliquo lederētur. Cū aūt a xp̄ianis fuissent sepulti.tirānꝰ virgini loqtur dicēs. O virgo generosa.iuuentuti tue cō sule.et pꝰ reginā i palacio meo secūda vocaberis. et imagīe tua i medio

ciuitatis fabricata a cūctis velut dea adorab eris. Cui virgo. Desine talia dicere. q̄ scelus est etiā cogitare. Ego me xp̄o spōsaȝ tradidi. Ille gloria mea. ille amor meꝰ. ille dulcedo et dilectio mea. ab eiꝰ amore nec blandimēta nec tormenta me poterūt reuocare. Tūc ille furore repletus iussit eaȝ spoliatā scorpionibꝰ cedi. et cesam in obscuꝝ carcerem tradi. ibiqȝ diebꝰ duodecim fame cruciari. Rege aūt p̄ q̄busdam causis instātibꝰ extra regionis cōfinia p̄cedente. regia eius nimio amore succensa. cū prīcipe militū noīe porphirio media nocte ad carcereȝ virgīs p̄perauit. Quo cū regina itroisset. vidit carcereȝ inestimabili claritate fulgentem. et angelos plagas virginis pungētes. Incipiensqȝ virgo eterna ei gaudia p̄dicauit. et ad fideȝ cōuertens martirii coronā eidem p̄dixit. Sicqȝ vsqȝ ad mediā noctem s̄monē p̄traxerūt. Que cū oīa porphiriꝰ audisset. ad pedes virginis procidit. et cum ducentis militibꝰ fideȝ xp̄i recepit. Quia vero p̄ duodecim dies sine cibo tirānꝰ esse eaȝ iussserat. xp̄s p̄ hos dies missa d̄ celo cādida colūba celesti eā cibo refouebat. Deinde dn̄s cū multitudie angeloꝝ et virginū eideȝ apparuit dicēs. Agnosce filia creatoreȝ tuū. p̄ cuiꝰ noīe laboriosū subiisti cōflictū. constans esto qꝛ tecū sum. Rediēs igitur imp̄ator eaȝ sibi p̄sentari iussit. et videns eā splendidiorem quam tanto ieiunio estimabat afflictam. putauit ꝙ eā aliquis in carcere sustentasset. et furore repletus custodes torqueri precepit. Illa vero ait. Ego cibum ab homine non accepi. sed christus me per suum angelum enutriuit. Cui imp̄ator. Reconde oro quod moneo in corde tuo. et noli dubiis respondere sermonibus. Non te quasi famulam possidere cupimus. sed regina potens ⁊ electa decore in regno meo triumphabis. Cui virgo. Attende et tu obsecro. et iudicii examine veridica sanctione decerne quem magis eligere debeo. An potentem eternum gloriosum ⁊ decorum. vel infirmum mortalem ignobilem et deformem. Tunc imperator indignatus ait. E duobus tibi vnum elige. aut sacrificare vt viuas. aut exquisita tormēta subi vt pereas. Et illa. Quecunqȝ tormenta potes cogitare ne differas quia carnem et sanguinem meum christo offerre desidero. sicut et ipse pro me seipsum obtulit. Ipse enim deus meus. amator meus. pastor et sponsus vnicus meus. Tunc quidam prefectus furenti regi suasit vt infra triduum quattuor rotas serris ferreis et clauis acutissimis circumseptas prepararet. vt eam tam horribile tormentum dissecaret. et ceteros christianos tam dire mortis exemplū terreret. Ordinatumqȝ est vt due vno ordine voluerentur. due autem contrario impetu agerentur. vt ille deorsum lacerando contraherent. ille repugnantes sursum deuorando impingerēt. Tūc beata virgo dominum exorauit. vt ad laudem sui nominis et conuersionem populi circumstantis ipsam machinam dissiparet. Et ecce angelus domini molam illam cum tanto impetu diuellendo concussit ꝙ quattuor

milia gentilium interemit E ¶Regina autem que desuper hoc aspiciebat.et vsqȝ tunc se celauerat.statim descendens impatorem de tanta seuicia durius increpauit. Rex autem furore repletus cum regina sacrificare contemneret iussit eā extractis prius mām̄illis decollari. Que cum ad martirium duceretur.katherinam rogauit vt pro se dominum precaretur. Que respondit. Ne timeas a deo dilecta regina. quia tibi hodie pro transitorio regno commutabitur eternum.et pro mortali spō so tibi immortalem acquires. Tunc illa constans effecta tortores extra hortabatur. ne qđ iussi fuerant facere morarentur. ¶Ministri igitur ex ciuitatem eam ducentes.ferreis hastilibus mammillas eius euellunt. ⁊ post caput eius precidunt.Cuius corpus porphirius rapiens sepeliuit Sequente die cum de corpore regine questio fieret.et multos ex hoc ad supplicium tirannus protrahi iuberet.porphirius prorumpens in medium exclamauit.Ego sum qui christi famulam sepiliui.et christi fidem recepi.Tunc maxencius amens effectus.rugitum terribilem emittens exclamauit.O me miserum et omnibus miserandum ecce porphirius q̄ erat vnicus anime mee custos et totius laboris solatium deceptus est. Quod cum suis commilitibus referret.illi protinus responderunt. Et nos christiani sumus. et mori parati sumus. Tunc cesar furore ebrius precepit omnes cum porphirio decollari.et corpora eorum canibus dimitti .Deinde katherinam aduocans ait. Quamuis arte magica reginam mori feceris.si tamen resipueris prima in palatio meo eris Hodie igitur aut diis sacrificia offeres aut caput amittes Cui illa.Fac quecū qȝ animo concepisti. paratam enim me videbis ad omnia sustinēda.Data igitur super eam sententia. decollari iubetur.Que cum ad locum deducta fuisset.erectis in celum oculis orauit dicens O spes et salus credentium.o decus et gloria virginum iesu rex bone.obsecro te vt quicunqȝ passionis mee memoriam egerit.seu in exitu anime sue vel in quacunqȝ necessitate me inuocauerit.tue propitiationis consequatur effectum Factaqȝ est vox ad eam dicens. Ueni dilecta mea.sponsa mea.ecce tibi celi ianua est apta Nam et his qui passioneȝ tuam deuotis mentibꝰ celebrauerint.optata presidia promitto de celis.Deinde cuȝ decollata fuisset.et de eius corpore pro sanguine lac emanauit Angeli autem corpꝰ eius accipientes.ab illo loco ad montem sinai itinere plusq̄ dierum viginti deduxerunt.⁊ ibidē honorifice sepelierūt. Ex cuius ossibus indesinenter oleum emanat.quod cūctorum debiliuȝ membra sanat Passa est autem sub maxencio siue maximino tiranno.qui cepit circa annos domini.cccx.Qualiter autem maxentius pro hoc scelere et aliis que commisit punitꝰ fuit.in hystoria de inuentione crucis habetur ¶Dicitur ꝙ q̄dam monachus rothomagensis ad montem sinai prexit.ibiqȝ p septem annos in seruicio beate katherine deuotus ꝑmansit Quā cū instantius

exorarꝫ vt aliquid de corpe suo hr̃e mereretur. subito irrupit de manu il liꝰ vnꝰ articulꝰ digitoꝝ. Qui donuꝫ dei letus recepit. et ad suũ monaste riũ deportauit. ¶ Fertur quoqꝫ dũ q̈dam beate katherine deuotꝰ existe ret. et eã crebro in sui adiutoriũ inuocaret. p processũ tempis mentis in curia resolutꝰ. et deuotões mẽtis pdidit. et ab ipsiꝰ inuocacõne cessauit Qui in oratione positꝰ vidit multitudineꝫ virginũ ante se transeuntiuꝫ Inter quas vna erat q̃ ceteris splendidior videbatur Que cũ sibi appro piquasset. facieꝫ suã operuit. et ante ipm facie velata transiuit Cuiꝰ splẽ doreꝫ cũ ille nimiuꝫ miraretur. et que esset interrogaret. vna ex eis ei rñ dit. Hec est katherina quã olim cognoscere solitꝰ eras. nunc aũt quia eã cognoscere non videris. coram te sic velata facie tanq̃ a te incognita p transiuit. ¶ F. ¶ Notandum qꝫ beata katherina mirabilis apparet. in quinqꝫ Primo in sapientia. secundo in eloquentia. tercio in cõstãtia. q̈r to in mũdicia castitatis. quinto in priuilegio dignitatis. ¶ Primo admi rabilis apparet in sapientia In ipa enim fuit omnis speciei philosophie Philosophia enim siue sapientia diuiditur in theoricaꝫ practicã et logi cam ¶ Theorica diuiditur ꝯm quosdaꝫ i tres. s. in itellectualem. natura lem mathematicam. Habuit igitur beata katherina sapientiaꝫ intelle ctualeꝫ in cognitione diuinoꝝ. qua maxime vsa est in disputatione ꝯtra rhetores q̈bꝰ vnuꝫ solum deũ veꝝ esse probauit. et deos oẽs falsos esse ꝯ uicit. Secũdo naturaleꝫ in cognitione omniuꝫ inferioꝝ. qua maxie vsa est in disputatõne contra impatoreꝫ sicut patet ibideꝫ Tercio mathema ticã in contemptu terrenoꝝ. hec eñ scientia ꝯm boetiuꝫ speculat formas sine materia in abstractione. Hanc beata katherina habuit qñ animuꝫ suũ ab omni materiali amore abstraxit. Hãc eñ se habere oñdit cum im patori iterrogãti respõdit. Ego eñ sũ katherina costi regis filia q̃ ꝗuis in purpura nata ⁊c. Hac maxime vsa est cum reginã ad cõtemptuꝫ mũ di. et despectum sui. et desideriuꝫ regni eterni animauit ¶ Practica aũt diuiditur in tres. s. in ethicam. yconomicam. et publicam siue politicam Prima docet mores informare. et se virtutibus exornare. et pertinet ad omnes Secunda docet familiam bene ꝯponere. ⁊ ptinet ad patresfami lias Tercia docet vrbes et pp̃los et rempublicaꝫ bñ regere. ⁊ ptinet ad rectores vrbiũ. Hãc etiã triplicẽ scientiã hũit. beata katherina Primã eniꝫ habuit. cum se omni moꝝ honestate cõposuit. secũdam cũ familiam suam que sibi magna relicta fuit laudabiliter rexit. terciam cum impa torem sapienter instruxit Logica diuiditur in tres ptes scꝫ in demõstra tiuam; pbabilem et sophisticaꝫ Prima pertinet ad ph̃os. secunda ad re thores et dyaleticos. tercia ad sophistas: Hanc etiam triplicẽ scientiã habuisse videtur. cũ de ea scribitur: Per varias cõclusiones silogismo rũ allegorice: et methonomice diserte et mistice m̃lta cũ cesare disputa uit ¶ Secundo fuit admirabilis in eloquentia. Habuit eniꝫ eloq̈ntiam

facūdissimā in pdicando. sicut patet in suis predicationib⁹ Disertissimā i rationem reddendo. sicut ptȝ cuȝ dicebat ipatori Miraris h téplū manu artificū fabricatū Suauissimā i attrahēdo. sicut ptȝ i porphirio ꝛ i regia q̄s eloq̄i sui suauitate ad fideȝ attraxit Efficacissimā i ꝯuincendo . sicut ptȝ i rhetorib⁹ q̄s tā potēter cōuicit Tercio in ꝯstātia Fuit eñ cōstantissima in minis illatis. quia ipas contempsit. Unde impatori sibi minā ti respondit. Quecunqȝ tormenta potes cogitare ne differas. quia carnem et sanguinem meum christo offerre desidero. Item Fac quecumqȝ animo concepisti. paratam enim me videbis ad omnia sustinenda Secūdo in donis oblatis. quia ea respuit. Unde cum impator sibi ꝓmitteret q̄ eaȝ i palatio secundā hr̄et respondit Desine talia dicere que scelus est etiā cogitare ꝛc. Tercio in suppliciis irrogatis. q̄a ea supauit. Sicut patet cum fuit posita in carcere et super rotam. Quarto in mundicia castitatis. Seruauit eñ castitaté inter ea iter que castitas periclitari solet Quinqȝ eñ sunt in quibus castitas piclitatur. s. affluentia resoluēs. oportunitas inducens. iuuentus lasciuiens. libertas effrenās. pulcritudo alliciens Inter hec beata katherina castitateȝ seruauit. Habuit eñ maximā affluentiaȝ reꝝ. vtpote q̄ tam ditissimis pentibus successit. Habuit oportunitatem vtpote q̄ sicut dn̄a tota die inter suos famulos versabaṫ. Habuit iteꝝ etateȝ iuuenileȝ. Iteȝ sui libertateȝ. qꝛ sola et libera i palatio remansit. De his q̄ttuor dicitur supra. katherina cū esset ānoꝝ. xviii i palatio diuitiis et pueris pleno sola remāsit. Habuit etiā pulcritudiné Un̄ dꝛ qꝛ erat speciosa valde ꝛ incredibili pulcritudine omniū oculis admirabilis videbatur Quinto i priuilegio dignitatis. Quedā eñ priuilegia specialia fuerūt in aliquib⁹ sanctis dū decederét. vt xp̄i visitatio q̄ fuit i iohāne euāgelista. olei emanatio q̄ fuit i beato nicolao. lactis effusio. q̄ fuit in beato paulo. sepulcri p̄paratio. que fuit in beato clemēte. petitionū exauditio. q̄ fuit in beata margaretha qn̄ orauit ꝓ agentibus sui memoriam Hec aūt omnia fuerūt in beata katherina. sicut ptȝ in legēda Dubitationeȝ aūt habȝ apud aliquos vtꝝ a maxencō vl' a maximino martirizata sit Tūc eñ tres impiū tenebāt. s. cōstātin⁹. q̄ ex paterna successione impiuȝ sumpsit. et maxencius maximiani filius a p̄torianis militibus rome august⁹ appellat⁹. ꝛ maximinus in orientis partibus cesar effectus. Secundū auteȝ cronicas maxencius rome. maximin⁹ vero in oriente contra xp̄ianos tirānidem exercebat. Uidetur ergo vt aliquib⁹ placet q̄ vicio scriptoris sit factuȝ. vt ꝓ maximino maxenci⁹ poneret

clxviii. De sācto saturnino A.

Saturnin⁹ ab aploꝝ discipl'is eps ordinat⁹ i vrbeȝ tholosanā directus est. Cum autem ipo ingrediente demones a responsis cessarent. vnus gentilium dixit. q̄ nisi saturninum occiderent a diis

suis nil penitus obtineret Apphendentes igitur saturninū nolētem sacrificare ad pedes tauri ligauerūt. eūq3 stimulis agitātes a sūma arce p gradus capitolii pcipitauerunt Sicq3 capite cōfracto 7 cerebro excusso martirium feliciter consummauit. Cuius corpus due femine rapientes in profundo loco propter metum gentiliu3 condiderunt Quod post ea successores eius ad locum reuerentiorem transtulerunt. Fuit et alius saturnin9 quem rome prefectus diu in carcere maceratum in eculeum leuari et neruis fustibus et scorpionibus cedi fecit. Deinde lateribus adustis depositum de eculeo decollari precepit circa annos domini ducentos octuaginta septem. sub maximiano. Fuit et alius saturnin9 apud africam frater sancti satiri. qui cum predicto fratre suo et reuocato. et felicitate sorore dicti reuocati. necnon et cum perpetua genere nobili martirium passus est. Quorum passio alio tempore potissimum recolitur Cum ergo preconsul eis dixisset vt ydolis immolarēt. et illi nullaten9 assentirent. in carcere3 missi sunt. Qd videns pater ppetue. ad carcerem flens cucurrit dicens. Filia qd fecisti. dehonestasti genus tuum. Nunq̄ aliquis de genere tuo in carcerem missus fuit. Cum aūt audiuis3 q xpiana esset. in eam impetu cum digitis ad oculos irruit. et ei oculos eruere voluit. et exclamans egressus est. Uidit aūt beata ppetua huius modi visione3. quā in crastino sociis enarrauit dicens. Uidi scalam aureā mirabili altitudine vsq3 ad celum erectam. q̄ adeo angusta erat vt nō nisi vnus et puus ascendere poterat In dextra vero et leua erāt fixi cultri et gladii ferrei limati et exacuti. ita vt ascendens circa vl' infra se nullaten9 respicere poterat. sed sp ad celum eū erectum stare oportebat Sub ea draco teterrimus et ingentis forme iacebat. et p timore q̄libet ascendere formidabat Uidi etiā satiꝝ per eam ascendentē vsq3 sursū et respiciētē ad nos et dicētē Ne timeatis hūc draconē 7 securi ascēdite vt mecū eē possitis Hec audiētes oēs grās egerūt. q2 se vocatos ad martirium cognouerūt Represntati igit iudici cū sacrificare nollēt fecit saturninu3 cum aliis viris a mulierib9 separi. et dixit felicitati Habes virum. Et illa Habeo. sed contēno Cui ille Miserere tui puella vt viuas. maxime cum infantem in vtero habeas Ad quem ait Fac de me quidquid vis. qa ad voluntate3 tuam nunq̄ me trahere valebis Parentes āt beate ppetue cū viro accurrentes. infāte3 puulū beate ppetue q adhuc lactabatur adduxerūt Et videns eā pater stante3 ante pfectū cadēs i faciē dixit Filia mea dulcissima miserere mei. et hui9 mestissime matris tue. et hui9 miserrimi viri tui. q post te viuere non valebit. Perpetua vero i mobil' stabat. Tūc pr filium ad collum eius iactauit. et ipe et mr et marit9 eius man9 tenentes et flentes osculabātur eā dicentes. Miserere nři filia et viue nobiscū At illa piicēs puulū. et illos repellēs ait. Discedite a me inimici dei mei q2 nō noui vos Uidens vero pfectus eoꝝ cōstantiā

diutissime verberatos in carcere posuit Sancti vero dū plurimuȝ mesti essent de felicitate q̄ octo iaȝ mensib⁹ p̄gnans erat. pro ea orauerīt et do lores ptus subito in eā irruerīt. pepitq̄ȝ filiuȝ viuū Quidā vero de custo dib⁹ dixit ad eā Quid facies cuȝ ante p̄fectuȝ veneris. si nūc tam ḡuit cruciaris Rn̄dit felicitas Hic ego pro me patior. ibi pro me deus pa tietur. Extracti igitur de carcere. ligatis post tergū manib⁹. ꝛ nudatis natib⁹ p plateas ducūtur. Et dimissis bestiis. satir⁹ et ppetua a leonib⁹ deuorātur. reuocat⁹ et felicitas a leopdis ꝯmedūtur Beat⁹ vero satur nin⁹ gladio capite trūcat̄ circa ānos dn̄i. cclvi. sub valeriano et galieno ipatorib⁹.

ccclxix De S. Jacobo intercisō

Jacob⁹ martir cognomento intercisus nobilis genere sed fide nobilior. ex regione psarum et ciuitate elape oriūd⁹ fuit Hic ex xp̄ianissimis pentibus ortus est. et vxorem xp̄ianissimā ha buit Erat q̄ȝ notissim⁹ regi psaꝝ. ꝛ inter optimates prim⁹. Accidit āt vt a principe nimio amore seduceretur. ꝛ ad colēdum ydola flecteretur. Hec aūt mater ꝛ vxor audientes. protin⁹ sibi scripserūt dicentes. Obe diendo mortali deseruisti cuȝ q̄ vita est. placendo future cito putredini deseruisti sempiternū odoreȝ. veritateȝ in mendaciū ꝯmutasti. ꝛ morta li obtempans viuoꝝ ac mortuoꝝ iudiceȝ reliquisti. Noueris igitur nos amodo a te futuras extraneas. nec tecuȝ decetero aliquaten⁹ moraturas Cū aūt has lr̄as iacobus legisset. amare flens ait. Si mater mea q̄ me genuit. ꝛ vxor mea a me extranee facte sunt: quāto magis a me extrane us factus est de⁹ me⁹. Cū ergo ꝑ errore suo se plurimū afflixisset. nūci⁹ venit ad principē q̄ diceret iacobum xp̄ianū esse. Quem princeps aduo cans ait. Dic michi si nazarenus es. Cui iacobus Etiam nazaren⁹ sum Et ille Ergo mag⁹ es. Cui iacob⁹. Absit a me magum esse Cū ergo ei mlta supplicia minaretur. dixit iacobus Nō me cōturbāt mine tue q2 tā q̄ vent⁹ flās sup petrā furor tuus aures meas cito ptransit Cui pricepſ Noli imprudenter agere. ne graui morte peas. Cui iacob⁹ Hoc n̄ mors sed somn⁹ poti⁹ est dicendū. cum post modicū resurrectio tribuatur. Cui princeps Non te seducant nazareni dicentes morteȝ esse somnum. quia magni imꝑatores timent eā. Cui iacobus. Nos mortē nō timem⁹. quia de morte ad vitaȝ transire speram⁹. Tunc princeps de cōsilio amicoruȝ hāc sup iacobuȝ tulit sententiā. vt ad terrorē alioꝝ mēbratim iacob⁹ puni atur. Cum aūt quidā ex cōpassione sup eū flerēt. ille ait. Nolite sup me flere. sȝ sup vosipsos plāgite. q2 ego ad vitam pgo et vobis supplicia e terna debent̄ Tūc carnifices polliceȝ man⁹ eius dextre absciderunt. Et exclamans iacobus ait: Liberator nazarene suscipe ramuȝ arboris mi sericordie tue. Naȝ a cultore vinee sarmentū absciditur vitis. vt poti⁹ germinet et vberi⁹ coronetur Cui carnifex Si assentire vis. adhuc tibi

parco.at medicamentum adhibeo. Cui iacobus. Nonne prosperisti sti pitem vitis. quia cum amputantur sarmenta. ille nodus qui remanet. in suo tempore cum terra calescere incipit per singula abscisionis loca producit germina. Si ergo vitis putatur vicissitudine temporis vt germinet. quãto magis fidelis homo q̃ in vera vite xp̃o compact⁹ est. Tũc accedens carnifex scd̃m abscidit digitũ. Beat⁹ aũt iacob⁹ dixit Suscipe duos ramos q̃s plãtauit dex̃ tua dñe. Abscidit et terciũ. Et dixit iacob⁹ De triplici temptatione liberat⁹ benedicã patri et filio et spũisancto. Et cũ tribus ereptis de camino pueris cõfitebor tibi dñe. et i choro martiruz psallã nomini tuo xp̃e. Abscisus est et q̃rt⁹ Et iacobus dixit. Protector filiorũ israel qui in quarta benedictione ꝓnunciat⁹ es. suscipe a s̃uo tuo cõfessionez quarti digiti tanq̃ in iuda benedicti. Absciso quinto digito. dixit Cõpletuz est gaudium meum. Tunc carnifices dixerunt ei. Parce iam nunc anime tue ne peas. nec cõtristeris si vnã manũ amiseris. q̃m multi sunt vnã manuz tm̃ habentes. et multis diuitiis et honoribus abundãtes. Beat⁹ iacobus dixit. Quãdo pastores incipiunt pecora tondere. nunquid dextrũ tantum vellus auferũt et sinistrũ dimittũt. Si g̊ pec⁹ qd̃ animal brutuz est totuz vult vellus amittere. q̃nto magis ⁊ ego homo ratõnalis nõ dedignabor ꝓ deo occidi. Accedẽtes igit̃ ipũ ad sinistram manũ. digitũ minimũ inciderũt. Et iacob⁹ dixit Tu dñe cuz magn⁹ esses. minim⁹ et pu⁹ ꝓ nobis fieri voluisti. et idcirco reddo tibi corpus et animã quaz creasti. et proprio sanguine tuo redemisti. Absciditur septim⁹ digitus. et ait. Septies in die laudez dixi domino. Absciditur octauus et dixit Octauo die circumcisus est iesus. ⁊ hebreus circunciditur octauo die vt transeat ad legales cerimonias. et mens serui tui domine transeat ab his incircũcisis. et coinq̃natũ habentib⁹ p̃pucium. vt veniam et cõspiciã faciez tuaz dñe. Inciditur etiam non⁹ digit⁹. ⁊ ait. Hora nona tradidit xp̃s in cruce spũm. Unde et ego dñe in dolore noni digiti tibi cõfiteor. et gr̃as ago. Inciditur decim⁹ et ait Decim⁹ numer⁹ est in preceptis. ⁊ iota prima lr̃a ẽ nominis iesu xp̃i. Tunc quidam de astãtib⁹ dixerũt. O dilectissime quondã noster. ꝯfitere tantũ coram consule vt viuere valeas. Licet em̃ abscise sunt manus tue. sunt tamen peritissimi medici q̃ tuis doloribus valeant subuenire. Quibus iacobus dixit. Absit a me huiusmõi nephanda simulatio. Nemo em̃ mittens manum suam ad aratrum. et respiciens retro. aptus est regno dei. Tunc indignati carnifices accesserũt. et pollicem pedis dextri absciderũt. Et iacob⁹ dixit. Pes xp̃i pforatus est et sanguis exiuit. Absciditur secũd⁹ pedis digit⁹. ⁊ ait Magna michi dies hec ẽ p̃ omnib⁹ dieb⁹. hodie q̃ppe ad deũ fortem ꝯuers⁹ ibo. Absciderũt et terciũ. et ante ip̃m ꝓiecerunt. Et subridens iacobus dixit Uade tercie digite ad socios tuos. et q̃madmodum granum tritici multum fructum affert. ita et tu in nouissimis diebus cum sociis tuis

requiesces. Absciditur quartus et ait Quare tristis es anima mea. et q̃re conturbas me Spero in deo quoniã adhuc cõfitebor illi salutare vultus mei et deus meus. Absciditur quintus et ait. Nunc incipiam dicere ad dominum quoniam dignum me fecit socium seruis suis Tunc accedentes ad pedem sinistꝝ digitũ pũi absciderunt Et dixit iacobus. Dirigite pue confortare. q̃ magnus et puus vnam habent resurrectionem Capillus capitis nõ pibit. q̃to minus a sociis tuis minime sepaberis. Absciditur secũdus Et iacobus ait. Destruite veterẽ domũ. q̃ splẽdidior paraẽ. Absciditur terci⁹. et ait. iacob⁹. Cũsionib⁹ firmaẽ inc⁹ Absciditẽ et q̃rt⁹. et ait. Cõforta me deus veritatis. qm̃ in te ꝯfidit aĩa mea et in vmbra alaꝝ tuaꝝ sperabo donec transeat iniq̃tas Absciditur ꝛ q̃nt⁹. ꝛ ait iacobus Ecce me tibi dñe imolo vicies Tũc accedẽtes pedẽ dextꝝ absciderũt Et dixit iacobus. Nũc offerã mun⁹ celesti regi ꝓ cuius amore hec patior Absciderũt et pedeꝫ sinistꝝ Et beat⁹ iacob⁹ dixit Tu es q̃ facis mirabilia. exaudi me dñe et salua me. Absciderũt dextrã manũ. ꝛ ait Misericordie tue dñe adiuuẽt me. Ad sinistrã ait. Tu es de⁹ q̃ facis mirabilia Absciderũt dextꝝ brachiuꝫ. ꝛ ait Lauda aĩa mea dñm. laudabo dñm in vita mea. psallaꝫ deo meo q̃ diu fuero Absciderũt ꝛ brachiũ sinistꝝ et ait. Circũdederunt me dolores mortis. ꝛ in nomine dñi vindicacor in eis Tunc accedentes absciderunt surã dextri cruris scindentes vsqꝫ ad femur Tunc beat⁹ iacob⁹ ineffabili dolore grauatus exclamans ait. Dñe iesu xpe adiuua me. q̃ circũdederunt me gemitus mortis Et ait carnificibus Carne noua me dñs induet. quã vestra vulnera maculare nequibunt Jam carnifices defecerant. eo q̃ a prima hora diei vsqꝫ ad nonã in eius incisione sudassent. Tunc iteꝝ accedentes sinistri cruris suram abscindendo vsqꝫ femur extraxerunt. Tunc exclamans beatus iacobus dixit. Dominator domine exaudi me semiuiuum. viuorũ et mortuorum dominus. Digitos domine nõ habeo vt ipos ad te porrigã nec manus vt eas ad te extendam Pedes mei truncati sunt ꝛ genua mea demolita vt tibi genua flectere nõ valeã. et sũ velut casura dom⁹ ablatis quibus sustentatur colũnis Exaudi me domine iesu xpe. educ de carcere animã meã. Hec cum dixisset vnus de carnificib⁹ accessit. ꝛ caput eius amputauit. Christiani igitur occulte accesserũt ꝛ corp⁹ eius rapientes honorifice sepelierunt Passus est aũt. v. kal. decembris.

De S. pastore

Pastor in heremo multis annis i abstinẽtia magna se affligẽs mlta sanctitate et religione pollebat Cũ ãt mr̃ eius ipm ꝛ fratres eius desideraret videre sed nõ posset. obseruauit diem. et illos ad ecclesiã euntib⁹ ꝓtin⁹ se eisdem obtulit. At illi fugitẽes et cellam intrantes. in faciem eius clauserunt hostiuꝫ Jlla aũt ante hostiũ stãs cũ

nimio fletu clamabat Pastor aūt ad hostiū veniens dixit ei Quid sic clamas o vetula. Que audiens vocē eius ā̄plius clamabat flens et dicens Volo vos videre filii mei Quid ēm̄ si videas vos. Nunqd nō ego sum mater vr̄a que lactaui vos. et iam canis tota sum plena. Cui filii. Hic nos vis videre. aut in alio secl'o Que rn̄dit. Si n̄ videro vos hic. videbo vos illic fili. Qui ait. Si eq̄nimiter ferre vales vt nos hic n̄ videas illic pculdubio nos videbis Que discessit gaudens et dicens. Si vos visura sum illic nolo vos videre hic ¶ Judex puincie cum abbatem pastorē videre cuperet. sed nequiret filium sororis sue tanq̄ malefactorem tenuit. et in carcere posuit dicens Si pastor venerit. et p eo intercesserit cū dimittam Mater igitur pueri ad hostiū senis plorās dum ille sibi nil respōderet ait. Et si viscera ferrea habes. et nulla cōpassione moueris saltem miseratio sanguis tui flectat te. et q̄ vnigenitus michi existit. Ille aūt mādauit ei. Pastor filios nō generauit. et idcirco nō dolet Qua cū dolore discedente dixit ei iudex Saltem verbo iubeat. et ego eū dimittā Ille aūt ei remandauit dicens. Examina causam s̄m legem. et si dignus morte habetur protinus moriat̄. sin aūt fac quod tibi placet Docebat aūt fratres dicens Custodire et seipm̄ considerare et discretionē hr̄e operationes sūt anime Paupertas tribulatio et discretio sūt operatōes solitarie vite Scriptū est ēm̄. Si fuerit hi tres viri noe iob et daniel etc Noe personam habet nichil possidentiū. iob tribulator. daniel discretor. Si duas res oderit monachus potest ab hoc mundo liber esse. Et querenti fratri que essent dixit. Carnalis repausatio et vana gloria. Si vis requiem inuenire in hoc seculo et in futuro. in omni causa dic. Quis ego sum et non iudices quemq̄. ¶ Cum quidā frater de cōgregatione offendiss̄ abbas de consilio cuiusdā solitarii eū expulit. Qui cū quasi flendo dispe raret. abbas pastor eum ad se adduci fecit. Quē benigne cōsolās misit ad illum solitariū dicens Audiens de te. videre te desidero Fatiga igit̄ te vsq̄ ad me. Qui cū venisset dixit pastor Duo homines erant qui ambo habebant mortuos suos. Reliquit autem vnus mortuum suū et abiit plorare mortuum alterius Quod solitarius audiens et intelligens. in sermone eius cōpunctus est ¶ Cum quidā frater pastori dixisset se perturbatum esse. et locum velle deserere eo q̄ quedam verba de quodā fratre audiuisset que eam non edificauerant. dixit pastor ne hec verba credere tquia vera n̄ essent. Ille vero esse asserebat. q2 fr̄ fidelis ea sibi retulit Cui pastor. Nō ē fidelis q̄ tibi dixit. q2 si fidel' esset nequaq̄ tibi talia diceret. Et ille. Ego vidi oculis meis Ille aūt interrogatus de festuca et de trabe quid essent respondit de festuca q̄ festuca esset et de trabe q2 trabs ess̄ Et pastor Pone in corde tuo. q2 peccata tua sūt sicut hec trabs illius aūt velut hec pua festuca ¶ B. Fr̄ quidam q̄ peccatum grande fecerat volens penitere triennio interrogauit abbatem pastorem si multum ess̄

Qui dixit. Multuz est. Et qsitus si annū iuberet ait Multū est Astan
tes aūt dicebāt Usqz ad. xl. dies. Et ille Mltū est Et adiecit Puto q
si ex toto corde hō penituerit. et pctm̄ nō iterauerit. etiā penitētiā tridu
anā suscipiet dn̄s Interrogat9 de illo verbo: q irascit frī suo sine causa
rc. ait. Ex omni re q te grauare voluerit fr̄ tu9 ne irascaris aduers9 euz
donec oculū dextr̄ tibi extrahat. et si aliter feceris. sine cā sibi irasceris
Si aūt aliqs te voluerit separe a deo. p hoc irascere ei Dixit iterum
pastor Qui qrulos9 est. monachus nō est. Qui maliciā in corde suo te
nuerit. monach9 nō est. Qui iracund9 est. monach9 nō est. Qui maluz p
malo reddit. monach9 nō est. Qui elat9 et verbos9 est. monach9 non est.
Qui vero vere est monach9. semp ē humilis. māsuet9. caritate plen9. r ti
morē dei sp r vbiqz p oculis hz vt nō peccet Dixit iter̄ q si sunt tres
in vnū. ex qbus vn9 bene qescat. alius aūt infirmet. r gratias agat. ter
ci9 vero minister eius sit ex sincera volūtate. hi tres siles sunt velut sint
vni9 opis Cū quidā frater sibi 9quereretur q mltas cogitatōnes hn̄s
in ipis piclitaretur. eū sub aere nudo eiecit dicens Expāde sinū et app
hende ventū Qui ait. Nō possū. Et ille Nec cogitationes phibere po
tes ne introeant. sed tuū est resistere eis Interrogat9 a quodam fratre
qd de hereditate sibi dimissa faceret. dixit vt post tres dies ad se rediret
Qui cum redisset ait illi. Si dixero da eam clericis facient inde cōuiuia
si dixero da eā pentib9 nō est tibi merces. si dicā da eaz pauperibus secu
r9 eris. Quidquid ergo vis fac. ego causaz non habeo Hec i vitaspatr̄.

CLXXI. De sctō Johāne abbate. A.

Iohannes abbas cum episius p annos. xl. in heremo habitas
set. iterrogauit euz qdā q̄tū ex h pfecisset. Et iohānes. Ex q
cepi solitari9 eē. nūq̄ vidit me sol māducātē Et ille dixit Nec
me irascentē Simile fere legitur ibidez q cū epihani9 eps abbati hila
rioni daret carnes. ille ait. Ignosce michi qz ex quo accepi habitū hunc
non dimisi aliquez dormire q aduersum me aliqd hrēt. neqz dormiui ha
bens aliqd aduersus aliquez. Cui ille Ignosce michi quia melior es q̄
ego. Volens iohānes ad silitudinem angelor̄ nichil opari sed deo si
ne intermissione vacare. seipm expoliauit. et vnā hebdomodaz i heremo
fuit. Cū aūt fame piclitaretur. et aculeis muscar̄ et vespar̄ totus vulne
raretur. reuersus ad hostiuz fratris sui pulsauit. Ad quez ille Quis es
tu Et ille Ego sum iohānes. Frater aūt dixit ei Nequaq̄ Johānes em̄
angelus factus est. et inter homines vltra nō est Et ille. Vere ego sum
Et nō apperiens ei. dimisit eum affligi vsqz mane. Postea apperiēs dix
it Si homo es opus habes iterum operari vt pascaris et viuas Si aūt
angelus es. quid queris intrare cellam Et ille dixit. Ignosce michi frat
quia peccaui Cū aūt moreretur. rogauerunt eū fratres vt aliquod verbū

salutare et cōpendiosū loco hereditatis sibi relinqueret Qui ingemiscēs ait. Nūquā feci ppriā volūtatē nec aliquid docui quod prius ipse non fecerim Hec in vitaspatrum.

CLXXII. **De scto moise abbate** .A.

Moyses abbas dixit fratri petenti a se sermonem. Sede i cella tua et docebit te vniuersa. Cū quidā senex infirmat⁹ in egiptū ire vellet. ne fratres nimis grauaret. dixit eī abbas moyses Non vadas qm̄ in fornicationē casurus es. Qui cōtristat⁹ dixit. Mortuū est corpus meū. et tu michi ista dicis. Cū ergo iuisſz. ꝛ quedā virgo ex deuotione sibi seruiret. ille cōualescens eā violauit Que cū filiū pepisset. senex puerū in vlnis accipiens in die magne festiuitatis q̄ erat in sixti ecclesia corā multitudine fratrū intrauit Cū aūt om̄es flerēt dixit Videtis infantē hūc. Filius est inobediētie Cauete ergo vobis fr̄es qꝛ in senectute h̄ feci. et orate ꝑ me. Et pgēs ad cellā ad pristinū statum reuers⁹ est. Alius q̄ꝫ senex cū dixisset alteri mortu⁹ sum. ille ait Nō ꝯfidas in te donec exeas de corpe Nam si dicis qꝛ mortu⁹ es. sathanas tñ mortuus nō est. Cum fr̄ quidā peccasset miserunt ad abbatem moysen. Qui accepta sporta plena arena venit ad eos Quē cū fr̄es quidnā hoc esset interrogarēt dixit. Peccata mea sunt post me currentia. ꝛ non video ea. et veni hodie aliena iudicare peccata. Illi aūt hoc audientes fratri pepcerunt Simile legitur de abbate priori. Nā cum fratres de quodā fratre culpabili loquerent̄. ille tacebat. Cū ergo accepisset sacculū plenum arena retro. et de eadē arena modicū añ se ferret. interrogat⁹ quid hoc esset dixit. Multa arena sunt peccata mea q̄ post me ferens ipsa ñ cōsidero. nec pro eis doleo. Modica vero arena sunt peccata fr̄is āte me posita. q̄ semꝑ ꝯsidero. et ipa video. cū tñ peccata mea āte me sꝑ portare deberē. et de ipis cogitare. et ꝑ ipis deū rogare Cum abbas moyses fact⁹ fuisset cleric⁹. et imposuissent ei suphumerale. dixit ei ep̄s. Abbas fact⁹ est cādidat⁹ Et ille Afforis dn̄e purpura. vtinā int⁹. Volens aūt ep̄s eum ꝓbare. dixit clericis suis. vt qn̄ ad altare accederet. ipsū cū iniuria expellerent. deinde eū seq̄ntes q̄d loqueretur audirēt. Proiicientes aūt eū foras dixerūt Exi foras ethiops Qui egrediēs dicebat Bene tibi fecerunt cinerate et caccabate. qꝛ cum hō non sis quare te in medio hominum dare ꝓ̄sumpsisti. Hec in vitaspatrum

CLXXIII **De sacto arsenio abbate** .A.

Arseni⁹ cū adhuc i palatio cōsisteret. et vt ad salutē dirigeret̄ oraret. audiuit. Arseni fuge homines. et saluaberis Accedēs igitur ad monachalē vitā et ibidē orans audiuit Arseni fuge tace et q̇esce Legitur eīm ibidē de hac q̇ete appetenda ꝙ tres fr̄es cum

facti fuissent monachi. vnꝰ elegit discordātes ad pacez reducere. scd'us
infirmos visitare. tercius in solitudine quiescere Primus igit̄ laborās
ꝑpter lites hominū nō potuit omnibus placere. et tedio victus venit ad
secūduz Quez inuenit animo deficientez et mādatuz pficere non valen
tē Et cōcordātes ad terciū q̄ erat in solitudine venerunt Cui cū tribu-
lationes suas narrassent. ille missa aqua in cipho dixit Attendite i aq̄z
Et erat commota et turbulenta Et rursus dixit. Attendite modo quō
quieta et limpida facta est Qui cū intenderent. et vultus suos viderent
ait. Sic q̄ in medio hominum cōsistunt. p̄ turba non vident peccata sua
Cum aūt quieuerint. tūc peccata sua videre valebunt ¶ Quidā etiā cū
inuenisset q̄ndā in heremo velut bestiā herbas māducātez et nudū. cur
rebat post ipsum fugientem dicens Expecta me qꝛ ꝑpter deum sequor
te Et ille Et ego ꝑpter deuz fugio te. Cū autem vestem ꝓiecisset. expec
tauit eum dicens Qm̄ materiā mundi proiecisti a te expectaui te Cui il
le dic michi quō saluꝰ efficiar Qui respōdens ait. Fuge hoīes et tace.
¶ Matrona quedā et nobilis et senex venit vt abbatez arseniū ex deuo
tiōne videret Qui rogatꝰ a theophilo archiepō vt se videri pmitteret
nullatenꝰ acquieuit. Tādem illa ad eius cellaz ꝓperans ipm foris ante
hostium celle inuenit. et se ad eius pedes prostrauit Ille aūt cum indig-
natione nimia eleuauit eam dicens. Si faciem meam videre vis. vide.
Illa āt faciez eiꝰ p̄ cōfusione et verecūdia ñ ꝯsiderauit. Cui senex Quo
modo cū mulier sis tantaz nauigationez facere p̄sumpsisti. Ecce em̄ ro-
maz redibis et ꝙ abbatez arseniū videris aliis mulieribꝰ enarrabis. et
ille simil'r venient vt videāt me. Et illa Si deo dante romā redidero. nul
laz huc venire pmittā Sed saltem obsecro vt ores p me. et mei memor
sis sp̄ Cui ille. Oro deuz vt deleat memoriaz tuam de corde meo Et illa
audiens turbata nimiū venit in ciuitatez ⁊ pre tristicia febricitare cepit
Qd archieps audiens ad eaz cōsolandaz accessit Illa aūt dicebat Ecce
ego cōtristata morior Cui archieps Nescis quia ml'r es. et inimicus san
ctos p mulieres impugnat. et ꝑpterea senex h̄ dixit Nā pro anima tua
semꝑ orat: Et sic cōsolatione recepta cū gaudio ad propria remeauit
¶ De quodaz alio patre legitur. ꝙ cum discipulꝰ eius sibi diceret senui-
sti abba. accedamꝰ paꝝ iuxta mundū Ille ait Ubi nō est ml'r ibi eamus
Dixit ei discipulus Et vbi est locꝰ nō hn̄s mulierē nisi forte solitudo Et
ille Ergo in solitudinem me tolle ¶ Alius etiā frater cum matrem suam
vetulam trans fluuiuz portare deberet. ille manus suas pallio inuoluit.
Cui illa Ut quid sic operuisti manꝰ tuas fili. Et ille. Corpꝰ ml'ieris ig-
nis est. ⁊ ex eo ꝙ te contingā. aliaꝝ feminarum memoria in meo animo
veniebat. B. ¶ Arsenius aūt per totum tempꝰ vite sue ad opus sedēs
manuuz suarum. pannum habebat in sinu propter lacrimas que crebro
de oculis eius currebant Totam noctem insomnem ducebat. Mane āt

facto cum ꝑpter nature lassitudinē dormire vellet. dicebat somno Ueni serue male. Et surripiebat pa𝔵 somni sedendo. et statim surgebat Dicebat q̄ Sufficit monacho si dormierit vna hora. si est tñ pugnator.
Cūq̄ pater sancti arsenii nobilissim⁹ senator vitam finiens et testamentum faciēs magnā hereditatē arsenio dimisisset. magistrianus p̄dictū testamētū ad ip̄m detulit Quod ille accipiēs voluit illud scindere. Magistrianus aūt eius pedibus prouolutus rogauit ne hoc faceret. q̄a caput eius p̄cideretur Cui arsenius Prius mortu⁹ sum q̄ ille Ip̄e igitur cum mō mortu⁹ sit. quō me fecit heredem Et remisit testamentū nichil accipere volens Quadā vice facta est vox ad eū dicens Ueni et oñdā tibi op̄a hominū Et eduxit eū in quendā locū. oñditq̄ ei ethiopē incidētē ligna. et facientē sarcinā grādē quā portare nō poterat. Deinde iterū ligna incidebat et ad sarcinā addebat. et hoc faciebat diutius Ostenditq̄ ei rursum hominē haurientē aquā de lacu et effūdentem aquā in cisternā ꝑtusam. q̄ aquā refundebat in lacū. et ip̄am cisternam implere volentē: Et oñdit ei ite𝔵 templū: et duos viros sedentes in eq̄s portantes lignū transuersum Uolentes aūt introire in templū nō poterant. eo q̄ lignū in transuerso portarēt. Et exposuit dicens Hi sunt q̄ portāt q̄si iugū iusticie cum sup̄bia. et nō humiliātur. ꝑpter q̄d remanēt foris a regno dei Qui ligna incidit. hō est in peccatis multis et pro eo vt agat penitentiā nō subtrahit de peccatis. sȝ addit iniq̄tates iniq̄tatib⁹ Qui āt aquā haurit hō est bona op̄a faciens. Sȝ q̄ cū eis sunt p̄mixta mala p̄dit bona op̄a sua Uespe sabbati veniēte die dñico relinquebat post se solem. et extendebat man⁹ suas ad celum donec mane die dñico sol ascēdens faciem eius illustrabat. et sic residebat. Hec in vitaspatrum

CLXXIIII

De facto agathō abbate

Agathon abbas p̄ trienniū lapidē in os suū mittebat: donec taciturnitatem disceret. Alius quoq̄ fr̄ cum intrasset congregationē. dixit intra se Tu et asin⁹ vnū esto Sicut ergo asin⁹ vapulat et nō loq̄tur. iniuriā patit̄ et nō rñdit: sic ꝛ tu Ali⁹ quoq̄ fr̄ a mensa expulsus nichil respōdit. Postmodū sup̄ hoc interrogat⁹ ait. Posui in corde meo q̄ equalis sim cani: q̄ cum sectatur foras egreditur Interrogat⁹ agathon q̄ virtus plus haberet laboris respondit. Puto non esse talem laborem qualē orare deū Nam inimici eius semper laborant eius orationē interrumpe. Naȝ in ceteris laborib⁹ homo aliq̄ reqem possidȝ. orator aūt opus habȝ magni certaminis Interrogat⁹ agathon a quodā fr̄e quō cū fratrib⁹ habitare deberȝ. ait. Sicut i prima die. et nō assumas fiduciā. Nō est ei peior passio q̄ fiducia. genitrix est eīn omniū passionum. Dixit ite𝔵. Iracūdus si mortuos suscitet non placet alicui vel deo propter iracundiā suam. Frater q̄dā iracūd⁹

intra se ait. Si solus habitarez. ad iraz nō ita cito mouerer Quadā aūt vice cū vrceolum aqua impleret. versatus est. Secūdo impleuit et iterꝝ versatus est. Tercio impleuit et versat⁹ est. Qui cōmotus furore fregit vasculuz. In se aūt reuersus cōgnouit. qꝛ ab eōdem demone iracundie sit illusus et dixit. Ecce solus sum: et tñ ira me vicit. Reuertar ergo in cōgregationez. qꝛ vbiqꝫ labor. et vbiqꝫ patiētia. ꝛ adiutorio dei op⁹ est. ¶ Ecōtra erāt duo fratres q̄ multis ānis inuicez cōuersantes nunq̄ ad iracundiaz poterant ꝓuocari Quadā vice dixit vnus alteri. Faciamus nos litem sicut homines de mundo faciūt Et ille rñdit Nescio qualiter fiat lis Et dixit frater. Pono in medio laterculum et dico meum est. Tu aūt dic nō. sed meū est. et inde fiet litis initiū. Posita est ergo testa in medio Dixit vn⁹ meuz est hoc. ꝛ alter dixit. nō. sed meū est Et ille respōdit. Etiaz tuū est. Tolle ergo et vade. Et discesserunt. nec inter se cōtendere potuerūt ¶ Erat āt abbas agathon sapiēs ad intellengēdū. impiger ad laborāduz. ꝑcus in cibo atqꝫ vestimento. Dixit aūt. Secūdū voluntatez meā nuq̄ dormiui retinens in corde aduersus q̄nq̄ dolorem. Nec dimisi dormire aliū habentem aduersum me aliquid. ¶ Moriturus quoqꝫ agathon tribus diebus mansit immobilis apertos tenēs oculos. Qui cum pulsaretur a fratribus respōdit In cōspectu diuini iudicii assisto. Dicunt ei. Et tu times. Et ille. In custodiendis mādatis dei virtute qua potui laboraui. sed homo sum. et nescio vtrꝝ placuerunt opera mea domino. Dicunt ei. Et non confidis de operibus tuis q̄ ꝑm deum sunt. Et ille Nō ꝑsumo donec venero ante illum Aliter em̄ sunt iudicia dei: et aliter iudicia hominū Cū aūt eum adhuc interrogare vellēt ait Ostendite caritatez. et nolite mecū loqui. qꝛ occupatus sum Quo dicto statim spūm cuz gaudio emisit. Uidebāt em̄ eum colligentez spm̄ quemadmodum si quis salutet amicos suos dilectos Hec in vitaspatꝝ.

CLXXV. De sancto barlaam

Barlaam cuius historiā iohānes damascen⁹ diligenti studio cōpilauit. opante in eo diuina gratia sanctū iosaphat regem ad fidem cōuertit Etem̄ cum vniuersa india xp̄ianis et monachis plena esset. surrexit rex quidaz ꝑpotens nomine auennir q̄ xp̄ianos et precipue monachos plurimūꝑsequebatur Accidit aūt vt quidaz regis amicus et in palatio suo primus diuina cōmonitus gratia regiaz aulaz relinq̄ret. et monasticū ordinē introiret Qd̄ rex audiēs ꝑ ira insaniens eum per queqꝫ deserta inquiri fecit. et vix inuentuz ad se adduci mandauit Uidensqꝫ eum vili tunica coopertum: et fame maceratum q̄ splendidis vestimentis ornabatur: et multis diuitiis affluere ꝯsueuerat Dixit ei: O stulte ac mentis ꝑdite cur honorē in cōtumeliam cōmutasti: et te ludum puerorum fecisti: Cui ille. Si huius a me rationem audire

desideras.inimicos tuos procul a te abiicias Rege aūt qui essent huiꝰ
modi inimici querente.ait.Ira et cōcupiscentia.hec enim impediunt ne
veritas vidatur.Assideāt āt ad audiētiā dicēdoꝝ prudētia ⁊ eq̄tas.Cui
rex Fiat vt loqueris.Et ille Insipientes ea que sunt despiciūt quasi nō
sint.ea vero que non sunt quasi sint app̄hendere moliūtur .Qui aūt nō
gustauerit eoꝝ q̄ sunt dulcedieꝫ.non poterit eoꝝ que non sunt addiscere
veritatem Multa autēꝫ illo de misterio incarnationis et fidei proseq̄n
te rex ait.Nisi tibi in principio promisissem ꝙ de medio cōsilii iram re-
mouerem nunc vtiq̄ igni tuas carnes traderem. Surge igitur et fuge
ex oculis meis ne vltra te videam.et male te perdam.Vir aūt dei tristis
abscessit.eo ꝙ martirium ꝑpessus non esset Interea dum rex liberos n̄
haberet.puer ei pulcerrimus nascitur et iosaphat appellatur Cōgregā
te aūt rege infinitaꝫ mltitudineꝫ vt diis pro ortu pueri immolarent.q̄n
quagintaq̄nq̄ astrologos conuocauit.a q̄bus q̄d futuꝝ esset filio suo dili
genter q̄siuit.Cunctis aūt respondentibꝰ eum magnū in potentia et di
uitiis futuꝝ.vnus sapientior ex ipis dixit. Puer iste q̄ natus est tibi o
rex n̄ in tuo erit regno sed in alio incōpabiliter meliori. Nā illius quaꝫ
ꝑsequeris xp̄iane religionis vt estimo futurus est cultor. Hoc aūt non
a semetipo sꝫ a deo inspirante dixit. Audiens hoc rex.et plurimū expa
uescens.in ciuitate seorsum palatium speciosissimū construi fecit .et ibi
pueꝝ ad habitanduꝫ posuit ibiq̄ secum iuuenes pulcerrimos collocauit
p̄cipiens illis vt nec mortem nec senectuteꝫ.nec infirmitateꝫ vel pauꝑ-
tatem.nec aliq̄d quod posset sibi afferre tristiciā ei nominarent. sed om
nia iocūda ei ꝓponerent. quatenus mens eius leticiis occupata nil de
futuris cogitare posset Si queꝫ vero ministrātium infirmari continge-
ret:hunc protinꝰ rex p̄cipiebat eiici.⁊ aliū loco eius incolumē subrogari
Precepitq̄ ne sibi de christo aliquaꝫ facerent mentioneꝫ: .B Eodeꝫ
tempe erat cum rege vir quidā xp̄ianissimꝰ sed occultus:q̄ inter nobiles
regis principes primꝰ erat:Hic cum aliquādo cum rege ad venandum
iuisset.hominē quendam pauperem pedem lesum a bestia habentem et in
terra iacentem inuenit.a quo rogatur vt se suscipere debeat.quia sibi in
aliquo forsitan prodesse posset.Cui miles dixit.Ego quidem te libenter
suscipio sed in quo vtilis inueniaris ignoro:Et ille dixit.Ego sum ho-
mo medicus verboꝝ.Si enī aliquis in verbis ledatur.cōgruam scio ad
hibere medelam Miles aūt quod ille dicebat pro nihilo cōputauit.pro
pter deum tamē ipm suscipiens eius curaꝫ egit:Viri aūt quidaꝫ inuidi
et maliciosi videntes p̄dictuꝫ principem in tanta gratia esse regis. ipsū
apud regeꝫ accusauerunt ꝙ non solū ad xp̄ianoꝝ fidem declinasset. sed
insuper regnum conabatur sibi surripe.turbam solicitans et sibi concili
ans.Sed si hec inquiunt ita esse o rex scire desideras ipsum secreto ad-
uoca et vitam hanc cito finiendam ꝯmemora.et idcirco gloriā regni te

velle derelinq̄re et monachoꝝ habitū assumere asseras: quos tñ ignorā
ter acten⁹ fueras ꝓsecut⁹ Et tūc videbis quid rñderit: Que cū rex oīa
vt illi suaserant fecisset ille doli ignar⁹ ꝓfusus lacrimis ꝓpositū regis
laudauit. et vanitatē mūdi rememorās quātotius hoc adimplendū cō-
suluit. Quod rex audiēs: ⁊ verū esse qđ illi dixerāt credēs: furore replet⁹
est: nichil tñ sibi rñdit Uir aūt ꝑpendens ꝙ rex grauiter verba sua acce
perat tremens abscessit. ⁊ medicū se hr̄e verboꝝ recolens oīa sibi narra
uit. Cui ille Notū sit tibi ꝙ rex suspicatur vt ꝓpter hoc dixeris ꝙ eius
regnū velis inuadere. Surge igitur cito: et comā tuā tonde. et vestimē
ta abiiciens ciliciū indue. et summo diluculo ad regē ingredere. Cūq̄
rex q̄d sibi hoc velit interrogauerit. rñdebis. Ecce rex parat⁹ sū seq̄ te
Nam et si via ꝑ quā cupis ire difficilis sit. tecū tñ existenti facilis mihi
erit. Sicut eī sociū me habuisti in ꝓsperis. sic habebis pariter in aduersis
Nūc igit̄ ꝓsto sum. q̄d moraris. Quod cū ille ꝑ ordinem fecisset. rex ob-
stupuit et falsarios arguens virū ampliori honore dotauit ¶ Fili⁹ aūt
eius in palatio educatus ad etatē adultā ꝑuenit: et in omni sapientia
plene edoct⁹ fuit: Admirās aūt cur pater sic eū reclusisset. vnū de suis
sibi familiariorē secreto de hac re interrogauit. dicens se in multa me-
sticia positū pro eo ꝙ foras egredi nō liceret. adeo vt nec cib⁹ sibi sape
ret nec pot⁹ Quod pr̄ audiens et dolens: equos ydoneos parari fecit: ⁊
choros plaudētes āte eū mittens. ne q̄d sibi fedū occurreret diligēter
probibuit ¶ Predicto igitur iuuene taliter procedēte. quadā vice vnus
lepros⁹ et vn⁹ cecus sibi obuiauerūt. Quos ille videns et stupens q̄ sint
⁊ q̄dnā habeāt inq̄siuit: Et ministri dixerūt Passiones iste sunt q̄ hoib⁹
cōtingere solent. Et ille Omnib⁹ homnib⁹ cōtingere possunt huiusmo
di Negantib⁹ illis respondit. Noti sunt igitur qui hec pati debeant. an
sic indiffinite proueniūt: Et illi. Et quis hominū futura scire valz. Ual
de igitur anxius esse cepit pro incōsuetudine rei ¶ Alia autem vice quē
dam valde senem rugosam habentem faciem. et dorsum incuruatum: et
cadentibus dentibus balbutiendo loquentem inuenit: Stupefactus igi
tur discere cupit visionis miraculū: Cumq̄ didicisset ꝙ propter anno
rum multitudinem ad talem statum venisset. ait. Et quis est huius finis
Dicunt ei Mors Et ille Est ne mors omnium vel aliquorum Cumq̄ di
dicisset omnes mori debere. interrogauit. In quot annis hec superueni
unt. Et illi. In octoginta vel centum annis senectus inducitur: deinde
mors ipsa subsequitur Hec igitur iuuenis frequenter in corde suo reco
gitans i ml'ta desolatione erat. sed coram patre leticiam protendebat.
plurimum desiderans in huiusmodi dirigi et doceri ¶ Igitur quidā
monachus vita et opinione perfectus habitans in deserto terre sennaar
nomine barlaam. hic que circa filium regis agebantur per spiritum co-
nouit et mercatoris habitum sumens ad ciuitatem illā deuenit Accedēs

q₃ pedagogo filii regis locut⁹ est dicens Ego cū negociator sim lapidē
p̄ciosu₃ venale₃ habeo: q̄ cecis lumen tribuit: surdis aures aperit. mu-
tos loq̄ facit: insipientib⁹ sapientiā infūdit. Nūc igitur duc me ad filiū
regis et hūc sibi tradā. Cui ille. Videris hō mature prudētie: sed verba
tua prudentie nō cōcordāt: Vextam̄ cum lapidū noticia₃ habeā ipm la
pide₃ michi oñde: et si talis vt asseris fuerit ꝓbat⁹. a filio regis hono
res maximos ꝯseq̄ris Ad q̄m ille. Lapis meus ĩsup hāc hab₃ virtute₃
Quia qui non habet sanam oculorum aciem: et qui non seruat integrā
castitate₃: si forte illū aspexerit. ipa₃ virtute₃ quā h₃ visibile₃ ꝑdit. Ego
aūt medicinal' artis nō expers: video te sanos oculos nō hr̄e: Filiū aūt
regis audiui pudicum esse. et oculos pulcerrimos et sanos hr̄e. Cui ille
Si sic est noli michi oñdere. q₂ et oculos sanos nō habeo et in peccatis
sordesco: Nūcians igitur hec filio regis ipm ad eu₃ q̄totius introdux-
it: Cu₃ ergo introduct⁹ fuisset: et rex eu₃ reuerenter suscepisset: ait bar-
laam In hoc rex hn̄ fecisti q₂ deforis paruitati apparenti non attendisti
Nā rex q̄dā magn⁹ in curru deaurato ꝓcedens cū q̄busda₃ attritas ve
stes indutis et macie attenuatis obuiasset. continuo de curru exiliēs ad
pedes eoꝝ ꝓcidens ipos adorauit. et surgens in oscula eoꝝ ruit: Proce
res aūt ei⁹ indigne hoc ferentes: sed rege₃ sup hoc arguere formidātes
fr̄i eius retulerūt quō rex magnificentie regali indigna fecisset. Frater
aūt rege₃ sup hoc redarguit. Erat aūt regi cōsuetudo ꝙ q̄ñ aliq̄s morti
tradend⁹ erat. rex ante ei⁹ ianuā p̄cone₃ cū tuba ad hoc deputata mitte
bat Vespe igitur veniente āte fr̄is ianuā tuba₃ sonari fecit. Quō ille au-
diens. et de sua saluatione desperās: totā nocte₃ insomne₃ duxit. ⁊ testa
mentū fecit. Mane aūt facto indut⁹ nigris vestib⁹: cū vxore et filiis ad
fores palatii lugens accessit. Quē rex ad se ingredi faciens dixit: O stul
te si p̄cone₃ fr̄is tui cui nichil te deliq̄sse cognoscis adeo timuisti. quō p̄
cones dn̄i mei in q̄m adeo peccaui timere nō debeā. q̄ sonabilius michi
tuba morte₃ significāt. et terribile₃ iudicis aduentū michi denunciant.
Deinde q̄ttuor capsas fieri iussit: et duas earu₃ extrīsecus auro vndiq₃
operiri. et ossibus mortuoꝝ putridis impleri. duas vero pice liniri. ⁊ gē
mis et margaritis p̄ciosis impleri fecit. Vocansq₃ illos magnates q̄s
sciebat q̄rimonia₃ apud fr̄em deposuisse. q̄ttuor illas capsas āte eos po
suit: ⁊ q̄ p̄ciosiores essēt inq̄siuit Illi vero duas deauratas magni esse p̄cii
reliq̄s vero vilis p̄cii eē iudicauert̄ Precepit igit̄ rex deauratas aꝑiri: et
cōtinuo īde fetor intolerabil' emanauit. Quib⁹ rex He ill' similes sunt. q̄
gl'osis vestib⁹ sūt amicti. int⁹ vero īmūdicia vicioꝝ pleni. Deinde alias
aꝑiri fec: ⁊ ecce odor mirabil' īde exalauit. Quib⁹ rex Iste ill' pauꝑimis
q̄s honoraui similes sūt. q̄ et si vilib⁹ vestim̄tis oꝑiant̄. int⁹ tñ om̄i virtu
tū odore resplendēt: Vos āt solū q̄ deforis sunt attenditis: et que deint⁹
sunt nō cōsideratis Scd̄m igitur illū regem tu q₃ fecisti bñ suscipiēs me

Incipiens igitur barlaam cepit ei de mundi creatione et hominis preuaricatione. ac filii dei incarnatione passione et resurrectione. longum sermonem retexere: necnon de die iudicii. et de retributione bonorum et malorum multa proferre: et seruientes ydolis plurimum exprobrare: ac de eorum fatuitate tale exemplum ponere dicens. ¶ Sagittarius quidam auiculam paruam nomine philomenam capiens cum vellet eam occidere. vox data est philomene et ait: Quid tibi proderit o homo si me occideris. Neque enim ventrem tuum de me implere valebis. Sed si me dimittere velles tria tibi mandata darem. que si diligentius conseruares: magnam inde vtilitatem consequi posses. Ille vero ad eius loquelam stupefactus promisit quod eam dimitteret: si hec sibi mandata proferret. Et illa. Nunquam rem que apprehendi non potest. apprehendere studeas. De re perdita irrecuperabili nunquam doleas. Uerbum incredibile nunquam credas. Hec tria custodi: et bene tibi erit. Ille autem vt promiserat eam dimisit. Philomena igitur per aera volitans dixit ei. Ue tibi homo. quam malum consilium habuisti: et quam magnum thesaurum hodie perdidisti: Est enim in meis visceribus margarita. que strucionis ouum sua vincit magnitudine. Quod ille audiens: valde contristatus est quod eam dimiserit: et eam apprehendere conabatur dicens: Ueni in domum meam. et omnem tibi humanitatem exhibebo. et honorifice te dimittam. Cui philomena Nunc pro certo cognoui te fatuum esse. Nam ex his que tibi dixi nullum profectum habuisti. quia et de me perdita sed irrecuperabili doles. et me temptasti capere cum nequeas meo itinere pergere. et insuper margaritam tam grandem in meis visceribus credidisti esse. cum ego tota ad magnitudinem oui strucionis non valeam pertingere. Sic ergo stulti sunt illi qui confidunt in ydolis. quia plasmatos a se adorant. et custoditos a se custodes suos appellant. ¶ Cepitque contra fallacem mundi delectacionem et vanitatem multa disputare et plura ad hoc exempla adducere dicens. Qui corporales delectationes desiderant. et animas suas fame mori permittunt. similes sunt cuidam homini. qui dum a facie vnicornis. ne ab eo deuoraretur. velocius fugeret. in quoddam baratrum magnum cecidit. Dum autem caderet manibus arbustulam quandam apprehendit. et in base quadam lubrica et instabili pedes fixit. Respiciens vero vidit duos mures vnum album et alium nigrum incessanter radicem arbustule quam apprehenderat corrodentes. et iam prope erat vt ipsam abscinderent. In fundo autem baratri vidit draconem terribilem spirantem ignem. et aperto ore ipsum deuorare cupientem. Super basem vero vbi pedes tenebat vidit quattuor aspidum capita inde prodeuntia. Eleuans autem oculos. vidit exiguum mellis de ramis illius arbustule stillans. Oblitusque periculi in quo vndique positus erat. seipsum dulcedini illius modici mellis totum dedit. Unicornis autem mortis tenet figuram

q̄ hominem semꝑ ꝑsequtur et apphendere cupit. Barat℞ vero mund⁹ est omnib⁹ malis plen⁹. Arbustula vero vni⁹cuiusqꝫ vita est q̄ ꝑ horas diei et noctis quasi ꝑ murē albuꝫ et nigꝝ incessanter cōsumitur. et incisioni appinq̄t. Basis vero q̄ttuor aspidū corp⁹ ex q̄ttuor elementis cōpositū. q̄b⁹ inordinatis corpis cōpago dissoluitur. Draco terribilis os inferni cūctos deuorare cupiens. Dulcedo ramusculi delectatō fallax mūdi. ꝑ quā hō seducit̄ vt piculū suū minime intueat̄. ¶ Addidit q̄ꝫ dicēs. Similes sunt iteꝝ mūdi amatores hoī q̄ tres amicos hūit: quoꝝ vnū plus q̄ se. s̄m tm̄ q̄tū se. terciuꝫ minus q̄ se et quasi nichil dilexit. In magno itaqꝫ piculo posit⁹: et a rege citatus. cucurrit ad primū amicū ei⁹ auxilium q̄rēs: et q̄liter eū dilexerit semꝑ cōmemorās. Cui ille. Nescio q̄s sis o hō. habeo alios amicos cū q̄b⁹ me hodie letari oportet. q̄s et amicos amodo possidebo. ꝓbeo tibi tn̄ duo ciliciola vt habeas quibus valeas operiri. Cōfus⁹ igit̄ ad s̄m venit. et sil'r eius auxiliū postulauit. Cui ille. Non vacat michi tecū subire agoneꝫ. curis etenī multis circūdor: modicū tn̄ vsqꝫ ad hostiū palatii te sociabo. et stati domū reuertar ꝓpriis vacans negociis. Tristis igitur et desperās ad terciū amicū perexit: sibiqꝫ facie demissa dixit. Nō habeo os loq̄ndi ad te q̄ī vt debui nō amaui te. Sed ī tribulatione circūdat⁹: et ab amicis destitut⁹. rogo vt michi auxiliuꝫ feras. et michi veniā ꝓbeas. Et ille hilari vultu dixit. Certe amicū carissimū fateor te eē. ⁊ tui licꝫ modici bn̄ficii nō īmemor: p̄cedā te et apud regeꝫ interueniā ꝓ te: ne in manib⁹ tradet te inimicoꝝ. Prim⁹ igit̄ amicus ē. diuitiaꝝ possessio. ꝓ q̄b⁹ hō ml'tis picul' subiacet. Veniēte vero mortis termīo: nichil ex oīb⁹ nisi viles accipit ad sepeliēdū pāniculos. Scd̄us amic⁹ ē vxor. filii. et pentes. q̄ tm̄ vsqꝫ ad monumētuꝫ secū pgētes ꝓtin⁹ reuertunt̄: suis vacātes curis. Terci⁹ amic⁹ ē fides spes et caritas. ⁊ elemosina. ⁊ cetera bona opa q̄ nos cū exim⁹ de corpe pn̄t p̄cedere. ⁊ ꝓ nob apō deū īteruenire ⁊ ab inimicis demonibus nos liberare. ¶ Hoc īsuper addidit dicēs. In q̄dā magna ciuitate ꝯsuetudo fuit. q̄ hoīeꝫ extraneuꝫ et ignotū oī āno ī pncipeꝫ eligebāt. Cui oī potestate accepta q̄dq̄d volebat facere licitū erat ⁊ sine oī ꝯstitutōe terrā regebat. Illo igit̄ ī oīb⁹ deliciis pmanente. et sp sibi sic esse estimāte: repente ciues ī eū insurgebāt. ⁊ ꝑ totā ciuitateꝫ nudū trahentes ī remotā insulaꝫ exulē transmittebāt. vbi nec cibū nec vestimentū inueniens fame et frigore vrgebat̄. Tādeꝫ q̄dā alius sublimatus in regno: cuꝫ illoꝝ ciuiū cōsuetudineꝫ didicisset. infinitos thesauros ad insulaꝫ illaꝫ p̄misit. vbi post annū in exiliū relegat⁹: ceteris fame deficientib⁹ ille īmensis deliciis abūdabat. Ciuitas hec mund⁹ iste est. Ciues tenebraꝝ principes. q̄ nos falsa mundi delectatōne alliciunt. nobisqꝫ nō sperantib⁹ mors supuenit: et in locū tenebraꝝ demergimur. Diuitiaꝝ vero ad eternū locū p̄missio fit manib⁹ egenoꝝ. F.

¶ Igitur cū barlaā pfecte filium regis docuisset. et ipe eū iam relicto pr̄e

seq̄ vellz. dixit barlaā Si hoc feceris. cuidā iuueni simil' eris. q̄ cū q̄ndaz
nobilez nollet desp̄ōsare vxorez: ip̄e renuens aufugit. et in q̄ndā locū de-
ueniens virginez q̄ndaz cuiusdā senis paupis filiaz laborātez z ore deū
laudātem vidit: Ad quā ille Quid est qđ agis mlr. Cū em̄ ita paup sis.
grās tñ agis deo ac si magna recepisses ab eo. Ad q̄m illa. Sicut pua
medicīa sepe a magno lāguore liberat. sic grā⁊actio ī puis donis mag-
noꝝ efficit' auctrix donoꝝ: Hec tñ que extrinsec⁹ sunt nr̄a nō sunt: sȝ ea
q̄ in nobis sunt et nr̄a sunt: A deo magna accepi. qꝛ me ad suā imaginē
fecit: intellectū michi dedit. ad suā me gloriā vocauit. et ianuaz regni sui
iā michi aperuit. Pro tātis ergo et tā magnis donis ip̄m laudare cōue
nit Uidēs iuuenis ei⁹ prudētiā. eā a pr̄e suo in vxorez petiit Cui ille Fi
liā meā accipe nō vales. qꝛ diuitū et nobiliuz fili⁹ es. ego āt paup sū Sȝ
cū ille omino instaret. ait: senex Nō possum eā dare: vt in domuz patris
tui ducas eam: cum vnica michi sit: Et ille. Apud vos manebo: et vobis
me in omnibus cōformabo: Deponens igitur p̄ciosum ornamentuȝ. ha
bitum senis induit: et apud eum manens ip̄az in vxorez accepit: Postq̄
vero senex diutius eum probauit in thalamū eum duxit: et immensū pō-
dus diuitiaꝝ quantum nunq̄ viderat sibi ostendit: et omnia sibi dedit:
Dixit autem iosaphat. Conuenienter ista me tangit narratio: et a te h̄
dictum esse de me existimo Sed dic michi pater quot annoꝝ es: et vbi ꝯ-
uersaris: quia a te nunq̄ volo separi. Et ille Annoꝝ sum: xlv: in deser-
tis terre sennaar degens: Ad quem iosaphat. Amplius pr̄ michi appa
res. lxx. annoꝝ Et ille. Si a natiuitate mea om̄es ānos meos q̄ris disce
re. bñ eos existimasti: Sȝ nl'lo mō a me in mēsura vite ꝯputāt': q̄tq̄ ī vani
tate mōi expēsi sūt: Tūc eī ī in fiore hoīe mortu⁹ erā: et ānos mortis nūq̄
vite noīabo. Cū igit' iosaphat eū ī desertū seq̄ vellet: dixit barlaā. Si h̄ fe
ceris et tuo cōsortio carebo. et p̄secutōis fratrib⁹ meis autor existaz Sȝ
cum oportunuȝ temp⁹ videris ad me venies: Barlaā igitur filiuȝ regis
baptisans: et in fide optime instruens. eum osculat⁹ est: et ad locū suū re
uersus est. ⸿ Postq̄ aūt rex filiū xp̄ianū factuȝ audiuit in dolore ni
mio posit⁹ est. Quem quidā amic⁹ su⁹ nomine arachis cōsolans ait. Co
gnosco rex senez q̄ndaz heremitaz q̄ de nostra secta est: qui p omnia bar
laam similis est: Hic igitur barlaaȝ se simulans primo xp̄ianoꝝ fidē de
fendet: deinde se superari p̄mittet: et omnia q̄ docuerat reuocabit: et sic fi
lius regis ad nos redibit: Assumpto igitur p̄dicto principe magno exer
citu ad querendum barlaan. iuit: et heremitaȝ illuȝ capiens se barlaam
cepisse dixit: Quem filius regis audiēs captum scȝ magistꝝ suū amare
fleuit: Sȝ postmodū p dei reuelationē hūc nō esse ꝯgnouit: Ingress⁹ igi
tur pr̄ ad filium ait: Fili mi in tristicia magna me posuisti: et meam cani
ciem inhonorasti: et lumē oculoꝝ meoꝝ abstulisti. Quare fili hoc fecisti
et deoꝝ meoꝝ cultuȝ reliquisti Cui ille. Tenebras pr̄ fugi. et ad lumen

cucurri. errorem deserui: et veritatē agnoui: Noli aūt frustra laborare qm̄ nunq̄ a xp̄o me poteris reuocare: Sicut ei tibi impossibile est altitudinē celi manu tangere: aut maximū siccare pelagus: sic et istud esse cognosce. Tunc rex ait: Et q̄s bonoꝝ michi autor est maloꝝ nisi ego q̄ tam magnifica tibi feci q̄ nunq̄ aliq̄s patꝝ fecit filio Quapropter prauitas voluntatis tue: et cōtentio effrenata aduersus caput meuꝫ te insanire fecit. Merito astrologi ī natiuitate tua dixerūt te arrogātē et parentib⁹ īobediētē futurꝝ: Nunc vero si michi nō acqeueris a mea discedes filiatione ꝛ p pr̄e inimicus effect⁹ illa tibi faciā que nec hostib⁹ adhuc feci Cui iosaphat Cur rex tristaris. qꝛ bonoꝝ ꝑticeps effectus sum. Quis vnq̄ pater in filii sui ꝓsperitate tristis apparuit. Nō ergo iam patrē vocabo te. Sed si michi aduersaberis sicut a serpente fugiaꝫ a te Rex igitur ab eo cum ira discedens arachi amico notā fecit filii duriciā Qui sibi cōsuluit vt nō asperis verbis cū eo vteretur: qꝛ blādis et lenib⁹ puer meli⁹ traheret. Seq̄nti igit̄ die rex ad filiū venit: et circūplectens osculabatur eū dicens. Fili dulcissime honora caniciem pr̄is tui: Verere fili pr̄em tuū An nescis quale bonū pr̄i obedire: et eū letificare. sicut econtra malū est ip̄m exacerbare. Quotq̄t em̄ fecerunt male pierunt Cui iosaphat: Tp̄⁹ amādi et tp̄s odiēdi ꝛ tp⁹ obediēdi: temp⁹ pacis et temp⁹ belli: Nullo ei mō auertētib⁹ nos a dō obedire debem⁹: siue sit pr̄ siue sit mr̄ ¶ Videns igit̄ pr̄ ei⁹ ꝯstantiā ait. Ex quo video tuā ptinaciam nec michi obedire vis: saltē veni et ābo piter veritati credam⁹: Barlaam ei q̄ te seduxit a me vict⁹ tenetur Nr̄i igitur et vr̄i cum barlaā cōueniant: ꝛ preconem mittam. vt omnes galilei sine timore veniant: Et disputatione incepta si vester barlaam obtinuerit vobis credemus. si autē nostri nobis cōsentietis. Qd̄ cum regis filio placuisset. et illi cū simulato barlaam ordinassent. quō pri⁹ deberet simulare se fidē xp̄ianoꝝ defendere. et postea se ꝑmittere supari: omnes insimul ꝯuenerunt Conuersus igit̄ iosaphat ad nachor dixit Nosti o barlaaꝫ qualiter me docuisti. Si igitur fidē quā me docuisti defenderis in doctrina tua vsq̄ꝫ in finē vite ꝑmanebo. Si aūt supatus fueris: statim in te meā cōtumeliaꝫ vindicabo: et cor tuū et linguā manibus extrahēs dabo canib⁹ ne alii āplius ꝓsumant filios regū in errorē mittere His auditis nachor tristis et pauid⁹ vehemēter factus est. videns seip̄m in foueā quā fecit decidisse: ꝛ laqueo suo cōp̄hensum esse Animaduertens igitur ꝯgnouit melius esse filio regis adherere: vt piculū euadere posset. Rex aūt sibi palā dixerat vt fidē suam sine timore defenderet Vn⁹ ergo rhetoꝝ surgens dixit. Tu es barlaaꝫ q̄ filiū regis seduxisti Et ille Ego sū barlaaꝫ q̄ filiū regis nō in errorē misi: sed ab errore liberaui: Et rhetor Cum eximii et mirabiles viri deos nostros adorauerūt. quō tu aduers⁹ eos audes īsurgere Et ille rn̄dens ait. Chaldei greci et egiptii errātes. creaturas deos esse

dixerūt. Nā chaldei elemēta deos esse arbitrati sunt. cum creata sint ad vtilitatē hominū vt eorū dn̄ationi subiaceāt. et multis passionib⁹ corrū pātur. Greci q̄z nephādos hoīes deos putant. sicut saturnū. quem aiūt filios suos comedisse. et virilia sibi abscidisse. et in mare proiecisse. et venerē inde natā fuisse. a filio q̄z suo ioue alligatū ⁊ in tartarū proiectū esse. Jupiter quoq̄z rex aliorū deorū esse describitur. Quē tn̄ ī animalia trāsformatū sepe dicūt vt adulteria ꝯmitteret. Venerē q̄z deā adulterā esse dicūt Nā aliqn̄ habuit mechū martē. aliqn̄ adonidē. Egiptii āt aīalia coluerūt. s. ouē. vitulū. porcū. et h⁹mōi. Christiani aūt filiū altissimi colūt q̄ de celo descendit et carnē assūpsit Cepit igitur nachor fidē xp̄ianorū euidenter defendere. et rationib⁹ ꝯmunire. ita q̄ rhetores illi muti effecti nichil omnino rn̄dere sciuerūt Josaphat igitur vehemēter exultabat eo q̄ dn̄s p inimicū veritatis veritatē defendisset. Rex aūt furore nimio replet⁹ est Jussit igit̄ ꝯsiliū dissolui quasi de his sequnti die denuo tractatur⁹. Dixitq̄z iosaphat pr̄i Aut mgr̄m meū pmitte mecū hac nocte manere. vt simul de respōsiōib⁹ fiendis crastino cōferamus et tu tuos tecum assumas: et cum eis conferas Aut tuis mecum permissis accipe meū; Alioquin non iusticiam sed violentiam exercebis. Quapropter nachor sibi concessit spem adhuc habens q̄ eum seduceret. Cū igitur filius regis cum nachor domum redisset. dixit ei iosaphat Ne putes me ignorare quis sis Scio te non esse barlaam sed nachor astrologū Incipiensq̄z iosaphat viam salutis ei predicauit. et ad fidem conuertēs mane ad heremum misit. Ubi baptismum suscipiens heremiticam vitā duxit ·J· Magus autē quidā nomine theodas hec que gerebātur audiēs ad regē venit. ⁊ q̄ filiū suū ad leges patrias redire faceret promisit Cui rex Si hoc feceris. statuā auream tibi erigam. et ipi sicut diis sacrificiū offeram. Et ille. A filio tuo cunctos remoue. ⁊ mulieres decoras et ornatas introduci pcipe. vt semp cum eo sint et ministrent ei conuersentur et morentur cum eo Ego aūt vnum de spiritibus meis ad eum dirigā. q̄ eū ad libidinē inflamabit. Nichil eīn iuuenes sic pōt seducere sicut facies mulierū Rex eīn quidā cum filiū vix habuisset. dixerūt pitissimi medici q̄ si infra decem annos solem vel lumen viderit. lumine oculorū priuabitur. Rex igitur in quadā petra spelunca excisa filiū ibi vsq̄z ad ānos. x. manere fecit. Quib⁹ finitis iussit rex vt om̄iū rerū genera ante eū adducerent. vt omniū nomīa et noticiā possz h̄re Adductis igitur āte eū auro et argento. lapidib⁹ pciosis vestibus splendidis. eq̄s regalib⁹. et omniū rerū generib⁹. cū d̄ vni⁹ cuiusq̄z rei nomine interrogaret. ministri omniū sibi nomina indicabāt. Cū aūt nomen mulierū discere anxie quereret. spatarius regis ludendo dixit. demones eas esse q̄ homines seducunt. Rege autem interrogante filium q̄d d̄ om̄ib⁹ que viderat plus amaret. quid inq̄t pater aliud nisi demones illos q̄ seducūt

homines In nullo em̄ sicut in his sic exarsit anima mea. Nō igit̄ aliter putes te filiū tuū supare nisi h mō Rex igit̄ omnib⁹ mistris electis.puellas decoras ei sociauit.q̄ eū semp ad libidinem puocabāt.nec habebat aliū ad q̄m respiceret aut cum quo loq̄retur vel cū quo vesceretur. Malignus vero spūs a mago missus in iuuenē irruit.et magnū int⁹ caminū ignis accendit Malign⁹ igitur spūs int⁹ inflamabat. puelle aūt exterius dirum excitabāt ardores. Qui se tā fortiter vexari sentiens turbabat̄ et deo se totum recōmendans diuinā cōsolationē recepit.et om̄is tempratō abscessit. Deinde quandā puellā pulcerrimā cuiusdā regis filiā ꝑ p̄re orbatā ad eā misit. Cui cū vir dei p̄dicaret.illa r̄ndit. Si me ab ydoloꝝ cultura saluare desideras.cōiungere michi nuptiaꝝ copula. Nā et xp̄iani cōiugia non abhorrent ꝑ laudāt q2 p̄triarche eoꝝ ⁊ ꝓphete et petrus eoꝝ apostol⁹ cōiuges habuerūt Ad quā ille. Inaniter mulier ista michi prosequeris Permittitur quidem xp̄ianis vxores ducere.sed nō his qui promiserunt xp̄o virginitatē seruare. Et illa Sit ita vt vis: Sz si animam meam saluare desideras.vnā minimam petitionem michi ꝑfice Concumbe mecum tantum hac nocte.et promitto tibi q̄ summo diluculo efficiar christiana Nam si vt dicitis gaudiū est angelis in celo super vno peccatore penitentiam agente. ipsi autori conuersionis nonne magna merces debetur. Semel tantum michi acquiesce et sic meip̄ā saluabis Illa igitur turrem anime illius fortiter concutere cepit. Quod demon videns sociis suis ait. Videtis quomodo puella ista concussit quē nos n̄ potuimus concutere. Venite ergo et in eū fortiter irruamus ex quo congruum tempus inuenimus Cernens igitur sanctus iuuenis se tam fortiter captiuatum.quia et concupiscentia incitabat.et sal⁹ vni⁹ puelle dyabolo suggerente ipsum commouebat.lacrimis infusus oratōni se dedit. In qua oratione obdormiens.vidit se duci in quoddā p̄atū decoris floribus exornatum.vbi folia arborum dulcem sonum reddebāt aura quadā grata agitata:et odorē mirificū emanabāt Ubi fruct⁹ visu speciosissimi.et gustu desiderabiles. Ubi sedes posite erāt auro ⁊ gēmis fabricate.lecti lucidi cum p̄ciosissimis ornamentis.aque limpidissime ꝑterfluentes. De hinc in ciuitatem ip̄m introduxerunt. cuius muri ex auro obrizo erant.q̄ claritate mirabili refulgebat. Ubi etherei quidam exercitus cantantes canticū quod auris mortaliū nunq̄ audiuit. Dictūq3 ē ei Iste est locus beatorū Cū aūt viri vellent eū reducere.rogabat vt eū ibi manere p̄mitterent Qui dixerūt Cū labore m̄lto venies huc.si tn̄ tibi vim inferre poteris Deinde ad loca teterrima ip̄m duxerūt omni feditate plena Dictūq3 est ei Iste est locus iniustorū Cum aūt euigilasset pulcritudo illius puelle et ceteraꝝ stercore fetidior ei videbatur. Uerū cū maligni spūs ad theodam redissent.et ip̄e eos exprobraret dixerunt. Priusq̄ signo crucis signaret̄:sup ip̄m irruētes fortit̄ ip̄m ꝯturbauim⁹

Ut autem seip̄m signo crucis muniuit . nos persecut⁹ est cuȝ ira. Tunc theodas cum rege ad eū intrauit. sperās q̄ ei p̄suadere possȝ Sȝ p̄dict⁹ mag⁹ capt⁹ est ab eo quē cape voluit. et ab eo cōuers⁹ baptisma suscepit et laudabileȝ vitā duxit. R Rex igit̄ desperās dimisit ei de consilio amicoꝝ mediū regni sui. Ille aūt licet desertuȝ tota mente desideraret. tñ p̄pter fidei dilatationeȝ ad tēp⁹ ip̄m regnuȝ suscepit: ac ī suis ciuitatib⁹ tēpla et cruces erexit. et oīes ad xp̄m ꝯuertit. Pr̄ aūt tandem filii rōnibus et p̄dicatōib⁹ assensuȝ p̄bens. fidem xp̄i recepit. et baptismum suscipiens. et totuȝ regnū filio suo dimittens. ip̄se mīe opib⁹ vacabat. et p⁹ h̄ laudabiliter vitaȝ finiuit Josaphat autē barachiaȝ regē p̄nunciās pluries fugere voluit. sed sp̄ a pp̄lo captus vix tandeȝ euasit: Cū g̊ p ō p̄tum p̄geret. cuidā paup̄i regaleȝ habituȝ dedit. et ip̄e in pauprima veste remansit. Dyabolus aūt multas ei insidias p̄abat Aliqñ eñ gladio euaginato in eū irruebat. et eum p̄cutere minabat̄ nisi desisteret Aliqñ in forma feraꝝ sibi apparebat frendens et dirꝝ mugitum emittens. Ille āt dicebat. Dñs michi adiutor est: nō timebo q̄d faciat michi hō. Duob⁹ igit̄ annis in heremo iosaphat vagabund⁹ mansit. nec barlaam inuenire potuit: Tandem autem spelūcam inuenit. et ante hostium stans dicebat Benedic pater benedic. Cuius vocem barlaam audiens foras exiliit. et osculantes se feruentissime sese alterutrum amplexibus constringebant. nec satiari poterant. Retulit autem iosaphat barlaam oīa q̄ acciderant. et ille immensas gratias egit deo. Mansit autem iosaphat ibidem multis annis in abstinentia mirabili et virtute Tandeȝ completis diebus barlaaȝ in pace quieuit circa āños domini. cclxx. Josafhat igitur in anno. xxv. regnuȝ deserens trigintaquinqȝ annis heremiticuȝ laborem subiit Et sic multis clarus virtutibus in pace quieuit. ⁊ cū corpore barlaam positus fuit Quod audiēs rex barachias illuc cum multo exercitu venit: et corpora reuerenter assumens in ciuitatem suam transtulit Ad quorum tumulum miracula multa fiunt.

CLXXVI

De scō pelagio

A

Pelagius papa mlt̄e sanctitatis fuit. ac in pōtificatu laudabiliter se gerens. tādeȝ plen⁹ bonis opib⁹ in pace quieuit. Nō fuit aūt iste pelagius p̄decessor sancti gregorii. sed alius āte ip̄sū Huic eñ pelagio successit iohānes tercius: iohāni tercio successit benedictus. bñdicto pelagi⁹. pelagio gregori⁹: Tempe igitur primi pelagii lōgobardi in ytaliā venerūt Et q̄ multi huius historiaȝ ignorare p̄bantur ideo eā hic inserendā decreui: prout ī historia lōgobardoꝝ quā paulus longobardoꝝ historiograph⁹ compilauit: et in diuersis cronicis explanata habetur Gens etenī quedam erat germanica plurimuȝ populosa: que de littoribus occeani parte septentrionali egressa cum de insula

scandinaria p bellorum multa certamina diuersarumque terrarum circuitus tandem pannoniam deuenissent. vltra non audens procedere. sedem sibi in ea perpetue habitationis instituit. Hi primo winuli postea longobardi sunt appellati. Dum autem adhuc in germania resideret. agilmundus rex longobardorum septem pueros in piscina a meretrice ad necandum proiectos inuenit quos vno partu dicta meretrix ediderat. Quos dum rex casu reptos cum hasta amirans reuolueret. vnus eorum hastam regis manu tenuit. Quem rex vides et stupens nutriri fecit. et lamissionem vocauit. magnum eum futurum esse prenuncians. Qui tante probitatis extitit quod mortuo rege eum longobardi regem fecerunt. Per idem fere tempus scilicet anno ab incarnatione domini. cccclxxx. dum quidam episcopus arrianus vt ait eutropius quendam nomine barbam baptizare volens diceret. baptiso te barba in nomine patris per filium in spiritusancto. filium et spiritumsanctum minorem patre probare volens subito aqua disparuit. et baptisandus ad ecclesiam confugit. Per idem fere tempus floruerunt sancti medardus et gildardus fratres vterini vno die nati. vno die episcopi consecrati. vno die mortui. vno die a christo assumpti. Ante vero hoc tempus vt in quadam cronica dicitur. scilicet circa annum domini. cccci. dum intra gallias arriana heresis pullularet. vnitas substantie trium personarum euidenti miraculo demonstratur. vt ait sigibertus. Dum enim in vrbe vasacensi missam episcopus celebraret. vidit tres guttas clarissimas equalis magnitudinis sup altare emissas que simul defluentes in vnum coniuncte gemmam pulcerrimam effecerant. Quam cum in medio cuiusdam crucis auree posuisset. alie gemme que ibi erant de ipsa protinus ceciderunt. Addidit quoque quod impiis obscura: et mundis clara videbatur: et quod infirmis dabat sanitatem. et adorantibus crucem augebat deuotionem. B.

Post hoc autem longobardis his quidam rex preerat nomine albuinus vir quidem fortis et strenuus. Qui cum rege gebidaniorum prelium gerens. eius exercitum contriuit. et regem interfecit: Quapropter filius predicti regis occisi: qui sibi in regnum successerat. in vltionem patris sui contra albuinum manu armata fortiter processit. Contra quem albuinus exercitum suum mouit. et ipsum superans interfecit. Filiamque suam nomine rosimundam captiuam ducens in vxorem accepit. Sed et de capite ipsius regis sibi cupam parauit. quam argento circunducens inde bibebat. In illis autem diebus iustinus iunior imperium gubernabat. qui quendam principem eunuchum habebat. qui dicebatur narses. virum quidem nobilem et strenuum: qui contra gothos qui totam ytaliam inuaserant procedens ipsos superauit. et regem eorum attilam occidit. et vniuersam ytaliam pacatam reddidit. Qui pro magnis beneficiis magnam inuidiam pertulit a romanis. Quapropter apud imperatorem falso accusatus. a prefato imperatore depositus est. Vxor quoque imperatoris nomine saphina hanc contumeliam sibi misit. quod eum cum ancillis suis filare faceret et lanarum pensa diuidere. Ad hec verba narses respondit. Et ego talem telam tibi ordiri procurabo. quam donec vixeris deponere non valebis. Neapolim igitur narses

secedens. lōgobardis mādauit vt pauprima pānonie rura desererēt et ad ytalie fertile solū possidendū cōfluerent. Quod albuin⁹ audiēs pānoniam deseruit et āno ab incarnatione dñi. d. lxviii. cū lōgobardis ytaliā intrauit Erat aūt cōsuetudo eis lōgas valde barbas portare Unde cum quadā vice vt aiunt exploratores ad eos venire deberent pcepit albuin⁹ vt oēs mulieres solutos crines circa mētū circūducerent vt barbati homines ab exploratorib⁹ crederent. Et inde lōgobardi a longis barbis p⁹modū sūt vocati. Barda eī in eorū ligua barbā sonabat Alii dicūt qr cū vinuli cū vādal' pugnaturi eēnt et ad quādā q̄ hēbat spm̄ pphetie accessissent: vt p eorū victoria exoraret et bñdiceret. de cōsilio vxoris iuxta fenestrā in qua mane ad orientē orabat se posuerūt et mlīres circa mētū capillos circūducere de eiusdē cōsilio pceperūt: Cū ergo ille fenestram apiens eos vidisset exclamauit Qui sunt isti lōgobardi: Et vxor sua adiunxit. vt qb⁹ nomē dederat: victoriā cōdonaret. Ingressi igit ytaliam oēs pene ciuitates ceperūt cūctis habitatorib⁹ interfectis. Papiā aūt trib⁹ ānis obsessā tandē ceperūt. Rex aūt albuin⁹ iurauerat se oēs xpianos occisurū. Unde cū papiā intrare deberet. equ⁹ ei⁹ ante portā ciuitatis genua figens quātūcūnq̄ calcarib⁹ vrgeret surgere nō valebat: quousq̄ ad monitionē cuiusdā xpiani rex iuramentū mutauit. Mediolanū ergo lōgobardi ingressi. totā pene ytaliā intra breue spaciū tēpis subiugarūt pter romā et romaniliā Que romanilia est vocata quasi altera roma. ex eo scilicet qr rome semp adhesisset. E Cū igit rex albuin⁹ verōne esset. et quoddā magnū cōuiuiū pparasset. ciphum suū quē de capite regis fecerat afferri faciens ex eo bibit: et vxorē suā noīe rosimundam de eo bibere fecit dicens. Bibe cū pre tuo. Quod cū rosimunda didicisset. odiū magnū cōtra regē cōcepit Erat aūt regi dux quidā q̄ quādā domicellā regine carnal'r cognoscebat. At regina absēte rege. quādā nocte ancille sue cubiculū intrās pdicto duci ex psona ipi⁹ ancille mādauit vt ad se illa nocte deberet accedere: Qui cum venisset. regina pdicto duci vice ancille se supposuit: et postmodū dixit ei. Scis que sum Cui cū ille esse talē amicā suā diceret et illa ait. Neq̄q̄ Sed sum rosimūda: Certe talē rē ppetrasti hodie qr aut albuinū occides. aut albuini gladio interibis. Uolo igitur vt de ipso viro meo q̄ prem meū occidit: et de ei⁹ capite cupā sibi faciens me in ea bibere fecit. me debes vindicare Cui ille non acquiescens. aliū se inuenire pmisit q̄ hoc negociū ppetraret Unde illa arma subtrahens spatā illius q̄ erat ad lectuli caput ne tolli aut euaginari posset fortiter colligauit. Dū ergo rex in stratu dormiret. homicida ei⁹ cubiculū intrare conatur: Quod rex sentiens de stratu exiliit: et spatā arripiens. sed extrahere nō valens: cū scabello se viriliter defendere cepit Sed ille cum optime esset armat⁹. in regē inualuit et occidit. Accipiēs igitur vniuersos thesauros palatii cū rosimūda rauēnā vt dicitur aufugit. Sed cum

rosimunda quēdam iuuenem pulcerrimū pfectum scz rauenne vidisset: ipm in virū hre desiderans venenū viro in calice ppinauit: Cui amaritudinem ille psentiens: iubet vxori vt residuū bibat. Quod cū recusaret ille euaginato gladio eam bibere coegit: et sic ābo ibidem perierūt: ¶ Tandem rex quidam longobardorū nomine adalaoth baptisatus est. et fidem xpi suscepit Sed et theudelina longobardorum regina xpianissima et deuota apud modoeciam pulcerrimū oratorium constituit Ad quam reginam gregorius libros dyalogorū transmisit Que virum suum noie agisulphum primo ducem thaurinensem: & postmodum longobardorū regem ad fidem conuertit: et cum romano imperio et ecclesia eum pacem hre fecit. Sicque in festo sanctorū geruasii et prothasii facta est pax inter romanos et longobardos Et ideo gregorius in eodem festo cantari instituit in officio misse Loquitur dn̄s pacem &c. In natiuitate quoque sancti iohānis bap. predictorū pax et cōuersio amplius cōfirmata fuit. Theudelina vero in beatum iohānem specialem deuotionem habebat. Cuius meritis gentis sue cōuersionem ascribens. pdictum oratorium apud modoeciā fabricauit eiusque gentis iohānem patronū et defensorem esse cuidā viro sancto reuelatū fuit. • B •

¶ Mortuo gregorio successit ei sabinus et sabino bonifacius tercius et bonifacio tercio bonifacius quartus Ad cuius preces focas imperator donauit ecclesie xpi pantheon circa ānos dn̄i. dcx. Et ad preces tercii bonifacii prius statuit sedem romanā esse caput omniū ecclesiarū. Nā ecclia cōstantinopolis se primam omniū ecclesiarū scribebat ¶ Huius bonifacii tempe mortuo foca et regnante eradio circa annū dn̄i. dcx. machometh pseudo propheta et etiam magus. agarenos siue ismaelitas id est saracenos hoc modo decepit. sicut legitur in quadā historia ipsius et in quadā cronica Clericus quidā valde famosus cū in romana curia honorem quem cupiebat assequi nō potuisset: indignatus ad partes vltramarinas confugiens: sua simulatione innūerabiles ad se attraxit. Inueniensque machometh dixit ei. quod ipsum illi pplo pficere vellet: Nutriensque columbam grana et alia hmōi in auribus machometh ponebat. Columba aūt super eius humeros stans: de auribus eius cibum sibi sumebat Sicque iā adeo assuefacta erat quod quandocūque machometh videbat protinus super humeros eius prosiliens rostrum in eius aure ponebat. Predictus igitur vir populū conuocans dixit se illum sibi velle preficere quem spūssanctus i specie columbe mōstraret. Statimque colūbā secrete emisit. et illa sup humeros machometh qui cum aliis astabat euolans: rostrū in eius aure apposuit Quod pplus videns: spm̄ sanctū esse credidit qui sup eū descenderet ac in eius aure verba dei inferret: Et sic machometh saracenos decepit. Qui sibi adherentes regnū psidis: ac orientalis imperii fines vsque ad alexādriā inuaserūt. Hoc quidē vulgariter dicitur Sed verius est quod inferius habetur ¶ Machometh igitur proprias leges cōfingens ipas a spūsācto i

specie colūbe que sepe vidente pplo sup eum volabat. se recepisse mētie batur. In q̄b⁹ quedā de vtroq3 testamento inseruit. Nā cū in primeua etate mercimonia exerceret. et apud egiptu3 et palestinā cū camel' pge rer. cū xpianis et iudeis sepe cōuersabatur. a q̄b⁹ tam nouū q̄ vetus di dicit testamītū Unde ſm ritū iudeo⁊ circūcidūtur saraceni. carnes por cinas nō comedūt. Cuius ratōe3 cu3 vellet machometh assignare dixit q̄ ex fimo cameli porcus post diluuiū fuerit pcreat⁹. et ideo tanq̄ imun d⁹ a mūdo pplo ē vitād⁹ Cū xpiāis āt ɔueniūt q2 credūt vnū solū deū oī potētē oīm creatorē. Asseruit etiā pseudo ppheta vera q̄dā fals̄ imiscēs q̄ moyses fuit magn⁹ ppheta. sed xp̄s maior et summ⁹ ppheta⁊: nat⁹ ex maria virgine virtute dei. absq3 semine hoīs: Ait quoq3 ī suo alcorano q̄ xp̄s dū adhuc puer esset. d limo terre volucres pcreauit. Sed venenū immiscuit. q2 xp̄3 nō vere passū nec vere resurrexisse dixit. sed aliū q̄ndā homine3 sibi simile3 huiusmōi egisse. vel passū esse docuit.. ¶ Quedā aūt matrona noīe cadigan que p̄erat cuida3 puincie noīe corocanica vi dens homine3 iudeo⁊ et saraceno⁊ cōtubernio vallari. extimabat ī illo maiestate3 diuinā latere. Et cum esset vidua ip̄m in maritu3 accepit. Et sic machometh totius illi⁹ puincie obtinuit principatū Ille aūt suis p̄sti giis nō solū p̄dicta3 dn̄a3 sed etia3 iudeos et saracenos demū adeo dem̄ tauit. vt se messia3 in lege pmissū publice fateret̄ Post hoc vero macho meth cepit freq̄nter cadere epilētica passione. Qd cadigan cernens plu rimū tristabatur. eo q̄ impurissimo homini et epilentico nupsisset: Quā ille placare desiderans. talib⁹ eā s̄monib⁹ demulcebat dicens Gabrielē archangelū freq̄nter mecu3 loq̄nte3 cōtemplor et nō ferens splendorem vult⁹ eius. in me deficio et tabesco Qd sic esse mulier et ceteri crediderīt ¶ Alibi tn̄ legitur q̄ fuit quidā monach⁹ q̄ machomethū instruxit noīe sergi⁹ Qui in errore3 nestorii incidens dū a monachis fuisset expuls⁹ in arabiā venit et machometo adhesit: Licet alibi legatur q̄ fuit archidya con⁹ in ptib⁹ antiochie degēs. et fuit vt asserūt iacobita. q̄ circūcisione3 p̄dicāt. xp̄mq3 nō deū sed hoīe3 tātū iustu3 ⁊ sanctū de sp̄ū sācto ɔceptū et de virgīe natū affirmāt. Que oīa saraceni affirmāt et credūt. Pre dict⁹ igit̄ sergi⁹ machomethū d nouo ⁊ veteri testamīto vt tradūt plura edocuit: Machometh⁹ em̄ vtroq3 parente orbatus sub patrui sui cura puericie āños agebat. multoq3 tpe cū vniuersa gente sua arabu3 ydolo rū cultui deseruiuit. q̄madmodū in alcorano suo testatur deū sibi dixisse Orphan⁹ fuisti. et suscepi te: in errore ydolatrie diu mās̄isti ⁊ inde eduxi te. paup eras et ego locupletaui te: Uniuersa em̄ gens arabū cū macho metho venere3 p dea colebat. et inde est q̄ adhuc sexta feria apud sara cenos in magna veneratione habetur. sicut apud iudeos sabbatū. et apd xpianos dies dominica colitur. Machomethus igitur predicte cadigā locupletatus diuitiis. in tantam prorupit mentis audaciam vt regnum

arabum sibi vsurpare cogitarz Sed cum videret se per violentiam hoc assequi nō valere. maxime cum a contribulib⁹ suis qui eo maiores fue rant despiceretur. pphetam se fingere voluit. vt quos nō poterat subiu gare p potentiaz saltem p sanctitatez attraheret simulatā: Predictiqz sergii viri valde prudentis cōsiliis adherebat Ipm eñ abscōdite mane re faciebāt: et ab eo omnia requirebat. et pplo referebat. ac gabrielē ar changelū eū nomiabat Et sic machometh⁹ toti⁹ gētis illi⁹ pphetā se si mulando obtinuit principatū. omesqz sibi sponte vel timore gladii cre diderunt Et istud verius est ꝙ illud quod supra dictuz est de columba. Et sic est tenenduz. · f · Predict⁹ igitur sergius cū monachus esset voluit vt saraceni monachali habitu vterentur. scz cuculā sine capucio. et vt instar monachoꝝ multas et ordinatas genuflectōnes facerēt et or dinate valde orarent. Et qꝛ iudei versus occidentem et xpiani versus orientez orabāt. voluit vt sui versus meridiez orarent: Que oīa adhuc saraceni obſuant. Multas aūt leges machometh⁹ promulgauit quas pdictus sergius eū docuit. quaꝝ multas ō mosayca lege accepit: Sepe nanqz saraceni se lauāt et maxime cum orare debent. Uerenda sua ma n⁹ brachia: faciem et os et oīa menbra corpis abluūt. vt mundius orare possint. Orātes aūt vnuz cōfitent deū q̄ nullū equalem vel similem ha bet eiusdezqz machomethū pphetā. In anno q̄z integrū mensez ieiunāt Ieiunātes aūt nocturno tpe comedūt. diurno vero ieiunāt. ita vt ab ea hora diei qua nigrū ab albo distinguere pñt vsqz ad solis occasuz come dere vel bibere aut se vxoris ꝯmixtōe fedare nemo audeat Post sol' ocu bitū vsqz ad seqūtis diei crepusculū semp licet eis cibo potu et propriis vxoribus vti Infirmi aūt ad hoc nō obligātur Semel aūt p singlos an nos cā recognitionis ad domū dei que est in mecha ire pcipiuntur: ⁊ ibi adorare. eamqz icōsutilibus tegumentis circuire. et lapides p media fo ramina pro dyabolo lapidando iactare. Quā domū dicunt adaz cōstruc tisse. omnibusqz filiis eius. et abraaz et ysmaheli locū orationis fuisse. de mū mahomethū eā domū sibi cūctisqz gentib⁹ suis tradidisse affirmāt Oēs carnes pter porcinas: sāguinez. et morticinū comedere pñt. Quat tuor legittimas vxores insimul hr̄e eis licet. ⁊ quālibz vsqz tercio repu diare: ⁊ rursus recipe. ita tñ vt quaternariū numeꝝ nō transcēdāt. Emp ticias vero atqz captiuas quot volūt hr̄e licitum est. et eas vendere pñt cuz velit nisi eaꝝ aliquā impgnassent. Cōceditur eis de ppria cognatio ne hr̄e vxores vt sanguis ples accrescat. et forti⁹ inter eos amicicie vin culum astringat: Circa possessiones repetendas obſuant. vt actor testi bus probet et re⁹ iuramento se cōpbet innocentez Cū adultera depben sus cum ea piter lapidatur Cum alia aūt fornicatus octoginta verberi plectitur. Machometh⁹ tñ dixit sibi a dño angelo gabriele nūciāte fu isse cōcessum. ꝙ ad alioꝝ vxores accedere posset vt viros virtutis et pro

phetas generaret Quidaz aũt seru⁹ eius cum pulcram vxorem hr̃et et sibi ne cum dño suo loq̃retur interdixisset. quadaz die ip̃az cum eo loq̃n tem inuenit et protinus eam a se reiecit. Quã machomeeth⁹ recipiens i ter alias suas vxores cõnumerauit. Timens vero ex hoc murmur popu li. cartam de celo sibi delatam cõfinxit. in qua cõtinebatur: q̄ si aliquis vxorem repudiaret. eius esset vxor qui eam suscepisset. Quod saraceni vsq3 hodie pro lege obƀuant Fur prima et secũda vice verberib⁹ plec titur. tercia manus ei p̃ciditur: quarta pedis truncatione puniunt A vi no semp abstinere iubentur. Seruantib⁹ hec et alia mandata pmi sit de⁹. vt asserunt padisum. i. ortuz deliciaꝝ aquis p̃terfluentibus irri gatuz in quo sedes habebũt ppetuas. nec frigore aut estu aliquo affligẽ tur. omnib⁹ ciboꝝ generib⁹ vescentur. quidq̃d petierint continuo inue nient: sericis vestimentis omnicolorib⁹ induẽtur. et virginib⁹ speciosis simis cõiũgentur. in deliciis omnib⁹ accubabũt. Quib⁹ angeli picerna rũ more cũ vasis aureis ⁊ argẽteis. i aureis lac i argẽteis vinũ afferẽtes di cẽt. Comedite ⁊ bibite in leticia: Tria flumĩa sc3 lactis mell' et vini opti mi aromatici eos habere dixit machomethus in padiso. et q̄ angelos pulcerrimos sunt visuri. et adeo magnos q̄ ab vno oculo angeli vsq3 ad alium fit spacium vnius diei. Non credentibus vero deo nec macho- metho erit vt asserunt infernalis pena sine fine: Quibuscũq3 aũt pecca tis quilibet obligatus fuerit. si in die mortis deo et machomętho credi derit. in die iudicii machometho interueniente vt asserũt salu⁹ erit Hũc pseudo pphetam saraceni tenebris inuoluti spiritũ pphetie sup omnes habuisse affirmant. et decem angelos sibi fauentes et euz custodientes eũ habuisse p̃dicant. Addunt q̃3 q̄ anteq̄ deus celum et terraz creasset. nomen machometbi in cõspectu dei astabat. et nisi ip̃e machomethus q̃3 futur⁹ fuisset: nec celum nec terra nec padisus fuisset. Mentiũtur quoq3 de eo q̄ luna ad cũ accessit. quaz ille in sinu recipiens in ptes duas diui sit et iteꝝ cõiunxit: Venenuz insup sibi in carne agniua oblatũ fuisse di cunt: Agnus aũt ei locus est dicens. Caue ne me sumas. quia in me ha beo venenũ Et tñ p⁹ plures ãnos veneno sibi dato interiit Sed iã nũc ad lõgobardorum historiaz proseq̃ndam stilus se vertat. Lõgobardi igi tur romano imperio plurimuz molesti erant. licet fidem xp̃i recepissent. Post hoc aũt pipinus princeps maior regie domus francoꝝ defunctus est. Cui successit karolus filius ei⁹ q̃ tuttdes appellabatur. Qui m'tas victorias faciens. reliq̃t duos filios eiusdez aule regie principes sc3 ka- roluz magnuz et pipinum. Sed karolus magn⁹ relicta seculi põpa cassi nensis monach⁹ est effectus. pipinus aũt aulaz regiam strenue guberna bat Sed cum childericus rex esset inutilis et remissus. cõsuluit pipinus zacbariaz papã. an ille deberet esse rex qui solo nomine regio erat contẽ t⁹ Qui papa r̃ndit illum debere regem vocari: qui bene rem publicã ge

reret Qua responsione franci animati: childericū in monasteriū recluse rūt. et pipinū regem creauerūt circa ānos. dñi. dccxl. Rex cū arstulph⁹ rex lōgobardoꝝ ecclesiā romonā suis possessiōib⁹ ꝛ dn̄io spoliasset: ste phan⁹ papa q̄ zacharie successerat ad pipinū regē frantie ꝯtra longo bardos auxiliū petitur⁹ accessit. Pipin⁹ aūt copiosū exercitū cō gregans in ytaliā venit: et arstulphū regē obsedit. A quo q̄draginta obsides accepit. vt ecclesie romane oīa p̄dia que abstulerat redderet et ipam ampli⁹ non inq̄etaret Sed recedente pipino arstulph⁹ totū qđ ꝓmiserat irritū fecit. Qui tn̄ post modicū dum venatū ꝑgeret subito ex pirauit. ꝛ desideri⁹ eidē successit: Per idē tp̄s dum theodoricus rex gothoꝝ iussu imꝑatoris ytaliā regeret. et arriana heresi deprauatus esset. et boe. ph̄s cōsularis patrici⁹ cū simacho patricio cuius gener erat rēpublicā illustraret. et autoritatē romani senat⁹ ꝯtra theodoricum de fensaret. idē theodoric⁹ boetiū papie i exiliū trusit. vbi libꝝ de ꝯsola tōne cōposuit et tandē eū extinxit Ei⁹ vxor elpes noīe hymnū apl'oꝝ pe tri et pauli q̄ sic incipit. felix ꝑ oēs festū mundi cardines. edidisse fertur Epitaphiū q̄z suū ipa ꝯposuit ita dicēs. Elpes dicta fui sicilie regiōis alūna Quā ꝓcul a patria ꝯiugis egit amor. Porticib⁹ sacris iā nūc pe grina q̄esco. Judicis eterni testificata thronū Theodoric⁹ āt subito de fūctus. a q̄dā scō heremita vis⁹ est a iohe papa et simacho q̄s ipe occide rat: nud⁹ et discalciat⁹ in ollā vulcani demergi. sicut ait grego. i dyalo. Circa ānū dn̄i. dclxxvii. dagobert⁹ rex frācoꝝ vt in q̄dā cronica hēt: q̄ lōge an̄ pipinū regnauerat. a sui puericia scm̄ dyonisiū i magna vene ratōe hr̄e cepit Nā et qn̄ lotharii p̄ris sui irā metuebat ad eccl'iā sci dy onisii ꝯfugiebat Cū ergo fcūs iā rex mortu⁹ fuisset. cuidā scō viro in vi sione mōstratū est. ꝙ aīa eius ad iudiciū rapta fuit. et m'lti sci suaꝝ ec cl'iaꝝ expoliationē obiiciebāt eidē. Cū ergo mali angeli iā ad penas rape eā vellent. affuit beat⁹ dyonisi⁹ et ei⁹ interuētu liberatus ē ꝛ penā euasit: Forte ei ei⁹ aīa ad corp⁹ rediit et ibi pn̄iā egit Clodoueus rex corp⁹ sci dyonisii min⁹ religiose discoopiens: os brachii ei⁹ fregit. ꝛ cu pide rapuit. Qui mox i amētiā vers⁹ est Circa ānū dn̄i. dclxxxvii: be da venerabil' p̄sbiter et monach⁹ in anglia claruit. q̄ licet i scōꝝ cathalo go ꝯputet. tn̄ ab eccl'ia nō scūs ꝫ venerabil' appellat: Et h̄ duplici de cā Prima ē. q2 cū ꝑ nimia senectute ei⁹ oculi caligassent. hēbat vt aiūt q̄n dā ductorē a quo ꝑ villas et castella se duci faciebat. et vbiq3 verbū do mini p̄dicabat. Quadā vice dū ꝑ quādā vallē magnis lapidib⁹ plenā trāsirēt. ei⁹ discipul⁹ derisionis cā eidē dixit. ꝙ ibi esset magn⁹ ppl's ꝯ gregat⁹ q̄ ei⁹ p̄dicatōnē silenter et auide expectaret. Tūc ille feruenter p̄dicare incipiens. cū i fine ꝑ oīa scl'a scl'oꝝ ꝯclusisset: mox vt aiunt alta voce lapides clamauerūt: Amē venerabil' p̄r. Qz igit venerbilē euz mira cl'ose lapides vocauerūt. iō venerabil' p̄r appellatur. Uel vt alii asserunt

ei angeli rñderūt. Bñ venerabil' pr̃ dixisti: Scḋa cā est q2 p⁹ ei⁹ mortem q̇daz clericus sibi deuot⁹ q̄ndaz versum edere cupiebat. q̄m in ei⁹ tumulo facere sculpi volebat: ita incipiens Hac sūt in fossa. volēs versū taliter termiare bede sancti ossa Sed q2 talez finez vers⁹ ɔgruitas nō patiebat̄. et sedula mente reuolueret. nec ɔgruū finez viderz. dū q̄dā nocte mltū sup hoc cogitās mane ad tumulū pperasset: manib⁹ āgelicis versū talr̄ sculptuz repit et finitū Hac sūt in fossa bede venerabil' ossa In die āt ascensionis cū morti appꝓinquaret. ad altare portari se faciens antiphonaz. o rex glĕ dñe virtutuz. vsq3 ad finez dixit deuote. Qua finita i pace dormiuit. tātusq3 odor oīes pfudit vt in padiso se esse existimarent. Ei⁹ corpus cū deuotione cōgrua colitur apud ianuaz Per idem tps sc3 circa annū dñi. dcc. racbord⁹ rex frizonuz cū baptizari deberet et iam vnū pedez in lauacro intixisset. alterꝝ retrahēs interrogauit. Ubi nā plures maioꝝ suoꝝ essent. in inferno an i padiso Et audiens plures esse in inferno. intinctū pedez retrahens. sācti⁹ est inquit plures q̄ paucio2es seq̄: Et ita ludificat⁹ a demone pmittente q̄ tercia die ab hic incōpabilia dona sibi daret ip̄e quarta die subita et eterna morte periit In cāpania ytalie frumentuz et ordeuz et legumīa instar pluuie de celo cecidisse refertur Per idem tps. sc3 circa annū dñi. dccxl. cum corp⁹ sancti bn̄dicti de mōte cassino ad monasteriuz floriacense. et corpus scē scolastice sororis ei⁹ apud ceromanas fuisset translatū. karol⁹ monach⁹ cassinensis corp⁹ sancti bn̄dicti ad castꝝ cassinuz transferre volebat Sz miracul' a deo ostensis. et frācis rēsistentib⁹ ꝓhibit⁹ fuit .I. Eo tēpore circa annū dñi sepetingentesimūq̄dragesimū terremot⁹ magn⁹ factus est. quo vrbes alie sunt subuerse. alie a montanis ad subiecta campestria cum muris et habitatoribus suis integre et salue vltra sex miliaria vt dicitur transmigrarunt Corpus sancte petronelle petri apl'i filie transfertur. in cuius sepulcro marmoreo ipi⁹ petri manu scriptum legebatur. Auree petronelle dilectissime filie. vt ait sigibertus Eo tēpore tirii armeniam infestant. in quorum patria cum olim pestilentia fuisset. suasu xp̄ianoꝝ in modum crucis sua capita totonderunt: et q2 p h̄ signuz salus reddita est hunc tondēdi retinuerūt ritum Pipino tandem post multos triumphos defuncto. karolus magnus eius filius eiđ in regnum successit: cuius tempore in romana sede adrianus pontifex p̄sidebat. Qui ad karolum magnum legatos misit. postulans ab eo auxilium contra desideriū regem longobardoꝝ. qui more patris sui aistulphi ecclesiam plurimū infestabat Cui karolus obediens. magno congregato exercitu per montem senisium ytaliam intrauit: et papiam ciuitatem regiam potenter obsedit: et ibi desiderium capiens cuz vxore filiis ⁊ pricipibus ad gallias in exilium misit. et omnia iura ecclesie que longobardi abstulerant sibi restituit. Erant tunc in exercitu karoli amic⁹ et amelius strenuissimi milites christi: quorum miri actus legūtur. Qui apud

mortariam vbi longobardos karolus superauit ceciderunt. Et hic terminatum est regnum longobardorum Nam deinceps illum regem habebant quem cesares sibi dabant. ¶ Proficiscente karolo romam papa synodum .cliiii. episcoporum congregauit. In qua synodo papa ius eligendi pontificem romanum et ordinandi apl'icam sedem karolo dedit: Archiepos quoqz et epos per singulas prouincias ante consecrationem ab ipso inuestituram accipe diffiniuit: Filii quoqz eius rome reges vnguntur. scz pipinus sup ytaliam: ludouicus sup aquitaniam. Alchuinus magister karoli tunc florebat. Pipinus karoli filius de coniuratione cōtra patrem conuict9 in monachum tonsuratur. ¶ Circa annū domini: dcclxxx. tempe scz hyrene impatricis: et filii sui nomine constātini. homo quidam in longis muris tracie fodiens sicut in quadam cronica legitur. inuenit archam lapideam. Quam cum expurgasset et reuelasset. virum iacentem ibi repit. et lr̄as taliter cōtinentes. Christ9 nascetur ex maria virgine. et credo in eum. Sub constantino et hirene ipatorib9 o sol iterū me videbis ¶ Defūcto adriano leo in romanam sedem sublimatus est. vir p omnia reuerendus Cuius sublimationez ppinqui adriani egreferētes. cum letanias maiores ageret. cōtra euz pplo cōcitato ei oculos eruerūt. et liguaz pciderunt. Sed deus miraculose liguā sibi et visum restituit. Qui dum ad karolū cōfugisset: ipse eū in sede sua collocauit: et reos puniuit: ¶ Romani igitur suadente papa āno dn̄i. dcclxxxiiii. relicto impio cōstātinopolitano. vno oīm cōsensu impatorias laudes karolo acclamāt: eumqz p manū leonis impatorem coronāt: cesarē et augustum appellāt. Post cōstantinū em̄ magnuz impialis sedes apō ɔstantinopolim hēbatur: p eo q pdictus cōstantin9 romanā sedez vicariis beati petri reliqt. et apud pdictā vrbez sedē sibi ordinauit: Veruntn̄ pptre dignitatez impatores romani nūcupati sunt vsqz ad illud tps quo impium romanū ad reges francoꝝ translatū ē: Postea vero illi grecoꝝ siue constantinopolitani. isti vero romanoꝝ impatores vocati sunt. ¶ Hoc aūt de tanto impatore valde mirabile fuit: q nullā filiarū suaꝝ q̄diu vixit voluit ɔiugio copulare: Dicebat em̄ se eaꝝ ɔtubernio nō posse carere. Et vt alchuinus ei9 magister de eo scribit: licet alias felix esset: in hoc aduerse fortune malignitatez exptus est. satis declarans quid sup hoc dicere vellet. Quod tn̄ ita impator dissimulauit ac si de eo nulla suspitio haberet. q̄uis de h multi9 smo fieret. Vn̄ et quocūqz ibat semp eas secuz ducebat ¶ Hui9 karoli tpe officiū ambrosianū maxime dimissuz ēst. et gregorianū solenniter diuulgatū: impiali autoritate ad hoc plurimū adiuuāte Ambrosi9 nāqz vt testat aug9. in libro confessionū. cū a iustina impatrice arriana pfidia deprauata psecutionē pateret. et intra ecclesiā cū plebe catholica insidiis vrgeretur: instituit hȳnos et psalmos secūdū morem orientalium decantari: ne populus meroris tedio contabesceret. Quod per omnes fuit postmodum ecclesias de

riuatum. Verum gregorius postmodum superueniẽs plura mutauit. ad didit: et detruncauit. Sancti enim patres non statim omnia ad decorẽ officii pertinentia videre potuerunt. sed diuersi diuersa ordinauerunt. Nam et misse inceptio tres varietates habuit. Olim enim a lectione inchoabatur. sicut adhuc in sabbato sancto fit. Postmodum celestinus papa psalmos ad introitum misse cantari instituit: Gregorius vero introitum misse cum cantu ordinauit. et vnum versum de illo psalmo qui totus cantabatur retinuit. Psalmos olim circa aram in moduz corone circumstantes concorditer concinebant et inde chorus dicitur. Et flauianus et theodorus q alternatim cantarent instituerũt: ab ignacio h habẽtes q sup hoc diuinitus fuit edoct⁹ Hiero⁹ quoqz ep̄las euangelia et ex magna pte officia diurna et nocturna p̄ter cantũ ordinauit. Ambrosi⁹ gelasius et gregorius orõnes et cantus addiderunt: et lectionib⁹ et euangeliis coaptauerunt Gradualia tract⁹ et alleluia gelasi⁹ et gregorius ad missaz cantari instituerunt: Hilarius. vel ẽm quosdam simach⁹ papa: vel ẽm alios thelesphorus papa: addidit ad gloria in excelsis. laudam⁹ te: et cetera que sequuntur ¶ Nocherus abbas sancti galli seq̃ntias p neumis ipsius alleluia prim⁹ cõposuit. sed nicolaus papa ad missas eas cantari cõcessit. Hermann⁹ cõtractus theutonic⁹ fecit. rex oĩpotens. sanctispũs assit nobis gratia. et aue maria. antiphonã: alma redẽptoris mater et symon bariona. Petrus vero de compostella episcopus fecit: salue regina Sygibertus tñ dicit q robertus rex francoꝝ fecit seq̃ntiaz. sanctispũs assit nobis gratia ⁊c. ¶ Karolus. vt refert turpinus archiepiscopus. erat corpe decorus. sed visu ferus: statura eius pedum octo. et facies eius palmum et dimidium in longitudine possidebat. barba vero eius palmũ vnum. frons erat vnius pedis Militẽ armatũ sup equũ sedẽtez a vertice simul cũ equo vno ictu cũ spata. scindebat Quattuor ferraturas equoꝝ simul facile maĩb⁹ extẽdebat: Militez armatuz recte stãtem sup manũ suã sola manu velociter eleuabat: Leporem integrum aut duas gallinas. vel anserẽ edebat. Modicum vinũ et lĩphatũ bibebat. Tam parcus in bibendo erat q semp in cena raro plusq̃ ter bibere solebat: Cenobia multa ꝯstruxit: et laudabiliter vitã finiuit. ⁊ ĩ fine: rex suaꝝ christum heredem fecit ¶ Cui in impium successit ludouic⁹ ei⁹ filius vir clementissim⁹ circa annos dñi. dcccxv. Cuius tempe ep̄i et clerici cingula auro texta. et exq̃sitas vestes et alia ornamenta secularia deposuerũt: ¶ Theodolph⁹ aurelianensis ep̄s falso apd̄ ĩpatorem accusatus ad eodem est custodie andegauis mancipat⁹. Cũ aũt vt in quadã cronica habetur in die palmaꝝ pcessio iuxta domũ in qua custodiebatur transiret. ille apta fenestra. factoqz silentio pulcerrimos illos versus a se editos scilicz. Gloria laus et honor tibi sit rex christe redemptor ⁊c. presente imperatore cantauit. Qui intantum imperatori placuerunt q ipsum a vinculis mox absoluit: et in suam sedem restituit. ¶ Legati

michaelis imperatoris constantinopolitani inter cetera munera detule runt ludouico filio karoli magni libros dyonisii d gerarchia de greco in latinum translatos. Qui cum gaudio sunt recepti et .xix. infirmi in ipsa nocte in ecclesia ei⁹ sunt curati. L. ¶ Mortuo ludouico lotharius imperium tenuit: Cui fratres eius scilicet karolus et ludouicus bellū indicētes. tanta vtrinq3 facta est strages. vt nulla etas meminerit tantam aliquando fuisse in regno francorum. Tandem pacto inito karolus regnat in francia: ludouic⁹ in germania. lotharius in ytalia et parte frācie que ab ipso lotharingia dicta est: Qui postmodum ludouico eius filio īperium derelinquens habitum monachalem accepit ¶ Huius tempore vt in alia quadā cronica dicitur erat papa sergius natione romanus qui primo os porci dict⁹ est. sed mutato nomine vocat⁹ est sergius. Ab illo tempe ordinatum est vt omnes pape nomina mutent. tū q2 domin⁹ his quos in apostolatum elegit nomen mutauit. tum q2 sicut mutantur in noīe. sic mutari debent in vite pfectione. tum ne ille qui ad tam decorū officiū eligitur aliquo noīe indecoro turpetur ¶ Hui⁹ ludouici tempe s. anno dñi. d.ccc.lvi. vt in cronica quadā habetur in parochia maguntina malign⁹ spūs parietes domorū quasi malleis pulsando et manifeste loq̄ndo. et discordias seminando. adeo homines infestabat. vt quocūq3 intrasset statim illa domus exurebatur. Presbiteris aūt letanias agentib⁹. et aquā benedictā spargentib⁹: inimicus lapides iactabat. et multos cruentabat: Tādē aliquādo conq̄escens cōfessus est se qn̄ aqua spargebatur sub cappa talis sacerdotis quasi familiaris sui latuisse. accusās eū q̄ cum filia procuratoris in peccatum lapsus fuerit ¶ Per idē temp⁹ rex bulgarorum cum gente sua ad fidem conuersus tante pfectionis fuit: vt maiore filio in regnum ordinato ipē habitum monachalem accepit Sed cum eius filius iuueniliter agens ad gentilitatis cultū redire vellē resumpta militia psecutus eū cepit. effossisq3 oculis in carcerē trusit. et in regnum statuto filio iuniore habitum sacrum resumpsit ¶ In ytalia apud brixiam tribus diebus et tribus noctibus sanguis de celo pluisse narrat: Per idē temp⁹ locuste innumerabiles in galliis apparuerūt. senas hñtes alas. sex pedes duos dentes lapidib⁹ duriores. vt castrorū acies turmati volātes spaciū diurni itineris q̄ttuor aut q̄nq3 milibus extendentes. oīa viridia ī herbis et arborib⁹ vastātes. q̄ vsq3 ad mare britānicū puenientes tādē flatu ventorū in pfundo maris demerse sūt Ex estu occeani ad litt⁹ reiecte. ex putredīe sua aerē corruperūt. vñ mortalitas maxima et fames pualida est secuta. vt fere tercia ps hoīm interiret ¶ Deniq3 primus otto impauit scz anno dñi. d.cccc.xxxviii. Dū autē in paschali solennitate dict⁹ otto principib⁹ cōuiuium preparasset. antequā sederent cuiusdam principis filius more puerili ferculum de mensa accepit. quem dapifer fuste prostrauit. Quod cernens pedagogus pueri. ipsum dapiferū mox pemit. Quē cū sine audientia cesar cōdemnare

vellet: ille cesarē ad terram deiecit. et suffocare cepit: Qui cum de eius manib⁹ vix erutus fuisset. ipm̄ reseruari iussit. se culpabilē clamās q̄ fe-sto honorē nō detulit. Unde ipm̄ libere abire pmisit. ¶ Ottoni primo successit otto secund⁹. Hic dum ytalici pacem sepi⁹ violarent ro-mā venit: et omnib⁹ pcerib⁹ magnatib⁹ et pōtificib⁹ apud gradū eccle-sie cōuiuiū grāde fecit: Quib⁹ epulantib⁹ latenter oēs cingi fecit arma-tis. Deīde de violata pace q̄rimoniā mouēs iubet in scriptis culpabiles recitari: Quos statim ibidem decollari fecit: alios vero epulari satage-bat. ¶ Huic successit otto tercius circa annū dn̄i. dcccc.lxxxiiii: Iste co-gnominabat mirabilia mundi. Hic vt in quadā cronica dicitur quādā vxorē habuit. que cuidā comiti se pstituere voluit Sed cum ille nollet tm̄ facin⁹ ppetrare: illa indignata predictum comitē apud impatorem adeo infamauit q̄ eum impator sine audientia decollari fecit. Qui an-teq̄ decollaretur. rogauit vxorē suā vt iudicio candentis ferri p⁹ mor-tem eum comprobet innocentem Adest dies in quo cesar pupillis et vi-duis se asserit iudicium facturū. Affuit et vidua mariti sui caput secū suis portans in vlnis. Tūc quesiuit ab impatore qua morte dignus essē qui iniuste aliquem occidisset: Qui cū priuatōne capitis dignū eū asse-reret illa intulit dicens: Tu es ille vir qui maritū meū ad suggestionē vxoris tue innocenter occidi mādasti. Et vt me verū dicere ꝯprobes hoc cādentis ferri iudicio cōprobabo: Quod cesar videns obstupuit: et i ma-nu femine puniendū se dedit. Interuentu tn̄ pontificū et procerū indu-cias decem dierū. deinde octo: tercio septem: q̄rto sex a vidua accepit. Tūc impator cā examinata et veritate cognita: vxorē viuam cōcrema-uit: et p redemptōne sui quattuor castra vidue dedit: Que castra sunt in episcopatu lunensi: et vocantur ab induciis dex. x. viii. vii. vi. ¶ Post hūc beat⁹ heinric⁹ q̄ fuit dux bauarie anno dn̄i millesimoscd̄o impium sumpsit: Qui stephano regi vngarie adhuc gentili sororē suam nomīe galā in vxorē dedit: et tam ipm̄ regē q̄ totā ei⁹ gentem ad fidem xp̄i ꝯuertit. Qui stephanus tante religionis fuit vt multorū miraculorum gloria deus ipm̄ illustrem redderet. Hic heinricus et vxor eius kunegū-dis virgines pmanserūt. et celibē vitam ducētes i pace quieuerūt ¶ Hu-ic successit cōradus quidā dux francorū qui neptem sācti heinrici duxit i vxorē. Hui⁹ tpe visa ē in celo trabs ignea mire magnitudinis sup so-lem iā ad occasum vergentē currere: et ad terram cadere Hic quosdā epos de ytalia i vincula ꝯiecit. Et qr mediolanēs archieps̄ d̄ vincul' fugit suburbia mediolani incendit. Die vero pentecostes cum impator i pua ecclesia sec⁹ vrbē coronaretur ad missam tam grauia tonitrua fulgura q̄ fuerunt vt aliqui mente exciderent. aliqui spiritū exalarent. Bruno vero episcopus qui missam cantabat et secretarius imperatoris cum a-liis dixerunt se inter missarum solennia vidisse sanctū ambrosiū ipatori

ↄminātez. Huiꝰ cōradi tempꝛe scz anno dn̄i. M.xxv. comes lupoldꝰ vt i quadaz cronica dicitur. iraz regis metuens cū vxoꝛe sua in insulaz fugiens in quodam tugurio latitabat In qua silua dum cesar venaretur. nocte supueniente in eodez tugurio ipm̄ opoꝛtuit hospitari Cui hospita p̄gnās vicinaqz ptui decenter vt potuit strauit. et necessaria ministrauit. Eadez nocte mulier filium peperit. et vocem tercio ad se venientē cesar audiuit Conrade hic puer modo pgenitus gener tuꝰ erit Mane ille surgens. duos armigeros sibi secretarios ad se vocauit dicens Ite et puerulū illuz de manibꝰ matris violenter auferte. et ipm̄ p mediuz scindentes coꝛ eius michi poꝛtate Conciti illi eūtes de gremio matris puerum rapuerūt: Quez videntes elegantissime foꝛme. mīa cōmoti ipm̄ sup q̄ndam arboꝛem ne a feris deuoꝛaret̄ reposuerunt et lepoꝛez scindentes coꝛ eius cesari detulerūt. Eodez die dum q̇dam dux inde transiret. et puerū vagientem audiret. euz ad se duci fecit. Et dum filiuz non haberet vxori attulit et nutriri eum faciens a se de vxoꝛe sua genitum esse finxit. et heinricuz vocauit Cum igitur iam creuisset. erat coꝛpꝛe pulcerrimꝰ. oꝛe facundꝰ. et omnibꝰ gratiosus. Quez cesar tam decoꝛū et pꝛudentem videns a patre ipm̄ petiit. ꝛ in curia sua manere fecit. Sed cū videret puerū omnibꝰ gratiosū. et ab omnibꝰ ↄmendari. dubitare cepit: ne post se regnaret: ꝛ ne iste sit ille quez occidi mandauerat Volens igit̄ esse securus lr̄as manibꝰ suis scriptas p eū vxoꝛi dirigit in hunc modū Inquātuz est tibi cara vita tua mox vt lr̄as istas acceperis puerū hūc necabis Dum igit̄ pgens in quadā ecclesia hospitatus fuisset. et fessus sup bancuz q̇esceret. ꝛ bursa in qua erant litere dependeret. sacerdos curiositate ductꝰ burſā apuit. ꝛ lr̄as sigillo regis munitas vidēs: ipsas saluo sigillo apuit ꝛ legens scelus abhoꝛruit. Et radens subtiliter qd̄ dicebat̄. istū necabis scripsit. filiaz nostraz. isti in vxoꝛez dabis. Cumqz regina lr̄as sigillo impatoꝛis munitas videret. ꝛ de manu impatoꝛis scriptas esse cognosceret ↄuocatis pꝛincipibꝰ. celebꝛauit nuptias. et filiā suā eidez i vxoꝛez d̄dit Que nuptie aq̇sgrani celebꝛate sunt. Cuz aūt cesari a dicentibꝰ narraretur q̄ solenniter fuissent filie sue nuptie celebrate. ille obstupefactꝰ a duobꝰ armigeris et duce ꝛ sacerdote veritate cōpta dei oꝛdinatōi nō resistendum esse vidit. et ideo pro puero mittens eum esse suum generum appꝛobauit. et post se in imperio regnare instituit. In loco autez vbi puer heinricus natus fuit nobile monasterium edificatum est. quod vsqz hodie vrsanie nominatum est ¶ Iste heinricus omnes ioculatores a curia remouit. ꝛ que his dari consueuerant pauperibus erogabat Huiꝰ tpe tantū scisma in ecclesia fuit. vt tres in sūmos pōtifices electi essent: A quodā tādez p̄sbitero noīe ḡtiano magna illis data pecunia eidez cesserūt. et ipse papatū obtinuit: At heiricꝰ dux pro sedādo scismate romā pgerz. ḡtiāꝰ ei obuiās aureā coronā sibi obtulit vt pꝑiciū sibi hr̄et

Ille aũt cuncta dissimulãs synodo cõuocato gratianũ de symonia cõuicit ⁊ aliũ subrogauit. In libro tñ bonizi q̃m misit ad comitissaȝ mechtildim dicit̃ ꝙ cuȝ p̃dictus p̃biter simplicitate duct⁹ põtificatuȝ sibi p pecuniã acq̃sierit vt scismati obuiaret: ip̃e postmodũ erroreȝ suuȝ cognoscens seip̃m suadente imp̃atore deposuit. ¶ Post hũc heinricuȝ tercius heinric⁹ imp̃at: Cui⁹ tempe bruno in papaȝ eligit̃. et leo vocatur. Qui dũ ad capescendã sedeȝ apostolicã romã pgereret. audiuit voces angelorum canentiũ Dicit dñs Ego cogito cogitationes pacis ⁊c. Hic de multis sanctis cant⁹ cõposuit. Hoc tẽpe p berengariũ turbata fuit eccl'ia q̃ asserebat corpus et sanguineȝ xp̃i nõ vere sed figuratiue esse in altari. Cõtra q̃m scripsit egregie laufranc⁹ prior betensis. natione papieñ qui fuit mgr̃ anselmi cantuarieñ. ¶ Deinde quart⁹ heinric⁹ imp̃at anno domini. m. lvii. Cui⁹ tpe maxime floruit laufranc⁹ Ad cui⁹ eximiã doctrinã cõuolauit de burgundia anselm⁹ vir postmodum multa virtute et sapientia adornat⁹. et ei in prioratu monasterii betensis successit. ¶ Sub hoc tp̃e hierusaleȝ a saracenis capta a fidelib⁹ recupata est: ¶ Ossa beati nicolai apud barenseȝ vrbeȝ translata sunt. De quo inter cetera legit̃ ꝙ dũ in quadã ecclesia q̃ dicit̃ sancta crux subiecta scẽ marie ð caritate nõdum beati nicolai noua historia cantaretur. fr̃es prioreȝ vt eam sibi cantare liceret instanti⁹ exorabãt. Qui nullãten⁹ acq̃escens dixit incongruũ esse moreȝ pristinuȝ de nouitatib⁹ imutare Cũ adhuc fr̃es instarẽt ille indignat⁹ rñdit. Recedite fr̃es. nunꝙ̃ a me licentia cõcedetur vt noua cantica imo ioculatoria q̃dã ĩ mea ecclesia decãtent̃ Adueniẽte vero festiuitate eiusdeȝ: fr̃es cuȝ q̃daȝ tristicia matutinaꝝ vigilias peregẽrũt Cũq̃ȝ omnes se in lectis recepissent: ecce nicola⁹ visibiliter priori apparuit terribilis. Queȝ p capillos a lecto abstrahẽs dormitorii pauimẽto collisit Incipiẽsq̃ȝ antiphonaȝ. o pastor eterne. p singl'as vocuȝ dr̃as virgis q̃s in manu tenebat grauissimos ictus sup dorsũ prioris ingeminãs p ordineȝ morose canendo antiphonã ad fineȝ vsq̃ȝ pduxit: Qui cũ omnes suis clamorib⁹ excitasset semiuiu⁹ ad lectuȝ deportatur Tãdem ad se rediens ait. Ite et historiã nouã sci nicolai amodo decãtate. ¶ Hoc tempe ex molinensi cenobio. xxi. monachi cuȝ abbate suo roberto cistercii solitudineȝ adeũtes vt ibi regule sue ꝓfessioneȝ districti⁹ obs̃uarent. nouũ ordineȝ ex veteri instituerũt ¶ Hildebrãd⁹ prior cluniacẽsis fact⁹ papa. grego. est vocat⁹. Hic duȝ in minorib⁹ cõstitut⁹ legatõne fũgeret̃ apud lugdunuȝ archiep̃m ebronensem de symonia conuicit miraculose. Nam dum idem archiep̃s omnes accusatores suos corrũpet. et cõuici nõ posset. legatus vt gloria p̃ri et filio et spirituisancto diceret impauit. Ille gloria p̃ri et filio expedite dicebat. spirituisãcto vero dicere ñ poterat. quippe quia in spiritumsanctũ peccauerat; Qui peccatuȝ suũ confitens mox vt depositus est clara voce spiritumsanctum nominauit: Hoc

miraculū recitat bonizo in libro ad comitissaȝ mechtildim. ¶ ¶ Mortuo heinrico.iiii.spire.et cū aliis regib⁹ sepulto. in ei⁹ epitaphio versus iste fuit inscript⁹. Filius hic:pr̄ hic:auus hic.pauus iacȝ istic. Huic successit heinric⁹ qntus anno dn̄i·millesimocentisimoseptimo:Qui papaȝ cū cardinalib⁹ cepit et eos dimittens inuestiturā epoꝝ et abbatū p anulū et baculuȝ pastoralеȝ accepit ¶ Sub hoc tempe bernard⁹ cuȝ frib⁹ suis cisterciuм ingreditur. ¶ In parochia legiensi porca porcellū faciem hōis habenteȝ enixa est. Pullus galline q̄drupes nat⁹ est: ¶ Lothari⁹ successit heinrico. Cui⁹ tempe ml'r q̄dam in hispania mōstꝝ bis gemini corpis enixa est.auersis vultib⁹ et corpib⁹ sibi coherēs. An̄ q̄deȝ effigies erat hōis integro corpis mēbroꝝq̄ȝ ordīe distincta. retro vero facies canis corpis et mēbroꝝ ꝓprietate integra ¶ P⁹ hūc regnauit cōrad⁹ āno dn̄i.m.c.xxxviii. ¶ Eo tēpe hugo de sancto victore doctor excellētissim⁹.et in oī sciētia summ⁹.et religione deuot⁹ obiit De quo referunt ꝙ cū infirmitate vltia laboraret.et nullū cibuȝ retinere posset. corpus tn̄ dn̄icū sibi dari cū ml'ta instantia postulabat. Tūc fr̄es e⁹ turbationeȝ sedare volentes simpliceȝ hostiā instar corpis dn̄ici sibi detulerūt:Qđ ille p sp̄m recognoscēs ait Misereatur vr̄i dn̄s fr̄es Cur me d̄ludere voluistis. Iste ei nō est dn̄s meus q̄m deportastis. Mox illi stupefacti cucurrerūt et sibi corp⁹ dn̄icū detulerūt. Sed ille videns ꝙ recipe nō valeret. eleuatis in celū māib⁹ sic orauit. Ascendat fili⁹ ad pr̄eȝ:et sp̄us ad deū suū q̄ fecit illum:Et inter hec verba sp̄m exalauit·et corp⁹ dn̄i ibidē disparuit ¶ Eugenius abbas sancti anastasii papa cōstituitur. Qui ab vrbe expulsus eo ꝙ senatores alium creauerunt gallias venit:et bernardū ante se misit. qui viam domini predicabat et multa miracula faciebat. ¶ Gilbert⁹ porretanus florebat ¶ Fridericus nepos cōradi impauit āno dn̄i.m.c.liiii. ¶ Eo tpe floruit magister petrus lōbardus eps parisiensis q̄ librum sententiarum.glosas psalterii et epistolarum pauli vtiliter compilauit . P ¶ Eo tempore tres lune in celo vise sunt.et in medio signum crucis.nec multo post visi sunt tres soles. Tūc alexander in papam canonice est electus. Contra quem octauianus. iohannes cremensis tituli sancti calixti.et iohannes strumensis successiue in papam eligūtur:et fauore imperatoris fulciuntur. Durauit hoc scisma annis:xviii. Infra quod tempus theutonici qui apud tusculanū pro imperatore morabantur romanos apud montem portum inuadunt.et tot a nona vsq̄ȝ ad vesperas occiderunt. vt nunq̄ꝫ ex romanis tot milia sint occisa. Licet tempore hanibalis tot occisi sint vt tres cophinos anulorum quos d̄ digitis procerum occisorum idem hanibal extrahi fecit cartaginem destinauerit. Quoꝝ ml'ti apud sanctū stephanū ⁊ scm̄ laurentiū sepulti sūt Et habent hoc epitaphium. Mille decem decies sex decies quoq̄ȝ seni ¶ Imperator fridericus duȝ terram sanctam visitasset et i flumie q̄dā

lauaretur ibidez necatus periit. Uel vt alii asserunt equo suo impigēte in aquam cecidit:ibiqz interiit. Huic successit heinric⁹ fili⁹ eius āno dñi. M.cxc. Eo tpe tante pluuie cū tonitruis.et fulminibus et tempe statib⁹ facte sunt.quātas nulla meminit hoīm antiq̄tas. Lapides enī i q̄n titate ouoꝝ quadranguli mixti cum pluuia de celo cadētes: arbores:vi neas .et segetes destruxerunt .et multos homines occiderunt. Corui quoqz et q̄ plures aues p aera in hac tempestate volātes visi sūt carbo nes viuos in rostris portare et domos incendere Cōtra romanā eccle siaz semp tyrannidez heinric⁹ exercuit.et ideo eo mortuo innocenti⁹ ter ci⁹ ne frē ei⁹ philippus promoueret se opposuit et ottoni filio ducis sax onie adhesit et eū aquisgrani in regez alemanie coronari fecit: Eo tē pore dum plures barones francie pro liberatione terre sancte vltra ma re pgerent.cōstantinopoliz ceperūt: His tpibus ordines pdicatoruz et minoꝝ frm orti sunt: Innocēti⁹ quartus legatos ad philippuz regez francoruz misit vt terram albigensium inuaderet et hereticos deleret. Qui omēs capiens cōcremari fecit Deniqz innocenti⁹ ottonez impato rez coronauit.et vt iura ecclesie saluaret ab eo iuramentuz exegit. Qui statim ipso die cōtra iuramentū fecit et romipetas expoliari iussit. Unō papa eū excōicauit:et ab impio deposuit Eo tempore fuit sancta eliza beth filia regis vngarie.que fuit vxor lātgrauii thurigie Que inter alia innumera miracula plures.i.xvi.mortuos vt scribit suscitauit.et cecū na tū illuminauit. De cuius corpe vsqz hodie oleuz fluere phibet Ottone deposito frideric⁹ heinrici filius elegitur et ab honorio coronatur. Le ges optimas pro libertate ecclīe et contra hereticos edidit Hic sup om nes diuiciis et glōria abundauit.sed eis in superbia abusus fuit. Nam tyrannidez cōtra ecclesiā exercuit. duos cardinales vīculauit p̄latos q̄s grego .ix.ad cōcilium cōuocauerat capi fecit. et ideo ab ipso excōicatur Deniqz gregori⁹ multis tribulationib⁹ pressus moritur et innocentius q̄rtus natione ianuensis cōcilium apud lugdunum cōuocans ipm impa torez deposuit. Quo deposito ⁊ defūcto sedes imperii vsqz hodie vacat

clxxvii De dedicatōne Templi

Dedicacio ecclesie inter alias festiuitates ab ecclesia celebratur Et qm̄ duplex est ecclesia siue templū:scz materiale et spūale. ideo de hui⁹ templi duplicis dedicatione hic breuiter est agen dū Circa dedicationez aūt templi materialis tria videnda sunt Pri mo quare dedicatur siue cōsecratur.secundo qualiter cōsecratur.tercio p q̄s pphanatur: Et q2 in templo duo sunt q̄ cōsecrātur scz altare.et ip sū tēplū ideo primo videndum est q̄re ɔsecrat altare. scd̄o q̄re templum Altare aūt cōsecratur ad tria. Primo ad sacramentū dñi offerendum. Gen.viii.edificauit noe altare dño.et tollens de cunctis volucrib⁹ ⁊ pe

coribꝰ mūdis obtulit sup altare Hoc aūt sacramentū est corpꝰ et sanguis xpi. q̄ in memoriā passionis dn̄ice immolamꝰ: iuxta quod nobis p̄cepit dicens. Hoc facite in meā cōmemorationē. Habemus eñ triplex memoriale dn̄ice passionis. Unum in scripto scȝ passio xpi imaginibus figurata. Et hoc habet fieri quātū ad visum Ipa eñ crucifixi imago et alie imagines in ecclesia fiūt ppter rememorationeȝ excitādaȝ deuotioneȝ et instructioneȝ: qꝛ sunt quasi libri laycoꝝ Scd̄m in verbo scȝ passio xpi p̄dicta Et h̄ habet fieri q̄ntū ad auditū. Terciū in sacramento .s. passio in hoc sacramento taȝ signāter exp̄ssa. in q̄ corpꝰ et sanguis xpi veraciter cōtinetur nobis offertur. Et hoc memoriale h̄ȝ fieri quātuȝ ad gustū Si ergo affectuȝ nr̄m accendit passio xpi descripta et amplꝰ p̄dicata multo fortius inflamare debȝ i h̄ sacramento taȝ signāter ¶ Scd̄o ad nomē dn̄i inuocandū Gen̄. xii. Edificauit abraā altare dn̄o q̄ apparuerat ei et inuocauit ibi nomē dn̄i. Hec aūt inuocatio ƒm aplm prima ad thimoth̄. ii. h̄ȝ fieri. aut p obsecrationes q̄ fiunt cuȝ adiuratione p malis remouēdis. aut p oratiōes q̄ fiūt p bonis ipetrandis. aut p postulationes q̄ fiūt p bonis cumulādis. aut p gratiaꝝ actōes que fiunt p bonis habitis cōſuandis. Inuocatio āt q̄ fit sup altare ppꝛie d̄r missa. eo q̄ celestis missꝰ scȝ xp̄s a p̄re mittitur. q̄ ipsā hostiā cōsecrat. et p eūdeȝ a nobis patri mittitur vt p nobis intercedat. Unde hugo. Ipsa hostia sacra missa vocari potest. qꝛ transmissa est. primo a p̄re nobis p incarnationeȝ. secūdo a nobis p̄ri p passioneȝ Similiter in sacramento primo a p̄re nobis p sanctificationeȝ qua nobiscū esse incipit. postea a nobis p̄ri p oblationeȝ qua p nobis intercedit ¶ Et nota q̄ missa tribꝰ linguis cantitur: scȝ greca hebraica et latīa ad rep̄ntādū titulū dn̄ice passiōis q̄ scriptꝰ erat grece hebraice et latine. Itē ad notāduȝ q̄ omnis lingua debet deū laudare. q̄ p hāc tripliceȝ linguā intelligitur. Latina aūt sunt euangelia ep̄le: orationes et cantꝰ: Greca sunt kyri heleyson christe heleyson. q̄ noueȝ vicibꝰ cantātur vt ad societatē. ix. ordinū āgeloꝝ pueniamꝰ. Hebraica sunt alleluia: amen. sabaoth et osanna ¶ Tercio ad cantādū. Ecclesiastici. xlvii. Dedit illi cōtra inimicos potentiā Et stare fecit cōtra altare cantores. et in sono eoꝝ fecit dulces modulos. Et dicit modulos in plurali. quia ƒm hug. de sancto victore. tres sunt sp̄es sonoꝝ q̄ faciunt tres modulos. Fit eñ sonus pulsu flatu et cantu Ad citharā ptinet pulsus. ad orgānūȝ flatus. ad voceȝ cantus. Assignari pōt hec cōsonātia sonoꝝ cōcordie moꝝ si referatur ad pulsū cithare manuū opatio. ad flatū organi mētis deuotio. ad cātū vocis ƒmōis exhortatio. Et infra. Quid pdest dulcedo oris sine dulcedie cordis. Frāgis voceȝ frāge et volūtateȝ Seruas cōsonantiā vocū. ƒua cōcordiā moꝝ. vt p exemplū cōcordes primo. p volūtateȝ dn̄o. p obedientiā magistro Hoc igitur triplex genus musicoꝝ refertur ad tripliceȝ differentiaȝ officii ecclesie. sicut dicitur in mitrali de officio

Nam ipsum officiū eccl'e consistit in psalmis in cantu ꝛ in lectōib⁹. Primum igitur gen⁹ musicoꝝ est qđ fit pulsu digitoꝝ vt in psalterio ꝛ silib⁹ Et ad illud ptinet psalmodia. Psalmista. Laudate eū in psalterio et cithara. Scđm est quod fit cantu sicut in voce. Et ad istud ptinet lectōes Psal'. Psallite ei in vociferatōne. Tercium quod fit flatu. sicut in tuba Et ad istud ptinet cāt⁹. Psal'. Laudate eū in sono tube B. Templum āt seu eccl'a ꝯsecratur qntuplici rōne. Prio vt inde dyabol⁹ ꝛ eius potestas expellatur vt refert grego. in dyalogo ꝙ cū qdam eccl'a arrianoꝛum fidelib⁹ reddita cōsecraretur ꝛ reliqe sancti sebastiani ꝛ bte agathe illuc delate fuissent. pplus ibidē ꝯgregat⁹ porcū subito intra suos pedes huc illucqꝫ discurrere sensert. Qui fores eccl'e repetēs a nullo videri potuit. oēsqꝫ in admiratōꝫ cōmouit. Quod idcirco dñs ostendit. vt cūctis patefieret ꝙ de loco eodē imund⁹ habitatoꝛ exiret. Sequenti aūt nocte magn⁹ in eiusdē eccl'e tectis strepitus factus est ac si in hoc aliquis errando discurreret. Secūda nocte iteꝝ gůioꝛ san⁹ increuit. Tāto vero terroꝛe tercia insonuit. ac si oīs illa eccl'a a fundamentis fuissꝫ euersa. statimqꝫ recessit. nec ampli⁹ illa antiq hostis iquietudo apparuit. Sꝫ p terroꝛis sonitū quē fecit innotuit. a loco quem diu tenuerat ꝙ coactus exibat. Hec grego. Secūdo ꝯsecraī vt ad eā fugiētes saluent. Unñ alique eccl'e p⁹ dedicatoꝫ a pncipib⁹ puilegiatur. vt q ad eam ꝯfugerint saluētur. Unde dicit canō. Reos sanguis defendit eccl'a ne vitā pdant ꝛ mēbra. Et ob hoc ioab in tabernaculū fugit ꝛ cornu altaris appꝛehendit. Tercō ꝯsecratur vt ibidem oꝛōnes exaudiātur. Qđ signatū est tercō reg. viii. vbi salomō dedicato templo ait. Quicūqꝫ rogauerit in loco isto exaudies in loco habitaculi tui in celo. ꝛ cum exaudieris ppici⁹ eris. Adoꝛamus āt in ipis ecclesiis ad orientē. quod fit triplici rōe sm damascenū li. iiii. ca. v. Prio vt patriam nostrā nos reqrere ostendamus. Secundo vt ad xpm crucifixum respiciam⁹. Tercō vt venientem iudicem nos expectare mōstrem⁹. Ait ei sic. Deus padisum in eden ad orientem plātauit: vñ hoīem transgressum exulem fecit. ꝛ añ padisuꝫ ex occidente habitare fecit. Antiquā igitur patriam exqrentes. ꝛ ad ipam aspicientes. deū ad orientē adoꝛam⁹. Sed ꝛ dñs crucifixus ad occidentē respiciebat. ꝛ ita adoꝛam⁹ ad ipm respiciētes. Et assumpt⁹ ad orientem sursum ferebatur. ꝛ ita ipm apl'i adoꝛauerūt. Et ita veniet quomō viderunt eum euntem in celum. Ipm igitur expectantes ad orientem adoꝛamus. Hec damascen⁹ Quarto ꝯsecratur vt ibidem laudes deo soluātur. Qđ qdem fit in septem hoꝛis canonicis. s. matutinis pma tercia sexta nona vespa ꝛ cōpletoꝛio. Et licet in qlibet hoꝛa diei de⁹ esset laudādus. tñ qꝛ ad hoc infirmitas nostra nō sufficit oꝛdinatū est. vt his hoꝛis spēaliter deū laudem⁹: eo ꝙ he hoꝛe ab aliis puilegiate sunt in aliqbus. Nam in nocte media q matutine celebrātur xpc natus est. capt⁹ ꝛ illus⁹

a iudeis fuit. In hac iterum hora infernum spoliauit.. Dicitur .n. in mitrali quod in media nocte infernum spoliauit large accipiendo .s. ante lucem mane surrexit. hora prima apparuit marie magdalene. In media etiam nocte ad iudicium venturus asseritur. Unde hiero. Reor inquit traditorum apostolicam permansisse vt die vigiliarum pasche ante noctis medium dimittere non liceat populos expectantes aduentum xpi. Et postquam aduenerit illud tempus securitate presumpta festum cunctos agere diem. In hac igitur hora laudes deo cantamus: vt ei de eius natiuitate. captione: et patrum liberatione gratias agamus et eius aduentum soliciti expectemus. Adduntur etiam matutinales laudes. quia in mane egiptios in mare submersit. mundum creauit. et surrexit. In hac ergo hora laudes deo reddimus ne in mari huius mundi cum egiptiis demergamur. vt pro nostra creatione et eius resurrectione gratias deo reddamus In hora prima xpc ad templum marie conueniebat. et populus ibidem ad eum manicabat. i. ad eum mane festinabat. vt dicitur luce. xxi. Pilato presentatus fuit. In hac etiam hora resurgens mulieribus primo apparuit. Hec est etiam prima hora diei. Ideo ergo in hac hora in ecclesia deo laudes exoluimus. vt xpm imitemur et sibi resurgenti et apparenti gratias agamus. et vt deo tanquam omnium principio ipsius diei primitias soluamus. In hora tercia xpc linguis iudeorum crucifixus est. a pilato ad columnam flagellatus est. et adhuc vt dicitur in historiis columna vbi ligatus fuit vestigia cruoris ostendit: et hac eadem hora spiritussanctus missus est. tenebre per vniuersum mundum facte sunt. vt in morte domini sui sol lugens se vestibus nigris contegeret. et ne dominum crucifigentibus lumen preberet. et in hac hora in die ascensionis cum discipulis discubuit. In nona hora xpc spiritum emisit. miles latus eius aperuit. cetus apostolorum ad orandum conuenire consueuit. et xpc in celum ascendit Propter has prerogatiuas deum in his horis laudamus. In vespera cristus in cena sacramentum corporis et sanguinis instituit. pedes discipulorum lauit de cruce depositus in sepulcro collocatus fuit. discipulis in habitu peregrini se manifestauit. Pro his omnibus ecclesia in hac hora xpo gratias agit. In completorio cristus sanguineas guttas sudauit. monumento eius custodia deputata fuit. et ibidem quieuit. resurgens pacem discipulis nunciauit. Et pro his gratias deo reddimus. Has autem laudes qualiter deo exoluere debeamus dicit bernardus. Fratres mei immolantes hostiam laudis iungamus verbis sensum. sensui affectum. affectui exultationem. exultationi maturitatem. maturitati humilitatem. humilitati libertatem ¶ Quinto consecratur vt ibidem sacramenta ecclesiastica ministrentur. Unde ipsa ecclesia efficitur quasi taberna dei. in qua sacramenta continentur et ministrantur. Quedam enim ministrantur et dantur intrantibus vt baptismus. quedam exeuntibus. s. extrema vnctio. quedam commorantibus. et horum quedam sunt ministrantes. his datur ordo. Quidam pugnantes. et horum quedam pugne succumbunt. his datur penitentia. Quidam insistunt. et his confertur audacia animi vt roborentur. et hoc per confirmationem

datur cibus vt sustententur ⁊ hoc p eucaristie sumptōz. fit remotō impedimenti ne deficiatur. ⁊ hoc p matrimonii ꝯiunctōz ¶ Secūdo vidēduz est qliter ꝯsecratur. Et pmo de altari. scdo de eccl'a. ¶ Ad cōsecratōz āt altaris plura cōcurrūt. Primo. n. qtuor cruces de aq̄ bn̄dicta in qtuor cornib⁹ altaris ꝯfigurātur. Secūdo ipm septies circūitur. Tercio aq̄ bn̄dicta cū ysopo septies aspgitur: Quarto incēsuz in ipo cremat Quinto crismate inungitur. Sexto mūdis pānis opitur. Hec āt representāt ea q̄ dbent habere illi q ad altare accedūt. Debent. n. pmo hr̄e caritatem qdruplicez p crucē acq̄sitā. vt. s. diligāt deū seipos aicos et inimicos. Et hec signāt qtuor cruces in qtuor cornib⁹ altaris facte. Et de his qtuor cornib⁹ caritatis dr in geñ. xxviii. Dilataberis ad orientem ⁊ occidentem. septentrionez ⁊ meridiem. Uel ideo qtuor cruces in qtuor cornib⁹ fiunt. ad significandū q xpc p crucem qtuor mūdi ptes saluauit vel iō ad significandū q crucem dnī qtuor modis dbem⁹ portare. s. in corde p meditatōz. in ore p ꝯfessionez. in corpe p mortificatōz. in facie p assiduā impressionez ¶ Secūdo dbent hr̄e curaz ⁊ vigilantiā. qd significatur p circūitus. Tn̄ tūc cātatur. Inuenerunt me vigiles ⁊c. Debent em̄ solicite vigilare sup gregem suū. Unde negligentiā prelati poit gilbertus inter riduculosa dicens. Ridiculosa an magis periculosa res est speculator cecus. precursor claudus. negligens prelatus. doctor nescius pco mutus. Uel p septem circūit⁹ circa altare significātur septē meditatōes ⁊ ꝯsideratōes qs circa septemplicem virtutez humilitatis xpi habere dbem⁹. ⁊ p ipas frequenter circūire. Prima virt⁹ est q cum diues esset fact⁹ est paup. Secūda q in psepio posit⁹. Tercia q parentib⁹ subditus. Quarta q sub manu serui caput inclinauit. Quinta q discipulum furem ⁊ pditorem sustinuit Sexta q an̄ iniquū iudicem māsuetus tacuit. Septima q p crucifixorib⁹ clementer orauit. Uel p septē illos circūitus significantur septem vie xpi. Prima fuit de celo in vterꝝ: secūda de vtero in psepiū. tercia de psepio in mundū. qrta de mūdo in patibulum qnta de patibulo in sepulcꝝ. sexta de sepulcro in limbuz. septia de limbo resurgēs in celū ¶ Tercō dbent hr̄e dnīce passionis memoriā. quod significatur p aspsionem aq̄. Septem em̄ aq̄ aspsiones sunt septē sanguinis xpi effusiones. Quaꝝ pma fluxit in circūcisione. secūda in oratōne. tercia in corpis flagellatōe. qrta in capitis coronatōe. qnta in manuū pforatōne. sexta in pedum affixione. septima in lateris aptōe. He āt sanguinis aspsiones facte fuerūt cuz ysopo humilitatis ⁊ inestimabilis caritatis. Isopus. n. est herba humil' ⁊ calida. Uel ideo septies aspgitur. ad significandū q in baptismo septē dona spūssancti dātur ¶ Quarto dbent habere oratōez feruentē ⁊ deuotā quod significatur p cōcrematōnem thuris. Thus em̄ hz virtutē ascendendi ex fumi leuitate cōsoliādi ex sua qlitate. ꝯstringendi ex cōglutinitate. ꝯfortandi ex aromaticitate.

Sic oratō ascendit in dei memoriā. aīaz cōsolidat q̄ntum ad culpā pte-ritam impetrādo medelā. cōstringit q̄ntum ad futurā ipetrādo cautelā. cōfortat q̄ntuz ad p̄sentem impetrādo tutelā. Uel pōt dici q̄ deuota oratio p tbus significat̄ q̄ habet ad deū ascendere. Ecclei. xxxv. Oratio humiliantis se nubes penetrat. Odorē deo reddere. Apoc. v. Habentes singuli citharas ꝛ phialas suas plenas odoramentoꝝ ꝛc. Ex corde inflamato pcedere. Apoca. viii. Data sunt illi incensa multa ꝛc. Et ifra. Accepit angelus thuribulū ꝛ impleuit illud de igne al. ꝛc. ¶ Quinto d̄bent habere nitorē cōscientie ꝛ odorē bone fame. quod significat̄ p crisma: quod cōficitur ex oleo ꝛ balsamo. Debent eñ h̄re purā cōscientiam vt possint dicere cū ap̄lo. Gl̄a nostra hec est testimoniū cōscientie nostre Bonā famam. Uñ p̄ma thi. iii. Oportz illū testimoniū h̄re bonū ab his q̄ foris sunt. Chrif. Clerici nullā d̄bent habere maculā nec i verbo nec in cogitatu. nec in facto nec in opinione. quia ipi sunt pulcritudo et virtus ecclesie. ꝛ si mali fuerint totam deturpāt ecclesiā ¶ Sexto debent h̄re mundiciā opatōnis bone: quod significatur p pannos albos ꝛ mūdos q̄bus altare opitur. Usus eñ vestimentoꝝ inuent⁹ est ad tegendūz calefaciendū ꝛ ornādum. Sic boña opa tegunt aīe nuditatem. Apoc. tercō. Uestimētis albis induaris: vt nō appareat cōfusio nuditatis tue. Ornāt aīmaz ad honestatem. Ro. xiii. Induamur arma luc̄ ꝛc. Calefaciunt inflamādo ad caritatem. Job. xxxvii. ca. Nōne vestimenta tua calida sunt ꝛc. Modicū eñ valeret accedenti ad altare si h̄ret dignitatem summā ꝛ vitā infimā. Bern. Mōstruosa res est sedes p̄ma ꝛ vita ima. ḡdus sup̄mus ꝛ status infim⁹. vultus ḡuis. actus leuis. sermo multus. fructus null⁹. ingens autoritas. ꝛ animi instabilitas · B · ¶ Secūdo videndū est q̄liter eccl̄a cōsecrat̄. ꝛ ad hoc plura cōcurrūt. Ep̄s eñ ipam eccl̄am ter circuit. ꝛ q̄libet vice veniēs ad ianuā pcutit baculo pastorali dicens. Apite portas p̄ncipes vr̄as ꝛc̄. Interi⁹ ꝛ exterius aq̄ b̄ndicta ipa eccl̄a irrigatur. In pauimēto fit crux de cinere ꝛ sabulo ex trāsuerso angulo orientis vsq̄z ad angulum occidentis: ꝛ ibi lr̄is grecis ꝛ latinis scribitur alphabetū. In parietib⁹ eccl̄e cruces depingūtur: ꝛ ipse cruces illuminātur ꝛ crismate inungūtur. ¶ Primū ergo scz triplex circūit⁹ signat triplicem circūitū quem fecit xp̄c ppter ipius eccl̄e sanctificatōz Prim⁹ fuit q̄ de celo venit in mundū. secūdus q̄ de mūdo descēdit ad libum. terci⁹ q̄ de libo rediens ꝛ resurgens ascendit in celum. Ul' triplex circūitus fit ad ostendendū q̄ illa eccl̄a cōsecratur ad honorez trinitatis Uel triplex circūitus signat triplicem statuz saluandoꝝ de eccl̄a. q̄ sunt virgines cōtinentes ꝛ cōiugati. Hec etiā designātur in dispositōe materialis eccl̄e sicut ostendit richard⁹ de sancto victore: Nam sanctuarium signat ordinem virginū. chorus ordinem cōtinentiū. corpus cōiugatoruz Strictius est sanctuarium q̄ chorus: et chorus q̄ corpus. q̄ paucōres

sunt virgines q̄ cōtinentes. et cōtinētes q̄ cōiugati. Sanctior est etiam locus sanctuarii q̄ chorus: et chorus q̄ corpus: quia dignior est ordo virginum q̄ ꝯtinentiū. et cōtinentiū q̄ cōiugatorum. Hec richar ¶ Secūdū.s. trina ad ostiū ꝑcussio signat triplex ius quod habet xp̄c in eccl'a quare sibi ōbet apiri. Est enim sua creatōe. redemptōe et glorificatōis ꝓmissiōe De hoc triplici iure di. ansbel. Certe dn̄e quia me fecisti ōbeo amori tuo meipm totum: quia me redemisti debeo amori tuo meipm totū: quia tanta ꝓmittis debeo meipm totū. imo tm̄ ōbeo amori tuo plusq̄ meipm. q̄ntum tu es maior meipo. ꝓ quo dedisti teipm: et cui ꝓmittis teipm. Trina aūt ꝓclamatō. attollite por. pn. ve. significat trinā ei⁹ potētiam scz in celo. in mūdo et in inferno ¶ Tercō interi⁹ et exterius aq̄ bn̄dicta aspgitur. qō fit triplici de causa. Prio ꝓpter demonis expulsionem. Aq̄ em̄ bn̄dicta habet ꝓpriā virtutē expellendi ipm dyabolū. Unde in exorcismo aq̄ dr. Ut sis aqua exorcisata ad effugandā omnē potestatem inimici et ipm inimicū eradicare etc. Ista āt aqua bn̄dicta fit ex quatuor reb⁹ scz ex aq̄ vino sale et cinere. quia videlicz quatuor sunt q̄ maxime inimicū expellunt scz lacrimarum effusio q̄ ꝑ aquā. spūalis exultatō q̄ ꝑ vinuz. matura discretio q̄ ꝑ sal: et ꝓfunda humiliatō q̄ ꝑ cinerem designātur. Secūdo ꝓpter ipius eccl'e expiatōnem. Omīa em̄ terrena hec ꝓpter peccatuz corrupta sunt et fedata: et ideo locus ipe aqua bn̄dicta aspgitur: vt ab omi feditate et inmūdicia liberetur purgetur et expietur. Hinc est etiam q̄ in lege omīa pene ꝑ aquā mundabātur. Tercō ꝓpter omnē remouendā maledictōnem. Terra. n. a ꝑncipio cū fructu suo maledictōem accepit. ex eo q̄ ex eius fructu deceptō facta fuit. aqua vero nulli maledictōni subiacuit hinc est q̄ dn̄s comedit piscē sed nō legitur comedisse carnem nomīatim nisi forte de agno pascali ꝓpter p̄ceptum legis in exemplum. s. abstinendi aliqn̄ a licitis. et aliquādo eadem comedendi. Ut ergo omīs maledictio remoueatur. et bn̄dictō introducatur. ideo aqua benedicta aspergitur. ¶ Quarto in pauimēto alphabetum scribitur. quod q̄dem rep̄sentat ꝯiunctōz vtriusqz ppl'i scz gentilis et iudei. vel paginā vtriusqz testamēti: vel articulos nostre fidei. Illud eni alphabetū ex lr̄is grecis et latinis in cruce factis rep̄sentat vnionē in fide populi gentilis et iudei ꝑ crucem xp̄i factam. Unde et illa crux ex trāsuerso angulo orientis vsqz ad āgulum occidentis ducitur. ad significādum q̄ ille q̄ ꝑus erat dexter factus est sinister. et q̄ erat in capite factus est in cauda. et ecōuerso Secundo rep̄sentat paginam vtriusqz testamēti. quod ꝑ crucem xp̄i adimpletuz est. Unde moriēs dixit cōsummatū est Et crux ex trāsuerso ducitur: quia vnū testamentū in alio continetur. Quia rota erat in rota. Tercō rep̄sentat articulos fidei. Ecclesie eni pauimentū est nostre fidei fundamentū. elementa que inscribuntur sunt articuli fidei. quibus rudes et neophici de vtroqz populo in ecclesia erudiuntur. q̄ se puluerem et cinerem reputare

debent. iuxta illud quod dixit abraam geñ. xviii. Loquar ad dñm meuȝ cũ sim puluis ⁊ cinis ¶ Quinto cruces in eccl'a depingunt. quod siqui dem fit triplici rõne. Primo ꝑpter demonũ terrorem vt scȝ dmones q̃ in de expulsi sunt vidẽtes signum cruc̃ terreãtur. ⁊ illuc ingredi nõ presumant. Timẽt em̃ valde signum crucis Unde criẜ. Ubicunqȝ dmones signuȝ dominicũ viderint. fugiũt. timentes baculũ quo plagã acceperũt Secũdo ꝑpter triumphi ostensionẽ. Cruces em̃ sunt vexilla xp̃i ⁊ signa ei⁹ triumphi. Uñ vt ostendatᷣ ꝙ loc⁹ ille xp̃i dominio subiugat⁹ est iõ ibidem cruces depingũtur. Nam ⁊ apud imꝑialem magnificentiam obſuatur vt qñ aliq̃ ciuitas ei traditur. imꝑiale vexillum in ea erigitur. In hui⁹ figuratõe dr̃ geñ. xxviii. ꝙ iacob lapidem quem supposuerat capiti suo erexit in titulũ. videlicet in titulum ꝓconialeȝ memorialẽ ⁊ triũphalem. Tercõ ꝑpter ap'lorum repñsentatõem. Nam illa. xii. luminaria ante cruces posita significãt. xii. ap'los q̃ ꝑ fidem crucifixi totum mundũ illuminauerunt. Hec igitur cruces illuminantur ⁊ crismate inungũtur qm̃ ⁊ apostoli fide passionis xp̃i totuȝ mundũ illuminauerunt ad cognitõȝ: inflamauerunt ad amorem. vnxerũt ad ꝯscientie nitorem quod per oleũ ⁊ ad bone vite odorem quod ꝑ balsamũ intelligitur. ✠ ¶ De tercõ scȝ ꝑ quos ꝓphanatur. sciendũ ꝙ ipam domum dei ꝑ tres ꝓphanataȝ legimus. s. ꝑ ieroboam ꝑ nabuzardan ⁊ ꝑ anthiochum. Jeroboam em̃ sicᷣ legiᷣ. iii. reg̃. xii. duos vitulos fecit ponẽs vnuȝ in dan: ⁊ aliũ in bethel que dr̃ domus dei: ⁊ hoc ꝑpter auariciam fecit. ne scȝ regnum ad roboã rediret. Per hoc significatur ꝙ auaricia clericoꝝ multũ eccl'iam dei cõtaminat. q̃ in ipis clericis ml'tum regnat. Hiere. viii. A minimo vsqȝ ad maximum omẽs auariciã sequũtur. Bern. Quem dabis mihi de numero p̃latorum. q̃ non magis inuigilet subditoꝝ euacuandis marsupiis q̃ꝫ viciis extirpandis. Vituli sunt nepotuli. quos in bethel. i. domo dei ponunt. Ecclesia etiã ꝑ ieroboam ꝓphanatur si ex auaricia vsurariorũ vel raptoꝝ edificatur. Unde legitur ꝙ cum q̃dam vsurarius eccl'am quandam de rapinis ⁊ vsuris cõstruxisset. epũm ad eius dedicatõnem ml'tis ꝑcibus inuitauit. Cum igiᷣ eps cum suo clero officiuȝ cõsecratõis ageret. vidit post altare dyabolum stantem in cathedra in habitu episcopali. Qui dixit episcopo. Quare eccl'am meam ꝯsecras. cessa iam. qꝛ ad me iurisdictõ eius ꝑtinet. quia de vsuris ⁊ rapinis edificata est. Cum ergo eps inde cum clericis territus fugeret. dyabolus ꝯtinuo ipam ecclesiaȝ cum grandi strepitu destruxit ¶ Nabuzardan sicut legitur q̃rto regũ xxv. domũ dei combussit. Nabuzardan aũt ꝑnceps coquoꝝ significat illos q̃ gule et luxurie dediti sunt: q̃ de ventre suo deum suũ fecerunt ſm quod dicit ap'lus. Quoꝝ deus venter est ⁊c̃. Qualiter aũt venter de⁹ dicatur. ostendit hugo de sancto victore in suo claustrali dicens. Solent diis templa construi. altaria erigi. ministri ad ſuiendũ ordiari. imolari

pecudes.thura cōcremari: Deo siquidem ventri templū est coquina: alta re mēsa: ministri coqui. immolate pecudes carnes cocte: fumus incen sorum odor sapor. ¶ Rex anthiochus q̄ fuit supbissim⁹ et ambitōsus do mum dei polluit et ꝓphanauit sicut legitur ꝑmo mach. i. Per quē signi ficatur q̄ supbia et ambitō q̄ vigent in cleric q̄ nō appetūt ꝓdesse: sꝫ pee multū eccl'am dei ꝯtamināt. De quoꝝ supba ambitōne dicit bernardus Honorati incedunt de bonis domī cui tñ dño honorem nō ōferunt. In de his quem quotidie vides meretrici⁹ nitor. histrionicus habit⁹. regi⁹ apparat⁹: Inde auꝝ in frenis et sellis et calcaribus. et plus calcaria q̄ al taria fulgent Et sicut p tres ꝓphanata extitit: ita p alios tres dedicata et cōsecrata fuit. Dedicatōꝫ. n. ꝑmo fecit moises. secundo salomon. tercō iudas machabe⁹. Per quod insinuatur quod in dedicatōe eccl'e ōbem⁹ habere humilitatem q̄ fuit in moyse. sapiām et discretōꝫ q̄ fuerunt in sa lomone. vere fidei ꝯfessionem q̄ fuit in iuda. ⁊ E. ¶ Secūdo videndū est de cōsecratōe siue ōdicatōe templi spūalis. quod templū sumus nos scꝫ ꝯgregatō oīm fideliū. quod cōstruitur ex lapidib⁹ viuis. i. pe. ii. Tan q̄ lapides viui supedificati ⁊c̄. Ex lapidib⁹ politis. Unde cātatur. Tun sionib⁹ ꝑssuris expoliti lapides ⁊c̄. Ex lapidibus q̄dris. Quatuor. n. late ra lapidis spūalis sunt fides spes caritas et opatō. q̄ equalia sunt. q̄a vt di. grego. q̄ntum credis tm̄ speras. q̄ntum credis et speras. tm̄ dilig. q̄n tum credis speras et diligis tm̄ oparis. In hoc q̄dem templo altare est cor nostrū. sup quod altare tria ōbent deo offerri. Primū est ignis dile ctōis ꝑpetue. Leuit. vi. Ignis scꝫ dilectōis erit ꝑpetuus: et nunq̄ defi ciet in altari scꝫ cordis. Secundū est incensum orōis odorifere. i. pal'. vi. Aaron et filii ei⁹ adolebunt incensum sup altare olocaustomatis et thimi amatis. Tercīū est sacrificiū iusticie. quod sacrificiū cōsistit in oblatōne penitētie et in olocausto dilectōis ꝑfecte: et in vitulo carnis mortificate. De his psal'. Tunc acceptabis sacrificiū iusticie ob. et olo. tūc imponent sup al. tu. vi. ¶ Templum āt spūale quod sumus nos ad similitudineꝫ templi materialis cōsecratur. ¶ Primo. n. summ⁹ pontifex scꝫ xp̄c ho stium cordis clausuꝫ inueniens ter circuit. dū peccatū oris cordis et opis ad memoriā ei⁹ reducit. De hoc triplici circuitu d̄r esaie. xxiii. Sume ci tharam quo ad ꝑmuꝫ. circui ciuitateꝫ cordis. s. quo ad secundū. meretx obliuioni tradita quo ad tercīū ¶ Secundo ipm hostiū cordis clausuꝫ ter ꝑcutit vt sibi apperiatur. Percutit. n. ipm cor ictu bñficii ꝯsilii et fla gelli. De qua triplici ꝑcussione d̄r ꝓuer. i. q̄ntum ad malos Extendi ma num meā ⁊c̄. hoc q̄ntum ad collata bñficia. Despexistis omē ꝯsiliū meū hoc q̄ntum ad inspirata cōsilia. Et increpatōes meas neglexistis. h quā sum ad illata flagella. Uel ter ꝑcutit dum ratōnalem mouet ad peccati cognitōnem. cōcupiscibilem ad dolorem. irascibilē ad peccati vindictaꝫ et detestatōeꝫ ¶ Tercō ipm templū spūale ter aqua int⁹ et extra debet

irrigari Hec at trina irrigatō est trina lacrimaꝝ interioꝝ vl' aliqñ exte rioꝝ effusio. Mens em̄ sancti viri vt dicit grego. dolore afficitur cōsi derando vbi fuit. vbi erit: vbi est: ⁊ vbi nō est. Ubi fuit inqt in peccato vbi erit in iudicō. vbi est in miseria: vbi nō est in glā: Quādo ergo inte riores vel exteriores lacrimas fundit considerando sc3 qa fuit i peccato et de ipo ratōem reddet in iudicio tunc istud tēplum iam semel aq̄ aspgi tur: Quādo āt ꝓ miseria in qua est ad fletum cōpungitur tunc secundo aq̄ irrigatur. Quādo ꝓ gloria in q̄ non est lacrimas fundit. tunc tercia3 aquā aspgit. Huic āt aque admiscentur vinū sal ⁊ cineres. qꝛ cu3 his la crimis dbemus habere vinū spūalis exultatōis. sal mature discretōnis ⁊ cineres ꝓfunde humiliatōis: Uel ꝑ vinum limphatū intelligitur hūili tas xp̄i quā habuit in carnis susceptōe. Uinum. n. limphatum est verbū humanatū. Per sal intelligitur sanctitas sue vite. q̄ est omib⁹ cōdimētū religionis. Per cinerem intelligitur ei⁹ passio. His igitur trib⁹ coꝛ nr̄m dbemus aspgere sc3 bñficio incarnatōis ꝑ quod ꝓuocemur ad humilita tem. exemplo sue ꝯuersatōis ꝑ quod informemur ad sanctitatē: ⁊ memo ria passionis ꝑ quod incitemur ad caritatem ¶ Quarto scribit' in hoc templo cordis spūale alphabetū siue spūalis scriptura. Hec āt scriptu ra q̄ ibi scribitur triplex est. s. dictamia faciendoꝝ. testimonia diuinorū bñficiorum. accusatō ꝓprioꝝ delictoꝝ De his trib⁹ ro. ii. Cum. n. gētes q̄ legem nō habent naturaliter ea q̄ legis sunt faciūt eiusmodi lege3 nō habentes. ipi sibi sunt lex. q̄ ostendunt op⁹ legis scriptum in cordib⁹ suis Ecce pmum. Testimoniū reddente illis cōscientia ipoꝝ. Ecce secundū. Et inter se inuicem cogitatōnu3 accusantiū vel etiā defendentiū. Ecce terciū. ¶ Quinto dbent pingi cruces. i. assumi penitentie austeritates q̄ qdem dbent inungi ⁊ igne illustrari. qꝛ nō solū ferende sunt patienter sed etiā libenter. quod significatur ꝑ vnctōnem: ⁊ ardenter quod signifi catur ꝑ ignem: Unde bern. Qui moratur in timore. crucē xp̄i portat pa tienter. Qui ꝓficit in spe portat libenter Sed q̄ ꝯsummatur in caritate amplectitur iam ardenter. Item. Multi vident cruces nostras sed non vident vnctōnes nostras. Qui ergo in se hec habebit vere templum ad honorem dei dedicatum erit: dignus plane in q̄ xp̄c habitet ꝑ gratiā vt tandem in eo habitare dignetur ꝑ glām. Quod ipe nobis pstare digne tur. q̄ viuit ⁊ regnat de⁹ ꝑ omnia secula seculoꝝ. amen

Explicit legenda lombardica iacobi de vo ragine ordinis predicatorū episcopi ianuensis

Sequitur quedam legende a quibusdam aliis supad dite. Et primo de decem milibus martirum.

CLXXVIII

Passio et memoria .x. miliũ martirũ veneratur et colitur .x. kl. iulii. q oẽs vna die p xpi noie passi sunt sub adriano ĩpatore aliisqz sex regib⁹ q ei venerũt in adiutoriũ Hi sancti martires cum ab impatore ad sacrificandũ ydol' cõpellerent dixerunt. Sacrificiũ viuũ et imaculatũ offerim⁹ nosmetipos dño nostro iesu xpo q p humano genere nasci dignat⁹ est: et descendere de celis multis malis affligi: et ad vltimũ voluit etiã p nobis crucifigi. quem tu miser ignoras. Tunc irat⁹ impator iussit eos diu torqueri et ad vltimũ crucifigi. Et omnia torméta q passus est dñs noster iesus xpc forti aio et fide firmissima p dño sustinuerũt. Locus igitur vbi passi sunt beati martires mons est magn⁹: et vocatur ararat: et distat ab alexandria ciuitate qngentis quasi stadiis. A qbus aũt passi sunt fuerũt exercit⁹ regũ q illi venerãt i adiutorium triginta milia. Hora vero sexta illius diei terremot⁹ fact⁹ est magnus. petre scisse sunt. sol obscurat⁹ est: et omia signa q in passione domini visa fuerũt etiã ibi visa sunt. Tunc sancti martires fundentes oratões ad dñm dixerũt. Dñe de⁹ meméto nostri in hoc patibulo crucis. et suscipe petitõnem nrãm: et ea q a te exposcim⁹ nobis cõcedere digneris: vt qcũqz memoriam nostri corde et ore cũ ieiunio et deuotõe celebrauerit. mereantur a te assequi fructuosam mercedem tribuendo eis sanitatez corporũ medicamen anime. et in domib⁹ eorũ intus et foris bonorũ oim vbertatem concede. Et si in plio fuerint. nõ eis nocere pualeãt inimici visibiles et inuisibiles. te p eis pugnãte. sed sicut placet tibi armis tuis eos ptege. Diesqz vnus ieiunii nrẽ passionis vnũ penitentialem annũ cõpleat obseruantibus se deuoto corde. Et hoc donator dñe a te poscim⁹. dissipa omnez occupatõz: et omnem immundũ spũm omnemqz ĩfirmitatem eorũ expelle. qr glosum et laudabile est nomen tuuz p oia .s.s. Et respõdentib⁹ omnibus amen. facta est vox de celo dicens. Que petistis dilectissimi mei scitote vos impetrasse. Gaudete quoqz et letami. qr oratões vestre coraz xpo et immortali rege veraciter sunt exaudite Et his dictis in cõfessiõe emiserũt spũm. veraciter pcepturi pmia regni celorũ amen

CLXXIX

De visitatõne btẽ uirginis marie ad elisabeth

Beatissima virgo dei a suis pmordiis deo consecrata. propter beneficia eius inaudita exhibita populo inuocanti. omnes in necessitate constituti ad eam confugiũt. tanq̃ ad singulare remedium vbi humanuz subsidiuz nõ sufficit reqsitum. Disposuit nãqz oia inferiora. sua sapientia prouidentia industria et gratia propulsata. Ubi

gubernatrix seculi et terrene potētie. in maria. Ubi mater misericordie et impetratrix venie. in maria. Ubi mater militantis eccl'e. in maria. Ubi aduocata seculi. in maria. Huius rei cōsideratōe. vrbanus romanus pontifex sextus. dure ferens materiā scismatis occurrentē. ppendensqȝ animo per spicaci q beata virgo sit peritissima aduocata delinqntiū viatorum: repa trix sagacissima discrepantiū animorum: et visitatrix diligentissima erran tiuȝ singulorum. Pro gratia extinctōis scismatis ipetranda pie statuit. q li cet festum visitatōis marie ad elizabeth. illo tpe post annūciatōȝ dñicam: debuerit celebrari. quo ipam elisabeth visitauit. ppter maximas virtu tes inibi opatas: qr tñ eccl'a illo tpe circa officiū qdragesimale. aut pas sioneȝ xpi spēaliter occupatur. ne tāta officii solēnitas ptermittatur. ad laudē et gl'am virgīs gl'ose idem vrbanus sextus pie statuit visitatōnis pfa ti festi memoriā. in crastinū octauarum beati iohānis baptiste cū octauis sequentibus de festo visitatōis marie a cūctis fidelibus celebrari. Ut autē oīs fideliū multitudo ad memoriā pfate visitatōnis marie ad elisabeth arcius et deuotius excitetur. voluit idē vrbanus vt omibus vere ɔfessis et ɔtri tis dictū festū visitatōis marie celebrātibus cū octauis. loco distributōnū materialiū. in eccl'iis fieri cōsuetis. de thesauro spiritali. vere indulgen tie: sicut in festo corporis xpi futuris tpibus effectualiter largirentur. Cū igitur angelus nunciauit marie. q inueīt grā apud dñm: et q de ea ɔcipe retur filius dei ad salutē oim populorū. q cito ipa credidit stati cōcepit in vtero verbū dei. Et post grās exhibitas de tāto bñficio sibi facto ex ma gna caritate et pietate studuit suā cognatā elysabeth. iam sex mensibus grauidatā in hierl'm salutare: et sibi cōpati ac seruire. Unde dr de eadē. Exur gens maria abiit in mōtana cum festinatōne in ciuitatē iuda. et intrauit domū zacharie et salutauit elyzabeth. Abiit igitur maria in mōtana cū festinatōe. qr ab angelo in itinere faciliter ductata fuit spūsancti infla matōe p obrupta mōtiuȝ ducebatur q eiusdē spūs motōne suauiter fuit agitata. Beata igitur maria in dño cōfidēs hilariter trāsmigrauit super cacumina montiū sicut passer. In aspitate itineris cōgaudebat. p viam suauitatē colloqorum aspnabatur. bona mētiū in hierl'm collaudabat. hie rusalē in mōtanis celerrime cupiebat. Noluit ibi inueniri in publico vl' videri sed abiit festināter. Abiit cū festinatōe in ciuitatē iuda vt iohēs pcursor domi stati sanctificaretur in vtero. vt xpi incarnatō in ciuitate magis publica pāderetur: et vt de illo loco ad fines terre tātorum misteriorum ɔclaratō vlterius pāderet. Et itrauit domū zacharie: et salutauit elisabeth Ecce quomō intrauit supior ad minorē. dña ad seruam regina celi et terre ad famulam et āncillā: vt sic laudādo laudibus elysabeth visitaret: et laus eius laudes recipcas resonaret

Tenor bulle p bonifaciuȝ papā. ix. trāsmisse ad diuersas mūdi ptes sup festo visitatōis btē marie vgīs ad elizabeth.

Bonifaci⁹ eps̄ seru⁹ fuoꝝ dei. ad ꝑpetuam rei memoriam. Supni
benignitas cōditoris humanā naturā ad similitudinem suam creatam
misericordi pietate respiciens. ⁊ collapsam fore ꝓmi pentis lapsu ꝯside
rans. illam miro decreuit cōsilio releuare: vt scʒ verbū supnum qḋ erat ī
ꝓncipio. eā a mortis nexib⁹ liberaret. Uoluit igitur pii p̄ris ꝙ̄ nos dile-
xit caritas. tpe̅ venientis plenitudis verbuʒ ip̄m supnum sub forma ser
ui carnē nostre mortalitatis assumere: vt tādem mortem nostrā moriēdo
destrueret. ac damnatōnis sententiā simł ⁊ maculā quam ꝑ reatuʒ ꝓmi
hominis generis humani posteritas incurrisse noscebat. clemens verbi
eterni bonitas aboleret. Quaꝓpter de clara stirpe regia dauiticam pre
elegit virginem. in cuius vtero mistico spiramie verbū ip̄m carnem sus
ciperet: vt egredetur iuxta verbum ꝓpheticū virga de radice yesse. ⁊ flos
de radice eius ascenderet. ⁊ requiesceret sp̄us dn̄i sup eū. Prouectam regi
nam inclitā in m̄rem eligens. ꝙ̄ tāto regi digna fuit corpis thalamū pre
parare. de quo tāꝙ̄ spōsus ꝓ filiis hoim ꝓcederet specosus. locuʒ in na
zareth. ꝙ̄ flos siue sanctitas dr̄ ad suā ꝯceptōʒ elegit. In quo ꝑ angelice
salutatōis eloq̄a ipi⁹ icarnati verbi misteria miraqʒ fuerūt solennia cele
brata. Ibi. n. nostre sumpsimus exordia redemptōnis ibiqʒ ꝓmuʒ dies
sanctificatōis illuxit. ꝙ̄ nobis de salute spem intulit: ⁊ de eternitate letici
am. In hoc etem̄ tante fecunditatis loco virgo regia venustissima a do
mino cōsecrata. flos castitatis. vas celestis gratie mundissimum. omniū
virtutum florib⁹ redimita. cui⁹ pulcritudinem sol ⁊ luna mirātur redem
ptorem gentiū virgo cōcepit. datura lucem gentib⁹ sub mortis caligine
ꝯstitutis. Sane ipsa regina celoꝝ in cui⁹ se clausit viscera dei fili⁹ factus
hō. ex tāti honoris fastigio sibi ꝑ angelū nūciato nequaꝙ̄ elatōis assum
psit spūm. sed tanꝙ̄ ancilla humilis ꝙ̄uis effecta mater domi. hūilitatis
ve quā respexit dn̄s exequens officium. exurgens maria abiit in mōta-
na cum festinatōe. Et quemadmoduʒ ab angelo humillime salutatōnis
susceperat oraculū. sic etiam elyzabeth humiliter salutauit. Elyzabeth ve
ro vt salutatōʒ audiuit virgis glōse. repleta spūsancto: ⁊ incarnati ver-
bi misteriū in vtero sentiens virginali. voce magna exclamauit et dixit.
Bn̄dicta tu inter mulieres ⁊ bn̄dict⁹ fruct⁹ ventris tui. Et vnde hoc mi
hi vt veniat mater domini mei ad me. Ecce em̄ vt facta est vox saluta-
tōis tue in auribus meis. exultauit pre gaudio infans in vtero meo. Et
beata ꝙ̄ credidisti. qm̄ ꝑficientur in te. ꝙ̄ dicta sunt tibi a domino. Ad ꝙ̄
virgo veneranda in humilitatis spū respondens. illud mirabile canticū
decantauit. Magnificat anima mea dominum. Et exultauit spiritus
meus in deo salutari meo. Quia respexit humilitateʒ ancille sue. ecce ei
ex hoc beatam me dicent omēs generatōes. Quia fecit michi magna ꝙ̄
potens est ⁊ sanctum nomen ei⁹. Et misericordia eius a progenie in pro
genies timentib⁹ eum. O magnum misterium. o admirabile cōmerciuʒ

o ineffabile sacramentū vt matres de pignorib⁹ q̄ gestabant in vteris i
spū p̄sentarent ⁊ etiam ,pphetarent. Et vt sacri euangelii pandit histo-
ria. celi regina q̄uida partu cōsecranda diuino. p humilitatis ampliori
signaculo p̄cursoris sui quē gestabat filii genitrici grauide humanitatis
impendit obsequium. Quo impenso cōpletoq; hmōi visitatōnis q̄si tri
um mensium tempe in domum suam est reuersa. Hec est. n. illa de qua sa
cra canunt eulogia. Sole amicta lunam habēs sub pedibus stellis coro-
nari meruit duodenis. Hec est illa que in suis castis viscerib⁹ celi terre
q; gestauit opificem. Et sola cunctas hereses interemit. Et p cristiano
populo vt aduocata strenua ⁊ exoratrix puigil ad regem quem genuit i
tercedit. Igitur felic recordatōnis vrban⁹ papa sextus dignū reputans
et debitum vt festum visitatōnis ipsius beate marie virgis quādo vt p̄
fertur visitauit elizabeth. in dei ecclesia celebraretur. qm̄ testimonio sā-
cti suffulto euāgelii humanis neq̄t ratōnibus detractari. Ac attendens
q laudes tāte virginis humana lingua nō sufficit exp̄mere. Nec etiam
sancti et iusti eam. in cui⁹ ille quē celi cape nō poterāt. se cōtulit aula vir
ginali. dignis laudum preconiis ad plenū efferre potuerunt. Et cōside-
rans dict⁹ papa. q ex quo dominum in sanctis suis laudamus. quātoma
gis in veneratōne beate marie virgis matris ipsius exultātib⁹ animis
collaudare: et ei⁹ laudum augendo titulos grās inferre quem genuit fi-
lio debeamus Que etiā exaltata sup sidera. stellato considet sui solio ge
nitoris. Nec etiam diuine visus fuisset resistere voluntati que tam sibi
q̄ aliis viris deuotis ad hmōi sanctam festiuitatē celebrādam vt pie idē
papa credidit. dignata fuit mentem inspirare. Deliberatōne etiam sup
hoc matura prehabita. De fratrū suorum sancte romane eccl'e cardinaliu;
cōsilio ad exaltatōnem fidei catholice. digne ⁊ rōnabiliter. videlic;. vi.
ydus ap̄lis pōtificat⁹ sui anno. xi. statuit vt festū prefatū videlic; visita-
tōis beate marie virgis qn̄ vt prefertur visitauit elisabeth. sexto nonas
iulii annis singul' in dei eccl'a cū laudū cantico. leticie iubilo. cordisq; tri
pudio sub duplici officō p orbē vniuersum solēniter celebraretur. Sua
sit etiā et cōsuluit idem vrban⁹ sext⁹. vt ipsius festi vigilia vt vigilia na
tiuitatis et assumptōnis predicte virgis festiuitatū. etiā in obs'uatōe ie
iunii deuoti⁹ obs'uaretur. Et mādauit q sil'e nō tn̄ duplex officiū absq;
alicuius sancti commemoratōne. exceptis p̄mis vespis ante octauā apo
stolorum petri et pauli: et officō totius diei octaue. cum commemoratō
ne tamen eiusdem noui festi. p septem sequentes dies in dei ecclesia cu;
celebritate debita cātaretur. Ac etia; volens idem vrban⁹ papa cristifi
deles ad colendum tante festum virgis: et etiā celebrandū. donis spūali
bus animare. ipsosq; misticis de thesauris militātis eccl'e bn̄dictōnum
munerib⁹ cupiens preuenire Oib⁹ vere penitentib⁹ et ꝯfessis. Qui ma
tutinali officō festi eiusdē in eccl'a qua idē celebraretur īteressent. cētu;

Qui vero misse. totidem. Qui āt p̄mis ip̄ius festi vespis: similiter cētū Qui aūt secūdis. totidem Illi vero q̄ p̄me tercie sexte none ac ↄpletorii officiis interessent. p q̄libet hora♃ ipa♃ q̄draginta dies. Illis aūt q̄ p octauas festi p̄dicti matutinalib⁹ vespo♃um misse ac p̄dicta♃ hora♃ officiis interessent. centū dies singulis octaua♃ ipa♃ dieb⁹. de omnipotentis dei mi̇ſericordia et beato♃ petri et pauli aplo♃ eius autoritate confisus. de iniūctis sibi penitentiis misericorditer relaxauit. Ne āt p eo q ip̄i⁹ vrbani p̄decessoris nostri supueniēte obitu lr̄e apostolice sup p̄missis cōfecte nō extiterint. hmōi cōstitutō dicti p̄decessoris frustraretur effectu volentes et autoritate aplica decernentes q hmōi cōstitutō a dicto die videlicz. vi. ydus aplis pinde sortiatur effectuz ac si sup ea dicti p̄decessoris lr̄e. sub ip̄ius diei data cōfecte fuissent. put supius enarratur. Mz qz p̄sentes lr̄e ad pbandum plene cōstitutōz hmōi vbiqz sufficiāt Neqz ad id pbatōnis aliud adminiculū reqratur. Vniuersos igitur p̄triarchas archiepōs epōs et alios eccla♃ prelatos monem⁹ et hortamur in domino p apostolica eis scripta in virtute sancte obedientie districte p̄cipiendo mādantes: et in remissionez peccaminū iniungentes. Quatenus tāz gl'osum festum et celebre annis singulis sexto nonas iulii vt p̄fertur. deuote ac solenniter celebrent: ac ieiuniū hmōi vigilie suadeant in augmētuz meriti obseruari. Et faciāt p vniuersas eccl'as sua♃ ciuitatū ⁊ dyocesium celebrari ac officiū pagi sup̄dictum. vt pia eiusdem virgis intercessione. ipsi xp̄ifideles hic a noxiis ptegi. et in futuro sempiterna cōsequi gaudia mereātur. Nulli ergo omnino hoim liceat hāc paginam nostre volūtatis cōstitutōnis munitōnis hortatōis et mādati infringere. vel ei ausu temerario cōtraire. Siqs aūt hoc attemptare p̄sumpserit. idignatōz oīpotentis dī. ⁊ beato♃ petri et pauli aplo♃ ei⁹se nouerit icursurum. Datū rome apud sanctū pet♃. v. ydus nouēbris pōtificatus nostri anno p̄mo. videlicet sub anno dn̄i. m. ccclxxxix.

Ex sermone venerabilis bede.

Beata dei genitrix virgo semper maria templum domini sacrarium spiritussancti. cum ab angelo salutata fuisset. seqz prole grauidam cognosceret confestim in montana perrexit. portans a quo portabatur. Et apte post visionez angeli beata dei genitrix in mōtana subiit. q̄ gustata suauitate supno♃ ciuiū. humilitatis gressib⁹. ad alta virtutum se trāstulit. Intrat igitur domū zacharie atqz elizabeth. quā filium ⁊ p̄cursorez domi parriturā nouerat. Salutat nō quasi dubia de oracl'o quod acceperat. sed vt gratulaturā de dono quod cōseruam accepisse didicerat Non vt verbum angeli mulieris attestatōe pbaret. sed mulieri puecte etatis virgo iuuencula misterium sedula impenderet. Ut aūt audiuit salutatōnez marie elizabeth. exultauit infans in vtero eius. ⁊ repleta est spiritu

sancto elisabeth. Et exclamauit voce magna. Recte voce magna. quia dei dona cognouit. Recte voce magna. qr illū quem vbiqȝ p̄sentē nouerat etiā corpaliter adesse sētiebat. Mag̃ etei voce n̄ tā clamosa q̄ deuota intelligendū est. Neqȝ.n. modice vocis deuotōe dn̄m laudare voluit. que spūsancto plena flagrabat. q̄ et illum in vtero gestabat. quo in natis mulierꝝ maior nemo est. Eū eteni aduenisse gaudebat q̄ cōceptus ex carne matris virgīs filius altissimi vocaretur ⁊ esset. Exclamauit autē voce magna elizabeth ⁊ dixit. Benedicta tu inter mulieres. O vere bn̄dicta inter mulieres que sine exemplo muliebris condicōnis cum decore virginitatis gauisa es honore parentis. Et bn̄dictus fructus vētris tui. Non quia tu benedicta. ideo bn̄dictus fructus ventris tui. sȝ quia te p̄uenit in bn̄dictōnibus dulcedinis ideo tu benedicta. Benedicta tu inquit inter mulieres. que illam generalem maledictōnem euasisti qua dictum est. In tristicia paries filios. Et nihilominus illam que secuta ē. Maledicta sterilis in israel. Ac singularem consecuta es benedictōnez vt nec sterilis maneas nec cum dolore parturias. Et benedict⁹ fructus ventris tui. Nec ip̄e generali sanctorum more benedictus: sed sicut ait apostolus. quorum patres ex quib⁹ cristus ſm carnem qui est sup omnia deus benedictus in secula. De huius ortu fructus psalmista mistico sermone testatur dicens. Eteni domin⁹ dabit benignitatem et terra nostra dabit fructum suū. Dedit q̄ppe domin⁹ benignitatem. qr gen⁹ humanuȝ a reatu p̄uaricatōis p vnigenitū suū liberare disposuit. Dedit benignitatem qr ei⁹ ingressu virginalis vteri templū sanctispūs ḡtia ꝯsecrauit. Et terra nostra dedit fructū suum. Quia eadem virgo que de terra corpus habuerat filium genuit. diuinitate quidem deo patri coequalem. sȝ sibi carnis veritate consubstantialem De hoc ⁊ esayas templum humane redemptōnis intuens ait. In illa die erit germen domi in magnificentia ⁊ gloria. ⁊ fructus terre sublimis. Germen nāqȝ domi fuit in magnificentia ⁊ gloria qn̄ supnus dei fili⁹ in carne: tempalis apparens magnitudine virtutū celestiū mūdo clarus effulsit. Fructus q̄ȝ terre sublimis effectus est. qn̄ carneȝ quā de nostra natura mortalem de⁹ susceꝑat virtute versatōnis immortalem iā redditam ad celos subleuauit. Recte ergo dicitur. Bn̄dicta tu inter mulieres. ⁊ benedict⁹ fruct⁹ ventris tui. Bn̄dicta est incompabiliter. que ⁊ diuini germīs gloriam suscepit ⁊ coronam integritatis seruauit. Benedictus fructus ventris illius. p quā ⁊ semen incorruptōnis superne hereditatis quam pdidimus in adam fractum recepimus. Et vere ac singulariter benedictus. qui nō nostro more postq̄ natus est gratiam benedictōis a domīo pcepit. sed et ip̄e ad saluandum mundum benedictus venit in nomine domini. Et vnde hoc michi vt veniat mater domini mei ad me. O quanta in pphetisse mente humilitas. q̄ ver⁹ ſmo dei queȝ dixit. Sup queȝ requiescit spirit⁹ nisi sup

humilem & quietum ac trementem verba mea. Matrem quidem domini que ad se venerat mox vt vidit esse cognouit. Sed nihil in se talis meriti reperiens quo digna fieret a tanta hospite visitari. vnde hoc michi inquit: vt veniat mater domini mei ad me. Qui nimirum spiritussanctus que ei donum prophetie contulit. munus pariter humilitatis prestitit. Prophetico repleta spiritu genitricem ad se aduentasse saluatoris intelligit. Sed humilitatis spiritu circumsepta minus dignam se eius aduentu deprehendit. Ecce enim vt facta est vox salutationis tue in auribus meis exultauit in gaudio infans in vtero meo. Intellexit elisabeth eodem quo impleta erat spiritu reuelante quod exultatio illa sui significasset infantis. hoc est illius venisse matrem cuius ipse precursor ac demonstrator esset futurus. Et quam miranda quam cita sanctispiritus operatio Nulla quippe in discendo mora est vbi spiritussanctus doctor adest. En vno eodemque momento cum voce salutantis. gaudium nascitur infantis. quia dum vox ad aures peruenit corporales. virtus spiritalis cor intrauit audientis. nec solum genitricem. sed & sobolem amore domini aduenientis accendit Unde mox eadem precursoris domini genitrix ea que in occulto cognouerat his qui simul aderant & audiebant palam euangelizare curauit. Nam subdit Et beata que credidit. quoniam perficientur ea que dicta sunt ei a domino. Nam ex hoc quoque per spiritum didicit elizabeth. que angelus ad mariam verba protulit. quod illa mox euangelizanti credidit. quod hec diuina operante potentia absque vlla essent dubeitate complenda. Mirumque in modum idem spiritus eam cum impleuit presentium simul preteritorum & futurorum scientia instruxit. De presentibus namque se edoctam monstrauit. cum beatam mariam matrem domini sui vocans quia redemptorem humani generis in vtero gestaret. indicauit. Unde etiam fructum ventris eius singulariter benedictum esse professa est. Preteritorum se noticiam accepisse signauit. que & verba angeli ad mariam & consensum marie credentis sibi innotuisse prodidit. Sed & futurorum scientiam sibi non negatam intimauit. cum perficienda a domino que ei dicta essent aperuit. Quis autem fratres mei dicere quis existimare sufficiat que tunc gratia spiritus dei genitricem repleuit. cum tanta in matre precursoris lux doni celestis emicuit Verum audiamus verba que dixit. si forte ex his aliquantulum valeamus dinoscere quod intus habuerit. Audita ergo responsione elizabeth. que eam beatam inter mulieres predicauit. matrem domini sui cognominauit. fidem fortem laudauit. ad cuius ingressum seipsam cum filio spiritusancto repletam esse significauit. non amplius tacere potuit dona que perceperat. sed que semper animo gerebat vbi aptum tempus inuenit. etiam deuota oris professione patefecit. Namque vt virginalem decebat pudorem. acceptum diuinitus oraculum aliquandiu silencio tegebat archanum. misterii celestis in sui pectoris abdito venerabatur occultum. expectabat reuerenter donec ipse donorum distributor quod sibi doni specialis tribuisset. quid secreti reuelasset. quandocumque vellet ostenderet. At postquam eadem que sibi erant carismata prestita per alios

spū reuelāte esse patefacta cernebat. mox etiā ipa thesaurꝝ celi quē in cor de suabat apuit. Ait ergo. Magnificat aīa mea dn̄m. ꝛ exultauit spiritus me⁹ in deo salutari meo ꝛc. Quib⁹ pmo dona sibi spēaliter concessa ꝯfitetur. Deinde generalia dei bn̄ficia qbus generi humano ineternum cōsulere nō desistit enumerat. Ei⁹ āt anima dn̄m magnificat q omnes interioris hominis sui affect⁹ diuinis laudib⁹ ac seruiciis mācipat. q obseruantia pceptorꝝ dei sꝑ eius potentiā maiestatis se cogitare demōstrat. Eius spūs in deo salutari suo exultat. quem nihil in terrenis libet. nulla caducarꝝ rerꝝ affluentia emollit. nulla aduersitas frāgit. sed sola illi⁹ a q salus speratur eterni sui cōditoris memoria delectat. Que cū oīb⁹ pfectis verba recte ꝯueniāt. maxime tn̄ ea beatā dei genitricem pferre decebat q meriti puilegio singularis spiritali ipius dilectōe flagrabat. ꝯ corpali cōceptōe gaudebat. Que iure in iesu. i. in salutari suo speciali p ceteris sanctis gaudio potuit exultare. qꝛ quem ppetuum salutis autorem nouerat hūc ipm tpali ortu de sua carne nasciturꝝ esse sciebat. qten⁹ in vna eademqꝫ psona veraciter suus fili⁹ esset ꝛ dn̄s

CLXXX.

De sancto Arbogasto

Sanctissimi sacerdotis xp̄i arbogasti exortū vel conuersationem eius a puero ad pfectōnem vsqꝫ pontificat⁹. seu antiqtas obliterauerit vel scriptorꝝ raritas nō declarauerit. quia scriptō nō docet incertū habetur. At vero tāti pr̄is isignia qb⁹ in dieb⁹ suis miracul' choruscātib⁹ claruit nō ex toto sunt silencō oppressa. q p aures fideliū trāseūdo. posteris narrātib⁹ aurib⁹ nr̄is sunt ifusa. Tradūt nāqꝫ eū in tpib⁹ dagoberti reg. cū sancta eccl'a longe lateqꝫ flores doctrine catholice suaue redolentes diffunderet. ꝛ verbū dei vsqꝫ qqꝫ pspere curreret. de aqtania pgressum. diuino nutu argentinensis ecclesie cathedram ꝯsedisse susceptūqꝫ culmen regiminis felici gubernatōe diu rexisse. Hic beat⁹ xp̄i sacerdos pfato regi amica familiaritate adeo est innexus vt eo intra regalem aulā ascito illius alloquio delectaretur ꝯsilio vteretur. Qua iocunditate cū vterqꝫ suo. rex in regno. episcopus in epātu psperē se agerent. hostis humani generis iuidia res leta vertitur in cōtraria. Nā cum qdam die venatores regis more solito aprūꝫ insequerentur in saltu. regis etiā filius q erat ei vnicus pariter cum eis in eodeꝫ discursu festinauit. Dū āt illi p deuia queqꝫ ꝛ diuersos amfractus cū canibus oberrarent. solus relictus singulari occurrit incautus. Quo viso sonipes in quo sedit pauefactus. cursum retorquens in fugaꝫ vertitur. Puer vero cū eū freno retinere conaretur. ꝛ in alterā ptem habenam strictius traheret. heu nimiuꝫ pnus a sella est plapsus. Adhuc aūt habena quā in manu tenebat inherens p terram tractus. calcibus

equi miserabiliter est ꝑrit⁹. Quē sui pedissequi diu q̄sitū: ꝛ ita inuenien tes attritū. nō sine maximo merore tollentes. ꝛ in eq̄s leuātes. funere lugubri domū sunt reuersi. Cū aūt in palatō reg̃ quod factū fuit ꝑsonaret. q̄ntus vndiq3 cōcursus viroꝝ ac mulieꝝ. quātus plāctus. q̄nt⁹ eiulatus regales edes. vicos cāpos. vbicūq3 auditū est impleuerit nemo vals3 explicare. Interea puer in lecto collocatus. altera die vita p̄senti est exut⁹ Quid igitur hmōi cōcussionis facto op⁹ sit: ꝛ quomō reg̃ dolorē mitigarent. cū secū q̄rerent. tādem ꝯsilio inuento. vt ep̄s inuitet. regi suggerīt Quod ille deuotissime amplectēs. mox sine dilatōe legatis directis: vt ad se ep̄s omī festinantia fatigare se dignetur exposcit. Nec mora iussa faciūt. ep̄m adeunt. cām inuitatōis nō sine luctu exponūt. Ille vero audito casu amici. tot⁹ spiritu ꝯturbat⁹. flens mltumq3 gemens. stati ꝓperare non distulit. Nec min⁹ interea rex ad aduētum pontificis impatiens egressus. senem emin⁹ festinātem cōspicatus. fusis lacrimis. velato capite. multis comitātib⁹ atq3 lacrimātib⁹ stipatus occurrit. Qui cum se inuicem solito salutare pararēt. p̄ nimio cordis dolore vox hesit in gutture Quātum lacrimaꝝ ex vtraq3 pte fluxerit. nulli cognitū esse poterit. Tādem luctu sauciati. cū nox aduenissz: ꝛ omēs sopor grauissim⁹ opp̄ssissz. ad oratōz ꝓcessit epūs: Quō aut q̄bus verbis orauerit nō patet. q̄d āt impetrauerit nō latet. Finita āt orōe accessit ad feretꝝ. eiectisq3 omib⁹ ad exeq̄as vigilātib⁹. flexis genib⁹ cōmittit se beate marie patrociniis. vt illa q̄ vitā mundo genuit. vitā puero impetraret a filio. Inter orādū puer surrexit. exutūq3 funebrib⁹ indumētis. q̄bus añ vsus est ep̄s iussit indui regalib⁹. Igitur q̄ huic officō aderāt clamorem gaudii diuti⁹ cohibere nō poterāt. q̄n libere eruptū atriū oēmq3 aulam reg̃ vociferato maximo implebāt. Quo omnes a somno excussi huc illucq3 discurrebāt. cām tāti sonit⁹ ignorātes. Necnō rex ipse q̄ tunc p̄mū paꝝ somni carpebat exterritus. nam nimiū tristis tota nocte iacebat insomnis. cubiculū vbi tātus fragor exort⁹ est festin⁹ erupit. Quāta leticia cor e⁹ pulsauerit. fuse p̄ gaudio lacrime testātur. cū reuiuiscere vidit. ꝓ quo si eū recipet ipe mori cōcupiuit. Uocata mater ad sancti viri pedes festinat. q2 cor ei⁹ triste fili⁹ viuus mulcebat. Necnō oēs q̄ ad funus deflendū ꝯfluxerāt gaudio repleti. ad āmiratōz resurgentis pueri. q̄q3 ꝓ aliis ire festinabant. Rex ergo ne morā faceret. epo domū ne laudaretur a pplo festināti. ꝯsiliū cum regina duxit quō sanctū remuneraret. q̄ eis tāta bñficia a deo p̄stitisset Auꝝ argentū q̄cūq3 ꝯcupiscibilia ꝛ regio dono honorabiliora i thesauris inuenire poterant. gratissime p̄cepit offerri. humiliter dep̄cans. vt accipere dignaretur. Que sanct⁹ vir accipe deuitās ait. Si aliq̄d ꝓ grārū3 actōe deo offerre te delectat. ad augendū dei huicium in eccl'a beate matris xp̄i cui⁹ meritis filiū viuum recepisti. terminos ei⁹ q2 angusti sunt ad tm̄ huiciū dilatare aliq̄ pte regni tui. vt sit in vsufructuario. ibi huiētib⁹

deo. Si ita regie maiestati placet poteris.q2 hoc firmius ac stabili9 est ad beatitudinem tuā.tuorūqʒ ꝛ p̄cedentium patruʒ: ꝛ sequentiū postero rum ꝓmerendā.ꝙ auꝝ qđ oculos cum videtur delectat:ꝛ cor cū pditu3 fuerit cōtristat. Quā ꝓpositōʒ pōtificꝗ rex ḡtulanter amplectens. vbi in quit inuenire poterim9 locuʒ talem q̄ cōgruat ad ꝟuiendu3 matri celestis regis.cui9 sunt vniuersa in celis ꝛ in terris. Cunqʒ hec secum volueret mentemqʒ p omnem alsaciaʒ spargeret sic vbi forte talis loc9 inueniret q̄ tāte domiatōni apt9 haberetur occurrit animo rubiacā opidum cun ctis vsibus.i.agris.vineis cāpis ac siluis.aquis edificiis popul' opulen tissimum summe regine in dotem ꝯuenire. Nō distulit rex.voto tandem inuento. corā optimatibus suis assensum tū bono ꝯsilio p̄bentib9. testa mētum facit.vt rubiacha cuʒ omibus appendiciis cōfinibusqʒ ad se pti nentibus.etiaʒ et cum villis totū ꝛ integꝝ amodo ꝛ deinceps sit sub do minio sancte argentinensis eccl'e. ꝟuiētis genitrici dei marie.stabili et i extricabili stipulatōe subnixū: Hoc nobili donatiuo ditatus. valedicens regi: ad ꝓpria remeauit epūs: cōuocatoqʒ clero.militumqʒ cetu. populi qʒ ꝯuentu.cunctis astantib9 ꝛ aspicientib9 testamentū acceptum posuit sup altare cōsecratum in honore sancte marie. Pꝯea vero multis annis vixit.pollens virtutib9 sanctis E qbus vnū miraculū fidelib9 valđ ꝓficu um.huic opi dignū duxim9 inserendū. Ferunt nāqʒ eū circa flumē quod de saltu vosagi.noīe briuscha mixtū cum alsa fluuio. q̄ alueo p alsaciaʒ eo vsqʒ decurrit.oratoriuʒ ligneū paruū sibi fieri iussisse. quo nocturno silencio fluuiū trāsiens veniret:vt ibi secreti9 in oratōe noctaret. mentē qʒ in diuina cōtemplatōne lati9 extenderet. Subinde vero cū nauigium nō inuenit siccis pedib9 fluuiū trāsiuit:cōpletaqʒ orōe. rursus sup vndā ambulās repedauit. Ita ergo religiosam vitā ducēs. diuersis morb op p̄ssos curauit.dmones ab obsessis corpibus fugauit.discordātes cōcor dare fecit:qb9 ꝟm moduʒ necessitatis cōmodus extitit moderator Cuʒ ḡt sentiret iminere sibi diē extremū in mōticulo vrbi vicino extra ciuita tem vbi sancti michaelis est eccl'a cōstituta. sepulturā sibi fieri precepit ꝛ eo se ferri ac sepeliri.imitās saluatorem xp̄m.q̄ extra portā elegit sibi sepulcꝝ

CLXXXI.

De Badelfo

BEati adelfi metensis episcopi celebratur natalis.q̄ decimus a beato clemente q̄ p̄m9 eandeʒ sedeʒ regendā a beato petro suscepat.gubernauit. Huius pater felix noīe de aq̄tania or tus extitit.mater beatrix đ nobili burgundioꝝ genere origi nem duxit. Huic in somno angelus dei apparens ꝙ filiuʒ paritura esset annunciauit: ꝛ cuius nomis q̄nteqʒ virtutis ꝛ meriti succedente tēpe fo ret intimauit. Natus ergo beat9 adelfus ꝛ ablactat9.ecclesie disciplinis

imbuendus traditur: in quibus ita profecit ut nulli videretur esse secundus. Ad perfectum igitur eruditus beato rufo avunculo suo metensi episcopo traditur ut eius bonis actibus probisque moribus ad bene vivendum informaretur. Beato autem rufo vicesimooctavo episcopatus sui anno defuncto. sanctus adelfus concordi voto cleri et populi episcopus eligitur: et licet reluctante pastor metensi ecclesie consecratur. Adepto autem episcopatu. quam largus in elemosinis. quam promptior in orationibus et vigiliis. quam assiduus in ieiuniis fuerit. nullius lingua ad liquidum enarrare poterit. Cum autem eandem sedem decem et septem annos in omni sanctitate rexisset. de hoc seculo ad celestia regna migravit: et iuxta beatum rufum avunculum suum in ecclesia sancti felicis martiris sepultus est: Et quanti meriti apud deum uterque fuerit miracula ostendunt. Post multa vero annorum curricula anno videlicet dominice incarnationis. dccc. xl. sub ludovico imperatore. drugone venerabili episcopo metensem regentem sedem. petitione lantfridi cenobii ipsius ecclesie: et totius congregationis monasterii quod dicitur novum vilere. clero quoque et populo alsatie provincie id summa devotione fieri poscentibus. ad supranominatum cenobium venerabile corpus sancti adelfi translatum est. eo quod idem locus metensi ecclesie subiectus sit. Cum autem sacratissimum corpus de tumulo levaretur. odore immense suavitatis astantes perfusi sunt: et hic odor usquequo ad destinatum locum perventum est a naribus comitantium non recessit. Silva etiam vosagi vie qua ferebatur contigua: se ob honorem sacri corporis quasi salutando inclinavit. Cum autem de villis et agris omnibusque locis. ad dei viri corpus deducendum multitudo populi concurreret. quidam homo in agro occupatus cum ceteris occurrere noluit. insuper etiam sancto dei convicia ingessit dicens. quod non vere dei sanctus esset sed propter pecuniam congregandam eius corpus in feretro circumduceretur Statim ergo ut blasfemie verba ore protulit ita febribus colligatus est. ut ad propriam domum nisi aliorum manibus comportatus redire non posset. Utrum autem ab hac infirmitate convaluerit vel in sua infidelitate defecerit. nobis manet incognitum. Alius quoque multo tempore in magna infirmitate depressus accessit ad feretrum: et se ad comportandum submisit: et statim sanitatem quam desiderabat accepit. Ut autem ad locum sepe iam nominatum pervenit. maxima cleri et populi turba excipitur: et cum magna gloria in ecclesia sancti iohannis baptiste collocatur. ibique quod cum christo regnet manifestis signorum indiciis comprobatur.

cclxxxii.

De S. iodoco

Beatus iodocus fuit iudabeli regis britonum filius Habuitque fratrem maiorem natu beatum videlicet iudabelum. qui successit patri in regno. Isti duo fratres immo due gemme celestes contemporanee fuerunt regis francorum dagoberti. cum quo post graves inimicicias ad invicem pacificatus est. ipse rex britonum iudabelus

⁊ magnis ab ipo munerib⁹ honorat⁹. Regressus itaq; in britāniā. cogitauit regnū terrenū p celesti regno relinquere: ⁊ vitā monachicam ducere. frēm suū iodocū iuniorē corā se cōueniri fecit de suscipiendo regni gubernaculo vt suū posset adimplere ppositum: ⁊ frui cohabitatōne monachoꝝ. Beat⁹ āt iodocus nō min⁹ feruens in dei dilectōe deliberādi inducias. viii. dieꝝ. vix a fratre impetrauit. Interim die noctuq; anxi⁹ cogitare cepit. quō posset effugere regnū simul ⁊ patriā: ⁊ fratris sui circa se studium declinare. Ipo igitur in monasterio q̄dam vbi lrās didicerat commorāte. ⁊ orōni frequenti⁹ incūbente. contigit vndecim illuc pegrinos venire. q̄ causa deuotōis limina aploꝝ petri ⁊ pauli visitare desiderabant. His secreto associat⁹ parisi⁹ venit cū eis. ac vtꝝ vlteri⁹ cū eisdē pcederet dubitauit. Cōsiliū tādem a spūsancto ꝯsecut⁹ q̄ gressus ei⁹ in omib⁹ dirigebat. ab hoc itinere ⁊ a sociis itineris declinauit. Et ad pōtiui cōfinia q̄ antiq̄s plena nemoribus erāt: ⁊ feris ac animalib⁹ solū habitabilia festinauit. Delectatus itaq; loci illi⁹ vasta solitudine. disposuit habitatōē ibi facere sup fluuiū alzeiā. Sed a duce heymone illi⁹ terre dn̄o p. vii. annos ab hoc pposito retardatus est. inter q̄s annos lrās magis didicit: ⁊ sacros ordines suscepit. Tādem sacerdos effect⁹. iā; dicti ducis filiū q̄ eum in maxia veneratōne habebat de sacro fonte suscepit. Elapso septennio. ad vitā solitariā trāsiens in loco alzei flumis riuulis vndiq; circūdato ibidem eccl̄am ⁊ domunculā edificauit. Preter plura que p eum dn̄s opatus est miracula. hic est ꝯsiderandū q̄ volucres ⁊ pisces diuersi generis ad sacrā ei⁹ manū palpabiles receptis ab eo alimentis veniebāt ⁊ recedebant q̄si domestici. Quadā vero die dum ad victū quotidianū nō haberet nisi panem modicū. sibi ⁊ discipulo suo domin⁹ ī specie paupis aduenit elymosinā petēs. Vir dei iodocus panem diuidi iussit in q̄tuor ptes: ⁊ paupi petenti vnā ptem de q̄tuor erogari. Vix egressus erat: ⁊ ecce dn̄s reuertit̄ in forma egeni dficientis inedia: ⁊ secūdo panis q̄drante satisfactū est eius petitōni. Nec mora regressus tercō q̄si esuriens ⁊ dficiens fame. donata est etiam ei ps panis tercia. Cōsequenter visus est dn̄s in altera paupis effigie rogaturus elymosinam sicut iam tercō fecerat an̄. nec erat vnde reficeretur nisi de residuo panis q̄drante. Viro itaq; dn̄i iodoco ⁊ hunc erogare iubente ait ei⁹ minister. Vis ne aliq̄d nobis remaneat. Volo inq̄t sanct⁹ totum tribui esurienti q̄r potens est dn̄s etiam hodie nostre puidere necessitati. Vix recessit dominus: ⁊ interī dum ꝯsolaretur ver⁹ dei amic⁹ discipulū de panis erogatōne cōmotum ecce p fenestrā vise sunt ⁊ inuente in alueo flumis quatuor nauicule onuste victualibus. De q̄bus q̄s eas adduxerit: vel quo ille dueneriut postq̄ fuerunt victualib⁹ exonerate. vsq; in hodiernum diem ignoratur. Hec ⁊ alia que p eum domin⁹ ibidem miracula demonstrare dignat⁹ est. lōge lateq; patriam ad eius visitatōnē; ad impetrāda eius

suffragia cōmouerūt. Cūq3 ibidē. viii. annis elapsis. populi frequentiā nequiret sustinere. ad alteri⁹ dextrum dño duce, pcessit. Constructoq3 ibi oratorio in honore beati martini ꝛ māsiuncula. ibidem plurimas ab hoste antiquo passus est insidias p. xiiii. ānos qbus illic est cōmorat⁹. Eo i lo co signo crucis facto ppria manu aqlam de sublimi pstrauit. que galluz suum abstulit: ꝛ. xi. gallinas singillati. gallūq3 suum incolume suscepit. Nō lōge post dyabolus in horribilem mutat⁹ colubrum gruiter ipm mo mordit in pede. Qua lesione p spūmsanctū edoct⁹ vt ad aliū locū trāsirz adiūcto sibi duce heymone vastā circūibat heremuz vt inueniret habita tōis locum. Ingrēdo aūt cū ibidez grui dux torqueret sitis inopia. pre lassitudine et siti obdormiuit. Interim fuus dei iodocus oratōni icubu it: surgēsq3 baculo quo innitebatur terre infixo sicut alter moyses aquā pduxit ꝛ fontem inde largiter effluentem: Quo exhilarati dux ꝛ eius fa milia sue sitis extinxerūt ardorem: ꝛ trāseuntib⁹ ibidem adhuc aquā ad mistrat sufficientez. Progressus inde versus mare in vmbrosā valle cli uum ascendit paruū. Quo dlectatus. hec est inqt cathedra. hec est requi es mea in sclū. Duce itaq3 reuerso ad ppria. vir dei ppria māu duo ibi dē cōstruxit oratoria Unū petro aploꝝ pncipi. alteꝝ paulo gētiū docto ri: Profect⁹ est etiā postmodū romam vocat⁹ a beatissimo martino tunc romane sedis antistite. q a mlto tpe ꝯcupierat videre eū: ꝛ a sanctissimo ei⁹ colloquio satiari. Receptus est ab eo cū honore dbito et tractat⁹ Ibi dem a spūsancto doctus est quem in omib⁹ custodē ꝛ magistꝝ habuit vt ad heremū suā reuerteret. quā in terris sibi elegit habitatōz. inde in bre ui exitur⁹ a corpe: ꝛ trāsmigratur⁹ ad consortium angeloꝝ: ꝛ ppetuā di uine maiestatis cōtemplatōz. Post sacra ꝛ multa de eternitate colloqa ꝛ mutua oratōnum suffragia inter ipm ꝛ summū pōtificem habita. pre ciosissimis a dño papa sibi collatis sanctoꝝ reliquiis. reuersus est cū to tius patrie gaudio ad pontinii cōfinia. Ubi in mōte habitatōnis sue in q modo reqescit corp⁹ sancti iodoci. pposito parentū cōsilio. adducta est sibi puella absq3 ocul' nata. q sicut docta fuerat in visione faciez et loca vbi oculi dbebant esse lauit de aq illa qua vir sanct⁹ manus abluerat Et mox receptis ocul' clare cepit videre. Duce itaq3 heymone psente cū in numera dei plebisq3 turba in occursum beati iodoci cōgregata sanctissi mis qs attulerat reliquiis cum omi q decuit veneratōe repositis i noua beati martini eccl'a. in qua nūc sacrū corp⁹ e⁹ reqescit. tunc de nouo facta lapidea a pfato duce: ipe vir beat⁹ pparauit se ad diuia misteria celebrā da casula indut⁹ ad modum niuis alba. Qui cū astaret altari tercō ydus iunii ꝛ mistraret cū duotōne maxima. diuina manus apparuit sup eum visibiliter. inter sacrosancta missaꝝ solēnia. suūq3 sacerdotem ꝛ locuz il lum assignauit ꝛ confirmauit benedictōne ppetua cum pmissione tali. ꝛ voce mirabili celitus subsecuta. Quia contempsisti diuitias terrenas. ꝛ

refutasti paterni regni culmia. et elegisti paup esse: ⁊ latere abiectus in terra ista deserta. pparaui tibi coronam inter agmina angeloꝝ. eroqȝ loci hui⁹ in quo resolueris defensor ac iugis custodia. vniuersiqȝ hūc locum visitaturi imppetuum cum deuotōe ⁊ pura cordis intentōne, p tui nois memoria. diuina in terris gr̄a non defraudabūtur: ⁊ p⁹modum ad gaudia peruenient sempiterna. Sequenti itaqȝ tempe beat⁹ iodoc⁹ in carne pter carnem viuendo nō homo sȝ angelus videbatur. Idus decēbris obdormiuit in domio ipo dn̄o p̄sente. ⁊ angelorum obsequiis. Domini p̄sētiam ostendit intolerabilis claritas splendoris: ⁊ incompabilis dulcedo diuini odoris. Corp⁹ etiam ei⁹. qꝛ virgo fuerat. ⁊ immunis a carnal' commixtionis cōtagio. ita sanum pmansit ⁊ integrum vsqȝ ad annos q̄draginta in tumulo acsi spūs vite foret in eo. Et a custodib⁹ corpis sibi vngues manuum ⁊ vngues pedum: ⁊ capilli capitis ⁊ barbe q̄si viuerȝ excrescentes incidebantur ⁊ radebātur omi sabbato. quoadusqȝ successor ducis heymonis minus reuerēter ⁊ p̄sumptuose immemor scripture dicētis. nō temptabis dn̄m. sacrariū violenter irripuit cum satellitib⁹ suis. ⁊ intrauit vbi repositum erat corp⁹ sanctissimū. Visoqȝ miraculo statim cecitate pcussus versus est in amentiā: ⁊ exclamās ha ha sancte iodoce surd⁹ pmansit et mutus quoadusqȝ diem clausit extremū. Prolixitatem āt miraculoꝝ q̄ p ip̄m dn̄s exhibere dignat⁹ est suis fidelib⁹ in nr̄is temporib⁹ videmus. sicut de plurib⁹ a morte resuscitatis vel suspēdio vl' alio mortis genere d̄functis. siue in aq̄ suffocatis. seu etiā ipius bn̄ficia quoad multiplicatōȝ bonoꝝ tpalium. nec calamo scribere nec s̄mone enarrare sufficim⁹. Cuiusdam d̄uoti sibi filium in cunabul' iacentem. cum esset incendiū vndiqȝ in domo circa puerū. beat⁹ iodocus miraculose conseruauit. pannis q̄bus inuolut⁹ fuit ⁊ ipis cunabul' cum puer leuat⁹ esset in fauillam ⁊ cinereȝ penitus resolutis: vt omib⁹ pateret ꝙ edacitas flame q̄ lignoꝝ ac lapidum potuit duriciam consumere tenerum infantē beati iodoci custodie traditum nō licuit ledere. Qui postmodū fili⁹ in mōasterio sancti iodoci monachus fact⁹ est. Quot surdos claudos paliticos et alios infirmos curauit nō est numero colligere. Unde est ꝙ de regio fastigio sibi voluit post mortem retinere ne in loco vbi sacrū ei⁹ corp⁹ requiescit alius ardeat liquor nisi liquor cere. Quod infortunio suo expti sunt tres monachi. q in ecclesia vbi corp⁹ e⁹ fuit delatum de sepo lucernas tēptauerunt accendere nec aliq̄tenus potuerūt. Contigit āt in signum temeritatis sue duos iporum incōtinenti decedere. tercium vero oris contractōne puniri. ac ita pmansit omib⁹ diebus vite sue. Sunt aūt he festiuitates beati iodoci. Prīa videlicȝ in die bt̄i barnabe qn̄ infra missaruȝ solēnia manus domi sup eum apparuit. Quod etiā miraculum sepius p alios sanctos ostensum. virtus diuina ad veritatem illi⁹ veri ⁊ sanctissimi sacrificii compbandā in cordibus fragiliū misericorditer d̄mōstrauit

Secūda est in die sancti iacobi apostoli fratris sancti iohānis euangeliste. de inuentōe sancti corporis eius. Tercia est de morte eius in die sācte lucie virginis

De S. othmaro

Othmarus in puīntia alemanie natus atq3 nutrit9 est Qui3 esset puer a fratre suo curiā pducit͡ ꝛ lrīs imbuitur. Uirtutibus tamen plus vel eque vt sciētia studuit. iuxta illud sapientie. Que in iuuentute nō cōgregasti. quomō inuenies ea in senectute. Uictori comiti eiusdem regionis. fact9 adolescens seruiuit. Per cui9 puidentiā ac dilectōem integram ad ipm. qz vidit in eo indolem bonam ad sacerdotium promouetur titulo sancti florini. Cogente pfato comite platus ibi positus est. ppter suam religionem scientia3 ꝛ famam volante3 de mundicia vite sue. zvaltramus q ex iure bereditario dominus fuit beremi illius in q beatus gallus cellam sibi construxerat. obtinuit a pfato comite vt othmar9 pesset illi celle in omibus que ad ipam ptinere videbantur. Insup duxit eum ad pipinū regem vt autoritate regia cōcedente ipm eiusdem loci abbatem confirmaret. Cuius petitōni tanꝙ iustus rex ꝯsensum pbuit. Et p manum regis othmaro confirmato in abbatem zvaltramus oīa bona sua seu possessiones libere ꝛ integraliter resignauit. Mandauit itaq3 rex ac ppⁱo ore iussit ibidē vitam instituere regularem. Rediens igitur othmarus. locum reformauit: ꝛ infra annos paucos tam in possessionibus ꝙ in religione valde diues effectus est: ꝛ in edifitiis plurib9 ꝯfirmatus Beat9 igitur othmar9 abbas cu3 vidisset possessiones tpales suo monasterio ex dei bonitate accrescere. in immēsum. timens sue psone virtutū incrementa decrescere. a seipo incepit: ꝛ parsimonie vebemētius insistebat. ita vt etiam in precipuis ieiunioꝝ dieb9 de ꝯsuetudine biduo abstinentiā cōtinuaret. Paupratis ꝛ bumilitatis amator pcipuus: ꝛ cum bis elymosinator magnus fuit. Paupratem e9 illud ostendit ꝙ crebri9 sine tunica sola tātu3 cappa indutus ad monasteriū remeauit exemplo xpi q vilibus pānis in sua natiuitate obuolutus fuit. Et postea creuit in omibus ei9 pauptas. vt nos sup instanti pecunia mime cōfidamus. In necessitate mōasterii sui asello p equo frequenti9 vtebatur. In misericordia ꝛ elymosina nulli ser9 fuit. Unde ꝛ paupibus in ppria psona seruiuit. Lepsis non longe a mōasterio babitaculum fecit. Capita paupeꝝ ꝛ pedes in ppria psona lauit. Unde ꝛ pater pauperum a pluribus est appellat9. Nocte eos visitauit. ꝛ eisdem vt dictum est diligēter obsecutus est ¶ Hospitale insuper cōstruxit vbi ceci paupes recipiebantur Quoꝝ curam adeo solicite gessit. vt etiam de nocte monasteriū egrediens infirmitati eoꝝ multo obsequio deseruiret. Inter bec zvarinus ꝛ rutbardus q tunc toti9 alemanie curiā

amministrabāt dyabolo suadente immanissimo morbo auaricie puenti res eccl'aruz sub sua potestate sitaꝝ p vim sibi iniuste vendicabāt. Que mala loco sancti galli similiter inferebāt. Sup q̄bus iniuriis beat⁹ othmarus pipino regi de ip̄is q̄rimoniam mouit. dicens se ḡuissima incursurum si eis dissimulando ꝯsentiret. Quib⁹ rex ḡtiam suam interdixit. si isti mōasterio nō restituerēt oīa iniuste ablata. Illi vero auaricia victi regis p̄ceptum nullaten⁹ obſuarunt. sed insup beatum othmaꝝ duz reuereretur a rege captiuantes. missis ob hoc militibus. vinctum ad se duci fecerunt. ⁊ lampertum falsum fratrez cenobii ip̄ius othmari. q̄ ab ipsis induct⁹ fuit vt abbatem suū falso ⁊ mendaciter de crimīe accusaret. ⁊ nequiter infamaret. cōduxerunt. Quam ꝓditōnem ꝯtra innocentē neq̄ ille monachus ꝯmittere nullaten⁹ formidauit. Itaqz cōcilio iniquo cōuocato coram multis ip̄e lampert⁹ beatum othmaꝝ de femina accusauit. Unde ad penam exilii ip̄m condemnauerūt. in insulam reni miserabilit relegantes. Ubi p⁹ multas quas patiēter sustinuit miserias in cōfessiōe xp̄i. xvi. kal'. decembris bono fine quieuit. Hui⁹ āt lamperti iniquā machinatōnem qua suum p̄latum innocēter inuoluit. deus iustus iudex sic puniuit. q̄ ip̄m monachum febris adeo ḡuis arripuit vt resoluto vigore mēbrorum caput ipsi⁹ ad terram frequētius verteret: ⁊ more quadrupedum cogeretur ambulare. Unde etiam coactus diuino iudicō eum p̄urgente vt se peccasse in sanctū dei publice fateretur. Quiescite inq̄t sancta sinodus nicena. ⁊ nolite ꝑsequi eos q̄ recte deo famulātur. ⁊ sincera voluntate sup̄na dei mandata custodiunt. ⁊ vestris legib⁹ subiugantur: q̄ꝛ non decet vt carnales sp̄ūales ꝑsequantur. Ūn̄ etiam grego. ait. Qui calūniam illatam non ꝓbat: penaz incurrere debet: quaz si ꝓbasset reus vtiqz sustineret. Cōcilium āt illud neq̄ter incohoatum nequi⁹ est finitum. Sepultus āt beatus othmarus in exilio vbi hodie in insula capella ostēditur annis decem ibidem corp⁹ suum incorruptum ꝑmansit. Post decē vero annos visum est discipulis ip̄ius vt corp⁹ sui abbatis ad sancti galli monasterium. cui s̄m volūtatem dei p̄fuit in sp̄ūalib⁹ ⁊ temporalibus. deferre modis omnib⁹ deberent. Pergentes itaqz ad locum corp⁹ tollentes naui imposuerunt. Quoꝝ deuotōem ⁊ corp̄is ip̄sius sanctitatez miracula crebra ⁊ plura cōsequuntur. Tempestas. n. multa ventorum et ꝓcellarum q̄ p totum lacum cōstātiensem tūc temp̄is visa fuit. in omi via illa nulli eoꝝ impedimento fuit. Uasculum etiam modicū vino plenum quod secum tulerant ip̄is monachis ad refectōz consedentib⁹ quotiēscūqz exhaustum fuit liquoris vini nullum sensit detrimentum. Beati igit othmari corpus ad monasterium beati galli delatum. multis ibidem p̄cedentibus ⁊ consequentibus miraculis. feliciter ⁊ honorifice requeuit.

De festo presentatōnis marie ad templū in hierusalē

PAulus episcopus seruus suorum dei ad futurā rei memoriam. Ratōni cōgruit et conuenit honestati vt ea que de romani pontificis gratia pcesserunt licet eius superueniēte obitu litere apostolice desup confecte nō fuerint. suū ꝯsequant effectū. Sane felicis recordatōnis pio pape secūdo pdecessori nostro pro parte dilecti filii nobilis viri wilhelmi ducis saxonie dudū exposito. ꝙ ipse dux ex specialis deuotōnis affectu quem ad inclitam ppugnatricem nostram gloriosissimam virginem mariam feruenti animo gerebat ab intimis ppterea desiderabat festum psentatōnis eiusdem beatissime virgīs marie. quod vicesimaprima die mensis nouembris annis singulis in terris et dominiis suis de consuetudine celebratur. etiam ex speciali sedis apostolice decreto et statuto annis singulis ppetuis temporib⁹ dicta die solenniter venerari. idem pdecessor sincere deuotōnis affectum quem pfatus dux ad ipm et romanā ecclām gerere compbatur attendēs. et pie considerans ꝙ merita beatissime virgīs pdicte erga genus humanū tātis honoribus compensari nequibant. quin illa maioribus indies et illustrioribus dignissima censeret. pfati quoq ducis in ea parte supplicatōnibus inclinatus videlicet sub dato die noñ. iunii pōtificat⁹ sui anno. vi. autoritate apostolica sua ppetua et irrefragabili sanctōne suarum si sup hoc confecte fuissent literarum tenore statuit decreuit et ordinauit ꝙ festum psentatōnis hoc modo sicuti assumptōnis visitatōnis et alia festa beate marie memorate. in terris et dominiis pfati ducis dicta die annis singulis ppetuis futuris temporibus de mandato sedis apostolice deinceps a cunctis xpifidelibus solenniter celebraretur. Mandamus nihilominus statutum et decretum sua hmōi de celebrando festum predictū p platos et alias ecclesiasticas psonas in dominiis et terris pdictis solēniter publicari. Ne āt de statuto decreto et mandato predictis p eo ꝙ super illis ipsius pii predecessoris nostri eius superueniente obitu lrē apostolice confecte non extiterunt possit quomodolibet hesitari volumus et dicta apostolica autoritate decernimus ꝙ presentes lrē ad pbandū plene statutum decretum et mandatum pii predecessoris hmōi vbiq sufficiant nec ad id pbatōnis alterius āminiculum reqratur. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginam nostre volūtatis et cōcessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si qs autem hoc attemptare presumpserit indignatōnē omipotentis dei et beatorꝝ petri et pauli apostolorum ei⁹ se nouerit incursurū. Datum rome apud sanctū petrum anno

incarnatõnis dñice.m.cccclxiiii.xvi.kal'.octobris põtificatus nostri ãno pmo ¶ Sequitur bulla indulgentiarum pfati festi ¶ Paulus eps seruus seruorum dei. Uniuersis xpifidelibus psentes lras inspecturis salutem et aplicam bñdictõnem. Ad id maxime versatur nostra intentõ vt xpifideles ad maiorem deuotõem et frequentõrem veneratõem pcelse dei genitricis virgis marie que velut aurora cõsurgens. pulcra vt luna. electa vt sol. terribilis vt castrorum acies ordinata. verum solem iusticie redēptorem nostrum iesum xpm q illuminat abscondita tenebrarum. in mundo potestatis tenebrose spũsancto cooperante pduxit. que nec est visa pmam similem nec habere sequētem. modis cõgruentibus excitemus: vt exinde fideles ipsi deuotõne et oratõnibus ppriis. ac ipsius virgis intercessione adiuti nostr isqz inducti excitationibus reddantur diuine gratie aptõres. Sane dudum felicis recordatõnis pio pape secundo predecessori nro p parte dilecti filii nobil' viri zvilhelmi ducis saxonie exposito. qp ipse dux ex specialis deuotõnis affectu ab intimis desiderabat festum presentatõnis eiusdem virginis. quod vicesima pma die mensis nouēbris annis singulis in terris et dominiis suis de consuetudine celebratur. etiam ex speciali sedis apostolice decreto et statuto ppetuis temporibus dicta die solenniter venerari. idem predecessor prefati ducis supplicatõibus inclinatus. autoritate apostolica statuit decreuit et ordinauit qp festum presentatõnis hmõi sicuti assumptõis visitatõnis et alia festa beate marie memorate. in terris prefatis ppetuis futuris tempibus eadem die de mandato sedis aplice ab ipsis fidelibus solēniter celebraretur. put in nris. cum dictus pius predecessor anteq sue sup his lre cõficerentur. rebus fuerit humanis exemptus. inde cõfectis lris plenius continetur Nos igitur cupiētes qp festum predictũ in debita veneratõe habeatur: et ad illud colendum eidemqz virgini famulandum fideles ipsi eo libentius animent q ex hoc dono celestis gtie vberius conspexerint se refectos. de omipotentis dei misericordia et beatorum petri et pauli apostolorum eius autoritate cõfisi omibus vere penitentibus et confessis q die predicta ad laudem et honorem ipsius virgis in singulis ecclesiis mõasteriis et aliis locis ecclesiasticis infra dicta dominia existentibus. in qbus officiũ eiusdem virgis celebrari ptigerit diuinis interfuerint. vel in vigilia eiusdem festi ieiunauerint annuatim cētũ dies de iniunctis eis penitentiis misericorditer in domio relaxamus psentibus ppetuis tempibus duraturis. Uolumus aũt qp si alias in vigiliis ieiunantibus vel diuinis huiusmodi interessentibus aliq alia indulgentia imppetuum vel ad certum tempus nondum elapsum duratura p nos concessa fuerit. pñtes litere nullius existãt roboris vel momenti. Datum rome apd sanctũ petrũ anno incarnatõis dñice. m.cccclxiiii.xii.kal'. februarii. põtificatus nostri anno pmo. ¶ Seqtur institutõ huius festi p archiepiscopũ maguntinensem. ¶ Adolfus dei gtia sancte maguntine

sedis archieps. sacri romani imperii p germaniā archicancellari9 ac pri
ceps elector: ad futurā rei memoriā. Ex spēalis dūotōis affectu quā ad
inclitā ppugnatricē nostrā gloriosissimā semp virginē mariam dei geni
tricem feruēti animo gerim9. ab intimis ppterea ɔsiderātes ꝙ festum p̄
sentatōis eiusdē beatissime virgīs quod vicesimaprima die mensis nouē
bris annis singulis celebrat' de ɔ̄suetudine. deinceps annis singulis p
petuis tempib9 dicta die solenniter veneret'. ea ppter attendentes et pie
ɔ̄siderātes ꝙ merita beatissime virgīs p̄dicte erga gen9 humanū tātis
honorib9 repensari nequeūt q̄n illa maiorib9 indies ꝛ illustriorib9 digniſ
sima censeatur. hac nostra irrefragabili sanctōe statuimus ꝛ ɔ̄cernimus
ac ordinamus. ꝙ festum p̄sentatōis hmōi sicuti festū ɔ̄ceptōis btē vir
ginis marie memorate p nr̄as ciuitates ꝛ dyoceses dicta die ānis singu
lis ppetuis futuris tempib9 deinceps a cūctis xp̄ifidelibus solenniter ce
lebretur cum ppria historia de eodem festo p̄sentatōis ꝛ vbi ppria de il
lo nō habetur historia. tunc historia de natiuitate eiusdem glosissime et
intemerate virgīs recipiatur. sic ꝙ vbi natiuitas habetur p̄sentatō inse
ratur. Et insup vt xp̄ifideles ad maiorē dūotōnem ꝛ frequentōrez vene
ratōnem dicte p̄celse dei genitricis que velut aurora consurgens. pulcra
vt luna. electa vt sol. terribilis vt castroꝝ acies ordinata: veꝝ solem iusti
cie redemptorem nr̄m ih̄m xp̄m q̄ illumīat abscondita tenebraꝝ in mun
do potestatis tenebrose spū sancto coopante pduxit. q̄ nec visa est p̄mam
similem nec habere sequentem. modis ɔ̄gruentib9 excitemus vt exinde
fideles ipi dūotōnibus ꝛ oratōnib9 ppriis ac ipi9 virgīs intercessionib9
adiuti. nostrisq3 inducti excitatōibus reddantur diuie ḡtie aptiores nec
nō ad p̄fatum colendū festum virgīs intacte eo libenti9 animentur q̄ ex
hoc dono celestis ḡtie vberius conspexerint se refectos. de omipotentis
dei mīsicordia ac beatoꝝ petri ꝛ pauli aploꝝ eius. necnō sancti martini
ɔ̄fessoris patroni nr̄i autoritate ꝛ meritis ɔfisi omib9 vere penitentibus
ac ɔfessis q̄ die p̄dicta ad laudem ꝛ honorem ipius virgīs in singulis ec
clesiis monasteriis et aliis locis ecclesiasticis p̄fataꝝ nostraꝝ ciuitatuz
et dyocesium in q̄bus officiū eiusdem virginis celebrari ɔtigerit. diuis
interfuerit. vel in vigilia eiusdem festi ieiunauerit annuatim. xl. dies de
iniunctis eis penitentiis mīsicorditer in dn̄o relaxamus. p̄sentibus per
petuis tp̄ibus duraturis In cuius rei testimoniū secretuz nostrū p̄senti
bus est appensum. Datū in ciuitate nostra maguntina die penultia mē
sis augusti. anno dn̄i. m. cccclxviii.

De eodem festo

Que est illa puella mater et virgo semp maria fratres carissimi. que
nunc mundo ostensa est. q̄ndecim gradus ascendens hodie in templo a

parentib⁹ deo p̄senta f. Vn̄ p̄cessit. quo ascendit: ꝛ quāte virtutis existat videam⁹. Quid āt putas q̄lis olim fuerat vel nunc sit ista ꝑsona: que sā ctis omib⁹ spectanda p̄ponitur: ꝛ imitāda. Hoc āt in p̄mis istruere pbas est. ꝙ aīma ei⁹ ꝛ caro quā elegit ꝛ habitaculū sibi fecit sapientia dei pa tris. ab omi malicia ꝛ immūdicia fuerit purissima. quando in eā ꝛ de ea verbū extitit caro factum. dicente scriptura. In maliuolā aīam nō itroi bit sapiētia. nec habitabit i corpore subdito peccatis. Inter oēs itaq3 sā ctos hui⁹ beatissime virgis memoria eo frequenti⁹ agitur. q̄ maiorē apō deum ḡtiaȝ inuenisse credit. Hec q̄deȝ virgo maria p̄usq̄ nasceretur di uinis est oracul' denunciata: ꝛ miraculis designata. Tādem vero nata a p̄gente diuinit⁹ ordinata. Nata siq̄dem est vt legim⁹ nazareno p̄re beth leemita matre. q̄s vrbes ip̄ius natiuitati vel ↄuersatōi destinatas. eē n̄ tacuerunt p̄phete. Descendit āt de radice illi⁹ fide p̄clara abrae. cui su perne p̄missa fuerat omnis benedictō gentium in suo semīe. Descendit a stirpe dauid. quem deus p̄pter notam sibi p̄bitatem sublimauit dicēs Inueni virum s̄m cor meum. De regali nanq3 tribu simul ꝛ sacerdotali duxit originem que summum erat paritura regem atq3 pontificeȝ. Q̄ō dam itaq3 siderum micat in marie generatōne videlicet ꝙ longe an̄ pa tribus diuersimode celitus est re p̄missa. ꝙ ex abrae semine ꝛ ex regibus orta. ꝙ etiā illi generatōni ob singulare p̄uilegium sanctitas diuinitus agnoscitur concessa. Hanc em̄ inter figuras vt dictuȝ est misticas sacer dotalis virga. dum sine radice floruit. hāc gedeonis vell⁹ dum in medio aree sicce maduit. hanc in visione ezechiel' orientalis porta que nulli vn quā patuit. p̄signabat. Hanc etiam inter p̄phetas p̄ ceteris esayas nūc ex radice yesse virgam oriturā. nūc euidenti⁹ virgā paritura p̄mittebat De his āt de q̄bus certi sum⁹ meritorum p̄rogatiuis paulisp loquamur ad edificatōnem nostram. ac diuini nomis laudem vt pro famulatu reli gio cōfuetur: et p̄ affectu d̄uotō augeatur. Quis igitur nisi hec virgo que sola vniuersam prauitatem hereticam interemit. sola p̄ter deum sit que nos in omni virtute confirmet suisq3 meritis commendet ꝛ auxilie tur p̄cibus: vt et ip̄i digni inueniamur in ei⁹ laudibus. a quib⁹ siquidem humana mortalitas non debet cessare. sed de illius gloria nec silere pati tur deuotō. nec dignum aliquid pōt cōcipere cogitatō. vl' inerudita par turire locutō. Hec est que toti⁹ mundi reparatōnem obtinuit. salutē om nium impetrauit. Quis tandem o benedicta misericordie longitudineȝ ꝛ latitudinem. sublimitatem ꝛ p̄funditatem inuestigare possit. Longitu do enim ip̄ius vsq3 in diem nouissimū subuenit vniuersis eam inuocan tibus. latitudo eius replet orbem terrarum vt quoq3 sua misericordia plena sit omis terra: Sublimitas eius ciuitatis superne ruinas restau rauit. Profunditas quoq3 sedentibus in tenebris et vmbra mortis re demptōnem obtinuit. Sic ergo tue pietatis o maria ip̄am quā apō deū

Gratiā inuenisti. notam facis mūdo. sanctis p̄cibus tuis obtinendo reis veniā. egris medelam. pusillis corde robur. afflictis cōsolatōz. p̄iclitāti bus adiutorium ꝛ liberatōnez. Qualis nanqꝫ fuerit vita hui⁹ virginis marie expectantis in templo redemptionem generis humani dicat am⸗ brosius. Sit itaqꝫ vobis tanq̄ in imagine descripta virginitas marie. ex qua velut in speculo refulget species castitatis ꝛ forma virtutis. Uir go erat mente ꝛ corpe. corde humilis. verbis grauis. animo prudens lo quendi peritioz. legendi studiosioz: intenta operi: verecunda. sermone: non in incerto diuitiarum. sed in prece pauperis spem reponens. arbi⸗ trum mentis deum non hominem querens. Nullum ledere. cunctis be ne velle. maioribus assurgere. eq̄libus non inuidere. iactantiam fugere. Quando illa lesit parētes. Quādo fastidiuit humilem. Quādo derisit debilem. Quādo vitauit inopē. Nichil toruuꝫ in oculis. Nichil p̄cax in verbis. Nihil in actu inuerecundum. Nō gestus fractōz. Non incessus solutōz. Non vox petulantōz: vt ip̄a spēs corpis fieret simulacrū mētis: et figura p̄bitatis. Ip̄a nanqꝫ est illa que celis gloriam dedit. terris de um pacemqꝫ refudit. gentibus fidem: viciis finem. vite ordinem. mori⁹ bus disciplinam. O plena grārum. nō solum pucro abrae: sed ꝛ camelis potū tribuēs de sup̄affluenti ydria tua. qꝛ tu es vera puella p̄electa: ꝛ al tissimi filio p̄parata. Offerētur inq̄t p̄pheta virgīes regi. sed post eam. Nam p̄matū ip̄a sola vēdicat sibi. Et licꝫ ad dei genitricē digne collau dandam nemo inueniat̄ ydoneus. tñ votis omīb⁹ non debꝫ cessare q̄libꝫ etiā peccatoz a laudib⁹. qꝛ in laudibus saluatoris est iter salutis nostre. In honore igitur sancte genitricis ei⁹ a laudib⁹ nolite cessare. Ip̄a nāqꝫ est virgo maria q̄ a nullo virtutum genere vacabat. cui ḡtie plenitudīeꝫ inesse dei nunci⁹ asserebat. Quis. n. cum ammiratōe iocunda non specu letur ip̄ius adolescentis nature fortitudinem ꝛ prudentiam ac fidem in angelico colloquio. vbi tam cōstanter loq̄tur. tāꝫ prudenter interrogat tam facile credit. Quis non iusticiam miretur. q̄m sic vniuersa p̄cepta diuine legis adimplere satagebat. vt nec ad se p̄tinentia q̄daꝫ velut pu rificatōem legalē inexpleta relinqueret. Ip̄ius q̄qꝫ tempantia satis emi cuit. q̄ virgitatis liliū in valle humilitatis p̄duxit. Reprimebāt itaqꝫ vir tutes in cogitatōe et affectu cordis ei⁹ ineffābilem armoniam. quaꝫ ip̄a creatrix et inhabitatrix ei⁹ dei sapientia delectabatur audire: choruscā bant foris quoqꝫ in sup̄ficie s̄mones et actus vnde possent homies glo rificare deum: ꝛ salutis exempla accipe. Altius igitur intuemini f̄res ca rissimi ꝛ cōsiderate quāto deuotōnis affectu mariam a nobis honorari voluit. q̄ totius boni plenitudinem in ea posuit. vt p̄inde siquid in nobis est spei. siquid est gratie vel salutis. ab ea nouerimus redundare q̄ ascen dit deliciis affluens. ortus plen⁹ deliciarum. quem non solum afflauerit sed p̄flauerit. superueniens ille auster diuinus vt vndiqꝫ fluāt aromata

illius. Totis ergo medullis cordiū ꝛ votis omib⁹ veneremur mariā: q̇a sic est voluntas eius. q̇ totū nos hr̄e voluit p̱ illā. Ipa est apud deū ad uocata nr̄a. q̄ non pōt sustinere repulsam. qꝛ apud deū inueīt ḡtiā. Pro uidens q̇ppe erat. nō sapiam vt salomō. nō diuitias. nō honores querebat. sed ḡtiam reqrebat. Sola nimiꝝ est ḡtia q̄ saluamur. Sola grā īdigemus. Quid aliud cōcupiscim⁹. Queram⁹ igitur grām. sed p̱ īuentricē ḡtie mariā. qꝛ q̄ querit inueīt: ꝛ frustrari nō valet. Ceteꝝ q̇dq̇d illud est quod offerꝛe paras deo. marie cōmendare memēto: ꝛ quod offerꝛe desideras. ḡtissimis illis ꝛ omī acceptōe dignissimis marie manib⁹ offerendum trade. si nō vis repulsam sustinere. Nec formides ad mariā accedere. qꝛ tāta ḡtia est repleta: ꝛ spūsancto pfusa: vt fieret celis sublimior. fastigiis pulcrior. sanctitate ḡtiosior. Deniq̄ si diligēter intendas in maria singulas virtutes. in ea p̱rsus inuenies singulares q̄ videbātur esse ꝯmunes. Que etem̄ vel angelica puritas illi audeat virginitati compari. q̄ digna fuit fieri sacrariū spūssancti ꝛ habitaculū filii dei. Si rerum p̄cia pensam⁹ de raritate. sup̱ omēs est illa. q̄ p̄ma p̱posuit angelicam in terris vitā ducere: ꝛ p̱positum virginitatis imobile s̄uare. qꝛ nec aliquatenus titubauit angelo filiū p̱mittēte. Ascēsiones nāq̄ in corde suo disposuit cōuersatōe pit̄er ꝛ oratōe. Ascendit deniq̄ in mōtana cū festinatōne. Dicam⁹ pie ascendit p̄us in templū vt ibi p̄sentaretur: ꝛ p̱ redemptōne generis humani p̄rem suū in abscōdito ꝛ cubiculo cordis oraret. Feruebat siq̇dem in q̄renda grā caritas. splēdebat in carne virginitas. in obseq̇o eminebat hūilitas. Merito p̱inde cātor ille diuin⁹ in e⁹ āmiratōne p̄cinebat. Que est ista q̄ ascendit plane sup̱ homies. ip̄os etiā angelos transcendit. Nimirū sup̱ angelos aquā viuam necesse est hauriat quā homīb⁹ refundat. O benedicta inuentrix grē. genitrix vite. mater salutis fac vt p̱ te suscipiat nos. q̇ p̱ te datus est nobis. Fac bn̄dicta per grām quam inuenisti: vt q̇ mediante te fieri dignatus est p̱ticeps infirmitatis ꝛ miserie nostre. te quoq̄ intercedente p̱ticipes nos faciat glorie ꝛ beatitudinis sue. xp̄c fili⁹ tu⁹ dn̄s noster. q̇ est sup̱ omia benedict⁹ de⁹ in secula amen.

CLXXXV

De S cunrado

Sanct⁹ cunrad⁹ de nobilib⁹ parentibus in almania genit⁹ ꝛ educatus est. Hic qꝛ vir multe honestatis ꝛ bonorum moruꝫ fuit. aduocat⁹ a notbingo ecclesie constantiensis episcopo toti episcopatui auditor p̄ficitur causaꝝ. Succedēte āt temp̱e in p̄positum maioris eccl'e eligit̄. Notbingo aūt ep̄o viam vniuerse carnis ingresso. vocat̄ sanct⁹ vdalric⁹ eccl'e augustens̄ episcop⁹ et ab ip̄o corpus defuncti ep̄i sepelitur. Qui clero ꝛ pp̄lo triduanū indixit ieiunium

vt benignitas dei illi eccl'e daret placentē sibi antistitem. Statuto igit̄ die quo ad electōz vel poti⁹ cōmunez inspiratōz de epo ꝓcedenduz fuit. sanctus vdalricus describit ipsum ꝓpositum beatum cunraduz tl'em eē sicut ait apl's ad thi. ⁊ tytuz. Oportet epm esse irrephensibl'em. vni⁹ vxoris viꝝ. sobriuz. ornatū. prudentē. pudicū. hospitalem: doctorem: n̄ vinolentum. nō ꝑcussorem sȝ modestum. nō litigosuz. nō cupiduz. sue domui bene prepositum. filios habentez subditos cuz oi castitate. Siqs domui sue ꝑesse nescit. quomō eccl'e dei diligentiā habebit. Nō neophicū. non in supbiam elatū. ne in iudiciū decidat dyaboli. Oportet āt ⁊ testimonium habere bonum ab his q̄ foris sunt: vt in opꝓbrium non incidat et in laqueum dyaboli. Item ad thi. sic ait. Oportet. n. epm sine crimie esse sicut dei dispensatorem. non supbum. non iracūdum. non vinolentum. nō ꝑcussorem. nō turpis lucri cupidum. sed hospitalem. benignuz. prudētez sobrium. iustū. sanctum: ꝯtinentem: amplectentem eum q̄ ꝯm doctrinam est fidelem ꝯmonem vt potens sit exhortatōne in doctrina sana: ⁊ eos q̄ contradicunt arguere. His omib⁹ coram multitudine a sancto vdalrico de ipo recitatis. omēs ibidem cōsenserunt. Vn̄ ibidem rapitur trahitur ⁊ quāuis plurimū renitens epūs instituitur. Cathedrali ergo īfula sublimatus sanctus cunradus ꝑncipalem sancte dei matris eccl'am ditauit reliquiis ꝑciosis ⁊ ornatu maximo. Insup tres cōstruxit eccl'as: vnā in ciuitate cōstantiensi. duas extra. In quaruȝ vna scȝ in eccl'a beati mauricii sepulcꝝ domi nostri iesu xpi simillimum illi quod est in hierl'm cum multa diligentia construi ꝓcurauit Vbi etiam. xii. ꝑbendas clericꝭ ibidē xpo famulantib⁹ in ꝑpetuum instituit. Auxit nihilominꝰ canonicoꝝ numerum maioris eccl'e cum allodio ꝓprii patrimonii. Cupiens etiā idem vir sanctus cum apostolo corp⁹ suū efficaciter castigare. tribus vicibus transfretans hierl'm ciuitatem sanctam adiit. in q̄ locum passionis xpi ⁊ sepulture ⁊ resurrectōis simul ⁊ ascensionis in deuotōne maxima visitauit. Postmodū āt apud castꝝ laufen cum sancto vdalrico exn̄s. cū vidisset in ipsa turbine aque ꝓcellis hinc inde spumātibus aues introeūtes mergi ⁊ exeuntes intellexit vir sanctus in spū duas animas fore sub specie illarum auium que ibidem ob scelerꝝ suorum aliquādo commissorum multitudinem suū purgatoriū sustinerent. Itaqȝ ambo visceribus misericordie moti vdalric⁹ ꝑmā missā ꝓ defunctis celebrare n̄ distulit Cunradus aūt ipsa die scdam missam similiter ꝓ defunctis complere nō pigritatus est: Et sic in eoꝝ deuotōne ⁊ solenni altaris oblatōe illarum auiū species amplius non viderunt. Gebhardo optimo adolescenti q̄ casu super episcopi sedem cōsederat ꝓphetat cunradus dicens. Premature sedem meā gebbarde occupasti. mihi succedet q̄ ꝑoz te in hac cathedra sedebit. videlicȝ gamelonus. Sanct⁹ etiā cunradus infra missaꝝ solennia post cōsecratōez corꝑis ⁊ sanguinis domi nostri iesu cristi in die sancto

pasche araneā lapsā in calicem cū sanguie dñi fiducialiter sumpsit Cū qz terminatis rite missaꝝ solēniis put dignissimū est. ipa die ad prandiuz ꝯsedisset. attenuat⁹ corpe p sanctā q̄dragesimā non comedit. Interroga tus a suis cur nō comederet ait. Expecto hospitē in pximo venientem. Et inclinato capite sup mensaz exitū aranee pbet apto ore Quāta v̄ ta li aduentu q̄npotius miraculo inter cūctos ibidem exñtes fuerit leticia: nullus sane mentis ignorat. Obiit āt beat⁹ cunrad⁹ epūs p⁹ multaꝝ ex ercitia virtutuz. vi. kal. decembris anno domi nōgentesimo. lxvi. epat⁹ vero. xlii. senex ꝛ plen⁹ dieꝝ

CLXXXVI

De sancto hilarione

Hilarion sanct⁹ monachus fuit cui⁹ vitā virtutib⁹ plenaz scri psit hieronim⁹. Hui⁹ pentes ydolis dediti ipe vt d̄r rosa de spinis floruit. Alexandriā missus ꝛ ibi grammaticā discens ibidē ec baptisat⁹ est. Totaqz illi volūtas in eccle ꝯgregatōi bus fuit. Audiēs nomen anthonii in egiptū prexit ad videndū eū Quē vt vidit statim habitū mutauit: ꝛ duob⁹ mensib⁹ vix cū eo māsit. Cōtem platus est em̄ ordiem vite sue. grauitatem morū. q̄ creber in oratōnib⁹ q̄ humilis in suscipiendis fratrib⁹. q̄ seuer⁹ in corripiēdis. alacer in exhor tandis. Talem etiā habuit ꝯtinentiam vt cibi ei⁹ aspitatem nulla vnq̄ in eius īfirmitas frāgeret. His virtutib⁹ hylarion instructus rediit ad pa triam cū q̄busdam monachis. Parentib⁹ suis iam defunctis ptez substā tie fratrib⁹. ptem etiā paupibus ōdit. sibi nihil omnino reseruans. Erat āt ānoꝝ. xv. ꝛ ad solitudinē egressus est. sacco tm̄ coopertus: ꝛ sagū rusti cum qd̄ beatus anthonius ei ōdit cum ab eo discessit secum tulit. Tātū xv. caricas post sol' occasum comedens hoc cibo ꝯtent⁹ fuit a. xv. vsqz ad xx. etatis sue annū. Estus ꝛ pluuias breui tugurio quod iunco ꝛ caricis texerat ōclinauit. Deinde breuem cellā parauit latitudine pedū. iiii. lon gitudine vero pedum. v. vt sepulcꝝ poti⁹ q̄ domum crederes. Capillos semel in anno videlicz die pasche totondit. sup nudam terrā in stratu iū ceo vsqz ad mortē cubauit Saccū quo semel fuit indut⁹ nunq̄ lauās nec mutans altero. nisi cū pm⁹ scissus esset. Scripturas sanctas q̄si memo riter tenens post orōnem psalmos q̄si deo p̄sente cecinit A. xxi. āno vsqz ad. xxvi. tribus annis pmis dimidiū lentis sextariū madefactū aqua fri gida comedit. aliis tribus sequentib⁹ panez aridū cum sale et aqua sum psit. A. xxvii. vsqz ad. xxx. herbis agrestibus ꝛ virgultoꝝ radicibus cru dis sustentat⁹ est. A. xxx. vnciā panis ꝛ coctū modicū olus absqz oleo co medit. Sentiens āt caligare oculos et totū corp⁹ in impetiginem verti et punicea scabedine cōtrahi. ad supiorem cibū adiecit paꝝ olei. et hoc vsqz ad. lxiiii. annū vite sue tali cucurrit gradu. nihil gustās pomorum aut leguminum aut cuiusqz alteri⁹ delectabilis rei. Hic dum se videret

corpe fatigatũ ⁊ exitum crederet imminere. a. lxiiii. vsq3 ad. lxx. pāe ab stinuit incredibili feruore mentis. vt eo tpe q̄si nouus accederet ad ꝟuitutem dei. q̄ ceteri solēt remissius viuere. Fiebat āt ei sorbiciuncula de farina ⁊ cum minimo oleo cibo ei⁹ et potu vix q̄nq3 vncias appendentibus. Sicq3 compleuit ordinē vite sue Nunq̄ ante solis occasum nec in dieb⁹ festis nec in grauissima inualitudiē vnq̄ soluit ieiuniū. Igit potentissim⁹ in miraculis. sanctitate incompabilis. lxxx. etatis sue anno cū absens esset esicius. q̄ eum semp familiari⁹ dilexerat. q̄si in testimonium testamenti breuem cartā manu ꝓpria scripsit literatim omēs diuitias ei derelinquens q̄s habuit. videlic3 tunicā de sacco. cucullā ⁊ palliolu3. Iāq3 modic⁹ calor in pectore erat. et quasi iam vix viuebat aptis ocul' hec loq̄batur: Egredere quid times. egredere q̄d dubitas. lxxx. fere annis xp̄o seruisti ⁊ mortem times. Inter hec verba exalauit spūm. Statimq3 corpus eius humatū ⁊ obrutum est. Sicq3 ⁊ ipē omēs q̄ ad egrotantē venerāt rogauit. nē q̄dem punctum hore p⁹ mortem ei⁹ corp⁹ eius ꝟuaretur. P⁹ modum esici⁹ vir sanct⁹ cū piculo vite post. x. fere menses corp⁹ ei⁹ furat⁹ est: ⁊ in palestina deferens monachis crebris ꝓsequentib⁹ laudib⁹ monasterio cōdidit cū tunica cuculla ⁊ pallio. toto corpe q̄si adhuc viueret integro: ⁊ multo fragrante odore quasi optimis delibutum esset vnguētis in testimoniū e⁹ sanctissime vite. ad laudem ⁊ insupabilem ipius dei gloriam q̄ viuit ⁊ regnat ⁊c. Festum āt ipsius recolitur. xii. kal'. nouēbris q̄ videlic3 die. xi. miliū virginū ⁊ beate vrsule festū celebratur.

CLXXXVII

De historia karoli magni

Turpin⁹ remensis archiepūs socius karoli. xiiii. annis cum hispaniam ⁊ galiciā a potestate paganoꝝ liberasset q̄ vidit scribit leoprando decano aquisgrani. Primo quō sanct⁹ iacobus apl's apparuit karolo rogās vt locū sepulture sue purgaret. et viam ad locū sui sepulcri ꝑpararet. vt mltitudo ꝑegrinoꝝ ibi peccata dlere3. Promisit etiā se sibi fore adiutorē in omib⁹ ⁊ cum hoc vitam eternā in ꝑmio Conuersi. n. fuerant multi ꝑ ꝑdicato3 discipuloꝝ iacobi. sed recidiuum passi sunt: ⁊ fides xp̄i ibi deleta erat vsq3 ad temp⁹ karoli. q̄ hispania3 ⁊ galiciā xp̄ianam fecit ꝑ xp̄m. Prima vrbs quā obsedit fuit pampilonia trib⁹ mensibus nequit eam cape. q2 inexpugnabiles erant muri. Orauit ergo. Dn̄e iesu xp̄e. ꝓ cuius fide huc veni. da mihi hanc vrbem. sācte iacobe si veꝝ est ꝙ mihi apparuisti da michi cape eam. Tūc muri collapsi fundit⁹ ceciderūt. Saracenos q̄ baptizari voluerūt viuere ꝑmisit alios omēs occidit. Quo audito. alie ciuitates miserunt ei tributu3 ⁊ se ei subiecerūt. Et facta est tota illa terra sub tributo. Uisitato sarcophago bti iacobi veīt petronū: ⁊ ibi infixit lanceā in mare dicens grās. Et addidit

Hucusq; nunq̄ nisi nūc venire potui. Tunc subiugauit sibi omnē galici am ꝛ hispaniā a mari vsq; ad mare. Item ciuitatē vnā obtinuit in qua erant. xc. turres. Item lucernā ciuitatem q̄tuor mensib⁹ obsedit. Quam cape nō valens deū ꝛ sanctū iacobū inuocauit. Tūc ceciderūt muri ei⁹ Et est deserta vsq; nunc cum aliis trib⁹ ciuitatib⁹ q̄s ipe dn̄s anathemati zauit vt olim hiericho. Omnia ydola dleuit p̄ter vnū. qd̄ vt dicunt sarace ni machometh quem ipsi colunt cū viueret in suo nomie fabricauit ꝛ de monum legionē arte magica ibi alligauit. q̄ tanta fortitudine illō s̄uat q͛ a nullo vnq̄ frangi potuit. Cum. n. aliq̄s xp̄ianus ad illud appꝓinq̄t: statim piclitat̄. Sed pagan⁹ cum orādi causa venerit. illesus abit. Quis q̄ sup illud sederit. statim morit̄. Est igitur in maris margine lapis alt⁹ q̄tum potest coruus volare sursum. infra lat⁹ ꝛ q̄dratus. supra strictus: sup quē est imago de auricalco optimo in effigie homis fusa. sup pedes suos erecta. faciem habens versus meridiem. in manu dextra hn̄s cla: uem magnam q̄ cadet de manu ei⁹ anno quo rex in gallia natus fuerit q̄ totā hispaniam xp̄ianam faciet. Mox q̄ viderint clauem lapsam. gazis suis in terrā positis om̄es fugiēt. Ex auro qd̄ reges ꝛ p̄ncipes dabāt karolo sil'iter quoq; pagani ipe karol⁹ fecit templū sancto iacobo. ꝛ or: namenta m̄lta. ꝛ canonicos instituit. Sil'iter aq̄sgrani de illo edificauit. ꝛ multas alias eccl'as. Reuerso karolo pagan⁹ rex affrican⁹ hispani am sibi subiugauit. xp̄ianos multos occidit quos karol⁹ rex terre custo: des posuerat. Quo audito karolus redijt cum multis exercitibus ꝛ ve: nit baionam vrbem vascorum vbi romaricus moriēs cuidam ꝯsangui: neo eius suum equū. ꝛ cetera sacerdotib⁹ ꝛ paupibus distribuenda com misit. q̄ sup se audiuit demones q̄si rugitus leonum lupoꝝ ꝛ vitulorum. rapt⁹ p dietas q̄tuor ductus ab exercitu karoli est inuent⁹. karolo in cra stinum pugnaturo cum argolando q̄ hispaniam reacq̄sierat. in sero pa: rant se milites karoli vt mane sint ad bellum ꝓmpti. ꝛ hastas suas ante tentoria in pratis fixerunt in terra. quas mane inuenerūt in corticib⁹ et frondib⁹ decoratas ꝛ in terra radicatas. absciderunt eas ꝓpe terrā et de radicibus postea creuit magna silua. Hoꝝ haste floruerūt q̄ ipo die oc: cidendi erant ꝛ sanctoꝝ martiꝝ numero inserendi. Sūt aūt tunc occisa xl. m. ꝛ dux milo pater rotolandi ꝛ equus karoli. Tunc stetit karolus cū duob⁹ tm̄ milib⁹ ꝛ spata que dr̄ gaudiosa multos paganos occidit In se ro vtriq; redeunt in castra. Crastino venerūt quatuor nobiles cū quatu or milib⁹ pugnatorum. Tūc pagani fugiunt ꝛ karolus in galliam redijt. Postea rediēs iterum cum q̄tuor milib⁹ militum karolus. ꝛ horū haste floruerunt. Qui leti et p̄mi pugnauerunt. ꝛ paganos innumerabiles oc ciderunt: ꝛ post ipi occisi sunt ꝛ equus karoli. Ubi stans multos occidit donec fugerent pagani. Iteꝝ mandauit argolandus karolo bellū Tunc karol⁹ venit cum centū. xxxiiii. milibus. Tunc argolādus ꝛ karol⁹ m̄lta

simul locuti sunt de cā belli ⁊ fide. Inter q̄ dicit argolandus. Pugnem⁹ ꝓ fide. Si vincar baptisabor. Vadunt ergo. xx. xp̄iani ꝯtra. xx. paganos ⁊ occidunt eos. Postea. xl. ⁊ euenit vt prius. Postea. c. ⁊ factum est simili ter. Iterū mille. sed sp̄ xp̄iani paganos occiderūt. Tūc datis treugis ve nit argolandus ad karolum baptizand⁹ dicens karolo: Lex tua sanctoꝝ est. Et p̄cepit oīb⁹ pagaīs vt baptizarent̄. Illi cōsenserūt. Tūc argolād⁹ vidit ordines in mensa ⁊ q̄siuit q̄ essent. Respondit karolus. hos eē epi scopos. hos monachos. hos canonicos. hos paupes q̄s dicit esse nūcios dei. Cui ille. Male tractas nūcios dei tui. ꝓpter hoc nolo baptizari. Et abiit. Hic notandū q̄ graue peccatū sit male tractare paupes. Propt̄ hoc karolus tāta leticia baptizandoꝝ est p̄uatus. Crastino karolus pugna turus habuit. c. xxxiiii. milia. argolandus. c. milia. Ibi occisus est argo land⁹ ⁊ sua. c. m. Victores in sanguine stabant vsq₃ ad bases ciuitatis. q̄ mox capta est. paganis omib⁹ occisis. Tunc. m. xp̄iani nocte spoliauerūt mortuos karolo ignorante. Qui onustati auro ⁊ argento cū ad karolū₃ redire vellent: a paganis q̄ fugerant sunt occisi: ⁊ hoc fecit eis auaricia ¶ Princeps nauarroꝝ mandat karolo bellū. Qui orauit dominu₃ vt ostendat sibi in illo bello morituros. Crastino armato exercitu karolus vidit rubeā crucem in humeris moritūroꝝ retro sup loricas. Quos oēs in oratorio suo retrusit ne occiderētur. Peracto bello ⁊ occisis fere cētū M. paganoꝝ. karol⁹ quos in oratorio retruserat repperit mortuos vid licet. c. l. Tunc karol⁹ expugnauit totā patriam nauarroꝝ. ¶ P⁹ea d̄r karolo q̄ rex babilonis miserat ꝯtra eum de syria. xx. m. curru ū: ⁊ ip̄e de genere goliath q̄ vulnerari nō poterat nisi in vmbilico vires. xl. fortiu₃ habuit. Statura ei⁹ cubitoꝝ. xii. facies ei⁹ longa vni⁹ cubiti. digiti trib⁹ palmis. Qui omnes ꝯtra se missos portauit in ciuitatem otogoꝝ. Pri mo raynaldū. secūdo cōstantinum regem romanoꝝ ⁊ aliū comitem. tres illos omēs simul leuās q̄si pueros dextra ⁊ leua tulit in carcere₃. ⁊ xx. pu gnatores. q̄s similiter deportauit. Rotholandus vero fixit eum in vm bilico. Vn̄ clamauit. Machomet iuua q₂ morior. Accurrūt ergo paga ni: ⁊ portant eū in ciuitatem. Et sic xp̄iani cum eis mox intrauerūt. et p̄ fatum gigantem occidunt: et ciuitatem rapiūt. Rotholand⁹ gigāti p̄di cauit de trinitate q̄renti. Abraam vidit tres ⁊c: Item in cithara cu₃ so nat tria sunt. ars man⁹ ⁊ corde. In amigdalo tria sunt coriū testa nucle⁹ Similiter in sole cursus splēdor ⁊ calor. In rota plaustri. mediū brachia circul⁹. In hoīe corp⁹ anima vmbra. Sic vnum est tria. Ita in deo tres psone vnum sunt. Item q̄rit gigas quomō potuit virgo parere. respo n dit rotholand⁹. Deus q̄ fabe gurgulioni ⁊ arbori facit gignere vermes multosq₃ pisces ex aqua ꝓducit. vultures apes s̄pentes sine masculino semine facit ꝓlem gignere. potuit idem deus et virginem facere parere De ascensione querenti respondit. Rota molendini quantum ad ima de

scenderit de supius tãtum ascendit eꝯuerso. auis de mõte d̄scendens re
dit in altum. Sol in oriente surgit ⁊ tendit in occidentem. et iteꝝ redit ĩ
orientem. Ita ⁊ xp̄c vnde descendit iteꝝ ascendit. Cui gigas. Nõ pu:
gnenius ꝑ fide. Tunc accidit qđ in ꝑximo capitulo dictuꝫ est quomõ ex
ercitus karoli facies equoꝝ linteis op̄uit: ne viderent laruas hostiuꝫ. ⁊
obstruxerunt aures equoꝝ ne audirent timpana ꝑ que ꝓus fugati fue:
rant qñ pagani fecerãt singulos viros ante singulos equos incedere lar
uatos ⁊ timpana ꝑcutientes. Unde modo victoriã habuerũt. Tunc ka
rolus irrũpens vexillũ in curru abscidit. alias .n. nunꝙ̄ fugissent. Et tũc
occidit. viii. milia paganoꝝ. vrbem cepit: ⁊ postea in hispania nemo ka
rolum ausus est impugnare. Postea venit ad sanctum iacobum ⁊ om̄ia
destructa ibi reedificauit. statuitq; ad honorẽ sancti iacobi oẽs reges et
ꝓncipes p̄sentes ⁊ futuros ep̄o sancti iacobi obedire Tunc ego turpin⁹
remensis archiep̄us sancti iacobi eccłam ⁊ altare cum. lx. ep̄is karoli ro
gatu kał. iunii honorifice dedicaui. Et karolus tũc dedit eccłe sancti ia:
cobi in dotem totam galiciã ⁊ hispaniã vt q̄libet possessor dom⁹ annua
tim q̄tuor denarios ꝑsolueret. ⁊ ab oĩ ꝯuitute reg ⁊ ꝓncipũ liber esset. ⁊
vt ibi sint cõcilia: ⁊ virge ep̄ales ⁊ corone regales ꝑ manus ep̄i loci ꝓbe
antur. Et vt beat⁹ iacob⁹ ⁊ iohãnes cuꝫ matre petierãt vt vn⁹ sedeat ad
dexteram. alter ad sinistrã xp̄i. iohãnes in oriente patron⁹ est apđ ephe
sum. iacob⁹ in occidente. romam ap̄licam sedẽ petr⁹ habet. merito. q2 ipi
erant xp̄o p̄ ceteris familiares. ꝓncipalis tamẽ est petr⁹. q2 xp̄c eum vo:
luit esse ꝓncipem ap̄lorum Tãte fortitudis fuit karolus ꝙ q̄tuor ferra
turas equi simul manib⁹ facile extendebat: ⁊ militem armatũ stãtẽ sup
palmam suã a terra vsq; ad caput suũ facile leuabat Tante largitatis ꝙ
in q̄tuor festis curiã ꝓcipue habuit in hispania videlicꝫ in natiuitate cri
sti. in pascha. penthe. ⁊ iacobi Per singulas noctes eum custodiebãt. c.
xx. fortes. Prima noctis vigilia. xl. ei astiterũt. x. ad caput. x. ad pedes.
x. ad dexteram. x. ad sinistram. dextra spatam nudã. sinistra cãdelam ar:
dentem habẽtes. hoc mõ secundã vigiliam. xl. similr̄. ⁊. xl. terciam vigi
liam fecerũt. Qui plura de virtutib⁹ ei⁹ scire voluerit cernat quomõ ro:
me impator fuit. eccłas multas ⁊ abbatias instituit. sepulcꝝ domĩ visi:
tauit. multorum sanctoꝝ corpa in argento ⁊ auro locauit. Quomodo li
gnum crucis secum tulit vñ multas eccłas dotauit. Cum rediret karo:
lus de hispania. adhuc erant duo reges pagani apud cesareã augustaꝫ
marsir⁹ ⁊ beligandus frater eius a rege babilonie de ꝑside in hispaniaꝫ
missi. q̄ karolo ficte subiacebant. Quib⁹ karolus mãdauit vt baptizaren
tur vel tributum sibi mittant. Qui miserunt ei triginta equos oneratos
auro argento gazisq; hispanicis. ⁊. cccc. equos vino dulcissimo onera:
tos pugnatoribus ad potandum: ⁊ mille saracenas feminas formosas.
Nuncio vero karoli ganialeoni viginti equos oneratos auro ⁊ argẽto

⁊ palliis dederunt: vt pugnatores in manus eorum traderet. Quod ⁊ fecit. Nuncius karolo munera tulit. Sed vinum ⁊ mulieres acceperunt pugnatores. Dixitqꝫ rex marsirus quod veniret baptizandus: Cui occurrit karolus cum quinquaginta quinqꝫ milibus. Venerunt ⁊ pagani: ⁊ horum. xx. milia occiderunt xpiani: Similiter ⁊ cristianorum triginta. M. a paganis sunt occisa propter ebetudinem animi ⁊ fornicationem eorum. Ibi occisi sunt omnes pugnatores preter rotbolandum ⁊ alios quinqꝫ. Tunc rotbolandus cum. c. viris euasit ⁊ occidit marsirum. Ipse solus quatuor lanceis fixus euasit. Tunc marmoreum lapidem trino ictu in duas partes diuisit a summo vsqꝫ deorsum gladio suo: quem voluit frangere quando vidit se moriturum. ne pagani eundem gladium acciperent. Cornu suum sufflando fregit: ⁊ ceruicem colli sui lesit socios vocando. Cum sufflationem karolus audiuit venire voluit. sed prefatus traditor eum auertit dicens eum in venatione esse Adhuc karolus necem ⁊ traditionem suorum ignorauit. Ad obitum rotbolandi venit theodoricus qui vidit compunctionem ⁊ orationem eius. Tribus vicibus carnem suam tetigit dicens: Et in carne mea videbo deum saluatorem meum Similiter tetigit ⁊ oculos dicens. Quem visurus sum ego ipse ⁊c. ⁊ ait. Memento mei domine quia pro honore tuo exul morior: Memor esto sociorum meorum similiter occisorum pro te. Tunc signans se cruce ait. Nunc video quod oculus non vidit ⁊c. Et sic expirauit sanctissimus martir cristi rotbolandus. Ego turpinus nesciens rotbolandum defunctum. ipso die obitus eius missam defunctorum presente karolo celebraui. xvi. kal. iulii. ⁊ raptus in extasi audiui choros in celestibus cantantes. ignorans quid hoc esset. Post hoc demones audiui quasi predam ducentes. Quibus dixi. Quid fertis. Responderunt. Marsirum ad inferna sicut michael rotbolandum ad celestia Missa celebrata dixi hoc karolo. Cum hoc dicerem venit balderwinus super equum rotbolandi dicens rotbolandum se reliquisse in agonia: Cito exercitus venit ad funus sed karolus primus inuenit eum exanimatum. brachia super pectus posuerat in formam crucis. Tunc karolus irruit super eum. Quis planctum illius explicet. Balsamo mirra ⁊ oleo conditus est. Et cum eo ibi pernoctauit exercitus. Triginta octo annorum obiit Crastino armati vadunt ad locum certaminis vbi cum aliquis amicum suum semiuiuum repperit. aliquis mortuum. oliuerium defunctum inueniunt quatuor palis in terram fixis extensum testibus retortis ligatum. a collo vsqꝫ ad vngues pedum ⁊ manuum excoriatum. sagittis. lanceis spatis perforatum. Totum nemus clamoribus impletur: quilibet suum amicum eiulando. Tunc karolus iurauit per omnipotentem quod currere non cessaret donec hostes inueniret: Et inuenit eos cenantes. iiii. m. quos occidit. Stetit sol immobilis ⁊ prolongata est dies illa spacio trium dierum. Et inuento traditore gamaleone precepit eum karolus quatuor equis fortissimis totius exercitus alligari: ⁊ super eos assessores agitantes contra quatuor plagas orbis. Et sic digna morte interiit discerptus exemplo iude proditoris. Duodecim milia

vnciaꝝ argenti: ꝛ .xx. milia talentoꝝ auri. vestes ꝛ cibaria data sunt pro animab⁹ defunctoꝝ. Rotboland⁹ in eccl'a romana sepelitur. gladius ei⁹ ad caput suspenditur. Omnẽ terraꝫ circa opidum blauieñ. vi. dieꝝ spacio vbi rotboland⁹ sepultus est canonicis regularib⁹ quos ip̃e karol⁹ restaurauerat iussit dari. vt annuatĩ in anniuersario sancti rotbolãdi. xxx. paupes omnib⁹ necessariis vestibus induerẽt. cibis reficerẽt. xxx. psalteria ꝛ tot missas p omniũ d̃functoꝝ animab⁹ occisoꝝ dicerent. de reliquo ip̃i viuerent. Post hoc karol⁹ sanctum dyonisium honorauit. oẽm franciam eccl'e eius in p̃dio dedit: ꝛ p̃cepit vt omnes frãci p̃sentes ꝛ futuri etiam reges pastori eccl'e obedirent. ꝛ quelibꝫ domus annuatim q̃tuor denarios daret ipsi ecclesie. Et stans apud corp⁹ beati dyonisii orauit pro animab⁹ occisoꝝ in hispania. ꝛ p his q̃ libenter p̃fatos denarios soluerent. Nocte p̃xima regi dormienti dyonisi⁹ apparuit eumq̃ꝫ excitauit dicens. Qui tuo exemplo in hispania occisi sunt vel occidẽtur oĩm delictorum veniam impetraui. Similiter de q̃tuor denariis g̃uioris sui vulneris medicinam impetraui. Hoc karol⁹ dixit omibus. Tunc karol⁹ aq̃sg̃ni mira matri dei opatus est. vnd̃ p̃uocati sunt etiam ad bona facienda multi alii. Tunc mihi turpino mors karoli reuelata est hoc mõ. Cũ apd̃ viennã die q̃dam in extasi rapt⁹ oratõni vacarem. psalmum de⁹ in adiutorium dicerem. demonũ agmĩa p̃cedebant versus lotharingiã. Cũ oẽs transissent. vidi vnũ q̃si ethiopeꝫ gressu tardo sequẽtem: Cui dixi. Quo itis. Respondit. Aquisgrani tollere animã karoli. Cui dixi. Adiuro te p xp̃m vt redeas ad me dicens q̃d actum sit. Tunc paꝝ morati redeũt vt p̃us ordinati. Dixi ergo ei cui p̃us dixeram. Quid egistis. Respõdit Galicianus sine capite tot lapides ꝛ ligna ecclesiaruꝫ tulit in statera. q̃ plus appenderẽt ei⁹ bona q̃ mala: ꝛ ideo animã ei⁹ a nobis abstulit. Quo dicto euanuit. Et ego cognoui illa hora karolum esse d̃functuꝫ. Ip̃e etiam mihi quãdo ab inuicem recessimus me rogante p̃misit. mihi si fieri posset nuncium mortis sue mitteret. Similiter ego sibi de mea morte p̃misi. Unde egrotans ad mortem p̃cepit cuidam militi alumno suo vt mortem eius mihi nunciaret. Quod ꝛ fecit. Quinto kal'. februarii obiit anno dñi octingentesimo decimoq̃rto.

CLXXXVIII

De cõceptõe beate marie virginis

Anshelmus cantuariensis archiep̃us et pastor angloꝝ. coep̃is suis cũctisq̃ꝫ orthodoxis salutẽ ꝛ p̃petuã in dño bñdictõnem. Cõceptõ veneranda dei genitric̃ ꝛ p̃petue virginis marie. dilectissimi f̃res quẽadmodũ p multoꝝ signoꝝ expimenta in anglia et francia ceterisq̃ꝫ cõclimatib⁹ celebranda sit. olim de-

clarata.me narrante audiat dilectō vestra. Tpē nanq3 illo q̄ diuine placuit pietati angloꝝ gentem de malis suis corrigere.sueq3 s̄uitutis officiis artius astringere.glo̅sissimo normānoꝝ duci guilbelmo eandem patriam debellando subegit.Et regi eoꝝ eraldo nomīe impio ⁊ tyrāno cleriq3 p̄secutori et bonoris ecclesiastici subuersori.reddidit in bello ꝓ meritis talionem.Quo ceso guilbelm⁹ fact⁹ dei virtute et industria sua angloꝝ rex totius ecclesiastice dignitatis bonores in melius reformauit. Cui⁹ pie intentōnis opibus inuidens ille bonorum omniū inimicus dyabolus.tum familiariū fraudibus.tum extraneoꝝ incursibus m̄ltotiens conatus est eius obsistere successibus. Sed dn̄o ꝓtegente ad nichilū deductus est malignus. Audiētes aūt daci angliam subiectā esse normānis ḡuiter indignati se suo q̄si bereditario iure p̄uati.arma p̄parant. classez aptant vt eos adeuntes a data sibi diuinitus patria expellāt. Hoc compto guilbelmus rex prudentissimus belsinū q̄ndam religiosum abbatez ramesiens̄ cenobii ad daciam dirigit vt inq̄rat veritatem bui⁹ rei. At ille vir ad modum sagacis ingenii strenue negociuz regis exeq̄tur. Quo fideliter pacto ad angliā reuerti cupiens mare ingreditur ⁊ iam maxiaz p̄tem maris p̄spero cursu trāsierat.cum subito densis surgentibus vndiq3 ventis borrida tempestas.celum cōmouit ⁊ vndas.Fatigatis igitur nautis nec vltra valentib⁹obniti fractis remis.funibus ruptis.cadentibus velis.spes salutis amittitur:⁊ nibil nisi submersionis indiciū miserabiliter expectatur. Cumq3 de salute corpoꝝ desperati animaꝝ curam solūmō creatori suo magnis clamorib⁹cōmendarent. ⁊ beatissimam dei genitricem mariā miseroꝝ sc3 refugiū ⁊ desperatoꝝ spem.deuote inuocarent.subito q̄ndam venerande babitudinis viꝝ pontificali infula decoratum q̄si inter vndas naui ꝓximuz viderunt: Qui aduocās ad se belsinum abbatem bis verbis cepit compellari eum: Vis inq̄t p̄iculuz euadere.vis ad patriam san⁹ire.Cumq3 ille cum fletu in toto corde ōsiderare id solum expetere respōderet.tunc ille. Scias inq̄t me ad te a dn̄a nostra dei genitrice maria.ad quam dulciter reclamasti directū. ⁊ si dictis meis obtempare volueris.sanus cū comitib⁹imminēs euades p̄iculum maris.Spondet ille ilico se ei in omib⁹obtempatuꝝ.si boc euaderet p̄iculum. Promitte inq̄t mibi ⁊ deo ꝙ diem conceptōis ⁊ creatōnis m̄ris x̄pi celebrabis.⁊ celebrandū p̄dicabis. At ille vt vir prudentissim⁹et q̄s inq̄t mibi dies boc festo erit celebrandus. Sexto ait ydus decēbris boc festum tenebis.Et quo inq̄t abbas officio vtemur in ecclesiastico obsequio. Omne inq̄t officiū quod d̄r in natiuitate ei⁹.dicetur in conceptōne: excepto ꝙ nomen natiuitatis mutabitur in nomen ꝯceptōnis. His dictis ille disparuit ⁊ citi⁹dictu sedata tempestate.abbas cū suis icolumis concito flatu applicuit anglicis litorib⁹⁊ que viderat ⁊ audierat.quibus potuit notificauit. Statuit aūt idem festū in ramesiensi cenobio solēnit

celebrari. et ipse quoad vixit devotis obsequiis solenniter celebrauit. Et nos ergo fratres carissimi si portum salutis volumus apprehendere. dei genitricis creatōnem et conceptōnem dignis officiis celebremus: vt ab eius filio digna mercede remuneremur. qui cum patre et spūsancto vi vit et regnat in secula seculorum amen ¶ Rursum hec solennitas alio modo alibi declaratur. Temporib⁹ nanqz karoli regis francorum clericus quidam ordine leuita vngarie regis germanus: beatam dei genitricem mariam toto corde diligere. eiusqz horas cantare solitus. parentū suorum consilio nubere volens cum quadam adolescentula valde. accepta a p̄sbitero nuptiali benedictōne die quadam missa etiaz iam celebrata recordat⁹ q2 eiusdem beate marie virginis horas die illa iuxta morez suum non cantauerat. omnes ab ecclesia exire coegit. sponsam domum mittens. et ipse iuxta altare sol⁹ remansit. Cunqz solus dominice mr̄is horas decantando hanc antiphonaz. s. pulcra es et decora cantarz. subito apparuit ei domīa nostra et ppetua dei genitrix virgo maria cū duobus angelis dexteram ei⁹ et leuam tenentib⁹ dicens ei Si ego suz pulcra et decora quid est q̄ me dimittis. et aliam sponsam accipis. Nunq̄d non ego sum pulcrior illa. nunq̄d non ego sum optime formosa. nunquid nō ego sum valde decora: vbi vidisti tam pulcram. Cui ille. Domina mea inquit claritudo tua omnem pulcritudinem mundi excellit. Tu es super thronos et choros angelorum eleuata. tu es sup celos celorum exaltata. Quid ergo vis vt faciam. At illa. Si sponsam inq̄t carnalem cui adherere vis amore mei dimiseris me spōsam in celesti regno habebis. Et si cōceptōis mee festa annuatim sexto ydus decembris solenniter celebraueris. et colenda p̄dicaueris mecum in regno vnigeniti mei laureat⁹ eris His itaqz dictis. domina nostra ab oculis se videntis disparuit. Clericus vero domum redire nolens absqz parentum suoꝝ cōsilio ilico abbatiam quandam ingressus. monachi habitu d̄coratur. Vbi post exiguum temp⁹ meritis beate marie semp virginis. que diligentes se semp remunerat. decorat: et beatificat. aquileie episcop⁹ patriarcha factus. festum eiusdem conceptōnis die p̄fato q̄diu vixit annuatim cum ppriis etiam octauis diligenter celebrauit. et celebrandum p̄dicauit. ¶ Iterꝝ hec festiuitas aliter alibi declaratur. In pago gallico canonicus q̄dam ordine sacerdos: solicitus cantare beate marie virginis horas nocturnales a villa quadam vbi cum vxore cuiusdam adulterat⁹ fuerat rediens ad opidum vbi morabatur tendere curans: fluuium secane transmeare cupiēs solus nauim ingressus: dominice matris matutinas nauigando canere cepit. Cunqz inuitatorium. aue maria gratia plena domin⁹ tecum. diceret: et iam in medio fluminis esset. ecce demonum turba vna cuz eius nauicula eum precipitauerunt. et eius animam sicut promeruerat rapuerūt ad tormenta. Die autem tercō ad locum quo demones eam tormētis af

ficiebant. venit beata virgo maria cum sanctorum turba dicens eis Ut quid mei familiaris animam iniuste afficitis. Nos inquiunt eam debemus habere. quoniam capta est in nostro ope. Si illius inquit virgo esse debet. cuius opa faciebat. ergo nostra esse debet. quoniam matutinas nostras dum vos eum peremistis decantabat. Unde magis rei facti estis quia erga me inique egistis. His itaq3 dictis dmonibus huc ꝛ illuc fugientibus. sanctissima virgo animam reduxit ad corpus: ꝛ p brachium hominem ab vtroq3 funere resuscitatum arripiens. aquam a dextris et a sinistris quasi murꝯ stare iubens. de pfundo fluuii ad portuz incolumē addyxit. At ipse gauisus pedibꝰ eꝰ prostratꝰ ait ei Carissima domia mea ꝛ virgo gratissima. quid tibi retribuam p tantis beneficiis que mihi fecisti. Precor inquit dei genitrix ne amplꝰ in adulterii peccata cadēs cōceptōnis mee festa sexto ydus decembris solenniter celebres ꝛ celebranda denuncies. Mox vt ipa locuta est. celos eo vidente ascendit. At ipse heremiticam vitam ducens. quod sibi acciderat. cunctis audire cupientibus enarrauit: ꝛ q̄diu vixit eadem festa celebrauit: ꝛ celebrāda p̄dicauit. Et nos ergo fratres carissimi hoc idem nostra autoritate episcopali corroboramꝰ: ꝛ p̄cipimus. vt nullꝰ vestrum ita sit rebꝰ temporalibꝰ aut ppriis delictis occupatus: quin beate marie virginis venerandam conceptōnem annuatim celebret: ꝛ eius horas p vnumquēq3 diem excepto die dominico vel die nouem lectōnum decantet. Unde etiam notandū ē q si aliqs ppter peccatoꝝ suoꝝ desperatō3 dei officiū facere noluerit dupliciter coram deo reꝰ erit. Uno modo quia peccatum fecit. altero qr p peccato suo deo seruire noluit. Hinc ad petrum dominꝰ ait. Si te peccatorem consideras. oportet vt a te deum tuum non repellas. Deu3 a se repellit. q ppter peccata bonum opus facere renuit. Si nos peccatores esse recognoscimus. oportet vt dei genitricem apud filium suum exoratricem et auxiliatricem habeamus. Si. n. aduersum nos summus iudex p nostris facinoribus iratus fuerit. ipa nobis potest facere filium placatum que eum genuit: Nullus erit tantus peccator in hoc seculo si ipa filium suum exorauerit p eo. quin recipiat veniam in futuro. Quidquid enim a pio filio suo petierit. totū veraciter obtinebit. ¶ Quid de theophilo dicamus. Theophilus vicedominus cuiusdam episcopi ciliciorū extitit. Hic postquam accusatus apud dominum fuit: ꝛ a proprio officō expulsus. paupertate contritus cuiusdam iudei consilio qui cum dyabolo per artem magicam vsu loquebatur. christianitatem suam abnegās eidem dyabolo semetipsum in seruum commendauit. Unde valde post exiguum tempus penitens. in quadam beate marie virginis basilica p quadraginta dies ante eius imaginem plorans vigilauit. Cui pre nimio labore et lassitudine precum dormienti apparuit beata et immaculata mater dei virgo maria. Et corripiens eum reddidit ei cyrographū

qđ dyabolo p̄fati iudei dederat. qđ ip̄a dei genitrix ab ip̄o vi abstulerat. Tunc theophil⁹ euigilās sup pect⁹ suum cyrographum positum inueīt. ⁊ mox crastino die hec ep̄o cunctisq̄ȝ ciuib⁹ enarrauit. Et statim idē ep̄s data sibi penitētia salutari ⁊ absolutōe facta. duxit illum ante altare ad cōmunicandū. Cum āt corp⁹ xp̄i de manu ep̄i accipet descendit sup illuȝ. sp̄ūssanct⁹ in specie solis. ⁊ refulsit facies eius vt sol. Deniq̄ȝ in p̄fata basilica trib⁹ dieb⁹ totidemq̄ȝ noctib⁹ agens deo ⁊ beate marie virgini grates. insistens p̄cib⁹ et consiliis vt dies conceptōnis beate virgīs marie vt p̄dictum est solenniter celebretur. sp̄ūm deo reddidit. Ecce quia beata dei genitrix theophilum d̄speratum ad veniam reduxit: et p̄fatum p̄sbiterum triduanū mortuū etiā a demonib⁹ eripuit. et ad vitam reuocauit. quāto ergo magis f̄res carissimi beatos faciet illos. q̄ eam assidue inuocabunt. si eos q̄ solo momento eam interpellauerunt miserēs iuuit. Sanctionenses namq̄ȝ ⁊ romani ei⁹ matutinas cum nouē lectōnib⁹ die sabbatorum bono more decantātes grām ei⁹ adq̄rūnt. Nulli ergo sit pigrum nulli onerosum celebrare ei⁹ festa. Sciendū q̄ sicut in sancta eccl'a colit̄ natiuitas ei⁹. sic debet excoli ɔceptō ei⁹. Sicut. n. ad saluandum genus humanum olim fuit necessaria natiuitas. sic fuit ɔceptō ip̄ius. Nisi ɔciperetur mīme nasceretur. Jussu dei cōcipitur ⁊ nascitur: Que nisi nasceretur mūdi redemptor ex ea nō nasceretur: Jmo si diuina generatō perspiciatur. sp̄ealis conceptōnis e⁹ forma maior esse app̄batur q̄ȝ natiuitatis. Sic cōceptō beate virgīs maior esse cōcluditur q̄ȝ natiuitas. Magis cū̄ est sanctissimū corp⁹ virgīs cum beatissima sui anima quā de nichilo creauit de⁹ concipi ⁊ coniungi. q̄ȝ p natiuitatē in esse cōtinuari. Sicut res maior est adam a deo creari q̄ȝ filios ade de matre naturalit̄ nasci. Cui⁹ ergo natiuitas sancta est. ei⁹ conceptō nō immerito sancta erit. Quisq̄s igitur p̄sul abbas et p̄latus es. recole diligenter ei⁹ solennia et cunctos iube eam colere quia si eam toto corde amaueris nunq̄ȝ a gradu tuo depositꝰ fueris. Jn memetip̄o probaui quod aio. Erubescant omnino insēsati qui tantum diem tantaq̄ȝ sacramenta ac misteria tenebris ignorātie excecati respuunt celebrare. eo q̄ viri et mulieris copulatio in conceptione virginis extitit. Si eius conceptōnem idcirco q̄ carnalis extitit stultis non placeat hodie celebrare. tamen diem illam et noctem q̄muis sit multis incognita. et temp⁹ et horam sp̄ūalis conceptōnis eius scȝ hodie celebrare delectet. qua ip̄e animarum creator animam sue m̄ris dignam sanctissimo corpori virginali ei⁹ angelis ministrantib⁹ copulauit. Quam etiam diem primam nostre reparatōnis et salutis. dispositor nostre saluatōnis inter ceteros dies fecit: preelegit et sanctificauit. Nam q̄ sunt due conceptōnes hominis omnibus notum est peritis. Una spiritual'. alia carnal'. Una q̄dē q̄ carnal' copulatō viri et mulieris agit̄. alia q̄ sp̄ūal' aīa noua ⁊ pura do op̄āte corpi diuit⁹ daf̄ ⁊ adunat̄. Si n̄ placȝ.

illis celebrare solennia conceptõnis carnalis dñice matris. placeat eis colere anime ei⁹ spũalem creatõꝫ ꝛ corpis aimeqꝫ copulatõꝫ. O quanta est dies illa q̃ nostre repatricis aĩma digna creatur. ꝛ cõsecratur. ꝛ sanctissimo corpi vnitur. Nõ est verus amator virgĩs q̃ despicit colere diẽ eius ꝯceptõnis. Erubescant iteꝝ insani q̃ hanc diem colere nolunt. idcirco ꝙ alioꝝ sanctoꝝ cõceptões mĩme colere ꝯsueuit eccl'a. Maria q̃ppe rusticitas est eã aliis sanctis in hoc compare. in q̃ de⁹ carnem assumpsit quam etiã sup omnes sanctos ꝛ archangelos in celis sublimauit. Quãuis eñ ceteris sanctis dies ꝯceptõnis eoꝝ nõ sit ꝯcessum vt celebrẽtur. illi tamen a spũsancto ꝯcessuꝫ est q̃ maior ꝛ excellentior cunctis est. Pulcre ꝛ digne hanc dominatõꝫ sup ceteros sanctos illa d̃bet habere ꝑ quã omnes sancti sanctificãtur ꝛ beatificãtur. Dicit᷑. n. xp̃c sanct⁹ sanctoruꝫ ꝛ d̃r hec sancta sanctoꝝ. Et sicut sine more summ⁹ reꝝ dispositor super oẽs sanctos ꝛ sanctas illã dignitateꝫ ei tribuit vt verbum caro factum virgo ꝯcipet ꝛ virgo pareret. ꝛ p⁹ partũ virgo ꝑmaneret. sic ipe p̃ omibus absqꝫ more hanc dignitatem illi iuste contulit. vt conceptõis ꝛ natiuitatis ei⁹ solennia sacrosancta in sancta celebrentur eccl'a. Quid lõgi⁹. Conceptõnem dñice matris colere est xp̄i generatõꝫ cõmemorare. nam virginis marie conceptõ. cristi generatõnis est linea. Quappter euãgegelium liber generatõnis hac die sicut in natiuitate domĩ añ matutĩas laudes bono more d̃cantamus: ꝛ ad missam legim⁹. Merito igitur colitur et filii generatõ. ꝛ m̃ris conceptõ. quoniã conceptõ et natiuitas matris generatõ est filii. Celebremus ergo dignis officiis alacriter vtrãqꝫ cõceptõnem spiritalem scꝫ ꝛ humanã. vt ipsius meritis ꝛ precib⁹ a secularibus curis ꝛ a cunctis viciis mereamur eripi. et ad gaudia ꝑadisi perduci. prestante domino nostro iesu xp̄o filio eius. q̃ cum patre ꝛ spũsancto et matre sua maria virgine viuit et regnat deus ꝑ infinita secula seculorum Amen

Ex sermone anshelmi.

Principiũ quo salus mũdi ꝓcessit michi cõsiderare volenti occurrit hodierna solẽnitas que de conceptõe beatissime matris dei marie multis in locis recolitur. Nec magni ponderis est omẽ quod dignitati aut honori eius humana laude defertur. si meritis illius et insignibus compatur. Tantoꝝ nanqꝫ honoꝝ ꝯsummatõ q̃ per ipam domĩ matrem toti creature ꝓuenerũt videtur admonere omnẽ menteꝫ humanam pietatis affectu exordiũ suũ cõsiderare. ꝙ sublime ꝙ diuinũ. ꝙ ineffabile fuerit. Nec miꝝ fundamentũ siq̃dem et quasi quoddã sacrariuꝫ ciuitatis ꝛ habitaculi summi boni in ea ponebatur. et mansio lucis eterne et incorporalis quã corpaliter inhabitaret ille incorporeus et incircumscriptus ꝛ creãs simil' et viuificãs oĩa spũs. parabatur Btã igit᷑ virgo maria vera

mater dei futura sicut eũ q̃ supra omia est incomp̃hensibilis verum erat hominẽ et ineffabili mõ de sui substãtia virgo paritura. ac p̱ hoc in deitatem illi⁹ trãsitura. ita nõ absurde credi põt p̃mordia ↄceptõis ei⁹ tante dignitatis sublimitate p̃signata vt humanaꝝ cõceptõ mentiũ ea plene penetrare nõ valeret. Et ideo eiusdẽ ↄceptõis dies festiuis laudib⁹ a cũctis fidelibus merito celebretur. De ip̃a q̃ppe multis seculis añ ortũ ei⁹ esayam spũsancto afflatũ dixisse cõstat. Egredietur virga de radice iesse: ⁊ flos de radice e⁹ ascendet: ⁊ req̃escet sup̱ eum spũs domi. Hec itaq₃ virga q̃ talem ex se ꝓtulit florem nullo dissentiente virgo maria fuit. Et flos q̃ de radice ei⁹ ascendit bñdict⁹ filius ei⁹. sup̱ quo ⁊ in quem oĩs plenitudo diuitatis essentialiter requeuit. Hec igitur virgo tãti filii dignissima parens cũ in aluo sue parentis naturali lege concipetur. q̃s nõ concedat dei sapientiã a fine vsq₃ ad finem ptingentem. cũcta implentẽ. cũcta regentem nouo q̃dam et ineffabili gaudio celũ et terrã et omia que i eis sunt ꝓfundissima ac ineffabili iubilatõe p̱ sua reintegratõe quam p̱ illã sibi euenturã diuina et occulta inspiratõe p̃uidebãt plustrasse. Sed cum ip̃a conceptõ fundamentũ fuerit habitaculi summi boni si peccati alic⁹ ex p̃me p̃uaricatõis origine maculã traxit. q̃d dicemus vtiq₃ diuia voce dicitur ad hieremiã: p̃usq̃ȝ te formarem in vtero noui te. ⁊ añq̃ȝ exires de ventre sanctificaui te: et ꝓphetam in gentib⁹ dedi te. De iohãne quoq₃ angelus q̃ eũ nasciturꝝ p̃nunciabat asseruit q̃ȝ spũsancto replebit adhuc in vtero matris sue. Si igitur hieremias q̃ in gentib⁹ erat ꝓpheta futur⁹ in vulua est sanctificat⁹: et iohẽs dñm in spũ et virtute helie p̃cessurus spũsancto est ex vtero mr̃is replet⁹. q̃s differere audeat toti⁹ seculi ꝓpiciatoriu₃ et vnici filii dei omipotentis veꝝ et dulcissimũ reclinatorium mox in sue ↄceptõis exordio spũssancti grã illustratõe destitutu₃. Testãte vero sacra scriptura vbi spũs dñi ibi libertas a s̃uitute. Igitur oĩs peccati liberriã fuit q̃ oĩm peccatoꝝ ꝓpiciatori aula in q̃ et ex q̃ p̱sonaliter hõ fieret. spũssancti p̃sentia et op̃atõe ↄstruebatur

Ex decreto concilij basiliensis.

Sacrosancta generalis sinodus basilieñ in spũsancto legittime cõgregata. vniuersalẽ ecclãm representans. ad p̃petuã rei memoriã. Elucidantib⁹ g̃tie diuine misteria mercedem gl'osam repmisit eterna dei patris sapientia dũ ait: Qui elucidãt me vitã eternã habebũt. Hõ etiã de gl'osa virgine q̃ ipsam p̃ris sapientiã dei filiũ eternum in vtero ꝓtulit ac mũdo pepit sacrosancta legit eccl'a. Nam q̃dquid de dignitate et sublimitate virginis matris educitur in lucem: h̃ nõ dubiu₃ est ad laudem et honorem filii sui ptinere: Et q̃ honorificant grãm et sanctitate₃ matris honorificant et elucidant gl'osum nomen filii eius: q̃ ipsa₃ sanctificauit

ꝛ repleuit gr̃a Vñ si in ceteris rebꝰ elucidatõ veritatis q̃ a dño deo est p̃clara merita pturit. in ea re spẽaliter fructꝰ vberrimos inferre spectanda est q̃ sanctificatõꝫ ꝛ dedicatõꝫ templi illiꝰ concernit. in quo añ secula anteq̄ terra fieret: ꝛ ab eterno sibi mãsioneꝫ ordinauit. pma ꝛ eterna veritas. Idq̃ꝫ maxime cõgruit vt pax habeat' in questõibꝰ cõcernentibꝰ sanctitatem illius p quã pax diffusa est in terris. Hactenꝰ vero difficilis q̃stio in diuersis mundi ptibꝰ ꝛ coram hac sancta sinodo sup conceptõne ipius gl'ose virgis marie matris dei ꝛ exordio sanctificatõis eꝰ facta est qbusdam dicentibꝰ ipam virginẽ ꝛ eius aĩam p aliqõ tempꝰ aut instans tpis subiacuisse actualiter originali peccato. aliis ãt econuerso dicentibus a p̃ncipio creatõnis sue deũ ipam diligendo grãm eidẽ ꝯtulisse. per quã a macula originali illã beatissimã p̃sonam liberãs ꝛ p̃seruans sublimiori sanctificatõis genere redemit: cum fundaret eã ipe altissimus: et ipsã fabricaret filiꝰ dei patris vt esset mater eiꝰ in terris. Nos igit' vero diligẽter inspectis autoritatibꝰ ꝛ ratõnibus. q̃ iam a pluribꝰ annis in publicis relatõibus ex pte vtriusq̃ꝫ doctrine corã hac sancta sinodo allegate sunt. aliisq̃ꝫ plurimis sup hac re visis et matura ꝯsideratõe pensatis illam doctrinam disserentem gl'osam virginem dei genitricem p̃ueniẽte et coopante diuini muneris grã singulari nũq̄ actualiter subiacuisse originali peccato. sꝫ immunẽ sp fuisse ab omi originali et actuali ruga: sanctamq̃ꝫ et immaculatã: tanq̄ piaꝫ ꝛ ꝯsonam cultui ecclesiastico fidei catholice. recte ratõni: ꝛ sacre scripture. ab omibꝰ catholicis appbandã fore tenendã. et amplectendã diffinimꝰ et declaramꝰ. nulli decetero licitũ esse in ꝯtrarium p̃dicare seu dicere. Renouãtes preterea institutõeꝫ de celebranda eiꝰ conceptõe q̃ tam p romanã q̄ alias eccl'as. vi. ydus decẽbris antiq̃ et laudabili cõsuetudine celebrata est. statuimꝰ et ordinamꝰ eandeꝫ celebritatẽ prefata die in omibus ecclesiis monasteriis et ꝯuentibꝰ xpiane religionis. sub noĩe cõceptõis festiuis laudibꝰ celebrandã esse Cũctisq̃ꝫ fidelibꝰ vere penitentibꝰ ac cõfessis eadem die missaꝝ solẽniis centuꝫ p̃mis ãt ꝛ secũdis vespis et matutinis totidem. sermoni vero verbi de ea festiuitate interessentibꝰ centũ q̃nquaginta dies ꝯcessione ppetuis tpibus duratura d' iniũctis sibi penitentiis hec sancta sinodꝰ elargit'. Datũ in sessiõe nr̃a publica in maiori eccl'a basiliensi solennit' celebrata. xv. kal' octobris. anno a natiuitate dñi. m. ccccxxxix.

Sequitur miracula de conceptõe beatissime virginis marie

Ad informatõꝫ deniq̃ꝫ huiꝰ veritatis de cõceptõe beatissime virgis genitricis dei inueniunt' plura scripta miracula in libro q̃ dr defensorium virginis appenso cathenis in pluribꝰ liberariis. fuitq̃ꝫ cõpositus circa annum domi. M. ccc xc. Vbi sic scribitur. Quidã baccalariꝰ formatꝰ de ordine carmelitaꝝ in q̃daꝫ disputatõe facta pisiꝰ in scolis. vni de ordine

p̄dicatoꝝ retulit quō tp̄e cancellariat⁹ maiistri iohānis de tolete cū in p uintia bohemie in ciuitate cracouiensi q̄dam frater p̄dicatoꝝ in ambōe p̄dicasset populo virginem glosam in peccato originali ꝯceptam. subito corruit: ꝛ portat⁹ ad locū habitatōnis sue paulo p⁹ obiit. Hec asserebat referentib⁹ viris honorabilibus maiistris in theologia. s. heinrico d̄ bassia: ꝛ maiistro heinrico de huta. ꝛ maiistro iohāne de bolonia doctore in medicīa et baccalario in theologia. q̄ hec se vidisse et interfuisse dicebāt Ex his cōclusit dict⁹ baccalari⁹ q̄ credebat istā opinionem de originali in virgine post tāta miracula esse sufficientem in fide ¶ Itē venerabil' doctor girold⁹ de piscariis ordinis minoꝝ hui⁹ pie cōclusionis aduersarius existens. cū sel' in s̄mōe de cōceptōe ꝯtra sacrā virginē diuti⁹ predicasset: finito s̄mone missam suā deuotissime celebrās. eleuatōe corporis xp̄i facta. eadem virgīe sibi p̄sentialiter apparente correpť⁹ fuit. et speciebus panis ab altari sublatis inq̄t virgo. Qua fronte corp⁹ de me sumptum sumere vis frater inique. quē hodie tā verbis q̄ factis volūtarie maculasti. Ipo āt magnis gemitibus petente veniā. eukaristia sibi reddita fuit. missaꝫ finiuit. et imediate ascendens pulpitū qō in p̄mo s̄mōe cōtra virginem dixerat reuocauit. et miraculū referens ad lōgum fecit s̄monem. sicut egoipe habui a plurib⁹ fide dignis. ¶ Item in ciuitate ydoni cum q̄dam frater ordīs p̄dicatoꝝ ꝛvienensis natōis de materia ꝯceptōis corā maiistro odonii cāpaneñ. ordīs btē marie respōdere deberet magno pp̄lo cōgregato in ecc̄la cathedrali monachoꝝ dicte ciuitatis ꝛ cum positōꝫ suā dict⁹ frater dicere vellet. a deo mirabiliter tact⁹ q̄si mutus et amens fact⁹ est. Deportatus āt p fratres suos ad locū religionis eoꝝ octaua die eadem amentia cōtinuata mortu⁹ est. sicut habui ab illis q̄ p̄sentialiter affuerūt. ¶ Iteꝫ in villa brine lemonisceñ. dyoces: quidaꝫ lector de ordine p̄dicatoꝝ istū articulū cōceptōis ita odiosum hñs vt nū q̄ s̄moneꝫ faceret q̄n virgineꝫ cōceptā in originali peccato diceret ꝛ sū daret in suo cōuentu. q̄daꝫ die solenni. in q̄ s̄moneꝫ de dicta materia fec̄ ipo inter fratres suos. magno pp̄lo p̄sente. ad diuinū officiū existēte. q̄daꝫ lup⁹ a siluis veniens vsqꝫ ad cōuentū istū secrete accedens. dimissis puli ꝛ magnis vsqꝫ ad choꝝ ascendit. ꝛ dictū fr̄em p guttur arripiēs interfecit. Sicut pisi⁹ ꝛ in ip̄a terra clara fama ꝛ publica attestatur. Hec in dicto libro q̄ d̄fensoriū virgis d̄r plen⁹ cōtinētur ¶ Illud āt īter alia miracula merito mirandū veit. qō q̄deꝫ alexāder de ales doctor in theologia famosissim⁹ sibi accidisse refert in li. ab eodeꝫ ꝯposito. q̄ d̄r mariale. cōtinens sex libros p̄tiales: in q̄bus diuersa capitula sunt. c⁹ p̄mū capitulū intitulatur de genealogya btē virgis et incipit. Sācta ꝛ suplaudabil' semper virgo dei genitrix maria ab et̄no p̄uisa. Int̄ alia āt libro. iii. h⁹ voluminis capi. vltio: quod ītitulatur de ꝯceptōe btē virgis ꝛ icipit. Fiat lux. P⁹ responsionē ad quādā inuectōꝫ dicentiū virginē ꝯceptā fore copula

maritali dicit sic. Non e possibile est vt talis actõ ad inspiratõz spũssancti pperata. et speali pcepto cõpleta. absq3 omi peccato exerceat. Sequit p9 pauca. Ego ipse q hec scribo dũ publice legerem in theologia vehemẽter erraui asserendo q dies cõceptõis beate marie celebrãdus nõ esset. Vñ et q̃libet anno illa die legere decreuerã. sicut et in pfestis dieb9 consueuerã. Sz ptestor solẽnissime q2 repẽtino morbo vexat9 fui vxonie singul' annis illa die ita q nullo modo illa die susceptũ maĩsterii officium exequi valerem. siue casus ageret. siue diuina voluntas. q̃sq3 considerare põt. Sz et viri prudentes q me tunc tpis in scolis audiert. me secrete corripuerũt. eo q impugnare velle videbar diẽ festũ celebrãtes cceptõnis btẽ virgĩs. Ego vero doceo assero et credo illos bñ vidisse. et potius in hoc cõmendandos fore. q pie et deuote sepedictũ festũ celebrare satagunt in honorẽ ppetue virgĩs marie. Hec ille. Offert se pterea illõ cõmemorandũ. q cũ sup hac materia de sancta cceptõe beatissime virginis fierẽt publice dĩsputatões corã sancta sinodo basiliensi. q plures ex patrib9 interessentib9 retulerũt singularia bñficia miraculose a deo recepisse ob deuotõz quã habebãt ad celebritatem de hac sancta cceptõe beatissime virginis. Inter quos ãt reuerẽdus in xpo pater et dñs bernardus eps montis albani die sabbati. xxi. aplis anno a natiuitate domĩ M. ccccxxvi. qñ pma allegatõ facta fuit publice de hac materia retulit q̃liter eo eq̃tante sup pontem fluuii q est inter ciuitatez ebredineñ. et opidum sancti crispini. ipe põs erat rupt9 in medio eo loco. sup flumen vbi erat nauis piculũ. hñs vnũ magnũ foramẽ. eo q3 inaduertente equ9 quẽ eq̃tabat trãsiens ex illa pte vbi pons rupt9 erat. posuit duos pedes anteriores sup dictũ foramen vacuũ. Cũq3 rueret in pceps ad aquã. etiamq3 caput eq̃ esset quasi infra pontem. concussus pauore magno inuocauit beatissimã virginez in auxiliũ suũ. vouens celebrare annuatim festũz de sua sãcta cceptõe. et nesciebat referre q̃liter exiuit. s3 statĩ absq3 lesiõe aliq̃ sui et eq̃ vidit se positũ in securo ab altera pte foraminis. Vnõ extunc maiori sp cũ deuotõne ptinuauit celebratõz dicte festiuitatis. Item maĩster iohes roreti canonic9 aniciẽn. in smõe ab eo facto d hac celebritate corã sãcta sinodo basilieñ. ãno dñi. m. ccccxxxv. inter alia miracula retulit de dño heylia de lestrangiis epo dicte eccl'e aniciẽn. pxie defuncto. q cuz dict9 reuerend9 pr in vniuersitate tholosana in die celebritatis cõceptõnis beate marie virgĩs ptra hãc sanctã cceptõz pdicare decreuisset: et pusq ascenderet ambonez solito more fundaret oratõz ante altare ad virginẽ mariã. Et eo ibi exñte omnes oratões et puncta q̃ cõtra cõceptõz virgĩs concepat subito de sua memoria euanuerũt oppositis et contrariis in eadez fixe pmanentibus. Coactusq3 est ad cfusionẽ vitandã oppositũ sui pmi ppositi pdicare. Quez casum vt sibi ctigerat ad exaltatõz virgĩs q̃diu vixit puatim et publice frequenti9 enarrauit.

¶ Item aliud assertũ est q barchinone in monasterio beate marie d̃ mercede cõsuetudo est. ꝑterq in dieb⁹ pasche et pauc̃ maximis festiuitatib⁹ omĩ die tribui fratrib⁹ panes recentes coctos eadem die summo mane. Quadam ãt vice cum in die hui⁹ festiuitatis de sancta ꝯceptõe virginis pistor ꝑparasset massam velletq3 ex ea panes formare discooꝑiens reperit eã q̃si esset coagulat⁹ sanguis. respsa nigredine. aut lutũ ad modũ ceni. Diuulgataq3 postea noticia miraculi h⁹ publice ordinatũ est ꝑ ciuitatem suo municipali statuto q ea die cõceptõis nõ incendãtur furni. ⁊ ita in eadem ciuitate obſuatur cõtinue vsq3 in hodiernũ diem ¶ Preter hec ãt tpe iohãnis regis arrogonie bone memorie q̃ circa ãnos domini. m. cccc. regnauit in regno arroganie. habita ṗmo coram ipo solẽni ⁊ publica ꝑ plures dies disputatõe inter defensores virginee innocentie ⁊ assertores macule originalis. regis ordinatõe statuta est solennis confraternitas deuotoꝝ hmõi festiuitatem de conceptõe beatissime virgis celebrantiũ. quoꝝ ṗmus confratꝝ fuit ipe rex arrogonum. Et ordinatũ fuit q annuatim ea die fieret solẽnis ꝓcessio ad laudem ⁊ glãm huius festiuitatis ¶ Demũ de ãno dñi. M. ccccix. cum ipo die beate marie virginis in ecclesia gerundieñ. ṗdicasset de ꝑſuatõne ab originali macula frater iohãnes de rota ordinis minoꝝ sacre theologie ꝓfessor. obq3 hu⁹ modi ſmonem inq̃sitor q̃dam heretice prauitatis de ordine ṗdicatorũ detulisset eum in iudiciũ fidei existente in ṗdicta ciuitate barchinoneñ. successore immediate dicti iohãnis martino rege arroganie. habita fuit inter predictos de mandato ac in presentia regis solẽnis ac publica disputatõ. Qua finita prefat⁹ rex in signũ victorie posuit suꝑ caput predicti iohãnis ſtum viride vernantiũ folioꝝ. sicq3 insignitus vna cũ tubicinis fuit honorifice associatus ꝑ dictam ciuitatẽ aliasq3 ciuitates et opida circũiacentia. precone reg̃ clamãte q nemini decetero in oib⁹ regnis suis et dominiis liceret asserere vel dogmatizare cõtra hanc doctrinã de sancta ⁊ pura cõceptõne beate virgis. ꝯtinueq3 imminẽte hmõi festiuitate fuit postea obſuatum ac vt cõmuniter obſuatur de die in dies.

¶ Item basilee die lune sexto mensis octobris anno a natiuitate domini M. ccccxxviii. in manibus iudic̃ fidei dputati ꝑ sanctam sinodum fuit testificatum etiam cũ iuramento q nono die mensis septẽbris ãno domini M. ccccxxviii. in ciuitate minorisse q̃dam franciscus mileti canonicus ecclesie collegiate dicte ciuitatis viceñ. dyoceſ. cum in extremis ageret ⁊ iam q̃si mortuus appareret. sic postq fuerat in agonia ⁊ extasi. magno cum suspirio clamauit in hec verba: O virgo maria. Ita igitur est q ꝓpter hoc ego eram cõdemnat⁹. Tu scis q ego a meipso nõ habui. Statimq3 vocans ad se ṗorem predicatoꝝ ⁊ confessorem monialiũ sancte clare. dixit publice coram predictis ⁊ aliis astãtibus q cõburerent certas conclusiones ⁊ vnum tractatũ de conceptõne virginis in peccato originali

que ipe audierat cum esset studens. Nisi fuisset alias deuot⁹ virgini ma
rie et ipa eidem subuenisset. ob hoc erat ꝯdemnat⁹ in diuino iudicio. Ideo
q3 ipe firmiter credebat ipam fuisse ꝯceptã absq3 originali peccato
¶ Fuerũt p̄terea corã dicta sancta sinodo basiliensi a multis patrib⁹ oĩ
acceptõe maiorib⁹ q̄ plura alia de hac sancta ꝯceptõne narrata miracu
la. etiam in s̄monibus publicis factis de hac solennitate. sed nõ tam cu
ra attendere fuit ad illa nec redigere in scriptis. Illud at̃ fiducialit̃ licet
asserere q̄ cum de anno dñi. M.ccccxxxix. vigeret grauissima pestis i ciui
tate basilieñ. vbi dicta sancta sinodus celebrabatur. eo ipo quo fuit san
cta de hac materia sinodalis diffinitõ p sacrũ cõciliũ declarando in sua
solenni ac publica sessione doctrinã istam differentẽ glosam dei genitri
cem mariã nunq̄ actualiter subiacuisse originali peccato. s3 immune3 ip
fuisse ab originali ꝛ actuali culpa. sanctãq3 ꝛ immaculatã. tanq̄ piam ꝛ
consonã fidei catholice recte rõni ꝛ sacre scripture ab omib⁹ catholicis ap
ꝓbandam fore tenendã ꝛ amplectendã. nulli decetero fore licitũ in ꝯtra
riu3 p̄dicare siue docere. imediate p̄res q̃ erant in ꝯcilio ac tota ciuitas
expimento palpabili celesti q̃si miraculo senserũt auxiliũ diuine misericor
die. eadem remissa est ac cessauit statim q̃ plurimũ añ vexabat acerbissi
ma pestis ¶ Preterea cu3 d̄ hac sinodali diffinitõe q̄ plurime bulle ex
pedite fuerãt ꝛ ad diuersas mundi p̄tes destinate. p l̃ras fide dignas si
gnificatum est in generali cõgregatõe q̄ in p̄ncipali cõuentu ordis clu
niacensium tp̄e quo michi p̄sentata fuit vna ex dictis bullis. tam de reli
giosis q̄ aliis p̄sonis dicti cõuent⁹ infirmabant̃ de dicta peste q̃si. xxx. p
sone. Et statim cum dictã bullam receperunt ꝓcessionaliter magna cum
deuotõe agentes gratias deo ꝓ ipa d̄claratõne ad laudem ꝑpetuam vir
ginis gloriose. q̃ infirmi tunc erant ꝯualuerunt. cessauitq3 amodo i dicto
ꝯuentu ꝓ illo anno pestilentie morbus ¶ Multa etiam alia merito dig̃
admiratõe ad gl̃am virginis q̃ p̄dictam veritatem cõfirmãt similiter de
hac dicta fuere. sed intentõnis fuit nõ omia sed ex multis dicere pauca
Et sic oib⁹ constat q̄ singularissime de⁹ fili⁹ virgis beatissima3 geitrice3
suam magnificare dignat⁹ est frequentatis miraculis que d̄ veritate sã
cte conceptõnis sue sunt testimoniũ domĩ fidele sapientia3 prestans par
uulis Amen

De S. odilia

Odilie virginis pater adalric⁹ siue athic⁹. mater vero bethsui
dis siue p̄sinda vocabat̃. ex nobilissimo francoꝝ genere orti.
Athic⁹ em̃ toti⁹ burgundie siue alsacie sub childerico rege p̄n
cipatum habebat. in cui⁹ etia3 finib⁹ monasterium sanctimonialiũ in ho
nore sancte marie sp̄ virgĩs in sũmitate mõtis q̃ vocat̃ hohẽburg ad dei
seruitium ꝑagendum maximo sumptu et ornatu cõstruxit. Huius vxor

psinda filiam cecā pepit. Pater āt ꝓpter nimiā verecundiā ipam occidi
iussit. Sed mater ipam cuidaꝫ ancille sue alendam cōmisit. Que pꝰea ꝓ
pter murmur ppl'i iubente matre lōgissime cum puero fugit ad locū qui
dicitur palma. Ubi cum ipam puellaꝫ nutriret. dn̄s iesus xp̄c epō erat
do de ptibꝰ bauarie apparuit dicens. Uade ad qddaꝫ monasteriū qd di
citur palma. ibi inuenies puellā a natiuitate cecam. quaꝫ baptisabis: no
men odilia impones ei. ꝛ mox post baptismū visum recipiet. Cūqꝫ oc'los
eiꝰ crismate liniret visum clarissime recepit. Hec ab infantia se dei serui
cio subdidit. vigiliis et oratōnibꝰ ieiuniis et elymosinis die noctuqꝫ insi
stens. Habuit āt virgo fratrem in domo patris cui scripsit eplaꝫ globo
coccineo inuolutam: ꝛ ꝑ quendā ꝑegrinū sibi misit. vt eam patri recōci
lians reuocaret. Et cū frater de hoc patri loqueretur. p̄cepit ei vt de ce
tero non plꝰ de hoc cogitaret. Sꝫ iuuenis eam vocauit patre ignorante
Dum itaqꝫ dux in cacumie montis sedens videret currū venientē q̄siuit
q̄d hoc esset. Cui filius. Odilia filia tua. Sꝫ heu pater iracūdia motus
cū baculo quē manu tenebat filiū tm̄ verberibꝰ castigauit ꝙ infirmatus
fuit. de q̄ etiam egritudine obiit. Pater vero sup immanitate criminis
penitēs de cetero in mōasterio ꝑmansit. Tunc pater iussit filie tm̄ ō die
stipendium vniꝰ ancille dari. Cū sic odilia multis diebꝰ in miseria vite es
set. pater mīficordia motꝰ sup eam. p̄dictū monasteriū cū omibꝰ appēdi-
ciis suis illi tradidit. Et pꝰ pauco tp̄e supuiuēs defunctꝰ est. Odilia sciēs
patrem suū in purgatorio vri. in latere mōtis vbi nūc claustꝝ est situm.
tm̄ ꝛ tam lacrimabiliter orauit ꝙ celum sup eam aptum est. et lux mag
circūfulsit eā: ꝛ vox dicit ei: Propter te liberatꝰ est pater tuꝰ. ꝛ in choro
patriarchaꝝ collocādus ab angelis ducitur. Cōfluebāt ergo ad eā vir-
gines nobiles nō pauce. quaꝝ spūalis mater effecta: in supradicto mōa
sterio ad exemplū sui deo fuire instituit. Habuit. n. sub regimine: cxxx:
moniales. Inuitauit angelos p̄cibꝰ. ꝛ quidq̄d a deo postulauit sine mo-
ra ꝑcipere meruit: Hec beata p̄ter dies festos nihil comedit. nisi panem
ordeaceū ꝛ legumia. Pellis vrsi fuit ꝓ lecto. lapis vero ꝓ cussino Quia
mōs altꝰ vbi cenobiū odilie situm est fecit paupes q̄rentes elymosinaꝫ ꝛ
ꝑegrinos nimis laborare. fecit inferiꝰ monasteriū ꝓ hospitali. Qui locꝰ
sororibꝰ tantū placuit vt etiam ibi ꝯuentū instituerent. In nomie p̄ris ꝛ
filii ꝛ spūssancti ꝓpria manu tres tilias plantauit. q̄ vsqꝫ nunc valō vti
les sunt in calore. Orando vas omnino vacuū impleuit vino cū quedaꝫ
soror inter diuina officia vasa esse vacua vidit. Item qꝛ in baptismo vi
sum recepit. specialiter btm̄ iohanneꝫ baptistā venerabatur. Qui iohā
nes baptista ei in visu apparuit. sibiqꝫ oratoriū fieri p̄cepit. Odilia aūt
q̄dam nocte se dedit oratōi supra petrā. vbi nunc magna crux lignea lo
catur ob memoriā tanti miraculi. ibi iohāneꝫ rogabat ostendere sibi mo
dum edificii. Quod ꝛ fecit. Johannes. n. in forma q̄ xp̄m baptizauit. in

maxima claritate sibi apparens eccle locum longitudinem et latitudinē ostendit et cōstructā ↄdicauit. Quod vidit vna soror lucem videlicz. sed iohānez nō vidit. Cui odilia inhibuit. ne ante ipius obitū alicui visiōez manifestaret. In inchoatōe claustri sancti iohānis boues cū plaustro lapidum cadunt de monte. q habz in latitudine .lxx. pedes ꝛ illesi obuiant seruis ascēdendo iterꝫ onerati. Venerāt .n. serui cū gaudio ipos occidere vt nō essent cib⁹ vermiū sz hominū ꝛ inuenerūt illesos. Habebat āt fratrem q tres filias habuit. eugeniā. attalā. ꝛ gundelindam. q etiam mundum reliquerūt. Odilia suā nutricez ꝓpriis manib⁹ sepeliuit. Et p⁹ .lxxx annos sepulcro apto dextra mām̄illa nutricꝫ qua eam lactauerat integra inuenta est. reliquo corpe incinerato. Post plīma virtutum insignia odilia sciens finem sibi adesse. ꝯuocatis ad se sororib⁹ apud sanctū iohānem ꝑdicauit eis. Et rogauit eas orare ꝑ se ꝛ ꝑ pr̄e suo. Post hoc ꝓcepit eis vt irent in oratorium matris dei marie ꝛ legerent psalteriū. Interim dū hec fierent ipa obiit sola tātusqꝫ odor ibi fuit quasi oēs dom⁹ plene essēt aromatib⁹. Redeuntes sorores cum viderēt matrem suā sine eukaristia ↄfunctam adeo instanter orauerunt ꝙ de morte suscitata eis dixit. Cur me inquietastis. lucie coniuncta fui et illud gaudium habui quod ocul⁹ nō vidit nec auris audiuit nec in cor homis ascendit. Respōderūt. Nobis fuisset confusio dn̄a. si absqꝫ cōmunione sacra obiisses. Tunc odilia calicem allatum in quo erat corp⁹ et sanguis xp̄i ꝓpriis manib⁹ cōtrectauit ꝛ communicauit ꝛ oīb⁹ cernentib⁹ emisit spūm. Ipse āt calix in hohenburg ob memoriā venerabilis facti acten⁹ ꝑmanet. Celitus .n. creditur illuc ꝑuenisse. Tunc corp⁹ ei⁹ ante altare sancti iohānis honorifice sepelitur: ꝛ odoris fragrātia vsqꝫ ī octauā diē ibi manebat. Martiri lucie iōꝯiūcta fuit. qꝛ ipa odilia duob⁹ modis martir fuit volūtate ꝛ carnis maceratōe

De sancto thimotheo

Sancti thimothei rome celebraƚ natalis q ab anthiochia romam veniēs sub melchiade papa a siluestro p̄sbitero q p⁹ ea eps̄ vrbis effect⁹ est. suscept⁹ est officiō. quod facere tūc temporis etiā ipi pontifices formidabāt Siluester vero non solum hospitiō eū recepisse gaudebat sz etiā timore abiecto tam vitam q̄m doctrinā e⁹ laudabat. Qui ꝑ vnū annū ꝛ menses tres docens xp̄i veritatem: cū multi ꝑ euz populi ꝯuersi fuissent. dign⁹ martirio: tent⁹ a pp̄lo paganoꝝ ꝛ traditus tarq̄nio vrbis p̄fecto tormētis plagaꝝ ꝛ carceris lōga custodia macerat⁹. cum sacrificare noluisset ydol' q̄si bon⁹ adletha ↄ̄tercō cesus inter homicidas ↄcollat⁹ est. Quem sanct⁹ siluester nocte ad domū suā tulit. ibiqꝫ sanctū melchiadē epm̄ venire fecit Qui cū omnib⁹ p̄sbiteris et dyaconibus ꝑ totā noctem in laudib⁹ ꝑmanēs ei⁹ martiriuz

dedicauit. Quedam aũt xpianissima mulier nomĩe theone. in orto suo iux
sepulcrꝝ pauli apl'i rogauit memoratuꝫ papã vt suo sumptu sepulcrꝝ edi
ficans sancti thimothei corp⁹ exciperet. Quod factuꝫ placuit oĩb⁹ xpianis
vt hui⁹ nomis martir .s. thimotheus paulo aplo ꝑ eo qm̃ discipuluꝫ quõ
dam habuit in sepultura adhereret. CXCI

De S. fabiano

Sanctus fabianus rexit romanã ecclam multis ãnis ⁊ tãdeꝫ
tpibus decii passus est. Iste duꝫ eligeret ad pontificatuꝫ vrb
rome spũssanct⁹ in specie columbe multis visus est apparuisse
Iste passiões sanctoꝝ q̃ neglecte fuerant a notariis fecit excipi ⁊ scribi.
et multas basilicas ꝑ cimiteria sanctoꝝ fabricari fecit q̃s et dedicauit.
Hic instituit vt crisma vetus cremaret. ⁊ nouuꝫ oĩ anno in cena dñi cõ
secraretur. Alia require in festo beati fabiani et sebastiani martirꝝ.

CXCII

De sancto bonifacio martire

Passio sancti bonifacii martiris sub diocleciano ⁊ maximião
apud tharsum ciuitatẽ passi sed rome in via q̃ latina nũcupa
tur sepulti. Qui cũ esset ꝓcurator rerꝝ cuiusdã nobil' matrõe
nomĩe aglaes: ⁊ cũ ea in stupro misceretur. tãdem vterqꝫ diuino nutu cõ
puncti ꝯsiliũ habuerũt. vt ad reqrendũ corpa martirꝝ bonifaci⁹ mittere
tur. si quo mõ fuientes atqꝫ obsequẽtes eis ꝑ eoꝝ orões saluari mererẽ
tur. Perueniens igitur ꝑ dies aliq̃t tharsum ciuitatẽ. dixit ad eos q̃ cũ
eo erãt bonifacius. Viri euntes reqrite nobis hospitium. ego aũt ibo vi
dere eos quos valde desidero martires certãtes. Festinãs itaqꝫ ad locũ
vidit beatissimos martires. aliũ suspẽsum ꝑ pedes igne supposito. alium
manib⁹ abscissum. aliũ stipitem in collo habentem affixũ: et a terra eleua
tum. ⁊ sic ꝑ diuersa supplicia martirio ab impio carnifice disposito. cuꝫ
emin⁹ feruens ⁊ ipẽ amore xpi respiceret. magnũ deũ sanctoꝝ martirũ
clamare cepit. et accurrens cõsedit pedib⁹ eoꝝ deosculans vincula ac di
cens. Certãtes martires xpi calcate dyabolũ. Modicũ ꝑseuerate. pu⁹
q̃dem labor. sed mlta req̃es ⁊ ineffabilis p⁹ modum satietas. Ista. n. tor
menta q̃ ꝓ diuinitatis amore patimi. tpalia sunt ⁊ q̃si in momẽto trãseũ
tia. Post breuissimi tñ tpis spaciũ ad ꝑpetue felicitatis vos trãsmittet
gaudia. vbi regis vestri visione gaudentes. illicqꝫ celestiũ cantatõnum
laudes. inter choros angeloꝝ imortalitatis decore vestiti referentes. in
eterne calamitatis abysso impiissimo vr̃os videbitis cruciari tortores.
Aspiciens aũt simplici⁹ iudex iussit eum applicari ad tribunal. eiqꝫ dixit
Quis es tu. Scũs bonifaci⁹ dixit. Cristian⁹ suꝫ. ⁊ bonifaci⁹ vocor. Tũc
irat⁹ iudex iussit eum suspendi. ⁊ tãdiu corp⁹ ei⁹ vngulis radi. donec ossa

eius appareret. Deinde calamos acutos sub vngul' manuuz eius affigi Cūqz sanct⁹ dei martir celū aspiciens alacrit' dolores toleraret videñ im pi⁹ iudex iussit apiri os ei⁹ ⁊ plūbum bulliens infundi. Sanct⁹ āt martir dicebat grās ago tibi dñe iesu xpe fili dei viui. Deinde iudex iussit afferri ollā ⁊ eā pice ipleri. atqz verso capite sctūm martirez in bullientē picē mitti. Sz cū nihil lesus esset. iussit iudex vt gladio caput ei⁹ abscinderet. Quo facto terremot⁹ fact⁹ est magn⁹. ita vt mlt̄i infideles virtutem xpi in martire cernētes crederēt. Cōfui vero martiris bonifacii circuībant vbiqz reqrētes eū ⁊ ñ inueniētes. adinuicē dicebāt. Ille mō in adulterio aut in taberna posit⁹. epulatur. Cū ergo int' se colloqrentur ꝯtigit vt obuiaret ei vn⁹ de ꝯmeīt ariēsib⁹. quē interrogār. vidisti aliquē viꝝ pegrinum romanū. Ille ait. Hesterna die vir pegrin⁹ abscissus est capite ī stadio. Et ille iterrogat qual' erat aspect⁹ e⁹. At illi dixert. Vir qdratus et crassus robusto capillo. coccinea armillasia indut⁹. ⁊ dicit ille. quē qritis apd nos hesterno die martirio est finit⁹. At illi Hoiem quē nos qrimus adulter est ⁊ ebriosus. Dicit eis ille. Venite ⁊ videte eū. Cūqz ondisset eis beatissimi martiris corpus: ⁊ pcōsuz caput e⁹. dixerūt ei. Iste ē quez qrim⁹. petim⁹ vt des nobis eū. q rñdit. Ego gtis corp⁹ ei⁹ vobis dare nō possum. Illi āt dātes ei solidos qngentos. acceperēt corp⁹ sancti martiris ⁊ vngentes eū aromatib⁹. inuoluentesqz linteamib⁹ pcōsis. posuert illō in basterna. ⁊ sic reuertebātur gaudētes ⁊ glificātes deū. Angel⁹ autez dñi apparens dñe cuidā ipi⁹ rem factā bti martiris indicauit. q ꝯfestim cū omi veneratōe obuiauit sancto corpi ⁊ edificās ei domū dignā. reposuit illud in ea ab vrbe romana spacō stadioꝝ qnqz. Martirizat⁹ est aūt bonifacius. xiiii. die mens' maii apud tharsum metropoli cilicie: ⁊ sepultus est rome nonas iulii. Beata vero aglaes abrenūciauit mōo ⁊ pompis eius. distribuēs vniuersa q possidebat egenis ac mōasteriis. relaxās vniuersaz familiā suā a iugo suitutis. ⁊ ipa sine intermissione vacās orōnibus ⁊ ieiuniis tātā grām a dño iesu xpo pmeruit. vt in e⁹ noie virtutū clarescerет signis. Superuixit āt in habitu sanctimoniali ānis. xii. sepl'ta apud pfatum martirem opibus piis ꝯsummata

CXCIII

De S. scolastica sorore sācti benedicti

Soror nāqz beati bñdicti scolastica noie. oipotenti dño ab ipo puericie sue tpe ddicata. ad eū semel p annū venire ꝯsueuerat. Ad quā vir dei nō lōge extra ianuā in possessione monasterii dscendebat. Quadā vero die venit ex more. atqz ad eā cum discipulis venerabil' ei⁹ descendit frater. q totum diē in di laudib⁹ sacrisqz colloquiis ducentes. incūbentib⁹ iam noctis tenebris sil' acceperūt cibos. Cūqz adhuc ad mēsam sederent: ⁊ inter se sacra eloqa narrassent. tardiorqz se hora ptraheret. eadez sanctimonial' femia soror

cius rogauit eũ dicens. Queso te ne ista nocte me deseras et vsq3 mãe aliqd de celestis vite gaudiis loqmur. Cui ille respõdit. Quid est qd loquaris soror. Manere extra cellã nullaten9 possum. Tãta vero serenitas celi erat vt nulla in aere nubes appareret. Sanctimonialis ãt femia cũ verba fratris negãtis audisset. insertas digitis man9 supra mẽsa3 posuit. 7 caput in manib9 oĩpotentis dñm rogatura declinauit. Cũq3 leuar3 de mensa caput. tãta coruscatõis et tonitrui virtus. tãtaq3 iundatõ pluuie erupit. vt neq3 venerabil' pater bñdict9. neq3 fr̃es q̃ cu3 eo aderãt extra loci limen q̃ ꝯsederãt pede3 mouere potuissent. Sanctimonial' q̃ppe femĩa caput in manib9 declinãs. lacrimaꝝ fluuios in mensam fuderat ꝑ quos serenitatẽ aeris ad pluuiã traxit. Nec paulo tardi9 post orõ3 inundatio illa secuta est. sed tãta fuit ꝯuenientia orõis 7 inundatõis vt d mẽsa caput iam cũ tonitruo leuaret. q̃ten9 vnũ idemq3 esset momentũ et leuare caput 7 pluuiã deponere. Tũc vir dei inter choruscatõ3 7 tõitruos atq3 igentis pluuie inundatões. videns se ad monasteriũ nõ posse remeare. cepit ꝯq̃ri cõtristat9 dicens: Parcat tibi de9 oĩpotens soror. q̃d ẽ q̃d fecisti. Cui illa r̃ndit. Ecce te rogaui et audire me noluisti. rogaui dñm meũ 7 exaudiuit me. Nõ ergo si potes egredere. 7 me dimissa ad monasterium recede. Ip̃e ãt exire extra tectũ nõ valens. q̃ manere spõte noluit. in loco mãsit inuit9. Sicq3 fcm̃ est vt totã nocte3 puigile3 ducerent atq3 ꝑ sacra sp̃ualis vite colloq̃a sese vicaria relatõne satiarent. q̃ de re dixi eũ voluisse aliqd: sed mime potuisse. q2 si venerabil' viri mente3 aspicimus. dubiũ nõ est ꝙ eãdem serenitate3 voluit in q̃ descenderat ꝑmanere. s3 ꝯ hoc quod voluit in virtute oĩpotentis dei ex femĩe petitõe miraculum inueit. Nec miꝝ ꝙ pl9 illa femia q̃ diu fratrem videre cupiebat. in eode3 tp̃e valuit. Q2. n. iux̃ iobis vocem. de9 caritas est. iusto valde iudicio illa pl9 potuit q̃ ampli9 amauit. Cũq3 die altero eade3 venerabilis femina ad cellã ꝓpriã recessisset vir dei ad mõasteriũ rediit. Cũ ecce p9 triduum in cella ꝯsistens. eleuatis in aera oculis vidit eiusdem sororis sue aĩa3 de corp̃e egressa3. in colũbe spẽ celi secreta penetrare. Qui tãte eius gl'e cõgaudens oĩpotenti deo in hymnis 7 laudib9 grãs reddidit. eiusq3 obitũ fratrib9 denũciauit. q̃s etiã ꝓtinus misit vt ei9 corp9 ad mõasteriũ deferrent. atq3 in sepulcro quod sibi ip̃e p̃parauerat. ponerent. Quo facto ꝯtigit vt quoꝝ mens vna sꝑ in deo fuerat eoꝝ q̃3 corp̃a nec separ3. Eodem vero ãno quo de hac vita b. bñdict9 erat exiturus q̃busdam discipulis secũ ꝯuersantib9. q̃busdã lõge manentibus. sanctissimi sui obit9 denũciauit diem: p̃ñtibus indicens: vt audita ꝑ silentiũ tegerent: absentibus indicãs quod vel q̃le eis signum fieret. qñ ei9 aĩa de corp̃e exiret. Ante sextũ vero exit9 sui diem apiri sibi sepulcꝝ iubet. q̃ mox correpti9 febrib9 acri cepit ardore fatigari. Cũq3 ꝑ dies singulos lãguor ĩguesceret. vi. die portari se in oratoriũ a discipulis fecit. ibid3 exitũ suũ dñici corporis

et sanguis pceptōe muniuit. atq3 inter discipulorum man⁹ ībecillia mēbra sustentās. erectis in celū manib⁹ stetit: et vltimū spūm inter verba orōis efflauit q̄ sez die duob⁹ de eo fratrib⁹ vni in cella cōmorāti. alii āt lōgi⁹ posito reuelatō vni⁹ atq3 indissil'is visionis apparuit. Uiderūt nāq3 quia strata palliis. atq3 innūeris eborūscās lāpadib⁹ via. recto oriētis trami te ab ei⁹ cella i celū vsq3 tendebat. Cui venerādo habitu vir desup clar⁹ assistens c⁹ esset via quā cernerent. inqsiuit. Alii āt se nescire pfessi sunt. Quib⁹ ipe ait. hec est via q̄ dilect⁹ dñi bñdict⁹ celum ascendit. Tūc itaq3 sancti viri obitū sicut p̄sentes discipuli viderūt ita absentes ex signo qd eis p̄dictū fuerat cognouerunt. Sepultus vero est in oratorio beati iohis baptiste. quod destructa ara apollinis ipe cōstruxit

cxciiii

De sancto ruperto

Hodierna festiuitas sanctissimi ac beatissimi pr̄is nr̄i rupti. q̄ ei⁹ nobis in padisū trāsitum exultabilē reddit. piis mētib⁹ mistica gaudia exhibet. q̄ dū annorum cursus inde voluit. in nr̄is cordib⁹ sp retenta iocunditate innouatur. cū. n. dicat scriptura. In mēoria eterna erit iust⁹. digne in memoriā vertitur hoīm q̄ ad gaudiū trāsit angelorum. Būq3 dicat. Glia pr̄is est fili⁹ sapiens. q̄nte hui⁹ sunt glie q̄ tot barbaricas natōes ad agnitōē dei in xp̄o iesu p euāgelium regenerauit ¶ Tpe nāq3 hyloperti regis francorum. āno. s. regni eius scdo sanct⁹ pfessor xp̄i in wormacia habebatur eps q̄ ex regali psapia frācorum nobilis ort⁹ nobilior fide et potestate fuit. Erat. n. māsuet⁹ et castus. simplex et prudēs in laude dei deuotus. plen⁹ spūsancto. puidus in cōsilio: iustus in iudicio a dextris et a sinistris. virtutū armis munit⁹. gregi suo forma bñ agēdi factus. qr quod verbis monuit. hoc opm p̄rogatiua cōfirmauit. hinc ei se frequentib⁹ exercebat vigiliis. inde cōtinuatis macerabat inediis. opus suū mīīcordia ornabat q̄ thesauros dispsit: vt sepe egēte paupes ditescerent q̄ suū solū hoc esse credidit quod nud⁹ aut inops accepisset. ¶ Cum igitur p̄cellentissima fama hui⁹ viri in fines terrarum exisset q̄ plimi illustres viri. nō solū a vicinis sed etiā ab exteris natōib⁹ ad ei⁹ sanctissimā cōfluxerunt doctrinā. vt vel illius sacratissimo alloq̄o in tristicia c⁹lib3 anxietatis cōsolatōē suscipent. vel ecclesiastice religionis ab eo purā veritatē audirēt. Unū et multi illi⁹ benigna deuotōe a laqīs hostis ātiq̄ libati sunt: et vias ppetue vite ingrediebātur. Sed infideles q̄ plimi erāt in regiōe wormacensi. illius sanctitatem nō ferentes. mltis eū suppliciis affectum: et virgis cesum a ciuitate cū mag̃ eiecerūt iniuria ¶ Igitur eodē tpe theoda dux bauarorum audiens bti viri sanctitatē: et miracula q̄ faciebat. desiderauit illum videre: et missis optimatib⁹ suis obnixe eū postulabat. q̄tenus regiones bauarorum visitare dignaretur: et ei⁹ salutifere credulitatis viam insinuaret. Sāctus vero epus vbi tante legatōnis postulatōnes p

cepit. sciens huiusmodi causam ex diuina dispensatõne procedere. gratias celesti clementie agebat q sedentes in tenebris et vmbra mortis auctorem vite lumen verum xpm iesum agnoscere optarent. Itaqz cum eisdem legatis sacerdotes suos quasi radios fidei ad eundem ducem pmisit: et ipe nõ longo tempis spacõ interposito post eos in bauarorum iter aggreditur. Quod cum pfatus dux audisset. magno pfusus gaudio: cũ pcinctu pcerum suorum obuiam pperauit: et in vrbe ratisbona cum summa alacritate illum excepit. Tunc ibidem sanctus ruptus indicto ieiunio celestibus misteriis ducẽ informauit: et in fide vera roborauit. et ydolorum cultibus abrenunciare fecit. et in nomie sancte et indiuidue trinitatis baptizauit. Baptizati sunt cum eo optimates sui et populus non modicus nobiliũ ac ignobiliũ. redemptorẽ mũdi laudantiũ. q eos de tenebris in admirabile lumen suũ vocare dignatus est. Beatũ confessorẽ xpi p cuius verba irradiata sunt corda tenebrosa: et infideliũ arentia pectora fontez vite sitiebãt. Baptizato itaqz duce et pplo. q diuia illustrãte gtia sacramẽtum salutaris lauacri susceperat. obsecratus a theodone sanctus ruptus naui ascensa p alueum danubii descendendo. vicis et castellis libera voce euãgelium xpi pdicauit: et p termios noricorum vsqz ad inferiorem pannoniam ipe clara lucerna sup cãdelabrum posita. lumen fidei mistrando puenit. Indeqz p terram reuersus. lauariacẽsium vrbem intrauit in q multos aqua baptismatis regenerando ab ydolorum cultura conuertit. et plures variis languoribus oppssos in nomie domini sanauit. Lauriaco nãqz digressus. in quocũqz loco amplius feruere gentilitatis errorez cognouit. illic intrepidus accessit. destruens ydola. diminuens simulacra. commẽdans vbiqz domini nostri iesu xpi diuinitatem pariter et sacram eius incarnatõem: vt vnus idemqz deus esse crederet et homo añ luciferũ a pre deo verus deus genitus. in fine tempoz p humana salute ex virgine matre verbum dei verus homo natus. q illumiat omnẽ hoiez venientẽ in hũc mũdm

Sed cum iam vir dñi fm postulatõnem ducis et ppli sibi locum ad epalem sedem eligere aptum meditaretur. secus stagnum zvalarii laci venit. vbi ecclam in honore pncipis apostolorum petri cõstruxit et dedicauit. Exiit inde ad iunarum fluuium vbi olim iuuano ciuitas fuit q antiquis mirabiliter extructa temporibus. inter bauaricas vrbes eminebat nobilissima. sz tunc raro incola inhabitante pene dilapsa et virgltis erat coopta. Quem locum famus dei ad kathedram epalem considerans esse ydoneum: qppe inter montana a populari tumultu semotum. pprietate huius a duce sibi tradita cum summo studio renouauit. construẽs ibi basilicam quam in honore beati petri aplorum pncipis dedicauit. et clericorum officiis rebusqz necessariis munificentia theodonis magnifice dotauit. postea vero delegato sacerdotum officõ omnem ibidem quotidie cursum congruo ordine fecit celebrari. Factus itaqz vir domini cupi

ens augmentare loca a p̄fato duce aliquem fiscum suū vocabulo dictū pidigen. inter aur̄ ꝛ argentum cū millenis compauit solidis. ꝛ sic dein ceps deo auxiliāte ex traditōe regum siue ducum siue fideliū viroꝝ lo ci res accrescere ceperūt. ¶ Porro dieb⁹ q̄dam ꝓbabiles viri beato pō tifici cum maḡ admiratōne narrauerūt ꝙ ipi in heremo q̄ tunc tp̄is ver bo appellatōis caruit. nūc zvongobi dicitur celestia ꝓdigia ardentiū lu cernarum ter q̄terqꝫ vidissent. et mirifice suauitatis odore ibi redolere sensissent. Mirantib⁹ aūt cunctis q̄ aderant sup talib⁹ ꝓdigiis. scūs ep̄s dominngū p̄sbiteꝝ suum ad eūdem locū misit. ꝑcipiens vt veritatem h⁹ signi diligenter apꝓbaret: ponendo in eodem loco crucem ligneā quam ipe sanct⁹ sua manu bn̄dixit et illic direxit. Dominngūs vero cū illuc ꝑ uenisset. statim ꝑmo noctis exordio cum religiosis q̄ secum aderāt. celi tus emissas aspiciebat claras lucernas descendere ꝛ totā illā regionem loci instar solaris radii irradiare. et hāc visiōeꝫ ꝑ tres noctes cū suaui tate mirifici odoris ibi viderat radiare. Tūc ipse in eodem loco bn̄dictā crucem erexit ꝛ supfabricato tugurio ad sanctū ruptum regressus est. ꝑ⁹ orem assertōꝫ certa relatōe ꝯfirmans ¶ Sctūs ruptus q̄ꝫ cōmunicās cōsilio cū theodone ꝑ semetip̄m eādem heremū adiit. ꝛ videns locū hūa nis habitatōnib⁹ posse fieri aptū annosa robora extirpare. siluaꝝqꝫ cō densa in planiciem campi redigere. ac eccl'am cū habitacul' ꝯuoꝝ dei edi ficare cepit. Hisdem vero temporib⁹ theodo aduersam incidit valitudi neꝫ. Cunqꝫ sibi vite terminuꝫ apꝓpinquare sentiret. vocauit ad se theo bertum filium suum. ꝛ ducem noricoꝝ illum cōstituit. p̄cipiens ei obedi re sancto rupto ad xp̄ianitatem suam ꝛ ad opus diuinum illum diligen ter adiuuare. sanctumqꝫ locum iuuaniens̄ eccl'e amore ꝛ honoribus et dignitatib⁹ iugiter sublimare. Cunqꝫ huiuscemodi mādatis ꝛ oīb⁹ q̄bus voluerat filium instruxisset. vltimū diem clausit migrans ad dn̄m. Post hoc vero theobert⁹ cum optimatib⁹ suis ad sanctū ruptum visendi g̃tia ire prexit. et veniens ad illum in supradicto heremo locum pio veneraba tur affectu. dans ad eccl'am quam sanctus ruptus ibi cōstruxit. ac ipso duce p̄sente in honore sancti maximiani dedicauit. tria miliaria vndiqꝫ de eadem silua. et villam albinam cum ceteris donariis in alimoniā mo nachorum quos sanctus pontifex ibi deo ꝯuiendum posuerat ¶ His ita gestis videns vir dei bauarice dignitatis culmen iugo xp̄i sese subdidis se. sed gentilitatis errore plures inuolutos supesse ad patriam suā repe dauit: ꝛ inde cum. xii. ad p̄dicandum sibi sociis electis. inter quos erant eximii crisantus. cisilarius ambo p̄sbiteri. ambo viri sancti. et secuꝫ vir ginem xp̄i sanctā erudrudem nepteꝫ suā adducens. q̄si cum tot lumina ribus ad vrbeꝫ iuuauiensem regredit̄ Tūc in supiori castro eiusdeꝫ ciui tatis construxit in honore dn̄i nr̄i iesu xp̄i et sue sancte genitricis ꝑpetue virginis marie monasterium ꝛ ibidem ꝯgregatōnem sanctimonialium

posuit sanctā erudrudē ad seruiciū celestis regis. atq₃ cum theoberti ducis astipulatōe q̄ possessiones ad illud cenobiū tradidit infinitas. eaꝝ ꝯuersatōnem p omnia rōnabl'r disposuit. His ita expletis iste vir bt̄s incep- ptum p̄dicatōis op⁹ cū summi opificis adiutorio studens ad pfectō₃ per ducere. norica regna discipuloꝝ suoꝝ comitāte caterua circūire d̄stiauit ꝛ ab vrbe egrediens iuuaniēsi. gentes qb⁹ nondum fidei lumē resplēdue rat visitauit: ꝛ eis triticū credulitatis. lolio peūte semiauit. Nā a cordi bus coꝝ barbaricꝗ hospitib⁹ dyabolice deceptōis pfugatis: illuc intromi sit fidem. castitatē. misericordiā. hūilitatem. p quos pacificos habitatores xp̄c oīm bonoꝝ largitor ꝛ origo humane mentis domiciliū intrare solet. Cūq₃ sic bauaroꝝ termīos circūiret. ac omēs ad fidem ꝯuertisset. eos vt in fide stabiles pmanerent admonuit. ꝛ dimissis p̄sbiteris q̄ pplu₃ ad diuina misteria cōsuescerent. ip̄e ad vrbem iuuaniēsem remeare studuit. qr spū pphetico replet⁹. diem vocatōis sue instare p̄sciuit. quem discipu lis suis pnunciauit. Illi tali et tam tristi indicō ꝯsternati cur eos et tam nouella₃ xp̄ianitatis plebem desereret. lacrimati sunt Ille spe erecta ad xp̄m vrbe₃ iuuaniense₃ ꝛ ppl'm noricoꝝ oīpotenti deo cōmendauit ꝛ vi talem viꝝ sanctū ꝛ oī pplo acceptū. sibi fieri successorē elegit. Cu₃ vero dies q̄dragesimalis obs̄uātie agerentur. febriū ardore vir dei fatigari cepit: Cūq₃ sanctissima dies resurrectōis xp̄i illuxisset. solēnia missaru₃ celebrauit. ꝛ munit⁹ sacro sc̄i corpis xp̄i viatico p⁹ dulces paterne pieta- tis admonitōnes: ꝛ post extrema caritatis verba fr̄es ꝯfirmātia. iter sā ctas man⁹ lacrimantiū voces. inter pios plāgentiū singultus. cet⁹ āgeli ci a q̄busda₃ religiosis viris in celo audiebātur. q̄ voce canora aīa₃ sctā₃. ferebant ad eternā felicitatem.

cxcv

De S. floriano

TEmpe dyocleciani sanct⁹ florian⁹ pnceps officii militie fuit. de q̄. xl. milites crediderūt xp̄o: Qui ab aq̄lino p̄fecto ad par tes noricoꝝ. i. bauaroꝝ destinati apud lauriatū suppliciis af fecti. incarcerātur. Tunc sanct⁹ florian⁹ vltro se xp̄ianum ꝯfitetur. ꝛ cu₃ flecti nō posset ad cultū ydoloꝝ. bis durit cesus est. ꝛ acutis fustib⁹ sca- pule ei⁹ pfodiuntur. Tādem iub₃ aq̄lin⁹ vt a pōte in flumie auisi pcipite tur. Orat sctūs. student lictores. sed vn⁹ aliis attrocior scm̄ pcipitat. c⁹ oculi statim videntib⁹ oīb⁹ crepuerūt. Martir ascendens ꝯ fluxum fluuii i magno saxo. Aq̄la aduolat expāsis alis in modū crucis tegit corp⁹. ma trone deuote sctūs apparuit. Iungit illa aīalia et corpus virgultis inuol uit ne a psecutoribus videatur. sed cum estu aīalia deficerent ad p̄cel fe mine fons erupit q̄ vsq₃ hodie fluit: Uenientes ḡ boues ad locum mar tiri patum vltra se mouere non poterant. ibiq₃ sepultus miraculis mul tipliciter coruscat

CXCVI.

De sancto erasmo

Facta est psecutō xpianoꝝ a diocleciano impatore. vt siqs inuent⁹ fuisset nō sacrificare diis. multis suppliciis infiret. Audiens h bt̄s erasm⁹ fugiens ex ātiochia ciuitate. heremuꝫ petiit: ⁊ habitauit in ea annis. vii. vbi in mōte libano die ac nocte dn̄m depcans. multa mirabilia egit. Nā esca ei de celo veniebat p coruū. etiāꝫ angeli loqbant cum eo. Diuerse etiam fere veniebāt in cellā ei⁹. ⁊ psternebant se ad vestigia ei⁹: ⁊ fcā est ad eū vox de celo dicens Erasme dscende ad tuā ciuitatem. Et stati surrexit ⁊ descendit ad ciuitateꝫ. Cūqꝫ descendisset. mlti qdem vexabātur a spiritib⁹ imūdis ⁊ occurrebāt ei. Tūc bt̄s erasm⁹ iponebat eis man⁹ in noīe dn̄i: ⁊ statim salui fiebāt. Multos etiā p baptismū ꝯuertebat ad dn̄m. Hoc audiens dioclecian⁹ impator. iussit btm̄ erasmū teneri ⁊ p̄sentari sibi. Cūqꝫ introduceret sedente ipatore p tribunali. interrogauit eū dicens. Quid vis esse aut de quo genere es. Tūc bt̄s erasm⁹ dixit. Cristian⁹ sum: ⁊ ipm̄ ꝯfiteor. Erat bt̄s erasmus nō solū spū sed etiā corpe pulcer. Vult⁹ etiam ei⁹ angelic⁹. oculi ei⁹ tanq̄ radii sol. loquela ei⁹ sine vlla offensione. securus respōdebat nō trepidabat. Et ait impator. Acqesce et sacrifica diis meis ne male moriaris. Dicit ei btūs erasm⁹. Hoc ipator nunq̄ ero facturus: vt lapidib⁹ ⁊ sculptilib⁹ qbus tu ipe filis es ego sacrificem. sꝫ ego sacrifico deo viuo. q fecit celū ⁊ terrā mare et oīa q in eis sunt. ipi soli fuio. ⁊ aīa mea. nam tibi nūq̄ ꝯsentō. Tunc impator furore replet⁹ iussit mīstros plūbatis tūdi latera eius: Qui dum cederet respexit in celuꝫ ⁊ dixit. Grās tibi ago dn̄e iesu xp̄e q es via in te credētiū. qr pueni ad quod desiderat aīa mea. adiuua fuum tuū vt nō me absorbeat abissus mortis. Tūc ipator dixit. Erasme video te iuuenem ⁊ pulcꝝ. ꝯsule aīme tue ⁊ sacrifica diis meis ⁊ dabo tibi auꝝ et argentū. vestem inestimabilem: ⁊ faciā te nobilem in palatō meo. Dixit ei btūs erasm⁹. Lupe rapax. seductor aīmaꝝ. non premia tua sepent me a caritate xp̄i. Nā auꝝ ⁊ argentū et vestes tue iestiabiles sint tecum in dies pditōnis tue. ego āt habeo loricā fidei quā ifernus corrūpe nō pōt. tu vero cū p̄re tuo dyabolo eris in igneꝫ etnū arsurus. Impator furore replet⁹ iussit btm̄ erasmuꝫ fustib⁹ mactari: ⁊ ter binos mutās: ⁊ in dorso ei⁹ nulla macula videbatur. Uniuersa vero plebs clamabat dicēs. Uere magn⁹ est de⁹ xp̄ianoꝝ q tātā virtutē opatur i illo Impator dixit ad ppl'm. Errastis. artes maleficoruꝫ opatur iste. Dixit bt̄s erasm⁹ Nōne et tu dyabol⁹ es filis illi q p̄mo ꝓtoplastū d padiso ꝓiecit. Impie carnifex. draco iniqtatis. dux maleficoꝝ: maleficia mea cristus est fili⁹ dei viui quem virgo genuit maria ex verbo p̄ris quē ꝓphe ventuꝝ p̄dicauert q soluit pctā mūdi. illuminās tenebras ignorātie nr̄e

dioclecian plumbatis ... Diocletian fustibus

q̄ te pcutiet ineternū.cui tu rōnem redditur⁹es.impatoꝛ furoꝛe repletus
iussit beati erasmi carnes vngulis ferreis effodi.ḡtulās psallēs pphetī;
cum psalmū deo canebat dicens.Posuerūt ihierl'm vt pomoꝝ custodiam.
posuerūt morticina suoꝝ tuoꝝ bestiis terre.Tūc impatoꝛ furore replet⁹
iussit mīstris plumbū:picem.sulphur:et resinā cū cera ꝛ oleo solui.ꝛ be
ātuꝫ erasmū pfundi.Stabat āt āgel⁹dn̄i cum eo q̄ ei refrigeriū pstabat.
Tunc bt̄s erasm⁹dixit impatori.Ubi sunt mine tue et furoꝛ tu⁹ magn⁹
ecce corpi meo pstitisti magnuꝫ refrigeriū.Uniuersa vero plebs clama;
bat dicens.Dimitte hoīeꝫ istum et ep̄m ciuitatis sue.qꝛ de⁹xp̄ianorum
opatur in illo.Et ecce subito fact⁹est terremot⁹magn⁹.tonitrua choru;
scātōes.ita vt pene tercia ps ppl'i moreretur.Angel⁹vero dn̄i cū sancto
erasmo stabat:et cecos hoīes ad xp̄i lumen ꝺducebat.Impatoꝛ āt fugi;
ens q̄si timens ciuitatem ab ira dei pire locut⁹est ad ppl'm et dixit.Iste
quē vidistis deū blasfemauit.iō tal' est ꝯturbatō.Tunc ipatoꝛ replet⁹fu
rore iussit bt̄m erasmū in carcereꝫ introduci.et.lx.pōdera ferri in ceruī
cem vel in māib⁹e⁹poni.Et p̄cepit mīstris vt siq̄s inuent⁹fuisset panem
vel aquā ei dare morte moreref.Et fecerūt mīstri sicut impauit eis.Im;
patoꝛ āt anulo suo signuit hostiū carceris.Et circa mediā noctem excla;
mauit bt̄s erasm⁹ad dn̄m dicens.Dn̄e ihesu xp̄e accelera et eripe me ne
gl'etur inimic⁹in suis tuis.ne dicant gentes vbi est de⁹ eoꝝ.Et ecce subi
to carcer illuxit.et fraḡuit q̄si fuissꝫ aromatib⁹plenus:et visa sunt velut
xii.cādelabra ardentia an̄ bt̄m erasmū martirem et ep̄m.Angel⁹dn̄i in
gressus fuerat ad eū dicens.Erasme ecce ego veni ad te:et stati liq̄fcm̄
est ferꝝ tāq̄ cera.et in medio eoꝝ stabat psallēs et bn̄dicebat deū dicēs
Bn̄dict⁹es dn̄e q̄ fecisti celū ꝛ t̄rā.cui astāt āgeli et archāgeli cū tremo;
re:et numer⁹martiꝝ q̄ passi sunt ,ppt̄ te.q̄ fecisti mīsicordiā cū suo tuo ꝛ
libasti aīaꝫ meā de māib⁹inimicoꝝ.sicut liberasti sydrac mysac et abde;
nago de medio fornac̄ ignis ardētis:et de māu nabuchodonosor reḡ.et
sicut danielē suuꝫ tuū de lacu leonū:et oblato prādio p abacucb pphetā
saturasti.et susannā de falso crimīe libasti.ita et mecū fecisti mīsicordiā
et ecce āgel⁹dn̄i dixit ad eū.Erasme exurge et ābula mecū vsq̄ꝫ ī ytaliā.
ibi tibi dn̄s et̄nā vitā t̄buet in scl'm scl'i.et q̄si colūba xp̄i plaudēs sic ī lu
grido ꝺposuit.Alia vero die currens ad carcereꝫ.signuꝫ anuli sui inueit
Cūq̄ꝫ designūꝫ p̄cepit mīstris.adducite maguꝫ q̄ deos meos p nihilo fe
cit.ingressi āt carcereꝫ nusq̄ eū inueneꝛt.ferꝝ q̄ꝫ sicut cinis inuentū est.
Et fact⁹ē clamoꝛ magn⁹ dicentiū:hoīeꝫ n̄ inuenim⁹ nā et ip̄m ferꝝ nob
cinis videf esse Qd̄ vt audiuit ipatoꝛ sibi alapā in fronte pcussit di.Ue
mihi ꝺlusuꝫ est regnū meuꝫ q̄ dictur⁹ero ppl'o meo:Uenerāt eni q̄si.xl.mi
lia viroꝝ et mulieꝝ ad spectacl'm militis xp̄i:turbabatur tota ciuitas in
tremore grādi posita:xp̄iani xp̄ianuꝫ q̄rebāt:vidue et orphani ep̄m req̄
rebāt dicentes:q̄d fecisti homi iusto:Tunc impatoꝛ timore ꝑtru⁹ dixit

q2 a deo ei9 in celum raptus fuisset. ꝛ ꝑ pmium magnū se redemisset. Et cum btūs erasm9 in lugrido venisset. multos in xpi noie baptizās. oīa virtutib9 opabat. nam infirmos ꝛ cecos orōnib9 saluabat. Naz erat ibi qdam nobilis ꝛ pmari9 ciuitatis nomie anastasi9. c9 fili9 mortuus fuerat ꝛ corp9 e9 ad sepulcꝝ ducebatur. iussum. n. fuerat a dño beato erasmo vt cum resuscitaret ꝛ redderet pentib9 suis: ꝛ appbendens btūs erasm9 corpus defuncti. dixit patri eius. Anastasi si credis in dño nr̄o hiesu xpo q natus est de spūsancto ex maria virgine. recipies filiū tuū saluum. multa. n. turba ppl'i mirabat ad hec verba. Anastasi9 dixit. et tu potes filiū meū resuscitare. Btūs erasm9 dixit. Non ego sz dñs iesus xpc cui ego suio. Anastasi9 dixit. Si filiū meū saluū mihi reddideris. credo ego ꝛ domus mea et ppl'us vniuersus. Tūc btūs erasm9 iussit corp9 ei9 deponi secreto. patrem ꝛ mrēm iussit stare. flexis genib9 sup corp9 ei9 dixit. In nomie ihū xpi surge. Cūqz surrexisset clamauit voce mag: Uere quia magnus est de9 xpianoꝝ. et cōuersus ad prēm ait. Pater vsqz nunc erraui mus. Dii. n. qs colebam9 nihil sunt. vidi. n. eos in iferno ñ hr̄e requiem a tortoribus. De9 āt viuus famuli erasmi magn9 est. Et credidit anastasius et tota dom9 ei9 et ppl'us vniuersus q i illa hora fuer̄t baptizati. q sūt q̄si. xl. milia hoim. Tūc beat9 erasm9 exclamauit voce mag dicens Grās ago tibi dñe iesu xpe q cōgregasti ppl'm tuū i via veritatis: Tu. n. dixisti euāgelica voce. Petite ꝛ accipietis. qrite et iuenietis. pulsate ꝛ apietur vobis. Bñdic ppl'm tuū hūc quem acqsisti. Et fcā est ad eū vox de celo dicens. Erasme sue bone q. p me laborasti in t̄ra oīa qcunqz petieris dabūtur tibi: Et bñdixit dñs ppl'z hunc q crediderit. In illa hora oīa ydola q colebātur. vertebāt. Per. vii. āt dies beatus erasm9 docēs ppl'm ꝛ ꝯfirmās i doctria xpi dicebat. Custodite mādata ei9 q audistis. ꝛ mag lia dei q fecit in vobis. induti fide etiā fideles estote. Audiens h maximianus impator q facta fuer̄t in lugrido ciuitate a pbo iniqssimo hoie ꝛ sacrilego. q dixit. Audi pie impator q facta sunt in ciuitate tua. Regnum tuū ꝯlusum est: et dii nr̄i nescio quo hoie ātbioceno subuersi sunt q ꝯfitetur illuz ihm xpm q crucifix9 est ab hoib9 i iudea deuz ee Quo audito ipator iussit bt̄m erasmuz teneri. et ppatuz tribunal ascendit. et ingressus est bt̄s erasm9. Ad quez ait ipator. Dic tu scelerate hō q tibi est religio. Tūc bt̄s erasm9 tacuit. sz ocul' suis respexit i celuz. Impator ait Nihil loqris: et iussit maxillas suas ꝯtundi: Tūc bt̄s erasm9 dixit. Lupe rapax. plenus iiqtate. malefice: qd ꝑseqris suuz di: Impator dixit. Nōne h ipe est q crucifixus est ab hoibus i iuda. Scūs erasmus rñdit Ego ipius suus sum. Maximianus dixit: Tal'sis qlis et ille: ꝛ sic moriaris. Tūc bt̄s erasmus subridens ait illi Optie ipator bñdixisti mihi: vtinā illius ego merear vestigia seq: q2 effusio sanguis ipius. nr̄a illūiatō est quē si vel' agscere et illū credere saluueris. impator dixit Tu i illū credas

et gen⁹ tuū. Btūs erasm⁹ dixit. Optie dixisti mihi. plane q₂ sic credim⁹. Hostias humilitatis et tribulatōis munera offerimus ei q̄ saluauit populum suū a peccatis eoꝝ. Impator dixit. Cōsule tibi et accede et sacrifica diis meis. Sanctus erasm⁹ rn̄dit. Quib⁹ diis me iubes sacrificare. Impator dixit. Si tibi dixero. cōsentis. Btūs erasmus dixit. Si videro forte facō. Tunc gaudio replet⁹ impator cū vniuerso pp̄lo vsq₃ ad tēplū iouis iussit hoīem dei deduci ad ciuitatē sirmitanaȝ. et p̄cepit organa et om̄e gen⁹ musicoꝝ in tēplo parari. Et hoc videns btūs erasm⁹ ingemuit corde et oculos suos ad celū direxit dicēs. Xp̄e fili dei esto p̄sens in ista hora et mitte angelū tuū q̄ mihi auxilietᷣ. et ꝯfirmet me in ista hora a pugna dyaboli quā mihi p̄parauit. Cūq₃ peruenisset in templū beatus erasm⁹ dixit. Ubi est deus quē iubes me adorare. Impator āt app̄hendens manum ei⁹ ingressus est tēplū et ostendit ei statuā ereā magnitudīs ei⁹ cubitorum. xii. et dixit. Ecce deus me⁹ cui ego s̄uio Statī vt dyabol⁹ aspexit faciē martiris xp̄i cecidit statua: et in cinerē versa est. exiuit et draco magnus ex illa. et occidit pene terciā p̄teȝ pp̄li. Impator vt vidit se esse delusum. ascendit equū et ad palatiū p̄gebat. p̄cutiens pect⁹ suū dixit. Ue mihi delususȝ est regnū meū. nescio a quo hoīe anthioceno Mag̃ aūt ps pp̄li clamabat. Serue sācte dei ora p̄ nob̄ vt n̄ peam⁹ ab isto dracōe. Tūc beatus erasm⁹ impauit draconi vt quenq̄ hoīeȝ n̄ cōtaminaret. Uidens āt vniuersus pp̄lus sirmitanoꝝ q̄ntas virtutes p̄ s̄uum suū opabatᷣ. ceperunt omēs credere xp̄o. Btūs āt erasm⁹ dixit. Ecce q̄les virtutes opatur de⁹ in eos q̄ credūt in illū. et baptizati sunt q̄si q̄dragita milia hoim̄ Erat. n. gaudiuȝ ī celo et spectacula āgeloꝝ. et quō ps dyaboli pug̃bat aduersus electos dei. et n̄ valebāt mentes eoꝝ auertere a cogitatōe dī. Tunc āgeli voce mag̃ clamabāt. Gl̄a in excelsis deo. et ī t̄ra pax homib⁹ bone voluntatis. Qui sic fuerāt ad dn̄m ꝯuersi rn̄derᷣt amen. Cōturbata est oīs sirmitana. Cōterrit⁹ vero impator misit armatos et iussit oēs q̄ ad dn̄m ꝯuersi sunt. gladio puniri. Martirisauerᷣt etiā trecentos. xxx. hoīes ꝯmendātes se orōib⁹ sci erasmi martiris. q̄b⁹ ait. Ite ī noīe dn̄i felicitᷣ ad scām ciuitateȝ quā p̄parauit vobis dn̄s: et ego p⁹ modicuȝ tp̄s subseq̄r Erāt āt āgeli currentes p̄ nubes celi suscipientes aīas eoꝝ: ⁊ triumphātes martires vsq₃ ad celuȝ p̄duxerᷣt. Et audita est vox psallentiuȝ ⁊ dicentiuȝ all'a. Uia iustoꝝ rcā fcā est: et iter sctōꝝ p̄paratuȝ est. Qd̄ audiens beat⁹ erasm⁹ ḡtulauit vt bon⁹ pastor sup oues suas q̄s tradidit cristo. Tunc impator furore replet⁹. iussit btm̄ erasmum teneri et diuersis suppliciis torqueri: et iussit mistris tunicā ereā aduers⁹ staturā e⁹ ⁊ igneam fortitᷣ euȝ vestiri dicens. Nunc video si de⁹ tu⁹ eripiet te de manibus meis. Tunc btūs erasm⁹ dixit. Carnifex plen⁹ iiq̄tatis. fili⁹ dyaboli. verecundiā tuā laudo q̄ deterior es cane. dixi tibi ⁊ nunc dico: n̄ timeo minas tuas si ampliora facias: cor meuȝ n̄ trepidabit et signans se signo crucis

vestiuit se tunica ignea. psallens ppheticū psalmū dicens. trāsiuim⁹ per ignem ꝛ aquā. ꝛ eduxisti nos in refrigeriū. Item tāq̄ aurū in fornace pbasti eos q̄ in te credunt: ꝛ sicut olocausti hostiā suscipis. Statim tūica ignea q̄ indut⁹ fuerat. facta est frigida sicut nix vt nulla macula sup eū inuenta fuisset. Tūc beat⁹ erasm⁹ dixit. Ecce impator ꝯfusus es. cū pře tuo dyabolo eris in ignē etnū arsur⁹. nā dn̄s ih̄s xp̄c fili⁹ dī liberauit me Popul⁹ āt clamauit. Uere q2 magn⁹ est de⁹ xp̄ianoꝝ q̄ tātas virtutes in illo opatur. Tūc impator ait. Artes sunt maleficoꝝ vt igni imparet ꝛ deos nr̄os deludat. Tūc btūs erasm⁹ dixit. Stulte impator q̄ putas maleficia. mecū est xp̄c fili⁹ dei. ipse q̄ impat igni deos tuos deludit. lapides ꝛ eramenta surda ab hoib⁹ cōflata. qbus tu filiis es. Nā dn̄s me⁹ iesus xp̄c viu⁹ est et virtutib⁹ vincit. Impator dixit. Quādiu iniurias tuas tolerare possumus. Tūc btūs erasm⁹ dixit. Etiā ꝛ ego miror verecundiā frōtis tue q2 nō erubescis. Tunc impator furore repletus. iussit mīstris suis ollā parare vrnaꝝ. xx. plūbi picis sil' cū cera ꝛ resina ꝛ oleo solui ꝛ repleri ꝛ succendi. Et fecerūt mīstri sic̄ pceptū eis fuerat et feruens facta est olla. ꝛ fluctuans sicut mare. Et dixit ei impator Nūqd ꝛ hic ars tua pōt pualere. Tūc btūs erasm⁹ dixit impatori. Ista olla meū est refrigeriū. Et facto signaclo crucis descendit ī eā Statiq3 vox dn̄i sup aq̄s de⁹ maiestatis intonuit. ꝛ effudit vnā vndā ex olla. ꝛ vstulauit ipatorē. Qui clamauit ardeo hō dei ora p me. Tūc btūs erasm⁹ dixit impatori. Ue tibi lupe rapax. et gehenne ignis quē tibi parauit deus sil' cū patre tuo dyabolo et mīstris eius. Scio q2 cor tuū obduratū est. s3 ppter ppl'3 istū circūstātem erit tibi bn̄. ꝛ deuit illi dolor. Mlti āt h̄ videntes in illa hora crediderūt. Impator āt videns se delusum esse. iussit martirē dei recipi. et in arta custodia haberi. et ingenti ferro pōderis colligari. Cūq3 orasset. apparuit ei iuuenis silis filio dei. vocās eū ꝛ dixit illi. Ego sum michael angel⁹ missus ad te vt te ducā in cāpaniā puintiam. q̄ vocat̄ formana ad docendū ppl'um. Apphendens eū et eiecit eū de ciuitate sirmitana. veniensq3 nauiculā a dn̄o paratā inuenit. et trāsmigūit in puītiā cāpaniā ¶ Alia vero die turbat⁹ est impator q̄ n̄ inuenisset eū dicens. q2 deus e⁹ eripuit eū. Seru⁹ āt dei ꝛ martir dn̄i veit ꝛ sedit ī ciuitate formana. et. vii. annis docens ppl'm viā veritatis. Angel⁹ āt dn̄i panem ei q̄tidie mīstrabat. Postea orabat ad dn̄m vt ī ciuitate sua eternalit̄ q̄esceret. ꝛ fcā est ad eū vox de celo dicens. Erasme veni et req̄esce ī ciuitate quā pauit deus fr̄ibus tuis martiribus et pphetis ꝛ recipe laborē tuū Per te. n. honorificatus sū ī celo et in t̄ra. Tūc btūs erasmus p viduis et orphāis dp̄cabatur. Dn̄e vnigenit⁹ dī pr̄is q̄ me fecisti req̄escere ī loco isto ꝯcede vt q̄ in h̄ loco habitatōis mee p suis necessitatib⁹ pces effuderit. sic indō trāseat exaudit⁹. vt tu ei sis h̄ et ī futo placat⁹. ꝛ r̄spexit btūs erasm⁹ ī celū. viditq3 coronā ienarrabil'e3 et occursū sibi d choro aploꝝ

et pphetarum et inclinauit caput suum et dixit. Domine suscipe aiam serui tui. Et completa oratione sanctum reddidit spiritum. et visa est aia eius candida tanquam nix quando ab angelis deducebatur cum gloria magna. et cum illis celum penetrabat tercio nonas iuniarum regnante domino nostro iesu xpo

De sancto kiliano

Kilianus scotorum genere. nobilibus parentibus. diuine tamen gratie factus est nobilitate clarissimus. Scotia que et hybernia dicitur insula est maris. fecunda quidem glebis. sed sanctissimis clarior viris. Ex quibus columbano gaudet ytalia. Gallo ditatur alemania. kiliano theutonica nobilitatur francia. Qui vt diximus nobili prosapia editus. a puericia liberalibus studiis traditus simul cum litterarum incrementis diligenter cepit indagare viam veritatis. Tandem preueniente se gratia dei. spretis humanarum litterarum studiis. omnibusque huiusmodi illecebris. monasterium petiit. abnegauit semetipsum tulitque crucem suam et secutus est xpm. Igitur in monasterio positus quante obedientie. quante frugalitatis. quante fuit vigiliarum et orationum instantie. vite presentis terminus declarauit. quamuis etenim martirii palma per gratiam magis quam per meritum constet. bonis tamen adimpletur operibus. Videntes itaque fratres monasterii in virtutum perfectionibus beati viri perseuerantiam. primo eum per ecclesiasticos gradus ad officium presbiteratus precibus ascendere. deinde eiusdem monasterii regiminis curam sumere coegerunt. Ille autem sciens perfectionem caritatis sine dilectione proximi perfecte constare non posse. passus est in propriis se aliquantulum minorari. vt fratrum prodesse posset vtilitati. imitatus apostolum cupientem anathema fieri a xpo pro fratribus et cognatis secundum carnem. Verumtamen cum fama beati viri longe lateque crebresceret. metuens ipse ne fauor popularis macule sibi rugam infigeret. cepit meditari qualiter notos et propinquos relinqueret: peteretque longe sepositas terras. vbi obscurus fama. et vilis genere possit beati quam liberius diuinis cultibus vacare valeret. Delibatione itaque recedendi pacta. collectis fratribus in quibus idem feruor ardebat. ad vicinam scotie britanniam deuenit. deinde galliam attigit. Qua permeata in prouinciam germanie deuenit. que ab incolis terre ipsius orientalis francia vocatur. ibique in vrbe herbipoli se morari disposuit. non veritus incredule gentis feritatem experiri. eo quod intrepidus coronam optaret martirii. sed tamen a predicationis verbo interim abstinuit donec romano se pontifici presentaret. quatenus apostolice sedem romanam et integrum xpiane religionis dogma et licentiam predicandi acciperet. Tunc autem preerat romane ecclesie canon pontifex humanis diuinisque litteris pollens. pontificali officio congruus et in rebus ecclesiasticis ydoneus. Qui audita fide beati kiliani caritatis nexibus illigata. deo gratias retulit eique sese caritatis amore impertiuit. exultans semina diuini eloquii ab insulanis ac longe positis doctoribus augeri. Erat enim apud egregium pontificem non modica exultatio. quia cernebat paulatim euacuari. fraudem antiqui hostis crescentibus ministris diuine operationis

Tunc ex consensu totius vrbis beatū virum in presulatus officium pro
mouit: quo ⁊ crisma ꝯficere. ⁊ eccl'ias dedicare. ⁊ sacros ordines dare ir
rephensibil'r valeret. His ita pactis. dimisit eū vt cepto ope insisteret.
pato sibi a dño pmio eterne retributōis. Btūs itaq₃ kilian⁹ vrbē egres
sus. pacto itinere cū colūbano pbro ⁊ totnāno leuita ad locū sibi destina
tum puenit. Colūbano in ytalia relicto. nam romā pgens: gallū in alema
nia febre grauatū dimisit. Perueniēs igit' ad pdictā vrbē herbipolim.
nō eū q₃ in eadem puincia ducē reliq̄rat: inuenit: sed aliū noīe gosbertū
Porro venerabil' vir paulatī cepit pabula diuini verbi incredul' populis
ministrare: tantā ei dñs grāz ꝯtulerat: vt in breui tpe gentis loq̄lā₃ pdisce
ret: eisq₃ pprio ſmone semina veritatis erogaret. Mirabātur āt oīs nō
solū nouitatē doctrine: s₃ etiā exuberātiā eloq̄ntie. facundiā q₃ ſmonis co
mitabat' efficacia virtutis. Impletū est in illo qd̄ veritas apl'is pmittit:
dicēs. Ego dabo vob os ⁊ sapiam. Et iteꝝ. Opa q̄ ego facio ⁊ vos faci
etis. Sed cū iā seia diui eloquii succrescerēt: ⁊ plebs gradati minueretur
ab errore gentilitatis vsq₃ ad pricipes populi sancti viri fama pueit. vt
ducē q₃ puincie nō lateret. Qui eund̄ scm̄ viꝝ sibi pn̄tari iussit: expiri cu
piens q̄ esset hec doctrina hacten⁹ sibi incognita. Erat aūt ipse pricepts
naturali ingenio pdit⁹ lic₃ gentilitatis errore fedat⁹. Ad q₃ btūs kilian⁹
pueniens ꝯstāter vere religionis dogma insinuare cepit. docens prēm ⁊
filiū ⁊ spm̄scm̄: vnū esse deū incōmutabilē. visibiliū ⁊ inuisibiliū oīm cre
atorē. Prefat⁹ vero pricepts admirat⁹ tantā beati viri cōstantiā: ⁊ ſmo
nu₃ insupabilē veritatē: q₃ naturali. vt diximꝰ pollebat ingenio. veris se
sententiis supatū: ad ei⁹ distulit auditōem. volens freq̄nti apud se tracta
tu rimari: vtrū quē kilian⁹ docebat: an diane cult⁹ pponend⁹ foret. Dia
na nāq₃ apud illū sūma veneratiōe hēbatur. Uerūtñ vir egregi⁹ iugi in
stantia laborabat: vt deo redderet aīas q̄s dyabol⁹ pdere conabat'. Por
ro pnoīat⁹ dux cernēs ꝯstantiā pdicatōis beati kiliani: secreto venit ad
eū: cupiēs doctrīs suis instrui: q̄ten⁹ ignito tramite vitatis: abigere vale
ret āfract⁹ erroris. Sed a beatissimo viro catholice fidei documētis dili
genter instruct⁹. pxīo die dñice resurrectōnis cū mltis aliis dato noīe aq̄
lot⁹ baptis. absolutōem pristini pmeruit erroris. Sicq₃ factū est vt pene
tota puīcia oriental' frācie. relicto demonū cultu: diuine religioni operam
daret. Predict⁹ dux gosbert⁹ mōitu assiduo beati kiliani ad meliora de
die in diē pficiebat. Erat āt illi ꝯiunx ſm gentilitatis ritū: q̄ quondā fra
tris ipi⁹ ꝯiugio fuerat copl'ata: noīe geilana. S₃ vir dei idcirco in inicio
fidei tale noluit ꝯiugiū phibere: ne in penitudinē credulitatis ḡuitate i
oībus plibat⁹ pricepts duceret'. et h̄ est qd̄ apl's nōdū in fide pfectis dicit
Tanq̄ puulis in xpo lac vob potū dedi. nō escā. pfectoꝝ enī solid⁹ ē cib⁹.
iō qd̄ nouerat grau⁹ distulit in futuꝝ. sil'q₃ diuio reuelāte spū sciens in
hac re sibi ⁊ sociis cā₃ ꝯstare martirii: vt multis interea pdesset. interim

obmisit tale dampnare coniugiū. licet cuperet dissolui: et esse cum xpo. imi tatus apl'm qui in sporta a fratrib9 per murū dimissus est: nō vt mortem timere: sed vt mltis añ mortē pdesset. Uerūtñ cū qdā die btūs psul ducē familiariter alloqretur: dixisse iter cetera fertur. Fili mi q3 per euāgeliū genui: gaudeo valde in pfectu fidei tue: s3 mltū me mouet q illicitis nu ptiis detineris: et vereor nimis q a recto itinere tali cōiugio retarderis. Legitur em̄ btō iacobo dicēte: qr q totā legē suauerit: offendit āt in vno fcūs est oīm re9. Preterea in bapte innouat hō: et non ex pte sed tot9: vt aūt tot9 innouari possit: nichil pristini retinere d3 erroris. Audiēs aūt h princeps. pmo desiit stupore. deinde alta suspiria trahēs. valde em̄ dilige bat eā quā hēbat vxorem. tale deinde fertur dedisse rñsum. Audiui pr te docente: qr dñs ihs pcepit nihil suo amori preferendū. nō pre3. nō mre3 nō filios. nō vxorem. et idcirco q̄uis vnice diligā iunctā michi vxorē pre pono tñ diuinū amorē. S3 nūc nō adest michi ociū inqrendi qlr eā dimit tam: qr ꝯ hostes nre reipublice festino. Cu3 aūt reuersus fuero inuenta oportūitate dimittendi sepabor ab illa. h vero cū ad aures geilane pue nisset: qs em̄ fallere posset amātem: graui incāduit ira ceu raptis catulis leena. Diuq3 secū bachata ex eo cepit qrere qūo scōs viros extingueret Nulla em̄ bestia in h mūdo silis est mlieris male. sic hec mler nephāda callida meditatōe perqrebat. qlr sine poplari strepitu et vulgi cognitōe scōs viros perderet. armabat nāq3 impatia ire et libidis furore. Et qa dyabol9 iniq cupientib9 fomenta malicie subministrat. inuenti sūt duo mi nistri crudelitatis q pmitterent se satisfacturos geilane desideriis: datis sibi mūerib9 misfrime executōis. Solebat itaq3 btūs kilian9 p9 paruam dormitōe3 necessitatis ad studiū vigilare: puecteq3 ozonis. Quadā vero nocte cū leues sōnos caperet: ita vt nec dormir3 integre: nec vigilar3 ap te: apparuit ei vir hitu: formaq3 pulcerrim9: dicens. kiliane amice surge nolo te diuti9 laborare. vno dūtaxat certamie tāgeris: et sic semper mecū eris. his dictis: abscessit. Euigilās aūt egregi9 vir: intelligens diuinā si bi adesse visitatō3: cōuocatis fratrib9: ait. Fres vigilate: cito aderit dñs et pulsabit ianuā. cauendū ergo est: ne nos sōno torpentes inueniat: Ad damus oleū lampadib9 dum tp9 est: ne si forte defecerit tunc incipiamus qrere qñ nō poterim9 inuenire. Illis itaq3 media nocte ozoni vacātib9. carnifices strictis gladiis locū in q orabant penetrarūt: Qō cū sacerdos dei intuit9 esset: ait. Amici ad qd venistis. implebitis pceptū: cōsūmabi tis cursū. his dictis: interfecti sunt. ibiq3 terre mādati: ne qs scire posset qd de illis factū foret. Uestimēta q3 cū qbus diuia officia pagebāt: sacri q3 libri sil' cū eis defossa sūt: ne qd indiciū necis eoꝝ deprehēdi posset: s3 clam discessisse putarent: cā solite pegrinatōis. Erat tñ qdā nobil' mulier burgūda noie: q a pncipio pdicatōis eoꝝ sāctis adheserat viris: hñs cel lulā iux oratoriū scōꝝ: quo facili9 diuis laudib9 interesse valeret. Hec in

tenta vigiliis: que facta fuerant: diligenti studio inuestigauit. Recedentibus q3 carnificib9: linthbeolo mūdo fusū sanguinē sctōꝝ collegit: ac terre diligēter infodit. vigiliis ꝛ orōnib9 vacās: vbi sctōꝝ corpa obruta nouerat. Excolebat loca veneratōne q̄ poterat. licet silenter ne sicut postea factū est geilane iussu remoueref. Eadē nāq3 scelestissima ml'iere stratis q3 plātis stabulū equoꝝ in loco vbi sācti martires hūati erāt fieri iussit: ne q̄ indicō sacra corpa ꝑderēt. Ferunt tñ ab his q̄ tūc fuere posteris relatū: q̄ aīalia ibi stabulata sup sepulcra martiꝝ: nec stercora: nec vrinam iacerent. honorē martirib9 exhibētia: vt qd̄ de capite ꝓpheta vaticinat9 est. hic in ei9 menbris repiref. Cognouit inqens bos possessorem suū. ꝛc. Isrl' aūt nō cognouit me. Taliq3 mō. vt dcm̄ est. scōꝝ corpa hoīb9 pene ignota forēt: nisi p̄fata burgūda in extremo vite posita: qbusdā fidelib9 vbi posita essent: reuelasset. Cōtigit aūt vt dux pacta milicia reuerteref ad locū vbi sctōs viros dimiserat. Quos cū nō inuenissz: cepit studiose p q̄rere. qñ ꝛ q̄ cā recesserint: quo ve abierint: ei9 vero vxor veneno malicie fedata. aliqñ rubore ꝑfusa. aliqñ pallore depīcta. aliqñ cōfidentia roborata. diuersos anfract9 nequicie sue fraudib9 ꝑtendebat: dicēs. Nō se eos custodisse: neq3 custodes adhibuisse. qñ voluerint venisse. qñ sibi placuit recessisse: quo pegrinatōis sue morem fuarent. Quē feminea verba non emolliūt: quē a statu rectitudīs nō retrahūt. Credul9 itaq3 verb cōiugis pnceps aliq̄ntulū cepta ab īquisitōe quieuit. Sz q2 iux̄ dn̄icaz vocē nihil optū est: qd̄ nō reuelef: ꝛ occultū qd̄ nō sciatur. cū ea q̄ fcā fuerāt paulatī obliuioni traderētur. vn9 coꝝ qui scōs viros gladio inuaserāt. subito demonio arripif. et ꝓpriis se dentib9 laniās a p̄nti migiut in eternā penaz. Alter vero in rabiez versus: gladio semetipm̄ appetiit. effusisq3 visceribus p tormīta p̄ntis tpis ad eterna ꝑuenit. Non mlto p9 et ipa belua de q̄ loquimur demonib9 arrepta: voce magna clamabat. Iuste torqueor q̄ sanctis viris tortores adhibui: ꝛ cū magno cruciatu ad cruciatū dyabolo paratum peruenit.

CXCVIII

De sancto henrico imperatore

Anno ab incarnatōne dn̄i. M. i. ab vrbe aūt ꝯdita. M. dcc. lii Ottone tercio rome defuncto vacāte regni solio. cū d̄ pricipe ageretur subrogādo. oīm vota. nutu diuio ad euz inclinātur: q̄ tunc in regno potissim9 hēbatur. Fuit nāq3 eodem tpe quidaz dux bauaroꝝ noīe henric9. henrici eiusdē gentis ducis fili9: c9 tpib9 scūs wolfgāgus: ratisbonensiū p̄fuit eps tā bonitate q̄ nobilitate regia cōspicu9: et vniuersa moꝝ hōestate p̄clar9. Hic iniciū sapie tiorē dn̄i pleniter ē secut9 q2 erat oīm lr̄aꝝ studio pricipalr̄ imbut9. ꝛ totus sana fide ꝛ actōe catholicus. Hic ergo ab oīb9 pari voto ꝛ cōi ꝯsensu oīm asciscif. diuina vtiq3 disponēte clemētia: ut p tpal' regni fastigia ad culm̄ regni celestis ptigerz

Cumqȝ predictus rex henricus necdū cesaris vel impatoris obtinerȝ di gnitatē. appuit ei ratisbone btūs wolfgāg⁹ eps tali visione. Uisū nāqȝ est ei ꝙ manēs in eccia sci emmerāmi epi ⁊ martiris accederet orādi grā ad bti wolfgāgi sepulcrū. in eadē basilica sitū. Cūqȝ ibidē dn̄m ⁊ sctm̄ wolfgangū intimis ꝑcib⁹ conaret exorare: subito videbatur ei: ipse scūs wolfgāgus astare. eūqȝ huiōi verb appellare. Intuere diligēter lr̄as in muro q̄ est sec⁹ tumulū scptas. Erat aūt sicut sibi videbatur scriptuȝ so lūmō p⁹ sex. Euigilās aūt rex retractatōe diutna secū reuoluit paucissi ma hui⁹ visionis scpta. In pmis ergo arbitrat⁹ ꝙ p⁹ sex dies esset mori tur⁹: multa dispensat paupib⁹. Cūqȝ dierū sex nūer⁹ pterijsset: ⁊ nihil in se rex molestie corpal' sensissȝ: putauit p̄dictā visionē ad sex menses ptine re. Trāsactis vero sex mensib⁹ cū nichil infirmitatis in se pateretur: ar bitrat⁹ est hūc nūeꝝ ad sex ānos ptinere. ioqȝ q̄ ⁊ sup̄ cepit timere Cūqȝ sex ānoꝝ nūer⁹ integer ptrāsissȝ: et septimi āni dies reuolut⁹ ueisset: ipso die p aplicā bn̄dictōem suscepit cesaris dignitatē. Tūc tandē sentiēs q̄l' esset sua visio. grās egit deo sctōqȝ wolfgāgo epo q̄ sibi talē reuelare di gnat⁹ est dignitatē. Unct⁹ ergo in regē beatissim⁹ dei famulus henricus tpal' regni nō cōtent⁹ angustijs. p adipiscēda imortalitatis corona sūmi regis: cui ẜuire regnare est: militare disposuit. Summā etem̄ diligentiā in āplificādo cultu religionis adhibuit. eccias dei ditare possessionibus ⁊ immensꝭ ornatib⁹ augere cepit. Sedes q̄ȝ epales: hildenshim videlicȝ vbi a puero fuerat enutrit⁹ ⁊ lr̄is edoct⁹. Magdeburg ⁊ argentinā. mis nam ⁊ mersenburg. que barbarica immanitate adiacentiū sclauoꝝ vasta te fuerāt: restaurauit. ⁊ tam ipꝭ ꝙ̄ alijs epatib⁹ per vniuersum regnū in possessionib⁹ ⁊ ornamētis innūera dona distribuit. Deniqȝ cōsummatis hui⁹ vite laborib⁹ p⁹ꝙ̄ bone opionis odorē longe lateqȝ redolere fecerat locūqȝ sibi dilectū ⁊ cetera mōasteria ditādo ⁊ ornando et excolendo ad pfectū adduxerat. ad pcipiendā immarcessibilē coronā a dn̄o vocat⁹ est ab ergastulo carnis. Qui cernens diem mortis sibi imminere. vocatis ad se parentib⁹ beatissime impatricis kunegūdis. necnō etiā q̄busdā re gni ꝓcerib⁹. manu eā apphendit et ꝯmdauit eā illis huiōi verb mēoria di gnissimis. Hāc ecce inq̄t michi a vob imo a xp̄o cōsignatā: ipsi xp̄o dn̄o nr̄o et vobis resigno virginem immaculatā. In eius vero trāsitu terra plorāte: celū exultauit: sicut etiā dn̄s per suā miscōiaȝ reuelauit In ipa eteni hora exit⁹ illius cuidam ẜuo dei in solitudine ꝯmorāti dyabolus in hūana specie fertur apparuisse. Quē vir dei per spm̄ ptinus agnouit: et ait ad cum: Quo pergis. At ille rn̄dit. Ad exeq̄as imperatoris pergo. Cui ille ait. Uade et cōple negociū tuū q̄ntū a dn̄o tibi permittitur. Ue runtamen ꝯsūmato officio tuo adiuratus per deum viuū ad me reuertere vt per te rei exitū possim ꝯgnoscere. Post modicū vero reuersus corā ser uo dei gemebundus astitit. et voce q̄rula cum ingenti eiulatu dixit. Heu

deu delusi sumus inuanuz laborauimus. quin etiã ab angel' dei ꝯfusi di scessimus. De h reqre in legenda sancti laurencii martiris .CXCIX

De sancta barbara

Erat tpe maximiani imperatoris vir quidaz gentil' in nichomedia nobilitate generis pclarus ac tpaliũ rerũ abundantia summus noie dioscor⁹: cui erat filia speciosissima nomie barbara. Ipsa aũt q2 erat corpe pulcerrima: eã pater pl'imũ diligebat: q̄ ppter reclusit eã in turri altissima quã eidẽ edificare fecerat: ne ab aliq̄ hoie videretur. Erat aũt btã barbara ingeniosa: et a tenera etate vanas cogitatões relinqns: cepit diuia cogitare. Cũ em̄ sel' tẽplũ intraret videns simulacra: parentib⁹ suis ait. Quid sibi volunt he sil'itudies hoim. Rñdent parẽtes. Taceas: nõ hoim: sed deoꝝ sunt: ⁊ volunt adorari p illud qd̄ nescitur: ⁊ qd̄ nõ videt. Barbara dixit. Fuerũt quondã hoies q̄s nũc colimus. Rñdent ita. Ex hoc btã barbara die noctuqz replicabat tacita: dicens. Si hoies fuert dii nri: ergo nati sũt vt hoies: mortui sunt vt hoies Si dii essent: nec nati fuissent: nec mortui: q2 deitas: vt mihi videtur: nec cepit: nec desinit esse. Hõ etiã hz origine terre: q2 terra est materia eius. Si ergo hõ de terra est: ⁊ hõ deus est: ergo aliq̄d pcessit eũ: qd̄ ei⁹ origo dr. sic apti⁹ dicerem⁹ terram deum. Sed q2 nec terra a se est: nec celuz a se nec aer a se nec aq̄ a se: ex q̄bus q̄ttuor elementis cõstat hõ: sed creature sunt: necesse est his esse creatorẽ. Ecce quãta sapia in taz iuuenili puella. Tandẽ tradita studiis liberalib⁹ alta trãscẽdebat: sed defuit ei noticia veri dei. vanos ãt deos occl'te spreuit Et cũ vidit diis. s. lignis ⁊ lapidib⁹ flectere genua sensibilia insensibilib⁹ mutis: aio valde correxit. Idcirco venit rumor laudis nichomediã clamans. sapientissimũ viroꝝ alexãdrie fore. s. Origenẽ c⁹ facundia totã terrã pfunderet q̄ veris indiciis daret cognoscere verã deitatẽ ⁊ ydoloꝝ ꝯfunderet vanitatẽ. Hec audiens btã barbara multũ gauisa est in domo pectoris sui. ⁊ cepit sedule tractare q̄ genere posset eũ adire. Erat eni p2 ei⁹ nobilis ⁊ valde potẽs. ergo misteriũ suũ ei n̄ reuelauit Cũ nemine curatorẽ hrẽt recurrit ad h ꝯsiliũ vt lrãs eidẽ sapiẽtissimo origeni dirigeret: ⁊ secretuz ei patefaceret: in hec verba Viro alexãdrie nobilitate aĩ lõge lateqz cõspso origei. barbara nichomedie tua ancilla. Hec⁹ ⁊ honorẽ desiderii mei accepi fore te vere diuitatis ꝯnsorẽ. A prima em̄ scintilla ingenii mei cũ toto corde cõcupiui vt ad veri dei noticiã puenirez: mente ꝯcepi nullã deitatẽ inesse lignis ⁊ lapidib⁹ q̄ hũana arte cõposita sunt: q̄ nõ recipiũt sensibilitatẽ. ⁊ nec loqui nec audire pñt. vñ sp tractaui esse falsos deos: nec hoies posse esse deos: q2 hõ incipit ⁊ desinit esse. de⁹ aũt añ tpa fuit. n̄ ergo vnq̄ deos credere potui. q̄s hoies mortales cognoui. In mltis taz motib⁹ posita sp deũ nob ignotũ pculdubio esse putaui: q̄ solus cũcta fecit: q3 sp amaui: huic me semp

deuoui:a quo sum id qd sum . nisi me sententia fallit.cuius spū animatā me sentio nec desistā: donec ad eū ptingā. Quapropter fame tue tumultu pcussa: pr venerabil': mentē meā bis apti9 voluere censui. Illū deū solū modo vestigare cui9 cognitōem apud te esse cognoui. Unde si ita est vt fama refert supplices offero pces qten9 discutere digneris noctē ignorantie. chaos cōfusionis ab ancilla tua. et inducere solez iusticie lumenqz discretōnis. Appeto em̄ verū deuz scire qui fecit visibilia et inuisibilia. et vtrum vere vnus sit vt ipa iam nunc dudū mecū argumentata sum et c.
Hāc eplam direxit alexandriā ad origenē p̄sbiterū q̄ est in ptib9 africe. caput regionis illi9. longe distans a nicomedia. Ne aūt puaret legatōne quā legauerat: ad deū q̄z nouerat i cubiclo cordis sui lacrias fudit: dicēs Dn̄e firma pedem eius quē ad famulū tuū misi: ne aut me aut illū mors pueniat vsqz relegatio veniat. His et aliis postulatōib9 qb9 deuote poterat nunci9 alexandriā ingredit'. Origenē repit in pallatō mām̄ee mr̄is alexādrie cesaris. vbi occupatur in docendo xp̄ianā religionē. Qui leticia magna lr̄as barbare accepit. laudās deū qui buiōi semen suscitabat et talia opatur Et statim origenes doctor p̄stantissim9 accelerat et edidit desideriū barbare in hunc modū. Origenes veri dei indign9 sacerdos. et vt possibile est ostensor eius adhuc etiā alexandrie nunc degens Barbare barbarice gentis adoptōem filiorum dei et ihesu xp̄i verā salutē. Sic scripseras scire te velle verū deū q̄s sit. Scire debes q̄. vnus est ver9 de9. in substātia. et trinus in psonis. s. pr̄ et f. et. sſ. q̄cūqz hec oīa credit oīno hz quo ad deū ptingere possit. Tu āt hec intellige et intellecta crede: et si q̄d defuerit ad plenitudinē desiderii in legato reqre. qui te legem scām erudiet: et libros quos secū defert tibi leget. Nō ec dubites te p noīe xp̄i mltis tormētis tradi. Ipse em̄ dicit voce euangelica. Qui pdiderit aīaz suām in hoc mūdo ppter me: in vitā eternā custodit eam. Origenes misit vnū ex pl'ib9 cū nuncio barbare ad barbarā qui modū magno desiderio eius daret. Precessit nunci9 barbare et nunciauit nunciū virū dei adesse fecit et permisit euz foris stare vtrū pueniens esset eū intrare. Tunc illa hoiem aduocari fecit. Qui ingressus offerens salutatōnem in xp̄o: Illa assurgens inclinatur. et tā dei nomen q̄ hoiem veneratur. Pr̄ eius gr̄a visitatōis ad eā venit. videns virū ignotū: tremens inq̄t: quis hic et cur hic. Rn̄dit. Alexandrin9 medendi arte perit9: qui spondet mgr̄m se hr̄e alexandrie: qui p vsus medicorum etiā aīas curat. Pr̄ audiens recessit. et cōcessit fieri cum eo colloquia. Tunc valenti9 sacerdos et barbara confe runt inter se sua mysteria. Ibi tunc plecta epl'a et bn̄ docta qd defuit epistole ad plenitudinez desiderii a legato q̄siuit: et ad libitū inuenit. Cognito aūt qūo pr̄ et. f. et. sſ. sit solus de9: et qūo filius missus sit a p̄re. et p susceptam humanitatē hoiem pditū reuocasset: captiuū redemissz. et per sacrū lauacrū eius peccata lauisset; accelerauit ad baptismi gr̄am. et ab eodem

pb̄ro valentio quem origenes ad ipsā miserat baptizata ē ī turri in qua eā pr̄ posuerat. Amplius que dei erāt quesiuit: ꝛ que sursū sunt cupiēs libros quos ei origenes miserat: freq̄nter legit. ꝛ valde creuit in scīa diui noꝝ etiā sine mḡro: ꝛ in sapīa diuina. Legitur etiā de ea: ꝙ q2 pulcra fuit: quidā de optimatib9 terre illi9: pr̄i eius locuti sunt: vt virū sibi acciperet Ipse vero accedens ad eam in turrim: ꝑsuadebat eā: dicens. Filia mea: quidā de potentib9 ꝯmēorati sunt de te: vt accipent te in coniugio: quid ergo vis de h̄. Ipa vero intuita prē3: cū ira dixit. Ne cogas me hoc agere pr̄ At ipe secessit ab ea. descendensq3 instituit multitudinē artificū qui facerēt lauacrū: cōstituit q̄uo fieri debuit: tribuens singulis mercedē in integrū. ꝑfectusq3 est in regionē longinquā. Descendensq3 famula dei videre opus qd̄ factū est. vidit ꝯ̄ septentrionē duas solummodo fenestras dixit artificibus: Quare duas fenestras instituistis. Dicūt ei. Pr̄ tu9 disposuit. Quibus illa. Facite ꝛ michi aliā fenestrā. Qui dixerūt. Timem9 dn̄a: ne indignetur pr̄ tu9 ꝯ̄ nos. Dicit eis famula dei. Facite michi fenestrā: ego de hoc acq̄escere faciā prēm meū. Ipsi vero fecerūt aliā fenestrā Perambulans vero barbara in natatorio ꝯ̄ orientē: instituit in marmoribus eius digito ꝓciosam crucē. Depost ascendens in turrim vidit simulacra q̄ colebat pr̄ eius. suscipiēs spm̄scm̄: inspuit in faciē eoꝝ: et dixit. Similes vr̄i fiāt qui faciūt vos: ꝛ om̄s qui ꝯfidūt in vobis. Finitoq3 opere reuersus ē pr̄ ei9 de ꝑegrinatōe: ꝛ ꝯtēplatus tres fenestras: dixit artificibus Quare tres fenestras instituistis: dicūt ei. Filia tua sic nob̄ precepit Ipse vero ait filie. Tu impasti tres fenestras fieri. At illa: Etiā bn̄ feci Nam tres fenestre illumināt totū hoiem Et assumens eā pr̄ eius descendens in natatorio: ꝛ dixit ei. Q̄uo abundanti9 illumināt tres fenestre duabus. Illa rn̄dit. Tres sunt mundū illuminantes ꝛ stellaꝝ cursum regulantes pr̄ sc3 fili9 ꝛ spūssanct9. et hi tres vnū sunt in essentia. Tunc repletus furore pr̄ tulit spatā suā: vt eā occideret. Ipsa aūt orabat ad dn̄m et abscissa est petra: ꝛ suscepit eam intus. ꝛ eiecit eam sup montem in q̄ duo pastores erant: pascentes oues suas. Et illi cōsiderauerūt ꝙ btā barbara a facie pr̄is ex petrā fugeret. Pr̄ aūt eius q̄ritando discurrens venit ad ꝑdictos pastores: inquirendo: vtrū vidissent barbarā filiā suam. Un9 āt eoꝝ cōsiderās iram pr̄is: iurauit se nescire eam. Alter vero digito eā ꝓdidit. Beata aūt barbara ꝓditori suo maledixit. ꝛ subito ipe versus est ī statuā marmoreā et oues eius in locustas mutate sunt. hoc apocrifum ē. At pr̄ eā repiens flagellauit: et coma trxit. eam cathenis ꝛ claue reclusit. vt nō apiret ei quisq̄. Cōstituitq3 custodes vsq3 dū abiens nunciaret ꝑsidi marticiano. Audiens ergo ꝑses: iussit eam pn̄tari. Preses aūt vidēs mirā pulcritudine3 eius: dixit ei. Qd̄ vis. parce tibiipsi et sacrifica diis. aut acerrimis tormentis traderis. Cui illa. Ego habeo sacrificare deo

meo ihesu xpo qui fecit celum et terram et mare et omnia que in eis sunt De demonibus tuis dicit ppheta ps.cxiii. Os hñt et nõ loqntur. oculos hñt ꝛ nõ videbũt. Siles illis fiãt q faciũt ea: ꝛ omes qui ɔfidunt in eis. Tunc preses furore repletus: iussit eam expoliare: et carnes eius neruis thaurinis sine miscdia discerpe: ita ut ome corp9 eius inqnaret sanguie Et iussit eã carcere recludi: qten9 tractaret q pena eã cõsumerz. Media nocte circũfulsit eã lux de celo in q apparuit ei xps: dicẽs. Cõfortare filia: qm copiosũ fit gaudiũ in celo ꝛ in terra sup passione tua. Non ergo metuas minas tiranni. ego em sum tecũ: vt eruaz te ab oib9 plagis que inferũtur tibi: et statim nusq apparuerit. Gaudebat aũt ꝛ exultabat btã barbara sup exhortatõe dñi. Mane facto iussit preses afferri eaz. Et intuens qꝛ illata tormta nusq cõparuerũt: dicit ei. Ecce qũo repropiciati sũt tui dii tibi: et diligũt te: qꝛ plagas tuas sanauerit. rñdit barbara. Similes sũt tibi dii tui surdi. ceci. ꝛ muti: Et qũo plagas meas curar poterit qui sibiip9 remediũ ɔferre nõ pñt. Me aũt qui curauit est xps filius dei viui: quẽ tu nõ vides: qꝛ induratũ est cor tuũ a dyabolo. Tũc pses ut leo fremens: iussit ei lampades ardentes applicari ad latera: ꝛ malleo caput eius cedi. Ipa aũt intuita in celũ: dixit. Tu nosti cognitor dñe: qꝛ amoris tui occasione patior: me ergo ne derelinqs. Tũc iussit impi9 pses gladio abscidi mãmillas ei9: que aspiciẽs in celũ: ait. Ne pĩcias me a facie tua dñe: et spm sctm tuũ ne auferas a me. Cũ aũt hãc plagã fortiter sustineret: iussit eam nudam circũire regionẽ illam: ꝛ plagis inferentib9 flagellari. At martir xpi videns in celum: ait. Dñe de9: q opis celũ nubib9 adiutor et ptector me9 esto. et tege nudatuz corp9 meũ: ne videatur ab ocul' impior viror. Hec dicens. Descendit angel9 dñi: opiens eam stola cãdida. Hoc cũ videret impi9 pses: pcepit eã gladio trucidari. Tũc furore repletus pr ei9: suscepit eã a pside. et pduxit eaz in montẽ. At vero ipsa gaudens sup h festinabat. vt pfectũ vite eterne brauiuz acciperet: ꝛ adducta in montẽ: orabat ad dñm dicens. Dñe ihu xpe cui oia obediũt: presta michi hanc petitõem: vt si qs meor fuerit nois tui ꝛ famule tue faciens meoriã passionis mee. Dñe ne memineris pcõr ei9 in die iudicii: sed propitius esto ei. Tu em scis: qꝛ caro sum9. Et facta est vox de celo ad eã: dicens. Ueni pulcerrima mea. reqesce in cubilib9 pris mei qui est in celis qd postulasti: donatũ est tibi. Quo facto martir xpi ad locũ supdictũ venit: et ibi martiriũ suũ finiuit. A pprio em pre decollata est. Pre ei9 de monte descendẽte: ignis de celo descendit: ꝛ ɔbussit eũ: ita ut nec puluis eius inueniretur. ¶ Fuit vir nobilis comes saxonie qui inimicũ suũ captiuauit: quẽ stati in turrim recludi fecit: ꝛ familie sue sub pena magna mãdauit: ne sibi aliqs cibũ vel potuz mĩstraret: vt sic eo citi9 moreret fame. Cũqz p aliqd tps sine cibo et potu mãsisset: custodẽ turris voce lugu

bri ꝛ lamẽtabil'r rogauit: vt ei modicũ daret de pane: ob reuerentiã glori ose virginis barbare: ne sic fame moreref. Custos nec clamorem nec pre ces aduertebat: ꝛ sic p aliqđ tpus iacebat: ꝛ nemĩ rñsum dabat. Custos vero estimabat illum iam mortuũ. Rogauit ergo dñm: vt illũ extra pmit teret: ꝑusq̃ corp⁹ mortuũ exalaret fetorem. Imiecerũt igit funem in collũ detenti: ꝛ ad summitatem deducentes sic eum de alto proiecerũt: qui cum ad terrã ꝑuenisset: statim se erexit: ꝛ oĩs q aderãt hoc videntes: in fugã cõuersi sunt: quos ille dulciter monuit: ac ꝑpter deũ rogauit ne fugerent sed ut ꝑpius accederent. Et cũ accessissent ad eũ: interrogauerũt eũ quõ h fieret: aut quõ viuere posset. Quib⁹ ille rñdit. Btã virgo barbara me in oĩb⁹ angustiis meis custodiuit: et in electiõe turris. suis sanctissimis ma nibus me sustentauit: ꝛ mori nõ possum: nisi cõfessus: ꝛ sacra cõione mu nitus: ꝛ inunct⁹. Interrogatus vnde hanc grãm hret: dixit. Ieiuniis et orõib⁹ oĩ die. oĩ anno honoraui eam. ꝛ hanc grãm michi apud deuz ob tinuit: ut mori nõ possũ absq3 sacris: quib⁹ ꝑceptis: statim spm exalabat

¶ Aliud exemplũ legim⁹. Tpe serenissimi adolfi regis rõanoꝝ accidit. vt qdã comes ex mãdato regis in ptib⁹ orientalib⁹ ꝑsideret. Labente ve ro tpe: famul⁹ qdã de ꝑsapia militari q virginem violauerat: incusatur. q capt⁹ vincul' inclusus: quousq3 cogitaret de cõsilio nobiliũ: ac ciuitatis q ꝯ eũ esset sententia facienda. ꝛ tpe statuto oĩs cõuenerũt: ꝛ iuuenis ad ductus est qui intime rogauit ut cõfiteref. Vocat ꝯfessor: audiens eum innocentẽ ipsuz inuenit. vnde cõfessor eũ induxit: ut btẽ barbare ꝑpetuũ fuiciũ voueret: nec ad domũ veniret ꝛ rediret: nisi ꝑus locũ antiquũ cul men in prussia visitaret: qđ ꝛ iuuenis fecit. Interea mulier clamãs iudi ciũ implorat. iuuenis ille ad iudiciũ ducit: iudex qrit de sñia. iuuenis iaz de vita sua desperãs. qdã ignot⁹ accessit qm nemo nouit: exhortans iuue nem vt iudicem rogaret ipm suũ verbũ loq: qđ fcm̃ est. Tũc tota vniuer sitas cucurrit: q ꝛ ql'r ille despect⁹ vellet fari. Et rõnabil'r oñdens ꝑlatã sñiam ꝯ iuuenẽ esse nullã: ꝛ ꝯstãter ꝑbans: q oĩs tã nobiles q ciues et oĩs q aderãt illud veꝝ esse dicebãt: ꝛ sic sñiam reuocauerũt: qꝛ vltra hũa num sensum ꝑtulit q nullus ꝯdicere potuit. Et cuz ꝑdict⁹ iuuenis añ tri bunal existebat: ꝑ nimio gaudio ꝑsternere se volens: casu accidit vt collũ iudicis amplecteref: qđ videntes fui iudicis. hostil'r irruerũt in eũ. Hoc pr̃ et amici videntes despati flentes et lamentãtes: qsi mortuũ eum reliq runt: qđ intelligens ꝯfessor suus ꝯfidenter amicis suis ait. Nequaq̃ sic de bñficiis beate barbare diffidetis: qꝛ veraciter scio q san⁹ est: et nullã patitur corpis molestiã. Accedentes pr̃ et amici ei⁹ cũ festinatõe. nulluz vestigiuz vulneris inuenerũt in eo: gratulabantur illi et meritis et bñficiis beate barbare ei prestitis. et magnifice eaz laudauerũt. et sic iuuenis tan dem in fuicio beate barbare vitam suam finiuit.

De sancta brigida

Sancta brigida virgo religiosa videns sibi instare tps despon
satõnis:dñm rogauit ut aliquã deformitatẽ sibi immitteret:ut
saltẽ hoc mõ pcerũ instantiã vitaret. Tunc vnꝰ oculꝰ eius cre
puit ⁊ liq̃factꝰ est in capite suo. Accepto ergo sacro velamĩe brigida cũ
aliis virginibꝰ sacris velatis et deo deuotis in oppido medi extitit:vbi
dñs eius orõne plĩma dignatꝰ est facere miracula. ¶ Hospitẽ quendam
marcũ noĩe:sanauit. Decem ⁊ octo eccłiis de vno modio ceruisiã a cena
dñi vsq3 in finẽ pasche sufficienter ministrauit. Leproso cuidã petenti lac:
cum nõ hrẽt:aquam frigidam porrexit:sed in lac aqua cõuersa est. eoq3
hausto:puella quedã sanata est. Deinde leprosum curauit. duos cecos il
luminauit ¶ Cõtigit ut cã cogente iter faciens in vadum fluuii laberet
et fracto capite:sanguis emanauit:quo mulieres due mute linite:voce3
recepert. Post hoc vas pciosum regis a manu rustici lapsum:dissiluit:et
ne rusticus damnaretur:a brigida integrum restitutũ est ¶ Cumq3 mlier
q̃dã leproso poma negaret: Brigide pcibus:pomeriũ funditus exaruit.
et poma nouiter intus relicta penitus euanuert. Hinc iter faciens in cur
ru:vidit pauperẽ quendã cum familia sua multo sudore ligna ferentẽ:et
miserta:dedit illi equos suos. ¶ Et illa cum puellis suis iux viam ꝯsedit
et ait. fodite sub cespite ppinquo:vt aqua prorũpat pp̄ter pegrinantes.
mox cespite electo:fons psiliens emanauit. Hoc facto dux inde transiẽs
brigide duos equos dedit. ¶ Appropinq̃nte die pasche:dixit brigida
puellis suis:que lauabit infirmas nr̃as sorores. Cũq3 ille:vtpote iuuẽcu
le omnes recusarent:brigida intrauit manibus illas lauãs et ab infirmi
tate sanauit q̃rũ vna erat palitica. alia demoniaca. alia lepsa ¶ In domo
q̃da3 aliena sctã brigida manente:casu cõtigit ut oẽs exirẽt:⁊ venert q̃dã
petẽtes panẽ:⁊ brigida circũspiciẽs dixit puero pp̄e cubãti palitico ⁊ mu
to qd̃ tñ ipsa ignorabat:puer scis vbi sit clauis:et ille rñdit. Scio. dixit ei
brigida. Surge ⁊ ministra illis. Et factũ est ita ¶ In domo vna. xii. in
firmos curauit. ¶ In concilio magno:mulier quedã vni epo crimen sui
partꝰ imposuit:cui cũ btã brigida os signo crucis signasss:illa intumuit
a vertice capitis vsq3 ad plantã pedis. nec tñ veritatẽ cõfessa est. Dixit.
Dic infantule:q̃s ẽ pr̃ tuꝰ. Et ille rñdit. Epus pater meus non est:s3 qui
dam in extrema parte concilii vltimus ⁊ turpis ⁊ vilis. In diebus illꝰ ve
nit ad sanctã brigida3 q̃da3 virgo q̃rens elemosinã ab illa. Cui brigida
dixit. Accipe vaccam meã et abduc. Cui illa rñdit. Vacca michi nichil
pdest. venient ergo latrones ⁊ auferent ea3 michi. Brigida dixit. Acci
pe cingulũ meũ ⁊ eo aq̃ intincto spargens:et sanab infirmos. Quo arre
pto leta abiit:et ab infirmis sanatis lucra multa cõtraxit:et pauperibus

xpi distribuit. ¶ In tpe famis brigida prexit ad epm ibor: vt ab eo pe
teret fruges. Ille tpe qdragesime cu aliu no hret. pane duru cu lardo p
posuit. et illa cu epo comedit. Due aut illius puelle nolentes carnes come
dere absconderut: sz ille verse sunt in duos spentes vn grauiter a brigida
cora epo increpate sut. Tuc eis penitentib9 illis oratib9 spentes muta
ti sunt in panem. Post multa talia admirada brigida migrauit ad dnm

De sancto gangolfo

CCCI

Gangolfus ex nobili genere burgundie oriundus fuit. Qui q
dam vice in campania ad fontem veniens et de aqua bibens.
venit dns loci vbi fons emanauit: et ei fonte venalem exhibuit
Sanct9 vero memor illius verbi dnici. Si dixeritis huic monti: tolle te.
et c. emit fontem centu solidis. Cum aut hoc vxori domu veniens narra
ret. et ab ea derisus. baculu quem manu tenebat: solo infixit. quo retrac
to statim fons erupit: sicut ille que emerat. et in loco vbi in campania fue
rat nunq plus emanauit. ¶ Vxor aut eius a quoda clerico nephario pol
luitur. ita q de h ea sup his interpellaret. et ipsa instater negaret Immit
te inquit manu in fontem: vt deus qui cuncta videt veritatem ostendat.
Illa impterrita immisit: statim carnes vsqz ad ossa dependebant. Tunc
ille. Morte quide digna es: sed ei qui cuncta iudicat refuo te Cleric9 ve
ro mulieri adherens qdam nocte ceruice gangolfi abscindere volens. ip
sum in coxa vlnerauit. Qui post aliquos dies sumpta comunioe ad dnm
migrauit. q miracul multis claruit. Cleric9 vero vt iudas mortu9 crepuit
medius. Vxor aut gangolfi cum audiuit q maritus eius egros sanaret
Respondit. Sic facit virtutes gangolfus. sicut anus meus. statim a pte
illa turpis sonus pdiit. Taliqz deinceps subiacuit opprobrio. vt omi vi
ta sua eodez die. s. sexta feria. quot verba ptulit. tot turpes sonos ab illa
parte emisit

De sancto Vdalrico

CCCII

Vdalricus ex nobili alemanox genere ortus in monasterio san
cti galli enutritur: vbi dum habitu vellet accipe: ab inclusa p
hibetur: dicente sibi: q futurus esset eps in augusta. Quod p
cedente tpe factum est. ¶ Quadam vero die cum sancto Conrado con
stantiensi epo ad mensam consedit: a qua consurgens ter missam celebra
uit. Quod dum conrado innotuit: dixit. Nemo illi hodie saturior ad mis
sam accessit: credens eum comedisse ¶ Per oleum in cena domini ab eo
consecratum multi sunt sanati: et oculi plurimi illiminati. ¶ Quodam
tempore in die sancti iohanis baptiste graui infirmitate oppressus. duo
iuuenes astiterut ei: quox vnus ait Quare no surgis. debes em ad san
ctum Johannem missam hodie celebrare. Qui surgens. bis eodem die

celebrauit. Post mlta miracula anno dñi nōgentesimo. etatis sue .lxxxiii
ordinatōis sue .l. migrauit ad dñm. Cui⁹ corpus cū ad lauandū fuit denu
datū: tāta fragrācia de eo emanauit: vt cūcta pectora astātia replerētur
Portat igit ad ecciã: superuenit wolfgāg⁹ ratisbonē eps: ⁊ ipm i eccia
scē affre honorifice sepeliuit.

ccxxx

De sancta Affra

Affra filia hilarie c⁹ pgenitores a cipro venerūt: cū essent cultui
veneris dediti: ipsa cum ancill' suis meretricio se dedicauerat
Hax pstibuluz narcissus eps cū felice dyacono psecutōez dio
cleciani deuitās: ignorās igressus est. Et pmo p turpi amatore suscept⁹
est. postea xpianox eps cognit⁹. Affra pedib⁹ epi aduoluit: ⁊ statim con
uertitur. De mane xpiani qrunt. sed affra sub lini fasciculi eos abscondit
Tūc affra epm ad hilariā mrem suā ducit: q etiā aduoluta pedib⁹ ei⁹ ef
ficit xpiana. Tūc clāat demō sr epm se iniuste a suis hitatōib⁹ expelli: et
recusat abscedere: nisi aliq aīa sibi in ptātem detur. Datur ergo ei dra
co magn⁹ ab epo in faucibus alpiū quem statim demon occidebat. Tūc
narcissus domū hilarie i eccia3 ɔsecrauit: ⁊ dyonisiū auūculū affre epm
ordinauit in augusta. Affra vero cū solita exercere negligit: gaio iudici
accusatur. Cui dum iudex paganus diceret deum xpianox meretrices
abhorrere: ⁊ xpm hitare in talib⁹ non posse. Affra rñdit. Xpm p pctōri
bus venisse. Jubetur in insula lici flumis cremari. mr aūt ⁊ ancille dū eā
sepelissent. ibidem comprehense in igne cremātur

ccxxxi.

De sācto osualdo

Osualdus rex anglox: filius acbie: sororis sācti admūdi regis
qui ⁊ p xpo occubuit. fuit vir magnax elemosinax. In die pa
sche ab aydano lindifranenē diuia audiēs. ⁊ cuz linguā igno
raret rex populo interptabat. Et die dū paupes cōfluerent: ⁊ iam oīa vi
ctualia essent distributa: discū argēteū fecit cōfringi. ⁊ dari egenis. Cui
eps cōgratulās: manū ei⁹ osculabatur: dicēs. nunq inueterascat hec ma
nus. ⁊ factuz est ita. Permanet em vsq3 hodie. Qui etiā die ac nocte va
cabat diuis. ⁊ aut supinis aut flexis genib⁹ gras agebat fre suo camfri
do ab impiis perempto. ducem britonū cum multis sup se venientez ipe
erecto crucis vexillo et flexis genib⁹ supauit. Nono aūt regni sui anno
etatis vero. xxxviii. rex mericiox qui antecessorem suum pemerat. ipsuz
in prelio occidit. et caput cum manib⁹ et brachiis ignominiose stipiti su
spendit. qui postea multis claruit miraculis. Scolastic⁹ quidā bona di
cens. et mala faciens ad extrēa pduct⁹. vidit se ad inferos duci. inuocat
auxiliuz osualdi. et allata sibi pticula pali in quo caput osualdi cum mani
bus pependit. et in aq bñdicta posita et eo potato vitā obtinuit et salutē

De sancta Tecla
CCV

Tecla sponsa thamiri: sedens in fenestra sua audiuit paulum:
qui yconiũ venerat de virginitate pdicantẽ. illi adhesit Tyt⁹
qui ibi precesserat ꝛ paulum se descripsit. Statura breuis. capi
te robusto. supciliis iunctis. naso aquilino. grã plenus. Tunc mr̃ tecle. fili
am cum aplo accusauerat. vnde ambo ad pconsulem trahũtur. mr̃e ꝗ fi
liam clamante: qꝛ sponsum suũ ꝯtemnit: ꝛ huic adheret. Tũc paulus ex
pellitur: ꝛ tecla igni iniecta illesa exiuit: et inuenit paulum pro se orantẽ
ꝛ statim sequit̃ anthiochiam. Ibiqꝫ a quodã cõcupiscitur: sed videns se
cõtemni pro sacrilega iudici traditur. Seq̃nti die tecla inter leones et
leenas ꝛ vrsos pijcitur: sed oĩs se inuicẽ interficiũt. ꝛ virgo illesa pmã
sit. Tunc in aquã inter feras pijcitur: et dixit. In no. p. ꝛ f. ꝛ sſ. sit michi
hec aqua fons baptismi. et omnes fere statim moriebãtur. Iterũ in
amphiteatro inter feras pijci crudeliores iubetur: sed pie mrone cõfluũt
ꝛ odorifera quedam aptant ut fere dormiant ꝛ mitigentur: quib⁹ statim
soporatis: thauri fortissimi adducuntur: quib⁹ ignita ferramẽta ad geni
talia ligantur: ut magis seuiant. ꝛ virgo ligata inter illos pijcitur: sed il
lesa ꝛ cõbustis vinculis absoluitur. Deinde iterum cũ aplo suironã pgit
tandẽ a paulo recta bñdictõne sumpta: yconiũ rediit. ꝛ sponsũ mortuũ re
perit. Mr̃ eius in sua nequitia permansit. ipsa vero multaꝝ virginũ mr̃
extitit: et orans ad dominum migrauit.

De sancta kunegunde
CCVI

Ex nobilissimo gentũ magnoꝝ videlꝫ augustoꝝ sanguĩe duo
inmarcessibilis gl'e flores emicuerũt. scõs videlꝫ henric⁹. roma
ni impii gl'osissimũ decus. eiusqꝫ dignissima collectal' pie mẽo
rie kunegundis impatrix. Eadeꝫ vero btã ꝛ deo dilecta kunegũdis ter
reno impatori corpal'r nõ carnal'r ꝯiuncta. celesti regi virginitatẽ suam
cõsecrauit: quã vsqꝫ in finẽ casti ꝯiugis ꝯsensu teste deo ꝯuauit. Quod
postmodũ diuinitatis testimoniũ ne lumen in tenebris lateret: oñdit. dũ
eam ad confundendũ virginitatis hostem et obstruendũ os mendaciũ. ꝗ
virginem xp̄i loq̃ntiũ. sup ignitos vomeres incedere: ꝛ illesã pcedere de
dit. In fastibus itaqꝫ cõstituta cõtinentie sue gl'iam sub terreni clamide
imperii satagebat abscõdere: vt tãto ppensius q̃nto efficaci⁹ poterat: p
moueret. q̃ deo instigãte illo q̃ꝫ adiuuãte ad laudẽ ipi⁹ cogitabat pficer̃
Deniqꝫ p⁹mod̃ nouellã fecũdissime plãtatõis sue eccl'iaꝫ quã cũ illo suo
studiosissimo coopatore henrico in loco bãbgensi venustissime sic hacte⁹
cernit̃: fabricauit. sub ꝓximo pricipis aploꝝ beati petri ꝛ scti georgii
martiris. mõasteriũ sub regula bti bñdicti ad aq̃lõarẽ plagã in honore
sancti michael' archãgeli extruxit. nõ miori studio pdioꝝ q̃ꝫ ac diuersoꝝ

donariis ornamentorum. Terciam demum versus meridiem sub ordine cano nicorum sub titulo beati prothomartiris stephani paruo quidem scemate sed maiori opera de suo matrimonio ecclesiam dedicauit: ad quam dedicandam benedictum papam quem priuatus deo dignus imperator henricus ad confirmandum bambergensem pontificatum aduocauerat: venire rogauit. ipsa quoque illud psalmigraphi secum decantans. Domine dilexi decorem domus tue. Diuersa eidem ecclesie iuxta imperialem magnificentiam munera contulit: in diuersis ecclesie ornamentis: que omnia ipse dominus apostolicus: vt semper memoria fundatricis ipsius illic floreat. ne quando per fraudem aut violentiam vel furto subtraherentur inde. durabanni sui innodatione. lxx. quoque duorum episcoporum qui illic aderant autoritate ipso die confirmauit. Item monasterium ad honorem sancti saluatoris nostri ihesu christi: et eius victoriosissime crucis. in loco qui confugia dicitur. magnifice constituxit. et ancillarum dei ibidem deo secundum regulam beati benedicti seruientium congregationem decentissime declinauit. Porro cooperante ei in omnibus imperiali maiestate. idem monasterium omni ornatu decorauit. ante principale altare yconam de auro et lapidibus preciosissimis statuit. calices aureos et argenteos. catinos aureos. aureos vrceos. pallas et casulas. vela et cortinas. cappas auro et gemmis preciosis intextas. et cetera vtensilia siue vasa. ad ministeria tanto studio et tam sumptuoso expensis eidem ecclesie contulit vt quicunque ea intuentur regiam munificentiam et miram vtriusque imperatorie: videlicet et imperatricis deuotionem in deum magnopere mirari non cessent. Preter has principales sue operationis et primarias ecclesias: que conuentuales ecclesia: que monasteria. illorum donatiuo non gloriantur se: aut in prediis dilatatas: aut decoratas ornamentis. Alias enim antiquitate collapsas reedificauerit. quasdam etiam destructas et ad nichilum redactas in pristinum vel etiam in meliorem statum instaurauerit. Et sicuti prudentes virgines oleum sue misericordie in diuersos fuderunt. vt merito dicere possint. christi bonus odor sumus in omni loco. O coniugium non voluptate: sed bona voluntate copulatum. O sanctum matrimonium vbi vna fides inuiolate castitatis. vbi vnus spiritus misericordie et veritatis. vbi idem velle in virtutibus. idemque nolle in viciis. vbi nec primus nec alter discerni potuit: dum alter quod primus voluit. ubi par animus in multifariis operum effectibus pares in duobus ostendit affectus quales has nuptias dixerim: nescio. vnum scio: quia nostra modo nescit regio tales. dum propter regnum celorum se castrantes: nec prolem terrene fecunditatis expectantes. celibem a deo generationem reciperent: a quorum ore laus dei nunquam deficiet. Hec est generatio querentium dominum: qui viuentes in christo menbra sua mortificantes propter christum super terram morientium modo regnantes cum christo. bona domini sui vident in regione viuentium. Omnia de uita et miraculis pii henrici christianissimi imperatoris et miserationibus variis quas fecit in domo domini. de signis quoque et miraculis que post transitum ipsius per eum fecit deus. satis ac digne scripta sancta recepit ecclesia. nunc animum pupigit.

ac in mentē venit vitā me mēorāde virgīs nr̄e breuit̄ explicare: ꝛ memo rie scripto ꝯmdare: vt ad exemplū ei⁹ se intuentes q̄cūqꝫ virgines q̄cūqꝫ vere vidue pfecte vite normā arbitrent̄ cōuersatōeꝫ illi⁹. Indignū enim nob ꝛ mag̃ opepreciū digne duxim⁹: vt illi officiū subtrabam⁹ oris cui⁹ puidentia q̄tidie alim̄ta pcipimus corpis. Henrico itaqꝫ suo sue castita tis patientissimo sp custode: vbi eā suis virginē vti trāsduxerat in xp̄o re signauit. ad celestia q̄ iugiter suspirabat gaudia trāslato. illa se ad deum vt semp totā cōtulit ipm sue castitati: necessitati: ac saluti adesse. illū suis ecclīis. illū filiis q̄s ei in ipso aggregauerat pn̄teꝫ affore. aduocare. vigi lis orōnib⁹ instare. die p̄cticā cū martha. noctu ꝯtemplatiuā cū maria vi taꝫ agere nō cessabat. Quāta vero elemosinarꝫ largitate. q̄nta orōnis in stātia. p beati cōiugis defuncti aīa desudauerit. in subscp̄ta pagina q̄m ipsa per se. naꝫ lr̄arꝫ ꝛ artiū aliarꝫ distinguere auro gemmisqꝫ sacras ve stes patissima fuit. cōposuit ꝛ scp̄sit quicunqꝫ voluerit agnoscere poterit Kunegūdis diuia dispensatōe solo iperatrix noīe. spāl'r dilecte cōgrega tioni in cōfugia. q̄cq̄d iuste cōuenit dilectōi. pprie aduersitatis sarcinaꝫ facili⁹. veluti estimo: tolerarē. si vr̄as res saluas incolūesqꝫ existere vide rem. Quāuis enī mens pcellosisqꝫ curarꝫ fluctib⁹ vndiqꝫ q̄tiat̄. vr̄e tn̄ re cordatōis anchora: a cordis pfunditate nō euellit̄. Et licet lōge remoti ab ocul'. ab anīo tn̄ nūq̄ꝫ recedetis: q̄s nos sepabit a caritate xp̄i. casus do loris an longinquitas remotōnis. Quin etiam si amisse facultatis vsus concederetur. uoluntas hec operis exhibitione comprobaretur. Ipsum tamen modicum quod adhuc deo volente reliquum tenemus. vr̄e com mūitōni alienū esse nolum⁹: vt pticipatōe puitatis reuele t̄ magnitudo de uotōis. Mr̄ nāqꝫ si parꝫ hūerit parꝫ filiis tribuit. Ecce hec modici sum pt⁹ munuscula ad refectōeꝫ vob mittūt̄ carnis: vt aīam senioris p̄ris vr̄i cōtinua orōnis alemonia reficiatis. q̄m tot iustorꝫ p̄ces vnanimiter cōti nuate apō deū ml'tū pn̄t proficere. iacobo attestāte. ml'tū valꝫ depcatō iu sti assidua. Ille etiā atꝫ etiā iust⁹ dn̄s q̄ iusticias dilexit: eq̄tateꝫ supplica tōnis exaudire nō respuit: sed vobis indefessis intercessorib⁹ sup̄dicti ca ri memoriā facientibus. salutis dabit premiū: qd̄ ipse promittit: dicens. Qui pseuerauerit vsqꝫ in finem: saluus erit. Atqꝫ bonum opus in con spectu etiam dei placitū esse cernitis: si nō solum pro illis qui in hac vita positi: multa vobis dona: sed qui nulla fecerunt oraueritis. Obsecro er go: vt eum a cordibus vestris nunq̄ꝫ abiiciatis: qui vos tanq̄ꝫ proprias amauit. atqꝫ hūc locū vr̄a huiture florere voluit. Estote q̄ꝫ mee necessita tis memores. sp in hilaritate cordis mis̄icordes. s̄m illud apl'i. dilectō si ne simulatōe Necnon vr̄e mentes i q̄daꝫ mutue charitatis soliditate ma gis ac mag̃ cōcrescāt. q̄ten⁹ in die tribulatōis clamoreꝫ vestrū ipsi⁹ au res exaudiāt. qui dicit. Ubi duo uel tres cōgregati fuerint in noīe meo: in medio eorꝫ sum. Qd̄ uos omī modo promereri hortor eodem prestāte

qui cum p̄re ꝛ filio ꝛ sp̄ūsancto viuit ꝛ regnat per oīa secula sc̄loꝝ amen.
Deniqȝ conrado sibi succedente in regno. ipsa curis secl'aribus sicut iaȝ diu desiderauerat exonerata. iam in ip̄o āniuersario die transitus sancti henrici. archiep̄os cū ep̄is ad dedicatōeȝ cōfugiēt eccl'ie cōuocauit. vbi inter missaꝝ solennia imp̄iali decentissime oī ornatu culta ante principale altare virgo deo deuota ꝓcessit. ibiqȝ thesauꝝ incōpabileȝ. ligni videlicet dn̄ici crucē. paruā quideȝ in materia: sed maximā in virtute dn̄o obtulit. At vbi lectio euāgelii in qua sup arborē crucis ascendens cōspicientem se ihesum suscip̄e: et ab eo bn̄dictom pusillus meruit accip̄e lecta fuit regalē purpurā exuens: tunicā fusciorē quā ip̄sa sibi manib⁹ suis opata fuerat. sacerdotali benedictōe data. vestem religionis induit: ꝛ multis quidem ꝓ se flentib⁹. ꝓ illa aūt gaudentib⁹ q̄ iā scl'm dānasset in vestibus capill' q̄ hucusqȝ in eodē monasterio ꝓ veneratiōe ꝯuātur p̄cisis. imposito sibi ab ep̄o velo anulo fidei subarrata. gratulabūda succinuit. Posuit signū in faciem meā et anulo suo subarrauit me: dn̄s meus ihesus xp̄us Ita sponso xp̄o ꝯsecrata dū filiaꝝ suaꝝ se sanctissimo ꝯtubnio applicuisset. nō vt mr̄ filiab⁹ se p̄ferebat: sed oībus infuiēs. ꝯuilē p̄sonaȝ se on̄debat. ita tn̄: vt cū oīa faceret: ostentatōem fugeret singuloꝝ: ne recipet in p̄nti scl'o mercedē suā. Opabat̄ manib⁹ suis: sciens scriptū esse. Qui non opatur nō māducet. Sponso suo aut orās loq̄batur. aut psallēs ad eccl'ie limina pene inuisa ꝑperabat. nichil seueritate illius iocūdi⁹. nichil iocūditate seueri⁹. tristis in risu. in tristicia suauis. breue vite spaciū eterna memoria cōpensabat. Idem illi orōnis loc⁹ et quietis fuit. idem sp̄ bitus. in cultū corp⁹. dum sciret reiciendas delicias corpis qd̄ paulo p⁹ vermib⁹ exarandū fuit. sp̄ eā legere aut legentē audire vidisses. ml'ta illi circa cōtubernales deuotio. freq̄ns decubātiuȝ visitatio solicita paupeꝝ cōsolatio. ¶ Preterea eā fecisse pl'a miracula credim⁹: sed q̄ gl'iam humanam et oleū adulatōnis sp̄ fugeret: illa voluit esse suppressa. aut incurie hoim seu reuolutōni tempoꝝ nō defectui deputandū virtutū. Vn̄ etiā tāte maiestati indigna scribendi minor materia fuit. pauca tm̄ q̄ in scriptis repe rim⁹: vel veridica sanctimonialiū vbi illa ꝓ xp̄o militabat relatōe cognouim⁹. hic inserere dignū duxim⁹. Cū p⁹ orōnis freq̄ntiā inter lectōis lassitudinē ancilla xp̄i in lecto nō plumis extructo: sȝ cilicio strato mēbra sopore ḡuata remisissȝ. puella sacra q̄ de more illi assidebat: sacros codices legens: cū fere ad mediū noctis lectōnem extēderet. caligātes ocl'os clausit. lumenqȝ e manib⁹ elapsum. paleas corripiens sui fragore circūiacentes sorores excitauit. clamore et cōcussu facto virgo xp̄i de sōno excussa dum colluctātes inter se flamas circa se aspexit. ad orōnis arma se cōuertit: et signo crucis adustionē illā absqȝ oī suaꝝ lesione vestiū auertit.
¶ Tua hec xp̄e opa q̄ babilonē regem in suo furore confudisti. ꝛ babiloīos ignes: vt pueri tui liberent̄ illesi. ¶ Aliud miraculum tam timendum q̄

mirandū huic placuit subscribere in quo animi illius ꝯstantiā ⁊ rigoris seueritatē discere poteris. Habuit secū sororis sue filiā iutam noīe quā a primis ānis educatā oī disciplina seclariū q̄ȝ līraꝝ scīa instruxerat. Hec materterā nō min⁹ religionis q̄ꝑ dilectōnis amore in mōasterio secuta: ⁊ cōsecrata fuit. Hanc in oībus plene instructā. vt ei⁹ in orōnib⁹. vigiliis ac ieiuniis ꝑseuerantiā: et a dño patiaȝ ꝓspexit. oīm assensu et rogatu ꝑ mam in ipso cenobio eā abbatissaȝ ꝑfecit. Cū virgo mr̄ filiā suscipiēs iu xta cōmonitōem sctām iam dudū habitā ꝑcedentiū patrū repetēs alloq̄a monet ob salutis affectū vtilia ac deo placita sepe dicere: freq̄nter audi re. solitas religiosi itineris vias nō deserere. magis magisq̄ȝ erroꝝ de uia. et dyaboli calcare figmēta. nullam luci ac tenebris. veritati atȝ men dacio. turpitudini atq̄ȝ egestati. apud dei ꝑuos decet esse cōmunionē. soli cite cauere ne vana sectādo desineret esse templū dei. fieret hītatio tene braꝝ. fieret demonis monumentū. lumia sua in dei defigere aspectū. Pri māq̄ȝ docet facere: vt fructū doctrine sue ipa in ill' deo adiuuāte possit in uenire Hec et huiōi iteꝝ atq̄ȝ iteꝝ mīro studio ei inculcās: q̄si in oībus iam ꝑfectaȝ et ipa mgr̄am venerari cepit. Illa vbi i matura libertate po sita est paulatim a rigore suo deficere. meliorē cultū. lautiorē cibuȝ. vici oruȝ alimēta desiderare. vltia in choro. prima in cōuiuio. puellaꝝ fabul' interesse. et in oībus latius se agere cepit. Pro huiōi leuitatib⁹ dum eaȝ sctā dei ꝑuati inter se: publice corā oībus argueret. sepius obsecraret. in creparet. nec illa velut matertere patrocinio: aut familiaritate vane cōfi sa emēdarat. Quadā die cum ipsa cū cōuentu crucē: nam dies dñic⁹ erat sequitur: abbatissa defuit: quā illa inquirēs ⁊ epulantē cum coquis in cō claui repiēs. zelo pietatis armatā cum verbo correptōis dextrā maxillā eius ꝑcussit q̄ q̄si sigilluȝ quoddā formā digitoꝝ accepit: qua oī tpe vite sue nō caruit. De quo nimiꝝ facto ꝯstat: q2 nō tm̄ pro se: sed alioꝝ emen datōe hoc ꝑtulit: vt hui⁹ visio aliis ꝓficereȝ: ⁊ ad melioris vite statuȝ a vi ciis suis retorq̄ret. ¶ Forte et illud detractorib⁹ fabulosuȝ et infidelibus videre ridibile putabitur: q̄ꝑ sanctitatē illi⁹ quā grā humilitatis ipsa hoīes latere voluit elemēta loquuntur. Deniq̄ȝ cum post lectōȝ euāgelii suo so lenni more ad altare sacrificatura accederȝ. dextra manus sue cirothecā detrahēs. cum nullus qui reciperet: adessȝ. a se reiecit. quā radius solis ꝑ fe nestre rimulas intrans: suscepit. et tamdiu: quasi famulando sustinuit: do nec illa post sacrificium rediēs eaȝ reciperet. Tale etiā quid in beati veste goaris aliq̄n diuina virtute ostēsum fuisse legitur: qui dum a sede rustici treuerenꝭ pontificis despicitur. a summa maiestate ꝑ maioris luminaris famulatū honoratur. Omni itaq̄ȝ capax erat meritoꝝ: q̄ iudicē cūctoꝝ me ruit hrē virtutum. Quindecim i sancto proposito supuixit annos. tā hui litatis grā q̄ꝑ pro religionis reuerentia omnibus admiranda. Tandem pro nimia ciboꝝ abstinentia. orōnis et vigiliaꝝ incredibili ꝑseuerantia

cepit corpe languescere: ⁊ ingrauescente morbo paulatim deficere: sȝ dū
mēbra dolore ꝯtererētur exterius. tñ spū. qꝛ laus dei in ore eius. sp ꝯforta
batur interius. Uocabat sctōs angelos quoꝝ hic vita. illic nunc ꝯsortio
fruitur. aplos et ꝯfessores quoꝝ fidem sp et cōfessionē tenuit: interpella
bat. virginum xp̄i in suo exitu inuitabat choꝝ quaꝝ emulatiōe in carne
dum pter carnē viueret. immaculatū xp̄o cōsecrauerat thoꝝ. oīm deo fa
mulantiū sibi adesse sibi occurrere orabat auxiliū. Uere quod scriptum
est. Timentibꝰ deum omnia coopantur in bonum. In obitu tante virgi
nis vidimus comprobatum: nec dum spiritum exalauerat: necdum xp̄o
debitā reddiderat vitam. ⁊ iam fama volans tāti pnuncia luctus. nō tm̄
sacratas virgines aut diuersi ordinis viros: sed ⁊ totius vrbis populos
ad exequias cōgregabat. Sonabāt psalmi et totam domū: vbi sacrū cor
pusculū in medio sup illo nobili sui cilicio cōpositum iacebat. in sublime
resonans letania pro exeūte aīa quatiebat. Interim ex more regales tā
quā impatrici: nō vt paupcule debentur sorori: parātur obsequie. aurea
feretro obtendenda pferūtur velamina. Cum illa pallentes vultꝰ q̄s āte
ut sponso venienti letos videres ad os retorqre: manu annuer̄. amictus
iste: ait. nō est meus: auferte hinc. Ornatus hic alienꝰ est. his terrēo spō
so. istis celesti sum copulata. nuda de vtero mr̄is mee egressa sum. nuda
regrediar illuc. his misere vilem carnis materiā inuoluite. ⁊ corpusculū
meū iux̄ tumulū fratris mei ac dn̄i henrici impatoris quem me vocātem
video in pprio locello reponite. His dictis in manuȝ dn̄i spūm cōmenda
na carnis sarcina abiecta. ad suum anima reuolauit autorem. ⁊ in antiqȝ
possessionē diu pegrinata conscendit. terris mr̄em cōem se amisisse flenti
bus. celis aūt conciuē in suuȝ cōsortiū se suscepisse gaudētibꝰ. Ita demū
sacro illo corpe feretro supposito nobiliū ordine peunte. mltis hincinde
cōfluentibꝰ turmis. cum illo sibi sp familiarissimo paupeꝝ ꝯtubernio. ad
locū pdestinatū sepulture felices exequie vsqȝ delate sunt. Cuȝ vero reli
ctas vrbes. vacua rura. desolatas ciuitates. vndiqȝ cōcurrere populos
videres. mr̄es paruulos suos in brachiis gestantes. infirmos in gbatis
iacentes. sanitatis grām sperare. felicē se credere. si cui aut feretro iūgi.
aut ab ipo cōtigisset obumbrari. Tandē in eccl'iam beati petri corpꝰ non
sine labore deportatū. triduanas ibi meritis suis: ac beneficiis cōdignas
habuit exequias. filii q̄s illic ipa in xp̄o aggregauerat de mr̄is pace iā se
curi. pro se aūt soliciti incessanter psallebāt: dum eam sibi ad horam sub
tractam sine timore amissionis in spe ppetue intercessionis recepisse plau
debāt. mr̄ de celo filioꝝ pspectās affectū gaudebat. Ita velatū sacrū cor
pus sacris vestibus dyademate xp̄i supposito. suo loculo in dextro later̄
sicut hactenꝰ veneratur repositū est. O felix bambergeñ eccl'ia: recepi
sti thesaurū quē amiseras. procax ⁊ malefica lingua detractoꝝ occultoꝝ
testimonio confutata est: dum virginitas eius rebus approbata. sāctitas

clarescentibus signis videtur testificata: per xp̄m dn̄m nostrum. Christiane religioni pficiens fidelis eccl'ie: que in euangelio: voce dn̄i testāte dei mr̄ et filia p grām noīatur. Mater: qz sancte opatōis exemplo filios dn̄o generat. Filia: qz virginis filio. pro salute mundi incarnato. erudi tōe sctōꝝ patrū quotidie generaṫ. salutē missam a dn̄o celestis archiatri effectibus medicine plenā tam corporis aurib⁹ aīa duertat. Mūdane machine conditor. hūano generi p inobedientiā lapso: cōdolēs. vt eterne vite fructus facientē nouā plantatōnem. s. pmitiuā eccl'iam insereret. patriarchas et pphetas in mundū mittere dignatus est. Qui creditū sibi officiū quinqz corpis sensibus. sexto quoqz qui est spūs pphetie. mysterium incarnatōis xp̄i. et oīa q̄ de ipso annuncianda erant pdicantes. alii aspitate vite. alii diuers penaꝝ mortib⁹. ipsi quem pphetabāt famulatū suū fidel'r impleuerūt. Hoꝝ limes xp̄s eterni pr̄is ɔsilio p liberādis hominibus de intemerate virginis vtero pcessit: vt iam incohoāte plantatōne missis p orbē apl'is atqz de suo corpe fuso cruore fabricatā nouellā super edificaret eccl'iam: q̄ sctē trinitatis fide imbuta: ꝛ mūdata baptismi grā martires: ɔfessores: et infirmi sex⁹ virgines. aīo tn̄ ɔstātes pmitias obtulit: inter quas beata kunegūdis flos bambergen eccl'ie cū sancto henrico qui romanū tenuit imperiū. sub cōiugii specie. immortali sponso caste virgitatis honore desuuit. vnde iaz eius sanctitatis merita per orbē manifesta declaratōe apparēt: qz in loco vbi sanctuz corpus eius q̄escit: infirmi q̄cūqz laborātes egritudīe: sanitatē recipiūt. Ut autē ad oīa cautissimi testes sim⁹: veritatis amatorib⁹: etati nr̄e succedentib⁹ de his que scribim⁹ curiose indagantib⁹. s. quo tp̄e curationū opatōes meritis p̄fate impatricis iniciū habuerūt. largiente dn̄o put possum⁹ explicare volumus. Anno dn̄ice incarnatōis. m. clxxxix. Inditōe. ii. Thiemone. xiii. bambergen eccl'ie ep̄o. quarto pōtificat⁹ sui anno. ad vincula sancti petri: ne de sanctitate pdicte virginis ambigerem⁹ signoꝝ expientia certificati sum⁹. Nam dum solito more populus ad pdictū locum orationum ꝛ vigiliaꝝ cā cōuenissz. affuit etiā q̄dā demoniac⁹ de villa q̄ d͛r beirreutt qui nec pietatem agnoscēs: nec scelus abhorrens. filiū suum igne cremauerat. hic duris funibus astrict⁹ ad sepulcrū sancte kunegundis ita māsuescere cepit: vt furiali morbo absolut⁹. deū oīpotentē laudaret. eiqz c⁹ patrocinātis meritis hoc accidisse cognouit. cū caterua q̄ pn̄s extiterat. debitas laudes declamaret. Igitur dū hec cū solennitate chori ꝛ populi deuotōe agerentur. quidaz ɔctus in suburbio de hospitali sancti egidii adduct⁹: sanitatē postl'abat: et mi̇̄sicorditer exaudit⁹: qd̄ p̄cabaṫ obtinuit. Dū signoꝝ fama totū bābergensem locū respsisset: ɔct⁹ de domo cōram di pposi̇ti maioris eccl'ie sanitatē affectās: ꝛ q̄uis natura in menbris ei⁹ oberrasset. tn̄ put potuit veloci⁹ reptās. venerabili sepulcro se igessit. vbi

a dño salutem optataz inuenit. ¶ Audiens hoc etiam contractus de domo ottonis in eadem ecclesia canonici. venit quantotius ad locum sepulcri. sperans sibi ex bñficio gratie sicut ceteris subueiri: cui sine mora subuentū esse in xp̄o testamur

xxvii.

De sctā dorothea

Gloriosa virgo ⁊ martir Dorothea. ex p̄re doro ⁊ mr̄e thea fuit ꝓgenita: ex nobili sanguine senatoꝝ. Illis tp̄ib⁹ viguit ꝑsecutio xp̄ianoꝝ in terra romanoꝝ. Unde ipse dorus spernēs ydola: romana derelinqns ꝑdia. cū possessionib⁹. agris. vineis. castris: ac domibus. transfretauit cum vxore sua ⁊ duab⁹ filiab⁹: cristen ⁊ calisten. perrexit in regnū capadocie. venitq3 in ciuitatē cesareā ibiq3 habitās genuit filiā: de cui⁹ vita nūc intendim⁹ loq̄. Et ipsa genita ſm morē xp̄ianoꝝ occulte baptizata est a quodā ep̄o scō qui nomen ei imposuit ex patre et mr̄e cōpositū. Dorothea aūt ipsa puella repleta est sp̄ū scō. virtutibus ⁊ omni pacis disciplina imbuta. formosa valde sup oīs puellas regionis illius. Qd̄ inuidus ꝑpeus inimicus castitatis dyabolus nō sustinens. fabricium terre p̄fectum in amorem virginis dorothee stimulans vt ipam carnali cōcupia appeteret. Qui mittens pro ea spondens thezauꝝ ⁊ res absq3 compoti determinatōne pro dote prodere ipsam legitimo thoro ꝑducendam. Audiens hoc dulcis dorothea quasi lutum terre despiciens terrenas diuitias. ⁊ intrepida se xp̄o desponsatā fatebatur. Qd̄ audiens fabricius furore succensus: mox eam in dolium plenū ferventis olei mitti iussit. Ipaq3 adiutorio xp̄i illesa manēs: ac si balsamo vngeretur. Multi aūt paganoꝝ videntes hoc miraculū intra se ad xp̄m cōuertuntur. Fabricius vero credens hoc magicis artibus fieri: ipsam in carcere3 reclusit: nouem diebus absq3 ciboꝝ alimentis q̄ nutrita a sanctis angelis. dū producitur ad tribunal pulcrior q̄ nunq̄ visa fuerit apparuit. cūctiq3 mirabātur q̄ tot diebus absq3 cibo tam formosa videretur. Fabrici⁹ vero dixit. Nisi deos in p̄nti adores: eculei penas non euades. Dorothea respondit. Deum adoro: non demonē. Dii eñ tui demones sunt. ⁊ prostrata in terram. eleuatisq3 in celum oculis. orauit ad dñm vt ōnderet omnipotentiā suam: et q̄ ipse sit solus deus: et nō alius preter eum. Erexerat nanq3 fabricius columnā et desup ydolum. Et ecce multitudo angeloru3 cum impetu veniens cōterit ydolū: q̄ nec particula columne inueniretur Et audita est vox demonū per aera clamantiū. Dorothea: cur nos sic d̄uastas: ⁊ multa milia paganoꝝ ad xp̄m manifeste cōuertebātur q̄ etia3 martirii palmam ingressi sunt. Ipsa aūt dorothea eculeo est suspensa. pedibus eleuatis. vncis laceratur corpus eius. virgis castigatur. flagellis flagellatur. deinde ad mammillas virgineas facule ardentes applicate

sunt. et ipsa semimortua vsq3 ad crastinū reclusa est. De mane producta nec vlla macula: nec vlla lesio apparuit. de quo etiā3 cum ipse preses mi raretur: dixit ei. Adhuc reuertaris o amena puella. satis nāq3 castigata es. Et misit ea3 ad duas sorores suas: cristen et calisten: que metu mortis a xp̄o recesserāt: vt ipse Dorotheā sororem suam a xp̄o auellerent. Doro thea aūt leniter alloqns p̄dictas sorores: auferēs ab eis cecitate3 cordis et eas ad xp̄m cōuertit: Q̄d audiens fabricius ambas sorores dorso ad dorsum ligari fecit. et in igne3 p̄ici et cremari. Et dixit Dorothee. Quo usq3 malefica nos protrabis. aut sacrifica et viues. aut sentencia capitali plecteris. Illa leto vultu r̄ndit. Quicquid vis passura sum pro xp̄o dn̄o: et sponso meo: in cui⁹ orto delicie et rosas cū pomis colliga3: et letabor cū ipso in eternū. Hoc audiens tyrann⁹ in seipsum infremuit. precepitq3 vt pulcritudo ei⁹ et facies e⁹ bacul' et fustib⁹ cederet: et vt tortores fatigarēt et q̄ nec vestigia faciei in ipsa apparerent: et in carcere s̄uata in crastinū De mane vero p̄ducitur illesa a saluatore nr̄o curata: sententia capitali iudicatur. Et dum ex̄ muros ducitur: videns eam theophilus prothono tarius regni: quasi illusorie rosas de viridario sponsi sui petens sibi mit ti: Q̄d illa promisit. Cum autē venit ad locū decollatōnis: rogauit dn̄m pro omībus qui ad honorem sui nomīs: sui mēoria3 passionis pagerent: vt in omnib⁹ saluarētur tribulatōib⁹: et p̄cipue a verecundia. pauptate. et a falso crimie liberarent. et in fine vite cōtritōem et remissionē oīm pecca toꝝ obtinerēt. Mulieres vero parientes: nomen eius inuocantes: celerē sentiant in dolorib⁹ profectū. Et ecce vox de celo audita est. Ueni electa mea: oīa que petisti: impetrasti. Dorothea vero inclinata ad ictum spicu latoris: apparuit puer purpura indut⁹. discalciat⁹. crispo capite: in c⁹ ve ste auree stelle fuerūt. ferens in manu orarium. id est. sportulā cum trib⁹ rosis: et tot mal'. Cui Dorothea: Obsecro te dn̄e mi: feras eas theophi lo scribe: et decollata est: et ad xp̄m suum sponsum feliciter collocata est Passa est aūt gloriosa virgo: et martir Dorothea: anno dn̄i. cclxxxvii Idus februarii: a Fabricio preside: sub Diocleciano et Maximiāo impa toribus Romanoꝝ. Theophilus aute3 stans in palacio presidis: et ecce puer apparuit circa eum: et sustulit eu3 in partem: dicens. Has rosas cū pomis mittit tibi soror mea Dorothea: de paradiso sponsi sui. Puer ve ro disparuit. Tunc Theophilus prorupit in voces: laudando et glorifi cando xp̄um: deum Dorothee: qui mense februario: dum magna frigora terra3 cogebant: nec aliquod virgultum frondib⁹ vestitur: rosas et poma quibus vult mittere potens est: cui⁹ nomen sit bn̄dictum. Et illius affir matōe et predicatōe fere tota terra conuertitur. Uidens hoc tyrannus: pluribus generibus tormentoꝝ q̄ Dorotheā cruciauit. Ultimum vero in particulas minimas succidi iussit: et volatilib⁹ ad manducandū p̄ici tur. Theophilus vero sacro baptismate mystico corpore et sanguine xp̄i

ꝯmunicatus est. Perrexit ad xp̄m qui glorificat sāctos suos: ⁊ glorifica
tur ipse in eis: qui pr̄i sctōqȝ sp̄ui ꝯsubstantial' et coetern⁹ viuit et regnat
deus in secula seculoꝝ: Amen. xxviii.

De sancto wolfgāgo

Wolfgangus natiōe quidem aleman⁹: genere vero ingenu⁹: ab
ip̄s infantie rudimentis deum fontem vite sitiens. ⁊ sancti spi
ritus gr̄a illustrat⁹ q̄uis mūdi amatorib⁹ videret̄ cōtemptibil'
magna meritoꝝ p̄rogatiua eminere cepit. Nam reuera necesse est: vt q̄ȝ
mūdus odit: diligatur a deo. Sāctos viros in hoc sc'lo ꝯstat pegrinos eē
et hospites. Vn̄ et rep̄henditur petr⁹: q̄ tabnac'lm in mōte fieri cogita
uit: qꝫ sanctis in hoc mūdo tabnac'lm nō est: q̄bus patria et dom⁹ in celo
est. Sācti viri fundit⁹ sc'lo renūciātes: ita huic mūdo moriūtur: vt soli d̄o
viuere delectentur. Quātoqȝ ab hui⁹ sc'li ꝯuersatōe se subtrahūt: tāto in
terne mentis acie. p̄ntiam dei et āgelice societatis freq̄ntiā cōtemplātur
¶ Qui eīm renūciat reb⁹ suis: sua abnegat. Qui vero renūciat moribus
p̄uis: semetipsum. s. abnegat. Hoc adimpleuit btūs wolfgang⁹. Primū
inter canonicos laudabilē et castā vitam duxerat. Deinde artioribus re
gulis implicari desiderās. in sueuia apud cenobitas: qui solitarii vocan
tur: monachice vite normā p̄fessus ē. In q̄ q̄nto rigore: q̄liqȝ obſuātia vi
xerit: et virtutū suaꝝ exit⁹ et ōnse sibi diuinit⁹ visionis patefecit p̄uent⁹
¶ Nam cū btūs wolfgang⁹ adhuc in paterno solo posit⁹: pegrinari pro
amore diuīo affectaret. Et huiōi desideriis sctōꝝ se suffragiis iugiter
cōmendaret. btm̄ xp̄i cōfessorē otmaꝝ: cui se suaqȝ freq̄ntissime ꝯmenda
bat. sibi in sōnis astare videbat: quē iussus intendere ab eo huiōi accepe
rit verba. Quia rogat⁹ a te: rogaui d̄nm pro te. manifesto tibi nunc futu
ra q̄dā. Paup et inops de hac p̄uincia egredieris: sed in alia in q̄ p amo
re d̄ni exulab. ep̄atū caducis reb⁹ satis locupletē p̄destinatōe diuīa susce
ptur⁹ eris. Cui⁹ in admīstratōe si fidelē te exhibueris expletis. xxii. ānis
vitam trāsitoriā eris exitur⁹: et eternā ingressur⁹. Et hoc p̄cul dubio sci
re te volo: q̄ animā tuā cōditori reddituꝝ es in loco vbi sub nomie xp̄i a
xp̄ianis memoria mea venerat̄ ⁊ colitur. Quo me in hora exit⁹ tui de egi
pto hui⁹ mūdi spero aduentuꝝ. cum ceteris quos de ciuib⁹ sup̄nis ad te
venturos cōsolatores hr̄e merueris ¶ Scūs igitur wolfgāg⁹ hac visio
ne p̄cepta. eo āpli⁹ quo certi⁹ intendebat aciem mentis in speculū diuine
cōtēplatōis. reputās iugiter secum. q̄l'r in salute alioꝝ sibi cōcessū dupli
caret talentū. C⁹ rei gr̄a mōasteriū et monachū deserens. imo s̄m apl'm
maiora emulari charismata cupiens. p alemoniā deuenit exul in noricuȝ
ad cui⁹ orientalem parteȝ cum hūili comitatu pretendens. p̄dicandi gr̄a
pannonie petiit confinia: e qua per piligrinū patauiensem ep̄m euocat⁹
pie ut decuit hūanitatis ab eo suscipit̄ ⁊ fouetur officio. Apud quē etiā

rogatus est. et iussus mansit aliquot diebus. Hoc inter cetera prudenti
secū tractās mente q̄re ꝓhibit⁹ sit ab adducenda ad deū pānonioꝝ gēte
Quo cōmoratōis tp̄e idē ep̄s optīe vsus. vt q̄ erat apprime erudit⁹ ꝛ ge
nere nobilissim⁹. clamdestina et manifesta diuini fuitu obfuatiōe. ac assi
dua sacra scripture indagatōe satis ꝓbauit. hūc quē susceperat ꝑegrinum
non esse gyrouagū: sed stabilē ꝛ vere fidei domesticū. Vñ ꝛ q̄sdā de suis
familiariter pro eo alloq̄tur: dicens. O q̄ felix eccl̄ia q̄ deo volente isto do
nabitur sacerdote. Ergo necessariū valde vid̄r michi ꝛ vtile. ꝛ huic famu
lo dei petā regimē ratisbonen̄ ep̄i: q̄ optīe ꝯueit sicubi abūdat bona vo
luntas: ut eā etiā ad bōa opa ꝓcedere faciat bñ collata facultas. Bonū
q̄ppe qd̄ hic vir seminare voluit: induratis cordibus paganoꝝ: ꝛ salutis
obsequiū qd̄ repulit cecitas illoꝝ. qñq̄ȝ fortassis h̄ eodē agꝛ dñicū excolē
te. dabit fructū suū in popul' xp̄ianoꝝ. Ad hec q̄daȝ rñdentes: dixerunt.
Quō fieri pōt vt iste paup̄ et ignot⁹ ad honorē accedat tāti ep̄atus: cum
iā aliq̄ alti sanguis ꝑsone: hūc apd̄ ip̄atoreȝ prediis et pecuīa ꝯpensātes
sibi ꝯtentarēt acquirere. Quibus ille refert verba pōderosa: sed nō adeo
morosa. Diuina et hūana valde inter se ꝓbātur distare iudicia. Sȝ scruta
tor cordiū et renū. ab inicio mūdi elegit cōtemptibilia et ignobilia: vt cō
funderet fortia. Et ꝯ̄rio mūdus qd̄ suū est supbe ad horaȝ extollit. ac in
breui cū ꝯfusiōe distollit. Vñ ope preciū censeo: q̄ mittā ad marchicomi
tem: c⁹ cōsilio multa solet facere ip̄ator: vt suggereret ei: ne per ābitōem
aut simōiacā heresim. nūq̄ ep̄aleȝ sinat accipe dignitatē: sȝ ob eternā re
mūeratōeȝ: q̄ȝ hūilem et modestū ac eruditū inuenerit: necnō officiis ec
clesiastic̄ aptū esse ꝓbauerit: hūc cuiuscūq̄ȝ sit cōditōis l' parentele: ꝓmo
ueri faciat ad culmen eccl̄ie. Per legatōeȝ igitur ep̄i. ac suggestiōem
ꝯsiliarii ip̄ator sue ac eccl̄iastice vtilitate admōitus. imo qd̄ verius est nu
tu dei cui⁹ in manū est cor regis. Princeps bonus. otto scōs. aīo mutatus
oīs q̄ pro eodeȝ ep̄atu adipiscendo laborabāt: auerti. et se totū ad electi
oneȝ venerādi viri cōuertit wolfgāgi. Sicq̄ȝ legatos p⁹ eū celerit' mittit
Qui vt missi fuerāt pergentes. inueneīt eū cū prenoīato ep̄o cōmorantē
sȝ iaȝ ad patriā repedare cogitāteȝ. Btūs aūt wolfgāgus ignarus erat
legatōis ip̄atoris: et cet'aꝝ reꝝ ꝑ se gestaꝝ. ꝛ idcirco aīm itēdebat aliorsū
Cūq̄ȝ legati q̄re venerit ei indicarent: ꝓmū recurrit ad secretariū cordis
se suaq̄ȝ deo cōmendās in intimis: deinde ep̄o piligrimo: c⁹ caritate ibi
detentus erat. cām suā exponens. id q̄ grauabatur tp̄amēto leuiabat sim
plicitatis colūbine: ac prudentie s'pentine: atq̄ȝ in hūc modū ꝓloq̄tur: di
cens. Hoc nouū qd̄ michi ꝑ nūcios imp̄atoris dñi ottonis scōi venit. ca
ritas tua efficit: cui ꝓmū bōe voluntatis absq̄ȝ dubio erit: sed mee puita
ti timoreȝ incutit: quia nescio si voluntas dei sit. Et q̄ mūdus sub specie
religionis multos ad vicia trahit. Cui rñdens ep̄us: dixit. Qȝ dicis te ti
mere: h̄ mentis est ꝓuide. Sed hāc in bonā spem erigit. psalmista. q̄ dicit.

Initium sapientie timor dñi. Et iterum. Timor dñi sanctus pmanens in seculũ sclĩ. Talia q̃3 põtifice ploq̃nte: vir venerãd⁹ wolfgang⁹: p mentis speculatõem: dispensatõis diuie intuens moderamen. subsequtur: dicens. Ecce huus dñi fiat michi ẜm verbũ tuum. Tunc arrepto itinere cũ his q̃ missi fuerãt ab impatore. tetendit in ptes occidentales bauarie. Cũq3 puentũ esset ad regiã ciuitatẽ. clerus ⁊ popul⁹ ẜm morẽ eccl'iasticũ vnanimiter vt impator petiit. scm̃ wolfgãgũ elegerũt. atq3 cũ vniuersali electõe ad curiã eũ regiã miserũt. Cũq3 in pñtiam cesaris esset delat⁹: añ pedes e⁹ pstrat⁹: se dixit indignũ. indoctũ. ignobilem. sub monachali pfessione degentem. sine licencia sui abbatis nichil accipe debere. Postremo ne locum sctm̃ vilitate violarẽ implorauit. Impator aũt videns eum deifice renuentẽ: magis de probitatis eius dignitate certus: q̃uis reluctãti: multũq3 gementi epatũ ꝯmendauit. Deinde cũ comitatu fideli multoꝝ remissus ratisbonã est ingressus. ibiq3 cũ cãticis leticie suscipitur: atq3 more põtificum intronizat⁹: a clero ⁊ populo sũmo pastori ꝯmendat. necnõ a frederico archiepo. illiusq3 suffraganis p⁹ aliq̃t dies in sacerdotẽ aplicũ ibidem ꝯsecratur. Igitur p⁹ mlta pietatis ⁊ eq̃tatis opa. quibus deo huire studebat: febricitare cepit: quã corpis molestiã: illi qui nescit occasum sedulis precibus vite sue ꝯmendauit excursum: dicẽs. Deus miserere dignetur et michi misero peccatori: mortem nunc subeunti. et cuiq3 eam timide ac humil'r aspicienti. Hec cum dixisset: reuerenter oculos clausit: ac velut in somno pausans. pridie kl'as nouenbriũ in pace quieuit. CCCIX

Miraculum de sancta katherina

Episcopus quidã mediolanenẜ: sabin⁹ noie: vir vite venerabil's: sicut refert petr⁹ rauennenẜ: in libro gestoꝝ notabiliũ. p⁹ mrẽm dñi virginẽ katherinã in pcipua deuotiõe habebat. hãc etiam ab infantia sibi spõsam elegerat. et ipam oĩbus sacris virginib⁹ pferre solebat: vtpote adiutricẽ fidelissimã. Cum igit pdict⁹ presul vltra mare nauigasset cũ abbate theodoro de mõte cassino: ⁊ duob⁹ capellanis: ⁊ militibus: ⁊ xv. huis: ⁊ sepulcrũ dñi visitasset. montẽ syna sil' adierunt. Et ecce dux quidã turcoꝝ ferocissim⁹ hostis xpianoꝝ: a soldano rediẽs cũ mltis armatis: epo in pede mõtis occurrit: c⁹ comitiuã vt vidit: atrociter mox pemit: dicens. Sicut feci familie sic faciã dñis: Qd cũ dict⁹ eps ⁊ abbas vidissent: ceperũt ducẽ rogare: dicẽtes. Liceat q̃sum⁹ nob montẽ ipi⁹ pus ascendere: ⁊ gl'iose virginis tumbam visitare. deinde q̃cq̃d tibi placuerit sustinebim⁹ patienter. Qui rñdit. Necesse est hac vice vt mea nõ vr̃a voluntas fiat. ⁊ ꝓfestim pcepit ut ligua. oculis. auribus. naribus. manuum ac pedũ sũmitatib⁹ vterq3 puaretur. sicq3 adhuc semiuiui in iumẽtis ad tumulũ veherẽtur: dixitq3. Nũc q̃d vob valet h⁹ sepulcri visitatio. Et adiecit. Cũ membra vob renascũtur: qd impossibile est. tũc absq3 dubio dei

vri legibus adherebo. Cum ergo ad tumbam virginis venissent: abbas
continuo expirauit. eps vero sicut potuit preces fudit. Et ecce circa noctis
mediũ mons tot⁹ vehemẽter ↄtremuit. tant⁹ qȝ terror ac pauor ducẽ inua-
sit cũ suis: vt inde fugere vellent: nec valerent Postea vero p triũ horaꝝ
spacia tanta luminis redundãtia ibidem resplenduit: vt nõ soluȝ vicini: sed
etiã saraceni in remotis ptib⁹ cõstituti: hora eadẽ vigilãtes: diem claraȝ
crederent esse factam. ⁊ ipm mõteȝ syna i soleȝ ↄuersuȝ estimabãt. Interea
virgo katherina de tumulo pcessit: ⁊ triste caput sui amatoris tactu blã
do ꝑmulcens, prio oclos. aures. nasuȝ. ⁊ linguã. deinde menbra oĩa dolo
rosa pungens: pristine restituit sanitati. Cuȝ vir dei gl'iosaȝ virginẽ cor
palib⁹ cerneret ocul'. ineffabili gaudio replebat': sed fulgoreȝ pulcritudis
ei⁹ ferre nõ valens: ad pedes ei⁹ cecidit: quã ipsa statim pcipiens eleuari
Nã duo pulcerrimi iuuenes iux eã stabãt: ipm de terra eleuabãt. cui vir
go. Scire debes mi care. q amator me⁹ et spõsus me⁹ ihs xpc: hic ⁊ i fu
turo te ⁊ oms honorãtes me pat⁹ est honorare. Et qr pdidisti pter me
linguã tuã. vix in ppo ydeomate expeditã. ecce cõmodaui tibi meã i gre
co ⁊ latino peritissimã. Preterea oms aĩas familie tue noueris esse in sinu
abrae. Facto insup die crastina. cum missaꝝ solennia celebraueris: lecto
euãgelio: singula menbra abbatis de oleo qd sudat de tumulo meo pun-
ges: sicqȝ suscitabit'. et añq diuinũ officiũ cõpleas. ad vigorẽ ⁊ statũ pri
stinum reformabit'. His dictis virgo beatissima dextraȝ põtifici apphen
dit. dãsqȝ illi anuluȝ pciosuȝ: ⁊ cartulã aureis lrĩs sc'ptaȝ: et disparuit: ⁊
miri odoris fragrantiã remãsit. Carthula vero tres verboꝝ lineas habe
bat. et hec per ordineȝ cõtinebat. prima linea. Sabine he lre sunt iter me
et te signa dilectõis ppetue: Scda. Fecit tibi merituȝ ingens dolor. facit
et tibi gaudiuȝ vehemens amor. Tercia Ducẽ baptizab. sanus ad ppriã
remeab. sicqȝ decennio expleto: laudabil'r mecum eris in celesti pallatio.
Tũc vir immensas grãs et laudes deo reddidit p tã ineffabili ↄsolatiõe
quã ei exhibuerat põtia virginis gl'iose Facto igitur die dux mõteȝ ascẽ
dit: et cũ epm ad altare pcedentem. videntẽ. loqntem: et oĩa menbra inte
gral'r hñtem ↄspiceret: obstupuit vehemẽter. Tũc lecto euãgelio: pñte du
ce: eps menbra abbatis qui in medio posit⁹ erat: vngens p ordinẽ abbas
oĩb⁹ videntib⁹ rediuiu⁹ apparuit. Sicqȝ mẽbris oĩb⁹ renascentib⁹ añqȝ
diuinũ officiũ pficereȝ plenissime sanat⁹ est: q viso miraclo dux lacris pfun
dit'. corde ↄpũgit'. ⁊ ãplectitur fidẽ: ⁊ cũ ml'tis nobilib⁹ pfce credẽtib⁹ ab
epo baptizat': q cũ heredib⁹ careret: sclo renũciauit. terrã suã vendidit: ⁊
bonã porcõeȝ frĩb⁹ i mõte syna degẽtib⁹ tradidit. romã cũ epo ⁊ abbate
⁊ aliis ml'tis deuotõis grã veit. ml'ta auri põdera secũ deferẽs paupib⁹ tri
buit. Deinde ad cõsiliũ sci sabini. famosissimũ mõasteriũ virginũ qd dr
aula dei in honore btẽ katherine fundauit: qd in multis possessionibus ⁊
diuitiis ampliauit. Postremo in monte cassino monachalem habitũ sus-

cepit ibidēqꝫ xp̄o regi: sueqꝫ mr̄i: et bt̄e katherīe. q̄diu vixit deuotissime militauit. Sāct⁹ vero sabin⁹ cū p⁹ decenniū ad extremū venisset. dignū deo spm̄ efflauit: sed cū ligua eius in ore ei⁹ minime appareret. nulli dubiū quin virgo gloriosa eam tulit: q̄ suo deuoto eā p decenniū mutuauit. In hui⁹ q̄ꝫ gl'iosi epi meōriā anul⁹ ⁊ cartha apd̄ mediolanū vsqꝫ hodie seruantur.

De scō Ludouico rege francorū

Ludouicus dr̄ q̄si lucem donās: seu lucis dator. Interptat̄ etiam q̄tū ad vltimā noīs ptē custos. Icos eñ grece dr̄ custos latine. Fuit eñ seuer⁹ custos verbi dei: vt ex ei⁹ gestis demōstratur. Fuit etiā pugil custos exercit⁹ sui in terra et mari. ac etiā in ip̄o cōflictu certaminis. Vñ de eo in ecclesia canitur. Ludouic⁹ ex nomie lucis dator exprimitur ⁊ custos in certamine presentis vite ponitur

Beatus ludouicus quondā rex francoꝝ illustris. Prem habuit xpianissimū regē noīe ludouicū. hic d̄ albigesio ⁊ comitatu tholosano hereticos debellauit: ⁊ hereses extirpauit. Et dū reuerteretur ī franciā: migrauit ad xp̄m. Puer igit̄ scē indol' p̄re strenuissimo sic orbat⁹: sub tutela mr̄is videlꝫ blanche regine q̄ndā regis castelle filie remāsit. Quē ip̄a tenerrīe diligēs sub custodia spāl' mgr̄i ⁊ ꝯsilio religiosoꝝ maxīe ordis fratrū p̄dicatoꝝ ⁊ mioꝝ in morib⁹ ⁊ scia lr̄aꝝ tradidit ībuēdū At ip̄e velut alter salomō puer ingeiosus. ⁊ bonā sortit⁹ aīaꝫ. sup coetaneos suos pfecit valde laudabil'r in vtrisqꝫ. C⁹ scitati cōgaudēs pia mr̄ pl'ies dicebat eidē. Plus vellē fili carissime te morte incurrere tpalē q̄ p aliqd̄ pctm̄ mortale te tuū offendere creatorē. Qd̄ verbū deuot⁹ fili⁹ in aīo sic firmauit: q̄ diuia comitāte gr̄a a viciis abstinens ad culm̄ virtutū pueniss̄e ab oib⁹ censeret̄. Dehinc diuia puidentia ne taꝫ nobile regnum regali successione careret. vxorē duxit. de q̄ susceptaꝫ sobolem generosam vir scūs sūmo ope studuit educare. docēs eos sup oīa timere deuꝫ ⁊ ab omī pctō iugiter abstinere. Serta q̄ꝫ de ros̄ seu alios capellos eos portar̄ sextis feriis phibebat: ppter coronā spineā tali die ipositā capiti saluatoris. Ip̄e vero exēplo apl'i corp⁹ suū castigās. ⁊ in s̄uitutē redigēs castigatōe multiplici suo spūi s̄uire cogebat. multo tpe ciliciū ad carneꝫ applicās. Ieiunabat q̄ꝫ oī tpe sextis feriis. ⁊ maxīe in aduentu ⁊ quadragesima: in quibus a piscib⁹ ⁊ fructib⁹ abstinebat. laborib⁹. vigiliis. orōnibus et aliis secretis abstinentiis: ⁊ disciplinis iugiter se affligēs. Quolibet etiā sabbato cōsueuerat in loco secretissimo quorūdā paupeꝝ ppriis manib⁹ abluere pedes: ⁊ deinde tergere: ac hūil'r osculari. sil'r ⁊ manus cuilibꝫ certā summā pecuīe tribuēdo. Pluries etiam. cxx. paupibus qui in curia sua oī die reficiebāt abunde: ⁊ vigiliis solennib⁹ ac q̄busdā certis diebus p annū. cc. pauperibus anteq̄ ip̄e comederet mañ ppa fercla

ministrauit. Semp em in prandio et cena ppe se tres senes paupes recu bentes habebat: quib9 de cibis sibi appositis caritatiue mistrabat. xpm pauperem in suis paupib9 venerando: de quor reliquiis comedere nō horrebat. Scarleto etiā seu bruneto aut viridi l' alia veste pomposa uti nolebat: nec pellibus variis aut nimiū sumptuos. maxie postq de ptib9 transmarinis rediit pma vice. Dilatationē vero fidei ardenti desiderio cupiebat. Vñ tanq verus amator fidei et zelator: tres fratres suos com militones: ac maiores regni barones: et milites secū ducens cum exer citu mario applicuit in egyptū: vbi multa in se et suis mala ppessus. De hinc ab hostibus captus: ac carceri mācipat9: modico tandem precio qd mirabile est: redempt9 fuit et liberat9. Educt9 itaq3 de carcere per qnq3 annos in syria remansit: multos saracenos ad fidem ouertens: ac capti uos xpianos redimens: quor corpa plerūq3 ppriis manib9 sepeliebat. Ubi quanta pro fide xpi in hac pegrinatōne: ac etiā in alia q scdo trans fretauit sustinuit: nisi q affuit: aut maiora volūia inspexit: nēo sufficien ter mente ppendit. Que q3 in historiali circa finem satis diffuse narrat vincenti9: vbi nō de auditis relatu: sed suo tpe gestis fidem facit: breui tatis grā dimittūtur. ¶ Postmodum vero audita morte regine mris sue baronū suor osilio redire in franciā acqeuit. Et du3 esset in mari. nauis ipm deferēs bina impulsiōe ad rupē tam fortiter est collisa: q a nautis et aliis pitura crederet. Tāta igit ocussiōe pterriti: sacerdotes: clici: et alii scm regē inuenert orātez corā sacro corpe ihu xpi Et fuit eor oim firma fides q ei9 meritis et pcib9 eos oipotēs de9 a mortis piclo libalit3. Reuer sus itaq3 in franciā: cū ineffabili gaudio ab oib9 est recept9. Ac extūc de virtute i virtutē pficiēs ad omimodā vite pfectōe3 puenit. Tūc em ce pit fundare hospitales domos paupe. religiosor edificare mōasteria. claustra. dormitoria. eccias. loca et alia edificia oportūa. Cecis beguinis filiab9 dei fere in oi ciuitate regni: cu3 certis elēosinis de locis et domib9 sibi cōpetentib9: puidit. Pla etiā mōasteria diuersor ordinū ab ipo fun data ex toto magnis dotauit redditib9. Inter q abbatiā regal' montis ci sterciens ordis magnifice fundauit: et dotauit. In q sel' qd mirabile est di ctu cuidā mōacho leproso in quodā pndio flexis genib9 cibū et potū i os eius immitendo hūil'r mistrauit. abbate et qui aderāt in lacrias prorum pentibus: pre horrore vix videre valentib9. Precipua etia3 deuotōe san ctas venerabat reliqas: et dei cultū et honorē scor iugiter augmētabat. ¶ Parisi9 siqde3 in regali palacio capellā speciosissimā ostruxit: in qua sacrosctām corona dni spineā: et maxia3 ptē scte cruc. ferrūq3 lancee: qd latus apuit saluatoris: cum plibus aliis reliquiis dignissime collocauit: qs a ostantinopolitano impatore recepat cu3 immens laboribus et expē sis ¶ Opprobria vero fidei xpiane audire nō poterat: sed zelando zelum dei grauiter puniebat. Vñ qndā ciuem pisiensem q turpiter iurādo xpm

blasphemauerat. in peccati penā ꝛ alioꝝ terrorē ferro cādenti in labiis suis cauterisari ꝑcepit: dicens. Vellē quoad uixero in labiis meis talem indecentiā sustinere. dūmō h pessimum iuratōnis viciū de regno nr̄o penitus tolleret̄. Sil'r. saracenis petētib9 in pactōe de soluēdo pecūia ꝓle ꝛ suis addere: ꝙ fidem xp̄i negaret si pactū nō teneret. facere ꝯstāter denegauit. Et ꝑsuadētib9 q̄ aderāt: ꝙ h sine pctō facere possit. rn̄dit. Tm̄ horreo verbū de negāda fide etiā sub ꝯditōe audire: ꝙ n̄ possem illud exprimere sono voc̄. Ibidē etiā q̄ndā nobilē saracenū q̄ recenter soldanū occiderat: facere militē recusauit: dicēs. ꝙ nec pro morte nec ꝑ vita infidelē quēq3 insigniret baltheo militari In tāta etiā veneratōe hēbat signaculū scē cruc̄: ꝙ desuꝑ calcare nolebat. et a p̄lib9 religios̄ exegit: vt in claustris eoꝝ: in tūbis cruces nō insculperētur: ꝛ insculpte penit9 raderent̄. In regimīe vero ita prudēter se gerebat: ꝙ absq3 ꝑsonaꝝ acceptōe iusticiā r̄ddebat vnicuiq3. Timēs vero ne cause paupū vix īgrederet̄ ad iudices bis in hebdōada audiendū ꝯq̄rentes in loco patēti se ponebat: ꝛ eos celeriter q̄ntū poterat expediri faciebat. Et q̄n̄ negociū fidei per p̄latos seu inq̄sitores deferebatur ad eum: omibus aliis postpositis faciebat ꝙ̄ citius expediri. Duella vero tanꝙ̄ a iure ꝓhibita cuiusq3 instātia non admittebat: sed ꝑ aliā viā iuri ꝯsonā etiā magnatū maleficia pūiebat. Statuit insuꝑ ad abolendū vsuras ut obligatos iudeis: aut aliis public̄ vsurariis nullus iudex ꝯpelleret ad soluendū. Et q̄z pacē opatur iusticia dedit sibi de9 pacem: et regno trāquillitatē ¶ Tandem post m̄ltoꝝ annoꝝ spacia audiens desolatōem terre sancte: ꝛ mala xp̄iane gentis ferre non valens cū filiis suis ac regni comitib9 ꝛ magnatib9 scd̄o transfretare disposuit. In q̄ trāsfretatōe diem suū vltimū appropinq̄re videns: filios suos admonebat: vt pro eccl'ia dei et defensione terre sancte vti ipse faciebat oī virtute insisterent. Currente igitur nauigio versus tuniciū ꝛ exercitu suo libere capiente portū in africa. carthaginis castrū: ꝛ adiacentē regionē vi armoꝝ cepērt. Deinde inter carthaginē ꝛ tuniciū fixerāt tentoria. ibi aliq̄ꝓdiu moraturi. Illic ergo btūs ludouic9 post tot laudabilia virtutū opa: post tot laboriosos agones quos pro fide xp̄i indefesso aīo tolerauerat: disponente deo: qui labores suos voluit feliciter cōsummar̄ et laboꝝ suoꝝ fructū retribuere: lecto decubuit febre cōtinua fatigat9.

¶ Inualescente igit̄ morbo: sana mente: integro aspectu: atq3 auditu orās ac sanctos inuocās: deuote suscepit omnia eccl'istica sacra. Demū3 ad extremam horam veniens: et suꝑ stratum cinereum recubans: verba proferens vltima parte. In manus tuas dn̄e cōmendo sp̄m meū. Anno dn̄i M. cclxx. hora. ix. feliciter migrauit ad christū. Corpus vero illius delatum fuit ad sepulcrū patrū suoꝝ: apud sanctū dyonisiū in francia: vbi et etiā alibi in diuers̄ mundi partib9 crebris coruscat miracul'. In die sepulture eius quedā mulier sagiens̄ dyocesis: visum quem prius perdiderat

recupauit oīno meritis ꝛ precibus pii regis. Quidā iuuenis de burgun
dia: surdus ꝛ mutus a natiuitate: cum aliis veniens ad sepulcrū eiꝰ, put
videbat alios facere nutibꝰ exterioribꝰ: scti suffragiū implorabat. Et cū
ibi aliq̄diu pmansisset: apte sunt aures eius: et solutū vinculū lingue eiꝰ
Et q̄ nunq̄ gallicū audierat: pure gallicū loq̄batur. Et cū audiuit pzio
cāpanas pulsari. maxio terrore pterritꝰ. putabat totā eccl'iam sup se rui
turā. ¶ Anno quo btūs ludouicꝰ fuit ascriptꝰ scōꝝ cathalogo in diuers
partibꝰ ad inuocatōem ipsiꝰ multa cōtigerūt miracula Ebroicis nāqꝫ pu
erū q̄ndā ppe quoddā molendinū submersū: pentes multis sctōꝝ suffra
giis ꝯmendauerūt. Verū oīpotenti deo misericorditer disponēte mirificarī
sctm̄ suum vox intonuit: vt puer p̄dictꝰ btō ludouico deuoueretur. Quo
statim ad eccl'iam fratrū p̄dicatoꝝ nup in honorē bti ludouici fundatā
cum solitis oblatōnibꝰ delato: confestim viuꝰ apparuit. CCXI

Legenda sancti Thome de aquino

Thomas interp̄tatur abyssus vel geminꝰ: vel diuisus: vl' signa
tus: siue cōsummatꝰ. Fuit siquidē hic scūs doctor thomas ve-
lut abyssus pfundissima. Scientia enī ꝛ sapia pfundissimꝰ exti
tit. Ideoqꝫ nō immerito aquinas ex noīe patrie dictꝰ est: qm̄ doctrine ce
lestis aq̄s nactꝰ est abūdantissimas: ppter qd̄ illud Eccl'iastici. xv. scriptū
de eo dici pōt. Aqua sapiē salutaris potauit illum deꝰ. Et apocal'. xxii.
Ondit angelꝰ fluuiū aque viue: splendidū tanq̄ cristallū: pcedēs de sede
dei ꝛ agni. Et puer. xx. Aqua pfunda ꝯsiliū in corde viri. Aut certe aq̄
nas ex eo dici pōt: q ex aq̄s mūdane vanitatis ꝛ ppe natiuitatis eductꝰ p
religiosā vitā restitutꝰ ē m̄ri eccie: moysi figura. Fuit etiā geminꝰ deuo
tiōis decore: ꝛ itelligētie claritate Insup diuisꝰ fuit a mūdanis cupiditati
bus et pompis. religionis vitā sacerrimā ducens. Deniqꝫ fuit signatus
aut cōsummatꝰ oim virtutū splendore: q̄ ppter hn̄ nuncupatꝰ est thōas:
qd̄ pōt interp̄tari q̄si thau meū. id ē. signū meū: vl' cōsummatio mea. De
us em̄ tātis eū illustrauit: atqꝫ pfudit gr̄e donis: vt veꝝ dei signū: atqꝫ
cōsummatio. id est. pfecta dei opatio esset: Cuiꝰ hystoriā ꝛ vitā q̄dā eps
lodonens cōscripsit. Festiuitas aūt eiꝰ celebrat̄ nonis marcii: q̄ die mig
uit ex hoc mundo ad perpetuā gloriam

Btūs thōas de aq̄no ordis p̄dicatoꝝ doctor egregiꝰ. nobilibꝰ
ortꝰ pgenitoribꝰ lādolfo p̄re de domo ac illustri psapia comitū
aq̄noꝝ ꝯfinibꝰ cāpanie. ꝛ regni cecilie: m̄re theodora de neapo
litana stirpe exn̄te duxit originē. Qui p scm̄ heremitā bonū noīe: m̄ri sue
fuit p̄nūciatꝰ ex noīe nascituꝰ magnꝰ i orbe. Natusqꝫ fuit āno dn̄i. m. cc
xxv. H exn̄s ifātulꝰ cū a cūis p balneo soluet̄: nutu diuio cartulā q̄dā hūi
iacētē: i q̄ salutatō āgelica ꝯtiebat̄: brachiū nemie iuuāte extēdēs accepit

cui vix mater eripe potuit. Hic puer quinq3 annoꝝ existens missus fuit a parentibus ad monasteriu3 montis cassini. erudiendus in primis lraꝝ elementis ꝛ moribus imbuendis. Cū aūt septē annoꝝ esset missus est neapolim ad studiū artium liberaliū. Qui tanta celeritate naturał ingenii oṁs artes didicit in septē annoꝝ spacio: ꝛ pcellens oṁs ingenio ꝛ labore cunctis erat admirabił. Cū aūt esset. xiiii. annoꝝ. virgo elect⁹ a dño intrauit ordinē sacratissimū fratrū pdicatoꝝ. Hic etia3 eodem anno quo intrauit ordinē. cū per frēs ordinis pdicti fuiss3 romā pduct⁹: ꝛ de roma per tusciam parisius duceretur: vt a suis elongaretur parētib⁹. rapt⁹ et captus fuit in itinere per germāos suos carnales ꝛ vi ablatus fratrib⁹: et missus ad mrem suā in castro montis sancti Johannis: vbi detent⁹ et custoditus ꝛ clausus in carcere stetit quasi biennio in habitu ordinis: q̄ assumptu3 nunq̄ deseruit. nec ad deserendū aliquaten⁹ flecti potuit. Reditus vero ibidem oroni ꝛ cōtemplatōni: ac studio scpturaꝝ: tanq̄ in scola summi mgri plimū pfecit Et vehementis libidinis suggestrice3 a carcere cum stipite ignito fugauit. Unde ex hac victoria tale donū a deo cōsecutus est vt nullū stimulū voluptatis veneree postea senserit. Postq̄m aūt redditus est ordini: missus est coloniam: vbi docebat philosophia3 ꝛ theologiā doctor albertus magn⁹ eiusdem ordinis pfessor. A quo plurimū eruditus est spacio annoꝝ. xi. Cum vero attigisset. xxvii. annum etatis sue parisius missus gradū baccalariat⁹ in theologia suscepit Qui cū laudabilr legiss3 sniās: et oīb⁹ esset venerabił ppter admirabiles q̄ōnum solutōes assumpt⁹ est in magisteriū sacre theologie anno sue etatis. xxx. Qui viuēs dūtaxat postea annos. xx. maxios ꝛ pulcerrimos libros cōposuit: Qui libri fere cōplent centenariū nūeru3. Habuit autē tantā a deo grām vt dubia aliis occłta per reuelatōem dei apparētib⁹ ei btīs petro ꝛ paulo cognosceret. Incendebat̄ eñi dei amore: ꝛ ita rapiebat̄ in contēplatōe mysterioꝝ diuinoꝝ: vt etiā comedendo circa illa cogitaret. et existens in mensa sancti ludouici regis putaret se esse in studio ꝛ cella sua. Specialr etiā adiutorio diuino fretus q̄ōnem difficillimā de sacramēto corpis christi omnibus magistris parisiensibus ignotam: declarauit. Hic doctor egregius in extasi ꝛ alienatōe viriū sensitiuaꝝ mente freq̄nter apparuit in deum eleuatus: corpe etia3 visus est in oratōne existens vno cubito et aliquando duobus a terra sursum leuari. Quotiēs autē vir sanct⁹: disputare: legere: scribere: vel dictare aliquid vellet. prius ad orōem accedens: inueniebat sic in pmptu qḋ q̄rebat: ac si in libro legeret Fuit insup tantus amor vere sapiē: vt archiepiscopatum neopolitanu3 ad quem eum volebat promouere domin⁹ clemens papa quartus recusauerit: ꝛ omelias chrisostomi sup mattheum preelegerit ciuitati parisiēsi: et ratiōem reddens dixit fratribus. Ciuitas hec: si esset mea ppter curam regimis: michi eriperet contemplatōnem diuinoꝝ: ꝛ consolatōnem

animi impediret: quaz scriptura sancta donat. Tandem vero iste doctor egregius florens scientia et doctrina eminēs vocatus p gregoriū papaz decimū ad generale cōciliū qđ celebratū fuit lugduni in kl'is maii. anno dñi. m. cclxxiiii. obiit in itinere in monasterio fosse noue cisterciens ordis erracinens dyoces nonis marcii etatis sue anno .l. inchoāte ¶ In obitu aūt eius n̄ defuerūt signa miranda: q̄ sancti doctoris indicarēt exitū ex h̄ mundo: et eterne sue felicitatis demōstrarēt iniciū. Nā stella q̄dā ad modum comete tribus diebus ante doctoris obitum sup idem monasteriū visa fuit etiā in die: q̄ sancto doctore migrāte disparuit. Dñs etiā albtus magnꝰ colonie in mensa existens: cepit subito lacrimari. dixitq3 assistentibus. Frater thomas de aquino: filius meus in xpo: qui fuit lumen ecclesie: ex hac luce hodie migrauit ¶ Supprior etiā fosse noue patiens in oculis fere omnimodā cecitatē: emisso voto: adductꝰ ad sepulcruz sancti corpis: et orans deuz meritis sui sancti: visus bñficiū recepit. Et clamauit coram toto cōuentu. Bñdictus deus qui meritis sancti thome clare me videre fecit. Et longo tpe post viuens. vmbraticens ecclie factus ē eps. ¶ Manifestū quoq3 miraculū in duabus translatōnibus sacri corporis beati thome apparuit. Ex eo eīm pdiit odor suauissimꝰ et fragrantissimꝰ: qđ signum fuit scie sue diffundende per totum orbem. et ipm duz viueret redoluisse omnibus virtutibus. Nullus eīm stimulus supbie: nec aliquis fetor cuiuscūq3 peccati mortalis: eo viuente exiuit. Quartodecimo etiam anno ab eius felici obitu cum p̄ciosus thezaurus sacri corporis patefactus esset: inuentū est corpus integrum menbris et pannis sui habitus. solaq3 nasi summitas paululū diminuta visa est. Odor quoq3 tātus emanauit: ut omnes monachi inde excitati suas cellas exirent: ad videndum tantū miraculū ¶ Eiusdem sacri corpis manū dextrā dña theodora comitissa petiuit ab abbate monasterii fosse noue: quaz nō potuit auellere leuiter a corpe: q̄uis iam annis. xiiii. iacuisset in terra: sed compulsus eam ferro detruncauit: que mirandū odorē eam venerantibꝰ deuote effundebat. Unde cum quidam vir magne fame anno ab obitu scti thome. xlii. quereret preciosas reliquias ad reponendum in quadam capella sancte crucis quam edificari fecerat apud salernum. et venisset in capella castri sancti Seuerini salernitane dyocesis: et sibi ostensa fuisset manus predicta: eamq3 despexisset: statim tremore magno totius corpis egrotari cepit. videbaturq3 sibi q̄ hr̄et caput grossum ad modū vnius ciste et nimis ponderosū. In se autē reuersus: et penitens acerrime de irreuerentia facta: cum reuerenter illam adorasset. a tremore illo et inflatione corporis liberatus est. Quā cū deosculatꝰ esset: odorem maximū ex ea pgredi sensit: qualem et quantū nunq̄ se meminerat pcepisse. Odor aūt ille ex tactu sacre manus sibi et eius capucio quod in collo gerebat multo tempore sic adhesit: q̄ ipse et capucium adeo redolebant illis inter

quos ꝯuersabatur: ꝙ plꝛibus interrogantibus quid secū ferret odoꝛiferū ꝯpellebat̄ miracl'i seriē sepe recitare. Et extūc vt asseruit tantā deuotōēʒ ad scm̄ thomā ⁊ cōfidentiā accepit: ꝙ quotiēs aliq̄ tēptatio sibi adueniret vel piculū immineret: recōmendans se meritis sancti thome ⁊ inuocans nomē ei⁹: se sensit ab ipugnatione ⁊ piculo statim libatū. ¶ Aduertendū aūt est: ꝙ odoꝛ ille ꝓdiens a menbꝛis beati viri miraculosus est: q2 ñ sen titur quotiens adoꝛant̄ menbꝛa. nec ab oībus q̄ ipsa adoꝛāt: sed qñ placet ⁊ psonaꝝ deuotio ꝓmeretur. Ex quo manifestū est ꝙ nō sit odoꝛ hūano ingenio ꝓcurat⁹: qui diuīa existit virtute cōcessus. nec vllius rei natural' odoꝛ sil'is illi repitur. Ut aūt āplius gloꝛificetur de⁹ in scō suo quē mirifi cauit. pauca de multis miracul' ad augmentū deuotōis fideliū hic subdū tur. ¶ Quidā arte cirurgic⁹: sʒ p decenniū infirmitate podagric⁹: nec va lens per se ābulare: se deo ⁊ btō thome deuouit: iux eius tumulū inctim bens: oꝛōne facta: sanus psiliit: laudans deū ⁊ scm̄ eius. ¶ Alter q̄daʒ pꝛopter hoꝛribilem fantasmatis visionē oī virtute destitut⁹: ⁊ moꝛtuo si milis videbatur: adeo vt igne menbꝛis eius admoto nullaten⁹ sentiret: q̄ poꝛtat⁹ ad tumuluʒ sancti thome: p⁹ moꝛulā liber ⁊ san⁹ oīno a sepulcro surrexit. ¶ Mulier q̄daʒ cum filiū suū duoꝝ mensium in cunis decubā tem piclitari foꝛmidaret p eo p̄sertim ꝙ p m̄ses q̄ttuoꝛ ex surditate adeo ḡuata esset decies exclamaret vagienteʒ etiā puerū vix audiuit. viri sui inductōne qui mestus vna cū illa cōis filii piculo cōdolebat. p̄dicto viro dei vt eam ab eadem infirmitate eriperet: obnixus deuouit. emissoqʒ vo to cum nocte secuta doꝛmisset: in crastino se liberatā sancti meritis repit. vt optabat. ¶ Puella gutturis sui fauces squinancie hñs infirmitatem cōstrictas in tantū: vt neqʒ sumere quicꝙ posset: neqʒ respirare. Huʒ de uote se btō viro a mr̄e psuasa cōmendarʒ. ductaqʒ fuisset in crastinuʒ ad p̄dictuʒ monasteriū fosse noue: suppositis gutturi suo sctis reliquiis cōfe stim melioꝛatam se sensit. panem comedit. pfecteqʒ sanata redut. ¶ Qui dam ꝯuersus fosse noue adeo grauē in bꝛachio dextro ⁊ spatulo doloꝛem patiebatur: vt illud deferret suspensū ad collū: ⁊ penit⁹ ei inutile atqʒ do loꝛe vehementer afflictū: qui neqʒ medicoꝝ auxilio remediū inueniens. imo ampliore doloꝛe grauat⁹. dum dicto sctō pꝛo sua sanitate se hūil'r cō mendasset: a somno surgens se penit⁹ liberatū cognouit ¶ Infans quidā q̄ttuoꝛ annoꝝ tumoꝛem ⁊ ruboꝛem in costis ⁊ crure vsqʒ ad pedem patie batur adeo afflictiuū: ut nec a mr̄e sua: vel alio tāgi sine lesione ⁊ clamoꝛ aliq̄ten⁹ potuisset: neqʒ se mouere poterat. Cūqʒ puer p mensem in tāto doloꝛe ⁊ anxietate fuisset. ⁊ a medicis spes curatōis sine incisiōe peruli nō inueniretur. deficiente natura: artisqʒ suffragio nō inuento: recursuʒ est ad deum et scm̄ suū thomā. Mr̄ eni infantuli btō thōe ipm deuotissi me cōmendauit: ut a dicta infirmitate absqʒ incisiōe suis meritis puerū liberaret: q̄ delat⁹ ad mōasteriū ⁊ posit⁹ super tumulū p⁹ aliq̄m moꝛulaʒ

sanus inde surrexit. Propter hec et alia testimonia multa que de hoc viro iusto mortalibus credibilia per deum facta sunt nimis. dominus iohannes papa. xxii. apud auinionem pontificatus sui anno septimo. xv. kalendas augusti Anno verbi incarnati. M. cccxxiii. a felici vero transitu huius viri beati ex hoc mundo. anno. l. decurrente. illum sanctorum confessorum cathalogo adiunxit ad laudem et gloriam domini nostri ihesu christi qui hunc sanctum adhuc in terris viuentem: et iam ad celos translatum multis fecit choruscare miraculis vt fideles ipsum inuenirent apud deum benignissimum patronum: et eius vestigia imitantes: regna celestia consequi possent.

CCXII.

De sancto marcello parsiensi Episcopo

Beatissimus marcellus antistes natus parisii: sed ciuis paradisi. in terris humilis. erectus in celis. mediocris parentibus: sed meritis celsus. Cui hoc fuit nobilitatis lumen insigne. christo sine culpa fuire. Non de generis intumescens superbia: sed bonis de moribus ornamenta. Nec sumens de parentele laude iactantiam: sed gratiam possidens in virtutum exemplis Intra se suos thezauros retinens. deum in mundo corde complectens. Sed cum christo pauper iste regnauit: qui in humilitatis conuersatione. in charitatis vbertate. in castitatis lumine. in ieiuniorum pinguedine. ita se totum tradidit discipline: vt ab ipsa infantia maturus ascenderet. et positus in corpore quasi nichil de carne portaret. Hic itaque beatissima institutione succinctus: et venerandis operibus pene prius sacerdos extitit quam clericus. Jam dudum dignus qui susciperet dignitatem. antea preparatus ad id quod erat sine mora futurus. Calcata mundi pompa vel criminibus. cum diuinis armis iniciatus accingeretur ad spem. felicem palmam de hoste publico relaturus. in militia christi exercitando lector effectus est. ac seipsum templo christi pro primitus offerens: velut a bellis sacrificium hostia victe carnis et pure mentis effectus est. Qui clarior mercede quam nomine. et merito maior quam gradu. sine offendiculo suum gerens officium: cepit in milite crescere: quod accepit a rege. Deinde dum adhuc clericali tyrocinio celaret. miraculis proditur. et signis celestibus illustatur. Unde quadam vice ad officinum accessit fabricalem: qui despectus ab artifice cogitur: vt extracta de ardenti camino ferri massa candens manu sua ferrum accensum attolleret: et quanti ponderis esset enarraret. Tunc vir beatissimus non ignarus totum de christo presumere: et quante virtutis causa sit in rebus non turpibus obedire. mox supposita manu ferrum altius eleuauit: dicens De calore calet: sed nouem pondera habet. Quod postea tamen ad stateram inuentum est. quantum eius vox librare predixerat Itaque cum subdiaconali ministerio fungeretur in die epiphaniorum hauriens aquam de fluuio secane dum beato prudentio episcopo manibus abluendus aquam offerret. mututis elementis vini sapor inuentus est. Quo viso: obstupescens pontifex: iussit ex

ipso vrceolo in calicem sacrum defundi. Unde vniuersus populus missa celebrata et cõmunionẽ accepit: et ipm vas cũ ad pleb multitudinẽ suffecisset ac si non tactũ et integrũ sic plenũ pmansit. Cui9 vini mystico bñficio postea multi sanati sunt. Cũ vir sanctissim9 quadã vice ex sui officii fmitute aquã manib9 pfato venerabili epo porrexisset: mox inde balsama cepert fragrare. Et dum vnda curreret: visa sunt crismata respirare: vt pene põtifex crederet se manus magis vngere q̃ lauare: et alteras aquas qreret vt pores vngas ablueret. Quo viso sacerdos venerabil' obstupescẽs: deo grãs de õpto munere retulit: et beato marcello reuerentiaz de religione fuauit. dum eũ non talem qui fuiret: sed potius cui fuiretur agnouit

Matrona quedã psapia nobilis: sed opinione vilis maculans crimine qd fulgebat ex genere. postq̃ dies fugitiue vite rapta luce conclusit: ad tumuluz pompa comitante: sed nõ pfutura pcessit. Quo cõdita horresco referens h cõtigisse post funera: qz duplex nascitur lamentatio de defuncta. Ergo ad sumendũ e9 cadauer cepit fpens imanissim9 frequẽtare. Et vt dicam clarius mulieri cui9 menbra bestia deuorabat. ipse draco fact9 sepultura: quo viso pterriti hoies de suis sedib9 migrauerũt. Btũs igit marcellus intelligens se de cruento hoste triumphum acquirere. collecta plebe de ciuitate pgreditur. et relictis ciuib9 in pspectu populi solus xpo duce ad locũ pugtur9 accessit. Et cũ colub de silua redirz ad tumulũ. obuiantes sibi inuicẽ dante orõnem btõ marcello. ille capite supplici cepit veniã blandiente cauda precari. Tunc pcedente pontifice bestiã fere tribus milibus oĩs psecuti sunt. reddentes dño grãs: et soluentes exqas inimico. Deinde increpãs eũ beat9 marcellus: dixit. Ab hac die aut desta tene: aut in mare te demerge. Mox dimissa bestia: nulla eius vlteri9 indicia sunt inuenta. Ecce ppugnaculũ patrie in vno consistere sacerdote: qui fragili baculo fortius hostem edomuit: q̃ si baliste transfixissent. Si igitur sanctorũ virorũ ex factis merita õferant miretur marcellũ gallia dũ roma siluestrũ. nisi hoc distet in ope q draconem sigillauit ille: iste iactauit. His itaqz opib9 sanctus marcellus semp intentus: cõuersatiõe clarus: consummatõe pcipuus: beatitudine gloriosus: remuneratõne ditatus. cum ppetuo dño regnatur9: vincens mundi õtagiũ. mũdus migrauit ad xpm die kl'arũ nouembriũ regnante dño nro iesu xpo cui est honor et glia. virt9 et ptãs.

CXXXIII.

De sctã genorvefa

Genovefa dr a genos qd est natura: et efa qd est mensura quasi bñs naturalia ad mensurã seu plenitudinem. Ipsa em ex bonis naturalibus que habuit. faciliter dei grã comitãte supnaturalia ẽ assecuta. Uel dr a genos qd est barba seu virilitas. et efa effusio seu plenitudo. qsi effusa et plena opatõib9 virilib9 et fortib9. Ipsa em

vt ex eius gestis colligitur: et de ea in ecclia canitur. ipsis etiam viris ali q̄ten⁹ imitanda: atq3 equiparanda est.

B Eata virgo genorvefa: honestis parentibus. p̄re seuero nomīe mr̄e vero geroncia orta. apud nametodoꝝ opidum haud lōge a parisiensi vrbe extitit ꝓgenita. Dum autē sanct⁹ germanus antisiodorens̄ eps. quadā die apud basilicā in ipso opido sitam. orandi gr̄a se cōtulisset. occurrente eiusdem loci populi multitudine simul geno rvefa affuit. Quā intuit⁹ in spū. scūs german⁹ magnanimē genorvefam ad se deduci p̄cipiens. circūstanti populo electā a deo sponsam p̄dixit. in eiusq3 natiuitate angelos cecinisse denunciauit. ac felices tante sobolis ꝓgenitores p̄dicauit. multosq3 eius exemplis a via sua mala cōuertēdos affirmauit. Que dum ab eo accersitur. et de virginitate celesti sponso cō seruanda ammonetur. id se votis omnib⁹ semꝑ desiderasse: rn̄dit. Cui ille. Confide filia. viriliter age: et qđ corde credis et ore ꝓfiteris: opibus com probare stude. Dabit enī dn̄s fortitudinē et virtutē decori tuo. Cumq3 se quenti die genorvefam iterū sibi p̄ntari fecisset: dixit ei. Aue filia geno rvefa. Reminisceris quid hesterna die de corpis tui integritate michi sis pollicita. Cui illa. Reminiscor pr̄ Tunc ille numū ereum dei nutu allatū hn̄tem signū crucis a terra colligens inquit ad eam. Hunc transforatū pro memoria mei ad collū suspensum semꝑ habeto nulliusq3 metalli aut margaritaꝝ ornamento: collum: digitosq3 tuos ornari patiaris. Et vale dicens. caputq3 eius deosculans abiit. Cum mr̄ eius die solenni ad eccle siam pergeret. et genorvefam reclamantē domi remanere p̄ciperet: con festim vt sibi mr̄ alapā in faciem dedit: lumen amisit. Sicq3 fere per bi enniū diuinā iram ꝑpessa: precibus filie tandem pristine sanitati est resti tuta. ¶ Alia vice dum genorvefa cū duabus sacratis virginibus etate ꝓuectiorib⁹ loco nouissimo incederet: obuiāte carnotēsi ep̄o vilico: statim incedendi euersus est ordo. Nam illa que sequitur: ait eps: anteponatur q̄m ipsa celitus iam est sanctificatōem adepta. ¶ Parentibus eius subla tis de medio cū in parisiū vrbem transisset. tanta paralis̄: vt videbatur infirmitate detenta est: vt corp⁹ eius laxatis vndiq3 artubus ac dissolu tis cōpagib⁹ triduo exanime crederetur. Que cum denuo esset sanitatē assecuta. aiebat se in spū ab angelo in gloriā sctōꝝ: et suppliciū impioꝝ fu isse deductā. ac extunc secreta conscientiaꝝ in nō modicā admiratiōem ce pit reuelare ac manifestare. ¶ Sancto aūt germano redeunte. cum pari siū intrasset: ꝯfesti genorvefa vbinā eēt et q̄d ageret inq̄rens. in ei⁹ hospi tiū descendit ac male de ea colloq̄ntib⁹. deridebat enī tunc vt plerūq3 fit iusti simplicitas. terrā suis lacris irrigatā ondit. sicq3 eā astanti populo ꝯmendans discessit. et ad tp⁹ os loquentiū iniqua obstruxit. Verum post obitū bti germani: cū attila hunoꝝ rex: gallias ac p̄cipue vrbem parisi oꝝ inuadere: ac sue ditioni minaretur subiicere: singul' pene ad tutiores

vt sibi videbatur vrbes facultates deferentibus. genorvefa orōnibus &
vigiliis insistebat. Hisq; cum quibus degebat ita facere exhortans. non
esse ptimescendos hostes dicebat. quinimo ciuitatem illesam fore pdica
bat. Quāobrez nonnulli ciues insurgentes: dicebant pseudo pphetissam
suis tpib⁹ aduenisse: ac in eius morte ceperūt ꝯspirare. Eodem tpe venit
ab antisiodorense vrbe archidyacon⁹: qui hec audiens: ita ciues adorsus
est. Nolite o ciues hoc admittere facin⁹: qr hanc de cui⁹ interitu tracta
tis didicim⁹. narrante scō germano antistite nostro ex vtero mris a deo
sponsam electam. Et ecce eulogias ab eo sibi derelictas exhibeo. Quas
ilico perlegentes ab inceptis destiterūt. Hunc aūt ptinus abierunt.
¶ A biturisccense vrbe venit mulier quedā parisius: q p⁹ ꝯsecratōem vio
lata fuerat: vt genorvefam alloqueretur. Que mox interrogata a geno
rvefa: an sanctimonialis aut vidua esset. cōfestim vt se virginē asseruit:
virum qui eam violauerat: & locum: et temp⁹ exposuit. Unde ad verecun
diam puocata: supplex genorvefe veniā postulauit ¶ Matrone cuiusdā
filius etatis annoꝝ q̄ttuor: cum in puteum cecidisset: ac post tres horas
mortuus inde subtract⁹. mre in lacrias prumpente: ac crines dilacerāte
genorvefe oblatus fuisset. ad orōnem recurrens: pallio suo sup corp⁹ ei⁹
apposito: puerū viuū ꝯfestim mri reddidit. ¶ Cū ob diutinā obsidonem
ciuitas pisiens inedia affligeretur. genorvefa paupib⁹ ꝯdolens. nauim
sup secanam ad emendam annonā ingreditur. dum aūt ad q̄ndaz locum
in quo erat arbor iux quē naues sepius periclitarentur aduenisset. confe
stim arborem incidi pcipiens: ad orōnem ꝯuersa: duo horribilia mōstra
ex illo loco egredi sunt visa. Ab illo aūt die illic nauis nō periit: sed pro
spero cursu ceptum iter transfretauit. Rediens aūt virgo panes paupe
ribus iux necessitates suas distribuit. Dum quadā vice ciuitatem treca
sium adiisset. ptinus occurrens ei multitudo populi. innūeros vtriusq;
sexus diuers infirmitatib⁹ afflictos obtulit. Inter quos etiā oblat⁹ est
ei homo quidā: quem dnico die opante vltio diuina excecauerat: necnō
puella ab annis fere. xii. ceca quos illa bndicens: sine dilatōne incolūes
reddidit. ¶ In ciuitate meldensi: puella quedā adolescenti cuidaz pmissa
vt genorvefe virtutes comperit. vestem sibi immutari ac in contubnio
virginum annūerari a genorvefa expetiit. Unde indignat⁹ adolescens
sponsam cum furore psequit. Quod genorvefa audiens: eam ad eccliaz
que proxima erat secum duxit. et fores ecclie q clause erant: diuia virt⁹ mi
rabilr reserauit: & puellam a furore adolescentis liberauit ¶ Aurelianis
dum cuidam patrifamilias pro suo qui aduersus eum deliquerat geno
rvefa veniā expeteret. ille vero omnino renueret: cōfestim ut domum in
greditur: vehementi febre correpr⁹ non prius sanitati restituitur: q̄ ge
norvefe veniam postulans famulo miscordiā elargitur. ¶ Ecclesiā san
cti martini turonens virgo sancta ingressa q̄ plrimos a demone obsessos

oleo prius inunctos libauit. Dum autē vellet semel quosdam inungere. ac oleum in ampulla. pontifex etiā qui oleū bñdiceret deesset. mox terre recubans in orōne posita: ampulla in manibus eius oleo quo postmodū sanati sunt egroti est impleta. ¶ De eius abstinentia ac etiā virtutib⁹ inter alia mlta: sic dicit vincenti⁹ in speculo. A .xv. etatis sue anno vsq₃ quinquagesimū. esca erat ei panis ordeaceus et faba. Quam post duas aut tres hebdomadas in olla recommiscens edebat. A die dñico vsq₃ in quinta feria ieiunabat: et a quinta feria vsq₃ in die dñico. Vinū autē et quodlib₃ inebrians nunq̄ potauit. Post quinquagesimū vero annū suadentibus epis ꝓpter obedientiā piscem ₇ lac cū pane ordeaceo edere cepit. ¶ Multa aūt veneratōe catulacensem vicum in quo beatus dyonisi⁹ passus est dilexit: cui etiā deuotio erat in honore illi⁹ basilicam cōstruere. Suadebat presbiteros vt faceret vnusquisq₃ collatōem ad hoc edificiū. Qui rñderūt. Erunt forsitan paruitati nostre vires edificandi: sed coq̄n de calcis copia deest. At illa spūsancto repleta vaticinās ait. Egredimini queso ad pontē ciuitatis: et que audieritis nunciate michi. Qui egressi in platea stabant attoniti. Et ecce duos custodes porcoꝝ ꝑmocinātes: quorum vnus ad alterum ait. Dum suis. id est. porce vestigiū ob ꝑtus vagātis legerem: inueni furnū calcis mire magnitudinis: Alter rñdit. Et ego inueni in silua sub radicibus arboris a vento euulse furnum calcis: de q̄ nichil sublatum credo vnq̄ fuisse. Quod audientes presbiteri: grās agētes: reuersi sunt. Audiens etiā hec sctā: lacrimis pre gaudio sinū impleuit. Lacessiuit itaq₃ genesium presbiterū: vt in honore predicti martiris basilicam cōstrueret. sicq₃ omnib⁹ ciuibus illa implorante cōstructa est. In cui⁹ opere collectis carpentariis: cum potus deficeret: accipiens sancta cupam seorsum ꝓstrata cum lacrimis orauit. Deinde surgens facto signo crucis sup vas vsq₃ ad summū poculo impletū est: ex quo operarii vsq₃ ad cōsummatiōem basilice vberrime potātes: grās egerūt. ¶ Quadam nocte sabbati circa gallicantū egressa est btā genorvefa ad basilicā sancti Dyonisii. Cereus vero qui anteferebatur extinctus est. Quo turbatis virginibus que cum ea erāt pre horrore noctis: cereum sibi dari ꝓcepit. Quem ut tenuit: statim illuminat⁹ est. Silr eodem tpe cū in ecclia diu prostrata in orone surgeret: cereus nōdum igne cōtactus: diuino nutu accensus est in manu eius. De quo ₇ plures infirmi paululum in fide auferentes: sanati sunt ¶ Quedā mulier furata est calciamenta eius q̄ vt domū venit: excecata est. deinde prostrata ad pedes eius: veniā petēs signatis ab ea oculis: visum recepit ¶ Hildericus etiā francoꝝ rex valde diligens eā: timens ne vinctos quos interimere cogitabat sctā eripet ingrediens vrbem parisioꝝ: portam claudi precepit Qd audiens sancta statim ad liberādas aīas ꝑrexit. Inter cui⁹ manus populo porta se sine claue reseruit. ₇ sic regē₃ cōsecuta: ne vinctoꝝ capita āputarent̄ obtinuit

¶ Fuit etiam eo tpe btūs simeon in columna: quem negociatores eūtes et redeuntes ferunt de illa interrogasse: ⁊ eam veneratione profusa salutasse: ⁊ se in orōnibus eius meōrem esse poposcisse. ¶ Parisi⁹ etiā oblati sunt ei energumini: p q̄bus in basilica beati dionisii ipa orāte vocifera bātur clamātes ppe iam esse quos sibi in solatio venire btā genovefa p̄cabatur. forsitan angeli vel martires. Que surgēs ⁊ signās vnūquēnqȝ curauit a spū immūdo: vt fetor gūissim⁹ astantiū nares attingeret. ¶ A die etiā epiphanie vsqȝ ad cenā dn̄i btā genovefa in cella reclusa: soli do vacabat in orōnib⁹ ⁊ vigilus. Audiens aūt puella quedam religiosa ad fores eius magis curiositate q̄ꝫ fide pmota: quid sancta in cella sua age bat scire volens: statim lumen amisit. Quā sctā ꝯsummata q̄dragesima egrediens: orōne et signo crucis illuiauit. ¶ In eccl̄ia etiā bti martini turonen̄ cū in angulo quodā oraret: vnus de psallentib⁹ arrept⁹ a demōio pprios artus lacerabat. Cūqȝ btā genovefa spm̄ immundū exire iube ret: ⁊ ille per oculū pgredi se minaret̄: impante illa fluxu ventris eiect⁹ est. feda relinq̄ns vestigia. ¶ Per idem tps stans in aditu dom⁹ sue vidit puellā in manu ampullā gestantē quā pauloante emerat: ⁊ interroga tā quid essꝫ vidit demonē sedentē in ore ampulle: ⁊ minās insufflauit in eā statimqȝ pars de ore ipsius ampulle cecidit. ¶ In territorio meldensi cū ppriam messem meteret: valde turbati sunt opari: ppter imbrē immiuē tem. At illa ingressa tentoriū: qd̄ sine intermissione facere ꝯsueuerat cū lacrimis prostrata: orōne obtinuit. vt cū in circūitu oīs segetes pluuia rigaret: nec messem: nec eius messores gutta aliq̄ attingeret ¶ Tāta etiā sanctitate pollebat: q̄ꝫ etiā spū pphetie plena: oīs quoqȝ morbos ab humanis corpibus expellebat. Egentibus panes integros dabat: adeo vt eius puelle sepe partem panis quā in clibano posuerāt nō inuenirent. Vixit autē plus q̄ꝫ. lxxx. annis. Hui⁹ aūt natale celebratur tercio nonas ianuarii. Hec vincenti⁹. ¶ Reliqua aūt q̄ hic inseruntur: ex certissimis: ac pbatissimis ecclesie in qua beata virgo presidet codicibus: quoꝝ etiam nonnulla ipse Vincenti⁹ testatur: extracta sunt. ¶ Post transitū vero beatissime virginis lampas eius sepulcro apposita est: in qua preter olei consumptiōeꝫ ignis permanebat: cui⁹ cōtactu infirmi sanabātur. lāpade videlꝫ mutata in fontem. oleo in medicinaꝫ. ¶ Homo quidā: lingue: et oculoꝝ priuatus officio: ad sepulcrū virginis accedens: ⁊ visum: ⁊ loqui di vsum recuperauit. ¶ Mulier quedā in visione admonita: filiū a natiuitate cecum: ad prefate virginis locum detulit: Cunqȝ in ecclesia miraculum recitaretur: q̄uo dn̄s ihesus xp̄c oculos ceci nati apuit: cōtinuo aperti sunt eius oculi. ¶ Reuelatur cuidam a natiuitate muto: vt ad sepulcrū virginis se transferat: vocis illic beneficiū pcepturus. Cūqȝ in fide reuelatōnis die dn̄ico illuc puenisset: statim lingue illius viculū est solutū: et loquebatur. magnificans deum. Interrogatus ergo ab abbate

quid p⁹ indultum sibi vocis beneficiu3 agere velit. respondet ꝙ a loco il lo recedere nolit. nolit ad ꝓpria redire. nolit oib⁹ diebus vite sue sine pñ̄tia virginis viuere. Cui⁹ votū leto aīo amplectēs abbas: vite sibi neces saria iubȝ mīstrari Cū latro q̄dā carceri mācipat⁹ custodis negligentia de carcere exisset: fugientēq3 ad sepulcrū virginis p̄ses insequeret. virgi nemq3 latro i auxiliū implorādo acclamaret. preses vero i ei⁹ blasphemi am ꝓrūpet: subito casu lapsus p̄ses: latrone liberato: mirabil'r expirauit ¶ Cum alio tpe fluui⁹ secane vltra modū intumesceret: ꝛ ad capellā vir ginū qua prope eccl'iam sancti iohānis baptiste virgo ꝯstruxerat. ad me diū vsq3 edificii ꝑtingeret. lectul⁹ in quo decesserat qui ibide3 huabatur fluie infusus: aquis ꝯtinue descendētib⁹ atq3 discedētib⁹ ab illis intact⁹ est inuent⁹. ¶ Post aliquot vero dies: cū cenobio a normannis incendio cōsumpto: corp⁹ virginis a fratrib⁹ ad ategias villam suā deportaretur multis etiā ibidem claruisse miracul' cōprobatur Si quidem altare eccl'e cui assessura erat virgo. scā cruce. scōꝝq3 reliquiis vt moris est adorna tum. tanꝗ eius aduentui ꝯgratulās mouebat: cui supposita qd cupierat se adeptum demonstrās. firmū nec ampli⁹ moueri ꝯprobatū est. In cui⁹ quidē deportatōe cereus vt i dū viueret iterū atq3 iterū miraculose est ac census. Cum aūt abbas qui tunc preerat. dentē a corpe virginis paucis consciis extrbens apud se ad sui tuitōem huare vellet: cōtinuo summa egri tudine corept⁹: dentem teca cristallina inclusum: ꝗcito potuit restituere curauit. ¶ Audita vero inter parisios et normānos ꝯcordia: corp⁹ virgi nis ad eccl'iam suā deferētes: nō eo loco vñ educta fuerat in cripta: s3 sup mai⁹ altare vbi nūc cernitur: fratres honorifice collocauerūt. Corp⁹ autē virginis cū suo capite integrū in capsa ꝯsistere. pñtib⁹ nōnull' hui⁹ regni ep̄is postmodū inuentū est atq3 ꝯprobatū ¶ Tpe Ludouici fortissimi regis frācoꝝ illustrissimi. diuina vltōe mēbra que miseri hoīes exhibue rāt huire iiusticie ꝛ iniquitati ad iniquitatē. cepit morb⁹ igneus quē phi sici sacrum ignem appellāt cōsumere. Multoꝝ igitur scōꝝ egrotis suf fragia deposcētib⁹. nec impetrātib⁹. recordat⁹ est religiosissim⁹ parisioꝝ antistes stephan⁹: qual'r btā virgo genorvefa p̄fatam vrbem a m̄ltis oli piculis liberauit. ac exinde solennes ꝓcessiones in quibus ꝯsulto abbate atq3 cōuentu p̄fata virgo ad eccl'iam beate virginis marie deportaret: instituit. Ordinata itaq3 h̄m morē canonicū ꝓcessione. ingrediēteq3 scā virgine eccl'iam beate marie. cōtinuo ad tactū feretri. oēs male hn̄tes tribus exceptis: sunt sanati. Cum vero sequēti āno felicis recordatōnis Innocentius papa gallias trāsmearet. de tāto instruct⁹ miraculo. grās agens deo: ac sancte virgini: annis ꝑpetuis solenni mēoria celebrādū mi raculum cōdonauit. Verū cu3 per singulos annos p̄dicti miraculi mēo ria solenniter. vt dictū est veneraret. cōtigit semel per absentiā capicerii expensas formidātis. sine ornamētis ac luiarib⁹ que habebat ministrare

celebrari. Vñ accidit vt sequenti die eccīe sctūariū ascendens diuinaz expert⁹ virtutē: subito lapsus sine voce mirabilr̄ expiraret. Experti sunt igit̄ atqȝ indies expiūtur ꝗplīmi: q̄nto cum tremore xp̄i virginē oporteat venerari: vbi cuȝ hūilitate recipit cecitas visum. debilitas gressum. ac e diuerso obstructe infidelitate mentes ꝑcipiunt interitū. Nris igitur qualibuscūqȝ laudib⁹ genovefam veneremur: sed cum tremore: venerātes eius suffragia imploremꝰ: sed cum fide. Et reuera dignū est genovefaȝ laudibus honorari: que ꝑisioꝝ inclitaȝ vrbem regni xp̄ianissimi ꝑcipuā. stabilissimūqȝ columen. toti⁹qȝ xp̄ianitatis in fide ⁊ doctrina ingraȝ eruditissimaȝ totiens a tātisqȝ ꝑiculis liberauit. ab inimicis hostili cede dimicantibus eripuit. inundantiū fluctus aquaꝝ restrinxit. ignis horrendi in membris hūanis incendiuȝ cōsumpsit. cecis visum. claudis gressum. surdisqȝ auditū reddidit. ab obsessis demoniū precibus effugauit. Et non solum precibus: veruȝ etiā maxima dn̄s per fimbrias vestimēti genovefe sibi dilecte virginis suꝑ egrotos ac variis detētos languorib⁹ ondere sepius dignatus est sanitatū remedia. Unde merito in ꝑisii celsi mōtis vertice extitit collocata: vbi honorifice sublimata: ac mirifice adornata: nō cessat iugiter sanitatū et graꝝ emittere fluīa: his q̄ in fide deposcunt ei⁹ largitōes. Vñ et oportet illi nos tota mentis deuotōe cōmittere: q̄m ipa est q̄ assidue orat ꝑ poplo sibi deuoto: et ꝑ tota xp̄ianitate. Nos igit̄ suoꝝ mirabiliū hāc partiūculā mēorantes: ac etiā venerātes cū celeberrimo illo venerabiliū religiosoꝝ cetu suo glīosaȝ xp̄i spōsam nobileȝ virginem debitis glorificemꝰ genovefam laudibus. postulantes: vt eadem supplicāte perfrui paradisi mereamur gloria per secula Amen.

cqxiiii

Dominica in ramis palmaruȝ

Hodie sancta mr̄ eccl̄ia duas ꝑcessiones solenniter recolit. Prima fuit q̄ iudei a mōte oliueti vsqȝ in hierl̄m cū ramis palmarum et oliuaꝝ et cū magnis canticis ip̄m associauerūt. Et ista ꝑcessio fuit magne reuerētie ⁊ honoris. Et hāc representat eccl̄ia in hodierno euāgelio. Scd̄a ꝑcessio fuit qua iudei xp̄m hierl̄m in montem caluarie cū magnis opprobriis et irrisionib⁹ ꝑduxert̄. Et ista fuit ignominie magne ⁊ doloris. Et hāc repn̄tat eccl̄ia in euāgelio passionis hodierno. ¶ Circa primā processionē q̄ttuor sunt videnda. Primo a quibus ista processio sit fcā: q2 nō est facta a magnis aut diuitib⁹: sed a pueris ⁊ pauperibus. Vñ d2 in euāgelio hodierno. Plima aūt turba strauert̄ vestimēta sua in via. Qñ em̄ pueri ⁊ pauꝑes xp̄m ꝑcessionalr̄ deducebāt. pharisei ⁊ ꝑncipes xp̄i mortē tractabāt. Simplices em̄ ⁊ pauꝑes xp̄o adherebant. Vñ xp̄c de oib⁹ diuitib⁹ vnū solū. s. zacheū habuit amicum: vñ luc. xix. Xp̄c de oib⁹ potentibus vnum solum. s. centurionē habuit: vñ math.

viii. De omnibus sapientibus vnum solum .s. Nicodemū habuit. Job. iii. Apl'. i. cor. i. Uidete vocatōem vrām frēs: q2 non multi sapiētes fm carnem. nō multi potentes. nō multi nobiles: sed que stulta sunt mundi elegit dñs: vt cōfundat sapientes. Scdō videndū est: quare xpc vadēs ad mortem tantū honorē recipe voluit cū alias honores et regnū respuit. vt dr Johānis. vi. Hic dicendū: q xpc hoc ideo fecit: q2 ille q cōstitutus est in honoribus magnis: debet hre mortis memoriam: ut non supbiat. Si aūt quis habet magnas diuitias: cogitet q2 vadit ad mortē: et q de oib9 suis diuitiis nichil nisi vile sudariū secum portabit. Unde dicebat Job. xvii. Qui fui magnus: saccū consui sup cutem meam et operui cinere carnem meā. Item eiusdem. i. Nudus egressus sum de vte. ma. m. nu. re. il. Si quis est in magnis honorib9 cōstitut9: cogitet: q2 vadit ad mortē vbi si erat in gradu supmo: ponetur in loco infimo: q2 sub terra. Si sup alios ascenderit dñando spentes et bestie sup eius foueā ascendent: cculcādo eum. Ideo eccl. x. dr. Cū moritur hō: hereditabit spentes. bestias: et vermes. Item cū aliqs nutrit corp9 suū diuers deliciis. diuers colorib9 ipm ornādo. voluptates carnis exercēdo: cogitet: q2 vadit ad mortem vbi vermes corp9 suū delicate nutritū: comedent et lacerabūt. Job. xxvii. Uiscera ei9 plena sunt adipe et medull' ossa illi9 plena irrigātur. et tn̄ in puluere dormiēt: et vermes opient eos. Hugo de sctō vic. in li. d clau. aīe. sic ait Cur carnē tuā precios rebus impingas: quā post paucos dies vermes comesturi sunt in sepulcro: et animā tuam precios operib9 nō adornas: q̄ deo et angelis ei9 pn̄tanda est in iudicio. Cur animam tuam vilipendis et ei carnem preponis: ancillā dñari: et dñam ancillari magna abusio est ¶ Tercio videndū est q̄re xpc tanto honore sibi impenso voluit lacrias emittere. Dicit em̄ luce. xix. Xpc cū venisset hirl'm cū tāto honore fleuit sup eā. In h ipse voluit ostēdere q gaudia et honores hui9 scl'i lacris et dolorib9 sunt pmixta. In celo oīa sunt pura. in mūdo oīa mix in inferno oīa sunt feculenta. Unde aug9. in li. de tri. in psona xpi dicit. Quid ē illud Ero illor deus: nisi: ero oīa quecūq3 desiderantur. s. vita. salus. vict9. copia. gloria. honor. et pax. Ista in celo oīa sunt pura. in mundo mixta. in inferno feculenta. Uideamus per ordinē. Uita in celo est pura q2 ibi est sine timore. prout est in mundo: est mixta: q2 ibi est vita cū morte. prout ē in inferno: est feculenta et corrupta: q2 ibi est mors sine vita. Salus put est in celo: est pura. q2 ibi ē sal9 sine egritudine. put ē in mūdo: ē mixta: q2 ibi ē salus et egritudo. put ē in inferno: ē feculēta et corrupta: q2 ibi ē egritudo sine saitate. Uict9. id est. sacietas. put est in celo: est pura: q2 ibi est sacietas sine esurie. put est in mūdo: est mixta: q2 ibi est sacietas et esuries. prout est i inferno est feculenta et corrupta: q2 ibi est sūma esuries sine sacietate. Copia. i. diuitie. put sunt in celo: sunt pure: q2 ibi sūt diuitie sine pauptate. put sunt in mundo: sunt mixte: q2 ibi sunt diuitie et pauptas.

prout sunt in inferno sunt feculente et corrupte: q2 ibi est sũma pauptas sine diuitiis. Glia. i. pulcritudo: prout est in celo est pulcra: q2 ibi est pulcritudo sine deformitate: prout est in mundo: est mixta: q2 ibi est pulcritudo cum deformitate: prout est in inferno est feculenta et corrupta: q2 ibi est deformitas sine pulcritudine Honor: prout est in celo est purus: quia ibi est honor sine idignitate: sed prout est in mundo est mixtus: q2 ibi est honor cum indignitate: prout est in inferno est feculent9 et corruptus: q2 ibi est dedecus sine honore. Pax: prout est in celo est pura: q2 ibi est pax sine perturbatõe: prout est in mũdo est mixta: q2 ibi est pax cũ pturbatõe prout est in inferno est feculenta et corrupta: q2 ibi est ɔtinua pturbatio sine pace. Omnia bona prout sunt in celo sunt purissima: q2 ibi sunt oia bona sine malo: sed ut sunt in mundo sunt mixta: q2 ibi sunt multa bona permixta malis: prout vero sunt in inferno: sunt feculenta et corrupta: q2 ibi sunt omnia mala sine cõmixtione alicui9 boni. Ista omnia dicit pphe ta dauid. Calix in manu dñi vini meri: plenus mixto: et inclinauit ex hoc in hoc. Uerũtamen fex ei9 non est exinanita. bibent ex eo oms peccatores terre. Ex his verbis habetur q deus habet tres calices: vn9 est plenus vino mero. In illo bibunt oms in celo. Iste em calix plenus est vita sanitate. copia. diuitiis. honore. et c. Alius calix est plen9 mixto: et de isto bibunt hoies in mũdo: q2 calix iste plen9 est sanitate cum egritudine. sacietate cum esurie. diuitiis cum pauptate. et c. Terci9 calix est plen9 fece et de isto bibunt damnati in inferno: et iste est plenus egritudine. morte pauptate: et omnib9 aliis. Quarto videndũ quare xpc noluit sedere sup equum: sed super asinam. hoc ideo fecit: q2 nõ sedet in cordib9 supbo2: sed humilium et mansueto2. Chrisostom9. Non sedit xpus in curru aureo purpura fulgens. nec ascendit super feruidum equũ discordie amatorem: sed super asinam tranquillitatis: et pacis amicam. Per equũ superbus. per asinuz humilis designatur. Nam equus si tangitur: recalcitrat. asinus vero mansuetudine moratur. Sic superbi si reprehendũtur. impatienter ferunt. mansueti patienter audiunt. Quedã aialia sunt q non pmittũt se tangi. vel q2 arrogantia sunt: sicut leo. vel q2 nimis siluestria: domesticari nõ possunt: sicut lupus. vel q2 sunt pungitiua: sicut ericius. Sic sil'r sunt tria genera hoim qui nolunt reprehendi. Primi sunt supbi: de quib9 pphetа dicit. Tãge montes. id est. supbo2 mentes: et fumigabũt p impatientiã et c. Et eccl. xiii. Diues iniuste aget: et fremebit paup aũt lesus tacebit. Alii sunt in malis indurati: qui ad instar lupi nõ pñt domesticari: nec ad bonũ induci: de quib9 eccs. i. Difficile tales corriguntur. nolunt corripi. Ideo eccl. xxxii. Pestifer hõ vitabit corectõnem Tercii sunt hoies astuti: q si tangũtur. id est. corripiantur: sicut erici9 statim excusatõnib9 multis se abscondũt. Prouer. xxviii. Qui abscõdit scelera sua nõ diriget: qui aũt ɔfessus fuerit: viuet et nõ morietur. Circa

scđaȝ pcessionem notanda sunt duo. Primū q̄ in ista processione fuerūt varietates personaꝝ. Quidā enī fuerunt boni: qui fuerunt facti mali: et nūq̄ r̄cupauer̄t bonitatē: sicut iudas. Quidā boni q̄ semp pseuerauer̄t: sicut beata virgo maria. Alii vero boni et postea mali, postea tn̄ suam recupauerūt bonitatē: sicut apl'i qui fideȝ in passione pdider̄t: sed ī resurrectione recupauerūt. Maloꝝ due sunt differentie. Quidā em̄ fuer̄t mali qui postea facti sunt boni: sicut latro a dextris pendens ⁊ longin⁹. Alii fuerunt mali qui semp in malicia pseuerauerūt: sicut latro a sinistris. ⁊ iudei qui crucifixer̄t. Ab ista pcessione quidā fugerūt corpe ⁊ mente: sicut apl'i qui fuger̄t corpal'r ⁊ fidem pdider̄t. Item alii fugerūt nō corpe sed corde: sicut maria magdalena: et cetere mulieres que iuxta crucē corpal'r steterūt: sed tn̄ fidem amiser̄t. Alii fugerūt corpe: sed non corde: sic creditur de iacobo fratre dn̄i. De quo hiero. in libro de viris illustribus q̄ in passione votum vouit non se comesturū: donec videret xp̄m resurgētem. Alii sunt: qui nec corde nec corpe fugerūt: sicut btā virgo que iuxta crucem stetit: et fidem inteḡliter s̄uauit. Scđm q̄d ī ista pcessione ostenditur. est magna in iudeis voluntatis multiplicitas. In p̄ma em̄ pcessione iudei fecer̄t xp̄o sex magnos honores. In secūda vero sex magna vituperia. In prima cū magna ip̄m reuerētia sup asellum posuer̄t: ⁊ ī via vestimēta strauer̄t. In secūda cū magna ignominia ip̄m in patibulo posuerūt: ⁊ eū suis vestib⁹ spoliauer̄t. In prima ramos palmaꝝ ⁊ oliuaꝝ sibi portauer̄t: in scđa spinas acutissimas capiti suo affixerūt. In p̄ma regem eum appellauer̄t: in secūda ip̄m negauer̄t. In prima appellauer̄t eū saluatorē dicētes. osanna. id est. salua obsecro. in scđa negauer̄t ip̄m saluatorem: dicentes. Saluos alios fecit: seipsum saluū facere nō pōt. In prima dixerūt eum bn̄dictuȝ in noīe dn̄i. in secūda maledictū ⁊ malefactorē esse: et crucis patibulo eū figendum: dicentes. Tolle tolle ⁊ crucifige ⁊c̄.

CCXV

De cena domini

Cena facta cū dyabol⁹ misisset in cor vt traderet eū iudas scarioth. surrexit a cena ⁊ posuit vestimenta sua. Iohā. xiii. videm⁹ em̄ q̄ qn̄ amici sepan̄t ab inuicē solent p̄mo inuicē epulari: sic sciēs xp̄c q̄ scito a suis apl'is separi deberet: prius cū ip̄s cenare voluit. Unde Luce. xxii. Desiderio desideraui: hoc pascha mādūcare vobiscuȝ anteq̄ patiar. In hac ergo cena christus assumpsit personam amici: psonam s̄ui: personam episcopi. Personam siquidem amici accepit in hoc q̄ tam familiariter comedit. In hac cena ꝯmedit agnū paschalē. Et q̄l'r debeat comedi habet̄. Exoď. xii. Non comedetis ex eo crudum quid: nec coctum aqua: sed tm̄ assum igni. Hic aliqua pħibentur. s. ut nō comedatur crudus: nec aqua coctus: et q̄ sit igne assatus. Caro enim cruda non

est igne cocta. caro vero elixa licet sit cocta: non tn̄ est adeo sapida. Illi ergo comedunt cruda: qui hn̄t cor crudum. id est. non coctū igne amoris Illi comedunt elixum: qui non habent in corde saporem deuotōis. Illi comedunt assatum igne: qui habēt cor coctum igne amoris et sapidum. ¶ Secūdo debet comedi eius caput cum pedibus et intestinis. Caput isti9 agni est eius diuinitas. Unde. i. Cor. xi. Caput eius deus. pes ei9 humanitas que est infirma in natura. Intestina sunt eius anima. Ista omnia debemus comedere. Fuerunt quidaz heretici qui dixerunt xp̄m non esse verum deum: isti caput non comedebāt. Alii dixerunt eū nō esse verum hominē: nec hr̄e veram carnem: sed fantasticaz: isti pedes non comedebant. Alii dicebāt eum non habuisse animā rationalem: sed loco aīe solum diuinitatem: isti intestina nō comedebāt. Nos ergo fideles caput et pedes cum intestinis comedam9: vt de eius diuinitate aīa et carne fideliter sentiam9. Tercio debet comedi cum lactucis agrestib9. id est. cū amaritudine dolendo de peccatis omnib9. ¶ Notandum q quidaz sunt qui comedunt istas lactucas integras. quidam contritas. quidā succum ipsaꝝ. Sunt eñ quidam qui habent de suis peccatis superficialem dolorem que attritio potest dici: isti sumunt illas lactucas integras. Talis attritio non iustificat peccatorem plene. Hiere. v. Percussisti eos: et non voluerunt. attriuisti eos: et renuebāt accipere disciplinā. Alii sunt maioris perfectōnis qui scz non solum peccata 9terunt: sed etiā lacrīas emittunt. Isti sumunt agnum cum succo lactucaꝝ. id est. cum abundantia lacrimaꝝ. Grego. in moral. Carnes cum lactucis agrestibus sunt edende vt cum corpus redemptoris accipimus: nos pro peccatis nostris in fletibus affligam9: quare ipsa amaritudo penitentie abstergit a mentis stomacho peruerse humorem vicioꝝ. ¶ Quarto debet comedi cum panib9 azimi. id est. cum panibus non fermentatis. panes comedit cum fermento fm̄ Gregoriū qui bona sua cum corruptōne vane glorie facit: quib9 domin9 dicit. Sacrificate de fermento laudem. De fermento namqz immolat qui deo de rapina parat. Sed ille sine fermento comedit: qui se a mala societate custodit. prima Cor. v. Modicū fermentū totam massaz corrumpit. ¶ Secundo christus assumpsit personam serui in eo q pedes suorum discipuloꝝ lauit. Lauit autem pedes corporales et spirituales. Primo lauit corporales in exemplum et documentum. in exemplum quidem humilitatis: vt ipse dicit. Exemplum dedi vobis vt vos ita faciatis Istam tamen humilitatem Petrus abhorruit: dicens. Non lauabis michi pedes ineternum. Cui respondit christus. Si non lauero te. non habebis partem mecum. Tunc Petrus timore et amore percussus obtulit lauandos pedes. manus: et caput. Sed Christus corripuit eum: asserens q non indigebat lotione capitis: nec manuum: sed tantum pedum. per caput intelligitur intentio. per manus operatio. per pedes

affectio. Duo prima. scilicet intentio ꝛ operatio in petro munda erant. Et ideo lotione capitis et manuum non indigebat. Habebat autem intentōem in omnibꝰ bonam. opatiōem mundam. ¶ Secundo lauit pedes i documētū: ad ondendum ꝙ plati dñt lauare subditos. Tunc autē nō bñ lauatur: aut qꝛ manus est iniqua: aut qꝛ est turbida: ꝛ immunda. Ecclesi. xxxiiii. Ab immundo quid mūdabitur. Gregoriꝰ. Prius oportet te mūdari si alium vis mūdare. sapientem prius fieri: ꝛ sic alios facere sapientes. Lumen fieri: ꝛ sic alios illuīare. Accedere ad deum: ꝛ sic alios adducere. sanctificari: ꝛ sic alios sanctifacere. Item manus habere rectas et sic esse recti consilii. vtputa rectum dare consilium. Secundo qñ aqua ē immunda. aqua immūda est amor mundi. Hiere. ii. Quid tibi in via egipti: vt bibas aquā turbidam. Talis eñ aqua non lauat: sed coinquinat. Augꝰ. Quisquis es in mundo ad te venit qui fecit mundū: vt eripiat te de mundo: qꝛ si aliqua delectatio te delectet in mundo. semp vis esse immundus: si tñ aliqua necessitas te retinet. mundus. scꝫ deus habitat i te. qui mundat mundos ꝛ eris mundus. Tercio quādo ipsa macula pedum ex nimia frequentatōne efficitur nimis tenax ꝛ inueterata. Ecci. xxxiiii. Qui baptizatur a mortuo. id est. qui lauatur a mortali peccato. ꝛ iterum tangit mortuū: quid profuit lauatio eiꝰ. Unde. ii. petri. ii. Facta sunt posteriora deteriora prioribꝰ. cōuenit illis illud. Canis reuersus est ad vomitum suum et sus lota iterum in volutatōnem luti. Tercio lauit pedes spiritualiter aqua sui sanguinis. De quo dicitur Apocalipsis. secundo. Lauerunt stolas suas in sanguine agni: et dealbauerūt eas. Ex quo magis sanguis xpi dealbare dicitur: videtur ꝙ habet virtutem lactis et nō sanguinis. Lac enim est sanguis in vberibus excoctus. sanguis autem christi fuit excoctus in corpore suo: et in corde nostro. In corpore suo fuit excoctus igne amoris sui. tam vehementer in corpore suo ebulliuit: qꝛ ap to latere cum impetu emanauit. In corde autem nostro sunt duo vbera. scilicet intellectus et affectus. Dicitur autem excoqui in vbere intellectus per meditationem. et vbere affectus per deuotionem. et sic sanguis christi in suo corpore et nostro corde. per meditatōnem et affectōnem vertitur in albedinem. et animas nostras dealbat et mundat. Apocalipsis primo caplo. Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. ¶ Tercio accepit christus personam episcopi: quando. scilicet panem ꝛ vinum in corpus suum transmutauit: ꝛ apostolis potestatem conficiendi dedit. Et ista est maior potestas que vnꝙ homini data fuit. Est eñ potestas dei magna facere aliquid de aliquo: sicut qñ fecit hoīem de terra: et euam de costa ade. Est ꝛ alia ptās dei maior: sicut de nichilo aliqd facere: sicut fecit celū ꝛ terrā. Est ꝛ tercia maxīa: sicut de creatura creatorē Istam ptātem ñ dedit angelis: sed solis sacerdotibus: qꝛ diuina virtute in corpus ꝛ sanguinem speciem panis ꝛ vini cōuertunt. Uñ eusebiꝰ Inuisibil' sacerdos

id est. xp̄c p ministros suos visibiles creaturas in corpus ⁊ sanguinem su um sacrata ptāte cōuertit verbo suo. s. illo. Hoc est em̄ cor. ⁊c. Unde nō debet aliquis attendere ad visum suū: qꝛ visus putaret se videre colorem panis. nec ad gustum: qꝛ putaret se sentire gustū panis. nec ad olfactum: qꝛ putaret se sentire odorem panis ⁊ vini: sed attendere debet ad auditū qꝛ dū audit consecratōnis verba: certa est per omnia sicut audit. hoc est em̄ cor. ⁊c. Quod significatum est Gen. xxvii. in ysaac: qui cū bn̄dixit iacob fuit decept⁹ eius visus: qꝛ oculi eius caligauerūt: ⁊ ipm̄ non agnouit. Fuit et deceptus olfactus: qꝛ credidit se sentire odorem vestimentoꝝ esau. Fuit etiā decept⁹ gustus: qꝛ credidit se comedere de venatōne esau: ⁊ comedit de venatōe iacob. Fuit ⁊ deceptus in tactu: qꝛ putabat se tangere man⁹ esau: ⁊ tangebat manus iacob. Sed auditus qui vocem iacob audiuit: nō fuit deceptus. imo dixit: Uox quidem iacob est. Sic etiā in isto sacramē to oēs alii sensus decipiunt preter auditū. Et ideo oēs fideles qui audi unt verba consecrationis: firmiter ⁊ veraciter credere debent q corpus christi est: et sanguis eius.

Lombardica historia explicit. Anno dn̄i. M. cccclxxxi.